İZMİR
85

اقوم الوسائل في شرح الشمائل

عليك عون الله

عليك عون الله

2

منکشه لی زاده حاجی نامق افندی ازمیر حصار جامع شریفی
کتبخانه سنه وقف ایتمشدر

سنه ۱۳۰۳

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين

ان احسن الاحاديث بعد الحمد لمن جعل الكشف لا حصر مرفوعا • و[illegible] موصولا وسايره
في متون العوالم قواصل الطافه متواترة غير منقطعة • وصارت وروايات [illegible] عطايه متصلة غير
ممنوعة • وصحيح حديث ذاته مشهورا • وخبر حكمته مفيضا موفورا • وظلت اقواله مروية عن موضوع الاعم
وافعاله مبراة عن العلل والاغراض • والصلوة على من ارسله بحسن الشمايل • وشرف بالخصايل الى كافة الامم
من العرب والعجم فسبحان عاما وقديرا • انزل عليه الكتاب ليكون للعالمين نذيرا • وجعل صفته لحسن الخلق الى الاباب
وخلقه اكرم الخلق دون حب به • محمد الذي حدثنا تارة عن امين الوحي جبرئيل • واخبرنا تارة عن ام
الكتاب • وانبانا الخبر مرفوعا عن رب الارباب • ما هو سائر الى سبيل الصواب • وطريق الثواب
ويبعدنا عن ورطات العقاب • ودركات المعاطب • خلع بخلع الكرم • المتوج بتاج انك لعلى
خلق عظيم المبين المبين لجميل بحره وبحره • وقاله [illegible] بقول صحيح وفعل جميل • ثم الصلوة على من
هم نجوم الهدى • واعلام التقى • كلهم عدول ثقات • وسنن السمت والسمات • معصومون عن وصم
التجريح والتضعيف • ومامونون عن التقول بالقول السخيف • قولهم مسند في غوالي الاقدام • وكلامهم
مسند في مدحض الاوهام • آله واصحابه وعشيرته واحبابه الذين بذلوا انجمهم في محجة المستقيمة • ووصلوا
الى [illegible] نتايج الحجة القويمة • ونقلوا ما سمعوا منه بلا زيادة ولا [?] • وحفظوا ما شاهدوا منه من غير سهو
وخلل حتى ادوا صلوته الى من بعدهم ممن له قلب او القى السمع وهو شهيد • وحدثوه لمن لم يسعد بشرف
لقياه من قريب وبعيد • ثم بلغ الذين يلونهم الى من بعدهم • حتى بلغنا باسانيد راسخة كالجبال
لا ياتيها الباطل من بين يديها ولا من خلفها ما دامت [illegible] • وتعاقبت حوادث
الليل والنهار • رضوان الله عليهم اجمعين • وبعد بو كمينه [illegible] احقر العباد [illegible]
[illegible] زرين نام [illegible] • كرده [illegible] من مفرق • خواجه [illegible] ماكه [illegible]
باد [illegible] • از سخن [illegible] • [illegible]
در [illegible] معتكف • [illegible]
الاسف [illegible] • [illegible] خواهم از
خلاق انس وجن [illegible] • [illegible]
[illegible] علم [illegible] كلام قديم رباني [illegible]

نبويه واخبار مصطفويه عليه افضل الصلوات واكمل التحيات [illegible] وفضيلتي ونشأه اولي ده
واخبارنه [illegible] وكمالي اوليني كالشمس في رابعة النهار ظاهر وهويدادر • بلكه دقايق قرآنيه يه اطلاع
[illegible] احوال علم حديثه موقوف ومربوط • ومطلقات نظرتيه يه تخصيصات نبويه
وتقييدات رسوليه يه منوط در • بعض عارفين بركه اهل القرآن اهل الله واهل الحديث اهل رسول الله
ومن كان اهل رسول الله فهو اهل الله بالطريق الاولى • ومفخر عالم اولكه بني آدم صلى الله تعالى وسلم
حضرتلرينك عامه اقوالي • وما ينطق عن الهوى ان هو الا وحي يوحى • نصي وفحواي حميده وكافه
افعالي انك لعلى خلق عظيم • قولي [illegible] مستفيدر • بو تقديره شول شبهه دن عاري وغش وريب
وحكايه دن بريدر • اگرچه بو بابده قديما وحديثا تاليف اولنان كتب وبو خصوصده اولان اجزا
وتصنيف واملا اولنان [illegible]
لكن شمايل شريفه وخصايل رضيه لري بيانده ابو عيسى ترمذي عليه رحمة الله [illegible] حضرتلرينه
منسوب اولان كتاب مستطاب كه شمايل النبي نامي ايله مشهور [illegible] حقيقة شمايل شريفه لري
مشتمل وخصايل مرقومه يه كافل ومع ذلك فوايد كثيره يي حاوي وعوايد وفيره يي حاوي
بر كتاب جليل القدر وكتاب [illegible] گويا انك مطالعه سي [illegible] ولان صاحب توفيق • و[illegible] سعادت
رفيق صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك طلعت ميمون وچهره زيبالري مطالعه سنه [illegible]
[illegible] شيخ محمد جزري [illegible] بيورور كه [illegible]
[illegible] • فما تكم ان تبصروا بعينكم • فما نالكم بان تسمعوا [illegible] شمايله
[illegible] فراموش مباد • [illegible] فراموش مباد • هر جا كه شمايلك حديثي شنوم
ذرات وجودم [illegible] مباد • اگرچه علماء اعلام وفضلاي ذوي الاحترام كتاب [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ومعانیسنی تصریح خصوصنده بذل مقدور ولغاتنی بیاننده اهتمام تام وحاصل معنی احادیثی دخی مذکور ایله
ادا وتعبیره اقدام ایدم وشراحک سلوک ایتدکلری طرقک اقوم واسلم اولان طریقه گیدم واقوم دخی
… ترجمة الشمایل دیو نام ویردیلر اخوانه نیازمندم که واقع اولان … وخللی تصحیح ایلیوب
اصلاحه سعی وصلاحه حمل ایدوب بو فقیری ذکر جمیل ایله یاد ودعاء خیر ایله دلشاد ایدهلر ان الله
لا یضیع اجر المحسنین وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه اجمعین معلوم اوله که مصنف رحمة الله علیه اوخطیر
تألیف وشانی عظیم تصنیفه حضرت ملک قدیرک نام پر احترامنی ذکر ایله استعانه ایدوب قال
بسم الله الرحمن الرحیم دیدی حرف با مقدر موقوفه اضیف یا ابتدئ یه متعلق اولمق مقامه
اوفق وصدد ابتدا وتصنیفده اولدیغنه انسب والیقدر ومتعلق موخر تقدیر اولنمق مقام اختصاصه
انسب بلکه مسمای اسم جلال یعنی ذات حضرت خدا … ما کان ومایکون دن مقدم اولدیغنی
اشعار ایچون متعلقی اوزرینه تقدیم اولنمق اوجبدر ولفظة الله ذات حقک من حیث هی هی اسمیدر
اکثر عارفین اسم اعظم اولمسنه ذاهب اولوب تاثیری … ماسوادن تخلیه ایتمکله مشروطدر
دیدیلر الرحمن مسمای حکمت وتحمل قوابل اوزره وجود کمالی علی وجه البدایة فیض ایدیجی الرحیم نوع
انسانه مخصوص اولان کمالات معنویه بحسب النهایه فیض ایدیجی دیمکدر … رحیمیه تعقیدی اوزره
اقتصار اولدیغی دنیا وعقباده رحمت الهیه غضبنی اوزرینه متقدم اولدیغنی اشعار ایچوندر … رسول
اکرم یا رحمن الدنیا ورحیم الآخرة دیو بیوردیلر یعنی بو ذاتی چون خدایه دلالت ایدن بسم الله ایله
صفتین جامعتین مذکورتین ایله موصوفدر تصنیف شمایله استعانه واول اسم باهر البرکاتدن
کتاب مذکورک تمامنه استمداد ایدوب تصنیفنه شروع ایدرم … حقیقی یه دال اولان اسم ایله
ذکر ورحمن ورحیم لفظلرینک دلالت ایتدکلری نعم دنیویه واخرویه یی اجمالا ملاحظه وتذکر ایتدی شیوه کتاب
کریم مبینه اقتدا وسنن علما دینه اقتفا ایچون حمد ایله تعقیب ایدوب الحمد لله دیدی خصوصا
نسائی وابن ماجه سننلرنده وابو عوانه صحیحنده وابن حبان انواع وتقسیم نام کتابنده ابو هریره دن
تخریج ایتدیلر که کل امر ذی بال لم یبدأ فیه بالحمد لله فهو اقطع وابو داود کل کلام لا یبدأ فیه بالحمد لله
فهو اجذم … ونسائی کل کلام لم یبدأ فیه بذکر الله فهو ابتر … روایت ایتدیلر ولفظ حمدی اختیار
ایتدیکی حضرت الله رسولنه قل الحمد لله وسلام علی عباده الذین اصطفی … وتعلیم ایتدیکی ایچوندر ولفظ
شکر اوزرینه ترجیح ایتدیکی لفظ حمد نعمت …
جمیل اختیاری اوزرینه ثنادن عبارتدر ومدح اوزرینه اختیار ایتدیکی حضرت الله …

زیرا مدح

زیرا مدح مطلقا جمیل اوزرینه ثنادن عبارتدر ولفظ شکر قول وفعل واعتقاد ایله نعمت مقابله سنده
اولمغله شکر حمد ومدحدن عام من وجه در دیو مشهور اولدی ورسول اکرم ما شکر الله من لم یحمده دیو
بیوردقلرینه بنا شکرک رأسی ورئیسی اولور والحمد ده الف لام استغراق ایچون یا جنس ایچون بلکه استغراق حقیقی
ایچوندر یعنی هر حامددن صدور ایدن افراد حمد حضرت الله تعالییه مستحق ومخصوصدر اگرچه بعض افراد حمد
صورتا غیریلر ایچون اولور لکن فی الحقیقه حضرت اللهه راجعدر واسم ذات اولان لفظ جلاله اختیار اولندیغی
حضرت الله من حیث ذاته … صفات ونعوتنه قطع نظر جمیع محامده مستحق اولدیغنی اشعار
ایچوندر ومبتدا وخبردن منعقد اولان جمله اگرچه لفظا خبریه در لکن معنا جهتنده انشائیه در
وسلام سلامت معناسنه مصدردر که آفات ظاهریه دن تبری معناسنده استعمال اولنور قال الله تعالی
مسلمة لا شیة فیها وآفات باطنیه دن تبری معناسنده دخی استعمال اولنور قال الله تعالی الا من اتی الله بقلب
سلیم وبو مقامده ثنا وتحیت معناسنه اولمق جایزدر سلام علی آل یاسین گبی وتسلیم وتحیه دخی مراد
اولمق محتملدر **علی عباده** ده اولان اضافت تشریف ایچوندر که مراد مقام عبودیتده خلوص نیت وصدق
طویت وحضور بال وخضوع وخشوع وابتهال ایله ثابت قدم اولانلردر **الذین اصطفی** اصطفا مادهسی
افتعال بابنده صفا یصفو صفودن … وصفو شوائب واکداردن خلوص واصطفا اختیار
الصافی دیمکدر که فارسیده گزیده کردن لفظیله تعبیر اولنور پس مراد حضرت اللهک اجتبا واختیار
ایتدیکی عباددر ملائکه ورسل واتباع رسل که آل واصحاب وعلما واولیا گبی وحق سبحانه وتعالی
بعض عبادینی نقایصدن سالم ایجاد ایتمکله اصطفا ایدر انبیا وملائکه گبی نته کیم الله یصطفی من
الملائکة رسلا ومن الناس دیو بیوردی وبعض عبادینی دخی اعمال صالحه ده متابعت انبیایه توفیق
ایتمکله اصطفا ایدر صدیقین وشهدا وصلحا گبی نته کیم ثم اورثنا الکتاب الذین اصطفینا
من عبادنا دیو بیوردی پس رسول اکرم ونبی محترم صلی الله علیه وسلم حضرتلری عباد مذکوره
دخول اولیله داخل اولوب بعض شراحک مصنفه لایق اولان بخصوصه رسول اکرمه وآل
اصحابنه صلوة وسلام ایتمک ایدی نته کیم سائر مصنفینک عادتی بودر خصوصا کتاب شمایل
رسول اکرمک صفات صوریه ومعنویه سی حقنده وارد اولان احادیثی مشتمل ایکن ایتدکلری
اعتراض ساقط اولور وبعض فضلا اعتراض مزبوره شو وجهله جواب ویردیلر که مصنفک سلامی
علی عباده الذین اصطفی کلامنده عباده قولندن مراد دعای رسول اکرم وآل واصحابدر
یا خود دعاده جمع ایتمک اولی اجابته اقرب اولدیغنه بنا تعمیم ایتمشدر نته کیم … علیه وعلیهم

كلامي مشهوردر ودخي مصنفك كلامي صنعت اقتباسي متضمن اولديغي ظاهردر قال الله تعالى
قل الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى بس عنوان كتابنده لفظ قرآني ايله تبرك قصد ايدوب
بر جكيي تغيير اتمدي ايدي مصنف سلامي صلوتدن افراد ايتدي مع ان بعض علما آني
مكروه عد ايتديلر ودخي انبيانك غيري سلام خصوصنده انبيايه تابع قيلدي كه بعض فقها
آني تجويز اتمدي ديو ايتدكاري اعتراض مندفع اولور لكن ابو داود سننده و مصنف جامعنده
روايت ايتديلر كه رسول اكرم بيوردبلر كه كل خطبة ليس فيها تشهد فهي كاليد الجذماء پس مصنفه
لايق اولان آيه كريمه نك عقبنده تشهدي ايراد ايتمك ايدي ميرك شو وجه ايله جواب ويردي كه مصنف
تشهدي كتابنك خطبه سنده ذكر ايتمدي زيرا حديث مذكور مصنف عندنده ضعيف اولوب تمسكه
صالح اولمدوغندن ناشيدر ولئن سلم جائزدر كه خطبه مذكوره دن مراد خطبه نكاح اوله كتب
ورسائل خطبه سي اولميه لهذا مصنف حديث مزبوري كتاب النكاحده باب الخطبة في النكاح ديديكي
محلده ذكر ايتدي تحقيق اولنه كه عباده مذكوره ده لفظ سلام رفعيله سلام من الله ياخود سلام
منا تقديرنده اولمغله نكره تخصيص اولوب مبتدا اولمغه صالح اولور ومحتملدر كه تنوين تعظيم ياخود تكثير
ياخود تنويع ايچون اولوب سلام عظيم يا كثير يا نوع سلام قوتنده اولمغله تخصيص اوله ابن الدهان
ديديكه نكره ايله ابتدا جائز اولديغي مفيد اولمديغي صورتده در مفيد اولديغي صورتده ابتدا ايله صالح
اولور وبو مقامده مفيد اولديغي محل كلام دكلدر وجار ومجرور مبتدانك خبريدر والذين اصطفى
الذين اصطفاهم تقديرنده اولوب محلا مجروردر عبادك صفتي اولمق ظاهردر وبعضيلر محلا رفعده مبتدا
محذوفك خبري وما قبلينك تعليلي حكمنده در ديديلر لانهم الذين اصطفاهم تقديرنده ميرك ديدي
بو وجه بغايت بعيددر زيرا عباد مطلق تعليل مفيد اولمق مستبعددر والا عباددن عباد مصطفى
مراد اولوب مفيد اولورايسه تعليله حاجت قالمز چونكه صفت اولديغي صورتده مصطفى اولدقلري موجب
سلام اولديغني افاده ايدر الله اعلم بعينه دخي برم طرفمزدن ياخود حضرت الله طرفندن آفات ظاهره
يا آفات باطنه يا جميع آفاتدن سلامت حضرت الله نك اصطفا واجتبا ايتديكي بنده لره اولورايندر ياخود
اوزرلرينه اولسون وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه اجمعين الى يوم الدين **قال الشيخ الحافظ ابو عيسى**
محمد بن عيسى بن سورة الترمذي الشيخ لغتده اول كمسنه دركه اللي ياشندن كچه تا اسكسان ياشنه
بالغ اوله واصطلاح علماده بر فنده كامل اولوب اكا اذعان ايده اقتداسي صحيح اولان كمسنه يه اطلاق
اولنور عمري شبابده دخي اولورايسه بعضيلر ديديلر كه شيخ حديث شيخ لغوي سننه بالغ اولمدقجه

عصام الدين

الا حديث مشهوره تعليق مذهب دكلدر لكن صحيح اولان بودركه محدث نقل حديثه مستحق اولوب ناس اكا محتاج اولورلر
ايسه حديث نقل ايتمه سي جائزدر زيرا اصحاب كرام وتابعين عظامدن چوق كمسنه حين شبابده حديث روايت ايتديلر
حتى اسحق راهويه بخاري حقنده ديديكه انظروا الى هذا الشاب واكتبوا عنه فانه لو كان في زمن الحسن
البصري لاحتاج اليه لمعرفته بالحديث وبخاري اون بر ياشنده بالغ اولمدقده تلمذ ايتديكي بعض مشايخك نقل ايتديكي
سنده خطاسين سويلدكده كتابتدن بخاري لفظنده اصطلاح ايدرلر ايدي واون بر ياشنده
ايكن امام مالك تعليم ايدرلر ايدي **الحافظ** حافظدر بو مقامده مراد حافظ حديثدر كذا قاله ميرك وحافظ
كتاب وسنة اولمق دخي محتملدر اصطلاح محدثينده بو ايكي جا ديدركه بر كمسنه كه انك علمي متنا واسنادا يوز بيك
حديثه محيط اوله اكا حافظ اطلاق ايدرلر وطالب اكا دركه حديث شريفه راغب ومبتدي اوله ومحدث وشيخ
وامام اسناد كاملده ديرلر حجة اولدركه انك علمي اوچيوز بيك حديثه محيط اولوب متنا واسنادا وراويلرينك
احوالنه جرحا وتعديلا وتاريخا واقف اوله حاكم اولدركه جميع احاديث مرويه يي وجه سابق اوزره محيط
اوله شيخ جزري ديديكه راوي اولدركه حديثي مجرد اسنادي ايله نقل ايده محدث اولدركه حديثك روايته
تحمل ايدوب عقل ودرايته اعتقاد اوله حافظ اولدركه كندويه واصل اولان حديثي كركي كبي حفظ ايدوب
روايت ايده **ابو عيسى** اكر سؤال اولنورايسه كه بر كمسنه اوغلنه ابو عيسى تسميه اتمك مكروهدر زيرا
عيسى ايچون اب اولمديغي ايهام ايدر حضرت رسول اكرمدن بو ديوركه حضور شريفلرينده بر كمسنه يه ابو عيسى
ديديلر بيوردبلر ابو طلاقي استماع ايتدكده ان عيسى لا اب له ديو بيوردبلر بو وجه ايله جواب ويرلور كه مكروه اولان ابتدا
تسميه در فاما اول كمسنه كه اشتهاري ابو عيسى ايله اوله اكا ابو عيسى ديمك مكروه دكلدر خصوصا امام
ترمذي علماء اعلام مابينده ابو عيسى ايله مسمى اولديغي مجمع عليه در **محمد بن عيسى** ابو عيسى دن بدل يا عطف
بياندر **ابن سورة** عيسى نك صفتيدر سوره سين مهمله نك فتحي بعده واو ساكنه بعده راء
مهمله مفتوحه بعده ها ايله طلحه وزننده ابن موسى بن الضحاك السلمي در سلمي ضم سين وفتح لام
ايله صيغه تصغيرده سليمه منسوبدر كه قيس بن عيلاندن بر قبيله در **الترمذي** رفعيله ابو عيسى نك
صفتيدر محيي الدين نووي ديديكه ترمذيده اوچ وجه جائزدر تانك وميمك كسريله بعضيلر در
تانك وميمك ضمي تانك فتحي وميمك كسري صحيحدر كفاردنده مدينة الرجال نامنده بر قديم شهردر اسميدر
ابو عيسى ترمذيدن تولد ايتمسندن اكا نسبت اولنور ذهبي ديديكه ثقه وثبت ومحتج به وعدالت وضبط ده
مجمع عليه در امام عصر وجليل حفاظدن ايدي مشايخ كباردن اصلا اوله ملاقي اولوب علماء عظام وحفاظ مشايخ
اسلامدن چوق كمسنه دن اخذ ايتدي قتيبه وبخاري ودارمي واسحق بن موسى كبي علماء كعب ورفعه

منقبتنه شاهددر. حتى شیخ عبدالله انصاری دیدیکه جامع ترمذی بنم عندمده بخاری و مسلم کتابلرندن انفعدر
سن شریفلری یتمش سنه یه بالغ اولدقده ایکیوز یتمش طقوز تاریخنده وفات ایدوب ترمذده دفن اولنمشدر
کندولردن منقولدرکه بنم جدم مروزی ایدی و شهادته لیث بن سیار ایامنده ترمذه نقل ایتدی. و
بو تالیفلرینک اسمی **شمائل** در. یاء مثناة تحتیه ایله شمالک جمعیدر که شین معجمه ایله طبیعه معناسنه
و بو کتابه شمائل تسمیه سی تسمیه اشرف اجزاسیله تسمیه قبیلندندر. زیرا بو کتابده رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
حضرتلرینک سیرت شریفه لرندن بحث اولندیغی کبی صورت بشریه لرندن دخی بحث اولنور. و مدار کمال
اوصاف باطنیه اولدیغی متعیندر. و دخی معلوم اولاکه ظاهر اولان بودرکه بسمله و حمدله و تصلیه ترکی
کلامندن اولوب قال الشیخ کلامی ابنه کلمه تلامذه کلامی اوله. و خطیب دیدیکه لایق بودرکه محدث
اولان کمسنه بسمله دن صکره شیخنک اسمین و کنیه سین و نسبتین یازوب بعده استماع ایتدیکی کلامی
ده مسموع اوزره تحریر ایلیه. لکن بعضلر دیدیلرکه اولی بودرکه وجهاً من الوجوه اصولده تصرف و تغییر
مثابه سندن واقع اولدیغی وجه اوزره حفظ اولنه. و اگر شیخک تصنیفنده سهو واقع اولسه
آنی تغییر لایق دکلدر. بلکه مناسب بودرکه واقع اولان سهوه هامشده کتابده اشارت ایده لر.

باب ما جاء فی خلق رسول الله صلی الله علیه وسلم لفظ باب لغتده مدخل امکنه نک اسمیدر. باب المدینة
باب الدار کبی. علماء بلغاء اصطلاحنده بر شیئک اسمیدر که آنکله مقصوده توسل اولنه. بو مقامده
مقصود بو بابده ذکر اولنان احادیث شریفه یه عالم اولمقدر. تحقیق اولمیه که باب اولیه اوزره مضبوط
کتابده قسم اولوب جزء اولینک اسمی دکلدر. بلکه معانیدندر. بربیت دریس بو معنایه باب
الطلاقی مستحسن اولماز. لهذا باب بو مقامده فوده معناسنه اولمه سینی ترجیح ایتدیلر. لکن بابک
جمیع ابواب وده معناسنه بابک جمیعی بابات کلدیکی وجه معناسنه اولمه سی موجه اولمدیغی بیان
ایدر. بعضلر دیدیلرکه کتاب بیوت متعدده یی مشتمل داره و مسائلک انواعی بیوته و
اوللرک قبوسنه تشبیه اولنمغله باب اطلاقی صحیح اولور. والله اعلم. **ما** موصوفه و یا ماده دیشدن
عبارتدر. **جاء** صفتیدر. مشهور اولان لفظ بابک مابعدینه اضافتیدر. و باب مبتداء محذوفک
خبریدر. تقدیری هذا باب ما جاء. و باب منون اولمق دخی جائزدر. بو تقدیرجه مبتداء محذوفک
خبری اولوب ما جاء جمله سی مستأنفه اولور. و جائزدرکه ما استفهامیه اوله. ایکنجی جاء
تقدیرینه بخارینک باب کیف کان بدء الوحی دیدیکی کبی شارح بخاری کرمانی بابک ساکن
اولمه سینی تجویز ایتدی. بو تقدیرجه اعرابدن خالی اولوب ما بعدی جمله مستأنفه اولورکه

و بو وجهه اسلوب تعدادده دیرلر. **خلق** خاء معجمه نک فتحی و لامک سکونی ایله لغتده استقامت اوزره
تخمین معناسنه در. و ماده ایله مسبوق اولمیان شیئی ایجاد و بر شیئی آخردن ایجاد ایتمکه دیرلر
دخی. و خلق خاء معجمه نک و لامک ضمی یا لامک سکونی ایله دین و طبیعت معناسنه در. ابن اثیر
نهایه ده دیدیکه انسانک صورت باطنه سیدرکه نفسی و نفسنک صفاتیدر آکا خلق اطلاق اولنور. نیجه
کبی صورت و اوصاف ظاهره سنه خلق اطلاق اولنور. بعضلر دیدیلرکه معجمه نک فتحی و ضمی ایله خلقده
بر معنایه در شرب و شرب کبی. لکن فتح ایله هیئت و شکل و حواس ظاهره ایله ادراک اولنان صورته
و کسر ایله قوی و حواس باطنه ایله ادراک اولنان سجیه و طبیعته تخصیص اولندی. رسول اکرم صلی الله
علیه وسلم حضرتلرینک اوصاف ظاهره سنه متعلق اولان احادیثک بیانینی اوصاف باطنه سنه متعلق
اولان احادیثنک بیانی اوزرینه تقدیم ایتدی. خصوصا مدار کمالات اوصاف حسنه باطنه در. ترتیب
وجودده رعایت ایچون. یاخود اول انسانده ظاهر و محسوس اولان اوصاف ظاهره اولدیغیچون
یاخود اوصاف ظاهره اوصاف باطنیه دلیل اولدیغیچون. الظاهر عنوان الباطن و حسن الخلق یدل
علی حسن الخلق. بو مقامده خلقدن مراد رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک کمالات
باطنیه لرینه دال اولان صورت و شکللریدر. و ممکندر لفظ خلق مفعولنه مضاف اوله. بو
تقدیرجه معنی بودرکه بو باب حضرت الله تعالی رسول اکرم و نبی محترم حضرتلرینک وجه اتم و اکمل
اوزره صورتینی خلق ایتمه سینی بیاننده وارد اولان احادیث شریفه یی مشتملدر. بعض علما دیدیلرکه
رسول اکرم حضرتلرینه کمال ایمان بودرکه اول ذات مستوده صفاتک بدن مبارکنده مجتمع محاسن
باطنیه یه دال اولان محاسن ظاهره اصلا بر فردک بدنده مجتمع اولمشدر دیو اعتقاد ایتمک
کرکدر. و امام قرطبی روایت ایدرکه رسول اکرم حضرتلرینک حسن و جمالی تماما ظاهر اولمشدر. اگر
جمیع محاسن ظاهره لری ظاهر و عیان اوله ایدی اصحاب کرام آکا نظر ایتمکه طاقت کتورمزلر ایدی.
رسول الله اکثر نسخه ده رسول الله و بعضنده النبی و بعضنده الرسول واقع اولدی. که الف
لام عهد خارجی ایچون اوله. و بو فقیرک عندمده لفظ رسول الله خاتم النبیین و افضل المرسلین
محمد المصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک ذات شریفلرینه علم کبی اولمغله عهد خارجی عبارهیه
حاجت یوقدر. حضرت امام شافعی دیدیکه لفظ رسول اطلاقی حکمده هدر. رسول الله دیمک کرک.
و رسول اکرم حضرتلرینک اب جهتندن نسب شریفلری بودرکه ذکر اولنور. محمد بن عبدالله بن عبد
المطلب بن هاشم بن عبد مناف بن قصی بن کلاب بن مرة بن کعب بن لؤی بن

غالب بن فهر بن مالك بن نضر بن كنانة بن خزيمة بن مدركة بن الياس بن مضر
بن نزار بن معد بن عدنان. عدنانه چقنجه متفق عليه اندن صکره مختلف فيه در مسند
الفردوسده ابن عباسدن روايت ايدر که حضرت رسول اكرم نسب شريفلرن تعداد ايتدکلرنده
معد بن عدنانه تجاوز ايتميوب كذب النسابون كذب النسابون ديرلر ايدي لكن صح
سيوطي ديديکه بو کلام ابن مسعودک کلاميدر حتی بعضيلر ديديلر که ابن مسعود رضي الله عنه
حضرتلري هر قچن الم يأتكم نبأ الذين من قبلكم قوم نوح وعاد وثمود والذين من بعدهم لا يعلمهم
الا الله آيه کريمه سين قرائت ايلسه کذب النسابون ديرلر ايدي يعني علم انساب دعوى ايدنلر حضرت
علام الغيوب انلرک علمين عبادندن نفي ايلدي. حضرت عمر رضي الله عنه دن روايتدر رسول اكرم
حضرتلرينک نسب شريفلرن عدنانه دک بيلورز مافوقنی بلمز ديدي. امام مالکدن روايتدر که نسب
شريفلرن عدنانک مافوقنه تجاوزدن احتراز اولی در زيرا مافوقنده تخليط وتغيير چوق واقع اولمشدر
ديو. بعضيلر عدنانک مافوقنی شويله تصحيح ايتديکه ذکر اولنور. عدنان بن داود بن الهميع بن
نبت بن حمل بن قيذار بن اسمعيل بن ابراهيم بن تارخ بن ناحور بن ساروح بن ارغو
بن فالغ بن عابر بن شالخ بن ارفخشذ بن سام بن نوح بن لامك بن متوشلخ
بن اخنوخ بن مهلائيل بن قينان بن انوش بن شيث بن آدم عليه السلام
ام شريفلرينک نسب شريفلري بودر که ذکر اولنور. آمنه بنت وهب بن عبد مناف بن زهره
بن كلاب بن مرة المذكور. ووقت ولادة شريفلري سال اسکندريدن سکز يوز سکسان
ايکي سنه مرور ايندن صکره وقعه فيلدن اللي بش گون مقدم ماه ربيع الاولينک اوننک ايکنجی
اثنين گيجه سي ثلث ثالثنده واقع اولمشدر. والعلم عند الله سبحانه. قال مصنف رحمه الله عليه بو بابده
اوندرت حديث ايراد ايتدی. الحديث الاول اخبرنا ابو رجا قتيبة بن سعيد عن مالك بن انس
عن ربيعة بن عبد الرحمن عن انس بن مالك انه سمعه يقول بعض نسخه ده حدثنا وبعضنده انا واقع اولديکه
اخبرنادن مخففدر. نووي ديديکه عادة مشهوره جاريه واصطلاحده بو منوال اوزره
منتشر اولديکه حدثنا واخبرنا لفظلرندن رمز ايله اکتفا ايدوب حدثنادن کاهي ثنا
وکاهي نا وکاهي دنا ايله اکتفا ايدرلر لکن ابن صلاح وابن عراقي قوللرندن استفاده
اولنور که حدثنادن کاهي ثنا ايله اکتفا ايدرلر. ودخي نووي ديديکه اخبرنادن
انا ايله اکتفا ايدرلر لکن ابن صلاح ارنا وشيخ جزري ابنا وبنا ايله اکتفا ايدرلر ديديلر

نسابون صح

وابن صلاح

وابن صلاح اخبرنادن ابنا ايله اکتفا مستحسن دکلدر ديدي. شارح شمائل ميرک شاه عدم
استحسانينک وجهنده ديديکه زيرا ابنا نادن اختصار اولنان ابنا لفظنه التباس لازم
کلور. ودخي معلوم اوله که تحديث واخبار وانباء وسماع لفظلرينک متقدمين عندنده
اصلا فرق يوقدر. زهري ومالک وابن عيينه ويحيى القطان واکثر حجازيين وکوفيين
وامام ابو حنيفه وامام محمد وامام ابو يوسف الکا ذاهب اولديلر. وعلماء مغرب فرق ايتمزلر.
وبعض متأخرين تحمل حديث حسبيله صيغ ادآده فرق ايتديلر. مثلا شيخ تلفظ ايدوب راوي
آنی استماع ايتديکی صورتده حديثنا وسماع ديرلر. وتلميذ شيخه قرائت ايتديکی صورتده
اخبار ديرلر. ابن جريج واوزاعي وامام شافعي وجمهور اهل مشرقک مذهبي بودر. و
بعضيلر دخي زياده ايدوب ديديلر که راوي شيخک کلامينی تنها استماع ايتديکی صورتده
حدثني وسمعت ديرلر. وغيري ايله استماع ايتديکی صورتده حدثنا وسمعنا ديرلر. و
راوي شيخدن کندو قرائت ايتديکی صورتده اخبرني ديرلر. وغيري کسنه قرائت ايدوب
راوي استماع ايتديکی صورتده اخبرنا ديرلر. وشيخ مشافهة راويه اذن ويرديکی
صورتده انباءني ديرلر. اصطلاحات مذکوره يه اگرچه رعايت واجب دکلدر لکن
احوال متميز اولسون ايچون رعايه اولنمق اولی ومستحسندر. ودخي معلوم اوله که راوي شيخدن
قرائت تعبير وشيخک لفظندن استماع تعبيرلر مابيننده فرق وارميدر يوقميدر اختلاف ايتديلر.
امام مالک واصحابي ومعظم علماي حجاز وکوفه وبخاري مابينلرنده فرق يوقدر ديديلر. امام ابو حنيفه
شيخه قرائت شيخک لفظندن استماعدن اولی در ديدي. وجمهور اهل مشرق سماع
قرائتدن اولیدر ديديلر. زين الدين عراقي قول الصحيح در ديدي. وجه تحقيقده ديديلر که
زيرا رسول اکرم صلى الله عليه وسلم قرآن وحديثی تقرير وقرائت ايدوب صحابه کرام سماع
طريقيله اخذ ايتدکلرندن صکره تابعينه وتابعين تبع تابعينه اداء ايدرلردي. والله اعلم
بو اختلاف اختلاف عصردن ناشي در. زيرا متقدمينک قابليت تامه واستعداد ذات
کامله لري اولمغله مجرد سماع ايله اخذ وضبط ايدوب حفظلرينه اعتماد کلي حاصل اولور ايدي لکن
متأخرين قلت ادراک وبطؤ حفظ نسبتيله شيخه حرف بحرف قرائت ايدوب اتقان ودخي
اوزره حفظ ايتمدکجه تحمله اعتماد اولنمز. ابو رجاء فتح راء مهمله بعده جيم بعده الف ممدوده ايله
قتيبه نک کنيه سيدر. قتيبة قاف مضمومه وتاء مثناة فوقيه مفتوحه ومثناة تحتيه ساکنه

بوده موحده تحتیه بعده تا ایله اسمی یحیی بعضیلر علی و قتیبه لقبی در دیدیلر بخاری و مسلم شیخلرندن
ثقه در • یوز قرق سکز سنه هجریه سنده طوغدی ایکیوز قرق تاریخنک شعباننده وفات
ایتدی • ابن سعید فتح سین مهمله و کسر عین مهمله ایله عبد الله ثقفینک اوغلیدر • ثقف بلخ
قریه لرندن بر قریه نک اسمیدر • مالک بن انس ائمه اربعه نک بریدر و تبع تابعینک کبارندن
اولوب • امام شافعی انده اخذ ایتمشدر طقسان بش سنه هجریه سنده طوغدی ایدی • و دیدیلر که والده سنک
بطننده اوچ سنه مکث ایتدی • یوز یتمش طقوز سنه سنده مدینه منوره ده وفات ایتدی • حضرت امام اعظم
جمیع اولوب احادیثها اخذ ایتمک اوزره مشهوردر • ربیعه راء مهمله نک فتحی و باء موحده نک
کسری و تحتیه مثناتک سکونی و عین مهمله نک فتحی بعده ها ایله در جلالت و رتبه سنده نهایت مبالغه
ایدیلر • انس بن مالک انصاری و خزرجی در • رسول اکرم صلی الله علیه و سلم حضرتلرینک خدمت
شریفه لریله مشرف اولوب و غنده سکزنجی سنه ایدی • اون سنه دولت خدمتلریله مسعود
اولدی سنین عمری یوزدن باشقه اولوب جمیع صحابه کرامدن صکره بصره ده طقسان بر سنه هجریه سنده
وفات ایتدی • روایت اولنور که یوز عدد اولادی دنیایه گلوب یتمش سکزی غزوه ایدی • انه ضمیر
منصوب ربیعه یه راجعدر ضمیر شان اولمق دخی جایزدر • سمعه یعنی ربیعه السندی استماع
ایتدی • و دخی معلوم اوله که عنعنه طریقیله واقع اولان اسانیدک من حیث النحو اعرابی اشکالدن
خالی اولمغله بو مقامده واقع اولان اسنادک اعرابی وجه صواب اوزره بیان اولنور تا خیر
محلده واقع اولان اسانیدک اعرابلرینه مقیس علیه اوله • معلوم اوله که حدث و اخبر و خبر و
انبا و نبا فعللری اوچ مفعوله متعدی اولان اعلم استعمال کبی استعمال اولنوب مفعول اولکری
اعلمت بابنک مفعول اولی و مفعول ثانی و ثالثلری علمت بابنک ایکی مفعولی منزله سنه تنزیل
اولنور • گاه اولور که لفظ ان ایله مصدر جمله اسمیه مفعولینی مقامنه قائم اولور • و گاه اولور که
مفعوللرنک بری بنفسها و ثانی و ثالث یاخود ثالثنک فقط مفعولیتی حرف جر واسطه سیله
متعدی اولورلر • حدثنک بخروج زید و حدثنک بالخروج کبی • و گاه اولور که مفعولین لخیه نک
بمفعولنه بنفسها متعدی اولورلر • یومئذ تحدث اخبارها کبی ای تحدث الناس اخبارها
قاعده مذکوره متقرر اولدیسه معلوم اوله که بو مقامده واقع اولان اخبر اوچ مفعوله متعدیدر
مفعول اولی متکلم مع الغیر ضمیری • و مفعول ثانی و ثالثنک مقامنه حدیث مذکورک مضمون تعبیری
قائم اولمشدر • انه سمعه دکلدر اگرچه شارح حنفی موهم ایدی لکن انه سمعه لفظی ربیعه نک خبر

السندی

السندی روایتنک کیفیتی بیانی ایچون مذکوردر • و حاصل معنی اسلوب عربی اوزره اخبرنا قتیبه
قال انس کان رسول الله صلی الله علیه و سلم الخ حال کونه منقولا عن مالک حال کونه منقولا عن
ربیعه حال کونه منقولا عن انس الی ربیعه بانه سمعه ای بطریق السماع پس انه سمعه حرف جر
تقدیری ایله مجروردر • عن مالک عن ربیعه عن انس مفعولین اخبرنک مضمونندن احوال
متداخله یا احوال مترادفه در • و جایزدر که اخبرنک فاعلی اولان قتیبه دن حال اوله حاصل معنی
بودر که اخبرنا قتیبه هذا الحدیث حال کونه ناقلا عن مالک بلا واسطه حال کونه ناقلا عن ربیعه عن
انس بو واسطه انه سمعه الخ یعنی ربیعه نک السندی روایتی بطریق السماعدر • والله اعلم • و لفظ سمع
ایکی مفعوله متعدیدر • مفعول اولی ضمیر منصوب و مفعول ثانیسی یقول جمله سیدر کان رسول الله لفظی
یقول لفظنک و اخبرنا لفظنک علی سبیل التنازع مفعولیدر • بعض علما دیدیلر که سمع لفظی صوته
داخل اولورسه بر مفعوله متعدی اولور • سمعت قول زید کبی • و صوتنک غیریه داخل اولورسه ایکی
مفعوله متعدی اولور که مفعول ثانیسی فعل مضارع اولمق واجبدر • و دخی معلوم اوله که سمع لفظی ماضی
اولمغله قال دینمک مناسب ایکن مضارع صیغه سنه عدول اولنمق حکایه حال ماضیه ایچوندر یعنی
مستمعینه شو رسمه حکایه ایدر که گویا حضرت رسول اکرمک اوصافینی انس حالا سویلر •
کان رسول الله صلی الله علیه و سلم لیس بالطویل البائن و لا بالقصیر و لا بالابیض الامهق
ولا بالآدم ولا بالجعد القطط ولا بالسبط • لفظ رسول الله کان نک اسمی و لیس
بالطویل جمله سی خبریدر • لفظ کان زمان ماضینک خبرینک اسمی ایچون ثبوتنه دلالت ایدر
گاه اولور که جمیع ازمنه ماضیه ده استمراری مفید اولور حتی ابن مالک لم یزل کلمه سنه
مرادف استعمال اولنور دیدی • و کلمه لیس سیبویه و ابن السراج قوللرنده زمان ماضیده مضمون
جمله نک نفیی ایچوندر • و ابن حاجب عندنده زمان حالده نفی ایچوندر • بو مقامده مذهب اول اخذ و النفی
مناسبدر • و ابن حاجب قولی اخذ اولندیغی تقدیرده حکایه حال ماضیه نکته سی اعتبار اولنمق اقتضا
ایدر • طویل اجوف واوی صفت مشبهه در • بائن اسم فاعل در بان یبین بیانا دن ماخوذ
اولورسه ظاهر معناسنه بان یبون بونا دن ماخوذ اولورسه بعید و مفارق معناسنه اولمق اوزره
معیه کشف عبارت ایدوب شیخ ابن حجر دن نقل ایدر که صورت اولیده بائن یا ایله و صورت ثانیه ده
بائن همزه ایله اولمق استفاده اولنور و کتب اللغه متکفلدر بها طویلی فاحش اولانه لمته به تابع
اطلاق اولنور • مانعنده طویلی ظاهر اولدیغی یاخود ناظرلرک اعضاسنی بربرلرینه تبعید

متصور اتدکلری یاخود قامتی اعتداله مباین و مفارق اولدیغیچون **لا بالقصیر** یا بالطویل اوزرینه معطوف
لفظ لانک مکرردر بو مقامده قصیردن قصیر متردد مراددر متردد اولدرکه بعض اعضاسی بعض
اعضاسنه متداخل اوله نته کیم عن قریب حضرت علی کرم الله وجهه حدیثنده ذکر اولنور ان شاء الله تعالی زیرا مقتضای
قاعده اصول بودرکه بر روایتده واقع اولان مطلق روایت اخرده واقع اولان مقیده حمل اولنور حاصل معنی
رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک قامتلری طول مفرط و قصر متردد مابیننده متوسط ایدی بو اسلوب
اوزره اولان قامته ربعه اطلاق اولنور نته کیم بعض احادیث آتیه ده ذکر اولنور لکن حقیقت ابی هاله حدیثنده
مربوعه اطول و ابو هریره حدیثنده طوله قریب ربعه ایدی دیو واقع اولمشدر و روایات مابیننده شو
وجهله توفیق ممکندرکه رسول اکرم حضرتلرینک قامت شریفه قرینه وهله اولیده نظر ایدنلر مربوع
ظن ایدوب امعان نظر ایتدکده طوله قریب ایدو حکم ایدر ایدی انس رضی الله عنه حدیثنده طولی بائن ایله
صفتلنوب قصیری مطلق ذکر ایتمه سنده طویل فاحش و معیوب طوله قریب اولدیغنه اشارت واردر
زیرا نفی قیده منصب و المعنی طولک بائن اولمه سی منفی اولوب اصل طول باقی قالور و قصیره
قید فقدان اولمغله اصل قصر منفی اولور بیهقی و ابن عساکر روایت ایتدیلرکه رسول اکرم صلی الله علیه
وسلم حضرتلری هر کیمه همراه اولوب ممشاة ایتسه لر اول کمسه دن طویل کورینور ایدی و اگر
ایکی طویل القامه آدم مابیننده توسط ایله ایکیسندن دخی طویل کورینور ایدی لکن تنها اولدقده
ربعه یعنی اورته بویلی کورینور ایدی ابن سبع روایت ایتدیکه حضرت رسول اکرم جلوس ایتدکلرنده
مبارک دوشلری جلساسندن مرتفع کورینور ایدی بو کیفیت رسول اکرمک معجزاتندندر
یعنی من حیث الصورة والظاهر امتدن بر فرد کندولره موازی و همپا اولمدقلری کبی
من حیث السیرة والمعنی دخی معادل و مساوی اولمدقلرن اشعار در فسبحان قادر حکیما
ولا بالابیض الامهق امهق حمرة و نوردن خالی شدید البیاض معناسنه در جص یعنی کرج کبی
امهق اولان کمسنه زیاده کریه المنظر اولوب انکا نظر ایدن آنی ابرص ظن ایدر یعنی رسول اکرم حضرتلرینک
لون بدن مبارکی بیاض امهق دکل بلکه حمره ایله مختلط نورانی ایدی پس نفی قیده منصب اولوب
اصل بیاض باقی قالور **ولا بالادم** آدم احمر وزننده صفت مشبهه در جمهور لغتا اصطلاحا آدم
ایدی سمره ببر الفه قلب اولندی ادمه دن ماخوذدر ادمه زیاده اسمر اولمغه دیرلر سمره
بیاض خالص و سواد خالص مابیننده بر لوندر چونکه و لا بالادم لفظی من حیث المعنی لیس له
علیه السلام سمرة شدیدة تأویلنده در نفی قیده متوجه اولوب شدت سمره منفی اولوب

اصل سمره

اصل سمره ثابت اولور امدی **ولا بالابیض الامهق ولا بالادم** الفاظینک معانیسی مشروح اوزره
متقرره اولدیکنه انس رضی الله عنه حدیثی ایله بعض احادیث آتیه مابیننده تمایز اولان تناقض مندفع
اولور که حدیث ثانیده رسول اکرم حضرتلری سمره ایله وصف اولندی و بعض احادیث آتیه صحیحه ده
دخی بیاض ایله وصف اولندی و ابی طالب شو بیتده دخی واقع اولدیکه **شعر** و ابیض یستسقی
الغمام بوجهه ثمال الیتامی عصمة للارامل زیرا اثبات اولنان بیاض حمره ایله مخلوط اولان بیاضدر
بیاض بحت دکلدر جص کبی و دخی اثبات اولنان سمره سمره ضعیفه در سمره شدیده دکلدر
یعنی حمره ایله بیاضدن مرکب اولان سمره در سمره صرفه دکلدر نته کیم علی رضی الله عنه حدیثنده ابیض مشرب
بحمرة واقع اولدی لکن ابو الطفیل و ابو هریره حدیثلرنده رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری
شدت بیاض ایله موصوف اولدیغی محققین عندنده بریق و لمعانه حمل ایتمشلردر اصل لونه حمل ایتمشلر
دکلدر حتی صاحب نهایه شدید البیاض بر البیاض معناسنه در دیدی و کانت الشمس تجری فی وجهه
حدیثی و دارمی و طبرانی ربیع بنت معوذدن رسول اکرم حقنده تخریج ایتدکلری حدیث لو رأیته لرأیت
الشمس طالعة و هند بن ابی هاله حدیثی یتلألأ وجهه تلألؤ القمر لیلة البدر معنای مذکوری تأیید ایدر
ولا بالجعد القطط رسول اکرم حضرتلرینک موی عنبر بویلری وصفنده تعبیر اولنور بعض احادیث
آتیه ده ذکر اولنور **جعد** جیمک فتحی و عین مهمله نک سکونیله سعد وزننده جعوده دن ماخوذدر
شوده استعمال اولندقده قوز جبح قیل معناسنه در و رجل بخیل وصفنده جعد الیدین و جعد
الانامل دیرلر شوده استعمال اولندقده مدح و ذمه محتملدر **ولا بالسبط** سین مهمله نک فتحی
و باء موحده تحتیه نک فتحی و کسری و سکونیله سبوطتدن ماخوذ جعوده نک ضدیدر یعنی
منبسط و ممتد اولوب کره کیر اولمیان شوه اطلاق اولنور حاصل معنی رسول اکرم صلی الله علیه
وسلم حضرتلرینک شعر مبارکلری جعوده و سبوطه مابیننده متوسط ایدی **بعثه الله علی**
رأس اربعین سنة بعث جمله سی کان لفظنک خبر بعد خبریدر یعنی حضرت حکیم مطلق آنی خلقه
نبوت و تبلیغ احکام ایچون ارسال ایلدی روایت اولنور که رسول اکرم و نبی محترم صلی الله علیه
وسلم حضرتلرینک ولادت شریفه لری یوم اثنینده واقع و وحی یوم اثنینده نازل اولدی و مکه دن
مدینه یه هجرت ایچون خروجلری و مدینه منوره یه دخوللری و دار فنادن دار بقایه انتقاللری یوم
اثنینده واقع اولدی ابن اسحق قولی بودرکه سن شریفلری الی اوچ سنه یه بالغ اولدقده
غرة ربیع الاولده مکه دن چیقوب یه ربیع الاولک اون ایکنجی یوم اثنینده مدینه یه داخل اولدیلر

پس بو قول اوزره مكه دن خميس كوني خروج ايتمش اولور خصوصا مكه دن خروجلري يوم اثنينده
واقع اولدوغنه حاكم متواتردر ديدي ° و ابن حجر قوللرينك مابيننى شو وجهله توفيق ايتدي كه رسول
اكرم غرهٔ ربيع الاولده ليلهٔ جمعه ده مكه دن چيقوب غار ثوره كلديلر و غارده جمعه كيجه سي و سبت
كيجه سي و احد كيجه سي مكث ايدوب اثنين كيجه سي غاردن چيقوب ينه ربيع الاولك اون ايكنجى
كوني يوم اثنينده مدينه يه داخل اولديلر ° و ابتداء تاريخ اسلامي اولور ° والله اعلم على رأس
اربعين سنة جار مجرور بعثه لفظنك مفعولي اولان ضميردن منصوبدن حالدر ° بعضيلر كلمهٔ على يرينه
معناسنه و بعضيلر لفظ رأس زايده و مقحم در ديديلر ° بخاري حديثنده انزل عليه اي الوحي وهو
ابن اربعين سنة لفظ رأس مقحم اولمه سنى تأييد ايدر ° تحقيق اولمه كه جمهور ارباب سير و تواريخ
رسول اكرم حضرتلرينه وحيك نزولي سنين عمرلري كاملا قرق سنه تمامندن صكره در ديديلر °
امدى صدد ذكر بنده اولوب غمز انس رضي الله عنه حديثنده واقع اولان اربعين سنة لفظندن
اوتوز طقوز سنه منقضي اولان سنه مراد اولمق در ° مثلا الحديث الاربعون الباب الاربعون
دينوب قرقنجي تكميل ايدن حديث واحد و باب واحد اراده اولنور ° ياخود ابتداء ولادتلريندن كاملا
قرق سنه نهايتى مراد اولمق وار ° مثلا عمر زيد اربعون سنه دينوب كاملا قرق سنه اراده
اولنور ° و على كلا التقديرين لفظ رأسدن قرقنجي سنه نك طرف اخيري مراد اولمق لازم در
زيرا هر سنه نك ايكي رأسي اولور ° فاضل طيبي رحمه الله ديديكه رأس بو مقامده آخر سنه دن مجازدر
رؤس الآي و رأس الآية ديوب آخر آيه مراد اولنديغي كبي آخر سنه سنهٔ ماضيه و سنهٔ آتيه
مابينده حصل مشترك اولمغله سنهٔ آتيه نك مبداء و رأسي اولوب سنهٔ ماضيه نك آخرنه دخي
رأس اطلاق اولنور ° زيرا تقدير اوله نظرا لازم كلوركه رسول اكرم حضرتلرينه وحيك نزولي اوتوز
طقوز سنه تمامنده اولوب قرقنجي سنه نك اولنده نبوته شروع ايليه ° وهو خلاف ما اتفق عليه
الجمهور ° و تقدير ثانيه نظرا لازم كلوركه وحيك نزولي اول يوم ولادتلرنده اوله ° وهو ظاهر البطلان
و الحاصل باي حال كان رأسدن آخر سنه مراد اولنمق لازمدر يعني قرقده عمر شريفلري قرق سنه
كامله تمام اولدقده حضرت الله سبحانه خلقه بعث ايلدي ° و دخي معلوم اولاكه قرقنجي سنه نك آخرنده
بعث اولنديلر ديمك مسعوديدر ° و ابن عبد البر قوللرينه نظرا صحيح اولوركه رسول اكرم حضرتلري ماه ربيع
الاولده تولد ايدوب و ربيع الاولده مبعوث اولديلر ° و جامع الاصولده ديديكه كان مبعثه
لاستكمال الاربعين يوم الاثنين لثمانى خلتا من ربيع الاول سنة اثنين و عشرين و تسعمائة

الاسكندرية

الاسكندرية عند الجمهور مشهور بودركه ماه ربيع الاولده تولد ايدوب و شهر رمضانده مبعوث
اولدي اگرچه يوم ولادتلرنده جمهورك اختلافي يوقدر ° بعضيلر ربيع الاولك ايكنجى كوني بعضيلر سكزنجى
كوني تولد ايتدي ديديلر ° شيخ قطب الدين قسطلاني قول اخيري مختار اكثر اهل حديثدر ديوب ابن
عباسدن و جبير بن مطعمدن بويله نقل ايتدي ° بعضيلر اون ايكنجى كوني تولد ايتدي ديديلر ° اهل مكه نك
قوللري بودر ° بو تقدير اوزره مبعوث اولدقلري ولادتلرندن قرق يا اوتوز طقوز بچق سنه
مرورندن صكره اولور ° كاملا قرق سنه مرورندن صكره اولماز ° جمهور قوللري اوزره كاملا قرق سنه مرورندن
صكره مبعوث اولدي ديدكلري كسر اسقاط يا كسري تكميله مبني در ° شيخ شهاب الدين بن حجر مسعودي
و ابن عبد البر قوللري صحيح در ديدي ° والله اعلم فاقام بمكة عشر سنين يعني رسول اكرم بعثتدن
صكره مكه ده اون سنه اقامت ايتدي ° جمهور اهل حديث و سير رسول اكرم بعد البعثة مكه ده اون اوچ
سنه مكث و اقامت ايتدي ديو اتفاق ايتدكلرندن ناشي حضرت انسك بو حديثني تأويل و قول جمهور
ايله توفيق ايدوب ديديلركه ° انس رضي الله عنه اون سنه اقامت ايتدي ديديكي رسول اكرم فقط رسول
اولدوغي حالده ديمكدر ° جمهورك اون اوچ سنه اقامت ايتدي ديدكلري هم رسول هم نبي اولدوغي حالده
ديمكدر ° ياخود بعد البعثة اوچ سنه دعوت خلق ايتدي خفية فاصدع بما تؤمر و اعرض عن المشركين
آيهٔ كريمه سي نازل اولدقدن صكره آشكاره اون سنه دعوت ايتدي ° انس حديثي مده دعوت جهريه يه
و قول جمهور مده دعوت مطلقه يه نظر ايله در ° ياخود انس نفس ~~حديثي مده دعوت~~ عقدي اعتبار
و كسر اسقاط ايدوب اون سنه اقامة ايتدي ديدي ° و بالمدينة عشر سنين رسول اكرم مدينه ده اون
سنه اقامت ايتديكي علماء حديث و ارباب سير مابينده متفق عليه در ° فتوفاه الله على رأس
ستين سنة صحيحنده و توفاه واو ايله واقع اولدي ° توفي برشيئي تماما اخذ ايتمكه ديرلر بو مقامده
مراد قبض روحدر ° قال الله تعالى الله الذي خلقكم ثم يتوفيكم اي يقبض روحكم يعني حق سبحانه
و تعالى رسول اكرم حضرتلرينك روح پر فتوحلرين قبض ايتدي سن شريفلري كاملا التمش سنه يه
بالغ اولدقده تحقيق اولنمه كه رسول اكرم ولادتلرندن قرق سنه مرورندن صكره مبعوث اولوب جمهور
قولي اوزره مكه ده اون اوچ و على الاتفاق مدينه ده اون سنه اقامة ايتديلر پس سن شريفلري التمش
اوچ سنه يه بالغ اولدقده وفات ايتمش اولور لكن ان شاء الله تعالى آخر كتابده رسول اكرم حضرتلرينك
سن شريفلري بياننده اولنديغي محلده تحقيق اولنور والله المستعان و عليه التكلان ° و ليس في رأسه
و لحيته عشرون شعرة بيضاء لحيه لامك كسري و فتحي ايله دخي جايزدر جمعي لحي لامك كسري

وضم ایله شوه غین معجمه نك فتحی وعینك سكونیله جمعی شعور واشعار گلور بیضاء ابیضك
تأنیثی وشوه نك صفتیدر لیس جمله سی توفاه ده اولان ضمیر رسولدن حالدر یعنی حضرت خداوند
بی منان وخالق مقدر الآجال رسول اکرم حضرتلرینك روح مقدسلرین قبض ایلدیکی باشنده
وصقالنده یکرمی بیاض قیل اولمدیغی حالده بلکه حین وفاتنده رأس ولحیه سنده شوه بیضاء
یکرمیدن ناقص ایدی حضرت انسدن اسناد صحیح ایله مرویدرکه رسول اکرمك حین وفاتنده
رأس ولحیه سنده اون یدی یا اون سکز شعر بیضاء وار ایدی معلوم اولدیکه رسول اکرمده
شیبه قلیله متحققه ایمش لمهذا انسدن مروی اولان لم یشنه الله بالشیب یعنی حضرت الله
رسول اکرمی پیرلك ایله معیوب ایتمدی حدیثندن مراد نفی شیبه کثیره در دیدیلر انشاء الله تعالی
شیب رسول الله بابنده وجه لایقی اوزره بیان اولنور الحدیث الثانی حدثنا حمید تصغیر
صیغه سیله در ابن مسعده میمك وعین مهمله نك فتحیله در البصری باء موحده نك
فتحی وکسری ایله وضم ایله دخی حکایه اولنور حمید مذکور تبع تابعینك وسطلرندندر کنیه سی
ابو علیدر روایه واسعه وحدیث کثیر صاحبیدر روایت اولنورکه وفاتندن اوچ سنه مقدم احوالی
متغیر اولور قال ضمیر فاعلی حمیده راجعدر حدثنا بعض نسخه ده لفظ قال یوقدر لهذا انه قال
یاخود انه لفظی مقدردر دیدیلر میرك دیدیکه اهل صناعه حدیث دیدیلرکه ایکنجی واوچنجی
هلم جرا مرتبه ده واقع اولان حدثنا دن مقدم لفظ قال کتابه ده الزمش فیها والا لفظ قال خطا
ایتمشلردر قاری اولان کمسنه آنی تلفظ ایتمك لایقدر وابن صلاح واجبدر دیدی عبد الوهاب
الثقفی ثاء مثلثه نك وقافك فتحی ایله ثقیف قبیله سنه منسوبدر عن حمید حدثنا نك ثانیسیه
متعلقدر مراد ابو عبیده الخزاعی البصری درکه حمید طویل دیمكله مشهوردر وصغار تابعین
دندر بعض اعوامده خوار اتدوکیچون نوعا معیوبدر عن انس بن مالك
حمیدك ثانیه دن حالدر نا حلاع انس تقدیرنده قال فاعلی انسه راجع یعنی قایل انسدر
عصام دیدیکه قایل حمیددر دیدی لکن وجه اول اقربدر کان انه کان تقدیرنده در میرك
دیدیکه لفظ انه بو مقوله تراکیبده حذف اولنمق شایعدر وقاری آنی تلفظ ایتمك لایقدر
رسول الله صلی الله علیه وسلم ربعة رای مهمله نك فتحی وباء موحده نك سکونی وفتحی
دخی جایزدر تاء تأنیث نفس اعتباریله در رجل ربعة والمرأة ربعة دیرلر عمر المونجی شرح شفا
قاضی عیاضده دیدیکه ربعة لفظنده اولان تا مبالغه ایچوندر علامه وشابه وراوته

لفظلرنده

لفظلرنده اولدیغی کبی زیرا مذکر صریحه صفه استعمالی شایعدر ولمغله نفس تأویلیله تاء تأنیث دیمك
امستبعددر ربعة معتدل القامه معناسنه در ولیس بالطویل طویلدن طویل بایل مراددر یاخود
مطلق کمالده معروفدر ولا بالقصیر قصیردن قصر مفرطه مراددر نته کیم حدیث اوله بیان اولندی
ولیس بالطویل جمله سی ربعة لفظنك عطف تفسیریدر شارح حنفی جمله مذکوره ربعة اوزرینه معطوفدر
دیوب ایراد ایدن محلی اولا جمله نك مفرد اوزرینه عطفنده باس یوقدر دیدی لیس واو عاطفه سز دخی روایه
اولندی بو تقدیر اوزره ماقبلنك بیانی اولور سید اصیل الدین دن بو وجه اوزره نقل اولندی
بعضیلر کان لفظنك خبر بعد خبریدر دیدیلر حسن الجسم لفظ کان نك خبر بعد خبریدر رسول اکرم
حضرتلرینك جسم نظیفلرینك حسنی لون ونعوته اعتدالی جهتندندر پس تعمیم بعد التخصیص قبیلندن اولور
وکان شعره لیس بجعد جعددن جعد قطط مراددر زیرا مطلق مقیده حمل اولنمق قاعده مطرده در دیو نفی
سابقا بیان اولندی ولا بسبط معنالری مرور ایتدی تحقیق اولنمیه که بو حدیث ایله جعده سبط نفی شعره
صفة واقع اولوب حدیث سابقده ذات رسول اکرمه صفة واقع اولدیغی نکته دن خالی دکلدر ابن
حجر دیدیکه اطلاقین مذکورین صحیح اولاغین اشعار ایچون حدیثین مذکورینه تعقیب ایتدی
بعضیلر دیدیلرکه بو مقامده شعره نسبتی حقیقة وسابقا صاحب شعره اسناد مبالغه ایچوندر
رجل عدل کبی اسمر اللون لفظ اسمر منصوب وکان رسول الله ده واقع اولان کان نك
خبر بعد خبریدر پس وکان جمله سی قد تقدیریله حال اولور وظاهر بودرکه وکان شعره جمله سی
کان رسول الله جمله سی اوزرینه معطوف اولوب اسمر لفظندن مقدم لفظ وکان تقدیر
اولنمق قد فصلده جمله نیه خبر متقدمه اوزرینه معطوف اوله وعقام مقام عطف اولمغله
کان لفظی واو عاطفه ایله حذف ده باس یوقدر وابن مالك کان لفظینك اسمی ایله معا
حذف وخبرین ابقا حفظا ونثرا کلام عربده واقع وشایعدر دیدی وبعض نسخه ده
اسمر رفعله تصحیح اولندی بو تقدیرجه هو اسمر تقدیرنده اولوب اسلوب متعدد اوزره
مسرود کلام قبیلندن اولور معلوم اوله که اسمر فارسیده گندم گون معناسنه اولمغله
شده معناسنه مجوز دکلدر بو ادم ادمه دن مأخوذ اولوب معناسنده شده سمره معتبردر
پس ربع الکلام حضرتلرن بو حدیثده سمرة ایله توصیف وحدیث سابقده ادمه نفی
مابینلرنده تدافع اولماز زیرا نفی خاص اثبات علم ما بینلرنده تنافی یوقدر عوقی دیدیکه اسمر
اللون لفظنه حمید انسدن روایتده تفرد ایتدی زیرا حمید دن غیری بعض رواة انسدن

شعره مع

ازهر اللون لفظیله روایت ایتدکلرندن ماعدا اون بش قدر اصحابی رسول اکرمک لون شریفنی
بیاض ایله توصیف ایتدیلر • سمره ایله وصف ایتمدیلر • وبعضیلر دیدیلر که انسدن روایت اولنان
حدیث مذکور • انه علیه السلام کان ابیض کانما کان صیغ من فضة یعنی رسول اکرم
حضرتلرینک جسم لطیفلری بر رتبه ده بیاض ایدی که کویا فضه دن سبک ایدلمشدر حدیث
شریفنه • وحضرت عائشه دن مروی اولان ولونه الذی لا یشک فیه الابیض حدیث
شریفنه مناقض اولمغله بعضیلر شو وجهله توفیق ایتدیلر که اسمر اولان حرارت شمسدن متغیر
عضو شریفلری وابیض اولان تحت الثیاب مستور اولان اعضا منیفه لریدر • احمد مسندنده
تخریج ایتدیکی فنظرت الی ظهره فکانه سبیکة فضة حدیثی بو معنایه تأیید ایدر دیدیلر لکن
وجه توفیق مذکور • ان رقبته علیه السلام کانت کالفضة البیضاء حدیثی ایله منتقض
اولور • زیرا رقبه مبارکه لری شمسه مسافت اولوب وتحت الثیاب اولان اعضالرندن
دکل ایکن بیاض ایله وصف اولندی • خصوصا حضرت عائشه رضی الله عنها رسول اکرم حضرتلرینک
شرف تقرب وسعادت ملازمتیله مستسعد اولمغله اوصاف شریفه لرن غیریلردن زیاده اعلم
ورنک بدن مبارکلرینه اجانبدن افزون اطلاع تام ایله دانادر دیو اعتراض اولندی • عصام
دیدیکه ابیضدن مراد رسول اکرمک حرارت شمسدن متغیر اولمیان واسمردن متغیر اولان عضویدر
کلاجی قطعه سحابه سر آسمانی برابرلرینه سایبان اولور ایدی کلامنه مناقضدر • وابن حجر عصامک
بو اعتراضینی شو وجهله دفع ایتدیکه رسول اکرم حضرتلرینک فرق فرقدان حماسینه سحابه تظلیل
ایتدیکی قبل النبوه ارهاص قبیلندندر • بعد النبوه تظلیل ایتدیکی مضبوط دکلدر • خصوصا روایت اولنور که
حجة الوداعده رمی جمرات ایدر ایکن حرارت آفتابی دفع ایچون راس شریفلرن جامه لر ایله تظلیل
ایتدیلر • غایة ما فی الباب سمرتدن مراد بیاض امهق نفی وحمره قلیله یه اثباتدر کما بیناه سابقا
اذا مشی یتکفأ • اذا ظرفیه در حین معناسنه شرطیه دکلدر • یتکفأ فا مشدده بعده همزه
ایله تفعل بابندن مهموز اللام در تکفؤ حین مشیده قدامه میل معناسنه در تکفأت السفینة
دیرلر حین جریانده قدامنه میل ایدوب راست ودرست مقصوده اولان جهته توجه ایتدکده
بعض نسخه ده یتوکأ واقع اولدی توکا دن ماخوذدر اتکا معناسنه توکأ علی العصا
دیرلر عصایه اعتماد ایله مراد ایتدیلر • وعلی التنجی حاصل معنی بودر که رسول اکرم صلی الله علیه
وسلم حضرتلری مشی ایتدکلرنده خطوه لری متقاربه غیر متضایقه دکل ایدی زیرا خطوات متقاربه

اصحاب

اصحاب تکبر وارباب تجبر وحیله شیوه سیدر • بو معنایه سرعت مشی لازم کلور • حضرت علی دن مروی
اولان یتکفأ کانما ینحط من صبب یعنی رسول اکرم حین مشیلرنده قدامنه میل ایدوب
سرعتی شو وجهله مشی ایدرلر ایدی که کویا مکان اعلادن مکان اسفله نزول ایدرلر ایدی حدیثی
بو معنایه تأیید ایدر • بعضیلر دیدیلر که یمنه ویسره تمایل ایتمکدر • بو تقدیرجه حاصل معنی بودر که رسول
اکرم مشی ایتدکلری وقتده یمینا وشمالا خرامان اولورلر ایدی • نهال نورسیده هبوب صبا وقتنده
تمایل ایتدیکی کبی • سؤال اولنورسه که بو اسلوب اوزره مشی ایلمک عادت ارباب کبر وغرور
وسیرت مختال فخوردر • وذات ستوده صفات رسول اکرمی بو کونه صفات ذمیمه دن تنزیه وساحه
اجلال سعادت مآللرین بو مقوله اخلاق غیر محموده دن تبرئه لازمدر • شو وجهله جواب ویردیلر که وجه
مذکور اوزره مشی قصد تکبر وخیال خیلا وتبختر ایله اولورسه مذمومدر • فاما قصد تکبر ونیت
تفاخر ایله اولمیوب اتفاقی وجبلی واقع اولورسه مذموم دکلدر • رسول اکرم حضرتلرینه بو کونه مشی
دلاویز ورفتار حیوه انکیز مقتضای جبلیت ولازمه خلقت وطبیعتدر • وقصد تکبر ایله مصنوع
ومکتسب دکلدر • بحر الوجی جواب مذکوره شو وجهله اعتراض ایتدیکه حضرت خلاق بی مثال وحکیم بی
همال تقدست اسماؤه رسول اکرم ونبی محترم حضرتلرن پیشوای مؤمنین ومقتدای
موحدین ایدوب حرکات وسکناتنه اقتدا وطرز وطورینه اقتفا ایدن ارباب صدق وولا
هر وجهله حائز رتب عالیه ونائل منازل سامیه اولدیغی ظاهر ومتبین ومتحقق ومتعین ایکن
حاش ثم حاش اول ذات الملکی الملکا صفتی غیر حسنه اصحاب تکبر وخصلت نامستحسنه
ارباب تبختر اوزره مطبوع ومجبول ایلیه • فرضا اولامایه وجود کون ومکان وباعث
آفرینش زمین وزمان حضرتلرینک صفت مشیه معهوده لرینه تقلید وشیوه تمایل مذکور ایله
تخلق اولنسه کار ستوده وفعل پسندیده اولدیغی محل کلامدر • والله اعلم • لفظ مشی ماضی
صیغه سیله مذکور اولوب یتکفأ مستقبل صیغه سیله مذکور اولدیغی تکفؤ مذکور مشیه مترتب ومعدود
صکره اولدیغیچون • سرت حتی ادخل البلد کبی یاخود حکایة حال ماضیه ایچوندر • یاخود اذا
مشی کان یتکفأ تقدیرنده اولدیغیچون • صحیحین روایتنده اذا مشی تکفأ ماضی صیغه
سیله واقع اولدی • علی رضی الله عنه دن دخی ماضی صیغه سیله روایت اولندی • ان شاء الله
تعالی عن قریب ذکر اولنور • بعض نسخه ده ثنا واقع اولدی • حدثنا [illegible] محمد بن [illegible]
موحده تحتیه نک ومعجمه مشدده ده نک فتحیله من عثمان بن کیسان البصری وکنیه سی ابو بکردر

وبندار دیمکله مشهوردر تبع تابعیندن اخذ ایدنلرک کبارندن اولوب تابعینه ملاقی اولمدی
یعنی العبدی میرک شاه دیدیکه اصل سماعمزه نسخه سنده غیبه صیغه سیله اوزره واقع
اولدی پس یعنی لفظنک قائلی مصنف اولدیغی تقدیرده سکاکی مذهبی اوزره التفات
قبیلندن اولور تلامذه کلامندن اولمق دخی محتملدر بو تقدیرجه فاعل ضمیری مصنفه راجعدر
عادة رواة شویله جاریه درکه کندو کلاملرن شیخلری تصانیفنه درج ایدرلر ومتکلم مع الغیر
صیغه سیله دخی قراءت اولنمق جائزدر حدثنا سیاقنده بو تقدیرجه مؤلف کلامندن اولدوغی
متعین در اکثر روایة ماعدا اولوریه بعض شراح دیدیلرکه تلامذه کلامندن اولمق ظاهردر زیرا
مصنف کلامندن اولسه محمد بن البشار العبدی یعنی وهله اولادن تعبیر ایدرلر ایدی سایر
اسماء منسوبه یه عادتی جاریه اولدوغی اوزره ودخی لفظ یعنی ده تجرید اعتبار اولنمق لکن
اعتبارندن اولی در ومجهول صیغه سیله یعنی قراءت اولنسه مستبعد دکلدر حدثنا یه قیاس
اولنمق چندان ملایم دکلدر زیرا تشریکت تحدیثده در لفظ محمد بن بشاره عنایتده دکلدر
عبدی قاموسده عبد بن قیسه نسبتدر دیدی که ربیعه دن برقبیله در حدثنا محمد بن جعفر
البصری کنیه سی ابو عبدالله وغندر دیمکله معروفدر ائمه ستة صحاحلرنده آنک حدیثنی
تخریج ایتمشلردر حدثنا شعبة بن بسطام در باء موحده نک کسری وسین مهمله نک
سکونیله ثوری دیدیکه شعبه حدیثده امیر المؤمنین در امام شافعی دیدیکه اگر شعبه اولمسیدی
عراقده حدیث معروف اولمز ایدی تبع تابعینک کبارندندر عن ابی اسحق شعبه دن
حالدر راوی عنه تقدیرنده عصام دیدیکه حدثنا یه متعلقدر اسمی عمرو بن عبدالله السبیعی الهمدانی
الکوفیدر تابعی مشهوردر حضرت عثمان رضی الله عنه خلافتندن ایکی سنه دن صکره تولد ایتدی
قال انه قال تقدیرنده در سمعت البراء سحاب وزننده در قصر ایله دخی روایة اولنمشدر
کنیه سی ابو عماره در وصحابی در خندقده حاضر اولمشدی مصعب بن زبیر ایامنده کوفه ده
وفات ایتدی بن عازب زاء معجمه ایله صحابیدر یقول جمله سی براءدن حالدر یاخود
سمعت لفظنک مفعول ثانیسیدر کان رسول الله صلی الله علیه وسلم رجلاً راء مهمله نک
فتحی وجیمک سکونیله جعوده ومبسوطه بیننده متوسط شعر معناسنه درکه شعر [illegible] برلرده
تحقیق کلام جعد قطط لفظلرنده جمله ده ذکر اولنه [illegible]
جیمک ضمیله [illegible] بو تقدیرجه [illegible] کان نک خبریدر

لکن

لکن معناده خبر اولاز مربوعاً لفظنه توطئه در زیرا فی الحقیقة مقصود انه علیه السلام کان مربوعا
عبارتیدر کان ربعة حدیثنه موافق اولاز بو عبارتدر شیخ ابن حجر عسقلانینک صحیح بخاری
شرحنده رجل جیمک کسری وفتحی وضمی وسکونی ایله معنای واحده اطلاق اولنور که شعر تکسیر یسیر
اولمقدن عبارتدر جو اشعار ایتدیکی اوزره شعر مبارک رسول الله مراد اولمق ظاهردر پس توطئه
خبر دیمک اقتضا ایتمز واظهر فی الشمسدر که شعر عاده بوق حصه مفید اولاز نمنه رسول اکرم حضرتلرینک
وصفنده شویله بر رجل ایدی دیو جسارت ایتمز وهرکز صحابه کرامدن بو حدیثده غیری احادیثده کان
رجلاً عنوانیله استماع اولنمشدر شویله ظن اولنور که اراده مقابلی رجل مراد اولدوقده رجلا لفظی
صحابیدن غیری راویدن زیاده اوله زیرا شعر رسول الله بابنده براء بن عازبدن کان رسول الله
صلی الله علیه وسلم مربوعا لفظیله ذکر اولنور بعضیلر دیدیلرکه لفظ رجل دن معنا متعارف مراد
اولدوغی صورتده رجلا لفظندن رجولیتده کامل معناسی اراده قلنمق اولنمشدر یاخود
حقیقی ایچون توطئه در فلان رجل کریم کبی وقرآن عظیمده انتم قوم تجهلون انتم قوم مسرفون
کبی بو تقدیرجه لفظ مربوعا رجلا لفظنک صفتی اولور شعر رجل معناسی مراد اولدقده کان
لفظنک خبر بعد خبری اولور مربوع معتدل القامة معناسنه در بعید مابین المنکبین بعید
نصب واضافه لفظنه ایله زید حسن الوجه کبی اکثر نسخه تصحیح اولندوغی اوزره اعرابی مربوعا
اعرابی کبی در بعض نسخ بخاریده اضافه سز نصب ایله تصحیح اولندی وبعض نسخده بعید
رفعیله بلا اضافه ضبط اولندی بو تقدیرجه هو بعید تقدیرنده اولور بعید قریبک ضدیدر
لفظ ما موصول وموصوف اولمق جائزدر عسقلانی دیدی که منکب عضد وکتف اجتماع ایتدیکی
محلدر مراد رسول اکرم حضرتلرینک ظهر مبارکلرینک عریض اولمه سیدر بعضیلر دیدیلرکه
بعد منکبیندن مراد ایکی دوشلرینک مابینی نک وسعتیدر زیرا سعه منکبین علامة نجابت
ونشانه سیادتدر وبعضیلر دیدیلرکه بعد مابین المنکبین سعه صدردر وانشراح سینه ده
مبارکلرندن کنایه درکه علامة جود ونشانه وقاردر وبعض نسخه ده بعید تصغیر صیغه سیله
تصحیح اولندی که تصغیر ترخیم قبیلندندر غلام لفظنک تصغیری غلیم اولدوغی کبی والا قیاسی
بعید وغلیم یانک تشدیدیله در تصغیر صیغه سنده شعر معنا اشعار واردر که
رسول اکرم حضرتلرینک منکبینی [illegible] مابینلری افراط ایله بعید دکل ایدی که حتی [illegible]
اوله عظیم کبیر معناسنه در عظیم الشیء [illegible] برلر کبیر اولسه جمع جیمک ضم ومیمک

ویهم شده ده نك صحیح ایله در معلوم اوله که جمه لفظنك معناسنده كلمات اهل لغه غایة اضطرب
اوزره واقع اولوب صوابه قریب اولان اوچ قولدر قول اول جمه منكبین اوزرینه ساقط ووافع
اولان شعر رأس در صاحب نهایه دیدیكه وفره شحمة الاذنه نازل اولان شعر رأس در لمه جمه دن
قلیل اولانلر اوزانوب منكبینه واصل اولورسه جمه در بو قول اشهر اقوالدر حتی شیخ جزری بو قول
عامة اهل لغتنك قوللریدر دیدی قول ثانی جمه باش اوزرینه جمع اولنان شعردر صاحب صحاحك
قولی بو در دیوان الادبده جمه مطلقا شعر معناسنه در دیدیكی قول ثانییه قریبدر قول ثالث
زمخشری مقدمه ده دیدیكه جمه شحمة الاذنه واصل اولان شعردر شیخ ابن حجر صحیح بخاری شرحنده دیدیكه
جمه اول شعر مجتمعدر كه شحمة الاذنه یا منكبه یا منكبدن اشاغییه نازل و واصل اوله شحمة الاذنی تجاوز
اتمیین وفره در و **الی شحمة اذنیه** كلامی بو قوله مناسبدر زیرا الی شحمة لفظ جمه نك صفتیدر
الواصلة الی شحمة تقدیرنده یاخود جمه دن حالدر واصلة الی الشحمة تقدیرنده معلوم اوله كه شارح
حنفی دیدیكه الجمة لفظنده اولان الف لام كمثل الحمار یحمل اسفارا ده واقع اولان الف لام كبی اعتبار
اولنوب الی شحمة الجمة لفظنه صفة واقع اولمق جایزدر مرادی بودر كه الجمة لفظنده اولان الف
لام عهد ذهنی اولوب نكره حكمنده اولمغله واصلة الی الشحمة تقدیرنده صفة اولمق جایزدر میرك
شاه رحمه الله بو كلام لفظا ومعنا خطادر دیدی و كلا محقق تفتازانی تلویحنده عهد خارجی
اعتباری جایز اولان مواضعده عهد ذهنییه عدول جایز دكلدر دیدی ثانیا اگر رسول اكرم
حضرتلرینك جمه مباركه لری وفاتلرندن صكره بیان صددنده اولمغله بو مقامده ماضی تقدیر
اولنمق لازمدر عهد ذهنی ایسه البته مستقبل ایله توصیف اولنور نته كیم آیه كریمه مذكورده واقع
اولدی محققیندن شیخ رضی وغیریلر بیان اتدیلر ثالثا فخر عالم وكزیده بنی آدم صلی الله علیه وسلم
حضرتلرینك وصفلرنده واقع اولان الجمة لفظی الحمار لفظنه قیاس ایتمك دایره ادبدن خارجدر
انتهی ببعض دیدیلركه الی شحمة عظیم لفظنه متعلقدر وظرف لغودر بو وجه اوزره مراد رسول اكرم
حضرتلرینك جمه شریفه لرینك عظم وكثرتی شحمه اذنلرینه منتهی اولدوغینی بیاندر یعنی شحمه اذنلری
جمه نك عظم وغلظنه نهایه در نفس جمه یه نهایه دكلدر ودخی معلوم اوله كه رسول اكرمك
شعر مباركلری بیاننده روایات مختلفه واقع اولمشدر بر روایتده اذن وعاتقلری مابیننه
واصل و بر روایتده اذنلرینك نصفلرینه قدر و بر روایتده كتفلرینه واصل و بو واقع
اولمغله قاضی عیاض احادیث متخالفه مابینی توفیق ایدوب دیدیكه اختلافات مذكوره اختلاف

اوقاتدن ناشیدر كه رسول اكرم شعر مباركلرن قص وقطع اتمدیكی وقتده منكبلرینه قطع اتدیكی
وقتده كاه اذنلرینه وكاه شحمه اذنلرینه كاه نصف اذنلرینه واصل اولورلر ایدی شعر مباركلرینك
طول وقصری بو اعتبار ایله در شحمه اذن محل قرط یعنی منكوش وضع ایتدكلری لحم لین دیمكدر
اذن همزه و ذالك ضمی و ذالك سكونیله دخی لغتدر ودخی معلوم اوله كه اذنیه لفظی تثنیه
صیغه سیله مذكور ایكن شحمه لفظی مفرد صیغه سیله ذكر اولندیغی ایكی تثنیه لفظلرن جمع ایلمك نوع مستكره
اولدوغیچوندر **علیه حلة** اعرابی سابقنك اعرابی كبیدر شیخ عبد الحق تجویز اتدیكی اوزره فقط
ضمیر ایله حال اولمق دخی جایزدر مسلم روایتنده وعلیه حلة حدیثی واو ایله حال اولمه سی تاییدیدر
حله حاء مهمله نك ضمی ولام مشدده نك فتحیله قاموسده بیلن اتدیكی اوزره برددن یا غیری بردن ازار
ورداء مجموعیدر حله البته ایكی ثوبدر یا استارلی بر ثوبدر اولور نووی مسلم شرحنده دیدیكه حله
البته ایكی ثوبدر واكثریا ازار ورداءدن اولور ابو عبیده دن نقل اولندیكه حله البته جنس واحددن
ایكی ثوبدر اولور مطرزی مغربده دیدیكه حله ازار ورداءدن اولمق مختاردر وحله لفظی حلولدن
یا حلدن مأخوذدر حابیلرینه قریب اولدوغیچون **حمراء** لفظی حله دن نعت وتعبیر معتبر ایكن صفة واقع
اولدوغی حله نك لفظی مفرد اولدوغینه بناءدر یاخود ثوبین مذكورین ستر بدن خصوصنده ثوب واحد
حكمنده اولدوغینه بناءدر یاخود جنس واحددن اولدقلری اعتباریله در ودخی معلوم اوله كه بو حدیث
حدیث صحیح اولمغله امام شافعی انكله استدلال ایدوب ثوب احمر كیمك جایزدر قاضی یعنی ثبت انك
قرمزی دخی اولورسه دیدی وبرنم مذهبمزده لبس احمر منهیدر وبو مقامده واقع اولان حله حمراءدن
مراد بیت ارنك قرمزی دكلدر بلكه اول حله درگه انده خطوط حمراء یعنی قرمزی لاجه لمالنجیه اولنور
حتی عسقلانی دیدیكه حله دن مراد خالص قرمزی دكلدر بلكه الاجه تعبیر اولنانلردر زیرا بردیمانیه
متعارف اولان الاجه در خالص قرمزی دكلدر دیو اهل لغه اتفاق اتدیلر دیدی وخصاف حمراءدن
خالص قرمزی مراد اولسه لبس حله حمرا رسول اكرم حضرتلرینك خصایصندندر یاخود حضرت رسول
اكرم حله حمرا ایله قامت نور سمالرن تزیین بیوردقلری یوشش حله حمراء منهی اولمزدن مقدم
در ازش اما صحیح باب لباس رسول اكرمده زیاده تحقیق اولنور **ما رایت شیئا قط احسن منه**
اغوام سابقدنك اغوامی كبیدر رسول اكرم حضرتلرینك اجلالا جمالاتی بیانی ایچون استیناف اولمق دخی
محتملدر ودخی معلوم اوله كه بعض نسخ علیه مراد اولنور احسن لفظی شیئا لفظنك
صفتی اولور حاصل معنی هیچ كیمسه رسول اكرم حضرتلرندن احسن بلمدم یاخود رسول اكرم

بغایه صح

حضرتلرندن احسن برشیئی کورمدم ودخی معلوم اوله که عبارهٔ مذکوره بحسب العرف رسول اکرمدن حسنده
زیاده وحسنده مساوی کمسنه کورمدم معناسنی افاده ایدر یعنی رسول اکرم جمله بلدیکلم یا کوردیکلم شیلردن
احسندر لیس فی البلد افضل من زید عبارتنک بحسب العرف معناسی زید بلدده اولان کمسنه لردن افضل
دیمکدر بو معنانک سرّی بودر که اکثریا ایکی کمسنه ما بیننده تفاضل بولنور تساوی بغایه نادردر
پس احدهمانک افضلیتی نفی اولنمقله آخرک افضلیتی ثابت اولور مخفی اولمیه که عبارهٔ مذکوره ده رسول
اکرمی حسنیله توصیفده مبالغهٔ عظیمه واردر ما رأیت ان تأ ایله تعبیر ایتمیوب ما رأیت شیئاً ایله تعبیر
ایدوب تا رسول اکرمک شمس وقمردن دخی احسن اولدوغنی افاده ایچون عصام دیدیکه عبارهٔ مذکوره
راوی یعنی برا ابن عازب رسول اکرم حضرتلرینک جمال بیمثالنه بیت [?] انتاسنده کندونک انکا اولان
کمال ایمان وتمام اعتقاد وایقانینی دخی اشعار ایدر زیرا کلام مذکور کمال محبته ووفور عبودیتدن نشأت
ایدر وقط لفظنده برا ابن عازب سن تمیزه داعی ودرجهٔ ادراکه ومعرفته بالغ اولدوغی ساعتدن
برو هرکز دیدوسنه ذات فرشته صفات رسول اکرمدن غیر برشیئی حسن کورمدوکمی ایهام واردر لهذا
ما کان شیئ احسن منه عبارتیله تعبیر ایتمدی انتهی لفظ شیئاً منکر ایراد اولنمق تعمیمده مبالغه ایچوندر
قط قافک فتحی وطانک مشدده سنک ضمی ایله مشهوردر وقافک مفتوحه وطانک مضمومه مخففه ایله دخی لغتدر
کذلک طانک مشدده ومخففه سنک ضمه تبعاً قافک ضمیله وقافک مفتوحه وطانک ساکنه ایله دخی اسم
فعل اولان قط کبی استعمال اولنور پس قط ماده سنده بش لغت ثابت اولور قَطُّ قَطُ قُطُّ قُطُ قَطْ
ظروف مبنیه دن ماضی منفی ایچوندر ما رأیت فی زمان من الازمنة الماضیة تقدیرنده در الحدیث
الرابع حدثنا بعض نسخه ده ثنا واقع اولور محمود بن غیلان غین معجمه نک فتحی ویاء مثناة تحتیه
نک سکونیله در وکنیه سی ابو احمد المروزی در بخاری ومسلم آنک حدیثنی تخریج ایتدیلر تبع تابعیندن
ایدی ائمهٔ کبارندندر تابعینه ملاقی اولدی حدثنا بعض نسخه ده ثنا وبعض نسخه ده قال فدثنا واقع
اولور نسخهٔ اخرادر وزره [?] عصام دیدیکه حدثنا محمودک بیانی اولور قرآن عظیمده فوسوس الیه الشیطان
قال یا آدم کبی وکیع بن الجراح الکوفی کنیه سی ابو سفیاندر بعضیلر [?] قراسندن برقریه در
دیدیلر بغداده کلوب انده تحدیث ایلدی امام اعظمدن استماع ایدوب آنک قولیله افتا ایدر ایدی
مکهٔ مکرمه دن عودت انتاسنده عاشورا کونی [?] موضعده وفات ایلدی حدثنا بعض نسخه ده
ثنا واقع اولور سفیان مشهور اولان سینک ضمیدر لکن ابن السکیت حرکات ثلاثه ایله [?]
دیدیر مخفی اولمیه که بو مقامده واقع اولان سفیان [?] شراح اختلاف ایتدیلر میرک شاه [?] سفیان ثوریدر

دیبوجزم

دیبوجزم ایتدی مصنف دخی جامعنده بو حدیثده سفیان ثوری دیو تصریح ایلدی عصام سفیان
بن عیینه اولمق اولی در حتی سفیان ثوریدن ممتاز اولمیجون حدثنا سفیان بن عیینه دیو
تصریح ما شید ردیدی صحیح سفیان ثوری اولمقدر که سفیان بن سعید بن مسروق ابو عبدالله
الثوری که ثور عبد مناة بن اد بن طابخه یه منسوبدر طقسان [?] سنه سنده تولد ایتدی حکایت اولنورکه
ابو جعفر الخلیفه مکه یه توجهی انتاسنده مکه یه نجارلر ارسال ایلدیکه سفیان ثوری یی صلب ایچون دار
احضار ایده لر بو خبر جانفرسا مکه ده شیوع بولدقده ثوری باشینی فضیل بن عیاضک
وایاغینی سفیان بن عیینه نک زانولرینه وضع ایدوب اضطجاع ایتمشیدی ثوری یه بو ایکی رفیق
شفیق دیدیلرکه یا ابا عبدالله جعفر سکا سوء قصد ایله بو طرفه محمل بند عزیمت اولدوغی درجهٔ
تواتره بالغ اولدی مناسب بلکه واجب بودرکه خون خوارهٔ [?] مانند ملک الموت ساحهٔ وجوده
نزول ایتمزدن بو نره جان [?] کبی مختفی دوجود ارباب وفادارک کوشهٔ اختفاده متواری اولوب معاذالله
عدوی کینه جوی وجودک بهبود دیکوزه دست جوری دراز ایدرسه سزلر دخی مظهر شماتت اعدا بلکه
افتاده بند رنج وعنا اولمق لازم کلور دیولب جنبان نصح وپند اولدیلر ثوری بو کلمات مشفقانه یی
استماع ومکانندن [?] حرکت ایدوب درون مسجده دخول واستار کعبه یه تعلق ایلدکده روی
نیاز بارکاه قاضی الحاجاته وضع ودست دعایی آسمان اجابته وقبوله رفع ایدوب بابان ضراعتده
[?] جهله نغمه ساز نیاز اولدیکه اکر کیفه در سلامه ایله مکه یه دخول ایدرسه عمرم اولدقجه کعبهٔ خاطرمدن
اخراج ایده یم تیر دعا معانی هدف اجابه اولوب همان اول کون جعفرک وفاتی خبری مکه یه کلدی
بعده ثوری خفیه بصره یه توجه ایدوب براز زمان بصره ده ساکن اولوب یوز التمش سنه سنده دعوت
حقه لبیک اجابه دیدی اکثر احوال بودرکه قبری بصره ده در زیارت وتبرک اولنور رحمة الله علیه
عن ابی اسحق الهمدانی که همدان یمنده برقبیله در کوفه ده ساکن اولوایدی عن البراء ابن عازب
ترجمه سی ذکر اولندی قال انه قال تقدیرنده در ما رأیت رؤیة رؤیة بصریه اولمق متعین در
زیرا اوصاف مذکوره مبصرات قبیلندندر من ذی لمة لفظ من نفی تأکید وجمیع افراده
استغراقی تنصیص ایچون زیاده قلنمشدر لمة لامک کسری ایله معناسی [?] ایلدی فی حلة حمراء
دخی لمة لفظنک صفتیدر احسن من رسول الله صلی الله علیه وسلم احسن مجرور اولدی لمة نک
صفت ثانیه صفتیدر منصوباً اندن حال اولمق جائزدر بعضیلرک مجروراً ومنصوباً لفظ معنیه حملاً صفه
اولمه سی جائزدر دیدیکی موهبت [?] فقط لفظه حمل اولنور دیدیکلری قاعده یه موافق دکلدر

واد ع

یکوزه

حاصل معنی بودرکه شو ایسه نسخهٔ اذنه وصول صاحبی اولوب لابس حلهٔ حمرا اولان افرادن دخی بیننده رسول
اکرم حضرتلرینه معادل وانلردن حسنده افزون بر فرد کورمدم **شو یضرب منکبیه** ذی لمه نک بیانی
ونقد بو طریقی اوزره کلام مسرود مستانف اولمق محتملدر ضرب وصولدن کنایه در جملهٔ اسمیه صورتنده
ایراد اولنمسی دخی شو نکته یه مبنی درکه کویا راوی وصف رسول اکرمی بیاننده صددنده غلبهٔ محبت
ووفرت شوق ومودتندن نابشی جمال صورت نیکوسنی دائما خیالنده حاضر ومشاهد ملاحظه
ایدیدی لهذا الکلام شو تعبیر ایله ذکر ایتدی **بعید مابین المنکبین** معناسی ووارد اولان بعید نصب
ورفع ایله روایت اولنمشدر منصوب اولدقده مقدر کان لفظنک خبریدر مرفوع اولدقده هو بعید
تقدیرنده در بعض نسخه ده بعید تصغیر صیغه سیله ضبط اولنمشدر **لم یکن بالقصیر ولا بالطویل**
اعرابی سابقنک اعرابی کبیدر بو مقامده قیدین سابقین اعتبار اولنمق لازم در روایات
مابینن جمع ایچون یعنی بالقصیر المتردد ولا بالطویل البائن **الحدیث الخامس حدثنا محمد بن اسمعیل**
البخاری که امام المحدثین اولان صاحب صحیح بخاریدر کنیه سی ابو عبد الله در محمد بن اسمعیل بن مغیرة
بن بردزبه الجعفی البخاری جدی مغیره جعفی یمان بخاری یدنده اسلامه کلوب بخارایه نقل ایتدی
وجدی بردزبه دین مجوس اوزره وفات ایتدی محمد بخاری یوز طقسان دورت سنهٔ هجریه شوالنک
اون اوچنجی جمعه کونی بعد صلوة الجمعه تولد ایتدی وایکی یوز اللی آلتی سنه سنک عید فطری کیجه سی
بعد صلوة العشا لباس استعار بدنی ترک ایدوب مرغ روح پرفتوحلری شاخسار بستان قدسی ارا
مکان ایتدی وخرتنک نام قریه ده مانند کنج شایکان بدن سیم اندامی دفین ومحزون قیلندی
وسنین عمرلری التمش اوچ سنه در اون اوچ کون مقداری ناقصدر قریهٔ خرتنک محمد بخاریلرینک یوم
وفاتنده کلنجه بر غیری اسمیله تسمیه اولنمشیدی اورر وفاتنده اهالئ سمرقند مزبورک صلوة جنازه سنده
حاضر اولمغیچون حمار کرایه طوتوب خلق غایه چوق اولمغله چارپا وفا ایتمیوب برحمار ایکی کنده وقیمتنجه
کرایه بالغ اولدی دخی جهتندن قریهٔ مزبوره یه خرتنک تسمیه ایتدیلر محمد بخاری بخارادن قریهٔ مزبوره یه که
بخارادن بعیدی ایکی فرسخ مقداریدر نقل ایتدیکنک سبب بو ایدیکه خلفای ظاهریه دن بخاراده خلیفه
اولان خالد بن احمد الذهلی محمد بخاری یی هر کون سرای خلیفه یه کلوب اولادلرینه جامع وتاریخ تعلیم
ایلمکلیکچون دعوت ایدوب بخاری دخی اجابه ایلمیوب خلیفه یه شو وجهله جواب ارسال ایلدی که
علم شریف جوهر کمیاب مقوله سندندر اولمغله اقتضای ابواب ناسه کوتوروب ذلیل وخوار ایتمیدر
بلکه اعتبار ایلمک [illegible] معقول اوله رب عقلا عقدلرنده مقبول دکلدر اکر اولادلرینک استکمال

نفوسی واستحصال کمالاتی بغایه مهم ومطلوب ونهایه مرام ومرغوبلری ایسه تکمیل کماله عار وتحصیل علمه حیا و
شنا اولمیه رک هر روز سایر طلبهٔ علوم ورغبهٔ مفهوم ایله قطاع جد وسعی میان حمیه استوار وغیری
محصلین کبی ملازم عتبهٔ استاد فیض آثار اولسونلر دیدکده خلیفهٔ مزبور مره بعد اخری آدملر ارسال
ودعوت ایدوب بو ثنا کاریلرینک اولادی همواره دولت سرای عزتده مقیم وسایه نشین ناز ونعیم
اولمغله استماع کلمات جواهر سمایرینه اغیاردن خالی تنها راغب ومجلس معقود مخصوصده تلمذ وتعلم
طالبلردر نیاز اجابه ایله دعوت ایدرز دیو تشریف رجا ایتمکله بخاری دخی بعض خلقی تعلیمه تخصیص
وبعضنی سماع علم شریفندن محروم ایتمک شیوهٔ ارباب دانش وسمهٔ اصحاب بینش دکلدر دیو شکر خای
جواب محققانه اولمق سیاقنده خلیفهٔ مزبور متغیر ومتغیر ومکدر اولوب بخارادن نفی واجلا ایتمکله
قریهٔ مزبوره یه توجه وانده اقامت نیتی ایله جانب خرتنکه روبراه اولدقده دیدهٔ نمناک وخاطر غمناک
ایله اللهم ارحم ما قصدونی به فی انفسهم واولادهم واهالیهم دیو لب کشای بد دعا اولدی روایت
اولنورکه مدت یسیره مرورندن صکره غیرت حق ظهور ایدوب باجمعهم منکوب ومقهور اولدیلر عبد القدوس
سمرقندی دیدیکه قریهٔ مزبوره ده اقرباسی خانه سنه نزول ایلدیکنده ولنوازلق ایچون شرف زیارتیله
مستسعد اولمش ایدم عقیب صلوة عشاده شو کلماتی کندودن استماع ایتدم که اللهم قد ضاقت
علی الارض بما رحبت فاقبضنی الیک دیو دعا ایتدی ایام قلیله مرورنده مودع کاروان سرای فنا
وکجاوه نشین دار الامان بقا اولدی نسفی روایت ایتدیکه بخاری وفات ایتدکده بدن نظیفینی
پیچیدهٔ لباس کفن ایدنجه اعضا سندن ذوق طیب آرایجه ترشح ایدوب حضار جنازه سی او قوی
عنبر بویی استشمام ایلدکلرندن غیری خوابگاه قبره وضع اولندقدن صکره خاک مدفنندن
رایحهٔ دماغ آسا تنشم اولنمغله اهالئ مملکت تراب مزارینی مانند کحل الجلاء کشیدهٔ دیدهٔ نجم دیده
ایتمه ایله قبر رحمت عنبری بالکلیه مکشوف اولمغه قریب اولمغله مزار مزبوره خشب مشبک ایله استحکام
تام ویرلدی راوی صحیح بخاری یعنی فربری دیدیکه صحیح بخاریی بخاریدن [illegible] فربرده قرائت
ایلدیکم وقتده یتمش بیک مقداری کمسنه درس شریفه حاضر اولورلر ایدی زهد وصلاح ایله آراسته
وورع وتقوی ایله پیراسته ایدی ورضا الله اولان محدثینک اکثرینه ملازمت وعراق وحجاز وشام
ومصره سیاحت ایدوب بیک هشتاد مقداری [illegible] حدیث ایلدی وجامع صحیحی که یدی بیک دخی زیاده
حدیثی مشتملدر مسجد الحرامده جمع وتالیف ایتدی [illegible] وشمائله کتابه ایدردی وکندو دیرایدی که
هر حدیث که صحیحه ادخال ایتدم مقدما غسل ایدوب ایکی رکعت صلوة نافله ادا ایدوب بعده استخاره [illegible]

بكمال اطلاعه صكره ثبت وتحرير ايدايدم وكتاب مزبوري آلتي يوز بيك حديثدن انتخاب واودن آلتي سنه ده
تاماً وكاملاً استكتاب ايتدم خاطرمده يوز بيك حديث صحيح وايكي يوز بيك حديث مشكوك محفوظدر
بخارينك مناقبي حددن افزون ودائره تحريردن بيروندر بو مقامده منقبه مسطوره ايله اكتفا
اولندي رحمه الله حدثنا ابو نعيم نوننك ضمي وعين مهملهنك فتحي وياء مثناة تحتيهنك سكوني بعده ميمله
در كه اسمي افضل بن دكين در وبخارينك كبار مشايخندندر لكن رافضي تشيع ايله متهمدر ديديلر
دين وفقه ده علم ايكن بغايه مزاح ولطيفه كوي ايدي حفظ واتقانده رتبه عاليه يه نايل ودرجه
حجته واصل ايدي حدثنا المسعودي اسمي عبد الرحمن بن عبد الله بن عتبه بن عبد الله المسعودي
الكوفيدر عصام صدوقدر لكن موتندن مقدم عقلي مختلط اولمشدر ديدي كبار تبع تابعيندندر
عن عثمان بن مسلم بن هرمز هو فتح ها وميمك ضمي وراء مهملهنك سكوني وزاء معجمهنك فتحيله غير منصرف
در بعض نسخه ده منصرف ضبط اولندي عن نافع بن جبير مصغر صيغهسيله در بن مطعم مسلم
وزننده در تابعي جليل القدردر عن علي بن ابي طالب كرم الله وجهه مخفي اولميه كه اصطلاح محدثينده
اخر اسناد ده لفظ علي ذكر اولنسه علي بن ابي طالب ولفظ عبد الله ذكر اولنسه ابن مسعود ولفظ
حسن ذكر اولنسه حسن البصري مراد اولنور كذلك ابو بكر وعمر وعثمان لفظلري ذكر اولنسه خلفاء ثلاثه
رضي الله عنهم مراد اولنوب امير المؤمنين قيدينه حاجت يوقدر پس عصام بو مقامده علي بن ابي
طالب لفظيني امير المؤمنين قيديله تقييد مناسب ايدي تا كه غيري علي بن ابي طالبدن ممتاز اوله
زيرا رواتده بو اسمله مسمى طقوز عدد راوي واردر ديديكي اصطلاح محدثيندن غفلتدن
ياخود مقتضاي عجميه اوزره حضرت علي يه افراط ايله عبوديت ومحبتدن ناشيدر خصوصا
ابن عبد البر استيعابده صحابه كرامدن علي بن ابي طالب اسمي ايله مسمى حضرت علي دن غيري كمسه
ذكر ايتميوب علي اسميله مسمى يكرمي بش صحابي ذكر ايتدي ابي طالبك اسمي عبد مناف الهاشمي القرشيدر
علي كرم الله وجهه حين صباوتده مسلم اولان صبيانك اولي واقدميدر وقت اسلامنده سننده
اختلاف اولنيدر بعضيلر اون بش بعضيلر اون دورت وبعضيلر اون اوچ وبعضيلر سكز ياشنده
ايدي ديديلر رسول اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتيله تبوك غزاسندن غيري جميع غزواتده معاً
حاضر اولمشدر رسول اكرم غزوه تبوكه توجه ايتدكلرنده حضرت علي يي مدينهده اهاليسي اوزرينه ناظر
ترك ايدوب يا علي اما ترضى ان تكون مني بمنزلة هارون من موسى الا انه لا نبي بعدي ديو بيورديلر
عثمان رضي الله عنه اوتوز بش سنه هجريه ده ذي الحجه نك اون سكزنجي جمعه كوني شهيد اولوب همان

اول كون حضرت علي استخلاف اولندي مدت خلافتي دورت سنه والتي آي مقداري اولوب سنين
عمرلري التمشي اوچه بالغ اولدقده قرق سنه هجريه ده رمضان شريفك اون يدنجي جمعه كونينك صباحنده
كوفه ده عبد الرحمن بن ملجم جراحه عظيمه ايله مجروح ايدوب اوچ كوندن صكره روح پرفتوحي قفص
تندن طيران وكنكره عرش اعلايه آشيانه ايتدي وحضرات حسن وحسين وعبد الله بن جعفر غسل وحضرت
حسين صلوة جنازه سين ادادن صكره سحر وقتنده دفن اولندي رضي الله عنه قال قائل علي در
لم يكن النبي صلى الله عليه وسلم بالطويل ولا بالقصير مخفي اولميه كه رسول اكرم حضرتلرندن طول
وقصري زمان ماضيده نفي ايتمك جميع سنين عمرلرينه نظراً دكلدر بلكه سنين اوقات نبوتلرينه
نظراً در حاصل معنيسي رسول اكرم حضرتلري سنين نبوتلرنده طويل ايله قصير مترددده دكل ايدي
بلكه اوقات مذكورهده همیشه اعتدال قامت اوزره ايديلر شثن الكفين والقدمين ميرك ديديكه
شثن رفعيله روايت اولندي كه هو شثن تقديرنده در مقدر كان لفظنك خبري اولمق اوزره
نصبي دخي جائزدر عصام رفعيله مبتدا محذوفك خبري اولمهسين ترجيح ايدوب ديديكه جمله
اسميه ايرادنده نكته جزئيه واردر كه كويا نجوم جيشش محبت وغلبه شوق وارادت مرتبه يه بالغ
اولديكه رسول اكرمك ذكر اوصاف جميله سي صددنده رسول اكرمك صورت نيكو سيرتلرين راوي
خيالنده موجود ومتحقق ملاحظه ايدوب شيء موجودي صفت موجوديله توصيف ايدر كبي كماينبغي
اجرا ايلدي پس بو تعبيرده الكا اشعار واردر كه رسول اكرم حضرتلرينك صفات حسنه واخلاق
مستحسنه لريله توصيف ايدن وصافه اسلوب مزبوره رعايت سياقنده وجه مذكور اوزره تصوير
وادا مسطور ايله تعبير سزادر لفظ شثن شين معجمهنك فتحي وثاء مثلثهنك سكوني وفتحي وكسري
بعده نون ايله مصنف رحمه الله اصمعيدن نقل ايتديكي اوزره كفين وقدمينك اصابعي غليظ اولمق
معناسنه در شيخ ابن حجر العسقلاني غليظ الاصابع والراحه يعني ايامقلري والّرينك آيه سي غليظ
اولمق ديو تفسير ايدوب بر روايتده ضخم الكفين والقدمين حديثنده خطابي غليظ واتنا ايله تفسير
ايتدي وبو مقامده مراد بودر ديدي ميرك شاه رحمه الله ديديكه ابن خالويه نقل ايتديكه اصمعي موضع
اخرده شثن لفظني غلظ وانتباع ايله تفسير ايلدكده اصمعي يه ديديلركه رسول اكرم حضرتلرينك كف
دستلري لين ورطوبته ايله توصيف اولنمشدر غلظ ايله توصيف اولنمشدر اصمعي ديديكه بعد اليوم
غنيمت ايتدم كه الفاظ حديثده بر شي تفسير ايتميم ابن بطال ديديكه رسول اكرم حضرتلرينك كف مباركه
لرندن لين ويومشاقلق [illegible] دخي لين ايدي دخي معلوم اولدكه

ششن لفظنك اصمعیدن نقل اولنان معناسیله بعض روایات مابیننده تدافع اولمغله ابن بطال
مابیننده شو رسمه توفیق ایتدیکه رسول اکرم حضرتلرینك کیفیت کف قدملری کفایتلری اختلاف
اوقات ایله مختلف ایدی زیرا اعمال جهادیه ومهن عیال ایله اشتغال ایامنده کف کریمه لرینه خشونت
عارض اولوب اوقات استراحتلرنده راحت فیض مایه لری خلقه اصلیه وجبلیه فطریه لری اولان
لین ونعومته عودت ایدر ایدی پس اختلافات احادیث اختلاف مزبوردن نشئت ایتمشدر ابن
حجر دیدیکه تحقیق بودرکه وصف رسول اکرمده واقع اولان لفظ ششندن مراد فقط غلظ در قصر
وخشونت قیدینده قطع نظر ودخی معلوم اوله که ابو عبیدة اللغوی شثن لفظنی غلظ الاصابع والکف
ایله تفسیر ایدوب روایة اخرى ده وسائل الاطراف یعنی پارمقلری اوزون ایدی حدیثی ویر روایتده
کان سبط الکفین یاخود بسط الکفین یعنی رسول اکرمك کف واصابعندن طول غیر مفرط وار ایدی
زیرا کیفیت مذکوره جعفی سبط انسب اولمغله رجالده ممدوح ونساءده مذموم دیو واقع اولان
احادیثله تغییر ابو عبیده مابیننده تمانع ظاهر وتدافع باهر اولمغله صاحب نهایه نك شثن الکفین
تفسیرنده ای انهما یمیلان ای الغلظ والقصر کلامی ایله تمانع مذکوری دفع وتدافع مزبوری منع
ممکن اولدوغی بعد التأمل الصادق ظاهر در ضخم الراس ضاد معجمه نك فتحیله ضرب وزننده شی
غلیظ معناسنه در یعنی رسول اکرم حضرتلرینك راس السعادت ماسلری بویوك ایدی زیرا
عظم راس کمال قوای دماغیه یه دلیل در صرصری نونیه لرنده دیدیکه واقراس منه لم تغبه صلعة
والشوفاق منابت الریحان صلعه صغیر راسدن کنایه در ضخم الکرادیس کردوسك جمعیدر
کافك فتحی وراء مهمله نك سکونی ودال مهمله نك ضمی بعده واو ساکنه وآخرنده سین مهمله ایله در
فانوس کردوس راس العظم یعنی کمکلرك باشلری معناسنه در دیدی دوش وزانو کبی صاحب
قاموس بر مفصلده مجتمع اولان استخوانلردر دیدی رکبتین منکبین کبی یعنی رسول اکرم
حضرتلرینك عظام عظیمه لری وعظم عظام علامة شدة بطش وقوتدر رجل مکردس دیرلر
شدید الخلق معناسنه مخفی اولمیه که کف واصابع مابیننده مناسبة تامه اولمغله اضافة واحدیله
جمع ایدوب وراس کرادیس مابیننده چندان مناسبة اولممغله هر برنده ضخم لفظنی مضاف
ایراد ایلدی طویل المسربة میمك فتحی وسین مهمله نك سکونی وراء مهمله نك ضمی بعده باء موحده
ایله صدر وسره مابیننده ممتد اولان شعر دقیق معناسنه در اذا مشی تکفا تکفیا تکفؤ
قدامه میل معناسنه اولدیغی سابقا ذکر اولنوب تکفاء مصدر اولوب در میر کشاده دیدی که تکفؤ

الصلعة

اصلنده مهموز اللام درکاه تخفیف ایچون یایه قلب ایدوب تکفیا دیرلر پس اگر اصل اوزره روایة
اولنورسه فانك ضمیله قراءت اولنمق گرکدر تقدم تقدما کبی واگر مخففا روایت اولنورسه فانك
کسریله قراءت اولنمق گرکدر تسمی تسمیا کبی انتهی زیرا تفعل بابنك مصدرینك عین الفعلی اگر
کلمه ناقص یائی یاخود ناقص واوی اولوب اسم متمکنك آخری واو ماقبلی مضموم اولدقده واوی
یایه قلب واجب اولدوغنه بناء ایکی صورتده دخی یایه جی نسبت ایچون مکسور اولمق واجبدر واگر مهموز
اللام اولوب همزه یایه قلب ایله تخفیف اولنورسه ناقص حکمنده اولوب عین الفعلنك کسری واجبدر
اذا مشی جمله سی استینافیه در کانما بعض نسخه ده کانه واقع اولدی ینحط من صبب بعض نسخه لرده
فی صبب واقع اولدیکه کلمه فی من معناسنه در انحطاط نزول وسرعت معناسنه در اصلنده مکان
عالیدن موضع سفله نزوله دیرلر انحدر الماء دیرلر بلنددن پسته سرعتله نزول ایتسه صبب صاد
مهمله وباء موحده نك فتحه لریله حدور وهبوط معناسنه در ابن اثیر نهایه لرده الصبب الموضع المنحدر
دیدی حاصل معنی بودرکه رسول اکرم حضرتلری مشی ایلدکده شو حالده مشی ایدر ایدیکه گویا مکان
عالیدن مکان اسفله نزول ایدر وبو معنایه سرعة لازم گلور شرح السنة ده مراد رسول اکرم حضرتلری
مشی قوی ایله مشی ایدوب مبارك قدملرین زمیندن رفع ثابت ایله رفع ایدرلر ایدی خطوات
متقاربه ایله ناز ونعیم شیوه سیله مشی ایدن اصحاب کبر وخیلا کبی مشی اتمزلر ایدی دیمکدر بو
بو معنایی تأیید ایدر پس کانما ینحط جمله سی اذا مشی جمله سنك بیانی حکمنده اولور لکن ظاهر اولان
اذا مشی لفظنك فاعلندن حال اولمقدر یعنی رسول اکرم مشی ایلدکلری وقتده قدملرینه میل
ایدرلر ایدی مکان عالیدن موضع سفله نزول ایدر کبی اولدوغی حالده بر روایتده مکانما یهوی
من صبوب واقع اولدی صاحب نهایه دیدیکه صبوب صاد مهمله نك فتحیله روایت اولنور که
اسم ما یصب اولان صو معناسنه طهور وغسول کبی وصادك ضمیله دخی روایت
اولندی بو صورتده صبب لفظنك جمعی اولور کلفظ صبب فك ادغامیله قراءت اولندیغی
عاشی معناسنه اولان صبب لفظنه ملتبس اولمسون ایچوندر لم ار قبله ولا بعده مثله بو مقامده
رؤیه رؤیه علمیه اولمق ظاهر در واگر رؤیه بصریه مراد اولنورسه رسول اکرمك وفاتندن اول
و وفاتندن صکره اکا مماثل کورلمدم دیمك اولور لم ار جمله سی رسول اکرمك کمال حسن وبها وجمال
عالمیه آرالرین بیان ایچون جمله مستانفه در دخی بو لمیه که عبارة مذکوره جنب العرف مطلقا تشبیه
ومماثل وقطع مقابله نفی ایچون استعمال اولنور لکن قبله وبعده به مقابلین ملاحظه دن قطع نظر در عرفا

اصلنده

اخراج آخرینه نك جمله سندن احسن اولمغی افاده ایدر زیرا رسول اکرم حضرتلرینك حسنلرندن ذکر صددینده
حسنه الحاقریب اولان مثل ومعادل نفی اولنمغله بعید اولان احسنی بالطریق الاولی نفی لازم کلور
والله اعلم **الحدیث السادس حدثنا سفیان بن وکیع** بن الجراح بن ملیح کنیه‌سی ابو محمد الکوفی اوائل
حالنده صدوق ایدی لکن بلاء وراقه یعنی ضرب وراقه مبتلا اولدی هرچند نصح وبعد التذکیر
منتصح اولمغله احادیثی مانند سیم دغل درجهٔ اعتباردن ساقط اولدی پس جایزدر که بو مقامده
واقع اولان حدیثی قبل السقوط روایت ایتمش اوله ودخی ساقط الحدیث اولان راوینك حدیثنی
ذکر ایتمکده باس یوقدر شاهد یا متابع اولمغیچون مذکور اولورسه شاهد دیو اسناد واحد ایله سند
اولان ایکی حدیثك بری معناده آخره موافق اولان حدیثه ومتابع دیو لفظده موافق واسناده
مخالف اولان ایکی حدیثك بری آخری مؤید اولان حدیثه اطلاق اولنور ومتابعده شرط بودر که
حدیثین مذکورین مرتبهٔ اسنادده مساوی اوله‌لر پس راوینك شیخنده موافقت ایدرلرایسه
متابعهٔ تامه موافقت ایتمزلرایسه متابعهٔ ناقصه اولور **قال حدثنا ابی** مراد وکیعدر **عن المسعودی**
حدثنا ابی یه متعلقدر **بهذا الاسناد** علی طریق التنازع حدثنا ابی وحدثنا سفیان ح
فعللرینه متعلقدر معلوم اوله که اسناد حدیثی قائلنه رفع وایصال وسند طریق متن حا
حدیثدن اخباره اطلاق اولنور معنالری متقارب اولمغله محدثین معنای واحدده استعمال ایدرلر
نحوه حدثنا ابی نك مفعول ثانیسیدر ضمیر مجرور حدیث خامسه راجعدر **بمعناه** ضمیری دخی اکا
راجعدر وبمعناه لفظ نحوه دن حال ولفظ نحوه ابهامده متوغل اولمغله اکا صفه اولمق دخی
جایزدر حاصل معنی ترمذی دیدیکه سفیان بن وکیع بزه تحدیث ایدوب دیدیکه بدرم وکیع بزه مسعودی
دن اسناد مذکور ایله یعنی حدیث خامسده واقع اولان اسناد ایله من حیث المعنی حدیث خامسه
مشابه بر حدیثی خبر ویردیکه مسعودی عثماندن عثمان نافعدن نافع علیدن تحدیث ایتمشلردر
میرك شاه دیدیکه اصحاب حدیثك عادتلری شویله جاریه اولدیکه اکر حدیث واحد اسانید
متعدده ایله روایت اولنوب اولا بر سند ایله روایت اولنه بعده اسناد آخر ایله روایت اولنسه
اکر مذکور اولان حدیثله لفظاً ومعناً متوافق ایسه لاجل الاختصار لفظ مثله واکر فقط معنیده
متوافق ایسه لفظ نحوه ذکر ایدرلر که اسلوب مزبور اشهر اسالیبدر لکن احدهما آخرك مقامنده
استعمال اولنور پس بو مقامده واقع اولان بمعناه لفظی حاشیه حدیثین حاشیه معنویه اولمغله
نحوه لفظی مجازاً لفظده [illegible] جمله معناه حقیقی اولدیغی اشعار قصدیله ذکر بو التقدیر
والله اعلم

والله اعلم **الحدیث السابع حدثنا احمد بن عبدة** عین مهمله نك فتحی وباء موحده نك سکونی ایله در
الضبی البصری ضاد معجمه نك فتحی وباء موحده نك تشدیدیله بنی ضبه‌یه منسوبدر که بصره سکاننندن
عبارتدر بر قبیله‌در ضبی قبیله اهلیدن اخراج ایدیجیلردر وضبی اهلیدن اوثقدر **وعلی بن حجر** حاء
مهمله نك فتحی وجیمك سکونیله‌در ثقه وحافظدر ابن ایاس بن مقاتل بن مخاوش السعدی المروزیدر
وابو جعفر محمد بن الحسین وهو حسینه راجعدر واو حالیه‌در عصام محمده راجعدر زیرا حسینه راجع
اولسه وهو له اولیدی محمد بن الحسین بن ابی حلیمه دیرلر ایدی دیدی **ابن ابی حلیمه** حاء مهمله نك فتحی ولامك کسریله
در محمد مذکور چندان مشهور اولمغله مصنف زیاده ایضاح ایلدی **والمعنی واحد** واو حالیه‌در یعنی رجال مزبوردن
بزه حدیثلرن تحدیث ایتدیلر حدیثلرینك معنالری واحد اولدیغی حالده وبعض نسخه‌ده بلا واو واقع اولان
علی کلتا النسختین فاعلدن حالدر ابن حجر فاعلدن ومفعولدن حال اولمق جایزدر دیدی تقدیر کلام
حال کونه المعنی فی احادیثهم واحدا یاخود الاحادیث حال کونها واحد الجنیب المعنی ودخی دیدیکه بعض نسخه‌ده
واحد منصوب واقع اولدی بو تقدیرجه حدثنا نك مفعول محذوفنك صفتیدر تقدیر کلام حدثنا الاحادیث
المعنی فیها واحد عصام دیدیکه حاصل معنی بودر که رواة مذکوردن حدیثلرن عبارات مختلفه ایله تحدیث
ایتدیلر وحدیثلرینك معنالری واحد ایدی ودخی معلوم اوله که بعض شراح اسرار مباحثندن اولمق اوزره
دیدیکه معنانك اتحادینك معناسی بودر که احادیث مرویه‌دن هر بری بر معنی ایچون مسوق اولنوب احدهما
نك مسبوق اولدیغی معنی آخره دخی لازم کله **قالوا** اول کلامده واقع اولان حدثنا نك بیانیچون
جمله مستأنفه‌در تقدیر کلام حدثنا احمد وعلی ومحمد حال کونه معنی کلامهم واحداً حیث قال کل واحد
منهم یعنی رجال مذکوردن کلاملرینك معنالری واحد اولدیغی حالده تحدیث ایدوب هر بری **حدثنا**
عیسی بن یونس دیدیلر عیسی بن یونس ثقه ومأموندر الغایه‌در ائمه ستهٔ الکه حدیثن تخریج
ایتدیلر علم وعمله علم وزهد وورعده مسلم ایدی روایت اولنور که رشید زیارت بیت الله
الحرامدن عودت وکوفه جانبنه عطف عنان عزیمت ایتدکده ابو یوسفه شو وجهله فرمان واجب
الاتباعده اصدار حکم جهانمطاع مختوم الاعتبار ایتدی که اول حوالیده موجود اولان محدثین اولیه
الایدی والابصاره تبلیغ ایله واجب الامتثال تشدید اولنه که هر بری علی ناقة الاستعجال بارگاه
دیشیه روحال اولمقده مسارعت وملاقات رشیده مبادرت ایده‌لر چون حکم مزبور اشاعت
واو مسطور اذاعت اولندی شرایعه تحدیثه [illegible] جانب فوج مضمون فرمانی خلیفه‌یه اطاعت و
درکاه جهاننا یه مسابقت ایتدیلر لکن عبد الله بن ادریس وعیسی بن یونس حضرتلری حضور [illegible]

ملك قناعت وساكن كنج فراغت زهد و ورعه ملازم وعلم عمله مداوم اولمغله زمانه اتباع [illegible]
ملاقات رشیددن امتناع ایدیلر خلیفه مزبورك زهد و ورعنی عارف و دور ابواب عوامدن اجتناب
برنه واقف اولدقده قرة العینیمی اولان مأمونی وامینی قراءت حدیث شریف ایچون عیسی بن یونسك
مجلس فیض الیفلرینه روبراه ایدوب وقصد اكرام ونیت احترام ایله اون بیك درهم فرزندلرینه همراه
ایتمكله شرف مجالست شیخ [illegible] ایله سرافراز وفیض عالم شمولیله خیرپذیر ممتاز اولدقده حرمة درهم
معهودی پیشگاه شیخه نیاز مقداننه عرض ایلدكلرنده شیخ مضطرب ودراهم دلوب قبولدن اعراض
ایلدی دراهم معهوده مزبوره یه عدم اقبال استقلالدن نشأت ایتدی ظن ایدوب مضاعف وینه
عرض ایلدكلرنده شیخ استغنا شعار شو وجهله گوهربار اولدی كه تعلیم حدیث مقابلنده امتعه دنیای
دونی بر متاع اخذی نه احتمال بلكه مسجدی سقفنه بالغ اولنجه زر وگوهر ایله مملو ایتسه لر بر قیراطینه
اقبال احتمالی یوقدر وروایت اولنور كه برسنه غزایه وبرسنه حجه عزیمت كیفیتی التزام ایتمشیدر قرق بش حجه وقرق
بش غزایه وارمشدر نقل اولنور عن عمر بن عبد الله اكثر احادیثی مرسلدر ابن عباسه لاحق اولمدی
انسه وسعید بن المسیب دن حدیث استماع ایتدی مولی غفرة غین معجمه نك ضمی وفانك سكونی
وبعده راء مهمله ایله در قال قایل عمه در حدثنی ابراهیم بن محمد حنفی دیدیكه قال حدثنی جمله سی مستأنفه در
گویا سائل عیسی دن سؤال ایتدیكه عمر سكا نه گونه كلام تحدیث ایتدی عیسی جواب صددنده قال عمر
حدثنی ابراهیم دیدی پس حدثنانك مفعول ثانیسی محذوفدر دیمكه حاجت قالمز ابراهیم مذكور صدوقدر
ترمذی روایت ونسائی وابن ماجه حدیثنی تخریج ایتدیلر من ولد علی بن ابی طالب مقامه مناسب اولان
ابراهیمك صفتی اولمقدر زیرا عادت محدثین راوینك بیانینه اهتمامدر عصام دیدیكه من تبعیضیه
یا بیانیه در وجمله محمدك بیانی ایچون سوق اولنمشدر زیرا ولدن متبادر اولان بلا واسطه
ولددر ومحمددن مراد محمد الحنفیه در كه كنیه لری ابو القاسمدر وعلم وعمل وعبادت وشجاعت ایله
مشهوردر وحنفیه نك حكمه اولاد علینك افضلیدر حنفی دیدیكه ابراهیمك یا محمدك صفتی اولدیغی
تقدیرجه جار ومجرورك متعلقی موصول باللام تقدیر اولنمق لازمدر حتی صفت وموصوف مابیننده توافق
حاصل اوله الكائن من ولد كبی میرك دیدیكه محققین عندنده موصولك بعض صله سیله حذفی جایز
دكلدر بعضیلر دیدیلركه من ولد ابراهیمدن حالدر لكن عاملی اتكله تقییده بو مقامده چندان ملایم
اولمدیغی ظاهردر مگر حالدن مراد حال دائمه اولوب ابراهیم بن محمدك تعدد واشتراكی احتمالی اولمغله
حال مؤكده ایله ابهامی رفع ایتمش [illegible] معلوم اولدكه لفظ ولد وده روایتده واقع اولان [illegible]

فتحه لریله در كه مفرد وجمع استعمال اولنور كذلك واوك ضمی ولامك سكونیله مفرد وجمع استعمال اولنور
وگاه ثانی اولنك جمعی مقامنده استعمال اولنور اسد واسد كبی مدی لفظ ولد مفرد اعتبار اولنور سه
من بیانیه اولور بو ولد تقدیرنده یا افراد تبعیضیه اولور من افراد ولد تقدیرنده واكر جمع اعتبار اولنور
ایسه فقط تبعیضیه اولور ودخی معلوم اوله كه ابن حجر دیدی محمد مذكورك امی حنفیه نام جاریه در كه
سبایای بنی حنیفه دن ابو بكر رضی الله عنه اخذ ایدوب حضرت علی یه اعطا ایتمشیدر وبعض [illegible]
سخافه عقل وقصور فهم واذعانلرندن ناشی مزبور محمد ایچون الوهیة اعتقاد ایتدیلر خذلهم الله ودمرهم
قال قایل ابراهیم در كان علی میرك دیدیكه بو سندده انقطاع واردر اسنادی متصل دكلدر زیرا
ابراهیم مذكور جدی علی كرم الله وجهه دن استماع ایتمدیكی متعین در حتی مصنف جامعنده حدیث
مذكوری اسناد مزبور ایله ایراد ایتدكدنصكره اسنادی متصل دكلدر دیو تصریح ایلدی یعنی ابراهیم و
علی مابیننده ساقط اولان راوی یه محتاجدر اذا وصف رسول الله صلی الله علیه وسلم بعض نسخه ده
رسول الله موضعنه النبی واقع اولدی قال قایل علی در لم یكن رسول الله علیه السلام بالطویل
الممغط میرك شارح ممغط لفظنی شو رسمه تصحیح ایتدیكه ممغط میم اولینك ضمی ومیم ثانیه نك فتح و
تشدیدی وغین معجمه نك كسری وبعده طاء مهمله ایله انفعال بابندن اسم فاعلدر ثلاثیسی
مغط ایكن انفعاله نقل واسم فاعل اولدقده منمغط اولمغله نون مطاوعه میمه تبدیل واجتماع
مثلین اولمغله ادغام اولندی معناسی متناهی فی الطول دیمكدر امغط النهار دیرلر نهار ممتد اولسه
ابن اثیر جامع الاصولده دیدیكه ممغط میمك تشدیدیله در بعض محدثینك تشدید غین ایله در
دیدكلری مردوده در كذلك نهایه ده میمك تشدیدیله تصحیح دنصكره ممعط عین مهمله ایله ممغط
معناسنه در دیدی جوهری میم اولینك ضمی ومیم ثانیه نك فتحی وغین معجمه مفتوحه نك تشدیدیله
تفعیل بابندن اسم مفعولدر دیدی وشیخ جزری جوهری قولینی اخذ ایلدی شارح مصابیح
زین العرب میمك تشدیدی وغین معجمه ایله اسم مفعولدر دیدی والله اعلم ولا بالقصیر المتردد
متردد نهایه ده [illegible] ادرزه بنهایة قصیر معناسنه گویا بعض اعضاسی بعض اعضاسنه
رد [illegible] ایتمش وكان ربعة من القوم لم یكن بالطویل [illegible] معطوفدر بعض نسخه ده
[illegible] علی [illegible] بیانی [illegible] اولمیه اگرچه
[illegible] لكن [illegible]
[illegible]

مجسم در بر طایفه ذات حضرت بیچون تقدست عما یقول الظالمون حقنده. بو مثلا لو کالسبیکة البیضا
طوله سبعة اشبار بشبر نفسه دیو معتدل القامة اولمه سیبی مراد اولنور لعنهم الله وحضرت قامتنك
قامتی مقدار مذکوردن زیاده اولوب طویل وناقص اولورسه قصیره اطلاق اولنور. ورسول اکرم حضرتلرینك
قامتلری کندو شبرلریله یدی شبر مقداری اولمغله ربعه اطلاقی صحیحدر. وسائل الاطراف حدیثی مضمونجه
اوزره شبرلری غیریلرك شبرلرندن طویل اولوب قامتلری بیچ عبر وبوع القامه لردن طویل اولور
یعنی شبری قصیر اولان شخصك قامتی شبری حسبیله معتدل اوله رسول اکرم انور طویل اولوب کان ربعة
حدیثی والطویل غیر الممغوط حدیثی مابیننده اولان تناقض مندفع اولور. فخذ هذا فانه من سوانح الوقت کذا
لفظندن بعضیلر دفع تناقض مذکورده دیدیلر که ربعه دن مراد طوله قریب اولان ربعه در. ودخی من القوم
خاطر کلیله وذهن علیله بر نکته جزیله ودقیقه جلیله سنوح ایدرکه دفع تناقض مذکوره مسطور
اولان معنایی تأیید ایدر ایتمکله بو مقامه ثبت اولندی. معلوم اوله که اعتدال قامه اول وقت ممدوح
ومطبوع اولور که تناسب اعضا ایله مجموع اوله. زیرا انچه اشخاص واردر که منوال مشروح اوزره معتدل
القامه در لکن اعضاسی متناسبه واجزاسی متناسقه اولمغله چندان طبع نکوپسندانه موافق ومدح
وثنا ستایشکذارانه لایق اولمز. رسول اکرم حضرتلرینك اندام دلارالری متناسب واعضای
جانفزالری متناسق واقع اولمغین اعتدال قامتلری بغایة دلنشین اولوب بالغ درجه یقین
اولمشدر. پس بو مقامده واقع اولان ربعه لفظندن مراد ربعه کامله اولمق هر وجهله الیق
ووصف شریفنه انسب واوفقدر. اعنی ربعة اشد مربوعیة تقدیرنده اولوب
کلمه من مفضل علیه اوزرینه داخل اولمش اولور. حاصل معنی کامنجر اولورکه رسول اکرم حضرتلری
کمال اعتدال قامت ایله قومدن ممتاز ایدی. زیرا غیر معتدل القامه دن تمیزلری ظاهردر
واعتدال قامتلری تناسب اعضایه مقرون اولمغله سایر بلا تناسب الاعضا معتدل القامه دن
متمیز اولمغین جمیع افراد قومدن اعدل القامه اولوب کان ربعة من القوم کلامی صحیح اولور فاحفظ
ایضا **لم یکن بالجعد القطط** بیانی مرور ایتدی **ولا بالسبط** معناسی سبقت ایتدی **کان جعدا**
رجلا جمله سی لم یکن بالجعد جمله سنك بیانیدر. شارح کرمانی ابن سکیت دن نقل ایتدیکه رجلا
جیمك فتح وکسریله شده جعوده وشده سبوطه مابیننده اولان شعوردر. ابن حجر دیدی که
رجلا رانك فتحی وجیمك کسری وضمی وفتحی وسکونی ایله اول شعوردرکه انده تکسر یسیر اولوب
جعوده وسبوطه مابیننده اوله. **ولیس بالمطهم ولا بالمکلثم** میرك دیدیکه اسم مفعول صیغه سیدر

مطهم تطهم دن مکلثم کلثمه دن مأخوذدر حنفی دیدیکه بعض نسخه ده متکلثم واقع اولمغله تفعل بابندن تکلثم
دن مأخوذدر. مصنف رحمه الله غریب حدیث شرحنده بیان ایتدیکی نسخه اولی یه دلالت ایدر. انتهی
مطهم لفظی اجسامه استعمال اولندقده اول کمسه درکه یوزی بغایت ایلی وقرباو اولمغله عبوس قیافتنه
کیره. بعضیلر جسمی لاغر ونحیف وبدنی خفیف وضعیف اولان کمسه در. عبارت واضداددندر دیدیلر
مصنف غریب اصمعیدن نقل ایتدیکی اوزره واما المطهم فالبادن الکثیر اللحم دیو تفسیر ایتدیکی معنای
اولی یی تأیید ایدر. والوانده استعمال اولندقده سمرتی تجاوز ایدوب سواد مرتبه سنه بالغ اولان لونه اطلاق اولنور
مکلثم صاحب نهایه قولی اوزره اول یوزدرکه لحمی خفیف ومستدیر وقصیر الحنك وجبهه سی واسع یعنی النشز
ومدور وچیکه سی قصیر وجبهه سی یوقرو اوله. ابن فارسیه مکلثم مدور الوجه معناسنه اولمق صحیحدر دیو
تورپشتی دن منقولدرکه مکلثم مستدیر الوجه دن عبارت اولمغله وکان فی وجهه تدویر قولیله بیان
ایلدیکه دیدی یعنی رسول اکرمك مبارك یوزلری بغایه مستدیر دکل ایدی بلکه وجه تا استواره دن
خالی دکل ایدی. قاضی بیضاوی ولا بالمکلثم ای المدور الوجه غایة التدویر بل کان وجهه سایلا دیدیکی
بو معنایی تأیید ایدر. ولفظ تدویر منونا ذکر اولندوغی دخی بو معنایه اشعار ووجه رسول اکرمده استواره
معتدله اولدیغنی ایهام ایدر. بعض نسخه ده فی الوجه واقع اولدی **ابیض** رفعیله هو ابیض تقدیرنده جمله
مستقله اولوب جمل آتیه کبی تعدید طریقیله مسرود اولنمشدر. **مشرب** ابیضك صفتیدر افعال بابندن
اسم مفعولدر. وبعض نسخه ده تشدیدیله مشرّب واقع اولدیکه تفعیل بابندن اسم مفعولدر تکثیر ومبالغه
افاده ایدر. اشراب برلونی لون آخر خلط ایتمکدن عبارتدرکه کویا لونك بری لون آخری اسقا واشراب
ایدر. بو مقامده مشرب حمرة تقدیرنده در یعنی رسول اکرم حضرتلرینك رنك مبارکلری حمرة ایله مخلوط ایدی
بیاضدر. **ادعج العینین** صاحب نهایه دیدیکه دعج ودعجه دیده ده وغیریده شدت سواددن عبارتدر
یعنی رسول اکرم حضرتلرینك دیده مبارکلری نك حدقه لری بغایه سیاه ایدی. بعضیلر دیدیکه دعج شدت
البیاض وشدة السواد اولان دیده دن عبارتدر. **اهدب الاشفار** اشفار شفرك جمعیدر. شفر شینك
ضمی وفانك فتحیله وشینك وفانك فتحیله دخی روایت اولنور. منبت الشعر فی الجفن یعنی کوز قپاغنده
قیل بیتن موضعه اطلاق اولنورکه اول قیله هدب وکرپك تسمیه اولنور. بو معنایه نظرا اهدب الاشفار
لفظنده تجرید اعتبارینه حاجت یوقدر. ولفظ هدب هانك ضمی ودال مهمله نك سکونی بعده بای موحده
ایله در. قاموسده هدب العین ککرم طال هدبها ای اشفارها دیدی تحقیق اولنسه هدب اشفارده
نابت اولان شعرك اسمی اولدقده لفظ اشفاری ذکر ایتمك لفظ اهدبده تجرید وجه دشوار معناسنه اولمق

اقتضا ایدر عم الوحي شفاء قاضي عیاض ترجمه‌سنده دیدیکه اهدب لفظندن صکره اشفار لفظي ذکر اولندوغي
لفظ اهدب خمل الثوب یعني ثوبك صاچاغي معناسنه کلور بو معني احتمالین دفع ایچوندر حاصلي بودرکه
رسول اکرم حضرتلرینك قرکان ولقربلري کثیر و مستطیل در جلیل المشاش میمك ضمي و شینك تخفیفي
ایله در مشاش و مشاشة تمر و تمره کبي در بعضیلر مشاش لفظي مشاشه‌نك جمعیدر دیدي
صاحب نهایه مشاش اوس العظام معناسنه در دیدي وفقین ورکبتین و کتفین کبي یعني رسول
اکرم حضرتلرینك استخوانلرینك باشي غایة عظیم در جوهري مشاش عظام لینه معناسنه در دیدیکه
اندن مراد عضروف دیدکلري یومشاق استخوانلردرکه ترکیده کیکرك تعبیر اولنور وعن قریب رؤس
المناکب معناسنه اصمعیدن نقل اولنور ارشاه الله تعالی والکتد کافك فتحي و تاء مثناة فوقیه‌نك
کسري و فتحیله مجمع الکتفین معناسنه در که کاهل و ترکیده یغرن دیرلر یعني رسول اکرمك مشاش
و کتدي عظیم در که بو شیلرك عظیم شده قوه و وفره شجاعته دلیلدر اجرد هو اجرد تقدیرنده در
صاحب نهایه دیدیکه اجرد بدننده شعر اولمین کمسنه در ارض جرده دیرلر انده نبات اولمه و اجرد
اشعرك ضدیدر که جمیع بدننده شعر اولان کمسنه در تحقیق اولنمیه که بو مقامده اجرددن مراد جمیع اعضاسنده
بتون یوق دیمك دکلدر بلکه جمیع اعضالرینده شعر اولمغي نفي و بعض مواضعنده شعر اولمغي
اثباتدر یعني رسول اکرم حضرتلرینك جمیع اعضاسي موي دار دکلدر بلکه بدننده موي دار اولان
مواضع معدوده دار مسربه و ساعدین و ساقین کبي زیرا اجرد دیمك اشعر دکل دیمکدر
و جمیع اعضاسي موي دار اولمغله بعض اعضاسي موي دار اولمق لازم کلور پس عن قریب حدیث
آتیده کما کان له شعر کلامنه مناقض اولمز صاحب مهذب دیدیکه بو معنا ایله رسول اکرمي توصیف جنداز
مستحسن دکلدر زیرا اشعر انس ولحیه و اهداب و حاجبینلرنده بو معنا جاري دکلدر علي الخصوص
صاحب قاموسك کلامي آنی رد ایدر زیرا دیدیکه لفظ اجرد حرمي وصفنده مذکور اوله صغیر الشعر مراد
اولنور و رجل وصفنده مذکور اوله شعري یوق دیمك مراد اولنور بعضیلر دیدیلر که اجرددن
مراد رسول اکرم حضرتلرینك دلي غل و سینه‌سي کینه‌دن بري حقد و حسددن مبرا بلکه جمیع اخلاق
ردیه‌دن مجرد و مبرا اولوب قلب شریفلرنده نور ایمان لامع و پرتو آفتاب ایقان ساطع در دیمکدر
تحقیق اولنمیه که دکلدر که بو وصف مذکور رسول اکرم حقنده صادق در لکن صورت بشریه‌لرین بیانه
صدد نده معناي مذکور بعید اولدوغي جهتدن سیاقه ملایم دکلدر ذو مسربه مشش الکفین والقدمین
معنالري بیان اولندي وامتشق نقو جمله‌سي علي طریق التعدید جمل مسروده دندر کان بعلو خشب

جمله‌سي تقلع نك بیاننده قلع الشجرة دیرلر اگر شجره اصل و بیخندن نزع و اخراج اتسه‌لر صاحب نهایه
دیدیکه بو مقامده مراد بودرکه رسول اکرم مشي ایلدکده مشي قوي ایله مشي ایدر ایدي که گویا مبارك
قدملرین زمیندن قلع قوي ایله قلع ایدوب خطواتي متسعه ایدوب مشي نسوان و رفتار ارباب خیلاکبي
متقارب دکل ایدي پس بو معناي مذکور معناي تکفوء قریبدر نته کیم تفصیلي وروایتي بعض نسخه‌لرده
کما ینحط من صبب کما تمامیله وقوع اولور مشکوة‌ده عن الترمذي بو مشي عبارتیله مذکوردر و بعض
نسخه‌ده کذلك بعض روایتده من صبب واقع اولمغله فی من معناسنه در دیدیلر و لفظ من
تقلع‌ه متعلقدر و بعض حروف جاره بعضنك مقامنه قائم اولور و من ابتدائیه و في ظرفیه اولمغله
انحطاطه من متعلقدر واذا التفت التفت معا اذا مشي اوزرینه معطوفدر معا جمیعا معناسنه در
یعني رسول اکرم حضرتلري برشیئه نظر ایلدکلرنده مبارك گردنلرین یمینا و شمالا بو کمرلي و اصحاب
طیش و خفت کبي یا قمزلر ایدي بلکه اقبال اتدکلري شیئه اهتمام تام اظهاري ایچون جمله بدنلریله اقبال
بعد قضاء الوطر جمیع بدنلریله ادبار ایدرلر ایدي فرضا مکالمه ایچون بر کمسنه‌یه توجه اتسه‌لر مجموع جوارحیله
توجه ایدوب جانب اصحابه تجبر مقط باشلرن چوروب نظر اتمزلر ایدي بین کتفیه خاتم النبوة
جمله سابقه‌یه مناسبتي اولمغله عطف اولنمدي خاتم تانك فتحیله اسم و کسریله صفتدر ایکي صورتده
دخي ما یختم به معناسنه در لکن صورت ثانیه‌ده التقدیر اسم فاعل ایله تعبیر اولندي لفظ خاتم
لفظ نبوته مضاف ذکر اولندوغي رسول اکرم حضرتلري دنیادن آخرته انتقال ایلدکلرندن صکره
خاندان نبوته غیري کمسنه دخول الممنوع ایدوب بیت نبوته مهر وضع اولندوغني اشعار ایچون در
بعضیلر دیدیلر که چون برشي تمام اولدقده اکا مهر وضع اولنمق عادت موفقه اولمغله سلسله نبوة
رسول اکرمك ذات شریفلریله منقطع و اتمام پذیر اولدوغنه تنبیه ایچوندر مترجم فقیر المحتاج الی عفوه
القدیر وحدت نامه نام منظومه‌سنده نظم اتمشدر خاتم الانبیاء بي ثاني خاتم فیض وجود سبحاني
حجت حق دینلسه اکا سزا اکه شاهد و مهر ایله امضا اتدي ختم نبوتي اشعار یعني یا بانه
بندي اول طومار بلکه قاضي عدل روز جزا زبل منشوره نامه املا اتدي تا انبیایه روز شمار
ایده مضمون شهادتین اظهار بو سببدن اکا کتاب مجید کاه شاهد دیدي وکاهي شهید
انك ایله تعالی محلي کلدکده زیاده تفصیل اولنور وهو خاتم النبیین لفظا و معنا خاتم مذکور کبي در
وما قبلنه معطوفدر و ما قبلنك تکمیلي ایچون جمله حالیه اولمق انسب در خاتم النبیین خاتم
نبوة النبیین تقدیرنده در یعني نبوتك تمامنك علامتي یا خود موتي نبوتي موثوقه و مقبوله

اولدوغنك نتنه سیدر لیس الکو خاتم لفظی کسر تا ایله قراءت اولنورسه رسول اکرم حضرتلری انبیانی ختم
ایدیجی که لا نبی بعدی اکر فتح تا ایله قراءت اولنورسه انبیای عظام رسول اکرم حضرتلری ایله ختم وختام
بولدیلر وانك ذات ستوده صفاتیله مهر اولدیلر دیمك اولور اجود الناس صدرا هو اجود تقدیرنده
در صدرا تمییزدر معلوم اوله که جود انشراح صدرك فرعیدر منبع جود وسخا ومعدن کرم واعطا
قلب ومحل قلب صدر اولمغله قلبه صدر اطلاقی وجودك صدره نسبتی تسمیة الشیء باسم حاله یا باسم
مجاوره طریقیله مجازا اولمغه مبنیدر حاصل معنی اجود الناس قلبا یعنی رسول اکرم حضرتلرینك قلب
شریفلرینه حب زخارف دنیویه دن بر حبه دخول ومیل امتعه فانیه دن بر ذره حلول ایتمیوب معارف
الهیه ایله مملو وانوار عالم قدس ایله طولو اولدوغندن ناشی قطعا مستحقیندن زخارف مذکوره یه
بخل وقطع ومستعدیندن معارف وفوره یه دریغ ومنع ایتمکله دلجی علقلری قلوب سائر ناسدن
هر مرتبه جود وسخی واکرم واعطی در یاخود رسول اکرمدن ظهور ایدن جود وکرم وبذل اموال ونعم انعامته
مقتضای طبع وسجیت وبمقتضای طینت وجبلت اولوب تکلفدن بری وتصلفدن عری اولمغله
اکثر حالده چرکاب ریا وسمعه ودنس منت وکلفت ایله آلوده اولان قلوب افراد خلقدن اجود وجوان
مرددر میرك دیدیکه لفظ اجود جوددن جیمك ضمیله سعه معناسنه ماخوذ اوسعهم قلبا تقدیرنده
یعنی رسول اکرم حضرتلرینك قلب شریفلری بغایه فسیح ووسیع اولمغله جور اغیار ایله ملول ومتضجر
وجفاء جفاة اعراب ایله متکدر اولمیوب تنك حوصله اولان سائر افراد انساندن ممتاز وجوه
سرافرازدر وابن سعد کتاب طبقاتنده اسناد مذکور ایله سعید بن منصور وحکم بن موسینك
عیسی بن یونسدن روایت ایتدکلری اجود الناس کفا وارحب الناس صدرا دیو تخریج ایتدیکی حدیث
معنای ثانیی مؤیددر زیرا ارحب سعه معناسنه در محتملدرکه مصنف روایتنده کفا وارحب
الناس لفظلری ساقط اولمش اوله وبعضیلر دیدیکه اجود جوددن جیمك فتحیله ماخوذدر جاد الخط
دیرلر خط جید واحسن اولسه یعنی رسول اکرم حضرتلرینك قلب معارف پرورلری رذائل باطنیه دن
مبرا اولمغله مغلوب جیوش اخلاق غیر رضیه وآلوده چرکاب خصال ناموضیه اولان قلوب سائر ناسدن
احسن ودل پرغش وغل اقراندن جید ومستحسندر اصدق الناس لهجة لهجه مهمله بره تصحیح
اولندیغی اوزره لامك فتحی وهانك سکونیله دل معناسنه در فائقده هانك فتحیله دیدیکی لغة ضعیفه در
ابو حاتم اصمعیدن حفظ هانك سکونیله نقل ایتدی وبعضیلر لهجة کلام منطوقه اطلاق اولنور دیدیلر
یعنی رسول اکرم حضرتلری بغایه صادق القول در حتی بعض شراحدن منقولدرکه معنای عبارة مذکوره

رسول اکرم

رسول اکرم حضرتلرینك کرك معارف عنوانلری اصدق السنه در یعنی مخارج حروفه اول مرتبه ده
رعایت ایدرلر ایدیکه غیری ناسك رتبه قدرتندن خارج ایدی دیدی والینهم عریکة لفظا ومعنی
طبیعة کبیدر والین لین لفظندن افعل تفضیل در یعنی رسول اکرم حضرتلری ممدوح الاخلاق
وعدیم الخلاف حلمی وافر وتواضعی متکاثر کمال مسامحه ایله موصوف وشدة انقیاد ایله معروف
طبع نیکو پسندلری منقاد وسرشت مکرمه معتادلری مطواع اولوب سائر افراد قومدن لین
وارفق ومجالست ومنادمتلری طبایع ارباب قلوبه اوفق ایدی واکرمهم عشیرة لفظا ومعنی
قبیله کبیدر حتی مصابیحده قبیلة واقع اولدی بعض نسخه ده عشرة عینك کسری وشینك
سکونیله واقع اولدی که صحبة معناسنه در عن قریب مصنفك اصمعیدن نقل ایتدیکی نسخهٔ ثانیه
انسب سیاق وسباقه اوفقدر مخفی دکلدرکه نسختین مذکورتینك معنالری رسول اکرم حقنده
واقعدر زیرا قبیلهلری اشرف قبائلدر نته کیم ان الله اختار القبائل فجعلنی فی خیرهم قبیلة حدیثی
ناطقدر وقرآن عظیمده لقد جاءکم رسول من انفسکم قول شریفی فانك فتحیله انفسکم قراءتنه
نظرا رسول اکرم حضرتلری انفس قبائل واشرف عشائردن مبعوث اولدقلرینه دلیلدر ومعاشرت
ومخالطه اکرم من خالطه جمیع الناس حدیث مرفوع حسن معاشرت وکرم مصاحبتلرینه شاهد
عدلدر من رآه بدیهة رآهنك مفعول مطلقیدر رؤیة بدیهة تقدیرنده بدیهه وبداهه
بغتة وفجأة برشیء ظهور ایتمکدر بده الامردن ماخوذدر هابه هیبتدن ماخوذدر خوف
معناسنه هاب الشیء مهابة دیرلر اول شیدن یا اول شیئه توقیر وتعظیم ایله یعنی رسول
اکرم حضرتلرنده ایداع اولنان مهابت الهیه وکوکبه سماویه دن ناشی جمال پرکمالاترینه فجأة وبغتة
نظر ایدنلر کمسنه یه هیبت وخوف مستولی اولور ایدی ومن خالطه معرفة خالطهنك مفعول مطلقیدر
مخالطة تقدیرنده یعنی برکمسنه رسول اکرم حضرتلریله حسن خلقلرینه عارف اولمق وجهیله مخالطه ومصاحبه
ایله حسن معاشرتلرندن ناشی احبه رسول اکرمه حب شدید ایله محبت وود اکید ایله مودت ایدر ایدیلر که
اول کمسنه یه پدر وپسر بلکه کافهٔ بشردن احب اولورلر ایدی یقول ناعته حکایه حال ماضیه ایچوندر مستقبل
صیغه سی اختیار اولندی نعت برشیء صفت حسنه موجوده وسمة ستوده سیله توصیفدن عبارتدر
صفت قبیحه یه استعمال اولنماز ولفظ وصف حسن وقبیحده استعمال اولنور طیبی دیدیکه رسول اکرم
حضرتلرینك جمال باکمال عدیم المثاللرین توصیف واخلاق حمیده بی همالترین تعریف ومحاهدتینه اعلام
[illegible] علی الوجه اللائق [illegible] اتمام مراد ایلین کمسنه عجزینه مقر وقصورینه معترف اولمغله [illegible]

اولور که لم ار قبله ولا بعده مثله صلی الله علیه وسلم یعنی رسول اکرمدن اول وصکره آکا ذاتده عدیل
وصفاتده مثیل کمسنه کورمدم یا بیلدم میرک دیدیکه حاصل معنی بودر که رسول اکرمک نعوت عالیه
وصفات کامله لرن وصف مراد ایلین کمسنه یه لم ار قبله ولا بعده مثله یعنی صورة وسیرة خلقاً
وخلقاً ناسده آنکا مماثل ومخلوقاتده آنکا شبیه ومعادل کمسنه کورمدم دیمک لابد ودر بو کلام ایله
تکلم اتمکه مستحق در قال ابو عیسی لفظی بعض نسخ مصححه ده واقع اولوب وبعضنده واقع اولمیوب
کنیه تعبیر ایله ذکر اولنمغندن متبادر اولان مصنف کندو نفسینی مراد ایتمکلر شیخنک یعنی
ابو عبد الله بن اسمعیل البخارینک دخی صحیحنده قال ابو عبد الله دیوب کندو نفسین مراد ایتمک
عادتی اولمغله شیخنک مسلکنه سلوک ایلیوب سیبد اصل الادب دیدیکه رواة کلامندن اولمق
دخی محتملدر سمعت ابا جعفر محمد بن الحسین مراد ابن حلیمه درکه مصنف حدیث مذکوری روایت
اتدیکی شیوخ ثلاثه نک بریدر یقول حنفی دیدیکه بعض نسخه ده قال واقع اولدی عصام دیدیکه
لفظ یقول سمعت لفظنک مفعول ثانیسیدر چون سمعت لفظنک مفعول ثانیسی فعل مضارع
اولمق قاعده مقرره در قال نسخه سی قاعده مذکوره یه مخالف اولور سمعت الاصمعی امام نک
فنجیله لغوی مشهوردر واستعمالات لغة عربه بغایة واقف ایدی جدی اصمع بصری یه منسوبدر
جماعة کثیره دن حدیث روایت وجماعت کثیره آندن حدیث روایت اتدی یحیی بن معین
دیدیکه اصمعی دن استماع اتدم که مالک بن انس بندن حدیث استماع اتدی دیردی واصمعی ثقه
اولدیغی اتفاقیدر هارون الرشید آنی مجلس خاصنه ادخال ایدوب ابو یوسف القاضی نک اوزرینه
تقدیم ایدر ایدی یقول حایل الحمید در فی تفسیر صفة النبی صلی الله علیه وسلم یعنی روایت اولنان
حدیث مذکورده واقع لغاتک شرحنده اصمعی دیر ایدی مخفی اولمیه که اصمعینک تفسیر ایتدیکی لغات
مذکوره ترتیب الفاظ حدیث مذکور اوزره اولمغله مصنف فی تفسیر هذا الحدیث دیو تعبیر ایتیوب
تعبیر مذکور ایله اداء ایتدی زیرا ابو جعفر اصمعینک کلامنی حدیث مذکورک لغاتنی تفسیر صددنده
استماع ایتمدی بلکه تفسیر ایدیکی لغات حدیث مزبوره اتفاقی واقع اولدی الممغط ضبطی مرور ایتدی
الذاهب طولا یعنی ممغط اول شخصه اطلاق اولنور که قامتی طولده افراط اوزره اوله حنفی دیدیکه
لفظ طولا ذاهب لفظنک فاعلی نسبتندن تمیز در یاخود مفعول لاجله در عصام دیدیکه طول
امتداددن عبارتدر الذاهب فی طوله تقدیرنده اولوب ذاهب لفظنه مفعول فیه واقع اولمشدر
قال اصح اقوال قایل اصمعی اولمقدر بعضیلر قایل ابو جعفر وبعضیلر مصنف در دیدیلر وسمعت اعرابیا

حنفی دیدیکه

حنفی دیدیکه بعض نسخه ده قال سمعت واقع اولدی وبعض نسخه ده اصلا واقع اولمدی اعرابی
اعرابه منسوبدر که عربدن بادیه نشین اولنه دیرلر واهل حضر اولان عرب اکثریا عجم ایله مختلط اولمغله
اعرابینک لغتی عربی فصیح وافصحدر یقول قایل اعرابیدر فی کلامه یعنی اعرابی اثناء کلامنده
لفظ آتیی یعنی تمغط فی نشابه لفظنی تکلم ایدر ایکن استماع اتدم مخفی اولمیه که حدیث مذکورده
مذکور اولان ممغط انفعال بابندن اسم فاعلدر واصمعینک اعرابیدن نقل اتدیکی تمغط تفعل بابندن
فعل ماضیدر لکن ممغط لفظندن مراد اولان اصل امتداد معناسیله تمغط لفظنک معناسی
ما بیننده مناسبة اولمغله اصل امتداد معناسینی تایید ایچون ذکر اولنمشدر ابن حجر دیدیکه اگرچه
تمغط لفظی مبحوث عنها اولان ماده دندر دکلدر لکن لفظا ومعنی متقارب اولمغله ذکر اولندی
مخفی اولمیه که لفظین مذکورین ما بیننده توافق ومعنای اصلیده تطابق اولوب تخالف فقط
بابده در بعضیلر لفظین مذکورین بری برینک نظیری اولمغین تمغط لفظنی تغیر نفعدن خالی
دکلدر دیدی فی نشابه اولان کلمه فی تعدیه ایچوندر نشابه نونک ضمی وشینک معجمه نک
تشدیدی وبا موحده نک فتحیله سهم معناسنه در بعض نسخه ده نشاب واقع اولدی تانک
حذفیله حنفی کلامندن فهم اولنور که نشابه ونشاب تمرة وتمر کبی اوله وزمخشری اساس البلاغه ده
رماه بنشابه وترامو بالنشاب والنشاب شبب ومعهم ناشبة رماه بالنشاب کلامندن استفاده
اولنور که لفظ نشاب اسم جنس ولفظ نشیب لفظ نشابه نک جمعی اوله نشب اصلنده برشینک
بر شیئه یا پشمسندن عبارتدر که فارسیده خلیدن ایله تعبیر اولنور ناشب صاحب السهام معناسنه در
ونشاب فتح نون ایله بایع السهام معناسنه نسبته ایچون عطار وبزاز وبقال کبی پس سهمه بو لفظ
ایله تسمیه نک سببی ظاهردر ای مدها مدا شدیدا ظاهر بودر که اصمعی اعرابیدن تمغط فی نشابه
لفظنی استماع ایدوب عبارة مذکوره اولان تمغط لفظنک معناسنی کندو تفسیر اتدی حاصل معنی
بودر که اعرابینک تمغط فی نشابه کلامنک معناسی فلان سهمنی مد شدید ایله مد اتدی دیمکدر
لکن قاموسده تمغط فی قوسه ومغطها غرق فیها کلامندن فهم اولنور که اصل مد قوسده اوله سهمده
اولمیه لهذا اکثر شراح دیدیلر که قوسنی مد شدید ایله مد ایلمک رمی سهم ایچون اولمغله مدی سهمه اضافة
قوسه اضافتدن مجازدر وبعضیلر تقییح نظر ایدوب ممدود اولان فی الحقیقه قوسکی وتردر پس
مدی سهمه اضافة وتره اضافتدن مجازدر دیدیلر اساس البلاغه ده مد الحبل وغیره فامتد دیدیکی
مدی وتره اضافة حقیقت اولمسنی تصریحدر عصام اعرابینک کلامنی نقلدن مقصود لغتی نقل

توضیح ایله بیان قیلنمشدر یعنی کلمهٔ مزبوره مد و امتداد معناسنده در خروج ایتمز پس ای مدیا مدا شدیدا
قولی مد و امتداد کلمهٔ مزبوره یه لازم اولدوغنی بیان ایدر دیدی بعض شراح لفظ تمغط لازم
ایکن آنی متعدی یعنی مد ایله تفسیر مستحسن دکلدر مگر تمغط متعدی وکلمهٔ فی تقویهٔ عمل ایچون ذکر
اولنمش اوله زیرا اکثریا حروف جاره تقویهٔ عمل ایچون ذکر اولنور دیدی عصام قول مذکوری شو
وجهله رد ایتدی که لفظ تمغط لازم اولدیغی متعین در وتقویهٔ عمل ایچون حرف لامدر غیری حرف جر
زیاده اولنمیه بیلنمز عامل اضعف متقدمی تقویه ایچون زیاده اولنمز بلکه اسمک وفعل متأخرک تقویتی
ایچون زیاده قلنور والمتردد الداخل بعضه فی بعض بعض نسخه ده بعض بلا ضمیر وقوع اولمشدر قصرا
قافک کسری وصادک فتحیله لفظ داخل ایچون مفعول له در القصر تقدیرنده یعنی بغایت قصیر اولمقلغله
کمسنه یه متردد اطلاق اولنور اعضاسی بری برینه تردد وتداخل ایتمش کبی اولدوغی ایچون بعضیلر
وجه تسمیه یی دیدیلر که زیرا اول شخصه نظر ایدن کمسنه صبی ورجل مابیننده تردده دوشر
واما القطط ضبط سابق اوزره فالشدید الجعودة بعض نسخه ده شدید الجعودة وقوع اولمشدر
یعنی قطط شونده زیاده جعوده وموی پیچ پیچ وخم بخم اولان کمسنه در زنوج بعض هنود کبی والرجل
ضبط مذکور اوزره الذی فی شعره شیئک فتحی وعینک سکونی وفتحی ایله در مخفی اولمیه که وصف مذکور
نفس شعرکدر صاحب شعرک دکلدر پس بو مقامده وصف مزبور ایله صاحب شعری توصیف حالک وصفیله
محلک اثبات قبیلندن مجازدر پس حدیث مذکورلر واقع اولان کان جعدا رجلا عبارتنده لکن مجاز اعتبار
اولنور زیرا کان ضمیری رسول اکرمه راجع در بعضیلر دیدیلر که مراد رجل لفظنک لغتده معناسی
بیان دکلدر بلکه حدیث مذکورده واقع اولان رجل لفظندن مراد اولان معنایی بیان در حجونة حاء مهمله نک
ضمی بعده جیمک انعطاف یعنی بوکولمک معناسنه در ای تثنی تاء مثناة فوقیه نک وثاء مثلثه نک
فتحه لریله ونونک تشدیدیله تفعل بابندن مصدر در که ماضیسی تثنی در معلوم اوله که اصمعی رجل
لفظنی الذی فی شعره حجونة دیو تفسیر ایله اکتفا ایلدکده بو تفسیری استماع ایدن ابو عیسی یاخود ابو جعفر
حجونه لفظنک معناسنده غموضت اولمغله من عند نفسه حجونتی ای تثنی دیو تفسیر ایتدی پس اصمعی
کلامنده اولمیان اکر اصمعی کلامندن اوله قسمی فی ایچون الذی فی شعره تثن دیر ایدی قلیلا
تثن لفظندن حالدر زیرا تقیین نوعی ایله متعین اولمغله موقف حکمنده در یعنی رجل اول کمسنه در که
آنک شعرنده انعطاف وخمیده لک واکه اول انعطاف قلیل اولدیغی حالده مخفی اولمیه که حجونة لفظنی
تثنی قلیل ایله تفسیر صاحب قاموسک حجن لفظنی شعرده مسترسل ایله تفسیرینه مخالفدر زیرا
شثل

شثل واسترساله شعرک طولی وانعطافک کثرتی لازمدر لهذا بعض شراح دیدیکه اصمعی رجل
لفظنی الذی فی شعره حجونة دیو تفسیر ایتدکده صاحب قاموس تفسیر ایتدیکی اوزره رسول اکرم حقنده صحیح
اولمدیغنه واقف اولوب استدراک وجهی اوزره وقعده رسول اکرمک وصفنه مطابق ای
تثنی قلیلا لفظیله تغییر ایلدی پس لفظ ای استدراک منزله سنده در والله اعلم واما المطهم
هاء مشدده نک فتحیله فالبادن ضخم معناسنه در بدن الرجل وبدن بدنا وبدانة فهو بدین
وبادن دیرلر سمین وفربه اول الکثیر اللحم الکثیر رفعیله بادنک صفت کاشفه سیدر واللحم
لفظنه مضافدر والمکلثم ثاء مثلثه نک فتحیله المدور الوجه بیانی وور ایتدی والمشرب
رانک فتحیله افعال بابندن تشدیدیله روایت اولنورسه تفعیل بابندن مبالغه ایچوندر الذی
فی بیاضه حمرة مخفی اولمیه که سابقا بیاض اولدیکه اشراب بر لونی لون آخره خلط ایتمکه دیرلر
نه کونه لون اولورسه اولسون امدی بو مقامده بیاض وحمرة تخصیص مجرد تمثیل ایچون در
یاخود فی الواقع رسول اکرمک لونی شرفیارلن بیاض ایچون ذکر اولنمشدر والادعج الشدید
سواد العین الشدید لفظی سواد العین لفظنه مضافدر یعنی دیده لرینک حدقه لری
بغایت سیاه اولان کمسنه یه ادعج اطلاق اولنور بعضیلر دیده لرینک سواد وبیاضی بغایت
شدید اولان کمسنه در دیدی مقام مدح بو معنی انسب در والاهدب الطویل الاشفار
مخفی اولمیه که لفظ حدیث مذکور اهدب الاشفار در اشفار شفره نک جمعیدر شینک
ضمی وفتحیله طرف جفن یعنی کوز قپاغنک کناری که آنده شعر یعنی مژکان نابت ورسته
اولور اهدب دیو اجفاننک موی یعنی مژکانلری کثیر اولان کمسنه در اصمعینک الطویل
الاشفار کلامی طویل اشفاره تقدیرنده ایهام ایدر که اشفار اهداب معناسنه اوله زیرا
اشفار طویل ایله موصوف اولمز امام مطرزی مغربده ان احدا من الثقات لم یذکر ان الاشفار
الاهداب دیدکدن صکره المطویل شعر الاشفار تقدیرنده مضاف محذوفدر یا اشفاردن
مراد اهداب اولوب تسمیة الحال باسم المحل قبیلندن مجازدر دیو توجیه ایتدی والکتد تانک
فتحی وکسریله مجتمع الکتفین مجتمع میمک ولینک ضمی وثانینک فتحیله اسم مکاندر وکتف لفظ
کتفا صولده کافک فتحی وتانک کسری ایله ضبط اولنمشدر قاموسده تانک سکونی وفتحی
ایله دخی لغتدر دیدی وهو یعنی مجتمع الکتفین الکاهل هانک کسریله فارسیده میان
هردو شانه وترکیده ایکی کورک اره سی وتاینی دیدکلری موضعدر والمشربة میمک فتحی

ورانك ضمى ايله هو الشعر الدقيق الذي كانه قضيب صاحب نهايه وصاحب قاموس ديديلر كه
قضيب غصن لطيف يعني نهال تازه وسيف دقيق لطيف معناسنه در وصاحب مهذب
ديديكه سهم ظريف يعني تير نازك معناسنه در جمعي قضبان كلور من الصدر الى السرة
يعني مسربه اول موي باريك دركه سينه دن مبتدي وناف سره يه منتهي اولديغي حالده
والشثن ثانك سكونيله الغليظ الاصابع من الكفين والقدمين تحقيقي مرور ايتدي
والتقلع ان يمشي بقوة يعني قدميني زميندن رفع ايلدكده رفع قوي ايله رفع ايلمك كه
مشي ارباب خيلا ورفتار مرضا ونسا كبي اولميه والصبب صادك وبانك فتحلريله
لحدور حاء مهمله نك فتحيله الجق كه فارسيده جاي نشيب معناسنه در وصعودك ضديدر
وحانك ضمى ايله بلنددن پسته نزول معناسنه در تقول انحدرنا منزلا معناسنه در كانما
في صبوب صاد مهمله نك فتحي وضميله مكان منحدر معناسنه در صادك ضميله جمعدر وصبب
صاد وبانك فتحه لريله تقول جدبس اصمعي يا ابو عبيدي يا ابو جعفر كلامندن اولوب
بيان طريقي استعمال ايچون ذكر اولنمشدر وقوله جليل المشاش ميمك ضميله مشاشة
لفظنك جمعيدر يريد يعني جليل المشاش قولنك قائلي مشاش قوليله مراد ايدر كه
رؤس المناكب ورؤس مرافق وركب دخي مشاشدندر پس اولى اولان عظم رؤس
العظام ديمك ايدي مگر مجرد تمثيل ايچون تخصيص اولنمش وله والعشرة عينك مهمله نك
كسريله الصحبة يعني همنشين اولمقدر والعشير معاشر معناسنه در المصاحب
مخفي اولميه كه حديث مذكورده عشير ذكر اولنمش ليكن بو مقامده معناسني تعبير مجرد عشرة
صحبة معناسنه اولديغن تأييد ايچوندر ومنها العشير بمعنى المصاحب تقديرنده بعضيلر
ديديلركه عشرة وعشير لفظلرينك تفسيرلرين جمع ايلمك ايكي نسخه نك دخي وجودينه
اشعار ايچوندر وعشرة لفظنك تعبيرده تقديمي اصل واصح اولان عشرة لفظي اولديغن ابهام
ايدر ودخي معلوم اوله كه قبيله معناسنه اولان عشيرة لفظي عشرة دن مأخوذ اولمق احتمال
قبيلدر زيرا اكثريا رجال قبيله بري بري ايله صحبت ايدرلر والبديهة المفاجاة بغتة
معناسنه در بلا فكر وروية سنوح ايدر معنايه بهي ديرلر يقال بدهه فتح بابندندر
باء حرف با تعديه ايچوندر فجئه علم يا فتح بابندندر نووي ديديكه بو مقامده جزم
روايتمز جيمك كسريله در وبعض نسخه ده فاجأنه واقع اولديكه مفاجاة لفظنده

انسب در شيخ جزري ديديكه فجئه الامر فجأة وفجاءة ديرلر ضم ومد ايله وفاجأه مفاجاة دخي
ديرلر بلا تقدم سبب رأيت كلور ايسه وبعضيلر فجأة فانك فتحي وجيمك سكونيله بلامد قيد ايلديلر
بناء مرة اولمق اوزره والله اعلم الحديث الثامن حدثنا سفيان بن وكيع ترجمه سي مرور ايتدي
حدثنا جميع جيمك ضمى وميمك فتحي بعده عين مهمله ايله در ابن حبان ثقه در ديدي وعسقلاني
جميع ضعيف ورافضي در ديدي معلوم اوله كه مبتدعك روايتي مقبول اولديغنده اختلاف
اولنديغي صحيح اولان قول بودر كه اكر مبتدعك بدعتي كفره مؤدي اولميوب وبدعتنه غيريلري
دعوت وترغيب ايتميوب ضبط وورع صاحبي اولورسه روايتي مقبوله در والا مقبول دكلدر
ابن عمر عينك ضمى وميمك فتحيله در اكثر شمائل نسخه لرنده بو وجهيله ضبط اولنديغي صاحب
تهذيب وذهبي دخي بو وجهيله تصحيح ايتديلر لكن شيخ ابن حجر تقريبده جميع بن عمير تصغير صيغه سيله
تصحيح ايتدي عصام ديديكه اصلده كذلك شفا قاضي عياضده واو ايله عمرو واقع اولوب
بعض نسخه ده عمر واقع اولدي بعضيلر تدقيق نظر ايدوب ديديكه جميع مزبورك پدرينك اسمي
اصلنده عمر ايدي لكن مقتضاي رفضيت اوزره لفظ عمري كاه عمرو وكاه عمير تغيير ايتدي
وبعض روافض تعصبلري بر رتبه يه بالغ اولديلر كه حتى لا احب العمر لشبهه لفظ عمر
ديديلر العجلي عينك كسري وجيمك سكونيله عجله نسبتدر كه بر قبيله عظيمه در املاء جميع
حالدر حدثنا جميع حال كونه مملياً وتاليا وقاريا علينا من كتابه تقديرنده يعني سفيان
ديدي كه جميع بزه كندو كتابندن قراءت ايتديكي حالده تحديث ايتدي حفظندن تحديث ايتمدي زياده
احتياط ياخود روايت اولنان حديثك بعض الفاظني فراموش ايتديكي ايچون ولفظ املاء حدثنا
جميع تحديثا املاء تقديرنده ياخود لفظنك غيريدر حدثنانك مفعول مطلقي اولمق محتملدر
واملاء افعال بابندندر امليت لفظنك مصدريدر امليت وامللت لغة فصيحه در املاء
واملال بر معنايه در صاحب مغرب ديديكه املاء اصلنده املال ايدي تخفيف ايچون لام ثانيه يي
همزه يه تبديل ايتديلر املاء امهال يعني مهلت ويرمك معناسنه دخي كلور قرآن عظيمده امليت
للكافرين كبي اي امهلتهم لكن بو معنايه ناقص يائيدر مضاعف دكلدر وبعض نسخه ده
املاء ده واقع اولدي پس كلمه قد تقديريله حدثنانك فاعلندن حالدر چونكه املاء حفظ وكتابه
اولمق محتمل اولمغله من كتابه قيديله تقييد ايتدي حفظ ايله اولان املادن احتراز ايچون بعض
شراح ديديلر كه اصطلاح محدثينده املاء حديث اندن عبارتدر كه راوي طالبه حديثي شفاها

الفقا ایده که اتنده اولان لطائف خاصه سی بیانی و نکات خفیه سی اعلانی وعیانی ایله جمیع فرنورسفیانه
املاء ایتدیکی کلام حدثنی لفظیدر پس **قال حدثني رجل** کلامنده واقع اولان لفظ قال حدثنا
جمیع لفظنک بیانی اولور بعض نسخه ده اخبرنی واقع اولدی **من بني تميم** رجل لفظنک صفتیدر
عسقلانی دیدیکه رجل مذکور ابو عبد الله التمیمی در که احوالی جندان معلوم دکلدر **من ولد ابي هالة**
صفت ثانیه سیدر بو مقامده ولد واوک ضمی و لامک سکونیله جمع صیغه سیدر ویدر من اولاد
ابی هالة یعنی من اسباطه معناسنه در پس بالواسطه ولد مراددر **زوج خديجة** ابی هالة نک
صفتی یا عطف بیانی یا اولنز بدلدر خدیجه بنت خویلد که زمان جاهلیته ده نامنه طاهره دیرلر ایدی
اولا عتیق بن خالد المخزومینک تحت فراشنده ایکن بر فرزندی و بر دختری وجوده کلمشیدی
عتیق مذکور وفات ایتدکدن صکره ابی هاله نک تحت نکاحنه دخول ایدوب اندن ایکی فرزندی که
بری هاله و بری هند در وجوده کلدی و ابو هاله نک وفاتندن صکره رسول اکرم حضرتلرینک
سنین سنتی یکرمی بش و خدیجه نک عمری تمام قرقه ایرشمیدرکه مابینلرنده عقد ازدواج واقع
اولدی و هند مذکور رسول اکرمک حجر تربیه لرنده نشو و نما بولدی و رسول اکرمک ابراهیمدن
ماعدا ذکور و اناث اولادلری بالجمله خدیجه دن در و خدیجه رضی الله عنها رسول اکرم حضرتلرینه جمله دن
اول ایمان کتوردیکی علما مابیننده متفق علیه در و رسول اکرمک تحت فراشلرنده یکرمی بش
سنه قالوب سنین عمری التمش بشه بالغ اولدقده مکه ده نبوتک اونجی سنه سنده دار فنادن
نزهتکاه بقایه ارتحال ایتدی و حجون نام محلده دفن اولندی و اول وقتده صلوة جنازه مشروع
اولمامشیدی و خدیجه نک مناقبنه بو دفترلرک خصوصه کنجایش پذیر دکلدر رضی الله عنها و بو
هاله نک اسمنده اختلاف اولندی بعضیلر نباش بعضیلر مالک بعضیلر زراره بعضیلر هند
بن زراره بن نباش بعضیلر عمرو بن تمیم بن الحرث در دیدیلر اشراف قریشدن ایدی
و زمان جاهلیته ده وفات ایتدی **يكنى** رجل لفظنک صفت ثالثه سیدر عصام دیدیکه یکنی
مجهول صیغه سیله در مخففا روایت اولنورسه ثلاثیدن و افعال بابندن اولمق محتملدر مشددا
روایت اولنورسه تفعیل بابندندر و جمله سی بر معنایه در کاه ایکی مفعوله بنفسه متعدی
اولورلر که یکنی **ابا عبد الله** بو قبیلدندر و کاه مفعول ثانیه حرف جر واسطه سیله متعدی اولور
دیو قاموسدن نقل ایتدکدن صکره میرک شاه مخففا مجهول صیغه سیله ثلاثی مجرد در
و ابا عبد الله نزع خافضیت اوزرینه منصوبدر دیدیکی کلامی رد ایچون فلا تکن من القاصرین

فتخرج من زمرة المتبصرين دیو تصریح ایلدی **عن ابن لابي هالة** ابن ابی هاله دن مراد ابی هاله نک
حفیدیدر بلا واسطه ابنی دکلدر و لابی اسمی هند در دیدی و شیخ ابن حجر بو قولی اختیار ایتدی
میرک دیدیکه اسمی هند درکه بو اسناده حسن بن علینک شیخیدر ابی عسکرینک ابی هاله نک
اسمی هند در دیدیکی اوزره بو مقامده ابن ابی هاله دن مراد هند بن هند بن هند درکه هند اول
راوی هند ثانی ربیب رسول اکرم هند ثالث ابو هاله و ذهبی میزانده اسمی عمر در دیدی بعض
نسخه ده ابن ابی هاله واقع اولدی هند بن ابی هاله غزوه بدرده حاضر ایدی و هند بن هند
بن ابی هاله بصره ده طاعوندن وفات ایدوب جم غفیر جنازه سنه رغبت ایتمکله کندو جنازه لرین
ترک ایتدیلر ابن عبد البر حکایت ایتدی که هند بو وقت وفاتنده بر خاتون صیحه ایدوب
دیر ایدیکه واهندبن هنداه و لابی ربیب رسول الله رحمة الله علیه **عن الحسن بن علي رضي الله عنهما**
واو سبط رسول اکرم و سید شبان اهل جنت در هجرتک اوچنجی سنه سنک رمضانی نصفنده اواسطنده
تولد ایتدی کنیه سی ابو محمد و لقبی تقی در اب امجد شهید اولدیغی ساعت قرق بیک مقداری
کمسنه کندوسنه بیعت ایتدیلر هجرتدن قرق بر سنه مرورندن صکره امور خلافتی معاویه یه تسلیم ایدوب
رسول اکرمک کلمات جواهر سماتلرندن تحقیق ایچون که بیور مشلر ایدی ان ابني هذا سيد ولعل
الله ان يصلح به بين فئتين عظيمتين من المسلمين و قرق بش تاریخنده وفات ایدوب نسل
کریملری حسن بن حسن و زید بن حسنده باقی و منتشر اولدی **قال** قائل حسن بن علی رضی الله
عنهما در **سألت خالي** که والده سی اولان فاطمه کبرینک لام برادریدر **هند بن ابي هالة** یعنی خال
دن مراد رسول اکرمک ربیبی اولان هند بن ابی هاله که والده سی خدیجه در **وكان وصافا**
کان نک اسمی هند مذکوره راجعدر و جمله سی حال تقدیریله سألت لفظنک مفعولندن حالدر
وصاف مبالغه صیغه سیله در وصفت الشيء وصفا وصفة دن مأخوذدر صاحب قاموس وصاف
صیغه سی عارف اولان کمسنه در دیدی نسابه نسبی عارف معناسنه اولدیغی کبی بو معنی بو مقامده
انسبدر پس کان وصافا نک معناسی بودر که هند مذکورک عادتی اشیایی وصف بلیغ
ایله کما هو حقها وصف ایتمک ایدی زیرا تعمیق نظر و تدقیق بصردن صکره وصف ایدر ایدی که ایتدی
حسن رضی الله عنه رسول اکرم حضرتلرینک اوصافنی هنددن سؤال ایتدیکه کما هی ایله بیان و کما هو
حقها عیان ایلیه **عن حلية رسول الله صلى الله عليه وسلم** جار و مجرور سألت لفظنه متعلقدر
و قاضی عیاضک شفاده سألت خالي هند بن ابي هالة عن حلية رسول الله وكان وصافا

دیو روایت ایتدیکی آنی تأیید ایدر • پس کان جمله سی سائلت لفظنک مفعولی مابیننده معترضه در • ابن حجر
دیدیکه وصافاً مخبراً معناسنی متضمن اولمغله لفظ عن حلیته سائلت و وصافاً لفظلرینک علی طریق
التنازع معمولیدر • بعضلر عن حلیته لفظی وصافاً لفظنه متعلقدر • کاشفاً معناسنی متضمن اولمغله
کلمهٔ عن ایله متعدی اولدی دیدیلر • پس وکان وصافاً لفظنک معناسی بودرکه هند مذکور رسول اکرمک
اوصافنی وجه لایق اوزره ضابط • و همیشه شرف خدمتلریله مشرف اولدوغندن نایافته شمایل کریمه لرینه
واقف اولمغله حسن رضی الله عنه آنی سؤال خصوصنده وغیریلردن مختاردر • و رسول اکرمک اوصاف کریمه
لرن برسننه تخصیص ایلدی • حلیه حانک کسری ولامک سکونیله هیئت و شکل معناسنه در • و مقامه انسب
اولان بو معنادر • وکاهی زینت وکاهی تزیین ایده جک اسباب و جواهر معناسنه دخی
استعمال اولنور **وانا اشتهی ان یصف لی** جمله سی سائلت لفظنک فاعلندن حالدر • محققین عندنده
فعل وصرک فاعل ومفعولنک هر برندن حال ایراد اولنه مفعولک متأخرک حالی فاعل متقدمک حالنک
اوزرینه تقدیمی مستحسندر • یا مفعولندن یا فاعل ومفعول مجموعیندن حالدر • معترضه اولمق دخی محتملدر •
وصف بن ابی هاله در **منها** ضمیری حلیه یه راجعدر **شیئاً** یصف نک مفعولیدر • ابن حجر دیدیکه تنوینی
تعظیم یا تکثیر یا تقلیل ایچوندر • مقامه مناسب معنالر ایردر • یعنی هند بن ابی هاله رسول اکرمک بعض
اوصاف جمیله و نعوت جلیله لرن وصف ایلمه سین استر ایدم بو تعبیر که جمیع وصفلرن بیان
قدرت وطاقتیندن خارج اولدوغنه اشعار وار در **اتعلق به** ضمیر مجرور یصف دلالت ایتدیکی
لفظ واصفه راجعدر • و اتعلق جمله سی سؤال مذکورک غایتیدر • یعنی هندن بو حلیهٔ رسول اکرمی
بیان اتمه سین استر ایدم تاکه اول وصفه تشبث ایدوب آنی خزینهٔ خیالمده حفظ ایلیم • یا آنکله تخلق
ایلیم رسول اکرم دنیادن آخرته انتقال ایتدکلرنده حسن رضی الله عنه حسن تمیز کامله بالغ و الموب
حفظ اشکال و ضبط صورته قادر اولمغله کلام مذکوری تکلم ایتدی **فقال** قائل هند در و جمله
سائلت اوزرینه معطوفدر **کان** مجرد ربط کلام ایچون ذکر اولنمشدر **رسول الله صلی الله علیه وسلم**
فخماً بعضلر فانک فتحی و خاء معجمه نک سکونیله بعضلر خاء معجمه نک کسریله ضبط ایتدیلر • میرک
کتب لغته ضبط اوله مساعده ایدر دیدی • ضیاء الحلوم صاحبی سکون عین ایله فعل ماده سنده
دیدیکه رجل فخم عظیم القدر وکلام فخم جزل • یعنی رسول اکرم حضرتلری هند عندنده عظیم القدر ایدی •
مفخماً تفعیل بابندن اسم مفعولدر • وکان نک خبر بعد خبریدر • یعنی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
صدورینه آنده معظم وجمال برکماله نظر ایلین ناظرلرینک قلوبنده مفخم ایدی • بعض شراح

دیدیکه

دیدیکه اگرچه رسول اکرمک جسم نظیفلرنده فی الجمله فخامت و بدن لطیفلرنده نوع ما سمن
وضخامت وار ایدی • وحق جل وعلا آنلری اواخر عمرلرنده عمی جابر کلارن اقتدار تخلیص واجابه
جمیع مسئوله تخصیص تمکله بدن نازکلرینه فخامت و تن مبارکلرینه ضخامت طاری اولمشیدی •
و مخفی دکلدر که ان الله لا یحب السمین یعنی حضرت الله خبر و ملحم اولان کمسنه یه محبت اتمز دیو وارد
اولان حدیث شریفده واقع اولان سمین دن مراد سهو و غفلت و نعمهٔ حسیه ایله خالی اولان سمینلک در
حیثیتیندن جرینک جسمنده سمن عظیم وار ایدی ما هذا السمن یعنی بو سمنزلک نه در
دیو سؤال ایتدیلر کلما تذکرت کثرة امة محمد علیه السلام و ما اختصهم الله به ازددت سمناً یعنی
امة محمدک کثرتنی وحضرت اللهک بو امتی سایر امتدن ممتاز ایتدیکی نعمتنی فکر ایلدکجه جسمده
سمن زیاده اولور دیو جواب ویردی • لکن بو مقامده واقع اولان فخامتدن مراد رسول اکرمک
نحیف مقابلی فخیم الجسم و سمین اولمه سی دکلدر **یتلألأ** مستنیر اولور **وجهه تلألؤ القمر** تلألؤ
منصوبدر • کتلألؤ تقدیرنده • تلألؤ لمعان معناسنه در **لیلة البدر** آیک اون دوردنجی کیجه
سنده قمر بغایه نورانی و تام اولدقده قمره بدر اطلاق اولنور مبادره دن مأخوذ در •
بادره قیدره دیرلر برشیئی برشیئه سبقت ایله لیله • ونوره القمرک طلوعی شمسک غروبنه
سبقت ایتدیکی ایچون بدر تسمیه اولندی • وجه شبه کمال نورانیه در • یعنی رسول اکرمک
وجه کریملری بغایه نورانی ولامع اولمغله لیلهٔ بدرده قمر لمعان واشراق ایدر کبی لامع و مشرق
اولور ایدی • مخفی اولمیه که رسول اکرم حضرتلری احسن مخلوقات و اشرف محدثات والطف
کائنات اولوب هر گز عالم ناسوتده انک معادل و مملکت شهودده انک مماثل اصلا موجود
یوق ایکن چهرهٔ بی نظیر و روی دلپذیرلرن شمس و قمره تشبیه عادهٔ شاعران سخن پرور و شیوهٔ
مداحان مدحت گستر اوزره مبنی در • خصوصا عالم کون و فساد ده جهة حسنده اعجاب
وحاءدن اشهر موجود اولمدیغی اومقرردر • پس ابن ابی هاله نک تشبیه مرقومدن مقصودی
حضرت رسالت پناهیک وجه میمونلرینک غایة حسن و بهاسینی عادهٔ مذکوره اوزره مجرد
حسنه تعلیم و تمثیل طریقیله ذهننه تقریب و تفهیمدر • ادر مشبه به مشبه دن وجه شبه ده
اتم واکمل اولمق اوزره لازمدر دیدکلری قاعده یه نقض وارد اولماز • وحاشا ثم حاشا کلام
مذکوردن رسول اکرمک شان عالیشانلرینه نقصان گلمز • اگرچه نور قمر نور شمسه نسبت ایله او
قمر و ماه خورشیده نظراً اشیی غیر معتبردر • لکن چشم ناظر شعشعهٔ شمسه طاقت گتورمیوب

بصره ایله‌یه متبیّن و ثمره‌سی نظر تجربی تکدیر اتمدیکی بیت اولمغله ابن ابی هاله نور روی رسول اکرمی
نور بوره تشبیهی اختیار اتدی **اطول** نصب ایله کان نک خبر بعد خبریدر **من المربوع** ابو کبی معتدل
القامه معناسنه در حدیث مذکور ایله وکان ربعه حدیثنک ما بینلرن توفیقک تحقیقی دور اتدن هـ
واقصر نصب ایله اطول اوزرینه معطوفدر **من المشذب** تفعیل بابندن اسم مفعولدر غایت طویل اولوب
لحمی ناقص و لاغر اولان کمسنه یه مشذب اطلاق اولنور مشذب اصلنده شول خرما اغاجنه دیرلر که قابچی(?)
طویل اولسون ایچون شاخلرن قطع ایده لر بعض نسخه ده متشذب واقع اولدی تفعل بابندن اسم
فاعل و تشذیبک مطاوعی در تشذیب و تشذب تنبیه و تنبه کبی در قتیبی دیدی که تشذیب
تفریق معناسنه در شذبت المال دیرلر مالی تفریق اتدم کویا غایت طویل اولان کمسنه نک اعضاسی
بری برندن تفریق اولنمشدر پس قصیر متردده مقابل اولنور **عظیم الهامه** عظیم منصوبدر وکان نک
خبر بعد خبریدر هامه میمک تخفیفی ایله راس معناسنه در که بو مقامده مراد بو معنادر صحب مهذب وسط
الرأس معناسنه در دیدی وهامه هام تمر و تمره کبی در واجوف وایدر **رجل الشعر** رجل راء مهمله
نک فتحی و جیمک سکونی و کسری ایله جعوده و سبوطه ما بینندن اولان شعردر پس کلامده تجرید معتبردر
و شعر عین مهمله نک فتحی و سکونی ایله در **ان انفرقت عقیقته فرق** انفرق فرق نک
مطاوعی در فرقت الشیء تفریقا و فرقته فرقا فانفرق دیرلر هر شیئی ایکی بولوک اتسه لر عقیقه
اصلنده اول شعردر که ولد تولد اتدکده انکله معاً تولد ایدر عق لفظندن مأخوذدر شق
و قطع معناسنه و اول شعری عادت ایدنجی کوننده تراش و ذبح غنم و اطعام فقرا ایدرلر تراش
اولندقدن صکره مجدداً ظهور ایدن شعره حقیقةً عقیقه دیمزلر بلکه مجازاً عقیقه حقیقیه نک
موضعنده نابت اولمغله اطلاق اولنور بو مقامده معنای مجازی یعنی شعر ثانی مراددر
زیرا عادت عرب اوزره رسول اکرمک عقیقه حقیقیه سی یوم سابعده تراش اولنمق امر
مستبعددر لکن محتملدر که یوم سابعده رسول اکرمک عقیقه سی تراش اولنا وقتنده ذبح
اولنان غنم لات و عزی نامیله ذبح اولنمق ظاهر اولمغله حضرت الله سبحانه انلری بو معنادن
حفظ ایچون عاریه رعایة عقیقه لری تراش اولنمشدن حالی اوزرینه قالمش اوله حتی قفال
مروزی فتاواسنده دیدی که اول کمسنه که بلوغه ایرنجه انک ایچون عقیقه اولنمش اولمیه
اول کمسنه یه کندو نفسی ایچون عقیقه اتمک مستحبدر زیرا رسول اکرم بعد النبوة کندو
نفسی ایچون عقیقه اتدیلر بعضیلر دیدیلر که رسول اکرم کندولری ایچون عقیقه اتدکری

مقدما

مقدما مشرکینک اتدکلری عقیقه یه اعتبار اتمدکلری ایچون اولمق محتملدر زیرا عرب اول وقتده نام
اصنام اوزره ذبح ایدرلر ایدی وبر روایتده قاف ثانیه نک بدلنه صاد مهمله ایله عقیصه واقع
اولدی که مراد رسول اکرمک مفتول و اورلمش شعر مبارکلریدر و لفظ فرق تخفیف ایله
ثلاثیدر فرق شعره دیرلر اگر شعرینی فرقنده یعنی وسط راسنده تقسیم ایدوب هر قسمنی
باشنک ایکی طرفنه القا و ارسال ایلسه یعنی رسول اکرم حضرتلرینک موی سر عنبر برابرلری
بنفسه و بلا عمل ایکی بولوک اولسه اول حال اوزرینه ابقا و باشلرینک ایکی جانبنه ابقا و ارسال
ایدرلر ایدی واول متفرق اولان شعری جمعه تقیید اتمزلر ایدی **والا** یعنی موی مبارکلری
بنفسه متفرق و ایکی بولوک اولمسه **فلا** یعنی تفریق و باشلرینک ایکی جانبنه ارسالیله مقید
اولمیوب مفتول اولدیغی حال اوزره ترک ایدرلر ایدی حاصلی کرک ده اولان شعرک عقصینی
و معقوص اولان شعرک فتحی ایله تقیید بیورمزلر ایدی **یجاوز** جمله مستأنفه و ابتداء کلامدر
شعره یعنی احیانا شعرلری تجاوز ایدر ایدی **شحمة اذنیه** کوشلرینک نرم و لین اولان
موضعینی **اذا** یجاوزنک ظرفیدر **هو** رسول اکرمه راجعدر **وفره** واوک فتحی و فاء مفتوحه نک
تشدیدی ایله ضمیر منصوبی شعره راجعدر توفیر هر شیئی کثیر و وافر اتمکه دیرلر بعضیلر فتح معناسنه در
دیدی بعضیلر وفر فانک تخفیفیله کثیر و تشدیدیله اتمام معناسنه در دیدیلر اتمام شعری قطع المیوب
اوزاتمق معناسنه یعنی رسول اکرم شعرلرینی تکثیر اتسه لر یا خود مفتول ایکن اجسه لر یا خود
قص و قطع ایتمیوب اوزاتسه لر شحمة اذنلرینی تجاوز ایدر ایدی و بعض شراحک کلامندن انفهام(?)
اولنور که یجاوز وفر فعلینک مدخولی و کلمه اذا لفظ لا یجاوزنک ظرفی اوله حاصل معنی بودر که اگر
شعرلری بنفسه متفرق اولورسه اول حال اوزره ترک و ارسال ایدوب شحمة اذنلرین تجاوز ایدر
ایدی والا یعنی شعرلری متفرق اولمیوب مفتول و مجموع اولدقده شحمة اذنلرینی تجاوز اتمز ایدی
بو وجه اوزره اذا هو وفره کلامی والا دن مستفاد اولان وان لم ینفرق کلامنک مبیّنی اولور
زیرا توفیر دیو شعری جمع اتمکه دیرلر ابن حجر وفره ای جعله وفرة ای مجموعا دیدی و وجهی معلوم اولکه
وجه دیو شعری راسنه توزیع و جبهه دن اجاغه و سدل دیو جبهه دن اجامیوب شعری بانکنده(?)
القا و ارسال اتمکه دیرلر مشرکینک عادتی سدل و اهل کتابک عادتی فرق ایدی رسول اکرم حضرتلری
میان مشرکینده اشبو زمانده بو معنی اولمغله اول سدل ایدرلر ایدی و بر شیئ که انک حقنده امر نهی الهی
وارد اولمینجه رسول اکرم اول شیئده اهل کتابه تبعیت و مسلک اختیار اتمک عادت کریمه لری اولمغله صکره

بنفقه(?)

عادة اهل كتاب اوزره فرق ايدر اولديلر ومعمر روايتنده رسول اكرم كندو فرق وفرقايله اوتردي
حتى بعضيلر سدل منسوخ ومنهي اولمه سنه ذاهب اولديلر لكن قرطبي ديديكه رسول اكرم فرق خصوصنده
اهل كتابه موافقت ايتديكي آنلر ايله استيناس والفت وانلرك قلوبين جذب ايچون ايدي چون موافقه
مذكوره مفيد اولميوب وصخره صحابكبي اولان دره عداوت مستحكم اولدقده قطعا تأثير ايتميوب اكثر امورده
اهل كتابه مخالفت اتمكه عزيمت ايتديلر واكر سدل منسوخ اوليدي صحابه كرام سدل اتمزلر ايدي بالخصوص
بعض صحابه فرق وبعضي سدل ايتدكلر نقل صحيح ايله منقولدر پس صحيح اولان فرق مستحبدر واجب دكلدر
امام مالك وجمهورك قولي بودر ازهر اللون ازهر نصب ايله كان نك خبر بعد خبريدر شيخ ابن حجر
ديديكه وادحمره ايله مخلوط بياضدر صاحب نهايه ديديكه ازهر ابيض ومستنير معناسنه در وزهر زهره
بياض وبراق معناسنه دركه احسن الوانذر صاحب قاموس زهره بياض وحسن معناسنه در ديدي
بو وجه اوزره ازهر اسم تفضيل واحسن معناسنه اولوب احسن اللون تقديرنده اولور واسع الجبين
معلوم اوله كه جبهه فارسيده پيشاني وتركيده آلن ديدكلري موضعدر وجبهه نك ايكي جانبلرنده
جبينان ديرلركه جبهه نك يمين وشمالنده صدغ ايله حاجب مابيننده اولان ايكي موضعدر يعني رسول
اكرمك جبيني كشاده وطولا وعرضا ممتد وكشيده ايدي بعضيلر طلاقه وجهدن كنايه در ديديلر
ازج الحواجب نهايه جزريه ده ديديكه زجج طرفي طويل اولان حاجبده تقوس وخميده لكدر صاحب قاموس
ديديكه زجج حاجبلرك دقيق اولوب كوز قويروغنه منتهي وبلغه ممتد اولمه سندن عبارتدر حواجب
حاجبك جمعيدر فارسيده ابرو وتركيده قاش ديرلر حجب دن مأخوذدر منع معناسنه ابرو دخي
چشمه غبار وقذاء وقوعنه مانع اولمغله حاجب تسميه اولندي حاجب العين ديرلر جمعي حواجبدر
حاجب الامير دخي بوبابدندر لكن جمعي حجاب وحجبه كلور مخفي اولميه كه حوالنده ايكي حاجب وارايكن
بو مقامده جمع صيغه سيله ذكر اولندي محقق رضي ديديكه مبالغه ايچون قطعه سنه حاجب اطلاق اولنوب قطع
مختلفه يه حاجب خواجب اطلاق اولندي بعضيلر مافوق الواحده جمع اطلاق اولنديغيچوندر ديديلر
بينهما عرق كلامي بو وجهي تأييد ايدر سوابغ نصب ايله حواجبدن حالدر زيرا حواجب معناده
فاعلدركه دقت الحواجب وتقوست حالكونها سوابغ تقديرنده در بعضيلر مدح اوزره منصوبدر
ديديلر اعني باخود امدح سوابغ تقديرنده وبعضيلر مبتدا محذوفك خبري اولمق اوزره مرفوعدر ديديلر
اي هي سوابغ تقديرنده سوابغ سابغ لفظنك جمعيدر كامل وتام معناسنه ميرك ديديكه فاعل
وزنى اسم اولدقده جمعي فواعل كلور حاجب وحواجب كبي صفت اولدقده جمعي فواعل كلمز پس

سابغ

سابغ صفت ايكن جمعي سوابغ اولدوغي حواجب لفظنه مشاكلة در ابن حاجب ايضاحنده ديديكه
فاعل وزني مالايعقل صفتي اولدقده جمعي فواعل كلمك قياس مطرددر في غير قرن قاف وراثك فتحيه
ايله ابرولري برينه متصل اولمغه قرن اطلاق اولنور رجل اقرن ديرلر قاشلري بري برينه مقرون
وجاتيق اوله بعض اورايتده من غير قرن واقع اولور پس في من معناسنه وغير لا معناسنه بلا قرن
تقديرنده حواجبدن حال متداخله در حاصل معني رسول اكرمك ابرولري بغايت طويل ودقيق ومقوس
وزياده كامل وتام ايدي بري برينه ملاقي اولمغه قريب اولمش لكن ملاقي اولممش ميانه عربده جاتيق قاش
ممدوح دكلدر بلج كه ايكي قاشك مابيني كشاده اولمقدر بغايت محبوبدر رسول اكرمك ابرولري وصفنده
صحيح اولان بو روايتدر ام معبد حديثنده ازج واقرن واقع اولمغله حديثين مابيني نه وجهله توفيق
ايديلر كه ظاهرا رسول اكرمك ابرولري مقرون ومتصل كورينور ايدي لكن امعان نظر اولندقده ايكي
ابرولري مابيننده برفرجه دقيقه محسوس اولور ايدي پس بحسب الظاهر اقرن وبحسب الواقع غير
اقرن اولوب لطافت عجب وظرافت عجبي جامع اولمش ايدي بينهما عرق تثنيه ضميري حواجبه راجع
اولدوغي حاجبين معناسنه اولديغي ايچوندر وجمله اسميه اولمغله بلا واو حواجبدن حال اولمق
صحيح اولور عرق عينك مهمله نك كسري وراء مهمله نك سكونيله فارسيده رك وتركيده
طمر معناسنه در عصب كه كبي دخي ديمكدر عرقدن فرقي بودركه عرق مجوف ودم ايله مملودر
عصب مجوف دكلدر يدره الغضب جمله بيء عرقك صفتيدر يدر افعال بابندن مضارع
ادرار دن مأخوذدر ميرك ديديكه بعض نسخه ده يدر نصر بابندن مضارع ومتعدي اولمق
اوزره تصحيح اولنور ادرار اصلنده تحريك معناسنه در ادرت المرأة المغزل ديرلر چرخ ريسي
زياده چويرسه يعني رسول اكرمك ايكي ابرولري مابيننده برطمر وار ايدي كه غضب اول طمري
تحريك ايدوب حين هيجانده اول طمر محسوس دكل وقت غضبلرنده نمايان اولور ايدي
صاحب نهايه ديديكه كلام مذكورك معناسي بودركه رسول اكرمك حاجبلري مابيننده بر رگ
وار ايدي كه غضب وقتنده دم ايله ممتلي اولور ايدي مخفي اولميه كه بو تفسير شي لازمي ايله تفسير قبيلندندر
ولفظ ادرار متعدي اولمغله غضب اول طمري دم ايله مملو ايدر ديو تفسير مناسبدر حضرت رسول اكرمك
جبين مباركلري وصفنده ديديكه رحب الجبين يخال ضوء جبينه كالشمس بعد الضحى في بيان
زائد امتداد حاجبين جبهه نه حتي كانها به نوعان بجبينه عرق يدره اذا سطع غضبا
على الاقران يوم طعان اقنى قتادن مأخوذدركه بوروني اوزون ودخي

اینجه اولوب میانسنده انجذاب اولمغه دیرلر رجل اقنی الانف واواه قنواء دیرلر بورنی دوجه شروح اوزره
اولور ایسه عرنین عین مهمله نك کسری و راء مهمله نك سکونی بعده نونك کسری بعده یاء مثناة
تحتیه بعده نون ایله انف یعنی بورون معناسنه و عرنین شینك اولنه دخی دیرلر و اشراف ناسه
عرانین الناس و سحابه ده اول نازل اولان مطره عرنین السحاب دیرلر و عرنین الانف ابرولرك
جمع اولدیغی موضعك تحتنده اولان موضعه دیرلر یعنی اول موضع انفك اوکیدر انسیه دربس اقنی
العرنین کلامنده تجربه معتبر وکاف نك جر بعد جر بودر تحقیق اولنمیه که بو مقامده واقع اولان اقنی لفظی
افعل صفة در مع هذا لون و عیبدن غیریده استعمال اولنمزدر معلوم اولدیکه بو وجه اوزره استعمال جایز
ایمش که **نور یعلوه** ضمیرلری عرنینه راجعدر رسول اکرمه راجع دکلدر زیرا ماقبلنده و مابعدنده ذکر
اولنان صفتلر انفك صفتی ایکن رسول اکرمك صفتینی انف مبنیك صفتلری مابینینه توسیط
چندان طبعه ملایم دکلدر معنی بودرکه رسول اکرم حضرتلرینك انف شریفلری ایچون بر نور وار ایدی که
انفه علی اولمشیدی حاصلی بورنونك اوزرنده بر نور وار ایدی که اول نور سببیله **یحسبه**
ضمیر منصوب رسول اکرمه راجعدر و جمله عینیدن حالدر یا مستانفه در یحسب سینك مهمله نك کسری
و فتحی ایله یظن معناسنه در **من لم یتأمله** من لم یتأمل فی رسول الله یاخود فی انفه یاخود دخی وجهه
تقدیرنده در و جمله موصول وصله یحسب نك فاعلیدر **اشم** همزه و شینك فتحیله و میمك تشدیدیله
شمم دن مأخوذدر که قصبه انف بلند و اعلاسی هموار و اوجی پست و اینجه اولمقدن عبارتدر
مهذبده دیدیکه الاشم بلند بینی و ترکیده اشمه بورنار دیرلر و اشم یحسب نك معمول ثانیسیدر
حاصل معنی بودر که رسول اکرمك انفی اقنی و انفك اوزرنده بر نور مثلا لا وار ایدی که نور
و فیوریکا بوحقه نظر و تأمله مانع اولمغله وهله اوجی ده نظر ایدن کمسنه رسول اکرمی اشم ظن ایدر
ایدی امعان نظر و تحدیق نظر ایتدکدنصکره اشم اولمدقلرینه عارف اولور **کث اللحیة** کثك کافك
فتحی و ثانی مثلثه نك تشدیدی ایله صفة مشبهه و غلیظ معناسنه کثاثتدن مأخوذدر غلظ معناسنه
جمعی کث کلور کافك ضمی ایله و بر روایتده کثیف اللحیة و روایة اخریده عظیم اللحیة واقع اولمشدر
ابن حجرك کث اللحیة تعبیرنده غیر دقیقها ولا طویلها دیدیکی اولا روایة مخالفدر زیرا روایاتده
طول مسکوت عنه در و ثانیا درایة مخالفدر زیرا اللحیة عظیم اولوب طویل اولمق ... مستحسن دکلدر
اگرچه طول مفرط دخی ممدوح دکلدر **سهل الخدین** سهل هموار یعنی دوز و خد رخ یعنی یوز معناسنه در
یعنی رسول اکرمك مبارك رخلری هموار ایدی و یناقلری مرتفع و یومری دکل ایدی **ضلیع الفم**

ضلیع

ضلیع ضلاعتدن مأخوذدر قوة معناسنه ضلیع الفم دهانی عظیم و واسع اولان کمسنه یه اطلاق اولنور
عند العرب سعة فم ممدوح و صغر فم مذموم در صاحب فایق دیدیکه ضلیع اصلنده ضلعلری واسع و وافر
ایکی یانلری واسع اولان شیئه اطلاق اولنور دیدی صکره مطلقا عظیم اولان شیئه اطلاق اولنور بعض
شراح دیدیلرکه ضلیع الفم تعبیرندن رسول اکرمك قوة فصاحة و سعة بلاغتنه بیان وارددر **مفلج الاسنان**
مفلج میمك ضمی و فاء و لام مشدده نك فتحلریله تفعیل بابندن اسم مفعولدر و تفلیجدن مأخوذدر جوهری دیدیکه
مفلج الاسنان منفرج الاسنان در یعنی دیشلری سیرك معناسنه در ارباب لغت مابینینده مشهور اولان بودرکه فلج
فانك و لامك فتحلریله فرجه بین الثنایا یعنی اوك دیشلری مابیننده فرجه و سیرك اولمق معناسنه در ان شاء الله
تعالی آخر بابده ذکر اولنور که رسول اکرم حقنده ابن عباسدن مرویدرکه کان افلج الثنیتین پس بو مقامده واقع
اولان لفظ مفلج معناسنك جزوی اولان انفراج مطلقده استعمال و اسناندن دخی مطلق اسنان مراد
اولنیوب بلکه ثنایا مراد اولمق لازمدر تاکه قول مشهور مذکوره منافی اولمیه و ابن ابی هاله حدیثی ابن عباس
حدیثنه منافی بعضیلر تناقض زبوری شو وجهله دفع ایتدیلرکه بو مقامده واقع اولان مفلج جمله اسنانه نسبت
اولندوغی تغلیبه مبنیدر که مفلج اولان فی الواقع ابن عباس دیدیکی کبی رسول اکرمك فقط ثنایاسی ایدی
لکن سائر اسنانه تغلیب ایدوب ابن ابی هاله مفلج الاسنان دیدی یاخود دخی فی الواقع جمیع اسنانی مفلج
ایدی لکن ثنایاده واقع اولان فرجه سائر اسنانك فرجه لرینه نسبت بغایة ظاهر و زاید اولمغله ابن
عباس ثنایاده اولان فرجه یی تخصیص و ابن ابی هاله جمیع اسنانده فرجه لری بیان ایتدی یاخود هر راوی
مطلع اولدوغی مرتبه یی روایت ایتدی ابن عباس چندان اهتمام ایتمکله فقط ثنایا فرجه سنی عارف
اولوب اطلاعی مقداری روایت و ابن ابی هاله رسول اکرمك اوصاف و شمایلنه تقید تام ایدوب جمیع اسنانك
فرجه لرینه واقف اولوب وقوفی اوزره روایت ایتدیلر والعلم عند الله و دخی معلوم اوله که لعن الله المتفلجات
للحسن حدیث شریفنده واقع اولان متفلجه زیرا متفلج تکلف ایله ... مراد کنند ولرین تحسین ایچون ها
دندانلرنده فرجه احداث ایلین نسایه حضرت الله تعالی رحمتندن ابعاد ایلسون یا ایلدی دیمکدر و دخی معلوم اوله که
بر روایتده افلج الاسنان و روایة اخریده اشنب مفلج الاسنان واقع اولمشدر شنب شینك معجمه نك فتحی و نونك
سکونی ... ایله صاحب فایق بیان ایتدیکی اوزره رقة الاسنان و ماؤها و بریقها یعنی دیشلرینك
اینجه و آبدار و براق اولمسندن عبارتدر و آبدار اولان اناره و رقته شنب دیرلر و قاضی عیاض کتب
شفاده الشنب رونق الاسنان و ماؤها دیدی و بر روایتده باء موحده ایله مبلج الثنایا و ابن
عساکر روایتنده براق الثنایا واقع اولدی جوهری ... نونیه سنده دیدیکه اقنی ابلج النور ...

حلو المباسم اشنب الاسنان یفتر عن مثل الاقاحی ضمها شفتاه كالیاقوت مشرقتان دقیق
المسربة مسربه میمك فتحی و سین مهملهنك سكونی و راء مهملهنك ضمی بعده باء موحده ایله لبّه
و سره یعنی بوغازك چقوری و كوبك مابیننده ممتد اولان اینجه قیلدر مسربه معناسنده دقه
اخذ اولنمغله دقیق لفظنی ذكر ایتمك مبالغه یاخود تجریده مبنیدر مسربه راء مهملهنك فتحیله مجری
معناسنه جمعی مسارب كلور كان نونك تشدیدیله در عنقه عین مهمله و نونك ضمه لری و نونك
سكونی ایله دخی لغة فصیحه در كه فارسیده كردن و تركیده بوین دیرلر تذكیر و تأنیثی جائزدر
جید دمیة جید جیمك كسریله عنق معناسنه در عنق دمیة دیمدی تكرار لفظدن احتراز یا تفنن
معنویه رعایة دمیة دال مهملهنك ضمی و میمك سكونی و یاء مثناة تحتیهنك فتحیله صاحب فائق كلامنده
فهم اولندیغی اوزره مطلقا تصویر اولنان صورتدر بعضیلر دیدیلر كه دمیة اصلنده نقشلو صورت
منقوشه در كه انده قان كبی قرمزی لون اوله و بعضیلر دیدیلر كه دمیة عاجدن یعنی استخواندن
قیلدن یا غیریدن یاپدقلری صورتلردر و جمعی دمی كلور و بو مقامده دمیه دن مراد مطلقا صورتلردر
و معلوم اوله كه مصورلر تصویر ایتدكلری صورتلره و اعضاسنده كلی اهتمام و حسن و بهاسنه صرف
قدرت ایدرلر و وصافلر و مداحلر بر شیئی یا اعضاسندن بر عضوی حسن بلیغ ایله توصیف و جمال اتم ایله
توصیف مرادلرلر اول شیئی صورة مصوره یه یا اعضاسندن بر عضوی صورت اعضاسندن
بر عضوه تشبیه ایدوب كمال حسنن بیان و جمال كاملین تفهیم ایدرلر بو مقامده دخی رسول اكرمك
عنق شریفلرینی جید دمیه یه تشبیه دن مراد مقصود عنق مباركلرینك بغایة اعتدال و نهایة
حسن جمال اوزره اولدوغن بیان در فی صفاء الفضة محلنك رفعیله جید دمیه نك صفتی
یاخود كانك خبر بعد خبریدر و جریله دمیه نك صفتی اولمق محتملدر معلوم اوله كه رسول اكرمك
عنق مباركلری بر قواقتابه ملاقی اولان موضعدن ایكن فضه كبی براق و ابیض و لیحی سایر
تحت الثیاب اولنوب حرارت خورشیددن متأثر اولمین اعضاء شریفه لری بالطریق الاولی زیاده ابیض
و بغایة براق و صاف اولدیغی متعین اولور و بو دقیقه فی اشعار الجواكثر یا بلغاء عرب عنقی بیاض
و بریق ایله توصیف ایدرلر معتدل الخلق نصب ایله اول كلامده واقع اولان كانك خبر بعد خبریدر
یاخود مقدر كانك خبریدر و رفعیله مبتداء محذوفك خبریدر هو معتدل [illegible] اولمق محتملدر و خلق
خاء معجمه نك ضمیله و الف لام استغراق ایچوندر یعنی رسول اكرمك جمیع [illegible] ـاسب و جمله اجزاسی متناسق
ایدی حنفی دیدیكه ظاهر اولان بودر كه معتدل الخلق كلامی ما قبلنه نسبـ [illegible] بعد التفصیل و ما بعدنه نسبت

اجمال

اجمال بعد التفصیل در و ابن حجر كلامنده خاء معجمهنك ضمیله اولمق فهم اولنور زیرا معتدل الخلق عبارتنی
حق سبحانه و تعالی رسول اكرمی جمیع اوصاف ذاتیه سنده معتدل خلق ایتدی زیرا خلقنی و شمنی و امتنی
اخلاط و تفریط غایه لرندن حفظ و حمایه ایلدی دیو بیان ایتدی بادن متماسك حنفی دیدیكه بو مقام
كلنجه برنم روایتمز نصب ایله در بو مقامدن آخر حدیثه وارنجه رفعیله در پس هو بادن متماسك تقدیرنده
مبتداء محذوفك خبری و جمله بر جمله مستقله یاخود كانك خبر بعد خبریدر میرك دخی اصول مشایخندن
رفعیله روایت و جمله بر وجهین مذكورین اوزره اولمه سین بیان ایتدكدن صكره بعضیلر شو وجهله
نقل ایتدیكه مقتضای سیاق اوزره بادن متماسك نصب ایله قراءت اولنوب و قراءت مذكوره
رسم خطك مساعده سی اولمغله متقدمین كتابلرنده الفاظ منصوبه ده او كه نصب ایله الفدن اكتفا
ایتمك رسملری و عادتلری اولدیغی منوال اوزره بادن متماسك لفظلرنده دخی او كه نصب ایله الفدن
اكتفا اولنور دیدیلر و جامع الاصول ده شمائل ترمذیدن نقل ایدوب الفی اثبات ایله بادناً متماسكاً
دیدیكی كذلك فائقده و شفاء قاضی عیاضده دخی الف ایله واقع اولدیغی وجه اوزره منصوب و كانك
نك خبر بعد خبری اولملرین تأیید ایدر و دخی معلوم اوله كه لفظ بادن اسم فاعل و نصر بابندن بدن
یبدن بدناً و بدانة یاخود حسن بابندن بدن یبدن بدانة دن مأخوذدر كه بدانة ضخامت
و بادن ضخم معناسنه در كه فارسیده بزرك و تركیده بویوك دیرلر و ضخامة كاه اعضا بویوك اولمقدن ده
و كاه سمن و فربه لكدن اولور و رسول اكرم سمن ایله وصف اولنمز ایله بعض شراح دیدیلر كه بادن
اعضاسی بویوك معناسنه در و متماسك اول كمسنه در كه بعض اعضاسی بعض اعضاسنی امساك
ایدوب طوتمش كو یا حد اعتدالدن اخراج ایتمش پس بادن لفظی متماسك لفظی ایله توصیف
رسول اكرمك اعضاسی بویوك اولدیغی سمنز و سمین اولدقلری ایچون اولمیوب اعضالرینك
ضخامتی اعتدال اوزره مانع اولمدیغین اشعار ایچوندر و بعضیلر دیدیلر كه بادن دن اراده قلنان دن
ضخامة سمن و سمنزلكدن اولان ضخامة در و متماسك مكتنز اللحم یعنی اتی صیقی اولوب مسترخی
اولمین كمسنه در پس بو وجه اوزره بادن دن سمین و سمنز مراد اولنور و قاضی عیاضده بادن
لفظنی كثیر اللحم ایله تعبیر ایتدیكی بو معنایه تأیید ایدر و متماسك ایله توصیف عند العرب مذموم و
كریه المنظر اولان مسترخی و صولغنلك اولمه سین نفی ایچوندر و مقصود رسول اكرمك سمن و نحافت
یعنی سمنز و آرق مابیننده اولدقلرین بیاندر و دخی معلوم اوله كه معتدل الخلق كلامندن صكره
بادن متماسك كلامی تخصیص بعد التعمیم یاخود تذییل و تتمیم قبیلندندر سواء البطن و الصدر

مذكور صح

میرک اصل سماعنده و اکثر نسخ مصححه ده سواءٌ رفع و تنوین ایله والبطن والصدر دخی رفعله در والف
لام مضاف الیه دن عوض سواءٌ بطنه و صدره تقدیرنده در دیدی پس بو تصحیح و ضبط اوزره سواءٌ
مقدم خبر والبطن والصدر مؤخر مبتدا اولوب بهما مثنی و بیان تاویلنده جمله سی بادن نک
صفتی اولور که الف لام موصوفه عایددن عوض اولور یاخود مبتدا محذوفه خبر اولوب هو سواءٌ البطن
تقدیرنده و محتملدر که سواءٌ منه البطن تقدیرنده السمن منوان بدرهم قبیلندن اوله عصام سواءٌ
لفظنک بلا تنوین البطن لفظنه مضاف اولمه سین ترجیح ایتدی و فایق روایتی دخی بلا تنوین
واقع اولدی بو وجه اوزره هو سواءٌ تقدیرنده اولور و لفظ سواءٌ قاموسده سینک فتحیله و کسریله در
دیدی یعنی رسول اکرمک بطن و صدری هموار ایدی احدهما مرتفع و آخر منخفض دکل ایدی
صاحب نهایه دیدیکه شیئک وسطنه سواءٌ اطلاق اولنور زیرا وسط اولان موضع ایله اطرافی مابیننده
اولان مسافه متساویه در صاحب فایق سواءٌ اصلنده استوا معناسنه اسم در سایر مصادر ایله
وصف واقع اولدیغی کبی سواءٌ ایله دخی وصف واقع اولور بو مقامده مستوی معناسنه در
البطن لفظنه مضاف در و انده مبتدایه راجع ضمیر واردر معناسی بودر که رسول اکرمک بطن
و صدرندن هر بری آخره مساوی ایدی یعنی بطنی و صدری اوزرینه و صدری زاید دکلدی دیدی
و بطنی منخفض اولمغله صدرینه مساوی و صدری عریض اولمغله بطننه مساوی دیمک اولور
پس بو وجه اوزره **عریض الصدر** قولی ماقبلنی مؤکد کبی اولور عریض الصدر اولمق رجالده
ممدوح در صرصری دیدیکه والبطن منه لم تعبه نخلة * هو فی الجمال و صدره سیّان **بعید ما بین
المنکبین ضخم الکرادیس** معنالری مرور ایتدی **انور المتجرد** متجرد رانک فتحیله تفعّل بابندن
اسم مفعول در بعض نسخه ده مجرد تفعیل بابندن اسم مفعول اولمق اوزره واقع اولدی
متجرد ثوبی صویولان بدندن عبارتدر و تجرید اثوابدن صویمق معناسنه در متجرد و معری
بر معنایه در ن ترکیده صویقونی کوزل دیه جک یرده عرب حسن العریة والمعری و حسن
المتجرد والمجرده والمجرد دیرلر یعنی رسول اکرمک تحت الثیاب اولان اعضاء نظیفه سی ثیابدن
مکشوف و برهنه اولدقده غایة مستنیر و براق ایدی تعبیر اسم تفضیل مفرد معرفه یه مضاف
اولمق جایز اولمدیغنه بناءً لفظ انور نیّر معناسنه در نظم کریمده وهو اهون علیه هین علیه
معناسنه اولدیغی کبی دیدی و نیّر ابیض و براق و نورانی دیمکدر صاحب نهایه نک ای ما جرد عنه
الثیاب من جسده و کشف برید انه کان مشرق الجسد دیدیکی بو معنایی تأیید ایدر حنفی نک

النور لفظی

انور لفظی اسم تفضیل معناسندن اخراج اولنمیوب رسول اکرمک جمیع اعضاسی نورانی و تحت الثیاب
اولان اعضاسی سایر اعضاسنه نسبت ایله زیاده نورانی ایدی دیمک اولور دیدیکی فنعم المعنی
لکن قاعده مذکوره یه مخالفدر و دخی حنفی دیدیکه متجرد رانک کسریله تفعّل بابندن اسم فاعل و رانک
فتحیله اسم مکان اولمق اوزره روایت اولنمشدر رسول اکرمک ثوبدن عاری اوله جق موضعی انور ایدی
معنالری متقاربدر **موصول ما بین اللبّة والسرّة** موصول لفظنک ما بعدینه اضافتی صفتک معمولنه
اضافتی قبیلندندر و کلمه ما موصول و موصوف اولمق جایزدر لبّه لامک فتحی و بای موحده نک فتحی
و تشدیدی ایله موضع قلاده اولان سینه نک فوقنده واقع اولان نقره یعنی چوقوردر جمعی لباب کلور
بشعر موصول لفظنه متعلقدر یعنی رسول اکرمک لبّه و سرّه سی مابینی شعر ایله اولاشمش ایدی
یجری یعنی اول منوال اوزره که شعر ممتد اولور **کالخط** دقت طولده خط کبی بعض روایتده
کالخیط واقع اولدی اولدم هر بر شعری حرفه و جمله مجموعی حروفدن مرکب اولان خطه تشبیه ملاحظه سیله
اولمغله تایید ابلغ و ادقدر و بو مقامده توصیف اولنان شعر سابقا علی رضی الله عنه حدیثنده
اولان دقیق المسربه کلامنک معناسیدر **عاری الثدیین والبطن** ثدیی ثاء مثلثه نک فتحی
و دال مهمله نک سکونیله فارسیده پستان و ترکیده ممه دیرلر تذکیر و تأنیثی جایزدر و رجل و امراه ده
استعمال اولنور علم الوخی شفاء قاضی عیاض شرحنده دیدیکه عاری الثندوتین دخی روایت
اولندیکه رجل ایچون ثندوه و امراه ایچون ثدیی استعمال اولنور ثعلبدن نقل اولندیکه ثاء
مثلثه نک ضمی ایله قرائت اولنور ایسه ثندؤه مهموز و فتحی ایله قرائت اولنور ایسه ثندوه بلاهمزه
مستعملدر دیدی **مما سوی ذلک** من عاری لفظنه متعلقدر حنفی دیدیکه ذلک خط کبی جاری
اولان شعره یاخود ما بین اللبّة والسرّة که موضع مسربه در اشارتدر یعنی رسول اکرمک ثدیی
لرنده و بطننده مسربه دن غیری شعر یوق ایدی بعضیلر دیدیکه عاری الثدیین دن مراد ثدیلرنده
لحم یوق و سایر بدنی ایله برابر و هموار ایدی دیمکدر میرک دیدیکه بو وجه اوزره والبطن مما سوی
ذلک کلامی معطل اولمق لازم کلور و ابن سعددن مرویدر اولا له شعر من لبّته الی سرّته یجری کالقضیب
لیس فی بطنه ولا صدره شعر غیره حدیثی بو معنایه مقصودی کما هو حقه افاده ایدر **اشعر الذراعین** ذراع
ذال معجمه نک کسری ایله مرفقدن اصابعه وارنجه قول تعبیر اولنان عضودر **والمنکبین** منکب میمک فتحی
و نونک سکونی و کافک کسری ایله بازو و کورک مکلری جمیع و کتفلری اولان موضعکه فارسیده دوش
و ترکیده اوموز دیرلر **اعالی الصدر** اعالی اعلانک جمعی در فوق معناسنه و اشعر افعل صفت در کمی

اخمل تفضيل دكلدر واجرد كك ضديدر قاموسده اشعر شوكيشيه وطويل اولان كمسنه در ديور يعني رسول
اكرمك ذراعلرنده ومنكبلرنده وصدرينك اعلارنده شعر كثير ايدي طويل الزندين زند زاء معجمه نك
فتحي ونونك سكوني بعده دال مهمله ايله در زندان اول ايكي استخوان اندركه كف ذراعه قريب كه بري اصل
ابهامه وبري اصل خنصره ملاصقدركه اوله كوع وثانيه يه كاع وكرسوع ديرلر صاحب مغرب ديديكه
زندان بيلك استخوانلرينك طرفلريدر رحب الراحة رحب راء مهمله نك فتحي وحانك سكوني بعده
باء موحده ايله واسع معناسنه در راء مهمله نك ضمي ايله وسعة معناسنه در عند العرب وسعة كف
علامات سخاوتدن اولمغله ممدوح وضيق كف علامات بخلدن اولمغله مذمومدر يعني رسول اكرمك
كف يركفايتي بغايه فراخ وواسع ايدي بعضيلر ديديلركه راحه دن مراد على طريق الكناية عطادر
ورحب الراحة كثير العطا معناسنه در وبعضيلر ديديلركه رحب الراحة واسع القوة معناسنه در
ابو عون روايتنده فقد وامور كم رحب الذراع حديثي بو معنايه مؤيد دركه كنايه واسع القوه
عند الشدائد ديمكدر ميرك ديديكه معنييك اخرئي بغايه لطيف وحسن در لكن مقامه مناسب
دكلدر زيرا مقام رسول صفات صوريه سين بيان صددنده در لكن معناي كنائي معناي
حقيقي ارادهسنه مانع اولمغله بو معنا اردخي اعتبار اولنمقده باس يوقدر ششن الكفين والقدمين
بيانيفه مرور ايتدي سائل الاطراف سائل سين مهمله نك فتحي بعده الف بعده همزه مكسوره بعده
لام ايله ممتد وطويل معناسنه در وسالت الغرة في جبهة الخيل ديرلر اكر فرسك جبهه سنده اولان بياض
اوزون واقع اولسه اطرافدن اصابع مراددر قاضي عياض شفاده سائل الاطراف في طويل
الاصابع ايله تفسير ايتدي يعني رسول اكرمك مبارك پارمقلري طويل ايدي بعضيلر على وجه
الاعتدال بويلري طويل واصبعلري مرتفع معناسنه در ديديلر وبعضيلر سائن لامدن بدل
نون ايله روايت ايتديلر كه سائل معناسنه در جبريل وجبرين كبي سيوطي مختصر نهايه ده
سائل الاطراف وبالنون اي ممتد الاصابع ديدي او قال شائل الاطراف كلمه او راويدن
شكي افاده ايدر يعني ابن ابي هاله ياخود حسن بو حديثي تكلم ايتدكده سائل الاطراف مي ديدي
ياخود شائل الاطراف مي ديدي كركي كبي متعين اولمدي وشين معجمه ايله شائل لفظنك
معناسي ارتفاع الاصابع وطول اليدين معناسنه راجع اولور شائل الميزان ديرلر ترازونك
بر كفه سي مرتفع اولسه وبعض روايتده ششن الكفين والقدمين عبارتندن صكره وسائر الاطراف
لفظي واقع اولدي وقاضي عياض شفاده ابن الانباريدن وسائر الاطراف روايتي نقل ايدوب

بو روايت

بو روايت رسول اكرمك فخامت جوارحنه اشارتدر ديدي وحنفي نسخه لرنده وسائر الاطراف عبارتي موجود
اولديغي صورتده واو عطف ايله قدمين اوزرينه معطوف وسائر سوردن مأخوذ در باقي معناسنه
حاصل يعني رسول اكرمك كفيني وقدميني وباقي اطرافي ششن وغليظ ايدي ديمكدر ديدي خمصان
الاخمصين اخمصين اخمص لفظنك تثنيه سيدر جوهري غريبنده ديديكه اخمص قدمده بر موضعدركه
زمينه باصدقده اول موضع زمينه طوقنماز وخمصان اول قدمدركه انك اخمصي ارضدن زياده مرتفع اوله
ارضه قطعا ملاصق اولمية خمص خمصه ضام واينجه اولمق معناسني مستلزم اولمغله موضع مذكور دخي
قدمه وصول ايدوب قدمه ضاملق واينجه لك كلديكي ايچون اخمص تسميه اولندي رجل خمصان وامراة خمصانة
ديرلر ضامر البطن يعني قارني مرتفع اولميوب كوچك اوله قاموسده خمصان بالضم والتحريك ديوب
عم الوجي يعني خانك ضمي وميمك سكونيله خمصان وفتحلريله خمصان ديو تعبير ايتدي مخفي اولميه كه ابن اثير
خمصان لفظنده مبالغه اعتبار ايتديكي لفظ خمصان مبالغه صيغه سي اولديغي ايچوندر دكلدر يعني رسول
اكرم مبارك قدملرن زمينه وضع ايتدكده اسفل قدملرنده اولان موضع معهود زميندن زياده بعيد اولوب
طوقنماز ديدي صاحب نهايه ديديكه اخمص خصوصيله ابن الاعرابيه سؤال ايتديلر ديديكه اسفل قدم
زميندن زياده مرتفع اولوب ارضه قطعا ملاصق اولمسه ياخود اسفل قدم بغايه هموار اولوب
جمله سي ارضه ملاصق اولورسه بغايه مذمومدر واكر اسفل قدم قسمين مذكورين مابينده متوسط
اولورسه زياده محمود وحسندر امدي رسول اكرمك قدم منيفه لري وصفنده انسب اولان معنا بودركه اخمص
شيء بقاري معتدل الخمص در يعني قدملرينك اسفلي نه زميندن مرتفع ونه غايه مستوي اولمغله زمينه
ملاصق ايدي وصاحب فايق خمصان الاخمصين تعبيريله رسول اكرمك قدملرينك اسفلي زميندن
مرتفع ايدي وارح دكل ايدي ديديكي معناي خبره مؤيد در ارح همزه نك وراء مهمله نك فتحلريله وحاء
مهمله نك تشديديله اسفل قدمي مستوي وهموار اولمغله ارضه ملاصق اولان كمسنه يه اطلاق اولنور
ودخي معلوم اوله كه قاضي عياض شفاسنده ابو هريره دن روايت ايتديكي اذا وطي بقدمه وطي بكلها
وليس له اخمص حديثي رسول اكرمك اخمص اولمه سين نفي ايدر وبو مقامده واقع اولان ابن ابي هاله
حديثي اخمص اولمه سين اثبات ايتمكله حديثين مذكورين مابينده تعارض كلدي اولديغي ظاهردر وقاضي
عياض ابو هريره حديثيني ترجيح سياقنده مسيح القدمين كلامنه ابو هريره حديثي مناسبدر زيرا مسيح
القدمين اخمص دكل ديمكدر حتى عيسى بن مريمه مسيح تسميه اولندي اخمص اولمديغي ايچوندر ديديلر
ديديكي حديثين مقبول ومستحسن دكلدر زيرا مسيح القدمين كلامني روايت ايدن راوي خمصان الاخمصين

کلامندن صکره ذکر ایتمشدر اگر مسیح القدمین کلامنک معناسی قاضی عیاض دیدیکی کبی اولسه
داوینک کلامیله مابیننده تعارض اولور ایدی پس معلوم اولدی که مسیح القدمین کلامندن
مقصود عن قریب بیان اولندیغی اوزره معنای آخردر و مخفی دکلدر که ابن ابی هاله حدیثی ابو هریره
حدیثی مابیننده اولان تعارض صاحب نهایه نک ابن الاعرابیدن نقل ایتدیکی معنا ایله بالکلیه مندفع اولور
یعنی رسول اکرمک اخمص و اسفل قدمی بغایه اعتدال اوزره ایدی پس ابن ابی هاله نک اثبات
ایتدیکی خمص خمص یسیر و ابو هریره نک نفی ایتدیکی خمص خمص کثیر اولمغله تعارض مذکور مندفع اولور
میرک دیدیکه حدیثین مذکورین مابینی جمع و توفیقده غایه مایمکن توجیه بودر لکن ابو هریره حدیثی
من حیث الاسناد ابن ابی هاله حدیثندن ارجح و اقوی در زیرا ابو هریره حدیثینی یعقوب بن سفیان
و بزار و نیجه ثقه اسانید قویه ایله تخریج ایتدیلر اما ابن ابی هاله نک حدیث مذکورینک اسنادی ضعفدن
خالی دکلدر زیرا جمیع بن عمر ضعیف ترجمه سنده مرور ایتدی اسنادنده ایکی مجهول الحال کمسنه وار در
والله اعلم **مسیح القدمین** مسیح فعیل بمعنی مفعولدر ممسوح معناسنه ارض مسیحا دیرلر
آنده نبات اولمسه کویا مسح اولنوب سلنمش ایله هموار اولمش یعنی رسول اکرمک مبارک قدملرینک
ظاهری بغایه هموار ایدی و هوکز اوزرلرنده وسخ و انشقاق و تکسردن اثر یوق ایدی
ینبو عنهما الماء جمله سی ماقبلنی تأکید و زیاده مسیح اولدقلرینی بیان ایچون مسوقدر ینبو نبودن
مأخوذدر تباعد و اوزاقلق معناسنه صاحب فایق دیدیکه رسول اکرمک قدملرینک ظاهری بغایه مستوی
و هموار اولمغله اوزرلرنده صو دوکلسه سریعا آقار و کیجوب کیدر ایدی و ابو موسی مدینی نک ظاهر
قدملر زیاده مستوی اولوب درشتلکی اولمغله اوزرلرنده صو طورماز و هر جانبه روان اولوردی
دیدیکی بو معنایه تحقیق ایدر شیخ جزری مسیح القدمین قدملرینک مبارک قدملر قلیل اللحم و آیاق
لرینک ایچی خفیف دیمکدر دیدی برهان حلبی مسیح القدمین قدملرینک جرمی هموار اولمق معناسنه
ظن ایتمکله خمصان الاخمصین کلامی و مسیح القدمین کلامی مابیننده تنافی توهم ایتدی خفی دکلدر که
دیدیکی شروح اوزره معنالری ملاحظه اولنسه بعنایة الله تعالی تعارضه مجال و تنافی یه احتمال قالمز
و بدر نا ذ فی شرح منظومة مرصریه ممسوح الظاهر و خمصان الباطن دیدیکی فهم مقاصده کافی
و تنکاده قاعده و یقی دره **اذا زال** فاعل ضمیری رسول اکرمه راجعدر قدم مؤنث سماعی اولمغله
انکا رجوعی جائز دکلدر و اکر اذا زال قدمه تقدیرنده اولنسه مستبعد دکلدر **زال قلعا** قلع قافک
فتحی و لامک سکونیله در یعنی رسول اکرم مکانندن قالقوب ذاهب اولدیغی وقتده قدملرینی

زمیندن

زمیندن رفع قوی و تباعد خطوات ایله رفع ایدر ایدی شیوه ارباب خیلا و عادت نسا اوزره قدملرین
زمینه سورویوب خطوات متقاربه ایله رفتار ایتمز ایدی صاحب نهایه دیدیکه قلعا قافک ضمی و لامک
سکونیله کذلک قافک ضمی ایله دخی روایت اولندی اوزره اسم فاعل معناسنه مصدر اولور زال
قالعا رجلیه من الارض تقدیرنده و روایه ثانیه اوزره مصدر یاخود اسم اولور فتح معناسنه هروی
دیدیکه بن ابن الاعرابینک غریب حدیثنده کذلک ازهری خطیله دخی قلعا قافک فتحی و لامک
کسریله قراءت ایتدم که من حیث المعنی وصف مشی رسول اکرمده واقع اولان کانما ینحط من صبب
کلامنه قریبدر زیرا صبب دن مراد انحدار و ارضدن قلع متقاربدر حاصلی رسول اکرم حین مشینده
ثبت و وقار و تمکین اوزره اولوب نسق واحد ارشک انداز درون طوبی اولان قد عرعر
خرامی رفتار ایلدکده مانند جویبار بهشت روان اولوب جنبش پای فلک پیمالرنده نه ظن
استعجال ونه وهم استمهال اولنور ایدی قرآن عظیم و فرقان کریمده واقع اولان واقصد فی
مشیک فرمان واجب الاذعانی دخی خیر الامور اوسطها فحواسی اوزره مشیه معهوده ایله مشی ایتمک
ایچون وارد اولمش فرمان قضا جریاندر قلعا قالعا معناسنه حال یاخود زوال قلع تقدیرنده
مفعول مطلقدر حنفی دیدیکه قلعا لفظنک صله سی حذف اولندی تا که ذهن قلعا من الارض
و قلع رجل من رجل آخر معنالرینه ذاهب اولسون ایچون **یخطو** خطودن مأخوذدر یغزو وزننده
یمشی معناسنه **تکفئا** فاء مشدده نک کسری بعده یا ایله در بعض نسخه ده تکفؤا فانک
ضمی بعده همزه ایله واقع اولدی و تحقیقی دور ایتدی و یخطو جمله سی من حیث المعنی اذا زال زال
قلعا مضمونینی مؤکددر یعنی رسول اکرم مشی ایلدکلرنده مطلوب اولان سمته توجه ایدوب یمین
و شماللرینه میل ایتمزلر ایدی **و یمشی** تفنن فی العبارة قبیلندندر **هونا** هون سکینه و وقار
و تثبت معناسنه در حنفی دیدیکه هونا لفظی یمشی لفظنک مفعول مطلقیدر یمشی مشیا هونا
تقدیرنده ضربت سوطا کبی و ابن حجر مشیا هونا تقدیرنده مصدر محذوفک صفتیدر یاخود هینا
معناسنه حالدر دیدی یعنی رسول اکرم تؤده و سکون و وقار اوزره مشی ایدر ایدی و
قدملرین زمینه ضرب ایتمیوب و کفشلرینک صداسی اولمدیغی حالده زیرا بو وجه ایله روش عادة
متکبرین و شیوه متبخترین در حتی ابن عباس و عباد الرحمن الذین یمشون علی الارض هونا
آیه کریمه سنده واقع اولان هونا لفظینی بالطاعة و العفاف و التواضع ایله تفسیر ایلدی **ذریع
المشیة** ذریع ذال معجمه و را و عین مهمله ایله علیم وزننده سریع المشی و واسع الخطوه

معناسنه در حرسی ذریع دیرلر ذراعلری یا بیننده خطوه سی واسع اولسه چار پردی دیدیکه مشیه میمك
کسریله نوع ایچوندر که صاحبنك معتاد اولدیغی مشی دیمکدر یعنی رسول اکرمك مشیی سریع وخطواتی وسیع
ایدی شو وجهله که مشی سریع ایدی که گویا زمین زیر پالرنده طی اولور ایدی مع هذا رفق وتثبت
اوزره ایدی عجله ایله دکل ایدی مخفی اولمیه که یمشی هوناً رسول اکرمك کیفیت مشیلرینك بیاننه تتمه سیدر
اولوب یخطوا وزرینه معطوفدر و ذریع المشیة کان نك خبر بعد خبریدر میرك دیدیکه اذا زال زال
قلعاً کلامی رسول اکرم قدملرن زمیندن رفع ایتمه لرینك کیفیتنه ویمشی هوناً کلامی قدملرن وضع
ایتمه لرینك کیفیتنه و ذریع المشیة حال مشیلرنده واسع الخطوات اولدقلرینه اشارتدر و رحالده
حین مشیده وسعت خطوات ونه ده وقت رفتارده ضیق خطوات ممدوح اولدیغی محتاج بیان
دکلدر **اذا مشی کانما ینحط من صبب** یعنی رسول اکرم شو وجهله سریع المشی ایدی که گویا مکان بلند
دن موضع پسته نزول ایدر ایدی وتحقیق حروانتی معلوم اوله که اذا مشی لفظی ذریع المشیة تتمه سی
وما بعدینه متعلق اولمق دخی محتملدر وعلی کلا الوجهین ذریع المشیة نك بیانیدر **واذا التفت
التفت جمیعاً** جمله سی جمله شرطیه اولوب یعنی اذا زال جمله سنه معطوفدر جمیعاً اکثر اصول مصححه ده
فعیلاً وزننده واقع اولدی بعض روایاتده جمعاً ضرباً وزننده واقع اولدی یعنی رسول اکرم
برشیئه التفات ایله کلرنده دزدیده نظر وشیوه متکبرانه ایله التفات ایتیوب جمیع بدن وجمله
اندام وتنلری ایله اقبال وتوجه بعده ادبار ایدرلر ایدی بعضیلر دیدیلر که یعنی گوزلرن یمین وشماله
بوکز ایدی زیرا بو شیوه شیوه ارباب طیش وخفتدر ولایق شان اصحاب جلالت ومهابت
دکلدر **خافض الطرف** خافض رفعله هو خافض تقدیرنده ونصب ایله کان نك خبر بعد خبری اولمق
دخی محتملدر وخفض رفعك ضدیدر طرف طاء مهمله نك فتحی وراء مهمله نك سکونی بعده فا ایله عین
معناسنه در یعنی رسول اکرم بلا حاجة یمین ویساره التفات ایتمز واطراف جوانبه بلا سبب
باقمز ایدی بلکه همیشه عالم غیب وامور آخرته مشغول اولوب جانب ارضه نظر ایدر ایدی پس
نظره الی الارض اطول من نظره الی السماء جمله سی خافض الطرف جمله سنی مفسر اولور یعنی
رسول اکرمك سوی زمینه نظری جانب آسمانه نظرندن اکثر ایدی یاخود سوی زمینه نظرلرینك
زمانی جانب آسمانه نظرلرنده زمانندن اطول ایدی [illegible] ك نهایة تواضع و
زیاده خضوع وحضرت ذی الجلالدن بغایة حیاسنه بیان ایچون جمله مستقله مسرودده اوله حاصلی رسول
اکرم برکسنه یه توجه ایتمیوب سکوت ایتدکلری وقتده زمینه نظرلری سمایه نظرلرندن چوق ایدی پس

ابو داودك عبد الله بن سلامدن رسول اکرمك اکثر نظری جانب آسمانه ایدی دیو تخریج ایتدیکی حدیث شریفه
مناقض اولمز باخصوص جانب آسمانه کثرت نظرلری انتظار وحی وترقب نزول احکام شرعیه وقتنده اولوب
اما هرکز برشیئه التفات ایتمدکلری وقتده زمینه نظرلری آسمانه نظرلرندن چوق ایدی **جل نظره الملاحظة**
جل جیمك ضمی ولامك تشدیدیله معظم معناسنه در ملاحظة مفاعله بابندن لحظه دن لامك فتحیله مأخوذ
درکه لحظ ایله نظر دیمکدر لحظ ولحظ الیه دیرلر گوز قویروغیله نظر ایلسه لحاظ لامك فتحیله چشمك
قویروغی سمتنه اولان طرفنه دیرلر وچشمك بورون سمتنه اولان طرفنه موق وماق دیرلر گوز گیده گوز
بکاری دیدکلری موضعدر ولحاظ لامك کسریله لاحظه لفظینك مصدریدر ملاحظه ورعایة
معناسنه در حاصلی رسول اکرم حضرتلری مخاطبه ومکالمه وقتنده جمیعاً التفات ایدوب سایر اوقاتده
بغایة حیالرندن معظم نظرلری گوشه چشم ایله نگاه ایدی کما وصفلرنده اشد حیاء من العذراء
فی خدرها وارد اولدی **یسوق اصحابه** سوقدن مأخوذدر یعنی رسول اکرم اصحابی ایله همراه اولدقده
غایة تواضعلرندن اصحابی تقدیم ایدوب کندو پسی جمله نك آردنجه یورلر ایدی وارباب جاه وجهلا
تواضعلرندن نسخه
واصحاب تکبر وخیلا کبی آردنجه کمسنه یوریمز ایدی وکندو بر راعی وحامی اولوب صحابه کرامی حفظ
وحمایه وضعفاسنه رعایة وفقراسنه اعانة واغاثة ایچون جمله نك آردنجه قالور ایدی دارمی
اسناد صحیح ایله تخریج ایتدیکه کندو پسی جمله دن صکره یه قالوب بنم ظهرمی ملائکه ایچون ترك ایدك
دیو بیوررلر ایدی حرجرینك ونهی الصحابة ان یقام له وان یطری وان یوطأ له عقبان
بیتنك شرحنده بدر تاذفی دیدیکه انه علیه السلام لا یمکن احداً من المشی خلفه وکان یقول
خلوا ظهری للملائکة وجایزدر که نظم کریمده والملائکة بعد ذلك ظهیر معنای مذکوره اشارت اوله
وبعض روایاتده یقدم اصحابه وبعضنده ینس اصحابه واقع اولدیکه نسدن مأخوذدرکه
نون وسین مهمله مشدده ایله سوق معناسنه در **ویبدر** بدره وبدر الیه دیرلر نصر بابندن
سبق معناسنه در وبوربت الشیئ ابدره بدوراً دیرلر اسرعت الیه معناسنه بعض نسخه لرده
یبدؤ واقع اولدی بدؤدن مأخوذدر ابتداء معناسنه **من لقی بالسلام** جار ومجرور یبدریه
متعلقدر وسلام تسلیم معناسنه در زیرا تفعیل بابندن مصدردر یعنی رسول اکرم ملاقی
اولدیغی کمسنه یه سلام ایله [illegible] ایدرلر ایدی یاخود سلام ایله اسراع ایدرلر ایدی حاصلی اول ملاقی اولدقلرنده
سلام ویررلر ایدی زیرا بو شیوه عادت متواضعیندر بعضیلر سلام ایله ابتدا ایتدکلرینك وجهی جمله ده
سلام ایله ابتدا سنت وجواب سلام فرض اولمغله فرضك ثوابی سنتك ثوابندن اکثر اولدیغیدر

بناءً رسول اکرم حضرتلری اوزون قوایه نائل اولمغه ملاقی اولدیغی کمسنه یی کندو نفسلرینه ترجیح ایتدکلری ایچوندر دیدیلر بعض شراح
بو وجه مذکوری بش وجهله تزییف ایتدیکه اولا عباد الله ایثار ممدوحدر ثانیاً کلام قرب علماء علاکت ابتداء اسلام
اکرامه مستندر لکن فرضه وسیله اولمغله ثوابی فرضک ثوابندن اکثردر دیدکلری مسئله دن غفلتدن ناشیدر بعضیلر دیدیلرکه
رسول ملاقی اولدیغی کمسنه یه سلام ایله ابتدا ایتدوککه وجهی نفس شریف عالیة المرتبه سببی ملاقی اولدیغی کمسنه یه
نسبة هضم ایدوب ارشاداً للامة کندو سبب اولدن اتخاذ ایتدکلریدر زیرا اسلام خصوصنده قاعده مقرره بودرکه
ایکی مؤمن ملاقی اولدقلرنده ادنی اولان اعلاسنه سلام ایله ابتدا ایدر و متلاقیان متساوی اولسه بعضیسی
سلام ایله ابتدا ایتمک لازمدر و دخی معلوم اوله که ابتداء اسلام و رد سلامک سنیت و فرضیتنده اختلافات کثیره
واردر و اصح اقوال بودرکه ابتداء اسلام سنت و رد سلام فرض کفایه در اکرچه امام ابو یوسفدن مسلم علیه اولان
جماعتک هر برینه رد سلام فرداً فرداً واجبدر دیو نقل اولنمش ابو داود و بزار علی رضی الله عنه دن تخریج
ایتدکلری یجزی عن الجماعة اذا مروا ان یسلم احدهم ویجزی عن الجلوس ان یرد احدهم حدیثی قول اصحه مؤیددر
والله اعلم الحدیث الثامن حدثنا محمد بن المثنی تفعیل بابندن اسم مفعولدر نسبتی بصری و مشهور ثقه
ثقه اولمغله کتب ستهده حدیثی تخریج اولنمشدر حدثنا محمد بن جعفر که غندر دیمکله معروفدر ترجمه سی سبقت ایتدی
حدثنا شعبة عن سماك سینک کسری و میمک تخفیفی ایله تابعی مشهوردر سکسن قدر صحابی یه لاحق
اولمشدر ابن حرب سماکک صفتیدر و سماک بن الولیددن احتراز ایچوندر قال قائل سماکدر
سمعت جابر بن سمرة سین مهمله نک فتحی و میمک ضمی ایله در جابر و سمره صحابیلردر یقول جمله سی جابردن
حالدر کان رسول الله علیه السلام ضلیع الفم ضلیع واسع معناسنه در فم فانک فتحی و میمک تخفیف
و تشدیدیله لغتدر یعنی رسول اکرمک مبارک دهانی واسع ایدی و وسعت دهان عند العرب ممدوحدر و کمال
بلاغت و تمام فصاحتدن کنایه اولمق محتملدر اشکل العین اکثر نسخه ده عین مفرد واقع اولوب جنسی مراد اولنمشدر
و بعض نسخه ده العینین واقع اولدی یعنی رسول اکرمک دیده لرنده شکله وار ایدی شکله اولدرکه دیده نک
بیاضنده بر از حمرة اوله که عند العرب غایة ممدوحدر و شهله اولدرکه دیده نک سوادنده بر از حمرة
اوله لکن قاموس دیدیکه اشکل اول دیده درکه بیاضی حمرة ایله مختلط یاخود بیاضی حمرة یه مائل اوله و شهلة شینک
ضمی ایله حدقه ده زرقتدن اقل و احسن درکه حدقه ده حمرة اوله اول حمرة شکله کبی خطوط اولمیه و سواد
حدقه قلیل اولوب حمرة یه مائل اوله منهوس العقب جمهور سین مهمله ایله ضبط ایتدیلر صاحب مجمع البحرین و صاحب
نهایه دیدیلرکه مهمله و معجمه ایله روایة اولندی که معنالری متقاربدر و نهس اصل لغتده اخذ اللحم
باطراف الاسنان و نهش معجمه ایله اخذ اللحم بالاضراس معناسنه در قلیل اللحم اولان عقبه منهوس

و منهوش

و منهوش اطلاق اولندیغی اصل معنالرنده لحمی دندان ایله اخذ و تنقیص معتبر اولدیغی ایچوندر عقب عین مهمله نک
فتحی و قافک کسری بعده باء ایله مؤخر القدم که فارسیده پاشنه و ترکیده اوکجه دیرلر یعنی رسول اکرمک
اوکجه لرینک اتی آز ایدی قال شعبة مراد سندده مذکور اولان شعبه در قلت لسماك که شعبه نک شیخیدر
ما ضلیع الفم یعنی شعبه دیدیکه شیخم سماکه ضلیع الفم عبارتنک معناسندن سؤال ایتدم قال سماك
جواب ویروب دیدیکه عظیم الفم اغزی بیوک معناسنه در و بعضیلر عظیم الاسنان معناسنه در دیدیلر
قلت شعبه دیرکه سماکه سؤال ایدوب دیدیکه ما اشکل العین بو عبارتک معناسی نه در قال سماك جواب
ویروب دیدیکه طویل شق العین دیده سنک شقی یعنی چشم خانه سی طویل معناسنه در شق شین معجمه نک
فتحیله در قاضی عیاض کتاب الشفاده دیدی که سماکک اشکل العین عبارتنی طویل شق العین ایله
تفسیری وهمدر صواب اولان علماء و اصحاب غریبک اتفاق ایتدکلری معنادرکه الشکلة حمرة فی بیاض
العین دیو تفسیر ایتدیلر [illegible] علی رضی الله عنه دن تخریج ایتدیکی مشرب العین بحمرة حدیثی بو معنایه
مؤیددر قلت ما منهوس العقب شعبه دیرکه سماکدن بو لفظک معناسندن سؤال ایتدم قال قلیل
لحم العقب اوکجه سنک اتی آز ایدی اولان معناسنه در دیو جواب ویردی والله اعلم و صلی الله علی
محمد و آله و صحبه و سلم الحدیث التاسع حدثنا هناد نونک تشدیدیله در ابن السری سین مهمله
نک فتحی و راء نک کسری و یانک تشدیدیله در هناد کوفی و تمیمی ثقه در حدثنا عبثر عین
مهمله نک فتحی و باء موحده نک سکونی و ثاء مثلثه نک فتحی بعده راء مهمله ایله در ابی القاسم
الزبیدی عبثر کوفی و ثقه در عن اشعث همزه نک فتحی و شینک سکونی و عین مهمله و ثاء
مثلثه نک فتحه لریله در یعنی مؤلف کلامی و هناد قولی و عبثر قولی اولمق محتملدر لکن عبثر قولی
اولدیغی صورتده سکاکی مذهبی اوزره التفات اولنور ابن سوار واوک تشدیدیله در عن اشعث
ابن سوار دیمدی تا شیخنک کلامنی زیاده و نقصان ایله تغییردن احتراز ایچون زیرا احادیث
شریفه محدثک صدوردن صدوره امانتلریدر لفظ شیخی تغییر امانته خیانت کبیدر عن ابی اسحق
ترجمه سی مرور ایتدی عن جابر بن سمرة بخاریدن منقولدرکه بو حدیثی جابره و برایه اسناد صحیحدر دیدی
لکن نسائی جابره اسنادی خطادر صواب اولان برایه اسناددر دیدی بعضیلر دیدیلرکه قول اول اصحدر
قال قائل جابردر رأیت رسول الله صلی الله علیه و سلم فی لیلة تنوین ایله در اضحیان همزه نک کسری
و ضاد معجمه نک سکونی و حاء مهمله نک کسری و یاء مثناة تحتیه نک تخفیفی بعده الف بعده نون منونه ایله در
[illegible] ایدیکه [illegible] بو وجهله ثابت اولدی اکرچه صاحب نهایه قیدی اوزره الف و نون زائده در

منصرف در فعلانه موجود اولدیغی ایچون زیرا ضحیانه موجود در ولیلة لفظنک صفتی معناسی مقمره یعنی ماه اول شب که انده ماه طالع اولمش اوله واصل کلمه بروز ظهور ایچوندر ولفظ اضحیان البته مؤنثه صفة اولور حایض وطالق کبی بعض روایاتده لیلة اضحیان ایکی سکونیله کبجه سی اولمق اوزره واقع اولدی صاحب قاموس دیدیکه لیلة ضحیان واضحیان واضحیانه لیلة مقمره که اولندن آخرنه قمر فوق الارض اوله که لیلة بدردر اکر روایه مساعده ایدرسه بو قول بغایه مناسبدر زیرا نور قمر لیلة بدرده اعم وحسنی اتمدر رسول اکرمک وجه مبارکلرن انکله مقابله وصف حسنلرنده زیاده الیق در ودخی صاحب قاموس دیدیکه کلام عربده افعلان وزنی بغایه نادردر حتی سیبویه اسماده اسحمان که بر کوهک اسمیدر وابدان شوره زارده اولان ایک اسمیدر وصفاتده اضحیاندن غیری یوقدر دیدی **وعلیه حلة حمراء** جمله سی مفعولدن حالدر رسول اکرم حضرتلری سرو بوستان قدسی اولان قامت دلفریبلرن جامه سرخ ایله آراسته ایدکلرنده جمال بر کمال ذاتیلری متزاید ولیلة قمراده پوشش حلة حمرا حسن روز افزونلرینی مؤکد اولمغله بالقمر ورحسن بی همتالرینه دل داده وکماهو حقه جمال وبهالرن سر بصیرت واهتمام ایله مطالعه وقمر ایله مقابله یه آماده اولدقلرنده ناشی لهو احسن من القمر دیو ویردیکی خبر واقعه مطابق ونفس الامره موافق اولدیغنی اشعار ایچون لابس حلة حمراء اولدقلرن بیان ایلدی یاخود قضیة مزبوره ده مقابله دخی متانه حفظ وقوة ضبطینی افاده ایچون ذکر ایلدی **فجعلت** شرعت معناسنه وافعال مقاربه دندر **انظر الیه** یعنی کاهی روی رسول اکرمه **والی القمر** وکاهی چهره قمره تردید نظر ایتمکه شروع ایتدم تا روی رسول اکرم ایله قمر مابیننده حسن کامل فیقیسنی ایچون ندر مطلع ولام **فلهو** لام لام ابتداء ولام قسم اولمق محتملدر ضمیر رسول اکرمه راجعدر یعنی اجاله اقداح نظر وادارة احداق بصردن صکره رسول اکرمک رویی **عندی** بنم عندمده که بن حسن واحسنی تمییزه قادر ونیک وبدک تشخیصنده ماهر اولدوغمدن **احسن من القمر** قمردن احسن در ایس عندی قیدی تخصیص ایچون دکلدر زیرا رسول اکرمک حسن عالم کبری دیده عامه سلیمنده مسلم اولدیغی متبین ونور ایمان وایقان ایله نظر ایدنلر عندنده موجوداتدن احسن اولمه سی متعین در مکر خفاش صفت اعمی البصائر اولان معاندین وآلوده حجاب انکار اولان ملحدین جمال بر کمالین کرکی کبی کورمزلر وکمالاتی متالینی کماهو حقه مطالعه قیلمزلر قال الله سبحانه وتریهم ینظرون الیک وهم لا یبصرون • کر نبیند بروز شب پره چشم • چشمه آفتابرا چه کناه • رسول اکرمک نوری آفاق وانفسده تابان • وپرتو اوجی خفده سیبی دیده اولی الابصارده درخشان • وحایز کمالات صوریه ومعنویه اولمغله بی عدیل • وجامع مزایای معنویه اولمغله بی مثیل •

بلکه جمیع انوار آنک نور آفاق کیرندن مقتبس • وبنیان وجود کاینات وذات حمیده صفاتنک وجود بر جودی اوزره مؤسسدر • نورذاتیلری مؤبد وبناء رفعتلری مشید ایکن • باز احسن وبها ده قمر نور مستعار لری ایله مانند سیم دغل انکشت مه شکافلرینه بها • وعرضه کاه جمالده حاش دعوای برابری ایتمکه سزا اولمز صلی الله علیه وسلم **الحدیث العاشر حدثنا سفیان بن وکیع حدثنا حمید** تصغیر صیغه سیله در **بن عبد الرحمن الرؤاسی** راء مهمله نک ضمی بعده همزه وهمزه یی واوه تبدیل جایزدر ویا نسبت ایچون در رواسی جزیدر سیوطی لب اللباب ده دیدیکه الرؤاسی بالضم والتخفیف الی رؤاس بطن من قیس عیلان ومن همدان سمعانی دیدیکه بنی رؤاسه منسوبدر کنیه سی ابو عوف در وکوفی در وثقه در **عن زهیر** تصغیر صیغه سیله در عصام دیدیکه زهیر ایکیدر بری ابو خیثمه زهیر بن الحرب وبری زهیر بن محمد التمیمی در بو مقامده واقع اولان زهیر تمیمی در زیرا زهیر اول ابو اسحقدن لاحق اولمیوب **عن ابی اسحق** مرجمه سی مرور ایتدی **قال** قائل ابو اسحق در **سئل رجل عن البراء بن عازب** ابو اسحق دیدیکه بر آدم براءدن سؤال ایتدی که **اکان وجه رسول الله علیه السلام مثل السیف** رسول اکرمک یوزی حسن ولمعانده سیف کبی میدی ایدی دیو مثل نصبیله کان نک خبریدر بعض نسخه ده کان بلا الهمزة الاستفهام واقع اولدی بعضیلر دیدیکه مقصود سیف کبی طولانی می ایدی دیو سؤالدر زیرا ابو هریره حدیثنده واقع اولان اسیل الخدین یعنی یوزلرنده وجه ما طول وار ایدی کلامندن بو سؤال انشا ایتدی **قال** قائل برادر چون براء سائلک تشبیهنی بغایه ناقص کوروب رد ایچون دیدیکه **لا** نعم کلمه سنک نقیضی در یعنی سیف کبی دکل ایدی **بل مثل القمر** بلکه قمر کبی مثل منصوبدر براکلامنده کلمه لادن مستفاد اولان مثل السیف اوزرینه معطوفدر پس براءنک سبک کلامی شو وجهله مقدردر که لم یکن وجه رسول الله کالسیف بل کان مثل القمر یعنی رسول اکرمک وجهی سیف کبی دکل ایدی بلکه لمعان واستداره یه مایل اولمقده قمر کبی ایدی پس سائلک مرادی رسول اکرمک وجهینی سیفه تشبیه مجرد لمعانده ایسه توجیه جواب بودر که برا آنی رد ایدوب بلکه لمعان واستداره یی جامع اولان قمر کبی ایدی دیدی واکر مرادی طولده تشبیه ایسه توجیه جواب بودر که شو وجهله در که برا آنی رد ایدوب طویل دکل بلکه قمر کبی مستدیر ایدی فی الحقیقه معنای اولکه رددن مداری تشبیه ناقص اولمق ومعنای ثانیده وجه شبه مشبه ده بولنمامقدر کعب بن مالکدن روایت اولنان کان وجهه قطعة قمر حدیثی کذلک بعض نسخه ده لفظ مثل رفعیله مضبوط اولدیغی هو مثل تقدیرنده در وبعض نسخه ده لفظ بل اولمیوب بلکه مثل القمر تقدیرنده اولدیغی معنای اولی تایید ایدر

وبعض طرق حدیثده اسمعیل عندنده واقع اولان اکان وجه رسول الله مثل السیف قال لا بل مثل
القمر حدیثی معنای اخری تأیید ایدر بعضیلر دیدیلر که برانک کلامی لم یکن کالسیف بل یکن کالقمر
دیمکدر بونده اولوب یعنی رسول اکرمک وجهی نه سیفه ونه قمره مشابهدر بلکه بو ایکیسندن احسن ایدی فلهو
عندی احسن من القمر حدیثی بو معنایی مؤیددر اذا غبتها شبهتها البدر طالعا وحسبک فی عیب
لها شبهها البدر صحیح مسلمده جابر بن سمره‌دن ان رجلا قال له اکان وجه رسول الله صلی الله علیه وسلم
مثل السیف قال لا بل کان مثل الشمس والقمر دیو واقع اولدی سائلک سیفه تشبیهدن مرادی طول یاخود لمعانه جهتلریدر
او لمع احتمالی اولدیغی ایچون [illegible] ایدوب بل مثل الشمس والقمر دیدی وعادتا اشیاء حسنه‌یی شمسه تشبیه اشراقده
وقمره تشبیه ملاحتده اولمغله وکان مستدیرا دیدی که رسول اکرمک وجهینی شمس وقمره تشبیهی استداره‌نک وجه
وجه شبه اعتبار اولنمدیغن اشعار ایچون ابو عبیده دیدیکه وجهی بغایة مستدیر دیمک دکلدر بلکه وجه مائل تدویر
وار ایدی دیمکدر علی کرم الله وجهه حدیثنده وکان فی وجهه تدویر بو معنایه اشارتدر والله اعلم الحدیث الحادی عشر
حدثنا ابو داود المصاحفی میمک ضمی وحاء مهمله‌نک کسری ایله مصاحفه نسبتدر که مصحفک جمعیدر که میمنده
حرکات ثلثه جائزدر کاتب المصحف یا بایع المصحف معناسنه‌در سلیمان بن سلم سینک مهمله‌نک فتحی ولامک
سکونیله‌در حدثنا النضر ضاد معجمه‌نک سکونیله‌در معلوم اوله که محدثین معجمه ایله نضر ومهمله ایله نصر مابینی
فرق ایچون معجمه‌یی الف لام ذکرک ومهمله‌ده ترکین عادت والتزام اتدیلر ابن شمیل شین معجمه‌نک ضمی ومیمک
فتحی ویاء مثناة تحتیه بعده لام ایله‌در ونضر مذکور مراد ابو الحسن المازنی النحوی درکه [illegible] دندر
وثقه وثبت درکه ائمه سته حدیثن تخریج اتدیلر عن صالح بن ابی الاخضر الشی که هشام بن عبد الملک
مولاسیدر ضعیفدر حدیثنی بعض ائمه سته تخریج اتدیلر عن ابن شهاب شین معجمه‌نک کسریله که ابو بکر محمد
بن مسلم الزهری که زهره بن الکلابه منسوبدر تابعی صغیر وفقیه وحافظدر عن ابی سلمة بن
عبد الرحمن بن عوف الزهری المدنی که ثقه ومکثردر واسمی عبد الله یا ابراهیمدر عن ابی هریرة
اسمنده [illegible] مقدار اقوال واردر اصح عبد الرحمن بن صخر الدوسیدر جاهلیتده کنیه‌سی
ابو الاسود ایدی رسول اکرم عبد الله یا عبد الرحمن تسمیه اتدی وبغایة نظیف وابیض اللون
واکثر اوقاتده حنا استعمال ایدر ایدی واهل صفه‌دن ورسول اکرمک اخبارینی سائر صحابه‌دن
زیاده حفظ ایدر ایدی امام ابو بکر السمعانی دیدیکه اسحق بن راهویه دیدیکه رسول اکرمدن احکامه
متعلق روایه اولنان [illegible] بیک احادیثک [illegible] ابو هریره [illegible] ابو هریره دیدیکه اذا نبل
عالمک [illegible]

اولدیجه آغنی بر شجره اوزرینه وضع ایدوب نهارا اولدقده اول موضعدن اخذ ایدوب انکله ملاعبه اتدیکم قبیله‌ده شهرة
بولمغله ابو هریره دیو بکا کنیه اتدیلر وابو هریره‌نک اسلامی حدیبیه ایله خیبر مابیننده واقع اولدی ومهاجرا
مدینه‌یه کلدکده رسول اکرم خیبرده بولنمغله خیبر فتحنده حاضر بولندیلر واوچ سنه مقداری رسول اکرمک
شرف ملازمتیله مستسعد اولدی هجرتک اللی طقوزنجی سنه‌سی معاویه ایامنده مدینه‌ده جوار رحمت
حقه واصل اولدی وشام وعراق وبحرینده حدیث شریف نشر اتمشدر رضی الله عنه قال قال ابو هریرة
کان رسول الله صلی الله علیه وسلم بعض نسخه‌ده النبی واقع اولدی ابیض کانما صیغ من فضة
صیغ غین معجمه ایله صوغدن مأخوذ ماضی مجهولدر صوغ حلی صنع وایجاد اتمکدن عبارتدر یعنی رسول
اکرمک لون اعضاسی بر درجه‌ده سفید ایدیکه کویا سیمدن صوغ وایجاد اولندی زیرا رسول اکرم
نورانیه واضائی جامع اولمغله سراپا سیم صافدن دوکولمش جسمه بکزر ایدی قاموس وصحاحده دیدیکه
صاغ الله فلانا دیرلر وجه حسن واسلوب مستحسن اوزره خلق اولنه ایدی تعبیر مذکورده رسول اکرمک تناسب
اعضا وتماسک اجزا ومن القرن الی القدم نورانیة واضاءت ولمعانه وابیض امهق اولمدقلرینه
وازهر اللون اولدقلرینه اشارت واردر مخفی اولمیه که رسول اکرمک لون خلقی ورنک طبیعیلری حدیث
مذکوره وبر روایتده شدید الوضح وروایه اخریده شدید البیاض حد بشری ناطق اولدیغی اوزره بیاض
خالص ولمقدر لکن حدیث آخرده کان مشربا بالحمرة که مراد اسمریه‌در احادیث مذکوره‌یه ظاهرا منافی
اولمغله شو وجهله توفیق ایتمشلردر که رسول اکرمک لون عامه اعضا ورنک کافه اجزالری بیاض صاف
وسپید خالص ایدی لکن بعض اجزالری شمسک تأثیریله کثرت دم وکثرت دمدن حمرة حادث اولمغله اسمریه
عارضه حاصل اولدی حاصلی بیاض خالص لون ذاتی واسمره لون عارضی اولوب بعض رواة لون
اصلییه وبعض رواة لون عارضییه اعتبار ایدوب یاخود بعضی حرارت شمسدن متغیر اولمیان اعضایه
وبعضی متغیر اولان اجزایه نظر ایدوب هر بری عندنده ملحوظ ومضبوط اولان وجهله بیان اتدیلر پس معلوم
اولدیکه رسول اکرمک لوننده بیاض محقق در وغایة ما فی الباب بعض اجزا خلقتده اوزره باقی ابیض وبعض
اجزا عارض سببیله متغیر واسمر اولمش اوله وعلماء اعلام دیدیلر که بر کمسنه رسول اکرم اسود ایدی
دیسه کافر اولور زیرا تواتر ایله ثابت اولان وصفندن غیری وصفله توصیفک مآلی حاشا رسول اکرمک
نفیندن وتکذیبنه منجر اولور والعیاذ بالله وکانما جمله‌سی کان‌نک خبر بعد خبریدر وخبر ثالثنک بیانی کبیدر
رجل الشعر جیمک کسری وسکونی وفتحی دخی جائزدر شعر شینک فتحی وعینک سکونی وفتحیله دخی جائزدر
یعنی رسول اکرمک [illegible] عنبر بویلری خطط وسبط مابیننده متوسط ایدی ورجل نصب ایله خبر بعد خبر

باجود دفعه بو رجل نعذیبنده در وصلی الله علی محمد وآله وصحبه **الحدیث الثانی عشر حدثنا قتیبة بن سعد**
اخبرنا اللیث بن سعد عیننگ سکونیله و بعض نسخه ده قال اخبرنا و بعضیسنده انبأ واقع اولور
لیث عندکور فقه و حدیثده امام ایدی امام شافعی دیدیکه امام مالکدن فقیه ایدی لکن اصحابی انک فقهنی
ضایع ایتدیلر و دخی دیدیکه درونمده بر غصه جای گیر اولمشدر که بندن حین موتمه دک مفارقت ایتمزکه
لیثک زمانینه لاحق اولمدوم لکن جمال بر کمالیله شرفیاب اوله مدم و لیث دبور اکثریا مصرده ساکن ایدی
برکره بغداده رشید مجلسنه داخل اولدقده شرف قدومین غنیمت بیلوب رسوم میزبانی و قواعد اکرامی
رعی طوتدقدن صکره هنگام مواعدت و زمان مفارقتده اخراجات ارضیه مصریه دن وجه الحال
وجمیع البال اولمغیچون ادرارات وافره و قطایع متکاثره تعیین ایتدکده عمال مصردن صورت ظلم
وحیف نمایان اولورسه دست تطاولی دراز ایتمکه آغاز ایدنلرک عزلی و تأدیبی لیثک قوتک دست
مشیئتنه مربوط و صلاح حال رعایانک و ضعفانک مزبورک رأی اصابت پیراسنه منوط قلدیلر حکایت
اولنور که رشید حلیله سی زبیده خاتون ایله عم زاده سی ایدی برکون اثناء مکالمه ده انت
طالق ان لم اکن من اهل الجنة عبارتی صدور ایتدی اهل بهشت ودوزخ دنیاده متعین اولمیوب
بلکه روز فردا ده متبین اولدیغندن طلاقک وقوعی خوفی شوهر و زنی عظیم حزن و غمه القا
ایتمکله بو مقامک حلنی علماء عظامدن استفتا ایلدکلرنده هیچ برفرد قضیه یه فیصل ویرمکه جرأت
و مزبورلری بند غمدن آزاد ایتمکه جسارت ایتمدی بالآخره لیث بن سعدی دعوت و بو قفلک
فتحنی انک کلید همتنه حواله ایدوب مسئله مزبوره نی مفصلا لیثک پیش رأی
مشکل گشاسنه عرض ایلدکده لیث لب جنبان استنطاق اولوب شو نیاز فقره رشیددن
استفسار ایتدیکه یا امیر المؤمنین عظمت و جلال حضرت خداوند متعال در و حسب بره اولین و آخرین
خفا و عراة دیوان محشره اعمال حاضر اولدقلرنده بعضی مظهر لطف و نعیم و بعضی قفاده چاه جحیم
اوله جغلرینه اعتقادک مجزوم و معاذ الله فرقه ثانیه عبرانیه دن اولمق احتمالندن خوف و بیمک
محتوم می دیدکده رشید دخی عیاذا سخنده کمیت جوابه جولان ویروب دیدیکه یا لیث حق
بودرکه فکر احوال قیامتدن زهره م چاک … العالمینده مقام خطاب
و حضور … عتاب و عقابی ملاحظه ایتدکجه … اولمغه قریب اولوب … یوم
المیزان خوفندن دل صدپاره مانند برگ خزان لرزان و همیشه مآل احوال یوم السئوالده نیه منجر اولور
دیو هراسان اولوب غم محض اشتباه دکلدر لیث چونکه بو کلامک صحت انجامی استماع ایتدی دیدیکه

یا امیر المؤمنین

یا امیر المؤمنین خاطرکدن گرد کدری گیدر که مقتضای وعده خلف سبحانی و بمقام مژده بی خلاف قرآنی یعنی
نص کریم ولمن خاف مقام ربه جنتان مضمونی اوزره ایکی جنته مستحق و اهل اولمشسندر اولدوغین متحقق در
دیو عقده اشکالنه گشاده دل غمگینلرین بند المدن آزاد ایلدکده رشید و زبیده جوایز و خلع
بسیار و نوازش بی شمار ایله مقابله ایتدیلر یوز یتمش بش سنه هجریه سنده جوار رحمت حقه واصل اولدی
رحمة الله علیه **عن ابی الزبیر** تصغیر صیغه سیله درکه محمد بن اسلم المکی الاسدیدر اگرچه صدوقدر و
اصحاب کتب سته حدیثنی تخریج ایتدیلر لکن اکثریا تدلیس ایدر **عن جابر بن عبد الله** الانصاری که رسول اکرمدن
روایتی چوقدر و رسول اکرم ایله اون طقوز غزایه حاضر اولوب مصر و شامه رحلت ایتدی و مکه مکرمه ده براز
زمان مجاور و آخر عمرنده اعمی اولوب سنینی عمری طقسان دورده بالغ اولدقده هجرتک یتمش یدنجی سنه سنده
مدینه منوره ده آخرته انتقال ایتدی **ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قال عرض** مجهول صیغه سیله عرضدن
مأخوذدر **علی** عین و لام و یا مشدده ایله فتحه لریله **الانبیاء** رسول اکرم بیورر دیدیکه انبیا بنم اوزریمه
عرض اولندیلر دکوسترلدیلر چونکه رسول اکرم سپه سالار انبیادر وانبیاء الکاشفه جیش و حشم منزله سنده در
لشکر حضور سلطانه عرض اولنمق معتاددر رسول اکرمک سائر انبیا اوزرینه فضل و فوقیتی معلوم اولور
حتی بعض حکما عارفین دیدیلر که رسول اکرم قلب العسکر وانبیاء مقدمة الجیش و اولیا ساقه و علما
و ملائکه جناحین و شیاطین قطاع طریق منزله سنده در و بو مقامده انبیادن مقصد اعم مراددر که رسول
و نبی یه شاملدر و دخی معلوم اوله که پیشگاه رسول اکرمه عرض اولنان انبیاء عظام ازمنه سالفه و قرون
خالیه ده دنیادن آخرته انتقال ایتمشلر ایکن دنیاده موجود اولدقلری شکل و اسلوب قیافته ایله رسول اکرمه
عرض اولنمه لری اشکال و اغلاقدن خالی اولمغله کیفیت عرضده کذلک مکان عرضده اختلاف اولندی
بعضیلر دیدیلر که انبیاء عظامک رسول اکرم حضورلرینه مثول مجرد اوزره عرض اولنمه لری حین منامده
ایدی زیرا صور ابدانلری رسول اکرمه واقعه لرنده عرض و یرلمک مستبعد دکلدر و بعض طرقده
واقع اولان قال بینا انا نائم رأیتنی اطوف بالکعبة الخ حدیثی بو معنایه مؤیددر و اگر حال یقظه ده
اولورسه جائزدر که انبیاء عظامک ارواحی دنیاده اولدقلری اسلوب و قیافته تمثل ایدوب عز
حضورلرینه عرض اولنه لر و ابن عباسدن روایتده کأنی انظر الی موسی و کأنی انظر الی یونس حدیثنده
تشبیه طریقیله واقع اولدیغی بو معنایه تأییددر و بعضیلر دیدیلر که رسول اکرمه انبیا عرض اولندقلرنده
ویدکاری انبیاء بعینه گوردیکی حال حیاتلرنده بولندقلری قیافه و نشأه ولیده موصوف اولدقلری
حال و کیفیته دخی طریقیله بکا اعلام اولندیلر … ظاهر ایله حرفیا اولمق رتبه سنه بالغ اولدیلر

[illegible]

دیمکدر سابقا بیان اولندیغی اوزره تشبیه طریقیله وقوعی بو معنایی مؤکددر و بعض محققین دیدیلر که
انبیا شهدادن افضل اولدقلری ظاهردر شهدا احیاء عند ربهم اولوب مکرم اولدقده انبیانک احیا
اولمه‌لری بالطریق الاولی در پس جایزدر که رسول اکرم انبیاء مذکورینی احیا عند ربهم شخص و مثالیله
کوره‌لر والله اعلم و عرض مذکور شب اسراده اولدیغی احادیث صحیحة الاسانید ایله ثابتدر لکن مکان
عرضده روایات مختلفه وار دو لمغله عرض مذکورک امکنهٔ متعدده‌ده مکرراً وقوعی قولی ایله تدافع
مندفع و تعارض مرتفع اولور صحیح مسلمده مرفوعاً انسدن روایت اولندیکه رسول اکرم بیوردیلر که لیلهٔ
اسراده کثیب احمرده موسی یه اوغرادیم کوردم که قبرینک اوزرنده نماز قیلار و بیهقی دیدی سعید بن
المسیب ابو هریره‌دن نقل اتدیکی حدیثک مقتضاسی رسول اکرم انبیایه بیت المقدسده و ابو ذر
و مالک بن صعصعه حدیثلرینک مقتضاسی سماواتده ملاقی اولمقدر و اکثر اهل سیر قولی بودر
رسول اکرم سماواته عروج اتمزدن اول انبیاء عظام ایله بیت المقدسده جمع اولدیلر لکن بیهقی دیدیکه
ظاهر اولان بودر که رسول اکرم اولا موسی یه قبری اوزرنده مصلیا کوردکدن صکره موسی و سایر
انبیاء مذکورین سماواته عروج ایتدیلر رسول اکرم دخی عروج ایتدکده سماواتده ملاقی اولدیلر بعده جمله‌
سماواتدن نزول ایدوب بیت المقدسده جمع اولدیلر که نمازک وقتی داخل اولدی رسول اکرم امامة
ایدوب نماز جماعتله قیلدیلر شیخ عماد الدین بن کثیر دخی تفسیرنده صحیح اولان بودر که رسول اکرم
اولا انبیا ایله سماواته جمع اولدیلر بعده بیت المقدسه نزول اتدکده انبیایی انده حاضر بولوب انبیایه
انده امام اولدی ابوی میرک شاه دیدیکه ظاهر اولان بو قولدر زیرا معراج حدیثنده وقوع اولان
طرق صحیحه‌نک اکثرنده واقع اولدیکه رسول اکرم سماواتده انبیایه ملاقی اولدقده انبیاء مذکورینک
اسملرن و حاللرن یکایک حضرت جبریلدن سؤال اتدی اکر سماواته عروجدن مقدم بیت
المقدسده کورمش اولسه‌لر جبریلدن سؤال اتمکه حاجت قالمزدی و دخی معلوم اوله‌کر بیهقی انبیانک
قبورده احیا اولدقلرک بیان ایچون تصنیف اتدیکی تألیفنده مرفوعاً انسدن روایت
اتدیکه الانبیاء احیاء فی قبورهم یصلون و ابو داود مرفوعاً ابو هریره‌دن تخریج اتدیکی صلوا علی
فان صلوتکم تبلغنی حیث کنتم حدیثی حدیث مذکوره شاهددر و شیخ بن حیان ثواب الاعمال کتابنده
شو وجهله تخریج اتدیکه من صلی علی عند قبری سمعته و سبکی طبقاتنده ابن فورکدن نقل اتدیکه
انه علیه السلام حی فی قبره رسول الله ابد الاباد علی الحقیقة لا علی المجاز یعنی رسول اکرم قبرنده حی در
الی انقراض الدوران حضرت الله سبحانه طرفندن رسول اولدیغی حالده و بو کلامده قطعا مجاز یوقدر

بلکه حقیقه‌در

بلکه حقیقه‌در و امام غزالی ثم الرافعی انا اکرم علی ربی من ان یترکنی فی قبری بعد ثلاث دیو ذکر اتدیکی
حدیثک قطعا اصلی یوقدر دیدی امدی شیخ ابن حجر دیدیکی اوزره احادیث مذکوره‌دن انبیاء عظام احیاء
عند ربهم اولدقلری کالشمس فی رابعة النهار ظاهر و پیدا اولور پس عرض مذکور رسول اکرمک حالت یقظه
سنده اولمغله بالکلیه اشکال مندفع اولور و دخی معلوم اوله که صددنده اولدیغمز جابر حدیثنده انصاف
اولنور که لایق اولان بودر که بعض عظما و علما و صلحانک صورة و معیشتی کوروب شرف ملاقات دیدار
لریله شرفیاب اولان کمسنه‌لر کورمیوب مشرف اولمیان کمسنه‌لره انلرک حلیه و شمایلارن تبلیغ ایده‌لر
زیرا انلرک شکل و معیشتلرینه نظرده برکت اولدیغی کبی حلیه و صورتلرینک خزانهٔ خیالده علی ما هو الواقع حاضر
و محفوظ اولمه‌سنده دخی برکه کثیره مقرردر پس بو کلامده رسول اکرمک حلیه و شمائل شریفه‌سنی
حفظ و ضبط اتمکه ترغیب و تشویق کلی واردر والله الموفق فاذا موسی کلمه‌سی فا تحسب المعنی عاطفه‌در
و اذا مفاجاة ایچوندر عرض علی الانبیاء فقوجی موسی تقدیرنده‌در و اذا مفاجاة
مبرد عندنده ظرف مکان و غیریلر عندنده ظرف زمان ایچوندر و ابن حاجب عندنده انده عامل معنای
مفاجاة در و بعضیلر دیدیلر که کلامده ایجاز واردر که فرأیت موسی تقدیرنده‌در رأیت عیسی
قرینه‌سیله حذف اولندی ضرب ضاد معجمه‌نک فتحی و رای مهمله‌نک سکونی بعده با ایله خفیف اللحم معناسنه‌در
و قضی عیاض کثرة و قلة لحم مابیننده متوسط معناسنه‌در دیدی و ابن حجر نحیف ایله تفسیر اتدی و ضرب
رفعله مبتدانک خبریدر من الرجال ضرب لفظنک صفتیدر ضرب کائن من بین الرجال تقدیرنده میرک
دیدیکه اذاء مفاجاة‌ده ضرب عامل اولمق ممکندر کانه ضمیر موسی یه راجعدر من رجال شنوءة
شین معجمه‌نک فتحی و نونک ضمی بعده واوک سکونی بعده همزهٔ مفتوحه بعده تا ایله فعوله وزننده
یمندن بر قبیله موروثک اسمیدر که شنوءه‌یه منتسبلردر که عبد الله بن کعب بن عبد الله بن
مالک بن نضر بن ازدک لقبیدر قومی ایله کندو مابیننده شنئان و تفوق و تباغض واقع اولمغله
شنوءه تسمیه اولندیلر ابن قتیبه دیدیکه عبد الله قنبورده شنوءه یعنی تعززله ادناسدن تباعد معناسنه
در واقع اولوب بغایة نظیف اولدیغی ایچون تسمیه اولندی نسبتی شنوی یا شنائی کلور قاضی
بیضاوی دیدیکه نسبلری طاهر و سیرتلری حسن و عمللری پسندیده و مستقذراتدن بعید اولدقلری
ایچون تسمیه اولندیلر و بعضیلر دیدیلر که قومنک مفازلندن بعید اولدیغی ایچوندر ابن سکیت
دیدیکه شنوءت و ثروت کبی دخی استعمال اولنور و قبیله قومنک رجالی خفت و سمن مابیننده متوسط
ایدیلر معلوم اوله که بخارینک ابن عمردن تخریج اتدیکی فاما موسی فادم جسیم کانه من رجال الزط

حدیثنده واقع اولان جسیم ده کثیر اللحم مراد اولمیوب بلکه زیاده طویل معناسی مراد اولنمغله ما نحن فیه ده واقع اولان
حدیثه معارض اولمز کأنه من رجال زط کلامی بو معنایه مؤیددر زیرا زط زاء معجمه نك فتحی و طاء مهمله
نك تشدیدیله سوداندن بر صنفدرکه نحافه جسیم ایله متوصفلردر اگر جسیم کثیر اللحم معناسنه اولسه
تشبیه مذکور صحیح اولمز و بونه بخاریده عبد الرزاق روایتنده ضرب مقامنده مضطرب طویل شدید معناسنه
واقع اولدیکه حدیث مذکوره منافی دکلدر زیرا طول و خفة لحم مابیننده تنافی یوقدر لکن عبد الرزاق
بو حدیثی روایة ایتمکه شروع ایدنده فاذا رجل حسبته قال مضطرب یعنی رسول اکرم فاذا رجل
لفظنی تکلم ایتدکدن صکره تکلم ایتدیکی لفظ کرکی کبی خاطرمده قالمدی اما ظنم بودرکه مضطرب دیدی دیمکله
قاضی عیاض مسلم شرحنده دیدی که ضرب روایة ایدوب و تخفیف ایله تغییر ایدنلر نکسه نك روایتی که
مضطرب روایتنده اصح در زیرا حسبته ظنی مفیددر و ابن اثیر جامع الاصول ده دیدیکه مضطرب
لفظی ضرب دن مأخوذ افتعال بابندن اسم فاعلدر که طاء افتعال تاسندن بدل اولمق محتملدر مستدق
قلیل اللحم معناسنه پس حدیث مذکور ایله معناده متفق اولور و بعضیلر وجه دفع مدافعه رؤیاده
دیدیلرکه جائزدرکه رؤیا متعدد اولمغله روایات متخالفه اوله زیرا رؤیاده اولا صورت جرمی
اولوب ثانیا یه قربی اوله صورتی متخالفه اولمق مستبعد دکلدر بلکه صور ظاهره ده دخی اوقات
اختلافیله مختلفه اولور پس ممکندرکه روایات متعارضه اوقات متعدده ده صورتك قربی
اولمه بر حسبیله اوله و دخی معلوم اوله که کأنه من رجال شنوءه جمله بر خبر بعد خبردر پس موسی جسیمی
رجال شنوءه یه تشبیه قلت لحم جهتندن اولورسه ما قبلنك توکیدی و اگر مجرد صورت یاخود
شنوءه لفظنك معنای اصلیسی جهتندن اولورسه تأسیسی اولور و بعضیلر دیدیلرکه حدیث مذکورده
حضرت موسی یه متعدد و غیر معینه وانبیاء باقیه یه بر فرد معینه تشبیهك نکته سی حضرت موسی نك
سائر انبیاء مذکوره یه نسبة ایله امتی کثیره و اتباعی وافر اولدوغنه اشارتدر و بعضیلر دیدیلرکه
جائزکه موسی نك صورتی رسول اکرمك خاطر شریفنده کرکی کبی محفوظ و مشخص اولمغله غیر معینه یه تشبیه
ایتدی والله اعلم **ورأیت عیسى بن مریم علیه السلام** بعض نسخه ده علیهما السلام واقع اولدی **فاذا**
اقرب رفعله مبتدا و **من** لفظنه مضافدر و من موصوله در یا موصوفه اوله مبتدا انك تنکیری لازم
کلور **رأیت** متکلم صیغه سیله ابصرت معناسنه رأیته تقدیرنده در و لفظ **به** مابعدنده **شبها** لفظنه
متعلق در و شبها شینك و بانك فتحه لریله مشابهة معناسنه اقرب لفظنك من رأیت جمله سنه نسبة اضافیه
سندن تمیز اولمق اوزره منصوبدر که قرب مذکوردن فرد الحسب الصورة قرب اولدوغنی بیان ایچون مذکوردر

وبه ضمیر

وبه ضمیری عیسی یه راجعدر و حرف با اکثریا قربك صله سیدر اولا نکلمه من و کلمه الی نك غناسی مغنی اولوب
اقرب الناس الیه قوه سنده در یاخود اشبه الناس تأویلنده اولوب قربك صله سینی ذکره حاجت قالممشدر و
جائزدرکه کوفیین مذهبی اوزره حرف با فی یاخود الی معناسنه اولوب اقرب نك صله سی اوله فاضل طیبی
دیدیکه به عاملنك یعنی شبها اوزرینه افاده اختصاص ایچون تقدیم اولنمشدر تا اقرب لفظنك من لفظنه که
اضافتی مؤکد اوله پس کان عروة اخص الناس به شبها تقدیرنده اولور **عروة** رفعیله مبتدا انك
خبری اولمق عکسندن اولیدر دیمك دیدیکه زیرا مستمع رأیت عیسی لفظنی استماع ایتدکده انك با
متعلقاتندن برینك اوزرینه برشیئله حکم اولنمغه مترقب اولور **بن مسعود** الثقفی که مغیرة بن شعبه نك
عمی در یوم حدیبیه ده مشرك ایکن رسول اکرم و اهل مکه مابیننده سفیر و ایلچی ایدی طایفك کبراسندندر
رسول اکرم طائفی محاصره ایتدکده طایفدن بولنمادی رسول اکرم طایفدن رجعت ایتدکده مدینه یه داخل
اولمزدن اوکجه عروه رسول اکرمی آرزو ایدوب کلوب یولده یتشدی و هجرتك طقوزنجی سنه سنده اسلام
کلوب قومنه رجعت ایتمکلیچون بر ایکی کره استیذان ایتدکده بالآخره اوچنجی دفعه ده اذن و بردیلر و قومنه
واصل اولدقده هر برینی اسلامه دعوت ایدن معانده معادات ایدوب صلوة فجر ایچون کندو غرفه سنده
اذان اوقور ایکن قومندن برخبیث سنکدل تیر جکردوز ایله جوار رحمة حقه واصل ایتدی و عروه نك
بو خبر جان خراشی رسول اکرمه بالغ اولدقده بیوردیکه عروه نك مثلی صاحب یاسین مثلیدرکه قومنی حضرت
الله دعوت ایتدی ابا و استکبار ایدوب قتل ایتدیلر و دخی معلوم اوله که رسول اکرم حدیث مذکورده عیسی یی
عروه بن مسعوده تشبیه ایتدی عروه کوروب قیافتنه مطلع اولان صحابه کرام عیسی نك حلیه و قیافتنی
مقابله ایله فهم ایتدیلر لکن عروه نك حلیه سی مضبوط اولمغله برخوم ایچون عیسی نك حلیه سنه اطلاع ممکن
اولمدی و قاضی عیاض شفاسنده ابو هریره دن ورأیت عیسی فاذا رجل ربعة کثیر خیلان الوجه احمر
کأنما خرج من دیماس یعنی عیسی یی کوردم که اورته بویلو یوزنده خاللری چوق حمامدن چقمش
کبی قیزارمش دیو نقل ایتدی و صحیح بخاریده عیسی صفتنده سالم روایتنده انه آدم سبط الشعر
یعنی عیسی اسمر اللون و شعری ارسال اولنمش ایدی دیو واقع اولدی حدیثین مذکورین متعارض
اولمغله شو وجهله توفیق اولنیدکه عیسینی ده حمرة قلیله وادمه قلیله بولنمغله کاهی حمرة و کاهی ادمه ایله
توصیف اولنیر یاخود اختلاف روایات تعدد رؤیا یه مبنی در یاخود اختلاف حلیه اختلاف اوقاتدن
ناشیدر یاخود حمرة لون اصلیسی اولوب حمرة تعب و غضب کبی عارضدن نشئت ایتمشدر و ابن عمر
روایتنده ینطف من رأسه ماء یعنی باشندن ماء تقاطر ایدر دیو واقع اولدیکه جائزدرکه فی الحقیقه

دخی زیرا اوله وجایزدرکه وجهنده نضاره عظیمه دن کنایه اوله وبعض روایاتده واقع اولان جعد قطط تعبیرینی معنا قیوبه قیوبه جعد ، ولا
یعنی قیوزجوق صاجلی اورته بویلو حدیثی بعضا سالم حدیثنده سبط الشعر یعنی صاجی اشاغی صالنمش
حدیثنه مناقض اولمغله بخاریده رأیت موسی جعدا حدیثنده نووی بیان ایلدوکنه قیاس ایله جعددن
مراد جعوده شعر دکلدر بلکه جعوده جسم در یعنی جسمی مجتمع ومکتنز وضعی ایدی دیمکله یاخود حمره
وادمه ده مذکور اولان وجه توفیق ایله تعارض قربور مندفع اولور والله اعلم وَرَأَيْتُ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
فَإِذَا أَقْرَبُ مَنْ رَأَيْتُ بِهِ شَبَهًا صَاحِبُكُمْ بر روایتده انا اشبه ولد ابراهیم به واقع اولدی یعنی نفسی
جابر یاخود جابردن صکره اولان راوی کلامیدر یعنی رسول اکرم صاحبکم قولیله کندو نفس نفیسلرن
واد ایدر وجمله معترضه اولمغله اعرابدن محلی یوقدر میرک صدر کلامده واقع اولان قال لفظنک
فاعلندن یاخود مفعولندن که مراد مقول قول اولان ورأیت در حال اولمق قال ذلک حال کونه
یعنی بصاحبکم نفسه تقدیرنده جائزدر دیدی مصنف کلامندن اولمق بعیددر مگر التفات
طریقنه سلوک اولنه وَرَأَيْتُ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ معلوم اوله که محققین عندنده متقرر اولدیغی وجه اوزره
شیخ محیی الدین نووی تهذیب الاسماء نام کتابنده دیدیکه رسول کاهی ملک وکاهی آدمی وکاهی
نبی اولور اما نبی فقط آدمی اولور پس عرض علی الانبیاء کلامندن صکره ورأیت جبریل
قولینی توجیهه محتاج اولمغله ابن حجر دیدیکه ورأیت جمله سی عرض جمله سی اوزرینه عطف القصة
علی القصة قبیلندن معطوفدر وبعضیلر کلامده تغلیب واردر زیرا جبریل حامل وحی اولوب
انبیاء عظام ایله مناسبتی کلیه سی اولمغله اکا دخی تغلیبا نبی اطلاق اولندی دیدیلر وبعضیلر
انبیادن رسل مراد اولمغله جبرئیل انبیادن معدود اولمق صحیحدر دیدیلر وبعضیلر انبیادن معنا
لغوی یعنی شرفاء مرتفعون مراددر زیرا نبوه اصلنده شرف وارتفاع معناسنه در وجبرئیلک
شرافت ورفعتی مقرر اولمغله نبی اطلاق اولندی دیدیلر فَإِذَا أَقْرَبُ مَنْ رَأَيْتُ بِهِ شَبَهًا دِحْيَةُ
اکثر اهل حدیث دال مهمله نک کسری وحاء مهمله نک سکونی بعده یاء مثناة تحتیه ایله روایت ایتدیلر وابن
ماکولا اکمال نام کتابنده والک فتحیله در دیدی ودحیه بن خلیفه الکلبی که بنی کلب عرب دن بر قبیله
عظیمه در صحابی جلیل القدر در غزوه بدرده حاضر اوله مدیب بعدده واقع اولان غزواتک جمله سنه
حاضر اولدی وتحت الشجره بیعت ایتدی رسول اکرم آنی سفارت طریقیله هجرتک آلتنجی سنه سنده قیصره دعوه
ارسال ایتدی وبغایه حسن وجمال ایله موصوف ایدی حتی مدینه یه کلدکچه اهالی مدینه تماشاسنه جمع اولورلردی
شامه کیدوب نزول ایدوب ایام معاویه ده وفات ایتدی صحیحین ده واقع اولدیکه جبریل رسول اکرمه

کلدکچه

کلدکچه اکثریا دحیه کلبی صورتنده تمثل ایدوب کلور ایدی ودحیه رسول اکرمدن اوج حدیث روایت ایتدی
حاصل معنای حدیث بودر که رسول اکرم دیدیکه بکا انبیا عرض اولندی ناکاه موسی یی کوردم رجال
ما بیننده بغایه قربه وبغایه لاغر دکل بلکه متوسط اللحم ایدی کویا شنوءه رجالندندر وعیسی بن مریمی
کوردم بنم کوردکلرمده صورتجه اکا ینک مشابه اولان عروه بن مسعوددر وابراهیمی کوردم بنم
کوردکلرمده صورتجه اکا ینک مشابه اولان سزک صاحبکز یعنی بندر وجبرئیلی کوردم اکا ینک
مشابه اولان دحیه کلبیدر حنفی دیدیکه تشبیهات مذکوره دن مراد مشبه اولان انبیا وجبریلک
حاللرینی بیاندر زیرا موسی صفتا وسایرلری صورتا تشبیه اولندی وطیبی موسی نک تشبیهی
مجرد بیان وباقیلرک تشبیهی بیان ومشبه به اولانلرک تعظیمنی اشعار ایچوندر دیدی والله اعلم
وصلی الله علی محمد واله وصحبه وسلم الحديث الثالث عشر حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ وَمُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ
ترجمه لری مرور ایتدی الْمَعْنَى وَاحِدٌ جمله معترضه دربلاواو اولمغله حال وقوعی ضعیفدر یعنی سفیان
ومحمدک بزه تحدیث ایتدکلری حدیثلرک معنالری بردر قَالَا أَخْبَرَنَا بعض نسخه ده حدثنا واقع اولدی
يَزِيدُ زیاده دن ماخوذ فعل مضارع وزننده در بْنُ هَارُونَ السلمی عابد ومتقن وحدیث وفقه
ایله مشهور اولمشدر ائمه سته حدیثنی تخریج ایتدیلر یحیی ابی طالب دیدیکه یزید بن هارونک بغداده
مجلسنه حاضر اولدم واندن حدیث استماع ایتدم مجلسنده یتمش بیک مقداری آدم حاضر ایدی دیو
سویلر ایدی عَنْ سَعِيدٍ الْجُرَيْرِيِّ جیمک ضمی وراء مهمله نک فتحیله اجدادندن بریه نسبتدر
احمد دیدیکه سعید خبور اهل بصره نک محدثیدر ابو حاتم دیدیکه وفاتندن اوج سنه مقدم حفظی
متغیر اولدی حسن الحدیثدر ائمه سته حدیثنی تخریج ایتدیلر قَالَ قایلی سعیددر سَمِعْتُ أَبَا الطُّفَيْلِ
طاء مهمله نک ضمی وفانک فتحی بعده یاء مثناة تحتیه ایله بعده لام ایله وتصغیر صیغه سیله اسمی عامر
بن واثله در هجرتک اوچنجی سنه سی تولد ایتدی رسول اکرمک حیاتنده سکز سنه بالغ اولوب
وفاتلرندن صکره یوز ایکی سنه دخی حیاتده قالوب هجرتک یوز اون سنه سنده وفات ایتدی و
صحابینک آخر وفات ایدنی ابو الطفیلدر يَقُولُ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جمله سی
یقول جمله سنک مقولیدر وَمَا بَقِيَ جمله سی رأیت جمله سنه معطوفدر اگرچه حال اولمه سنده حنفی تکلف
ایتدی لکن حال اولدیغی صورتده معنی فاسد اولدیغی ظاهردر عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ قیدی عیسی یی اخراج
ایچوندر که اگرچه رسول اکرمی کوردی لکن سماده ایدی أَحَدٌ دن متبادر اولان بشردر پس
ملک وجن ایله منتقض اولمز بعضیلر مراد صحابیدر دیدیلر رآه جمله سی احدک صفتیدر غیری

احددن بدل یا مستثنی در یعنی ابو الطفیل دیدیکه رسول اکرمی کوردم و آنی کورن کمسنه لرده حالا زمینده
بعندن غیری حیاتده کمسنه قالمدی احدی بن رسول اکرمک وصفینی شنیدن کبی بو دمانده دیوب کورکبی
بیلورم و آنی بندن بر شیش انسب در معنالرینی کوسترمکله **قلت** قایل سعید در **صفه لی** یعنی فی الحقیقه
رسول اکرمی کوردک ایسه بنم ایچون وصفنی بیان ایله دیدم **قال** قایل ابو الطفیل در **کان ابیض ملیحا**
ملح الشیء یملح فهو ملیح وملاح دیرلر حسن باهبند بر شیء کوزل و دلنشین ومطبوع اوله مخفی اولمیه که بر شیئک
لطافتی وطبایع ارباب قلوبده دفع وقبولی اولمسه کابی نمک وبی حلاوت دیرلر زیرا طعام بی نمک نا پسندیده
و منفور طباعدر ملیح دخی با نمک و با حلاوتدن مجاز اولمق مستبعد دکلدر حمرة ایله مخلوطا ازهر اللون اولدیغی
سفیدی بیاض اولدیغی اوزره رسول اکرمک بغایت حسن وملاحتینه دلیلدر وبعضیلر ملاحتدن صباحت
مراددر دیدیلر صباحت بدنده لونک حسنی اوزره زاید بر معنیدرکه آندن آق ایله تعبیر اولنور **مقصدا**
میمک ضمی و قافک وصاد مشدده نک فتحه لریله قصددن مأخوذدر متوسط معناسنه یعنی نه طویل ونه قصیر
ونه جسیم ونه خفیف ایدی بلکه کیفیات مذکوره مابیننده متوسط ایدی **صلوات الله وسلامه علیه** معلوم اوله که
حدیث مذکوردن استنباط اولنورکه رسول اکرمک اصحابندن آخر وفات ایدن ابو الطفیل اوله صاحب
مواهب لدنیه ایمه حفاظ شو وجهله اتدیلر که علی الاطلاق اصحابدن آخر وفات ایدن ابو الطفیل عامر بن
واثلة اللیثیدر ومسلم صحیحنده بو معنایی جزم اتدی هجرتک یوز یکرمی سنه سنده وفات اتدی قولی صحیح در
دیدی لکن ذهبی هجرتک یوز اون سنه سنده وفات اتدی قولی صحیحدر دیدی وعصام رسول اکرمک
وفاتندن یوز سنه و ورندن صکره وفات اتدی دیدیکی بو قوله موافق در ورسول اکرم وفاتندن
برآی مقدم لا یبقی علی رأس مائة علی وجه الارض ممن هو علیها الیوم احد دیو بیوردقلری حدیثه مطابق در
وبعضیلر یوز یدی سنه سنده وفات اتدی دیدیلر میرک ابو الطفیلک ولادتی هجرتک اوچنجی
سنه سنده در دیو تصریح اتدیکی اوزره وفاتی یوز یدی سنه سنده اولسه مسلم حدیثنه موافق ایکن عجب
درکه ذهبی قولینی اخذ اتدی مع هذا میرک دیدیکی اوزره رسول اکرم حدیث مذکوری تکلم بیوردقلری
وقتده ابو الطفیل یدی یاشنده اولور پس اکر یوز اون سنه سنده وفات ایتمش اولسه رسول اکرمک
وفاتندن یوز اوچ سنه صکره وفات ایدوب حدیث مذکوره مخالف اولور کذلک علی قاری نک
رسول اکرمک حیاتنده سکز سنه یه یتشوب وفاتندن یوز ایکی سنه صکره وفات ایدر دیدیکی حدیث
مذکوره مخالفته ظاهره ایله مخالف اولور و بر روایتده رسول اکرم آخر حیاتنده صلوة عشا ادا ایدوب
سلامدن صکره قایم اولوب بیوردقلری أرأیتکم لیلتکم هذه فان رأس مائة سنة لا یبقی ممن هو الیوم

علی وجه الارض احد حدیثنه دخی مخالف در فلیتأمل حاصلی صحابۀ کرامک جمله سندن صکره ابو الطفیل وفات ایدوب
صحابه نک وفاتی منقرض اولدی پس عکراش بن ذؤیب یوم جملدن صکره یوز سنه باقی قالدی دیدکلری و معمر
مغربی و بابا رتن هندی که هجرتک التی یوز اوتوز سنه سنده کلوب صحابیلیق ادعی اتدیکی و کریع بن محمود
که تاریخ مزبوردن صکره کلوب اصحاب علیدن اولمق اوزره دعوی اتدیکی جمله سی اکاذیب و اراجیف و افسانه
واضحوکه قبیلندندر حدیث مذکورینک منطوقلرینه مخالف اولمغله ذهن سلیم و عقل مستقیم انلرک استماع و تصدیقنی
ابا ایدر عصام دیدیکه حدیث مزبور و خبر ابی الطفیل حضرت خضرک وجودی ایله اشکالدن خالی دکلدر زیرا
رسول اکرمک زمان سعادت اقترانلرنده خضرک وجودنده کلمات اهل صدق ویقین اتفاق ایلدی بعضیلر
اشکال مذکوری شو وجهله دفع اتدیلر که حضرت خضر اکثر اوقاتده علی وجه الارض الماء اولدیغی مشهور
اولمغله حدیث مذکوردر علی وجه الارض قیدی ایله خارج اولور وبعضیلر دیدیلر که خضر و عیسی معمرین دن
اولدقلری معروف و مشهور اولمغله حکم مذکوردن استثناء عقلی طریقیله مستثنی اولور وبعضیلر
دیدیلرکه حدیث مذکورده واقع ولا احد لفظندن مراد رسول اکرمک اهل زمانی اولانلردر حضرات متقدمین
دن اولوب موسی زماننده موجود ایدی پس معاده عیسی کبی مستثنی اولور والله اعلم حضرت خضر
حقنده بو مرتبه قیل و قال و اقاویل مختلفه اولمغله کنجایش بو مرحوصله ترجمه اولمدیغندن ماعدا ما نحن فیه ده
جهندن نفعی مخوف وممنوع مجانشیاع الاطناب وتجافیا عن الاسهاب انک ذکری ایله تکثیر سواد صحوف
سطور قیلنمدی وصلی الله علی محمد وآله وصحبه اجمعین **الحدیث الرابع عشر حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن**
الطایفی الثقفی ابن یعلی که صدوقدر **اخبرنا ابرهیم بن المنذر** انذاردن مأخوذ اسم فاعل صیغه سیله در
الحزامی حاء مهمله نک کسری بعده زاء معجمه ایله احد اجداده نسبتدر صدوقدر اصحاب ستة حدیثنی
روایه اتدیلر **اخبرنا عبد العزیز بن ثابت** ثباتدن مأخوذ اسم فاعل صیغه سیله در میرک دیدیکه
اصل اسماعمزده نسخه سیرو اکثر نسخ ابن ثابت واقع اولدی لکن اسماء رجال علماسنک تحقیقی
ابن ابی ثابت اولمق اوزره تحقیق اتدیلر اسمی عمران بن عبد العزیزدر **الزهری** بنی زهره یه نسبتدر
زاء معجمه نک ضمی وهانک سکونی ایله کتابلری محترق اولوب حفظی فاسد و غلطی شدید اولمغله متروک اولدی
وحدیث مذکوری بعینه بو سند ایله دارمی و طبرانی دخی تخریج اتدیلر **حدثنی** بعض نسخه ده قال حدثنی واقع
اولدی **اسمعیل بن ابراهیم** الاسدی که ثقه در **ابن اخی موسی بن عقبة** ابن واو رفعله اسمعیلدن بدل
یا عطف بیاندر ابراهیمک صفتیدر دکلدر زیرا موسی ابراهیمک برادری در ابن همزه الف ایله کتابه اولنور
... اسمعیل بن ابراهیم بن عقبة ابو اسمعیل المدنی عن عمه موسی بن عقبة دیو تصریح اتدی ...

عن موسى بن عقبة عينِ مهمله نڭ ضمّی و قافڭ سكونیله و رفیقه و دفعه و مغازیده امام در عن كريب

تصغیر صیغه سیله در ابی مسلم الهاشمی در ثقه در عن ابن عباس قال كان رسول الله صلى الله عليه وسلم

افلج الثنيتين بانڭ تشدیدیله ثنیته لفظنڭ تثنیه سیدر مهذبده دیدیكه الثنایا چهار دندان

پیش كه دو زبر و دو زیر الثنیتان و الثنیته یكی الرباعیات چهار دندان كه از پیش ثنایا

بود رباعیه یكی تركیده ثنایا دورت اوڭ دیشلركه ایكیسی آلتده و ایكیسی اوستده اولوركه

ایكیسنه ثنیتین و برینه ثنیته دیرلر و رباعیات ناب ایله ثنایا مابیننده اولان دورت دیشكه

ایكیسی آلتده و ایكیسی اوستده اولور برینه رباعیه دیرلر طیبی دیدیكه فلج ثنایا و رباعیات

مابیننده اولان فرجه یه و فرق ثنایا مابیننده اولان فرجه یه اطلاق اولنور پس بو مقامده واقع

اولان فلج فرق معناسنه اخذ اولنور ثنایا یه اضافه قرینه سیله لكن جوهرینڭ اجل مفلج الثنایا

ای منفرجها دیدیكی اوزره فلج معنیین مذكورین مابیننده مشترك اولمق فهم اولنور پس بو تقدیرجه فرق

معناسنه در دیمكه حاجت قالمز میرك دیدی كه فلج لفظنڭ معنای ثانیده استعمالی مجاز لغوی طریقیله اولمق

محتملدر بعض نسخه ده مفلج الثنایا واقع اولان جمع صیغه سیله علی رضی الله عنه دن مبلج الثنایا بار موصده

ایله روایت اولنان ابن عساكر علی دن براق الثنایا دیو تخریج ایتدی رسول اكرمڭ كبو دندانی كه

توصیفنده دیدیلركه بحر من الشهد فیه مراشفه یاقوته صدف فیه جواهره اذا تكلم جمله شرطیه

كاننڭ خبر بعد خبریدر رسول اكرم تكلم ایتدیكی وقتده نور حسیی معنولری ظاهر و المغله شرطیه مذكوره

ایله تقیید ایتدی رُؤِیَ رانڭ ضمّی و همزه نڭ كسری ایله رؤیه دن مأخوذ ماضی مجهولدر بصر معناسنه

عین تكلمارنده نورڭ ظهوری هر كسی عندنده مرئی و نمایان اولمغله مجهول صیغه سیله ذكر اولندی

كالنور كاف مثل معناسنه رُؤِیَ نڭ نائب فاعلیدر رئی مثل النور تقدیرنده یخرج من بين

ثنایاه صلى الله عليه جمله سی مثل دن حالدر فاعل ضمیری اكا راجعدر رؤی مثل النور خارجا تقدیرنده

در و لفظ مثل اضافه سببیله تعریف كسب ایتمكله یخرج جمله سی اكا صفت اولمق دخی جایزدر

بعضیلر كاف حرفو عنده زایده اولمق جایزدر عندی كذا در بها كبی دیدیلر پس فاعل ضمیری نوره راجع

و جمله نوردن حال یا صفت اولور طیبی كلامندن استفاده اولنور كه كاف مثل معناسنه اولدیغی

صورتده مدركلام تشبیه اوزره در و بو رسول اكرم تكلم بیوردقلری وقتده حقه دهانلرندن باشیده

اولان الفاظ گوهربار بیان و ظهور جهتندن مانند نور جلوه گر الجمی ظهور اولور ایدی دیمك اولور اكر

زایده اولورسه حسی تكلملرنده درج دهانلرنده قبعه قیلان ثنایای لؤلؤ نمالری میاننده خ الحقیقه

نور لامع اولور ایدی دیمك اولوركه بو كیفیت سایر معجزات قبیلندن اولور معیدو د بعضیلر دیدیركه

یخرج ده اولان فاعل ضمیری تكلم لفظندن استفاده اولنان كلامه راجعدر پس ثنایاسی مابیننده كلام مانند نور خروج

ایدر ایدی دیمك اولور مواهب لدنیه ده ابی قرصافه دن روایت اتدیكه ابی قرصافه دیدی كه بن و والدهم

و خالهم رسول اكرمڭ شرف پایبوسلرینه مستسعد اولوب بیعت اتدكدن صكره رجعت ایلدكده اثنای طریقده

والدهم و خالهم بكا دیدیلركه ما راينا مثل هذا الرجل احسن وجها ولا انقى ثوبا ولا الين كلاما و راينا

كالنور يخرج من فيه وصلى الله على محمد وآله وصحبه اجمعين

باب ما جاء في خاتم النبوة

یعنی خاتم الانبیا

حضرتلرینڭ خاتم نبوتی شرحنده واقع اولان اخبارڭ بیانی بابیدر كه خاتم نبوتڭ لونی و مقداری

و رسول اكرمڭ جسد نظیفلرندن مكانی معلوم اولور و خاتم النبوه اهل كتاب عندلرنده علامات

نبی آخر الزماندن اولمق اوزره موصوفیتی معلوم ایله لفظ خاتمده بر قچ لغه مشهوره وار در اكا و

خاتم تانڭ فتحی و كسری ایله و ختام تادن صكره الف زیاده سیله و خیتام خانڭ فتحی و مثناة تحتیه

نڭ سكونیله و خاتام جمله سی مهرلیه جك آلتڭ اسمی در بو مقامده مراد بو معنی دكلدر بلكه رسول

اكرمڭ جسد مباركلرنده موجود اولان اثر ختم در و لفظ خاتم لفظ نبوه نه مضاف اولدیغی نبوه

اوزرینه مهر اورولوب نبوة آنڭ وجودیله ختم نمود لریله ختم و ختام اولدیغی اشعار ایچوندر كه اثری

جسم شریفلرنده نمایان قیلندی زیرا عادتا بر شینڭ اوزرینه مهر وضع ایتمك اول شینڭ تمامنه

دلیلدر پس لا نبی بعدی نكته سی مانند نو عروس دلفریب جلوه گر منصه ثبوت اولور فهو خاتم

الانبیاء والرسل یاخود نبوه اسراری متضمن بر مكتوب مرغوب بدیع الاسلوبه تشبیه اولنور

مكتوب مرقوم اطلاع اغیاردن حفظ ایچون مهر وضع اولندیغی كبی نبوه دخی رسول اكرمدن

صكره اغیار و بیكانه اكا دست تعرضی دراز اتمكدن منع ایچون اوزرینه مهر وضع اولندیغی اشعار در

یاخود رسول اكرمڭ نبوتنه دلیل اولدیغی اعلام در زیرا سلمان حدیثی دلالت ایتدیكی اوزره كتب متقدمه

رسول اكرم خاتم نبوه ایله توصیف اولنمشدر كسر تا ایله خاتم روایتی بو مقامده مناسب دكلدر بلكه خاتم النبیین

تعبیرنه اوفقدر مصنف بو بابده سكز حدیث ذكر ایتدی الحديث الاول حدثنا قتيبة بن سعيد بعض

نسخه ده حدثنا ابو رجا قتیبه بن سعید واقع اولدی قال انا یعنی اخبرنا حاتم تانڭ كسریله در

بن اسمعيل ثقه در اصحاب سته حدیثنی تخریج ایتدیلر عن الجعد جیمڭ فتحی و عینڭ سكونیله در بعض نسخه ده

تصغیر صیغه سیله واقع اولدی حدیثنی شیخلی تخریج ایتدیلر بن عبد الرحمن قال قایل جعد در سمعت

السائب بن یزید همزه نڭ كسریله در ... ثبت لسی حدیث مرفوع روایه ایتدی دورتدی كبار ایله ده

وبري متفق عليه در كينه سي ابو زيد الكندي در هجرتك سكسن بشنجي سنه سنده وفات ايدي ايكنجي سنه سنده
تولد ايدوب باباسيله حجة الوداعده حاضر اولدي هجرتك سكسن بشنجي سنه سنده وفات ايتدي **يقول**
قايل سايب در **ذهبت بي خالتي الى رسول الله صلى الله عليه وسلم** بي لفظنده اولان حرف با
تعديه ايچوندر مصاحبه معناسي دخي ملحوظ در يعني خالهم بني كيدردي كندو بنم ايله بيله كيتدي شمس
الدين كرماني صحيح بخاري شرحنده ديديكه اذهبته ايله ذهبت به مابيننده فرق بودر كه اذهبته بر شيئي
كيدروب وازاله ايدوب كندو قالديغي معامله ده وذهبت به كيدروب وكندوي بيله كيتديكي معامله ده
استعمال اولنور پس سايب ذهبت بي تعبيرني اختيار ايتديكي خالهسي بيله كيتديكين اشعار ايچوندر
واهل عربيتدن مبرد وسهيلي قوللري دخي بودر كه با تعديه مع معناسنه در ديو تصريح ايتديلر بعض
ذوات مذكوره شو وجهله اعتراض ايتديلر كه حرف بادن منفهم اولان مصاحبه تعديه يه قسيم در اجتماعلري
جايز دكلدر وذهبت به ده مصاحبه معناسي ملحوظ در ديدكلري نظم كريمده ذهب الله بنورهم قوليله
منتقض اولور زيرا انده مصاحبه معناسني اعتبار متصور دكلدر انتهى خاطر فاتره شويله خطور ايدر كه
قايل مذكورك مصاحبه تعديه يه قسيم در ديديكي قول مقبول دكلدر زيرا حرف با معنيين مذكورينه
شامل معناي اعمدن عبارة دكلدر كه حتى معنيين مذكورين انك جزئياتندن اولوب بري برينه
قسيم اوله بلكه لفظ بانك انلره وضعي ودلالتي اشتراك طريقيله در ومشتركك معنالري بري برينه
نسبة قسيم اطلاق اولنمز ومعلوم در كه شافعيه مشتركك معنالري اطلاق واحد ايله جمع واراده
اولنمق جايز در ديديلر پس باء مذكوره دن تعديه ومصاحبه معا ملحوظ اولمق جايز اولور وقايل
مذكورك ذهب الله بنورهم نظم كريمنده علماء مفسرينك تحقيقاتنه مطلع اولمش بيضاوي ديديكه
عدى الفعل بالباء دون الهمزة لما فيهما من الاستصحاب والاستمساك يعني ذهب فعلي با
ايله متعدي اولدي همزه ايله متعدي اولمدي باده استصحاب واستمساك معناسي موجود اولديغي
ايچون بعضيلر ذهب السلطان بماله ايله تمثيل ايتديلر يعني سلطان فلان كمسنه نك مالني اخذ
وامساك وكندويه مصحوب ايتدي ملا خسرو انوار التنزيل شرحنده بو مقامده لما فيهما من الاستصحاب
قولنك بياننده ديديكه لان الفرق بين اذهبه وذهب به ان معنى اذهبه ازاله وجعله ذاهبا وذهب به
استصحبه ومضى به معه فذهب الا ابا مدن حرف جرك اسباب تعديه دن اولمه سي طبيعي علينا خلجان
ويرركه همزه وتضعيف فعل لازمي مفعول صريحه متعدي اولمغه سبب اولدقلري ظاهر در
اذهبت زيدا وفرحت عمرا كبي اما حرف سببيله متعدي اولان فعل لازم مفعول غير صريحه متعدي

اولور

اولور ومنلا خسرونك مقام مزبورده الهمزة اظهر في التعدية ديديكي بو معنادن نشأت ايتمك كرك ودخي لكن
فيه كلام يفوت بذكره الغرض الاصلي انتهى والله الموفق شيخ جزري ديديكه سايب بن يزيدك خالهسي
نمر بن قاسط الكنديه نك همشيره سيدر ابن حجر ديديكه سايبك خالهسنك اسمنه واقف اولمدم والده
سنك اسمي علبة بنت شريح در **فقالت يا رسول الله ان ابن اختي وجع** وجع واوك فتحي وجيمك
كسري بعده عين مهملهنك تنوينيله ذو وجع يعني الم صاحبي ديمكدر صحيح بخاريده اكثر روايات ده
وقع واوك فتحي وقافك كسري وعينك تنوينيله واقع اولدي ابن حجر شرحنده ايدي اصابه وجع في قدمه
ديدي اهل لغة ديديلر كه وقع تحريكله قدمده حاصل وجع ديمكدر وقع الرجل ديرلر علم يابندن اياغنك
ايچي خشونت ارض وغلظة حجردن متاذي اوله ابن بطال ديديكه بزم عندمزده معروف اولان وقع
در ماضي صيغه سيله يعني معناسي ارض اوزرينه دوشدي وعليل اولدي ياخود مرضه دوشوب شو حاله كيردي
ديمك اولور **فمسح رسول الله صلى الله عليه وسلم رأسي** يعني سايب ديديكه خالهم بني رسول
اكرمك حضورينه كوتوروب ديديكه يا رسول الله همشيره زاده مك بر وجعي وآياغنده المي وار ديو استشفاء
ايتدي رسول اكرم دخي بنم باشيمي مبارك اللريله صيفادي. بيهقي ديديكه سايبك باشنده رسول اكرمك
اللري طوقونان موضع معلوم ايديكه باشندن غيري اعضاسنك موبلري جمله آغاردي وباشنك
قبلي آغاروب سياه قالدي بعضيلر ديديلر كه سايبك باشنه مسح ايتدكلري انلردن منفهم اولور كه
مرض باشنده اوله اكر وجع آياغنده اولديدي آياغنه مسح ايدر ايدي مخفي دكلدر كه رسول اكرم قوة
قدسيه يه مصدر وتاييد الهي يه مظهر اولمغله رأسك قدمه بعد وكليسي وار ايكن رأسنه مسح
ايدوب موضع مرضه مسح ايتمكله شفاخانه غيبدن داروي صحت منصب اولديغي رسول اكرمك شرف
شان وعلو كعبلرينه دليل قوي اولديغين اظهار وحاله مزبوره معجزات باهره دن اولديغين اشعار
ايچوندر خصا سايبك بر سر موينه مسح ومس اللريله بو اثر متحقق اولور ايدي على الخصوص
قدمده اولان امراضك منبعي واكثريا منشاي رأس در ودخي رأس اعضاء سايره نك رئيسي وشريف
وبو حديث شريفده رسول اكرمك اصحابنه غايه تلطف ونهايه تعطفني اشعار وار در خصوصا حداثت
سني اولانه وذات شريفلرينك كبريا وتمتع وظهارا فيلا وقعدن تغايلرينه دليل ظاهر وار در
ودعا لي بالبركة باء ورانك فتحهلريله بركت البعيردن ماخوذ در اشتر سينه سيني زمينه وضع ايدوب
چوكدي معناسنه ومعنى شنعده لزوم وعدم انفكاك معتبر در لهذا صو جمع اولان موضعه بركه تسميه اولنديغي
صوانده ثابت اولديغي ايچون تحصيل ماوز باده معناسنه در ديديلر تبريك بركه ايله دعا ايتمكدر

طعام بريك ديرلر مبارك معناسنه بارك الله لك وفيك وعليك وبارك لك ديو استعمال اولنور وحضرت
الله طرفندن برشيده اولان خير وبركة ديرلر واول شيئه مبارك اطلاق اولنور ميرك ديديكه دعالي بالبركة
نك معناسيه قال في شانه اللهم بارك له اي في عمره وصحته ويحكد ابن سعد عطا موني النايب طريقندن
تخريج ايتديكي كه رسول اكرم سائب حقنده بارك الله فيك ديو دعا ايتدي وه دعاسي مستجاب اولديكه صحيح
بخاريده حديث مذكورك سندنده ذكر اولنان جعددن روايت ايتدي كه سائب بن يزيدي طقسان
دورت سنه سنه بالغ اولمش كوردم جلادت اعضاسيه اعتدال وسلامه اوزره ايدي سائب ديديكه بنم
سمع وبصرم حال شبابمده اولديغي كبي تمتع وانتفاعم رسول اكرمك دعاسي بركتيدر وتوضأ
رسول الله ابدست الدي فشربت من وضوئه وضوء واوك فتحيله مرويدر ابدست صويي معناسنه فطور
وسحور كبي افطار اولنان وسحر وقتنده اكل اولنان طعام معناسنه صاحب نهايه ديديكه اصل كلمه وضاءت
دن ماخوذدر حسن معناسنه ابن حجر ديديكه وضودن مراد ابدست ايچون احضار اولنان صو يا ابدست
دن ارتوب ابريقده فضله قلان صو يا ابدست ايچون استعمال اولنان صو محتمل اولمغله كه معناي اولدن
فاء تعقيبيه ابي اولدوغندن مادام رسول اكرم ايچون احضار اولنان ابدست صويندن ايچمك تكلف
ايچمك خلاف ادبدر لهذا وقتي بيضاوي معنيين اخيرين اوزره حمل ايتدي ميرك مكتسب اولان
ابدست ايچون استعمال ايتدكلري صو اولمقدر زيرا تبرك وتيمن بو صوده اقوي واتمدر وبعض
فقها احكام مياه ده ماء مستعملك طهارتنه حديث مذكور ايله استدلال ايتدكلري بو معنايي
ترجيح ايتدكلرندن ناشيدر زيرا نجس ايله تبرك اولمز محتمل اولمليه كه ابدست دن فضله قلان صو مراد
اولدوغنه شربت تعبيري قرينه در زيرا متبادر اولان مراد اوله تبركت ديو تعبير ايدر ايدي وبعض
اصحاب شافعيه حديث مذكور ايله احكام مياه ده ماء مستعملك طهارتنه استدلاللري موهومدر ديدكلر
لا يصح الاستدلال مع وجود الاحتمال قاعده مقرره در وقمت خلف ظهره ورسول اكرمك ظهرينك
ارديه طوردم ادبه رعاية ياخود رسول اكرمك امرينه امتثالا فنظرت الى الخاتم مهر نبوتنك
محلي منكشف اولمغله ياخود سائبك درونندن آني كورمكه اشتياقي كلي اولديغيندن رسول اكرم مكاشفه
ايله فهم ايتدكلرندن خاتمي كشف ايتمكله خاتمه نظر ايتدم بين كتفيه روايت كافك فتحي وتانك كسري ايله در
وبين لفظي الخاتم بين تقديرنده الخاتم لفظنك صفتي يا كاينا بين تقديرنده ايدن حال اولنور
شمايلك نسخه لرندن بعض نسخ مصححه ده الى الخاتم الذي بين كتفيه واقع اولديغو صفة اولمه سي
مرجحدر وبعض روايتنده ورايت الخاتم عند كتفيه [illegible] واقع اولدوغي موضعي خاتمه ومالي اصلاف
وكيفيته

وكيفيته وهيئته ولوني خاتم ان شاء الله تعالى آخر بابده ترجمه احاديث ثمانيه تمامنده بيان اولنور والله الموفق
فاذا مفاجاة علميه ايچون در هو خاتم راجعدر مثل زر الحجلة زر زاء معجمه نك كسري وراء مهمله مشدده
ايله فارسيده وتركيده دوكمه ديرلر جمعي ازرار كلور وحجله حاء مهمله نك وجيمك فتحه لريله بيت العروس ديدكلري
قبه كبي خانه دركه اني ثياب وجهاز وپرده لرله تزيين ايدرلر وآنك چوق زرلري وسيعي يعني توكمه وايلكلي اولور
جمعي حجال كلور يعني مهر نبوة نظر ايتدكده انك حجله توكمه سي مقدار نجه اولدوغنه علي الفور مطلع اولدم جمهور
قولي بو معنادر وبعضيلر ديديلر كه حجلدن مراد فارسيده كبك وتركيده كلكلك وعربيده قبج ويعقوب
مذكرينه وقبجه ويعقوبه وحجله مونثنه ديرلر بو معنايه حجله نك جمعي حجل وحجلان وحجل كلور پس بيضه
كبك زره مشابه سنده اولمغله استعاره طريقي وكبك معناسنه حجله يه اضافتي قرينه سيله زره ذكر و
بيضه اراده قيلندي صحيح مسلم شرحي مفهم نام كتابده ديديكه رايت في بعض الكتب ان زر النبي اصله
پس بو وجه اوزره بيضه دخي طيوره نسبة اصل اولمغله اكا حقيقة زر اطلاقي صحيح اولنور وخاتم نبوتي
كلكلك يمرطه سي مقداري نجه كوردم ديمك اولور حديث ثانيده مثل البيضة الحمام كلامي بو معنايي مؤيددر
خطابي ديديكه راء مهمله يه زاء معجمه اوزرينه تقديم ايله رز دخي روايت اولنديكه واو بيضه در
رزت الجرادة ديرلر چكركه قويروغني زمينه ادخال ايدوب بيضه القاء ايتسه وبعض نسخ بخاريده
واقع اولديكه ابو عبيده صحيح اولان راء مهمله يي زاء معجمه اوزرينه تقديمدر ديدي پس شمس الدين
تورپشتينك راء مهمله نك تقديمنه روايه مساعده ايتمز ديديكي كلام مرضي دكلدر وصلى الله على محمد
واله وصحبه اجمعين الحديث الثاني حدثنا سعيد بن يعقوب الطالقاني لامك سكونيله وكسريله
وفتحيله دخي جايزدر طالقان ايكي شهردر بري خراسانده وبري قزوينه قريبدر وبو مقامده ثاني
مراددر سعيد ثقه در لكن ابن حبان كاهي خطا ايدر ديدي وحديثني ترمذي وابو داود و
نسائي تخريج ايتديلر انا يعني اخبرنا ايوب بن جابر ضعيفدر حديثني ابو داود وترمذي تخريج
ايتديلر عن سماك سينك كسري وميمك تخفيفيله بن حرب كه تابعي جليل القدردر عن جابر بن سمرة
ذكري مرور ايتدي قال قايل جابردر رايت ابصرت معناسنه در الخاتم بين كتفي رسول الله صلى الله
عليه وسلم ظرف رايت نك مفعوليدر ودخي الخاتم الكاين بين تقديرنده صفة وكاينا بين
تقديرنده حال اولمق جايزدر ولا نفع حديث ولده سبقت ايتدي غدة غين معجمه نك ضمي ودال مهمله
مشدده نك فتحي شول اتپاره سيدر كه تحت الجلده ظاهر اولور كه فارسيده دنبه وتركيده بز
ديرلر جمعي غدد كلور مراد خاتمي حمرته نسبه در حمراء غده نك صفتي در مراد حمرته مايل ديمكدر

زیرا رسول اکرمک جسد لطیفنده بر جزؤ اولوب جسده نظیفی لوننده ایدی وصحیح مسلمده انه کان علی لون
جسده صلی الله علیه وسلم واقع اولدی مثل بیضة الحمامة غدة ومثل نصب ایله خاتمدن حال مترادفه
یا حال متداخله در یعنی خاتمی رسول اکرمک کتفیلری مابیننده کوردم خاتم قوزی غده کبی وکوکرجین
یمرطه سی کبی اولدیغی حالده کبوتر بیضه سنه تشبیه مقدار وصورده دربیق وصفوتده در اما حمی
تاجده دیدی که حمام کبوتر وهر جانوری که باطوق بود چون فاخته وقمری وسنک خواره الواحد
حمامة الحدیث الثالث حدثنا ابو مصعب اسم مفعول صیغه سیله در ابن معین ثقه در دیدی ابو داود
وترمذی ونسائی حدیثین تخریج ایتدیلر بو کتابده بو حدیثدن غیری حدیثی یوقدر المدینی بعض نسخه ده
المدنی واقع اولدیکه قیاسه موافقدر زیرا نسبتده قیاس یائی حذفدر جهینه نسبتنده جهنی دیرلر
نووی دیدی که یائی اثبات اصل نظر ایله در معلوم اوله که صاحب صحاح طیبه یه نسبته مدنی ومدینة
المنصور یعنی بغداده نسبته مدینی ومداین کسری یه نسبته مداینی در دیدی پس ابو مصعب
که احمد بن ابی بکر بن القاسم بن الحرث الزهری در طیبه دن اولمغله مدینی نسبتی صحیح اولمز
بخاری دیدیکه مدینی یا ایله اول کمسنه در که مدینه ده اقامت ایدوب موضع آخره نقل اتمیه ومدنی
بلا یاء اول کمسنه در که مدینه ده تولد ایدوب موضع آخره نقل ایلیه وسیوطی لب اللباب
نام کتابنده دیدیکه مدینی میمک ویانک فتحه لریله مدینه نسبتدرکه جدّه در و دالک کسری ویانک
سکونیله مدینه مرو ومدینه نیسابور ومدینه اصبهان ومدینه قزوین ومدینه بخارا یه
ومدینه سمرقند ومدینه نسفه نسبتدر وعلی قلة مدینة الرسوله دخی نسبت اولنور لکن اکثر
اولان مدینة الرسوله نسبت مدنی در میمک و دالک فتحه لریله که قیاس بودر انا یعنی اخبرنا
یوسف بن الماجشون اصول مصححه ده جیمک کسری وشینک ضمی ونونک کسریله ضبط اولنمشدر سمعانی
دخی بو وجه ایله ضبط ایتدی وقاموسده جیمک ضمیله در دیدی یوسف مذکور یوسف بن یعقوب
بن عبد الله بن ابی سلمة الماجشوندر سمعانی انسابده دیدیکه ماجشون تسمیه سنک
وجهی یوزلری قرمزی اولدیغی ایچوندر واهل مدینه یوزلری قرمزی کمسنه یه ماجشون دیرلر
صاحب قاموس ماجشون لقب ماه کوندن معربدر دیدی مه کون لفظندن معرب اولمق
انسب ملاحظه اولنور ومنصرف اولدیغی معرف باللام اولدیغی ایچوندر عن ابیه مراد جد اعلاسی
اولان ابی سلمة الماجشوندر عن عاصم بن عمر بن قتادة بن نعمان مدنی در اوسیدر وانصاریدر مغازی یه
وقوفی تام واردر عن جدته رمیثه رانک ضمی ومیمک فتحی ویانک سکونی بعده ثاء مثلثه نک بعده

تاء ایله در صحابیه در روایتی حدیثی بر حدیث مذکوردر بری صلوة ضحی حقنده عایشه دن روایت ایدر قالت
سمعت رسول الله علیه السلام یعنی رمیثه دیدیکه رسول اکرمک اهتز له عرش الرحمن کلامنی استماع
ایتدم شو حالده ولو اشاء ان اقبل الخاتم الذی بین کتفیه رسول اکرمک کتفلری مابیننده اولان
خاتمی اوپمک مراد ایده ایدم من قربه خاتم بکا بغایه قریب اولدیغندن ناشی لفعلت ایشلر ایدم یعنی
اوپر ایدم لکن مراد ایتمدم واوپمدم من قربه ده من تعلیلیه ومابعدنه لفعلت یه متعلق در که
اهتمام یا اختصاص ایچون تقدیم اولنمشدر ضمیر مجرور خاتمه راجعدر ورسول اکرمه راجع اولمق دخی
محتملدر لفعلت لو کلمه سنک جوابیدر رمیثه نک بو کلامندن رسول اکرمک حضورلرنده
انلرک قرب تام وانبساط کلیسی اولدیغی اشعار ورسول اکرمک حسن معاشرتی خصوصا
عجایز وارامله ملاطفتلری اولدیغی اظهار واردر میرک دیدیکه اشاء لفظنده مضارع صیغه سیله
اختیار ایتدی اگرچه کلمه لو آتیی ماضی معناسنه تحویل ایدر صورت حال ماضیه یی استحضار وحاله مشهوده
رمیثه نک خاطرنده حاضر ومشاهد اولدیغی اظهار ایچون ومتکلم مفعولی اولان اقبل لفظنه موافق
ومقصودی اولان لفظ مذکوره معنی مطابق اولدیغی کبی لفظاً دخی مطابق اولسون ایچون ولو شاء ده
واو حالیه در وجمله شرطیه قالت تحتنده رمیثه راجع فاعل ضمیرندن حالدر عصام واو عطفیه
وجمله شرطیه سمعت نک مفعولی مابیننده رمیثه رسول اکرمه بغایه قربنی افاده ومعنای
اتقان وجهی اوزره اولوب استماعنده خلل وضبطنده ذلل اولمدیغنی تفهیم ایچون اعتراض
واقع اولدی دیدی مخفی اولمیه که حدیث مذکورده محل استشهاد الخاتم بین کتفیه لفظیدر یقول
قایل رسول اکرمدر جمله سی سمعت نک مفعولندن بدل اشتمال یا حال مبینه لهیئة المفعول در
عصام قولی اوزره سمعت نک مفعول ثانیسیدر سمعت ماضی صیغه سیله مذکور ایکن یقول
مضارع صیغه سیله ذکر اولندیغی رمیثه حال سماعنده اولان حالتی سامعک ذهننده احضار
اتمک ایچوندر لسعد بن معاذ یعنی رسول اکرم سعد بن معاذ حقنده اهتز له کلامنی سویلر ایکن
ایشتدم سعد بن معاذ انصارک سیدی و بین العقبتین مصعب بن عمیر یدنده اسلامی
قبول ایتمشدر وانک اسلامی سببیله جمله بنو عبد الاشهل اسلامه کلدیلر میان قومنده مقدم
وامری مطاع ایدی غزوه بدرده حاضر اولوب غزوه احدده رسول اکرمک خدمتنده ثبات
ایدوب ثابت قدم ایدی مهاجرتک بشنجی سنه سی ذی القعده سنده که سعد بن معاذ اوقودی
... یوم خندق ... ابن العرقة ... اوق ایله مجروح ...

وبر وجهله قانيني امساك ممكن اولمامغله برآيدن صكره وفات ايتدي وبقيعده دفن اولندي قسطلاني
ديديكه اكحل همزه نك فتحي وكافك سكوني وحاء مهمله نك فتحي بعده لام ايله وسط ذراعده واقع بر طمردركه
ديديكه تركيده كوده طمري ديرلر اوچ طمركه قولده مجتمع اولمشدر اورتاده اولان طمردر خليل ديدي كه اكحل
عرق الحيوه در وبعضيلر ديديلر كه اكحل بر طمردر كه جميع اعضاده آنكدن بر شعبه واردر يدده اولانه
اكحل ظهرده اولانه ابهر فخذده اولانه نساء ديرلر معاذ الله عروق مذكوره دن بري قطع اولنسه
قانيني بر وجهله طورمز **يوم مات** فاعل ضميري سعده راجعدر مخفي اولميه كه يوم مات لفظي اگر مبتدا محذوفك
اولورسه يقول نك ظرفي رسول اكرم كلامي اولورسه مابعدنده **اهتز** لفظنك ظرفي اولور اهتز
اهتزازدن مأخوذدر حركت معناسنه يعني متحرك اولدي **عرش الرحمن** سعدك موتي ايچون پس
ضمير مجرور سعده راجع اولور مضاف تقديريله لاجل موت سعد تقديرنده روايه اخرى دده كما واقع
اولديكه روحه راجعدر لاجل روح سعد تقديرنده زيرا لفظ روح مذكر و مؤنث استعمال اولنور
معلوم اوله كه علماء اعلام عرش رحمندن مراد سموات سبعك فوقنده اولان عرش اولدوغنه
اتفاق ايدوب اهتز لفظنك معناسنده اختلاف ايتديلر شيخ ابن حجر ديديكه عرش رحمنك
سعد ايچون حركتي روح شريفي عرشه صعود ايدوب عرش آنك روح پرفتوحنه دولت مواصلت
ايله سرافراز اولديغي ايچوندر زيرا بر كسنه بر ذات پرحبورك قدوم جالب السروريله شاد و فرحناك
اولسه اهتز ديرلر وزمين كبي تازه ايله سبزه زار اولسه اهتزت الارض بالنبات ديدكلري دخي بو
قبيلدندر وحاكم ابن عمردن تخريج ايتديكي اهتز العرش فرحا حديثي بو معنايه مؤيددر
وبعضيلر عرش الرحمن دست قدرت وبازوي حكمته تحريك ايتمك ملائكه يي سعدك موتندن
آگاه ايدوب سعدك علو شانه وسمو مكانه ودرجه رفعت ورتبه منزلتنه ملائكه يه تفهيمدر
ديديلر وبعضيلر مراد سعدك روحنك قدوميله اهل عرشك حركت وفرح واستبشاريدر ديديلر
بو توجيه اوزره واسئل القرية كبي حذف مضاف ياخود ذكر محل واراده حال قبيلندن مجاز اولور
وحاكم تخريج ايتديكي ان جبرائيل قال من هذا الميت الذي فتحت له ابواب السماء واستبشر به اهلها
حديثي بو معنايه مؤيددر وبو توجيه اوزره جايزدر كه اهل عرشك حركتلري سعدك صلوة جنازه
سنه فوجا بعد فوج حاضر اولمق ايچون آسماندن زمينه نزول ايتدكلرندن نا شئ اوله وابن عمردن
روايت ايتديكي هذا الذي تحرك له العرش وفتحت له ابواب السماء وشهده سبعون الفا لقد ضم
ضمة ثم فرج عنه حديثي معنايي مجوزي مؤيددر ودخي ترمذينك انسدن تخريج ايتديكي حديث كه

سعدك

سعدك جنازه وتابوتي خفاف اولدقده منافقلر ديديلركه سعدك جنازه سي بغايت خفيفدر رسول
اكرم بو كلامي استماع ايتدكده ان الملائكة تحمله ديو بيورديلر بو معنايي مقويدر حنفي ديديكه
كلام مذكور سعدك شان ووفاتنه تعظيمدن كنايه در زيرا عرب بر شيئي معظم اشيايه نسبت
ايدرلر مثلا ظلمت الارض بموت فلان وقامت القيامة له ديرلر ودخي معلوم اوله كه مقتضاي ظاهر
حديث نفس عرش الرحمنك فرحناك يا غمناك اولدوغندن حركت كلمه سيدر نووي مختار اولان
بودر ديدي وميرك ديديكه حديث مذكوري ظاهرندن اخراج ايدوب تأويلات بعيده ايله تأويل
ايتدكلري ذي روح اولميان شيئدن بو مقوله خارق العاده حركتي استبعاد ايتدكلرندن اولمق
گرك حاشا ثم حاشا حضرت حكيم فعال ما يريدك حكمت باهره وقدرت قاهره سندن بعيد دگلدر كه
جسم بي جانده احداث احساس لذت وايجاد ادراك الم ايتمه سيله مسرور ومغموم ايليه قادر حكيم
بي همتا الذي يفعل في ملكه ما يشاء حضرتلرينك حكمتي تامه وقدرتي عامه اولدوغنه تسبيح حصا و
حنين جذع ايكي شاهد عدللردر وجمادات حقنده دنياده وان منها لما يهبط من خشية الله
نص كريمي ادراك حجاره يه دليل قويدر فسبحان قادرا يفعل ما يشاء ويحكم ما يريد وما ذلك
عن قدرته وقوته ببعيد ودخي معلوم اوله كه بعض طرق حديثده اهتز العرش بموت
سعد بن معاذ واقع اولدي وبراء بن عازبدن روايت اولنديكه عرش مذكور سعدك جنازه سي
وضع اولنان سرير يعني جنازه وتابوتدر ديدي وبخاري صحيحنده بو حديثي جابردن روايت ايتدكدن
صكره حكايت ايتدي كه بر كمسنه جابره اعتراض طريقيله ديديكه يا جابر براء بن عازب اهتز السرير
ديو روايت ايلدي ديدي جابر جوابنده كان بين الحيين ضغاين يعني ايكي قبيله مابيننده
معادات قديمه وعداوت ديرينه وار ايدي بنم رسول اكرمدن استماع ايتديكم اهتز عرش الرحمن
لموت سعد بن معاذ لفظيدر ديدي خطابي بو مجملك تفصيلني شو وجهله بيان ايتديكه
قبيلتيندن مراد اوس وخزرجدر سعد بن معاذ اوسدندر وبراء بن عازب خزرجدن
اولمغله خزرج اوسك فضل ورتبه سنه قايل اولمديغندن براء سعدك فضلني ستراً اهتز السرير
ديدي لكن عسقلاني ديديكه خطابينك بو كلامي خطاء فاحشدر زيرا براء بن عازب دخي اوس
دندر زيرا سلسله نسبي معاوك نسليله حارثه ابن الخزرجده مجتمع اولورلر حارثه
نك باباسي اولان خزرج اوس مقابلي اولان خزرج دگلدر خطابي اوس مقابلي خزرج ظن ايدوب
خطا ايتدي بلكه جابر كندو اوس مقابلي خزرجدن ايكن عداوت قبيلتيني حقي اظهاره مانع اولميوب

بسعدك فضيلتني اوزرايچون بو كلامي تكلم ايلدي كه كويا براء بن عازبدن تعجب ايدوب زيرا اهتز مستوجب
وفعل متعجب دركه براء سعد ايله قبيلۀ واحده دن اولمغله سعدك غيرت كيشي مكتسب بلكه انك فضيلتني
اظهار واجب ايدي بجهت بن حقي ستر وسعدك فضيلتني كتم ايتمكله عذر ايتم وبن خزرجي وسعد
اوسي اولوب قبيله لريمز مابيننده آتش عداوت قائم وحقد قديمي دائم القصة ميانمزده ضغينه
متقرر وكينه مستمر اولديغي حيثيتكله ممانعت وسعدك فضيلتني اظهاره مدافعت ايتمزدي في الحقيقه
بنم رسول اكرمدن استماع ايتديكم اهتز له عرش الرحمن لفظيدر ديدي ودخي مخفي اوليه كه براء بن عازبك
حقيدي سعد بن معاذك فضيلتني ستر دكل ايدي بلكه براء حديث مذكور اهتز السرير لفظيله بالغ
اولمغله عذري مقبولدر وابن عمر دخي براء اتديكي تأويله ذاهب اولمش صكره رجوع ايدوب عرش الرحمن
لفظنه عودت وجزم ايتديكي درجه صحته بالغ اولمشدر اگرچه اهتز العرش لموت سعد حديثي اون قدر صحابي
دن روايت اولنمشدر لكن حاكم نيسابوري ديديكه اهتز عرشي مصرح اولان احاديث جمله صحيحين ده
تخريج اولنمشدر وقطعا معارض اولان احاديث زبري صحيح ده ذكر اولنمشدر والله اعلم وصلى الله
على محمد وآله وصحبه اجمعين الحديث الرابع حدثنا احمد بن عبدة عين مهمله نك فتحي وباء
موحده نك سكوني ايله الضبي ضاد معجمه نك فتحي وباء موحده تشديديله در وعلي بن حجر
حانك ضمي بعده جيمك سكونيله در وغير واحد ما قبلنه معطوفدر يعني احمد وعلي دن غيري
نيجه كمسنه لر دخي بزه تحديث ايتديلر مخفي اوليه كه حديث مذكور باب اولده بطوله ذكر اولنديغنده
مصنفك بو حديثنده شيخي ابو جعفر محمد بن الحسين اولمق اوزره ذكر اولنمشيدي لكن مصنف
حديث مذكوري جماعه كثيره دن اخذ ايدوب بعضنك اسمني سابقده وبعضنك اسمني بو
مقامده ذكرده تفنن ايلدي قالوا انا يعني اخبرنا عيسى بن يونس عن عمر بن عبد الله
مولى غفره مولى عمردن بدل وغفره غين معجمه نك ضمي بعده فانك سكونيله در قال قائل
عمردر حدثني ابرهيم بن محمد من ولد علي ابن ابي طالب كرم الله وجهه ولد واوك
ولامك فتحه‌لريله مفرد ودخي واوك ضمي ولامك سكونيله جمع اولمق اوزره ضبط اولنديغي
قال قائل ابرهيم در كان علي اذا وصف رسول الله صلى الله عليه وسلم جمله سي مقول قولي در
يعني ابرهيم كان علي لفظني ذكردن صكره فذكر فذكر ايدي ابرهيم يا علي در الحديث يعني باب اولده
مذكور اولان حديثي بطوله بتمامه ذكر ايتدي وقال يعني علي يا ابرهيم حديث مذكورك خلالنده
اذا التفت التفت معا لفظندن صكره ديدي كه كان بين كتفيه كافك فتحي وتانك كسري ايله

مضبوطدر

مضبوطدر خاتم النبوة تانك فتح وكسري جائزدر وهو حال بوكه رسول اكرم خاتم النبيين تاده
فتح وكسر جائزدر معلوم اوله كه حديث مذكور باب اولده ذكر اولنمش ايكن باب ثانيده بركره دخي
ذكر اولنديغي بين كتفيه خاتم النبوة لفظيله استشهاد ايچوندر زيرا لفظ مذكور خاتمك
وجودنه ورسول اكرمك جسد لطيفلرنده محلنه دلالت ايدر والله اعلم وصلى الله على محمد وآله وصحبه اجمعين
الحديث الخامس حدثنا بعض نسخه ده ثنا واقع اولدي محمد بن بشار ذكري مرور ايتدي
انا يعني اخبرنا ابو عاصم كه ضحاك بن مخلد دركه نبيل ديمكله تصغير صيغه سيله موصوفدر
اكابر علماءدن وحديثي كتب ستده مذكوردر انا يعني اخبرنا عزرة عين مهمله نك
فتحي وزاء معجمه نك كسري بعده راء مهمله ايله در بن ثابت بن ابي زيد الانصاري البصري كه
ثقه در حدثني علباء عين مهمله نك كسري بعده لامك سكوني بعده باء موحده بعده مد ايله در
بن احمر كه بصري صدوق وقرآندندر قال قائل علباءدر حدثني ابو زيد كنيه سيله مشهوردر
عمرو بن اخطب خاء معجمه ايله در الانصاري ابو زيدك صفتيدر رسول اكرمك زمان
سعادت اقترانلرنده جامع قرآن اولان اصحاب اربعه نك بريدر قال قائل ابو زيددر قال لي
رسول الله صلى الله عليه وسلم يا ابا زيد معلوم اوله كه حرف ندانك آخرنده اولان الف ابا زيدك
همزه سيدر وحرف ندا ايچون الف كتابت اولنميوب كتابة اولنان الفي حرف ندا ايله قرائت ايدوب
بعده همزه قرائت اولنمق اكثر محدثينك عرفلريدر صحابه كرامك رسم مصحف شريفده اجرا ايتدكلري
صورته موافق اولان بودر ميرك ديديكه كاهيجه قرائتدن دخي تخفيفا حذف اولنور ادن همزه نك
ضمي ودال مهمله نك سكوني بعده نونك ضميله در دنودن مأخوذ امر حاضردر وجمله سي قال لي نك
مقولي در اقرب مني يعني بكا يقين اول ويانمه كل فامسح سينك فتحيله مسحدن مأخوذ امردر
ظهري يعني ظهرمي قاشي ياخود رسول اكرمك ثوب بندهن ظهر شريفنه اذا ويرر شي
تخيل ايتدكلرنده اول موذي اولان شيئي تفحص ايدوب بعده ازاله ايتمك ايچون ابو زيده ظهر مبارك
لرين مسحيله امر ايتديلر ياخود ابو زيدك درونده مهر نبوتك كيفيتنه اطلاع آرزوسي جاي كير
اولديغني رسول اكرم نور نبوت ايله كشف ايدوب ابو زيدي بو آرزودن قضاء وطر ايتسون
ايچون لطيفانه وظريفانه مسح ظهرلريله امر ايتديلر مخفي دكلدركه كلام مذكور رسول اكرم حضرتلرينك
ابو زيده مبالغه حسن اهتمام ونهايه لطف ونوازش تابي اشعار ايدر مصنف جامعنده شو
وجهله روايت ايتديكه رسول اكرم دست كرم بيوستلرين ابو زيدك چهره سنه وضع ايدوب مسح والله جمله

دیو دعا اتدیلر وابو زیدک دخترزاده سی عزرة بن ثابت روایة اتدیکه جدم ابو زید رسول اکرمک دعاء
اجابة قرینلری برکاتیله یوز یکرمی یاشنه بالغ اولوب رأس ولحیه سنده معدود بر قاچ موی سفید وار
ایدی **فمسح ظهره** یعنی رسول اکرمک امرینه امتثالا یانلرینه واردیم و مبارک ظهرلرینه مسح
اتدم **فوقعت اصابعی علی الخاتم** اتفاقی بارمقلرم مهر نبوة اوزرینه واقع اولدی **قلت** قایل علباء در
یعنی ابو زیددن خاتم لفظنی استماع اتدکده کیفیة خاتمه مطلع وهیئتنه واقف اولمغیچون ابو زیده
دیدم که **وما الخاتم** خاتم نه نسنه در و مقدار وهیئتی نه در **قال** ابو زید جوابنده خاتمی یعنیه کوردیکم
اصابعی واقع اولدیغی وجه اوزره دیدی که **شعرات مجتمعات** شعرات عینک فتحیله شعره نک جمعیدر
مجتمعات میمک کسری ایله اسم فاعل صیغه سیدر یعنی برنسنه درکه اوزرنده مجتمع براز موبلری وار
مخفی اولمیه که شعرات لفظنی خاتم اوزرینه حمل چندان صحیح اولمیوب سایر احادیث صحیحه یه مخالف
اولمغله ذو شعرات یا مافیه شعرات یا علیه شعرات تأویلنده اولمق لازمدر والله اعلم **الحدیث**
الحادی عشر حدثنا بعض نسخه ده ثنا واقع اولدی **ابو عمار** عینک فتحی و میمک تشدیدیله در
الحسین بن الحریث حاء مهمله نک ضمی و راء مهمله نک فتحی و میمک و یاء مثناة تحتیه نک سکونیله
بعده ثاء مثلثه ایله در **الخزاعی** خاء معجمه نک ضمیله خزاعه یه نسبتدر که ازددن بر قبیله در نقه در
انا یعنی اخبرنا **علی بن حسین بن واقد** صدوقدر حدیثنی بخاری ادب مفرده تخریج اتدی **حدثنی**
ابی که حسین بن واقددر **حدثنی عبد الله بن بریدة** بن الحصیب الاسلمی المروزی ائمه سته ه
حدیثنی تخریج اتدیلر بریده و حصیب تصغیر صیغه سیله در **قال** قایل عبد الله در **سمعت**
ابی بریدة بریده ابی دن بدل یا عطف بیاندر بریده صحابیدر مدینه ده براز زمان ساکن
اولوب بعده بصره یه بعده مروه نقل و مروده وفات اتدی **یقول** قایل بریددر **جاء سلمان**
الفارسی رانک کسری ایله کوره فارسه نسبتدر ورانک سکونیله لحن یا تغییرات
نسب قبیلندندر و کوره مزبوره یه فارس تسمیه سنک وجهی وجه رجالی فارس الخیل
وشجیع اولدقلری ایچوندر بعضلر فارس بن کیومرثه منسوب اولدقلری ایچوندر دیدیلر میدرک شاه
دیدی که شیراز و تستر یا بلنده رام هرمز نام قصبه که اعمال فارسدندر سلمان اول قصبه دن نشأت
اتمکله فارسی اطلاق اولندی لکن مدینه اصفهانه قریب جیران نام قریه دن نشأت اتدی دیدکلری
وجه اوزره فارسی اطلاق اولندیغی عرب مطلقا عجمه شو تعلیل تحت ملکنده اولان مملکته فارسی
اطلاق ایلدکلرینه بنادر والا اصفهان اعمال فارسدن دکلدر معلوم اوله که سلمان

فارسینک

مطلب اسلام سلمان فارسی وسرگذشت او بیان شود

فارسینک بعض احوالی حدیث مذکوره متعلق اولوب ارباب تواریخ بیان اتدکلری اوزره بو مقامده شرح
و ترجمه اولنمق حدیث مذکورک ترجمه سنه معاون اولمق ملاحظه سیله کمیت سبک خرام قلمه ارخاء عنان اولنوب
میدان سفید کاغده شو وجهله خطوه ریز صحرای پهنای معناده شو رسمه کرد انکیز اولور که مورخان
صحیحة الاخبار وخصته کذاران مرضیة الآثار سلمان فارسینک احوالین حکایت ومآل مقالیچه
روایة صدد ینده سلمانک کندو لساننده استماع اولنان سرگذشتی وآغاز وانجام بازکشتی شو وجهله
بیان وشو منوال اوزره عیان اتدیلر که بنم بوم وزادیم و منشاء و میلادم مدینه اصفهانه قریب جیران
نام قریه اولدیغی شک و مریه دن عاریدر و پدرم قریه مزبوره نک دهخدایی یعنی ایاغی اوزره مطیع فرمانی
ایدی کیش مجوسیته دایم وعبادة ناره مداوم و پرستش آتشه ملازم اولوب مناودت اغیار
بنجاه هوا کیر و مصاحبة اشرار تغییر اتمه سین ایچون قرة العینی کبی محافظه و هیبته احتیاط تام ایله مجاورت
ایدوب دروندخانه بنا اتدیکی آتشکده ده بنی اشتعال نار ایله اشتغال و خدمه آتش ایله بنجه ماه
وسالی مجال اتمشدی و بیرون قریه ده بر ضیعه وسیعة الاطراف و بوستان نسیجة الاکناف
وار ایدی که ایام بهارده نزهتکاهمز و هنکام توجهده بنا اهمز ایدی که احیانا ضیعه جانبنه
روان اولدیچه پدرم مانند سایه یانمدن ایرلماز و لازم بیتح بالمعنی الاخص کبی بر آن بندن
منفک اولماز ایدی چون روز نوروز کلدی و بوستانک تربیه وتیماری لازم و اصلاح جداول
وحرثه در ودیواری مهم اولدی بابام ایله جانب ضیعه یه روان و مرغ قفس شکسته کبی خرم وشادمان
اولدم قضایا بر مصلحه مهمه ظهور ایتدیکه بنی تنهاجه جانبنه اول مهمک اتمامی ایچون فرستاده
و کندو بوستانده شغل آخر ایچون توقف ایتمک اقتضا ایتدی بن دخی مانند باد وزان سوی خانه یه
روان اولدم ناکاه اثناء طریقده بر دیره کذر قیلدم که درونندن آوازه لر اتصالنه پیوسته و دلنواز
نای هو طاس مقرنسه بر مقتضای آن شباب بو قضیه نک غورینه اطلاع ایچون درون
دیره شتاب اتدم وکوردم که جمع غفیر وجمع کثیر که کبی سوز کداز و تضرع و نیاز و کیمی سینه چاک
ودیده نمناک ایله عبادة حی ذی الجلاله مداومت و اشتغال ایدرلر و میانلرنده بر پرسینه پوش هزار ادب
ایله نشسته و پیشکاهنده بر کتاب کشاده جماعت بیشمار آنی نقطه پرکار کبی دایره احاطه
اتمشلرکه انلره بعضی ناشنیده کلمات تعلیم و عدة الغمر بنم کوش زدم اولمین معانی تفهیم ایدر
بیلدم که پیر فرتوت رئیس قوم مذکور واسقف فرسفوردر مجلسه داخل وحضورنه واصل اولدقده بنم
اوضاع و اطوارم وجنبشی ناهموارمدن غریب اولدوغنی استدلال و اضطراب و طبطابه انتقال ایدوب

بنده سؤال ایتدیکه ای جوان نو هوس مشکلکی وار ایسه عرض ایله • و بو کنیسه یه کلمکدن مقصودک
نه ایسه سویله • بن دخی درونمده غلیان ویرن وضع نادیده نک استخبارینه و قوم مزبورک طرز و
طورلرینک سببی نک اسقف اینه آغاز ایدوب دیدم که • ای پیر کشاده ضمیر بو عمل که آکا مداوم
و بو شغل که آکا ملازم سز • نه کونه شغل عمل • و نه وضع بی محل در • بو کارک نامینی بکا تفهیم • و منشاء
و سببینی تعلیم ایدوب بو کمینه یی دلشاد • و حقیقت حاله مطلع قلمغله برقرار ایده سز • پیر مرقوم
دخی بو کوردکک عمل عیسی دینی • و مسیح آیینی اوزره عبادت در • و بو کتاب کلام سبحانی
و وحی آسمانی در • و انکلیون اسمیله نامزد عیسی نک کتابیدر که جل همتم آنک قولنه انقیاد
و اطاعت در • دیو جواب ایله مقابله ایلدکده • خاطریمه شویله خطور ایتدیکه بو شیوه بزم شیوه مزدن اولی
و بو قومک عبادتی بزم عبادتمزدن اصوب و اعلی در • بو کروهک طاعتی سلامته انسب و بزم عبادتمز
تهلکه یه اقرب در • پرستش آتش بی حاصل بلکه اکا توجه حیز امکانده دکل • زیرا بزم معبود اتخاذ ایتدیکمز
نار بنده دیرینه سین یاقار • و عابد هزار ساله سین حیزم خشک ایله برابر طوتار • پیر مزبوره
شو وجهله توجیه خطاب ایتدم که بو آبک سرچشمه سی و منشا و منبعی نه جانبده در • پیر دخی
حالا دیار شامده بر کنیسه نبی جانند • و آنده ساکن پیر اسقف دلپسند وار که بو دینک حقایقی
و بو آیینک دقایقنی قوم نصاری اندن اخذ و تلقف ایدرلر دیو جواب شافی • و کلام وافی ایله
مقابله ایتدی • بن بو کفت و کوده • و بو معنایه حیرت آلوده • هنکام شب کلمش و ضیعه نک مهام
معهوده سی بالکلیه ضایع و مهمل قالمش • پدرم دخی بوستانده هزار ترقب و انتظار و توقف و اضطرار
دن صکره • صد پیچ و تاب و قلق و اضطراب ایله بنی تجسس و تفقد ایچون جانب خانه یه شتاب ایتمش
بن دخی عقلمی جمع و سوی خانه یه روان اولمش ایدم • اثناء طریقده پدر ایله ملاقات ایتدک
و مقابر ایکی خطوه کلدک • بکا اولان غضب و حدتنی و خشم و شدتنی مشاهده ایتدم • حیرت
آلوده سرکذشتمی سویلدم • و باعث مکث نه اولدیغنی سراپا بیان ایلدم • بنم دین نصاری یه
رغبتم • و آیین مسیحه میل و اهتمام کوروب • کوناکون توبیخ و تهدید • و تعنیف و تشدید ایدوب
درون خانه ده بنی بسته آهنین خلخال • و بیرون خانه یه خروجی محال ایلدی • بن دخی ناچار
دل پرغم و دیده پرنم ایله مانند اسیر • قلاده بند زنجیر اولدم • آخر الامر آنده زهوی دین نصارای
متزاید • و وصول دین عیسی متاکد اولمغله • خفیه جانب دیره بر کیمسنه ارسال ایدوب
بطریق معهوددن شو وجهله نیاز و رجا • و نهایت تضرع ایله استدعا ایتدم که جانب شامدن

قافله تجار بو حوالی یه کلدکلرنده بنی خبردار ایده لر • بر ایکی کوندن صکره ایالئ دیر طرف شامدن تجار
و نصاری طایفه سندن سوداکار کلوب • عن قریب بونده شامه رجعت ایده جکلرین بکا اشعار
ایتمشلر • بن دخی بو خبردن خرم و دلشاد • و بایقی جال کان قید غمدن آزاد اولدم • یعنی پایمده
اولان قید حدیدی هزار علاج ایله شکسته قفس کبی • و اخراج ایدوب سکان خانه خوابکاه فراغته
وار دقده مرغ شکسته قفس کبی پران • و قافله مزبوره یه لاحق اولنجه روان اولدم • و طایفه
تجار ایله حوالی شامه واصل و بی حد جست و جو • و بی نهایه تک و پو ایله • ماخذ دین مسیحی اولان
اسقفک دیرینه داخل اولوب • جان و باش ایله کنیسه مرقومه ده فراشی و صدق نیت و خلوص
عقیده ایله مثال بنده اسقف مزبوره ملازم • و در دور شب مانند عبد زرخریده خدمتنده مداوم
اولدم • بر از مدتدن صکره چراغ حیوة اسقف صرصر وفات ایله مرده اولمغله • موضعنده اسقف
آخر اجلاسی ایتدیلر • زمان مدید و آمد بعید آنک خدمتنده دخی صرف مقدور • و سعی موفور ایتدم زمان
وفاتی قریب اولدقده بکا شو وجهله وصیت • و شو رسمه نصیحت ایتدی که • یا سلمان بنم مرغ روحم
ربوده چنکال شاهین اجل اولدقده شهر موصلده بر دیرده دین مسیحک حقایقنه واقف
بر اسقف کامل وار در • بر آن توقف ایتمیوب آنک مجلسنه رواند • و خدمتنه شتابان اوله سین
بناء علی هذا خطه شامدن جانب موصله محمل بند عزیمت اولدم • و تجسس و تفحص ایده رک دیر
نشین اولان اسقفی بولدم • زمان وافر و اوان متکاثر خدمتیله سرافراز • و از زمانده صداقت
ایله جوق خدامدن ممتاز اولدم • آنک دخی شیشه حیواتی سنک خورده دست وفات اولمغه
قریب اولدقده • شو وجهله لب جنبان وصیت اولدیکه • یا سلمان بنم آب حیواتم غبار ممات ایله
مکدر • و آیینه روانم کرد وفات ایله مغبر اولدقده شهر نصیبینده بر اسقف دیر نشین وار
در که • آیین مسیحانک دقایقنه بغایة واقف در • علی فور الاستعجال آنک خدمتنه کشاده بال
اوله سین • لهذا بن دخی سوی نصیبینه صرف زمام همت • و عطف لجام عزیمت ایدوب دیر
نشین اولان اسقف مرقومک خدمتنه واردم • و بایقی وجه کان قدمنه یوزیم سوردیم • مدة
مدیده و ازمنه بعیده خدمتنده مقیم • و ملازمتنده مستقیم اولدم • آنک دخی نخل حیواتی بریده
تیشه ممات اولمغه قریب اولدقده • شو رسمه لب کشای وصیت اولدیکه • یا سلمان بنم جام
عمر شکار حیواتم ریخته خاک وفات اولدقده • شهر عموریه لرکه حالا السنه ناسده بروسه نامیله
شهیر • و موطن اقامه مترجم فقیر در • بر بطریق صاحب طریق وار در که • حالا مشکلات دین عیسی

وكشاف معضلات آيين مسيحي اندن غيري كيمسنه بلمز • واندن اعلم اساقف نصاري ده كيمسنه فهم ايلمز
انك صحيفه مجلسنه قلم وار شيئا على الرأس مسارعت • وباي جاهل كان خدمتنه مبادرت ايليه يه
بناءً عليه بن دخي جانب نصيبيندن نطاق عزيمتي كمربند ايدوب سوي بروسه يه وصول بولدم • وبهر طريق
بطريق قبورك دولت مواصلتي ايله مغتنم • وشرف خدمتيله متنعم اولدوم • مدة بسيار وهنكام بي شمار
مدينه بروسه ده ساكن وحضور درونم ايله انده متمكن اولمق خلالنده كاهي خدمت بطريق ايله مشتغل • وكاهي
كسب مال ومعاشده مستقل اولمغله • طريق اكتساب مواشيه سالك وبراز بقر وغنمه مالك اولدم • اول دخي
تلخكام زهر آب اجل اولمغه قريب اولدقده • شو وجهله كوهرپاش وصيت اولديكه • يا سلمان بوقدر مدتدر
مانند بنده صداقتله خدمتكله بني ممنون ايتدك • وخلوص استقامتيله راسخان مسلكنه كيردك يا سلمان
آكاه اولكه بعد اليوم دين عيسينك طراوتي زايل • وآيين مسيحانك نضارتي مضمحل اوله كرك • زيرا
بن كتب قديمه ده شويله قرارت ايتدمكه عن قريب ديار عربده دين ابراهيم اوزره مكه ده نبي آخر الزمان
مبعوث اولوب • براز مدتدن صكره بر موضعه هجرت ايدركه • اول موضعك طاشلري سياه
وساحه سنده اشجار خرما قد وبالا چكمشدر • واول نبي مذكور دين حق اوزره مبعوث اولوب
كتب متقدمه ده مسطور اولديغي اوزره نبي موعود اولدغنك اوچ علامتي واردر • اولا صدقه
قبول ايتمز • وثانيا هديه قبول ايدر • ثالثا صاغ دوشنده خاتم نبوة واردر • امدي يا سلمان
بنم سرمايه حيواتم نفاد • ومتاع عمرم كساد اولوب • لباس مستعار بدني تارك • وشاهراه فنايه
سالك اولدقدن صكره كركدركه • بر آن بو حواليده توقف ايتميوب • كندوكي آنك شرف خدمتنه
ايصال وآنك اصحابي زمره سنه ادخال ايدهسن • وآنك حق پيغمبر اولدغنه تصديق ايدوب سعادت
سرمديه نائل • وسيادة دارينه واصل اوله سن ديوب • بطريق وفور رجا نقد جان بخشه تسليم ايتدي
بن دخي آنك وصيتي • وبكا اولان وصيتي ايله عامل اولوب • مدينه بروسه دن ديار عربه
كيتمكه عازم • وقبله آمال واماني سمتنه احرام بند عزيمت اولمغه جازم • وپا در ركاب تهيه ايكن
ناكاه بني كلب قبيله سندن بر جماعت بروسه يه ورود • وعربستان طرفنه عبور ايتديلر • انلردن
نياز والتماس ايتدم كه بني همراه ايدوب ديار عربه ايصاله تعهد ايدهلر • وبو خدمتلري مقابله سنده
سلك ملكمده منسلك اولان كاو وكوسفند كندولرك ملكي اوله • انلر دخي بو قول اوزره قرار ايدوب
بني همراه ايتمكه راضي اولديلر • ولوازم واكرام ايله رفاقت ايدوب • تا وادي القرى نام موضعه وارنجه
مشاكت ايتديلر • وموضع مزبوره واصل اولدقده بني اسير ايدوب درديوب بر يهودي يه بيع ايتديلر • ناچار

زمان

زمان بسيار يهوديك خدمتنده پايدار • واول حواليده شجره نخل كوروب • بروسه ده بطريقك توصيف
ايتديكي موضع بودر ديو شاد اولدوم • بر ايكي كوندن صكره سيدم اولان يهوديك بني قريظه دن عم زاده
سي كلوب سيدمدن بني اشترا • ومدينه جانبنه ره پيما ايلدكده • اول حواليده سنك سياه بسيار كوردكده
يقينا بيلدم كه • بطريق معهودك موضع الهجره ديو توصيف ايتديكي موضع بودر • بو معنا بكا مايه سرور
اولوب • نبي آخر الزمانك وقت ظهورينه انتظار ايله سيدمك خدمتنده مشغول اولدوم • مكر رسول اكرم مكه ده
مبعوث اولوب كوس نبوته طره دورمش • بن سيدمك خدمتنده مكب ومشتغل اولمغله هركز صداسي
كوشمه بالغ اولمامش • بر كون سيدم ايله نخلستانه بعض مهم ايچون روان اولدق • بن اقطاف
خرما ايچون بالاي نخله عروج ايدوب • سيدم پاي نخلده بستر راحت كسترده قيلمشدي • عم زاده سي
هزار طبطاب واضطراب ايله مدينه دن سيدمك حضورينه كلوب ديديكه • قاتل الله بني القيلة كه وادي انصاردر
بر امر عجيب • وشيء غريبه دوچار اولدم • مكه جانبندن بر كمسنه نبوة ادعاسيله ظهور ايدوب
مبعوث من عند الله ونبي آخر الزمانم ديو دعوي ايدر • حالا قبايه كلوب وكروه انبوه تجمع ايدوب
انك ايچون قباده بر مسجد بناسنه شروع ايتديلر • بن بو كلماتي بالاي نخلدن استماع ايتدكده اندامه
لرزه وموبموم اعضامه رعشه طاري اولوب • كندومي بالاي درختدن سيدمك اوزرينه القا
ايتمكه قريب اولدم • خواه ناخواه اغصانه تشبث ايله تثبت ايتدم • صبره طاقتم وشكيبه استطاعتم
قالميوب ناچار بالاي نخلدن زمينه نزول ايدوب • عم زاده سيدمه مذاكره سبقت ايدن كلمات وقعب
نه كونه مكالمه ايتدككز مقالات نه در ديو استفسار ايلدكده • سيدم بني لطمه عنيفه ايله لطم • وضربه شديده
ايله ضرب وشتم ايدوب • اي غلام وير بي سال فضول سنك بو مقوله اقوال ايله مقاسبتك نه دركه خوريته
وصول ايچون سؤال صددنده اولورسين • سن فهمنه قادر اولمديغك معنايي نه بيلورسين • سكا كندو
كار بينه اشتغال لازم • وخدمته سيدك فهم دريو زجر وتوبيخ ايلدي • بن دخي ناچار ينه بالاي نخله صعود
وظاهرا اقتطاف خرمايه شروع ايدوب باطنمده بني مبعوثك خاكپاينه نه وجهله وصال اولسم ديو غريق
بحر فكرت اولمشدم • وقت شام قريب سيدم ايله معا مدينه يه عودت ايتدم • واقتطاف ايتديكم خرما
دن بر قاچ عدد خرما سيدم نفقه شامم ايچون بكا ويرمشدي • تناول ايتميوب رسول اكرمك حضور
جالب السرورلرينه اهدا ايچون ادخار ايلدم • معلوم اوله كه سلمان فارسينك بعض احوالي كندو
لسانندن اولمق اوزره بو مقامه كلنجه بيان اولندي • ان شاء الله تعالى بعض احوال سايره سي دخي
بريده حديثي ترجمه سي خلالنده بيان اولنمق مناسب ملاحظه اولندي • ودخي معلوم اوله كه سلمان فارسينك

رسول اکرم حضورینه کلدیکی هجرتک سنهٔ اولی سنه‌ده ایدی که بریده‌نک **حین قدم المدینه** کلامی اکا اشارتدر
یعنی سلمان رسول اکرم حضرتلرینک مدینهٔ منوره‌یه قدومی وقتنده حضور مستوجب السروره تشریف
اولدی **بمائدة** لفظنده اولان حرف با جاء لفظنک تعدیه‌سی ایچون اولوب مع بیانی اولنغی اوزره
مصاحبه معناسنی مفید اولمه‌سی ظاهردر یعنی سلمان رسول اکرم حضورینه مائده ایله کلدی فاحتملها
علی عاتقی روایتی بو معنایه تأیید ایدر وارباب لغت ما بیننده مشهور اولان بودر که مائده شول
خواندر که یعنی سفره در که اوزرنده طعام اوله والا اکا خوان دیرلر مائده دیمزلر امدی اکر رطب
طعامدن معدود اولورسه **علیها رطب** قولی مائده اوزرنه اولان طعام نه ایدوکینی تعیین ایچون
اولور واکر فاکهه اولوب طعامدن معدود اولمزسه مائده لفظی ظرف ایچون استعاره یا تجرید
طریقیله خوان معناسنه اولور وصاحب صحاحک الطعام ما یؤکل قولی معنای اولی‌یه مؤیددر و
صاحب ضیاء الحلوم دیدیکه الطعام الزاد المأکول صاحب مهذب دیدیکه المائدة خوان آراسته والموائد
جمع الرطب خرمای تر والواحد رطبة شیخ ابن حجر دیدیکه مائده مطلقا اوزرینه طعام وضع اولنان
شیئده مستعمل اولنور زیرا میددن مأخوذدر تحرک معناسنه مائده حین وضع وبسط
ورفعده تحرکدن خالی اولمدیغی ایچون مائده تسمیه اولندی وکاه مائده اطلاق وطعام اراده
قلنور وصاحب المحکم دیدی که مائده نفس خوانه دخی اطلاق اولنور پس بو وجه اوزره تکلف
وتأویله حاجت قالمز ودخی معلوم اوله که ابن العراقی تقریب الاسانید شرحنده دیدیکه حدیث
مذکورک ظاهری دلالت ایدر که سلمان رسول اکرم حضورینه فقط رطب اهدا ایتمش اوله
لکن احمد طبرانی اسانید جیده ایله سلمانک کندو حدیثنی تخریج ایتدیلر که سلمان دیدیکه براز
صغنم جمع وبازارده فروخت وقیمتیله طعام اشترا وترتیب ورسول اکرم حضورلرینه کتوردم
وطبرانی دخی تخریج اتدیکه سلمان دیدی که صغیر مکث قیمتیله لحم جزور اشترا وطبخ وبرکاسه‌یه
ثرید ایدوب رسول اکرم حضورلرینه کتوردم پس فی الحقیقه حدیثلر اقتضا ایدر که مائده‌ده
طعام ورطب مجتمعا موجود اوله میرک دیدیکه ابن العراقی قولی اوزره مائده‌نک مفهومنده
طعام مأخوذدر دیدکلری قول مشهور علیها رطب قولی بغایه مناسب اولدیغی مآل معنی اکا
منجر اولورکه خوان اوزرنده طعام که مائده‌نک معناسنده جزؤدر ورطب دخی قودم دیمک
اولور بو کلام رطبک طعام اولمدیغنه دلیلدر زیرا طعام اولسه تصریحه حاجت اولمز ایدی
فوضعها بین یدی رسول الله صلی الله علیه وسلم یعنی سلمان مائدهٔ معهوده‌یی رسول

اکرمک

اکرمک پیشکاهنه وضع ایلدی **فقال** قائل رسول اکرمدر **یا سلمان** رسول اکرم سلمانک اسمینی بو اسم
اولدیغین نور نبوة ایله کشف ایتدکلری ایچون دیو ندا ایتدیلر یاخود کندودن سؤال ایتدیلر یاخود
جبرئیل تعلیم ایتدی یا حضار مجلس اسمنی اخبار ایتدیلر وجائزدر که مقدما ملاقی واسمنه واقف
اوله‌لر **ما هذا** یعنی بو کتوروب پیشکاهمه وضع ایتدیککک نه‌در مائده‌یه اشارة اولسه هذه کرک
ایدی **فقال** قائل سلماندر **صدقة علیک وعلی اصحابک** وضع ایتدیکم شی سکا واصحابکه صدقه
در ارباب تواریخ شو وجهله بیان ایتدیلر که ادخار ایتدیکی خرمایی اخذ ایدوب قباده رسول اکرمک مجلسنه
دخول وخرمایی پیشکاهنه وضع ایدوب رسول اکرم دخی یا سلمان بو نه‌در دیو سؤال ایتدکده دیدیکه سنک
رجل صالح وعابد وعفیف وزاهد اولوب وحلالی حرامدن تمییز ایتمکله شهرتک وهر خصوصده احتیاط
وپرهیزه قدرتک وخفته ملکده صلحادن واجب الاکرام وغربادن لازم الاحترام ایدکنی اولادیغیمی
دخی استماع ایتدم مدت مدیده درکه شو خرمایی مستحقه صدقه ایتمک اوزره ادخار ایتمشدم الحالة
هذه سزدن اصلح وعندکده اولان غربادن الیق کمسنه بولمدیغمدن حضور شریفه کتوردم دیدی
فقال قائل رسول اکرمدر **ارفعها** یعنی رسول اکرم دیدی که یا سلمان بو مائده‌یی یاخود بو صدقه‌یی
بنم پیشکاهمدن قالدر احمد طبرانی روایت ایتدیلر که رسول اکرم مائده‌دن الین چکوب اصحابه
سز اکل ایدک دیدی وکندو اکل ایتمدی **فانا** رفعله امرک علتیدر یعنی زیرا بز که معاشر انبیایز
یاخود بن وبنی هاشم وبنی عبد المطلبدن اقاربم **لا ناکل الصدقة** صدقه‌یی اکل ایتمزز وجائزدر
که متکلم مع الغیر ضمیری عظمت معناسنی افاده ایچون مذکور اوله واکر رسول اکرم واصحابندن
کفایه اوله اصحابه دخی صدقه حرام اولمق لازم کلور وآینده هیچ برفرد قائل اولمدی که رسول اکرمک
حضورنده صحابهٔ کرام میاننده عشیرت اقربیندن کمسنه موجود وحاضر اوله بو صورتده اکل ایله امر
اتدکلری عشیرتدن غیری صحابه‌یه خاص اولور رسول اکرم وعشیرتنه صدقه‌نک حرمتنه متعلق
اختلافات احواله کتب فروع متکفل اولمغله بو مقامده آنک بیانینه تصدی اولنمدی **قال** قائل بریده
بن الحصیبدر **فرفعها** یعنی بریده دیدی که امره امتثالا سلمان مائده‌یی رفع ایتدی رسول اکرمک
پیشکاهندن یاخود صحابهٔ کرام اکلدن فارغ اولدقدنصکره رفع ایلدی قال لهم کلوا ها
وامسک یده روایتی بو معنایه مؤیددر اصحاب تواریخ دیدیلر که سلماندن رسول اکرمک صدقه‌یی
قبول ایتمدکلرن شاهد ایتدکده دیدی که عموریه‌دن بطریق معهودک بیان ایتدیکی علامات ثلاثه‌نک
بری ظهور ایتدی **فجاء** فاعلی ضمیر سلمانه راجعدر **الغد** نصب ایله فی الغد تقدیرنده در غددن مراد یا حقیقة

مطلب علامات ثلاثه‌نک اوبری

عددر یاحکماً عدده در که مراد بر غیر کوبده دیمک اولور بمثله یا تقدیه ومصاحبه ایچون در یعنی سلمان
اوله کتوردیکی مایده و رطب کبی قرداد ه ودخی رسول اکرمک حضورینه کتوردن میرک دیدیکه مثله ضمیر نک
مایده یه راجع مذکور اعتباریله در ابن حجر رطبه راجعدر دیدی عصام خوان اعتباریله مایده یه راجعدر دیدی
فوضعه سلمان صکره کتوردیکی مایده یی دخی وضع ایلدی بین یدی رسول الله صلی الله علیه وسلم
رسول اکرمک پیشگاهنه فقال رسول اکرم دیدی ماهذا یا سلمان یا سلمان بو کتوروب وضع
ایتدیکک نه در فقال سلمان جوابنده دیدیکه هدیة لک سنک ایچون هدیه در بعض نسخه ده
دیدیکه صدقه بر احساندر که مصدق آنی ثواب امیدیله مستحقنه اعطا ایدر وصدقه اعلی دن ادنایه
اخذ طرفندر وجمیسی مشهوردر پس صدقة علیک لفظنده اولان علی استعلا معناسنی مفید والمغله
بو معنایه ایمادر وهدیه بر عطیه درکه آنکله مهدی آخذه اولان محبتنی اظهار وآنکا تقرب قصد ایدر
پس هدیة لک دیوب رسول اکرمه تخصیص ایتدیکی هدیه ایله مقصود بالذات فقط رسول اکرمه
تقرب اولدیغنی اظهار ایچون در ودخی معلوم اوله که حرف علی مضرة وحرف لام منفعة ایچوندر دیو
مشهور اولان معنی اطلاقی اوزره دکلدر بلکه فعل واحد علی ایله استعمال اولندقده مضرة معناسینی
ولام ایله استعمال اولندقده منفعت معناسینی افاده ایدر شهد علیه وشهد له وحکم علیه وحکم له
کبی والا علی ولام هر موقع استعمالاتنده ضر ونفع معنالرن مفید اولمزلر پس عصامک صدقة
علیک وهدیة لک ده اولان علی ولام ضر ونفع معنالرن افاده ایدر دیدیکی کلام مقبول دکلدر
سلمان رسول اکرمک هدیه قبول ایتدیکنی مشاهده ایتدکده عموریه ده بطریق معهود بیان
ایتدیکی علامات ثلاثه نک بری دخی ظهور ایتدی دیدی فقال رسول الله صلی الله علیه وسلم
لاصحابه ابسطوا اکثر نسخه ده همزه نک ضمی وبانک سکونی وسینک ضمیله ضبط اولنمشدر که بسطدن
مأخوذ در نصر بابندن ایصال معناسنه یعنی الکزی مایده یه ایصال واندن اکل ایلک زیرا بسط
ید ایصالندن کنایه در قال الله تعالی لئن بسطت الی یدک پس سیاق قرینه سیله ایدیکم
لفظی محذوف ومقدردر یاخود نشر معناسنه طعامی مجلسده نشر ایلک که حضارک الکری آکا واصل
اولسون یاخود هدیه یی تعمیم ایلک یاخود سلمانه ایله انبساط وقدومیله استبشار ایلک تا که
قلبی مطیب اوله بعض نسخه ده انشطوا نون وشین معجمه ایله واقع اولوب نشطدن مأخوذ در
یعنی نیم ایله معا اکل ایتمکله خرم وشاد اولک بعضیلر همزه نک وشین معجمه نک کسریله ضبط ایتدیلر
ضرب بابندن یعنی مایده نک عقده سنی حل ایلک کویا سلمانک مایده سی معقود ومسربته ایدیکه رسول

اکرم

والمغله صح

اکرم حل ایله امر ایلدی مخفی اولمیه که معنای اخیر اکثر اصحاب لغاتک قوللرینه مخالفدرکه ثلاثیدن اولان
نشط عقد معناسنه وافعال دن اولان انشاط حل عقد معناسنه که همزه ازاله ایچوندر حتی صاحب
نهایه دیدیکه یقال نشطت العقدة اذا عقدتها وانشطتها اذا حللتها صاحب تاج الانشوطة
کره وکشادن وهو من الاضداد دیدیکی معنا ایله مندفع اولور وبعضیلرک همزه نک فتحی وشینک
کسری ایله ضبط ایتدکلری اوزره انشاط دن مأخوذ اولوب حل معناسنه اهل لغت قوللرینه موافق اولور
ودخی معلوم اوله که سلمانک رسول اکرم حضورینه کوتوردیکی خرما ستاننک کندویه نفقه ایچون
ویردیکی خرما اولدیغی صورتده کلام یوقدر وجایزدر که سیدک اذنی منضم اولمش اوله حدیث
مذکور هدیه مهدینک کندو ملکی اولدیغین واولمدیغین تفحص ایتمدن ظاهر حاله اعتمادا قبولنک
جوازنی اشعار ایدر ودخی مهدی الیه اولان کمسنه هدیه یی قبولده عسکره جلسایی حصه مند ایتمک
مستحب اولدیغنه دلیل در ومن اهدی له هدیة فجلساؤه شرکاؤه فیها حدیثی اکرچه ضعیف در بو معناده
مؤیددر ترمذی اصولنده دیدیکه حدیث ضعیف قنبورده واقع اولان جلسادن مراد مهدی الیه اولان
کمسنه نک مجلسنده مداوم وساکن بیتی ومعتکف بابی اولانلردر قبول هدیه وقتنده موجود
اولان جلسا دکلدر الهدایا مشترکه کلامی اکرچه من حیث المعنی حدیث قنبوره موافقدر
لکن لفظنک اصلی یوقدر حکایت اولنور که مشایخ عظامدن بر فرده کاملة دراهم ودنانیر وامتعه
قسمندن هدیه عظیمه کلدی ودر حضورده مسافر مجلسی هدیه ای بولنوب الهدایا مشترکه دیدکده شیخ
قنبور لیکن تنها خوشتر که دیدی مسافر مذکور ظن ایتدی که شیخک تنها کندو ایچون اولدوغی
مسافره هدیه دن حصه اولمیه دیو سویلدوکی نادم ونهایه متألم اولوب چونکه شیخ نقیرن حس
ایتدی لیکن تنها بهار توشه خوشتر که دیدی وهدیه قنبوره یی بتمامها ویردی هدیه نک اکثر نقودن
ما عدا معهود مال بولمش مغربی کبی شاد اولوب تحمله قادر اولمدیغله خدام معاونت ایتدیلر وتنزیلنه
کتوروب کیتدیلر ودخی روایت اولنور که امام ابو یوسفه وافر نقود هدیه کلدی حضار دنبری الهدایا
مشترکه دیدکده ابو یوسف دیدیکه ای فلان الهدایا ده اولان الف لام عهد خارجی ایچوندر یعنی
خرما وزبیب مقوله سندندر اولان فعدیه یه شامل در نقودده صادق دکلدر وشتان ما بین
علماء الباطن والظاهر وحدیث مذکور ده کافرک هدیه سینی قبول جایز اولدیغنه دلیل واردر زیرا
سلمان حین اهداده مسلم دکل ایدی وحدیث مذکورده هدیه ده ایجاب وقبول شرط اولمدیغنه
استدلال اولنور ودخی معلوم اوله که سلمان فارسی نبی آخر الزمانک علامات ثلاثه سندن

ضعیف صح

ایکی علامتی مشاهده ایدوب خاتم نبوتی مشاهده سنه آرزومند ایکن صحابه کرامدن برکمسنه وفات ایدوب
رسول اکرم آنک جنازه سنی تشییع ایچون بقیع جانبنه روان اولمشلر ایدی • دفن ایتدکدنصکره
صحابه میاننه جلوس ایتدیلر • سلمان دخی مهر نبوتی مشاهده آرزوسیله اول حوالیه واروب
رسول اکرمک ظهری سمتنه استداره ایتدکده رسول نور نبوتله کشف ایتدی که سلمانک استدبار
واستداره دن مرادی کندویه وصف اولنمش برشیئک اطلاعیدر • مبارک ظهرلرندن ردالرینی القا
ایتدیلر • سلمان مهر نبوتی مشاهده ایتدکده بی اختیار اوزرینه دوشوب تقبیل ایتدکده رسول اکرم
بیوردیلر که یا سلمان تحول تحول یعنی کیرو کیت کیرو کیت سلمان دخی سرکذشتنی بیان
ایلدی که **ثم نظر الی الخاتم علی ظهر رسول الله صلی الله علیه وسلم** قولی بو معنایه اشارتدر
لفظ ثم سلمانک علامتین مذکورتینی مشاهده ایتدیکی وقتدن صکره وافر زمان دور ایدوب متراخیا
نظر ایتدیکنی اشعار ایچوندر **فآمن به** حرف فا تعقیب ایچوندر یعنی سلمانک علامات ثلاثه یی
مشاهده نک تمامنده متعاقبا رسول اکرمی تصدیق واسلامی قبول ایتدی • حضرة مولانا جامی
شواهد النبوة نام تألیفنده دیدیکه سلمان رسول اکرمک مجلس شریفلریله مستسعد اولدقده لسان
عربی یی عالم اولمغله رسول اکرم ترجمان طلب ایتدکده تاجر بر یهودی احضار ایتدیلر که عربی وفارسی
لسانه واقف ایدی • رسول اکرم وسلمان مابیننده ترجمانت صددنده سلمان رسول اکرمی
لسان فارسیه ایله مدح ایلدکده یهودی • ترجمه یی تحریف ایدوب یا محمد سلمان سکا شتم ایدر دیدی
رسول اکرم من سمیع نخل نحو ابیه اوزره بو فارسی کجه دبره ابدا ایچون کلمشدر دیدی • فی الحال جبریل
امین نازل اولوب سلمانک کلماتنی صحیح ترجمه ورسول اکرمی مدح ایتدیکنی بیان ایلدکده رسول
اکرم ترجمان معهوده یا یهودی سلمانک کلماتنک معنایه سنک ترجمه ایتدکک کبی دکل بلکه بنی مدح
ایدر دیدکده یهودی دیدیکه یا محمد چونکه سن لسان فارسی یی عالم سین بنی نه ایچون ترجمان
اولمغه دعوت ایتدک • رسول اکرم لسان فارسیه یی شو وقته دک بیلمز ایدم لکن جبرئیل بکا تعلیم
ایلدی دیدکده یهودی دیدیکه شو وقته دک یا محمد سنک نبوتکده شکم وار ایدی • وسنی
کاذب ظن ایدردم حالا عندمده محقق اولدیکه حق پیغمبر سین اشهد ان لا اله الا الله
واشهد ان محمدا رسول الله دیوب شرف اسلام ایله مشرف اولدی • بعده رسول اکرم جبرائیله
دیدیکه یا جبرائیل سلمانه لسان عربی یی تعلیم ایله جبرائیل دخی سلمانه آغزیکی آچ وکوزلریکی اچمه
دیدی سلمان اوامره امتثال ایتدکده جبرائیل سلمانک آغزینه بر آقچه القا وسلمان فی الحال لسان

عربی یی

عربی یی فصاحت ایله تکلمه آغاز ایتدی • ودخی معلوم اوله که سلمانک اسلامی قبول ایتدکدنصکره
بش سنه مقداری یهودینک ربقه رقیتنده قالدیغی **وکان الیهود** لفظی بو معنایه اشارتدر •
یهودک مفردی یهودیدر واو حالیه وجمله لیه آمن تحتنده فاعل ضمیرندن حالدر یعنی سلمان
شرف ایمان ایله مشرف اولدی • ربقه سی یهودک ربقه رقیتیله مربوط اولدیغی حالده مخفی اولمیه که
یهود ودیوس لهم ضمیری جمیع صورتنده مذکور اولدقلری اشعار ایدر که سلمانک برقاچ یهودی
مابیننده مشترک اوله • وابن سعدک ابن عباسدن تخریج ایتدیکی اوزره که سلمانی بنی الکلب عموریه
کتوروب وادی القریده بر یهودی یه بیع وبر روایتده دخی بر امراه یه بیع ایتدکلری جائزدرکه
یهودی وامراه علی طریق الاشتراک اشترا اتمش اوله لر • وجائزدرکه فقط بر شخص اشترا ایدوب
مشترینک کندویه وعیال وتوابعنه خدمت ایتدیکی ایچون تغلیبا جمع صیغه سیله ذکر اولنمش اوله بو توجیه
انسب در • بعضیلر مضاف محذوف لبعض الیهود تقدیرنده دیدیلر • سلماندن مرویدر که آزاد اولنجه
اوزر بشی قدر سیده فعل ایتدم دیدی **فاشتراه رسول الله صلی الله علیه وسلم بکذا وکذا درهما**
یعنی رسول اکرم سلمانی شو قدر درهم اشترا **علی ان یغرس** یائنک فتحی ورانک کسری ایله در
فی الحقیقه رسول اکرم اشترا ایتدی یه غارسی دخی آنلر اولمق ظاهردر **لهم** سلمانک مالکی اولانلر
یهودی ایچون **نخلا** نخیل یعنی درخت خرما معناسنه مفردی نخله در وکلمه علی مع معناسنه
اولدوغینی روایه اخیره وعلی ان یغرس واقع اولدیغی مؤیددر • معلوم اوله که اکثر ارباب سیر
وتواریخ بیان ایتدکلری اوزره سلمانک کندو لسانندن روایت اولنان بودرکه شرف اسلامله مشرف
اولدقدنصکره رسول اکرم بکا بیوردیلر که یا سلمان سیده وکدن کندوکی کتابه وجهی اوزره اشترا
ایله بن دخی قرق وقیه زر خالص که اول وقتده قرق درهم بر وقیه دیرلر ایدی • واوچیوز عدد نخل
فدانی غرس ومیوه دار اولنجه خدمت وتیمار ایدوب • بعده آزاد اولمق اوزره عقد کتابت ایتدم
رسول اکرم وصحابه کرام غرس نخله بکا معاونت ایدوب اوچیوز عدد مقداری فدان جمع ایتدیلر • بن دخی
سیده مک اراضیسندن بر زمینی اصلاح وتسویه ایتدم • رسول اکرم کندو یدکریمه لریله ایکیوز
طقسان طقوز عدد فدانی زمینه غرس ایدوب غرس بیوردیلر • فقط بر فدانی که آنی عمر رضی الله عنه
غرس ایلدی • رسول اکرمک غرس بیوردقلری فدانلر همان اول سنه جمله میوه ویروب حضرت
عمر غرس ایتدیکی بر فدان میوه ویرمدیکین رسول اکرم مشاهده ایتدکده تعجب کونه سببندن
سؤال بیوردیلر • حضرت عمر دیدیکه یا رسول الله اول میوه دار اولمیان فدانی بن غرس ایتمش ایدم

پس رسول اکرم اول خرمایی اخراج وکندو دست کرم بیوستلریله مجدداً غرس ایتدیلر ولدیخی بهاندن اول سنه‌ده
میوه ویردی • والحجر تك تیشجی سنه‌ده بعض غزواتده رسول اکرمه بیضه ماکیان مقداری شماخه زر
کلمش ایدی • خاطر عاطرلرینه بنم احوالم خطور ایتدکده دردمند فارسینك احوالی نیجه اولدی دیو بو
بکیمه‌لرن تفقد بیورمشلر • خاکپایلرینه یوز سوردیم شماخه زری بوره‌یی بکا ویروب • شو شماخه
بقیه بدل کتابتك ایچون سیدیکه ویروب • بالکلیه رقبه‌کی فك ایله دیو بیو دیلر • شماخه‌یی الدیم
وتخمین ایتدم که یارمی وقیه التی کلور • یا رسول الله بو شماخه بنم دینم اولان قرق وقیه مقدارنجه دکل
بلکه نصفنه التی وفا ایدر دیدم • شماخه‌یی المدن الدیلر • ولسان مبارکلرن شماخه‌یه طوقوندرر دیو
بنم الیمه ویردیلر • اوزریمه ادیه لازم اولان قرق وقیه التون سیده ادا ایتدکدن صکره قرق وقیه قدر
التون دخی فضله بکا قالدی • رسول اکرمك مبارك لعساندی شمس ایتدیکنك برکتیله • القصه
تاریخ قریور ارا بالکلیه رقبه‌می فك • وسایر احرار مسلمین کبی آزاد اولدم دیدی • واحمد مسندنده سلماندن
دن تخریج ایتدیکی حدیث قصه منظوره مؤیددر • وحدیث بابك ظاهرندن منفهم اولان رسول اکرمك
کندولرن اشترا ایتمك در خصوصا یونس ضمیری رسول اکرمه یاخود سلمانه راجع اولدیغی صورتلرده بایع
منفعه مبیع مدة مجهوله ایله استثنا وکندو نفعی ایچون ابقا ایدوب • غرس وخدمت نخیلی داخل ثمن
یا شرط عقد بیع ایتمك لازم کلور • بو ایسه منهی عنه در • لهذا الشیخ ابن العراقی دیدیکه حدیث بابده
واقع اولان اشتراد مراد رسول اکرمك سلمانه بدل کتابتی ویروب کندوکی سیدکدن اشترا
ایله دیوکلامنده مجاز در حقیقة اشترا دکلدر • کویا رسول اکرم بدل کتابتی کندولرادا ایتمکله اشترا
تسمیه اولندی • پس محذور مذکور مندفع وارباب تواریخ کلاملرینه اولان تناقض دخی مندفع اولور **فیعمل**
سلمان یعمل نصبله یونس اوزرینه معطوفدر • وبو ترکیب افاده ایدرکه سلمانك نخل مغروسه‌لرده عمله
بدل کتابتده دخل اوله **فیه** بعض نسخه‌ده فیعمل فیها سلمان واقع اولان • میه‌نك ضمیرك تذکیری
نخیل وتانیثی نخله اعتباریله در دیدی • لکن نظم کریمده واقع اولان نخل منقعر ونخل خاویه
لفظ نخلك مذکر ومؤنث استعمالینی اشعار ایدر • علامه زمخشری کانهم اعجاز نخل منقعر
تفسیرنده دیدیکه ذکر صفة نخل علی اللفظ ولوحملها علی المعنی لأنث کما قال اعجاز نخل خاویة پس
بو مقاعده دخی ضمیرك تذکیر وتانیثی لفظ ومعنایه نظر اولنمق محتملدر **حتی تطعم** تانك ضمی وعینك
کسری ایله افعال بابندن مضارع معروفدر حتی تثمر معناسنه اطعمت النخلة دیرلر • نخله میوه ویردکده
حنفی تطعم معروف ومجهول ومذکر ومؤنث روایه اولنمشدر دیدی • میرك بو کلامی ترتیب التحو

بریم روایتمزده وشارحلرمز اصوللرنده مجهول صیغه‌سیله یوقدر دیدی • تحقیق اولنمیه که حدیث بابده واقع اولان
تطعم نك فاعل ضمیری نخله‌یه راجع در • پس معروف صیغه‌سنده‌ن غیری اولمق جایز دکلدر • وصاحب نهایه
نك وفی الحدیث نهی عن بیع الثمر حتی تطعم یقال اطعمت الشجرة اذا اثمرت واطعمت الثمرة اذا درکت
ای صارت ذا طعم یؤکل منها وروی حتی تطعم ای تؤکل لانها لا تؤکل الا اذا ادرکت قولنه تشبث
وحدیث بابده تطعم مجهول صیغه‌سیله روایت اولنمغنه استدلال ایتدیلر معقول دکلدر • زیرا صاحب
نهایه کلامندن منفهم اولان بودرکه تطعم مادة بیع ماکول اولان شیئه اسناد اولنمقده معروف
ومجهول صحیح اوله • حدیث بابده واقع اولان تطعم که غیر ماکوله اسناد اولنمشدرکه ماکوله اسناد اولنان
تطعم لفظنه قیاس اولنمق مستبعد دکلدر • وحدیث بابده مجهول اوله حتی تؤکل النخلة دیمك اولور
وحنفی کلامینی تصحیح ایچون کره مجاز اعتبارینه محتاج در • برکره ادراکدن اکل وبرکره دخی نخله‌دن ثمر مراد
اولنمغله • بو تکلف ارتکاب اولنمقدن معروف صیغه‌سیله اوزره اقتصار اولنمق صواب در • والله اعلم
فغرس رسول الله صلی الله علیه وسلم النخل یعنی رسول اکرم کندو ید کریمه‌لری ایله اوچیوز عدد نخل خرمایی
غرس ایتدی **الا نخلة** الا اوچیوز خرمادن بر خرمایی غرس ایتمدیلر پس **واحدة** لفظی نخله‌دن
مستفاد اولان وحدة معناسینی مؤکد اولور • کویا سائل سؤال ایتدی که اول بر خرمایی کیم غرس
ایتدی **غرسها عمر رضی الله عنه** جمله مستانفه سیله جواب ویردی • یعنی آنی حضرت عمر غرس
ایتدی • وجمله نخله لفظنه صفة اولمق دخی جایزدر **فحملت النخل من عامها** کلمه من فی معناسنه
اولدیغی روایة اخری‌ده فی عامها واقع اولدیغی مؤیددر • وضمیر مجرور نخله‌یه راجعدر • وعام که سنه
معناسنه ضمیره اضافتی نخل اول سنه‌ده مغروس اولمغله ادنی ملابسه ایچوندر • یعنی جمیع نخل
خرمالری غرس اولندیغی سنه‌لر میوه ویردی **ولم تحمل نخلة** لکن بر خرمادن ما بینلرندن بشقه اولوب
میوه ویرمدی • اصول مصححه‌ده تحمل تانك مثناتنك فتحیله ضبط اولندی **فقال رسول الله صلی الله
علیه وسلم ما شأن هذه** اشاره نخله غیر مثمره‌یه در • یعنی رسول اکرم اول بر نخله سایر نخله‌لر کبی
میوه دار اولمغه سبب نه در دیدی **فقال عمر رضی الله عنه یا رسول الله انا غرستها** حضرت عمر
جوابنده یا رسول الله اول میوه ویرمین خرمایی بن غرس ایلدم • وسزك ید کریمه کوزلکاه وصل اولمدی
فنزعها رسول الله صلی الله علیه وسلم فغرسها فحملت من عامه رسول اکرم اول خرمایی نزع واخراج ایلیوب
کندو مبارك الریله مجدداً غرس ایتدیلر بهاندن اول سنه‌ده میوه ویردی • تحقیق اولنمیه که عامه‌ده اولان ضمیر مجرور
غرسهادن مستفاد اولان غرسه راجعدر • بو دخی معلوم اوله که رسول اکرم حین غرس نخله‌ده ایکی قرن طقوزنجی

فدانی کندو یدکریمه لریله غرس ایدوب همان اول سنه میوه ویردیکی اظهار معجزه اولدیغیچون حضرت عمرک غرس
ایتدیکی فدان اول سنه ده میوه ویرمدیکی تأیید ایدر زیرا نخل فدانی غرس اولندیغی سنه ده میوه ویرمک
خارق عادتدر حضرت عمرک غرس ایتدیکی فدانی اخراج وغرس ایدوب قلدیغی سنه ده میوه ویردیکی
معجزه اخری در صلی الله علیه وسلم سلمان فارسی هجرتک بشنجی سنه سنده آزاد وعبودیه
الهیه یه خاص اولمغله دلشاد اولوب یوم خندقده حاضر اولدقده رسول اکرم آنک حقنده
سلمان منا اهل البیت دیو بیوردیلر امام شعرانی طبقاتنده دیدیکه سلمان اهل بیتدن اولمغله
صدقه قبول اتمزدی بعده جمیع غزواتده حاضر اولمشدی روایت اولنورکه سلمان معمرلردن
ایدی حتی عیسی بن مریمک وصیسنه لاحق اولوب توریة وانجیلی انلردن تعلم ایتدی
بعضیلر اوچیوز اللی وبعضیلر ایکی یوز اللی سنه بالغ اولدی دیدیلر واسمنده اختلاف اولنوب
بعضیلر ماهویه بعضیلر مابه بعضیلر بهبوه بن بدخشان که منوچهر ملک نسلندندر دیدیلر حضرت
عثمانک ایام خلافتنده مدائنده وفات ایتدی بعضیلر اسلامی هجرتک اوتکی سنه سنکه جمادی
الاولیسنده ایدی دیدیلر ورسول اکرم بیع ایدن یهودینک اسمی عثمان بن اشهل الیهودی القرظیدر
وبعضیلر حضرت عثمانک زمان خلافتنده بنه صفا بانه کتدی دیدیلر والله اعلم بحقیقة الحال

الحدیث الرابع حدثنا محمد بن بشار اخبرنا بشر بانک موحده نک کسری وشینک سکونیله بعده رایله در
بن الوضاح ضاد معجمه نک تشدیدیله در ابو الهیثم البصری صدوقدر **اخبرنا ابو عقیل**
عینک مهمله نک فتحی وقافک کسریله اسمی بشیر بن عقبه در **الدورقی** دالک وراینک فتحلریله
ومابیننده واو ساکنه ایله دورقه نسبتدر سیوطی خوزستانده برشهردر دیدی
عن ابی نضرة نونک فتحی وضاد معجمه نک سکونی بعده را وتا ایله اسمی منذر بن مالک بن قطعه
قال قائل ابو نضره در **سألت اباسعید** بن مالک بن سنان الانصاری **الخدری** خاء معجمه نک
ضمی ودال مهمله نک فتحیله بنی خدره نسبتدرکه انصاردن برقبیله در **عن خاتم رسول الله
صلی الله علیه وسلم یعنی** لفظنک قائلی ابو عقیل در وفاعل ضمیری ابی نضره یه راجعدر
خاتم النبوة حاصلی ابو عقیل ابو نضره دن شو وجهله روایت ایتدی ابو نضره ابو سعیددن
خاتمی سؤال ایتدم دیدکده رسول اکرمک یدکریمه لرندن اولان خاتم مراد اولمدیغنی افاده ایچون
ابو عقیل ابو نضرک مرادن تفسیر ایلدی **فقال** قائل ابو سعید در **کان** ضمیری خاتمه راجعدر
فی ظهره ضمیر مجرور رسول اکرمه عائددر **بضعة ناشزة** بضعه بانک موحده نک فتحی بعده

ضاد معجمه نک

ضاد معجمه نک سکونی بعده عین مهمله ایله اتک پاره سی دیمکدر صاحب نهایه وقد یکسر الباء قطعة من اللحم
دیدی وفصیله کاف نک جربیدر ناشزه زاء معجمه ایله نشزدن مأخوذ در ارتفاع معناسنه وبضعه
بضعه نک صفتی در یعنی خاتم نبوة رسول اکرمک ظهر مبارکلرنده قطعه لحم مرتفعه ایدی و
بعض روایاتده بضعة ناشزة کلمه لری رفع ایله واقع اولدیکه کان تامه اولدیغنه بناءً در
وجائزدرکه کان ناقصه اولوب بضعة رفع ایله اسمی وفی ظهره مقدم خبری اوله ودخی کانده
اسمی خاتمه راجع وفی ظهره خبر وبضعة نصبیله خبر بعد خبری اولمق محتملدر شرح السنه ده
صاحب مشکوة ابی رمثه دن نقل ایتدیکی اوزره شو وجهله واقع اولدیکه ابو رمثه دیدیکه پدرم ایله
رسول اکرمک حضور عالیلرینه وارد ق پدرم دیدیکه یا رسول الله بن طبیب حاذقم لطف ایدوب
رضا بیورلیکوز اولسونکه ظهر مبارکلرکزده اولان شیئه علاج ایده یم رسول اکرم دیدیکه انت رفیق
والله الطبیب طبیبی دیدیکه رسول اکرمک ظهرنده اولان مهر نبوتی فضلات بدندن متولد حبابدر
ظن ایدوب علاج ایده یم دیدکده رسول اکرم بیوردیلرکه بنم ظهرمده اولان شیئی علاجه محتاج
امراض قبیلندن دکلدر بلکه سن کندوکه طبیب اطلاق ایلدیک سنک کلامک اصلاح وعلاجه
محتاجدر زیرا فی الحقیقه داء ودوانک حقیقتنه عالم وصحة وبقایه قادر طبیب مداوی
وشافی حقیقی فقط حضرت حکیم بی زوالدر سن مریضه علاج ایله رفق ایدرسین وبرشیئه
قادر دکلسین وصلی الله علی محمد وآله وصحبه وسلم **الحدیث الثامن حدثنا احمد بن
المقدام** میمک کسریله در **ابو الاشعث** ثاء مثلثه ایله در **العجلی** عین مهمله نک کسری وجیمک
سکونیله بنی عجله نسبتدر **البصری** صدوقدر **اخبرنا حماد** میمک تشدیدیله **بن زید** حماد
بن سلمه البصریدن احترازدر ابن یحیی دیدیکه حماددن احفظ کمسنه کورمدم **عن عاصم
الاحول** بن سلیمان ابو عبد الرحمن البصری ثقه در لکن امور ولایته داخل ورتبه حکومته
واصل اولمغله ابن قطان مطعوندر دیدی **عن عبد الله بن سرجس** سینک مهمله نک فتحی
ورای مهمله نک سکونی وجیمک کسری بعده سین مهمله ایله ترجیح وزننده درکه غیر منصرف اولمق
اوزره ضبط اولنمشدر عبد الله مشهور صحابی در وبصره ده ساکن ایدی ائمه ستة حدیثنی تخریج ایتدیلر
قال قائل عبد الله در **اتیت رسول الله صلی الله علیه وسلم وهو فی ناس** یعنی رسول اکرمک
حضور جریفنه کلدم حال بوکه رسول اکرم صحابه دن برجماعت ایچنده جلوس ایتمشلر ایدی بعض نسخه
فیه اناس واقع اولدی **فدرت** دوردن مأخوذ فعل ماضی متکلم وحده در **هکذا** کیفیة

دورانده اشارتدر من خلفه ضمیر مجرور رسول اکرمه راجعدر یعنی رسول اکرمک حضورلرینه وارد قده
طوردوغم مکاندن کتدم ورسول اکرمک ظهری طرفنده طوردم پس لفظ هکذا طوردوغی مکاندن
کیدوب رسول اکرمک ظهری طرفنده نه کیفیت ایله واردوغنه اشارت اولنور میرک دیدیکه جایزدر که عبد الله
بو حدیثی مسجد نبویده رسول اکرمک صحابه ایله جلوس ایتدیکی موضعده تحدیث ایدوب هکذا لفظیله
شو مکاندن کتدم شو مکانه طوردم دیمکله اشارت ایلمش اوله فنظرت الی یعنی رسول اکرمک نبوة
ایله یاخود بنم خلف ظهرلرینه دورانم قرینه سیله مراد ایتدیکم شیئی بیلدیکه اوزرینه خاتم نبوتدر فالقی الرداء
من ظهره بنم مرادم حاصل اولسون ایچون ردایی ظهر طاهرلرندن براقدیلر فرایت موضع الخاتم اول وقتده
خاتم نبوتک موضعین کوردم طبرانی روایتنده فرایت الخاتم واقع اولدی پس حدیث باده لفظ
موضع مقحم اولمق ملاحظه اولنور زیرا عبد اللهک مرادی خاتمی کورمکدر موضعنی کورمک دکلدر
مکر محلنک رؤیتنده حالینک رؤیتی لازم کلور دیه بیز پس رؤیه محل ایله تعبیر مبالغه ایچون اولنور یعنی
خاتمی بر رتبه ده معاینه مشاهده ایتدم که محلنی دخی مستور قالمدی علی کتفیه اکثر نسخه ده تثنیه وبعضنده
افراد صیغه سیله واقع اولدی وعلی کلا النسختین رایت لفظنه متعلقدر میرک موضع الخاتم
دن یا خاتمدن حال اولمه سینی تجویز ایتدی خاطر فاتره خطور ایدر که علی کتفیه مقدر رایت لفظنه
متعلق اولوب جمله مستأنفه اوله کویا عاصم احول عبد اللهدن رایت موضع الخاتم لفظنی استماع ایتدکده
کریکی مقصودی افاده ایتمکله سؤال ایتدیکه موضع خاتمی رسول اکرمک جسد مبارکلرینک نه طرفنده
کوردک جواب وردیکه رایت علی کتفیه وعلی ای حال کان علی کتفیه تأویله محتاجدر زیرا خاتم نبوة
رسول اکرمک کتف ایسرینه قریب اولدیغی اصح روایاتدر ان شاء الله تعالی آخر بابده بیان اولنور
والله الموفق مثل الجمع نصب ایله خاتمدن حالدر جمعک جیمک ضمی ومیمک سکونیله مشهوردر کرمانی جیمک
کسرینی تجویز ایلدی ومراد جمع کفدر که اصابعک جمع وضم اولنمه سندن عبارتدر که فارسیده مشت
وترکیده یومروق دیرلر پس فعل بمعنی مفعول وکف مجموع معناسنه اولور مخفی اولمیه که خاتم نبوتی جمع
کفه تشبیه مجرد هیئت مجموعه جهتندندر مقدار جهتندن دکلدر زیرا احادیث آخرده بیضه کبکه تشبیه
اولندیغی سبقت ایتدی یاخود خاتم نبوتده خطوط اولدیغنی افاده ایچون کف مجموعده بین الاصابع
خطوط اولمغله کف مجموعه تشبیه اولندی طبرانی روایتنده کانه جمع کف واردر روایتده کانه جمع وابن
سعد روایتنده بمثل الجمع واقع اولدیکه مراد جمع کفدر حولها ضمیر مجرور خاتمه راجعدر قطعه لحم ناتیه
ایله والکثر شراح تأنیث ضمیر مذکورده تکلفات بعیده ارتکاب ایتدیلر میرک جمعدن منفهم اولان بضعه

یاخود جمعده ملحوظ اولان اجزا اعتباریله در دیدی حنفی مثل یا جمع لفظنه شئوات یا اجزاء جمع اعتباریله راجعدر
دیدی عصام خاتمه راجعدر علامه نبوة اعتباریله دیدی وحولها ظرف منصوب ومبتدا سیه دلالن خیلان
اوزرینه تقدیم اولنوب جمله سی خاتمدن حال یا صفة بعد صفتدر خیلان خاء معجمه نک کسری ویانک سکونی ایله خالک
جمعیدر که ترکیده بک دیرلر کانها ضمیری خیلانه راجعدر ثآلیل ثاء مثلثه وهمزه ممدوده ایله قنادیل وزننده
ثؤلولک جمعیدر که فارسیده زخ وترکیده سکل دیرلر یعنی خاتمی مشت کبی کوردم که اوزرنده خاللر
وار وهر برینک خالی کویا سکلدر وچون خاتم نبوتی کوروب نائل مرام اولدوم فرجعت رسول اکرمک ظهری
طرفندن رجوع ایتدم حتی استقبلته تا اینکه مقابلنه طوردم یا اوتوردم چونکه بنم مرادم اولمه ایچون ردا
لرینی القا ایدوب بنی ممنون بیوردیلر فقلت رسول اکرمه دیدم که غفر الله لک یا رسول الله جایزدر که
عبد الله بن سرجسک مرادی حق سبحانه وتعالی رسول اکرمی لیغفر لک الله ما تقدم من ذنبک وما تاخر کلامی
مضمونی اوزره مغفور ایتدوکندن اخبار اوله وجایزدر که مغفرت ایله دعا اوله بعضیلر دیدیلر که آیه مذکوره
نک مضمونی اوزره رسول اکرمک مغفور اولدیغی متحقق اولمغین مغفرة ایله دعا تحصیل حاصل قبیلندن
اولور وبعضیلر دخی شو وجهله جواب ویردیلر که جایزکه بو وقعه آیه مزبوره نک نزولندن یاخود عبد الله
انک مضموننه اطلاعندن مقدم اوله میرک دیدیکه محتملدر که عبد اللهک قصدی رسول اکرمک استغفاره
احتیاج وعدم احتیاجلرندن قطع نظر مجرد دعا ایتمکله کندونک ممنون اولدوغنی اظهار اوله ومحتملدر که
عبد اللهک مرادی رسول اکرمه دعا بهانه سیله انوک دعاسنه مظهر ورد تحیت ایله توجه شریفلرینی استجلاب
ایله غیریلردن ممتاز اولمق اوله بعض شراح عبد اللهک مرادی طلب ازدیاد مغفرة یا مغفرت اوزرینه
ثبات یا امتی ایچون طلب مغفرت اوله دیدیلر فقال قائل رسول اکرمدر ولک یعنی غفر الله لک مخفی اولمیه
رسول اکرمک بو کلامی احسن ایله مقابله قبیلندندر قال الله تعالی واذا حییتم بتحیة فحیوا
باحسن منها او ردوها اکرچه قسم ثانیدن اولمه سی ظاهردر لکن فی الحقیقه رسول اکرمک امتی ایچون
اولان دعاسی امتنک هر برینه اولان دعاسندن افضل اولمغله قسم اولدن معدود اولور فقال القوم
لفظنک قائلی عاصم الاحولدر وقومدن مراد عبد الله بن سرجس تحدیث ایتدکده حاضر بالمجلس اولان قومدر
یعنی عاصم دیدی که عبد الله حدیث مذکوری تحدیث ایتدکده حضار مجلس اکا دیدیلر که یا عبد الله رسول
اکرم سنک ایچون استغفار ایتدی یاخود استغفار ایتدیمی ومحتملدر که فقال القوم لفظنک
قائلی عبد الله مذکوردر وقومدن مراد صحابه کرام ایله یعنی عبد الله دیدیکه صحابه کرام بکا دیدیلر که رسول
اکرم سنک ایچون استغفار ایتدی یاخود ایتدیمی پس استغفر لک رسول الله صلی الله علیه

وسلم جمله سی خبریه یا همزهٔ استفهام تقدیریله استفهامیه اولور • ولفظ استغفر همزه نك فتحیله
روایت اولندیغی اوزره استفهامیه اولمق متعین اولور فقال نعم ولكم یعنی عاصم دیدیكه بو
سؤالك جوابنده عبد الله بن سرجس رسول اكرم بنم ایچون وسزك ایچون استغفار ایتدی دیدی ابن
حجر دیدیكه استغفر جمله سی استفهامیه اولمق متعیندر • زیرا خبریه اولسه نعم لفظی فایده دن
فایده دن خالی اولور • پس قال تحتنده فاعل ضمیری عبد الله بن سرجسه راجعدر حنفی رسول اكرمه راجعدر
دیدیكی كلام مقبول دكلدر • میرك دیدیكه فقال القوم كلامنك قایلی عاصم الاحولدر • وطبرانی عندنده
قالوا قد استغفر لك رسول الله صلى الله عليه وسلم وروایهٔ اخری ده فقال رجل من القوم هل استغفر
لك رسول الله صلى الله عليه وسلم واقع اولدی • مسلم اوج طریقیله عاصم الاحولدن تخریج ایتدیكی فقلت
له استغفر لك رسول الله صلى الله عليه وسلم روایتنده قایلی على التعيين عاصم اولدیغی ظاهردر
پس روایت بابنده جواز مزبوری قومه اسناد مجازا اولور • قتل بنو فلان قبیلهدن و قومدن مراد مجلس
تحدیثده حاضر اولان قومدر • ومحتملدركه عاصم سؤال ایتدیكی كبی سایر حضار مجلسدن سؤال ایتمش اوله
لهذا بعض روایاتده سؤال عاصمه وبعض روایاتده قومه اسناد واقع اولدی • بعضیلر دیدیلركه
جایزدركه عاصم كندویی مبهم ایتمش اوله • اكثر رواتك عادتلری بودر • یعنی عاصم كندو سؤال
ایتمشكن بن سؤال ایتدم دیمیوب قوم سؤال ایتدی دیدی • زیرا كندو حضار مجلسدن بعضیدر
ودخی معلوم اوله كه سایلك بو سؤالدن مقصودی عبد الله بن سرجس رسول اكرمك صحبتنده
بولندیغی على وجه الايقان عالم اولمق ایچوندر • وطبرانی عبد الله بن سرجسدن شو وجهله روایت
ایتدیكه قایل عبد الله در اثردن هذا الشيخ كه عبد الله كندویدر و وارد ایدر كلمت رسول الله واكلت
معه رسول اكرمه سویلدم واكله معا طعام اكل ایتدم وروایهٔ اخری ده واقع اولدیغی اوزره طعامدن
مراد خبز ولحم یا ثریددر • عاصم الاحول عبد الله بن سرجسدن بو كلامی استماع ایدوب و رسول
اكرمك استغفارندن سؤال ایتمش ایكن مستبعددركه ابن عبد البر استیعابده عاصم الاحولدن
روایت ایتدیكه عاصم دیدی عبد الله بن سرجس رسول اكرمك دیدار مرحمت آثارلرین مشاهده ایتدی لكن
صحبت شریفه ایله سرافراز اولمدی دیدی • میرك دیدیكه جایزدركه عاصم عبد الله بن سرجسدن بو وقعه یی
استماع ایتمزدن اول رسول اكرم ایله صحبتنی انكار صددنده اولمغله بو وقعه یی عبد الله دن استماع
ایلدكده تعجب كوروب سؤال ایدوب بعده انكارندن رجوع ایتمش اوله • وصحبتنه مقر اولوب عنیموه بو
حدیثی اندن روایت ایله ثم تلا هذه الآية كلامنك قایلی عاصم و تلاوت ایدن عبد الله بن سرجسدر

یعنی عاصم

یعنی عاصم دیدیكه عبد الله بزم سؤالمزه جواب صددنده نعم استغفر لكم ایضا دیدكدنصكره رسول اكرمك
سایرلر ایچون دخی استغفار ایتدكلرینك وجهینی بیان ایچون واستغفر لذنبك وللمؤمنين
والمؤمنات قول شریفنی تلاوت ایتدی یعنی بنم ایچون خاصة استغفار ایتدیلر • وبو آیهٔ
كریمه یه امتثالا سزك ایچون دخی استغفار ایتدكلری محل شبهه دكلدر • مخفی اولمیه كه آیهٔ مذكوره یه
متعلق اولان قال و قیله كتب تفاسیر كفیل اولمغله بو مقامده تطویل اولنمیوب باب ثانی خاتم نبوته
متعلق بعض فوائد ایله تذییل اولنمق مناسب ملاحظه اولندی • والله الموفق معلوم اوله كه خاتم
نبوتك مقدار و هیئت و شكلنده روایات مختلفه و احادیث متخالفه وارد اولدی بعض روایاتده
مثل زر الحجلة یعنی بیت العروس تكمه سی یا بیضه كبك مقداری ایدی • وبعضنده بیضه كبوتر مقداری
ده غدهٔ حمرا ایدی • وبعضنده مجتمع مویلر ایدی • وبعضنده قطعهٔ لحم ایدی • وبعضنده مشت
مقداری ایدی • وبعضنده محمدان بندقه ایدی • مصنف جامعنده تفاحه مقداری ایدی دیدی
بیهقی روایتنده سلعه كه تركیده اوز دیرلر ایدی • طبرانی عندنده ركبهٔ عنز یعنی كچی دیزی
مقداری ایدی • وبعض روایاتده بیضهٔ صغیره یعنی كوچك انجیر مقداری ایدی • وبعضنده
نور مثلالا ایدی • روضی الانف ده لحم اوزرینه وضع اولنان محجمه نك اثری مقداری ایدی • تاریخ
ابن ابی خیثمه ده شیل خال ایدی دیدی • وبعض روایاتده صاروه مایل سیاه خال ایدی كه
اطرافنده عرف الفرس یعنی آت یالی كبی مویلر وار ایدی • وحكیم ترمذی خاتم نبوتك باطننده هو
الله وحده لا شريك له وظاهرنده توجه حيث شئت فانك منصور لفظلری مكتوب ایدی دیدی • تاریخ
نیسابورده محمد رسول الله مكتوب ایدی دیدی • قرطبی دیدیكه احادیث ثابته نك مقتضاسی بودركه خاتم
نبوة رسول اكرمك جسد لطیفلرنده بیضه حمامه مقدار قرمزی برشی اوله • پس زر الحجله و بیضه الحجله و تینه
صغیره مقداری اولدیغنه ناطق اولان احادیثه مخالف اولماز • لكن تفاحه و مشت مقداری اولمق
اوزره اولان روایاته مناقض اولور • وابن العراقی قرطبیدن نقل ایتدیكه بعض رواة خاتم نبوتك كوچك
اولدوغنی تصویر ایدوب بیضهٔ حمامه • وبعض رواة بویوكلكین تصویر ایدوب تفاحه و مشته تشبیه
ایتدیلر • بعض علماء تفاوت مذكوردن شو وجهله روایت اولندیكه روایات سابقه دن استنباط اولنور كه
خاتم نبوة رسول اكرمك جسد لطیفلرنده غدهٔ ثابته یعنی ظاهر بثر و اوزرنده خالار كبی سكللار و مجتمع
قللر اولوب اندن نور مثلالا ظاهر اولوردی • و هر شاهده ایدن كندو ادراكی مرتبه سی بر شیئه تشبیه ایتدیلر
وشیخ بن حجر ركبهٔ عنز و اثر محجمه و شامهٔ سودا و خضرا و اوزرنده بعض خط مكتوب كبی

واقع اولان روایات هرگز ثابت اولمیاردیر • وصحیح مسلمده جابر بن سمره حدیثی شو وجهله روایت اتدیکه
خاتم نبوة رسول اکرمك جسد نظیفلرینك لوننده ایدی • کذلك ابن سعد دخی بو وجهله روایت ایلدی
وتخریج ایلدیلر که باب اولده ذکر اولندیکه رسول اکرمك جسد لطیفلری ابیض ایدی که گویا فضه دن صوغ
اولنمش • وینه جابر بن سمره دن روایت اولندیکه خاتمك لونی قرمزی ایدی • پس جابرك قوللری مابیننده
تناقض ظاهر اولمغله افاضل دفع تناقض مذکور ایچون دیدیکه جابر رسول اکرمك جسد شریفلری ابیض فضه دن
صوغ اولنمش ایدی دیو ایتدیکی تشبیه خضره و داهمه و سوادی نفی ایچوندر • حمرتی نفی ایچون دکلدر
اعدی جابرك جسد شریفلری حمرته مائل اولمغله جابر حدیث آخرنده خاتمك لونی حمرته مائل ایدی دیمك
اولور • والله اعلم • ودخی معلوم اوله که خاتم نبوة رسول اکرمك جسد شریفلرینك نه طرفنده اولدیغنده
دخی روایات مخالفه واقع اولدی • اکثر روایاتده بین کتفیه واقع اولدی • مسلم عبد الله بن سرجس دن
شو وجهله تخریج اتدیکه خاتم نبوة کتف ایسرینك ناغضنده یعنی اعلاسنده ایدی • وبر روایتده
کتف ایسرینك غضروفنده یعنی صول شانه سینك اینجه اولان طرفنده ایدی • طبرانی عندنده طرف
ایسرلرنده ایدی • وابو نعیم عائشه دن تخریج اتدیکی حدیثده کتفنده فقارینه یعنی بل کمیکنه قریب ایدی
دیو واقع اولدی • واکثر محدثین بین الکتفین اولدوغی اصح وارجح اولمغله آنی اختیار ایدوب
ویسری حدیثلری متعارض اولمغله انلردن اعراض اتدیلر • حاکم مستدرکده وهب بن منبه دن
تخریج اتدیکه حق سبحانه وتعالی هرگز بر پیغمبر مبعث ایتمدی الا آنك ید یمینده شامه نبوة وار ایدی
الا پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم که آنك شامه نبوتی کتفلری مابیننده ایدی • شیخ ابن حجر دیدیکه
خاتم نبوة رسول اکرمك کتف ایسری طرفنده وضع اولندیغنك حکمتی قلب جانب ایسرده اولدیغی
ایچوندر • ابن عبد البر سند قوی ایله میمون بن مهران عمر بن عبد العزیزدن روایت اتدیکی خبر مقطوعده
شو وجهله تخریج اتدیکه بر کمسنه حضرت اللهدن یارب بکا شیطانك موضعنی گوستر دیو دعا ایدی
حیز قبولده واقع اولمغله واقعه سنده بلور کبی بر شیئی گوردیکه بیرونندن درونی گورینور • شیطانی
بر ضفدع صورتنده اول جسدك کتف ایسرنده قلبك برابرنده طورمش یعضی یعنی
پشه کبی خرطومنی قلبه ادخال ایدوب وسوسه ایدر • بنده خدا اللهی ذکر اتدکده خرطومنی اخراج
ایدوب او وسوسه دن خارج اولور • سعید بن منصور عروة بن رویم طرقندن شو وجهله تخریج
اتدیکه عیسی پیغمبر حضرت اللهدن نیاز اتدیکه یارب بکا بنی آدمده شیطانك موضعنی گوستر
دعاسی اجابته قریب اولوب گوردیکه باشی یلان باشی کبی که ثمره قلب اوزرینه وضع اتمش • بنده خدا

ربینی ذکر

ربینی ذکر اتدکده باشینی چکر و ذکردن غافل اولدقده ینه قلوب باشینی وضع و وسوسه یه شروع ایدر
سهیلی دیدیکه خاتم نبوتی علی وجه الاعتناء وضع ایلمکده حکمت بودرکه رسول اکرمك قلب
شریفلری علم وحکمت ایله مملو اتدکدن صکره لآلی و جواهر وضع واملا اولنان اشیایه مهر وضع
اولندیغی کبی خاتم نبوة ایله مهر وضع اولندی • وکتف ایسرلرینه تخصیص اولندیغنك وجهی شیطانك
دست وسوسه سی دراز ایده جکی موضع جانب ایسر اولدوغی ایچوندر • ودخی معلوم اوله که
قاضی عیاض خاتم نبوتك وصفنده وهو اثر شق الملکین بین کتفیه دیدی • شیخ محی الدین نووی
قاضینك بو کلامنی باطلدر • زیرا ملکلرك شقی رسول اکرمك صدرلرنده اولوب اثری صدرلرنده
خط کبی ظاهر وباقی ایدی • هرگز ثابت اولمیدرکه اثر شق ظهر مبارکلرینه نفوذ ایدوب ظهرلرنده
اثری ظهور ایلیه • فرض ظهرلرینه نفوذ ایدوب مهر نبوة انك اثری اولسه صدرلرنده واقع اولان شق
مقابله سنده ظهرلرنده دخی مستطیل خط اولمق اقتضا ایدردیدی • پس امام مذکورك بو قولی
غفلتدن ناشیدر دیدی • شیخ ابن حجر دیدیکه بن قاضی عیاضك سندنه واقف اولدم
احمد وطبرانی عتبه دن تخریج اتدیلرکه برکون رسول اکرمدن سؤال اولندیکه یا رسول الله سنزك اول
حالکوز نه کیفیت ایله اولدی • رسول اکرم دخی جوابنده قبیله بنی سعدده واقع اولان
وقایعی حکایت بیورمق خلالنده بیوردیلرکه اول ایکی ملك قلوب صدرمی شق ایلدکلرنده ملکك
بری آخره دیدیکه شقی خیاطه ایله یعنی دیك اول دخی خیاطه ایلدی • وخاتم نبوة ایله اوزرینه مهر
وضع ایلدی • اهدی چونکه خاتم نبوة رسول اکرمك ظهرلرنده کتفلری مابیننده وضع اولندیغی
اخبار صحیحه ایله ثابت اولدی • قاضی شو وجهله ملاحظه اتدیکه رسول اکرمك صدرلرنده واقع اولان
شق خیاطه اولنوب وکالا اول ملتئم اولوب وختم کتفلری مابیننده واقع اولمغله خاتم نبوة شقك اثریدر
پس قاضینك بین کتفیه قولی اثر لفظنه متعلقدر • نووی ظن اتدیکه شق لفظنه متعلق اوله • ابو یعلی
وابو نعیم شداد بن اوسدن ملك رسول اکرمك قلب شریفلرین اخراج وغسل وینه محلنه وضع ویدنوه ولان
نوردن خاتم ایله ختم ایلدکده قلب شریفلری نور نبوة وحکمت ایله ممتلی اولدی دیو تخریج اتدکلری حدیث معنای
مشهوره دخی مؤیددر • زیرا محتملدرکه نور مذکور ظهر مبارکلرینك کتف ایسرنده ظهور اتمش اوله وقلب
جانب ایسرده اولدیغی متعیندر • وابو داود طیالسی وحارث بن ابی اسامه وابو نعیم حضرت عائشه دن
رسول اکرم بیوردیکه وقت بعثتده جبرائیل ومیکائیل نازل اولدقلرنده جبرائیل بنی یره قوم بو قاینی القا
وقلبمی شق واخراج وماء زمزم ایله اتدیلر • طشت ایچنده غسل بعده ظهرمده ختم ایلدی • حتی خاتمك

مس ایتدیکی قلبنده حس ایلدم دیو تخریج ایتدکلری حدیث دخی مؤیددر بلکه قاضی قاضی عیاضک مستندیدر وتحقیق اولمیه که احادیث مذکوره اقتضا ایدر که خاتم نبوة رسول اکرمک حین ولادتلرنده موجود اولمیه وبیهقی دلائلده واقدی طریقندن تخریج ایتدیکی چونکه نکس رسول اکرمک وفاتنده شک ایدوب بعضیلر وفات ایتدی بعضیلر وفات ایتمدی دیو اختلاف ایتدیلر اسما بنت عمیس الیتی رسول اکرمک ظهرینه ادخال ایتدی دیدی که رسول اکرمک وفات ایتدیکنده شبهه یوقدر زیرا خاتم نبوة رفع وافلاعیی ... واللّه اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب وصلی اللّه علی سیدنا محمد وآله وصحبه الی یوم الحساب

باب ماجاء فی شعر رسول اللّه صلی اللّه علیه وسلم یعنی بو بابده رسول اکرمک زیور اندام سر وخراملری اولان موی عنبربویلری حقنده وارد اولان احادیث شریفه بیاننده در شعر عینک فتحیله وسکونیله دخی لغتدر وشعره عینک سکونیله درفقط وشعر اسم جنسیدر شعر وشعره تمر وتمره کبی ورجمعی شعور وشعرات کلور مصنف بو بابده دخی سکز حدیث ذکر ایتدی

الحدیث الاول حدثنا علی بن حجر حاء مهمله نک ضمی وجیمک سکونیله در اخبرنا اسمعیل بن ابراهیم عن حمید تصغیر صیغه سیله مراد حمید الطویلدر عن انس بن مالک قال کان شعر رسول اللّه صلی اللّه علیه وسلم الی نصف اذنیه اذن همزه وذالک ضمیله وذالک سکونیله دخی لغتدر ونصف اذنیه لفظی نصف کل واحد من اذنیه تقدیرنده رسول اکرمک شعری اذنلرینک نصفلرینه منتهی اولمش ایدی معناسنی مفید اولمغله مفردک تثنیه یه اضافتنه مبالات اولنمدی میرک دیدی که مفردک تثنیه یه اضافتی ایکی تثنیه لفظلرینک اجتماعنده کراهة اولدیغی ایچوندر وانصاف اذنیه جمعک تثنیه یه اضافتیله صفت قلوبکما کبی عن قریب ذکر اولنور ان شاء اللّه تعالی وبعض نسخه ده نصف اذنیه مفرد صیغه سیله واقع اولدی وشعر مذکوردن مراد بعض جمع اولنان شعردر ورسول اکرمک شعرلری حقنده وارد اولان احادیث متخالفه نک توفیق وتحقیقی ان شاء اللّه تعالی آخر بابده بیان اولنور واللّه الموفق

الحدیث الثانی حدثنا هناد نونک تشدیدیله در بن السری سین مهمله نک فتحی وراء مهمله نک کسری ویانک تشدیدیله در حدثنا عبد الرحمن بن ابی الزناد زاء معجمه نک کسری بعده نون ایله درکه اسمی عبد اللّه بن ذکوان المدنی در عبد الرحمن مذکور اگرچه صدوق ایدی لکن بغداده کلدکده حفظنه خلل طاری اولدی عن هشام فقهاء سبعه نک بری وثقه اولدیغی متفق علیه در لکن احیانا تدلیس ایدر عن عروة بن الزبیر بن العوام که فقهاء تابعین دن وحضرت عائشه نک همشیره سی اسما بنت ابی بکرک اوغلیدر حکایت اولنور که شامده ولید زماننده عروه نک آیاغنده اکله مرضی حادث

اولمغله

اولمغله اطبا قطعندن غیری چاره یوقدر دیو دواء بیهوش بر مجروب بعده قطع مراد ایتدکلرنده عروه دیدیکه بن نفسیمی بو وقته کلنجه مقدور اولان شیدن منع ایتمدم همان تسبیح وتهلیله شروع ایتدیکه بو حال اوزره ایکن آیاغینی قطع ایتدیلر واول شبده وارادیکی نمازینی ترک ایتمدی هجرتک طقسان طقوزنجی سنه سنده مدینه یه قریب کمنده صنیعه سنده وفات ایتدی ابن شهاب دیدی که کان عروه بحر لایدرک وابن عیینه دیدیکه عائشه حدیثنی عروه بغایة اعلم در عن ابیه که زبیر بن العوام بن خویلدر که حضرت خدیجه نک برادرزاده سیدر اولا ارض حبشه بعده رسول اکرم ایله مدینه یه هجرت ایتدی ویوم الفتحده رسول اکرمک علمداری ایدی هجرتک اوتوز التنجی سنه سنده یوم الجمله مقتول اولدی عن عائشة رضی اللّه عنها قالت کنت اغتسل انا اغتسل مضارع صیغه سیله مذکور اولدیغی حکایة حال ماضیه در رسول اکرم ایله معا اغتسالی مکرر واقع اولدیغین افاده ایچوندر ورسول اللّه صلی اللّه علیه وسلم رفعیله اغتسل تحتنده فاعل ضمیری اوزرینه معطوفدر لهذا انا لفظیله توکید اولندی تحقیق اولمیه که عطف مزبور متکلمی غائب اوزرینه تغلیبه مبنی در اسکن انت وزوجک الجنة قول شریفنده مخاطب غائب اوزرینه تغلیب اولندیغی کبی والا عطف مزبورک ظاهری اقتضا ایدرکه واغتسل رسول اللّه تقدیرنده اوله ودخی معلوم اوله که محلنده مقرر اولدیغی مقتضای ظاهردن تغلیبه عدول نکته خفیه یه رعایتی متضمن اولمق لازمدر لهذا ارباب تفاسیر دیدیلرکه آیة مذکوره ده تغلیبه عدول حضرت آدمک سکون جنتنده اصل اولدیغی اشعار ایچوندر وبو مقامده تغلیبک نکته سی نسانک محل شهوات اولوب سبب اغتسال اولدقلرینی اشعاردر پس بو اعتبار ایله نسا اصل اولمش اولور میرک دیدیکه رفعیله ویغتسل رسول اللّه تقدیرنده عطف الجملة علی الجملة اولمق دخی محتملدر ونصبیله دخی مفعول معه اولمق اوزره روایت اولندی من اناء واحد اغتسل یه متعلقدر معلوم اوله که حاکم بن سلمه حماد طریقندن من تور من شبه لفظیله تخریج ایتدیکه تور برکونه قصعه وشبه لک ترکیده پرنج دیدکلری شیدن مصنوعدر که نحاس ایله توتیادن حاصل اولور ومعدنیسی دخی اولورکه نحاس اصفر دیرلر وبخاری روایتنده فرق ایدی که اهل مدینه مابیننده مستعمل بر چناقدرکه اون التی رطل قدر شیئه ظرف اولور وعلی ای حال کان بو مقوله انادن ایکیلیکمسنه معا اغتسال ایتمک متعسردر پس رسول اکرم وعائشه اناده غرفه دن متعاقبا اغتسال ایتدکلری صورتده رسول اکرم عائشه دن مقدم اغتسال ایدوب جکی مقتضای عقل صریحدر وفرضا معا اغتسال ایتدکلری صورتده مقتضای آداب نبوتیه بودرکه تستر ایده لر ولکن تستر ایتمدکلری تقدیرجه طرفیندن مقتضای حجاب بودرکه احدهما

آخوك عورتنه نظر اتميه لر • وحضرت عايشه دن ما رأيت فرج رسول الله روايتي وبر روايتده ما رأيت
منه وما رأى مني يعني رسول اكرم بنم وبن رسول اكرمك فرجني كورمدك حديثي بو معنايي تأييد ايدر
اعيدر مير كشاهك بعض فضلادن زوج زوجه نك وزوجه زوجنك فرجنه نظر جايز اولدوغنه حديث
مذكور باب ايله استدلال اتديلر ديديكي جيندن ظاهر دكلدر • وكان له جمة جمله حاليه وضمير مجرور رسول اكرمه
راجعدر • وحذف مضاف يعني لرأسه تقديرنده اولمق معناءً جهتندن اظهر در شعر يعني رسول
اكرم ايله معاً اغتسال ايدر ايدك رسول اكرمك رأس شريفلرينك موي غاليه بوبلري اولديغي حالده
فوق الجمة جيمك ضمي وميمك تشديديله منكب اوزرينه نازل اولان شعردن عبارتدر • ودون الوفرة
واوك فتحي وفانك سكوني بعده راء مهمله ايله شحمة الاذنه واصل اولان شعردن عبارتدر يعني
رسول اكرمك شعري جمة ووفره مابيننده متوسط كه شحمة الاذنلرن تجاوز ايدوب منكبلرينه واصل
اولمامش ايدي • وحديث مزبور جامع الاصول ونهايه دخي لفظ مذكور ايله واقع اولدي لكن ابو داود
وابن ماجه تخريجلري اوزره عكسي يعني فوق الوفرة ودون الجمة واقع اولدي • وبعضيلر صواب
بودر ديديلر • وشيخ ابن حجر شيخ ابن العراقينك جامع ترمذي شرحنده روايتين مذكورتين مابيني
جمع وتوفيق اتديكني شويله نقل اتديكه فوق ودون لفظلرندن مراد كاهيجه نسبه وكاهيجه مقداره
نسبه ايله در • امدي فوق الجمة دن مراد محل جهتندن جمه دن يوقارو ودون الجمة دن مراد مقدار
جهتندن جمه دن اشاغي يعني قليل ديمكدر پس رسول اكرمك شعر شريفلري منكبلرندن يوقارو وجمه دن
از ايدي ديمك اولور • فوق الوفرة دون الوفرة دخي اكا قياس اولنه • ابن حجر بخاري شرحنده ديديكه
ابن العراقينك ايتديكي جمع بغايه جيد ايدي اكر مخرج حديث متحد اولميه ايدي • حنفي ديديكه مخرج حديثك
اتحادنده باس يوقدر • زيرا جمع مذكور اوزره روايتينك مآلي معنايي واحد اولوب فقط تفاوت
عبارتده اولور • غايه مافي الباب عايشه ياخود اندن اشاغي اولان راوي معنايي واحد ايكي عبارت ايله
تعبير اتمش اوله لر • والله اعلم الحديث الثالث حدثنا احمد بن منيع ميمك فتحي ونونك كسري ايله در
احمد مذكور ابو جعفر الاصم در كه ثقه وحافظ در اخبرنا ابو قطن قاف وطاء مهمله نك فتحه لريله اسمي عمرو بن
الهيثم بن قطن البصريدر ثقه وصدوق در حدثنا شعبة عن ابي اسحق عن البراء بن عازب
قال قايل براء در كان رسول الله صلى الله عليه وسلم مربوعا بعيد ما بين المنكبين باب اوكده معنالري مرور
اتدي • وبو بابده مقصود اولان وكانت جمته تضرب شحمة اذنيه لفظيدر بو مقامده جمه دن معظم شعر
مراد در يعني رسول اكرمك شعر اسلرينك معظمي ومجتمع اولاني شحمه اذنلرينه واصل اولور ايدي

وجايزدركه

وجايزدركه جمة مذكوره وفره معناسنه اوله • زيرا مختار مقدمه ده جمه ووفره مرادفلردر • وجمه اذنه بالغ
اولان شعردر ديدي • وديوان الادب ده جمه مطلقا شعر معناسنه در ديدي • والله اعلم الحديث الرابع
حدثنا محمد بن بشار حدثنا وهب بن جرير جيمك فتحيله در بن حازم حاء مهمله وزاء معجمه نك كسريله در
مراد وهب الازدي البصريدركه حديثي ائمه ستة تخريج اتديلر حدثني ابي كه مراد جرير بن حازم در •
عن قتادة بن دعامة البصري كه تابعي جليل القدردر • وحسن بصري اصحابنك احفظي اولمق اوزره
اتفاق اولندي واكمه تولد اتدي • وهر كونده برختم شريفي التزام اتمشدي • ورمضانده هر كيجه
اوچ كونده برختم ايدوب عشر اخيرده كونده بركره ختم ايدر ايدي • هجرتك التمشنجي سنه سنده
تولد ايدوب يوز اون التي سنه سنده واسطه ده وفات اتدي • ابن المديني ديديكه قتاده نك
قاپوسنه برسايل اعرابي كلوب دريوزه اتدي وكيتدي • واول وقت خانه دن برقدح ضايع اولديكه تخمينا
اني سايل مزبور اخذ وسرقه اتمش اوله • بو وقعه دن اون سنه دن صكره قتاده حج شريفه توجه
اتدي • واعرابي مزبور كلوب مكه ده ينه كالاول قتاده نك قپوسنده دريوزه اتدكده قتاده مزبورك
صداسين استماع ايدوب قدحي اخذ ايدن بو اعرابيدر ديدي • اعرابيدن سؤال اتديلركه بصره ده
قتاده نك خانه سندن سن برقدح اخذ اتديكمي اعرابي اخذ اتديكنه مقر اولدي • قال قايل قتاده در
قلت لانس بن مالك كيف كان شعر رسول الله صلى الله عليه وسلم قال قايل انس در لم يكن
بالجعد ولا بالسبط لفظاً ومعنىً ترجمه لري مرور اتدي كان يبلغ شعره شعردن مراد شعر
مجموع در شحمة اذنيه يعني رسول اكرمك شعري مجعد ومرسل دكل ايدي • ومجتمع اولان شعري
قولاقلرينك يومشاغنه بالغ اولور ايدي • پس براء بن عازب حديثنه موافق اولور علما
الحديث الخامس حدثنا محمد بن يحيى بن ابي عمر بعضيلر ابو عمر يحيى نك كنيه سيدر ديديلر •
المكي مخفي اولميه كه شمايلده ابن ابي عمر ذكر اولندقده اندن مراد محمد بن يحيى المكي در غفلت
اولنميه اخبرنا سفيان بن عيينة عن ابن ابي نجيح نون مفتوحه وجيم مكسوره بعده ياء مثناة تحتيه
بعده حاء مهمله ايله در • اسمي عبد الله وترجمه سي كمسنه دن استماع اولنمادي عن مجاهد بن جبير كه جيمك
فتحي وباء موحده نك سكونيله المخزومي علم وفقه ده امام وثقه در سكسان اوچ ياشنه بالغ اولدقده
هجرتك يوز اوچنجي سنه سنده مكه ده وفات اتدي عن ام هانئ نونك كسري وآخرنده همزه ايله در اسمي
فاخته يا عاتكه يا هند در بنت ابي طالب وهمشيره علي كرم الله وجهه در يوم فتح مكه ده اسلامي
قبول اتدي • ورسول اكرمدن نقل اتديكه حديث حرق الت حديثدر • مصنف جامعنده ديديكه بخاري

دیدیکه بیز مجاهدک ام هانی دن حدیث استماع ایتدیکین بلمزز • لکن ابن حجر شرح صحیح بخاریده
حدیث مذکورک رجالی ثقات • وابو داود دخی تخریج ایتدی دیدی قالت قائله ام هانی در
قدم علیناً بنون جاء معکسنه در رسول الله صلی الله علیه وسلم مكة قدم نک ظرفیدر
ورواية اخری ده قدم علینا بمكة لفظی تأیید ایدر قدمة قافک فتحی و دالک سکونی ایله
قدوم دن بناء مره در بعض روایات دلالة ایدرکه قدوم مذکور یوم فتح مکه ده اولمش
وله اربع غدائر غین معجمه نک فتحیله غدیره نک جمعیدرکه ذوابه معناسنه در وضفیره وغدیره
مترادف در • وجمله حالیه در یعنی رسول اکرم برکره مکه یه کلدی آنک ایچون دورت زلف اولدیغی
حالده الحدیث الثالث والثلثون حدثنا سوید سین مهمله نک ضمی و واوک فتحی وتصغیر صیغه سیله در
بن نصر نونک فتحی وصاد مهمله نک اسکانیله در ابن حجر مقدمه لر حدیثنی ترمذی ونسائی تخریج
ایتدیلر دیدی حدثنا بعض نسخه ده انا واقع اولدی عبد الله المبارک المروزی فضائل علوم
ومناقبی جامع ومحدث ایدی اکثرا وقاته غزواتده بولنوب تقسیم غنایم وقتنده غایب
وقتاله مباشرت اولندقده بله حاضر اولور ایدی • روایت اولندیکه برکمسنه عبد الله بن مبارکدن
سؤال ایتدیکه یا عبد الله سن قتاله حاضر وغنیمت وقتنده غایب اولورسین سببی نه در دیدی
یوفقنی من اقاتل له دیو جواب ویردی • یحیی بن آدم دیدیکه دقایق مسائل دن بر مسئله فی ابن
مبارکک کتابلرنده مطلع اولمه سم اول مسئله دن مأیوس اولور ایدم • ویحیی بن معین دیدیکه
عبد الله بن مبارک بغایة کیّس وثبت وثقه وحدیث صحیحی زیاده عالم ایدی • امام ابو حنیفه
رحمه دیدیکه ابن مبارکدن حدیثی چوق کمسنه یه ملاقی اولمدم • سلمه بن سلیمان دیدیکه عبد الله
مکی ذکر اولنسه مراد ابن الزبیردر • وعبد الله مدنی ذکر اولنسه مراد ابن عمر وعبد الله الکوفی ذکر اولنسه
مراد ابن مسعود • وعبد الله بصری ذکر اولنسه ابن عباس • وعبد الله مصری ذکر اولنسه ابن عمر
وابن العاص عبد الله خراسانی ذکر اولنسه عبد الله بن المبارک مراد اولنور • وابن مبارک
هجرتک سکسان برنجی سنه سنده جزیره ده هیت نام موضعده وفات ایتدی • وهالا مزاری ایله تبرک
اولنور • بعضیلر دیدیلرکه پدری همدانده برکمسنه نک مملوکی ایدی عن معمر میمک فتحی وعین
مهمله نک سکونی ایله ابن راشد البصری در یمنده ساکن اولور ایدی حدیثنی ائمه تخریج ایتدیلر •
عن ثابت بن اسلم البنانی بصری در • انس دن استماع ایتدی وعبد الله بن عمری کوردی
وانس ثابت مفاتیح خیردندر دیدی • عماره بن زادان دیدیکه ثابت روز وشب ده بیک
رکعت

رکعت نماز قیلار ایدی • وصائم الدهر ایدی • وقبر فی کندو حفر ایدوب آنده نماز اداو تلاوه قرآن ایدر ایدی
عن انس ان شعر رسول الله صلی الله علیه وسلم کان الی انصاف اذنیه اذنیه تثنیه صیغه سیله مذکور
اولمغله انصاف که نصفک جمعی در مافوق الواحد مراد اولنور یاخود انصاف بعض معناسنه ولام نصفک
جمعیدر • فتعلموا الفرائض فانه نصف العلم کلامنده واقع اولان نصف لفظی کبی • ومعلومدرکه هر اذنک ابعاضی
متعدده سی واردر • پس حاصل معنی بودرکه رسول اکرمک شعر شریفی اذنلرینک ابعاضنه واصل اولور
ایدیکه کاهی شحمه اذنه وکاهی فوقینه • ونصف نیم معناسنه اولدیغی صورتده لفظ کان عموم اوقات ماضیه
ایچون اولمیوب بعض احیان ایچون اولمق مناسبدر • مخفی اولمیه که حدیث مذکور اول بابده حمید
روایتندن نقل اولنمش ایکن بو مقامده ثابت روایتندن نقل اولندیغی حدیث اولی تقویه و
ومعتمد اسناد ایله روایت اولندیغین وحمید الطویل مدلس اولمق تهمتی ازاله ایچوندر • والله اعلم
الحدیث الرابع حدثنا سوید بن نصر اخبرنا بعض نسخه ده ثنا واقع اولدی عبد الله بن
المبارک عن یونس بن یزید الایلی که حدیثنی ائمه سته تخریج ایتدیلر عن الزهری بن شهاب که
ترجمه سی سبقت ایتدی اخبرنا عبید الله مصغر ایله ابن عبد الله تکبیر ایله بن عتبه عین مهمله نک
ضمی وتاء مثناة فوقیه نک سکونی وباء موحده ایله در فقیه ثبت در • پدری عبد الله اعیان
علماء راسخین دن تابعی جلیل القدردر • وجدی عتبه عبد الله بن مسعودک برادریدر عن
عبد الله بن عباس بن عبد المطلب و عبد الله بن عباسک علمی کثیر • وفضلی وفیر اولمغله حبر الامه
بحر الامه فقیه الامه تسمیه اولندی • ورسول اکرم آنک حقنده اللهم علمه الحکمة وتأویل الکتاب
دیو دعا ایتدیلر • ورسول اکرمک جبرائیل ایله نجوی ومسارهلرینی استماع ایتدی • وجبرائیلی معاینه کوردی
روایت اولندیکه عباس اوغلی عبد الله ایله رسول اکرمک حضور عالیلرینه واردیلر عبد الله پدری عباسه
دیدیکه حالا بن رسول اکرمک عندنده بر رجل مشاهده ایدرم • عباس دیدیکه یا رسول الله ابن عمک شویله
زعم ایدرکه عندیکزده بر رجل وار اوله • رسول اکرم دیدیکه بلی آنک کوردیکی جبرائیلدر • وهر کیم که جانبندن
جبرائیلی مشاهده ایده البته اعمی اولور حضرت الله دن رجا ایدرم که عبد اللهک عماسی آخر عمرنده اوله
فی الحقیقه عبد الله بن عباس آخر عمرنده اعمی اولدی • هجرتدن اوچ سنه مقدم تولد ایتدی سعید بن جبیر
عبد الله بن عباس دن روایت ایتدیکه رسول اکرم دار فنادن عازم منزلگاه بقا اولدقده بن اون بش
یاشنده ایدم دیدی • هجرتک التمش سکزنجی سنه سنده طائفده ودیع دار البلا فنا ایتدی • ومحمد بن الحنفیه
صلوة جنازه سین ادا ایتدی • یاپان بن سعد دیدیکه عبد الله بن عباسی تکفین اولندقده برقوش سفید

تكلوب كفنی میاننه دخول ایتدی و حضار جنازه بیر بو حالنی کوروب اول مرغ سفید عبد الله‌ك علمی ایدر كه
آنکله معًا دفن اولندی دیدیلر و قبره وضع اولندقده یا ایتها النفس المطمئنة الآیه نداسنی جمله
حاضرون بالنفادن استماع ایتدیلر رضی الله عنه ان رسول الله صلی الله علیه وسلم كان یسدل
شعره یسدل یضرب یاخود ینصر بابندن مضارع معلوم در یعنی رسول اکرم ناصیه سنده اولان
شعری جبینی اوزرینه ارسال ایدر ایدی نووی دیدیكه علما دیدیلركه واجبین اوزرینه ارسال
ایدوب قصه اتمك در قصه قافك ضمی و صاد مهمله نك فتحیله موی پیشانی كه تركیده آلنك
صاچی دیدكلری مویلار در بعضیلر دیدیلركه سدل شعری ارسال ایدوب اطرافنی جمع اتمكدن عبارتدر
و فرق ارسال ایدوب ایكی بولك اتمكه دیرلر هر فرقه سنه ذوابه دیرلر و قول آخر وكان المشركون
یفرقون رؤسهم كلامیله مقابله جهتندن انسب در یفرقون یضرب یاخود ینصر بابندن
مضارع ثلاثی در تفعیل بابندن اولمق اوزره دخی روایت اولندی رؤسدن مراد شعور در
ذكر محل و اراده حال یا حذف مضاف طریقیله یعنی مشركین باشلرینك شعورلرینی بعضینی
بعضندن فرق ایدوب و پیشانلرندن آجوب برازینی یمینًا و برازینی یسارًا ارسال ایدرلر
ایدی ابن حجر عسقلانی فرق شعری تقسیم اتمكه دیرلر دیدی و مفرق میمك فتحی یاخود كسری
كذلك رانك فتحی یاخود كسری ایله جنبیندن وسط رأسه وارنجه شعر تقسیم اولنان مكانك
اسمی در وكان اهل الكتاب یسدلون رؤسهم یعنی اهل كتاب باشلرینك شعورلرینی پیشان
لری اوزرینه ارسال ایدرلر ایدی وكان ضمیر رسول اكرمه راجع در یحب موافقة اهل الكتاب
فیما لم یؤمر فیه بشیء یعنی رسول اكرم اهل كتاب شیوه لرینه موافقت اتمكی سورلر ایدی اول شیوه كه
آنك حقنده امر و نهی ایله وحی نازل یاخود كندو شریعتنه مخالف اولمامش اوله اهل كتاب موحد
و انبیادن بر نبینی مصدق و اكثر قواعد حنفیه یی مراعی اولمه لریله نوع ما مناسبت و وجه ما
مجانست اولدیغی ایچون و دخی اهل كتاب ایمانه اقرب اولمه لریله انلر ایله الفت اولی و مخالفت
اخری و انلری بو وجهله كندویه جذب و بو مناسبت ایله ایلاف الیق و احق اولدیغی ایچون
میرك شاه دیدیكه اهل كتاب شرایع رسل متقدمیندن بعضنه تمسك اتمه لریله عبده اصنامك
احوالین ناپسندیده لرینه موافقت منفور طبع نیكو پسندلری اولمغله عادة اهل كتابه موافقته
رغبت ایدرلر ایدی محی الدین نووی دیدیكه رسول اكرمك بعض موردده اهل كتابه موافقت
بیورد قلرینك تأویلنده اختلاف ایتدیلر بعضیلر دیدیلركه موافقت مذكوره اوائل اسلامده

اهل كتابی

اهل كتابی كندویه مألوف و مأنوس ایدوب اهل كتاب عبده اصنامه مخالفت ایمكی التزام اتمه لریله مخالفت مزبوره ده
انلره موافقت ایچون در چونكه دین اسلام غالب و سایر ادیان اوزرینه ظاهر اولدی رسول اكرم مقدما
موافقت ایتدكلری اشیانك بعضنده مخالفت اتمكه شروع ایتدیلر و بعضیلر دیدیلركه محتملدر كه رسول اكرم
امر و نهی وارد اولمیوب و تبدیل و تغیر ایتمدكلری متعین اولان امورده اهل كتابه متابعت ایله مأمور اولمش
اوله ثم فرق فانك فتحی و رانك تخفیفی یاخود تشدیدیله رسول الله صلی الله علیه وسلم رأسه یعنی
بعد زمان رسول اكرم مبارك باشلرینك شعورینی ایكی جانبلرینه ارسال ایدوب جبهه لری اوزرنده اصلا
شعر ابقا ایتمدیلر و اكثر علما فرق سنتدر دیدیلر زیرا رسول اكرم آخر الامر فرق اتمكه عودت و آنی عادت
ایتدی میرك دیدیكه اول حدیثده انه كان یحب موافقة اهل الكتاب فیما لم یؤمر فیه بشیء كلامی دلالت
ایدركه رسول اكرمك فرقه رجوعلری وحی ایله اوله قاضی عیاض دیدیكه رسول اكرم فرقی اختیار ایتدكلری
اهل كتابه مخالفة ایچون نه اجتهاد ایدی وحی ایله دكل ایدی پس فرق مستحب اولور واجب اولماز كذلك
قرطبی دخی رسول اكرم مقدما اهل كتابه سدل خصوصنده موافقة ایتدیكی انلرك قلوبنی جلب و استیلاف
ایچون ایدی لكن موافقت مذكوره نك قطعا اثری ظهور اتممكله مخالفتلرینه رغبت ایتدیلر پس مستحب اولور
واجب اولماز دیدی وكانت له صلی الله علیه وسلم لمة فان فرقت فرقها والا فلا كبی احادیث و صحابه كرام كاهی فرق
و كاهی سدل ایدوب بعضی بعضنی بو خصوصده تعییب ایتمدكلری فرق واجب اولمدیغنی تأیید ایدر و امام مالك
و جمهور قولی دخی بو در شیخ محی الدین نووی صحیح اولان سدل و فرقك جمیعا جوازیدر دیدی والله اعلم
الحدیث الثامن حدثنا محمد بن بشار اخبرنا عبد الرحمن بن مهدی میمك فتحی و هانك تشدیدیله مهدی اسندن
مأخوذ اسم مفعول صیغه سیدر عبد الرحمن مذكور ثقه و ثبت و عدل و حافظ در عن ابراهیم بن نافع المكی
المخزومی ثقه در عن ابن ابی نجیح عن ام هانئ ترجمه و ضبطلری مرور ایتدی قالت قائله ام هانئ در رأیت
رسول الله صلی الله علیه وسلم ذا ضفائر اربع ضفائر ضفیره نك جمعیدر كه عقیصه معناسنه
غدیره ایله مترادفدر ضفر شعری نسج و فتل اتمكه دیرلر یعنی رسول اكرمی دورت ضفیره صاحبی كوردم
معلوم اوله كه رسول اكرمك شعر نافه شعارلری وصفنده وارد اولان اخبارك ملخص اللتی عدد روایته
مبتنی در اولا اذنلرینك نصفنه واصل ثانیا شحمه اذنلرینه واصل ثالثا اذنلریله عاتقلری ما بیننه
واصل رابعا منكبلرینی ضرب ایدر خامسا اذنلرین تجاوز ایدوب لكن منكبلرینه واصل اولمش
سادسا دورت غدیره لری وار ایدی قاضی عیاض روایات مذكوره متخالفه ما بینلرین شو وجهله جمع
و توفیق ایتدی كه رسول اكرمك مقدار اسلرنده اولان شعورلری اذنلرینك نصفنه و اندن صكره اولان شعورلری

شحمه اذنلرینه واكا قریب اولان شعورلری اذنلریله عاتقلری مابیننه واصل وخلف اسلرینه اولان شعورلری
منكبلرینی ضرب ایدر یا منكبلرینی ضرب ایتمكه قریب ایدی میرك شاه دیدیكه توفیق مذكور بعددن خالی كلدر
زیرا رسول اكرمك شعورلرینی وصف ایدنلر وصافلر یا مجموع شعورلرینی یا معظم شعورلرینی وصف ایتمشلردر
یوخسه هر قطعه سین وصف ایتمشلردر وشیخ محی الدین نووی ابن بطاله تبعا شویله توفیق ایتدیكه
اختلاف روایات اختلاف اوقاته مبنیدر یعنی رسول اكرم احیانا مسامحه ایدوب شعورلرینی تقصیر
ایتمیوب قرقمسه لر منكبلرینه بالغ اولورایدی واحیانا تقصیر ایتسه لر اذنلرینك نصفنه واصل اولورایدی
پس تقصیر ایتدكلرندن صكره آهسته آهسته اوزانوب راویلر اتفاقی بعض ازمانده مشاهده ایتدكلری
مقداردن خبر ویروب هر بری كوردیكی وجه اوزره وصف ایلدی میركشاه دیدیكه بو توفیق دخی
محل تأملدر زیرا صحیحینده واقع اولدیغی اوزره رسول اكرم شعورلرن فقط بركره تقصیر بیوردقلری
ثابت اولمشدر امدی جمع وتوفیقده وجه وجیه بودركه رسول اكرم بر عمره وبر حجه ده مبارك
باشلرین تراش ایتدكلری ثابت اولدی پس ینه تراش وقتی قریب اولدقده اذنلرینك نصفنه
بالغ اولوب بعده آهسته آهسته اوزانوب كاهی شحمه اذنلرینه وكاهی اذنلریله عاتقلری مابیننه
واصل اولوب اكر تراش ایتدكدن صكره واخر زمان مسامحه بیورسه لر شعورلرینك غایه طولی وقتنده
منكبلرین ضرب ایدرلر ایدی پس راویلر ازمنه مذكوره ده هر بری بر زمانده مشاهده ایتدكلری وجه
اوزره شعور شریفلرین وصف ایتدیلر وبعض شراح مصابیحده اختلافات مذكوره یی نقلدن صكره
اختلاف مذكور اختلاف زمان حسبیله در زیرا رسول اكرم هجرتدن صكره بر كره حدیبیه سنه سنده
صكره عمرة القضا سنه سنده صكره حجة الوداع سنه سنده مبارك باشلرن تراش ایتدیلر طول وقصر
شعورلری ازمنه مذكوره نك طول وقصری حسبیله اولوب وازمنه مذكوره نك غایه قصری حجة الوداعده
تراش ایتدكلرندن صكره واقع اولان زماندر رسول اكرم حجة الوداعده باشلرن تراش ایتدكدن صكره
اوج آی مقداری معمر اولدیلر دیو بیان اولندیغی وجه توفیق مذكوری تأیید ایدر والله اعلم
وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه وسلم باب ما جاء فی ترجل رسول الله صلی الله
علیه وسلم ترجل وترجیل شعری طارامق وپاك ایتمك وكوزل ایتمكدن عبارتدر وفارسیده
شانه وتركیده طاراق وعربیده مشط دیدكلری آلته مرجل ومسرح دخی دیرلر مشارقده دیدیكه
رجل شعره دیرلر اكر شعرنی آب یا روغن ایله طلا ایدوب پریشان اولانینی جمع ومنقبض اولانینی
مد وبسط ایچون طارارسه شیخ ابن حجر ابن بطالدن روایت ایتدیكه ترجل موی سر ولحیه یی تسریح

وتزیین

وتزیین ایتمكه وپاغلامغه دیرلر كه بو عمل نظافتدن اولمغله شرع آكا ترغیب ایدوب رسول اكرم النظافة
من الدین دیو بیوردیلر ونظم كریمده خذوا زینتكم عند كل مسجد دیو امر عالی واقع اولدی ابوداود
سند صحیح ایله ابو هریره دن تخریج ایتدیكه رسول اكرم من كان له شعر فلیكرمه یعنی شعوری اولان كمسنه
شعرینه اكرام ایتسون دیو بیوردیلر موطاده زید بن اسلمدن روایت اولندیكه رسول اكرم بر كمسنه یی
كوردیكه موی سر ولحیه سی پژمرده وپریشان اولمش اكا مویلرینی اصلاح ایله دیو اشارت بیوردیلر
وبو حدیث اكرچه مرسلدر لكن سندی صحیحدر وابوداود ونسائی سند حسن ایله جابردن تخریج
ایتدكلری حدیث زید بن اسلم حدیثنه شاهددر والله اعلم مصنف بو بابده بش حدیث ذكر ایتدی
الحدیث الاول حدثنا اسحق بن موسی الانصاری ثقه در واتقان صاحبیدر حدثنا معن بن
عیسی معن میمك فتحی وعین مهمله نك سكونی بعده نون ایله در ثقه وثبتدر حدثنا مالك بن
انس عن هشام بن عروه عن ابیه عن عائشه قالت كنت ارجل همزه نك ضمی وجیمك تشدیدیله تفعیل
بابندن متكلم وحده صیغه سیدر رأس رسول الله صلی الله علیه وسلم یعنی رسول اكرمك مبارك
باشلرینك مویلرن طارار ایدم وانا حائض جمله سی حالیه دركه حائض ایله مخالطه جایز اولدیغنی
افاده ایدر میرك دیدیكه مالكدن روایت ایدنلر اكثر لفظ مذكور ایله روایت ایتدیلر لكن ابو حنیفه مالك
دن شویله روایت ودارقطنی تخریج ایتدیكه انها كانت تغسل رأس رسول الله صلی الله علیه وسلم
وهو مجاور فی المسجد وهی حائض یخرجه الیها یعنی عائشه رسول اكرمك مبارك باشلرن غسل ایدرایدی
رسول اكرم مسجدده مجاور وعائشه حائض اولدیغی حالده كه رسول اكرم باشلرن عائشه غسل
ایتسون ایچون مسجددن طشره اخراج ایدرلر ایدی وبو حدیثده حائضك بدنی وعرقی پاك اولدیغنه
ومعتكفك ممنوع اولدیغی مباشرت جماع ومقدمات جماع اولدیغنه وحائض مسجده داخل اولمق
جایز اولدیغنه دلیل واردر والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا یوسف بن عیسی ابن ماجه دن
غیری ائمه حدیثی تخریج ایتدیلر اخبرنا وكیع بدیع وزننده در اخبرنا الربیع رانك فتحی وباء موحده نك
كسریله سعد البصری در ثقه وضعیف اولدوغنده واقع اولان اقوال عن قریب ذكر اولنور بن صبیح
وكیع وزننده عن یزید زیاده دن مأخوذ مضارع معلوم صیغه سیدر ابن حجر یزید ضعیف
وبو حدیث معلولدر دیدی بعضیلر دیدیلر كه یزیدك ضعیف اولمسی سندن حدیثك معلول اولمسی
لازم كلمز جایزدر كه بعضیلر عندنده ضعیف وبعضیلر عندنده ضعیف اولمیه حتی یزیدك
حدیثی بخاری ادب مفردده تخریج ایتدی بن ابان همزه نك فتحی وباء موحده نك تخفیفی ایله در

پس اگر فعّال وزننده اولورسه منصرف و افعل وزننده اولورسه غیر منصرف اولور • نووی و مغنی
اللبیب صاحبی صرفنه ظاهردر دیدی • عصام دیدیکه ابان افعل وزننده اولمق جایزدر دکلدر • زیرا اجوف
اولان افعل اعلال اولنمز • پس منصرف اولدیغی متعیّن اولور • هو الرقاشی رای مهمله نک فتحی و قافک
تخفیفی و شین معجمه ایله رقاش بنت ضبیعه یه نسبتدر • حکم سیوطی رقاش بنت قیس بن ثعلبه یه
نسبتدر دیدی • صاحب قاموس رقاش قطام کبی اعلام نسادندر دیدی • عن انس بن مالک قال
کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یکثر اکثاردن مأخوذ مضارع معلومدر • دهن راسه دهن
دالک فتحی و هانک سکونی ایله مصدر استعمال دهن معناسنه در • یعنی رسول اکرم اکثریا مبارک باشلرن
یاغلارلر ایدی • وتسریح لحیته تسریح تفعیله دهن اوزرینه معطوفدر • یعنی مبارک لحیه لرن
اکثریا طاراییوب موبلرن ارسال و حل ایدرلر ایدی • ابن جوزی کتاب وفاده انسدن روایت
ایتدیکه رسول اکرم کیجه وقتنده خوابگاهلرنده راحت اولدقده مسواکینی و آبدست صویینی و صقال
طراغنی یانلرینه وضع ایدوب خوابدن بیدار اولدقلرنده مسواکی استعمال ایدوب بعده وضوء
بعده طراغی استعمال ایدرلر ایدی • خطیب بغدادی کفایه ده عائشه دن تخریج ایتدیکه رسول اکرم
بش نسنه یی حضر و سفرده ترک ایتمزلر ایدی • آیینه سرمه دان شانه مدرا مسواک مدرا
میمک کسری و دال مهمله نک سکونیله عوددن یا حدیددن مصنوع خلال کبی بر شیئ درکه نسوان
صاچلری بریبرینه قارشمه سون ایچون باشلرینه صوقارلر • و ابن جوزی خطیبک روایت
ایتدیکی حدیثی ابی ابراهیم الترجمانی طریقندن عائشه دن شو وجهله تخریج ایتدیکه رسول اکرم بو نسنه یی
حضر و سفرده ترک ایتمزلر ایدی • قاروره شانه آیینه سرمه دان مسواک مقص مدرا هـ
مقص میمک کسریله مقراض دیمکدر • و طبرانی اوسطده عائشه دن شو وجهله تخریج ایتدیکه رسول اکرم مسواک
و شانه یی ترک ایتمزلر • و لحیه لرن طارادقده آیینه یه نظر ایدرلر ایدی • ابن الجوزی کتاب الوفاده
هاشم طریقندن انسدن تخریج ایتدیکه رسول اکرم مبارک یوزلر آیینه ده کوردکده الحمد لله الذی سوی
خلقی فعدله و کرم صورة وجهی و حسنها و جعلنی من المسلمین دیرلر ایدی • و صفوان طریقندن ابن
عباسدن روایت اولندیکه رسول اکرم آیینه یه نظر ایتدکده الحمد لله الذی حسن خلقی و زان منی ما شان
من غیری دیرلر ایدی • و ابو هلال طریقندن عائشه دن روایت اولندیکه رسول اکرم آیینه یه نظر ایتدکده
اللهم کما حسنت خلقی فحسن خلقی دیرلر ایدی • ویکثر القناع قافک کسری و نونک تخفیفیله باشه هـ
اورتدکلری بز پاره سیدر که بو مقامده رسول اکرم باشلارن یاغلادقدن صکره عمامه لرن اثر روغندن

و سخدن

و سخدن حفظ ایچون عمامه لرینک آلتنه وضع ایتدکلری بز پاره سندن عبارتدر • یعنی رسول اکرم قناعی
چوق استعمال ایدرلر ایدی که حتی کان نونک تشدیدیله در ثوبه کان رسول اکرمک بوینی اوزرنده
اولان ثوبلری اکثریا دهنی استعمال و قناعی چوق وضع ایتدکلرندن ناشی ثوب زیّات زیت استخراج
ایدن یا خود زیت بیع ایدن کمسنه نک ثوبنه بکزر ایدی • زیّات زانک فتحی و یاء مثناة تحتیه نک
تشدیدیله عطار و بزاز کبی نسبت صیغه سیدر • و ثوبدن مراد قناع مذکوردر دیو ابن حجر جزم
ایدوب حنفی دخی اولادر بودر • زیرا رسول اکرم بغایة نظیف اولدقلری متعیّن اولمغله بدن مبارک
ترنده اولان اثوابی زیّات اثوابنه تشبیه مقتضای ادب دکلدر دیدی • لکن عصام دیدیکه اکر مراد
قناع مذکور اولسه ایدی کانه ثوب زیّات دیو تعبیر ایدر ایدی • شیخ جزری تصحیح مصابیحده دیدیکه
ربیع بن صبیح صالح و عابد ایدی لکن علم حدیثده ضعیفدر • و ابن حبان دیدیکه عابد اولدیغنده
شبهه یوقدر لکن علم حدیثه انتسابی اولمغله روایت ایتدیکی حدیثلرده منکر حدیث چوق واقع
اولمشدر • و شیخ جزری مذکور دیدیکه منکر اولان حدیثلردن بری دخی کان ثوبه ثوب زیّات حدیثیدر
زیرا رسول اکرم نظافت بدن جهتندن خلقک انظفی و لطافت تن خصوصنده ناسک الطفی و وضع
و اسلوبی مطبوع و پسندیده و لباس و ثیابی بغایة پاک و پاکیزه اولدیغی جای تردد دکلدر هـ
حتی مرویدر که بر کره رثیث الهیئة بر کمسنه یی کوردیلر که اوزرنده اولان اثوابی چرکین آلوده
و ناشسته ایدی دیدیلر که شو آدم اثوابنی غسل ایده جک شیئی بولمدیمی اوله • و دخی اصلحوا اثوابکم
حتی تکونوا کانکم شامة بین الناس یعنی اثوابکزی اصلاح و پاک ایدک تا که ناس میاننده بک کبی اولنه
سز دیو بیوردیلر • شیخ جلال الدین محدث دیدیکه بو مقامده واقع اولان ثوبدن مراد اداهان
یعنی باشلارن یاغلادقدن صکره باشلری اوزرینه وضع ایتدکلری بز پاره سیدر قمیصی و رداء و عمامه
دکلدر • ذهبی حسن بن دینار ابو سعید التمیمی ترجمه سنده ایراد ایتدیکه بعض طرق حدیثده حتی کان
ملحفته ملحفة زیّات دیو واقع اولدی • پس بو حدیث ربیع بن صبیح حدیثنی فی الجمله تأیید ایدر
و بعضیلر ربیع مزبوری ثقه در دیدیلر • و ابو زرعه صدوقدر دیدی • ابن عدی ربیعک
حدیثلری صالح و مستقیمدر بن هرکز آنک منکر حدیثین کورمدم امیدم بودر که آنک حدیثنی نقل
ایتمکده باس اولمیه دیدی • میرک دیدیکه ابن سعد عمر بن حفص العبدی طریقندن انسدن تخریج ایتدیکی
کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یکثر القناع کان ثوبه ثوب زیّات اولدیغن حدیثی ربیع بن
صبیح حدیث مذکوره متفرد اولمدیغنه دلیلدر • و اکثر ثوبدن مراد اداهان صکره عمامه و سائر اثوابنی

ده هنوز حفظ ایچون تحت العمامه وضع ایتدکلری ملحفه اولور یعنی ردا و قمیص گبی اثوابلرینک نظافتنه مانع اولمز
بلکه نظافت ثوبلرینه بغایه اهتمام بیوردقلرینه دلیل اولور • بعض شراح دیدیکه بو معنا متعین اولدیغنه دلیل
قوی بودرکه یکثر القناع لفظنی ذکر ایتدکدن صکره حتی کأن ثوبه ثوب زیات لفظنی ذکر و اکتفا ایتدی غایة
انتهی • اگر مراد معنای مذکور اولمسه کان یکثر دهن رأسه حتی کأن ثوبه ثوب زیات دیرایدی • والله اعلم
الحدیث الثالث حدثنا هناد هانک فتحی و نونک تشدیدیله در بن السری سینک فتحی و رانک تشدیدیله
ریئی جریه ایله در تمام ترجمه سی تقدم ایتمشدر اخبرنا ابو الاحوص که اسمی سلام بن سلیم در ثقه و متقن در بعض
نسخه ده حدثنا واقع اولمشدر عن اشعث بن ابی الشعثا شین معجمه و عین مهمله و ثاء مثلثه ایله در لو
عن ابیه مراد ابی الشعثاء مذکور درکه اسمی سلیم بن عامر در عن مسروق بن الاجدع بن مالک الهمدانی
الکوفی که عبدالله بن مسعود اصحابندندر • حال صغرنده سرقه اولنمغله مسروق تسمیه اولنمشدر • معدیکربک
همشیره زاده سیدر • و حضرت عائشه آنی اوغل اتخاذ ایتمشلردر • و مسروقک بر دختری تولد ایدوب
عائشه تسمیه ایتدی • لهذا کنیه سی ابو عائشه در • تاریخ وفاتی کوفه ده التمش اوچ یاشنده بالغ اولدقده التمش اوچ
سنه هجریه سنده واقع اولمغله هجرتک اولکی سنه سنده تولد ایتمه سنه جزم ایتدیلر • ابوبکر • و عمر • و عثمان •
و علی • و صحابه دن جماعه کثیره یه لاحق اولمشدر عن عائشه قالت ان کان رسول الله صلی الله علیه و سلم
اکثر شراح دیدیلر که ان مثقله دن مخففه درکه لیحب لفظنده واقع اولان لام فارقه که مخففه و نافیه مابینی
فرق ایدر مخففه اولدیغنه قرینه در • پس ضمیر شان محذوف اولوب انه تقدیرنده اولور عصام ان مخففه
نک الغاسی کثیر اولدیغنه بناء بو مقامده واقع اولان ان فعله داخل اولمغله اسمه محتاج دکلدر • پس
انه تقدیرینه حاجت یوقدر دیدی لیحب التیمن صاحب نهایه دیدیکه تیمن امر شیده صاغ جانبیله ابتداء
ایتمکدر • یعنی صاغ الیله و صاغ آیاغیله و سائر صاغ طرفیله اهل جنت اصحاب یمین یعنی روز جزاده دفتر
اعماللری صاغ جانبلرندن ویرلمکله دنیاده تیمن فال حسن اولدیغی ایچون رسول اکرم تیمنی سورلر
ایدی • و اکثریا صاغ طرف قوی اولوب صول جانب اوزرینه فضل و مزیتی اولمغله آنی استعمال عند العقلا
زیرا ارباب استعداده هر وجهله خیریلردر ممتاز اولمق امر مستحسندر • و صول جانبی چوق استعمال ناقص
تربیه و نامستعدی ترویج قبیلندندر اولدیغندن ماعدا اضعفانی اتعاب بلکه ابوز کبرلک جنددن ممدوح
اولمدیغی ظاهردر بخاری روایتنده لیحب التیمن ما استطاع واقع اولدی یعنی صاغ جانبی ممکن اولدیغی
مرتبه استعمال ایتمکی سورلر ایدی • حکم منوالی منع ایله فی طهوره میرک دیدیکه طاء مهمله نک فتحیله و ضمیله روایت
اولنمشدر بر معنایه در • و طهوره فاعله مضافدر • و مشهور اولان بودرکه ضم ایله مصدر و فتحیله پاک اولنان شی

شیئک

شیئک اسمیدر • پس بو وجه اوزره بو مقامده طانک فتحیله منصوب اولمغله مضاف تقدیرینه محتاجدر یعنی
فی استعمال طهوره صحیح اولان بودرکه ازهری وغیری اهل لغت بیان ایتدکلری اوزره طهور طانک فتحیله دخی
مصدر و استعمال اولنور اذا تطهر یعنی طهارته مشغول اولدقلری وقتده و طهارت وضو و غسل و تیممه
شاملدر لکن بو ماده دن نجاسه حقیقیه یی ازاله خصوصی مستثنی در • و فی ترجله جیم مشدده نک ضمیله
موئی سر و لحیه یی طرامقدر اذا ترجل یعنی شعرلرینی طرامغه شروع ایتدکلری وقتده دخی طرامقده
صاغ طرفندن ابتداء ایتمکی سورلر ایدی • و بو ماده ده شعرلری یاغلامق خصوصی داخلدر • و فی انتعاله
انتعال پابوش گیمکه دیرلر اذا انتعل یعنی لبس نعل مراد ایتدکلری وقتده دخی لبس نعلده صاغ ایاقدن ابتداء
ایتمکی سورلر ایدی • و ابو داود روایتنده کان یعجبه التیمن فی تنعله و ترجله و سواکه دیو واقع اولدی
لکن پابوش چیقارمقده صول جانبندن ابتدا ایتمک مستحبدر • حاصلی اگر امر متضمن اولان اشیاده
تیمن مستحبدر لبس ثوب • و خف • و اخذ • و اعطا • و دخول مسجد • و دار • و تراش • و قص شارب • و
طرناق کسمک • و قولتوق قیلی یولمق • و سرمه چکمک • و یاتمق • و اکل و شرب • و مسواک استعمال ایتمک
کبی • و اگر امر متضمن اولمیان اشیاده تیمن مستحب دکلدر • مسجددن خروج • و خلایه دخول کبی محیی الدین
نووی دیدیکه قاعده مستمره مشروع نبوی شو وجهله درکه تکریم و تزیین قبیلندن اولان اشیاده
یمین ایله ابتدا و تکریم و تزیین قبیلندن اولمیان اشیاده یسار ایله ابتدا مستحبدر • و ابو داود عائشه دن
کانت ید رسول الله الیمنی لطهوره و طعامه و کانت یده الیسری لخلائه دیو تخریج ایتدی • نووی صحیح مسلم شرحنده
دیدیکه وضوده جانب یمینی جانب یسار اوزرینه تقدیم ایتمک سنت اولدیغنه علما اتفاق ایتدیلر • و بو سنتی
ترک ایدن کمسنه نک اگرچه وضوئی صحیحدر لکن تیمن فضیلتندن محروم اولور • عسقلانی دیدیکه علماء
مذکوردن مراد علماء اهل سنت در • زیرا شیعه امامیه مذهبنده تیمن وضوده واجبدر • و دخی معلوم
اوله که ابتداء وضوده ایکی الی معا غسل اولنمغله انده تیمن معتبر دکلدر • کذلک غسل وجه و مسح
اذنینده دخی معتبر دکلدر • شیخ جزری تصحیح مصابیحده دیدیکه وضوده جانب یمینی جانب یسار اوزرینه
تقدیم ماده سنده قول صحیح اوزره مسح اذنین مستثنادر • ماوردی اعضاء طهارتده جمیعا تیمن
مستحبدر • لکن اذنینک معا مسحی اسهل اولمغله انده تیمن مستحب دکلدر دیدی • مگر اقطع یعنی
الی کسلمش اولان کمسنه گبی اذنلرینی معا مسحه قادر اولمز ایسه انکا مسح اذنینده تیمن مستحبدر • اوبلغی
دن نقل اولندیکه مسح اذنینده دخی تیمن مستحبدر دیدی • بعض شراح قولین مذکورین مابینی
شو وجهله توفیق ایتدیکه مسح اذنینده دخی تیمن مستحبدر اولدیغی اذنینی منفرداً مسح ایتدیکی صورتنده

مستحب اولمدیغی جمیعاً مسح اتدیکی صورتده در صحیح بخاریده شعبه طریقندن كان النبي صلى الله عليه وسلم
يعجبه التيمن في تنعله وترجله وطهوره في شأنه كله دیو تخریج اولنمشدر وبعض روایاتده وفي شأنه كله واو
عاطفه ایله واقع اولمشدر میرك دیدیکه في شأنه كله لفظیله مسجده دخولده وتیممده وخلادن خروجده
یمین ایله ابتدا مستحب اولدیغنه استدلال اتدیلر کذلك ترأس وقص شاربده تیمن مستحبدر اکرچه ترأس
وقص شارب ظاهر ازاله قبیلندندر اولوب جانب یسار ایله ابتدا اولنمق مناسب ایدی لکن عباده وتزیین قبیلندن
اولمغله اندهده تیمن مستحب اولدی وطرناق کسمك ونتف الابط واکتحال وسواك واشیاء حسنه یه باشلمقده
دخی تیمن مستحبدر وبعض فقها دخی استدلال اتدیلرکه امامك ومسجدك صاغ طرفنده نماز قیلمق مستحب اوله
کذلك اکل وشربده دخی تیمن مستحبدر ومذکورلرك ضدنده جانب یسار ایله ابتدا مستحبدر خلع نعل
وخف وسراویل وکم ودخول خلا واستنجا ایچون تناول احجار وامتخاط یعنی سومکوردکمك کبی والله اعلم
وصلى الله على محمد واله وصحبه وسلم الحديث الرابع حدثنا محمد بن بشار اخبرنا يحيى بن سعيد بن فروخ حدیثنی
ائمه ستّه تخریج اتدیلر عن هشام بن حسان حسندن مأخوذ مبالغه ایچون فعال وزننده اولورسه منصرف واکر حسن
دن مأخوذ فعلان وزننده اولورسه غیر منصرف اولور وبعض علمادن سؤال اتدیلرکه عفان لفظی منصرفمیدر
غیر منصرفمیدر جواب ویردیکه هجو اولنه منصرف مدح اولنه غیر منصرفدر یعنی هجو وارایسه عفونتدن مدح وارایسه
عفتدن مأخوذ اولوب اوّله نظراً منصرف وثانی یه نظراً غیر منصرف اولور وهشام مذکور ازدیدر وثقه در
عن الحسن البصري که اسمی یسار الانصاریدرکه صحابه کرامدن یوز اوتوز مقداری کمسنه یه لاحق اولوب
تابعی جلیل القدردرکه ترجمه دن مستغنیدر عن عبد الله بن مغفل غین معجمه وفاء مشدده مفتوحه ایله در
عبد الله مذکور اصحاب شجره وبیعة رضواندندر مدینه ده مدت مدیده ساکن اولوب بعده بصره یه نقل
اتدکدن صکره اتمش تاریخنده بصره ده وفات ایدوب ابوبرزه صلوة جنازه سنه امام اولدی عبد الله بن مغفل
دیدیکه رسول اکرم ایله فرار اتممك اوزره تحت شجره ده بیعت اتدیکمز وقتده شجره مزبوره نك بر غصننی المده
طوتوب رسول اکرمی آنکله تظلیل ایدر ایدم رضی الله عنه قال نهى رسول الله صلى الله عليه وسلم عن الترجل
الا غبّاً غین معجمه نك کسری وباء موقده نك تشدیدیله اصلنده دوه یه کون اشیری صو ویرمکه دیرلر ایدی
صکره هر فعلی بر کون اشلیوب بر کون یا زیاده ترك ایدوب بعده ینه اشلمکه نقل اولندی زین العرب دیدیکه
غبّ دیو بر شیئی کون آشیری اشلمکه دیرلر وبعضیلر دیدیلرکه بو مقامده حیناً بعد حین معناسنه در پس
حاصل معنی بودرکه رسول اکرم هر وقتده صقالی طرامقدن وهر بار شعری یاغلامقدن منع ونهی ایدر ایدی
بعض محققین دیدیکه راوینك حدیث مذکوردن مرادی رسول اکرم ترجلی هر کون مداومتدن نهی ایدوب

وعلى سبيل الاستحباب بر کون ترجل ایدوب بر قاچ کون ترك اتمکله اولدیغنی بیاندر زیرا هر کون ترجلده تنعم
وتکلف وتربیهٔ جسم وهوای نفسه متابعت متحققدر عسقلانی دیدیکه رسول اکرمك ترجلدن الا غباً نهی
اتدکلرینك معناسی ترفهده مبالغه یی ترك اتمکدر قاضی دیدیکه مراد هر بار ترجلدن وهر وقتده ترجله اهتمامدن نهیدر
زیرا ترفهده تهالك وتزیینده مبالغه ممدوح دکلدر والله اعلم الحديث الخامس حدثنا الحسن بن عرفة عین
مهمله وراء مهمله بعده فانك فتحه لریله در صدوقدر حدثنا عبد السلام بن حرب حاء مهمله نك فتحی وراء مهمله
نك سکونیله در عن يزيد بن ابي خالد شمائل نسخه لرنده بو لفظیله واقع اولدی لکن صواب اولان لفظ ابن ابی سقط
اولنمقدر زیرا ابی خالد یزیدك کنیه سیدر یوری دکلدر ثقه وعابددر عن ابي العلاء اسمی داود بن عبد الله در
الاودي همزه نك فتحی وواوك سکونی ودال مهمله ایله اود بن مصعب بن سعد العشیره یه نسبتدر عن حميد
تصغیر صیغه سیله در بن عبد الرحمن ترجمه سی مرور اتدی عن رجل من اصحاب النبي صلى الله عليه وسلم
معلوم اولدکه صحابینك اسمی مذکور اولمامق حدیثی ایله احتجاجه مانع دکلدر زیرا اصحابك جمله سی عدلدر
ومعتمد علیه در بعض محدثین دیدیلرکه رجل مذکوردن مراد حکم بن عمرودر وبعضیلر عبد الله بن سرجس
وبعضیلر عبد الله بن مغفلدر دیدیلر میرك دیدیکه قول اخیر حدیث رابعه قریب اولمغله اقرب اقوالدر
ان النبي صلى الله عليه وسلم يترجل غبّاً یعنی رسول اکرم موی عنبربویلرینی حیناً بعد حین یعنی
کاه کاهی طارایوب وباغلایوب هر کون مداومت اتمزلر ایدی نسائی حمید بن عبد الرحمندن
روایت اتدیکه رسول اکرم ایله مدت مدیده صحبت اتمش بر کمسنه یه راست کلدم دیدیکه رسول اکرم بزی هر کون
صقال طرامقدن نهی اتدی دیدی وصلى الله على محمد واله وصحبه اجمعين باب ما جاء في شيب
رسول الله صلى الله عليه وسلم شیب وشیبه شاب یشیب دن مصدرلردر معناسی شعرك
بیاض اولمه سی دیمکدر یعنی بو بابده رسول اکرمك شعرلرینك بیاض اولمه سی حقنده وارد اولان احادیث
بیاننده در مصنف بو بابده سکز حدیث ذکر اتدی الحديث الاول حدثنا محمد بن بشار اخبرنا
ابو داود مراد ابو داود طیالسیدر مصاحفی دکلدر زیرا همامدن استماع ایدن طیالسیدر اسمی
سلیمن بن داوددر ثقه وحافظدر اخبرنا بعض نسخه ده حدثنا واقع اولدی همام میمك تشدیدیله
مراد همام بن یحییدر همام بن منبه دکلدر ثقه در حدیثنی ائمه ستّه تخریج اتدیلر عن قتادة تابعی مشهوردر
قال قائل قتاده در قلت لانس بن مالك هل خضب ضاد معجمه نك فتحیله در رسول الله صلى الله عليه
وسلم یعنی قتاده دیدیکه انس دن سؤال اتدم که رسول اکرم مبارك شعرلرن بویادیلرمی قال قائل انس در
لم يبلغ ذلك تخشنده ضمیر مستکن رسول اکرمه راجع وذلك خضب لفظندن مستفاد اولاندر

خضابه اشارتدر یعنی انس جوابنده دیدیکه رسول اکرم شعورینی بو یامغه مرتبه سنه بالغ اولمدی ٭ و مسلم محمد بن سیرین
دن سألت انس بن مالك هل كان رسول الله صلى الله عليه وسلم خضب فقال لم يبلغ الخضاب دیو
تخریج ایتدیکی حدیث بو معنایی مؤیددر ٭ و بعضیلر ضمیر مستکنی شعره راجع و ذلك خضابه اشارتدر یعنی
رسول اکرمك شعوری خضاب محلنه بالغ اولمدی دیدیلر ٭ و بعضیلر ضمیر مستکنی خضب قرینه سیله حکماً مذکور
اولان شیبه راجع و ذلك خضابه اشارتدر یعنی رسول اکرمك شیبی خضاب اولنه جق مرتبه یه بالغ اولمدی
دیدیلر و بو معنایی انما كان شيئا لفظی تأیید ایدر شیئا لفظنده اولان تنوین تقلیل ایچوندر یعنی رسول
اکرمك شیبی شیء قلیل یعنی شعورینك بیاضی آز ایدی ٭ بعض نسخه ده شیبا واقع اولدی یعنی
شعورینك بیاضی یسیر ایدی في صدغيه صاد مهمله نك ضمی و دال مهمله نك سكونیله شیئا یا شیبادن
حالدر یعنی رسول اکرمك شیبی شیء قلیل یا شیب یسیر ایدی صدغلرنده اولدیغی حالده ٭ صدغ کوز
ایله قولاق مابیننده اولان مسافه یه و کاهی اول مسافه ده اولان شعره اطلاق اولنور که مراد بو مقامده
معنای آخردر ٭ یا خود شعر مذکوره اطلاقی حالیه و محلیه علاقه سیله مجازاً در صدغ صاد ایله سدغ سین ایله
مرادفدر بخاری روایتنده انما كان شيء رفع ایله واقع اولدی ٭ معلوم اوله که لفظ انما بعضیلر
عندنده حصر ٭ و بعضیلر عندنده تأکیدی افاده ایدر ٭ پس حدیث مذکور عن قریب رسول اکرمك
رأس و لحیه لرنده اون دورت بیاض شعردن غیری بیاض شعر اولمدیغی تحدید ایله وارد اولان حدیثه منافی اولور ٭
بعضیلر شو وجهله توفیق ایتدیلر که بو مقامده واقع اولان حصر فقط رسول اکرمك لحیه لرینه نسبتله ایلهدر
جمیع شعورینه نسبتله دکلدر ٭ مخفی اولمیه که بو توجیه اوزره قتاده نك انما خضب رسول الله لحيته تقدیرنده
اولموغی اقتضا ایدر ٭ کذلك حدیث مذکور صحیح بخاریده ابی جحیفه دن تخریج ایتدیکی ان الشعر الابيض كان
في عنفقته حدیثنه دخی منافی اولور ٭ عنفقه شفه سفلی ایله ذقن مابیننه یا مابینلرنده اولان شعره
دیرلر ٭ حدیثین مذکورین مابینینی شو وجهله توفیق ممکندر که بو مقامده انسدن روایت اولنان حدیث
ینه انسدن مروی بر حدیث طویلدن مقتطعدر ٭ زیرا مسلم انسدن تخریج ایتدیکه قال یعنی انس
لم يخضب رسول الله صلى الله عليه وسلم وانما كان البياض في عنفقته وفي الصدغين وفي الرأس
نبذ نونك ضمی و بانك موحده نك فتحی یا خود نونك فتحی و موحده نك سكونیله متفرق معناسنه در یعنی انس رضی دیدیکه
رسول اکرمك شعورینی بویامادیلر ٭ زیرا فقط بیاض عنفقه لرنده ایدی ٭ و صدغلرنده و رأسلرنده دخی برقاچ متفرق
بیاض شعر وار ایدی ٭ غاية ما في الباب رسول اکرمك اوچ عضونك شعورنده بیاض وار ایدی ٭ حدیث بابده صدغلرك
بیاضنك صحیح بخاری حدیثنده عنفقه لرینك بیاضنك بیانته قوتی اولندی ٭ سئوال اولنور که صحیحین ده

ابن عمردن

ابن عمردن تخریج اولندیکه ابن عمر بن کوردم که رسول اکرمك صفره ایله صباغت ایتدی دیدی ٭ شو وجهله جواب
ویریلور که محتملدر که رسول اکرم اوقات متفرقه ده بر وقتده بیاض اولان برقاچ شعورن صباغت ایدوب اکثر اوقاتده
صباغتی ترك ایتمکله هر راوی اوقات مختلفه ده مشاهده ایتدیکی وجه اوزره روایت ایتدی ٭ یا خود صباغتی
نفی ایدن راوی دوام صباغتی و اثبات ایدن راوی قلت صباغتی مراد ایتدی ٭ پس منافات مرتفع
اولور ان شاء الله تعالى باب خضابده وجه لایح اوزره بیان اولنور ٭ ولكن ابو بكر رضي الله عنه
خضب بالحناء والكتم ابو بکر صدیقك جاهلیتده اسمی عبد الکعبه ایدی ٭ رسول اکرم عبد الله تسمیه ایتدی ٭
اوصاف جمیله سی کالشمس فی رابعة النهار ظاهر اولمغله بیانه محتاج دکلدر ٭ واقدی دیدیکه ابو بکر صدیق
رضي الله عنه یوم بارده غسل ایتمکله حمایه مبتلا اولوب اون کون صاحب فراش اولدقدن صکره التمش
اوچ یاشنه بالغ اولدقده هجرتك اون اوچنجی سنه سنك جمازی الآخره سنك یکرمی ایکنجی تلثا کونی وفات
ایدوب زوجه اسما بنت عمیس غسل ایدوب حضرت عمر صلوة جنازه سنه امام اولوب کیجه وقتنده عائشه نك
خانه سنده رسول اکرمك جوارینه دفن اولندی ٭ معلوم اوله که ابو بکر صدیق سنده چاتقندن رسول
اکرمه قریب ایمش ٭ لهذا اسقدارك ایدوب دیدیکه لکن ابو بکر صدیق رسول اکرمه سنده چاتقندن قریب ایکن شعورینی
حنا و کتم ایله خضاب ایدر ایدی ٭ کتم کاف و تانك تخفیفه نك فتحه ریله اکثر نسخ مصححه ده تصحیح اولندی ابو عبیده
تانك تشدیدیله دخی لغتدر دیدی میرك دیدیکه مسلم عندنده عاصم الاحول طریقندن ابن سیرین روایتنده
شو وجهله تخریج اولندیکه قلت له اكان ابو بكر يخضب فقال نعم بالحناء والكتم ٭ واحمد هشام بن حسان طریقندن
محمد بن سیریندن تخریج ایتدیکی ولكن ابو بكر و عمر خضبا بالحناء والكتم حدیثنده عمری دخی تشریك ایتدی
و ملاحظه اولنور که لفظ عمری ذکر ایلمك وهمدر ٭ زیرا مسلم حماد بن سلمه طریقندن انسدن تخریج ایتدیکی
وقد اختضب ابو بكر بالحناء والكتم واختضب عمر بالحناء كتبا یعنی ابو بکر حنا و کتم ایله و عمر خالص حنا ایله
خضاب ایدر ایدرلر ایدی ٭ و دخی معلوم اوله که کتم لفظنك معناسنده اختلاف اولندی ٭ بعضی کتب لغتده
وسمه ورقنه مشابه بر ورقدر که انکله خضاب اولنور ٭ مهذبده وسمه یعنی السوقدر دیدی ٭ فائقده
براوت در که وسمه ایله خلط ایدوب سیاه بویادی دیدی ٭ ابن اثیر نهایه ده دیدیکه حدیثك معناسنده
غالب احتمال بودر که ابو بکر حنا و کتمی قارشدروب فرداً فرداً اختضاب ایدر ایدی ٭ زیرا قوشدرسه لر شعور
سیاه ایدر و ثابت اولدیکه رسول اکرم سیاهدن نهی ایتدی ٭ اگرچه حدیث مذکور روایات مختلفه اوزره
بالحناء والكتم دیو واو واصله ایله واقع اولدی ٭ لکن ظن اولنور که اصل حدیث بالحناء او الكتم ایدی او فاصله ایله
بعض شراح دیدیکه محتملدر که واو واصله او فاصله معناسنه اوله ٭ میرك دیدیکه عمر خالص حنا ایله خضاب ایدر ایدی

دیو ذکر اولنان حدیث ابو بکر حنا وکتمی خلط اتدی وکنه قرینه در زیرا خالص مخلوط مقابلیدر پس صاحب نهایه نك
کلامی کلام معقول دکلدر تحقیق اولنمیه که محتملدر که حدیث مذکورك معناسی عمرده ابتدا منفردا فقط حنا ایله خضاب
ایدوب اهرکز کتم استعمال اتمز ایدی وابو بکر علی سبیل المناوبه کاهی فقط حنا وکاهی فقط کتم ایله خضاب
ایدر ایدی دیمك اوله پس صاحب نهایه نك کلامی مستقیم اولور وشیخ جوزی صاحب نهایه نك کلامنه تجربه
مساعده اتمز ایدی زیرا التجربه اولندیکه حنا وکتم خلط اولنوب خضاب اولنه سیاه رنك حاصل اولمز
بلکه حناده اولان حمرة وصفرتی خضرته تبدیل ایدرکه سیاه مرتبه سنه بالغ اولمز شیخ ابن حجر کتم یمنده
اولور برنباتك اسمیدرکه حمرته مایل سیاه رنك احداث ایدر وحنانك رنکی قرمز اولمغله حنا وکتم جمع
اولندقده سیاه وقرمزی مابیننده بر رنك حاصل اولور دیدی والله اعلم وصلی الله علی محمد وآله وسلم

الحدیث الثانی حدثنا اسحق بن منصور السکونی صدوقدر **ویحیی بن موسی** البلخی **قالا حدثنا
عبد الرزاق** بن همام بن نافع الحمیری حافظ کبیر ومصنف شهیردر لکن آخر عمرنده اعمی اولوب
متغیر اولدی واسحق وثبوردر وعبد الرزاق مغفور تشیع ایله متهم ایدیلر والله اعلم **عن معمر** ذکری
سبقت ایتدی **عن ثابت عن انس قال** قایل انس در **ما عددت فی رأس رسول الله صلی الله علیه
وسلم ولحیته الا اربع عشرة شعرة بیضاء** لفظ اربع ولفظ عشرة فتحیله وشینك سکونی ایله در
بنو تمیم شینی مکسور ایدرلر یعنی انس دیدیکه رسول اکرمك مبارك باشلرنده ولحیه لرنده تعداد اتدم
الا اون دورت بیاض شعر تعداد اتدم معلوم اوله که رسول اکرمك رأس ولحیه لرنده اولان بیاض شعرلرك
عددنده انسدن روایات متخالفه واقع اولدی روایت بابده اون دورده حصر اتدی وباب اولده
ربیعة بن ابی عبد الرحمن انسدن روایتنده رسول اکرمك رأس ولحیه لرنده یکرمی بیاض شعر یوق
ایدی وابن سعد انسدن اسناد صحیح ایله تخریج اتدی که رسول اکرمك رأس ولحیه لرنده بیاض شعر یوغیدی
الا اون یدی یاخود اون سکز بیاض شعر وار ایدی ویینه ابن سعد اسناد صحیح ایله حدیث
طویل اثناسنده انسدن تخریج اتدیکه رسول اکرمك لحیه لرنده اولان بیاض شعر یکرمی یه بالغ اولمیدی و
اون بیاض شعر عنفقه لرنده اولوب بعضین اشعار ایجون کندو عنفقه سنه اشارة اتدی ابن ابی خیثمه
حمید طریقندن انسدن تخریج اتدیکه رسول اکرمك لحیه لرنده یکرمی بیاض شعر یوق ایدی وحمید دیدیکه
اون یدی ایدی وعبد بن حمید مسندنده حماد طریقندن انسدن تخریج اتدیکه رسول اکرمك رأس ولحیه لرنده
اون دورت شعر بیاض صایدم وبو حدیث حدیث بابه موافقدر ابن ماجه طریق آخردن انسدن تخریج اتدیکه
اون یدی یاخود یکرمی بیاض شعر وار ایدی وحاکم مستدرکنده عبد الله بن محمد بن عقیل طریقندن انسدن

تخریج اتدیکه رسول اکرمك رأس ولحیه لرنده اولان بیاض شعری تعداد ایتسم اون بردن زیاده تعداد اتمز ایدم تحقیق
اولنمیه که فی الحقیقه اختلاف عدد اون دورت وان یدی واون بر مابیننده دائردر زیرا رسول اکرمك رأس
ولحیه لرنده یکرمی بیاض شعر اولمدیغنه ناطق اولان حدیث وابن سعد عندنده یکرمی یه بالغ اولمدیغنه ناطق اولان
حدیث کذلك ابن ابی خیثمه عندنده مذکور اولان حدیث ایله اعداد ثلثه مذکوره مابیننده منافات یوقدر
زیرا یکرمی عددی نفیدن یکرمیدن اقل اولان عددلری نفی لازم کلمز ودخی اون یدی واون سکز ویکرمی ده
واقع اولان شکه اعتبار یوقدر زیرا اون یدی البته متحقق اولوب شك اون سکزده ویکرمیده
اولور پس ذکر اولندیغی اوزره اختلاف اون دورت واون یدی واون بر مابیننده دائر اولدیغی متعین
اولدی واون بر روایتنده عبد الله بن محمد بن عقیل تفرد اتمکله شاذ بلکه منکر قبیلندن اولور پس
اختلاف اون یدی ایله اون دورت مابیننده دائر اولور وتحقیق دکلدرکه اون یدی روایتی طرق متعدده
دن واقع اولوب عندن غیری ثقه نك زیاده سی مقبول اولمغله اون یدی متعین اولور ودخی معلوم
اوله که اون یدی روایتی دخی ابن عمردن نحو من عشرین شعرة روایتنه منافی دکلدر زیرا اون یدی یکرمی یه
بالغ اولمیوب قریب اولمغله کویا ابن عمر رسول اکرمك بیاض اولان شعری یکرمی یه بالغ اولمیوب یکرمی یه قریب
ایدی دیوب انس دخی بوجهله اون یدی ایله تعبیر ایدر ودخی اختلافات مذکوره محتملدرکه اختلاف
ازمنه یه مبنی اوله نته کیم امثالی مرور اتدی والله اعلم **الحدیث الثالث حدثنا ابو موسی محمد بن
المثنی اخبرنا** بعض نسخه ده انبانا واقع اولدی **ابو داود** الطیالسی **اخبرنا** بعض نسخه ده حدثنا
واقع اولدی **شعبة عن سماك بن حرب قال** قایل سماکدر **سمعت جابر بن سمرة سئل
عن شیب رسول الله صلی الله علیه وسلم فقال** اصول معتمده ده فا ایله وبعض نسخه ده قال واقع
اولدی نسخه اخیره اوزره قال جمله سی بیاندر یاخود سمعت لفظنك مفعول ثانیسی اولوب سئل جمله سی
قد تقدیریله حال ومعترضه اولور یعنی سماك دیدیکه بن جابرك **کان اذا دهن رأسه** قولنی استماع
اتدم رسول اکرمك شیبندن سؤال اولندیغی حالده نسخه اولی اوزره سئل فقال مجموعی مسموع بیاندر
اولور اتی سمعت کلام سائله جوابه مقدر ایله دهن بابنك فتحیله کذلك لم یدهن اکثر نسخه ده ثلاثی
در وبعض نسخه ده ادهن کذلك لم یدهن افتعال بابندن اولمق اوزره وقوع اولدی میرك
دیدیکه دهن [illegible] وعلی کلتا النسختین رأسه لفظی نصب ایله مفعول اولور لکن مطرزی دیدیکه
دهن رأسه وشاربه دیرلر اکر رأس وشاربنی روغن ایله طلا ایتسه ادهن دیرلر افتعال بابندن
اکر کندو کندویی طلا اتسه پس مفعول ذکر اولنماز وادهن شاربه دیمك خطادر دیدی صاحب تاج

دیدیکه ادهان خویشتن را بروغن چرب کردن حنفی ادهن دالک تشدیدیله دخی روایت اولنور دیکه دهن
وادهن مرادفدر استعمال دهن معناسنه دیدیلر تحقی اولمیه که ادهن افتعال بابندن لازم و دهن ثلاثیده
دن متعدیدر قاموس ده دهن رأسه وادهن به دیو تصریح ایتدی خاطر فاتره شو وجهله خطور ایدیکه
ثلاثیدن دهن روایتنده لفظ رأسه مذکور اولوب وافتعالدن ادهن روایتنده مذکور دکل ایدی
لکن ادهن لفظین روایت ایدن دهن روایتنده مذکور اولان رأسه لفظنی اخذ و روایت ایدوب
مابینلرنده اولان فرقی ملاحظه ایتمیش والله اعلم **لم یر منه** ضمیر منکر مجرور رأسه راجعدر مضاف تقدیریله
یعنی من شعر رأسه **شیب** یعنی رسول اکرم مبارک باشلرن یاغلادقده بیاض شعر کورنمز ایدی
واذا لم یدهن اکثر نسخه ده یانک ضمیله مضبوطدر حنفی و عصام حرکات ثلثه ایله جایزدر دیدیلر
رأی ضمیر مستتکن شیبه عائددر **رئی منه** ضمیر مجرور رأسه راجعدر یعنی اکر شعرلرن یاغلامسه لر شعرلرنک
بیاضی کورینوز ایدی مسلم ونسائی جابردن شو لفظ ایله روایت ایتدیلر که کان رسول الله صلی الله
علیه وسلم قد شمط مقدم رأسه ولحیته وکان اذا دهن لم یتبین واذا شعث رأسه تبین
یعنی رسول اکرم مبارک باشلرینک مقدمینه ولحیه شریفه طار ایدی و دهن ایله طلا ایتدکلری
وقتده شعرلرنک بیاضی ظاهر اولمز و شعرلرین توزیع ایتدکلری وقتده ظاهر اولور ایدی زیرا بیاض
اولان شعرلری بغایه قلیل اولمغله یاغلادقلری وقتده شعرلری مجتمع و بری برینه منضم اولوب
ظاهر اولمز ایدی پریشان ایتدکلری وقتده ظاهر اولور پس حدیث بابده واقع اولان اذا لم یدهن
لفظنک معناسی اکر دهن استعمال ایتمیوب شعرلرین توزیع و پریشان ایتسه لر دیمکدر بعضیلر
دیدیلر که یاغلادقده ظاهر اولمدیغی دهن سببیله شعرلرنده حاصل اولان بریق و لمعاندن ناشی بیاضی
سیاهینه مشتبه و ملتبس اولوب کورنمز ایدی والله اعلم **الحدیث الرابع حدثنا محمد بن عمر بن**
الولید الکندی کافک کسریله کنده یه نسبتدر که قبایل عربدن بر قبیله در و کوفه ده بر محله نک اسمیدر
الکوفی صدوقدر **اخبرنا یحیی بن آدم** حدیثی ائمه ستة تخریج ایتدیلر **عن شریک** شینک فتحی و رانک
کسریله نخعی اولنور نخعی کوفیدر عمر بن عبد العزیزه لاحق اولدی بو طقسان بش سنه سنده بخاراده
تولد ایدوب کوفه یه نقل ایتدی حکایه اولنور که منصور امام ابو حنیفه و سفیان ثوری و مشعر بن کرام
وغیریلری دعوت ایتدی بری برینه تقلید قضا ایتمک ایچون ثوری یولده فرار ایتدی مشعر دخی تجانن
و خلط کلام ایدوب مجنونلر کبی ترک ایتدیلر ابو حنیفه دیدیکه بن قضایه صالح دکلم منصور دیدیکه
کذب ایتدک ابو حنیفه دیدیکه یا منصور اکر سن بو کلامنده صادق ایسن بنم کاذب اولدوغم

محقق اولور

محقق اولور و کاذب قضایه صالح اولمدیغی متعین اولور واکر کاذب ایسن بنم قضایه صالح اولمدیغم صحیح اولور
ینه ابو حنیفه دیدیکه بکا بغایه نسیان غالبدر منصور دیدیکه سکا بلغم ویرور نسیانک مندفع اولور
زیرا مضغ لبان نسیانی دافعدر ینه ابو حنیفه دیدیکه بنم خفقتم واردر منصور دیدیکه سکا هر کون بال ایله
یاغیله تربیه اولمش سکری پالوده ویرر خفقتک مندفع اولور پس ناچار بر قاچ کون قضایی قبول ایتدی
حمدان بن علی الاصفهانی دیدیکه بر کون شریکک عندنده ایدم ناکاه مهدینک بعض اولادی کلوب
دیواره مستند اولدقلری حالده شریکدن بر حدیث سؤال ایتدیلر اصلا شریک التفات ایتمدی ینه سؤال
ایتدیلر التفات ایتمدی حرفنه ایلر دیدیلر که اولاد خلفایی تحقیر بر وجهله لایق دکلدر شریک دیدیکه حاشا ذلک
لکن علم شریف اهلی عندنده عزیز و محترمدر صورت استخفافده تعلیم علم ایتمیم ادب دن خارجدر دیدکوه
هنوزلر آداب ایله جلوس و حدیثی دن سؤال ایتدیلر شریک دیدیکه بارک الله فیکم هکذا یطلب العلم دیدی
و شریکک ایکی یوز سکسان یدی سنه سنده وفات ایتدی و حدیثی ائمه ستة تخریج ایتدیلر **عن عبید الله**
بن عمر بن حفص بن عاصم بن عمر بن الخطاب العمری المدنی ثقه و ثبتدر **عن نافع** که ابن عمرک
مولیسیدر ثقه و ثبت و مشهوردر **عن ابن عمر** ابن عبد الرحمن عبد الله که حضرت عمرک اکبر اولادیدر
در مبعثدن بر ایکی کون مقدم تولد ایتدی و پدری ایله معا هجرت ایلدی اهل صفه دندر طویل
القامه و منکبلرینه وارنجه شعری ارسال ایدوب شاربلرن تراش مرتبه سنه قص ایدر ایدی
و همیشه نصف ساقنه وارنجه قنجیر ازار ایدر ایدی و لحیه سن صفره ایله خضاب معتادی ایدی و
وفاتی وقتنده کلنجه بیک مقداری غلام آزاد ایلدیلر ابو نعیم دیدیکه ابن عمر یتمش اوچ سنه سنده مکه ده
وفات ایتدی رسول اکرم ایله طقوز بعده دورت غزاده حاضر اولدیلر ورسول اکرمدن بیک
ایکی یوز اوتوز حدیث روایت ایتدی **قال** قائل ابن عمر در **انما کان شیب رسول الله صلی الله علیه**
وسلم نحواً قریباً معناسنه در **من عشرین شعرة بیضاء** یعنی رسول اکرمک بیاض اولان
شعری دکل ایدی الا یکرمی بیاض شعره قریب ایدی بو حدیثک تحقیقی حدیث ثالث ترجمه سیچی
خلالنده ذکر اولندی **الحدیث الخامس حدثنا ابو کریب** تصغیر صیغه سیله در **محمد بن العلاء** حدیثی
ائمه تخریج ایتدیلر **اخبرنا معاویة بن هشام** اکرچه صدوقدر لکن اوهامدن خالی دکلدر حدیثی
بخاری ادب مفردده تخریج ایتدی **عن شیبان** اکرچه صدوقدر لکن قدریه دن اولمغله متهم در
حدیثی مسلم و ترمذی ونسائی تخریج ایتدیلر **عن ابی اسحق** السبیعی **عن عکرمة** عینک اهمالیله کسری
و کافک سکونی و رانک اهمالیله ایله ابن عباسک مولیسیدر و کبار تابعیندندر حبیب بن

ثابت الاصفهانی دیدیکه بر وقتده عنده ده عطا وطاوس ومجاهد وسعید بن جبیر وعکرمه جمع اولدیلر
مجاهد وسعید قرآن عظیمدن هر آیتک تفسیرنی که عکرمه دن سؤال ایدرلر ایدی عکرمه بلا تلعثم تفسیر
وافی وتقریر کافی ایله جواب ویرور ایدی عکرمه بر کون مسجده دیدیکه بن بو مسجدده ایکی یوز صحابیه
لاحق اولدم عکرمه وکثیر عزه ده یوم واحدده وفات ایدوب ناس جنازه لرینی اخراج ایتدکده دیدیلر که
مات الیوم افقه الناس واشعر الناس عن ابن عباس قال قایل ابن عباسدر قال ابو بکر یا رسول الله
قد شبت شیبک کبر وبعث وجلت کبی ماضی مفرد معلوم مخاطب در یعنی ابو بکر دیدیکه یا رسول
الله سنده ضعفا امارتی ظاهر وشیبک علامتی نمایان اولدی مخفی اولمیه که حدیث مذکور انس دن
روایت اولنان رسول اکرم شیب مرتبه سنه بالغ اولمدی حدیثنه مخالف دکلدر زیرا انس حدیثنده مراد
رسول اکرم خضابه محتاج اوله جق مرتبه یه بالغ اولمدی دیمکدر وروایات صحیحه ایله ثابت اولدرکه رسول اکرمک
راس ولحیه لرنده شیب ایله حکم اولنه جق مرتبه یه بالغ اولمدی پس قال صلی الله علیه وسلم شیبتنی
کلامنده مراد رسول اکرم دیدیکه بنی ضعیف وناتوان واستخوانم واندامی سستلندی دیمکدر هود بعض نسخه ده
فتحه واحده وبعضنده ضمتین ایله غیر منصرف ومنصرف اولمق اوزره تصحیح اولنمشدر شیخ رضی کافیه شرحنده
ذات هود اقولنده هود دن مضاف تقدیریله سوره هود مراد اولنورسه هود منصرف واکر سوره نک
اسمی مراد اولنورسه غیر منصرف اولور ماه وجور کبی دیدی والواقعة والمرسلات وعم یتساءلون
واذا الشمس کورت یعنی سوره مذکوره ده اولان احوال روز جزا واهوال وشدائد یوم قیامت ویوم
موعودده خلایقک اوضاع مختلفه سی وامم سالفه یه نازل اولان نوازل وبلیاتی ملاحظه ایدوب
ضعفای امتمک روز بازخواستده انجامی نیه منجر اولور دیو تفکر بنی مشیب وقتندن مقدم شیبه مبتلا
ایتدی شرح السنه ده بعض صلحادن شو وجهله روایت اولندیکه رسول اکرمی واقعه ده کوروب دیدیکه یا رسول الله
جناب شفاعت نصابکزدن شیبتنی هود دیو بیوردیغکز روایت اولنور رسول اکرم نعم قول مذکورده تکلمه
باعث اولدیلر رسول اکرم بیوردیلرکه فاستقم کما امرت قول شریفی باعث اولدی وظاهردرکه موقف
استقامتده ثبات اعلای مراتب واقصای مطالبه اصعب مآرب در حتی دیدیلرکه الاستقامة خیر من الف
کرامة ومخفی دکلدرکه سائر سور مذکوره دخی باعث تشییب اولدوغی سبب آخردن ناشی اولمغله بالخصوص
جمله نک مرجعی شیء واحددر نته کیم بیانی فرودا اولدی والله اعلم الحدیث السادس حدثنا سفیان
بن وکیع اخبرنا محمد بن بشر باء موحده نک کسریله در حدیثی ائمه سته تخریج ایتدیلر عن علی بن صالح حدیثی
مسلم واربعه اخراج ایتدیلر [illegible] حیمک ضمی وحاء مهمله نک فتحی ویاء مثناة تحتیه نک

سکونی بعده

سکونی بعده فا ایله در صحابی مشهوردر اسمی وهب بن عبد الله السوائی در علی کرم الله وجهه آنی کوفه نک
بیت المالنه امین نصب ایتمش ایدی ورسول اکرم وفات ایتدکده بلوغ مرتبه سنه بالغ اولمامش ایدی قال
قایل ابو جحیفه در قالوا ضمیر جمیع صحابه یه راجعدر اکرچه قول مزبورک قایلی شخص واحددر لکن معناسنده
متفق اولدقلری ایچون جمله یه نسبت اولندی یاخود حدیث خامس قرینه سیله ابو بکره راجعدر زیرا
مطلوب مقیده حمل اولنمق قاعده مقرره در پس جمع صیغه سی تعظیم ایچون اولور تراک رؤیتدن
رؤیت علمیه مراد اولنورسه قد شبت جمله سی محل نصبده مفعول ثانی ورؤیت بصریه مراد اولنورسه تراک
لفظنک مفعولندن حال اولور یعنی دیدیلرکه یا رسول الله بز سنی شیب مرتبه سنه بالغ اولدی فهم
ایدرز یاخود سنی شیب مرتبه سنه بالغ اولدغک حالده کورورز قال قایل رسول اکرمدر شیبتنی
هود واخواتها یعنی بنی ضعیف وناتوان ایتدی سوره هود وامثالی متضمن اولدیغی امور هایله وذکر
احوال قیمه وعذاب امم سالفه مخفی اولمیه که اخواتدن مراد سور قرآنیه دن هر سوره دکه انده امور
مرقومه مذکور اوله حدیث خامس که ابن عباس دن روایت اولنان سوره لره مخصوص دکلدر ابن سعد
ابی صخر طریقندن انس دن تخریج ایتدیکه بر وقتده ابو بکر وعمر منبر قربنده جلوس ایتمشلر ایدی ناکاه رسول
اکرم بعض نسا ای خانه سندن ظاهر اولدیلر لحیه لرن صیغایوب والتی ایله لحیه لرن قالدروب
نظر ایتدکلری حالده ابو بکر بغایه صاحب رقت ولین کمسنه اولمغله باکی ودیجی لقد اسرع فیک الشیب
دیدکده رسول اکرم لحیه لرن الاریله الوب نظر ایتدیلر وبو کیفیتدن ابو بکرک دیده لری اشکبار
اولدی رسول اکرم اجل شیبتنی هود واخواتها دیدیلر ابو بکر دیدیکه اخواتی دیو بیوردیغکز نه در
رسول اکرم دیدیکه واقعه وقارعه وسأل سائل واذا الشمس کورت در وبعض روایتده شیبتنی
هود واخواتها ما فعل بالامم قبلی واقع اولدی والله اعلم الحدیث السابع حدثنا علی بن حجر حاء
مهمله نک ضمی وجیمک سکونیله در اخبرنا شعیب بن صفوان صادک فتحیله در حدیثی بخاری
تخریج ایتدی عن عبد الملک بن عمیر مصغر صیغه سیله در حدیثی ائمه سته تخریج ایتدیلر عن ایاد همزه
نک کسری ایله ومثناة تحتیه نک تخفیفی ایله ودال مهمله ایله در بن لقیط لامک فتحی وقافک کسری ایله در
ثقه در العجلی عن ابی رمثة راء مهمله نک کسری ومیمک سکونی وثاء مثلثه ایله صحابی در اسمنده
اختلاف اولندی ابن عبد البر استیعابنده حبیب بن حیان وبعضیلر حیان بن وهب در دیدیلر
دیدی ومصنف رفاعه در دیدی التیمی تانک فتحی ویانک سکونیله تیم قبیله سنه منسوبدر تیم
الرباب جوهری رانک کسری وبانک تخفیفی ایله تصحیح ومیرک دخی اصل سماعی بو وجهله روایت

وابن حجر صحيح بخاري شرحنده كتاب الهبه ده رانك فتحيله تصحيح ايتدي رباب بش قبيله دن عبارتدر كه بري برينه
اتحاد ايچون تحالف ايتديلر كه ضبه ثور عكل تيم عدي در وتيم الربابدن مراد قبايل مذكوره دن
بعض اولان تيم در تيم قريشدن احترازا يا نسبتدن قطع نظر التيمي لفظني بيان ايچون ذكر ايتمشلر
بس اكثر نسخه ده تصحيح اولنديغي اوزره تيم جر ايله اولمق ظاهر در عصام نصبله اعني تيم الرباب
تقديرنده در ديدي قال قايل ابو رمثه در اتيت النبي صلى الله عليه وسلم ومعي ابن لي واو حاليه
وجمله سي اتيت لفظنك فاعلندن حالدر يعني رسول اكرمك حضور عاليلرينه مشرف اولدم واوغلم بكا
مقارن اولديغي حالده ميرك ديديكه ابن مذكورك اسمي معلوم اولمدي ابو داود ونسائي روايتنده
حديث مذكور ابي فرنبورلري شندن اتيت النبي عليه السلام مع ابي لفظيله واقع اولدي قال قايل
ابن مذكوردر فاريته اراءة بعرة دن مأخوذ ماضي متكلم مجهولدركه نا مفعول اول وقايم مقام فاعلدر
وضمير منصوب مفعول ثانيدر يعني پدرم ياخود بر غيري كمسنه رسول اكرمي بكا كوستردي وديديكه رسول
اكرم بودر فقلت لما رايته يعني بن كوردوكم كبي بلا تأمل ولا توقف ديدم كه هذا نبي الله بو الله تعالينك
نبيسي حق پيغمبردر زيرا جمال كمالي ومهابتي وشهامتي بر مرتبه يه بالغ اولمش كه حق پيغمبر اولديغنه
معجزه اظهارنه ودليل وبرهانه محتاج دكل حنفي ديديكه استفهاميه در يعني نبي الله ديدكلري بوميدر
ديدم ودخي اريته لفظي معلوم صيغه سيله اولمق محتملدركه قال ده ضمير مستكن ابو رمثه يه راجع
ومفعول ثاني محذوف وضمير منصوب ابن لفظنه راجع اولور فاريت ابني اياه تقديرنده يعني
ابو رمثه رسول اكرمي كوردكده آثار ظاهره لرندن نبي اولديغنه مطلع اولدقدن صكره
فرزندينه دخي ديديكه يا بني هذا نبي الله واحمد عبد الملك بن عمير طريقندن ابي رمثه دن رسول اكرمه
كلديم واوغلومه كوستروب ديدم كه رسول الله بودر اوغلم رسول اكرمي كوردكده مهابتندن وجودنه
لرزه واندامنه رعده دوشدي ديو تخريج ايتديكي حديث كذلك احمد ثابت بن منقذ طريقندن ابن
ابي رمثه دن بن پدرم ايله رسول اكرمه كلديم مدينه طريقلرندن بر طريقده رسول اكرمه ملاقي اولدق
پدرم بكا ديديكه يا بني هذا رسول الله وبن اول وقته كلنجه ظن ايدر ايدم كه رسول اكرم ساير ناسه
مشابه اولميه ديو تخريج ايتديكي حديث معلوم صيغه سيله اولمه سين تأييد ايدر وعليه ثوبان اخضران
جمله سي اريته لفظنك مفعولندن حالدر حنفي اريته نك فاعلندن يا فلت نك فاعلندن
وعصام نبي اللهدن حالدر ديدي ثوب اخضردن متبادر اولان بتمامه خضره ايله صباغ اولنمش ثوبدر يعني
رسول اكرمي كوردم اوزرلرنده ايكي يشل لباس اولديغي حالده وبعض خبارلرده وارد اولديكه اهل جنتك

لباسي يشل در وبعض روايتده وعليه بردان اخضران لفظيله واقع اولدي وعادتا برد ديدكلري جامه مخطوط
يعني الاجه اولمغله حديث مذكورده دخي ثوب اخضردن مراد ثوب اخضر مخطوطدر ديديلر وله شعر تنوين تقليل ايچوندر
قد علاه الشيب يعني رسول اكرمك بر قاج معدود شعرلري واركه شيب آكا غالب وشامل اولمش وشيبه احمر حمره
شيبدن عبارتدر كه شعرلرك اطرافنده حمره ظهور ايدوب شعرلر حمره ايله مخلوط اوله زيرا عادتا شيب شعرلرك
اصوللرندن ابتدا ايدوب شعر اول قرمزي صكره آهسته آهسته بياض اولور پس حاصل معني بودر كه رسول اكرمك
بر قاج شعري وار ايدي كه آكا شيب مستولي اولمش شعر مذكورك شيبي حمره ايله مخلوط يعني اصول اشعار قرمزي
شروع ايتديكي حالده بعضيلر ديديلر كه شيبدن مراد بياضدر يعني رسول اكرمك بر قاج شعري اغاروب حمره ايله
خضاب اولمش ايدي وحاكم ابو رمثه دن ان شيبه احمر مصبوغ بالحناء ديو تخريج ايتديكي حديث بو معنايي تأييد ايدر
والله اعلم الحديث الخ حدثنا احمد بن منيع ذكري مرور ايتدي اخبرنا سريج جيم ايله سريجك تصغيريدر
بن النعمان البغدادي الجوهري كه اصلي صفاهاني در اخبرنا حماد ميمك تشديديله در بن سلمه عن سماك
بن حرب ترجمه سي مرور ايتدي قال قايل سماكدر قيل لجابر بن سمره يعني جابر بن سمره دن سؤال ايتديلر كه اكان
في راس رسول الله صلى الله عليه وسلم شيب رسول اكرمك باشنده موي سفيد وار مي ايدي هچ بعض نسخه ده
هل كان واقع قال جابر جوابنده ديديكه لم يكن في راسه شيب الا شعرات في مفرق راسه شعرات اولاده
تنوين تقليل ايچوندر مفرق ميمك فتحي وفانك سكوني ورانك كسري ايله باشده شعر متفرق اولديغي موضعك
اسميدر يعني باشنده بياض شعر يوق ايدي الا باشنك وسطنده بر قاج معدود بياض شعر وار ايدي كه
اذا ادهن دالك تشديديله افتعال بابندن فعل ماضيدر واراهن مواراتدن مأخوذدر ستر
واخفا معناسنه الدهن يعني رسول اكرم دهن استعمال ايدوب مبارك باشلرين ياغلادقلري وقتده
دهن اول بياض شعرلري ستر واخفا ايدر ايدي مقصود بياض اولان شعرك قلتني بياندر ابن لفظ
دهن دالك ضمي وهانك سكونيله فارسيده روغن وتركيده ياغ معناسنه اولمق ظاهردر حنفي وابن حجر
دالك فتحيله دخي جايزدر ديدكلري اوزره دهن روغن ايله طلا ايتمك معناسنه اولور ميرك دالك ضميله
اولديغي صورتده سببه اسناد قبيلندن اولور اكر دالك فتحنه روايت مساعده اته معني جهتندن وقوع اولوركه
دهننك سببيتي قوي وظاهردر ديدي زيرا دالك فتحيله اولدقده ساتر اولان روغن ايله طلا ايتمك ضميله
اولدقده نفس روغن اولور والله اعلم وصلى الله على محمد وآله وصحبه وسلم باب ما جاء في خضاب رسول
الله صلى الله عليه وسلم خضاب يا يختضب به يعني خضاب ايتدكلري شيء معناسنه در حنا كبي وخضب
وخضاب ضرب بابندن بويامق معناسنده دخي استعمال اولنور بو مقامده مناسب اولان بودر

صاحب تهذیب دیدیکه خاضب الرجل دیرلر اکر حنا ایله خضاب ایتسه لر واکر حنادن غیری شئ ایله خضاب
ایتسه صبغ دیرلر مصنف بو بابده دورت حدیث ذکر ایتدی الحدیث الاول حدثنا احمد بن منیع
اخبرنا هشیم هانك ضمی وشینك فتحیله در حدیثی کتب ستّه تخریج ایتدیلر اخبرنا عبد الملك بن عمیر تصغیر
صیغه سیله در عن ایاد بن لقیط قال قایل ایاد در اخبرنی ابو رمثة قال اخبرنی نك علی طریق
الاستیناف بیانی در اتیت النبی صلی الله علیه وسلم مع ابن لی ابتیت نك ظرفیدر بعض
نسخه ده معی یانك سکونی یا فتحیله ابن لی رفعیله ایله واقع اولدی فقال قایل رسول اکرم در
ابنك مبتدا هذا خبریدر اابنك هذا تقدیرنده در ا همزه استفهام کلهٔ غناسی مغنی اولور استکبرت
ام کنت من العالین قول شریفی کبی لکن روایت مساعده ایتدیکی معلوم دکلدر وروایت
درایتدن مقدم اولدغی متعین در یعنی ابو رمثة دیدیکه رسول اکرمك حضورلرینه کلدم اوغلوم ایله
معًا رسول اکرم بیوردیلر که یا ابا رمثة اوغلوك بومیدر کویا رسول اکرم ابو رمثة نك اوغلی وارایدیکین
بیلوب تعیینی معلوملری دکل ایدی بعضیلر دیدیلر که سیاق قرینه سیله هذا موخر مبتدادر یعنی بو شخص
اوغلو کمیدر سؤال بیوردیلر فقلت نعم یعنی بن جوابنده اوغلوم بودر یا بو اوغلوم در دیدم اشهد به
همزه نك کسریله اغلم وزننده امر حاضر اولموق اوزره روایت اولندی یعنی یا رسول الله سن دخی بونم
صلبی اوغلوم اولدغنه اقرار ایتدکمی شاهد اول بعض نسخه ده متکلم وحده اولموق اوزره ضبط
اولندی یعنی بن بو شخصك اوغلوم اولدغنه اقرار واعتراف ایدرم پس اشهد به جمله سی نعم لفظنك
معناسنی مقرره اولور معلوم اوله که زمان جاهلیتده پسر وپدر مابیننده ضمان جنایات عاده ایدی که
پدرك جنایتیله پسر وپسرك جنایتیله پدر اخذ اولنور ایدی پس ابو رمثة اشهد به لفظینی ایراددن
مرادی کندو واوغلی میاننده ضمان مذکور متحقق اولدغنی اشعار ایدر لکن شرع مطهر بو قاعده
ذمیمه یه ابطال ایتدی قال الله تعالی سبحانه ولا تزر وازرة وزر اخری لهذا قال رسول اکرم دیدیکه
لا یجنی علیك ولا تجنی علیه اوغلوك اسنك یجنی جنایتکله ماخوذ اولمز سن دخی اوغلوکك جنایتیله
ماخوذ اولمزسین زیرا عادهٔ معهودهٔ اهل جاهلیت نسخ اولنمشدر وحدیث آخرده بو لفظله واقع اولدیکه
الا لا یجنی جان علی ولده ولا مولود علی والده واحمد ثابت بن منقذ طریقندن ابن ابی رمثة دن تخریج
ایتدیکه پدرم ایله رسول اکرمك حضورلرینه واردق رسول اکرم پدرمه ابنك هذا دیو سؤال بیوردیلر پدرم
دخی ای ورب الکعبة یعنی نعم رب کعبه حقیچون اوغلوم بودر دیدی رسول اکرم حقا دیو بیوردیلر پدرم
دیدیکه اشهد به ابن ابی رمثة دیدیکه رسول اکرم تبسم پدرمه غایة مشابهتمی وپدرم یمین ایتدیکنی کوروب تبسم
ایتدیلر

همزهٔ استفهام ایله بکیمز بعضیلرده واقع اولدیدر واکر حذف ایله فتحله ...

ایتدیلر واما انه لا یجنی علیك ولا تجنی علیه دیوب ولا تزر وازرة وزر اخری دیو بیوردیلر قال
قایل ابو رمثة در رایت الشیب احمر یعنی رسول اکرمك شیبنی احمر کوردم آغارمغه قریب اولدوغی
حالده یاخود حنا ایله خضاب ایتدکلری ایچون مقامه مناسب معنای ثانی در حاکم وشیبه احمر مخضوب بالحناء
دیو تخریج ایتدیکی وابو داود وکان قد لطخ لحیته بالحناء دیو تخریج ایتدیکی معنای ثانی یی مؤیددر وابن
الجوزی کتاب الوفاده غیلان بن جامع طریقندن ابو رمثة دن کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یخضب
بالحناء والکتم دیو تخریج ایتدیکی رسول اکرم خضاب ایتدکلرنده صریحدر ان شاء الله تعالی آخر بابده خضابه
متعلق اولان اختلافات تفصیل اولنور قال ابو عیسی نسخهٔ مصححه ده بو لفظیله واقع اولدی میرك
دیدیکه مصنفك کنیه سی اسمی اوزرینه غالب اولمغله کندو کلامندن اولموق ظاهردر والا هیچ کمسنه کندودن
کنیه ایله تعبیر ایتمك متعارف دکلدر عصام دیدیکه قلت لفظیله تعبیر ایتمدی اثناء حدیث مذکورده واقع
اولان قلت لفظیله اشتباه اولنمسون ایچون قال لفظیله تعبیر ایتدی مرجع ضمیر سبقت ایتدیکی ایچون هذا
حدیث مذکوره اشارتدر احسن شئ روی فی هذا الباب لفظ شئ روایت دن عبارت در
بو بابده وارد رسول اکرمك خضاب ایتدکلرینه دال اولان بابدر یعنی ترمذی دیدیکه ابو رمثة دن روایت اولنان
حدیث مذکور رسول اکرمك خضابی حقنده روایت اولنان احادیثك ارجحی وافسره دخی بیانجه اتقنی
واوضحی ودلالت خصوصنده اظهریدر افسر دن ماخوذ در فانك فتحی وسینك سکونیله کشف وبیان معناسنه
مصباح منیر صاحبی دیدیکه فسرت الشئ افسره من باب ضرب وبینته واوضحته والتفعیل للمبالغة
لان الروایات الصحیحة ان النبی صلی الله علیه وسلم لم یبلغ الشیب وجه احسنیتی بیاندر
یعنی زیرا روایات رسول اکرمك شیب مرتبه سنه بالغ اولمیوب شعورلرنده خضابه محتاج اولهجق قربه بیاض
ظاهر اولمدغنه دلالت ایدر احدی ابو رمثة بیان ایتدیکی اوزره رسول اکرمك شیبی حمرة ایله تغییر اولنموق
لا یقدر مخفی اولمیه که مصنفك بو کلامندن ظاهر اولان بودر که ابو رمثة نك رایت الشیب احمر
قولنده حمرة دن مراد مقدمهٔ شیب اولان حمرت اولوب خضابدن حاصل اولان حمرة اولمیه کویا رسول
اکرم مقدمهٔ شیب مرتبه سنه بالغ اولوب علی شیب مرتبه سنه بالغ اولمدیکی جهتی خضابه محتاج اوله وبو کلام
دلالت ایدر که مصنف خضابه قایل اولمیوب وطرق متعدده دن ابو رمثة دن رسول اکرمك خضاب
ایتدکلرینی مصرح اولان روایات مصنف عندنده ثابت اولمیه یاخود مؤول اوله مع هذا احادیث آتیه نك
سوقندن منفهم اولان بودر که مصنف خضابه قایل اوله وخاطر فاتره خطور ایدر که مصنفك فی هذا الباب
قولنده باب دن مراد شیب وخضاب خصوصیدر زیرا الشیب والخضاب برینه متقارب در وروایات دن

مراد مفضل علیه اولان روایات در وحاصل معنی بودر که ابو رمثه حدیثی شیب وخضاب خصوصنده وارد اولان
سایر روایات دن ارجح واظهر در زیرا رسول اکرم شیب مرتبه سنه بالغ اولمدقلرینه دلالت ایدن روایات
رسول اکرم خضاب اتمدکلرینه ضمناً دلالت ایدر فاما ابو رمثه نک رأیت الشیب احمر قولندن مراد خضاب
اتدکلری وخضاب اتدکلرن ابو رمثه بعض الرأس مشاهده اتدیکی منفهم اولور امدی ابو رمثه حدیثی مرکوم
باب شیب ده ذکر وبرکره باب خضابده ذکر اتدوکنه باعث حدیث مذکورک شیبی اثبات ایلمک جهتندن
باب شیبه وخضابه اثبات جهتندن باب خضابه مناسبتی اولدیغی در وروایات صحیحه ایله رسول اکرم
شیب مرتبه سنه بالغ اولمدقلری معنایله سیبلری چوق دکل ایدی وباب شیبده ذکر اولنان ابی
ابی رمثه نک رأیت الشیبه احمر دیدوکک معناسی وله شوقد علاه الشیب وینه سبک شیبی قلیل ایدی و
باب خضابده ابو رمثه نک رأیت الشیب احمر دیدوکک معناسی بن رسول اکرمک شیبنی خضاب اتدکلری ایچون احمر
کوردم یعنی اوغلوم شیبک حمرتی معدوی شیب وشیب قلیل اولمغ اوزره مشاهده اتمش وبن خضاب اولنموغ
اوزره مشاهده اتدم دیمک اولور ودخی اصحاب وجدان دو فیضانه پوشیده دکلدر که مصنف عنوان
باب خضابده باب ما جاء فی خضاب رسول الله دیو سه آغاز ایدوب وابو رمثه نک حدیثی خضابه حمل
اتمک بغایه مستبعد در اکر عدم خضابه قائل اولسه باب ما جاء فی خضاب رسول الله وعدمه دیمک مناسب ایدی
هذا ما سنح به الطبع العلیل والذهن الکلیل والله یقول الحق وهو یهدی السبیل
وابو رمثه اسمه رفاعه راء نک کسری ایله در بن یثربی یثربه منسوبدر که زمان جاهلیتده مدینه الرسولک
اسمی یثرب ایدی التیمی بیانی باب شیبده مرور اتدی خاطر فاتره خطور ایدر که مصنف ابو رمثه نک اسمنی بیان
اتدیکی ابو رمثه البلوی یه اشتباهی دفع ایچوندر زیرا بلوی دخی صحابه دندر وابن عبد البر استیعابده
ابو رمثه التیمی ترجمه سنده دیدیکه قدم علی النبی صلی الله علیه وسلم مع ابنه فقال له علیه السلام ما هذا منک
قال ابنی الحدیث الثانی حدثنا سفیان بن وکیع اخبرنا ابی که مراد وکیع در عن شریک عن عثمان
بن موهب هانک فتحیله عثمانک پدری عبد الله در وموهب جدی در تیمی ومدنی واعرج ایله
مشهور ثقه در قال قائل عثمان در سئل عن ابی هریره هل خضب رسول الله صلی الله علیه وسلم
یعنی ابو هریره دن سؤال اولندیکه رسول اکرم شعورلرن خضاب ایدرلرمی ایدی دیو قال ابو هریره
جوابنده دیدیکه نعم خضاب ایدرلر ایدی دیو قال ابو عیسی الترمذی که مراد مصنف در وروی
ابو عوانه عین مهمله نک فتحیله الوضاح الواسطی البزاز در حدیثی ائمه سته تخریج اتدیلر هذا الحدیث
ابو هریره دن روایت اولنان حدیث مذکوره اشارتدر عن عثمان بن عبد الله بن موهب سندی بعینه

ذکر اولنان

ذکر اولنان عثمان در که جدینه نسبت اولنمشدر بو مقامده پدرینه نسبت اولندی فقال قائل عثمان در
عن ام سلمه بنت ابی امیه بن المغیره که رسول اکرمک ازواج مطهره لرندن در یعنی ابو عوانه
حدیث مذکوری عثماندن روایت اتدکده ابو هریره موضعنده ام سلمه ذکر اتدیکی مخفی اولمیه که
مصنف ابو عوانه سندنی ذکر اتمکدن مرادی محتملدر که ابو هریره حدیثی تقویه اوله عثمانک حدیث
مذکوری ابو هریره دن نقل اتدیکی کبی ام سلمه دن دخی نقل اتدیکی ایچون ومحتملدر که حدیث مذکور
فقط ام سلمه دن روایت اولنمشدر شریک ابو هریره یه نسبت اتدیکی وهم در دیمک اوله زیرا شریکده
وحفظنده قلیل وقال بلکه نیچه منکر حدیثی وار در بخاری واحمد وابن ماجه واحمد طریقندن ابن الجوزی
کتاب الوفاده وابن سعد واسمعیل طرق متعدده ایله عثمان بن عبد الله بن موهب دن بخارینک
ام سلمه حضورینه واردم رسول اکرمک شعورلرندن بر شعر مخضوب چیقاروب بکا کوستردی دیو تخریج اتدیکی
ابن ماجه نک واحمدک حنا وکتم ایله مخضوب شعر کوستردی دیو زیاده وتخریج اتدکلری وابن سعدک ام
سلمه عثمان بن موهبه رسول اکرمک احمر شعرینی کوستردی دیو روایت اتدیکی واسمعیلک عثماندن
بن موهب دن ام سلمه عندنده رسول اکرمک لحیه مبارکه لرندن بر شعر وار ایدی که آنده حنا وکتم
اثری وار ایدی دیو تخریج اتدیکی جمله احتمال اخیری تأیید ایدر زیرا جایزدر که ام سلمه عثمانه شعر مخضوبی
کوستردکده عثمان سؤال ایلیه که رسول اکرم شعورلرینی خضاب ایدرلرمی ایدی دیو ام سلمه دخی
نعم خضب ایدرلر ایدی دیو جواب ویره پس مصنف ابو عوانه طریقنی ایراددن مرادی شریک
روایتنک شاذ بلکه منکر اولدیغنی اشعار اولمق ظاهردر والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا
ابراهیم بن هرون البلخی اخبرنا النضر بن زراره زاء معجمه نک ضمی وایکی راء مهمله ایله در عن ابی
جناب جیمک فتحی ونونک تخفیفی ایله ضبط اولنمق صوابدر بعض نسخه ده حباب حباب
حباب ضبط اتدکلری خطادر محدث مشهوردر صدوقدر لکن تدلیسی چوقدر عن ایاد
بن لقیط عن الجهذمه جیمک فتحی وهانک سکونی وذال معجمه نک فتحی بعده میم ایله در استیعابده
دیدیکه بنی شیبانندندر رسول اکرمدن ایکی یا اوچ حدیث نقل وروایت اتدی دیدی امراة بشیر
باء موحده نک فتحیله بدیع وزننده بشیر غلطه در بن الخصاصیه خاء معجمه نک فتحی وایکی صاد
مهمله ویاء مثناة تحتیه نک تخفیفی ایله در کراهیه وعلانیه وزننده مجد الدین فیروز آبادی
نقل اولندیکه تشدیدی لحن در زیرا انلر عبده تشدید ایله فعالیه بو قدر عصام دیدیکه
لفظ خصاصیه مصدر استعمال اولندیغی استماع اولنمدی پس جایزدر که یا نسبت ایچون

اولوب مشدد اوله و ابن حجر دیدیکه خصاصیة علم اولمغله اوراده موقوفه به موافقتی لازم دکلدر
پس تشدید ایله اولمق خطا دکلدر وخصاصیة مذکوره بشیرک والده سیدر و پدرینک اسمی معبددر
رسول اکرم خصاصیه نک اسمینی تغییر ایدوب لیلی تسمیه ایتدیلر قالت قایل جهذمه در انا رأیت
رسول الله صلی الله علیه وسلم یخرج من بیته جمله سی مفعولدن حالدر ینفض رأسه
جمله سی حال در نفض برشیئی تحریک دن عبارتدر لکن بو مقامده مسح معناسنه در قد اغتسل
جمله سی مستانفه در یعنی جهذمه دیدیکه فقط بن رسول اکرمی کوردوم باشلرینک شعرینی صویه
طاله سون ایچون مسح ایدر اولدقلری حالده سعادتخانه لرندن طاشره چقدیلر زیرا غسل
ایتمشلر ایدی وبرأسه واو حالیه در ردغ رای مهمله نک فتحی ودال مهمله نک سکونی وغین معجمه ایله
صاحب قاموس دیدیکه ردغه نک دالک تحریکی یا تسکینی ایله جمعیدر وحل شدید یعنی چوق چامور
معناسنه در یعنی رسول اکرمک باشلرنده حنا و زعفران مثللو شیلردن چوق وغلیظ شیئی
اولدیغی حالده او قال ردع عین مهمله ایله زعفران وطیب دن اثر معناسنه مهمله ایله صبغ
معجمه ایله طیب کثیر معناسنه دخی استعمال اولنور من حناء مدایله در شک فی هذا الشیخ
مصنف کلامندن در یعنی ردغ و ردع ماده سنده مصنفک شیخی که اول سنده
واقع اولان ابراهیم هرون در شک ایتدی بعض نسخه ده الشک لابراهیم بن هرون
واقع اولدیکه مآل بردر پس قال لفظنده ضمیر مستتر شیخ ابراهیم مذکوره راجع در خاطر فاتره
شویله خطور ایدر که اکرچه بعض نسخه ده شک شیخ ابراهیمک اولدیغی مصرحدر لکن اکثر
نسخه لرده واقع اولان او قال ردع تعبیرینک سبکی اقتضا ایدر که قول مذکور مصنف کلامندن
اولمیوب تلامذه کلامندن اوله یعنی تلامذه دیدیلر که شیخمز یعنی ابو عیسی ترمذی رحمه الله
ردغ ردع ماده سنده شک ایتدی زیرا اکر شک شیخ ابراهیمک اولسه قال اوردع
دیو تعبیر مناسب اولدیغی اهل لسانه خفی دکلدر والله اعلم الحدیث الرابع حدثنا عبد الله
بن عبد الرحمن که فضل بن بهرام السمرقندی ابو محمد الدارمی در که مسند صاحبی در اخبرنا
عمرو دیو ایله در بن عاصم بن عبد الله الکلابی القیسی اکرچه صدوق در لکن حفظی مدخول در
حدیثی سته تخریج ایتدیلر اخبرنا حماد بن سلمة اخبرنا حمید الطویل عن انس بن مالک
قال قایل انس در رأیت شعر رسول الله صلی الله علیه وسلم مخضوبا یعنی انس دیدیکه بن
رسول اکرمک شعرلرینی خضاب اولنمش کوردوم مخفی اولمیه که رسول اکرمک خضابی خصوصنده

انسدن روایت اولنان سائر احادیث صحیحه کیشته رسول اکرم خضاب ایتمیوب و شیبلری مرتبه سنه بالغ اولمدق
لرینه صریحدر لکن بو حدیثک ظاهرندن رسول اکرم خضاب ایتدکلری منفهم اولوب سائر احادیث ایله متخالف
اولمغله ما بینلرنده توفیقده تکلفات باردة ارتکاب بلکه اطناب ایتدیلر بعضیلر دیدیلر که انس رسول اکرمک
خضابینی نفی ایتدیکی اکثر اوقاته واثبات ایتدیکی اقل اوقاته نظر ایله در یاخود رسول اکرم دفع صداع
ایچون باشلرینه حنا یا زعفران استعمال ایتمکله شعرلرینه باقی قلان اثر حمرته نظر ایله مخضوب اطلاق
ایتدی یاخود مقوقه شیبده عادتا شعر حمرته اولمغله انکا مخضوب اطلاق ایلدی وبعضیلر دخی انسک
بو مقامده واقع اولان حدیثی شاذدر زیرا سندنده مذکور اولان حمید اکرچه ثقه در لکن اکثریا صحابه دن
استماع ایتمکله مدلس در حتی حماد بن سلمة دیدیکه حمید طویل انسدن روایت ایتدیکی حدیثلری ثابت دن
استماع واخذ ایدوب تدلیس ایدر و شعبه حمید طویل انس دن ایکرمی درت حدیثدن زیاده حدیث
اخذ ایتمدی وایکرمی درت حدیثدن غیری انسدن روایت ایتدیکی حدیثلری ثابت دن استماع ایدوب
تدلیس ایتدی دیدی ومع هذا حمید بو حدیثده کندودن اوثق اولان محمد بن سیرین وثابت وقتاده نک
انس دن روایات صحیحه ایله رسول اکرمک شعرلری مخضوب دکل ایدی دیو روایت ایتدکلری احادیثه مخالفت
ایتدی حاصلی انسک بو حدیثی درجه اعتباردن ساقطدر دیدیلر خاطر فاتره مترجم فقیره خطور ایدر که
دار قطنی رجال مالکده کذلک غرایب مالکده روایة صحیحه ایله ابو هریره دن روایة ایتدی که رسول اکرم
وفات ایتدکده صحابه کرامدن هر کسنه نک عندنده که شعر مبارکلری بولنمش ایدی مدة مدیده فانی هم
اولمسون ایچون خضاب ایدوب حفظ ایدرلر ایدی بناء علی هذا جائزدر که انسک والده سنک شعرهی
اولان ابو طلحه عندنده یاخود والده سی اولان ام سلیم عندنده موجود اولان شعرلری دخی خضاب ایدوب
حفظ ایتمشلر ایدی انس دخی ابو طلحه یا ام سلیم عندنده شعرلری مخضوب کوروب رأیت شعر
رسول الله صلی الله علیه وسلم مخضوبا دیو خبر ویرمش اوله انسک بو کلامدن مرادی رسول اکرمک حال
حیوتلرنده شعرلرینی مخضوب کوردوم دیمک دکلدر که حتی احادیث سائره سنه مخالف اوله اکر مرادی رسول
اکرم خضاب ایدرلر ایدی دیمک اولسه کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یخضب دیو تعبیر ایدر ایدی لهذا
مصنف حدیث مذکوردن انسک مرادی تحریر اولنان معنا اولدیغنی اشعار وکندو مشربی عدم
خضابه مائل اولمغله اهتماما خضاب حقنده انس دن روایت اولنان احادیث منسوخ واحد اوزرینه رسول
اکرم خضاب ایتمزلر ایدی دیو وارد اولدیغنه تنبیه ایچون سند حدیث مذکورده ذکر اولنان حمادون
روایت ایدوب دیدیکه قال حماد المذکور واخبرنا واو عاطفه ایله در عبد الله بن محمد بن عقیل یعنی ابن ابی طالب

الهاشمي عبدالله مذكورك والده سي زينب بنت علي بن ابي طالب رضي الله عنهودر وصدوق در قال
قايل عبدالله در رايت شعر رسول الله صلى الله عليه وسلم عند انس بن مالك مخضوبا يعني حماد ديديكه
حميد انس دن بزه رسول اكرمك شعرني مخضوبا كوردم ديديكني خبر ويردي وعبدالله دخي انس بن
مالك عندنده رسول اكرمك شعر مباركلرين مخضوبا كوردوكيني بزه خبر ويردي امدي جايزدركه عبدالملك
انس عندنده كوردوكي شعر مخضوب انسك ابو طلحه يا ام سليم عندنده كوردوكي شعر اوله كه وفاتندن
صكره انه نقل اتمش اوله وعبدالملك بوكلامنده رسول اكرم حال حياتنده خضاب اتدكلرينه دلالت اولميوب
كبي حميدك انسدن روايت اتديكي حديثنده دخي دلالت يوقدر پس انسدن خضاب خصوصنده روايت
اولنان احاديث بيننده تدافع اولمز حمتي تحقيقت لك حقيقة الحال فلا تضيع الي ما قيل او يقال والله اعلم
بالصواب واليه المرجع والمآب ~ معلوم اوله كه رسول اكرم موي عنبر بويلريني خضاب اتدكلري وخضاب
اتمدكلري خصوصنده احاديث متناقضه روايت اولنوب محيي الدين نووي ديديكه رسول اكرم احيانا
خضاب واحيانا ترك اتمكله هر كس خضاب وعدم خضابلري كوردوكي وجه اوزره روايت ايلدي ودخي
معلوم اوله كه سلفا وخلفا علماء اختلاف اتديلركه حالا شعري خضاب اتمك مي معقول ومناسبدر
يا ترك مي معقول ومناسبدر بعض علما خضاب اتمك معقولدر ديديلر زيرا بخاري ومسلم ونسائي
ابو هريره دن تخريج اتديلركه رسول اكرم بيورديلركه يهود ونصاري شعورين صباغت اتمزلر سز انلره بو
خصوصده مخالفت ايدوب صباغت ايلك كذلك احمد سند حسن ايله ابو امامه دن تخريج اتديكه رسول اكرم ع
انصاردن برقاج اق صقاللي پيرلر كوروب يا معشر الانصار صقاللريكزي قرمزي يا صاري ايله بويايوب اهل كتابه
مخالفت ايلك طبراني كبيرده عتبة بن عبددن تخريج اتديكه رسول اعاجمه مخالفت اچون شعري تغيير ايله
امر ايدردي لهذا حسن وحسين وكبار صحابه دن جم غفير رضي الله عنهم صقاللرين بويارلر ايدي واكثر
علماء ترك خضاب اولي در ديديلر زيرا طبري عمرو بن شعيب دن مرفوعا روايت اتديكه رسول اكرم
بيورديلركه من شاب شيبة فهي له نور الا ان ينتفها او يخضبها يعني بر كمسنه صقالني اغارتسه انك
اق صقالي اكا نور اولور مكركه بياضلرن قوپاره يا بويايه زيرا قوپاروب يا خود بويارسه نور اولمز
وترمذي وابن ماجه كعب بن مره دن تخريج اتديلركه رسول اكرم بيورديلركه من شاب شيبة في الاسلام كانت
له نورا يوم القيمة يعني بر كمسنه اسلامده صقال اغارتسه انك اق صقالي اكا قيامت كوننده نور اولور
وطبري ابن مسعود حديثندن تخريج اتديكه رسول اكرم اق صقالي تغيير اتمكي سومزلر ايدي لهذا علي وسلمة بن الاكوع
وابي بن كعب وكبار صحابه دن جم غفير رضي الله عنهم صقاللرين بويامادیلر طبراني خضاب وعدم خضابه دال

اولان

اولان حديثلر مابيني شو وجهله توفيق اتديكه رسول اكرمك خضاب ايله امر اتدكلري اول كمسنه يه نظرا دركه
انك صقاللنك اقلغي بشيع وشنيع اولوب مطبوع اولميه پس بو كمسنه يه خضاب مستحبدر وخضابدن
منع اتدكلري بو وجه اوزره اولمين كمسنه يه نظرا در پس بو كمسنه حقنده خضاب مستحب دكلدر لكن
مطلقا خضاب اتمك اولي در رسول اكرمك اهل كتابه مخالفت اتمكله امرلرينه امتثالا اچون ودخي
شعري خضاب اتمكله غباردن وكدردن شعر محفوظ اولور لكن صقالي بويامق عرف بلدده كلا ابي خضاب
ايله تفرد اتمك باعث شهرت اولمغله خضابي ترك ايلمك اولي در ودخي معلوم اوله كه صقالي بويامق
مستحب اولدغنه قايل اولان علما دخي اختلاف اتديلركه صقالي سياه ايله بويامق جايزميدر ه
صاري وقرمزي ايله بويامق افضلدر ديو اكثر علما سياه ايله بويامق مكروه در ديديلر شيخ
محيي الدين نووي كراهة تحريم اولمسنه ميل ايلدي وبعض علماء ديديلركه غزاده سياه ايله بويامغه رخصت
واردر سايراوقاتده رخصت يوقدر وقرمزي وصاري ايله بويامق مستحب وافضلدر ديديلر
زيرا احمد انس حديثندن تخريج اتديكه ابو بكر رضي الله عنه پدري ابو قحافه يي يوم فتح مكه ده ضرتنه
يوكلنوب رسول اكرمك حضور عاليلرينه كتوردي وبيك كاهلرينه وضع ايدوب ابو قحافه شرف
اسلام ايله مشرف اولدقده باشي وصقالي ثغامه ديدكلري اوت كبي اغارمش ايدي رسول
اكرم غيروا هذا واجتنبوا السواد يعني ابو قحافه نك صاچين وصقالين خضاب ايله تغيير ايلك
لكن سياه ايله خضابدن اجتناب ايلك ديو بيورديلر كذلك مسلم جابردن حديث مذكوره قريب تخريج
اتدي طبري وابن عاصم جابردن تخريج وزياده اتديلركه ابو قحافه يي كتوروب صاچين وصقالين
قرمزي ايله بويادیلر وائمه اربعه واحمد وابن حبان ابو ذردن تخريج اتديلركه وترمذي تصحيح اتدي
رسول اكرم بيورديلركه ان احسن ما غيرتم به الشيب الحنا والكتم يعني بياض شعري تغيير ايده جك
اشيانك زياده كوزلي حنا وكتم در وسابقا بيان اولنمشدي كه حنا وكتم ايله معا صباغت اولنسه
قرمزي وسياه ما بيننده بر رنك حاصل اولور وابو داود وابن ماجه ابن عباسدن تخريج اتديلركه
رسول اكرم حضورلرينه بر كمسنه اوغرادي كه صقالين حنا ايله بويامش رسول اكرم بيورديلركه ما احسن هذا
يعني شونك نه عجب كوزل رنكدر وبر كمسنه دخي اوغرادي كه حنا وكتم ايله بويامش رسول اكرم بيورديلركه
هذا احسن من هذا يعني شو رنك اولكي رنكدن زياده كوزل وبر كمسنه دخي اوغرادي كه صاري ايله
بويامش رسول اكرم هذا احسن من هذا كله يعني شو رنك اولكي رنكلرك جمله سندن زياده كوزل ديو بيورديلر
وابو داود ونسائي ابن عباسدن تخريج اتديلركه رسول اكرم بيورديلركه يكون قوم في اخر الزمان يخضبون

بهذا السواد كحواصل الحمام لا يجدون رائحة الجنة يعني آخر زمانده بر قوم اولور كه شوری سیاه ایله كوكرجین
قورساغی كبی بویارلر و قوم مذكور جنتك رایحه‌سینی بولمزلر یعنی جنته كیرمزلر وطبرانی و ابن ابی
عاصم ابو الدرداء حدیثندن تخریج ایتدیلر كه رسول اكرم من خضب بالسواد سود الله وجهه یوم القیمة یعنی
بر كمسنه سیاه ایله خضاب ایلیه حضرت الله سبحانه و تعالی قیامت كوننده آنك یوزینی سیاه ایلسون
یاخود سیاه ایلدی و بعضیلر سیاه ایله خضاب نسایه جائزدر و رجاله جائز دكلدر دیدیلر و الدرو آباق
لری خضاب نسایه مستحبدر و رجاله حرامدر مگر علاج ایچون اوله و دخی معلوم اوله كه ابن كلبی دیدیكه یعنی
ادمدن اول سیاه ایله خضاب ایدن فرعوندر و عرب ده عبد المطلبدر و ابن عبد البر استیعابنده دیدیكه
اسلامده اول حمزه ایله خضاب ایدن ابو قحافه‌در و دخی معلوم اوله كه اكثر علما عندنده اغاران قیللری
یولمق مكروهدر و ائمه اربعه عمرو بن شعیبدن مرفوعا تخریج و تحسین ایتدیلر كه رسول اكرم بیوردیلر كه لا تنتفوا
الشیب فانه نور المؤمن یعنی اغاران قیللری یولمایك زیرا آق قیل مسلم اولان كمسنه‌نك نوریدر مسلم و قتاده
طریقندن انسدن تخریج ایتدیكه كان یكره نتف الرجل الشعرة البیضاء من رأسه و لحیته یعنی رسول اكرم
هر كمسنه‌نك باشندن و صقالندن آغارمش قیلی قوپارمق و یولمغی سومزلر ایدی بعض علماء دیدیلر كه
آغاران قیلی قوپارمق مكروه دكلدر مگر تزیین قصدیله اوله ابن العربی دیدیكه رسول اكرم نتف شعردن
نهی ایدوب خضابدن نهی اتمدكلرینك حكمتی بودر كه نتف شعر ده نظر ایدن شخصه خلقتی تغییر ولوب
خضابده تغییر خلقت اصلا یوقدر و دخی معلوم اوله كه ترمذی عمرو بن شعیبدن روایت ایتدی رسول
اكرم حضرتلری مبارك لحیه‌لرینك طول و عرضندن قطع ایدرلر ایدی و ترمذی ابن عباسدن تخریج و تحسین
ایتدیكه رسول اكرم مبارك شاربلرندن قص ایدرلر ایدی شارب تركیده بیق و فارسیده بروت
درلر قص قرقمق دیمكدر و ترمذی زید بن ارقمدن تخریج ایتدیكه قال علیه السلام من لم یأخذ شاربه
فلیس منا یعنی رسول اكرم بیوردیلر كه بیغنی آلمیان كمسنه بزم كروهمزدن معدود دكلدر صحیحینده واقع
اولدی كه خالفوا المشركین وفروا اللحا واحفوا الشوارب یعنی رسول اكرم بیوردیلر كه مشركینه
مخالفت ایدوب صقاللریكزی چوغالدك و بیقلری زیاده قص ایلك و دخی معلوم اوله كه بیغی قیرقمقمی
افضلدر تراش اتمكمی دیو علما اختلاف ایتدیلر موطاده دیدیكه بیغی شویله قرقمق كركدر كه
طوطاغك طرفی كورینه ابن عبد الحلیم مالكدن روایت ایتدی كه و یحفی الشارب و یعفی اللحا
یعنی شاربی احفا و لحیه‌یی چوق ایلمك كركدر دیدكدن صكره شاربی احفا تراش اتمك دیمك
دكلدر بلكه بیغنی تراش ایدن كمسنه بنم عندمده تأدیب اولنمق كركدر دیدی زیرا اشهبدن

نقل اولندیكه بیغی تراش اتمك بدعتدر تراش ایدنلری ایچون ضرب شدید ایله ضرب اولنمق كرك نووی
دیدیكه قص شاربده مختار اولان بودر كه طوطاغك طرفی ظاهر اوله جمیع قدر قص اولنوب اصلندن
احفا اولنمیه طحاوی شرحنده بو خصوصه متعلق نص كورمدك دیدی و امام ابو حنیفه و امامینك
عندنده شواربی و شاربده احفا تقصیردن افضلدر و دخی بیغی قرقمغك كیفیتنده علماء
اختلاف ایتدیلر امام غزالی احیاء علوم العلوم ده دیدیكه سباله‌لری ترك اتمكده باس یوقدر
و حضرت عمر رضی الله عنه بو منوال اوزره ایدر ایدی و سبالتین بیغك ایكی طرفندن عبارتدر و
بعضیلر سباله‌لری قرقمق مكروهدر دیدیلر اعاجم و مجوس و اهل كتابه تشبه اولنمق ایچون قسطلانی
صواب بودر دیدی زیرا ابن حبان صحیحنده ابن عمر حدیثندن روایت ایتدیكه رسول اكرم حضورلرنده
مجوس احوالی ذكر اولندی رسول اكرم بیوردیلر كه انهم یوفرون سبالهم و یحلقون لحاهم فخالفوهم
و احمد مسندنده ابی امامه‌دن روایت ایتدیكه رسول اكرم بیوردیلر كه قصوا اسبالكم و وفروا عثانینكم
و خالفوا اهل الكتاب شرح تقریب الاسانیدده دیدیكه عثانین عثنونك جمعیدر لحیه معناسنه
و الله اعلم و صلی الله علی محمد و آله و صحبه و سلم باب ما جاء فی كحل رسول الله صلی الله علیه
و سلم كحل كافك فتحیله كوزه سرمه چكمك معناسنه و ضمیله سرمه معناسنه در بو مقامده من
حیث الروایة كافك ضمیله استماع اولنمشدر و من حیث المعنی فتح كاف ایله اولمناسبدر
زیرا احادیث بابك اكثری فتح كاف ایله كحل لفظنه مناسبدر یعنی بو باب رسول اكرمك
كحلی حقنده وارد اولان احادیث شریفه بیاننده‌در مصنف بو بابده باعتبار الطرق التی حدیث
ذكر ایتدی لكن فی الحقیقه دورت حدیثدر الحدیث الاول حدثنا محمد بن حمید تصغیر صیغه‌سیله‌در
ابو عبد الله الرازی كه ابن معین حسن الرأی دردیدی اخبرنا ابو داود الطیالسی طیالسه
نسبتدر كه طیلسانك جمعیدر عن عباد عین مهمله‌نك فتحی و باء موحده‌نك تشدیدیله‌در كه
ابو سلمة البصری القاضیدر صدوقدر لكن قدر ایله متهمدر اواخر عمرنده متغیر اولدی بن منصور
اسم مفعول صیغه‌سیله‌در عن عكرمة عن ابن عباس ان النبی صلی الله علیه و سلم قال اكتحلوا
بالاثمد یعنی رسول اكرم اثمد ایله اكتحاله مداومت ایله امر ایلدی اثمد همزه‌نك كسری و ثاء مثلثه‌
نك سكونی و میمك كسری بعده دال مهمله ایله قرمزی‌یه مایل بر سیاه طاشدر كه حجازده چوق بولنور
و ایوسی اصفهانده اولور حتی بعضیلر اثمده سرمه اصفهانی دیرلر و حجر مذكوردن یاپیلان
سرمه‌یه دخی اثمد اطلاق اولنیدیغی جوهری كلامندن استنباط اولنور تاج الاسلامی اثمد

نوتيادر ديدي دائما كوزدن ياشي آقمغي وكوزده اولان پاره لري دفع ايدر وكوزده اولان عصبلره استحكام
ويرور وكوزك صحتني حفظ ايدر پيرلره وصبيانه بغايه نافع در ابوداود سعيد بن هوذه دن شو لفظيله
تخريج اتديكه انه عليه السلام امر بالاثمد المروح عند النوم يعني رسول اكرم وقت خوابده مسك خالصك اضافه
اولنمش اثمد استعمال ايله امر ايلدي صاحب نهايه مروح تسميه اولنديغنك وجهنده ديدي كه گويا اثمدك كندو
رايحه سي يوق ايكن مسك اضافه اولنمغله رايحه ويرلدي فانه ضمير اثمد لفظنه ياخود اثمد ايله اكتحال اتمكه راجع در
يجلو البصر جلادن مأخوذدر يعني زيرا اثمد يا اثمد ايله اكتحال كوزه جلا ويرور ويكشدن نازل اولان موادي
ديه بي ازاله اتديكي ايچون كوزي كوزل ايدر وينبت الشعر انبات دن مأخوذدر بيتورمك معناسنه ميرك
ديديكه شعر عينك فصيحي روايت اولنندي وشعردن مراد مژكاندر يعني دخي كوزك كيرپكلرين بيتورور
وابن ابي عاصم وطبراني علي كرم الله وجهه دن شو لفظيله تخريج اتديلر عليكم بالاثمد فانه منبتة للشعر مذهبة
للقذى مصفاة للبصر يعني اثمده ملازمت ايدك زيرا اثمد قيلي بيتوريجي در وكوزه دوشن چوپي كيدريجي در
كوزي صاف ايديجي در وزعم معلوم اوله كه ابن ماجه روايتندن فهم اولنوب واحاديث آتيه دن استنباط
اولنديغي اوزره ضمير مستكن ابن عباسه راجع اولوب زعم دن مراد قول محقق ديمكدر يعني ابن عباس
على التحقيق ديديكه زيرا زعم لفظي قول محقق ده دخي استعمال اولنور اگرچه استعمالاتي قول
مشكوك ده در بعضيلر محمد بن حميده راجع در ديديلر پس زعم معناسي متبادر اولان محمولدر ومحمد بن
حميد رسول اكرم ايله كندو مابينلرنده واقع اولان وسائطي اسقاط ايدوب رسول اكرمك مكحله سي
وار ايدي ديو كندو خبر ويرديگي ايچون حديثك ضعفني اشعار ايچون زعم عنوانيله ذكر اتدي اولنور
ان النبي صلى الله عليه وسلم ان همزه نك فتحيله در لفظ زعم اكثر يا ظن معناسنه اولديغي ايچون
كانت له مكحلة ميمك كسريله وكافك سكونيله وحاء مهمله نك ضميله ولامك فتحيله على خلاف القياس آلت
كحل معناسنه كه مراد سرمه داندر يكتحل منها كل ليلة ثلاثة في هذه وثلاثة في هذه يعني رسول اكرمك
بر سرمه داني وار ايدي كه هر كيجه شكر خوابه وارمزدن مقدم اوچ كره صاغ كوزينه واوچ كره
صول كوزينه مزبور سرمه داندن سرمه چكر ايدي راوي ثلاثة ديركره تمثيل وتفهيم ايچون في هذه
ديوب صاغ كوزينه كذلك وثلاثة في هذه ديوب صول كوزينه اشارة ايلدي ابوداود ابو هريره
دن تخريج اتديكه رسول اكرم بيورديلر كه من اكتحل فليوتر يعني كوزلرينه سرمه چكن كمسنه تك ايليون
وشيخ مجد الدين فيروزابادي صراط مستقيم نام فارسي تأليفنده ديديكه رسول اكرمك كندولره
مخصوص بر سرمه دانلري وار ايدي مبارك كوزلرينه سرمه چكدكلرنده اوچ كره صاغ وايكي كره صول

كوزلرينه

كوزلرينه چكرلر ايدي وصاغ كوز ايله ابتدا ايدوب ينه صاغ كوز ايله ختم ايدرلر ايدي كه مبارك كوزه
ابتدا ايكي ميل صاغ كوزه بعده ايكي ميل دخي صول كوزه بعده بر ميل ينه صاغ كوزه چكوب من
اكتحل فليوتر ديو بيوررلر ايدي وايكي كوزه سرمه يي تك چكمكده ايكي قول واردر قول اول
بودركه هر بر كوزه اوچ كره يا اوچر ميل چكوب كه هر بر كوزه نظر ايله تك اولور قول اخير بودر كه صاغ
كوزه اوچ ميل وصول كوزه ايكي ميل چكوب كه كوزلره نظر ايله تك اولور وابن حجر احتمال آخر دخي
ذكر اتدي كه هر كوزه ايكي ميل وبر ميل دخي ايكي كوزه چكمكدر والله اعلم الحديث الثاني حدثنا
عبد الله بن الصباح صبح دن مأخوذ نسبة صيغه سيله در عطار كبي الهاشمي البصري حدثني
ابن ماجه دن غيري ائمه تخريج اتديلر اخبرنا عبيد الله بن موسى العبسي حديثي سته تخريج اتديلر
اخبرنا اسرائيل بن يونس بن ابي اسحق السبيعي عن عباد بن منصور ح اكثر نسخ مصححه ده
لفظ منصوردن صكره حرف حاء مهمله كتابت اولنمشدر مخفي اولميه كه متقدمينك عادتلري شو
وجه اوزره جاري اولمش ايدي كه بر حديثك ايكي يا زياده سندي اولوب تحويل سندك
بريندن سند آخره نقل مراد ايتسه ايكي سندك مابيننه حرف حا كتابة ايدرلر ايدي متأخرين
بو رمزك بياننده اختلاف اتديلر جزري ديديكه تحويله اشارتدر ومحدثه لا يبوح اولان
بودركه حرف حايه واصل اولدقده مدايله حاي قرائت ايدوب ومابعدينه قرائتده توقف
اتميه بعضيلر حاء مزبور سندين مابيننه حائل اولديغي ايچون حيلولته اشارتدر ديديلر و
حديث دن اولمغله لا يبوح بودركه آني تلفظ اتميه لر وبعضيلر دخي ديديلر كه الحديث لفظنه ده
اشارتدر نصب ايله اقرأ الحديث الى آخره تقديرنده وبعضيلر لفظ صح علامتيدر ديديلر كه
اسناد اول تمام اولوب منتهاسنه واصل اولمديغيني اشعار ايچون ياخود حديث اولك سندي
سقط توهم اولنمسون ياخود سندلر مختلط اولوب سند واحد ظن اولنمسون ايچون كه
بعض متقدمينك حرف حا موضعنده لفظ صح كتابة اتدكلرندن فهم اولنور كه حرف حا صح لفظنك
رمزي اوله وبعضيلر حرف خاء معجمه كتابة ايدرلر اسناد آخره رمز ايچون ميرك ديديكه اسناد
حديث اولده مصنف ايله عباد بن منصور مابيننده ايكي كمسنه واسناد ثانيده اوچ كمسنه اولمغله
من حيث الظاهر سند ثاني سند اولدن نازل ودون در وفي نفس الامرده سند اولده مصنفك
شيخي محمد بن حميد وسند ثانيده عبد الله بن الصباح در كه اتقان جهتندن محمد بن حميددن اعلى در
پس سند ثاني سند اولدن اعلى اولور لكن مصنف من حيث الظاهر سند ثانينك سند اولدن

نزولینی ملاحظه ایدوب ابن الصباح سندندن علی بن حجر سندینه تحول ایدوب وقال حدثنا علی بن حجر
دیدی بعض نسخه ده وحدثنا وبعضنده قال وحدثنا واقع اولدی که بو ظاهردر ولفظ قال تلامذه
کلامندندر که ضمیر مستتری مصنفه راجعدر حدثنا یزید بن هرون اخبرنا بعض نسخه ده قال اخبرنا واقع
اولدی عباد بن منصور عن عکرمة عن ابن عباس قال قایل ابن عباسدر کان النبی صلی الله علیه
وسلم یکتحل قبل ان ینام بالاثمد ثلاثا فی کل عین یعنی رسول اکرم نوم وقتی اولدقده اولاهرکوزینه
اوچرکره اثمد ایله اکتحال ایدرلر ایدی قال یزید بن هرون فی حدیثه یعنی یزید بن هرون ابن عباسدن
روایتنده دیدیکه ان ابن همزه نک کسریله مقول قول اولملق اوزره در النبی صلی الله علیه وسلم
کانت له مکحلة یکتحل منها عند النوم ثلاثا فی کل عین مخفی اولمیه که بو کلامی ایراددن مراد سند
سابقده اسرائیلک عبادن روایتی وبو سندده یزیدک عبادن روایتی متخالفدر که
اسرائیل لفظ متقدم ایله ویزید بو لفظله روایت ایتدی دیمکدر والسنادرک سبکلنک تصویری
شو وجهله در که نا عبد الله نا عبید الله نا اسرائیل عن عباد عن عکرمة عن ابن عباس قال کان
النبی صلی الله علیه وسلم الحدیث نا علی نا یزید نا عباد عن عکرمة عن ابن عباس ان
النبی صلی الله علیه وسلم کانت له الحدیث الحدیث الثانی حدثنا احمد بن منیع اخبرنا
محمد بن یزید الکلاعی الشامی ثقه در عن محمد بن اسحق بن یسار که اصحاب مغازینک
امامیدر ثقه در عن محمد بن المنکدر تابعی جلیل القدردر عن جابر بعض نسخه ده جابر بن
عبد الله واقع اولدی قال قایل جابردر قال رسول الله صلی الله علیه وسلم علیکم بالاثمد
علیکم خذوا معناسنه اسم فعلدر یعنی اثمده ملازمت واکتحاله مداومت ایلک
ابن حجر امر ندب ایچوندر اجماعا دیدی فانه یجلو البصر وینبت الشعر اثمد ایله اکتحالک
فایده سنی بیان ایچون ذکر اولندی یعنی زیرا اثمد ایله اکتحال کوزه جلا ویرور ومژکانی
بتورور مخفی اولمیه که عبادات بدنیه سلامة اسباب ایله کامل وجناب باری جل شانه
جانبنه توجه فارغ بال ایله وجود بولور اولور نفسک مطیتک فارقنج بها قول شریفی بو معنایه
شاهددر امدی اکرچه اثمد ایله اکتحال منافع بدنیه یه مؤدیدر لکن فی الحقیقة منافع
اخرویه یه مفضی اولمغله رسول اکرم اثمد ایله اکتحال ایله امر ایتدیلر مصرع ادی حشمت وباع انسجان
مفهومی اوزره بعض علما بصری سمعه اوزرینه تفضیل ایتدیلر قال یستوی الاعمی والبصیر مادامکه
دیده ده جلا اولمیه جندان انتفاعه صالح اولمز ومژکان دخی کوزک کبی صعف ده اولمیه
دیده غبار

دیده غبار وقذا مثللو عوارضدن سالم اولمز والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا قتیبة بن سعید
اخبرنا بشر بن المفضل ثقه در عن عبد الله بن عثمان بن خثیم خاء معجمه نک ضمی وثاء مثلثه نک
فتحی ویاء مثناة تحتیه نک سکونیله در حدیثنی بخاری تعلیقنده وخمسه صحاحلرنده تخریج ایتدیلر
عن سعید بن جبیر الاسدی الکوفی ثقه وثبت وفقیه وافضل تابعیندر عن ابن عباس قال
قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ان خیر اکحالکم الاثمد یعنی سزک تحقیق سرمه لریکوزک خیرلوسی
اثمددر صحت عینی محافظه سنه معین اولدیغی ظاهردر لکن مرض دیده دفعنه چندان مساعد دکلدر
زیرا کوز اغریسنه سرمه چکمک مناسب دکلدر یجلو البصر وینبت الشعر جمله سی استیناف طریقیله جمله متقدمه
نک علتی درکویا سائل خیریت اثمددن سؤال ایدوب لانه یجلو تقدیرنده جواب ویرلدی والله اعلم
الحدیث الرابع حدثنا ابراهیم بن المستمر البصری استمراردن مأخوذ اسم فاعل صیغه سیله صدوقدر
حدثنا ابو عاصم ضحاک بن مخلد در عن عثمان بن عبد الملک المکی که مستقیم دیمکله مشهوردر عن سالم
بن عبد الله بن عمر که تابعی جلیل القدردر ومدینه ده فقهاء سبعه نک بریدر عن ابن عمر که عبد الله
مذکوردر قال قایل عبد الله بن عمردر قال رسول الله صلی الله علیه وسلم علیکم بالاثمد فانه یجلو البصر
وینبت الشعر معلوم اوله که بو حدیثی اسانید مختلفه ایله مکررا ایراددن مراد اصل خبری تقویه ومضمونینی
توکیددر زیرا عباد بن منصور ضعیف ومدلس اولدیغندن ماعدا قدریه دن اولمغله متهمدر ذهبی
میزاننده ابن حباندن نقل ایتدی که هر حدیث که عباد بن منصور عکرمه دن روایت ایلدی ابراهیم بن
ابی یحیی دن استماع ایتمشدر مقدسی دیدیکه ابراهیم مذکور دخی چندان معتد به دکلدر لهذا مصنف
عباد منصورک روایتنی طرق مزبوره ایله خصوصا سعید بن جبیر حدیثی تقویت ویردی والله اعلم
باب ما جاء فی لباس رسول الله صلی الله علیه وسلم یعنی بو باب رسول اکرمک لباسلرینک شرح وبیانده
وارد اولان احادیث شریفه بیاننده در مخفی اولمیه که رسول اکرمدن صدور ایدن افعال یا عادة قبیلندندر
یا عبادة قبیلندندر وبعض عادات کاه اولور که عبادتک صحتنه شرط اولور ستر عورت ایده جک
مقداری لباس کبی لهذا رسول اکرمک لباسی خصوصنده اولان عادة میمونه لرینی بیان مهمات مقوله سندن
اولدی مصنف بو بابده اون دورت حدیث ذکر ایلدی لکن نسخ اعتباریله اون بری حدیثدر
الحدیث الاول اخبرنا بعض نسخه ده حدثنا واقع اولدی محمد بن حمید الرازی اخبرنا الفضل بن موسی
ابو عبد الله المروزی ثقه در وابو تمیلة تاء مثناة فوقیه نک ضمیله تصغیر صیغه سیله در که یحیی بن واضح
المروزی الانصاری در ثقه در وزید بن حباب حاء مهمله نک ضمی وباء موحده نک تخفیفی ایله در ثقه در

عن عبد المؤمن بن خالد المروزي ثقه در عن عبد الله بن بريده ترجمه سي مرور اتدي عن ام سلمه كه ام المؤمنيندر
قالت كان احب الثياب الى رسول الله صلى الله عليه وسلم القميص روايه مشهوره احب رفعيله كان نك
اسمي والقميص نصب ايله خبري اولمق اوزره واقع اولدي يعني رسول اكرمه ثيابك زياده محبوبي قميص
ايدي كه كندولر وغيريلر كيمك ايچون ميركن احب نك خبر والقميصك اسم اولمسي دخي جائزدر ديدي
وبعض شراح هر برنده رفع ونصب ايله روايت اولنير ديديلر تحقيق اولدر كه افعال ناقصه نك معمولاتنده
تعيين مقصود اولان رفعيله اسم واولميني نصبيله خبر اولنور احدي بو مقامده اكر مقصود رسول اكرمه
ثيابي مابيننده زياده سوكولو اولان شيئي تعيين اولنورسه احب اسم اولنور واكر رسول اكرم عندنده
قميصك احوالني بيلمك اولنورسه القميص اسم اولنور لكن احب وصف وقميص ذات اولمغله احب محكوم به
والقميص محكوم عليه اولمق اولى ملاحظ اولنور ثياب ثوبك جمعيدر كه شخص كندوني آنكله ستر اتديكي
شيدن عبارتدر دكيلمش اولسون اولمسون مطرزي ثوب ناسك كتان وپنبه وصوف وابريشم
وكوركدن كيديكي شيئه اطلاق اولنور وپرده يه ثوب اطلاق اولنمز ديدي جزري ديديكه قميص بر
ثوبدر كه دكيلمش اولوب ايكي يكي اوله لكن قفتان كبي اوكي شق اولمش اولميه كه اثواب آلتنه كيرلور
مظهر شرح مصابيحده قميص فارسيده پيراهن ديرلر ديدي وقاموس قميص پنبه دن اولور وصوفدن كه
تركيده يوكت وفارسيده پشم ديرلر اولمز ديدي وحديث مذكورده قميصدن مراد پنبه دن اولمق متبادردر
شيخ مجد الدين فيروزآبادي عائشه دن روايت اتدي كه رسول اكرمه صوفدن بر قميص بيدا
ايدوب البس اتدم اندام سعادت انجاملري عرق زير اولدقده صوف مزبوردن ايچه كوبهه كه
استشمام اتمكله انه اخراج اتديلر قميصك جمعي قمصان وقمص كلور قافنك ضميله ورسول اكرمك
قميصه زياده رغبتلري قميص بدنه رداءدن وازاردن زياده ستر اتديكي ايچوندر وبدنه تعلقي
يوقدر وخفيف المؤنه در ولبس قميص تواضعه مناسبدر الحديث الثاني كه حديث اولك عيني
لكن اسنادي متخالفدر مقصود متن حديثي تأييددر حدثنا علي بن حجر حاء مهمله نك ضمي
وجيمك سكونيله در حدثنا الفضل بن موسى عن عبد المؤمن بن خالد عن عبد الله بن بريده عن
ام سلمه قالت كان احب الثياب الى رسول الله القميص بياني مرور اتدي الحديث الثالث
حدثنا زياد زاء معجمه نك كسري وياء مثناة تحتيه نك تخفيفي ايله در بن ايوب البغدادي ابو هاشم كه
اصلي طوسيدندر ثقه در حدثنا ابو تميله عن عبد المؤمن بن خالد عن عبد الله بن بريده عن امه هي
اسمي معلوم اولمدي عن ام سلمه قالت كان احب الثياب الى رسول الله صلى الله عليه وسلم القميص

معلوم اوله كه مصنف حديث مذكوري اوچ اسناد ايله ذكر اتدي روايت ثالثه ده جميع نسخه ده عن امه
لفظي مذكور اولوب بعض رجالي مغاير اولديغي جهتدن اسنادين سابقينه مغايرتي ظاهردر
وبعض نسخه ده بو روايتده يلبسه القميص لفظي ايله واقع اولدي يلبسه جمله سي احب الثيابدن
حالدر وضمير منصوبك ثيابه رجوعي ثوب اعتباريله در پس اسنادينك سابقينه اوچ وجهله مغاير
اولور قال تلامذه كلامندندر وضمير مستكن ابو عيسى يه راجعدر كه مصنف كتاب شمائلدر وبعض
نسخه ده قال ابو عيسى واقع اولديغي بو معنايه قرينه در هكذا قال زياد بن ايوب البغدادي في حديثه
قال يه متعلقدر عن عبد الله بن بريده عن امه عن ام سلمه عن امه لفظي زياده يه اشارتدر محتملدر كه
عن عبد الله مقول قول اوله يعني زياد حديثنده بو لفظي سويلدي كه اثناسنده عن امه لفظي
مقول قول اوله يعني زياد عبد الله دن روايتنده عن امه حتى عن ام سلمه ديدي حاصلي مصنف
ديديكه بنم شيخم اولان زياد بكا بو حديثي تحديث اتدكده عن امه لفظني ذكر اتدي بو نسخه حديث مذكوري
عن امه لفظني بن زياده اتمدم وهكذا روى غير واحد كلامندن مقصود زياد بن ايوبك روايتني تقويه در
يعني عن امه لفظني زياده زياد بن ايوبه مخصوص دكلدر بلكه ضبط واتقان صاحبي نيچه مشايخم دخي بو
لفظ ايله روايت اتديلر وابو تميله زياد بن ايوبك شيخيدر يزيد في حديثه عن امه وهو اصح مصنفك
بو كلامندن مرادي محتملدر كه ابو تميله بعض اوقاتده تحديث اتدكده اسنادده عن امه لفظني زياده ايدر
ايدي مثلا زياد بن ايوبه تحديث اتديكي كبي وبعض اوقاتده زياده اتمز ايدي مثلا محمد بن حميد
الرازي يه تحديث اتديكي كبي لكن زياده اتديكي اصحدر ديمك اوله ومحتملدر كه ابو تميله دائما حديث
مذكورك اسنادنده عن امه لفظني اسقاط اتديكي تخليطندن ناشيدر زيرا محمد مزبور ابو تميله روايتني
زيد بن الحباب وفضل بن موسى روايتلري ايله معا ذكر اتدي مع هذا محمد بن حميد الرازي اكثر عندنده ثقه
دكلدر پس احتمالين مذكورينده وهو اصح قولي مصنف كلامندن اولور واحتمال راجح بودر كه هو
اصح قولي ابو تميله كلامي اولوب يزيدك مفعولي اوله وعن امه لفظني ذكر اتديكي محل زياده يي بيان
ايچوندر اولور يعني ابو تميله حديث مزبوري روايت ايدوب عن امه لفظني ذكر اتدكدن صكره وهو اصح
دير ايدي احدي اسناد اولده محمد بن حميدك فضل بن موسى وابو تميله وزيد بن حباب عبد المؤمن
بن خالددن روايت اتديلر ديوب عن امه لفظني اسقاط اتديكي واقعه مطابق دكلدر زيرا ابو تميله
عن امه لفظني زياده ايدوب اصح بودر ديدي وزياد بن ايوبك ابو تميله دن روايتي واقعه مطابقدر وبو
خصوصده نيچه مشايخم ابو تميله دن روايتده وعن امه لفظني زياده ده زياد بن ايوبه موافقت اتديلر

مع هذا ابو تميله ثقه وثبت در وفضل بن موسی نك بعض منكر حديثی وار در وزيد بن حباب اگرچه صدوق
در لكن خطاسی چوقدر ديو علی بن المدينی تصريح اتدی والله اعلم الحديث الرابع حدثنا عبد الله بن
محمد بن الحجاج حاء مهمله نك فتحی وجيم اولی نك تشديديله در صدوق در حدثنا معاذ بن هشام
عن بديل باء موحده نك ضمی ودال مهمله نك فتحی وياء مثناة تحتيه نك سكونيله در يعنی
ابن صليب صاد مهمله نك ضمی ولامك فتحی وياء مثناة تحتيه نك سكونی وباء موحده ايله در ميرك
اكثر نسخه ده بو لفظيله وبعض نسخه ده عن بديل بن ميسره واقع اولديكه صواب اولان بودر ديدی
العقيلی فضيله ابن لفظنك صفتيدر عن شهر شين معجمه نك فتحی وهانك سكونيله در بن حوشب
حاء مهمله نك فتحی وواوك سكونی وشين معجمه نك فتحی ايله بعده باء موحده ايله در صدوق در
وهم ومرسل حديثی چوقدر مسلم متروكدر ديدی نووی اكثر سلف ثقه در ديديلر ديدی واحمد بن
حنبل ما احسن حديثه ديدی عن اسما بنت يزيد الانصاريه معاذ بن جبلك عمه سی قيزيدر صاحبات
عقل ودين ومبايعات دندر روايت اولنديكه بر كون رسول اكرمك خاكپايلرينه دوار اولوب
ديديكه يا رسول الله جماعة نساء مسلمين بو جاريه كوزی سفير ايدوب خاكپای اكسير غمازه شو وجهله
جهره سا اولوب عرض عبوديت وانهاء مقال ايدرلر كه حضرت خداوند ذو الجلال جلت ذاته عن
الند والمثال جناب حكمت نصابكزی رجال ونسايه بعث وارسال اتديكی كالشمس فی رابعة
النهار ظاهر وپديدار در خاماتك واتباعنك بزلر كه معشر نساء وشرذمه بيچاره كانه وكروه
درمنداز مقصورات ومخدورات وقواعد بيوت ومواقع شهوات وحاملات اولاد اولدغمز
دن ناشی خيل رجال حضور جماعات وجنائز وشهود جهاد رتبه رفيعه احراز ايدوب بزم اوزريمزه
مفضل بلكه هر خصوصده نيل ثواب يابنده بزدن مكمل درلر لكن ازواجمز جهاد كفار بدكاره كمربند
عزيمت اولدقلرنده هر بريمز بذل قدرت وصرف مكنت ايدوب انلرك اموال وارزاقنی محافظتده احتياط
تام وتربيت اولادلرنده سعی واهتمام ايتمكله رجالمزك نائل اولدقلری اجر ومثوبته بزلر دخی مشارك
ومستحق اولدقلری مكافات واوره جانه مساهم اولورمی يوزدبو هر بری هزار شرم وحيا ايله جناب
نبوتدن انك بكوزدن استفسار وبو خصوصده جواب بر صوابلرينه بيك جان ايله استظهار ايدرلر
ديدكده رسول اكرم صحابه كرام جانبنه توجيه خطاب ايدوب ديديكه هل سمعتم مقالة امراة
احسن سؤالا عن دينها من هذه صحابه دخی بل والله يا رسول الله ديديلر رسول اكرم ديديكه
با اسما نساء مسلمينه سويله وشو وجهله تعليم ايله كه هر بری صدق درون ايله زوجلرينك

خدمتنده

خدمتنده قائمه وشوهرينك رضاسيه اوزره حركتده دائمه وتطييب خاطرينه ساعيه وحقوق زوجيته راعيه
اولسه شبهه يوقدر كه رجالك نائل اولديغی مثوبات نائله وازواجك احراز ايتديكی مراتبه واصله اولورلر قالت
كم قميص رسول الله صلى الله عليه وسلم الى الرسغ كم كافك ضمی وميمك تشديدی ايله فارسيده آستين
وتركيده يك ديرلر رسغ راء مهمله نك ضمی وسين مهمله نك سكونی بعده غين معجمه ايله تركيده بيلك ديرلر
كه قول ايله ال جمع اولديغی موضعدر وسين موضعنده صاد مهمله ايله رصغ دخی لغت دركوع دخی ديرلر
يعنی اسما ديديكه رسول اكرمك قميصنك آستينی بيلكلرينه بالغ اولوب تجاوز اتمز ايدی شيخ
جزری ديديكه بو حديث قميصك كمی رسغی تجاوز اتممك سنت اولدیغنه دليل در اما قميصك
غيری يوق بوده سنت اولان پارمقلرك باشنی تجاوز اتمه مكدر وابن الجوزی كتاب الوفاده ابن
حباندن مسلم بن يسار طريقندن مجاهددن ابن عباسدن ذكر اتدی كه كان رسول الله صلى الله
عليه وسلم يلبس قميصا فوق الكعبين مستوی الكمين باطراف الاصابع يعنی رسول اكرمك
كيدكی قميص طوبوقلرينك فوقنه بالغ اولوب يكلری پارمقلرينك باشنه برابر ايدی وبو حديث
ايله حديث باب مابينی شو وجهله جمع وتوفيق اتديلر كه رسول اكرمك قميصی متعدد ايدی كه بعض
قميصلرينك كمی رسغلرينه وبعضنك كمی پارمقلرينك باشنه بالغ اولور ايدی يا خود حديث
باب ظن وتخمينه مبنی در وبعضيلر ديديلر كه رسول اكرمك قميصی غسل اولنمزدن مقدم اجزاء
كم ده بعض چين وبوكون سببی ايله قصير اولوب رسغلرينه واصل وغسل اولندقدنصكره كم
چينلر آچلوب منبسط اولمغله اوزانوب پارمقلرينك باشنه واصل اولور ايدی ميرك ديديكه
ابن سعد ابن عباسك حديثنی ابن حبانك تخريج اتديكی طريقندن شو لفظ ايله تخريج اتديكه
كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يلبس قميصا قصير اليدين والطول وابن ماجه دخی بو لفظ
ايله تخريج اتدی يعنی رسول اكرم يكلری وبوی قصير قميص كيرر ايدی كذلك ابن سعد وابن حبان
انسدن حديثندن تخريج اتديلر كه كان رسول الله صلى الله عليه وسلم قميص قطنی قصير الطول قصير
الكمين وابن حبانك روايتنده وهم اولمق ظن ايدرم ديدی والله اعلم الحديث الخامس
حدثنا ابو عمار عين مهمله نك فتحی وميمك تشديدی ايله در الحسين بن حريث تصغير صيغه سيله در
اخبرنا ابو نعيم تصغير صيغه سيله در ذكری مرور اتدی اخبرنا زهير زبير وزننده در عن عروة بن
عبد الله بن قشير قافك ضمی وشين معجمه نك فتحی بعده ياء ساكنه ايله در عن معاوية
بن قرة قافك ضمی وراء مهمله نك تشديديله در عن ابيه كه قره در قال اتيت رسول الله

صلی الله علیه وسلم فی رهط فی ظرفیه ایچون ومع معناسنه اولمق محتملدر ادخلوفی آیم قول کرمنده
اولدیغی کبی رهط راء مهمله نک فتحی وهانک سکونیله عشره دن اشاغی یه اطلاق اولنور بعضیلر
عشره دن اربعینه وارنجه که ایچلرنده مراءه اولمیه دیدیلر وکندو لفظندن مفردی یوقدر وقوم
قبیله یه دخی رهط دیرلر وکاهی ارهط وارهاط اوزره جمعلنور وجمعک جمعی اراهط کلور
من مزینة میمک ضمی وزاء معجمه نک فتحی ویاء مثناة تحتیه نک سکونیله مفرددر برقبیله در و
جار ومجرور رهط لفظنک صفتیدر لنبایعه اتیت لفظنه متعلقدر یعنی قره دیدیکه مزینه
قبیله سندن برجماعه ایله رسول اکرمک حضور شریفنه کلدم انلردن بیعت اتمک ایچون وان قمیصه لمطلوق
جمله سی اتیت نک مفعولندن حالدر یعنی رسول اکرمک قمیصی توکمه ایله باغلنمدیغی حالده ایکن
لفظ مطلقک تعبیرنده غیر مشدود الازرار دیدی عسقلانی غیر مزرور دیدی صاحب تاج دیدیکه اطلاقه
ترکیبی تخلیه وارساله دلالت ایدر اوقال زر رفعله مبتدا ولفظ قمیصه یه مضافدر مطلوق
خبردر نصبله وان زر قمیصه تقدیرنده اولمق دخی محتملدر ولفظ اوقال راوینک شکی بیان
ایچوندر شک مصنفک شیخندن واقع اولمشدر یعنی ابو عمار ابو نعیمدن مصنفه تحدیث
اتدکده ابو نعیمک بکا تحدیث اتدیکی ذکر اولنان ایکی لفظک برن ایدی زیرا ابن سعد اسناد
مزبور ایله ابو نعیمدن ان قمیصه لمطلوق لفظیله تخریج ایدوب اصلا شک اتمدی کذلک ابن ماجه
ابی بکر بن ابی شیبه طریقندن ابو نعیمدن لفظ مذکور ایله تخریج ایدوب شک اتمدی وابن الجوزی
کتاب الوفاده ابن عمردن تخریج اتدیکه ما اتخذ رسول الله صلی الله علیه وسلم قمیصا له زر قال
قائل قره در بعض نسخه ده قال لفظی ذکر اولنمدی فادخلت یدی دالک کسری ایله مفرددر
فی جیب قمیصه جیب جیمک فتحی ویاء مثناة تحتیه نک سکونی بعده باء موحده ایله ثوبدن
باش یا ال چیقارمق ایچون شق اتدکلری موضعدر جیب اصلنده برشیئی قطع وخرق
اتمکه دیرلر ابو عبیده جیب ثوبک صدرنده بعض اشیا قومق ایچون تیکدکلری
موضعه دیرلر دیدی وبو مقامده جیبدن مراد فارسیده کریبان وترکیده یاقه دیدکلری
در اسمعیلینک جیب الثوب دیرلر ثوبده باش چیقارمق ایچون نقب یعنی دکوک وضع
اولنه فمسست لغة فصیحه سین اولینک کسری ابو عبیده فتحیله دخی روایت اتدی
الخاتم تانک کسری یا فتحیله مراد مهر نبوتدر یعنی قره دیدیکه رسول اکرمک پراهنلری ایلکلی اولموب
آچوق اولمغله پراهنلرینک یاقه سنه الیمی صوقدم ومهر نبوته مس اتدم والله اعلم

اولمدیغی

الحدیث الرابع

الحدیث الرابع حدثنا عبد بن حمید تصغیر صیغه سیله در حدثنا محمد بن الفضل السدوسی
که عارم ایله ملقبدر ثقه وثبت در لکن آخر عمرنده متغیر اولدی اخبرنا حماد بن سلمة ذکری مروردر
اتدی عن حبیب حاء مهمله نک فتحی وباء موحده نک کسریله در بعض نسخه ده خاء معجمه نک
ضمی وباء موحده نک فتحیله ضبط اولنمشدر بن الشهید عن الحسن البصری عن انس بن مالك
ان النبی صلی الله علیه وسلم خرج وهو متکئ علی اسامة بن زید متکئ اتکادن مأخوذدر
استناد وطایانمق معناسنه بعض نسخه ده متوکئ واقع اولدی که توکادن مأخوذدر
اتکا معناسنه اسامه بن زید صحابی مشهوردر زید بن حارثه بن شراحیل الکلبی والده سی
سعدی بنت ثعلبه ایله طفولیتی آنده زمان جاهلیتده بنی القین دن برجماعه غارت
واسیر ایدوب زیدی سوق عکاظده بیعه عرض اتدیلر حکیم بن حزام بن خویلد عمته سی خدیجه
بنت خویلد ایچون دورت یوز درهمه اشتری اتدی رسول اکرم خدیجه یی تزوج اتدکده زیدی
رسول اکرمه هبه ایلدی بنی کلبدن برجماعه مکه یه حج ایچون کلمشلر ایدی زیدی رسول اکرمک
خدمتنده کوروب بیلدیلر وزید دخی انلری بیلدی جماعه مرقومه قبیله بنی الکلبه واروب
حارثه یه زیدک احوالنی اعلام اتدیلر حارثه وبرادری کعب زیده فدا ایدوب رسول اکرمدن
آلمق ملاحظه سیله مکه یه کلوب رسول اکرمی مسجدده بولوب حضورینه واردیلر ودیدیلرکه
یا ابن عبد المطلب یا ابن هاشم سز کرم واحسان ایله شهیر ومروت ومرحمت ده بی نظیرسز
لطف عمیمکزدن نیازمندیزکه بزلر دخی ممنون ایدوب رد مسئول ایله محزون اتمیوب فدامزی
قبول وزیدی بزه رد بیورمغله بو کمینه لریکزی منت دار ایده سز رسول اکرم بیوردیلرکه نعم
المسئول زیدی دعوت اتسونلر اکر سزی طیب خاطر ایله اختیار ایدر ایسه کوتوروب کیدرسز
زیدی دعوت ایدوب رسول اکرم دیدیکه یا زید بو کمسنه لری بلورمیسین زید دیدیکه نعم بلورم
بری بدرم وبری عمم در بیوردیلرکه بو کمسنه لر سنی آرزو ایدوب جکر کوشه لری اولدوغکدن فدا
ویروب آلمق نیاز ایدرلر اکر بدر وعمکی اختیار ایدرسک آنلره همراه اولوب روان ول
اولورسین والا بنم سن بیلورسین زید جوابنده دیدی بن جناب مرحمت نصابکزدن
غیری برفردی اختیار اتمم سز بو کمسنه نک هم پدری هم عمی منزله سنده سز پدر وعمی
دیدیلرکه ویحک یا زید اتختار العبودیة علی الحریة وعلی ابیک وعلی عمک واهل بیتک
زید دیدیکه نعم اختار عبودیة هذا الرجل علی الدنیا وعلی من فیها رسول اکرم زیددن

بو كلامي استماع اتدكده حجره چقوب ديديكه يا من حضر اشهدوا ان زيدا ابني يرثني وارثه چون زيدك پدر
وعمی بو کیفیتی کوردیلر مطیب اولوب مکانلرینه عودت اتدیلر واسامة بن زید حب بن الحب
دیرلر ایدی والده سی رسول اکرمك جاریه لری برکه نام کنیه سی ام ایمن در رسول اکرم وفات ایتدیکی
وقتده یکرمی یاشنده ایدی معاویه خلافتنده اللی طقوز تاریخنده وفات ایتدی رضی الله عنه وهو متکئ
جمله سی واو وضمیر ایله خرج نك فاعلندن حال در یعنی انس دیدرکه رسول اکرم سعادتخانه لرندن
طشره چقدیلر اسامة بن زیده طیانلر قلری حالده رسول اکرمك اتکاسی بابنده حماد بن سلمه طریقندن
انس دن شو جمله لفظله روایت اولنور که ان النبی صلی الله علیه وسلم کان شاکیا فخرج یتوکؤ
علی اسامة بن زید الخ یعنی رسول اکرم مریض اولمغله ضعفلرندن ناشی خانه لرندن اسامه یه طیانوب
طشره چقدیلر محتملدرکه اتکاء مذکور مرض موتلرنده اوله یا وقت آخرده اوله لکن احتمال اول
ظاهردر وارقطنی روایتنده واقع اولدی که انه خرج اسامة بن زید والفضل بن عباس الی الصلوة
فی مرضه الذی مات فیه فصلی باصحابه وبخاری عندلرنده ابن عباس دن ثابت اولدیکه خرج رسول الله
صلی الله علیه وسلم فی مرضه الذی مات فیه وعلیه ملحفة متعطفا بها ابن حجر متوحشا مرتدیا دیو
تفسیر اتدی ومصنفك شو قولی دخی تأیید ایدرکه علیه ضمیر مجرور رسول اکرمه راجع در ثوب
تنوین ایله در قطری قافك کسری وطاء مهمله نك سکونی ایله برد دن بر نوعدرکه انده حمره
وتمغالری وار در وبراز خشونتی وار در بعضیلر بحرین سمتنده بر قریه در ظنم بودر که جانبندن
کلور ایو ولطیف حله لر در ازهری دیدیکه قطر قافك ضمیله بحرین سمتنده بر قریه در ظنم بودرکه ثیاب
قطریه اول قریه یه منسوب در وقافك فتحیله بصره وواسطه مابیننده بر موضعدر دیدی پس
جائزدرکه بو وجه اوزره دخی قافك کسری تغییرات نسبدن اوله مخفی اولمیه که علیه ثوب جمله سی
دخی حالدر لکن ضمیر ایله اکتفا اولنمش کلمته فوه الی فی کبی کویا بعض نحاة ضعیفدر دیدکلری
حدیث مذکوره عدم اطلاعلرندن ناشیدر قد تحقیق ایچوندر توشح به ضمیر مستکن رسول اکرمه
وضمیر مجرور ثوبه راجع در وجمله سی ثوب لفظنك صفة بعد صفة در توشح اصلنده لبس وشاح
یاخود لفظ وشاح معناسنه در وشاح جواهر ایله مرصع حلی نوعندن برشیدر که نسالر کوکسلرینه
قلاده وکاهی حمائل باغلارلر هروی دیدیکه مراد بو مقامده رسول اکرم محرم احرام باغلادیغی کبی
ثوب مذکورك جانب قولتوغندن التندن ادخال ایدوب صول دوشنك اوزرینه القا اتدی دیمکدر
بعضیلر ثوب مذکورك بورنوری دیمکدر دیدیلر بخارینك ابن عباسدن وعلیه ملحفة متعطفا به

دیو تخریج

دیو تخریج وابن حجر کبی متوشحا مرتدیا دیو تفسیر اتدیکی بو معنایی تأیید ایدر فصلی بهم یعنی رسول
اکرم اسلوب مشروح اوزره قوم ایله نماز قیلدیلر ابن سعد ابی ضمرة اللیثی طریقندن حمید دن انس
دن شو لفظ ایله تخریج اتدیکی آخر صلوة صلاها رسول الله صلی الله علیه وسلم مع القوم فی مرضه الذی قبض
فیه ثوب واحد متوشحا به واعدا قال عبد بن حمید که مصنفك شیخی در قال محمد بن الفضل که عبدك
شیخی در سألنی یحیی بن معین که جلالت وتوثیق وحفظی متفق علیه در عصام دیدیکه یحیی وفات
اتدکده رسول اکرمك بدن مبارکی غسل اولنان سریر اوزره غسل اولنوب ورسول اکرمك جسد لطیفی
وضع اولنان جنازه ایله قبری جانبنه کتوردیلر عن هذا الحدیث که انس دن روایت اولنان حدیث مشروح در
اول ما جلس الی اول نزع خافضیت اوزره منصوب در یعنی عبد دیدیکه محمد دیدیکه یحیی حدیث
مزبوری بنم ایله اول ملاقاتی وبنم عندمده جلوسی وقتنده بندن سؤال اتدی فقلت حدثنا حماد بن
سلمة یعنی بن دخی جوابنده بو لفظی سویلدم مخفی اولمیه که عبد بن حمید مصنفه تحدیث اتدکده
محمد بن الفضلك حماد بن سلمه دن اخذینی اخبرنا لفظیله ومحمد بن الفضل یحیی بن المعینه جوابنده
حدثنا لفظیله تعبیرندن فهم اولنور که بعض محدثین مذاهب اولدقلری اوزره مابینلرنده فرق اولمیه
قال قائل یحیی در لو کان من کتابك کاف نك اسمی تحدیثله راجعدر وکلمه لو شرط ایچون اولورسه
جوابی محذوف اولور ای لکان خیرا یعنی یا محمد سنك بکا اتدیکك تحدیث کندو کتابکدن اولسه
معقول اولور ایدی واکر تمنی ایچون اولورسه جوابه محتاج اولمز یعنی سنك بکا تحدیثك کاشکی
کتابکدن اوله ایدی زیرا روایت کتابندن استماع ایله اتقانه ووثوقه اوفق در فقمت
بن بو کلامی یحیی دن استماع اتدیکم کبی فالقدیم لاخرج کتابی روایتم کتابینی خانه مدن چیقاروب
یحیی یه قراءت اتمك ایچون فقبض علی ثوبی یحیی ثوبمدن یاپشوب بنم خانه یه کتاب اخراجی ایچون
کتمه مه مانع اولدی تحصیل علمه زیاده حرصندن وفرصت بعض موانع ظهوریله فوت اولمق خوفندن
ثم قال قائل یحیی در أمله همزه نك فتحی ومیمك کسری ولام مشدده نك فتحیله املالدن مأخوذ امردر
بعض نسخه ده املِه لام مخففه نك سکونیله واقع اولدی املاءدن مأخوذ در املال واملاء کتابت
معناسنه در یعنی یحیی دیدیکه یا محمد حدیث مزبوری بنم ایچون کتابت ایله فانی اخاف ان لا القاك
زیرا بن خوف ایدرم که برکره دخی سکا ملاقی اولمیم که حبیش موانع کمین ابنجوقوه آماده ووقت
سیف قاطع وکواکب عوایق افق شیتده لامع در وشمشیر اجل قاطع رشته آمال وشاهین
مرك هواده تیز چنکالدر قال قائل محمد در فاملیته علیه املیت املاء دن مأخوذ در یعنی املال ماده سیله

محمد املا، مادۀ سیله تعبیر مجرد تفنن در یعنی بن دخی حدیث مزبوری یحیی ایچون کتابت ایتدم ثم اخرجت
کتابی فقرأت علیه یعنی صکره کتابمی خانه دن چیقاردم و یحیی یه حدیث مزبوری قراءت ایتدم
حاصلی اول حفظمدن کتابت ایتدم صکره اصلمدن قراءت ایتدم مخفی دکلدر که یحیی بن معین بغایة ثقه
و جلالت قدری اهل عنده مسلم در محمد بن فضل دخی بو مرتبه اهتمام ایله حدیث مزبوری اخذ ایلدکندن
معلوم اولدی که محمد بن فضلک دخی جلالت منزلتی واردر پس سند مذکورک متانتی و حدیث مرقومک
صحتی درجۀ کماله بالغ اولمش اولور والله اعلم الحدیث السابع حدثنا سوید بن نصر اخبرنا عبد الله
بن المبارک ذکرلری مرور ایتدی عن سعید بن ایاس همزه نک کسری و یاء مثناۀ تحتیه نک تخفیفی ایله در
الجریری تصغیر صیغه سیله جیمک ضمی و ایکی راء مهمله ایله جریره منسوبدر که اجدادندن بریدر اگرچه
وفاتندن اوچ سنه مقدم مختلط اولوب لکن اختلاطی فاحش دکل ایدی ابن معین ثقه در دیدی
عن ابی نضرة باب خاتمده ذکری مرور ایتدی عن ابی سعید الخدری اسمی سعد بن مالک بن سنان در
خدره یه منسوبدر که انصاردن بر قبیله در قال کان رسول الله صلی الله علیه وسلم اذا استجد
ثوبا یعنی رسول اکرم ثوب جدید گیسه لر هر نه وقت اولورسه ابن حبانک انس دن شو لفظیله تخریج
ایتدیکی کان رسول الله صلی الله علیه وسلم اذا استجد ثوبا لبسه یوم الجمعة سماه باسمه یعنی ثوب
جدیده وضع اولنان اسم ایله تسمیه ایدوب اول نامنی سویلرلر ایدی مثلا ثوب جدید عمامه ایسه که
رزقنی الله هذه العمامة یاخود کسانی الله هذه العمامة دیرلر ایدی فیروزآبادی اللهم انت کسوتنی هذه القمیص
او الرداء او العمامة دیرلر ایدی دیدی عمامة عین مهمله نک کسریله در او قمیصا او رداء یعنی ثوب
ثیاب مذکوره نک هر قنغی اولورسه مراد تمثیل و تعمیم در ازار و رداء و خف دخی بویله در ثم یقول
رسول اکرم لبس و تسمیه دن صکره دیرلر ایدی که اللهم لک الحمد کما کسوتنیه ضمیر منصوب تسمیه ایتدکلری لباس
جدیده راجع در میرک دیدی که محتملدر که رسول اکرم تسمیه یی دعا اثناسنده ایده یعنی کسوتنیه ده اولان
ضمیر منصوبه ذکر اولنان ضمیرک مرجعینی ذکر ایدهلر مثلا دیرلر که اللهم لک الحمد کما کسوتنی هذه العمامة
و مقدما فیروزآبادی دن نقل اولنان دعانک سیاقی بو احتمالی مؤید در لکن ثم لفظی عطف معنای سابقی
ترجیح ایدر و دخی معلوم اوله که کما کسوتنیه جمله سی مبتدا اولمق اوزره محلا مرفوعدر و خبری اسألک
خیره جمله سی در نوشته در و وجه شبه لا قدرة و لا قوة ایصال در یعنی یا رب حمد سکا مخصوص در
بنم قدرتم و قوتمک مداخله سی یوق ایکن مثلا عمامه یی بکا اکسا و الباس ایتدکک کبی وجه مذکور
اوزره عمامه نک خیرینی بکا ایصالکی سندن رجا ایدرم و خیر ما صنع له بو لفظک معناسینی اگرچه

بعض شراح

حاشية العلامة الطيبي

بعض شراح کما هو حقه بیان ایتدیلر لکن خاطر فاتره خطور ایدر بو در که ما عضودن عبارت در صنع ترکیده
یاپماق و ایشلمک ایله تعبیر اولنور و ضمیر مستکن ثوب جدیده مسمی یه راجع در مثلا عمامه یی باش ایچون
و قمیصی اکثر اعضا ایچون یاپارلر حاصل معنی بو در که مثلا عمامه نک خیرینی رجا ایتدیگم کبی باشمک
دخی خیرینی رجا ایدرم پس اسألک خیر العمامة و خیر رأسی تقدیرنده اولور رأسک خیری ما خلق له
سنه صرف اولنمه سیدر که باش عضونک شکری صرف مذکور در والله اعلم و محتملدر که ما شکردن
عبارت اولوب صنع خلق معناسنه اوله حاصل معنی بو در که دخی مثلا عمامه نه ایچون خلق اولندیسه
آنک خیرینی رجا ایدرم لباس ایله دفع حر و برد و بدن ستر ایچ اولمق مقابله سنده جوارح و قلب ایله
خالق لباسه شکر ایچوندر پس مقصود اکمل حمد و ابلغ شکری سؤال اولنور و اعوذ بک اسألک
اوزرینه معطوفدر یعنی دخی یا رب سکا استعاذه ایدرم و صغنورم من شره و شر ما صنع له
مقابلنک معناسنه قیاس ایله معناسی معلوم اولنور و محتملدر که کما کسوتنیه ده ما مصدریه اولوب
کاف تشبیه ایچون اوله حمدا مثل کسوتک ایای الثوب تقدیرنده یعنی انعام کسوه طبقنجه و آنک
ازاسنده حمد سنک ایچوندر یاخود علی معناسنه اوله علی قدر انعامک الکسوة الی و بازائها
تقدیرنده یاخود صاحب مغنی تجویز ایتدیکی اوزره تعلیل ایچون اوله لاجل کسوتک ایاه لی تقدیرنده
یاخود مبادرت ایچون اوله انتبه کما سقط کبی الحمد فی الحال اذ کسوتنیه تقدیرنده یاخود غزالی
دن نقل اولندیغی اوزره کما اذ معناسنه اوله لک الحمد اذ کسوتنیه تقدیرنده میرک دیدیکه
ثوبک خیری گیجی الکیوب و پاک اولوب ضرورت و حاجت مقداری اولدقدن صکره تکبر و خیلا ایچون
اولممقدر خیر ما صنع له اول ضرورتدر که لباس آنک ایچون ایشلنور دفع حر و برد و ستر عورت کبی
پس مراد امور مذکوره نک خیری رجادر و ثوبه احسان ایلیه حضرت اللهک عباداتنه وسیله
اولمه سینی سؤالدر زیرا خلق ثوبده حکمت بو در و شر ثوب تیز الکیوب کهنه اولوب و حرام و ناپاک
اولمه سیدر و شر ما صنع له معاصی یه وسیله اولمه سیدر و دخی معلوم اوله که لبس جدید وقتنده اولان
دعا حقنده نیجه حدیثلر واردر ابن ماجه و حاکم و ترمذی جامعنده عمر حدیثندن مرفوعا تخریج ایتدیلر که
بر کمسنه یکی ثوب گیدیکی وقتنده الحمد لله الذی کسانی ما اواری به عورتی و اتجمل به فی حیاتی دیوب
اسکی ثوبی تصدق ایلسه حیا و میتا حضرت اللهک حفظ و حمایه سنده اولور و دخی احمد و ترمذی جامعنده
و ابو داود و حاکم معاذ بن انس حدیثندن مرفوعا تخریج ایتدیلر که بر کمسنه ثوب جدید گیدکده الحمد لله الذی
کسانی هذا و رزقنیه من غیر حول منی و لا قوة دیسه حضرت الله آنک گچمش گناهلرین ابو داود کله ...

و زاد فیه

کبی هذان دخی مغفرت ایدر دیو زیاده ایتدی ودخی حاکم مستدرکنده عایشه حدیثندن تخریج ایتدیکی بنده
هذا بر دیناره یاخود نصف دیناره بر ثوب اشترا ایدوب اول ثوبی مقابله سنده حضرت الله تعالی یه
حمد ایله اول ثوبی کیوب دخی دیزلرینه بالغ اولمه دن حضرت الله اول بنده یی مغفرت ایدر والله اعلم
الحدیث الثامن حدثنا هشام بن یونس الکوفی اخبرنا القاسم بن مالک المزنی میمک ضمی وزانک فتحی
دخی ایله مزینه قبیله سنه نسبتدر عن الجریری عن ابی نضرة عن ابی سعید الخدری عن النبی صلی الله
علیه وسلم نحوه یعنی من معنی جهتندن حدیث سابع کبی ابو سعیددن دخی روایت ایدر اما لفظ
جهتندن اوله مثله لفظیله تعبیر اولنور والله اعلم الحدیث التاسع حدثنا محمد بن بشار اخبرنا معاذ
بن هشام حدثنی ابی که هشام در عن قتادة عن انس بن مالک کان احب رفعله یا نصبله در
الثیاب الی رسول الله علیه السلام یلبسه بعض نسخه ده یلبسها واقع اولدی پس ضمیر منصوب
تذکیر احب لفظنه یا ثیاب لفظنه مضاف اعتباریله وتأنیث ثیاب لفظنه راجع وجمله یا احبک یا
ثیابک صفتیدر الحبرة حاء مهمله نک کسری وباء موحده نک فتحیله عنبه وزننده رفعله ونصب ایله
اولمق محتملدر نته کیم ام سلمه حدیثنده سبقت بیان اولندی حبره برود یمانیه انواعندن بر نوعدر که
رنکی یشل اولمغله لباس اهل الجنة الخضر نحوایسه اوزره رسول اکرم زیاده زیاده سورلر ایدی بعضیلر
قرمزی ایله مخطط یعنی آلاجه در دیدیلر وبعضیلر بر دخی بیورک زیاده زینتی اولمیوب وکیج وسخ
بنیز اولدیغی ایچون زیاده سورلر ایدی دیدی لیث دن نقل اولندیکه برد حبرة وصفله وبرد حبرة
اضافه ایله استعمال اولنور لکن ثانیه اکثردر وبرود یمن دن بر نوعدر قرطبی دیدیکه حبره تسمیه
اولندیغی مزین اولدیغی ایچوندر زیرا تحبیر تزیین معناسنه در جزری دیدیکه بو حدیثده حبره والاجه
کیمک مستحب اولدوغنه دلیل در میرک دیدیکه حدیث مذکورده احب ثیاب حبره واول بابده احب
ثیاب قمیص ایدی حدیثک بینندن شو وجهله جمع ایتمکدر که قمیص حدیثنده واقع اولان ثیابدن عادت
وحبره حدیثنده واقع اولان ثیابدن ثیاب زینت مراددر یاخود اولدن تیکلمش وثانیدن تیکلمش
مراددر یاخود قمیص وحبره احب افراددندر زیرا جایزدر که ایکی شی سایر اشیایه نسبت احب اوله
وممکندر که قمیص تحت الثیاب ملبوس اولمغله اولا احبیت قمیص ایچون ثابت وقمیص اوزرینه ملبوس
اولان ثیابه نسبت ثانیا حبره اعتباریله اوله والله اعلم الحدیث العاشر حدثنا محمود بن غیلان اخبرنا
عبد الرزاق اخبرنا سفیان الثوری عن عون بن ابی جحیفة عن ابیه که ابو جحیفه در قال قایل ابو جحیفه در
رأیت النبی صلی الله علیه وسلم وعلیه حلة حمراء مراد قرمزی وسیاه دن طوقنمش بر دیمانیه درکه صرف

قرمزی دکل

قرمزی دکل ایدی زیرا خالص قرمزی منهی در ومکروهدر وابو داود عبد الله بن عمرودن تخریج ایتدیکه رسول
اکرم حضورلرینه بر کمسنه اوغرادی که اوزرنده ایکی حله حمراء وار ایدی رسول اکرمه سلام ویردی رسول
اکرم سلامینه رد ایتمدی لکن بیهقی جرح ایدوب دیدیکه اکر طوقندقدن صکره قرمزی یه صباغت
اولنمش ایسه مکروه در اکر طوقنمزدن مقدم ایلکی صباغت اولنمش ایسه مکروه دکلدر دیدی لکن
ظاهر بودرکه اصلاً کراهتده فرقی یوقدر زیرا قرمزی ثوب شیطان زینتیدر مطلقا وموجب کبر
وخیلادر زیرا حسن روایت ایتدیکه رسول اکرم الحمرة من زینة الشیطان دیو بیوردیلر میرک دیدیکه
بخاری تصریح ایتدیکی اوزره ابو جحیفه نک رسول اکرمی اوزرنده حله حمراء اولدیغی حالده کوردوکی
حجة الوداع ده بطحا دیدکلری موضعده ایدی که مکه دن طشره بر موضعدرکه ابطح دخی دیرلر وصحیح
بخاری روایتنده وخرج فی حلة حمراء اولدیغی مشمراً لفظیله واقع اولدی وکانی انظر الی بریق
ساقیه لفظ انظر مستقبل لفظیله ذکر اولندیغی استحضار صورة ماضیه ایچوندر بریق لمعان
معناسنه برق الشیء برقاً وبریقاً دیرلر لمعان ایتسه یعنی کویا ساقلرینک بریق ولمعانته الآن
نظر ایدرم بخاری روایتی اوزره ابو جحیفه نک ساقلرینه نظری رسول اکرمک تشمیری وقتنده اولور
پس تشمیر ساق علی الخصوص سفرده مستحب اولدوغنه ومحل فتنه اولمیه جق یرده رجالک ساقنه
جوازنه بو حدیثک حدیث ایله استدلال اولنور بعضیلر کلامندن فهم اولنورکه رسول اکرمک ساقلری
نمایان اولدیغی ثوبلرینک قصیر اولدوغندن اوله لهذا ثوبی قیصه ایتمک مستحب اولدوغنه بو حدیث ایله
استدلال اولنور دیدیلر قال سفیان الثوری زیرا لفظ سفیان مطلق ذکر اولنسه سفیان ثوری
مراددر لفظ حسن مطلق ذکر اولنسه حسن بصری مراد اولدیغی کبی اراها مضارع مجهول متکلم وحده
صیغه سیدر حبرة یعنی سفیان دیدیکه ابو جحیفه نک حله حمرا دیدیکی بکا حبره اولمق اوزره کورینور
یعنی بن انی حبره ظن ایدرم بعض نسخه ده نراه واقع اولدی مفعول ضمیر نک حله یه رجوعی ثوب
اعتباریله در الحدیث الحادی عشر حدثنا علی بن خشرم خاء معجمه نک فتحی وشین معجمه نک سکونی
بعده راء مهمله ایله قاموسده جعفر کبی منصرفدر دیدی بعض نسخه ده میمک فتحیله غیر منصرف اولمق
اوزره ضبط اولندی لفظ اعجمی اولمق احتماله بناءً اخبرنا عیسی بن یونس عن اسرائیل عن ابی اسحق
عن البراء بن عازب قال قایل براءدر ما رأیت احداً من الناس من بیانیه در احسن فی حلة حمراء من
رسول الله صلی الله علیه وسلم باب اولکی حدیث ثانیسنده بو حدیثه متعلق اولان تحقیقات
بیان اولندی یعنی براء دیدیکه بر نوع بشردن قرمزی حله ده رسول اکرمدن کوزل بر فرد کورمدیم حله قرمزی اولمق

متعارف اولمغله حمرا لفظی واقعی بیان ایچون مذکوردر قید احترازی دکلدر ان کانت ان مخففه وضمیر شان
مقدردر لتضرب ده اولان لام لام فارقه در جُمّته جیمک ضمی ومیمک تشدیدیله شعر انسی دیمکدر لتضرب
قریبا من منکبیه ضرب وورمق لکن بو مقامده وصولدن کنایه در یعنی تحقیق شان رسول اکرمک
شعر انسی ایکی طرفندن اوموزلرینه قریب موضعلره واصل اولور ایدی ابو داود هلال بن عامردن
بودرندن تخریج ایتدیکی رسول اکرمی منی ده بر احمر ایله بعیر اوزرنده خطبه اوقورلرکن کوردم
کذلک طبرانی اسناد حسن ایله طارق محاربیه دن حدیث هلال مثللو تخریج ایتدی لکن سوق ذی المجاز ده کوردم دیدی
میرک دیدیکه احادیث مذکوره ده مطلقا قرمزی ثوب کیمک جائز اولدیغنه دلیل واردر علما بو خصوصده اقوال
مختلفه ایله اختلاف ایتدیلر قول اول مطلقا قرمزی کیمک جائزدر احادیث مذکوره ایچون ثانی مطلقا عدم جواز
در مسلم عبد الله بن عمرو حدیثندن تخریج ایتدیکه رسول اکرم بنم اوزرمده عصفر ایله صباغت اولنمش ایکی
ثوب کوروب بیوردیلر که یا عبد الله سن بو ثوبلری کیمه زیرا بو ثوبلر کافرلرکیدر عبد الله دیدیکه بن دیدم
که یا رسول الله واروب غسل ایده یم رسول اکرم یوق یوق وار بونلری آتشه یاق دیو بیوردیلر ودخی
ابن ماجه و بیهقی ابن عمردن تخریج ایتدیلر که رسول اکرم مفدّمدن نهی ایتدیلر مفدّم میمک ضمی وفانک
فتحی ودالک تشدیدیله عصفر ایله صباغت اولنمش قرمزی ثوب دیمکدر ودخی بیهقی شُعَب ده
ابی بکر هذلی طریقندن حسن بصریدن رافع بن یزید الثقفی دن تخریج ایتدی که رسول اکرم
بیوردیلر که شیطان قرمزی شیئی سور قرمزیدن وباعث شهرت اولان ثوبدن احتراز ایلک
ودخی ابو داود وترمذی جامعنده وبزار عبد الله بن عمرودن تخریج ایتدیلر که رسول اکرمک حضور عالیلرینه
ایکی قرمزی ثوب کیمش بر کمسنه اوغرایوب سلام ویردی رسول اکرم سلامینه رد ایتمدیلر ودخی ابو داود
بنی اسددن بر خاتوندن تخریج ایتدی که ام المؤمنین زینبک خانه سنده زینبک بر ثوبنی مغره
ایله صباغت ایدر ایدک ناکاه رسول اکرم اوزریمزه کلوب مغره یی کوردیلر وکیرو دوندیلر زینب
بو حالی کوروب علی العجله ثوبلرینی غسل ایدوب قرمزی یه متعلق هر نه وار ایسه صاقلادیلر بعده
رسول اکرم ایچرو کیردیلر ثالث بغایه قرمزی ثوبی کیمک مکروه در قرمزی خفیف اولور ایسه مکروه
دکلدر دیو قولک حجتی سابقا ذکر اولنان ابن عمر حدیثیدر رابع مطلقا قرمزی کیمک مکروه در
زینت وشهرت قصدیله اولور ایسه خانه لرده وخفیه وقتنده کیمک مکروه دکلدر خامس ایلکی قرمزیه صباغت
اولنمش ایسه جائز دکلدر خطابی بو قوله میل ایدوب دیدیکه رسول اکرمک حله حمرا کیدکلری خصوصنده احادیث
وارده واقع اولان حله حمرا وبرد احمر یمن ده ایلیکنی صباغت ایدوب صکره طوقورلر سادک عصفر ایله

صباغت اولنن

یعنی مخففه ونافیه بیننی فرق ایچون مذکوردر منه

سندنده رجل ضعیف واردر منه

مغره ومغره ترکیده آشی بویاسیدر یرلطین احمر معناسنه منه

صباغت اولنن قرمزی بی کیمک مکروه در زیرا احادیث سابقه معصفردن نهی ایچون وارد اولمشدر
غیری شیئی ایله قرمزی یه صباغت اولنان مکروه دکلدر لکن بو قوله مغره خصوصی مناقض در
سابع بوتون قرمزی اولان ثوبی کیمک منهی در فاما بیاضلی یا قره لی قرمزی الاجه اولسه
منهی دکلدر حله حمرا حقنده وارد اولان احادیث بو معنایه حمل اولنور زیرا حله یمانیه
اکثریا الاجه قرمزی اولور ابن القیم دیدیکه بعض علما سنة ولمیوب ملاحظه سیله خالص
قرمزی کیرلر ایدی لکن بو ملاحظه خطادر زیرا حله حمرا برد یمانی نوعندندر برد یمانی بوتون
قرمزی اولمز طبری اقوال مذکوره نک اکثر ذکر ایتدکدن صکره دیدی که بنم رأیم هر رنک ایله
صباغت اولنن ثیابی کیمه نک جوازیدر لکن خالص قرمزی بلکه مطلقا قرمزی ثوبی ثیاب
اوزرینه کیمه کی سومم بزم زمانمزده اهل مروت لباسی دکلدر زیرا اهل زمان زیی رعایت
اولنمق مروتدندر مکرکه اثم اوله وزیی اهل زمانه مخالفت شهرتدن خالی دکلدر تحقیق اولمیه که
زیی اهل زمانه مخالفت سنته موافقت فوت اولور ایسه بدعة اوزرینه مبنی اولان مروته
اعتبار یوقدر وطبری کلامندن قول ثانی استخراج ایتمک ممکندر عسقلانی کلامندن قول
رابعی ترجیح فهم اولنور والله اعلم واحکم الحدیث الثانی عشر حدثنا محمد بن بشار
انبانا عبد الرحمن مهدی میمک فتحی وهانک سکونیله در اخبرنا عُبَید الله بن ایاد همزه نک
کسری بعده یا مثناة تحتیه نک ایله در بعض نسخه ده زیاده واقع اولان وهو ابن لقیط لامک فتحی وقافک
کسری ایله در عن ابیه که ایاد در عن ابی رمثة رانک کسری ومیمک سکونی بعده ثاء مثلثه ایله در قال
قایل ابو رمثه در رأیت النبی صلی الله علیه وسلم وعلیه بردان اخضران برد نهایه ده بیان
اولندیغی اوزره ثیابدن بر نوع موصوفدرکه الاجه اولور پس خضر ایله توصیف اولندیغی یشیل
الاجه اولدیغی بیان ایچوندر یعنی ابو رمثه دیدی که بن رسول اکرمی اوزرنده ایکی یشیل الاجه
برد یمانی اولدیغی حالده کوردم واکر برد ده الاجه لق معتبر اولمز ایسه بتون یشیل اولدیغی حالده
دیمک اولور وابن حجر کلامندن دخی بو معنی منفهم اولور زیرا الاجه یه تخصیص دلیله محتاج در
دیدی ابن بطال یشیل لباس اهل جنت لباسیدر دیدی مشکوة ده یعلی بن امیه دن روایت
اولندیکه رسول اکرم بیت مکرمه ده بر اخضری قولتوقلرینه آلوب طواف ایتدیلر وترمذی وابو داود
وابن ماجه ودارمی بو لفظیله روایت ایتدیلر والله اعلم الحدیث الثالث عشر حدثنا محمد بن
حُمَید تصغیر صیغه سیله در قال اخبرنا عفان بن مسلم اخبرنا عبد الله بن حسّان شینک تشدیدیله

منصرف وغیر منصرف اولمق اوزره ضبط اولندی **العنبری عن جدتیه دحیبة** دال مهملەنك ضمی و
حاء مهملەنك فتحیله كذلك **وعلیبة** عین مهملەنك ضمی ولامك فتحی وایكیسنده دخی باء موحده
ایله تصغیر صیغه سیله در **عن قیلة** قافك فتحی ویا مثناة تحتیەنك سكونیله در **بنت مخرمة** میمك
فتحی وخاء معجمەنك سكونی وراء ومیمك فتحه لریله در میرك دیدی كه شمائل نسخه لرنده بو لفظیله
واقع اولدی لكن خطا در صواب اولان مؤلف جامعنده ذكر ایتدیكی در كه عن جدتیه دحیبة وصفیة در
صفیة صاد مهملەنك فتحی وفانك كسریله در علیبة حرملة بن عبد الله بن ایاسك اوغلیدر
وعلیبة دحیبة وصفیةنك پدرلری اولمق اوزره ابن عبد الله وابن منده وابن سعد تصریح
ایتدیلر ودحیبة وصفیة عبد الله بن حسانك جده لریدر بری پدری طرفندن وبری والده
طرفندن ابن خاله وبنت خاله یعنی بر تكزه نك اوغلی وبر تكزه نك قیزی مابیننده ازدواج واقع اولدیغی
ایچون ودحیبة وصفیة پدرلرینك جده سی اولان قیلة بنت مخرمه دن روایت ایدرلر مصنف
جامعنده قیلة دحیبة وصفیةنك بابالرینك جده سیدر كه حرمكیمك مزبوره لری تربیه ایتمشدر
وصحابیات دندر **قالت** قائلة قیلة در **رأیت النبی صلی الله علیه وسلم وعلیه اسمال ملیتین**
اسمال سین مهمله ایله سمل لفظنك سین ومیمك فتحه لریله جمعیدر كه كهنه ثوب دیكلدر
وملیتین ملیةنك كه باك تشدیدیله ملاءةنك كه میمك ضمی ومد ایله همزه یی حذفدن
صكره تصغیر در تثنیه سیدر ملاءة نهایه ده ازار در دیدی صحاحده ربطه یعنی ملحفه كه تركیده
چارشف دیدكلری ثوب در وقاموسده اجزاسی بربرینه تكلمیوب بكپاره طوقونمش ثوبه دیرلر
دیدی اسمالك اضافتی بیانیه در جرد قطیفه كبی وجمعدن ما فوق الواحد مراد در
ملیتین لفظنه مناسب اولسون ایچون پس ملیتین سملتین تقدیرنده اولور یعنی قیلة
دیدی كه رسول اكرمی گوردم اوزرنده ایكی كهنه چارشف واریدی حالده **كانتا بزعفران**
یعنی اول ایكی كهنه چارشفلر زعفران ایله صباغت اولنمش ایدیلر **وقد نفضتا** میرك دیدیكه
بزم اصل سماعمزده فعل ماضی معلوم صیغه سیله در كه مصنف دخی جامعنده بو لفظیله روایت
ایتدیكه ضمیر مستكن ملیتین لفظنه راجع در ومفعول ضمیر محذوف در ایها الذی بعث الله رسولا
قولنده بعثه تقدیرنده اولدیغی كبی یعنی اول ایكی كهنه چارشفلر زعفرانك رنگنی
سیلكوب وتوكوب لون زعفران اثر قالدیغی حالده اكثر شمائل نسخه لرنده مفرد ضمیریله
ایله وقد نفضت واقع اولدی كه اسماله یاخود ملیتین دن هر برینه راجعدر وبعض

نسخه ده

نسخه ده مجهول وتثنیه صیغه سیله نفضتا واقع اولدیكه ضمیر مستكن ملیتینه راجعدر مخفی اولیه كه نفض
اصلنده حركت ویمكدر پس نفضتی ملیتینه اسناد مجاز اولور ودخی میرك دیدیكه جایزدر كه نفض الثوب
نفوضا فهو نافض قولندن مأخوذ اوله صاحب صحاح دیدیكی اوزره نفض الثوب دیرلر اگر ثوبك بعض
لونی كیتسه پس بو وجه اوزره مفعول تقدیری تكلفنه حاجت قالمز صاحب نهایه نك وقد نفضتا
تفسیرنده ای فصل لون صبغهما ولم یبق منه الا الاثر دیدیكی وتوربشتینك تهذیب الكمالده انما جمعت
الاسمال وثنت الملیتین لانها ارادت انهما كانتا قد انقطعتا حتی صارتا قطعا ونفضتا ای ذهب
لونه منهما الا الیسیر لطول لبسهما واستعمالهما دیدیكی وجه ثانی یی مؤید در لكن بعض نسخه ده نفضته واقع
اولدیغی وجه اولی ومفعول تقدیرنده مرجح در **وفی الحدیث قصة طویلة** یعنی قیلة حدیثنده بر طویل حكایه وار در
وابن حجر دیدیكه اول قصه نك ما تحت فیهه چندان مناسبت والمطه مصنف ذكرندن اعراض ایلدی ابن
عبد البر استیعابنده قیلة ترجمه سنده دیدیكه قیلة نك بر حدیث طویل فصیحی وار در كه اصحاب علوم غریبه
شروح ایله شرح ایتدیلر بو فقیر كیم بضاعه حدیث مذكورك ورودینه كلنجه قصه طویله دن بر حصه بیت
ایدرم زیرا بتمامها قصه ذكری اولنمق اطنابه مؤدی واسهابه مفضی اولور یا خصوص شروح شمائلده
قصه معهوده بشفا صدر ویره جك مرتبه ذكر اولنمدی الا میرك شاه شكر الله بتمامها قصه یی تحریر بعده
شرح وافی ایله بیان ایتدی افاده سی عامه وفائده سی تامه اولسون ایچون تعبیرات سهله ایله بیان اولنور
ومنه الاستعانة والتوفیق الی سواء الطریق بو قصه یی طبرانی معجم كبیرنده حفص بن عمر طریقندن
تخریج ایتدی قیلة حكایه ایلدی كه بن زمان سابقده حبیب بن ازهرك تحت نكاحنده ایدیم كه بر قاچ
قیزلریمز دنیایه كلمش ایدی حبیب وفات ایدی وحبیبك قرنداشی كه قیزلرك عمیسیدر اثوب بن ازهر
قیزلری بنم الیمدن چكدی آلدی ابتداء اسلامده رسول اكرمك اوصاف كریمه سنی استماع ایتدكدن
ناشی شرف صحبتیله مستسعد وسائر جاریه لری عداد دن معدود اولمق ملاحظه سیله تدارك ایم
كوروب ناقه می تجهیز اثناسنده مزبوره قیزلرك كوچكی بندن مفارقته تحمل ایده میوب زیاده اغلادی وبیاز
ایلدی زیرا سایر قیزلره نسبت بغایه دردمند وكوچكلكی ایامده صیر تنده بر مرض حادث اولوب
گوزلرمش ایدی یا قویم كه اوزرنده بر سیاه چول كه اكا بورنمشی بن دخی ناچار مرحمت ایدوب قیزی الدم
داخی بنده مفیته قبیله دن طشره ورسول اكرم جانبنه روان اولدم وناقه یی زیاده سوروب كیدر ایكن
ناكاه یولده اوكومزه بر طلوشار چیقدی عادت عرب اوزره قیزم بكا دیدی كه الخصیة یعنی والده اوغوردر
شدائد دن تخلص ایتدك وشقتلردن خلاص اولدق بر از دخی كیتدك تلك بعض زیرا حمكن كه تو بنه

اوکلکی کلامی سویلدی براز دخی کتدک ناقه من سرعت سیره تحمل ایده میوب ناچار زمینه چوکدی و وجودنه
لرزه دوشوب بر وجهله مکانندن حرکت ایتمدی بو اثناده مکر اثوب بنم آردیمه دوشمش و صل سیف
ایدوب کلوب ایمش قیزم اثوبک بو کیفیتی کورمش بکا چاغروب دیدیکه والله اثوب قریب اولدی
بن دیدم ویحک یا حذیا نجه ایده یم ناقه مکانندن حرکت ایتمز که فرار ایده لیم قیز دیدیکه یا آتاه صبر ایتکدن
جمیع اثوابکی چیقار واوکنی آردینه وار دینی اوکنه کتور ویر اوزرنده براز یووالان وناقه نک
احلاسنی دخی تبدیل ایله بن دخی قیزم دیدیکی کبی ایتدم قیز دخی صو تندن معهود جلنی چیقاروب
اوکنی آردینه کتوردی وکوزکبی اوکونه برکوز پیدا ایتدی ییر اوزرنده براز یووالاندیر کوردم که
ناقه حرکت ایدوب قالقدی ینه روان اولدق اثوب بزه بالغ اوله جوق وقت بر جماعتک ایچنه
دوشدک وناقه می بر خانه نک صفه سنه چکدک اثوب بو حال اوزره ایکن یتشوب بنم اوزریمه
سیفنی حواله وانغی الی ابنه اخی یا وقار دیو فریاد ایتدی بالضروره قیز اوزرینه الدوم آلدی
وامور ینه یوکلنوب کلدیکی یوله کتدی بنی شیبانده برکمسنه نک تحت نکاحنده بر همشیره م وار ایدی
انک خانه سی جانبنه روان اولوب همشیره مه رسول اکرمک شرف صحبتی آرزوسیله قبیله دن
چقدیغمی نقل ایتدم وبر ایکی کیجه آنده قالدم برکیجه همشیره مک زوجی یاران صحبتندن خانه یه
کلدی وبن جامه خوابه واروب کوزلریمی یوممش ایدم بنی اویورطنوب ایدوب همشیره مه دیدیکه
یا حلیله قبیله ایچون رسول اکرمک حضورینه کتمکه بر مناسب رفیق شفیق بولوم علی الصباح حریث
بن حسان الشیبانی بنی بکر بن وائل طرفندن رسول اکرم حضورینه ایلچیلک طریقیله کتمه کرک همشیره م
دیدیکه آهسته سویله که بو کلامی اشتمه سن آنک قوم وقبیله سندن قطعا یاننده کمسه یوق ایکن اجنبی
کمسنه ایله همراه اولمق نجه متصور در بن بو سوزلری استماع ایتدم وعلی السحر مهمانی ناقه یه تحمیل ایدوب
حریث جانبنه واردم واکا رفاقت ایدوب رسول اکرمک طرفلرینه واصل اولدق که فجر آچلمش وصلوة
فجره شروع اولنمش لکن ظلمه فجردن رجال ونسا چندان متمیز دکل بن دخی صفوف رجالدن بر صفده
طوروب نمازه اقتدا ایتدم یانمده طوران رجل بکا دیدیکه سن رجل می سن امرأه می سن بن دیدیمکه
امرأه یم رجل قبول دیدیکه آز قالدی اولان صفده طور رجال مابیننده طوردیغ یا قدم که حجره طرفندن
نسا صفی اولمشلر یانلرینه واردم طلوع شمس وقتنه دک آنلر ایله اولوردم کون طوغدیغی وقتده رسول
اکرمک اخاکیا [illegible] یک ایچون توجه ایتدم وبندن اول برکمسنه کلدی السلام علیک یا رسول الله دیدی
ثم وقد تفصلت علیک السلام ورحمة الله دیدیلر که اول وقت رسول اکرمی بیلدیم کوردمکه اوزرلرنده ایکی کهنه جبه

ازاروارکه زعفران ایله صباغت اولنمش ایمش زعفرانک رنکی توکولمش واکثرنده قابوغی صو یولمش بر
خرما شجی وار جمال بر کمالاتی کوردوکم کبی وجودیمه لرزه وانداممه رعشه دوشدی رسول اکرمک
یاننده طوران کمسنه لرک بری بنم بو حالمی کوروب دیدی که یا رسول الله ارعدت المسکینة
بن دیدی اکرمک آردلرنده طورمش ایدم یوزم نظر ایتمیوب یا مسکینة علیک السکینة دیو بیور
دیلر همان دروننمده اولان رعب کتدی واندامه مستولی اولان رعشه زائل اولدی والله اعلم
الحدیث الرابع عشر حدثنا قتیبة بن سعید اخبرنا بشر المفضل صاد معجمه مفتوحه نک تشدیدیله در عن عبد الله
بن عثمان بن خثیم خاء معجمه نک ضمی وثاء مثلثه نک فتحی ویاء مثناة تحتیه نک سکونیله در عن سعید
بن جبیر تصغیر صیغه سیله در عن ابن عباس قال قائل ابن عباسدر قال رسول الله صلی الله علیه وسلم علیکم
خذوا معناسنه اسم فعلدر بالبیاض من الثیاب مخفی اولمیه که بیاض جسم ابیض ایله قائم صفه در لهذا
بو البیاض تقدیرنده مضاف محذوفدر یاخود بیاضدن ابیاض مراددر مبالغه طریقیله رجل عدل کبی
مقصود بیاضلقده کامل ثوب ابیض معناسنه یعنی یا معشر الامه سیز ثوبلرک ابیضنه ملازمت
ایلک لیلبسها لام امر مکسوره وباء مفتوحه ایله در احیاؤکم حیوه آنده اولانلریکوز بیاض اثوابی کیسونلر
وکفنوا فیها موتیکم وفات ایدنلریکوزی انده تکفین ایدک فانها من خیار ثیابکم زیرا بیاض اولان
اثواب سیزک ثوبلریکوزک ایولرندندر مخفی اولمیه که خیریت ثوب ابیضنه مخصوص دکلدر
زیرا ایشل اولان ثوبده دخی لباس اهل جنت اولمغله خیریت متحققدر لهذا من تبعیضیه ایله ذکر ایدوب خیارها
دیمدیلر و دخی معلوم اوله که لیلبسها لفظی علیکم لفظندن فصل ایتدکلری علیکم لفظی بیانه واقع اولوب مابینلرنده
کمال اتصال اولدیغی ایچوندر والله اعلم الحدیث الخامس عشر حدثنا محمد بن بشار اخبرنا عبد الرحمن بن
مهدی اخبرنا سفیان عن حبیب بن ابی ثابت عن میمون بن ابی شبیب مهملات ایله حبیب وزننده در
عن سمرة بن جندب جیمک ودالک فتحیله یاخود دالک فتحیله جیمک ضمیله در محمد بن سیرین دیدی که
سمره صدوق در ورسول اکرمدن چوق حدیث حفظ ایتمشدر الا سکز تاریخنده بصره ده کزاز
شدیده مبتلا اولمغله علاج ایچون ماء حار ایله بعض اعشاب قاینادوب اوزرینه جلوس ایتدکده
ظرفک ایچنه واقع اولوب وفات ایتدی قال قائلی سمره در قال رسول الله صلی الله علیه وسلم البسوا
البیاض فانها اطهر واطیب یعنی سمره دیدیکه رسول اکرم بیوردیلرکه بیاض ثوبلر کیک یا معشر
المسلمین زیرا ثیاب بیض زیاده پاکدر وبغایه کوزلدر معلوم اوله که ثوب ابیض زیاده پاک
اولدیغنک وجهی بودر که ابیض اولان ثوبه بویا طوقنمیوب ناپاک اولمشدر زیرا ممکن که بویا

بعض ناپاك اجزا ایله مختلط اولوب ثوبی دخی ناپاك ایلیه ودخی جایزدر که برازا اثواب بویانك طرفنه
القا اولندقده انجلرنده ناپاك ثوب اولوب نجاسة بویایه وسائر اثوابه سرایت ایلیه ودخی بویالی
ثوبه نجس اصابت ایلسه بیاض ثوبده نمایان اولدیغی کبی نمایان اولماز ودخی بیاض ثوبده نجاستك
اثری زیاده ظاهر اولمغله زیاده غسل اولنوب زیاده پاك اولور اطیب طیبدن ماخوذدر
وطیب دخی ماخوذ اولمق دخی محتملدر ودخی معلوم اولا که ثوب ابیض زیاده طیب اولدیغنك
وجهی بودر که ابیض اولان ثوب غالبا علامة تواضعدر وکبردن عاریدر فاما رنکلو اولان
ثیاب اسباب تکبر وعلامات تجبر وشائبه تبختر ونمونه تفاخردر وزیاده حسن اولدیغنك
وجهی بودر که بیاض اولان ثوبك لون خلقی اوزره قالوب تغییر وتبدیل اولنمشدر وحضرت
اللهك خلق اتدیکی شیئی تغییر مستحسن دکلدر مکر تغییری مستحب اولدیغنه ناطق نص وارد اوله
نتواندر اللحیه حنا ایله تغییر اتمك کبی بعضیلر دیدیلر که اطهر اولدیغی غسل اولندقده رنکی زائل
اولمق احتمالی اولمدیغی ایچوندر اطیب اولدیغی مؤمنك لذتیه ثوبنك پاکلکنده اولدیغی ایچوندر
وکفنوا فیها موتاکم ومیتلریکوزی بیاض اولان ثیابده تکفین ایلك بعض اصحاب قلوب
دیدیلر که رسول اکرم حال حیاتده ووقت مماتده لبس ثوب ابیض ایله امر بیوردقلرینك حکمتی
بودر که حین مماتده میت جمعیتکاه ملائکه یه توجه صددنده اولاب محافل عظیمه یه حاضر اولان
کمسنه یه لبس بیاض افضل اولدیغی کبی میتده دخی بیاض کفن البس اولمغله افضلدر وحال حیاتده
لبس بیاض مذکر موتدر وموتی تذکر ایدن کمسنه یه تکلفات عادیه دن علی الخصوص ثوب بابنده
تکلفدن احتراز لازمدر مخفی اولمیه که حدیث مذکورده اکرچه رسول اکرم بیاض کیدکلرینه تصریح
یوقدر لکن لبس بیاض ایله امر وترغیبلرندن منفهم اولور که کندولری دخی اندام سرو خراملرن جامه
سفید ایله تزیین ایدرلر ایمش صحیحینده ابو داوددن تخریج اولندیکه بن رسول اکرمك حضور
عالیلرینه کلدم اوزرلرنده ثوب ابیض اولدیغی حالده والله سبحانه اعلم الحدیث السادس عشر حدثنا
احمد بن منیع اخبرنا یحیی بن زکریاء زکریا مد ایله وقصر ایله جایزدر بن ابی زائدة که اسمی خالددر
بعضیلر هبیره دردیدیلر اخبرنا ابی که ابو زائده در عن مصعب بن شیبة عن صفیة بنت
شیبة عن عائشة قالت خرج رسول الله صلی الله علیه وسلم ذات غداة لفظ ذات مقحم
ومجاز احتمالین دفع ایچوندر بعضیلر شیئك ذاتی کندو وحقیقتی دیکدر مراد مضاف الیه دردیدیلر
زیرا عرب ذات یوم ذات لیلة دیرلر ومضاف الیهك نفسنی مراد ایدرلر ولفظ ذو وذات

جمع جماعت وعلاقات علا[illegible] وکبرا [illegible] اولدیغی کبی

بعض الحروفه مضاف اولور وسماعی در وکاه ذو وکاه ذات ذکر اتدکلری دخی سماعی در
وعلیه مرط میمك کسری وراء مهمله نك سکونی بعده طاء مهمله ایله بر نوع ثوب طویل وواسعدر که
ابریشمدن یا صوفدن یا شعردن یا کتاندن طقودلر واکثریا ازار کبی بورونورلر ابن الاعرابی
مرط ازاردر دیدی پس من شعر لفظی مرط مزبورك نوعینی بیان ایچون مذکوردر بعض نسخه لرده
مرط شعر واقع اولدی اسود بعض نسخه لرده فتحه صورتنده جر ایله قید اولنور شعرك صفتی اولمق
اوزره وشو ابیضدن احتراز ایچون وبعض نسخه لرده رفعله ضبط اولنور مرط لفظنك صفتی
اولمق اوزره شیخ جزری مرط البته شعر اولور دیو نقل اتدیکی ثابت اولورسه شعردن احتراز
اولور وعلیه مرط جمله سی متعلقاتی ایله خرج نك فاعلندن حالدر یعنی عائشه دیدیکه رسول
اکرم بر صباح وقتی سعادتخانه لرندن طشره چیقدیلر اوزرلرنده سیاه قیلدن طوقنمش ازار
اولدیغی حالده بخاری ومسلم روایت اتدیلر که رسول اکرمك کیجه دن بر کیسه وار ایدی کاهی کیوب
بن دخی بر عبد عاجزم عبدلر کیدیکی کبی کیرم دیو بیوررلر ایدی والله اعلم الحدیث السابع عشر
حدثنا یوسف بن عیسی اخبرنا وکیع اخبرنا یونس بن ابی اسحق اسمی عمرو بن عبد الله در عن ابیه که
مراد ابو اسحقدر عن الشعبی شینك فتحی وعین مهمله نك سکونیله اسمی عامر بن شرحبیلدر
عن عروة بن المغیرة بن شعبة عن ابیه که مراد مغیره در ان النبی صلی الله علیه وسلم لبس
جبة جیمك ضمی وباء موحده نك تشدیدیله ایکی قات اولوب ثوبدر که مابیننده پنبه وضع اولنمش
اوله لکن صوفدن اولدقده برقات اولوب پنبه اولماز رومیة میدرك دیدیکه ترمذی روایتنده لفظ
مذکور ایله واقع اولدی ابو داود روایتنده جبة من صوف من جباب الروم واقع اولدی
صحیحینده وغیریلر روایتنده جبة شامیة واقع اولدی معلوم اوله که رومیه وشامیه مابیننده
منافات یوقدر زیرا رسول اکرمك زمان سعادت اقترانلرنده شام دخی روم ملکی قیصرك تحت
حکومتنده اولمغله ملك اعتباریله رومدن معدود اولور ومحتملدرکه جبه معهوده نك هیئتی
معهوده یه رومیه وخیاطتنك اسلوب وصورتی شامیه اوله پس بو ایکی اعتبار ایله رومیه وشامیه
اطلاقی صحیح اولور ضیقة الکمین یعنی مغیره دیدیکه رسول اکرم بخاری لطار جبه رومیه
کیدیلر معلوم اوله که رسول اکرمك جبه مزبوره یی کیدکلرین بخارینك زکریا بن ابی زائده طریقندن
مغیره دن تخریج اتدیکی اوزره سفرده ایدی مغیره دیدیکه رسول اکرم ایله سفرده ایدیم بکا دیدیلر که یا
مغیره صویك واری بن دخی نعم یا رسول الله دیدم راحله دن نزول ایدوب ظلمة لیلده بندن

مستور اولدقدن صکره کلدیلر الله اولان مطهره دن بن صو توکدم آنلر یوزلرن والالرن غسل
اتدیلر که اوزرلرنده صوفدن برجبه شامیه وار ایدی قوللرینی جبه دن چیقارمق مراد اتدیلر
ممکن اولمدی حتی جبه اتك عینسندن چیقاردیلر یعنی بخاری طریق آخردن تخریج اتدیلر که
الذینی جبه نك یكلرندن چیقارمق مراد اتدیلر یكلری زیاده طار اولمغله جبه نك اسفلندن
چیقاردیلر مسلم زیاده ایدوب دیدی که جبه فی منکبلری اوزرینه براقوب الالرن وقوللرن
غسل وباشلرینه وخفلرینه مسح اتدیلر مالك واحمد وابو داود روایتلرنده بو خصوص
تبوك غزاسنده ایدی موطاده وابو داود مسندنده بو حالت صباح نمازینی ایچون
واقع اولدی دیدیلر مسلم عبادبن زیاده طریقندن مغیره دن تخریج اتدی که رسول اکرم ایله
توجه اتدك حتی کوردك که ناس عبد الرحمن بن عوفی امام اتمشلر رسول اکرم دخی رکعت اخیره
ادراك اتدی عبد الرحمن سلام ویردکده رسول اکرم نمازینی اتمام ایچون قالقدیلر ناسه نوع ما
تلاش دوشدی بر روایتده دخی واقع اولدی مغیره دیدیکه رسول اکرم واردقده عبد
الرحمنی امامتدن چکمك استدم رسول اکرم ترك ایله والحجته دیدیلر میرك دیدیکه بو حدیثك
فوائدندن بری بودرکه کفارك ثیابی ایله انتفاع جایزدر نجاستی متحقق اولمدقجه
زیرا رسول اکرم جبه رومیه یی کیدکده طهارت ونجاستنی استقصا اتمدیلر قرطبی
بو حدیث ایله میته نك صوفی نجس اولمدیغنه استدلال اتدی زیرا جبه معهوده صوفدن
وشامیه ایدی واول وقتده شام دار کفره کفره نك ماکولاتی میته ایدی وفوائدندن
بری دخی بودرکه صوف کیمك جایزدر مالك دیدیکه صوفدن غیری ثوبی اولان کمسنه یه
صوف کیمك مکروهدر زیرا زهد ایله شهرتی متضمندر واخفاء عمل اولیدر بعضیلر
بو حدیثده سفرده طار ثوب کیمك مندوب اولدیغنه دلیل واردر دیدیلر لکن حضرده مندوب
دکلدر زیرا اصحابه کرامك ثوبلرینك یكی واسع ایدی ابن حجر دیدیکه بو کلام اول وقت
تمام اولورکه رسول اکرم جبه معهوده یی فقط سفر ایچون اتدکلری ثابت اوله والا
محتملدرکه صووقدن محافظه ایچون یاخود غیری مصلحت ایچون کیمش اوله لر وصحابه کرامك
یكلری واسع ایدی دیدکلری اکمام الصحابة کانت واسعة لفظنده واقع اولان لفظ اکمام
کم لفظنك جمعی اولمق اوزره توهم اتدکلرندن ناشیدر بلکه لفظ مذکور کمه نك جمعیدرکه
کمه دیو باشه کیدکلری نسنه یه دیرلر قلنسوه کبی کویا بو معنایه ذاهب اولانلر ائمه نك

من البدع المذمومة اتساع الكمين دیدکلری فی استماع اتمدیلر لکن ممکندرکه مذموم اولان افراط
اوزره وسیع اولان یك اوله وصحابه نك یكلری افراط اوزره واسع اولمدیغی ظاهردر حتی
صاحب نتف دیدیکه تستحب اتساع الكم قدر شبر والله اعلم وصلی الله علی محمد واله وصحبه وسلم

باب ما جاء فی عیش رسول الله صلی الله علیه وسلم یعنی بو باب رسول اکرمك
حال حیاتلرنده معیشتلرینك کیفیتنده وارد اولان احادیث بیاننده در صاحب صحاح عیش
حیوة دیمكدر دیدی تاج الاسامی صاحبی دیدیکه عیش حیوة وسبب حیوة اولان نسنه در
معیشة کبی عیش مرة وعیش حرة رفاهیة وشدة ده ضرب اولنور مثلدر ویوم علینا
ویوم لنا ویوم نساء ویوم نسر بیت خنده صبح بجوناب شفق بیوست است
هیچ کس شاد نکرید که غمناك نشد مضمونی اوزره معلوم اوله که جمال الدین المحدث الحسینی
دن نقل اولندیکه اصل سماعمزده بو باب صغیر رسول اکرمك عیشی حقنده واقع اولدی
واواخر کتابده رسول اکرمك اسامی شریفه لری بابنده صکره رسول اکرمك عیشی حقنده
بر باب واسع ذکر اولنور احادیث کثیره یی مشتملدر بعض نسخه ده باب واسع فی بو مقامده
واقع اولدیکه مشایخمز اصوللرنده بوقدر وعلی التقدیرین عیش بابنی باب اللباس و
باب الخف مابیننده ایراد اتمك چندان ملایم دکلدر ظاهر بودرکه کتابك صنفی اوله
والله اعلم مصنف بو بابده ایکی حدیث ذکر اتدی **الحدیث الاول حدثنا قتیبة بن
سعید حدثنا حماد بن زید عن ایوب** السختیانی **عن محمد بن سیرین** سینك کسری
ویانك سکونی ونونك فتحیله ضبط اولندی وبعض نسخه ده منصرف اولمق اوزره ضبط
اولندی پس اگر سیرین والده سنك اسمی اولدیغی متعین ایسه تانیث وعلمیة ایچون غیر
منصرف اولور تابعی جلیل القدردر حضرت انسك غلامی ایدی یكرمی بیك درهمه کتابه
کسوب ادا اتدکدن صکره ازاد اولدی حدیثنی ائمه ستة تخریج اتدیلر لطیفه کوی وخوش
لقا وشعر وقصص کتابتنه مائل ایدی وتعبیر رؤیاده عدیم النظیر ایدی حکایه اولنورکه برخاتون
صاحبه الجمال ابن سیرینی کندویه دعوت اتدی ابن سیرین امتناع ایدوب واقعه سنده
کوردیکه برصبیح الوجه کمسنه کلوب آغزینه برآقچه القا ایلدکده دیدیکه بن یوسف بن یعقوبم
یا محمد سن بکا عفتده شریك اولدك بعد الیوم تعبیر واقعه ده دخی بنم ایله مشارکت ایله
چون ابن سیرین خوابدن بیدار اولدی تعبیر واقعه ده سرافراز اولدی تعبیراتی بغایة

مشهوردر وکتب‌ده مسطوردر یوز اوزن تاریخنده وفات ایتدی قال قائل محمد بن سیرین در کنا
عند ابی هریرة وعلیه ثوبان ممشقان شین معجمه‌نک فتح وتشدیدیله تفعیل بابندن اسم
مفعولدر مشقدن که میمک کسری وشینک سکونیله طین احمر که فارسیده گل سرخ وترکیده
آشو دیرلر من کتان تاء مثناة فوقیه‌نک تشدیدیله در من ثوبا فی بیانی ایچوندر یعنی محمد
بن سیرین دیدیکه ابوهریره‌نک عندنده ایدک اوزرنده کتاندن ایکی ثوب آشو ایله صباغت
اولنمش ایکی ثوب اولدیغی حالده مخفی اولمیه که آشو بویاسیله حاصل اولان قرمزی چندان خالص
ومقبول دکلدر رسول اکرمک نهی ایتدیکی بو مقوله قرمزی دکلدر بلکه احمر خالص که اکا قانی
دیرلر منهی اولان بودر زیرا آشونک قرمزی بیسه زینت شیطاندن اوله جق رتبه‌ده دکلدر
فتمخط تمخط ترکیده سومکوردی وبورنی پاک ایتدی دیمکدر وسومکه مخاط دیرلر فی احدهما
ضمیر ثوبانه راجعدر فقال قائل ابوهریرة در بخ بخ باء موحده‌نک فتحی وخاء معجمه‌نک سکونیله
ایله در بعض نسخه‌ده خانک کسری وتنوینی ایله وبعضنده تشدیدی وتنوینی ایله ضبط
اولندی صاحب نهایه دیدیکه بخ برکلمه‌در که فرح برشیدن رضا وقتنده تکلم اولنور
ومبالغه ایچون تکرار تکلم اولنور سکون اوزره مبنی در وصل اولندقده جر وتنوین ایله
وکاهی تشدیدیله تکلم اولنور قاضی عیاض دیدیکه رفع ایله روایت اولندی مکرر ذکر اولنورسه
مختار اولان اولک تحریکی وثانینک تسکینیدر ابن درید دیدیکه معناسی برامری تفخیم
وتعظیمدر حروف خاسکندر هل وبل ده اولان لام کبی وکسر تنوین ایله تکلم ایدن
اصواته تشبیه ایتدیکی ایچوندر صه مه کبی ابن السکیت دیدیکه بخ بخ وبه به
برمعنایه‌در داودی دیدیکه برکلمه‌درکه برشیئی مدح وثنا وقتنده تکلم ایدرلر وبعضیلر
تعجب وقتنده تکلم اولنور دیدی شیخ محیی الدین نووی دیدیکه اهل لغت دیدیکه بخ
دینلور خانک سکونیله ودخی کسر وتنوین ایله قاضی تنوینسز کسر ایله حکایت ایلدی
احمر تشدیدیله حکایت ایلدی شیخ ابن حجر بخاری شرحنده دیدیکه برشیدن رضا وقتنده
وبعضیلر تعظیم وقتنده بخ بخ دیرلر وانده لغات واردر خانک اسکانی تنوین ایله و
تنوینسز کسری وخانک ضمی تنوین ایله وتشدیدی ضم ایله وتشدیدی ایله خطابی مکرر
اولندقده اولینک تنوینی وثانینک تسکینی اختیار ایتدی والله اعلم وبو مقامده
ظاهر اولان تعجب واستغراب ایچون اولمقدر یتمخط ابوهریرة فی الکتان یعنی ابوهریرة

ثوبینی

ثوبینی مذکورینک برینه سومکوردی ودیدی که امر عجیب وشیء غریبدرکه ابوهریره حالا کتاندن ثوبه سومکوردر
لقد والله تقدیرنده در رأیتنی اگرچه رؤیتدن مراد رؤیت بصریه‌در لکن رؤیت علمیه یه حملا فاعل
ومفعول ضمیرلرینه متعدی اولدی علمتنی کبی رأیتنی ده غیبتدن متکلمه التفات واردر وانی
لاخر ضرب بابندندر متکلم وحده‌در خروردن مشتق در زمین اوزره دوشمک معناسنه سجده
ایلین کمسنه‌نک هیئتی کبی وجمله اسمیه رأیت‌نک مفعولندن حالدر فیما بین منبر رسول الله صلی الله علیه
وسلم وحجرة عائشة رضی الله عنها مغشیا علی غشی‌نک عقلک مغلوب اولمه‌سندن عبارتدر که بو مقامده زیاده
چوعکث غلبه‌سندن بیخود اولمق مراددر وجمله اخرک فاعلندن حالدر فیجیء الجائی مراد کلیجی جنسندن
فرد غیر معیندر فیضع واضع جائیدر قدمه علی عنقی که ترکیده بویون وبوغاز دیرلر یری مجهول صیغه
سیله‌در یظن الجائی معناسنه وجمله مستأنفه یا حالیه‌در انی مجنونا بو مقامده مراد صرع در وما
بی جنون جمله ثانیه حالیه‌در وما نافیه‌در وما هو الا الجوع تقدیرنده‌در ما نافیه‌در جائی ابو
هریره ده برشیء واردر بو جرمده اول شیء جنوندر دیو ظن ایتمکله ابوهریره کویا جائی‌یه برشیء وار
دیو اعتقادنده تصدیق وجنوندر دیو یقیننده تکذیب ایدوب دیدیکه ای جائی واردیو اعتقاد
ایتدیککک دکل ایدی الا الجوع ایدی جنوندن دکل ایدی پس بوغیه مقدر ضمیر بوره راجع اولور مخفی
اولمیه که زمان ماضیده واقع اولان شیلری مستقبل صیغه‌سیله تعبیر استحضار صورة حاله
ماضیه ایچوندر حاصل معنی ابوهریره ثوبینی مذکورینک برینه سومکوردکدن صکره تعجب واستغراب
ایدرک دیدیکه نه غریبدرکه حالا ابوهریره کتاندن برینه سومکورر والله بر وقت وار ایدی که بن کندومی
رسول اکرمک منبری ایله عائشه‌نک حجره‌سی مابیننده بیخود دوشمش کورور ایدم اوزریمه برکمسنه اوغرایه
اضطرابم ساکن اولور ملاحظه‌سیله ایاغنی بوغازیمه باصار ایدی که بنی صرع مرضنه مبتلا اولمش ظن
ایتدکندن ناشی حال بوکه اصلا بنده صرعدن اثر یوغ بلکه بنم حالده زنبوره یه مبتلا اولدوغم زیاده چوعک
غلبه‌سندن ایدی معلوم اوله که حدیث مذکوری رسول اکرمک عیشنی بیانی حقنده اولان بابده ذکر
ایتمه‌نک وجهی بودرکه رسول اکرمک ایام عسرتلرنده اولان فقرلرینک رتبه‌سینی بیانی ایچوندر زیرا ابوهریره
اصحاب صفه‌دن اولوب واصحاب صفه رسول اکرمک اضیافی وانلرک هر خصوصده اصحاب صفه وسایر
محتاجینه اهتمام کلیلری اولدیغی ظاهر ایکن ابوهریره‌نک بو مرتبه چوعکث استیلاسندن کیفیت معهوده‌یه
مبتلا اولدیغی رسول اکرمک زیاده عسرتلرینه وبغایه فقرلرندن ناشی اولدیغی متعیندر ابن حبان
ابوهریره‌دن تخریج ایتدیکه اوچ کون مقدار اصلا بر طعامه موفق اولمدم چوعکث غلبه‌سندن افتان

وخیزان صفه جانبنه روان اولوم زیاده جی تابلقدن اشباع طریقده بی فود دکشدم صبیان ابو هریره
مصروع اولمش دیو سویلر ایدی باتی حال کلان صفه یه بالغ اولوم اتفاقا رسول اکرم اصحاب
صفه ایچون برکاسه یه ثرید قیوب کتوردیلر واصحاب صفه یی دعوت ایدوب اکل اتمکه شروع اتدیلر
بن دخی بنی دعوت ایده لر یو کندمی کوستردم قالقدیلر کاسه ده برشی قالمش الا کنارنده بقایه
قلیل ثریددن اثر قالمش رسول اکرم ونبی محترم جمع ایدوب بر لقمه مقداری طعام پیدا اولدی مبارک
پارمقلرینه وضع ایدوب کله بسم الله دیو امر اتدیلر اول الله حقی ایچون که بنم نفسم آنک ید قدرتنده در
اول لقمه‌یی اکل اتدم ودخی اوزره طویدم والله سبحانه اعلم الحدیث الثانی حدثنا قتیبة حدثنا
جعفر بن سلیمان الضبعی ضاد معجمه نک ضمی وبا موحده نک فتحی وعین مهمله ایله بنی ضبیعه یه
نسبتدر جهینه نک نسبتنده جهنی دیدکلری کبی جعفر بو رصدوق در وزاهد در لکن تشیع
ایله متهم در عن مالک بن دینار صغار تابعیندندر پس حدیث مذکور مرسل اولور میرک معضل
اولور دیدی زیرا ابو موسی مدنی واصحاب غرایب بو حدیثی مالک بن دینار حسن بصری دن
روایت اتدی دیو تخریج اتدیلر مالک وحسن تابعیلردر لهذا معضل قبیلندن اولور رسول
اکرمک عیشی حقنده عقد اولنان باب طویلده ان شاء الله انس حدیثندن حدیث مذکوره شاهد
ذکر اولنور قال قایل مالک در ما شبع رسول الله صلی الله علیه وسلم من خبز تنوینی تنکیر ایچون در
پس خبز حنطه وخبز شعیره شامل اولور قط اشهر لغات قافک فتحی وطاء مهمله نک تشدیدیله در
وهو معناسنه ابدا مقامنده استعمال اولنور ولحم خبزا اوزرینه معطوفدر من لحم تقدیرنده تنوین
تعمیم ایچون در بعض نسخه ده ولا لحم وقوعی واوک نفی معناسنه اولمه سینی تأیید ایدر الا علی
ضفف ضاد معجمه نک وفانک اولینک فتحه لریله در بعضیلر استثنانی متصل وبعضیلر منقطع در
دیدیلر میرک لفظ قط دلالت ایتدیکی دهردن استثنادر پس فی الحقیقه ایکی نفی وایکی استثنایه
منجر اولور دیدیلر یعنی رسول اکرم هرگز مطلق خبزدن طویمدیلر الا ضفف اوزره کذلک
مطلقا لحمدن طویمدیلر الا ضفف اوزره قال مالک بن دینار سألت رجلا من اهل البادیة
یعنی مالک دیدیکه اهل بادیه لغات غریبه یه زیاده مطلع اولدقلرندن ناشی اهل بادیه دن برکمسنه یه
سؤال ایدوب دیدیم که ما الضفف ضففک معناسی نه در فقال رجل دخی بو رجل جوابنده
دیدیکه ان یتناول مجهول صیغه سیله ضبط اولندی مع الناس ظرف قایم مقام فاعل در یعنی
ضفف دیو ناس ایله معا تناول اولنمغه دیرلر حاصل معنی حدیث مذکور بو تقدیره نظرا بودر که

رسول اکرم

رسول اکرم مطلقا خبزدن ومطلقا لحمدن تنها تناول اتدکلری وقتده طویمه دیلر لکن بو ایکی
سنفدن طویدیلر ناس ایله اکل اتدکلری وقتده مخفی اولمیه که بو مقامده شبعدن مراد ثلث بطنی
طولدرمق در زیرا رسول اکرم بوتون بطنلرین طولدره جق مقداری طعام تناول اتمدکلری متعین
بلکه متواتر در ابن السکیت دیدیکه ضفف کثرت عیالدن عبارتدر ابو زید دیدیکه ضفف ضیق
وشدت دیمکدر وناسک ازدحام وکثرتندن عبارتدر ثعلب دیدیکه ضفف اولدر که اکل ایدن
کمسنه لر مقدار طعامدن چوق اوله خفف اولدر که اکل ایدن کمسنه لر طعام مقدارنجه اوله ابو زید
قولی اوزره معنای حدیث بودر که رسول اکرم احوالدن برحال اوزره طویمدیلر الا ضیق وشدت حالی
اوزره طویدیلر حاصلی خبز ولحمدن تنعم ورفاهیت وسعت اوزره طویمدیلر دیمک اولور والله اعلم
باب ما جاء فی خف رسول الله صلی الله علیه وسلم یعنی بو باب رسول اکرمک خفلری حقنده
وارد اولان حدیثلر بیاننده در مصنف بو بابده دخی ایکی حدیث ذکر اتدی الحدیث الاول حدثنا
هناد بن السری حدثنا وکیع عن دلهم دال مهمله نک فتحی ولامک سکونی وهانک فتحیله جعفر وزننده در
بن صالح العبدی الکوفی حدیثنی ابو داود وابن ماجه وبخاری قراءة جزءندن تخریج اتدیلر
عن حجیر جیمک ضمی وحاء مهمله نک فتحی ویانک سکونی بعده راء مهمله ایله در حدیثنی بعض ائمه تخریج
اتدیلر بن عبد الله عن ابن بریده تصغیر صیغه سیله در میرک دیدی که بعض نسخ شمایلده بو
لفظیله واقع اولدی که غلط فاحش در که قلم ناسخدن صادر اولمشدر صواب اولان بعض نسخه ده
واقع اولدیغی اوزره عن ابن بریده در انک اسمی عبد الله در وبریده پدرینک اسمی در صاحب استیعاب
دیدیکه بریده بن الحصیب الاسلمی رسول اکرم مکه دن مدینه یه هجرت اتدکده غمیم نام موضعه کلدکده
بریده کلوب سکسان قدر کمسنه ایله شرف اسلام ایله مشرف اولدیلر وصلوة عشایی رسول اکرمک
خلفنده ادا ایدوب قومی جانبنه روان اولدیلر احددن صکره مدینه یه کلوب برقاچ غزاده حاضر اولدیلر
ومدینه ده بر مدت ساکن اولوب بصره یه وبصره دن خراسانه کتدی یزید بن معاویه نک امارتی
ایامنده مروده وفات اتدی بخاری محمد بن مقاتل دن معاذ بن خالددن روایت اتدی که عبد الله
بن بریده دیدیکه پدرم مروده وفات اتدی وقبری حصین ده در وپدرم اهل مشرقک قایدی ونوری
در زیرا رسول اکرم بیوردیلر که ایما رجل مات من اصحابی ببلدة فهو قایدهم ونورهم یوم القیمة
عن ابیه که بریده در ان النجاشی صاحب نهایه ذکر اتدیکی اوزره نونک فتحی وجیمک تخفیفی وشینک
معجمه نک کسری وآخرنده یانک تشدیدیله در بعضیلر صواب اولان یانک تخفیفی در دیدی

شیخ ابن حجر ابن التین دن نقل ایتدیکه نجاشی یانک سکونیله در یعنی یا اصلیه در یا نسبت دکلدر
دنوننک کسری ایله حکایه اولندی نجاشی حبشه ملوکنک لقبی در تبّع یمن ملوکنک کسری فرس
ملوکنک قیصر روم وشام معا ملوکنک هرقل فقط شام ملوکنک فرعون مصر ملوکنک
زمان جاهلیتده القابی اولدیغی کبی لکن حالا حبشه ملوکنک لقبی حطّی در حاء مهمله نک فتحی وطاء
مهمله نک ویانک تخفیفیله ورسول اکرمه خف اهدا ایدن نجاشینک اسمی اصحمه ایدی همزه نک فتحی
وصاد مهمله نک سکونی وحاء مهمله نک فتحی بعده میمک فتحیله وبدر نک اسمی ابجر ایدی رسول
اکرم بر مکتوب تحریر واسلامه دعوت وعمرو بن امیه ایله ارسال ایلدی هجرتک التنجی سنه سنده
جعفر بن ابی طالب یدنده اسلامی قبول ایتدی ابن حبان هیثم بن عدی طریقندن دلهم دن
اسناد مذکور ایله تخریج ایتدیکه نجاشی رسول اکرمه شو وجهله عبودیت نامه تحریر ایتدی که انی زوجتک
امرأة من قومك وهي على دينك ام حبيبة بنت ابي سفيان واهديتك هدية هي
جامعة قميص وسراويل وعطاف وخفين ساذجين فتوضأ النبي صلى الله
عليه وسلم ومسح عليهما هیثم دن عطاف نه در دیو سؤال ایتدیلر طیلسان در دیو
جواب ویردی نجاشی هجرتک طقوزنجی سنه سنده وفات ایتدی صحیح بخاری ده جابردن
روایت اولندیکه نجاشی وفات ایتدیکی کون رسول اکرم مدینه ده صحابه کرامه دیدیلرکه
بوکون حبشده بر رجل صالح وفات ایتدی گلک صلوة جنازه سنی ادا ایدک جابر دیدیکه
صفوف اولدق رسول اکرم صلوة جنازه سنه امام اولدی وبن صف ثانیده ایدم
اهدى للنبي صلى الله عليه وسلم اکثر نسخه ده للنبي وبعض نسخه ده الى النبي واقع اولمش
مبارک دیدیکه اهدی نک لام والی ایله استعمالی کلام عربده شایع در خفين اسودين
ساذجين ساذج ساده نک معربی در یعنی برنده دیدیکه نجاشی رسول اکرمه هدیه
طریقیله ایکی سیاه خف ارسال ایتدی که خیاطه یا غیر شیئ ایله منقش دکل ایدی بعضیلر
شعوردن مجرد ایدی دیدیلر ابن سعد دیدیکه ساذج ذال معجمه نک فتح وکسری ایله لون واحد
اوزره اولان شیئه دیرلر فلبسهما یعنی رسول اکرم طهارت کامله ایله خفین قربوزنی
کیدیلر ثم توضأ صکره رسول اکرم حدث وقوعندن صکره آبدست الدیلر ومسح عليهما
خفین معهودینک اوزرینه مسح ایتدیلر تحدیث الثانی حدثنا قتيبة بن سعيد اخبرنا يحيى بن
زكريا بن ابي زائدة عن الحسن بن عياش عین مهمله نک فتحی ویای مثناة تحتیه نک تشدیدی

بعده الف

بعده الف وشین معجمه ایله در عن ابي اسحق عن الشعبي شینک فتحی وعینک سکونیله در قال
قائل شعبی در قال المغيرة بن شعبة اهدى دحية ابن خلیفه بن فروه الكلبي جمهور عندنده
دالک کسریله در جامع الاصول ده دیدیکه ابن ماکولا فتحیله در دیدی صحابی جلیل القدر در
احد وصکره اولان غزوانده حاضر اولدی هجرتک التنجی سنه سنده رسول اکرم آنی قیصره کوندروب
قیصر ایمانه کلمش ایکن بطریقلر راضی اولمدیغی قصه سیر مشهور در وبغایت جمال صورت صاحبی
ایدی حتی جبریل علیه السلام آنک صورتنه اکثریا تمثل ایدوب رسول اکرمک حضورینه
آنک صورتنده گلور ایدی للنبي بعض نسخه ده الى النبي واقع اولمش صلى الله عليه وسلم
خفين یعنی مصنفک شیخی اولان قتیبه رجال مذکورین واسطه سیله مغیره دن مصنف
تحدیث ایتدیکه دحیه رسول اکرم حضورلرینه فقط ایکی خف اهدا ایتدی وقال اسرائيل
میرک دیدیکه محتملدرکه بو لفظ یحیی بن زکریانک مذکور کلامندن اوله پس من حيث المعنى عن
الحسن اوزرینه معطوف اولوب حاصل معنی بودرکه قتیبه دیدیکه یحیی فقط خفین اهداسنی
حسن دن ابی اسحق دن شعبیدن مغیره دن روایت ایتدی وخفین وجبه اهداسنی
اسرائیل دن جابردن شعبیدن روایت ایتدی نته کیم مصنف دیدیکه عن جابر الجعفي عن
عامر که سندده قیوردده مذکور اولان شعبیدر وجبة ومحتملدرکه قال اسرائیل لفظی مصنف کلامندن
اولوب مرتبدر تعلیق ایتمک ظاهر ملاحظه اولنور پس محتملدرکه مغیره مذکور اولمغله عن عامر
یعنی مرسلا تقدیرنده اوله یاخود عن عامر عن مغیرة تقدیرنده اوله وجبه لفظی خفین اوزرینه
معطوف اولدیغی احتمال اخیری تأیید ایدر یعنی دحیه رسول اکرمه ایکی خف وبر جبه اهدی ایتدی فلبسهما
حتى تخرقا تثنیه ضمیرلری خفین وجبه یه راجعدر زیرا خفین فی الحقیقه ملبوس ولمدر یعنی رسول
اکرم خفین وجبه یی کهنه اولوب چاک اولنجه کیدیلر وفقط خفینه راجع اولمق محتملدر روایه
اوده اولدیغی اوزره وبو معنایی قول آتی تأیید ایدر لا يدري أذكي هما ام لا فاعل ضمیر رسول اکرمه
راجعدر اذکی ذکوه دن مأخوذ افعل تفضیل در وهما خفین مذکورینه راجعدر یعنی رسول
اکرم خفین معهودینی کیدکده بلمزلر ایدی که شرعا پاک ومذبوح اولان یاخود دباغت اولنمش
میته جلدندن می اتخاذ اولندی یوخسه دکلمی ایدی ولفظ هما ازکی نک اسنادی مسند الخبره
فاعلی در ابی الشیخ بن حبان الاصفهانی هیثم بن جمیل طریقندن عامردن وجبه دن تخریج ایتدیکه
انه اهدى الى رسول الله صلى الله عليه وسلم جبة من الشام وخفين فلبسهما حتى تخرقا فلم يتبين

اولمیه بعلم ازکیان همام میتة روایت ایدن صحابی رسول اکرم بلمز ایدی دیدیکی رسول اکرم
بن بلمم دیو صراحة سویلمش اوله یا خود سؤال و استقصا ایورمد قلری قرینه سیله اوله
و حدیث مذکورلر اشیاء مجهوله ده طهارة اصل اولدغنه دلیل واردر قال ابو عیسی که مصنف
کتابدر و ابو اسحق ایضا هو ابو اسحق الشیبانی یعنی سندمزبورده مذکور اولان ابو اسحق دن
مراد ابو اسحق الشیبانیدر ابو اسحق السبیعی دکلدر اکرچه اسرائیل مزبور سبیعی که
اولادندن راوی یعنی ابو اسحق سبیعی اولمه سین ایهام ایدر واسمه ابو اسحق الشیبانی نک
نامی سلیمن بن ابی سلیمن درکه اسمی فیروز یا خاقاندر میرک دیدیکه حدیث مذکورلر
ده رسول اکرم خف کیوب واوزرینه مسح اتدکلرینه دلیل واردر و سفر و حضرده خفلر
اوزرینه مسح اتدکلری اهل سنة عندنده تواتر ایله ثابت اولمشدر طبرانی اوسطده بیهقی
دعوات کبیرده ابن عباس دن اسناد صحیح ایله تخریج اتدیلر که رسول اکرم قضاء حاجت مراد
اتدکلرنده خلق دن بغایة بعید کیدرلر ایدی برکون ینه کیدوب براغاجک آلتنده اوتوردیلر
و خفلرن چیقاردیلر وارض اوزرینه وضع اتدیلر صکره خفک برینی کیدیلر و برینی
دخی کیه جک وقتده برقوش هوادن نزول ایدوب اول خفی قاپوب ینه هوایه پرواز
جوسماده طیران ایدوب خفی بایتوب اشاغی طوتدی ایچنده برسیاه ییلان زمینه دوشدی
رسول اکرم بو حالی کوروب بذه کرامة اکرمنی الله بها دیو بیورد یلر صکره اللهم انی اعوذ
بك من شر من یمشی علی بطنه ومن شر من یمشی علی رجلین ومن شر من یمشی علی اربع دیو بیوردیلر وصلی الله علی محمد وآله
وصحبه اجمعین باب ما جاء فی نعل رسول الله صلی الله علیه وسلم نعل مصدر و اسم استعمال اولنور یعنی
بو باب رسول اکرمک نعللرینک صفتی و نه طرز اوزره کیدکلرینی بیان ایدر نعل اسم اولدقده
مثنی وقتنده کیدکلری نسنه در ابن حجر نعل مؤنثدر و کاهی مطلقا آیاغی حفظ ایدن
نسنه یه اطلاق اولنور دیدی ابن اثیر دیدیکه نعل حالا تاسومه دیدکلریدر جمعی نعال کلور
ابن الهمام دیدیکه نعل اندیا باسیدر غیریلر نعل اتخاذ اتدکلری سکنلری اولان ارایح چامور
اولدیغی ایچوندر و جزم سبیبیدر شریعتنده نعل کیمک مستحبدر مسلم جابردن مرفوعا تخریج
اتدیکه استکثروا من النعال فان الرجل لا یزال راکبا ما انتعل یعنی پاپوشلری چوق ایلک
زیرا پاپوش کین کمسنه خفة مشی وقلة تعب وسلامة قدم جهتندن راکب کبیدر مصنف بوبابده
اون حدیث ذکر ایتدی الحدیث الاول حدثنا محمد بن بشار اخبرنا ابو داود اخبرنا همام بهائك فتحی

ومیمك تشدیدیله در قال قتادة قال قایل قتاده در قلت لانس بن مالك کیف کان نعل
رسول الله صلی الله علیه وسلم مخفی اولمیه که لفظ نعل اکرچه مؤنث سماعیدر لکن تانیثی
حقیقی اولمیوب و عاملی اولان صکره مذکور اولمغله کانت دیمدی یعنی قتاده دیدیکه انس دن سؤال
اتدم که رسول اکرمک نعللرینک کیفیتی نجه ایدی قباللری وارمی ایدی دیو قال قایل انس در
کان لهما قبالان محتملدر که تثنیه یی تثنیه یه مقابله طریقیله هر بر نعل ایچون بر قبال وار ایدی
دیمک اوله آخربابده ابو هریره دن رسول اکرمک نعلینک ایکی قبالی وار ایدی دیو ذکر اولنه جق
حدیث احتمال اخیری مؤیددر قبال قافک کسری و باء موحده نک تخفیفیله نعلك زمامی که
سیرنعل دیرلر دوال معناسنه یعنی اول قایش که آیاغک اورته پارمغی و یانینده اولان پارمق ایله
آیاغک اوستینه کلن تسمه مابیننده اولور جزری دیدیکه رسول اکرمک نعلینک ایکی سیری وار ایدی
که برینی باش پارمغی ایله یانینده اولان پارمغک میاننه و برینی دخی اورته پارمغی و یانینده اولان پارمغک
میاننه وضع ایدرلر ایدی که بو ایکی سیر قدمنک اوزرنده اولان سیرده جمع اولورلر ایدی که اکا شراك
دیرلر الحدیث الثانی حدثنا ابو کریب تصغیر صیغه سیله در محمد بن العلاء اخبرنا وکیع عن سفیان الثوری
عن خالد الحذاء حاء مهمله نک فتحی و ذال معجمه نک تشدیدیله نعل تقدیر ایدن و قطع ایدن کمسنه دیمکدر
خالد مزبوره حذاء تسمیه اولندیغی عمل مذکوری اتدیکی ایچوندر بعضیلر حذائین چارشوسنده
جلوسی اتدیکی ایچوندر دیدیلر حدیثنی اکرچه ائمه سته تخریج اتدیلر لکن عمل سلطانه داخل اولدیغی
ایچون معیوبدر عن عبدالله بن الحارث بن نوفل الهاشمی تابعی جلیل القدردر اب و جدینک
صحبتی و کندونک رؤیتی واردر ثقه اولدیغی مجمع علیه در عن ابن عباس قال قایل ابن عباس در
کان لنعل رسول الله صلی الله علیه وسلم قبالان مثنی میمک ضمی و ثاء مثلثه نک فتحی و نونک
تشدیدیله تثنیه دن مأخوذ اسم مفعولدر بعض نسخه ده میمک فتحی و ثانک سکونی و نونک
کسری و یانک تشدیدیله ثنی دن مأخوذ اسم مفعول اولمق اوزره ضبط اولنمش حال ماده تعریر ادرکم
ترکیبده ایکی قات قارسیده دوتا دیمکدر قبالانک صفتیدر بعضیلر شو وجهله فرق اتدیلر تثنیه ماده
سنده اول ایکی شی بر جنسدندر و ثنی ماده سنده ایکی جنسدندر اولمق ملاحظه سیله ظاهر مثنی کنهما
رفعیله مثنی نک قایم مقام فاعلیدر شراك شینک کسریله نعلك یوزنده اولان تسمه در یعنی ابن عباس
دیدیکه رسول اکرمک نعلینک ایکی قبالی وار ایدی که انلرک ایکی قات الحدیث الثالث حدثنا احمد
بن منیع اخبرنا ابو احمد الزبیری تصغیر صیغه سیله جده نسبتدر حدیثنی سته تخریج اتدیلر اخبرنا عیسی بن

طهمان طاء مهملەنڭ فتحی وهانڭ سکونیلە در قال قایل عیسی در اخرج الینا انس بن نعلین جرداوین جرداء
جردڭ مؤنثیدر کە شعری اولمیان نسنە معناسنەدر جرداء دیرلر اوت اولمیان زمین معناسنە خطابی وحافظ
ابو موسی اسکی وکهنە معناسنە دیدیلر لهما قبالان یعنی عیسی دیدیکە انس بزم ایچون ایکی شعرسیز یاخود ایکی
کهنە نعل چیقاردی کە قباللری وار قال قایل عیسی بن طهماندر فحدثنی ثابت البنانی بعد مضاف الیەدن
مقطوع ضم اوزرە مبنیدر بعد هذا المجلس تقدیرندە انهما انسڭ اخراج اتدیکی نعلین مزبورینە راجع در
کانت نعلی رسول اللە صلی اللە علیە وسلم حاصل معنا انس نعلین مذکورین عیسی بن طهمانە کوستردکد
وقتدە نعلین کیمک اولدیغی سویلمدی عیسی دیدیکە انس نعلینی کوستردیکی مجلسدن صکرە ثابت
بکا حدیث اتدی انسڭ چیقاروب کوستردیکی نعلین رسول اکرمڭ نعلینی ایدی دیو واللە اعلم
الحدیث الرابع حدثنا اسحق بن موسی الانصاری قال اخبرنا معن قال اخبرنا مالک اخبرنا سعید بن ابی سعید
اسمی کیسان بن ابی سعید المقبری میمڭ فتحی وقافڭ سکونی وبای موحدەنڭ ضمی یا فتحیلە کوفەدە بر قبرستانە
نسبتدر کە اندە نزول اتمشدی بعضیلر اکثر یا قبوری زیارە اتدیکی ایچون وبعضیلر ابن دینارڭ
قبرینڭ حافظی اولدیغی ایچوندر دیدیلر تابعیدر زیرا ابو هریرەدن روایتی واردر سعید اندن روایت
اتدیلر عن عبید بن جریج جیمڭ ضمی ورای مهملەنڭ فتحی ویانڭ سکونی بعدە جیم ایلە تصغیر صیغەسیلەدر وعدنی
وتابعیدر پس اسناد مذکور رباعیدر تابعی تابعیدن روایتی واردر انە عبیدە راجعدر قال لابن عمر رأیتک
رؤیة بصریەدن مأخوذدر تلبس النعال جملەسی رأیتکڭ مفعولندن حالدر السبتیة سینڭ مهملەنڭ کسریلە
وبای موحدەنڭ سکونی بعدە تای مثناة فوقیە ایلە سبتە نسبتدر کە سبت ورق السلم ایلە کە اکا قرظ
دیرلر دباغت ولنمش جلد بقرەدیرلر کە اندن نعل اتخاذ ایدرلر بعضیلر سینڭ ضمیلە سبتە نسبتدر دیدیلر
سبت براوتدر کە انکلە دباغت اولنور ابن قرقول سوق السبتە نسبتدر دیدی بعضیلر قطع معناسنە
اولان سبتدن مأخوذ اولمق ملاحظەسیلە شعری ازالە اولنان جلددر دیدیلر پس حلق لفظیلە مرادف
اولور ابن عمرڭ جوابی بو معنایە تأیید ایدر اصمعی وخلیل وابو عبیدە وجمهور اهل لغت سبتیە مدبوغ
معناسنە اولمق اوزرە اتفاق اتدیلر وسبتیە جلد مدبوغە اطلاق اولندیغنڭ وجهی جلد مدبوغ الاتن
ویوموشق اولدیغی ایچوندر دیدیلر ابو عبیدە دیدی کە زمان جاهلیتدە نعال سبتیەیی اصحاب تنعم وارباب
ترفە کیرلر ایدی احدی ابن جریج ابن عمردن بن سنی نعال سبتیە کیر اولدیغڭ حالدە کوردم دیو کلامی
اعتراض طریقیلە اولمش اولور لکن ظاهر اولان بودر کە ابن عمرڭ نعل مزبورەیە ملازمتنڭ حکمتنی بلمک ایچون
در زیرا ابن جریج صحابە کرامڭ ملبوساتدن نوع معین ایلە عدم تقیدلرینە واقف در کویا سؤال اتدی کە

لبس نعل

لبس نعل حقندە سایر صحابەیە مخالفتڭ حکمتی نەدر قال ابن عمر جوابندە دیدی کە بنم نعل سبتیەیە
اعتیاد ایتمکڭ حکمتی بودر کە انی رأیت رسول اللە صلی اللە علیە وسلم یلبس النعال التی لیس فیها
شعر ویتوضأ فیها بن رسول اکرمی شعری اولمیان نعللر کیوب وهم بو نعللر آیاقلرندە ایکن آبدست
آلدقلرینی کوردم بو کلام نعال مزبورەنڭ طهارتنە دلالت ایدر رسول اکرم آیاقلری یاش
اولدیغی وقتدە نعلین مزبورەیی کیمکدن اجتناب اتمدکلری یا اصل طهارتلرینە یا دباغت ایلە حاصل
طهارتلرینە اعتماد بیوردقلرندن ناشیدر فانا احب ان البسها پس بندە رسول اکرمە موافقت
ایچون نعال مزبورەیی کیمەیی سورم حدیث مذکور ایلە هر وقتدە وهر حالدە نعال سبتیە کیمک
جایز اولدیغنە استدلال اتدیلر احمد مقابردە کیمک مکروهدر دیدی احمد وابو داود وحاکم
بشیر بن الخصاصیەدن تخریج اتدیلر کە بر کون قبرستاندە نعل سبتیە ایلە کزر ایدم ناکاه آردمدن
برکمسنە ندا ایدوب دیدیکە یا صاحب السبتیتین اذا کنت فی هذا الموضع فاخلع نعلیک طحاوی
اعتراض اتدیکە جایزدر کە سبتیتینی خلع ایلە امر موتای مسلمینە نعلین مزبورتیندن اذیت
حاصل اولدیغنە بناءً اولە زیرا حدیث شریفدە ثابت اولدیکە میتی دفن ایدوب هرکس منزلینە
توجە وعودت اتدکلرندە میت آنلرڭ نعللرینڭ صداسنی استماع ایدر ودیدی کە انسڭ
حدیثندن ثابت اولدیکە رسول اکرم نعللری آیاقلرندە ایکن نماز قیلدیلر ودیدیکە مسجدە
نعل ایلە کیرمک جایز اولدقدە قبرستاندە کزمک بالطریق الاولی جایز اولور شیخ ابن
حجر دیدی کە امر مذکور میتە اکرام ایچون اولمق محتملدر قبر اوزرینە جلوسدن نهی اولندیغی کبی
وسبتیتینی ذکر تخصیص ایچون دکلدر بلکە اتفاقی سبتیتین ایلە بولندیغی ایچوندر پس وارد
مطلقا نعال ایلە مقابردە کزمکدن نهیدر واللە اعلم الحدیث الخامس حدثنا اسحق بن منصور
اخبرنا عبد الرزاق عن معمر عن ابن ابی ذئب کە محمد بن عبد الرحمن بن المغیرەدر میرک کبیرتش ندر
دیدی عن صالح مولی التوأمة تای مثناة فوقیەنڭ فتحی وواوڭ سکونی وهمزەنڭ فتحیلە دخترجە
وزنندەدر کە صحابیە بر خاتونڭ اسمیدر بطن واحدەدە بر همشیرە ایلە جمع اولدیغی ایچون تسمیە
اولندی ربیعة بن امیة بن خلف الجمحینڭ همشیرەسیدر عن ابی هریرة قال قایل ابو هریرەدر کان
لنعل رسول اللە صلی اللە علیە وسلم قبالان قبالڭ معناسی مرور اتدی واللە اعلم الحدیث السادس
حدثنا احمد بن منیع قال حدثنا ابو احمد قال اخبرنا سفیان الثوری عن السدی سینڭ
مهملەنڭ ضمی ودال مهملەنڭ تشدیدی ایلە سدەیە نسبتدر صاحب صحاح سدە باب الدار در

دیدی میرك دیدیکه کوفه‌ده جامع قابوسنده واقع صفه‌یه نسبتدر زیرا سده صفه درکه آنده
ساکن اولورلر ایدی اسمی اسمعیل بن عبد الرحمن در صاحب تقریب صدوقدر لکن تشیع ایله متهمدر
دیدی معلوم اوله که بو مقامده مذکور اولان سدی دن مراد تفسیر صاحبی مشهور سدی کبیر درکه
وثاقه وضعفنده اختلاف اتدیلر سدی صغیر مراد دکلدر که سدی کبیرك حفیدی و اسمی محمد
بن مروان درکه آنك ضعفی اتفاقیدر بعضیلر کذب ایله بعضیلر رفض ایله متهم در دیدیلر
قال قایل سدیدر حدثنی من سمع عمرو بن حریث تصغیر صیغه‌سیله درعمرو و فیبور صحابی
صغیردر واقدی دیدیکه رسول اکرم وفات اتدکده اون ایکی یاشنده ایدی مخفی اولمیه که سدی
عمرو بن حریث دن استماع ایدن کمسنه‌نك اسمینی تصریح اتمدی بعض ثقات عمرودن حدیث
روایت ایدن کمسنه‌لرك اسامیسین تعداد اتدکدن صکره دیدیکه ظنم بودرکه بو حدیثی استماع
ایدن عطا بن السائب در سدی عطانك اختلاطندن صکره حدیث اخذ اتمکله متفطن
اولمسونلر دیو مبهم ذکر اتدی نقاد علماء اسماء رجال دیدیلرکه عطا ابن السائبدن قبل
الاختلاط استماع ایدن معتمددر بعد الاختلاط استماع ایدن معتمد ومعتدبه دکلدر لکن
ابن حبان شعبة بن حمید طریقندن ابی ذردن قال رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلم
یصلی فی نعلین مخصوفتین من جلود البقر لیو تخریج اتدیکی حدیث بابه شاهدر قال قایل عمرو
بن حریث در رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلم یصلی فی نعلین مخصوفتین خصف
بر شیئی بر شیئی اوزرینه وضع اتمکدر صاحب تاج دیدیکه الخصف برهم نهادن نعلین ودوختن
حنفی دیدیکه رسول اکرمك نعلری ایکی قات دریدن دیکلمش ایدی وصلوة مذکوره جنازه نمازی
وغیری نماز اولمق محتملدر حاصل معنی سدی دیدیکه عمر بن حریثدن استماع ایدن برکمسنه بکا خبر ویردی
که عمرو بن حریث دیر ایدی کم بن رسول اکرمی ایکی قات دیکلمش ایکی آیاقلرنده ایکی نماز قیلر ایکن کوردم
ودخی معلوم اوله که رسول اکرم نعلینی کندو تیکر ایدی زیرا ابن حبان وحاکم عائشه حدیثندن تخریج اتدیلرکه
رسول اکرم ثوبلرینی کندو خیاطت ونعللرینی کندو خصافت ودلولرینی رقاعت ایدرلر ایدی والله اعلم
الحدیث السابع حدثنا اسحق بن موسی الانصاری اخبرنا معن اخبرنا مالك عن ابی الزناد عن الاعرج ایجی
عبد الرحمن درکنیه‌سی ابو داود المزنی در حدیثی سته تخریج اتدیلر عن ابی هریرة ان رسول الله صلی الله علیه
وسلم قال لا یمشین احدکم فی نعل واحد لا یمشین نون مشدده ایله نهی غایب در وبعض نسخه‌ده واقع
اولان لا یمشی نفی صورتنده نهی درکه نهی ایله تصریحدن ابلغ اولدیغی کتب معانیده بین اولمشدر وبعض

نسخه ده

نسخه‌ده وروایتده واحدة تأنیث ایله واقع اولدیغی نعل مؤنث اولدیغنه وتذکیر ایله واحد ایله توصیف
اولندیغی نعلك تأنیثی غیر حقیقی یاخود نعل ملبوس ایله مؤول اولدیغنه بنائدر خطابی دیدیکه بر نعلده
مشیدن نهی اولندیغنك حکمتی بودرکه بر نعل ایله یورمك بغایه مشکل اولدیغندن غیری آکا نظر ایدن
سخافه رأیی وضعف عقله حمل ایدوب زیاده کریه وغایه بد شکل کورینور بعضیلر جوارح جانبینده
تعدیل اولمدیغی ایچوندر دیدی ابن العربی بر نعل ایله یورمك شیطانك یورویشی در دیدی بیهقی
عادة خلقه مخالف اولمغله باعث شهرت اولدیغی ایچوندر ولباسده شهرتدن نهی اولندی بس هرنسنه
که شهرته مؤدی اوله اندن اجتناب اولنمق لایقدر دیدی شیخ ابن حجر ابن ماجه لا یمش احدکم فی نعل
واحد ولا فی خف واحد دیو تخریج اتدی دیدی لینعلهما شیخ محی الدین نووی یانك ضمیله انعالدن
یعنی افعال بابندن امر غایب اولمق اوزره ضبط اتدی شیخ ابن العراقی جامع ترمذی شرحنده دیدیکه
اهل لغه نعل عینك فتحی وکسری ایله وانتعل دیرلر نعلی کیدی معناسنه بس ثلاثیدن یانك فتحی وعینك
کسری ایله اولور وشیخ ابن حجر اهل لغه‌دن انعل رجله قولینی نقل اتدی آیاغنه نعل کیدردی معناسنه
ودخی دیدیکه اگر هما ضمیری قدمینه راجع اولورسه ضم وفتح یا جایزدر نعلینه راجع اولورسه فتح متعین در
اولور مخفی اولمیه که ضمیر مذکور قدمینه راجع اولدیغی صورتده ضم وفتحك جوازی صاحب قاموس
کلامندن متحقق اولور نعل کفرح وتنعل وانتعل لبسها ونعلهم کمنع وهب لهم النعال والدابة
البسها النعل کأنعلها ونعلها اولیحفهما ده اولان هما ضمیری قدمینه راجع اولمق متعین ونووی
ضبطنه معین در وبعض نسخه‌ده مسلم وموطأ روایتلرینه موافق اولیخلعهما واقع اولدیغی
فتح یا فی تأیید ایدر زیرا هما ضمیری نعلینه راجع اولمق متعین در واکثر نسخ ده واقع اولان
لیحفهما بخاری روایتنه موافق درکه یانك ضمی وحاء مهمله‌نك سکونی وفانك کسری ایله احفادن
مأخوذ امر غایب در نعلی یاخفی چیقارمق معناسنه وکلمه أو تخییر ایچوندر ابن عبد البر دیدیکه
لینعلهما ده اولان هما ضمیر قدمینه راجع در اگرچه ذکری سبقت اتمدی رجوع ضمیر ذکری اولنمش
ایکی ضمیره ارجاع لغة عربده شایع در وقرآن عظیمده دخی واقعدر سیاق دلالت اتدیکی
ایچون قال الله تعالی حتی توارت بالحجاب ای توارت الشمس وقال ما ترك علی ظهرها من
دابة علی الارض جمیعا موضعینده واقع اولان تثنیه ضمیرلرینی مؤکددر معا معناسنه حاصل معنی
ابو هریره دیدیکه رسول اکرم دیدیکه البته سیزدن بریکوزك نعلده یورومسین تحیردرلرسه
ایکی نعلینی معا کیسون استرسه ایکی نعلی چیقاروب یالین ایاق اولسون مخفی اولمیه که بو حدیثی

باب نعل رسول الله ده اوخال شو معنایه اشارت ایچوندر که رسول اکرم بر نعل ایله مشیئی و بو هیئته

منهیه اوزره اندام سرو خرامنی خطوه ریز اتمدی خطابی دیدی که حکمت اولان لباس خف

و موق و جورب کبی کذلک بر یکینی کیوب بر یکینی کیممک وردایی بر دوشنه وضع اتمک

و مثلا بر آیاغنه خف و بر آیاغنه پاپوش کیمک بو بابده داخل و مکروهدر دیدیلر والله اعلم **حدثنا**

عن مالک عن ابی الزناد نحوه نصب ایله حدیث نک مفعول ثانیسیدر یعنی بزه اسحق سند مذکور

ایله حدیث مزبوری تحدیث اتدیکی کبی قتیبه دخی مالک دن ابی الزناد دن اعرج دن ابوهریره دن

من حیث المعنی حدیث مذکور مثللو تحدیث ایلدی پس قتیبه حدیثی منقطع اولمز اعرج مذکور اولدیغی ایچون

و مرسل دخی اولماز ابوهریره که صحابیدر مذکور اولدیغی ایچون والله اعلم **الحدیث الثامن**

حدثنا اسحق بن موسی اخبرنا معن اخبرنا مالک عن ابی الزبیر عن جابر ان النبی صلی الله علیه وسلم

نهی ان یاکل یاکل لفظنده ضمیر مستکننک مرجعی مذکور و معلوم اولمغله جابر **یعنی الرجل** دیدی یعنی

رسول اکرم یاکل ضمیری ایله رجل مراد ایلدی ما جابر مرجع ضمیری بیان اتمسه لفظ جابر مقدما قریبا مذکور

اولمغله اکا راجع ظن اولنور ایدی لفظ **بشماله** ده جار یاکل لفظنه متعلقدر **او یمشی** نصب ایله

یاکل اوزرینه معطوفدر **فی نعل واحدة** مونث صیغه سیله روایت اولندی یعنی جابر دیدیکه رسول

اکرم رجلک صول الیله یمه سینی و دخی بر نعل ده یورومه سینی نهی ایلدی مخفی اولمیه که رجل

اصل و متبوع و امراة فرع و تابع اولمغله امور شرعیه اولا رجاله بالاصاله و ثانیا نسایه

بالتبع توجه ایدر پس بو مقام ده دخی نهی مذکور اصالة و تبعیت وجهی اوزره رجال و نسایه

شاملدر بعضیلر بو مقامده رجل دن عموم مجاز طریقیله شخص مراد در رجل و امرایه تعمیم

محتملدر دیدیلر و دخی معلوم اوله که صول الیله یمک منهی اولدیغنک علتی مسلم بن عمر دن

تخریج اتدیکی حدیثدن معلوم اولور که لا یاکلن احدکم بشماله ولا یشربن بها فان الشیطان

یاکل بشماله و یشرب بشماله فینبغی لکل مسلم ان یحترز عن مشابهة الشیطان لئلا

یاثم به یعنی رسول اکرم بیوردیکه سیزدن بری صول الیله البته یمه سون و صول الیله البته

ایچمه سون زیرا شیطان صول الیله یر و صول الیله ایچر پس هر مسلمه لایق اولان شیطانه

بکزه ممکدر تا بو فعل ایله گناهکار اولمیه و دخی معلوم اوله که نهی مذکور صبیانه دخی شاملدر

صحیحین ده عمر بن ابی سلمه دن روایت اولندیکه بن رسول اکرمک قوجاغنده ایدم بکا صاغ

الکله اکل ایله حتی صاغ الیله یمکه معتاد اوله سین دیو بیوردیلر ان شاء الله تعالی

اطعمه بابنده بو خصوصه متعلق اولان کلمات بیان اولنور **الحدیث التاسع حدثنا قتیبة عن مالک**

و مرفوع **ح** تحریر اولنمشدر اولنمغک حکمتی سابقا مفصلا بیان اولندی **واخبرنا اسحق بن موسی**

اخبرنا معن اخبرنا مالک عن ابی الزناد عن الاعرج عن ابی هریرة ان رسول الله صلی الله علیه وسلم

اذا انتعل احدکم فلیبدا بالیمین انتعال نعل کیمک یمین دن صاغ جانب مراددر اذا انتعل

اذا اراد الانتعال تقدیرنده در کذلک **اذا نزع** اذا اراد نزعها تقدیرنده در نزع نعلی چیقار

موق در **فلیبدا بالشمال** یعنی ابوهریره دیدیکه رسول اکرم بیوردیلر که سیزک هر بیکوز پاپوش

کیمک مراد ایلدکده صاغ جانبی ایله ابتدا ایدوب اول صاغ آیاغنه کیسون و پاپوش چیقارمق

مراد ایلدکده صول جانبی ایله ابتدا ایدوب اول صول آیاغنک پاپوشنی چیقارسون خطابی

دیدیکه پاپوش کیمکدن مراد آیاغه اکرام و آیاغی محافظه در صاغ جانب صول جانبدن افضل

اولمغله پاپوشی اول صاغ آیاغنه کیوب و صاغ آیاغندن پاپوشی صکره چیقاردقده پاپوشک

صاغ آیاقده طورمه سنک زمانی چوق و صاغ آیاغه اکرام زیاده اولور شیخ ابن حجر دیدیکه

قاضی عیاض و غیری اوج مذکورک استحبابی ایچون اولمه سنده اجماع واردر دیو نقل اتدیلر

فلتکن الیمنی بعض نسخه ده فلیکن الیمین واقع اولدی **اولهما** ده اولان هما رجلینه

راجعدر و ظاهر اولان اولیهما ایدی زیرا کان نک خبریدر واسمی یمنی در مونثدر

رجل یمنی تقدیرنده اگرچه رجلک تذکیر و تانیثنده اختلاف اولندی لکن صحیح اولان تانیثیدر

پس مذکر صیغه سیله ذکر اولندیغی عضو تاویلی ایله در و لفظ اولهما تنعل نک اعرابنده

قیل و قال اولندی لکن اظهر اولان اولهما کان نک خبری و تنعل اسمندن حال اولمقدر

یعنی صاغ آیاق آیاقلرک اولی اولسون صاغ آیاغه پاپوش کیدرلدیکی حالده **واخرهما**

تنزع اکا مقایسه اولنه یعنی صاغ آیاق آیاقلرک آخری اولسون صاغ آیاغنک پاپوشی

چیقارلدیغی حالده بعض نسخه ده ینزع مذکر صیغه سیله واقع اولدی که یمنی یه ضمیرک

رجوعی عضو اعتباریله در نته کیم سابقا اشارت اولندی معلوم اوله که انتعال و انتزاع ده

تیامن ایله امردن صکره جمله ثانیه ایله تقریر ایتمک فایده سی بودر که خصلت معهوده بلکه راسخه

اولسون و اعتیاد اتمکه سعی ایدوب بو خصوصی امر سهل ظن اتمسونلر و تقدیم و تاخیر خصوصنده

بغایة اهتمام ایلسونلر و همیشه صاغ جانبک اکرامنده تقصیر اولنمسون میرک دیدیکه

ابن التین ابن وضاحدن روایت اتدی که حدیث مرفوع مذکور لفظ الشمال ده تمام

اولوب بوده مذكور اولان الفاظ حديث مرفوعي شرح وتأكيد ايچون بعض رواتك كلاميدندر
ودخي معلوم اوله كه فليكن اليمنى لفظنده رجل يمنى يه امر صحيح جمله فعل معهود ايله
اخرى متضمندر فليكتب القلم ديرلر فليكتب بالقلم معناسنه والله اعلم
الحديث العاشر حدثنا ابو موسى محمد بن المثنى اخبرنا محمد بن جعفر قال اخبرنا شعبة
قال اخبرنا اشعث شعبه اشعثى بيان ايتمكله مصنف وهو ابن ابي الشعثاء جمله سيله
بيان ايتدي شعثا شينك فتحي وعين مهملهنك سكونيله در عن ابيه كه مراد ابو الشعثا در عن
مسروق عن عائشة قالت كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يحب التيمن يعني عائشه
ديديكه رسول اكرم امور شريفه ده صاغ جانبى استعمال سورلر ايدي ما استطاع ما قدر ايچوندر
يعني قادر اولدقچه تيمن اختيارني توكيد ايچون در الضرورات تبيح المحظورات مفهومى اوزره
بحسب الاقتضا صول جانبى استعمال اتدكلرينه اشارتدر في ترجله تحبه متعلقدر شعور طرامق
وتزيين اتمك معناسنه در وتنعله لبس نعل معناسنه وطهوره طانك ضمى وفتحى ايله معناى
مصدرى ده لغتدر ما يتطهر به معناسنه كه مراد استعمال طهور در حاصل معنى رسول اكرم
قادر اولدقچه شعورلرن طرامقده ونعلرين كيمكده وآلت طهارت استعمالنده صاغ جانب
لرن استعمال اتمكي سورلر ايدي مخفى اوليه كه اشياء ثلاثه مذكوره يي ذكر حصر ايچون دكلدر
بلكه رسول اكرم من الفرق الى القدم تيامن ايتدكلرينه تمثيلدر الحديث الحادي عشر حدثنا
محمد بن مرزوق ابو عبد الله حدثنا عبد الرحمن بن قيس ابو معاوية الضبي الزعفراني
حديثني سته تخريج ايتديلر حدثنا هشام عن محمد بن سيرين عن ابي هريرة قال كان
لنعل رسول الله صلى الله عليه وسلم قبالان كان لك اسمي در ولابي بكر وعمر رسول الله
اوزرينه معطوفدر معطوف و معطوف عليه بيننده اجنبي اولان قبالان لفظى توسط
ايتديكي قبالك شاننه اهتمام ايچوندر مقصود قبالك اولدغيني اشعار واعلام
ايچوندر قبال لفظنك معناسي بو بابده بيان اولندى يعني ابو هريره ديديكه رسول
اكرمك هر نعلي ايچون كذلك ابو بكر وعمرك هر نعللري ايچون ايكي قبال يعني دوال
وار ايدي واول من عقد عقدا عثمان رضي الله عنه يعني اول بر دوكومى دوكوب قبال
اتخاذ ايدن عثمان در بو كلامده بر دوال اتخاذي جائز اولدغنه اشارت وار در
والله اعلم بالصواب وصلى الله على محمد وآله وصحبه وسلم اجمعين

باب ماجاء

باب ما جاء في ذكر خاتم رسول الله صلى الله عليه وسلم مخفى اوليه كه مصنفك سائر ابوابك
عنوانينده عادتنه موافق اولان باب ما جاء في خاتم ديمك ايدى لكن كتاب شمائل ده مقدما
مهر نبوة معناسنه اولان خاتم ايچون مخصوص باب عقد ايتمكله بو مقامده باب خاتم مكررا ذكر اولنور
ديو توهم اولنمسون ايچون لفظ ذكرى ايله ذكر ايله تغيير اسلوب قيتيم ايلديلر ولفظ خاتمده سكز
لغت وار در كه بو بيت انلري جامع در بيت خاتام خاتم ختم خاتم وختام خاتيام وخيتوم و
خيتام لكن ختم ختام مهر وضعى ايده جك آلته مخصوص وآلة تزيين ده التي الني باقى مستعملدر
يعني بو باب رسول اكرمك خاتمني ذكر حقنده وارد اولان اخبار بياننده در مصنف بو بابده
سكز حديث ذكر ايلدي الحديث الاول حدثنا قتيبة بن سعيد وغير واحد يعني مصنفك مشايخندن
جم غفير عن عبد الله بن وهب عن يونس الايلي عن ابن شهاب الزهري كه تابعي جليلدر عن انس بن
مالك قال كان خاتم النبي صلى الله عليه وسلم من ورق واوك فتحي وراك كسرى ايله فضه
يعني كوموش معناسنه در وكان فصه فانك تثليثى ايله وصادك تشديديله تركيده يوزك قاشى
ديدكلري در جوهرى فانك فتحيله در وعامه كسريله تلفظ ايدرلر وبعضيلر دخي ضمى زياده ايتديلر ديدي
وابن مالك دخي مثلث در بو منوال اوزره جواب ايتدي صاحب قاموس فص مثلثة الفاء و
كسر لحن در وجوهر روهم ايتدي ديدي حبشيا حبشه نسبتدر يعني انس ديديكه رسول اكرمك
خاتمي كوموشدن وفصى حبشي طاشي ايدي وحبشيا لفظنك معناسنده اختلاف ايتديلر بعضيلر
بلاد حبشه منسوب طاش ديمكدر كه معدني بلاد حبشده در وبعضيلر اهل حبش نكنده ديمكدر ديديلر
ياخود حبشي اطلاقي نقشى خاتمي حبش اهالسنك رسمي اوزره اولديغي ايچوندر ياخود جزع
ياخود عقيق ايدي ديمكدر زيرا جزع وعقيق اكثريا حبش ويمن ديارندن كلور ويمن حبشه كوره
سنددر والله اعلم الحديث الثاني حدثنا قتيبة بن سعيد اخبرنا ابو عوانه كه وضاح ديمكله
مشهوردر عن ابي بشر عن نافع عن ابن عمر ان النبي صلى الله عليه وسلم اتخذ خاتما من
فضة اتخاذ خاتم رسول الله كندولرى قيوجى يه ايرادوب يا پدردقله وحاضر يا پلمش بولوب الموح
ايله دخي اولور وكان يختم به صنيبا بنده به خاتمه راجع در ولا يلبسه علم يا بنده در حاصل معنى
ابن عمر ديديكه رسول اكرم كوموشدن خاتم اتخاذ ايدوب اول خاتم ايله ملوكه ارسال ايتديكي مكتوبلري
مهرلر ايدي واول خاتمي طاقمزلر ايدي ميرك ديديكه حديث مذكور ايله رسول اكرمك خاتم
طاقمدقلرينه ناطق اولان روايات جانبيننى شو وجهله جمع ممكندر كه حديث مذكورلر واقع اولان كه

ولا یلبسه جمله سی یختم نك فاعلندن حالدر وحاصل معنی بودر كه خاتم مزبور ایله مهر وضع ایدرلر ایدی
خاتم بارمقلرنده اولمدیغی حالده پس بو كلامدن مطلقا طاقمق لازم گلمز زیرا جایزدر كه مهر
وضع ایتدكلری وقتده بارمقلرندن چیقاروب ومكتوبی مهرلیوب ینه بارمقلرینه طاقه لر وبو
وضعك سری بودر كه خاتم بارمقده ایكن مهرلمك كبر وخیلادن خالی دگلدر پس مرادلری اظهار
تواضع وارث دامت در ودخی محتملدر كه ولا یلبسه لفظی یختم اوزرینه معطوف اولوب مقصود
علی سبیل الاستمرار طاقمیوب بلكه بعض روایاتده تصریح اولندیغی اوزره مهر وضع ایلمك
اقتضا ایتدكده طاقنورلر ایدی دیمكدر ودخی خطابی یه اشارت ایتدیكی اوزره محتملدر كه راوینك
عباره مذكوره دن مرادی رسول اكرمك خاتم اتخاذندن مراد شریفلری مجرد اقتضا ایتدكده مهر وضع
ایتمك اولوب طاقنوب تزین قصدیله اولمدیغن بیان اوله زیرا خاتم طاقمق عادت عرب دگلدر
پس خاتم خصوصنه متعلق اختلافات كتب فقهیه ده تفصیل اولنمغله بو مقامده آنك بیانه تعرض
اولنمدی قال ابو عیسی كه مراد مصنف در ابو بشر كه سند مذكورده مذكوردر اسمه جعفر بن ابی وحشیة
واوك فتحی وحاء مهمله نك سكونی ویانك تشدیدیله در بعض نسخه ده وحشیة واقع اولدیكی غیر منصرف
در واختلف فیه یعنی ابو بشرده اختلاف اولندی كه بعضیلر ثقه وبعضیلر ضعیف در دیدیلر والله
اعلم الحدیث الثالث حدثنا محمود بن غیلان اخبرنا حفص بن عمر بن عبید تصغیر صیغه سیله در
هو الطنافسی طاء مهمله نك فتحی ونونك ضمی وكسریله طنافسه نسبتدر كه طنفسه نك جمعیدر
طانك ضمی وفانك ضمی وكسریله وطانك كسر وفتحی دخی جایزدر بساط معناسنه در كاهی عرضی
بر ذراع مقداری خرما یپراغندن طوقنمش حصیره وصچاقلو قالیچه یه اطلاق اولنور حفص مزبوره كه
طنافسی اطلاق اولندیغی طنفسه عمل ایدوب یاخود بیع ایتدیكی ایچوندر ثقه در اخبرنا زهیر تصغیر صیغه
سیله در ابو خیثمه خاء معجمه نك فتحی ویاء مثناة تحتیه نك سكونیله وثاء مثلثه نك فتحیله
بعده میم ایله در زهیر ابو المنذر دن احترازدر زیرا ثقه دگلدر عن حمید الطویل عن انس رضی
الله عنه قال كان خاتم رسول الله صلی الله علیه وسلم من فضة فصه منه ظاهرا ولان منها ایدی
زیرا فصه یه راجعدر ایدی فضه یه ایچونچی ورق اعتباریله در یاخود من تبعیضیه ایچون ضمیر خاتمه راجع
وفضه بعض من الخاتم تقدیرنده خاتم فضه دن اولمغله فص خاتمدن بعض اولدقده فضه نك دخی
فضه دن اولمه سی لازم گلور فص مجرور اولوب خاتمدن منفصل اولمغله خاتمه … ابو
داود عنه … استشهاد … من فضة كله حاصل یعنی انس

دیدیكه

دیدیكه رسول اكرمك گوموشدن بر خاتمی وار ایدی كه فصی دخی گوموش ایدی یعنی خاتم بوندن گوموش ایدی
میرك دیدیكه بو حدیث بوندن اقدم انسدن روایت اولنان كان فصه حبشیا حدیثنه معارض دگلدر
زیرا حبشیادن مراد خاتمی یاپان قیومجی یاخاتمك نقشنی ایدن كمسنه حبشیه منسوب ایدی دیمكدر
یاخود رسول اكرمك متعدد خاتمی اولمق اوزره محمولدر والله اعلم الحدیث الرابع حدثنا اسحق
بن منصور اخبرنا معاذ بن هشام قال حدثنی ابی مراد هشام در عن قتادة عن انس بن مالك قال
لما اراد رسول الله صلی الله علیه وسلم بو قضیه رسول اكرم حدیبیه دن رجوع ایتدكلری وقتده واقع اولدی
ان یكتب الی العجم مراد ملوك عجم در كه اسمیی عن قریب انسك حدیثنده تصریح اولنور بخاری روایتنده منهم
اولنور كه عجمدن مراد روم اوله قیل له قایل ینه عجمدن بر كمسنه ایدی ابن سعد طاوس مرسلندن روایت
ایتدیكی اوزره قایل قریشدن ایدی ان العجم لا یقبلون قبولدن ماخوذدر اعتماد معناسنه
الا كتابا علیه خاتم جار مجرور مقدر وضع لفظنه متعلقدر بعضیلر مضاف محذوفدر علیه نقش
خاتم تقدیرنده دیدیلر یعنی انس دیدی كه رسول اكرم عجم ملوكنی دین حقه دعوت ایتمك ایچون
مكتوبلر تحریر وارسال مراد ایلدكده بر كمسنه رسول اكرمه دیدی كه عجمك عادتی بودر كه هر گی بر
مكتوبه اعتماد ایتمزلر الا اوزرینه مهر وضع اولنمش مكتوبه اعتماد ایدرلر علاقه كه دیدیلر مهلو(?)
اولان مكتوبی قبول ایتدكلری اسرار منكشف اولمق خوفندن احترازا وكندو مرعض(?) اولنان
احواله اغیار مطلع اولمق لایق اولمدیغن اشعار ایچوندر مخفی اولمیه كه بو كلام اقتضا ایدر كه
مهردن مراد مكتوب تحریر وطی اولندقدنصكره اوزرینه وضع اولنان مهر اوله آنجلیه سوز ایچون
ظاهر بودر كه مهردن مراد مكتوب تحریر اولندقدنصكره زیلنه وضع اولنان مهر اوله در كه وضع
اولنمسه كیمك طرفندن وارد اولدیغی متعین اولمیوب درونده مسطور اولان الفاظك معانیسنه
اعتماد گلمز فاصطنع خاتما صنعدن ماخوذ افتعال بابندن اصلنده اصتنع ایدی یعنی
رسول اكرم قایل مذكورك كلامین استماع ایتدكده كندو ایچون بر خاتم یاپلمغه امر ایلدی صاحب
فایق دیدی كه اكتتبت دیرلر بر كمسنه كندو ایچون كتابت اولنمغه وایلسه اضطرب لفظیله دخی
روایت اولنور ضربدن ماخوذ افتعال بابندن اصلنده اضترب ایدی یعنی كندو ایچون بر خاتم
ضرب اولنمغه امر ایدی كانی بعض نسخه ده فكانی واقع اولدی انظر الی بیاضه ضمیر خاتمه راجعدر
فی كفه بیاضدن یا ضمیر مجروردن حالدر یعنی انس دیدیكه خاتم مزبور فضه دن اولمغله گویا خاتمك
بیاضنی گورورم خاتم رسول اكرمك كفنده اولدیغی حالده یاخود بو خصوصه او مرتبه جزم ویقینم

وارد رکه کویا خاتم فرنبورک بیاضی چاقی کوزوم اوکوزونه در تحقیق اولنیه که بو کلامک ظاهری خاتم یازمغنک باطننده
اولمه سینی اشعار ایدر مبرک دیدیکه کفدن مراد ذکر کل واراده جزؤ طریقیله اصبع در و کلامده
قلب اولدیغی اصحاب بصائر و قلوبه پوشیده دکلدر و دخی معلوم اوله که انسدن رسول اکرم
خاتمنک فصینی کفی جانبنه وضع ایدر ایدی دیو روایت اولنان حدیث متفق علیه حدیث باب مذکوره
شاهددر لهذا بعض علما کتابلرنده شو وجهله تحریر اتدیلر که رجال فضه دن خاتم اتخاذ اتسه لر
لایق اولان بودر که فصینی باطن کف جانبنه وضع ایدهلر تزیین قصدی ایله اولمیه و همینه دخی چون
ابن بطال خاتمنک فصی ظاهر کف و باطن کفده وضع اولنمسی حقنده امر و نهی وارد اولمدی دیوب که
مرادی امر و نهی ده حدیث قولی وارد اولمدی دیمکدر امام مالکه دیدیلر که سیز خاتمنک فصینی
باطن کفه وضع ایدرمی سیز جوابنده لا دیدی والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا محمد بن یحیی اخبرنا
محمد بن عبد الله الانصاری بن المثنی بن عبد الله بن جد انس بن مالک الانصاری حدیثنی سته
تخریج اتدیلر معلوم اوله که اسم مذکور ایله مسمی اوچ عدد کمسنه در که برینک جدی ذکر اولندی
و برینک جدی حفص و برینک جدی زیاده در قال حدثنی ابی که عبد الله بن المثنی در صدوق در
لکن غلطی چوقدر عن ثمامة ثاء مثلثه نک ضمی ایله ابن عبد الله بن انس بن مالک الانصاری در
حدیثنی سته تخریج اتدیلر عن انس بن مالک قال کان نقش خاتم رسول الله صلی الله علیه وسلم
بخاری روایتنده کان نقش الخاتم ثلاثة اسطر واقع اولدیغی قرینه سیله بو مقامده دخی کان
خبری محذوف اولمق ظن اولنور پس محمد سطر جمله سی مبتدا و خبر و استیناف طریقیله مقدر
اولان ثلثة اسطر لفظی مبینی اولور و رسول رفعله تنوینسز حکی اولمق اوزره ظاهردر و لفظ
سطر خبری اولدیغنه نظراً مرفوع و منون اولمق دخی جایزدر کذلک والله رفعله و جر ایله جایزدر
سطر پس مجموع نقش خاتم محمد رسول الله لفظی اولور لکن ابو الشیخ اخلاق النبی ده عرعرة بن
البرند روایتندن انسدن تخریج اتدیکه کان فص خاتم رسول الله صلی الله علیه وسلم حبشیاً
مکتوباً علیه لا اله الا الله محمد رسول الله ابن سعد ابن سیرین بن [illegible] دن نقش خاتم
بسم الله محمد رسول الله ایدی دیو روایت ایلدی لکن ابن سعد طاوس و حسن بصری و ابراهیم نخعی
و سالم بن جعد دن حدیث باب لفظیله ایراد ایلدی اقدمی اکثر تعدد خواتمه حمل اولنورسه تعارض
روایات مرتفع اولور مبرک دیدیکه خاتم نقشنده حروف منقوشه مقلوب رسم اولنمدقجه مهر درست
چقماز و حدیث مذکورک ظاهری [illegible] اولمامه ترتیب مجور اوزره اولمقدر والله اعلم

الحدیث السادس

الحدیث السادس حدثنا نصر بن علی الجهضمی جیمک فتحی و هانک سکونی و ضاد معجمه نک فتحیله جهاضمه یه
نسبتدر که بصره ده بر محله نک اسمیدر ابو عمرو کنیه سیدر حدیثنی سته تخریج اتدیلر قال اخبرنا نوح بن
قیس بن رباح البصری عن خالد بن قیس عن قتادة عن انس ان النبی صلی الله علیه وسلم
اراد ان یکتب معناسنه در الی کسری قافک کسری و فتحیله دخی ملوک فرسک لقبیدر مطرزی
معرب ده فتح افصح در دیدی صاحب قاموس خسرونک معربیدر واسع الملک معناسنه دیدی و قیصر ملک
رومک لقبیدر حکایت اولنور که رسول اکرمک مکتوب بلاغت مصحوب فصاحت اسلوبلری کسری یه
واصل اولدقده محض عنادندن تمزیق و شق ایلدیکی خبری رسول اکرمه بالغ اولدقده اللهم مزق ملکه
دیو دعا اجابت بیقینلر سببیله ملک کسری مدت قلیله ده تار و مار اولدی و روم ملکی بهر قله ارسال
اتدکلری مکتوبی حرز جان کبی محفوظ ایتمکله مدت مدیده مملکت روم آسیب زوالدن مصون اولدیلر
والنجاشی ملوک حبشه نک لقبیدر فقیل له ملوک مذکوره یه مکتوب تحریر اولنمغه امر ایلدکده بر کمسنه
رسول اکرمه دیدی که انهم تحقیق ملوک سابقه لا یقبلون کتاباً الا بخاتم هرگز بر مکتوبی قبول اتمزلر
مکر اوزرنده مهر وضع اولنمش اوله فصاغ رسول الله صلی الله علیه وسلم خاتماً قایلک بو سوزک قولینی
رسول اکرم استماع اتدکده بر خاتم یاپمغه امر اتدیلر پس بو کلام بنی الامیر المدینة قبیلندن مجاز اولور
زیرا فی الحقیقه خاتمی یاپان یعلی بن امیه ایدی صاحب نهایه دیدیکه صوغ حلی صوغ ایدن کمسنه در
صاغ یصوغ فهو صائغ و صواغ حدیث شریفده اکذب الناس الصواغون واقع اولدی
حلقته لامک فتحی و سکونی ایله در محیی الدین نووی صحیح مسلم ده حلقه فضه واقع اولمغله نسخه ده
حلقه نصب و فضه یه اضافه ایله خاتماً لفظندن بدل در دیو تصحیح اتدکدنصکره حلقه لامک سکونی
ایله مشهوردر فتحیله شاذدر دیدی فضة حلقه نک خبری و جمله مستانفه در یعنی خاتم فرنبورک
حلقه سی کوموشدن ایدی و فصی کوموشدن اولمغی اشعار ایدر و نقش فیه اصول متعدده و نسخ مصححه ده
مجهول صیغه سی اولمق اوزره ضبط اولندی و ضمیر مجرور خاتمه راجع در یا فص الخاتم تقدیرنده در و
صحیح بخاریده ضمیر مستتر رسول اکرمه راجع و اسناده مجازی اولمق اوزره معلوم صیغه سیله ضبط اولندی
و علی کلا التصحیحین محمد رسول الله رفعله در مجهوله نظراً قایم مقام فاعل و معلومه نظراً حکایه
طریقیله محلی منصوب مفعول اولور یعنی خاتم فرنبورک فصنک نقشی محمد رسول الله ایدی والله اعلم
الحدیث السابع حدثنا اسحق بن منصور اخبرنا سعید بن عامر الضبعی ابو محمد البصری حدیثنی سته تخریج
اتدیلر و الحجاج بن منهال میمک کسری و نونک سکونیله ابو محمد السلمی البصری در حدیثنی ائمه تخریج اتدیلر

عن همام بنك فتحي وميم اولينك تشديديله در عن ابن جريج جيمك ضمي ورانك فتحي بعده يا بعده جيم ايله
تصغير صيغه سيله در ذكر اولنور ايدي عن الزهري تابعي جليل القدر در عن انس بن مالك ان النبي
صلى الله عليه وسلم اذا دخل الخلاء خاء معجمه نك فتحي ومد ايله اصلنده مكان خالي معناسنه در
انسان قضاء حاجت وقتنده مكان خالي ده جلوس ايتمكله مجازا مكان مزبوره استعمال اولنور
اذا اراد ان يدخل الخلاء تقديرنده در نزع خاتمه يعني انس ديدي كه رسول اكرم قضاء حاجت
ايچون خلايه كيرمك مراد ايتدكلري وقتده لفظه جلالي مشتمل اولمغله خاتمي چقارمق مكروهدر
بعضلر خاتم مزبورك نقشي آيات قرآنيه دن بر آيه اولديغي ايچون در ديدي يعني محمد رسول الله
لفظي سوره فتح ده واقع آيه دن جزء اولديغي ايچون علما بو حديث ايله استدلال ايتديلر كه
خلايه كيرن كمسنه نك اوزرنده اسماء الله دن بر اسم بولنسه اسم الهي يه تعظيم ايچون آني چقارمق
كرك و اسماء رسل دخي بو قبيلدندر و بو خصوصده صحيح اولان عمران وصحرانك فرقي كه
اولمقدر لايق اولان قضاء حاجت ايچون جلوسدن مقدم چقارمقدر اخراج اتمديوب خلاده
خاطرينه كلسه آوجي ايچنه آلمقدر و بعضيلر عمامه سنه و بعضيلر آغزينه وضع ايلمك كرك
ديديلر والله اعلم الحديث الثامن حدثنا اسحق بن منصور اخبرنا عبد الله بن نمير نونك
ضمي وميمك فتحي ايله تصغير صيغه سيله در حديثي سته تخريج ايتديلر اخبرنا عبيد الله بن عمر عن نافع
عن ابن عمر قال اتخذ رسول الله صلى الله عليه وسلم خاتما من ورق فكان في يده
يعني ابن عمر ديدي كه رسول اكرم كموشدن بر خاتم اتخاذ ايتديلر كه حيوتده اولدقجه مبارك
اللرنده ياخود تحت تصرفلرنده ايدي ثم كان رسول اكرمك وفاتندن صكره خاتم مذكور اولدي
في يد ابو بكر ابو بكرك الينده و ابو بكردن صكره عمر عمرك الينده ثم كان ابو بكردن صكره خاتم
مزبور اولدي في يد عثمان عثمانك الينده بخاري روايتي اوزره خلفاء مذكوردن خاتم مزبوري
پارمقلرينه طاقارلر ايدي پس يدندن مراد ذكر كل واراده جزء طريقيله اصبع اولور كه
ياخود خاتم مزبور تحت حكومت وزير تصرفلرنده ايدي كه كاهي تبرك قصديله پارمقلرينه طاقوب
واقتضا ايتدكجه ملوك اطرافه نامه تحرير ايتدكده آنكله مهرلرلر ايدي پس اكثر روايتده
خصوصا ابو داود ونسائي روايتلرنده رسول اكرمك خاتمي حديددن اولوب فضه ايله صارلمش
ايدي ولكن خاتم مزبور سعيد بن ابي العاصك غلامي معيقيبك تحت ضبطنده ايدي ديو
واقع اولان حديثه مناقض اولمز حتى وقع من يد عثمان في بئر اريس همزه نك فتحي و رانك

كسريله

كسريله مدينه ده مسجد قبايه قريب بر موضعك اسمي در ابن حجر بستاندر موقوف دن صرف وعدم صرفي
جايزدر ديدي مخفي اولميه كه عن قريب ايوب بن موسى طريقندن ابن عمردن روايت اولنور كه خاتم
مزبور بئر اريسه معيقيب معهود يدندن دوشدي ديو و بخاري انسدن تخريج ايتدي كه خاتم مزبور
عثمانك الينده ايكن بئر اريسك كنارنده اوتوروب خاتمي پارمغندن اوينادر ايكن چقاردي
الينده خاتمي اوينادر ايكن مزبور قويويه دوشدي اوچ كون مقداري قويونك صويني چقاروب
خاتمي تجسس ايتدك بولمديلر كذلك ابن سعد انسدن تخريج ايتدي كه عثمان ايله بئر اريسده ايدك
عثمانك عادتي بويله ايدي كه خاتمي پارمغنه ادخال واخراج ايدر ايدي معهود قويونك كنارنده كه
اوتوروب الينده خاتمي اوينادر ايكن خاتم قويويه دوشدي وافر اهتمام ايله آرادلر بولمادلر شيخ
ابن حجر ديديكه خاتمك سقوطني كاهي عثمان يدندن كاهي معيقيب يدندن ديدكلري سببنه اسناد
قبيلندن مجازدر كه عثمان معيقيبه خاتمي بر شي مهرلمك ايچون آلوب ومهرليوب وبرشي
فكرنده اولمغله خاتمي فكره مشغول ايكن الينده اوينادر ايدي كه خاتم الندن قويويه دوشدي ياخود
مهرليوب خاتمي معيقيبك الينه ويروب معيقيبك الندن قويويه دوشدي ميرك ديدي كه محتملدر كه
عثمان خاتمي معيقيبك الندن آلمق يا معيقيبك الينه ويرمك صددنده ايكن ايكيسنك
مابيننده قويويه دوشمش اوله زيرا عادتا بر كمسنه يه بر شي ويرر ايكن يا آلور ايكن
ويرن الايني الدي والان دخي ويره ني ويرمدن بلكه الينده در ديو ظن ايتمه بله شي معهود
ايكيسنك مياننده دوشوب ضايع اولور پس حقيقي راوي كيمك الندن دوشدوكيني كه
تعيين ايده مديكندن كاهي عثمان الندن وكاهي معيقيب الندن دوشدي ديو روايت ايتديلر
و دخي عثمان خاتمي الينده اوينادر ايكن قويويه دوشدي كلامنده عثمانه اوينامق عيني نسبته
محذوري ثانيده بيان اولنان نكته ايله مندفع اولور كه عثمان الينده خاتمي اويناديغي عثمانك
فكره توغلي وغلبه تحيرلرندن اولوب قصده مقارن دكل ايدي ابن بطال ديدي كه بو حديثده
دليل واردر كه بعض صلحا خاتمني ياخود بر غير شيئ الينده اوينامق عيب دكلدر شيخ ابن حجر
ديدي كه عيب اولمديغي عثمان كبي كمسنه لردن بو مقوله شي صادر اولمديغي بعض امور ضروريه فكري ايله
مشغول اولديغي ايچوندر كرماني ديدي كه عثمان خاتمي الينده اوينادر ايدي ديمك خاتمي پارمغنده
تحريك ايدر ياخود خاتمي اخراج و ادخال ايدر ايدي كه اوينامق صورتنده ديمكدر والا في الحقيقه
عثمان الينده خاتم ايله اوينار ايدي ديمك دكلدر زيرا عثمانك بو وضعي بعض امور مصلحتده تفكر ايدن

كمسنه لر وضعي در شيخ محي الدين نووي ديدي كه حديث مذكوره صالحلرك آثاريله تبرك ولباسلريني كيمك
ايله يمن اولدوغنه دليل وخاتم طاقمق جايز اولدوغنه اشعار وار در ابن بطال ديديكه شي قليل دخي ضايع
اولدوقده آني اهتمام ايله آرايوب وتفتيش ده تعجيل لازم اولدوغنه ودخي اوچ كون قدر آرايوب تعجيل
دن صكره بولنمز ايسه فراغت اولنمسنه ومطلوبك تعذرنده اوچ كوندن قدر تفحص وطلب كافي اولديغنه
دليل وار در **نقشه** يعني خاتم مذبورك فصنك نقشي **محمد رسول الله** كلمه سي ايدي معلوم اوله كه خاتم
مذبورك رسول اكرمك عقبنده ابو بكره كذلك عمره كذلك عثمانه انتقال اتديكي متعين در بس فا تعقيبيه
موقعنده تراخي ايچون وضع اولنمش ثم لفظي ايراد اولنديغي فعل اولك آخرنده فعل ثانينك
آخري متراخي اولدوغنه نظر ايله در واكر فعل اولك آخري فعل ثانينك اولي اعتبار اولنور ايسه فاء
تعقيبيه ذكر اولنور بعضيلر فرا آخر ... تم لفظنده تراخي معتبر اولمديغنه مبني در ديديلر بعض
علما ديديلركه بئر اريسه ساقط خاتم رسول اكرمدن حضرت سليمانك خاتمنده اولديغي كبي بعض
اسرار وار ايدي سليمانك خاتمي غايب اولدوقده ملكي الندن كتديكي كبي عثمانك الندن رسول
اكرمك خاتمي ضايع اولدوقده عثمانك دخي احوالي پريشان اولوب خارجيلر ظهور خروج ايدوب آخر
الامر قتلنه مؤدي وبو فتنه آخر زمانه دك متمادي اوليور والله اعلم وصلى الله على محمد وآله وصحبه وسلم

باب ماجاء في تختم رسول الله صلى الله عليه وسلم يعني بو باب رسول اكرم خاتمي نه كيفيت اوزره
طاقدقلرنده وارد اولان احاديث بياننده در بعض نسخ شمائلده باب في ان النبي صلى الله
عليه وسلم كان يتختم في يمينه واقع اولدي بس ظاهر اولان بودركه مصنف عندنده رسول اكرم
خاتمي صاغ اللرينه طاقدقلرينه دلالت ايدنلر وآيات صول اللرينه طاقدقلرينه دلالت ايدنلردن اولا
راجح اوله لهذا بو بابده صول اللرينه طاقديغنه دال حديث ايراد ايتمدي بلكه جامعنده ديدي كه
بعض اصحاب قتاده قتاده دن انس دن رسول اكرم خاتمي صول اللرينه طاقدي ديو روايت ايتدي
وبو روايت صحيح دكلدر ديدي واكثر علماء رسول اكرم خاتمي صاغ اللرينه طاقديغنه دلالت ايدن
احاديث موجبي اوزره صاغ اله طاقمغي ترجيح ايتديلر وبيهقي خصوص لبس خاتمده واقع اولان احاديث
متعارضه ما بيننده شو وجهله توفيق ايتديكه رسول اكرمك صاغ اللرينه طاقديغي خاتم ذهب در وصول
اللرينه طاقديغي خاتم فضه ايدي وآنز بابده ... ابن عمردن روايت اولنان
حديث صول اللرينه طاقديغي خاتم فضه اولديغنه دلالت ايدر ديدي لكن مسلم انس دن ان النبي
صلى الله عليه وسلم لبس خاتما من فضة في يمينه فصه حبشي ديو تخريج ايتديكي حديث ايله بيهقي كلامي
مشكل

مشكل اولور وبعضيلر شو وجهله جمع ايتديلركه رسول اكرم اول حالده صاغ اللرينه طاقمش ايدي
لكن صول اللرينه تحويل ايتدي زيرا ابو الشيخ وابن عدي عبد الله بن عطادن نافع دن ابن عمردن رسول
اكرم خاتمي صاغ اللرينه طاقمش ايدي صكره صول اللرينه تحويل ايتدي ديو تخريج ايتديلر وابن سعد جعفر
بن محمد طريقندن رسول اكرم خاتمي ذهبي طرح ايدوب وخاتم فضه اتخاذ ايتدكده صول اللرينه طاقدي
ديو تخريج ايتدي مخفي اولميه كه ذكر اولنان ابن عمر حديثنك سندي ضعيف وحديث اخير مرسل يا خود
معضل در لكن بعض علما ديديلركه مرسل جمهور عندنده حجت ومعضل سندي ضعيف اولان حديث
مقوي اولور وبغوي دخي بو وجهله توفيق ايدوب ديديكه رسول اكرم اوايلده صاغ اللرينه طاقوب
صكره صول اللرينه تحويل ايتديلر وبو منوال اوزره مستمر اوليور ابن ابي حاتم ابو زرعه دن بو بابده
واقع احاديث مختلفه دن سؤال ايتدم ديدي جوابنده ديديكه لا يثبت هذا ولا هذا ولكن في يمينه
اكثر شيخ محي الدين نووي ديديكه فقها خاتمي صاغ اله وصول اله طاقمق جايز اولدوغنه اتفاق
ايدوب هر برينه طاقمق مكروه دكلدر ديدكدن صكره افضل اولانده اختلاف ايتديلر سلف دن
چوق كمسنه لر صاغه وچوق كمسنه لر صوله تختم ايتديلر وامام مالك صاغه طاقمق مكروه بلكه
مستحب اولان صوله طاقمقدر ديدي ودخي معلوم اوله كه رجاله مستحب اولان خاتمي خنصره يعني
كوچك پارمغه طاقمقدر بخاري انس دن فاني لاري بريقه في خنصره ديو تخريج ايتدي سبابه و
وسطايه طاقمقدن نهي اولنديغي علي كرم الله وجهه ان البس خاتمي في هذه وهذه كه مراد سبابه و
وسطي در ديو تخريج ايتدكلري حديث ايله ثابت در وابهام وبنصره طاقمق خصوصنده رسول اكرم وصحابه
وتابعين دن هيچ روايت وارد اولميور ونفس جميع پارمقلرينه طاقمق جايز در والله اعلم

الحديث الاول حدثنا محمد بن سهل بن عسكر البغدادي حديثني مسلم وترمذي ونسائي تخريج ايتديلر
وعبد الله بن عبد الرحمن قالا قائل محمد وعبد الله در **اخبرنا يحيى بن حسان** فعال وفعلان وزني اوزره
اولمق محتمل اولمغله صرف وعدم صرفي محتملدر حديثني ابن ماجه دن غيري ائمه تخريج ايتديلر **اخبرنا سليمن
بن بلال** حديثني ستة تخريج ايتديلر **عن شريك بن عبد الله بن ابي نمر** نونك فتحي وميمك كسري بعده
راء مهمله ايله در شريك بن عبد الله القاضي دن احتراز در **عن ابراهيم بن عبد الله بن حنين** حاء
مهمله نك ضمي بعده ... **عن ابيه** كه عبد الله
بن حنين در حديثلريني ستة تخريج ايتديلر **عن علي بن ابي طالب رضي الله عنه ان النبي صلى الله
عليه وسلم كان يلبس** ... **خاتمه في يمينه**

ومصنف بو بابده طلقا حديث ايراد ايتمدي

یعنی علی دیدی که رسول اکرم خاتمی صاغ الینه طاقار ایدی ابن حجر فی اکثر الاحوال قیدی ایله تقیید
ایتدی زیرا التختم نوع ما تزیینی متضمن در و صاغ ال تزیینه مناسب در مخفی اولمیه که مصنف
حدیث مذکوری ایکی وجه دن ایراد ایدوب وجه ثانیسی حدثنا محمد بن یحیی اخبرنا احمد بن صالح اخبرنا
عبد الله بن وهب عن سلیمان بن بلال عن شریک بن عبد الله بن نمر نحوه ابو یعلی وابن حبان
تصحیح وابو داود ونسائی تخریج ایتدیلر پس جائز در که رسول اکرم خاتمی کاهی صول الینه طاقدیغی
مجرد صول اله طاقمق جائز اولدیغنی اشعار ایچون اوله لکن جمهور خاتمی صول اله طاقمق سنة
اولدیغنه مسلم انس دن کان صلی الله علیه وسلم یتختم فی یساره دیو روایت ایتدیکی حدیث ایله
و بعض حفاظ صول اله طاقمق صحابه وتابعین دن مروی در دیدکلری کلام ایله استدلال ایتدیلر
مصنف عن قریب جابر دن روایت ایتدیکی حدیث ضعیف در و رسول اکرم خاتم صاغ الده ایکن
وفات ایتدی دیو وارد اولان حدیث متروک در کذلک بزارک کان علیه السلام یتختم فی یمینه
وقبض والخاتم فی یمینه دیو ایراد ایتدیکی حدیثک سندنده کذاب وار در ودخی حافظ ابن رجب
رسول اکرم خاتمی صول الینه طاقدیغی رسول اکرمک آخر امری در دیو حدیث وارد اولدی دیدیسه ده کیجک
التختم بالیمین لیس بسنة قولیله استدلال ایتدیلر وشرح شرعة الاسلام دیدیکه وقوله علیه السلام
اجعلها فی یمینک کان ذلک فی بدء الاسلام ثم صار ذلک فی علامات اهل البغی ودخی انس دیدی که
خاتم النبی صلی الله علیه وسلم هذه وصول الینک خنصرینه کوستردی وصول الینی خاتم ایچون اختیار
ایتدکلرینک وجهنده دیدیلر که صول ال صاغ اله نسبت ضعیف وناقص وافعال محموده دن محروم اولمغله
اول که محتاج زهور قلمدن مصونی اوزره جبر نقصان وحرکات ظاهره سبب قلیل اولمغله کبر وخیلادن
بعید اولدیغی ایچون در کذلک خنصری اختیار دخی بو معنی و خنصر جمله اصابعدن کوچک اولمغله
بویوک خاتمه محتاج اولمدیغی ایچون در ودخی معلوم اوله که حدیث ضعیفده وارد اولدی که رسول
اکرم بر مهم حاجتک نسیاننده خوف ایلسه خاتمنه مذکر اولسون ایچون بر رشته باغلار ایدی ابو یعلی دن
دخی بو منقول روایت اولندی لکن ابن حجر موضوع در دیدی والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا
احمد بن منیع اخبرنا یزید بن هارون عن حماد بن سلمة قال قائل حماد در رأیت ابن ابی رافع
اسمی عبد الله وحماد بن سلمه نک شیخی در که اکثر ائمه حدیثنی تخریج ایتدیلر یتختم فی یمینه جمله سی رأیت
نک مفعول ثانیسی حالدر فسألته ضمیر منصوب ابن ابی رافعه راجع در عن ذلک تختم فی الیمینه
اشارة در سببنی ذلک تقدیرنده در فقال قائل ابن ابی رافع در رأیت عبد الله بن جعفر

الطیار بن

الطیار ابن ابی طالب رض حبشه ده تولد ایتدی وارض حبشه ده اسلامده اول تولد ایدن بودر
رسول اکرمه بیعت ایتدکده یدی یاشنده ایدی اون یاشنده بالغ اولوقده رسول اکرم وفات
ایتدی سکسن یاشنده بالغ اولوب هجرتک سکسنجی سنه سنده مدینه ده عبد الملک خلافتنده وفات
ایدوب عبد الملک صلوة جنازه سنی قیلدی عمی علی کرم الله وجهه زینب بنت فاطمه یی آکا تزویج ایتمش
ایدی جواد وعفیف وظریف وحلیم ایدی که قطب السخی وبحر الجود تسمیه ایدرلر ایدی کاشفی
دیدیکه اسلامده عبد الله بن جعفردن اسخی کمسنه کلمدی وملحقنده نصیب الشاعر دیدیکه بیت
لزمت نعم حتی کانک لم تکن ۞ عرفت من الاشیاء شیئا سوی نعم ۞ وعادیت لا حتی کانک
لم تکن ۞ سمعت بلا فی سالف الدهر والامم ۞ حدیثنی سته تخریج ایتدیلر ۞ یتختم فی یمینه وقال
عبد الله جعفر کان النبی صلی الله علیه وسلم یتختم فی یمینه یعنی حماد بن سلمه دیدیکه ابن ابی
رافعی کوردم خاتمی صاغ الینه طاقار اولدیغی حالده وانوز بو کیفیتک سببندن سؤال
ایتدم جوابنده دیدیکه عبد الله بن جعفری کوردم خاتمی صاغ الینه طاقار ایدی مخفی اولمیه که
مصنف حدیث مذکوری ایکی وجهدن ایراد ایلدی وجه ثانی بودر که حدثنا یحیی بن موسی
اخبرنا عبد الله بن نمیر نونک ضمیله وتصغیر صیغه سیله در اخبرنا ابراهیم بن الفضل عبد الله بن
عقیل عینک فتحی وقافک کسریله در عن عبد الله بن جعفر ان النبی صلی الله علیه وسلم
کان یتختم فی یمینه یعنی عبد الله بن محمد عبد الله بن جعفردن روایت ایتدی که رسول اکرم خاتم
صاغ الینه طاقار ایدی مصنف جامعنده بخاریدن نقل ایتدیکه خاتم صاغ اله طاقمق خصوصنده
وارد اولان احادیثک بغایه اصحی عبد الله بن جعفرک بو حدیثی در الحدیث الثالث حدثنا
ابو الخطاب خاء معجمه نک فتحی وطاء مهمله نک تشدیدیله کنیه سیدر زیاد زاء معجمه نک کسری ویاء
مثناة تحتیه نک تخفیفی ایله اسمی در حدیثنی سته تخریج ایتدیلر ابن یحیی اخبرنا عبد الله بن میمون
عن جعفر بن محمد الصادق ایله ملقب در ابن علی بن الحسین بن ابی طالب در والده سی
فروه بنت القاسم بن محمد بن ابی بکر رضی الله عنهم مناقبی رتبه تحریردن افزون ۞ وحیطه تقریردن
بیروندر ۞ جمیع طوائف عندنده حمیده ۞ وهر فرقه میاننده ستوده در ۞ حتی اهل خواص وتکبیر
بلکه ارباب کیمیا واکسیر دخی اکا ادعاء انتساب ۞ واهل کلام وتصوف انک آثارینه سندیله
فضائل اقتباس ۞ ومعارف اکتساب ایدرلر ایدی ۞ وفوائد نشر ده کرندن بری بودر که هر کمسنه نک
مرض بایل تعجیز ایلسه اوزرینه بوندن کوره آیة الکرسی قراءه ایتسه نه حق سبحانه وتعالی اول کمسنه یه

نخ صح

شفا ایدر ایدی حکایه اولنور که دوانقی جعفر صادق حضرتلرین احضار وقتلنه فرمان اصدار ایتدی ناگاه براژدر دندانلی فاین ظهور ووانقی اوزرینه هجوم ایلدی دوانقینک غلبهٔ رعبندن اندامنه لرزه و اعضاسنه رعشه دوشوب جعفرک حضورینه هزار شرم و ندامتله جلوس ایدوب دیدیکه یا جعفر بن دن حرنه که خاطرکه کلورسه قلدم ماتریکه خطور ایلیه بلا توقف رجا ایله که اسعافنه مبادرت و قبولنه مسارعت اولنور جعفر دیدیکه سندن رجا ایدرم که بنی حضورکه برکره دخی احضار ایلمه و بندن برشی رجا ایله دیو رجا ایتمه و دخی حکایت اولنور که جعفردن سؤال ایتدیلر که سنک صانعک وار اولدیغنه دلیلک نه در جواب ویردیکه اعظم ادله بنم کندو نفسمده موجوددر زیرا بنم نفسم ایکی احتمالدن خالی دکلدر که یا بن وار اولوب کندیمی ایجاد ایتدم یا خود یوق اولوب کندیمی ایجاد ایتدم اول ایجاد موجودی مستلزم و ثانی معدومک ایجادینی مقتضیدر پس طرفینک فسادینی کوروب یقیناً بلدم که نفسمک برغیری صانع موجود و قادری واردر که آنی ایجاد ایلدی **عن ابیه** که محمد بن علی بن الحسین بن علی ابی طالبدر لقبی باقردر علمی بقر یعنی شق ایدوب اصل و فرعنه و جلی و خفی سنه عالم اولدیغیچون تابعی جلیل القدردر جابر انصاریدن استماع ایتدی کلمات معجز سمات نبوین بریسلاح الکلام فصیح الکلام **عن جابر ان النبی صلی الله علیه وسلم کان یتختم فی یمینه** معنا بیوروری ایتدی معلوم اوله که شیخ ابن حجر عسقلانی بو حدیثک سندینه ضعف وارددر دیدی زیرا دیدیکه عبد الله بن میمون جهتندن اولمق ظن اولنور زیرا بخاری آنک حقنده ذاهب الحدیث دیدی و ابو زرعه واهی الحدیث مصنف منکر الحدیث ابو حاتم متروک الحدیث ابن حبان آنک تفرد ایتدیکی حدیث ایله احتجاج جایز دکلدر دیدی و دخی حدیث مذکورک شواهدی اولمغله روایتی متقوی اولوب حد نکارتدن چیقدی دیدی والله اعلم **الحدیث الرابع حدثنا محمد بن حمید** تصغیر صیغه‌سیله‌در **الرازی اخبرنا جریر** جیمک فتحی بعده رای مهمله‌نک کسری بعده یاء مثناة تحتیه بعده رای مهمله ایله‌در **عن محمد بن اسحق عن الصلت** صاد مهمله‌نک فتحی و لامک سکونیله‌در **بن عبد الله** بن نوفل بن حارث بن عبد المطلب **قال** قایل صلت‌در **کان ابن عباس یتختم فی یمینه ولا اخاله** همزه‌نک کسریله لا اظنه معناسنه‌در صاحب صحاح خلت الشیء اخیلاً وخیلةً وخیلةً وخیلولة دیرلر شیئی ظن ایلمه مستقبلنده اخاله دیرلر همزه‌نک فتحیله و ضمیر منصوب ابن عباسه راجعدر **الا قال** قایل ابن عباسدر

کان

کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یتختم فی یمینه یعنی صلت دیدیکه ابن عباسی خاتمی صاغ الینه طاقار ایدی دیو سویلدی و بن ابن عباسی ظن ایتم الا رسول اکرم خاتمن صاغ الینه طاقار ایدی دیو سویلدی ظن ایدرم ابو داود بو وجه‌دن محمد بن اسحقدن روایت ایتدیکه صلت بن عبد الله صاغ الینک کوچک پارمغنه خاتم طاقمش کوردوم و سببندن سؤال ایتدم جوابنده دیدیکه ابن عباسی کوردوم که خاتمی شو وجهله طاقوب دیوب فصنی صاغ الینک ظهرینه کتوردی و دیدی که ابن عباسی ظن ایتم الا بو کیفیتی رسول اکرمدن کوروب خاطرنده قالمشدر والله اعلم **الحدیث الخامس حدثنا ابن ابی عمر** که اسمی محمد بن یحیی بن عمردر که جدینه نسبت ایله تخریج مشهوردر **اخبرنا سفیان** بن عیینه **عن ایوب بن موسی** حدیثنی سته تخریج ایتدیلر **عن نافع عن ابن عمر ان رسول الله صلی الله علیه وسلم اتخذ خاتماً من فضة وجعل فصه مما یلی کفه** مسلم روایتنده مما یلی باطن کفه واقع اولدی یعنی ابن عمر دیدیکه رسول اکرم کوموشدن برخاتم اتخاذ ایدوب خاتمک فصنی کفنک ایچنی ویی ایدر جانبه ایلدی حالبوکه فصنی و حبشی ایچنه آلدیلر علما دیدیلر که رسول اکرم خاتمک فصینی باطن کفه و ظاهر کفه وضع ایلمک خصوصنده برشی ایله امر ایلمدی پس ایکی جانبه وضع ایلمک جایزدر و سلف ایکی وجه ایله دخی عمل ایتدیلر و ابن عباس ظاهر کفه وضع ایدر ایدی شیخ محی الدین نووی صحیح مسلم شرحنده دیدیکه باطن کفه وضع ایلمک اولیدر دیدی زیرا رسول اکرمه اقتدا و عجب و کبردن بعید اولدیغندن ماعدا فصک محفوظ اولمسنه مناسبدر **وتقش** مجهول صیغه‌سیله‌در **فیه** ضمیر خاتمه یا خود فصه راجعدر **محمد رسول الله** یعنی خاتم یا فصده بو لفظ نقش و ترسیم ایدلدی پس جمله اسمیه تأویل مفرددر مرفوع المحل قایم مقام فاعل اولور و اگر نقش معلوم صیغه‌سیله اولورسه ضمیر مستکن رسول اکرمه راجع اولوب جمله اسمیه منصوب المحل مفعولی و امر بنقشه فیه لفظ محمد رسول الله قوه‌سنده اولور **ونهی** ضمیر مستکن رسول اکرمه راجعدر **ان ینقش** قافک ضمیله‌در **احد علیه** یعنی دخی رسول اکرم نهی ایلدی برغیری کمسنه خاتمنه محمد رسول الله لفظینی حک ایلمکدن یا خود رسول اکرمک خاتمی منوالی اوزره نقش ایلمکدن پس ان ینقش احد خاتمه علی النقش یا علی نقش خاتمه علیه السلام تقدیرنده اولور شیخ ابن حجر دیدیکه نهی مزبورک سببی بودرکه رسول اکرم خاتم اتخاذ و اسم وصفینی آنده نقش ایلمکدن مرادی ارسال ایتدکلری نامه‌لر مهرلمک ایچوندر پس کندولره مخصوص علامت

اولمق لازمدر والا غیری دخی نقشی معهود کبی نقش ایتسه لر اعتماد قالمیوب بلکه نیجه مفسده یه مؤدی
اولوردی **وهو الذی سقط من معیقیب** میمك ضمی و مهمله نك فتحی و مثناة تحتیه نك سکونی و قافك مکسوره و مثناة
تحتیه نك سکونی بعده موحده ایله در ابن ابی فاطمة الدوسی که حلیف بنی عبد شمس در و صاحب الهجرتین در
عمر رضی الله عنه امین بیت المال ایتمش ایدی و جذام مرضنه مبتلا اولوب عمر بن الخطاب رضی الله عنه امریله
حنظل ایله علاج ایتدیلر حبشه یه هجرت ایدوب بعد زمان مدینه منوره ده رسول اکرمك شرف خدمتیله
مشرف اولدقده رسول اکرمك خاتمنی حفظ خدمتیله شرفیاب اولدی **فی بئر اریس** یعنی معیقیبدن اول خاتم
بئر اریسه ساقط اولدی خاتم ذکری مرور ایدن خاتم ایدی و سقوطا خاتمك کیفیتی سابقا بیان اولنمشدر
دمیری شرح منهاج نوویده سنویدن روایت ایلدیکه معاذ رضی الله عنه بر خاتم اتخاذ ایدوب اننده محمد رسول
الله لفظی نقش ایتمشدی رسول اکرم بو کیفیته واقف اولدقده آمن کل شیء من معاذ حتی خاتمه
دیو بیوردیلر و معاذك خاتم قزبوری آلوب بارمقلرینه طاقدیلر محتملدرکه معاذك بو فعلی نهیدن اول
اولمش اوله یاخود نهیی استماع ایتمزدن اول اتخاذ ایتمش اوله یاخود معاذ نهیی قزبوری تنزیهی ظن
ایتمش اولوب اتخاذ ایلیه ابن حجر معاذه مخصوص اولمق محتملدر دیدی لکن رسول اکرم خاتم معاذدن
اخذ ایتدی دیو واقع اولان روایت چندان بو احتماله مساعد دکلدر **الحدیث السادس حدثنا**
قتیبة بن سعید اخبرنا حاتم حاء مهمله تاء مثناة فوقیه نك کسریله در **بن اسمعیل عن جعفر الصادق**
بن محمد الباقر عن ابیه که محمد باقردر **قال** قائل محمد باقردر **کان الحسن والحسین رضی الله عنهما یتختمان**
فی یسارهما یعنی محمد باقر دیدیکه حسن و حسین خاتملرینی صول اللرینه طاقنورلر ایدی رسول اکرم
اکثرا و غالبا صول اللرینه طاقمغله اکا متابعت ایچون و حسن و حسین رسول اکرمی بو کیفیتده کورمشلر
ایدی انلر دخی بو منوال اوزره ایتمزلر ایدی اما بو تقریر اوزره بو حدیثك عنوان بابه مناسبتی ظاهر
اولور مخفی اولمیه که بو حدیث حضرت حسنه نسبت ایله مرسل در زیرا باقر حسنی اصلا کورمدی و
حسینی بو کیفیتده کورمك محتملدر یاخود باقر بو کیفیتی پدری زین العابدیندن استماع ایتمش
اوله پس حسینه نظرا دخی مرسل اولور مصنف حدیث مذکوری حسین اوزرینه موقوفا ذکر ایلدی
لکن بیهقی ادب کتابنده جعفر باقر طریقندن شو لفظ ایله تخریج ایتدیکه کان النبی صلی الله علیه وسلم و ابو بکر و عمر
و علی والحسن والحسین یتختمون فی الیسار و ابو الشیخ ابن حبان کتاب اخلاق نبیده السلیمان بن بلال
طریقندن محمد بن باقردن تخریج ایتدیکی حدیثده لفظ عثمان دخی زیاده ذکر ایلدی والله اعلم
الحدیث السابع حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن اخبرنا محمد بن عیسی وهو ابن الطباع بانك تشدیدیله حکاك

دیمکدر

دیمکدرکه خاك سیده مهملهکن ویرلر **حدثنا عباد** باء موحده نك تشدیدیله در **بن العوام** واوك تشدیدیله در
حدیثنی سته تخریج ایتدیلر **عن سعید بن ابی عروبة** عینك مهمله نك فتحی و راء مهمله نك ضمی بعده واو ساکنه
بعده باء موحده ایله در حدیثنی سته تخریج ایتدیلر **عن قتادة عن انس ان النبی صلی الله علیه وسلم**
تختم فی یمینه بعض اصحاب قتاده قتادهدن انسدن ان النبی صلی الله علیه وسلم تختم فی یساره
لفظیله تخریج ایلدی مصنف جامعنده حدیث باب مذکوره حدیث غریب و اصحاب قتاده روایت ایتدیکی
حدیث مذکوره غیر صحیح در زیرا طرق اخریدن رسول اکرمك یمین و یسارینه تختم ایتدکلری ثابت در دیدی
میرك دیدیکه مسلم حماد بن سلمه طریقندن انسدن کان خاتم النبی صلی الله علیه وسلم فی هذه واشار الی
الخنصر الیسری کذلك ابو الشیخ و بیهقی قتاده طریقندن انسدن بو لفظیله تخریج ایتدیلر و دخی ابو داود
ابن عمردن کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یتختم فی یساره دیو تخریج ایتدی نووی دیدیکه ایکی روایت
دخی صحیح در والله اعلم **الحدیث الثامن حدثنا محمد بن عبید** تصغیر صیغه سیله در **المحاربی** میمك و حاء
مهمله نك فتحی و راء مهمله نك کسری بعده باء موحده ایله سیوطی دیدیکه محاربه نسبتدرکه قریشدن
بر بطن در و عبد القیسدن بر بطن در و جد در بعض نسخه ده الکوفی لفظی زیاده اولنمشدر **حدثنا**
عبد العزیز بن ابی حازم حاء مهمله و زاء معجمه نك کسریله در **عن موسی بن عقبة عن نافع عن ابن عمر قال**
اتخذ رسول الله صلی الله علیه وسلم خاتما من ذهب یعنی ابن عمر دیدیکه رسول اکرم التوندن بر خاتم
اتخاذ ایلدی ظاهر بودرکه رجاله آلتون خاتم طاقمق حرام اولمزدن اول ایدی **فکان یلبسه فی**
یمینه و اول التوندن خاتمی صاغ الینه طاقار ایدی **فاتخذ الناس خواتیم من ذهب** یعنی ناس رسول
اکرمك آلتوندن خاتم اتخاذ ایتدیکنی کوروب اکا متابعت ایچون التوندن خاتملر یاپدردیلر
فطرحه رسول الله صلی الله علیه وسلم پس رجاله التوندن خاتم حرام اولدیغنه دخی وحی نازل اولدیغی
کبی رسول اکرم خاتم قزبوریل بارمغندن چقاروب اتدی **قال** دخی دیدیکه **لا البسه ابدا** یعنی بو خاتمی
ابدا طاقمم ظاهر بودرکه مکروه اولان طاقمقدر یاپدرمق مکروه دکلدر **فطرح الناس خواتیمهم**
ناس رسول اکرمك طرح ایتدیکنی کوردکلری کبی بارمقلرندن التوندن خاتملرن طرح ایتدیلر حنفی
دیدیکه ناسدن مراد رجالدر زیرا التونك حرمتی ذکورك حقنده در کبارینه نظر ایلدر ونسایه
حلال در یاخود [illegible] و اناثه حرام اولوب بعده منسوخ ویوجاله نسبت حرمت ابقا و اناثه
نسبت حلال قیلندی وبو وجه اوزره لفظ ناسدن ذکور [illegible] و اناثه خاتملر اولور معلوم اوله که
ابن شهاب طریقندن انسدن ثابت اولدیکه رسول اکرم برکون بارمغنده کومشدن خاتم طاقمش ایدی

باشنی دخی متابعت ایچون کومشدن خاتم یاپدیروب طاقندیلر رسول اکرم خاتم ذهبی طرح ایدوب
باشنی دخی طرح اتدیلر محی السنه دیدیکه کومشدن خاتم طاقمق جایز ایکن رسول اکرم باشنی دخی طرح
التوندن اولانی طرح اتدوکنک سببی ناسک لبس خاتم فضه ایله کبر وخیلا طاری اولمق خوفندن ایدی
وبعضیلر خاتم ایله برشیی مهرلمکه محتاج اولمین کمسنه خاتم طاقمسون دیو اشعار ایچون ایدی دیدیلر
معلوم اوله که خلفاً وسلفاً جمهور علماء التوندن خاتم طاقمق رجال ایچون حرام اولمسنه اتفاق
اتدیلر ولنسا ایچون حرام دکلدر دیدیلر امام ابو حنیفه عندنده اعتبار خلقه یه در وخاتم اوزرینه التوندن
دن مسمار واوزرینه نقش ایتمک جایزدر وبعض علماء التوندن خاتم طاقمق کراهة تنزیهیه
ایله مکروهدر دیدیلر وقاضی عیاض حرمتی عند الناس مجمع علیه در دیدیکی کلام ظاهرا بعض علماء
قولنه مخالف اولمغله قاضینک کلامنی شو وجهله تاویل اتدیلر که کراهة تنزیهیه یه ذاهب اولان قول
منقرض اولوب حالا تحریمنه اجماع منعقد اولدی دیمکدر دیدیلر وابن ابی شیبه کتابنده روایت
اتدیکی اوزره سعد بن ابی وقاص وطلحه بن عبید الله وصهیب وجابر بن سمرة وعبد الله
بن یزید الخطمی وحذیفه وابو اسید التوندن خاتم طاقندقلری تاویل مذکوری تایید ایدر
ودخی معلوم اوله که التوندن خاتمدن نهی اولندیغی احادیث صحیحه ایله ثابتدر ویونس زهریدن
بر رجل صحابیدن روایت اتدیکه رسول اکرمک شرف صحبتلریله مستسعد اولدم ویارمغمده التوندن
خاتم وار ایدی رسول اکرم خاتمی کوروب الکده اولان قضیب ترنج ایدوب یعنی دورتوب القی هذا
دیو بیوردیلر ومطلقا ذهب وحریر حقنده هذان حرامان علی رجال امتی حل لنسائها دیو
بیوردقلری سند صحیح ایله ثابتدر وعبد الله بن عمر مرفوعا روایت ایلدیکه رسول اکرم بیوردیلر که
من مات من امتی وهو یلبس الذهب حرم الله علیه ذهب الجنة احمد وطبرانی بو لفظ ایله تخریج
اتدیلر ودخی معلوم اوله که التوندن خاتمدن نهی جمیع احواله شاملدر یعنی حربه مباشرت ایدن
کمسنه یه لبس حریره رخصت واردر ولبس خاتم ذهبه رخصت یوقدر زیرا خاتم ذهبک
جنکه تعلقی یوقدر فاما حین محاربه ده لبس حریر والتوندن شمشیر وسپر وقوشاقده جنک وقتنده
وحضوردر وجنکدن فارغ اولدقده اشیاء مذکوره دخی جهاددن لازمدر ودخی رجاله التوندن
اسـ [illegible] اجرام اولمغی حضرتدن مستثنی [illegible] بو روزن اتخاذ
ایتمک کذلک [illegible] اتخاذ ایتمک جایزدر وفضه دن
انی [illegible] ایتمک جایز دکلدر بالطریق الاولی لکن تماما بارمغی یاخود الی دوشسه التوندن وکومشدن

اتخاذ

اتخاذ ایلمک جایز دکلدر ومصحف شریفی التوندن ایله تحلیه ایتمک خصوصنده دورت وجه واردر اصح
وجوه اکثر علماء عندنده اکر مصحف اولورسه ایتمک جایزدر ورجلک ایسه جایز دکلدر ووجه ثانی مطلقا حرام
اولمقدر ووجه ثالث مطلقا حلال اولمقدر ووجه رابع نفس مصحفی تحلیه حلال وغلاف منفصلنی تحلیه
حرام اولمقدر اضعف وجوه بو وجهدر وسایر کتبی تحلیه مطلقا حرامدر بالاتفاق کعبه ومساجدی
التوندن وکومشدن ایله تزیین ایتمک والتوندن وکومشدن قندیللر الصاقده ایکی وجه واردر
اصحی تحریمدر ووجه ثانی جوازدر وکعبه مکرمه یی دیبا ایله سترک جوازی بو وجهدن مأخوذدر
والله اعلم وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه وسلم تسلیما کثیرا **باب ما جاء**
فی صفة سیف رسول الله صلی الله علیه وسلم صفة ووصف کشف وبیان معناسنه در
یعنی بو باب رسول اکرمک سیفنک وصفی حقنده وارد اولان احادیث شریفه بیاننده در
مخفی اولمیه که باب خاتمک عقبنده باب سیف ذکر اولندیغنک وجهی بودرکه رسول اکرم خاتم اتخاذ
اتدکلری ملوک اطرافه تحریر بیوردقلری نامه لری مهرلمک ایچون اولدیغی متحقق در پس رسول
اکرم ملوکک مالک اولدقلری سیف ومغفر ودرع مثللو متاعه مالک اولدقلرینه دال اولان
احادیثی احادیث خاتمه تعقیب مناسب اولدی وسیف آلات حرب میاننده زیاده مستعمل
وانفع وابر اولمغله اکا متعلق اولان احادیثی تقدیم ایلدی وتعقیب مزبورده بر لطیفه معقوله یه
تلمیح واردر سرکشان جهان دین مبینه دعوت وکلمه توحیده دعوته اجابتلرینه ناطق
مکاتیب تحریر ومههور ارسال اولنمق خلالنده جریر فرمان واجب الاذعان نبویه یه امتثال
ایدرلر ایسه فبها ونعم والا شمشیر عدو کش بسته میان انتقام اوله جغی امر محقق در زیرا سیف
صارم کبی حجة قاطعه وتیغ دشمن فکن مانندی قضایای خصومتی فاصله برهان قاطع وکرد جاده
برق شمشیر کبی دلیل ساطع یوقدر مصنف بو بابده دورت حدیث ذکر ایلدی **الحدیث الاول**
حدثنا محمد بن بشار اخبرنا وهب بن جریر اخبرنا ابی بعض نسخه ده حدثنی ابی واقع اولدی
وا د جریردر **عن قتاده عن انس قال کانت قبیعة سیف رسول الله صلی الله علیه وسلم من فضة**
قبیعه قافک فتحی وباء موحده نک کسریله ترکیبده یاجاق بعیر اولورکه فضه دن وحدیددن یاپارلر
وبعض شراح [illegible] القبیعة [illegible] السکین [illegible] در
شعیرة السکین ترکیبده [illegible] دینلکدر قبیعة السیف قلجک الجاقی اولورکه [illegible]
تکمنده در حدیث مذکوره سیف وسایر آلات حربی فضه قلیل ایله تحلیه وتزیین ایتمک

جائز اولدیغنه دلیل واردر و ذهب ایله تحلیه مباح دکلدر حنفی دیدیکه قوشاق دخی بو قبیلدندر
ولجام وسرجک تحلیه سنده اختلاف اتدیلر بعضیلر سیفه قیاس ایله مباح وبعضیلر زینة
دابه در یو حرامدر دیدیلر خنجر وقلمدانی فضه قبیله ایله تحلیه ده دخی اختلاف اتدیلر ودخی میرک
دیدیکه حدیث مذکور رسول اکرمک سیفنک فقط بالجاغی کومش اولدیغنه دلالت ایدر لکن
ابن سعد اسرائیل طریقندن جابردن عامردن تخریج اتدیکه علی بن الحسین رسول اکرمک سیفنی
بزه کوستردی که قبیعه سی وحمائل طاقلری حلقه لری فضه ایدی و بن غلافندن چقاردیم
که اینجه رقیق و اصلنده منبه بن حجاج سهمینک ایمش رسول اکرم اکا یوم بدرده مالک اولمشلر
و سلیمان بن بلال طریقندن دخی جعفر بن محمددن تخریج اتدیکه رسول اکرمک سیفنک نعلی
وقباعی وحلقه لری کومشدن ایدی نعل سیف ترکیده دیبلک دیدکلریدر والله اعلم
الحدیث الثانی حدثنا محمد بن بشار اخبرنا معاذ بن هشام حدثنی ابی که هشامدر **عن قتادة**
عن سعید بن ابی الحسن که حسن بصرینک برادریدر وحدیثنی ستة تخریج اتدیلر مخفی اولمیه که
سعید مذکور تابعینک اوساطندن اولمغله حدیث مذکور اکرچه مرسلدر لکن حدیث اول
اکا شاهددر **قال** قائل سعیددر **کانت** بعض نسخه ده کان واقع اولدی **قبیعة سیف رسول**
الله صلی الله علیه وسلم من فضة بیانی مرور اتدی **الحدیث الثالث حدثنا ابو جعفر محمد بن**
صدران صاد مهمله نک ضمی ودال مهمله نک سکونیله در **البصری** موحده نک فتح وکسری جائزدر
اخبرنا طالب بن حجیر حاء مهمله نک ضمی وجیمک فتحی ویاء مثناة تحتیه نک سکونی بعده راء
مهمله ایله در **عن هود** تنوین ایله در **وهو عبد الله بن سعید** اکثر نسخ مصححه ده شمائلده سعید بالله
واقع اولدی لکن علماء اسماء رجال تحقیق اتدکلری اوزره سعد یاسیز صوابدر **عن جده** ضمیر
عبد الله راجعدر مراد والده سی طرفندن جدیدر اسمنده اختلاف اتدیلر بعضیلر مزیدة بن
جابر وبعضیلر مزیدة بن مالک دیدیلر قول ثانی اصحدر العصری مهملتینک فتحیله العبدی
بن عبد القیس صحابیدر ابن منده دیدیکه رسول اکرمه کلن الجیلردندر مزیده تصحیحنده اصح اولان
جزری تصحیح المصابیحده بیان اتدیکی اوزره میمک فتحی وزانک سکونی یاء مثناة تحتیه نک فتحیله در
قال قائل مزیده در **دخل رسول الله صلی الله علیه وسلم مکة یوم الفتح وعلی سیفه ذهب وفضة**
یعنی مزیده دیدیکه رسول اکرم مکه نک فتحی کوننده مکه یه داخل اولدی سیفنک اوزرنده آلتون
وکومش اولدیغی حالده مخفی اولمیه که استعمال ذهب رجاله حرام اولدیغی احادیث صحیحه ایله ثابت

وحرفه قبوره فتح مکه دن مقدم صدور اتدیکی روایات معتمده ایله متبین اولمشدر که مزیده
حدیثنی انده معارض اولمق احتمالی یوقدر خصوصا مؤلف جامعنده مزیده حدیثی حقنده
حسن وغریبدر دیوب وابن قطان بنم عندمده ضعیفدر حسن دکلدر دیدی وابو حاتم
رازی منکردر دیدی ذهبی میزانده ابن قطانک کلامی حقدر دیدی و شیخ تورپشتی
بو حدیث احتجاجه صالح دکلدر دیدی ابن عبد البر استیعابده بو حدیثک سندی قوی دکلدر
دیدی وصحتی ثابت اولدیغی تقدیرده رسول اکرمک سیفنک ذهب وفضه سی وار ایدی
دیدیکی فضه اوزرینه آلتون یالدوز اولنمش ایدی دیمکدر که فضه اصل وذهب عارض وفرع
اولدیغنه طالبک فضه یی سؤالده تخصیص بالذکر اتدیکی دلالت ایدر که **قال طالب فسألته**
عن الفضة طالب دیدیکه شیخم هوددن اوزرینه آلتون یالدوز اولان فضه دن سؤال اتدم که رسول
اکرمک سیفنک نه طرفنده ایدی دیو **فقال** هود جوابنده دیدیکه **کانت قبیعة السیف فضة**
سیف معهودک بالجاغی کومش ایدی معلوم اوله که بخاری صحیحنده اوزاعی طریقندن سلیمان بن حبیب
دن روایت اتدی که ابو امامه دن استماع ایلدک که بر قوم بیحدوجی قیاس فتحلر اتدی هیچ برینک سیفنک
حلیه سی ذهب وفضه دکل ایدی بلکه حلیه سی علابی وآنک وحدید ایدی دیدی شیخ ابن حجر صحیح بخاری
شرحنده دیدیکه ابو امامه حدیثی دلالت ایدر که سیف وسائر آلات حربیه ذهب وفضه دن غیر شیء
ایله تحلیه اتمک اولی اوله لکن ذهب وفضه ایله تحلیه اتمک مباحدر دینلمکه جواب ویردیلر که ذهب وفضه ایله
تحلیه اتمک مطلوب اعدایه رعب القاسی ایچون مشروع اولدی وصحابه کرامک فضل [illegible] نده شده
وایمانلرینه قوة متحققه اولمغله انلر بو مقوله اسباب رعبیه تصدیدن مستغنی ایدیلر پس انلرک احوال
وشانلری زمانه خلقنک حال وشاننه قیاس اولنمز ـ حریفان باده ها خوردند ورفتند ❀
تهی خمخانه ها کردند ورفتند ـ علابی عین مهمله ولامک فتحیله وباء موحده نک کسریله علباءنک
لامک سکونیله جمعیدر ابو نعیم مستخرجنده اوزاعیدن روایت اتدیکی اوزره دباغت اولنمش خام جلددر
وغیریلر دیدیلر که علابی شول عصبدر که یاش ایکن قلجک قبضه سنه صارارلر دقوریدقده بغایت
مستحکم اولور حتی شمیه جلادقده بو منوال اوزره صارارلر خطابی دیدی که اوغلاق عصبندن
ایدرلر زیرا آنک عصبی سائر عصبلردن متیندر آنک همزه ونونک ضمی بعده کاف ایله رصاصدر که
ترکیده قلاعی وفارسیده ارزیز دیدیلر مفردی [illegible] بعضیلر رصاص خالصدر دیدیلر ابن الجوزی
دیدی که آنک الرصاص القلعیدر قلعی لامک فتحیله قلعه یه منسوبدر که بادیه ده بر موضعک اسمیدر وبعض

سيوفني دخي الكا نسبت ابوب سيف قلعي دیرلر مبرك ديديكه ظني اولنوركه اول معدندن رصاص وحديد
استخراج اولنه والله اعلم الحديث الرابع حدثنا محمد بن شجاع شينك ضميله در وبعضيلر حركات ثلثه ايله در
ديديلر البغدادي حديثني ترمذي ونسائي تخريج اتديلر اخبرنا ابو عبيدة الحداد حديثني بخاري وابو داود وترمذي
ونسائي تخريج اتديلر عن عثمان بن سعد ضعيف در حديثني ابو داود وترمذي تخريج اتديلر عن ابن سيرين
سائر برادرلري بابننده محمد بن سيرين ك تعبيردر قال قائل ابن سيرين در صنعت صنعدن مأخوذ
امرت ان يصنع تقديرنده در سيفي على سيف سمرة بن جندب يعني ابن سيرين ديدي بن سيفمي سمره نك
سيفي تمثالنده اولمق اوزره سياقه امرايلدم كه شكل ووضع وطرز اسلوبده آنك سيفي كبي اوله
و وبو وجهله اختيار اتديكم سبب بو ايدي كه زعم سمرة سمره ديدي ياخود ظن ايلدي كه انه سمرة
صنع يامعنا امرايدي سيفه كندو سيفني على سيف رسول الله صلى الله عليه وسلم رسول اكرمك سيفي
تمثالي اوزره ادعي زعم يا قول يا ظن معناسنه در ايكي مقامده لفظ على سيف على تمثال سيف تقديرنده در
وصنع معلوم صيغه سيله سيفه مفعولي در بعض نسخه ده صيغ وصنع مجهول صيغه لري ايله ضبط اولنور
سيف رفعيله قائم مقام فاعل اولور وكان جمله سي محتملدر كه سمره نك زعمي تحتنده داخل اوله ومحتملدر كه
واقعي بيان ايچون جمله مستقله اولوب ابن سيرين كلامندن اوله ضمير مستكن سيف رسول الله راجع
حنفيا بني حنيفه يه نسبت در كه يمامه دن بر قبيله كه مسيلمه نك قبيله سي در يعني رسول اكرمك
سيفي قبيلهٔ مزبوره يا يلمش ياخود قبيلهٔ مزبوره ده يا يلمش سيف اسلوبنده ايدي اكرچه صانعي
قبيلهٔ معهوده دن دكل ايدي وقبيلهٔ معهوده ده يا پيلان سيوف بغايه مستحسن ايدي بعضيلر ديديلر كه
رسول اكرمه سيف مزبور قبيلهٔ بني حنيفه دن كلمش ايدي اكرچه صانعي معلوم ايدي مصنف جامعنده
ديديكه بو حديث غريبدر وابن قطان عثمان بن سعد سيئ الحفظ در ديدي ومصنف حديث
مذكوري سند آخر ايله نقل ايدوب ديديكه حدثنا عقبة عين مهمله نك ضمي وقافك سكونيله در
بن مكرم اكرامدن مأخوذ اسم مفعول در البصري قال حدثنا محمد بكر حديثني ستة تخريج اتديلر
عن عثمان بن سعد بهذا الاسناد كه مراد بوندن مقدم مذكور اولان اسناد در نحوه كه عثمان ابن سيرين
دن حديث مذكور كبي من حيث المعنى اخبار ايلدي احمد بن الخطيب القسطلاني مواهب لدنيه ده ديديكه
رسول اكرمك حضرتلرينك طقوز عدد سيفلري وار ايدي ... رسول اكرمك اول مالك اولدقلري
سيف بو در كه حين الهجرتده مدينه يه معا كتورديلر عضب رسول اكرم بدره توجه اتدكده سعد بن
عباده نك كوندرديكي سيف در هديه ذو الفقار وجه تسميه فقرات كبي چيانلرده فقره لر اولديغي در

فائك فتح وكسري جائزدر كه رسول اكرم بدرده مالك اولديغي سيف در مابعج بر حرب ده يا يلدرلدن آيرمزدي ايدي
قلعي قافك ضمي ولامك فتحيله در كه باديه ده قلعه ديدكلري موضعده مالك اولدقلري سيف در
حتف موت معناسنه در مخذم قاطع معناسنه در رسوب رسب مرتبيدن صفت مشبهه در
اسفله كيدجي معناسنه در زيرا رسوب جوكمكه ديرلر قضيب قاطع ديمكدر بتار دخي قاطع
ديمكدر والله اعلم بعضيلر قضيبه بوري عبدالله دن ميراث طريقيله مالك اولدي ديديلر بعض
فضلا سيوف تسعه مرقومه يي ايكي بيت ده جمع اتديلر سيوف نبينا العالي المنار
هو المابور عضب ذو الفقار ومع القلعي حتف والرسوب وبتار مخذم ثم القضيب
وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه وسلم باب ما جاء في صفة درع رسول الله صلى الله
عليه وسلم درع دال مهمله نك كسري وراء مهمله نك سكوني بعده عين مهمله ايله جوشن وزره ديرلر
مؤنث در جمع قلتي ادرع وادراع وجمع كثرتي دروع در تصغيري دريع در على غير القياس زيرا
قياس تا ايله دريعه در لكن ابو عبيده تذكير وتأنيثيني روايت ايلدي ودرع المرأة كه قميصي معناسنه
مذكر در جمعي ادراع كلور يعني بو باب رسول اكرم درعي نه كيفيتده ايدوكلري حقنده وارد اولان
حديثلر بيانندهدر قسطلاني ديديكه رسول اكرمك يدي درعي وار ايدي ذات الفضول ضاد
معجمه ايله طويل اولمغله بو اسم ايله تسميه اولنمش حديددن ايدي رسول اكرم بدره توجه اتدكده سعد بن
عباده هديه طريقيله ارسال اتمش ايدي ابو الشحم اليهودي دن اوتوز صاع مقداري شعير اخذ
اتدكده رهن وضع اتدكلري بو درع ايدي كه وعده سي بر سنه ايدي ذات الوشاح ذات الحواشي السعدية
عين مهمله ايله اصلنده عكبر القينقاعينك ايدي بعضيلر داود عليه السلام جالوت ايله جنك
وقتل اتدكده كيديكي درع در ديديلر فضه نامنده اولان درع ايله سعديه نام درعي بني قينقاعدن
مالك اولديلر بترا قصر اولمغله بو اسم ايله تسميه اولنمشدر خرنق خاء معجمه نك كسريله اصلنده ولد الارنب
يعني طوشان يا وروسنك اسميدر ورسول اكرم يوم احدده فضه وذات الفضول معا كيمشلر ايدي ويوم
خيبرده ذات الفضول وسعديه يي معا كيمشلر ايدي مصنف بو بابده ايكي حديث ذكر ايلدي الحديث
الاول حدثنا ابو سعيد عبد الله بن سعيد الاشج جيمك تشديديله در حديثني ستة تخريج اتديلر انبانا يونس
بن بكير بانك موحده نك ضمي وكافك فتحي ويانك سكونيله در حديثني نسائي دن غيري تخريج اتديلر عن محمد
بن اسحق عن يحيى بن عباد بانك تشديديله در بن عبد الله بن الزبير عن ابيه كه عباد در عن جده
عبد الله بن الزبير كه عبادله اربعه نك بريدر والده سي اسما بنت ابي بكر خالته سي عائشه

جدي ابو بكر الصديق در عمته سي خديجه وجده سي صفيه كه رسول اكرمك عمته سيدر مهاجرين دن
مدينه ده قباده اول تولد ايدن بودر يهوديلر محمديلره سحر اتدك بعد اليوم ولادي اولمز ديديكلريله
اسماء عبد اللهي وضع ايتديكي استماع اولندقده مسلمين باجمعهم تكبير وحمد ايتديلر واسماء
اول ساعتده رسول اكرمك حضورينه كتوروب رسول اكرم بر خرماي مبارك آغزينه آلوب اول
خرما ايله عبد اللهك آغزيني اچدي يدي ياشنه بالغ اولدقده رسول اكرمدن بيعت ايلدي رسول
اكرم وفات ايتدكده اون ياشنده ايدي عالم وزاهد وعابد ايدي مدينه ده صومعه ابتدا ايدوب مكه ده
افطار ايدر ايدي التمش درت تاريخنده خلافة ايچون بيعت اولنوب ممالك اسلام تابع اولدي الا اهل
شام يتمش بر سنه يه دك مستمر اولدي بغايه شجيع ايدي وهميشه بو كلام ايله ترنم ايدر ايدي كتب
القتل والقتال علينا وعلى المحصنات جر الذيول يتمش اوچ ياشنه بالغ اولدقده يتمش اوچ سنه سنده حجاج
صلب ايتديكي مشهور وكتبده مفصلاً مسطوردر عن الزبير بن العوام بن خويلد كه عشره مبشره دندر
ارض حبشه يه هجرت بعده مكه ده رسول اكرم حضورلرينه كلدكده مدينه يه هجرت ايتديلر سبيل الله ده
اول سل سيف ايدن بودر يوم فتح ده صاحب رايت ايدي سكز ياشنده اسلامي قبول ايلدي التمش درت
ياشنه بالغ اولدقده اوتوز التي تاريخنده يوم جمل ده ابن خرموز يدنده مقتول اولدي بعض نسخه ده
زبير بن العوام لفظي ذكر اولنمديكه خطاء محض در ذكر اولنمديغي صورتده حديث مرسل اولور صواب اولان
ذكر اولنمقدر كه حديث متصل اولور خصوصا عبد الله بن الزبير وقعه احدده حاضر دكل ايدي زيرا عبد الله
سنه اولي ده تولد ايتدي ووقعه احد هجرتك اوچنجي سنه سنده ايدي پس عبد الله وقعه احدده واقع
اولان احوالي كندو نقل ايتمك صحيح اولمز مكر عبد الله پدرندن استماع ايدوب لكن سندده پدري ذكر اولنميوب
حديث مراسيل صحابه قبيلندن اوله قال قال زبير بن العوام در كان على رسول الله صلى الله عليه وسلم
يوم احد درعان يعني زبير ديدي كه يوم احدده رسول اكرمك اوزرنده ايكي درع وار ايدي كه ذات
الفضول وفضه در فنهض منع بابندن در قايم اولدي وحركت ايتدي معناسنه الى الصخرة حجر عظيم ديمكدر
يعني رسول اكرم مكانندن حركت وبر بيوك طاش اوزرينه چقمغه توجه ايتدي كه موضع عاليه يه صعود
ايتمكله ناس كندوني كوروب حياتنه مطلع اولمغه باعث اوله فلم يستطع رسول اكرم صخره اوزرينه
چقمغه قادر اولمدي اوزرلرنده اولان ايكي درعك اغرلغندن ناشي ياخود يوم احدده اصابت ايدن جراحتدن
اقان دم كثيرك ضعفندن ناشي فاقعد طلحة رسول اكرم پس طلحه يي اوتوردي تحته كندو التنه فصعد عليه
كسر ايله در النبي صلى الله عليه وسلم پس رسول اكرم طلحه نك ارقه سنه باصوب آنك اعدادي ايله چقدي حتى

استوى

استوى على الصخرة تا معهود طاشك اوزرينه واصل اولوب متمكن اولدي قال قال زبير بن العوام در فسمعت
النبي صلى الله عليه وسلم اصول ونسخ معتمده ده فاء ايله واقع اولدي يقول اوجب طلحة مطرزي ديديكه
اوجب لرجل الجنة او النار ديرلر بر كمسنه جنتي يا ناري ايجاب ايليه عمل اشلمه يعني زبير ديديكي كيفيت
معهوده اثناسنده رسول اكرم طلحه كندو نفسي ايچون جنتي يا شفاعتي يا ثواب عظيمي واجب قيلدي ديو
سويلديكلرين اشتدم طلحه بويله تنك تحمله رسول اكرمك خدمتنده بولنديغي ايچون يا نفسني يوم معهودده
رسول اكرمه فدا ايتديكي ايچون زيرا اول كونده بر ايلي چولاق اولوب سكسندن زياده جراحت اصابت ايلدي
والله اعلم الحديث الثاني حدثنا ابن ابي عمر اسمي محمد بن يحيى بن عمردر حدثنا سفيان بن عيينة عن يزيد بن
خصيفة خاء معجمه نك ضمي وصاد مهمله نك فتحيله عيينة وزننده در حديثني سته تخريج ايتديلر عن السائب
بن يزيد كه هجرتك ايكنجي سنه سنده تولد ايتدي والجرتك اونجي سنه سنده پدري ايله حجة الوداعده رسول اكرم ايله
دپدري ايله معاً بولنديلر پس ميرك ديديكه اوزره بو حديث مراسيل صحابه قبيلندندر اولور كه وقعه احد
هجرتك اوچنجي سنه سنده وسائب اول وقعده بر ياشنده ايدي واحوال احدده مطلع اولدوغي قريبه دكل
ايدي ابو داود مسندر طريقندن سفيان دن روايت ايتديكه يزيد بن خصيفه دن سائب بن يزيددن
بر رجل دن كه سائب آنك اسمني ذكر ايتدي اشتدم ظن ايدرمكه رسول اكرم يوم احدده ايكي درع كيمش ايدي
ديو محتملدر كه ايكي مبهم اولان زبير بن العوام اوله زيرا حديث اولي من حيث بو حديث كبي روايت ايلدي
ومحتملدر كه طلحه اوله بخاري سائب بن يزيددن روايت ايتدي كه سائب ديديكه ابن عوف وطلحه بن عبيد الله ومقداد
وسعد ايله كوروشدم هيچ برني رسول اكرمه متعلق كلام سويلدي الا طلحه كه يوم احد متعلق بعض كلمات
سويلدي پس بو روايت طلحه اولمه سني تاييد ايدر على الخصوص عسقلاني ديديكه سائب يزيد يوم احدده
متعلق طلحه نه ديديكني بيان ايتمدي وابو يعلى يزيد بن خصيفه طريقندن سائب بن يزيددن يا طلحه دن
سائبه تحديث ايدن كمسنه دن انه صلى الله عليه وسلم ظاهر بين درعين يوم احد ديو تخريج ايلدي ومحتملدر كه
محمد بن مسلمة الانصاري اوله زيرا بعض اهل السنة انلردن روايت ايتديلر كه رأيت على رسول الله صلى الله عليه
وسلم يوم احد درعين درعه ذات الفضول ودرعه فضه ويوم حنين درعين ذات الفضول والسعدية
والله اعلم ان رسول الله صلى الله عليه وسلم كان عليه يوم احد درعان قد ظاهر بينهما يعني سائب ديديكه
رسول اكرمك يوم احدده اوزرنده ايكي درع وار ايدي كه مابينلريني مظاهره ايدوب برني ظهاره وبرني بطانه
ايتمش ايدي حاصلي برني استار كبي آلته وبرني يوز كبي اوستنه كيمش ايدي ميرك ديديكه محتملدر كه ايكي درعك
مابينلرنده ظهاره اتخاذ ايدر ايدي ديمك اوله زيرا متعارف بودر كه ايكي زرخ بري بري اوزرينه كيدكلرنده زرخك

بربني اول ليكوب واوزرينه برذراع برمكلك كيدوكو نصكره اوزرينه زرخلك بربني دخي كيرلر وما بينلرينده حمايل والوجه كركي كبي زرخلر بري بريني قوجاغلر والله اعلم وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه وسلم

باب ماجاء في صفة مغفر رسول الله صلى الله عليه وسلم مغفر ميمك كسري وغين معجمه نك سكوني و فانك فتحي بعده راء مهمله ايله بيضه نك التنه كيدوكلري نسنه يه و بيضه يه دخي اطلاق اولنور واصلنده عفر دن مأخوذ در ستر معناسنه صاحب صحاح الجوهري روايت اتدي كه باش مقدارنجه نسج اولنوب قلنسوه التنه كيدوكلري زرخدر صاحب محكم بيضه التنه كيدوكلري تقيه در ديدي بعضيلر بيضه ومغفر ما بيننده شو وجهله فرق اتديلر كه مغفر قلنسوه يه شبيه در وكاهي يوروب اوزرينه نازل برحديد دخي ايدرلر اما بيضه طويل اولوب تيه سنده برقبه لي برطرف قدر برشيئي واردر ونجه حلقه لري واردركه كردن ودوش وسينه يه نازل اولوب انلري ستر ايدر بعض اهل سير رسول اكرمك ايكي مغفري وارايدي ديديلر كه برينه موشح وبرينه ذو السبوغ ديرلرايدي وبعضيلر ديديلر كه برپيضه سي وارايدي كه يوم احدده باشلرنده ايدي مصنف بو بابده من حيث الاسناد ايكي ومن جهة المعنى برحديث ايراد ايلدي الحديث الاول حدثنا قتيبة بن سعيد حدثنا الامام مالك بن انس عن ابن شهاب الزهري عن انس بن مالك ان رسول الله صلى الله عليه وسلم دخل مكة وعليه مغفر يعني انس ديديكه رسول اكرم مكه يه داخل اولدي اوزرنده مغفر اولديغي حالده ظاهر اولان حديث ثاني قرينه سيله داخل اولدقلري فتح مكه سنه سنده اوله دار قطني غرائبده وحاكم اكليلده زيد بن الحباب دن مالكدن مغفر من حديد لفظيله تخريج اتديلر معلوم اوله كه حاكم اكليلده زعم اتدي كه انسك بوحديثي ايله باب عمامه ده مذكور وصحيح مسلمده تخريج اولنان وانه كان على رأسه عمامة سوداء حديثي ما بيننده تعارض اوله لكن حديثين ما بيننده شو وجهله جمع اتديلر كه رسول اكرم مكه يه اول دخولنده باشنده مغفر وارايدي حتى اول ساعت اخراج ايدوب عمامه كيدي هر راوي كوردوكي حال اوزره روايت ايلدي مسلم تخريج اتديكي خطب الناس وعليه عمامة سوداء حديثي بو معنايي تأييد ايدر زيرا رسول اكرمك خطبه قرائت اتديكي فتح تمام اولدقدن صكره كعبه نك قاپوسنده ايدي مخفي اولميه كه حالك زماني عاملك زماني ايله متحد اولمق لازمدر ديدوكلري قاعده اقتضا ايدر كه رسول اكرمك مكه يه دخولي زماننده باشنده عمامه سوداء ثك كذلك مغفرك وجودي زماني متحد اوله پس بو توجيه معهود جنداز ده مستقيم اولمز مگر زمان دخول زمان متسع اولوب اول جزئنده لبس مغفر وجزء ثانيده لبس عمامه سوداء يه كنجايش بولنور اوله واقرب توجيهات بو در كه رسول اكرم حديدن مغفر مبارك باش شريفنه

الم ويرمسون

الم ويرمسون ايچون التنه برپاره بيز كيوب بزك اوزرينه مغفري كيمش ايدي حرارت آفتاب سببيله عرق وحديدك دخي زنكي وغبار طريق كرباسي معهودي توسيخ ايدوب آني كورن سواد ايله صباغت اولنمش برظن ايدر ايدي پس رسول اكرم اول وقت دخولده مغفري باشلرندن اخراج اتدكده التنه وضع اتدكلري كرباس چركن آلوده نمايان اولمغله راوي آني سواد ايله مصبوغ عمامه ظن ايلدي دخل مكة وعليه عصبة دسماء يعني مكه يه داخل اولدي اوزرينه چركن آلوده كرباس پاره سي اولديغي حالده ديو وارد اولان بو توجيهي تأييد ايدر معلوم اوله كه انسك دخل مكة وعليه مغفر ديو روايت اتديكي حديث مسلمك جابردن سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول لايحل لاحدكم ان يحمل بمكة السلاح ديو روايت اتديكي حديثه معارضدر وبعضيلر ما بينلرين شو وجهله توفيق اتديلر كه طحاوينك انها لم تحل الا ساعة من نهار ديو روايت اتديكي حديث فحواسي اوزره رسول اكرمك مغفر كيدوكلري حلال اولان ساعتده واقع اولمش ايدي كه ساعت مزبوره مرورندن صكره اصلا وقطعا بر فرده حمل سلاح حلال اولمدي وبعضيلر ديديلر كه حمل سلاح مذكورك حرمتي حمل سلاح ضروري اولميان اوقاته مخصوصدر واوقات ضرورت بو حكمدن مستثنيدر لهذا رسول اكرم عمرة القضا سنه سنده مكه يه دخول اتدكده كندولري وسائر مسلمينك يانلرنده سلاح لري وارايدي ومحتملدر كه حرمت مذكوره رسول اكرمك مغفر ايله مكه يه دخولندن صكره دخول اتمش اوله والله اعلم فقيل له يعني رسول اكرم مغفري چقاردقدن صكره آكا بركمسنه ديدي كه هذا ابن خطل شو ابن خطلدر متعلق باستار الكعبة كعبه نك پرده لريله يا پشيجي در خطل خاء معجمه نك وطاء مهمله نك فتحه لريله در متعلق هذا نك خبر بعد خبريدر ابن خطل اسمنده اختلاف اتديلر ابن اسحق عبدالله در ديدي وابن بكار هلال بن عبدالله ديدي مشهور اولان بودر كه جاهليتده اسمي عبد العزى ايدي اسلامه مجيء اتدكده رسول اكرم عبدالله تسميه ايلدي وبراز زمان كاتب وحي اتمش ايدي يانه انصاردن بركمسنه همراه ايدوب زكوة جمعي ايچون كوندردي كه انصاريك خدمتنده برمسلم غلامي وارايدي ابن خطل انصاري يه ديديكه بن خوابدن بيدار اولنجه بر تيس ذبح وطعام احضار ايلك باجرته انصاري يه دخي نوم غالب اولمغله طعام احضاري ممكن اولمدي ابن خطل [illegible] طعامي حاضر بولمدقده غضبه كلوب انصاريي قتل ايدوب والعياذ بالله مرتد وارتداده مصر اولدي [illegible] رسول اكرمه وسائر مسلمينه عداوت اظهار ايدوب ايكي مغنيه جاريه سي وارايديكه [illegible] رسول اكرم ومسلمينك هجوي ايله ترانه ايدر ايدي فتح مكه ميسر اولدقده

زمانده

وجه قتل اولنمق خوفندن استار كعبه يه تعلق ايتمش ايدي زيرا عادة جاهليه بو ايدي كه كعبه نك پرده سنه
تعلق ايدن كمسنه نك جرمي عظيم دخي اولورسه اكا تعرض ايتمزلر بلكه تعظيم ايدرلر ايدي بو ملاحظه ايله ابن خطل
دخي تعلق ايدوب بو حال اوزره بر كمسنه كوروب رسول اكرمه سويلديكي كبي رسول اكرم ابن
خطلي قتل ايله فرمان ايلدي واول ساعت مقام وزمزم مابيننده قتل ايتديلر وصحابه دن بر كمسنه قتل ايتمكله
صحابه يه توجه ايلين فرض كفايه عهده سندن چقديلر قاتلنده اختلاف ايتديلر حاكم سعيد بن زيد بزار سعد بن
ابي وقاص دارقطني وبيهقي زبير بن العوام ابن منده وابن ابي شيبه سعيد بن حريث وابو سعيد النيسابوري
ابو برزة الاسلمي اولديغي اصح روايات در اهل سيردن جم غفير ابو برزه اولديغنه جزم ايتديلر وروايت
اولنان كمسنه لر ابو برزه ايله قتلنه مبادرت ايدوب جمله دن اول ابو برزه قتلنه مباشرت ايتدي
ديمكله نوع عادوايات مابيننده توفيق بولنور سيرة ابن هشامده سعيد بن حريث وابو برزه اشتراكا
قتل ايتديكلرينه جزم ايتدي واقدي ابو برزه اولديغني ترجيح ايلدي بلاذري ديديكه اثبت اقوال
ابن خطلك قتلنه مباشرت ايدن ابو برزة الاسلمي در كه ركن ومقام مابيننده قتل ايلدي ابن
المبارك بر وصله ده ابو برزه نك كندو حديثني روايت ايتدي كه قال يعني ابو برزه قتلت ابن
خطل وهو متعلق باستار الكعبة والله اعلم الحديث الثاني حدثنا عيسى بن احمد ثقة در بلخا
حدثنا عبد الله بن وهب قال حدثني الامام مالك ان رسول الله صلى الله عليه وسلم
دخل مكة عام الفتح ومكه نك فتحي هجرتك سكزنجي سنه سنده در وعلى رأسه المغفر قال قايل انس در
ابن شهاب قال لفظني ذكر ايتديكي طول كلامدن ناشي حديثك قائليني تذكر ايچون يا خود
انسك بو كلامني مجلس آخرده استماع ايتديكي ايچون فلما نزعه ضمير مستكن رسول اكرمه وضمير
منصوب مغفره راجع در جاءه رجل كلن كمسنه ابو برزة الاسلمي در ديديلر فقال قايل
رجل مذكور در ابن خطل متعلق باستار الكعبة مبتداء وخبر جمله سي مقول قول در فقال
قايل رسول اكرم در اقتلوه يعني انس ديديكه رسول اكرم مكه نك فتحي سنه سنده مكه يه داخل
اولدي اوزرنده مغفر اولديغي حالده انس ديديكه رسول اكرم باشندن مغفر مذكوري چقارديغي
وقتده بر كمسنه رسول اكرم حضورينه كلوب ديديكه ابن خطل كعبه نك پرده لرينه ياپشمش
طورور رسول اكرم بو كلامي استماع ايتديكي كبي حاضر اولان جماعته خطاب ايدوب آني
قتل ايدك ديو امر ايلدي حاكم ودارقطني روايت ايتديلر كه رسول اكرم بيوردي كه دورت
كمسنه يه [illegible] حل وحرمده امان ويرمم حويرث بن نقيذ هلال بن خطل مقيس بن ضبابه
عبد الله بن ابي

بن انس عن ابن شهاب عن انس بن مالك صح

عبد الله بن ابي سرح يعني بو دورت كمسنه نك قتللري من دخل المسجد فهو آمن ومن دخل دار ابي
سفيان فهو آمن ومن اغلق عليه بابه فهو آمن حديثنده اولان حكمدن مستثنى اولوب منافات
مرتفع اولور وبزار وحاكم وبيهقي سعد بن ابي وقاص حديثنده اقتلوهم وان وجدتموهم
متعلقين باستار الكعبة ديو روايت ايتدكلري بو معنايي مؤيد در قال ابن شهاب الزهري ميرك
ديديكه بو كلام ما قبلنده ذكر اولنان اسناده موصولدر معلق قبيلندن دكلدر زيرا موطاده
قال مالك قال ابن شهاب ولم يكن رسول الله صلى الله عليه وسلم يومئذ محرما فالفظيه واقع اولمشدر
وبلغني ان رسول الله صلى الله عليه وسلم لم يكن يومئذ محرما يعني ابن شهاب ديدي كه بكا
بالغ اولدي ديو صحابيدن شويله استماع ايتدم كه رسول الله يوم فتحده مكه يه داخل اولديغي كونده
محرم دكل ايدي ومحرم لباسيني كيمش ايدي بلكه حلال لباسيني كيمش ايدي علما اختلاف ايتديلر كه حج
وعمره قصدي اولميان كمسنه مكه يه داخل اولدقده احرام لازم ميدر دكل ميدر ديو شافعيدن
مشهور اولان بودر كه خواه مكرر حاجت ايچون داخل اولسون اودونجي واوتجي واوجي كبي
خواه مكرر حاجت ايچون داخل اولمسون تجارة وزيارة كبي مطلقا واجب اولمقدر وانون
قول ضعيفده مطلقا واجب اولمقدر وائمه ثلاثه عندنده واجب در وهر برندن عدم وجوب
دخي روايت اولنمشدر حنابله ارباب حاجات متكرره يي استثنا ايتديلر وحنفيه داخل ميقاتده
اولانلري استثنا ايتديلر ابن عبد البر اكثر صحابه وتابعين وجوبه قائللردر ديدي وعدم وجوبه
حديث باب دلالت ايدر تحقيق كلام كتب فقهيه متكفلدر ومحله بو مقدار اوزره اكتفا اولنور
باب ما جاء في عمامة رسول الله صلى الله عليه وسلم بعض نسخه ده في صفة عمامة واقع
اولمشدر عمامه عينك كسريله معروف در كه تركيده صاريق وفارسيده دستار ديرلر بيضه ومغفره
عمامه اطلاق اولنديغي قاموسدن استنباط اولنور ميرك ديديكه ترجمه بابده عمامه دن مراد
مطلقا باشه باغلانان شيدر مغفر اوستنه والتنه وقلنسوه اوزرينه باغلادقلري وحين
مرضده باشه باغلادقلري كبي احاديث بابدن معلوم اولور مصنف بو بابده بش حديث
ذكر ايلدي الحديث الاول حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن بن مهدي عن حماد بن سلمة ح
تحويل اسناده اشارة اولديغي سابقا بيان اولندي حدثنا محمود بن غيلان حدثنا وكيع عن حماد
بن سلمة عن ابي الزبير عن جابر بن عبد الله الانصاري قال دخل رسول الله صلى الله عليه وسلم
مكة يوم الفتح وعليه عمامة سوداء يعني جابر ديديكه رسول اكرم مكه يه فتحي كوني داخل اولدي اوزرنده

سیاه عمامه اولدیغی حالده مسلم روایتنده بغیر احرام لفظی زیاده قیلنمشدر بعض علماء بو حدیث ایله سیاه ثوب
کیمک سنت اولدیغنه استدلال ایتدیلر اگرچه خیر ثیابکم البیض حدیث صحیحی موجبنجه بیاض ثوب کیمک افضلدر
و رسول اکرم عمامهٔ سوداء کیدوکلری لبس سود جایز اولدیغین اشعار ایچوندر دیدیلر نووی صحیح
مسلم شرحنده خطب الناس و علیه عمامة سوداء حدیثنک شرحنده دیدی که بو حدیث ده حین خطبه ده
لبس سود جایز اولدیغنه اشعار واردر اگرچه لبس بیاض افضلدر شیخ جزری دیدیکه رسول اکرم
یوم فتحده عمامه کیدوکلرینک سری بودرکه بو دین مبین و آیین مستبین وجه تمام الوجوه متغیر اولمز
و ثوب سیاه عوارض سببیله متبدل اولمدیغی کبی چرکاب طعن اعتباریله متکدر اولمدیغنه اشارتدر و سایر
الوان ادنی عارض سببیله متغیر اولور والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا ابن ابی عمر حدثنا سفیان
بن عیینة عن مساور میمک ضمی و سین مهمله و واوک کسری و راء مهمله ایله در الوراق راء مهمله نک
تشدیدیله بلیع ورق یا صانع ورق معناسنه عن جعفر بن عمرو بن حریث حاء مهمله نک ضمی و راء مهمله
نک فتحی و یانک سکونی بعده ثاء مثلثه ایله حریثک تصغیریدر حدیثنی اکثر ائمه تخریج ایتدیلر عن ابیه که عمرودر
قال رأیت علی النبی صلی الله علیه وسلم عمامة سوداء یعنی عمرو دیدیکه رسول اکرمک اوزرنده
سیاه عمامه کوردم مخفی اولمیه که عمروک بو حدیثنده رسول اکرم عمامهٔ سوداءیی نه وقت کیدوکلرینه
اشارت یوقدر لکن عمروک حدیثی سند آخر ایله ذکر اولندقده معلوم اولورکه رسول اکرمک سیاه کیدوکلری
حین خطبه ایمش مصنف عمروک حدیثنی طریق آخر ایله بیان ایلدیکه ذکر اولنور الحدیث الثالث
حدثنا محمود بن غیلان و یوسف بن عیسی قالا حدثنا وکیع عن مساور الوراق عن جعفر بن عمرو
بن حریث عن ابیه که عمرودر ان النبی صلی الله علیه وسلم خطب الناس و علیه عمامة سوداء یعنی
عمرو دیدیکه رسول اکرم ناسه خطبه قرائت ایلدیلر اوزرنده عمامهٔ سودا اولدیغی حالده معلوم اوله که حدیث
مذکوردن رسول اکرمک عمامهٔ سودا ایله ناسه خطبه ایتدیکی نه مقامده اولدیغنه اشارت یوقدر و ابن حجر کلامی مفهوم
منفهم اولورکه بو خطبه کعبه قپوسنده اوله لکن مسلم ابی اسامه طریقندن عمرو بن حریث دن حکایة انظر
الی رسول الله صلی الله علیه وسلم علی المنبر و علیه عمامة سوداء قد ارخی طرفها بین کتفیه دیو تخریج ایتدیکی
حدیث ابن حجر کلامنه خدشه ویرور زیرا فتحده کعبه قپوسنده منبر اولدیغی هیچ بر قدوه دن منقول دکلدر
بلکه منقول اولان بودرکه [illegible] فتحده کعبه [illegible] عضادتینه [illegible]
ناسه خطبه ایتدیلر لهذا صاحب مصابیح بو حدیثی باب خطبة الجمعه ده ذکر ایلدی والله اعلم بعض شیخ
شمایلده عصابة سوداء واقع اولدی مغرب و قاموسده عصابه عمامه معناسنه دیو ذکر اولندی

و بو نسخه

و بو نسخه عمامه یی مغفر آلتنه وضع ایتدکلرین تأیید ایدر اگر خطبه یوم فتحده اولور ایسه الحدیث الرابع حدثنا
هرون بن اسحق الهمدانی میمک سکونیله یمن ده بر قبیله یه نسبتدر حدثنا یحیی بن محمد المدینی
مدینة السلامه نسبتدر و بعض نسخه ده المدنی واقع اولدی عن عبد العزیز بن محمد حدیثنی سته تخریج ایتدیلر
عن عبید الله بن عمر جدینه نسبتدر زیرا عبید الله بن عبد الله بن عمردر عن نافع عن ابن عمر قال قایل ابن عمردر
کان النبی صلی الله علیه وسلم اذا اعتم اعتمام دن مأخوذ فعل ماضیدر که باشه صاریق صارمق معناسنه
سدل عمامته صاحب مغرب دیدیکه سدل الثوب سدلا درار طلبه بابندن ثوبک جانبلرن ضم ایتمیوب ارسال
ایلیه و سدل عمامه اندن عبارتدرکه عمامه یی باشه صاروب صکنلرینی اوزرینه ارخا ایده لر السدل خطادر
بین کتفیه یعنی ابن عمر دیدیکه رسول اکرم مبارک باشلرینه عمامه صاردقلری وقتده عمامه لرینی ایکی کتفلرینک
میاننه ارخا ایدرلر ایدی و بر روایتده ارسلها بین یدیه و من خلفه دیو وارد اولدی لکن افضل اولان
کتفلری مابیننه ارسال ایتمکدر ابن الجوزی وفاه ده ابن معشر طریقندن خالد الحذاء دن تخریج ایتدیکه ابو عبد السلام
بکا شو وجهله اخبار ایتدی که ابن عمردن سؤال ایتدم که رسول اکرم عمامه یی نه کیفیتده استعمال ایدرلر ایدی دیو
جواب ده دیدیکه کور عمامه یی باشلرینه طولاشدروب و اوجنی ظهرلری جانبنه غرس یعنی صوقارلر ایدی و کاهی
کتفلری میاننه ذوابه ارسال ایدرلر ایدی و کتب سیرده روایات صحیحه ایله ثابت اولدیکه رسول اکرم
کاهی کتفلرینک میاننه علاقه ارسال ایدوب و کاهی عمامه یی علاقه سیز گیرلر ایدی قال نافع جمله سی عبید الله
کلامندندر وکان ابن عمر یفعل ذلک یعنی عبید الله بن عمر نافع دن روایت ایتدی که ابن عمر دخی
اعتمام ایتدکده عمامه سنی کتفلری میاننه ارخا ایدرلر ایدی قال عبید الله جمله سی عبد العزیز کلامندندر و قال
نافع اوزرینه معطوفدر و رأیت القاسم بن محمد و سالما یفعلان ذلک یعنی عبید الله دیدیکه قاسم
بن محمد و سالمی کوردم فعل مذکوری ایشلرلر ایکن حالده حاصلی عبید الله نافعک ابن عمری و کندونک قاسم
و سالمی کیفیت مذکوره اوزره کوردیکنی روایت ایلدی دیو عبد العزیز تحدیث ایلدی معلوم اوله که علاقه
یی کتفینی مابیننه و منکبلر اوزرینه و خلف و قدامه ارسال ایلمک مسنوندر ابو داود و مصنف جامعنده
اسناد ایله اهل مدینه دن بر شیخدن شو وجهله روایت ایتدیلر که عبد الرحمن بن عوف دیدیکه رسول اکرم بنم باشمه
عمامه صاروب خلف و قدامه سدل ایلدی ابن ابی شیبه علی کرم الله وجهه دن روایت ایتدی که رسول اکرم علی یه
عمامه کیدروب طرفلرینی منکبلری اوزرینه ارسال ایلدی شرح المشکاة ده دیدیکه محمد بن قیس دیدیکه ابن عمری
کوردم باشنده عمامه کیوب خلف و قدامنه ارسال ایلمش و دخی ابن عباس دن روایت اولنوری که
رسول اکرم کاهی قلنسوه سز عمامه صارلر ایدی و شیخ جزری دیدیکه بعض علماء دیدیلرکه سنت اولان

قلنسوه وعمامه كيمك در وفقط قلنسوه كيمك مشركين زيي در زيرا ابو داود و ترمذي ركانه دن
تخريج ايتديلر كه رسول اكرمي استماع ايدوب ديرلركه بزيم ايله مشركين ميانيني قلانسوز زيرنه
عمايم فرق ايدرديو وديخي جزري ديديكه قلنسوه سز عمامه باشده طورمز خصوصا آبدست وقتنده
وقلنسوه عمايمي محكم طوتار وديخي شيخ جزري تصحيح مصابيح ده ديديكه كتبي تتبع وسير وتواريخي
تفحص ايتدم كه رسول اكرمك عمامه سنك طولي نه مقدار اولديغنه مطلع اولمق ايچون لكن
بر وجهله اطلاع ممكن اولمامش ايدي ناگاه اعتماد ايتديكم كمسنه لردن بر كمسنه بكا خبر ويرديكه
شيخ محيي الدين نووي كلامندن برشيئه مطلع اولدم حاصلي بودر كه رسول اكرمك بر قصير و
بر طويل عمامه سي وار ايدي كه قصير اولان عمامه نك طولي يدي ذراع طويلك طولي اون ايكي
ذراع ايدي والله اعلم الحديث الخامس حدثنا يوسف بن عيسى حدثنا وكيع حدثنا ابو سليمان
ابن سليمان بن عبد الله بن حنظلة حدثني اكثر ائمه تخريج ايتديلر وهاء ابو سليمان راجعدر عبد الرحمن
الغسيل فعيل بمعنى مفعولدر مغسول معناسنه حنظله انصارينك لقبيدر ميرك ديديكه
عبد الرحمن بن سليمان بن عبد الله بن حنظلة ابن ابي عامر المدني المعروف بابن الغسيل
پس غسيل پدرينك جدي در يوم احد ده نفيري استماع ايدوب جنابتدن غسل ميسر اولمقله
جنبا شهيد اولدقده رسول اكرم كورديكه آني ملائكه غسل جنابت ايله غسل ايدرلر لهذا
غسيل ديو لقب ايتديلر عن عكرمة كه ابن عباسك غلامي ايدي عن ابن عباس ان النبي صلى
الله عليه وسلم خطب الناس وعليه عصابة دسماء عصابه عينك كسريله اكثريا مريض باشنه
باغلاديغي كه كه باشده استعمال اولنور و عمامه معناسنه دخي كلور حتى بعض نسخه ده عصابه
موضعنده عمامه ذكر اولنمشدر دسماء دال مهمله نك فتح و سين مهمله نك سكونيله سياه ديمكدر
بعض نسخه ده سوداء واقع اولدي يعني ابن عباس ديديكه رسول اكرم بر خطبه قراءت ايلدي باشنده
بر سياه عمامه اولديغي حالده يا خود كه باشه پاره سي اولديغي حالده ميرك ديديكه صحيح بخاري ده تخريج اولنديغي
اوزره بو خطبه رسول اكرمك مرض وفاتلرنده ايدي دسماء دن دخي تخريج ايتدي كه رسول اكرم بو خطبه يي
حكاه منبره چقوب خطبه اوقومق ميسر اولمدي پس عصابه دن مراد ويا بعضلر باشلارينه باغلادقلري بر پاره بز اولمق
احتمالي مجوزدر و دخي دسماء دن و غباردن چركه آلوده معناسنه اولمق محتملدر زيرا دسماء نظيف مقابلي
استعمال اولنور ياخود رسول اكرم اكثريا مبارك لحيه لرينه دهن ايله طلا ايتدكلرندن نا گاه عصابه و نوره چركه
آلوده اولمش اوله وكاهي بولونان عارضي اولمز بلكه اصلي اولور بخارينك انسي دن عصابه و نوره بر دكنار ديديلر
ديو تخريج

ديو تخريج ايتديكي بو احتمالي مؤيددر زيرا كنارك رنكي اصلك رنكينه مغاير اولور والله اعلم باب ما جاء
في صفة ازار رسول الله صلى الله عليه وسلم ازار همزه نك كسريله ملحفه در كه فارسيده
چادر شب ديرلر بو مقامده مراد اسفل بدني ستر ايده جك نسنه در ورداء اعلاي بدني ستر ايده جك
نسنه در ابن الجوزي وفاده عروه بن الزبيردن اسناديله روايت ايتدي كه رسول اكرمك
رداسنك طولي درت ذراع و عرضي ايكي بچق ذراع ايدي ابن القيم واقدي دن روايت ايتدي كه
رسول اكرمك رداسي بردة و طولي التي ذراع و عرضي اوچ ذراع و بر قارش وازاري عماني طوقنمش
طولي درت ذراع و بر قارش و عرضي ايكي ذراع ايدي والله اعلم يعني بو باب رسول اكرمك ازار
مبارك وصفي حقنده وارد اولان احاديث بياننده در مصنف بو بابده درت حديث ذكر
ايلدي الحديث الاول حدثنا احمد بن منيع حدثنا اسمعيل بن ابراهيم حدثنا ايوب
السختياني عن حميد بن هلال حديثني سته تخريج ايتديلر عن ابي بردة اسمي عامردر وكوفيدر
و امام ابو الحسن الاشعرينك جديدر تابعي جليل القدردر قاضي شريحدن صكره كوفه ده قاضي اولمش
ايدي حجاج معزول ايتدي قال قائل ابو برده اخرجت الينا عائشة كساء كافك كسريله معروف
ثوبدر بو مقامده مراد رداءدر ملبدا باء موحده نك فتح تشديديله تفعيل بابندن اسم مفعولدر
مرقع معناسنه كه تركيده ياماليدر لبد اصلنده كيچه وفارسيده نمد ديدكلري نسنه در چونكه ياماليو
اولان نسنه كيچه كبي قات قات اولمغله يامالي اولان ثوبه ملبد اطلاق اولنمشدر نووي صحيح مسلم
شرحنده ملبد مرقع در بعضلر ديديلر كه اول ثوبدر كه اورته سي غليظ اولوب كيچه كبي اوله ديدي
وازارا غليظا يعني ابو برده ديدي كه عائشه بزه بر مرقع ردا و غليظ ايلكدن طوقنمش بر ازار
چيقاردي وكسا و ازار معهود رسول اكرمك اوايل حالي و ايام عسرتنده اولان لباسي اولمق
وهم اولنمسون ديو فقالت عائشه كساء وازاري كوسترديكده ديدي كه قبض مجهول صيغه سيله در
اخذ معناسنه روح رسول الله صلى الله عليه وسلم في هذين رسول اكرمك روحي بر قنوجي بوك و ايلده
قبض اولندي اگرچه رسول اكرم پايان امر و آخر عمرلرنده ترفه و غنايه نائل اولمش ايدي لكن البسه
خشنه عبوديته انسب و تواضعه اقرب اولمغله فقر و فنا اختيار ايدوب جمهور انبياء يه اقتدا
و خلاصه ~~انبيا و اصفيا~~ اوليا و اصفيايه اقتفا ايدرلر ايدي شيخ محيي الدين نووي ديدي كه
بو حديث وامثالي رسول اكرمك لذائذ دنيايي دون و شهوات و اغراضندن زهاده و اعراض ايدوب
قدر كفايه ايله اكتفا ايتمك عادت كريمه لري اولديغيني بيان ايدر پس پيرو اخلاق محمدي اولان عاقله

لايق اولان بودركه پيشواى انبيا حضرتلرينك مسلكنه سلوك ايدوب آنك اخلاق حميده سيله تخلق ايليه
وخصوص لباسده وقاية حر وبرد اوله جق مرتبه دن تجاوز ايليه‌ميه بيت يوخسه دنيا لباسيدر فاني
چاك اولور دامن وكريبانى بهره دكلو اولورسه ده زيبا چاك ايدر آخرنده دست قضا
الحديث الثاني محمود بن غيلان حدثنا ابو داود عن شعبة عن الاشعث بن سليم تصغير صيغه
سيله در قال قايل اشعث در سمعت عمتي اسمى رهم در راء نك ضمى وهانك سكونيله كه بنت الاسود
بن خالد در تحدث عن عمها كه اسمى عبيد بن خالد المحاربي در كوفه ده ساكن اولور ايدى يعنى اشعث
ديدى كه عمه مدن اشتدوم كه عمى سندن تحديث وحكايه ايليور ميرك تهذيب الكمالدن عن عم ابيه لفظيله
روايت اتدى كه ضمير مجرور اشعثه راجع در حال واحددر زيرا بر كمسنه نك عمه سنك عمى كندو پدرينك
عمى اولور بينا اصلى بين در وسط معناسنه كاهى نونك فتحى اشباع اولنوب بينا اولور نته كيم
بعض نسخ شمائلده واقع اولور وكاهى ميم دخى زياده قيلنوب بينما اولور نته كيم اكثر
نسخه ده واقع اولور مابعدنه مضاف اولور بعضيلر الف وما حذف اولنان مضاف اليه دن
عوضدر ديديلر صاحب نهايه ديديكه ظرف زماندر مفاجاة معناسنه فعل وفاعلدن ياخود مبتدا
وخبردن مركب جمله يه مضاف اولور ومعناسى تمام اولمق ايچون جوابه محتاج در وجوابنده
افصح اولان لفظ اذ ولفظ اذا ذكر اولنمقدر انا امشي بالمدينة مشي بر مكاندن بر مكانه
كندو ارادهسيله نقل ديمكدر وحرف با في معناسنه في المدينة تقديرنده نته كيم بعض نسخه ده واقع
اولور امشي مضارع صيغه سيله ذكر اولنديغى استحضار صورة ماضيه ايچون در اذا مفاجاة
ايچون در انسان خلفي يقول جمله سى مبتدا اولان ان لفظنك خبريدر وضمير مستكن انسانه
راجع در ولفظ انسان نكره موصوفه اولمغله مبتدا اولمغه صالح در مقول قول ارفع ازارك
جمله سيدر تقدير كلام ان في اثناء اوقات مشيي في المدينة فاجأت وقت وجود انسان خلفي
وهو يقول لي پس بينما لفظى فاجأت فعلنك ظرفى واذا وقت معناسنه مفعولى در
يعنى مدينه ده يورور ديكم اوقات اثناسنده ازاريمى زمينه سوروييه رك يورور ايدم ناگاه
ازاريكى زميندن يوقارو قالدر ديو سويلر بر كمسنه آرديمدن ظهور اتدى كه فانه زيرا ازارى
يوقارى رفع ايلمك اتقى تقوى يه زياده قريب وتقوايه بغايه دليل در زيرا صاحبنك كبر وخيلادن
برى اولديغنه دلالت ايدر اتقى وقايه دن مأخوذ افعل تفضيل در اصلنده اوقى ايدى واو تاى ايله
بدل ايدوب بر مرتبه استعمالى شايع اولديكه يا نفس كلمه دن ظن اولنور ورجى ريجى كبي تقى يتقي ديديلر
بعض نسخه ده

بعض نسخه ده انقى واقع اولدى نون ايله نقاوتدن مأخوذدر نظافت وپاكلك معناسنه يعنى ازارى زمين
دن رفع ايلمك زياده ازارك نظافتنه سببدر وابقى وزياده ازارك بقاسنه سببدر زيرا ازار زمينه
سورنمكله نجس ايله اولور ويتز كهنه اولمسنه باعث در اما رفع اولندقده هم پاك اولور وهم كيچ كهنه اولور
رسول اكرم رفع ازارده ايكى منفعت ذكر اتدى برى منفعت دينيه وبرى منفعت دنياويه ومنفعت
دينيه مقصود بالذات واهم مهمات اولمغله آنى تقديم ايلدى پس بو كلامده منافع اخرويه منافع دنيويه
دن خالى اولمديغنه ايما وار در فالتفت التفاتدن مأخوذ در ماضى متكلم وحده در فاذا هو انسانه
راجع مبتدا در رسول الله صلى الله عليه وسلم يعنى دوندم آرديمه باقدم حكم ازاريكى رفع ايله ديو تكلم ايدن
رسول اكرم ايمش پس ازاريمى زمينه سورودكمدن اعتذار ملاحظه سيله فقلت رسول اكرمه ديدم كه يا
رسول الله هي ازار معهود بردة ملحاء برده اعراب استعمال ايدر بر كساء در پس ازاره راجع اولان
ضميرك تانيثى خبرى اولان برده اعتباريله در وملحاء ميمك فتحى ولامك سكونى وحاء مهمله ومد ايله
سواد وبياض ايله اولان الاجه در بعضيلر بياضى غالب اولاندر ديديلر يعنى رسول الله بنم زمينه
سورودكم ازار اعراب استعمال اتديكى آقچلي قارالى الاجه در كه چندان قيمتى يوقدر وزمينه سورودكمك
اسباب كبر وخيلادن اولمغه تحمل يوقدر ويتز كهنه اولمسون ديو رفع ايدوب اهتمام اولنمغه
ديكمز ديديم قال قايل رسول اكرم در اما لك استفهام انكارى وما نافيه ولام مفتوحه جاره
وكاف خطاب ايچون در في يانك تشديدى وفتحيله در اسوة همزه نك كسرى وضمى وسين
مهمله نك سكونى وواوك فتحيله بر كمسنه غيرى كمسنه يه اتباع ايلدكده حاصل اولان حالتدن عبارتدر
بعضيلر اقتدا ومتابعتدر ديديلر يعنى رسول اكرم ديديكه سنك ايچون بنم فعلمده اقتدا
متابعت يوقميدر كه ازار كيمك خصوصنده بنم فعلمه متابعت اتمز ميسين بلكه متابعت ايدر
سين زيرا معصومى اقتدا اتمكدر فنظرت فاذا ازاره الى نصف ساقيه رسول اكرمك ازارينه نظر اتدم
ناگاه كوردم كه ازارى ساقلرينك نصفنه بالغ اولمش رسول اكرم صحابى مزبوره لسانا
رفع ازار ايله ومتابعت ايله فعلى ايله امر ايلدى پس عاقل وكامله لايق اولان بودركه خصوصده
رسول اكرمك قولنه اطاعت وفعلنه متابعت ايليه والله الموفق الحديث الثالث حدثنا
سويد تصغير صيغه سيله در بن نصر صاد مهمله نك سكونيله در حدثنا عبد الله بن المبارك
عن موسى بن عبيدة تصغير صيغه سيله در عن اياس همزه نك كسريله در بن سلمة بن الاكوع حديثنى
سته تخريج اتديلر عن ابيه كه سلمة بن الاكوع در جدينه نسبتدر زيرا سلمه نك پدرينك اسمى

عمرودر واكوعك اسمي سنان بن عبد الله در وكنيه سي ابو اياس در وسلمه مزبور تحت الشجره بيعت ايدن
لردندر وذئبك تكلم اتديكي حكايت مشهوره سلمه بن الاكوع ايچوندر يزيد بن ابي عبيده ديديكه
سلمه دن اشتدم ديدي كه رسول اكرم ايله يدي كره وارسال اتدكلري سريه عسكر ايله يدي كره غزايه كتدم
سكسان ياشنه بالغ اولدقده هجرتك يتمش دورد نجي سنه سنده مدينه ده وفات ايلدي قال قايل سلمه در
كان عثمان بن عفان اتزاف وعدم اتزافي اختلافي در يأتزر همزه نك سكونيله والفه قلبي
دخي جايزدر ايتزاردن مأخوذدر لبس ازار معناسنه الى انصاف جمعدر ما فوق الواحد مراد در
ساقيه قرينه سيله يعني سلمه ديدي كه عثمان رضي الله عنه ازاري اكر وساقلرينك نصفلرينه دك
ارخا ايدر ايدي قال قايل عثمان در هكذا كندونك ازار كيمه سنك طرزنه اشارة در كانت ازرة
صاحبي ازره همزه نك كسري وزانك سكونيله وراء نك فتحيله نوع صيغه سيدر هيئة معناسني
افاده ايدر يعني عثمان ديديكه بنم ازار كيمه مك صورت وهيئتي كبي ايدي صاحبمك ازار
كيمه سنك صورتي وهيئتي حاصلي صاحبم دخي ازاري بنم كيديكم كبي كير ايدي عثمان
صاحبم ديديكندن مرادي كيم اولديغي معلوم اولمغله سلمه مرادينى تفسير ايدوب ديدي كه
يعني ضمير متكلم عثمانه راجع در النبي صلى الله عليه وسلم يعني عثمان صاحبي
لفظيله رسول اكرم حضرتلريني مراد ايدر مخفي اولميه كه يأتزر قولنه مناسب اولان يقول هكذا
ديمك ايدي تاكه يأتزر لفظي كبي استمراري مفيد اوله لكن عثمانك ازار كيمه سي مستمر وقول
مذكوري تكلمي غير مستمر اولمغله يأتزر لفظنده مضارع وقال لفظنده ماضي اختيار
ايلدي ودخي سلمه صحابه كرامدن اولوب رسول اكرمك كيفية ايتزارينى كندو كورمش
ايكن عثمانك كيفيت ايتزارينى حكايت اتديكي هيئة معهوده او زره لبس ازار سنة مواردن
وقاعده محفوظ اولوب حتى رسول اكرمك خليفه سي دخي بو شيوه مرضيه يه رعايت ايدركن
افاده ايتمك ايچوندر والله اعلم الحديث الرابع حدثنا قتيبة بن سعيد اخبرنا بعض نسخه ده
حدثنا وبعضنده انبأنا واقع اولدي ابو الاحوص عن ابي اسحق السبيعي عن مسلم بن نذير
اصح نسخ نذير نونك ضمي وذال معجمه نك فتحي وياناك سكوني بعده راء مهمله وتصغير صيغه سيله در
عن حذيفة بن اليمان يمانك اسمي حسين بن جابر ويمان لقبي در وحذيفه كبار صحابه دن
ورسول اكرمك صاحب سري ايدي رسول اكرم يوم الخندقده آني مشركينك احوالنه اطلاع ايچون
جاسوس كوندرمش ايدي وبر كمسنه صحابه دن وفات ايتسه حضرت عمر نظر ايدر ايدي كه جنازه سنه

حذيفه

حذيفه حاضر اولورسه عمر دخي حاضر اولمز ايدي حذيفه وپدري يمان وبرادري صفوان
يوم احدده حاضر ايدي لكن بعض مسلمين خطاءً مشركيندن ظن ايدوب يماني قتل ايتدي
وحذيفه ديتني هبه ايلدي وهمدان دري ودينور حذيفه يدينده فتح اولدي واوتوز الكي
تاريخنده حضرت علي نك ابتدا خلافتنده وفات ايلدي قال قايل حذيفه در اخذ رسول الله
صلى الله عليه وسلم بعضلة ساقي عضله عين مهمله وضاد معجمه ولامك فتحه لريله تركيده سكرلو
ات تعبير اتدكلري در او ساقه لفظنده اولان كلمه او راويدن شك ايچوندر كه حذيفه دن
بو حديثي روايت ايدن مسلم بن نذير حذيفه ساقي مي ديدي ساقه مي ديدي ديو تردد
اتديكني افاده ايدر ضمير مجرور رسول اكرمه راجع در ميرك ديديكه بعض طرقده اخذ النبي
صلى الله عليه وسلم اسفل من عضلة ساقي لفظيله بلا شك وارد اولدي يعني
حذيفه ديدي كه رسول اكرم بنم ساقيمك ياخود كندو ساقنك عضله سنه ياپشدي فقال
يس رسول اكرم ديديكه هذا موضع الازار شو يعني عضله ازارك موضعي در كه لايق اولان
عضله ساقدن اشاغه كچلكدر ولفظ هذانك تذكيري خبري اعتباريله در فان ابيت واكر
سن افضل عملدن قاچوب ازاري عضله دن اشاغي كچورمك مراد ايدرسك فاسفل
ازارك موضعي عضله دن اشاغيجه كچلمكدر كعبينك يوقاروسيدر فان ابيت اكر بو موضعه
وضع ايتمكدن قاچوب دخي اشاغي تجاوز مراد ايدرسك معقول ومناسب دكلدر بيلمش اول كه
فلا حق للازار في الكعبين ازارك طوپوقلرده حقي وطوپوقلره واصل اولمغه لياقت وتحجي
يوقدر مخفي اولميه كه حديث مذكورك ظاهري دلالت ايدر كه ازاري كعبينه دك اوزاتمق
ممنوع اوله لكن بخارينك ابو هريره دن ان النبي صلى الله عليه وسلم قال ما اسفل من الكعبين
من الازار في النار يعني ازاردن طوپوقلردن اشاغي اولان جهنمده در ديو تخريج اتديكي
حديثك ظاهري دلالت ايدر كه ازاري كعبينه دك اوزاتمق جايز اوله لهذا نووي ديديكه ازار
دن قدر مستحب نصف ساقه دك اوزاتمقدر وبلا كراهة جايز اولان ساقدن اشاغي
كعبلره وارنجه اوزاتمقدر وكعبيندن اشاغي اوزاتمق كبر وخيلا ايچون اولورسه منع تحريم ايله
ممنوع والا منع تنزيه ايله ممنوع در پس حذيفه نك بو حديثي كعبينه دك اوزاتمقدن نهي اولنمقده
مبالغه يه محمولدر تاكه كعبيندن اشاغي اوزاتمغه منجر اولميه وبطريق الاولى بوندن منفهم
اولور كه كعبيندن اشاغي كچورمك زياده مكروه اوله ودخي معلوم اوله كه عربك اكثر ملبوسانى

دخی بو خصوصده ازار کبی در ودخی ازاری طوپوقلردن آشاغی کچورمك ممنوع اولدیغی حال ضرورتده غیری
اولان احواله مخصوصدر پس برکمسنه نك طوپوقلرنده آشاغی جراحتی اولوب دیبابك ازاسندن خوف
ایله وجراحتك اوزرینه باغلایوب ستر ایده جك نسنه بولمسه اول کمسنه یه ازارینی یاغیری ثوبینی
طوپوقلرندن آشاغی کچورمك جائز اولدیغنی شیخ ابن الواقی تصریح ورسول اکرمك عبد الرحمن بن
عوف وزبیر بن العوام حکه یه مبتلا اولدقلرنده حریردن قمیص گیمکه اذن ویردکلری ایله بو معنایه
استدلال ایلدی نته کیم بخاری روایت ایلدی وبعض روایاتده قمله دن که ترکیده کهله دیرلر ده
رسول اکرمه شکایت ایتدکلری ایچون اذن ویردیلر دیو واقع اولمغله روایتلرك مابیننی شو وجهله توفیق
ایتدیلرکه جائزدرکه هم حکه یه هم کهله یه معا مبتلا اولمش اوله لر یاخود حکه نك مبدئی کهله نك کثرتیله
اولوب کاهی سببنه توقف اولنمش اوله وشرعا منهی اولان شیء اقتضاء ضرورت حسبیله
ارتکابده باس اولمدیغی محقق در تداوی ایچون کشف عورت جائز اولدیغی کبی ودخی معلوم اوله که ازار
خصوصنده مذکور اولان احکام رجاله مخصوص اولوب نساده اولمدیغنه قاضی عیاض اجماع وارددر دیو نقل
ایلدیلر زیرا ابی داود سننده وترمذی جامعنده روایت ایتدیلرکه ام المؤمنین ام سلمه رسول اکرمدن
ازاری کعبیندن آشاغی ارسال ایتمك حقنده اولان وعیدی استماع ایتدکده دیدیکه یا رسول الله نسا
ذیللرینه نه صنعت ایتسونلر ونه ایشلسونلر رسول اکرم دیدیکه برشبر مقداری ارخا ایتسونلر ام سلمه
دیدیکه بو تقدیرجه آیاقلری آچوق قالور پس رسول اکرم دیدی که بر ذراع مقداری ارخا ایدوب
بوندن زیاده ایتمسونلر ایمدی معلوم اولدی که حکم ازار بر عام درکه تخصیص اولنمشدر حاصلی پس ازار
خصوصنده وارد اولمش به اثواب حقنده رجال ایچون ایکی حال وار در بری حال استحباب درکه نصف ساق
اوزرینه اقتصار در بری حال جواز درکه نصف ساقدن آشاغی کعبه وارنجه ارسال درکه کعبه ملاصق اولمیه
کذلك نسا ایچون دخی ایکی حال واردر بری حال استحباب درکه رجال ایچون جائز اولان مقداردن برشبر مقداری
زیاده اولمقدر وبری دخی حال جوازدرکه قدر اول اوزرینه بر ذراع مقداری زیاده اولمقدر پس بیلنه
اولنان مقداردن زیاده اولورسه رجال ونسایه مکروه واسراف مذموم در ودخی جر ازاردن نهی
اولندیغی کبر وخیلایی متضمن اولدیغی ایچوندر وبو حکمه پیراهنك ویا برملبوسك آستینلرین
تطویل وتوسیع ایتمك دخی داخل در قاضی عیاض معتاددن زیاده اولان هر نسنه مکروهدر دیو نقل ایلدی و
طبری دخی بو قوله ذاهب اولدی ابن الواقی دیدیکه اهل زمانه مابیننده بر اصطلاح ظاهر اولدی وخلایقدن
هر صنف ایچون بر علامت پیدا ایتدیلر تاکه هر فرقه کندویه مخصوص اولان شعار ایله غیریدن ممتاز اولسه
ایدی

ایدی اگر خیلا طریقیله اولورسه تحریمنده شك یوقدر وعادة طریقیله اولوب اسراف مذموم مرتبه سنه
بالغ اولمز ایسه انده نهی جاری دکلدر دیدی ودخی معلوم اوله که رسول اکرمك بدن نظیفندن طیب
دن غیری شیء ظاهر اولمغله اصلا ثوبلری متسخ وچرکین اولمز ایدی وخواصندن بری بو ایدی
که ثوبلرنده کهله حادث اولمز ایدی امام رازی ثوبلرینك اوزرینه ذباب واقع اولمز ایدی دیدی
وبعوض دمارینی مص ایتمز ایدی والله اعلم وصلی الله علی محمد وآله وصحبه وسلم باب ما جاء
فی مشیة رسول الله صلی الله علیه وسلم مشیة میمك کسریله بر شخصك کندویه مخصوص معتاد
اولدیغی رفتاری دیمکدر یعنی بو باب رسول اکرمك معتادی اولدیغی یوروش حقنده وارد اولان
احادیث بیاننده در مصنف بو بابده اوچ حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا قتیبة بن
سعید اخبرنا ابن لهیعة لامك فتحی وهانك کسریله میرك صدوق در دیدی تقریبده کتابلری محترق
اولدقدن صکره خلط ایلدی دیدی نووی تهذیبده ضعفنه جزم ایلدی عن ابی یونس عن ابی هریرة
قال ما رأیت رؤیه بصریه اولورسه شیئا مفعول و احسن شیئانك صفتی اولور اگر رؤیه علمیه
اولورسه مفعول اول ومفعول ثانی اولورلر من رسول الله صلی الله علیه وسلم یعنی ابو هریره
دیدیکه رسول اکرمدن کوزل هرگز برشیء کورمدیم یاخود بلمدیم عرفا بو کلامدن فهم اولنان بودرکه
رسول اکرمدن کوزل برشیء یوقدر کأن الشمس تجری فی وجهه جمله سی استیناف بیانی یاخود
ما قبلی نك تعلیلی در شمسك فلکنده جریانی حسن ونورك رسول اکرمك چهره سنده جریانینه
تشبیه ایلدی تشبیه معکوس طریقیله مبالغه قصدیله یعنی کویا شمس فلکنده حسن وبها رسول اکرمك
یوزنده جاری اولدیغی کبی جاری اولور ایدی تناهی تشبیه قبیلندن اولمق محتملدر یعنی کویا
شمس رسول اکرمك یوزنده متمکن ایدی طبرانی ودارمی ربیع بنت معوذدن لو رأیته لرأیت
الشمس طالعة دیو تخریج ایتدکلری حدیث وابن الجوزی وقتاده عمرو بن عمر طریقندن محمد بن
السائب دن ابی صالح ابن عباسدن لم یکن لرسول الله صلی الله علیه وسلم ظل ولم یقم مع الشمس
قط الا غلب ضوءه ضوء الشمس ولم یقم مع سراج قط الا غلب ضوءه ضوء السراج دیو تخریج
ایتدکلری حدیث معنای اخیری مؤید در مخفی اولمیه که سایر اعضانك حسنی وجهك حسننه تمامیله
تابع وهر کسك حسنی چهره سنده نمایان اولمغله وجهی تخصیص بالذکر ایلدی وما رأیت احدا اسرع
فی مشیته میمك کسریله کیفیت مشی معناسنه بعض نسخه ده مشیه واقع اولدی که معنالری
متقاربدر من رسول الله صلی الله علیه وسلم دخی بو دوشنده رسول اکرم دن زیاده سریع یوکلمه

کورنورم کانما الارض تطوی له کویا زمین رسول اکرمه ایچون قدملرینک تحتنده طی وجمع اولنور ایدی
انا همزه نك کسریله استیناف بیانیه در بعض نسخه ده وانا واقع اولدی لنجهد انفسنا نجهد
نوننک ضمی وجیمک سکونیله وهانک کسریله در اجتهاددن ماخوذ متکلم مع الغیر صیغه سیله ونون
وهانک فتحه سیله جهددن ماخوذ اولمق دخی جایزدر دیو شیخ جزری تصحیح ایلدی اجهد دابته
وجهدها دیرلر اکر دابه یی طاقتندن زیاده سوروب دابه دوشسه یعنی رسول اکرم مشی اتدیکی
وقتده بز آنلردن یتشمک ایچون کندومزه عظیم زحمت ویرور ایدک وانه لغیر مکترث جمله سی
نجهدنک فاعلندن یا مفعولندن حالدر اکتراث برشیئه مبالات ایتمک مهم ایتمکدن عبارتدر
ما اکترث به دیرلر ما بالی به معناسنه صاحب نهایه دیدیکه وانما نفیده استعمال اولنور واثباتده استعمالی
شاذدر یعنی بزم نفسمزه مشقت ویردیکمز قایرمدیغی حالده مقصود رسول اکرمک مشیی بغایه
هون وتانی اوزره اولوب سرعة فاحشه ایله دکل ایدی که وقارینه منافی اوله بلکه مشیده سرعت
اتدیکی کمال قوتندن ایدی کندویه تعب ویروب عجله اتدکندن دکل ایدی بعضیلر دیدیلرکه غیر مکترث
غیر مکترث فی الاسراع دیمکدر یعنی کندویه مشقت ویره جک مرتبه سرعت اتمز ایدی توربشتی دیدیکه کرث
لفظی ظن اولنور که کثر لفظنک مقلوبی اوله جبذ وجذب کبی میرک دیدی که معنای حدیث بودرکه
رسول اکرم عادتلری اوزره مشی ایلسه کندومزه هر چند زحمت ویرور ایدک آردندن یتشمک ایچون
یتشمکه قادر اوله مز ایدک والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا علی بن حجر حانک ضمی وجیمک
سکونیله در وغیر واحد یعنی مشایخمزدن علی دن غیری کمسنه لر دخی تحدیث اتدیلر قالوا حدثنا عیسی
بن یونس عن عمر بن عبد الله مولی غفرة غینک معجمه نک ضمی وفانک سکونیله قال حدثنی ابراهیم بن
محمد من ولد واو ولامک فتحه سیله مفرد واسم جنس وواوک ضمی ولامک سکونیله جمع اولمق دخی
محتملدر اولاد معناسنه علی بن ابی طالب کرم الله وجهه قال قایل ابراهیم در کان علی اذا وصف
رسول الله صلی الله علیه وسلم قال قایل علی در کان ضمیر مستکن رسول اکرمه راجع در اذا مشی
تقلع تقلع آیاغی زمیندن قوة ایله رفع ایدوب اصحاب کبر وخیلا کبی خطوات متقاربه ایله مشی
اتمکدر یعنی ابراهیم دیدیکه حضرت علی رسول اکرمی وصف ایلدکده دیر ایدی که مشی اتدکده تقلعا
مشی ایدوب آیاغنی ارضدن قوة ایله رفع ایدوب ارباب خیلا [illegible] کبی تقارب خطوات ایله مشی اتمز
ایدی کانما ینحط طانک تشدیدیله انحطاطدن ماخوذدر نزول معناسنه فی صبب صادک مهمله وبانک
موحده نک فتحه سیله [illegible] ترکیده اینش یری دیمکدر یعنی یوقاری مکاندن اشاغی مکانه [illegible]

ایدر ایدی

ایدر ایدی الحدیث الثالث حدثنا سفین بن وکیع انبانا ابی وکیع در عن المسعودی عن عثمان بن مسلم
بن هرمز ها ومیمک ضمه سیله غیر منصرف در عن نافع بن جبیر تصغیر صیغه سیله در بن مطعم تخفیف واسم
فاعل صیغه سیله در عن علی رضی الله عنه قال کان النبی صلی الله علیه وسلم اذا مشی تکفأ
فانک تشدیدی ایله بعده همزه ایله ماضی صیغه سیله در تکفؤا تفعل بابندن مصدردر یعنی نافع
دیدیکه علی دیدی که رسول اکرم مشی ایلدیکی وقتده آیاقلرن زمیندن رفعه واحده ده رفع اتمک
ایچون قدامنه میل اتمکلک ایله میل ایدرلر ایدی نه خسته لر کبی حرکت ونه متکبرلر کبی جنبش
ایدرلر ایدی مخفی اولمیه که بو بابده واقع اولان حدیث ثانی وثالث باب اولده مذکور اولوب
ترجمه سی اول محلده ذکر اولندی لهذا بو مقامده بو مقدار اوزره اقتصار اولندی والله اعلم
کانما ینحط من صبب معناسی سبقت ایلدی وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه اجمعین
باب ما جاء فی تقنع رسول الله صلی الله علیه وسلم تقنع قاف ونون مشدده ایله بورنمکدن
عبارتدر خواه فوق العمامه خواه تحت العمامه وبو مقامده مراد استعمال قناعدر وقناع برتوب
درکه دهن استعمالندن صکره قلنسوه وعمامه وبعض اجزاء ثوبی محافظه ایچون باشه بورورلر
لکن بخاری صحیحنده هجرة حکایه سنده عائشه دن قالت قایل قایل لابی بکر هذا رسول الله مقبلا
متقنعا دیو تخریج اتدیکی حدیثدن منفهم اولورکه رسول اکرم دهن استعمال اتمامش ایکن دخی
قناع استعمال ایدرلر زیرا بو وقتده تقنع اتدکلری کندولری اصلا کمسنه بیلمسون خصوصا
مدینه یه هجرة صددنده اولمغله اهل مکه دن اختفا ایچون ایدی مخفی اولمیه که مصنف بو بابده
بر حدیث ایراد ایلدیکه بعینه باب ترجلده ایراد اتمش ایدی وشبهه یوقدرکه حدیث واحددن
احکام متعدده استنباط اولنور اول حدیثی ابواب متفرقه ده بعد اخری ذکر ایلمکده باس یوقدر
نته کیم صحیح بخارینک بعض ابوابنده واقع اولمشدر لکن باب تقنعی باب مشیه وباب جلسه مابینده
توسط ایلمک وجهی ظاهر دکلدر دیو عصام تصریح ایلدی خاطر فاتره خطور ایدرکه باب مشینک متضمن
اولدیغی احادیث ثلاثه دن ایکی حدیث باب اولده ذکر اولنمش ایکن مکررا باب مشیده ذکر اولندیغی
کبی باب تقنعده مذکور اولان حدیث واحدک باب ترجلده ذکری سبقت اتمش ایدی پس
حدیثلرینک تکرری [illegible] واسطه سیله [illegible] مابینده [illegible] حاصل اولدیغی باعث
توسط اولدی والله اعلم حدثنا یوسف بن عیسی اخبرنا وکیع اخبرنا الربیع بن صبیح واوک
وبانک [illegible] فتحه سیله تکبیر صیغه سیله در عن یزید بن ابان همزه نک فتحی وبانک موحده ایله منصرف [illegible]

وغیر منصرف اولمق جایزدر عن انس بن مالک قال کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یکثر القناع
یعنی انس دیدیکه رسول اکرم قناعی چوق استعمال ایدرلر ایدی کان نوننک تشدیدیله در ثوبه
ثوب زیات نسبه صیغه سیله بایع الزیت یاخود صانع الزیت معناسنه یعنی کویا رسول اکرمک
ثوبنک یوقاروسی یاخود قناعی زیت فروش یاخود زیت اخراج ایدن کمسنه نک ثوبی در شمائل
تفصیل حدیث باب ترجلده مرور ایلدی وصلی الله علیه وآله وصحبه وسلم باب ما جاء فی جلسة
صلی الله علیه وسلم بعض نسخه ده جلسة رسول الله واقع اولدی جلسه جیمک کسری ولامک سکونی
ایله جلوسک هیئتی وکیفیتی دیمکدر وظاهر اولان بودرکه بو مقامده قعوده مقابلی اوله استلقا
حدیثنه مناسب اولسون ایچون مصنف بو بابده اوچ بلکه حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا
عبد بن حمید انبانا عفان بن مسلم حدثنا عبد الله بن حسان سین مهمله نک تشدیدیله منصرف
وغیر منصرف استعمال اولنور عن جدتیه بعض نسخه ده عن افراد صیغه سیله واقع اولور عن قیلة
بنت مخرمة القنویة ابن عبد البر استیعابده دیدی که صفیه و دحیبه که عبد الله بن حسانک
جده لریدر قیله دن حدیث روایت اتدیلر انها رأت رسول الله صلی الله علیه وسلم فی المسجد وهو
قاعد جلسة رأت لفظنک مفعولندن حالدر القرفصاء قافک ضمی ورانک سکونی وصاد
مهمله ومد ایله در وفرا دیدیکه قاف وفانک مضموم ایدرسک ممدود ومکسور ایدرسک مقصور
ایدرسک جوهری کلامندن ضم ایله ممدود ومقصور اولمق جایز دیو منفهم اولور قعوددن
برنوع در پس قعد فلان القرفصاء دیمک قعد قعودا مخصوصا دیمکدر بخاری قرفصا ید ایله احتبا
دیمکدر دیدی تصویری بودرکه بعض درویشلر کمره کیردکلری هنگامده الیتین کم موضعنده استعمال
ایدوب ترکیده مسکوندر دیدکلری موضعلری زمینه وضع ایدوب واوییلوقلرن قارننه قوبوب الکرینه
ساقلرینک اوزرینه باغلارلر که اکثریا اعراب بو اسلوب اوزره جلوس ایدرلر یعنی قیله دیدی که
بن رسول اکرمی مسجدده کوردم قرفصا قعود ایله قعود اتدیکی حالده قالت قائله قیله در
فلما رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلم قاضی بیضاوی اختیار اتدیکی اوزره رؤیتدن
واو رؤیه بصریه در پس المتخشع نصب ایله رسول لفظنک صفتیدر اولور متخشع تخشعدن
ماخوذدر ظهور خشوع معناسنه که متخشع مظهر خشوع ومتواضع دیمکدر میرک دیدی که رؤیته رؤیة
علمیه معناسنه اولوب مفعول ثانی اولمق محتملدر زیرا خشوع امر باطنی اولمغله بصر ایله ادراک
اولنمز مخفی اولمیه که بو مقامده مذکور خشوع دکلدر که بلکه خشوعی اظهار ایدن شخصدر یعنی صفة
خشوعی

خشوعی اظهار صفتیه موصوف اولان رسول اکرمک ذاتیدر که بصر ایله ادراک اولنور ودخی المتخشع که
ارسلها الواک قبیلندندر رأیت نک مفعولندن حال اولمق محتملدر رأیت رسول الله صلی الله علیه
وسلم حال کونه متخشعا تقدیرنده فی الجلسة یعنی کیفیة قعودده متواضع اولان رسول اکرمی
کوردوکوم وقتده یاخود رسول اکرمی کیفیة قعودده متواضع بیلدیم ایسه یاخود رسول اکرمی
کیفیة قعودده تواضع اظهار اتدیکی حالده کوردوم ایسه ارعدت مجهول صیغه سیله در من الفرق
فا ورانک مهمله نک فتحه سیله خوف معناسنه در یعنی اندامه رعشه القا اولندی خوفدن ناشی طبیعی
دیدیکه المتخشع لفظی صفة اولدیغی صورتده کلامده تجرید وار در کویا قیله رسول اکرمک ذات
زکیه سندن بر شخص متخشع اخراج ایلدی که مقصودی رسول اکرمک کمال خشوعنی اظهار
وکندو اوزرینه بو کیفیتی مشاهده دن ناشی مستولی اولان مهابتی افاده در لهذا کلمتک جوابنده
ماضی مجهول صیغه سیله ارعدت دیدی صاحب کشاف تجریدی بو بیت ایله تمثیل ایدی که
فلئن بقیت لارحلن بغزوة * تحوی الغنائم او یموت کریم * که کریمدن مرادی کندو نفسیدر
بیضاوی دیدی که یعنی رسول اکرم اکرچه تواضع ایله شهرهٔ آفاق در مع هذا بو کیفیت ایله کورلدکده
بکمال مهابتی مستولی اولوب اندامه لرزه وسراپا اعضایه رعشه دوشدی پس رسول اکرمده
اولان مهابه درجهٔ کماله بالغ اولوب اوسماوی اولدغنه وکسب وتصنع اولمدغنه اشارة
اولنور امدی بو مقامده تفعل صیغه سی تکلف ایچون دکلدر بلکه معناده زیاده لک ومبالغه
ایچوندر نته کیم اسم الهی ده لفظ متکبر بو قبیلدندر پس معلوم اولدی که رسول اکرمک
خشوع کاملی وار ایکن مهابة کامله سی دخی وار ایمش باب لباس رسول الله ده واقع اولان ایکنجی
حدیثده بیان اتدیکمز اوزره قیله نک بو حالتی رسول اکرم اول ملاقاتنده اولدیغی تفصیل اولنمش
ایدی حضرت علیدن روایت اولنان من رآه بدیهة هابه حدیثی قیله نک رعده معهوده سیله
منکشف اولور ورسول اکرم قیله دن بو حالتی ازاله ایچون یا مسکینة علیک السکینة دیو بیوردقده
قیله دن رعده زائل اولوب استیناس حاصل اولمغله حضرت علیدن روایت اولنان ومن خالطه
معرفة احبه حدیثی متحقق اولور والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا سعید بن عبد الرحمن المخزومی
ثقه در وغیر واحد من المشایخ قالوا انبانا سفیان عن الزهری عن عباد بن تمیم الانصاری
المزنی ثقه در بعضیلر صحابی در دیدیلر عن عمه که عبد الله بن زید بن عاصم در که تمیم
مذکورک لانم برادری در صحابی مشهور در مسیلمة الکذابی قتل ایلدی انه ضمیر عمه راجعدر

رائي النبي صلى الله عليه وسلم مستلقيا استلقادن مأخوذدر اضطجاع معناسنه بركيمه
يانب اوزره ياتمق ديمكدر في المسجد واضعا مستلقيا كبي رائي نك مفعولندن حالدر اولور سه
احوال مترادفه قبيلندندر واكر واضعا مستلقياده اولان ضميرمستكندن حال اولور ايسه احوال
متداخله قبيلندندر اولور احدى رجليه على الاخرى يعني عبدالله رسول اكرمي مسجدده
يانب اوزرينه ياتوب بر اياغني بر اياغنك اوزرينه قودوغي حالده كوردي محتملدركه اياغنك
بريني اوزادوب وبريني آنك اوزرينه وضع ايليه مخفي اولميه كه حديث مذكور صحيحين ده مسطوردر
لكن ظاهري مسلمك جابردن ان النبي صلى الله عليه وسلم قال لا يستلقين احدكم ثم يضع احدى
رجليه على الاخرى يعني رسول اكرم ديديكه سيزدن بريكز البته يوزين يوقارو ياتوب اياقلرينك
بريني اول بر اياغنك اوزرينه وضع اتمسون ديو تخريج اتديكي حديثنه معارض در ديديكه ما بينلرين
شو وجهله جمع ممكندركه بر اياغني بر اياغنك اوزرينه وضع اتمك ايكي وجه اوزره اولور وجه اول بودركه
اياغنك بريني اوزادوب وبر اياغنك آنك اوزرينه وضع ايليه بو وجه ده باكي يوقدر زيرا بو هيئتده
كشف عورت بولنماز وجه ثاني بودركه دیزلرنك بريني نصب ايدوب وبر اياغني آنك اوزرينه
نصب ايليه بو وجه ده اكر اياغنده شلوار اولوب ياخود ازاري ياخود جامه سنك دامني
اوزون اولميغله انكشاف عورت دن امين اولور سه بنه باكي يوقدر امدي حديث باب وجه
اول صورتنه محمول در وحديث جابر وجه ثاني صورتنده كشف عورتدن امين اولمدقلرينه متوجه در
خطابي حديث نهي منسوخ اولمق محتملدر شيخ ابن حجر نسخ ادعا سندنه تأويل اولي در زيرا
مجرد احتمال ايله نسخه مراجعت اولنماز وجايز اولورکه خصايص نبي عليه السلام دندر ديديكلري
بعيددر زيرا بو دخي احتمال ايله ثابت اولماز خصوصا رسول اكرمك وفاتندنصكره بعض
صحابه مسجدده فعل مذكوري ايدرلر ايدي وهركز بر فرد مسلمين دن اوزرلرينه بو فعلي
انكار اتمز ايدي وتأويل مذكوره بيهقي وبغوي جزم اتديلر كذلك اكثر محققين دخي جزم اتديلر
ابن بطال واتباعي نسخه جزم اتديلر ظاهر اولان بودركه رسول اكرمك بو فعلي مجرد جوازيني
بيان ايچوندر والله اعلم الحديث الثالث حدثنا سلمة بن شبيب شين معجمه نك فتحي
وباء موحده نك كسريله اكثر ائمه حديثي تخريج اتديلر حدثنا عبدالله بن ابراهيم المدني متروك
الحديث در ابن حبان وضعه نسبت ايلدي لكن حدثني ابو داود وترمذي تخريج اتديلر انبأنا
اسحق بن محمد الانصاري مجهول الاحوال در عن ربيح رانك ضمي وبانك فتحيله مصغردر
بن عبدالرحمن

بن عبدالرحمن بن ابي سعيد مقبول الحديث در عن ابيه كه عبدالرحمن در عن جده عن ابي سعيد
الخدري قال قايل ابو سعيد در كان رسول الله صلى الله عليه وسلم اذا جلس في المسجد
بعض نسخه ده في المجلس واقع اولدي احتبى بيديه براز ونصب ركبتيه لفظني زياده
اتديلر وبراز ابو هريره دن جلس عند الكعبة فضم رجليه واقامها واحتبى بيديه لفظيله
تخريج ايلدي بعض نسخه ده صلوات الله عليه وبعضنده صلوات الله وسلامه عليه واقع
اولدي احتبا اولوركه بر كمسنه ظهر وساقلريني ازار ايله يا ايب ايله يا قايش ايله جمع ايليه لر
وبو عملي بر شيئه طايانمقدن بدل ايدرلر اندن اسم حبوه كلور حاء مهمله نك ضمي وكسريله جمعي
حبى كلور حانك كسريله ويد ايله احتبا بودركه الليريني ازار وسايرلرندن بدل ايدوب
هيئة مزبوره اوزره جلوس ايليه يعني ابو سعيد الخدري ديديكه رسول اكرم مسجدده جلوس
اتدكلري وقتده ايكي اللري ايله احتبا ايدر ايدي شيخ ابن حجر ديديكه احتبا اعراب جلسه سيدر
لهذا الاحتباء حيطان العرب ديرلر زيرا باديه ده ديوار اولمغله استناد ايده جك نسنه
بوله ميوب احتبا ايدرلر واحتبا اتدكلري كمر دوشمه لرينه مانع اولوب آنلره نسبت ديوار
اولور ورسول اكرم يوم جمعه خطيب ده ايكن مسجدده احتبادن نهي اتدي زيرا بو هيئت
اكثريا نوم ايراث اتمكله استماع خطبه فوت اولور بلكه نقض وضوءيه مفضي اولمغله صلوة
جمعه فوت اولور ودخي معلوم اوله كه ابو داود اسانيد صحيحه ايله جابر بن سمره دن ان النبي
صلى الله عليه وسلم كان اذا صلى الفجر تربع في مجلسه حتى تطلع الشمس حسناء يعني
رسول اكرم صباح قيلديغي موضعده تربع ايدر ايدي تا آفتاب صاف وپاك وبيضا طلوع
ايدنجه ديو تخريج اتديكي حديث ابو سعيد حديثنه مناقض دكلدر زيرا حديث جابر مخصوص در
ياخود اختلاف احواله محمول دركه رسول اكرم كاهي تربع وكاهي احتبا وكاهي استلقا
ايدر ايدي امته جوازيني بيان وتوسيع ايچون والله اعلم وصلى الله على محمد واله وصحبه وسلم

باب ما جاء في تكأة رسول الله صلى الله عليه وسلم

صاحب نهايه ديديكه تكأة همزه در نسنده
طايانه جق شيئك اسميدر وساده وغيري كبي كه الاتكاء معناسنه دخي كلور اصلنده
وكأة ايدي واودن تايه ابدال اتديلر تراث وتجاه كبي بو مقاعده مراد اتكاء ايچون اتخاذ
اولنان نسنه در وبر كمسنه ان نه اتكأت اول ان نه تكأة ديمزلر لهذا مصنف
تكأة ايچون بر باب واتكاء ايچون بر باب عقد ايلدي لكن احاديث بابدن مفهوم اولوركه

متکاء لفظنڭ ایکی معناسینه دخی ملاحظه اتمش اوله و بو بابده اوچ حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا عباس
بن محمد بن حاتم بن واقد الدوری دال مهمله نڭ ضمیله بغدادده بر محله یه یا بغداده قریب بر قریه یه منسوبدر
البغدادی ثقه و حافظ اخبرنا اسحق بن منصور عن اسرائیل عن سماک سیننڭ کسریله در بن حرب
عن جابر بن سمرة قال رأیت ابصرت معناسنه در رسول الله صلی الله علیه وسلم متکاء رسولدن حالدر
علی وسادة متکاء نه متعلقدر وساده واوڭ کسریله بالیز وساده دخی دیرلر همزه ایله واودن
همزه یه بدل ایدوب اساده دیرلر علی یساره وساده نڭ صفتیدر موضوعة علی یساره تقدیرنده یعنی
جابر دیدیکه بن رسول اکرمی کوردم وسول جانبنه وضع اولنمش بر یاصدغه طایاندیغی حالده مقصود
واقعی بیاندر تقیید دکلدر پس یمین و یساره اتکاء جایزدر والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا
حمید بن مسعدة اخبرنا بشر بن المفضل انبأنا الجریری جیمڭ ضمی و رانڭ فتحیله که سعید بن ایاسدر
عن عبد الرحمن البصری التابعی که بصره ده اسلامده اول تولد ایدن بودر حدیثنی ائمه تخریج اتدیلر
بن ابی بکرة صحابی مشهوردر یوم طایفده اهل طایفدن بر قاچ غلاملر ایله قلعه دن نزول ایدوب
اسلامی قبول اتدیلر و رسول اکرم وقت سحرده ازاد اتمکله ابو بکره تسمیه اولندی عن ابیه که ابو بکره در
قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم الا احدثکم همزه استفهامیه و لا نافیه در احدثکم بعض روایات
صحیحه ده الا اخبرکم و بعض طرقده الا انبئکم واقع اولدی جمله نڭ معناسی بردر و بعض طرق صحیحه ده
الا انبئکم باکبر الکبائر دن صکره ثلاثا زیاده قلندی که رسول اکرم بو لفظی اوچ تکرار اتدکلری خبر ویره جکلری
شینڭ شاننه اهتمام و سامع استماعه ایچون کرکی کبی متیقظ اولوب ضبط و حفظنه سعی ایتمکه اشعار
ایچوندر مخفی اولمیه که باکبر الکبائر احدثکم لفظنه متعلقدر و اکبر کبائره اضافتی ظاهرا اقتضا ایدر که جمیع
کبیره دن زیاده کبیره در خبر ویره لر شبهه یوقدر که جمیع کبیره یه نسبت زیاده کبیره شیء واحد اولور
تعدد قبول اتمز زیرا اول معنا بکبیرة اکبر من جمیع ما عداها من الکبائر دیمکدر لهذا اعصام دیدیکه اکبریه
ایله موصوف اولان شیء متعدد اولوقده معنا بمتعدد من الکبائر کل منه اکبر من جمیع ما عدا ذلک
المتعدد دیمک اولور پس اکبریه متعدد اولان اکبرلردر ما عدایه نسبت ایله اولور و اکر لفظ اکبردن جنس
مراد اولنوب بجنس معصیة هی اکبر المعاصی الکبار تقدیرنده اولسه اشکال مندفع اولور فلیتامل کبائر
کبیره نڭ جمعیدر کبیره اول کناهدر که شارعڭ حقنده بخصوصه زیاده حد یاخود آخرتده عقوبت
ایله توعید اتمش اوله یعنی جابر دیدیکه رسول اکرم دیدی که سزه کناه کبائردن زیاده کبیره اولانڭ
خبر ویرمیه یم می قالوا صحابه دیدیلر که بلی خبر ویر یا رسول الله بو تعبیر رسول اکرمڭ شاننه تعظیم
تعظیم

تعظیم و استماع کلمات کوهربارلرینه هزار رغبت و اقبال ایله تکریم اولندیغی ظاهردر قال رسول اکرمڭ
کبائری تعداده شروع ایدوب الاشراک بالله وعقوق الوالدین دیدی حنفی دیدیکه بو مقامده
اشراکدن حضرت اللهدن غیری اله اتخاذ اتمکدر ابن حجر مراد مطلقا کفردر دیدی میرک دیدیکه
محتملدر که مراد مطلقا کفر اوله و شرکی تخصیص بالذکر اتدکلری شرکڭ وجودی علی الخصوص بلاد عربده
غالب و شایع اولدیغی ایچوندر پس شرکی ذکر سائر کفره تنبیه در و اکر مراد فقط اشراک اولورسه
انڭ اکره اقبح اولان بعض کفر ایله سؤال وارد اولور مثلا تعطیل که نفی مطلقدر و معلومدر که اشراک اثبات
مقیددر اما بو مطلق کفر مراد اولمق اولیدر عقوق عینڭ ضمیله حقنه رعایت واجب اولان کمسنه یه
مخالفتدن عبارتدر عقدن مأخوذدر قطع معناسنه بو مقامده مراد ولدڭ والدک یا والده نڭ معاداتی
اوله جق شیء اشلمکدر خواه قولا خواه فعلا شرک و معصیتده مخالفت بو حکمدن مستثنی در قال الله تعالی
ولا تقل لهما اف ولا تنهرهما و قال وان جاهداک علی ان تشرک بی ما لیس لک به علم فلا تطعهما و
صاحبهما فی الدنیا معروفا بو آیه کریمه دلالت ایدر که حقوق والدین حرام اوله کافر دخی اولورلرسه
و قال علیه السلام لا طاعة لمخلوق فی معصیة الخالق یعنی خالق موجوداته عاصی اولمق خصوصنده
هرکز بر مخلوقه اطاعت اتمک اولمز ابن عطیه والدینه اطاعت مباحاتده واجبدر خواه فعلا خواه
ترکا مندوباتده و فروض کفایه لر مستحبدر دیدی ابن حجر دیدی که ائمه مز عندنده عقوقڭ ضابطه سی
بودر که والدینه بر جاهله اذی ایلیه که عادتا اتدیکی اذیت سهل اولمیه حاصلی عقوق اولدر که ولد والدینڭ
غضبلرینه مؤدی اوله جق فعل ایشلیه کبیره اولان بودر و بونڭ دوننده اولان صغیره در مخفی اولمیه که
کبیره اولان والد و والده دن هر برینه عقوقدر پس عقوق الوالدین عقوق کل من الوالدین تقدیرنده
بعضیلرڭ اصحابمه عقوق اکثرک دخی عقوقنه منجر اولدیغی ایچون والد و والده یه جمع ایلدی دیدیکی
امر حکمی [illegible] دکلدر قال ای ابو بکره در وجلس رسول الله صلی الله علیه وسلم وکان متکئا جمله سی
جلس نڭ فاعلندن حالدر یعنی ابو بکره دیدی که رسول اکرم جلوس اتدی حال بوکه اولده اولان کلماتی
تکلم اتدیکی وقتده بر شیئه طایانمش ایدی مستمع ابو بکره نڭ بو کلامنی استماع اتدکده کویا سؤال
اتدیکه رسول اکرم بو کیفیتی اختیار اتدکده نه سویلدی ابو بکره استیناف طریقیله جواب ویروب
قال و شهادة الزور دیدی یعنی رسول اکرم جلوس اتدکدن صکره اکبر کبائرڭ بری دخی یالان شاهدلغدر
دیدی پس شهادة الزور حیث انه معنی الاشراک بالله اوزرینه معطوفدر صاحب نهایه دیدیکه
زور ذالڭ ضمیله کذب و باطل و تهمت معناسنه در طیبی دیدیکه زور اصلنده بر شیء واقعده اولان

ومطردر دکلدر

صفتنك خلافنجه وصف ایدوب تحسین وتزیین ایتمكدر كه تا مستمع اول شئ وصف اولندیغی وجه اوزره
تخیل اتسون ایچون وكذبه زور اطلاق اتدكلرینك وجهی حقیقتدن مایل واصلندن منحرف اولدیغی
ایچوندر او قول الزور لفظنده اولان او كلمه سی صنفی دیدیكی اوزره اولیوب شك اولدیغنی
افاده ایچون در لكن بخاری خالد طریقندن الا وقول الزور وشهادة الزور لفظیله بلا شك
تخریج ایلدی كذلك عمده واو ایله روایت اولندی وابن دقیق العید دیدی كه شهادة زوری واو ایله
قول زور اوزرینه عطف عطف الخاص علی العام قبیلندن اولمق محتملدر لكن لایق اولان عطف
تفسیری طریقیله توكید اولمقدر زیرا اگر قول الزورده واقع اولان لفظ قول اطلاقی اوزره ابقا
اولنسه مطلقا كذبه واحده كبیره اولمق لازم گلور بو ایسه خلاف واقعدر وشبهه یوقدر كه كذبك
عظمی كذلك عظمتك مراتبی كذبك مراتبی حسبیله متفاوتدر قال عز من قائل ومن یكسب خطیئة
او اثما ثم یرم به بریئا فقد احتمل بهتانا واثما مبینا بعضیلر دیدیلر كه عطف الخاص علی العام
اولمق جائزدر ومحتملدر كه قول الزوردن مقصود نوع خاص اوله تحقیق اولمیه كه نوع خاص
مراد اولدقده وشهادة الزور نوع تخصیصی تعیین ایچون عطف تفسیر اولور والله اعلم
ودخی معلوم اوله كه رسول اكرم كیفیت اتكاءی ترك ایدوب جلوس اتدكدن صكره وشهادة
الزور او قول الزور لفظنی تكلم اتدكلری استشعار ایدر كه فعلین مذكورینك حرمتی مؤكد
ودخی عظیم اوله ورسول اكرمك بو مرتبه ده اهتمام اتدكلرینك سببی بودر كه شهادة زور و
قول زور خلق مابیننده چوق واقع اولور وبانلرنده امر سهل گوریلور فاما اشراك
بر شیدر كه مسلمك قلبی اندن ابا اتام ایله ابا ایدر وعقوق بر نسنه در كه طبع سلیم وفهم
مستقیم اندن اعراض واستكراه ایدر اما زورك اسبابی وافره وحواملی متكاثره در مثلا
عداوت وحسد واخذ اجرت كبی امدی آنی خلقك نظرنده امر عظیم قلمق ایچون زیاده اهتمامه
محتاج اولدی واهتمامدن غرض اشراكه نسبت ایله تعظیم دكلدر بلكه زورك مفسده سی شاهده
وغیریه تجاوز اتدیكی ایچوندر اما اشراكك مفسدتی صاحبنی تجاوز اتمز قرطبی دیدیكه شهادة
زور باطله توصل ایچون كذب ایله شهادتدر وتلف نفس واخذ مال وتحریم حلال وتحلیل حرام
كبی پس شركدن صكره بوندن ضرری عظیم وفسادی كثیر شی یوقدر ودخی معلوم اوله كه ترتیب
اكبر كبائرده مناسب اولان اشراك بابنده دن صكره قول الزور ذكر اولنمق ایدی زیرا كلمه كفر قول زور
افرادندندر لكن عقوق الوالدین معاذ الله گاهی كفره مؤدی اولمغله اشراك عقبنده ذكر مناسب

اولور

اولدی زیرا دارقطنی وبیهقی شعب الایمانده كذلك دلائل النبوه ده عبد الله بن ابی اوفی دن تخریج
اتدیلر كه بر كون رسول اكرم حضورلرینه بر كمسنه سرعت ایله گلوب دیدیكه یا رسول الله بو مقامه قریب
موضعده بر غلامك نیچه اجل گریبان حیاتنی طوتمش وجان شیرینی حلقومنه گلوب محتضر یاتمش
هر چند كلمه توحید تلقین ایدرلر اول كلامی تكلمه قادر اولمز معاذ الله سوء خاتمه سندن خوف اولنور
رسول اكرم بیوردیلر كه غلام مزبور بو وقتدن مقدم كلمه شهادتی لسانندن اجرا ایدوب شرف اسلام
ایله مشرف اولمش می ایدی جواب ویردیلر كه نعم رسول اكرم تعجب گوستروب نه مزبورك عقد لساننه سبب
وكلمه شهادتی تكلمه مانع نه اولمق گرك دیو مقاملرندن حركت ایدوب غلام معهودك یاننه دك
گتدیلر راوی دیدیكه صحابه كرامدن جم غفیر رسول اكرمه همراه اولدوق وغلامجغه یتدكلری وجه اوزره
محتضر بولدوق رسول اكرم بیوردیلر كه یا غلام قل لا اله الا الله غلام دیدیكه كلمه مزبوره یی تكلمه
قطعا قدرتم یوقدر رسول اكرم دیدیلر كه نه ایچون قادر دكلسین خصوصا ایام صحت واوقات
سلامتده بو كلمه شریفه سنك زیب زبان حالك وزیب مقالك اولور ایمش غلام دیدیكه یا رسول
الله بنم بر سال خورده مادرم وار ایدی كه همیشه بن آنی ایذا ایله دل شكسته قیلمش ایدم وهمواره
آنك رضاسنه مخالف حركت ایله بلای عقوقه مبتلا اولمش ایدم ظنم بودر كه كلمه شهادتدن
عقد لسانم وبو كلامی تكلمدن عقد زبانمه باعث مادریمك انكاری وحقوقنه رعایت
اتمیوب عقوق ایله معامله اتدكیمدر رسول اكرم سؤال اتدیلر كه حالا او عجوزه بسته لباس حیاتمیدر
جواب ویردیكه نعم دست زور چرك جامه حیاتنی چاك اتمدی وبنم نفس اخیرده بو كشته مبتلا
اولدیغم كدرهدن صحرای عدمه گتمدی دیدكده عجوزه معهوده یی رسول اكرمك حضورلرینه دعوت
ایدوب رسول اكرم اكا توجیه خطاب ایلیوب دیدیلر كه ای فرتوت كهنسال بو نه بو العجب حالدر كه
حالا سنك فرزندك زیر پنجه شیر مرگده زبون درایت حیاتی حمله پهلوان ممات ایله نگون اهر چند
شهد كلمه توحید ایله سیراب ایلمك استرز دهاننه الماز وسببی سكا اتدیكی عقوقدن غیری
نسنه بلنمز فی الواقع بو غلام سنك حقوقكی عقوقه مبدل وسنك رضاكی دایه بدل اتمش میدر ایدی
وشاه راه صوابدن چنكلستان خطایه گتمش می ایدی عجوزه دیدیكه نعم یا رسول الله بو غلام رضامه
مخالف حركتی ایله بنی دلخراش واذیت وآزار ایله درون افكارمه باعث تلاش اولمشدر رسول
اكرم بیوردیلر كه ای بانوی خاطر شكسته هم ضایر آتش شراره فشان انتقاد وفرزندیكی اول آتشه
القا اتمكك صددنده سندن التماس ایدرلر كه اگر شفاعتك یار ودستگیر اولور ایسه آتش معهوده

القا ایلکنه ایلمکدن فارغ اولورز والا ماننده کباب بو آتش ایله سوخته ایدرز بو وقتده ندر انی
ایدرسین شفاعتک ایله آتشدن تخلیص ایدرمیسین یاخود اغماض ایلیوب آتشه القا اتدکلرینه
رضا ویرمیسین مادری دیدی که بو به محلده شفاعت طریقنی اختیار دن غیری چارهم یوقدر
رسول اکرم بیور دیلر که حضرت اللهی وزلری اوغلندن صدور ایدن کستاخلغی عفو ایلدیکنه اشهاد
ایله تاکه آتش دوزخدن شفاعتک انضمامی ایله ازاد اوله خاتون عفو و جرمنی محو اتدم دیدکده
رسول اکرم غلامه توجیه خطاب ایدوب یا غلام قل لا اله الا الله دیو بیور دیلر غلام دخی کلمهٔ لا اله
الا الله ایله کشده زبان و دم آخرده شربت خوشکوار توحید ایله سیراب و ریان اولدی رسول اکرم
الحمد لله الذی انقذه بی من النار کلامیله صحن کوش حضاره کوهربار اولدیلر و دخی معلوم اولکه
قتل نفس و زنا عقوق والدیندن اکبر کبیره در حتی بعضلر دیدیلر که کفردن صکره اکبر ذنوب بغیر حق
بر مسلمی قتل در رسول اکرم تعداد اکبر کبایر صددنده آنلری ذکر اتمدکلری احادیث اخری ده
مذکور اولدقلرینه اعتمادادر یاخود رسول اکرمک عادهٔ حسنه و شیوهٔ مستحسنه لری همیشه
مقتضای حاله رعایت ایدی پس جایزدر که حدیث بابده مذکور اولان اکبر کبایری تخصیص بالذکر
اتدکلری مقتضای وقته بناءً اوله مبرک دیدی که شرک اکبر کبایردن اولدیغی محل شبهه دکلدر
و والدینک سبب وجود ظاهری اولملری وله آنلرک حقوقنه رعایت مقامنده عقوق ایلمک
شرکه قریبدر و شهادهٔ زور حقی مستحقندن غیریه اثباته مفضی اولملری شرک کبی کبیره اولمغه
مناسبدر لهذا نظم قدیم و فرقان کریمده شرکدن نهی و والدینه احسان ایله امری سلک واحده
جمع ایلدی قال الله تعالی وقضی ربک الا تعبدوا الا ایاه وبالوالدین احسانا کذلک شرکدن
و قول زوردن نهی دخی وتیرهٔ واحده ده ذکر ایلدی قال عز من قائل فاجتنبوا الرجس من الاوثان
واجتنبوا قول الزور والله اعلم قال قائل ابو بکره در فما زال رسول الله صلی الله علیه وسلم
یقولها مفعول ضمیری کلمهٔ وشهادة او قول الزوره راجعدر یعنی ابو بکره دیدیکه رسول اکرم کلمتینی
خبورتینی سویلکده مستمر اولدیلر کثرهٔ تکراردن دلتنک اولوب و آنلرک بو خصوصده چکدکلری
زحمتی کوردیکمزده شفقت ایدوب حتی قلنا لیته سکت سکوت اتمه لرینی تمنی صددنده کاشکی
بو کلمه لری تکراردن فارغ اوله لر و نفس نفیسلرینه زحمت ویرمیه لر ایدی بعضلر سبب تمنی غلبهٔ
غضبدن ناشی انلرینه نزول عذاب ایجاب ایده جک شیئی جوابندن خوف ایدی دیدیلر والله اعلم
الحدیث الثالث مصنف ایکی اسناد ایله روایت ایلدی الاول حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا
شریک

شریک عن علی بن الاقمر عن ابی جحیفة جیمک ضمی و حاء مهمله نک فتحیله اسمی وهب بن عبد الله در
و رسول اکرم وفات اتدکده ابو جحیفه بلوغ مرتبه سنه بالغ اولمشدی لکن رسول اکرم دن استماع
ایدوب حدیث روایت ایلدی قال قائل ابو جحیفه در قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اما همزه نک
فتحی ومیمک تشدیدیله بو مقامده مجرد توکید ایچوندر انا فلا آکل همزه نک مدیله متکلم وحده
صیغه سیدر متکئاً یعنی ابو جحیفه دیدی که رسول اکرم دیدیکه اما بن بر شیئه یاصلانوب حالده
طعام یمم مخفی اولمیه که بو کلام اهل جاهلیه و اعاجمه تعریضدر نته کیم شرب خمر ایدن کمسنه نک یانده
لست بشارب خمر دیرلر زیرا انلر اظهار عظمت وکبریا و ابراز افتخار وخیلا ایچون متکئاً اکل ایدرلر
ایدی یعنی آنلر بو هیئت اوزره اکل ایدرلر اما بن دیکا تابع اولانلر بو هیئت اوزره اکل اتمزز
مبرک دیدیکه علماء محققین اتکاء دورت نوع اوزره در دیدیلر اول ایکی یانینک بری اوزرینه طایانمق
ثانی الیسنی بریسنی زمینه وضع ایدوب آنک اوزرینه طایانمق ثالث دوشک اوزرینه مربع اوتورمق
و یاخود اشی قوروب یرلشمک رابع ظهرینی یاصدیغه یا دیواره طایامق انواع اربعه نک جمله سی
اکل حالنده مذموم و منهیدر زیرا هر بری تکبر نشانیدر اکل وقتنده سنت اولان طعامه مایل قعود
ایلمکدر پس محتملدر که حدیث مذکورده نفی اولنان اتکادن مراد جمله انواع اربعه نک نفیی اوله یعنی
بن انواع اربعه اوزره اتکا ایدوب اکل ایلم لکن خطابی دیدیکه بو مقامده اتکادن مراد دوزه
اوتوروب یرلشمکدر صاحب نهایه دیدیکه عربیه ده متکی اول کمسنه در که دوشکه اوزرینه یرلشوب
قعود ایلیه عامه متکی اول کمسنه یه دیرلر که قعودنده میل ایدوب ایکی یاننک بری اوزرینه طایانه
اتکاده اولان تا واودن بدلدر اصلنده وکادن مأخوذدر که وکا کبه یا غیریسنه باغلادقلری
شیئدر کویا متکئ اولان کمسنه مقعدینی التنده اولان دوشکه اوزرینه قعود ایله باغلادی
پس معنای حدیث بودر که بن طعام اکل اتدکیم وقتده یرلشوب اوتورمم زیرا بو هیئته اکول کمسنه
افعلیدر و بن قدر کفایه اکل ایدوب بهانه خالقمق صددنده یم و اتکادن مراد بر یاننک اوزرینه
میل اولورسه اتکادن نهی قاعدهٔ طبیه مخالف اولدیغی ایچوندر زیرا بو هیئتده طعام سهولت
ایله مجاریه منحدر و صعود دخی کرکی کبی خوشکوار اولمز ابلکه کاهی زحمتی چکلور والله اعلم و دخی
معلوم اوله که حدیث مذکورک سبب وروده بودر که ابن ماجه و طبرانی اسناد حسن ایله عبد الله بن
بسردن تخریج اتدیلر که رسول اکرمک حضور عالیلرینه بر شاه اهدا ایلدم ایکی دیزلری اوزرینه جلوس
ایدوب اکل اتمکه شروع اتدیلر ناکاه بر اعرابی کلوب ما هذه الجلسة یعنی بو اوتوروش نه اوتوروشدر

دیدکوه رسول اکرم بیوردیلرکه ان الله جعلنی عبدًا کریما ولم یجعلنی جبارًا عنیدًا یعنی حضرت الله بنی بنده
صاحب کرم قیلدی وبنی جبار معاند قیلمدی ابن بطال دیدیکه رسول اکرم بو فعلی حضرت الله تواضع ایچون
ایدر وایوب طریقندن زهریدن روایت اتدی که رسول اکرمک حضورلرینه بر ملک کلدی که اول
وقتدن اول هرکز کلدیکی یوق ایدی ودیدی که یا محمد ربک سنی عبد نبی وملک نبی اولمق بابنده
مخیر ایلدی پس قنغیسنی مراد ایدرسک انی اختیار ایله رسول اکرم مشاوره ایدرکبی جبرائیلک یوزینه
باقدی جبرائیل دخی تواضع ایلمک اوزره اشارة ایلدکده رسول اکرم عبد نبی اولمغی اختیار ایدرم
دیدی راوی دیدیکه بو قصه دن صکره رسول اکرم هرکز متکئًا اکل اتمدیلر ودخی سلف متکئًا اکل
اتمه نک حکمنده اختلاف اتدیلر بعضیلر دیدیلرکه کراهیتی رسول اکرمک خصایصندندر وامته مکروه
دکلدر بعضیلر دیدیکه اتکانک هیئت متعظمین اولمغله امته نسبةً دخی مکروهدر زیرا اصلنده ملوک عجمدن
اخذ اولنمشدر مکر مانع اولوب اتکادن غیری هیئت ایله جلوس واکله قادر اولمز ایسه کراهة مرتفع
اولور ابن ابی شیبه جم غفیردن مطلق جوازینی تخریج ایلدی امدی اتکاء مکروه یاخود خلاف اولی
اولدقده اکل طعام ایچون جلوسده مستحب اولان دیزلر اوزرینه ویا قدملرینک ظهرینه یاخود
صاغ دیزین دیکوب صول دیزینک اوزرینه اوتورمقدر لکن غزالی یانی اوزرینه یاتدیغی
یردن نقل ایتمک مکروه دکلدر دیدی ودخی متکئًا اکل طعام مکروه اولدوغنک علتنده ده
اختلاف اولنور بو بابده اقوی ومعتمد علیه ابن ابی شیبه نک ابرهیم نخعی طریقندن تخریج ایتدیکیدر
که دیدی که متکئًا طعام اکل اتدکلری قارینلری بیوک اولمقدن خوفدن ناشی ایدی بعضی
احادیثده دخی بو نوعه بو معنایه اشارة واردر وصاحب نهایه دخی من جهة الطب
مناسب دکلدر دیو اشارة ایلدی نته کیم مرور ایلدی والله اعلم الثانی حدثنا محمد بن
بشار انبانا عبد الرحمن بن مهدی میمک ضمی وهانک سکونی ودالک کسری ویانک تشدیدیله در
انبانا سفیان الثوری عن علی بن الاقمر قال سمعت ابا جحیفة یقول قال رسول الله صلی الله علیه
وسلم لا اکل متکئًا معناسی مرور اتدی سند اصل الدین دیدیکه حدیثین مابیننده فرق بعضی
رجال سندک اختلافی وتغیر ایله در تحقیق اولنمیه که اول حدیث بابک سندینده وسندده
نوعًا اشکال وزیادة اولمغله مصنف اول حدیثی ینه جابردن روایت ایدوب دیدیکه حدثنا
یوسف بن عیسی حدثنا وکیع حدثنا اسرائیل عن سماک سینک کسریله در بن حرب عن جابر بن
سمرة قال قایل جابردر رایت رسول الله صلی الله علیه وسلم متکئًا حال در علی وسادة معناسی
مرور اتدی

مرور ایتدی قال ابو عیسی که مراد مصنفدر لم یذکر فیه معلوم صیغه سیله در ضمیر مجرور حدیث مذکوره
راجعدر وکیع فعل لم یذکرک فاعلیدر علی یساره لفظی مراد مفعولیدر یعنی ابو عیسی ترمذی دیدیکه حدیث
مذکوری اسرائیلدن راوی اولان وکیع حدیث مذکوری روایت اتدکده علی یساره قیدینی ذکر ایتمیوب
فقط رسول اکرمدن وساده یه اتکانک وقوعنی ذکر ایلدی لکن نه جانبلرینه اتکاء اتدکلرینک کیفیتنی
ذکر اتمدی وهکذا طریقه مذکورینه علی یساره قیدی ذکر اولنمدیغنه اشارتدر روی غیر واحد عن اسرائیل نحو روایة وکیع
یعنی حدیث مذکورده علی یساره قیدی ذکر اولنمامق اوزره مشایخدن چوق کمسنه اسرائیلدن روایت
ایلدی وکیعک روایت اتدیکی کبی ولا نعلم احدًا روی فیه علی یساره الا ما روی اسحق بن منصور عن اسرائیل
وحدیث مزبورده علی یساره لفظنی روایت ایتمش کمسنه بلمزز الا اسحق بن منصورکه اسرائیلدن روایت ایلدی
پس اسحقک زیادهٔ مذکورهیی تفرد اتمکله اصطلاح ایله حدیثده مذکور اولان اسحقک روایتی غرایب
دن اولنور تحقیق دکلدرکه عبارتده مسامحه واردر الا اسحق بن منصور دیمک مناسب ایدی ودخی
مناسب اولان بو طریقی اسحق بن منصور طریقینک عقبنده ذکر اتمک ایدی بلکه آخر بابده ایرادینک وجهی
یوقدر والله اعلم وصلی الله علی محمد واله وصحبه وسلم باب ما جاء فی اتکاء رسول الله صلی الله علیه وسلم
تحقیق اولنمیه که بو بابدن مقصود رسول اکرمک صحابه کرامدن بر ینه بحسب الاقتضا اتکاء اتدکلرینی بیاندر
در لهذا بو باب ایله ماقبلنده واقع اولان بابی باب واحد قیلدی مصنف بو بابده ایکی حدیث
ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن انبانا عمرو بن عاصم انبانا حماد بن سلمة
عن حمید تصغیر صیغه سیله در عن انس مبرک دیدیکه بو حدیث باب لباسیده غیری لفظ ایله مرور
ایلدی لکن معنالری بردر ان رسول الله صلی الله علیه وسلم کان شاکیًا مریض معناسنه شکویدن مأخوذ
در شکایه مرض دیمکدر مبرک مریضا واشکایة من المرض الذی عرض له دیو تفسیر ایلدی فخرج یتوکأ
جمله سی فخرجده رسول اکرمه راجع ضمیر فاعلدن حالدر علی اسامة بن زیدکه رسول اکرمک مولی سیدی
ایدی وعلیه ضمیر مجرور رسول اکرمه راجعدر ثوب قطری قافک کسری ویانک تشدیدیله بزدن
بر نوعدرکه غلیظدر قد توشح به توشح دیوشی صاغ الینک آلتندن ادخال ایدوب وصول
منکبینک اوزرینه القا اتمکه دیرلر محرم اولان کمسنه اتدیکی کبی فصلی بهم ضمیر مجرور صحابه یه
راجعدر یعنی انس دیدی که رسول اکرمه بر مرض اصابت ایتمش ایدی که حجره شریفه لرندن طشره چیقدیلر
اسامه یه طایانوب قطری حالده حال بوکه اوزرلرنده ثوب قطری وار ایدی که التحاف ایتمش ایدیلر پس
صحابه کرامه امام اولوب نماز قیلدیلر الحدیث الثانی حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن انبانا محمد بن المبارک

حدثنا عطاء بن مسلم الخفاف نسبت صيغه سيله صانع خف يا بايع خف معناسنه الحلبي انبأنا جعفر
بن برقان بانك موحده نك ضمي و را مهمله نك سكوني بعده قاف ايله در عن عطاء بن ابي رباح رانك فتحيله عن الفضل
بن عباس عم رسول الله در قال قائل فضل در دخلت على رسول الله صلى الله عليه وسلم في مرضه الذي توفي فيه
موت وجهوار صيغه سيله اولمق محتملدر مات معناسنه وعلى رأسه عصابة عينك كسريله خسته اولان كمسنه
باشنه باغلاديغي بر پاره سيدر عمامه يه دخي اطلاق اولنور عصب باغلامغه ديرلر صفراء يعني
فضل ديديكه رسول اكرمك زياره و عياده ترينه واردم اول مرضلرنده كه اول مرضدن وفات
ايتديلر و مبارك باشلارينه بر صاري بر پاره بز باغلامشلر ايدي تحقيق اولنمسه كه عصابه دن
مراد بر پاره بز اولمق ايله اشكال يوقدر اگر عمامه اولنورسه ظاهر بودركه رسول اكرمك مرضلرنده
عرق و غبار ايله صاري اولمشدر عصابه دستمال حديثي بو معنايي تأييد ايدر فسلمت دخول ايتديكمك
عقبنده سلام ويردم و رسول اكرم رد سلام ايلدي فقال لي رسول اكرم بكا ندا ايدوب
يا فضل ديدي قلت بن دخي لبيك يا رسول الله صلى الله عليه وسلم ديدم قال رسول اكرم ديديكه
اشدد بهذه العصابة رأسي شو عصابه ايله بنم باشمي محكم باغله قال فضل ديديكه ففعلت بن دخي
امرلرينه امتثال ايدوب باغلادم و رسول اكرم بو وقتده ياتاري اوزرلرينه ياتمشلر ايدي ثم قعد
صكره اوتوردي مراد اوتوردي و زياده ضعفلرندن ناشي فوضع كفه على منكبي بر اللريني بنم منكبمه
وضع ايدوب اوتوردي لر ياخود اوتوردقدن صكره ياخود قيام مراد اولنوب وضع ايتديلر و
معنايي اخير ظاهردر ميرك وضع معهوددن مراد اتكادر ديدي ثم قام صكره اياغ اوزرينه
قالقديلر و دخل في المسجد دخي مسجده كرديلر ابن حجر دخل بنفسه متعدي اولوب كلمه في اكثريا
حذف اولنور ديدي لهذا بعض نسخه ده دخل المسجد واقع اولور وفي الحديث قصة طويلة يعني حديث
معهودك آخرنده اوزون حكايه وارد اولمشدر انجق بابه وفاتده ذكر اولنور باب ما جاء في صفة اكل رسول الله
صلى الله عليه وسلم اكل يايمق اولمق نسنه يي اغزدن دخال و شرب يايمق اولان نسنه يي دخال ديرلر
مصنف بو بابده بش حديث ذكر ايلدي الحديث الاول حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن بن مهدي
عن سفيان عن سعد بن ابراهيم عن ابن الكعب بن مالك ميركدن نقل اولنديكه اسمي عبد الله بن كعب در
عن ابيه كه كعب بن مالك بن ابي كعب در صحابي مشهوردر رسول اكرمك شعراسندن ايدي و تبوك
غزاسنده تخلف ايدن اوچ كمسنه نك بريدر ابن سيرين ديديكه شعراء اسلام اوچ كمسنه ايدي حسان بن ثابت
عبد الله بن رواحه كعب بن مالك و شعراء مشركين دخي اوچ ايدي عمرو بن العاص عبد الله بن الزبعري

ابو سفيان بن حرث ان النبي صلى الله عليه وسلم كان يلعق عينك فتحيله لعق دن مأخوذ در تركيده يالامق معناسنه
اصابعه ثلاثا لفظ ثلاثا اصابعك قيدي در اصابعه الثلث تعبيرينه نظيركيم طرق كثيره ده بو
لفظيله روايت اولنديي پس لايق اولان بو مقامده واقع اولان مجملي سائر طرقده واقع اولان مفصله
حمل ايلمكدر على الخصوص بنه كعب دن يأكل بأصابعه الثلث ويلعقهن لفظيله روايت اولنديغي
عن قريب ذكر اولنور يعني كعب ديديكه رسول اكرم طعامدن فارغ اولدقدن صكره اوچ پارمقلريني
يالار ايدي واگر يلعق نك قيدي اولسه هر پارمغني اوچر كره يالار ايدي ديمك اولور بو معنا
هر گز بر روايتده واقع اولمدي قال ابو عيسى مراد مصنفدر وروى غير محمد بن بشار هذا الحديث يعني
مصنف ديديكه محمد بن بشاردن غيري كمسنه بو حديثي روايت ايلدي قال اول كمسنه ديديكه
كان يلعق اصابعه الثلث رسول اكرم اوچ پارمغني يالار ايدي كه مراد ابهام و مسبحه و وسطي در
شيخ ابن حجر ديديكه طبراني اوسطده كعب بن عجره حديثني روايت ايتديكه رسول اكرمي كوردم
اوچ پارمغي ايله اكل ايدر ابهام و مسبحه و وسطي صكره كوردم اوچ پارمغني يالادي برشيئنه
سلمزدن اول اول وسطي يي صكره مسبحه يي صكره ابهامي يالادي كان سري بودركه وسطي
جمله دن اوزون اولمغله طعامه جمله دن اول واقع اولوب زياده ملوث اولور و دخي پارمق
ترك يالادين كمسنه اليننك ايچيني يوزي جانبنه طوتوب يالار پس وسطي دن ابتدا ايدوب
ترتيب ايله صاغ جانبنه نقل ايدوب تا ابهام ايله تمام ايدر ابن دقيق عيد ديديكه پارمقلري
يالامه نك علتي بعض روايات صحيحه ده شو وجهله واقع اولديكه زيرا بركه قنغي طعامنده
اولديغي معلوم دگلدر و دخي بو وجهله تعليل اولنمق ممكندر كه يالامزدن اول الني يا سلكه
سيلر ايسه زياده ملوث اولور و آخرك لعابي ايله تطهير اولنديقده يا سلكه حاجت
قالمز بعض شراح ديدي تعليلين مابينده منافات يوقدر زيرا بري نقلي و بري عقلي در
و مسلم جابر حديثندن تخريج ايتديكه اذا سقطت لقمة احدكم فليمط ما اصابها من اذى وليأكلها
ولا يمسح يده حتى يلعقها او يلعقها فانه لا يدري في اي طعامه البركة يعني رسول اكرم ديدي
سزك بريكوزك لقمه يي دوشسه او لقمه يه اصابت ايدن اذايي كيدروب اول لقمه يي اكل ايله سين
و اليني سلمه سون يالامينجه ياخود يالاتمينجه زيرا بلمزكه بركه طعامنك قنغيسنده در نسائي
ولا يرفع الصحفة حتى يلعقها او يلعقها لفظني زياده ايلدي قاضي عياض يالامغك علتنده
ديديكه تا طعامك قليلني تحقير ايتميه لر نووي لا يدري في اي طعامه البركة لفظنك معناسنجي

شو وجهله بیان ایلدی که اول طعام که اندن آنی اکل ایچون احضار ایلیه آنده برکت محقق در لکن
معلوم دکلدر که اول برکت اکل اولنان طعامده میدر یا اصابعده قلان طعامدهمیدر یا قصعه‌نک
اسفلنده قلان طعامده میدر یا ساقط اولان لقمه ده میدر پس لایق اولان بودر که برکة تحصیل ایچون
هر برینه رعایت اوله میرک دیدیکه حدیثک اولنده جابردن ابو سفیانک روایتنی مسلم شو وجهله
تخریج ایتدی که ان الشیطان یحضر احدکم عند کل شیئ من شانه حتی یحضره عند طعامه فاذا سقطت
من احدکم اللقمة فلیمط ما کان بها من اذی ثم لیاکلها ولا یدعها للشیطان یعنی شیطان
سزک هر ایشیکوزه حاضر اولور و قارشور حتی طعامکوز یاننه دخی حاضر اولور پس اکر سزدن
بریکوزدن بر لقمه دوشسه اندن حاصل اولان اذایی دفع ایدوب اول لقمه‌یی اکل ایلسون و شیطانه
براقمسون و انس دن اعربان لسلت القصعة دیو مسلم روایت ایلدی خطابی دیدیکه سلت
اولدر که قصعه ده باقی قلان طعامی تتبع ایده لر نووی دیدیکه برکتدن مراد انکله تغذیه حاصل
اولوب صکره امتلا منللو زحمتی چکلمیه و طاعته قوة ویره و بو حدیثده یارمقلری یالامغی
استکراه ایدنلر کمسنه‌یه رد وار در نعم طعامی اکل اثناسنده یالار ایسه استکراه حاصل اولور
زیرا اغزینک ریقی یارمقلرینک اوزرنده ایکن ینه طعامه ادخال ایلمکدن طبیعت تنفر ایدر
خطابی دیدیکه ترفه دن عقللرینه نقصان طاری اولان کمسنه‌لر یارمقلرینی یالامنی کمسنه‌لر
تقبیح ایدرلر کویا بو معنایی فهم اتمزلر که یارمقلره و کاسه‌یه بیله‌شان طعام اکل اتدیکی
طعامدن جزودر اکل اتدیکی طعام پاک اولدیغی کبی آنده اولان طعام دخی پاکدر و اکر
یارمقلرینی اغزینه ادخال ایدوب طوداقلرینه مص اتدیکی ایچون تقبیح ایدرلر ایسه آنده باش
اولمدیغنه عاقل شک ایلمز زیرا مضمضه ایچون بر کمسنه یارمقلرینی اغزینه ادخال ایدوب
طوطاقلری و دیشلرین قارشدرر هیچ بر کمسنه تقبیح ایدوب بو عمل ناپاکلکدر دیو
منع ایلمز ابن حجر دیدیکه بو کلام بو عمل من حیث هو استکراه ایدن کمسنه‌ده در حاشا
رسول اکرمه نسبت ایله استکراه ایدرسه انک کفرندن خوف اولنور زیرا رسول اکرمک احوالندن
بر شیئی آنلره نسبتی اولدیغنی بیلور ایکن استقذار ایلمک کفردر و دخی قصعه‌یی دخی یالامق
مستحبدر احمد و مصنف و ابن ماجه و ابن شاهین و دارمی و غیریلر روایت اتدیلر که من
اکل فی قصعة ثم لحسها استغفرت له القصعة و ابو الشیخ روایت اتدی که من اکل فی قصعة
من الخوان و القصعة امن من الفقر و البرص و الجذام و صرف عن ولده الحمق دیلمی روایت

ایلدی که

ایلدی که من اکل ما یسقط من المائدة خرج ولده صباح الوجوه ونفی عنه الفقر احیاده شو لفظ ایله
روایت ایلدی که عاش فی سعة و عوفی فی ولده والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا الحسن بن علی الخلال
خاء معجمه نک فتحی و لامک تشدیدیله خل یاخود خلالدن ماخوذ نسبت صیغه‌سیدر حدثنا عفان
اکر عفه دن ماخوذ فعلان اولورسه غیر منصرف عفوندن ماخوذ اولورسه منصرف اولور
عینک کسری ایله الحس معناسنه در که الحسن ترکیبده بالامق و فارسیده لیسیدن دیرلر اصابعه فعال
الثلث یعنی انس دیدیکه رسول اکرم طعام اکل ایدوب و اکلدن فارغ اولدیغی وقتده اوچ
یارمغنی یالار ایدی روایت اولندیکه رسول اکرم ایکی یارمغی ایله اکل المکبوب شیطان ایکی یارمغی
ایله اکل ایدر دیدیلر لهذا اوچ یارمغیله اکل ایلمک سنة در دیدیلر حکم ضرورت اقتضا ایلیه والله
اعلم الحدیث الثالث حدثنا الحسین بن علی بن یزید الصدائی صاد مهمله نک ضمیله صداءه نسبتدر که قبیله در
البغدادی حدثنا یعقوب بن اسحق الحضرمی یعنی الحضرمی اخبرنا شعبة عن سفیان الثوری علی بن الاقمر
عن ابی جحیفة قال قال النبی صلی الله علیه وسلم اما انا فلا اکل متکئا یعنی ابو جحیفه دیدیکه رسول اکرم بیوردیلر که
بن متکئا اولدیغم حالده طعام اکل ایلمم بو حدیث بابه اتکاده بیان اولندی فلیراجع الیه
والله الموفق حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن بن مهدی اخبرنا سفیان عن علی بن الاقمر
نحوه نصب ایله حدثنا نک مفعولیدر یعنی محمد سند مذکور ایله من حیث المعنی لا من حیث
اللفظ حدیث سابق کبی بر حدیثی بزه تحدیث ایلدی الحدیث الرابع حدثنا هرون بن اسحق
الهمدانی میمک سکونیله در حدثنا عبدة بانک موحده نک سکونیله در بن سلیمان عن هشام
بن عروة عن ابن تنوین ایله در لکعب بن مالک عن ابیه که کعب در قال قائل کعب در
کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یاکل باصابعه الثلاث و یلعقهن یعنی کعب دیدیکه
رسول اکرم اوچ یارمغیله اکل ایدوب و اوچ یارمقلرین یالار ایدی معلوم اوله که اوچ یارمغیله
اکل ایلمک مستحبدر دوردنجی و بشنجی یارمغنی ضم ایلمیه مکر ضرورة اقتضا ایده و سعید
بن منصورک ابن شهابدن مرسلندن ان النبی صلی الله علیه وسلم کان اذا اکل اکل بخمس دیو
تخریج اتدیکی حدیث قلیل و نادره محمولدر جوازینی امته تفهیم ایچون و دخی رسول اکرم اوچ یارمغیله
اکل اتدکلرینک وجهنده دیدیلر که متکبر بر یارمغیله شیطان ملعون ایکی یارمغیله حریص بش یارمغیله
و اوچی ایله اکل ایدر و دورت یارمغیله اکل ده ان الله وتر یحب الوتر مضموننه رعایة فوت اولور
خیر الامور اوسطها والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا احمد بن منیع میمک فتحی و نونک کسریله در

حدثنا حماد بن سلمة عن ثابت عن انس قال کان النبی صلی الله علیه وسلم اذا اکل طعاما لعق ...

حدثنا الفضل بن دكين دالك ضمی وكافك فتحیله تصغیر صیغه سیله در حدثنا مصعب بن سليم قال
قایل مصعب در سمعت انس بن مالك يقول اتي رسول الله صلى الله عليه وسلم مجهول صیغه سیله جی معناسنه در
بتمر فرأيته ضمیر منصوب رسول اكرمه راجع در يأكل ضمیر مرفوع بوراده حالدر وهو مقع من الجوع جمله سیه
يأكل ده اولان ضمیر مستكندن حال در مقع اقعاءدن مأخوذ اسم فاعل در احتباء معناسنه
كه اینیاقلرك اوتوروشیدر وكلمه من لام تعليليه معناسنه در یعنی مصعب دیدیكه انس دن
استماع ایتدم كه دیدی رسول اكرم حضورلرینه برازخرما كتوردیلر رسول اكرمی اجلقلرندن ناشی
اقعا ایدیجی اولدقلری حالده كوردم وجوعدن ناشی اقعادن مراد جوعدن ناشی ضعف سببیله
دیوارلره اولان تساندیه استناد دیمكدر امدی متكئا اكل اتمكلر ضعف وضرورة اقتضاسیله ومغلوبه
اما انا فلا اكل متكئا حديثنه مخالف اولمز والله اعلم باب ما جاء في صفة خبز رسول الله صلى الله عليه وسلم
یعنی بو باب رسول اكرمك اتمكلرینك صفتی حقنده وارد اولان احاديث شريفه بیاننده در تحقیق اولدیكه
كلام مذكور رسول اكرمك كندونك تناول ایتدكلرینه وعیالنك اكل ایتدكلرینه شاملدر زیرا
عیالنك اكل ایتدكلری خبز دخی رسول اكرمك اولدیغی محل شبهه دكلدر پس احادیث باب عنوان بابه
مناسب اولور مصنف بو بابده سكز حدیث ذكر ایلدی الحديث الاول حدثنا محمد بن المثنى
ومحمد بن بشار قالا حدثنا محمد بن جعفر حدثنا شعبة عن ابي اسحق قال سمعت عبد الرحمن بن زيد
بن قيس النخعي ابوبكر الكوفی ثقه در يحدث عن الاسود كه عبد الرحمن مذكورك
برادری در بن زيد بن قيس عن عائشة رضي الله عنها انها قالت ما شبع آل محمد صلى الله عليه وسلم
آل محمددن مراد اهل بیت رسول اكرمك تحت مؤنتنده اولانلردر صدقه قبول اتمك حرام
اولان جماعت در دیدی كه خمس عوض اولمق اوزره تعیین اولنمشدر ودخی دیدیكه لفظ آل
مقحم اولوب ما شبع رسول الله تقدیرنده اولمق محتمل در وآخر بابده شعبه طریقندن
اسنادی ایله بو حدیثی ما شبع رسول لفظیله تخریج ایتدكی بو معنایی تأیید ایدر مخفی اولمیه كه
بو توجیه اوزره حدیث مزبور عنوان بابه مناسب اولور من خبز الشعير يومين بخاری عائشه دن
تخریج ایتدكی حدیثده ثلاث ليال قیدی ایله واقع اولدی لكن من خبز بر لفظیله اولمق اوزره
در وایتین مابیننده منافات یوقدر ویوم دن مراد یوم مع لیلة ولیل دن لیل مع یوم اولمق
ظاهردر متتابعين یعنی عائشه دیدیكه آل محمد متوالیه ایكی كون آربه اتمكندن طویمدیلر من
حیث المفهوم اقتضا ایدر كه ایكی كون طویمش اولهلر لكن متعاقبا دكل مثلا یكشنبه كون
طویوب

طویوب ودوشنبه كون طویمیهلر وسه شنبه كونینه طویهلر وبو كیفیت مستمره اولور حتى قبض
صلى الله عليه وسلم تا رسول اكرم دنیادن آخرته انتقال ایتدی وبو كلام ده رسول اكرم مدینه ده
اون سنه مقداری اقامتی اثناسنده كه حج وعمره وغزواته سفرلری اثناسی ایله بو حالتك استمرارینه
اشاره وار در زیرا حضرت عائشه رسول اكرمك شرف خدمتلریله مدینه یه هجرتلرندن صكره
مستسعد اولدی وبخاری نك عائشه دن ما شبع آل محمد صلى الله عليه وسلم منذ قدم المدينة في
طعام بر ثلاث ليال تباعا حتى قبض لفظیله تخریج ایتدكی حدیثده بو معنایه تصریح وار در شیخ
ابن حجر دیدیكه منذ قدم المدينة قولی قبل الهجرة اولان احوالدن اخراج ایچوندر عن طعام بر
قولی سائر ماكولاتدن احتراز در تباعا قولی متفرقا اولان شبعلرندن احتراز در ودخی
بخاری ما اكل آل محمد اكلتين في يوم الا احديهما تمر لفظیله تخریج ایلدی یعنی آل محمد بر كونده
ایكی كره طعام اكل ایتمدیلر الا اول ایكی طعامك بری خرما ایدی شیخ دیدیكه بو كلامده
خرمایی تحصیل ایتمك انلر عندنده غیری طعامك تحصیلندن آسان اولدیغنه وآل محمد بر كونده
كاهی بر كره طعام پیداسنه انجق قادر اولدقلرینه ودخی ایكی طعام پیداسنه قادر اولدقلری
صورتده اول طعاملرك بری خرما اولدیغنه اشارت وار در مسلم وكیع طریقندن منصوردن
ما شبع آل محمد يومين من خبز البر الا واحدهما تمر لفظیله تخریج ایلدی ابن سعد عمران بن
زيد طریقندن پدری زیددن تخریج ایتدی كه حضرت عائشه نك حضورینه واردم بزه دیدیكه
رسول اكرم دنیادن آخرته انتقال ایتدی مبارك قارنلری بر كونده ایكی طعامدن طویمدی
خرمادن طویدقده آربه اتمكندن طویمدی آربه اتمكندن طویدقده خرمادن طویمدی والله اعلم
الحديث الثاني حدثنا عباس بن محمد الدوري دالك ضمیله در حدثنا يحيى بن ابي بكير بایء
موحده نك ضمی وكافك فتحیله در بعض نسخه ده ابن بكير واقع اولدی حدثنا حريز حاء مهمله
نك فتحی وراء مهمله نك كسری ویاء مثناة تحتيه نك سكونی بعده زاء معجمه ایله بن عثمان عن
سليم تصغیر صیغه سیله در بن عامر قال سمعت ابا امامة الباهلي يقول ما كان يفضل ضاد
معجمه نك ضمیله در عن اهل بيت رسول الله صلى الله عليه وسلم خبز الشعير یعنی سلیم دیدیكه ابو امامه
سویلر ایكن اشتدم كه رسول اكرمك اهل بیتندن آربه اتمكی آرتوب قالمزدی بو كلام عدم شبعلرندن
كنایه در یعنی شعیردن طویمدیلر ما میرك دیدیكه یعنی سفره لرنده ماكولاتدن فضله بر پاره
نان قالمز ایدی وابن سعد وجه آخر ایله عائشه دن قالت رفع عن مائدته كسرة خبز فضلا

حتى خبص كفظيله تخريج ايلدي ودخي ديديكه بو حديث جزء دن طويله قرينه دلالت ايتمز وحديث
اول دلالت ايدر والله اعلم الحديث الثالث حدثنا عبد الله بن معاويه الجمحي جيمك ضمي وميمك
فتحيله در حدثنا ثابت بن يزيد عن هلال بن خباب خاء معجمه نك فتحي وباء اولي نك تشديدي ايله در عن
عكرمة عن ابن عباس قال كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يبيت الليالي المتتابعة طاويا
ميرك ديدي كه الطوي الجوع طوي بالكسر يطوي طوى اذا جاع فهو طاو وطيان اي جائع وطوي
بالفتح يطوي طيا اذا جوع نفسه قصدا پس طاويا بو مقامده مكسور العين اولور جائع
مفتوح العين اولورسه عن قصد نفسنه جبر ايدوب جائع اولان معناسنه اولور لكن
سياق حديث معناي اوله مناسبدر يعني ابن عباس ديديكه رسول اكرم متواليه برقاچ
كيجه آچ ياتورلر ايدي هو واهله مبتدا لا يجدون جمله سي خبر اولمق ظاهردر ومحتملدر كه هو واهله
كان نك اسمندن بدل ولا يجدون جمله سي استيناف بياني اوله صاحب مغرب ديديكه رجلك
اهلي زوجه سيدر وولدي وتحت نفقه سنده اولانلردر كذلك اخ واخت وعم وابن عم واول
اجنبي صبي خانه ده خدمت ايليه ولفظ اهل ايله زوجه دن كنايه اولنور قال الله تعالى
وسار باهله تاهل تزوج ديمكدر اهل بيت خانه ده ساكن اولانلردر ضمير جمع رسول واهله
راجعدر عشاء عينك فتحيله عينك كسريله اولان عشا وقتنده اكل اولنان طعامه ديرلر
اكثريا آخر نهارده اكل اولنان طعامده استعمال اولنور يعني رسول اكرمك كندو واهلي
اخشام وقتي تناول ايده جك طعام بولمزلر ايدي وكان اكثر خبزهم خبز الشعير وانلرك
اكثر اوقاتنده يدكلري اتمك ارپه اتمكي ايدي والله اعلم الحديث الرابع حدثنا عبد الله بن عبد
الرحمن حدثنا عبيد الله مصغر صيغه سيله در ابن عبد المجيد الحنفي حدثنا عبد الرحمن وهو ابن عبد الله بن
دينار حدثنا ابو حازم عن سهل بن سعد انه قال قيل له ضمير مجرور سهله راجعدر اكل ميرك
حرف استفهام حذف اولنوب ااكل تقديرنده در ديدي نه كيم بعض نسخه ده واقع اولور
رسول الله صلى الله عليه وسلم النقي نونك فتحي وقافك كسري وياءنك تشديديله نقاوه
دن مأخوذدر پاكلك معناسنه صفت مشبهه در بو مقامده مراد درمكدر كه فارسيده
ميده ديرلر كه كپكدن صاف وپاك اولمش اوندن پالمش اتمك ديمكدر يعني ابو حازم
ديديكه سهلدن سؤال ايتديلر رسول اكرم نقي اكل ايتدي مي ديو لكن نقينك معناسي
معلوم اولمغله راوي نقينك تفسيرني درج ايدوب ديديكه يعني سهلدن سؤال ايدن
كمسنه

كمسنه نقي لفظيله مراد ايلدي الحواري حواري ديدكلري اتمكي تحويردن مأخوذدر بر شيئي
آغارتمق معناسنه صاحب نهايه ديدي كه حواري حاء مهمله نك ضمي و واو مفتوحه نك تشديدي
وراء مهمله نك فتحيله سؤال ايتمكدر كه اونى برقاچ كره اليوب پاك وبياض اوله فقال سهل سهل
دخي جوابنده ديديكه ما رأى رسول الله صلى الله عليه وسلم النقي رسول اكرم نقي ديدكلري اتمكي كورمدي
حتى لقي الله عز وجل حتى غايه عظيم اولان حضرت الله ملاقي اولدي حاصلي رسول اكرم
حياتنده اولقدر خاص اتمك ديدكلري اتمكي كورمدي قنده قالدي اكل ايلمك بو كلامده مبالغه
عظيمه واردر كه ملاقاتدن مراد موتدر زيرا رسول اكرمك روح پرفتوحي آشيانه
بدنلرندن سوي كنكره عرشه طيران ايتدكده حضرت خداوندي كم وكيف حضرتلرنك شرف رويه
ذات كريملرينه نائل ودولت لقا جانب البقالرينه مستسهل اولدوغي متيقن ومتبيندر فقيل له
ضمير مجرور سهله راجعدر هل كانت تامه در لكم مناخل ميمك فتحيله منخل لفظنك كه ميمك ضمي ونونك
سكوني وخانك ضميله جمعيدر منخل غير القياس آله نخل معناسنه كه تركيده الك وفارسيده پرويزن
وماشو ويرلر على عهد في زمان معناسنه رسول الله صلى الله عليه وسلم مخفي اولميه كه لكمده اولان كم
على طريق التغليب صحابه كرامه خطابيچوندر كه مهاجرين وانصاردن رسول اكرمك زمان
سعادت اقترانلرنده مدينه منوره ده ساكن اولانلردر يعني يينه سهلدن سؤال ايتديلر كه رسول اكرم
زماننده سيزلرك اون الكه جك الكلريكز وارمي ايدي ديو قال سهل جوابنده ديديكه ما كانت لنا
مناخل بزم هيچ بريمزك رسول اكرم زماننده الكي يوق ايدي پس جمع جمعه مقابل اولمغله افراد
صحابه دن افراد مناخل نفي لازم كلور مطوبوجابده في عهده عليه السلام ملحوظ اولمغله سؤاله مطابق
اولور مع واقعه مطابق اولور زيرا رسول اكرم زماننده هركز بر كمسنه نك الكي يوق ايدي بعده
بعض ارباب ترفه الك بيدا ايتديلر حتى المنخل اول بدعة في الاسلام كلامي مشهوردر فقيل
سهل رسول اكرم زماننده الك يوق ايدي ديو جواب ويردكده يينه سهله سؤال ايتديلر كه كيف
كنتم تصنعون بالشعير ارپه اونندن اتمك بوغوردمق مراد ايلديكوزده نه ايشلر ايدر ايديكوز زيرا
آنك كپكي سائر اونلره نسبت ايله زياده چوقدر قال سهل جوابنده ديدي كه كنا ننفخه
اليمز ايله ياخود غيري برشي ايله ارپه اوننى اوفورر وصاورر ايدك فيطير منه ما طار اول اوندن
صاورلكده كپكي خفيفه اولوب اوچه جق شيئي اوچوب نفخك حكمي اولان قالديقده ثم نعجنه
صكره خمير ايدر ايدك بو كلامدن معلوم اولدي كه رسول اكرم مأكولات خصوصنده قطعا اهتمام ايتمزلر ايكن

میرک دیدیکه بعض طرقده سهل دن روایت اولندی که ما رأى رسول الله صلى الله عليه وسلم منخلاً
من حين بعثه الله الى حين قبضه شیخ ابن حجر دیدیکه ظنم بودرکه سهل بو قید ایله قبل البعث اولان
احوالدن احتراز ایلدی زیرا رسول اکرم ایام فترتده ایکی کره شام جانبنه توجه ایدوب بصری یه
واصل و بحیرا راهبک ضیافتنه داخل اولدی و شام اول وقتده روم ایلی و تحت حکومت قیصرده
ایدی و آنلرک عندنده خبز نقی یعنی خاص اتمک چوق ایدی و ظاهر بودرکه رسول اکرم معهود خاص
اتمکی آنلرک عندنده کورمش اوله کذلک الک و سایر اسباب ترفهی دخی آنلرک یاننده کورمش اوله
و مبعثدن صکره رسول اکرم مکه و طایف و مدینه ده ساکن اولوب رسول اکرم و اصحاب کرامه
امکنهٔ مذکوره ده معاش بغایة تنک اولدیغی خواه اختیاراً و خواه اضطراراً مشهوردر کم مخفی
اولمیه که اکرچه رسول اکرم هجرتک طوقوزنجی سنه سنده اعمال شامدن اولان تبوک غزاسنه توجه ایلدی
لکن اول اطرافی تماماً فتح میسر اولمیوب اول حوالیده مدة مدیده مکث بیورمدقلرندن غیری رسول
اکرم اول جوانبده ایکن شام سمتندن قافله کلدیکی استماع اولنمشدر پس جایزدرکه اول اطرافده
دخی الک کورمیوب سهلک خبری نفس الامره قیاس ایله صحیح اوله • بعضیلر دیدیلر که سهلک خبری
کندو علمی لاحق اولدیغی مرتبه دن اولوب واقعه قیاس ایله اولمق محتمل در پس جایزدرکه رسول
اکرم خاص اتمکی و الکی بعد البعثه کورمسون و سهل مطلع اولمسون والله اعلم الحديث الخامس حدثنا
محمد بن بشار اخبرنا معاذ بن هشام حدثني ابي که هشام دستوائی در عن یونس
ابن ابی الفرات عبید البصری که اسکافیتکله مشهوردر عن قتاده مخفی اولمیه که معاذ پدری هشام
طبقهٔ واحده دن اولوب معاذک هشامدن روایتی روایت اقران قبیلندن اولور
و هشام قتاده دن چوق حدیث روایت ایتمشدر • لکن بو حدیثی قتاده دن بالذات استماع
ایتمیوب یونس قتاده دن و هشام یونسدن روایت ایلدی عن انس بن مالک قال ما اكل نبي الله
صلى الله عليه وسلم على خوان خاء معجمه نک کسریله و ضمی دخی جایزدر اول مایده درکه اوزرنده
طعام اولمدقده خوان دیرلر جمعی اخاوین و اخونه و خونه کلور عجم مرلاسنده پیش خوان دیرلر
آیاقلو زمیندن مرتفع برنسنه درکه ارباب ترفه باشلری اشاغی اکمکسزین خلاص ایچون طعامی
آنک اوزرنده اکل ایدرلر آنک اوزرنده طعام اکل ایلمک بدعتدر لکن جایزدر یعنی انس دیدیکه رسول
اکرم خوان اوزرنده طعام اکل اتمدی ولا في سكرجة دخی سکرجه ده اکل اتمدی سکرجه سین و کاف
و رانک مشدده نک ضمیله خرده چناق درکه نان خورش و طعام قلیل و اکثریا هاضمه معین اولان
بعض جوارش

بعض هاضمه جوارش و ترشی قورلر که حالا بزم لسانمزده طبوج دیک امردی کاسه دیرلر میرک دیدیکه ها
سکرجه ده اولان راء مضمومدر ابن مکی دیدیکه صواب اولان رانک فتحیدر عرب اکا جوارش و بعضی
سرکه لو نسنه قویوب سفره نک کنارینه اشتها کتورمک و طعام هضم اولمق ایچون وضع ایدرلر
بو شیوه ارباب ترفه و اصحاب حرص شیوه سیدر اولمغله رسول اکرم سکرجه دن اکل اتمدیلر ولا خبز فعل
ماضی مجهول صیغه سیدر له ضمیر مجرور رسول اکرمه راجعدر مرقق رفع ایله خبزک قائم مقام فاعلیدر میمک
ضمی و رانک و قاف مشدده نک فتحه سیله ترقیقدن ماخوذدر اول خبزدرکه خبز حواری کبی تطهیر
و تنظیف اولنه • بعضیلر دیدیلر که خبز مرقق بویوک و انیجه رغیف درکه ترکیده یوفقه دیرلر
ودخی مه
یعنی رسول اکرم ایچون مرقق دیدکلری خبزی کمسنه یاپمدی شیخ ابن حجر دیدی که ترقیق خبز
ارباب تکلف عملیدر و رسول اکرمک اصحاب تنعم و ارباب تکلفدن اولمدیغی متقرردر و
حدیث مذکورک ظاهری دلالت ایدرکه رسول اکرم خبز مرققی قبل البعثه و بعد البعثه اکل اتمش اوله
و خبز مرقق غیری کمسنه ایچون یاپیلسه اکل ایدرلر اوله دخی آخر بابده ذکر اولنان حدیث مطلقا
اکل اتمدکلرینه دلالت ایدر بخارینک انس دن ما اعلم ان النبي صلى الله عليه وسلم رأى رغيفا
مرققا حتى لحق بالله ولا رأى شاة سميطا بعينه الا لحق بالله سمیط اولورکه قوزی یا اوغلاغی
ایتی صوده حاشلیوب قیللرین ازاله ایتدکدن صکره جلدی ایله بریان ایدرلر قال قائل یونسدر
فقلت لقتاده على ما كانوا يأكلون شمایل نسخه لرنده کذلک بعض رواة بخاری عندنده ~~علی م~~
~~فقط میم ایله واقع اولدی~~ لفظ مانک میمک فتحی و اشباع و الف ایله واقع اولدی و اکثر رواة عندنده
علام فقط میم ایله واقع اولدی معلوم اوله که حرف جر مای استفهامیه یه داخل اولدقده
استعمال کثیر اولمغله الف حذف اولنور و على وجه القلة الف اثبات اولنور و دخی آخرنده ها
اولان حرف جره الفی حذف اولنان مای استفهامیه متصل اوله هر بری الف ایله کتابت اولنور
حتام الام علام کبی ضمیر جمع رسول اکرمه راجعدر تعظیم ایچون جمع صیغه سیله ذکر اولندی یا
خود رسول اکرم و اهل بیت جملهسنه راجعدر یعنی یونس دیدی که قتاده دن سؤال ایتدم که خوان
اوزرنده اکل اتمینجه پس نه نک اوزرنده اکل ایدرلر ایدی دیو قال قتاده جوابنده دیدیکه على
هذه السفر شو سفره لر اوزرنده اکل ایدرلر ایدی دیو اکثریا مسافرلرده اولان جلد مستدیره یه
اشاره ایلدی سفر سینک ضمی و فانک فتحیله سفره نک جمعیدر و صاحب نهایه دیدیکه سفره
اصلنده مسافر اولان کمسنه نک اتخاذ ایتدیکی طعامه دیرلر ایدی که اول طعامی اکثریا مدور جلد ایچنه

وضع ایدرلر بعده جمله مذکوره اطلاق اولندی صکره اوزرینه طعام وضع اتدکلری نسنه دە اطلاقی شایع
اولدی مایده‌دن ماعدا زیرا مایده غالبا متکبرلر شعاریدر قال محمد بن بشار یونس هذا الذی
روی عن قتاده هو یونس الاسکاف همزه کسری وسینک سکونیله صانع القفش که ترکیده
پاپوشچی دیرلر یعنی محمد بن بشار دیدیکه قتاده‌دن بو حدیثی روایت ایدن یونس اسکاف ایله
مشهور اولان یونسدر والله اعلم الحدیث السادس حدثنا احمد بن منیع حدثنا عباد
بن عباد المهلبی لام مشدده‌نک فتحیله‌در عن مجالد لامک کسریله‌در عن الشعبی شینک فتحی
وعینک سکونیله تابعی جلیل القدردر واسمی عامر بن شرحبیل الکوفیدر دیدیکه بو وقته کلنجه برشیئی
یازمادم وبرشیئی برکمسنه‌دن استماع اتمدم الا انی حفظ ایلدم وصحابه‌دن بشیوز قدر کمسنه
کوردم دیدی علی وبعض صحابه‌دن حدیث استماع ایلدی سکسن ایکی یاشنه بالغ اولدقده
یوز دورت سنه‌سنده وفات اتدی عن مسروق رسول اکرمک وفاتندن مقدم اسلامی قبول اتدی
حال صغرنده سرقه اولنمش ایدی ابو بکر وعمر وعثمان وعلی وابن مسعود وعائشه‌یه لاحق
اولدی خوارج جنکنده بولندی ویوز ایکی سنه‌سنده کوفه‌ده وفات اتدی قال دخلت علی
عائشه رضی الله عنها فدعت لی بطعام دعت دعوه‌دن مأخوذ ماضی معلوم مؤنث صیغه‌سیدر
یعنی مسروق دیدیکه عائشه‌نک یانینه واردم خدمتکارینی بنم ایچون طعام احضار ایلمک ایچون
چاغردی مرادی عائشه بکا ضیافت ایلدی معناسنه‌در دیدی وقالت ما اشبع من طعام ما
نافیه وتنوین تنکیر ایچوندر فاشاء ان ابکی فاسببیه‌در حنفی تعلیلیه‌در ما اشبع من طعام
الا ابکیت لانی اشاء ان ابکی تقدیرنده اولوب علة شانه‌نه اهتمام ایچون معلولک اجزاسی
مابیننه توسط ایلدی دیدی بعضیلر تعقیب ایچوندر دیدیلر الا ابکیت یعنی وحجی عائشه
دیدیکه عندمده بولنان طعامدن طوق اولم وعقبنده بکا اتمک مراد ایدرم الا بکا ایدرم
حاصلی هرقچن که طعامدن سیر اولام رسول اکرمک چکدیکی شدائد خاطریمه کلور البته بکا ایدرم
قال مسروق دیدی که قلت عائشه‌یه دیدم لم نه ایچون هر طعامدن طویدقجه اغلارسین
قالت عائشه جوابنده دیدیکه نیجه اغلامیه‌یم زیرا اذکر الحال التی فارق علیها رسول الله صلی الله
وسلم الدنیا بعض نسخه‌ده علینا واقع اولدی میرک دیدیکه علیها ضمیری حال مذکوره‌یه راجعدر ما
فارق علی تلک الحال من الدنیا تقدیرنده یعنی تذکر ایدرم اول حالی که رسول اکرم اول حال
اوزرینه دنیادن مفارقت ودار بقایه رحلت ایلدی پس عائشه حال مذکوره‌یی بیان ایدوب
دیدیکه

دیدیکه والله ما شبع رسول الله صلی الله علیه وسلم من خبز ولا لحم تنوینلر عموم قصدیله تنکیر ایچوندر
ولا نفی تاکیدی ایچوندر مرتین فی یوم واحد یعنی والله رسول اکرم ایام عمرلرندن برکونده میان
خلقده کثیر الوجود اولان خبز ولحمدن طویمدی یعنی برکونده اولمدیکه خبز ولحم مجموعندن یا فقط خبز
وفقط لحمدن اول کونده ایکی کره طویمش اوله حنفی دیدیکه کلمه لا آتی افاده ایدرکه رسول اکرم
یوم واحدده ایکی کره خبزدن طویمش اوله پس مقصود هر برندن یوم واحدده ایکی کره شبعلرک نفیدر
مجموعندن یوم واحدده ایکی کره شبعلرک نفی دکلدر الحدیث السابع حدثنا محمود بن غیلان حدثنا
ابو داود حدثنا شعبه عن ابی اسحق قال سمعت عبد الرحمن بن یزید یحدث عن الاسود بن یزید ابن قیس
النخعی مسلما رسول اکرمک وقت حیاتلرنده لاحق اولدی لکن کورمدی ابن مسعود ایله صحبتی
واردر کبار تابعین وکوفیین‌دندر معدوددر فضل وعابد وکوفه‌ده ساکن ایدی عن عائشه قالت
ما شبع رسول الله صلی الله علیه وسلم من خبز شعیر یومین متتابعین حتی قبض یعنی ابو اسحق دیدیکه
عبد الرحمن اسوددن تحدیث ایدرکن اشتدم که اسود عائشه‌دن شو وجهله روایت اتدیکه رسول اکرم
ارپه اتمکندن متوالیا ایکی کون طویمدی تغذی اتمکی قتده قالدی حتی روح پرفتوحلری قبض اولندی
روایت اولندیکه رسول اکرمه دنیا وفنا عرض اولندی فقر وفنایی دنیا وما فیها اوزرینه ترجیح ایدوب
اریدان اجوع یوما فاصبر واشبع یوما فاشکر دیو بیوردیلر والله اعلم الحدیث الثامن حدثنا عبد الله
بن عبد الرحمن حدثنا عبد الله بن عمرو ابو معمر عمرو عینک فتحیله وواو ایله‌در وابو معمر لفظی عبد الله
بن عمرونک کنیه‌سیدر وعطف بیانیدر دیو اصحاب اسماء رجال بیان اتدیلر قال قائل انس‌در ما اکل رسول
الله صلی الله علیه وسلم علی خوان ولا اکل خبزا مرققا حتی مات صلی الله علیه وسلم خوان
ومرققک معنالری سابقا بیان اولندی یعنی انس دیدیکه رسول اکرم خوان اوزرنده طعام وخبز
مرقق اکل اتمدی حتی دنیادن آخرته انتقال اتدی حنفی دیدیکه بو حدیثده رسول اکرمک اصلا
خبز مرقق اکل اتمدکلرینه تصریح واردر وانسدن روایت اولنان حدیث خامسده بو تصریح یوقدر میرک
دیدیکه موضعنده بیان اولندیکه برحدیثی مکررا ذکر ایلمک سندنک رجالنک جمله‌سنده یاخود بعضنده
اختلاف ایله وبعض الفاظنده اقتصار وتطویل اتمکله تفاوت ایله احادیث اخرانی تقویه ایچوندر
وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه وسلم باب ما جاء فی صفة ادام رسول الله صلی الله علیه وسلم
ادام همزه‌نک کسریله ابن الانباری دیدیکه اوزره ما یطیب به الخبز ویصلحه ویلتذ به الآکل کذلک
ادم همزه‌نک ضمیله بو معنایه‌در که ترکیده اتمک قاتوغی وفارسیده نان خورش دیرلر جمعی ادم کلور

خلّم واحلام كبي وتركيبك موادي موافقة وملايمة اوزره در ادام الله بينهم ويرو اصلح والف معناسنه
صاحب نهايه ديديكه الإدام بالكسر والأدم بالضم مايؤكل مع الخبز اي شيء كان يعني مايع وغير مايعه اطلاق اولنور
ميرك ديديكه الإدام بكسر الهمزة كالأدم بضم الهمزة وسكون الدال المهملة ولايقال بضمها ايضًا
مايؤتدم به ويؤكل مع الخبز وجمعها أدم بضم الهمزة والدال ككتاب وكتب ويقال ادم الخبز باللحم من حد
ضرب اذا اكلهما معًا شيخ ابن حجر مقدمة شرح بخاريده ادم همزه نك ضمي ودالك سكونيله ادمك
جمعيدر سبب اختيار اولنجي يعني بو بابي رسول اكرمك اتمكه قاتوق اتدكلري شيئك وصفنده وارده
اولان احاديث شريفه بيانده در بعض نسخه ده وما اكل من الألوان لفظي واقع اولدي يعني دخي رسول
اكرمك انواع اطعمه واصناف مأكولاتدن اكل اتدكلري شيئك بيانندهدر معلوم اوله كه رسول اكرم
غذالريني برشيئه حصر اتمزلرايدي هرنه قدر نفيس دخي اولورسه زيرا غذاء واحده يه مداومت اتمك
بدنه مضردر كاهيجه ايكي نوع طعامي جمع وكاهيجه برقتده برنوع طعام ووقت آخرده نوع آخر
اكل ايدرلرايدي والله اعلم مصنف بو بابده اوتوز حديث ذكر ايلدي الحديث الأول حدثنا
محمد بن سهل بن عسكر وعبد الله بن عبد الرحمن قالا أخبرنا يحيى بن حسان حدثنا سليمان بن بلال
عن هشام بن عروة عن أبيه كه عروه در عن عائشة رضي الله عنها ان رسول الله صلى الله
عليه وسلم قال نعم الإدام الخل يعني عائشه ديديكه رسول اكرم سركه كوزل اتمك قاتوغيدر ديو
بيوردیلر عن عبد الله بن عبد الرحمن في حديثه نعم الأدم همزه نك ضمي ودالك سكونيله او الإدام
همزه نك كسريله ايكيسي برمعنايه در لفظ أو روايتنده شك ايچوندر الخل مصنفك بو حديثده
ايكي شيخي اولوب بري محمد وبري عبد الله ولديغي ابتدا اسنده معلوم اولمش ايدي بو كلامدن
مراد بودر كه بو حديثي بكا محمد بن سهل تحديث اتدكده بلاشك الإدام لفظيله تحديث ايلدي لكن عبد الله
تحديث ايتدكده ادام وأدم لفظلري ما بيننده شك ايله تحديث ايلدي ديمكدر نووي وقاضي عياض
ديديلر كه حديث مذكوردن مقصود مأكولاتده شيء يسير ايله اكتفا ونفسي لذايذ اطعمه دن منع ايلمك
او ممدوح اولديغين افاده در تقدير كلام ايتدموا بالخل ما في معناه مما يخف مؤنته ولايعز وجوده
ديمكدر ديو خطابي دن نقل اتديلر والله اعلم الحديث الثاني حدثنا قتيبة بعض نسخه ده زياده
بن سعيد واقع اولدي حدثنا أبو الأحوص كه اسمي سلام بن سليم در ثقه در عن سماك بن حرب
قال سمعت النعمان بن بشير يقول ألستم خطاب يا بعينه يا رسول الله حاضر اولانلره ومقاتندن صكره حياتده اولان
صحابه يه در في طعام وشراب ما شئتم في اكل طعام وشرب شراب مقدار ما شئتم تقديرنده استفهام
انكاريدر

انكاريدر يعني اي مخاطبين سز استديكوز قدر يمكده وايچمكده دكلميسز بلكه بو فعله مبتلاسز لكن مأكولات
ومشروباتده بو مرتبه افراط مقيد اكوز اولان پيغمبر آيينينه مخالف وآنك عادة كريمه سنه مغايردر زيرا
والله لقد رأيت نبيكم صلى الله عليه وسلم بن سيزك پيشواكوز اولان پيغمبريكوزي كوردم وما يجد من
الدقل ما يملأ بطنه اسكي قوري خرمادن قارنين طويوره جق قدر بولمديغي حالده پس لفظ نبي نك
ضمير مخاطبينه اضافتي زياده توبيخ والزام ايچوندر ما نافيه وجمله رأيت نك مفعولندن حالدر زيرا
ظاهر اولان نعمان صحابه اكابرندن اولمغله رؤيه رؤيت بصريه اولمق در دقل دال مهمله وقافك
فتحيله اسكي وقوري خرما ديمكدر وبو مقوله خرما بغايه ردي اولمغله بهر كز اكا كمسنه رغبت وجمع
اتميوب آغاج دبنده چورر لهذا صاحب نهايه آنك ايچون اسم مخصوص يوقدر ديدي ما يملأ ده ما
موصول يا موصوفدر من بيانيه دركه تقديم اولندي وجمله يجد نك مفعوليدر والله اعلم معلوم
اوله كه مالك بن نويره خالد حضورينه مطلوب اتفاء كلامده كان صاحبكم يقول كذا ديدكده خالد كان
صاحبنا وليس بصاحبك ديو رد ومالكي قتل اتديكي مالكك مرتد اولدغين استماع ايدوب بو معنا
عندنده متوكد اولديغي ايچوندر ايدي حاشا نعمانك نبيكم قولي مالكك صاحبكم قولنه قياس اولنمز
والله سبحانه اعلم حدثنا عبدة بن عبد الله الخزاعي خا معجمه نك ضميله خزاعه قبيله سنه منسوبدر
حدثنا معاوية بن هشام عن سفيان الثوري عن محارب اسم فاعل صيغه سيله در بن
دثار دالك كسري وثلثه نك تخفيفي آخرنده را مهمله ايله در عن جابر بن عبد الله قال قال رسول
الله صلى الله عليه وسلم نعم الإدام الخل يعني جابر ديديكه رسول اكرم سركه كوزل اتمك قاتوغيدر ديو
بيوردیلر صحيح مسلمده جابر بن عبد الله حديثي شو وجهله روايت اولنديكه رسول اكرم اهلندن ادام استيوب
اهلي عندمزده سركه دن غيري شيء يوقدر ديديلر رسول اكرم كتورك ديدي احضار اتديلر نعم الإدام الخل
ديه رك اكله شروع اتديلر ابن ماجه ام سعددن تخريج اتديكه رسول اكرم نعم الإدام الخل اللهم بارك
في الخل ديو بيوردیلر وبر روايتده فانه كان ادام الأنبياء قبلي واقع اولدي ودخي حديث آخرده
لا يفقر بيت فيه خل يعني آنده سركه بولنان خانه محتاج اولمز ديو واقع اولدي مخفي اولميه كه رسول
اكرم اهلندن ادام طلب اتدكلرنده خبزي ادام ايله اكل ايلمك اسباب حفظ صحتدن بولندن اولديغنه اشارة
واردر والله اعلم الحديث الثالث حدثنا هناد نونك تشديديله در حدثنا وكيع عن سفيان
عن أيوب عن أبي قلابة قافك كسريله اسمي عبد الله بن زيد در عن زهدم زانك فتحي وهانك سكوني ودالك
فتحيله در الجرمي جيمك فتحي ورانك سكونيله در صاحب تقريب ابو مسلم البصري در وطبقه ثالثه دن

نعته دردیدی قال كنا عند ابي موسى فاتي ماضي مجهول در بلحم دجاج جار ومجرور اتي نك نائب فاعلي در
ياخود اتي ده ضمير مستكن ابو موسى يه راجع در وجار ومجرور اتي نك مفعول به غير صريحي در ميرك شيخدن
نقل ايتدي كه دجاج اسم جنس در ومنذري وابن مالك ذكر ايتدكلري اوزره دالده حركات ثلاثه جائزدر
مفردي دجاجه در دالك حركاتيله بعضيلر ضم دال ضعيف در ديديلر وبعضيلر دجاج دالك كسريله مذكرنك
اسمي دركه مفردي ديك در ودالك فتحيله مؤنثنك اسمي دركه مفردي دالك فتحيله دجاجه در ديديلر ودج
يدج دن مأخوذ در نصر بابندن اسرع يسرع معناسنه دجاج دخي حركتنده سريع ومطلقا بو اسم ايله تسميه
اولندي تركيده تاوق وفارسيده ماكيان ديرلر فتنحي تنحي دن مشتق ونحو دن مأخوذ در جماعتدن
آيريلوب بر طرفه چكلمك معناسنه رجل من القوم يعني زهدم ديديكه ابو موسى نك مجلسنده ايدوك
طعام احضار اولندقده سفره يه تاوق كتورديلر قوم دن بركمسنه سفره باشندن قالقوب كيرو چكلدي فقال
ابو موسى اول كمسنه يه ديديكه مالك سنك نه عذر ونه مانع واردركه اكل دجاجدن امتناع ايلدك
قال اول كمسنه جوابنده ديديكه اني رأيتها تحقيق بن دجاجه يي كوردم تاكل شيئا فاقذرات دن
برشيئ اكل ايدر اولديغي حالده وطبيعتم طاوقدن استكراه ايلدي فحلفت يمين ايتدم كه ان لا
اكلها طاوق اتني يمه يه يم ديو بعض نسخه ده شيئا موضعنه نتنا وبعضنده شيئا نتنا واقع اولدي
نتن نونك فتحي وتانك كسريله زمن وزننده صفت مشبهه در بد رايحه لو شيئ معناسنه شيئا دن
بدل در صفت اولسه شيئا ذاتيت ايله تأويله محتاج در قال ابو موسى در ادن دنو دن مأخوذ امر حاضر در
يعني ابو موسى اول كمسنه يه ديديكه يقين كل وسفره يه قريب اول ومقتضاي طبعكدن اعراض ايدوب
سائر جماعت كبي دجاجه دن اكل ايتمكله رسول اكرمك فعلنه متابعت ايله زيرا فاني رأيت رسول
الله صلى الله عليه وسلم ياكل لحم دجاج تحقيق بن رسول اكرمي كوردوم طاوق اتني اكل ايدر اولديغي
حالده پس سكا دخي مناسب بلكه واجب بودركه لا يؤمن احدكم حتى يكون هواه تبعا لما جئت به حديثي
موجبنجه رسول اكرمك فعلنه متابعت واذا حلفت على يمين فرأيت غيرها خيرا منها فأت الذي هو
خير وكفر عن يمينك خبر صحيحي فحواسي اوزره يمينكه كفارت ايدهسين والله اعلم الحديث الرابع
حدثنا الفضل بن سهل الاعرج البغدادي حدثنا ابراهيم بن عبد الرحمن بن مهدي ميمك فتحيله در
ميرك ديديكه تهذيب الكمال ده ترمذي وابو داود ابراهيم فربوركه بر حديثني روايت ايتديلر ديدي
بخاري بو حديثنك اسنادي مجهول در ديدي عقيلي بو طريقدن غيري طريقيله موقوف دكلدر ديدي
عن ابراهيم بن عمر بن سفينة عن ابيه عن جده كه عمر در جده سفينه در واسمي مهران در رسول اكرمك مولى سيدر

قال

قال قائل سفينه در اكلت مع رسول الله صلى الله عليه وسلم لحم حبارى حاء مهمله نك ضمي وبانك تخفيفي
ايله ورانك فتحيله در وآخرنده اولان الف تأنيث ايچون در معرفه ونكره ده غير منصرف دركه آخرنده تنوين
كلمز مذكر ومؤنثه اطلاق اولنور مفرد وجمعي برابر در تركيده طوي قوشي ديرلر بغايت شديد الطيران
وزياده اوزاق اوچر بصره ده شكار اولنور وقورصاغنده حبة الخضرا ديدكلري ميوه بولنور كه شجر بطمك
ميوه سيدر وشجر بطم شام جوانبنده اولور غيري مواضعده بتمز حتى بركمسنه مطلوبني تحصيل ده زياده
متحرك اولسه اطلب من الحبارى ديو ضرب مثل ايدرلر واني فاز اتعذر خفيف وطاوق اتعذر ثقيل در
واهيشه كندوي شكار ايدرلر وكندو برشيئي شكار ايتمه قادر دكلدر وحبارانك ياوروسنه نهار وكروانك
ياوروسنه ليل اطلاق ايدرلر حتى بو بيت ملغزاتدن معدود در ونهار ارايضف الليل
وليلا رأيت منتصف النهار وزياده احمقلقده حبارى ايله ضرب مثل ايدوب كل شيء يحب ولده
حتى الحبارى ديرلر حبارى يي تخصيصك وجهي بودركه بغايت احمق ايكن ولدني سور وولدنه
اوچمه تعليم ايدر وحجر الحبارى ديرلر قارننده بر طاش واردر اول طاشي بركمسنه اوزرنده كوتورسه
مادام كه طاش اوزرنده اوله احتلام اولمز واسهال اولان كمسنه كوتورسه اسهالي منقطع اولور صاحب نهايه
ديديكه انس حديثنده واقع اولديكه ان الحبارى ليموت بذنب بني آدم يعني حضرت الله جل شانه بني
آدمك كناهلرنك شئمندن نباتي مطري حبس ايدر وروي زمينده اوت بتمز اولور حتى حبارى
باشي اوت طلبنده جست وچالاك وجست وجوي كياه ده بي باك ايكن طعمه ايده جك كياه بولميوب
زياده جوعندن هلاك اولور والله اعلم يعني سفينه ديديكه بن رسول اكرم ايله معا حبارى اتي
اكل ايلدم الحديث الخامس حدثنا علي بن حجر حاء مهمله نك ضمي وجيمك سكونيله در حدثنا اسمعيل بن
ابراهيم عن ايوب عن القاسم بن عاصم التميمي عن زهدم الجرمي قال كنا عند ابي موسى قال
فقدم تقدم دن مأخوذ فعل ماضي مجهول در بعض نسخه ده تقديم دن مأخوذ قدم ماضي مجهول
صيغه سي واقع اولدي طعامه يعني زهدم ديديكه ابو موسى نك عندنده حاضر ايدوك سفره سنه اطعمه متعدده
كتورلدي وقدم في طعامه لحم دجاج يعني طعامدن اول طاوق اتي تقديم اولنوب جمله دن مقدم سفره يه وضع
اولندي وفي القوم رجل من بني تيم الله تيم ايله عبد الله معناسنه در تيمه الحب ديرلر بركمسنه يي محبت قول
ذليل ايلسه بني بكر دن بر قبيله دركه انلره لهازم ديرلر احمر رفعيله رجلك صفتي در يعني حاضر اولان قومك
میاننده قبیله مذكوره دن بر قرمزي چهره لي رجل وار ايدي كه كانه مولى كويا چهره سندن استدلال اولنوركه
قبيله معهوده نك مولى سي ايدي قال قائل زهدم در يعني زهدم ديديكه فلم يدن رجل معهود قريب اولمدي

یعنی طاووق اتنی اکل ایتمکه اقبال ایتمیوب سفره باشنه کلمدیکی دنودن مأخوذدر قرب معناسنه فقال له
ابو موسی ادن ابو موسی رجل مزبوره دیدیکه قریب اول و بروکل سایر حضار مجلس کبی سنده خی
طاووق اتندن تناول ایله زیرا فانی رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلم اکل منه تحقیق بن رسول
اکرمی لحم دجاج اکل ایتدیکی حالده کوردم طاووق اتنی یمکدن احتراز قانون نبوی یه مخالفدر قال
رجل معهود دیدیکه انی رأیته یأکل شیئا تحقیق بن طاوغی حرددار نسنه اکل ایدر ایکن کوردم لهذا
فحلفت ان لا اطعمه ابدا یمین ایتدم که حیوانده اولدقجه طاووق اتنی یمیم مخفی اولمیه که بو قصه ده
دجاج اعتباریله ضمیرلر مذکر و قصه سابقه ده دجاجه اعتباریله مؤنث ذکر اولنمشدر و دخی قصتین
مذکورتینک سیاقندن فهم اولنور که ابو موسی عندنده قصه دجاج مکرر واقع اولمش اوله اکرچه
بعض شراح ارتکاب تکلفات ایله قصه واحده یه ارجاع ایتدیلر والله اعلم ابن الجوزی تلبیس
ابلیس نام کتابنده دیدیکه جهله صوفیه دن بعض نادان تقلیل طعام و یا غلو نفیس اطعمه دن پرهیز
ایدوب بونی قوریدور و صوف و بلاس کیوب و صووق صودن پرهیز ایتمکله کندو نفسنه
عذاب ویرور بو عمل بغایة حماقتدن و زیاده بلاهتدن ناشیدر زیرا رسول اکرم صلی الله
علیه وسلم و صحابه کرام علیهم التحیة والرضوان حضرتلرینک طریقنه مخالف و انلرک عادت کریمه
لرینه مغایردر اکرچه انلر کاهی آج اولورلر ایدی لکن اکل ایده جک نسنه بولمدقلری وقتده ایدی
فاما اکل ایده جک طعام بولدقلری وقتده حاضر اولوره تناول ایدرلر ایدی رسول اکرم اتی سورلر و اکل
ایدرلر ایدی و دجاجه اکل ایدرلر ایدی و حلوایی زیاده سوب صووق صویی استرلر ایدی زیرا آماء
حار حراریی کیدرمز و معده یه زحمت ویرور و حسن بصری حضرتلرینک مجلسنده برکمسنه بن خانه کبی صارو
حلوا اکل ایتمم زیرا شکرینک عهده سندن کلهمم دیدی حسن بصری دیدیکه شو آدم غایة احمق آدمدر
بکا صووق صویی ایچر و انک شکرینک عهده سندن نجه کلور سفیان ثوری سفره کندوکره بوتون
بر قوزی بریان ایدوب و صکره حلوا بیدا ایدوب کوتورر ایدی قال الله تعالی قل من حرم زینة الله
التی اخرج لعباده والطیبات من الرزق وقال یا ایها الرسل کلوا من الطیبات واعملوا صالحا
وقال صلی الله علیه وسلم اللهم اجعل حبک احب الی من الماء البارد والله اعلم الحدیث السادس
حدثنا محمود بن غیلان نا اخبرنا ابو احمد محمد بن عبد الله بن زبیر بن عمر بن درهم الزبیری زانک ضمی و بانک
فتحیله در وابو نعیم تصغیر صیغه سیله در قالا حدثنا سفیان عن عبد الله بن عیسی عن رجل من اهل الشام
یقال له عطاء صاحب تقریب شامی انصاری و طبقه رابعه دن مقبولدر دیدی عن ابی اسید

شیخ بن حجر

شیخ بن حجر تقریبده دارقطنی دن نقل ایتدی که ابو اسید بن ثابت المدنی الانصاری که اسمی عبد الله در
صحیح اولان همزه نک فتحیدر قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم کلوا الزیت وادهنوا به افتعال بابندن
ادهان دن مأخوذ امر حاضردر لصقنده ادهان ایدی یاغلامق معناسنه یعنی ابو اسید دیدیکه رسول اکرم
بیوردیلر که زیتون یاغنی ایتمک قاتونجی ایدوب اکل و آنک ایله بدنکوزی یاغلایک فانه من شجرة مبارکة
زیتونة لا شرقیة ولا غربیة یکاد زیتها یضیء ولو لم تمسسه نار زیرا زیت کثیر البرکه بر شجره دن حاصل اولور
و شجره نک برکتی ثمره سنه و ثمره سندن استخراج اولنان زیته سرایت ایدر طبرانی وابو نعیم عقبة بن عامردن
روایت ایتدیلر که رسول اکرم بیوردیلر که علیکم بهذه الشجرة المبارکة زیت الزیتون فتداووا به فانه مصحة
من الباسور و ابو نعیم طبده ابو هریره دن روایت ایتدیکه کلوا الزیت وادهنوا به فان فیه شفاء
من سبعین داء منها الجذام و دخی حدیث مذکورلر وارد اولان امر استعمال زیته قادر اولانلر کمسنه یه نسبة
استحباب ایچوندر و مخاطبینه استعمال زیت ایله امر ایتدکلرندن مستفاد اولور که رسول اکرم دخی زیتی
استعمال ایدرلر و زیت حاضر ایدی اندن و لهذا عادتا مشروباتدن معدود ایکن اکل ایله امر بیوردقلرندن
مفهوم اولور که مقصودلری ایتمک قاتونجی ایلمکله امردر کویا ایتدموا بالزیت قوتی حکمنده در پس حدیث
مذکور عنوان بابه مناسب اولور والله اعلم حدیث مذکور بعینه عمر بن الخطاب دن روایت اولندیکه حدثنا
یحیی بن موسی حدثنا عبد الرزاق حدثنا معمر میم اولی نک فتحی و عین مهمله نک سکونی و میم ثانی نک
فتحی بعده راء مهمله ایله در عن زید بن اسلم عن ابیه که اسلم در عن عمر بن الخطاب رضی الله عنه قال قال
رسول الله صلی الله علیه وسلم کلوا الزیت وادهنوا به فانه من شجرة مبارکة معناسی مرور ایتدی
جامع الصغیرده حدیث مذکوری ترمذی عمردن و احمد و ترمذی و حاکم ابو اسیددن و ابن ماجه و حاکم
ابو هریره دن کلوا الزیت وادهنوا به فانه طیب مبارک لفظیله روایت ایتدیلر دیدی و ابو نعیم طبده
فان فیه شفاء من سبعین داء منها الجذام لفظیله روایت ایتدی قال ابو عیسی که مراد مصنفدر و کان
عبد الرزاق کان یضطرب فی هذا الحدیث یعنی مصنف دیدیکه حدیث مذکورک راویلرندن بعضی اولان
عبد الرزاق حدیث مذکورده مضطرب اولوب سندینی نسق واحد اوزره ذکر ایتمز ایدی زیرا فربما اسنده
کاهی صحابی یی ذکر ایدوب رسول اکرمه ایصال ایدر ایدی وربما ارسله و کاهی ارسال ایدوب صحابی یی
ذکر ایتمز ایدی نته کیم سند سابقده عمر بن الخطابی ذکر ایلدی و ذکر اولنه جق سندده صحابه یی ترک ایدوب
مرسل ایتدی و مرسل ایتدیکی صورتی بیان ایدوب مصنف دیدی که حدثنا السنجی سینک مهمله نک
کسری و نونک سکونی بعده جیم ایله سنجه نسبتدر که سنج مروده قریه در وهو ابو داود

سُلَيْمٰن بن مَعْبَد ميمك فتحي وعين مهملة نك سكوني وباء موحده نك فتحيله در المَرْوَزِي مروه علي غير القياس نسبت در النِّسْجي لفظي مكررًا ذكر اتدكي ارباب حديث آني كاهي نسبتله وكاهي اسمله ذكر اتدكلرينه اشارت ايچوندر حدثنا عبد الرزاق عن معمر عن زيد بن اسلم عن ابيه كه اسلم در عن النبي صلى الله عليه وسلم نحوه لفظًا ومعنًى ولم يذكر عبد الرزاق ذكر اتمدي فيه سند مذكورده عن عمر لفظيني بس حديث بو طريق اعتباريله مرسل اولور زيرا صحابي ترك اولندي حاصلي مصنفك حديث مذكورده ايكي شيخي واردر بري يحيى بن موسى كه شيخي عبد الرزاق در و بري نسجي كه آنك شيخي دخي عبد الرزاق در پس عبد الرزاق حديث مذكوري يحيى يه روايت اتدكده سندنده عمري ذكر ايدوب حديث سند قيلدي و نسجي يه روايت اتدكده ترك ايدوب حديث مرسل قيلدي اولدي بهذا عبد الرزاقه مضطرب اطلاق ايلدي جواهر الاصوله ديديكه مضطرب اول حديثدر كه رواة آنده اختلاف ايده لر بعضي بر وجه اوزره و بعضي اوله مخالف وجه اوزره روايت ايده لر و اضطراب كاهي فقط اسناده و كاهي فقط متنده و كاهي اسناده هم متنده واقع اولور خواه راوي بر اولسون خواه زياده اولسون ايدي اگر روايتلرده اولان راويلره نظر اولنوب برينك راويلرينك حفظ و اتقانلري يا خود مروي عنه اولان صحابي نك صحبتي چوق اولورسه اول روايت روايت اخري اوزرينه ترجيح اولنور و اضطراب اولمز والا مضطرب اولنوب ضعيف اولور والله اعلم

الحديث السابع حدثنا محمد بن بشار حدثنا محمد بن جعفر و عبد الرحمن بن مهدي قالا حدثنا شعبة عن قتادة عن انس بن مالك قال كان النبي صلى الله عليه وسلم يُعْجِبُه اعجابدن مأخوذ مضارع معلوم در و الدُّبَّاء فاعلي در كه دالك ضمي وبانك تشديدي و مد ايله و قصري دخي جائز در يقطين و قرع ديرلر فارسيده كدو و تركيده قباق ديدكلري در نووي مد ايله مشهور و قاضي قصر ايله دخي حكايت ايلدي مفردي دُبَّاءَة و دُبَّاة در ديدي يعني انس ديديكه رسول اكرمي قباق اكل ايلمك راضي ايدر ايدي حاصلي قباغي استحسان و اكلني سور ايدي فَأُتِيَ ماضي مجهول در ضمير مستكن رسول اكرمه راجع در بطعام ده
~~اولان با~~ ~~تعديه ايچون در او دُعِيَ دعوة دن مأخوذ~~ و اتيانيدن مأخوذ در كلمك معناسنه پس بطعام ده با تعديه ايچون در او دُعِيَ دعوة دن مأخوذ ماضي مجهول در ضمير مستكن رسول اكرمه راجع در له ضميري طعامه عائد در لفظ او انس دن يا خود راويدن برينك شكني افاده ايدر يعني دباء ايله طبخ اولنمش بر طعامي رسول اكرمك حضورينه كتورديلر يا خود طعام معهود ايچون رسول اكرمي

اكرمي دعوة اتديلر فجعلتُ شرعتُ معناسنه اَتَتَبَّعُه تتبع دن مأخوذ مضارع متكلم در طلب ايتمك و آرامق معناسنه يعني انس ديديكه طعام معهود كلديكنده قباغي آرامغه باشلدم فأضعه بين يديه حصه دن قباغي بولدقچه رسول اكرمك اوكلرينه وضع ايدر ايدم بو حديثده دليل واردر كه بر كاسه ده مختلف طعام اولسه طعام صاحبي راضي اولديغي صورتده اول كاسه دن اكل ايدن كمسنه غيري كمسنه نك اوكنده اولان جانبنه اليني اوزاتمق جائز اوله و ساقولرك بعضي بعضينك اوكينه لقمه قومق ضيافت صاحبنك رضاسنه بناءً اوله لِمَا أَعْلَمُ ما مصدريه و لام ظاهردر اَنَّهُ ضمير رسول اكرمه راجع در يُحِبُّه ضمير مستكن رسول اكرمه و ضمير منصوب دبايه راجع در يعني بولديغم قباغي اوكلرينه وضع اتديكم رسول اكرم قباغي سودكلريني بيلديكم ايچون ايدي رسول اكرم قباغه محبت اتدكلرينك سرنده ديديلركه قباق عقلي زياده و رطوبة معتدله ايراث ايدر و قباقده حضرت الهك ابداع اتدكي سر ملاحظه سنده نابغه ايدي كه حضرت يونسك اوزرينه بتوب آني حر و برددن محافظه و سايه سنده ام مشفقه كبي آني تربيه اتمكله انده بر خاصه زائده اولديغي متقرردر والله اعلم

الحديث الثامن حدثنا قتيبة بن سعيد حدثنا حفص بن غياث عن اسمعيل بن ابي خالد عن حكيم بن جابر بن طارق بن نافع الاحمسي كه ثقه در عن ابيه كه جابر در صحابي قليل الحديث در قال دخلت على النبي صلى الله عليه وسلم فرأيت عنده دباء يقطع تقطيعدن مأخوذ در تفعيل بابندن كه تكثير ايچون در بعض نسخه ده مجهول و اكثرنده معلوم صيغه سيله مضبوط در مجهول صيغه سي ظاهر ملاحظه اولنور يعني جابر ديديكه رسول اكرمك حضور عاليلرينه واردم كوردم كه يانلرنده پاره پاره اولمش قباق وار معلوم صيغه سيله اولسه رسول اكرم بنفسه قباغي پاره پاره ايدر كوردوم ديمك اولور فقلت قباغي چوق پاره اتدكلرين كورلكده ديدم كه يا رسول الله ما هذا بو نه در يعني قباغي بو مرتبه پاره پاره اتمكك فائده سي نه در قال جوابنده بيوردي لركه نُكَثِّرُ به طعامنا بز قباغي چوق پاره اتمكله طعاممزي چوق ايدرز اكثر نسخه ده نكثر تفعيل اولمق اوزره مضبوط در و بعضنده افعال دن اولمق اوزره ضبط اولندي مغايلرين بردر و بعضنده نكثر يانك فتحي و ثانك ضمه سي ضمه حسني بابندن اولمق اوزره واقع اولدي مزيددن اولديغي صورتلرده طعامنا منصب ايله مفعول ثلاثي دن اولديغي صورتده رفعله فاعل اولور يعني تقطيع سببيله طعاممز چوق اولور قال ابو عيسى يعني مصنف ديديكه وجابر هذا شو جابر كه حديث مذكورك سندنده ذكر اولندي هو جابر بن طارق طارق و غير جابر در صحابه دن عدّ

جابر دکلدر جابر بن عبد الله وجابر بن سمرة وجابر بن سفیان کبی **ویقال ابن ابی طارق** کابعی
بو کنیه ایله ذکر اولنور **وهو** جابر در بو **رجل من اصحاب النبی صلی الله علیه وسلم** رسول اکرمک
اصحابندن بر کمسنه در که **ولا نعرف له الا هذا الحدیث الواحد** وبز جابر مذکورک شو ذکر اولنان بر
حدیثندن غیری حدیثن بلمزز بعض نسخه ده لا یعرف مضارع غائب مجهول صیغه سیله ضبط اولنمشدر که
هذا الحدیث رفعله قائم مقام فاعلی اولور مخفی اولمیه که سابقا مذکور اولان اسید دخی جابر کبی
بر حدیث روایت ایتمشدر فقط لکن اسیدک کیفیتی مشهور اولمغله مصنف انک حالنی بیانه
تعرض ایتمدی یاخود اسیدک حالی جابرکی کبی مضبوط اولمغله ذکر ایتمدی **الحدیث التاسع حدثنا قتیبة**
بن سعید عن مالک بن انس عن اسحق بن عبد الله که مالک بن انسک اخ اضافیسیدر **بن ابی**
طلحة که اسمی زید بن سهل در **انه** اسحق بن عبد الله **سمع انس بن مالک یقول ان خیاطا دعا**
رسول الله صلی الله علیه وسلم بطعام صنعه جمله سی طعامک صفتیدر یعنی اسحق انسی سویلر
اولدیغی حالده اشتدیکه بر درزی رسول اکرمی بیدالله یکی طعامه دعوت ایلدی شیخ ابن حجر
دیدیکه خیاط مزبورک اسمنه واقف اولمدم لکن ابو تمامه نک انسدن روایت ایتدیکی اوزره ان مولی
خیاطا دعاه لفظیله واقع اولدیغی لمهذا بعضلر دیدیلر که خیاط مزبور رسول اکرمک غلامیدر **قال**
اسحق دیدیکه **فقال انس فذهبت مع رسول الله صلی الله علیه وسلم الی ذلک الطعام** انس
دیدیکه رسول اکرمک خادمی اولمغ تقریبیله طعام مزبوره بن بیله کتدم یاخود بنی دخی مخصوصا
دعوت ایتدیکی ایچون رسول اکره همراه اولدم **فقرب** راء مشدده نک فتحیله قدم معناسنه در ضمیر
مستکن خیاطه راجعدر **الی رسول الله صلی الله علیه وسلم خبزا من شعیر ومرقا** میمک وراءنک
فتحه لریله شوروا دیمکدر **فیه دباء** جمله سی مرقانک صفتیدر **قدید** دباء اوزرینه معطوفدر که آفتابده
قورتمش طوزلوات دیمکدر که ترکیده پاصدرمه دیرلر فعیل بمعنی مفعولدر مقدود معناسنه در شوح
کبی بر شیئی طولا قطع ایتمکه درلر یعنی خیاطلک منزلنه وارد قده خیاط رسول اکرمک حضورلرینه
ارپه اوتمکندن اتخاذ اولنمش اتمک و بر شوروا کتوردی که اول شوروانک ایچنده قباق و پاصدرمه
وار **قال انس فرایت النبی صلی الله علیه وسلم یتتبع** تتبع دن ماخوذ مضارع معلوم در
تفحص و آرامق معناسنه **الدباء حوالی القصعة** حنفی دیدیکه حوالی حاء مهمله نک فتحی وواو
مفتوحه نک تخفیفی بعده الف ولامک فتحی و یاء مثناة تحتیه نک سکونی ایله لفظا مفرد و معنی
جمع در جوانب معناسنه رایت الناس حوله و حوالیه دیرلر لامک فتحیله و کسری جایزدر دکلدر دیدی

قصعة قافک فتحیله تکنه الاسماده دیدیکی اوزره اول چناق درکه اون عدد کمسنه آنی تناول ایدوب سیر اولور
بعض نسخه ده **حوالی الصحفة** واقع اولدی صحفه اول چناقدر که آنی بش عدد کمسنه طویه لر یعنی انس دیدیکه رسول
اکرمی قصعه نک اطرافندن قباغی آرارکن کوردم مخفی اولمیه که اکر رسول اکرم قصعه نک کندویه قریب اولان
جانبین تتبع ایلمش ایسه اشکال یوقدر اکر سایر کمسنه لره قریب اولان جانبین تتبع ایتمشلر ایسه رسول اکرم اندن
نهی ایتدکلرینک وجهی تلویث و ایذا ایله سبب اولدیغیدر رسول اکرمدن بو مقوله شیئی کمسنه استکراه ایتمز بلکه آندن
هر نه که صدور ایده آنکله تبرک ایدرلر ایدی حتی بصاق و مخاطلری تبرکا یوزلرینه وکوزلرینه سورلر ایدی
وبعضلر دیدیلر یعنی وبو لائق ایدیکی اولدی انس دن بر روایتده فلما رایت ذلک جعلت اتتبعه ولا اطعمه لفظیله
واقع اولدی یعنی رسول اکرمک جوانب قصعه ده قباغی تتبع ایتدکلرین کوردم بن طعام یمکدن فراغت ایدوب
رسول اکرم ایچون قباغی تتبع ایتمکه باشلادیم **فلم ازل احب الدباء من یومئذ** اکثر نسخه ده میمک کسریله ضبط
اولنمشدر ایله مجروردر و معرب اولمق اوزره وبعض نسخه ده میمک فتحیله مبنی اولمشدر مضاف الیه در
بنا کسب ایدوب مبنی اولمق اوزره یعنی رسول اکرمی بو حال اوزره کوردوکم کوندن برو قباغه محبت تمامیله
ایله محبت ایتمکده ثابت و دائم اولدیم حدیث مذکورده شریف اولان کمسنه نک کندودن ادنی کمسنه نک دعوتنه
اجابت و آنک طعامینی اکل و خدمتکارلریله معا طعام یمک جایز اولدیغنه دلیل واردر رسول اکرم حضرتلرینک
تواضع ایدوب اصحابنه اولان لطف وتنوازلقلارینه وبنده خانه فقرایی برتوشلریله منور بیوردقلرینه
اشارت واردر نووی دیدیکه قباغه محبت سنتدر اولدیغی رسول اکرم محبت ایتدکلرینه بناءً بر کذلک
هر شیئه که رسول اکرم آکه محبت ایدرلر بو منوال اوزره در و دخی خیاط صنعتی خسیسه اولمدیغنه دلیل در
والله اعلم **الحدیث العاشر حدثنا احمد بن ابراهیم الدورقی وسلمة بن شبیب** حبیب وزننده در
ومحمود بن غیلان قالوا اخبرنا ابو اسامة که اسمی حماد بن اسامة در **عن هشام بن عروة عن ابیه**
که عروه در **عن عائشة رضی الله عنها قالت کان النبی صلی الله علیه وسلم یحب الحلواء**
حب مؤنث دیدی که مد وقصر ایله جایزدر وجمیع حلاوی کلور دیدی بعضیلر هر حلاوت ولذتی اولان
شیئه حلوا اطلاق اولنور خواه مصنوع وخواه غیر مصنوع دیدیلر پس **والعسل** قولی تخصیص
بعد التعمیم در بعضیلر دیدیلرکه حلوا مجیع در دیدیلرکه خرمایی لبن ایله قریشدررلر ونامنه مجیع دیرلر وبعضیلر
مطلقا طتلو ایله قاریشدرلمش طعامه حلوا دیرلر دیدی حلوا اصح دیدیکه مقصوردر و یا ایله کتابت
اولنور ومد ایله ممدوددر الف ایله کتابت اولنور دیدی یعنی عائشه دیدیکه رسول اکرم حلوا و عسلی
سورلر ایدی دیمه نک معناسی زیاده اشتها وقفک بغایت طاب وحوصله نک تاشی سور ایدی دیمکدر

خطابی دیدیکه رسول اکرم حلوا وعسلی سورلر ایدی

بلكه عسل وحلوا احضار اولندقده نوع ما ميل ورغبت بيورور وقلوبي حسن اولمغله سودكلرينه استدلال
اولنور ايدي ديمكلر روايت اولنور بر قافله كلديكه ايچلرنده رسول اكرمك بر دوه سي وار ايدي كه اول
دوه يه خاص اودن وبال وياغ يوكلنمش ايدي رسول اكرمه كتورديلر بركت ايله دعا ايدوب بر طنجره استدي طنجره يي
آتش اوزرينه قويوب ايچنه بال وياغ واون وضع ايتدي تاكه پيشوب پخته اولنجه قارشدردي وآتشدن
قالديروب ارض اوزرينه وضع ايدوب كلوا هذا شيء يسميه فارس الخبيص ديو بيورديلر والله اعلم
الحديث الحادي عشر حدثنا الحسن بن محمد الزعفراني زعفرانيه نام قريه يه نسبت در اخبرنا حجاج بن محمد
بن فلان قال ابن جريج جيم اولي نك ضمي بعده راء مهمله نك فتحي وياء نك سكوني بعده جيم وتصغير صيغه سيله عبد الملك
بن عبد العزيز بن جريج در اخبرنا محمد بن يوسف ان عطاء بن يسار اخبره ان ام سلمة كه اسمي هند
بنت ابي امية در اخبرته يعني ابن جريج ديديكه بكا محمد خبر ويرديكه اكا دخي عطا شو وجهله خبر ويرديكه اكا
دخي ام سلمه خبر ويرديكه انها ضمير مؤنث ام سلمه يه راجع در قربت تقريب دن مأخوذ ماضي معلوم مؤنث
صيغه سيدر خدمت معناسنه الى رسول الله صلى الله عليه وسلم جنبا جيمك فتحي ونونك سكونيله
تركيده يان وقابورغه ديرلر مشويا اشواء دن مأخوذ اسم مفعول در يعني ام سلمه رسول اكرمك
بيت شاهانه لرينه بريان اولنمش يان ايلتي كتوردي فاكل منه پس رسول اكرم اول اتدن اكل ايلدي ثم قام
الى الصلوة وما توضأ صكره نمازه قلقمق ايچون قالقدي تجديد وضو اتمديكي حالده مصنف ديديكه
بو حديث صحيح توضأوا مما مسته النار حديثني ناسخ در كه اول رسول اكرم آتش طوقنمش شيء اكل ايلمك
ناقض وضو در ونار مس ايتمش شيء اكل ايتديكيكز وقتده آبدست آليك ديو بيورمشلر ايدي ام سلمه
حديثنده مذكور اولان فعلريله بو قولري منسوخ اولدي وخبر صحيحده واقع اولديكه كان آخر الامرين
من فعل رسول الله صلى الله عليه وسلم ترك الوضوء مما غيرته النار معلوم اوله كه حلوا وعسل ولحم ديو بر
واحده ده ذكر ايلدكده اشياء ثلاثه مذكوره غذالرك افضلي وبدن واعضا وكبده انفع اولديغيني
اشعار وار در ديديلر وهركز بر فرد انلرك اكلندن تنفر اتمز مكر بر علتدن وبر آفتدن وضعي اوله ابن ماجه
وغيرلري روايت ايدرلركه اللحم سيد الطعام لاهل الدنيا والآخرة اگرچه بو حديثك سندي ضعيف در
لكن ابو نعيم علي رضي الله عنه دن مرفوعا سيد اهل الدنيا اللحم ثم الارز ديو روايت ايتديكي حديث
حديث مشهوده شاهد در كوزلك ابو الشيخ ابو سمعان دن روايت ايتدي كه علما خبردن استماع ايتدم كه
رسول اكرمه اطعمه نك زياده مرغوبي لحم ايدي ولحم قوة سامعه يي زياده ايدر ودنيا وآخرتده طعام
اك سيدي در ديديلر امام شافعي لحم اكل ايلمك عقلي زياده ايدر ديدي زهري زياده قوة ويرور
ديدي

ديدي علي رضي الله عنه دن روايت اولنديكه اكل لحم بونك رنكيني صاف وانسانك خلقني كوزل ايدر وبر
كمسنه قرق كون مقداري ات يمسه خويي بد اولور ديدي ودخي بو حديثده آتش طوقنان شيء اكل
جايز اولديغنه دليل وار در والله اعلم الحديث الثاني عشر حدثنا قتيبة حدثنا ابن لهيعة لامك
فتحي وهانك كسريله در عن سليمان بن زياد عن عبد الله بن الحارث قال اكلنا مع رسول الله صلى الله
عليه وسلم شواء شينك كسريله مشوي معناسنه كه بريان وكباب اولمش لحمده استعمالي شايع در پس
لحما مشويا بالنار تقديرنده اولور في المسجد اكلنانك ظرفيدر يعني عبد الله ديديكه رسول اكرم ايله مسجد
ايچنده بريان اكل ايلدك مخفي اولميه كه اكل خبز زمان اعتكافده واقع اولمش ايسه مسجدده اكل طعام
تركي اولي در ديو اشكال وارد اولمز اكر زمان اعتكافدن غيري وقتده اولمش ايسه مسجدي تلويث وتقذير لازم
كلمديكي صورتده اكلك جوازينه بنا اولور والا مكروه بلكه حرام در ابن ماجه ثم قام فصلي وصلينا معه
ولم نزد على ان مسحنا ايدينا بالحصباء لفظني زياده ايلدي يعني بريانى اكلدن صكره رسول اكرم نمازه
قالقدي ونمازني اداء ايتدي نمازني بيله قيلدق الكنزي اوفاق طاشه سلمه دن غيري ايش اتمدك
پس اكل شوادن صكره آبدست الممدقلرين افاده ايدر والله اعلم الحديث الثالث عشر حدثنا محمود
بن غيلان انبانا وكيع حدثنا مسعر ميمك كسري وسينك سكونيله عن ابي صخرة كه اسمي جامع بن شداد در
عن المغيرة بن عبد الله عن المغيرة بن شعبة قال ضفت ضيفدن مأخوذ صيغه متكلمده ماضي
معلوم متكلم در مع رسول الله صلى الله عليه وسلم ذات ليلة صاحب نهايه ديديكه ضفت الرجل
ديرلر رجلك ضيافتنه نزول ايتسه واضفته ديرلر رجله ضيافت وضيافتنه انزال ايتسه صاحب
قاموس ضفته اضيفه ضيفا نزلت عليه ضيفا كتضيفته صاحب صحاح ضفت الرجل ضيافة اذا
نزلت عليه ضيفا صاحب مغرب ضافت القوم وتضيفتهم نزل عليهم ضيفا واضافوه وضيفوه اه
انزلوه ديرلر پس معناي حديث بر كيجه رسول اكرم ايله بيله بر كمسنه يه ضيف اولدم ديمكدر وزين العرب
رسول اكرمه بر كيجه مسافر اولدم ديمكدر ديديكي ارباب لغتك بيانلرينه اكرچه مخالف دكلدر لكن مع لفظي
بو معنادن اباء ايلر ايله ابا ايدر لكن ابو داود وكيع طريقندن بو سند ايله ضفت النبي صلى الله عليه
وسلم لفظيله تخريج ايتديكي حديثه معتبردر جايز در كه مغيره نك بو وقعه سي متعدد واقع اولمش اوله
وتحقيقدر كه مصنف روايتنده واقع اولان مع لفظي مقحم اوله وابو داود تخريج ايتديكي حديث بو معنايه مؤيد در
پس زين العرب كلامي استقامه تام ايله مستقيم اولور خصوصا كه بعض شارحين حديثه نهايه مناسب اولدقجه
بلكه صاحب نهايه متبعيتي اولور وصاحب مغني نك لفظ مع عند معناسنده استعمال اولنور ديديكي اوزره

مع لفظی معجم اولمیوب زین الوب دیو یکه معناسی صحیح اولور والله اعلم وفی اسمعیل دیدی که ضیافه
معهوده رسول اکرمک عم زاده سی ضباعه بنت الزبیر بن عبد المطلب خانه سنده واقع اولدی شیخ ابن حجر ام
المؤمنین میمونه خانه سنده اولمق محتمل در دیدی والعلم عند الله فاتی بجنب مشوی اتی مجهول صیغه سیله
اولمق ظاهر در ومیرک روایة اخری ده فامر بجنب مشوی واقع اولدی دیو یکی دخی بو وجهی مؤید در
یعنی بریان اولمش بهلو کتورلدی یعنی صاحب ضیافت کتوردی ثم اخذ ضمیر مستکن رسول اکرمه راجع در
الشفرة شین معجمه نک فتحی وفانک سکونی ورا مهمله نک فتحی بعده تاء مثناة فوقیه ایله بویوک
بچاق دیمکدر فجز حاء مهمله نک فتحی وزانک تشدیدیله قطع معناسنه در حزه ضمیره اتک پاره سنه دیرلر
لی لاجلی تقدیرنده جز به متعلق در اکثر نسخه ده فجعل یحز لی واقع اولدی بها باء استعانه ایچوندر
وضمیر مجرور شفره یه راجع در وجار ومجرور حز به متعلق در منه دخی اکا متعلق در وضمیر مجرور جنب
مشوی یه راجع در یعنی جنب مشوی کتورلدکدن صکره رسول اکرم بو بویوک بچاغی الدی وجنب
مشوی دن بچاغله بنم ایچون کسدی معلوم اوله که ابو داود وبیهقی عایشه دن روایت ایتدیلر که قال
رسول الله صلی الله علیه وسلم لا تقطعوا اللحم بالسکین فانه من صنیع الاعاجم وانهسوه فانه
اهنا وامرأ یعنی رسول اکرم دیدی که اتی بچاق ایله قطع اتمک زیرا بو عمل اعاجم عادتیدر واتک
دیشلریکز ایله قوپاریک زیرا بو وجه اوزره اکل بغایة لذیذ وزیاده بدنه نافع اولوب ثقلت
ویرمز بو حدیث ظاهرا حدیث بابه مخالفدر لکن ابو داود وبیهقی بو حدیث ضعیفدر دیدیلر
ومحتملدر که رسول اکرمک مغیره ایچون شفره ایله اتی قطع بیوردقلری تقدما قطعدن نهی بیوردقلرن
ناسخ اوله ومحتملدر که بو عمل قطع حرام بورک جوازینی بیان ونهی مذکور تنزیه ایچون اولوب تحریم ایچون
اولمدیغین اشعار اوله ودخی علامه زمخشری لبئس ما کانوا یصنعون قول کریمه نک تفسیری
اثناسنده دیدی که هر فاعله صانع اطلاق اولنمز تا اول فعلده تدرب واول عمله عادة ایتمیه پس
بناء علیه جایز در که فانه من صنیع الاعاجم قولنک معناسی اعاجمک دأب وعادتلریدر دیمک اولوب دیمز ایسه
بچاق ایله قطع ایتمکه انلر کبی دأب وعادت ایدوب هر حالده بچاق ایله قطع ایلمک بلکه اتی کمیک کبی یشمش
اولورسه دیشلریکز ایله قطع واکر پشمامش ایسه بچاق ایله قطع ایلک دیمک اولور وبیهقینک النهی
عن قطع اللحم بالسکین فی لحم قد تکامل نضجه دیدیکی بو معنایی تأیید ایدر غایة ما فی الباب دیش ایله قوپارمق
بچاق ایله کسمکدن اولی در ودخی رسول اکرم مغیره ایچون قطع لحم ایتدکلری تواضع واظهار محبت ایچوندر
تا مغیره نک اسلامی قریب العهد ومؤلفة القلوبدن اولمغله بو کونه دلنوازلق ایله الفت وغیریلرک دخی اسلامه رغبتلرینه
منجر اوله

منجر اوله خصوصا تواضع زکردن فرازان نکوست کدا کر تواضع کند خوی اوست مضمونی
اوزره اول ذات بلند مقام وفرشته احترام صحابه کرامه بو مقوله وضع وتربا ایله تواضع بیورسه لر
غریب دکلدر قال قائل مغیره در فجاء بلال کنیه سی ابو عبد الرحمن ابو بکر رضی الله عنه اشترا واعتاق ایلدی
موالی دندر اول اسلامی قبول ایدنلر بلال در التمش اوچ یاشنه بالغ اولدقده هجرتک اون سکزنجی سنه سنده
شامده وفات ایتدی یؤذنه همزه نک سکونی ایله ایذاندن مأخوذ در مطلقا اعلام معناسنه
وکاهی همزه دن واوی ابدال ایدرلر بعض نسخه ده همزه نک فتحی وذال مکسوره نک تشدیدیله
تأذین دن مأخوذ اولمق اوزره ضبط اولندی بو صورتده بالصلوة قولی یؤذن ده تجرید
اعتبارینی اقتضا ایدر زیرا صاحب نهایه تأذین تفعیل بابندن وقت صلوتی اعلامده استعماله
مخصوص در دیدی فالقی القاءدن مأخوذ در اتمق وبراقمق معناسنه ضمیر مستکن رسول اکرمه راجع در
الشفرة یعنی مغیره دیدی که بو اثناده بلال کلدی ورسول اکرمه وقت صلوتک دخولنی اعلام ایلدی
پس رسول اکرم الذه اولان بچاغی غضب آلوده براقدی فقال دیدی که ماله بلاله نه اولدی ونه دن
اقتضا ایتدی که بز طعامه مشغول ایکن بزه ثقلت ویرر علی الخصوص وقت واسع وعزیز مسافره اکرام
قیدنده یوز تربت یداه بلاله دعاء علیه در رانک کسریله ترب قدن مأخوذ در زیاده فقر واحتیاجندن
الکری ترابه یاپشیق دیمکدر مسکین اولان کمسنه یه ذامتربة دیدکلری دخی بو قبیلدندر وعرب بو لفظی
لوم ایچون سویلرلر مرادی فی الحقیقه بو معنانک وقوعی دکلدر پس جایزدر که رسول اکرمک مرادی
بلالی بو وقت ایذاندن منع اوله بعضیلر دیدیلر که رسول اکرم شفره یی القادن مرادی صلوته مبادرت
ایچون اولوب تربت یداه کلامی بلالک ایذانی تحسین ایچوندر یعنی لله دره ما اصلاه الله تعالی بلاله
خیر کتیره ویرسون وقتی ایو بلور وکوزل ایذان ایدر قال قائل مغیره در وکان شاربه ضمیر مجرور مغیره یه راجع در
وفی طال معناسنه در فقال قائل رسول اکرم در له ضمیر مجرور مغیره یه راجع در اقصه قصدن مأخوذ
مضارع متکلم در قرقمق معناسنه لک ده لام اجلیه یا نفعیه در علی سواک یعنی مغیره دیدی که بنم بیغمی
اوزاتمش ایدم رسول اکرم بکا دیدی که سنک نفعک یاخود سنک بکا زیاده تقربک سببی اولسون
ایچون بیغکی مسواک ایله اوزرینه وضع ایدوب مسواکدن فضله سین قطع ایدرم او قصه قافک ضمیله
قصدن مأخوذ امر حاضر در علی سواک کلمه او مغیره دن یاخود مغیره دن اشاغی راوی دن شک ایچون
یعنی سن بیغکی مسواک اوزرنده قرق تحقی اولمیه که تقریر مذکور اوزره وکان شاربه نقاربی
فقال کی دیو تعبیر اتدیکی یا تجرید یا التفاته بناء در واکر قال ضمیری بلاله وشاربه وله ضمیرلری

مغیره یه یاخود قال ضمیری مغیره یه وشاربه ده ضمیرلری بلاله راجع اوله تجرید والتفات حاجت اقتضا اتمز وضمائر مذکوره بلاله راجع اولورلر ایسه مغیره یه راجع اولدقلری صورتده اولدیغی کبی تجرید والتفات دیمک اقتضا ایدر حنفی دیدیکه محتملدرکه شاربه ضمیری رسول اکرمه راجع اوله پس معنای اقصه لك ای لاجلك تبرکاً به دیمک اولور ورسول اکرم برکمسنه یه کوردی بیغلری اوزانمش سواك وبچاق کتوروب سواکی بیغك آلتنه قویوب فضله سنی قطع ایتدی دیو واقع اولان روایت معنای اولی تایید ایدر دیمشدر وابوداود روایتنده وکان شاربه وفی فقصه لی علی سواك واقع اولدی دیدیکی اوزره قال ضمیری مغیره یه راجع اولدیغی متعین اولور ودخی محتملدرکه قال ضمیری مغیرة بن عبدالله راجع اولوب مغیرة بن شعبه نك کلامکه معنایسی روایت اتمش اوله پس بو وجه اوزره التفات وتجریده حاجت قالمز ودخی نووی دیدیکی اوزره بو حدیث بیوت وقمقده سنت اولان دوداغك قرمزیسی ظاهر اوله جق قدر قرقمق اولدیغنه دلیل در بعض نسخه ده اوقصه قافك فتحیله ضبط اولندیکه ظاهر اولان فقال اوزرینه معطوف اولوب قال فقال اقصه اوقال قصه علی سواك تقدیرنده والله اعلم **الحدیث الرابع عشر حدثنا فاضل بن عبدالاعلی حدثنا محمد بن فضیل عن ابی حیان** حاء مهمله نك فتحی ویاء مثناة تحتیه نك تشدیدیله اسمی یحیی بن سعید بن حیان الکوفی در ثقه در **التیمی** بعض نسخه ده التیمی واقع اولدی **عن ابی زرعه** زاء معجمه نك ضمی ورا مهمله نك سکونی وبعده عین مهمله ایله ابن عمرو بن جریر بن عبدالله البجلی در **عن ابی هریرة قال اُتی** مجهول صیغه سیله جیء معناسنه در **النبی صلی الله علیه وسلم بلحم** یعنی رسول اکرمك حضورلرینه براز ات کتوردیلر **فرفع الیه الذراع** پس اول اتدن قول دیدکلری موضعنی افراز ایدوب رسول اکرمك بیکلرینه توتدیلر رفع معلوم صیغه سیله اولور ایسه ذراعی کندو افراز ایدوب قالدردی دیمك اولور وعلی الاحتمالین **وکانت تعجبه** جمله سی تعلیل ایچون در یعنی ذراع رسول اکرمی اعجاب ایدرایدی حاصلی ذراع رسول اکرمه بغایه مرغوب ایدی زیرا قول ایتی سائر اتلره نسبت زیاده پشکین اولور دیو مشاقدر وموضع نجاسته بعیددر وباعث ازدیاد قوة در **فنهس منها** پس رسول اکرم ذراعدن اوکند دیشلریله قوباروب تناول بیوردیلر معلوم اولدکه ذراع صحاح مرغوب دیدیکی اوزره درسکدن یارماقلرك اوجنه وارنجه اولان عضوه دیرلر جوهری وفیروزآبادی مذکر ومؤنث اولور دیدیلر لکن صاحب نهایه ومطرزی مؤنث اولدیغنه جزم اتدیلر نهس اکثر نسخه ده سین مهمله ایله وبعضنده شین معجمه ایله واقع اولدی نهایه ده دیدیکه مهمله ایله ایکی دیشلرك اوجیله ومعجمه ایله

ومعجمه ایله جمله دیشلری ایله طوتمق در وبعضیلر مابینلرنده فرق یوقدر دیدیلر واتی بو منوال اوزره اکل مستحب در وبچاق ایله قطع ایلمك دخی جائز اولدیغی بو حدیثدن مقدم مرور ایدن حدیثك ترجمه سنده بیان اولندی. میرك دیدیکه رسول اکرم لحمی نهس طریقیله اکل بیوردقلری لذیذ اولوب معدیه ثقلت ویرمدیکی وترك کبر وتکلفی مشعر واعاجمه تشبهی ترکی متضمن اولدیغی ایچوندر. والله اعلم **الحدیث الخامس عشر حدثنا محمد بن بشار حدثنا ابو داود عن زهیر** تصغیر صیغه سیله در **یعنی ابن محمد** یعنی ابو داود زهیردن زهیر بن محمدی مراد ایدر **عن ابی اسحق عن سعد بن عیاض** عین مهمله ویانك کسریله در **عن ابن مسعود قال کان النبی صلی الله علیه وسلم تعجبه الذراع** یعنی ابن مسعود دیدیکه رسول اکرم قول اتینی زیاده سور ایدی **قال** قائل ابن مسعوددر **وسم فی الذراع** سُم مد ونندن ماضی مجهول در ومصدری سم لفظی کاهی برکمسنه یه زهر ویرمك معناسنده وکاهی طعامه زهر قاتمق معناسنده استعمال اولنور پس بو مقامده معنای اول مراد اولورسه سم لفظنك قائم مقام فاعلی رسول اکرمه راجع ضمیر مستکن اولور یعنی رسول اکرمه زهر ویرلدی ذراعك ایچنده واکر معنای ثانی مراد اولورسه قائم مقام فاعلی فی الذراع لفظی اولور مر بزید کبی یعنی رسول اکرمی قتل ایچون ذراعه سم وضع اولندی سم لفظنك سیننده حرکات ثلاثه جائز وضم اشهر نووی کسر افصح در دیدی مصباح منیرده دیدیکه فتح اکثر وجمعی سموم کلور فلس وفلوس کبی وسمام دخی کلور سهام وسهام کبی ضم اهل عالیه وکسر بنی تمیم لغتیدر دیدی **وکان** ضمیر مستکن ابن مسعوده راجع در **یری** مجهول صیغه سیله یظن معناسنه در معلوم صیغه سیله **ان الیهود سموه** مفعول ضمیری سمده بیان اولنان ایکی استعمال اوزره یا رسول اکرمه یاخود ذراعه راجع اولور زیرا لفظ ذراع مذکر ومؤنث استعمال اولنور یعنی ابن مسعود شویله ظن ایدر ایدیکه رسول اکرمی یاخود ذراعی یهود تسمیم اتدیلر مخفی اولمیه که ذراع مذکوری بر امراة یهودیه که زینب بنت الحارث زوجه سلام بن مشکم دیرلر ایدی تسمیم اتمش ایکن عامه یهوده نسبت اولندیغی سائر یهودك مشاوره ورضالریله اولدیغی ایچون در قتل بنو فلان کبی زیرا دمیاطی روایت ایتدیکه امراة معهوده سؤال وتفتیش اتدیکه رسول اکرم قیونك اعضاسندن قنقی عضوك اکلینی سور دیو خبر ویردیلرکه ذراعی زیاده سور پس بر قیونی ذبح وبریان ایدوب سائر یهود ایله مشاوره دن صکره ساعتنده قتل ایدیجی بر زهر بولوب امراة معهوده یه ویردیلر اول دخی بریان اتدیکی

قیونك اوغلنه وضع وكتفه وذراعنه زیاده ذوقلی ایدوب رسول اكرمك حضورلرینه هدیه طریقیله كوتوروب وضع ایلدی
رسول اكرم حضر اصحابه ایله تناول ایتمكه شروع ایتدیلر بشر بن البراء دخی اول طعامده حاضر ایدی • رسول اكرم
ذراعدن و بشر دخی بر عضودن بر لقمه آغزلرینه آلمشلر ایدی كه لقمه‌لری یوطمدیلر رسول اكرم دیدی یا قوم الذی
كوزی بو قیونه نزه چككك زیرا شو ذراع بو قیونك مسموم اولدیغنی بكا خبر ویردی پس الدن چكوب اكلدن
فارغ اولدیلر یهودیه معهوده‌یی چاغروب رسول اكرم سؤال ایتدیكه یا ملعونه سن زهر القا ایتمش سن یهودیه
دیدیكه سكا كیم خبر ویردی رسول اكرم دیدیكه شو ذراع خبر ویردی دیدكده یهودیه دخی زهر القا ایتدوكنه اقرار
ایتدكده • رسول اكرم دیدیكه بو معقوله مخاطره‌یه نیچون جرأت و بو قدر نفوسك قتلنه نیجه مبادرت ایتدك
یهودیه دیدیكه یا محمد حالا سن دعوای نبوت ایدرسین اكر فی الحقیقه بو دعواده صادق ایسك سكا
زهردن ضرر كلمز • اكر كاذب ایسك خلقی سنك ضررکدن تخلیص ملاحظه‌سیله ایتدم • پس رسول اكرم بو وقتده عفو
وتخلیه سبیل ایتمش ایدی • لكن بر قاچ كوندن صكره بشرك وارثلرینه دفع و تسلیم ایدوب آنلر دخی قصاصاً
قتل ایتدیلر • امدی اهل حدیث و اصحاب سیر و تواریخ مابیننده رسول اكرم یهودیه معهوده‌یی قتل ایتدی
وقتل ایتمیوب عفو و تخلیه سبیل ایتدی لو واقع اولان اختلاف مندفع • و تعارض اقوال و احادیث بالكلیه
بیان اولنان وجه ایله مرتفع اولور • والله الموفق • شیخ ابن حجر دیدیكه ذراع مزبوردن رسول اكرم
تناول ایتدیكی اكرچه اول وقت سم ضرر ایتدی لكن هر سنه سمك اثری رسول اكرمك بدن مباركلرنده
بركره نمایان اولور ایدی حتی زهرك اثری غالب اولملغه سعادة شهادتی احراز ایتسونلر ایچون سبب وفاتلری
اولدیغی درجه ثبوته بالغ اولمشدر • شیخ عمر الوصی شفاء قاضی عیاض شرحنده قضیه‌نك رسول اكرم ناسدن
معصوم اولدیغنه والله یعصمك من الناس قول كریمی ایله استدلال ایتدیكی ویدیكه رسول اكرم مسموم اولوب
مرض وفاتلرنده ما زالت اكلة خیبر تعاودنی فهذا اوان قطعت ابهری دیو بیوردقلری ثابت
اولمش ایكن • رسول اكرم ناسدن معصوم ایدی دیمك نیجه صحیح اولور • زیرا عصمت مذكوره‌دن مراد عصمة
من القتل اولدیغنی علامه زمخشری وقعه احد ایله وارد اولان سؤالك جوابنده دنیوه بیان ایلدی پس
زهر مزبور سبب وفاتلری اولدقده ناسك قتلنده معصوم اولمش اولمز دیو سؤال اولنورسه جوابی بودركه
حق سبحانه و تعالی رسول اكرمی زهر مزبوری اكل ایتدكلری وقتده ضرردن عصمت ایدوب زهر تاثیر ایتدیكی
محل شبهه دكلدر • لكن اجل شریفلری قریب اولدقده حكمة الهیه اقتضا ایتدیكه رسول اكرم فضیلت نبوت
و سعادت شهادتی جامع اوله • مزبور اقوره جلیله‌سیه تعقیبه زهری تسلیط و تاثیره سبب نیل شهادت
ایتدی • دیو خصوصده وجهامی الوجوه ناسك علاقه و هو فیلمی وفدر • والله اعلم بالصواب

الحدیث

بشر بن البراء زهرك اثرندن وفات ایتمكله یهودیه معهوده‌یی [illegible] صح

الحدیث الحادی عشر حدثنا محمد بن بشار حدثنا مسلم بن ابراهیم حدثنا ابان اهم نك فتحی و موحده‌نك
تخفیفیله در بن یزید عن قتاده عن شهر بن حوشب عن ابی عبید بلا تاء تصغیر صیغه‌سیله دركه رسول اكرمك
موالیسی و كنیه‌سیدر قال طبخت للنبی صلی الله علیه وسلم قدراً قافك كسری و دالك سكونیله تركیده
چوملك و فارسیده دیك دیرلر ذكر محل و اراده حال طریقیله وارد یا لحم یا شاه در یا خود فی قدر تقدیرنده در
یعنی ابو عبید دیدیكه رسول اكرم ایچون بر چوملك ایچنده ات طبخ ایلدم وكان یعجبه الذراع رسول اكرم
قول ایچنده زیاده سوراردی بن دخی ذراعی سودكلری ایچون بیلدیكمدن ناشی طلب ایتمشلر ایكن ه
فناولته الذراع رسول اكرمه ذراعك بربنی اطعام ایتدم مبارك الكرینه ویردم ثم قال ویردیكم ذراعی
اكل ایتدكدن صكره بیوردیلركه ناولنی الذراع یا ابا عبیده بكا ذراع ویر فناولته بن دخی اول بر ذراعی
ویردم مخفی اولمیه كه مناوله عطیه معناسنه ایكی مفعوله متعدی در پس ناولنی الذراع قرینه‌سیله
فناولته نك مفعول محذوفی فناولته الذراع تقدیرنده ثم قال صكره ویردیكم ذراعی دخی اكل ایتدكدن
صكره بیوردیلركه ناولنی الذراع یا ابا عبیده بكا ذراع ویر چونكه ایكی ذراعی ویردم ذراع قالمدی
فقلت بن رسول اكرمك بو طلبنده تعجب ایدوب استفهام طریقیله دیدیكه یا رسول الله وكم للشاة
من ذراع بر قیونك قاچ ذراعی اولور یعنی ایكی ذراعی وار ایدی كه ویردم غیری ذراعی یوقدر كه
آنی دخی ویرم • وكم لفظنده اولان واو حجره كلامی ما قبلنه ربط ایچوندر • محتملدركه مقدر اوزرینه
عطف ایچون اوله ناولتك ما وجد من الذراع وكم للشاة تقدیرنده فقال والذی نفسی بیده
واو قسمیه و ید قدرت ایله مؤولدر یعنی اول حضرت قادر بی زوال حقیچون بنم نفسم آنك
قبضه قدرتنده در كه كیف ما یشاء آنده تصرف ایدر لو سكت اكر سكوت ایدوب وارمه امتثال
ایده ایدك و استبعاداً بو كلامی سویلمیه ایدك لناولتنی الذراع ما دعوت بن هر استدكجه بكا فرداً
بعد فرد ذراع ویرمكه قادر اولور ایدك زیرا حضرت الله قادر كه معجزه و رسول اكرمه اكرام ایچون
هر طلب ایتدكجه بر ذراع خلق ایلیه • پس ما دعوت ده اولان ما مدة ایچوندر معلوم اولا كه حدیث مذكور
دلالت ایدركه ذراعك انقطاعنه سبب ابو عبیدك كلامی مزبوری تكلمی اولدی • فی الحقیقه بو معنا استبعاد
اولنمز • زیرا محلنده متقرردركه خوارق عادة خواه معجزه خواه كرامت اكثریا انبیا و اولیا ما سوی
الله دن مبرا • و مرتبه فنایه بالغ اولوب استغراق كلی مرتبه‌سنی احراز ایتدكلری اوقاتده ظهور ایدر
لی مع الله وقت لا یسعنی فیه ملك مقرب ولا نبی مرسل حدیث شریفی بو مقامه اشارتدر ابو عبید
وكم للشاة من ذراع كلامنی تكلم ایتمكله رسول اكرمك عالم قدسه توجهنده بو كلامی استماع و بو سؤاله

جواب ویرمك قیدنده اولمه‌لری مانع اولوب ذراعك فرداً بعد فرد ظهورنه راه ز اولری قبیح دن قدر الفعل
مابینه دخلی مایرر الحدیث التاسع عشر حدثنا الحسن بن محمد الزعفرانی حدثنا یحیی بن عباد عین‌لك فتحی
زبیر و ننده ابن سلیمان قال حدثنی رجل من بنی عباد عین مهمله‌نك فتحی و بای موحده‌نك تشدیدیله
در یقال له عبد الوهاب بن یحیی بن عباد عن عبد الله بن الزبیر عن عائشة رضی الله عنها قالت
ما نافیه در کانت الذراع احب اللحم الی رسول الله صلی الله علیه وسلم یعنی عائشه دیدیکه
لحم افرادی مابیننده ذراع رسول اکرمه نسبت زیاده مرغوب دکل ایدی ولکنه لکن رسول اکرم
لا یجد اللحم اتی بولمز ایدی الا غبا الا کاهی کاهی بولور ایدی غب اصلنده ترکیده برکون آشیری
معناسنه در یوماً بعد یوم کبی لکن بو مقامده وقتاً بعد وقت معناسنه مطلقا کاه کاه
دیمك مناسب در و صحیحین ده عائشه دن کان یأتی علینا الشهر ما نوقد فیه ناراً انما هو التمر
والماء الا ان یؤتی باللحم دیو روایت اولنان حدیث بو معنایه تأیید ایدر وکان یعجل عینك
فتحیله علم بابندن مضارع در الیها ضمیر ذراعه راجع در یعنی رسول اکرم ذراعه عجله ایدر ایدی
لانها زیرا ذراع اعجلها اتلرن زیاده سریعی و تیز ایدر نضجا پیشمك جهتندن نضج نونك
ضمیله طبخ معناسنه در اعجلها ضمیری لا یجد اللحم ده اللحم لفظنده الف لام مفرد دخل اولمغله
عموم و جمع معناسنی مفید اولدیغی ایچون لحمه راجع در حاصل معنی بودر که رسول اکرم قول اتنه
میل اتدکلری آنی زیاده سودکلری ایچون دکل ایدی بلکه اتی کج بولورلردی قول اتنه عجله
ایدرلر ایدی زیرا قول اتی سایر اتلره نسبت تیز پیشر و مراد شریفلری قول اتی تیز پیشدیکی
ایچون اکل خصوصندن تیز فارغ اولوب امور آخرته شروع در و قول اتی پیشه جك مدة آز
و سایر پیشه جك مدة چوق اولمغله قول اتی خصوصنده اضاعت وقت آز اولور یاخود قول
اتی تیز پیشمکله آنی آز مدة ده اکل ممکندر و سایر اتلر کیج پیشمکله اکثر یا نا بخته اولور آز مدة
ده اکل ممکن اولمیوب وقت چوق ضایع اولور مؤید تنك رسول اکرم ذراعی سودکلری ذراع زیاده
پیشکین اولوب و بدنه تعلقی اولمیوب ولذیذ اولدیغی و مواضع نجاستدن اولمدیغی ایچوندر ه
دیدیکی معنای اخیری تأیید ایدر والله اعلم تحقیق اولنه که عائشه نك بو کلامدن مقصودی رسول
اکرمی مشتهیات نفسانیه و حب و تشریف اولان شیلره میل و حرص دن تنزیه در والا رسول اکرم
بالطبع لحمه محبت اتدکلری احادیث صحیحه ایله ثابت اولمشدر و دخی معلوم اوله که رسول اکرم بو قیون اتینی
دخی بغایه سورلر ایدی که ضباعه بنت الزبیردن روایت اولندیکه برقیون ذبح اتمش ایدم
رسول اکرم

رسول اکرم قیون اتندن بزه دخی حصه ویرسون دیو برکمسنه کوندرمشلر بن دیدمکه قیونك اتندن برشی
قالمدی الا بویون اتی قالدی که بن آنی رسول اکرم حضورلرینه کوندرمکه حیا ایدرم بیورمشلرکه کوندرسین
زیرا بویون اتی قیونك رهنماسیدر و قیونك خیره قریب و نجاستدن بعید موضعی در والله اعلم
الحدیث الثامن عشر حدثنا محمود بن غیلان حدثنا ابو احمد حدثنا مسعر میمك کسری و سینك سکونیله در
قال سمعت شیخاً من فهم فانك فتحی و هانك سکونیله بر قبیله نك اسمی در شیخ مزبورك اسمی
محمد بن عبد الله بن ابی رافع الفهمی در صاحب تقریب طبقهٔ رابعه دن مقبولدر دیدی میرك اکثر
عن شیخ من فهم دیو واقع اولان اسناده اسمی یوقدر دیدی یقول بعض نسخه ده قال واقع
اولدی ضمیر مستتر شیخه راجعدر سمعت عبد الله بن جعفر یقول سمعت رسول الله صلی الله
علیه وسلم یقول ان اطیب طیب دن مأخوذدر طیب کاهی حلال و کاهی پاك و کاهی لطیف معناسنه
استعمال اولنور معنیین اخیرین بو مقامه مناسب در اللحم لحم الظهر یعنی مسعر دیدیکه فهم قبیله سندن
بر بیری اشتدم بیوردیلر که لحم افرادینك بغایه لطیف و لذیذی یاخود زیاده پاکی حرت اتی در
تحقیق اولنه که رسول اکرمك لحم ظهری تعریف و لطافت ایله توصیفلرندن متبادر اولان کندو
لری دخی لحم ظهری اکل اتمه لریدر پس متبادره بناء بو حدیث ترجمه بابه مناسب اولور والله اعلم
الحدیث التاسع عشر حدثنا سفیان بن وکیع حدثنا زید بن حباب حاء مهمله نك فتحی و بای موحده
نك تخفیفیله در عن عبد الله بن المؤمل میم ثانیه نك فتحی و تشدیدیله تفعیل بابندن اسم مفعول
بعضیلر کسریله اسم فاعل صیغه سیله در دیدیلر عن ابی ملیکه میمك ضمی و لامك فتحیله تصغیر صیغه سیله در
که عبد الله بن عبید الله بن ابی ملیکه در که جدینه منسوبدر عن عائشة رضی الله عنها ان النبی صلی
الله علیه وسلم قال نعم الادام الخل بونوناقدم معناسیده بیان اولندی الحدیث العشرون حدثنا
ابو کریب تصغیر صیغه سیله در که محمد بن العلاء اسمی در حدثنا ابو بکر بن عیاش عینك فتحی و مثناه
تحتیه نك تشدیدی و آخرنده شین معجمه ایله در ابوبکرك اشتهاری کنیه سیله در اسمی شعبه عاصم
القارینك صاحبی و مقریدر عن ثابت ابی حمزة بعض نسخه ده ابن ابی حمزه واقع اولمش الثمالی
ثای مثلثه نك ضمی و میمك تخفیفی ایله ثماله یه نسبت در که ابی حمزه نك اجدادندن عوف بن اسلمك
لقبی در عن الشعبی شینك فتحی و عینك سکونیله در عن ام هانی آخرنده همزه ایله بنت ابی
طالب و اسمی فاخته در بعضیلر هند در دیدیلر هبیرة بن ابی وهبك زوجه سیدر فتح مکه سنه‌سنده
اسلامی قبول اتدی و هبیره نجرانه فرار اتدکده اعتذار ایچون بو ابیاتی مکه یه کوندردی بیت

نتیجه کیم ویملیدر
من لم یذق لم یعرف
منه

لعمرك ما وليت ظهري محمداً • واصحابه جبناً ولا خيفة القتل • ولكنني قلبت امري فلم اجد • لسيفي
غناء ان ضربت ولا نبل • وقفت فلما خفت خيفة موقفي • رجعت لعود كالهزبر ابي الشبل •
قالت دخل علي النبي صلى الله عليه وسلم يعني ام هاني ديديكه مكه فتح اولديغي كونده رسول اكرم بنم خانه م
داخل اولدي فقال ديديكه يا ام هاني اعندك شيء ما كولا نه عندكده برنسنه واري فقلت بن ديدم
لا الا كله صالح برنسنه يوقدر الا خبز يابس وخل الا قوري اتمك ايله سركه وار در بس لاشيء الا خبز تقديرنده
اولوب ابن مالك تجويز ايتديكي اوزره مستثنى منه محذوف در مستثنى بدل قلنمشدر • كه الا انك ما بعدي
محذوفدن بدل قلنمق جايز اولدغنه دليل در حنفي ديديكه ام هاني رسول اكرمك شان شريفلرينه بغايه تعظيم
ايتدكلرندن نانيله شو وجهله اعتقاد ايتدي كه نان خشك وسركه بويله بر ذات باهر الشرفه لايق اولميه
لهذا ابي عندي خبز ديدي بس رسول اكرم ام هانينك خاطريني تطييب ايچون فقال بيوردي كه يا ام هاني
هاتي عندكده بولنان شيء احضار ايله وكتور زيرا ما اقفر بيت من ادم فيه خل اول خانه كه انده
سركه اوله خاتقدن خالي اولمدي • حاصلي سركه بولنان اوقاتقير اولمز بس ما نافيه واقفر همزه نك
فتحي وقافك سكوني وفانك فتحي بعده راء مهمله ايله قفردن ماخوذ افعال بابندن فعل ماضي در
قفر وقفار ارض خاليه معناسنه در صاحب نهايه ديديكه اي ما خلا من الادام ولا عدم اهله الادام
والقفار الطعام بلا ادام ودخي اقفر الرجل ديرلر اكرقاتقيسز اتمك يسه بعض نسخه ده اقفر قافك
قاف اوزرينه تقديميله واقع اولدي • يعني اول خانه صاحبلري فقير ومحتاج اولمديلر ادام اولديغي
ايچون شويله خانه كه انده خل بولنه من ادم همزه ودالك فتحه لريله ياخود دالك سكوني ايله
اقفر ه متعلق در خل جمله سي بيت لفظنك صفتي در اكرچه صفت وموصوف ما بيننده اجنبي
ايله فصل واقع اولدي • وبو فصل جايز اولمغله بعضيلر فيه خل حالدر ذو الحال نكره موصوفه بيت
من البيوت تقديرنده در ديديلر • شيخ ابن حجر من ادم اجنبي صرف دكلدر زيرا اقفر بيت
ومن ادم وفيه خل مجموعنده عاملدر لهذا فيه خل بيت لفظنه صفه اولمغده چندان باس يوقدر
ديدي حديث مذكورده خبز يابس وخله عين حقارت ايله نظر ايتممكه ترغيب وار در • وتكلفسز
اولان اصحاب صدق محبت دن ناشي بر برلرينه طعام اشتهيكده باس اولمديغنه اشعار وار در •
والله اعلم الحديث الحادي العشرون حدثنا محمد بن المثنى قال حدثنا محمد بن جعفر حدثنا شعبة
عن عمرو بن مرة ميمك ضمي وراءنك تشديديله ابن عبد الله بن طارق در عن مرة بن شراحيل الهمداني
هانك فتحي وميمك سكونيله قبيله يه منسوبدر عن ابي موسى الاشعري عن النبي صلى الله عليه
وسلم

وسلم قال فضل عائشة على النساء كفضل الثريد على ساير الطعام نسادن مطلقا طايفه زنانيم
ياخود عائشه زمانننده بولنان رسول اكرمك نسايسي مراد در ثريد فعيل بمعنى مفعول در ثردت الخبز ثردا
ديرلر كسرته معناسنه فهو ثريد ومثرود لهذا ثريد شوربا ياخود ياغ ياخود سود ايله ترشمش اتمكلر
ديديلر خواه ات ايله اولسون خواه اولمسون لكن ات ايله اولان ثريد لذيذ اولور • ساير باقي معناسنه
سوردن ماخوذ در يعني ابو موسى ديديكه رسول اكرم بيوردي كه عائشه نك ساير نسا اوزرينه فضل
ورجحاني ثريدك ساير اطعمه اوزرينه اولان فضل ورجحاني كبي در صاحب نهايه ديديكه بو مقامده مراد
نفس ثريد دكلدر بلكه لحمدن اتخاذ اولنان طعام وثريد مجموعيدر زيرا ثريد غالبا لحمدن اولور
خصوصا عند العرب وابو داود حديثنده واقع اولديكه رسول اكرم خبزدن ثريدي وحيسدن
ثريدي زياده سوردي ايدي وطبراني سلماندن حديثي شو وجهله روايت ايتديكه بركت اوچ نسنه ده در
جماعه وثريد وسحور بعض اطبا ديديلركه هر طعامك ثريدي شوربا واسنده افضل در لحمك
ثريدي شوربا واسنده در كذلك لحم اولميان طعام شوربا واسنده افضل در تحقيق اولميه كه ثريدك
فضيلتندن مراد بدنه نفعي زياده واندن شبع وبغايه خوشكوار وانكله زياده التذاذ وقليل
المؤنه اولديغي در بس بو حيثيتلر ايله شوربا وساير طعامدن افضلدر وصاحب نهايه ديديكه لحم شوربا
ده اولان لذة وقوتده اكثر اطبا ديديلركه هو سيد الشيخ الى صباح طيبي ديديكه تشبيه مذكورك
سري بودر كه لحم ايله اولان ثريده قوت ولذت ما بيننده جامع وسهل التناول واز مضغ ايله يوطموع الساغ
اولديغي ايچون ثريد ايله ضرب مثل اولندي تا معلوم اوله كه عائشه يه حسن خلق وحلاوة منطق وفصاحت
لهجه وجوده قريحه ورزانت رائي ورصانت عقل وزوجنه خلوص محبت اعطا اولنمشدر بس عائشه حسن
معاشره وتحدث وانكله استيناس وانك كلامني اصغايه هر وجهله صلاحيت تامه سي وار در في الحقيقه
حضرت عائشه نك رسول اكرمدن فهم واخذ ايتديكي حقايق وحكمي ساير نسا فهم واخذ ايتديلر بلكه عائشه
نك رسول اكرمدن روايت ايتديكي اخبار كبي رجال روايت ايتمدي ودخي معلوم اوله كه حديث مذكورده واقع
اولان لفظ نسانك معناسنده علماء حديث اختلاف ايتديلر بعضيلر نسادن مراد در ديديلر بو ظاهر حديث
اقتضا ايدر كه عائشه عامه نسادن افضل اوله ابن ابي شيبه فاطمه سيده نساء اهل الجنه الا مريم بنت
عمران واسيه امراة فرعون وخديجه بنت خويلد ديو روايت ايتديكي حديث دلالت ايدر كه نساء ثلاث
مذكوره فاطمه دن افضل اولوب عائشه دن بطريق الاولى افضل اوله لهذا عموم نسادن نساء مذكوره استثنا
ايتديلر وبعضيلر نساء رسول اكرمك نسايسي ايله تاويل ايتديلر تا مريم وام موسى وحوا واسيه يه شامل اولمسون ايچون

حيس سود ايله خرمايه قاريشدروقده
فاضل اولان طعامدر منه

مریم واسیه دن غیریلرده تاویل مذکوره دلیل یوقدر لکن خدیجه عایشه دن افضل اولمغله آنی دخی استثنا لازم
در زیرا ثابت اولدیکه رسول اکرم عایشه آنلره قدر زلک الله خیرا منها ای من خدیجه دیوکره عایشه یه دیدیکه
لا والله ما رزقنی الله خیرا منها آمنت بی حین کذبنی الناس واعطتنی مالها حین حرمنی الناس کذلک فاطمه
دخی عایشه دن افضلدر زیرا رسول اکرمک اولادینه بر فرد معادل اولامز حتی سبکی بعض ائمه عصرندن
حسن وحسین نک خلفاء اربعه دن افضل اولمه سنی روایت ایلدی ابن داود دن روایت اولندیکه رسول
اکرم عایشه یه جبرائیلدن سلام تبلیغ ایتدی وجبرائیل حضرت الله طرفندن خدیجه یه سلام تبلیغ ایتدی پس
خدیجه رسول اکرمک سایر نسندن افضلدر دیدی بعده سؤال ایتدیلر که فاطمه می افضلدر یا والده سی می
افضلدر دیو دیدیکه فاطمه بضعة رسول الله صلی الله علیه وسلم فلا نعدل بها احدا سبکی دیدیکه بزم
مختاریمز بودرکه فاطمه بنت محمد علیه السلام افضلدر بعده خدیجه بعده عایشه ابن العماد دیدیکه خدیجه فاطمه
اوزره تفضیل اولنمش امور محتملدندر والاسیاده محتملدندر فاطمه تفضیل اولنور غایة مافی الباب روایات
متخالفه واحادیث متعارضه ومسئله ظنیه در اولی اولان توقف واسلم عدم قطعدر خصوصا حیثیتیه
اعتبار اولنسه هر برنده برکونه افضلیت متحقق اولور لهذا عایشه فاطمه دن افضلدر دیدیلر زیرا هر بری
کندو زوجیله بوستان جنتده جلوه کر اولورلر عایشه نک زوجینک منزلی وفاطمه نک زوجینک منزلی
متساوی اولمدیغی ظاهردر وبعض علما دیدیلر که حدیث مذکورده عایشه زوجه افضل انبیا در رسول اکرمک
اکا زیاده محبتی سایر ازواجدن اعلمی واشبهی واحبی اولمغله آنده مجتمع اولان فضایل سایرنده اولمدیغنه
اشاره واردر اگرچه خدیجه وفاطمه ده دخی نیجه فضایل علیه وشمایل بهیه وخصایل حمیده واردر لکن
عایشه ده ثریدک فضیلتنه تشبیه اولنان فضل اعتباریله مجتمع اولان خصایص سایرنده یوقدر لهذا دیدیلرکه
حدیث مذکورده عایشه نک سایر نسادن من جمیع الوجوه افضل اولدیغنه تصریح یوقدر وبو معنا
عایشه نک فضلنی ثریدک فضیلتنه تشبیه دلیل قویدر زیرا ثریدک سایر اطعمه اوزرینه فضلی جمیع جهاتدن
دکلدر بلکه مخصوص ومعدود جهاتدندر والله اعلم مصنف حدیث مذکوری اسناد آخر ایله روایت
ایدوب دیدی که حدثنا علی بن حجر حدثنا اسمعیل بن جعفر حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن بن معمر
الانصاری ابو طواله طاء مهمله نک ضمیله عمر بن عبد العزیز زماننده مدینه ده قاضی اولمشدی انه سمع
انس بن مالک یقول قال رسول الله صلی الله علیه وسلم فضل عایشة علی النساء کفضل الثرید علی
سائر الطعام حدیثک معناسی یوقاروده اقدم بیان اولندی الحدیث الثانی والعشرون حدثنا قتیبة
بن سعید اخبرنا عبد العزیز بن محمد عن سهیل بن ابی صالح که اسمی ذکوان در عن ابیه که ابو صالحدر
عن ابی هریرة

عن ابی هریرة انه رأی رسول الله صلی الله علیه وسلم رؤیتدن رؤیت بصریه مراد اولمغله توضأ
جمله سی قد تقدیریله رأی نک مفعولندن حال اولور من ثور اقط لفظ من اجلیه در اقط همزه
نک فتحی وقافک کسریله قویون سودوفی قورودوب ترکیده کاهی کشی وکاهی قورود دیرلر
وثور ضمیله اقط دن بویوک پاره معناسنه در پس ثورک اقطه اضافتی تجریده محتاجدر یعنی
ابو هریره رسول اکرمی کشی دن بر بیوک قطعه اکل ایتدکلری ایچون آبدست آلور اولدیغی حالده کوردی
میرک دیدیکه بعض اهل لغه دیدیلر که ثور اقط دن قطعه در پس اضافه تجریده یا فوده بیانیه اولمق اوزره
مبنیدر وبعضیلر دیدیلر که ثور مطلقا قطعه در ثور اقط اقطدن قطعه دیمک اولور که اقط اول سود
در که طبخ اولنمغله طوکوب تحجر ایتمش اوله وتوضأ مما مسته النار ولو من ثور اقط حدیثی بوقبیلدن
در که مراد الی واغزی غسل ایتمکدر وبعضیلر ظاهرینه حمل ایدوب تجدید وضو صلوة ثور اقط اکل ایتدکدن
صکره واجب دیدیلر صحیح مسلمده واقع اولدیکه ابو هریره مسجد ایچینده آبدست آلوب دیدیکه انما اتوضأ
من اثوار اقط اکلتها ثم رآه صکره ابو هریره رسول اکرمی کوردی که اکل من کتف شاة بر قویونک
کتفندن اکل ایتدیکی حالده ثم صلی اکل ایتدکدن صکره نماز قیلدی ولم یتوضأ کتف اکل ایتدیکی
ایچون تجدید وضو ایتمدیکی حالده معلوم اوله که وضو لغتده حسن وبهجت ونظافت معناسنه وشرعده
اذا قمتم الی الصلوة فاغسلوا آیه کریمه سندن مستفاد اولان فعل مخصوصدن عبارتدر پس حدیث
مذکورلر مقام اثبات ونفی وضوده معنیین مذکورین اعتباریله دورت احتمال واردر لغویتین
شرعیتین لغوی وشرعی شرعی ولغوی لکن ظاهر اولان احتمال ثانیدرکه ابو هریره نک بو
کلامدن مرادی آتش مس ایدن شیئی اکل ایتدکوز ایچون آبدست الیک دیو وارد اولان حدیث
شریف وفقیجه رسول اکرم کندولری ثور اقط اکل ایتدکدن صکره توضؤ بیورمشلر ایکن کتف شاة
اکلندن صکره توضأ بیورمدقلری حکم اول فعل ثانی ایله منسوخ اولدیغنی بیاندر لهذا محیی السنه
دیدی که توضؤ مما مسته النار حدیثی ابن عباسک ان رسول الله صلی الله علیه وسلم اکل کتف
شاة ثم صلی ولم یتوضأ دیدیکی حدیث ایله منسوخدر بعضیلر تدافع ایچون احتمال ثالث مراددر
دیدیلر یعنی اکل ثور اقط ایتدکلری ایچون دست ودهانلرن تنظیف وغسل ایدوب واکل کتف
شاة ایتدکلری ایچون آبدست آلمدیلر پس مس نار ایدن شیئی ایچون اولا توضؤ ایدوب ثانیا توضؤ
ایتدکلری آبدست آلمق والمموج مابیننده مخیر اولدقلرینه اشاره در جابر بن سمره نک رسول اکرمدن
بر کمسنه سؤال ایتدیکه یا رسول الله بر قویون ایتی اکل ایتدیکمز ایچون آبدست آلالم می رسول اکرم بیوردیلر که

[illegible]

ان شئت فتوضأ وان شئت فلا تتوضأ ديو روايت اتديكي حديث بو معنايي مؤيددر وبو خبر
معلوم اولدكه آتشك مس ايديكي شيء اكل ايچون توضؤ خصوصنده علماء اختلاف اتديلر خلفاً وسلفاً
مس نار ايديكي شيء اكل ناقض وضوء اولمدوغنه جمهور ذاهب اولديلر خلفاء اربعه وعبد الله بن مسعود
وابن عمر وابن عباس وابو الدرداء وانس وجابر وزيد بن ثابت وابو موسى وابو هريرة وابي
بن كعب وعائشه وغيريلري كبي ومس نار ايديكي شيء اكل ايدن كمسنه يه توضؤ لازم اولمدوغنه دلالت
ايدن احاديث ايله استدلال ايدوب توضؤ لازم اولدوغنه دلالت ايدن حديثه ايكي وجه ايله جواب ويرديلر
اولا حديث مزبور ابو داود ونسائي وسائر اصحاب سنن اسانيد صحيحه ايله روايت اتدكلري جابرك
كان آخر الامرين من رسول الله صلى الله عليه وسلم ترك الوضوء مما مسته النار حديث صحيح ايله
منسوخدر ديديلر وثانيا حديث مزبورده واقع اولان وضودن وضوء لغوي مراددر يعني دست
ودهاني غسل وتنظيفدر ديديلر وصدر اولده واقع اولان بعض علما ناقض وضوء اولدوغنه
اكرچه ذاهب اولمشلر ايدي لكن صكره عامه علما مس نار ايدن نسنه يي اكل ايلمك ناقض وضوء
اولمدوغنه اجماع اتديلر والله اعلم الحديث الثالث والعشرون حدثنا ابن ابي عمر اسمي محمد بن
يحيى بن ابي عمردركه جدينه نسبتدر حدثنا سفيان بن عيينة عن وائل بن داود عن ابنه بكر بن وائل
بعض نسخه ده عن ابنه وهو بكر واقع اولدي عن الزهري عن انس بن مالك قال اولم رسول الله صلى
الله عليه وسلم على صفية بتمر وسويق اولم صنع الوليمة معناسنه در مشهور وليمه ديو عروس
ايچون اولان طعامه ديرلر فقط واولم دن مأخوذدر جمع معناسنه ازوجنك اجتماعي وقتنده طبخ اولنور
ايچون طعام مزبوره وليمه ديديلر زمخشري بيان سرور خاص ايچون دعوة وقتنده طبخ اولنان طعامه وليمه
اطلاق اولنور ديو نقل اولندي صفية دخترا حيي بن الاخطب اليهوديك قزي اولان صفيه دركه
حضرت موسينك برادري هارون نسلندن ايدي بغايت جميله وجمال صاحبه سي ايدي وكنانة بن ابي
الحقيقك زوجه سي ايدي كنانه مزبور هجرتك يدنجي سنه سنك محرمنده يوم خيبرده قتل اولنوب
صفيه اسير اسبي اولندي بعضلر ديديلركه دحيه الكلبي آني اسير اتمش ايدي رسول اكرم بدي
اسير ويروب صفيه يي اشترا ايدوب شرف اسلام ايله مشرف اولدقدنصكره اعتاق وكندويه نكاح
اتدي سويق تركيده قاووت ديدكلري شيدركه اوني صو ايله قارشديروب حلوا كبي طبخ ايدرلر يعني
انشوح يديكه رسول اكرم صفيه يه تزوج اتدكده تمر وسويقي دوكون طعامي ايچون احضار ايدرلر
ياخود نكاحدن صكره ايدرلر وليمه سنتدر مؤكده در افضل اولان بعد الدخول ايلمكدر رسول اكرمه اقتداءً
والله اعلم

والله اعلم الحديث الرابع والعشرون حدثنا الحسين بن محمد بعض نسخه ده سفيان بن محمد واقع اولمش مبرك
غلطدر روات بابنده سفيان بن محمد يوقدر ديدي البصري حدثنا الفضيل تصغير صيغه سيله در بعض
نسخه ده فضل واقع اولدي سيد اصيل الدين غلطدر ديدي بن سليمان حدثنا فائد فائده در مولى
عبيد الله بن علي بن ابي رافع مولى رسول الله صلى الله عليه وسلم ابن عبد الله استيعابده ديدي ابو
رافع حقنده اختلافات كثيره واردر صحيح اولان بودركه اسمي اسلمدر اول عباسك غلامي ايدي ورسول
اكرمه هبه اتدي عباس شرف اسلام ايله مشرف اولدقده اسلامني ابو رافع رسول اكرمه مژده اتدي
ورسول اكرم زياده مسرور اولوب ابو رافعي آزاد ايلدي اصلا قبطيدر ورسول اكرم ابراهيمك قابله سي اولان
سلمى نام جاريه سيني آكا تزويج ايلدي واقدي ديديكه ابو رافع عثمانك قتلندن مقدم مدينه ده
وفات اتدي قال قائل فائده در حدثني عبيد الله بن علي بن ابي رافع عن جدته سلمى كه ابي رافعك زوجه
سيدر ان الحسن بن علي بعض نسخه ده حسن موضعنده حسين واقع اولدي وابن عباس وعبد الله
ابن جعفر ابن ابي طالب اتوها معنيسي مذكور اولانلر اوج مخدوم واجب الاكرام ولازم الاحترام زيارة طريقيله سلمى يه
كلديلر فقالوا لها پس سلمى يه ديديلركه اصنعي لنا طعاما مما كان يعجب رسول الله صلى الله عليه وسلم و
يحسن اكله يا سلمى بزم ايچون بر طعام بيدا ايله سئوال طعام نوعندن كه رسول اكرمه زياده مرغوب واقع اولوب
كلي ايله سوه سوه اكل ايدر ايدي مخفي اولميه كه يعجب ماده سي افعال بابندن اعجابدن مأخوذ اولورسه
ضمير مستكن موصوله راجعدر ورسول نصب ايله مفعولي اولور واكر علم بابندن عينك جيمك فتحيله
عجبدن مأخوذ اولورسه رسول رفعله فاعلي وموصوله عائد ضمير محذوف يعجبه رسول الله تقديرنده اولور
ضياء الحلوم صاحبي افعال ماده سنده اعجبه الشيء واعجب به ديديكه كلامدن اعجاب بلفظي لازم و
متعدي استعمال اولنمق جائز اولنور پس يعجب اعجابدن مأخوذ اولديغي صورتده رسول رفعله فاعلي
ويعجب رسول الله منه تقديرنده اولمق محتملدر يحسن افعال بابندن احساندن مأخوذدر كوزل ايلمك
معناسنه بعض نسخه ده تفعيل بابندن تشديد ايله واقع اولدي افعال معناسنه در اكله همزه نك فتحي و
كافك سكوني ولامك نصبيله مفعولي در فقالت يا بني بانك ضمي ونونك فتحي وياء مفتوحه نك
تشديديله شفقت ايچون تصغير ايله صيغه سيله در تحقيق وكلدركه مذكور اولان اوج كمسنه نك بري باقيلرك
رضا سيله طعامي طلب ايلمك متبادر در لكنهذا سلمى طائفه يه خطاب وثنا ايدوب مفرد صيغه سي ذكر اتدي
ياخود طلب طعامده متفق اولمغله وجنبي بر شخص منزلنه تنزيل اتدي بعض نسخه ده بني يانك فتحي ونونك
كسري وياء مفتوحه نك تشديديله مكبر وجمع صيغه سيله واقع اولوركه مابعده مناسب دكلدر ومصنف اولديغي

مناسب جو

صورتده خطاب عام طريقيله اولمق ملاحظه اولنور هر بري فرداً فرداً طعام اتدكارينه بناءً لا تشتهيه اليوم
مفعول ضميري ما يعجبه قيديله مقيد اولان طعامه راجع در يعني سلمى ديديكه اي رسول اكرمك رغبت اتديكي
طعام كبي طعام طلب ايدر اوغوجغم سن بو كونده اول مثللو طعامه اشتها اتمز سين و آكه سوه سوه
يه مز سين قال مخاطب مخصوص ياخود هر بري ديديكه بلي طعام مزبوره اشتها و تبركاً اكل ايدرم چون
طعام مزبوري طلب ايدنلرك ايام ترفه ده اكل مفيسيه معتاد اولدقلرن سلمى بيلوب عرف وقته بناءً طبيعتكوز
اقبال اتمز ديوب اليوم ايله تقييد اتدي انلر دخي بحسب التبرك آنك نفي اتديكي اشتهايه اثبات ايچون
بلي ديديلر و طعام مزبوري بيدا يه ابرام ايدوب اصنعيه لنا يعني سن اول طعامي بزم ايچون بيدا ايله ديديلر
قال قايل سلمى در روايت ايدر يا مخاطب معهود در فقامت فاخذت شيئاً تنوين تقليل ايچون در
من الشعير بعض روايات ده من شعير واقع اولدي فطحنته ثم جعلته جعلت دقيقه تقديرنده در في قدر
فاقك كسريله چوملك ديمكدر وصبت عليه ضمير مجرور مقدر دقيقه يه راجع در شيئاً من زيت ودقت
دق دن مأخوذ در دكوب خرده خرده اتمك معناسنه كه فارسيده كوفتن درلر الفلفل فانك ضمي و
لام اولينك سكوني ايله تركيده بوبر ديرلر كه بياضي و سياه اولور و بياضي مقبول اولور مفردي فلفله در
والتوابل تاء مثناة فوقيه نك فتحي و باء موحده نك كسريله تابل لفظنك جمعي در بانك كسري و فتحي
جايز در بعض ادويه حاره در كه هندوان كلور طعام اصلاحي ايچون استعمال اولنور داجين و زنجبيل
و قاقوله كبي بعضيلر بزه و زنجبيل و رازيانه و كمون دن مركب در ديديلر يعني راوي ديديكه
سلمى قالقدي براز آربه آلوب دكرمنده چكوب اون ايلدي و اول اوني بر چوملك ايچنه قيوب اوزرينه
براز زيتون توكدي و بوبر و بعض ادويه حاره دق ايدوب متعارف اولان وجه اوزره اكلمي دخي
استعمال ايلدي حاصلي منوال محرر اوزره طعام طبخ اتدي فقربته اليهم پس طبخ اتديكي طعام بر قاب ايچنه
قويوب انلرك يانند قريب موضعه وضع يعني اوكلرينه قودي فقالت هذا مما كان يعجب النبي صلى
الله عليه وسلم ويحسن اكله و ديدي كه بو طعام رسول اكرمك زياده رغبت ايدوب اقبال تام ايله سوه سوه
اكل اتديكي طعام نوعندن در يعجب ويحسن لفظلرنده سابقا مرور ايدن ضبطلر و وجهلر جاريدر والله
اعلم الحديث الخامس والعشرون حدثنا محمود بن غيلان حدثنا ابو احمد حدثنا سفيان عن الاسود
بن قيس عن نبيح نونك ضمي و باء موحده نك فتحي و ياء مثناة تحتيه نك سكوني بعده حاء مهمله ايله در
العنزي عين مهمله و نونك فتحلري و زاء معجمه ايله عنزه يه نسبتدر كه ربيعه دن بر قبيله در عن جابر
بن عبد الله قال اتانا النبي صلى الله عليه وسلم في منزلنا فذبحنا له شاة شاة بر جنس در كه
قيون

كشنيز وفارسيده
كشنيز ... دركه

قيون و كچي نك مذكر و مؤنثنه اطلاق اولنور اصلنده شاهة ايدي زيرا تصغيرنده شويهة ديرلر هاء
حذف اولندي و عين الفعلي واو در لكن جمعنده شياه ديوب واوي يايه قلب اتدكلري حاقبل مكسور اولدوغي
ايچوندر فقال قايل رسول اكرم در كانهم ضمير جابر و اهل بيتنه راجع در علموا انا نحب اللحم يعني جابر ديديكه رسول
اكرم بزم منزلمزي شرف قدوملريله شرفياب اتديلر بز دخي انلر ايچون بالذات و صحابه ايچون بالتبع بر شاة بوغازلادق
رسول اكرم بزم بو فعلمزي كوردكده بيوردبلر كه كويا بو منزلده اولان جماعت بزم مطلقا آني سوديكمزي
بيلديلر كه بر طلب اتمدن مرغوبمز اولان اتي ايله ضيافت مراد ايدوب غيري طعام قيدنده اولمديلر
بو حديث ده ميزبانه لايق اولان مهمانك محبت اتديكي شيئي بيلديكي تقديرجه آني تدارك و مهمانه
لايق اولان ميزبانه زحمت اولمية جقيني بيلديكي صورتده سوديكي طعامي طلب اولدوغنه ارشاد وار در
وفي الحديث قصة يعني حديث مذكورده بر حكايه وار در ابن حجر قصه جابري بيان ايدن شو جمله
بيان اتديكه غزوة الخندق ده خاتونم عندنه واروب ديديكه يا حليله رسول اكرمي بغايه بو كون جوع دن
نايشي ضعيف كوردوم عندكده اكله صالح بر شيئي وارمي در خاتون بر طاغار چيقاردي كه ايچنده بر صاع
مقداري آربه وار و بر حجره ده قويونمز وار ايدي بن اول قيونيي بوغازلدم و خاتون آربه يي دكرمنده
چكوب اون اتدي و ايكي چوملكه قيوب اتي اوزرينه وضع اتدكدن صكره رسول اكرمك خاك پاينه يوز سوروب
سركاً ديديكه يا رسول الله ايكي اوچ آدمه وفا ايده جك مقداري طعام احضار اتدم جناب حكمت مآبكز بر ايكي
نفر بنده لريكوز ايله قدم رنجه بيوروب بنده خانه يي تشريف اتمه كوز بو دوتيكيكي فاكدن رفع ايدرسز
ديو دعوت اتدم پس رسول اكرم آواز بلند ايله ديدي كه يا اهل خندق جابر بر سور يعني طعام احضار
ايدوب جملهكزي دعوت ايدر با جمعكم كلوركه دعوتنه اجابت و طعامنه مبادرت ايده سز بن خانه ده
اولان طعامك قلتني و اهل خندقك كثرتني فكر ايدوب عظيم تلاشه دوشدوم رسول اكرم ديدي كه
يا جابر سن مراعت ايله و اهل بيتكه سويله كه بن وارمدقجه چوملكلري آتش اوزرندن اينديرمسونلر
و خميري اتمك اتمه سونلر چون رسول اكرم سعادة ايله تشريف بيوردبلر خميره مبارك آغزلرندن براز
لعاب و چوملكه دخي براز لعاب القا و بر بركت ايله دعا اتديلر و بيوردبلر كه خميري اتمك اتمكه شروع و
چوملكلري آتش دن ايندرمه دن كفكير ايله ايچندن اتي قوتارسونلر جابر ديدي كه اهل خندق بيك
عدد مقداري وار ايدي جمله سي طويوب كتديلر چوملك كما لاول آتش اوزرنده قاينار و خمير
دخي اولكي قدر ايدي مخفي اولمية كه قصه مذكوره طرق متعدده ايله كتب معتبره ده روايت اولنديسه
لكن مصنفك شو روايت اتديكي حديثه مناسبتي چندان يوقدر والله اعلم بحقيقة الحال الحديث السادس والعشرون

حدثنا ابن ابي عمر اسمي محمد بن يحيى در حدثنا سفيان حدثنا عبد الله بن محمد بن عقيل بن ابي طالب كه علي رضي الله
عنه حضرتلرينك برادري در سمع جابرا ضمير مستكن عبد الله يه راجعدر و مصنف اسنادي تحويل ايدوب ديديكه
قال سفيان وحدثنا حدثنا عبد الله اوزرينه معطوفدر بعض نسخه ده ح حدثنا محمد بن المنكدر واقع اولمشدر
كه بر اسناددن اسناد آخره تحويله اشارتدر عن جابر قال خرج رسول الله صلى الله عليه وسلم وانا معه
جمله سي خرج نك فاعلندن حالدر يعني جابر ديديكه رسول اكرم مسجددن يا سعادتخانه لرندن چقديلر بن
انلره مقارن اولديغم حالده فدخل على امرأة من الانصار پس جماعة انصاردن بر خاتونك خانه سنه
نزول ايتديلر فذبحت له شاة خاتون معهوده رسول اكرم واتباعنه ضيافت ايچون بر شاة بوغازلادي
وطبخ وحضور عاليلرينه احضار ايلدي فاكل منها پس رسول اكرم شاة مزبوره دن اصالة وصحابه
تبعا اكل ايتديلر فاتته بقناع فاقك كسريله خرما ورقندن بر سله دركه اوزرنده ميوه اكل ايدرلر
وباقيه ايچوندر من رطب من تبعيضيه در يعني خاتون انصاريه رسول اكرم حضورلرينه بعض
رطبدن وضع ونمش سله كتوردي فاكل منه پس رسول اكرم اول رطبدن تناول بيورديلر ثم توضأ للظهر
فصلى صكره رسول اكرم صلوة ظهر ايچون آبدست آلوب خاتونك منزلنده ياخود مسجدده ظهري ادا
ايتديلر ثم انصرف صكره رسول اكرم نماز قيلديغي مكاندن منحرف اولدي ودوندي فاتته بعلالة من
علالة الشاة علالة عينك ضميله صاحب قاموس ديديكه اوزره بقيه معناسنه در وكلمه من بيانيه اولمق
مناسبدر وباقيه ايچوندر والشاة ده الف لام عهد خارجي ايچوندر يعني رسول اكرم نمازدن خارج
اولدقده خاتون انصاريه بقية شاتي حضور عاليلرينه كتوردي فاكل ثم صلى العصر ولم يتوضأ
بقيه شاة مزبوره دن اكل ايتدكدن صكره صلوة عصري ادا ايتديلر تجديد وضوء ايتمدكلري حالده تحقيق اولمنه كه
حديث مذكور سابقا عائشه دن رسول اكرم بر كونده ايكي كره طعام يمدي ديديكي حديثه معارض دكلدر زيرا
عائشه نك كلامي غالبه مبنيدر خصوصا يوم مزبوره رسول اكرمك دعوتده بعده شبع مرتبه سي اكل ايتديكنه
دليل يوقدر ودخي حديث مذكورده ظهر ايچون آبدست آلدقلري مسنار ايدن نسنه اكل ايتدكلري ايچون
اولمدوغنه دليل واردر زيرا اكر بو معنا ايچون اولسه عصر ايچون دخي آبدست آلورلر ايدي والله اعلم
الحديث السابع والعشرون حدثنا العباس بن محمد الدوري دال مهمله نك ضميله در حدثنا يونس بن محمد
حدثنا فليح فانك ضم ولامك فتحيله تصغير صيغه سيدر بن سليمن عن عثمان بن عبد الرحمن عن يعقوب
بن ابي يعقوب عن ام المنذر كه اسمي سلمى بنت قيس بن عمرو الانصاريه در وقبيله بني نجاريه در
ور رسول اكرمك خاله لرندن بريدر قالت دخل علي رسول الله صلى الله عليه وسلم ومعه علي رضي الله عنه

ولنا

ولنا دوال دال مهمله نك فتحي وآخرنده لام مكسوره نك تنوينيله در صاحب نهايه ديديكه دالية جمعيدر
ودالية اول خرما صالقميدركه خرمايي قبل الكمال قطع ايدوب بر عالي موضعه صارلر رطب اولنجه طاور
صكره اكل ايدرلر والفي واودن منقلبه در پس معلقة رفعيله دوالك لفظي معلق معناسنه
سنده تجريده بناء صفتي اولور ياخود دوالك معناي تضمني سيبي تونكيد ايچون ذكر اولنمشدر يعني
ابو يعقوب ام منذردن روايت ايتدي كه رسول اكرم بنم خانه مه تشريف ايتدي علي بيله اولدوغي حالده
وبزم دخي اصيلمش بر قاج خرما صالقمز وار ايدي فقالت فجعل فشرع معناسنه در رسول الله
صلى الله عليه وسلم يأكل يعني ام المنذر ديديكه رسول اكرم اول معلق دواليدن آلوب اوزرينه
حالقوب اكله شروع بيورديلر وعلي معه يأكل علي دخي رسول اكرم ايله بيله اكله شروع ايلدي قائم
اولديغي حالده فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم يا علي مه ميمك فتحي وهانك سكونيله
الكفف واسكت معناسنه اسم فعلدر صاحب نهايه ديديكه لفظ مه حديثده مكرر ذكر اولنمشدر
يعني رسول اكرم علي يه خطاب ايدوب ديديكه يا علي بس خرمايي يمكدن فراغت ايله زيرا فانك ناقه
سن خسته لكدن دخي يقيندن قورتيلوب اوكلي صحتين مرتبه سنه بالغ اولمدك سكا ضرردر
ناقه نونك ايله وقافك كسريله اسم فاعل صيغه سيله در نقه المريض ينقه نقها ديرلر اكرچه
خسته لكدن خلاص اولوب تمام صحته بالغ اولمسه وصحت ومرض مابيننده اولان حالتده اولسه
فقالت ام المنذر ديدي كه رسول اكرمك تركيله امرلرينه امتثال ايدوب فجلس علي علي خرمايي
اكلدن فارغ اولوب زمين اوزرينه جلوس ايتدي والنبي صلى الله عليه وسلم حال بوكه رسول اكرم
تنها ياخود سائر رفقا ايله خرمايي اكل ايدر ايدي فقالت فجعلت لهم سلقا وشعيرا جمع ضميري
كلامدن استفاده اولنان اضيافه راجعدركه مراد علي در بالاصالة وسائر رفيقلريدر بالتبع
طبيعي كلامندن فهم اولنور كه ام المنذرك اهل بيتنه واضيافي مجموعنه راجع اوله يعني ديديكه اضيافم
ياخود اهل بيت واضيافم ايچون سلق وشعير طبخ ايلدم پس فانك تقريع ايچون اولمه سي مناسبدر
بعض مصابيح نسخه لرنده له واقع اولمغله بعض شراح مفرد ضميرني خاصة علي يه ارجاع وفاي فصيحه
اعتبار ايتدي يعني چونكه علي اكل خرمادن فراغت ايلدي خاصة آنك ايچون سلق وشعير طبخ ايتدم
سلق سينك كسري ولامك سكونيله تركيده پازو ديدكلري اوتدر شعيردن ياكفور ياخود دوكي
مراددر حاصلي سلق وشعيري طبخ احضار ايتديكمي رسول اكرم كوردكده فقال النبي صلى الله عليه وسلم
يا علي من هذا فاصب بيورديلركه چونكه بو طعام حاضر اولدي يا علي فقط بو طعامدن اصابت ايله

اصّب بالهمزه نك فتحيله اصابت دن افعال بابندندر اخراولملق اوزره شراح اتفاق ايدوب بو تعبيرده طعام
خربوزدن اكل ايلمك صواب اولديغي اشعار واردر ديديلر نته كيم ظرفي تقديم بو معنايه مشعربدر يعني
يا علي اصابت بوني تخصيص ايدوب خرمايه تجاوز ايلمه زيرا فان هذا اوفق لك تحقيق بو طعام
سكا زياده مناسب وسنك مزاجكه بغايت موافق در شيخ ابن حجر ديديكه رسول اكرم علي يي خرمادن
منع اتدكلري فاكهه نوعي مطلقا خسته لكدن يكي قالقمش كمسنه يه مضر اولديغي ايچوندر زيرا فاكهه
سريع الاستحاله وطبيعت ضعيف اولمغله مضرتني دفعه قادر اولدقدن پس اوفق لفظي موافق معناسنه
اولور زيرا خرماده اصلا موافقت اولمغله مفضل عليه اولمغه صالح اولماز وحقيقتي اوزره اولمق
دخي ممكندر يعني خرمانك برجهتدن نفعي واراسه جهت اخريدن مضرتي محقق در فاما طعام خربوز
جميع جهاتدن نافع اولمغله خرمايه نسبت نفعي وطبيعته موافقتي زياده اولور واربه صويندن تغذيه
وتنظيف وتليين وتقويه طبيعت اولمغله ناقه اولان كمسنه يه غايت نافع در وحديث شريفده مريض
وناقهه حميه لايقدر ديو وارد اولدي بلكه بعض اطبا ديديلركه في الحقيقه حميه ناقهه زياده مناسبدر
زيرا خسته لكدن قالقان كمسنه طعامي تخليط ايتمكله انتكاسه يعني تركيده يكيدن اوزولكه مؤدي
اولور وانتكاسي ابتداء مرضدن دخي مشكل در وصحيح اولان كمسنه حميه ايلمك مريض وناقه
اولان كمسنه نك تخليط طعام ايتمه سي كبي مضردر وكاهي طبيعت مضر اولان شيئه اشتهاء
كلي ايله ميل ايدوب انون قدر يسير تناول ايتمكله هضم ايدوب ضرر اتمز بلكه مريضك اقبال
ايتدوب تناول اتدكي شيدن انفع اولور فهذا ابن ماجه روايت اتديكه صهيب ديديكه كوزم
بري آغرار ايدي كه رسول اكرمك حضورلرينه واردم كه اوكلرنده اتمك وخرما وار ايدي بيورديلركه
يا صهيب سن ده كل اكل ايله خرمادن اكرم ويكه باشلدم بيورديلركه كوزك آغرايكن نيچون خرما
ييرسين بن ديدم كه يا رسول الله بن خرمايي آغريمين كوزم طرفيله چكنه يرم رسول اكرم تبسم
ايدوب منع اتمديلر ودخي حديث بابده تداوي لابد اولديغي اشعار وار در وحديث صحيحده
وارد اولدي كه حضرت حكيم فياض مطلق هيچ بر درد انزال اتمدي الا انك ايچون بر درمان
انزال ايلدي ودخي ثابت اولديكه يا عباد الله تداوي ايلك زيرا حضرت الله بر درد وضع اتمدي
الا انك مقابله سنده بر درمان وضع ايلدي الا بر درد كه انك ايچون شفا وضع اتمدي كه اول درد
پيرلكدر بر روايتده موت دركه سبب ممات اولان مرضك شفاسي يوقدر اهدي مريض اولان
كمسنه اسباب تداوي ايله توسل اتمك توكله مانع دكلدر حتي محاسبي ديديكه متوكل اولان كمسنه يه
لايق اولان

لايق اولان تداوي اتمكدر سيد المتوكلين رسول رب العالمين مقتداي اهل آسمان وزمين
صلي الله عليه وسلم حضرتلرينه اقتدا ايچون والله اعلم الحديث الثامن والعشرون
حدثنا محمود بن غيلان حدثنا بشر بن السري عن سفيان الثوري عن طلحة بن يحيي عن
عايشة بنت طلحة عن عايشة ام المومنين قالت كان النبي صلي الله عليه وسلم
ياتيني فيقول أعندك غداء غيننك فتحي و دالك فتحي ومد ايله اول نهارده اكل اولنان طعامك
اسمي در فاقول لا قالت فيقول اني صايم بعض روايات ده اني اذن صايم واقع اولدي
عايشه ديدي كه رسول اكرم كاهي على الصباح بنم ساكن اولديغم خانه يه تشريف ايدوب يا عايشه
عندكده اكله صالح برنسنه وارمي ديو بيورر لر ايدي بن دخي احيانا يا رسول الله يوقدر ديو
جواب ويرر ايدم رسول اكرم ديرلر ايدي كه تحقيق بن صومه نيت اتدم واول كون صايم اولورم
ايدي مخفي اولميه كه اني صايم كلامي ظاهرده خبر ومعنا انشا اولمق مناسبدر زيرا سياق
حديث دلالت ايدركه عايشه عندكده طعام اولسه اكل بيورور لر ايدي وصومه نيت همان اول وقت
اولمشدر واكر اخبار مراد اولورسه يا عايشه عندنده طعام اولمديغي باعث كورر دكلدر زيرا بن
صومه نيت اتمش ايدم ديمك اولور قالت فاتانا بعض نسخه ده فاتاني واقع اولدي يوما فقلت
يا رسول الله انه ضمير شان در اهديت مجهول صيغه سيله ارسلت معناسنه در لنا هدية قال
وما هي قلت حيس حاء مهمله نك فتحي وياء مثناة تحتيه نك سكوني بعده سين مهمله ايله در
اول طعام دركه خرما وياغ وكشك مجموعيني قارشدرمقدن صكره حاصل اولور وكاهي كشك
موضعنه اون وضع ايدوب ياخود اتمك قريغي قاتوب ال ايله اوروب قارشدررلر وحيس
اصل لغتده خلط معناسنه در قال اما تخفيف ايله تنبيه ايچوندر اني اصبحت صايما يعني عايشه
ديدي كه رسول اكرم عادة معهوده لري اوزره برني بركون تشريف بيورديلر بن ديدم كه يا رسول الله
بره بوكون بر هديه اهدي اولندي رسول اكرم ديديلركه اول هديه نه در بن ديدم كه حيس در رسول
اكرم بيورديلركه يا عايشه آگاه اول كه بن بوكون صايم اولمق مراد ايدوب اتمش ايدم اگرچه دخي نيت جازمه
ايله نيت اتمش ايدم قالت ثم اكل عايشه ديدي كه [illegible] كيفيت كشف ايدكدن صكره رسول اكرم حيسدن
اكل اتديلر ياخود معنايه [illegible] كه يا عايشه آگاه اول كه بن بوكون صومه نيت اتمش ايدم بن صكره
اكل اتدكلري اقتضاء ضرورت دن ناشي اولور زيرا صوم وصلوة وساير عبادات نافله شروع ايله
لازم واتمامي واجب وقطع اتدكده قضاسي لازم در حنفي ديديكه بو حديث نافله يه شروع اندن خروجه

مانع اولمدیغنه دلیل واردر حتی صحیح مسلمده الصائم المتطوع امیر نفسه ان شاء صام وان شاء افطر
دیو واقع اولدی • وعائشه صوم نفلی قطع اتدکده رسول اکرم قضاسیله امر اتدکلرینه دال اولان حدیث
مرسلدر وحدیث مرسل صحیحه مقاوم اولماز خصوصا جائزدر که قضاسیله امری استحبابی اوله دیدی مخفی
اولمیه که حدیث مرسل جمهور عندنده حجتدر • وشافعیه نک استحبابه حملی خلاف ظاهردر • بلکه
متبادر اولان وجوب ایچون اولمه سیدر • خصوصا حدیث بابده مقصوده نص وتصریح یوقدر • وصائم
متطوع نفسینک امیری دیمک قبل الشروع امیری دیمکدر • والله اعلم الحدیث التاسع والعشرون حدثنا
عبد الله بن عبد الرحمن حدثنا عمر بن حفص بن غیاث حدثنا ابی که حفص در عن محمد بن ابی یحیی الاسلمی
عن یزید بن ابی امیة الاعور عن یوسف بن عبد الله بن سلام بعض نسخه ده عن عبد الله بن سلام
زیاده اولنوب یوسف بلا وعبد الله صحابیلردر • بعضیلر دیدیلر که یوسف رسول اکرمدن فقط اوچ
حدیث روایت اتدی صاحب مشکوة دیدی که یوسف بن عبد الله یوسف بن یعقوب علیهما السلام
نسلندن ایدی • رسول اکرمک حال حیاتلرنده تولد اتدکده رسول اکرمک خاکپایلرینه کتوردیلر
رسول اکرم آنی قوجاغنه الدی • ویوسف تسمیه ایلدی • وعبد الله بن سلام لامک تخفیفیله
احباردن ایدی • ومبشر بالجنه اولانلردن بریدر • قرق اوچ سنه سنده مدینه ده وفات اتدی قال
نسخه لرده اولان اختلافه بناءً قائل یوسف یا عبد الله در رایت النبی صلی الله علیه وسلم اخذ کسرة
کافک کسری وسینک سکونیله قطعه معناسنه در من خبز الشعیر بعضی نسخه ده شعیر واقع اولدی فوضع
علیها تمرة ثم قال هذه تمره یه اشارتدر ادام هذه کسره یه اشارتدر فاکل بعض نسخه ده واکل واقع
اولدی یعنی یوسف یا عبد الله دیدی که رسول اکرمی آرپه اتمکندن بر پارچه آلوب حالده کوردم که اول
قطعه نک اوزرینه بر خرما وضع ایلدی صکره دیدی که شو خرما شو پارچه نک قاتوغیدر بعده اکل ایلدیلر
بو حدیثده غذانی بر وجهله اصلاح لایق اولدیغنه اشعار واردر زیرا شعیر بارد ویابس وخرما حار
ورطبدر وبیر واخلاق محمدیه اولانلری طریق قناعته ارشاد واردر والله اعلم الحدیث الثلاثون
حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن الدارمی حدثنا سعید بن سلیمان عن عباد باء موحده نک تشدیدیله در
بن العوام واوک تشدیدیله در عن حمید تصغیر صیغه سیله در عن انس ان رسول الله صلی الله علیه
وسلم کان یعجبه الثفل ثاء مثلثه نک ضمی وکسری وفانک سکونیله [illegible] یاخود
صغدقده بزیده قلان نسنه یه دیرلر اتدی که ترکیده چوکک وفارسیده دُرد دیرلر وکاهی چاناغک
دیبنده قلان نسنه یه دخی اطلاق اولنور یعنی انس دیدی رسول اکرم ثفله زیاده رغبت ایدرلر ایدی

مخفی اولمیه که

مخفی اولمیه که بو مقامده لفظ ثفلک معناسی متعین اولمغله تفسیره محتاج اولمدیغی ایچون قال عبد الله
یعنی مصنفک شیخی اولان عبد الله تفسیر ایدوب دیدی که یعنی انس ثفل لفظیله مراد در ما بقی من الطعام
طعامدن باقی اولان شیدر یعنی طنجره نک دیبنده قالان طعامی مراد ایلدی • زیرا بقیه مزبوره طعامک سایر
اجزاسندن زیاده پخته اولمغله سریع الهضم وخوشگوار اولور وبغایه لذیذدر وحدیث مذکورده رسول
اکرمک تواضعی حبر وقناعتلرینه اشارتدر ومروی در روایت اتدکی ساقی القوم آخرهم شربا حدیث شریفنه
تلمیح واردر زیرا رسول اکرمک دأب شریفلری اهل وعیال واضیاف ومحتاجینه کندو اوزرلرینه تقدیم ایدرلر
ایدی پس طنجره نک اعلاسنده اولانی مزبورلره صرف ایدوب کندولره ثفل قالور ایدی یاخود چناغک
دیبنده قالان طعامی مراد ایلدی احمد وترمذی وابن ماجه عایشه دن روایت اتدکلری من اکل فی قصعة
فلحسها استغفرت له القصعة حدیثی کذلک من اکل فی قصعة ثم لحسها تقول له القصعة اعتقک
الله من النار کما اعتقتنی من الشیطان حدیثی بو معنایی مؤیددر مخفی اولمیه که مصنف احادیث
باب ثفل حدیثی ایله اتمام لطیفه دن خالی دکلدر • قاموسده ایدی که الثفل ما استقر تحت الشیء وصلی
الله علی سیدنا محمد واله وصحبه اجمعین ما جاء فی صفة وضوء رسول الله صلی الله علیه وسلم عند الطعام
سابقا بیان اولندی که وضوء لفظنک معنای لغوسی غسل یدین • ومعنای شرعیسی آبدست آلمقدر بو مقام
ده معنای لغوی مراددر یعنی بو باب رسول طعامدن اول وطعامدن صکره مبارک الله رینی غسل ایتمه لری
نک صفتی بیانندهدر حنفی دیدی که وضوء شرعی مراد اولمق ممکندر یعنی عند الطعام آبدست آلوب وآبدست
الماده قلرینک بیانندهدر مخفی اولمیه که مصنفک بو بابده ذکر اتدیکی احادیث ثلاثه دن حدیثین اولین
عند الطعام وضوء شرعی مستحب اولمدیغنه وحدیث ثالث قبله وبعده وضوء شرعی اولدیغنه تخییلی ایچون
مستحب دلالت ایدر وسید اصیل الدین دیدی که ظاهر بودر که حدیثین اولینک وضوء شرعی یه صلوته
تخصیص اتدیکی حدیث ثالثده واقع اولان لفظ وضوءدن مراد غسل یدین اولدیغینی تأیید ایدر •
پس احادیث مابینینده تناقض اولمسون ایچون عنوان بابده واحادیث ثلاثه ده واقع اولان لفظه
وضوءدن غسل الیدین مراد اولمق اولیدر وائمه حنفیه وشافعیه نک مختاری بودر • طعام
اکل اولنان شیئک اسمیدر • شراب شرب اولنان شیئک اسمی اولدیغی کبی • ولفظ طعام کاهی بره تخصیص
اولنور • ابو سعید حدیثنده کنا نخرج علی عهد رسول الله صلی الله علیه وسلم صاعا من طعام وصاعا
من شعیر واقع اولدی الحدیث الاول حدثنا احمد بن منیع حدثنا اسمعیل بن ابراهیم عن ایوب السختیانی
عن ابن ابی ملیکة تصغیر صیغه سیله در عن ابن عباس ان رسول الله صلی الله علیه وسلم خرج من الخلاء

خاء معجمه نك فتحى و لامك تخفيفى و مد ايله ارض خاليه دن عبارتدر كه انده برشيئ اولميه بو مقامده قضاء
حاجت مكانى مراددر وخلا خانك كسرى و مد ايله مباعده و مجانبه معناسنه در فقرب قافك ضمى و راءنك
كسرى و تشديديله تفعيل بابندن ماضئ مجهول در اليه ضمير مجرور رسول اكرمه راجع در الطعام منكراً دخى روايت
اولنمشدر فقالوا قايل بعض صحابه در الا نأتيك همزه استفهاميه در اگرچه بعض نسخه ده همزه حذف
اولنمشدر لكن من حيث المعنى ملحوظدر بوضوء واوك فتحيله آبدست صويى ديمكدر سحور و فطور سحر وقتنده
اكل اولنه جق طعامه اطلاق اولندىغى كبى والا كلفظى عرض معناسنى افاده ايدر الا تنزل تصبب خيراً
كبى حاصل معنى الا نتوضأ ديمكه منجر اولور قال قايل رسول اكرم در انما امرت بالوضوء واوك ضميله
آبدست معناسنه در محتملدر كه وضوء توضؤ معناسنه ياخود بفعل الوضوء تقديرنده اولور پس
اذا قمت جمله سنك لفظ وضوءيه تعلقى ظاهر اولور الى الصلوة يعنى ابن ابى مليكه ابن عباسدن
روايت ايتدى كه رسول اكرم قضاء حاجت مكانندن چيقديلر و حضورلرينه طعام كتوروب بعض صحابه
ديديلر كه يا رسول الله آبدست صويى كتورميه ليم مى يعنى آبدست المزمى سز رسول اكرم بيوردىلر كه
بن امر وجوبى ايله امر اولنمدم الاماره قيام مراد اتدكم وقتده آبدست المق ايله امر اولندم مخفى
اولميه كه رسول اكرمك كلام مذكور ايله مرادلرى اذا قمتم الى الصلوة فاغسلوا وجوهكم آيه كريمه سنه
تلميح در وجوب وضوءى صلوة قيام وقتنه تخصيص ديمكدر والا سجده تلاوت و مس مصحف
و طواف كعبه وقتلرنده دخى وضوء ايله مأمورلردر حنفى ديديكه كويا رسول اكرم سائلك طعامدن
اول وضوء شرعيى واجب اولمق اوزره اعتقاد اتدوكنى بيلديلر لهذا طريق ابلغ ايله نفى واداة
حصر ايله جواب ويرديلر والله اعلم الحديث الثانى حدثنا سعيد بن عبد الرحمن المخزومى حدثنا
سفيان بن عيينة عن عمرو بن دينار عن سعيد بن الحويرث حارثك تصغيريدر عن ابن عباس
رضى الله عنه قال خرج رسول الله صلى الله عليه وسلم من الغائط حنفى ديديكه غوط زميندن
بغايه عميق اولان موضعه اطلاق اولنور و زميندن الچق اولان موضع غائط ديرلر ايدى صكره
عادتا قضاء حاجت زميننك الچق موضعنده اولمغله اول مكانه اطلاق اتديلر بعده اتساع
ايدوب نفس نجوه دخى غائط ديديلر بعض علما ديديلر كه صحيح اولان بودر كه غائط اصلنده خانه لرده
كنيف اتخاذ اولنمزدن اول قضاء حاجت اتدكلرى چقور موضعك اسمى ايدى صكره مجاوره علاقه
سيله نفس حدثدن كنايه اتديلر زيرا عادت عرب بودر كه لسانلرينه ذكرى مستهجن اولان اشيانك
ذكرندن محافظه ايدوب كلاملرنده كنايه يى چوق استعمال ايدرلر لكن بو مقامده مراد معناى اصليسى

اولان

اولان مقام مخصوص دركه حديث سابقده خرج من الخلاء قوليله بو معنايى تأييد ايدر فأتى مجهول صيغه سيله كتورلدى معناسنه در
بطعام ده با تعديه ايچوندر فقيل له عليه السلام الا توضأ تفعل بابندن مضارع مخاطبدركه اصلنده تتوضأ
ايدى تاءنك برى حذف اولندى تنزل الملائكه كبى فقال عليه السلام اصلى بعض نسخه ده اگرچه همزه استفهاميه
حذف اولندى لكن من حيث المعنى ملحوظدر مراد اكل ايچون آبدست آلمه نك وجوبنى انكاردر فاتوضأ نفى دن
صكره واقع اولوب سببيه ملاحظه سنه بناءً منصوب ايله در حنفى ديديكه صلوتك وضوءيه سببيتى ملاحظه سنه
بناءً نصب ايله روايت و سببيتدن قطع نظر مجرد استئنافيه بناءً رفعله روايت اولندى يعنى ابن عباس
ديديكه رسول اكرم خلادن چيقديلر و حضورلرينه طعام احضار اولنوب بعض صحابه ديديلركه يا رسول الله آبدست
المزميسز رسول اكرم بيوردىلر كه نمازمى قيلسام كرك تا كه آبدست آلام چونكه بو وقتده طعام اكل ايده جكم
نماز قيله جق دكلم آبدست المغه مقتضى يوقدر والله اعلم الحديث الثالث حدثنا يحيى بن موسى حدثنا
عبد الله بن نمير تصغير صيغه سيله در حدثنا قيس بن الربيع ح تحويل اسناده اشارتدر لهذا واو عطفه
ذكر ايدوب ديديكه وحدثنا قتيبه قال حدثنا عبد الكريم الجرجانى عن قيس بن الربيع المذكور عن
ابى هاشم عن زاذان زاء معجمه بعده الف بعده ذال معجمه بعده الف و آخرنده نون ايله در عن سلمان
الفارسى رضى الله عنه قال قرأت فى التورية ان بركة الطعام ان اسم و خبرى ايله قرأتك مفعولى
اولمق ملاحظه سيله فتح همزه ايله و كلام محكى اولوب ابتداء كلامده واقع اولمق ملاحظه سيله كسر همزه ايله در
الوضوء بعده ضمير مجرور طعامه راجعدر بعد اكل الطعام تقديرنده وضوءى بركه ايچون اثبات وضوءنك
بركته سببيتنده مبالغه ايچوندر فذكرت ذلك ان بركة جمله سينه اشارتدر للنبى صلى الله عليه
وسلم واخبرته بما قرأت فى التورية اخبرت جمله سى ذكرت جمله سنك اوزرينه عطف تفسيرى طريقيله
معطوف اولمق متبادردر لكن اخبرت جمله سى معناى مستقل اعتبارايله تأسيس اولمق انسب ملاحظه اولنور
يعنى سلمان ديديكه اسلامدن مقدم توريه ده طعامدن صكره الليرى غسل ايلمك طعامك بركتنه سببدر
ديو قرائت ايتمشيدم رسول اكرمه بو معنايى ذكر ايدوب غسل يدين طعامدن صكره باعث بركه ايمش ديدم
و توريه ده قرائت اتديكمى اخبار ايدوب مدعامى تأييد اتدم رسول اكرم بنم كلامجى استماع و توريه حكمنى
تصديق و كندونك نعتنده توريه حكمى اوزرينه زياده اولندىغنى افاده ايدوب فقال رسول الله صلى الله
عليه وسلم پس رسول اكرم بيوردىلر كه بركة الطعام الوضوء قبله والوضوء بعده يعنى اكل طعامدن اول و
اكل طعامدن صكره الليرى غسل ايلمك طعامك بركتنه سببدر رسول اكرم توريه كلامنى تقرير و تسليم و كندو
شرعنده قبل الطعام دخى غسل يدين زياده اولندىغنى بيان بيوردىلر زيرا قبل الطعام الليرى غسل نعمتيه

طهارت ایله استقبال وبخشش خداوند رزاق اولان طعامه تعظیم واکرامی مشعردر مبارکفوری دیدیکه وضو اولدن
مراد غسل یدیندر ذکر کل واراده جزء قبیلندندر وحکمتی بودرکه حضرت اللهک نعمتنه تعظیمی متضمن و
مستوجبدرکه در وقبل الطعام اللذی غسل ایلمک طعامک خوشگوار اولوب بدنه نفعلی اولمغه سبب
خصوص الانقاطی عملدن ناشی ملوث اولمقدن خالی اولمغله آنی غسل ایلمک نظافه وتنزهه اقربدر
واکل طعامدن مقصود اصیع عباده استعانه اولمغله لایق اولان بودرکه طعامدن اول غسل ید
ایتمکله طهارت نمازدن مقدم طهارت مجراسنه اجرا اولنه پس غسل یدین ایله ابتدا اولنمق مناسبدر
و وضو ثانیه دن مراد دست وهانی غسل ایلمکدر زیرا اکل طعام وقتنده حاصل اولان ملوثی لکی
ازاله وتنظیف اتمک منفعوطبعدر ترمذی جامعنده وابن ماجه سننده وابو داود مسنده صحیح ایله
مسلم شرطی اوزره روایت ایتدیلرکه قال النبی صلی الله علیه وسلم من بات وفی یده غمر ولم یغسله
فاصابه شیء فلا یلومن الا نفسه یعنی رسول اکرم بیوردیلرکه برکمسنه نك الندہ چرك اولوب
اول چرکی غسل ایتمدیکی حالده کیجه لسه اول کمسنه یه برمکروه اصابت ایتدکده کندو نفسندن غیری برنسنه یی
لوم ایتمسون زیرا قباحت کندو نکدر حنفی دیدیکه طعامدن اول وضو سببی ایله طعامک برکتنك معناسی
نفس طعامده نما وزیاده لکدر بعده برکتنك معناسی طعامک فوائد وآثارنده زیاده لکدر مثلا نفسنك
سکوننه وقرارنه وعبادات وطاعاته قوه واخلاق مرضیه وافعال سنیه یه طعامک سبب اولمه سی
کبی صاحب نهایه دیدیکه لفظ برکه برك البعیردن مأخوذ درکه شتر برموضعده چوکوب غیری موضعه حرکت
اتممسه برك البعیر دیرلر وکاهی زیاده معناسنه اطلاق اولنور وصلی الله علی محمد وآله وصحبه اجمعین وسلم

باب ما جاء فی قول رسول الله صلی الله علیه وسلم قبل الطعام بعض نسخه ده عند الطعام واقع
اولدی وبعد ما یفرغ علیه السلام منه یعنی بو باب رسول اکرم طعامدن اول سویلدیکی کلام بسم الله
کبی وطعامدن فارغ اولدقده سویلدیکی کلام الحمد لله کبی حقنده وارد اولان احادیث بیاننده در
مصنف بو بابده یدی حدیث ذکر ایتدی الحدیث الاول حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا ابن لهیعة
لامک فتحی وهانك کسریله درکه اسمی عبد الله در عن یزید بن ابی حبیب اسمی سوید در تصغیر ایله عن راشد
بن جندل الیافعی هر موضعه یا بر قبیله یه نسبتدر که عن حبیب بن اوس عن ابی ایوب الانصاری
الخزرجی که اسمی خالد بن زید در الی بر سنه هجریه سنده قسطنطنیه ده مرابط اولدیغی حالده وفات ایتدی
حالا مزاری ایله تبرك اولنور قسطنطنیه یه کلوب یزید بن معاویه ایله وانده وفاتی ایتدیکی مشهوردر وسائر
وقایعی کتابلرده مسطور اولمغله بو محلده تفصیل اولنمدی قال کنا عند النبی صلی الله علیه وسلم یوما
فقرب

فقرب الیه علیه السلام طعام فلم ار طعاما کان اعظم برکة منه اول ما اکلنا اول ظرفیه اوزره منصوب وما
مصدریه درفی اول وقت اکلنا تقدیرنده ولا اقل برکة منه فی آخره فی آخر وقت اکلنا ایاه تقدیرنده در
یعنی ابو ایوب الانصاری دیدیکه برکون رسول اکرمک حضورنده ایدك رسول اکرم ایچون بالاصالة وبزم ایچون
بالتبع کتوردیلرکه آنی اکله شروع ایلدک بن مدة العمر وقت اکلمزده اولنده اول طعامدن برکتی چوق طعام
ووقت اکلمز آخرنده اول طعامدن برکتی آز طعام کورمدم حاصلی اولنده برکتی چوق وآخرنده برکتی آز ایدی
قلنا یا رسول الله کیف هذا دیدك که یا رسول الله بو نه کیفیتدر وبو حالتك حکمتی نه ایسه بزه بیان ایله قال
رسول اکرم دیدیکه انا ذکرنا اسم الله تعالی حین اکلنا ثم قعد من اکل ولم یسم الله تعالی فاکل معه الشیطان
تحقیق بز اکله شروع ایتدیکمز وقتده اللهك اسم شریفنی ذکر ایتدك یعنی بسم الله دیدوب اکله شروع ایتدك صکره
اکل ایدوب بسم الله دیمه ین کمسنه طعامه اوتوردی پس شیطان انکله بیله اکل ایدوب علی الفور برکتی منقطع
اولدی حقیقة اکل شیطان ممکن اولمغله جمهور انک ذاهب اولدیلر شافعی دن روایت اولندیکی جماعتدن
بری بسم الله دیمک سائرلرینه دخی کفایه ایدر وبو کلام حدیث شریف مذکورك ظاهرینه مخالف اولمغله
شافعی کلامنی نیجه توجیه ایله توفیق ایتدیلر واقرب توجیهات میرکك بیان ایتدیکی اوزره بودرکه کلام مزبور
اول وقته مخصوصدرکه برجماعت معا اکله مشغول اولسه لر وایچلرندن بری بسم الله دیسه سائر حاضر اولانلره
جماعتنه کفایه ایدر والا تسمیه وقتنده حاضر اولمیوب صکره کلان کمسنه یه کفایه اتمز زیرا بسم الله
دیمکدن مقصود حاضر اولان کمسنه دن شیطانی آنکله اکله قادر اولمسون ایچوندر پس وقت تسمیه ده
حاضر اولمیوب صکره کلان کمسنه نك شیطانه تاثیر ایتمیوب اول کمسنه ایله بیله اکل ایتمکه مانع اولمز مخفی
اولمیه که ابو داود امیة بن مخشیدن روایت ایتدیکه برکمسنه وار ایدی که اکل ایتدکده بسم الله دیمز ایدی
حتی اول مرتبه اکل ایتدیکه فقط بر لقمه قالدی آنی اغزینه وضع ایلمك صددنده بسم الله اوله وآخره
دیدی رسول اکرم تبسم ایدوب بیوردیلرکه شیطان بو کمسنه ایله بیله اکل ایدر ایدی بو لفظی سویلدیکی
کبی بطننده اولان طعامی قوصدی اعدی ظاهر اولان بودرکه اول کمسنه رسول اکرم ایله بیله اکل ایدر ایدی
پس حدیث شافعینك قول مزبورینی رد ایدر مکر اول کمسنه نك تنها اکل ایتدیکی یا خود صکره
کلدیکی ثابت اوله بو ایسه غایه مستبعددر والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا یحیی بن موسی حدثنا
ابو داود حدثنا هشام الدستوائی دستوائیه دیدکلری ثیابی بیع ایتدیکی ایچون اکا نسبت اولنور عن بدیل
باء موحده نك ضمی ودال مهمله نك فتحیله در العقیلی تصغیر صیغه سیله در عن عبد الله بن عبید بن عمیر تصغیر
صیغه سیله در عن ام کلثوم بنت عقبة بن ابی معیط ابن عبد البر استیعابده دیدیکه ام کلثوم بنت عقبه

مكه ده اسلامي قبول ايدوب مدينه يه اول فتحدن مقدم هجرت ايدوب بيعت ايدن بودر كه هجرتك التنجي سنه سنده
رسول اكرم و قريش جانبلرنده شو وجهله صلح منعقد اولمش ايدي كه بر مؤمن الهجرة ايتدكده ينه انلره رد اولنه
ديو چون ام كلثوم هجرت ايتدي برادرلري وليد و عماره صلح مزبوره بناءً رسول اكرم حضورنه كلوب همشيره
لرن استديلر رسول اكرم ابى الله ذلك ديوب ويرمدي حتى بعضلر اذا جاءكم المؤمنات مهاجرات
ايه كريمه سي انك حقنده نازل اولدي ديديلر عن عائشة قالت عائشه رضي الله عنها قال رسول الله صلى
الله عليه وسلم اذا اكل احدكم فنسي نوننك فتحي و سينك كسريله و تخفيفيله علم بابندن فعل ماضيدر
و بو تعبير دلالت ايدر كه بر كمسنه بن فراموش ايتدم ديمه سون بلكه فراموش ايتدرلدم زيرا فراموش ايتدرن
الله تك فعليدر ديو ثابت اولان حديثده وارد اولان نهي مذكور تنزيهي اوله مجرد ادب لفظي يه
رعايت ايچوندر ان يذكر الله تعالى على طعامه فليقل بسم الله بالاستعانة يا مصاحبة ايچوندر اوله
وآخره ظرفيت اوزره منصوبلردر في اوله وآخره تقديرنده يعني عائشه ديديكه رسول اكرم بيوردي كه
سزدن بريكز اكل طعامه شروع ايدوب بسم الله لفظني سويلمكي فراموش ايلسه و اثناء طعامده بسم الله
لفظني اول طعامده ترك ايتديكني تذكر ايلسه بسم الله اوله وآخره ديسون كه مراد طعامك جميع اجزاسنده
الله تك اسمندن عون طلب ايدرم ديمكدر و لهم رزقهم فيها بكرة وعشيا قوله شريفي كبي اكلها دائم قوله
كريمي ايله بيله مبرك ديديكه اول و آخر لفظلري فعل محذوفك مفعوللري اولمق محتملدر اكلت اوله واكل آخره
مستعينا بالله تقديرنده مخفي اولميه كه اگرچه شخص مزبور اول طعامي اكل ايتدكده بالفعل اسم الله ايله
مستعين دكلدر زيرا اول وقتده استعانة دال اولان لفظي فراموش ايتمش ايدي لكن وقت مزبورده
حكماً مستعيندر زيرا مؤمنك حال و شاني جميع احوال و افعالنده حضرت الله تك اسم شريفيله استعانه در
و فقط فراموش ايتمكله لسانه اجرا ايتمديسه دخي ذاكر حكمنده در ذكر تسميه واجب اولان وقتده حين ذبح
كبي فراموش اولنسه ذاكر حكمنده اولوب معفو اولدقده مستحب اولان وقتده حين اكل كبي فراموش
اولنسه ذاكر حكمنده اولوب معفو اولمه دخي اولي بالطريقدر ابن همام ديديكه بر كمسنه ابتداء وضوده بسمله يي
فراموش واثناء وضوده تذكر ايدوب تسميه ايتسه سنتي اجرا ايتمش اولمز لكن اكل بونك خلافنجه در
زيرا وضو عمل واحددر واكل عمل واحد اولمه مغله اثناء اكلده تسميه ايتسه طعامك بقيه سنده سنتي اجرا
ايتمش اولور اگرچه تدارك مافات ايتمز بو كلامدن مستفاد اولان بودر كه اكلدن فارغ اولدقدن صكره
تسميه ايتسه سنتي اجرا ايتمش اولمز لكن فائده دن خالي دكلدر نته كيم ابو داودك سابقا بيان اولنديغي
اوزره اميه دن روايت ايتديكي حديث بو معنايه دلالت ايدر والله اعلم

الحديث الثالث

الحديث الثالث حدثنا عبد الله بن الصباح باء موحده نك تشديديله در الهاشمي البصري حدثنا
عبد الاعلى عن معمر عن هشام بن عروة عن ابيه كه عروه در عن عمر بن ابي سلمة كه ايچي عبد الله بن عبد
الاسد در و عمر مزبور رسول اكرمك ربيبي در كه والده سي ام المؤمنين ام سلمه در و كنيه سي ابو حفص در
هجرتك ايكنجي سنه سنده ارض حبشه ده تولد ايدوب رسول اكرم وفات ايتدكده طقوز ياشنده بالغ اولمش
ايدي سكسان اوچ سنه سنده عبد الملك بن مروان خلافتنده مدينه ده وفات ايتدي انه ضميري عمره راجعدر
دخل على رسول الله صلى الله عليه وسلم وعنده طعام جمله سي حاليه و ضمير مجرور رسول اكرمه راجعدر فقال
عليه السلام ادن دنودن مأخوذ امر حاضردر اقرب معناسينه در يا بني تصغير صيغه سيله و آخرنده حرف ياده
فتح و كسر جائزدر فسم الله تعالى تسميه دن مأخوذ امر ندبيدر و كل بيمينك اكلدن مأخوذ امردر يعني
عمر حكايه ايلدي كه رسول اكرمك حضور عاليلرينه داخل اولدم رسول اكرمك عندنده طعام اولديغي
حالده پس رسول اكرم عمره شفقة ورحمة ديدي كه اي بنم اوغلجغم بكا ياقين طعامه قريب اول و بسم الله
لفظني سويله و صاغ اليكله اكل ايله مخفي اولميه كه شافعيه عندنده حين اكلده بسمله سنت كفايه
اولمغله ابن حجر كندو مذهبنه بناءً ديديكه بسمله يي جهر ايله سويلمك سنتدر والا سنت اولديغي
دليل صريحه محتاجدر شيطاني رد و رفيقي اولديغي صورتده تذكير ايچون جهر ايله بسمله ديمك مستحب
اولمق بعيد دكلدر حنفي ديديكه بو حديثده هر اكل ايدن كمسنه نك بسم الله ديمك لازم اولديغنه
اشاره وارددر اگر شافعي ديديكي كبي سنت كفايه اولسه رسول اكرم عمره بسم الله لفظني سويله
ديمكه حاجت قالميوب رسول اكرمك بسمله سي كفايت ايدر ايدي مخفي اولميه كه بو كلام محل تأملدر
زيرا رسول اكرمك مرادي عمره تعليم آداب اكلدر تا حال صباوتنده مأمورات ثلثه يه اعتياد كسب
ايليه و حال كبرنده حين اكلده اجرايه استعداد تام بوله ميرك ديديكه جمهور علما اوامر ثلثه مذكوره
نك ندب ايچون اولمه سنه ذاهب اولديلر لكن بعض علما صاغ الله اكل ايله امر وجوب ايچوندر ديديلر
صحيح مسلمده سلمة بن الاكوعدن رسول اكرم بر شخصي صول الله اكل ايدر ايكن كوروب صاغ اليكله
اكل ايله ديو امر ايلدي شخص مزبور صاغ اليمله اكله قادر دكلم ديدي و رسول اكرم قادر اولميه سين
ديو بدعا ايلدي هرگز اليني اغزينه قالدرمغه قادر اولمدي ديو روايت ايتديكي حديث معناي مذكوره
مؤيددر طبراني تخريج ايتدي كه رسول اكرم سبيعة الاسلميه يي صول الله اكل ايدر ايكن كوروب بدعا ايلدي
اجابته قريب اولوب طاعوندن وفات ايلدي و جمهور بو خصوصلري زجر و سياسته حمل ايتديلر و
ابن ماجه جابردن لا تأكلوا بالشمال فان الشيطان يأكل بالشمال يعني رسول اكرم بيوردي كه

صول ال ایله اکل ایلمک زیرا شیطان صول ایله اکل ایدر حسن بن سفیان مسندنده ابو هریره دن روایت
اتدی که رسول اکرم بیوردیلر که سیزک هر بریکوز صاغ ایله اکل ایله سون وصاغ ایله شرب ایله سون
وصاغ ایله آلسون وصاغ ایله ویرسون زیرا شیطان صول ایله ییر واچر وآلور وویرور
ظاهر اولان بودر که مراد شیطانه تشبیه دن نهی اولمغله استحبابی افاده ایدر «دکل مایلیک»
دخی چناغک سنده نه طرفه اولان جانبندن اکل ایله وغیریلرک اوکندن نعم اگر اصح اولان امر مذکورک
ندب ایچون اولمه سیدر بعضیلر غیره ضرر وزیاده حرص وشره الحاق ایتمکله وجوب ایچوندر دیدیلر والله
اعلم «الحدیث الرابع حدثنا محمود بن غیلان حدثنا ابو احمد» اسمی محمد بن عبد الله در «الزبیری»
تصغیر صیغه سیله در «حدثنا سفیان الثوری عن ابی هاشم عن اسمعیل بن رباح» رانک
کسری وموحده ایله در «عن رباح بن عبیده» عینک فتحی وبانک کسریله در «عن ابی سعید الخدری
قال کان رسول الله صلی الله علیه وسلم اذا فرغ من طعامه قال الحمد لله الذی اطعمنا وسقانا
وجعلنا من المسلمین» یعنی ابو سعید الخدری دیدی که رسول اکرم طعامنی اکلدن فارغ
اولدقده لفظ مذکوری سویلر ایدی یعنی حمد اول الله تعالی یه که بزی طعام ایله اطعام وشراب ایله
سیراب ایلدی وبزی موحده وامور دینه منقاد ایلدی ۶ شکر نعمت نعمتت افزون کند ۶ کفر نعمت
از کفت بیرون کند ۶ مفهومنجه نعمت طعامدن صکره حمد ایلمک منعمک شکرینی ادا ونعمتک
زیاده اولمه سنی طلبدر وان نه امید وار اولدیغی شیئه نائل وخوف ایتدیکی ضرردن سالم اولدقده
حمد وشکر ایله مقابله ایلمک مستحبدر حنفی دیدیکه بو مقامده حمده باعث اولان طعام وشراب
اولمغله غالبا آنک تمامندن اولمغله اطعامک شاننه اهتماما تقدیم ایلدی ومتعدد نعم صددنده
اولمغله اشرف نعم باطنه اولان اسلامی تخصیص واعتبار خواتمه اولمغله نعمت جلیله
مزبوره ایله کلامی ختم ایلدی مخفی اولمیه که متکلم مع الغیر صیغه لری رسول اکرم سعادت خانه لرنده
اهل بیت ایله یاخود اضیاف ایله اکل ایتدکلری صورتده ظاهردر ۶ والا ضعفاء امتی کندو ذات
شریفه سعادتلرینه تشریک بیوردقلرینه بناء اولمق ملاحظه اولنور ۶ والله اعلم
«الحدیث الخامس حدثنا محمد بن بشار حدثنا یحیی بن سعید حدثنا ثور بن یزید حدثنا خالد
بن معدان» ابو عبد الله الشامی الکلاعی که اهل حمص دن ایدی صحابه کرامدن یتمش مقداری
کمسنه یه لاحق اولدی شیلرک ثقاتندن در یوز درت سنه سنده طرسوس ده وفات ایلدی
«عن ابی امامة قال کان رسول الله صلی الله علیه وسلم اذا رفعت» مجهول صیغه سیله در «المائدة
من بین»

اکثرا اوقیده حرف منا مذکور اولیوب وجعلنا مسلمین واقع اولیوب وترجمه معنا بو اوزره وقع در

«من بین یدیه» صاحب مهذب مائده خوان آراسته ایله تفسیر ایتدی لکن عربی اولان خوان خانک کسریله در
الشی دن روایت اولنمشدر اوزره رسول اکرم آنک اوزرنده طعام اکل ایتدی لهذا حنفی دیدیکه الشی دن لم یاکل
صلی الله علیه وسلم علی خوان دیو روایت اوضحدر حدیثه حدیث باب مناقض اولمغله احدیثین تأویلی محتاجدر
مخفی اولمیه که حنفی صاحب مهذبک خوان لفظنی عربی فتح خا ایله فهم ایلدی لکن خطا فاحشدر خطور ایدر که خانک
فتحی وواو رسمی ایله لفظ فارسی اولوب مطلقا ما یؤکل علیه الطعام معناسنه دکلدر زیرا لغت فارسیه ده خوان
سفره معناسنه در خوان آراسته اوزرنده اولان سفره دیمک اولور پس حدیثین ما بیننده توافق اولمز
بعض شراحک المائدة تطلق علی کل ما یوضع علیه الطعام لانها مشتقة من ماد یمید اذا تحرک ولا تختص
بصفة مخصوصة دیدیکی بو معنایی مؤیددر والله الموفق «یقول الحمد لله حمدا» بالذات لفظ حمدک
یاخود متضمن اولدیغی معنایی فعلک یاخود فعل مقدرک مفعول مطلقیدر «کثیرا» نعم الهیه نک نهایه
اولمغله مقابله سنده اولان حمدک کثرتی عدم نهایه حمده دن کنایه اولور «طیبا» ریا وسمعه دن پاک
مراددر «مبارکا فیه» بورک فی ذلک الحمد قوه سنده جار ومجرور مبارکا لفظنک قائم مقام
فاعلیدر وحمدک مبارکلکی جزء واصل اولان نعم منقطع اولمدیغی کبی دائم وغیر منقطع اولمه سیدر
صاحب تاج مبارک لفظنی فی وعلی ولام ایله وبنفسه متعدی اولور دیدی مخفی اولمیه که کثیرا طیبا
مبارکا فیه لفظلری حمدا لفظنک صفتلریدر «غیر مودع» لفظ غیر اصول معتمده ده لفظ الله
دن یاخود لفظ حمددن یاخود طعامدن حال اولمق اوزره نصب ایله ضبط اولنور لکن حمددن
حال اولمق انسب واقربدر وبعض نسخه ده هو غیر تقدیرنده مبتدا الحمد وفک خبری اولمق اوزره
رفعله قید اولندی «مودع» ودالک فتحیله تودیع دن مأخوذ اسم مفعولدر ترک معناسنه کذلک
«ولا مستغنی عنه» مقتضای رسم خط اوزره اسم مفعول وضبطلرین مذکورین بونده دخی جاریدر
مخفی اولمیه که اوصاف مذکوره یه مناسب وظاهر بودر که هر برنده اولان ضمیر حمده راجع وحمددن حال اوله نته کیم
اشاره ما سبقت ایتدی «حاصل معنی» بودر که ابو امامه دیدی که رسول اکرمک اوکلرندن سفره قالدردیغی
وقتده لفظ مزبوری سویلر ایدی یعنی بن حضرت الله تعالی یه حمد ایدرم اول حمد ایله که نعمتی کبی غیر متناهی
وریا وسمعه دن پاک ودائم وغیر منقطع اوله وحمد مذکور متروک اولمیوب دخی انی اعراض اولنمدیغی حالده
که مراد بارگاه حضرت حقده حسن قبولده واقع اولوب وعبد دخی اول حمده استجلاب مزید ایچون محتاج
اولمه سیدر بیاندر ۶ واستیفاء احتمالات میرک کشاف کلامندن استفاده اولندیغی اوزره بو
وجهله درکه علیه ترجمه اولنور معلوم اوله که مودع لفظنده اولان ضمیر لفظة الله یاخود حمده یاخود طعامه راجع دوکه

سیاقدن مستفاددر پس اوله نظر ایله غیر لفظی اعنی تقدیر ایله یاخود الحمد لله ده اولان لفظة الجلاله دن
مفعولیة فاعلیة معناسیه ملاحظه سیله حال اولمق اوزره نصب ایله قراءت اولنمق جایزدر یعنی
حضرت الله دن طلب ترک اولنمیوب عنده نده اولان شیئه رغبت اولندیغی حالده و حضرت الله دن
مستغنی اولنمدیغی حالده زیرا حضرت الله جمیع امورده مرجع و مستغاثدر و قضاء حوائجده ملجادر
و رفعیله قراءت اولنمق دخی جایزدر هو غیر مودع تقدیریله و ثانیه یه نظر ایله معنا بودر که تحقیق حمد
متروک دکلدر بلکه حمده اشتغال دایم و غیر منقطعدر حضرت الله ک نعمتلری طرفة العین بزدن منقطع
اولمدیغی کبی و دخی حمد مستغنی عنه دکلدر زیرا الی الابد حمد ایلمک ضروریدر بو صورتده دخی غیر لفظنده
نصب و رفع احتمالی باقیدر و ثالثه نظر ایله معنا بودر که تحقیق طعام متروک دکلدر زیرا اکا احتیاج
دایمدر و اندن بر وجهله استغنا متصور دکلدر پس ولا مستغنی عنه جمله سی جمله سابقه یی مؤکد
اولور بو صورتده دخی غیر لفظنده نصب و رفع احتمالی باقیدر والله اعلم شیخ ابن حجر مودع
دالک کسری ایله اسم فاعل اولمق قایل اولندن حال اولمق اوزره محتملدر دیدی لکن مابعدنه عدم ملایمتی
ظاهردر ربنا رفع و نصب و جر ایله روایت اولندی رفعیله اولدقده هو ربنا یاخود انت ربنا
اسمیه حمدنا و دعلنا تقدیرنده یاخود مبتدا و خبری مقدم غیر لفظی اولمق اوزره در نصب ایله
منادی اولمق اوزره در که حرف ندا حذف اولندی جر ایله لفظة الله دن بدل اولمق اوزره در
بعضیلر مدح اوزره یا اختصاص اوزره یا اعنی تقدیریله نصبیه تجویز ایتدیلر والله اعلم شیخ ابن حجر
دیدی که طعامدن صکره رسول اکرم اللهم اطعمت و سقیت و اغنیت و اقنیت و هدیت
و احییت فلک الحمد علی ما اعطیت دیر ایدی صحیح مسلمده روایت اولندی که رسول اکرم بر قومک عندنده
طعام اکل ایتدکلرینده اول قومه دعا ایتمدن ترک ایتمزلر ایدی عبدالله بن بسرک منزلنده بیوردیلر که اللهم
بارک لهم فیما رزقتهم و اغفر لهم و ارحمهم و ابو داود روایت ایتدی که سعدک منزلنده بیوردیلر که
افطر عندکم الصائمون و اکل طعامکم الابرار و صلت علیکم الملائکة ابن السنی روایت ایتدی که
رسول اکرم بر کمسنه یه سود ویردی ایچدکدن صکره بیوردیلر که اللهم امتعه بشبابه مخضرم بور
سکسان یاشنه بالغ اولدی اصلا بر قیلی آغارمدی فیروزآبادی سفر السعاده نام فارسی
تألیفنده دیدی که رسول اکرم طعامدن فارغ اولدقده کاهی دیر ایدی که الحمد لله حمدا کثیرا طیبا
مبارکا فیه غیر مکفی ولا مودع ولا مستغنی عنه ربنا بخاریده دخی بو لفظ واقع اولدی غیر مکفی
هرگز بر فرده محتاج دکلدر زیرا الطعام ایدر الطعام و الیتیم کفایه ایدر کفایه اولنمز دیمکدر دیدیلر

و بعضیلر

و بعضیلر اکفاء جمعی کبیدی اوزرینه رد اولنمز معناسنه در دیدیلر و بعضیلر کفایه دن مأخوذدر یعنی حضرت الله
تعالی عبادینک رزقنه اخری کفایه ایدرمز بلکه کندو کفایه ایدر دیمکدر دیدیلر والله اعلم و کاهی دیر ایدی
که الحمد لله الذی اطعم من الطعام و سقی من الشراب و کسانی من العری و هدی من الضلالة
و بصر من العمی و فضل علی کثیر ممن خلق تفضیلا الحمد لله رب العالمین و کاهی دیر ایدی که الحمد لله
الذی اطعم و سقی و سوغه والله اعلم بیهقی عندنده خبر مرسلده واقع اولدیکه سفره وضع و بسط
اولندقده قوم جمله فارغ اولمدقجه بر خود سفره باشندن طورمیش دخی اولورسه فالقمسون زیرا او طوران
کمسنه ایی تخجیل ایدر جایزدر که غیریک دخی اشتهاسی اوله والله الموفق الحدیث الثانی حدثنا ابوبکر
محمد بن ابان ابانک صرفی و عدم صرفی جایزدر حدثنا وکیع عن هشام الدستوائی دالک فتحی
و سینک سکونی و ثالثک فتحیله و مد و او ایله و آخرنده یاء نسبت ایچوندر عن بدیل تصغیر صیغه سیله در
بن میسرة العقیلی تصغیر ایله در عن عبدالله بن عبید بن عمیر ایکیسی دخی تصغیر ایله در عن ام کلثوم
عن عائشة قالت کان النبی صلی الله علیه وسلم یاکل الطعام الف لامی عهد ذهنی ایچوندر معهود
طعام اراده اولندی بر طعام دیمکلر فی ستة فی ظرف مستقر و کائنا فی ستة تقدیرنده یاکلک فاعلندن حالدر
و مع معناسنه اولمق دخی محتملدر من اصحابه ستة نک نوعنی بیاندر یعنی عائشه دیدی که رسول اکرم
صحابه کرامدن التی کمسنه زمره سنه داخل اولدیغی حالده طعام اکل ایدر ایدی که طعام خزبور ایدی کمسنه یه
وفا ایده جک قدر وار ایدی فجاء اعرابی پس بر اعرابی کلدی بسم الله دیمیوب اکله شروع ایلدی فاکله
بلقمتین و اول طعامی ایکی لقمه ایله بیوب توکتدی حاصلی اعرابی ایکی لقمه اولنجه طعام توکندی فقال
رسول الله صلی الله علیه وسلم پس رسول اکرم بیوردیلر که لو سمی اکر اعرابی بسم الله دیمش اولیدی لکفاکم
طعام خزبور تسمیه برکتیله سیزه وفا ایدر ایدی خطاب خزبور اعرابی یه دخی شاملدر میرک دیدی که
محتملدر که واقعه خزبوره اول بابده ابو ایوب الانصاری دن روایت اولنان واقعه ایله متحد اوله و
محتملدر که متعدد اوله و دخی محتملدر که عائشه بو مجلسی حجاب آیتی نازل اولمزدن مقدم یا نازل اولدقدن
صکره پرده اردندن کندو کوزیله کورمش اوله و محتملدر که مراسیل صحابه قبیلندن اوله که بو واقعه نک
شرحینی رسول اکرمدن یا خود اول مجلسده حاضر اولان صحابیدن ایشتمش اوله و کندو کوزیله کورمیه
والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا هناد و محمود بن غیلان قالا حدثنا ابو اسامة عن زکریا ترجمه
سی مقدما بیان اولنمشدر بن ابی زائدة عن سعید بن ابی بردة عن انس بن مالک قال قال رسول
الله صلی الله علیه وسلم ان الله لیرضی عن العبد الف لامی استغراق یا جنس ایچوندر ان یاکل

ضمیر مستکنی بحمده راجع در وبان یا کل یا خود وقت انا یا کل تقدیرنده یا خود رضی نک مفعول به اولوب
بحب انا یا کل قوه سنده در الأکلة همزه نک فتحیله اکل دن بنا مره در واکر همزه نک ضمی ایله اولورسه
لقمه معناسنه اولور أو یشرب الشربة شینک فتحیله در والاکلة والشربة فعلارینک مفعول مطلقی در فیحمده
رفعله فهو یحمد الله تقدیرنده در علیها ضمیر اکله وشربه ده هر برینه راجع در بعض نسخه ده الاکلة ده حکره
دخی بو جهله واقع اولوی یعنی انس دیدیکه رسول اکرم بیوردیلرکه حضرت الله تعالی اول عبددن راضی اولورکه
بر کره اکل ایتمکله اکل ایدر وحضرت الله اول عبدک مقابله سنده حمد ایدر و بر کره ایچمکلک ایله ایچرو [illegible]
ایچمکلک مقابله سنده دخی حضرت الله حمد ایدر حاصلی بو وجه اوزره بیورب و ایچمه سی سببیله راضی
اولور یا خود عبدک شو جهله اکل و شرب ایتمه سین سور وصلی الله علی محمد واله وصحبه اجمعین

باب ما جاء فی قدح رسول الله صلی الله علیه وسلم صاحب موهب دیدی که قدح انکله ایچه جکلری ظرف در
یعنی بو باب رسول اکرمک صو و غیر شی ایچه جک ظرفی حقنده وارد اولان حدیثلر بیاننده در مصنف
بو بابده ایکی حدیث ذکر ایتدی الحدیث الاول حدثنا الحسین بن الاسود البغدادی حدثنا عمرو بن محمد
حدثنا عیسی بن طهمان عن ثابت قال اخرج الینا انس بن مالك قدح خشب اضافه بیانیه در
قدحا من خشب غلیظا مضببا بحدید قوله سنده اولمغله غلیظا قدح لفظنه صفة واقع اولمق صحیح
اولور نتکیم شمایل نسخه لرندن اصول مصححه ده واقع اولوی و بعض نسخه ده غلیظ مضبب واقع
اولادیکی رفعله مبتدا محذوفک خبریدر ذلك القدح غلیظ مضبب تقدیرنده بعض شراح جر ایله
خشبک صفتی در دیدیکی واهم محض در زیرا مقصود قدح مذکوری توصیف در خصوصا قدحک
مضبب خشبدن مصنوع اولمه سی ذهن مستقیم دن هزار مرحله بعید در مضبب تضبیبدن مأخوذ اسم
مفعول در که ثلاثیسی ضبا در واندن اسم ضبة در وضبة قاپولره یاپیشدردقلری بویوک
یقیه دمور در وباشی بویوک اکسره به دخی ضبة دیرلر مصباح منیرده دیدی که الضبة من حدید
او صفر او نحوه یشعب به الاناء وجمعها ضبات کجنة وجنات یعنی ثابت دیدی که انس بزه
بر آغاجدن یاپلمش قالین وکناری دموردن پروازلو قدح چیقاردی فقال انس یا ثابت هذا
قدح رسول الله صلی الله علیه وسلم پس انس دیدی که یا ثابت اشته بو کوردیکک قدح رسول
اکرمک قدحی در اول ذات باهر الآیات حضرتلرینک تواضعی نه مرتبه ده طرح تکلف ایتدیکنی بونده قیاس
ایله میرک دیدی که صحیح ده ثابت اولوی انسک عندنده اولان رسول اکرمک قدحی بغایه کوزل ایدیکه
خالص عوددن مصنوع و عریض طولاندی چوق ایدی بعض ارباب سیر نبغ دیدکلری اغاجدن مصنوع

وبعضلر اثل

وبعضیلر اثل دن که ترکیده بیلقین آغاجی دیرلر مصنوع وصا زویه مایل ایدی دیدیلر و نه صحیح ده
واقع اولدیکه قدح مذکور شکسته اولوب کومش ایله مرمت اولندی وکیم مرمت ایتدکنده اختلاف
اولندی قسطلانی کلامندن رسول اکرم مرمت بیوردقلری فهم اولنور وصحیحده ان قدح النبی
صلی الله علیه وسلم قد انصدع فاتخذ معلوم صیغه سیله مکان الشعب سلسلة من ذهب دیو
روایت اولنان حدیث بو معنایی مؤیددر و محتملدرکه انس مرمت ایتمش اوله و بیهقینک انس دن
فجعلت مکان الشعب سلسلة دیو ایتدیکی روایت بو معنایی تأیید ایدر او ایکیسینک مابینینی شو وجهله
توفیق ایتدیلرکه صحیح ده روایتنده اولان اتخذ لفظی امر بالاتخاذ معناسنده مجاز و بیهقی روایتنده انس
کلامی اولان فجعلت حقیقة معناسنه اولوب حاصل معنی بودرکه رسول اکرمک مبارک قدحی
شکسته اولدقده شکست واقع اولان موضعه کومشدن زنجیر اتخاذ ایله دیو رسول اکرم انسه امر ایلدی
وانس دیدیکه امرینه امتثال ایدوب اتخاذ ایتدم روایه صحیحه ایله وارد اولدیکه انس بن مالك مراد
ایتدیکه رسول اکرمک مبارک قدحنک حلقه سنی التونه یا کومشه تبدیل ایلیه ابو طلحه که ام سلیمک
زوجی وانسک اوکی باباسیدر راضی اولمیوب رسول اکرمک یاپدوغی شیئی تبدیل ایتمه دیدکلرده دیدیلر
ابن حجر دیدیکه قدح مزبور نضر بن انسک مخلفاتندن سکز یوز بیک درهمه فروخت اولندی
بخاری دیدیکه قدح مزبوری بن بصره ده کوردم و تبرکا ایچندن صو ایچدیم والله اعلم

الحدیث الثانی حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن حدثنا عمرو بن عاصم حدثنا حماد بن سلمة انبانا
حمید وثابت عن انس قال لقد سقیت رسول الله صلی الله علیه وسلم سقی واسقی اگرچه بر معنایه
در لکن اسقی ده الف زیاده سی مبالغه افاده ایدر وابن حجرک اسقی نک خیرده واسقی نک ضدلرنده
استعمالی اشیع اولدیغی سقاهم ربهم شرابا طهورا واسقیناهم ماء غدقا کبی دیدیکی وسقوا
ماء حمیما وان لو استقاموا علی الطریقة لاسقیناهم ماء غدقا قول کریمی ایله منتقض اولور قیوجی
مصباح منیرده سقیت الزرع واسقیته بالالف لغة دیدکوندن صکره بعضیلردن شو وجهله روایت
ایتدیکه اگر کندو الی ایله اولورسه سقیته وایچه جک نسنه پیدا ایدرسه اسقیته دیرلر جعلت له سقیا معناسنه
ایدر جایز که انس اسقیت لفظنی اختیار ایتمدیکی بو معنادن احتراز اوله یا خصوص مقام مبالغه در
بهذا القدح اشارة حدیث اولده توصیف اولنان قدحه در زیرا انس عندنده رسول اکرمک اقداحندن
قدح مزبوردن غیری قدح اولدیغی ثابت اولمدی خصوصا بو ایکی حدیثک راویسی ثابت در و مصنف حمیده
وثابت حدیثنی ثابت حدیثندن تأخیر ایتدیکی مشار الیه اولان قدح متعین و اوصافیله مشخص اولمق

ایچون ملاحظ اولنور مسلم اوایتنده بغدجی هذا واقع اولدیغی قدح قربوز جیبی اشارة ده انلکر بحث
ملکنده اولدغنه بناءً اولمق گرک الشراب مراد جنس یعنی مایعات دن مشروب اولان نسنه در کلّه نصبله شرابک
توکیدی در الماء والنبیذ والعسل واللبن جمله سی بدل بعض من الکل اولمق اوزره منصوبلر در
صاحب نهایه دیدیکه نبیذ اولدرکه صونک ایچنه خرما یا قورو اوزوم یا بال یا بغدای یا آرپه یا سائر
حلو بانده وضع ایدرلر و رسول اکرم ایچون اخشام دن نبیذ اتخاذ ایدرلر ایدی و رسول اکرم آنی
اول کیجه نک صباحی و کله جک کیجه وایرته سی کون وقت عصره دک تناول بیورررلر و مسلم روایت
ایتدیکی اوزره نبیذ قربوردن بقیه قالورایسه آنی خدمتکاره ویررلر یا خود توکمک ایله امر ایدرلر ایدی
دبو معقول اولان نبیذ بغایه بدنه قوة ویرور و اوچ کون دن صکره اسکار خوفندن نا ایچنه
تناول بیورمزلر ایدی عسل دن ماء العسل مراد در زیرا نفس عسل محسوس یعنی بال اولور قبیلندن
دن مشروب قبیلندن دکلدر یعنی انس دیدیکه والله تحقیق بن شو آغاجدن قدح ایله رسول
اکرمه جمیع اشربه یی یعنی صو و نبیذ و بال شربتی و سودی ایچوردم حنفی دیدیکه انواع اشربه
دن بو دوردی تخصیص بالذکر حصر ایچون دکلدر بلکه سائر انواعه نسبت ایله مشهور در یا خود
ما بینلرنده متعارف اولان بونلر اولدغنه بناءً در و صلی الله علی محمد و آله و صحبه و سلم اجمعین

باب ما جاء فی صفة فاکهة رسول الله صلی الله علیه و سلم راغب دیدیکه جمیع میوه یه فاکهه اطلاق
اولنور و بعضیلر فیهما فاکهة و نخل و رمان قول کریمنده خرما و ناری فاکهه او زرینه عطف و عطف
معطوف و معطوف علیه ما بیننده مغایرة اقتضا اتدوکنه نظر ایدوب خرما و ناری فاکهه دن
استثنا اتدیلر خصوص مطرزی دیدیکه فاکهه اولدرکه انکله تنعم و تلذذ اولنه و طعام کبی تغذی
اولنمیه و بعضیلر تغذی و تداوی اولنمیه دیدیلر پس خرما غدا و انار دوا اولمغله فاکهه دن معدود
اولمز ابو حنیفه قولی دخی بودر والله اعلم مصنف بو بابده بش حدیث ذکر ایلدی الحدیث
الاول حدثنا اسمعیل بن موسی الفزاری فانک و زانک فتحه مریله قبیله بنی فزاره نسبت در
حدثنا ابرهیم بن سعد عن ابیه که سعد در عن عبد الله بن جعفر الطیار قال کان رسول الله
صلی الله علیه و سلم یاکل القثاء قافک کسری یا ضمی و ثانک تشدیدی و مدی ایله که ترکیده خیار
دیرلر کو برقاچ نوعدر بالرطب اول خرما درکه کرکی کبی یتشمش نضج مرتبه سنه بالغ اولمش لکن تمر اولمق
مرتبه سنه وارمامش اوله زیرا اهل لغه اجماع اتدیلرکه رطب اولدقدن صکره اغاجنک اوزرنده قورودقده
یا خود قورومغه قریب اولدقده قطع ایدوب شمس ده قورودقده تمر اطلاق اولنور مفردی رطبة در یعنی
عبد الله

عبد الله دیدی که خیار ایله رطب معاً اکل ایلمک رسول اکرمک عادتی ایدی صحیح ده انه کان یاکل الرطب بالقثاء
دیو روایت اولنان حدیثدن دخی مفهوم اولنورکه رسول اکرم کاهی رطبی اصل و خیاری فرع و کاهی خیاری اصل
و رطبی فرع اتخاذ ایدوب احیاناً رطبه و احیاناً قثایه زیاده جه اهتمام ایدرلر ایمش زیرا مأکولات ده مقدم
اولان اصل و مؤخر اولان فرع اولمق قاعده مقرره در نووی دیدی بو حدیث ده طعامین ما بیننی جمع
و اطعمه ده توسیع جائز اولدغنه استشهاد وار در بو خصوصده علما ما بیننده خلاف یوقدر و بعض سلف دن
نقل اولنان عدم جواز بو مقوله ترفه و توسعه اعتیاد و بلا موجب هر وقتده ایشلمک مکروه اولدغنه محمولدر
قرطبی دیدیکه بو حدیثدن اخذ اولنورکه طبایع اطعمه یه رعایة و قاعده طب اوزره اطعمه ده وجه لایق اوزره
استعمال جائز اوله زیرا رطب ده حرارت و قثاء ده برودة محقق اولمغله ایکیسی معاً اکل اولندقده معتدل
اولورلر و ادویه مرکبه ده علی وجه الاعتدال اولمق لازم اولدیغی بیانه محتاج دکلدر و رطب و قثاء ده مرکب
اولان طعام بغایه معتدل اولمغله مزاجی تعدیل ایدر و بدنی دخی سمیز ایدر ابن ماجه عائشه حدیثندن
تخریج اتدیکه والدهم بنی رسول اکرمه و یرمک مراد ایلدکده بنی سمیز ایسین دیو چوق علاج ایلدی بر حاله
سمیزلنمدم آخر الامر رطب و قثاء اکل ایدوب کرکی کبی سمیزلندم والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا
عبیدة بن عبد الله الخزاعی البصری حدثنا معاویة بن هشام عن سفیان عن هشام بن عروة
عن ابیه که عروه در عن عائشة ان النبی صلی الله علیه و سلم کان یاکل البطیخ بالرطب یعنی عائشه
دیدیکه رسول اکرم بطیخ و رطبی معاً اکل ایدرلر ایدی بطیخ باءنک کسریله قاوون و قارپوزه شامللر لکن هنده
قاوون دن استعمالی شایع اولمغله قربوز مراد اولدقده اکثریا بطیخ اخضر دیرلر و بو مقامده بطیخ دن
مراد بعضیلر قاوون و بعضیلر قارپوز در دیدیلر لکن قارپوز اولمق مناسبدر زیرا قارپوز بارد و رطب
اولمغله رطبده اولان حرارتی کسر ایدر شیخ شمس الدین الدمشقی دیدیکه ابو داود و ترمذی روایت اتدیلرکه
انه صلی الله علیه و سلم کان یاکل البطیخ بالرطب و یقول یدفع حر هذا برد هذا و برد هذا حر هذا یعنی
رسول اکرم بطیخ رطب ایله اکل ایدرلر ایدی و بیوررلر ایدیکه رطبک حرارتی بطیخک برودتنی و بطیخک
برودتی رطبک حرارتنی دفع ایدر و بو حدیث بطیخ دن قارپوز مراد اولندیغنه مؤید در و دخی
جائز درکه رسول اکرم احیاناً رطبی قارپوز ایله و احیاناً قاوون ایله اکل بیورمش اولهلر پس
حدیث ثانی و حدیث آتی ما بیننده تخالف اولمز و دخی شیخ مذکور دیدیکه بطیخ حقنده نیجه احادیث
روایت اولنور و بو حدیث دن ماعدا سی صحیح دکلدر و قارپوز بارد و رطب در و انده جلا وار در
و قثاء و خیاردن تیز معده دن منحدر اولور والله اعلم محقق اولمیه که مصنف ایکی سند ایله دخی

بطیخ ورطب حدیثنی بیان ایدوب اولا حدیثی ادنی تغییر ایله روایت ایتمکه شروع ایتدی حدثنا ابراهیم بن
یعقوب حدثنا وهب بن جریر حدثنا ابی که جریردر قال جریر سمعت حمیدا یقول او قال حدثنی حمید
کلمه او روایتده اولان شکی بیان ومقصود لفظ روایتده احتیاطدر یعنی جریر سمعت حمیدا یقول
قال وهب یاخود قال جریر حدثنی حمید قال وهب لفظلری بابنده راوی تردد ایلدی پس روایت
اولی اوزره قال وهب لفظی یقول نک وروایت ثانیه اوزره حدثنی نک مفعولی اولور وکان
ضمیر مستکن یا وهبه یا حمیده صدیقا له ضمیر مجرور یا حمیده یا وهبه راجع وجمله قال وهب لفظنده
اولان قال نک فاعلی ایله صله یی بابنده معترضه حالدر صدیق حبیب ونتنده دوستلغنده صادق
معناسنه عن انس بن مالك جار ومجرور قال یه متعلقدر روی معناسنی متضمن اولمق ملاحظه سیله
قال وهب راویا عن انس تقدیرنده قال انس رایت رسول الله صلی الله علیه وسلم یجمع بین الخربز
والرطب صاحب نهایه دیدیکه خربز خاء معجمه نک کسری ورا مهمله نک سکونی وبا موحده کسری واخرنده
زاء معجمه ایله فارسیده بطیخ دیرلر دیدی لکن ظاهر بودر که خربزه دن مراد که فارسیده قاوون دیکلر
دکمالی ایله نضج اولمش قاوون نک حرارتی رطبک حرارتندن قلیل اولمغله رطب ایله جمع اولوقده نوع ما
اعتداله قریب اولور بعضیلر دیدیلر که بو معادده خربزدن مراد دکمالی ایله نضج اولمین نوعیدر زیرا خام
اولان قاوون نک برودتی غالب اولمغله رطبک حرارتنی دفع ایدر پس بعضیلر دیدیکی کبی خربزدن بطیخ
اخضر یعنی قاربوز مراددر تا قاربوزک برودتی ورطبک بری برینی مدافع اولوب اعتدال حاصل اوله
دیمکه حاجت قالمز والله اعلم وثانیا بطیخ ورطب خصوصنده عایشه دن روایت اولنان حدیثی بر غیری
طریق واوفی تغییر ایله ذکر ایدوب دیدیکه حدثنا محمد بن یحیی حدثنا محمد بن عبد العزیز الرملی رمله یه منسوبدر
حدثنا عبد الله بن یزید بن الصلت عن محمد بن اسحق عن رومان راء مهمله نک ضمیله درعن عروه
عن عایشه ان النبی صلی الله علیه وسلم اکل البطیخ بالرطب یعنی عایشه دیدیکه رسول اکرم بطیخی اکل
ایلدی رطبه مقارن اولدیغی حالده حاکم انس دن روایت ایتدیکه کان علیه السلام یاکل الرطب
ویلقی النوی علی الطبق یعنی انس دیدیکه رسول اکرم خرمایی اکل وچکردکینی طبق اوزره
القا ایدر ایدی مخفی اولمیه که طبق مذکوردن مراد خرمایی اوزرینه وضع ایتدکلری طبق دکلدر
زیرا الشیرازی علی رضی الله عنه دن روایت ایتدی که رسول اکرم رطب وتمری اکل ایدوب چکردکینی
رطب وتمر وضع اولنان طبق اوزرینه برقمقدن نهی ایلدی مگر رسول اکرم جوازینی بیان ایچون خرمانک
چکردکینی طبق اوزرینه اکلدن صکره القا ایتمش ولا خصوصا نهی تنزیه اولور استقذار وتمنوع احتمالندن
ناشیدر

ناشیدر ورسول اکرم دن بو فعلی کمسنه لر استقذار ایلمک احتمالی یوقدر سخاوی دیدیکه اعاجم بابنده
مشهور اولان کلوا العنب دوده والتمر یکه یکه یعنی اوزومی ایکیشر ایکیشر وخرمایی بر بر اکل ایلک
حدیثی قطعا اصلی یوقدر خصوصا طبرانی ابن عباس دن روایت وسیوطی جامع صغیرده ذکر ایتدیکه
انه صلی الله علیه وسلم کان یاکل العنب خرطا یعنی رسول اکرم اوزومی اکل ایتدکده اکل خرط ایله
یاخود خارطا اولدیغی حالده اکل ایدر ایدی صاحب نهایه دیدیکه خرط اوزوم صلقمینی اغزینه وضع
ودانه لرینی اغزندن قوپاروب صاپ وقی دانه دن خالی اولدیغی اغزندن طشره چیقارمقدر وترکیبده
بو عمله خیر مدرلر والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا قتیبة بن سعید عن مالك بن انس ح تحویل
سنده اشارتدر وحدثنا اسحق بن موسی حدثنا معن میمک فتحی وعینک سکونیله در حدثنا مالك
عن سهیل بن ابی صالح عن ابیه که ابو صالحدر عن ابی هریرة قال کان الناس صحابه وغیر صحابه یه شاملدر
اذا راوا اول الثمر که مراد باکوره در که ترکیده طرفنده دیرلر جاوا به بالتعدیه ایچوندر ضمیر مجرور اول الثمره
راجعدر الی رسول الله صلی الله علیه وسلم قال اللهم بارك لنا فی ثمارنا ثماری تقدیم مقتضای
وقته بناءدر وبارك لنا فی مدینتنا جمیع مداین اسلامیه یه ثمار وسکان وسایر منافعنه دخی شاملدر
وبارك لنا فی صاعنا وفی مدنا مراد صاع ومد ایله اولچیلن طعاملردر پس همیشه زاد وذخیره لرینك
برکتی ایچوندر سحاددر زیرا امور معاش رکن اعظم ومعاونت امور معاده بغایه اهم اولان بودر وکلام
معجز نظام سید الانامده تعمیم بعد التخصیص وتخصیص بعد التعمیم واردر صاع بر ظرفدر که اکا دورت
مد مقداری شی صیغه بالاتفاق لکن مدک مقدارنده اختلاف ایتدیلر شافعی وفقهاء حجاز بر رطل
وبر ثلث رطل مقداریدر دیدیلر وامام ابو حنیفه وفقهاء عراق ایکی رطل مقداریدر دیدیلر پس قول اول
اوزره بر صاع بش رطل وثلث رطل وقول ثانی اوزره سکز رطل اولور ورطل بغداد اون ایکی اوقیه در
واوقیه بر استار وبر استارك ایکی ثلثی وبر استار دورت مثقال ونصف مثقال وبر مثقال بر درهم وبر
درهمك یدی بخشندن اوچ بخشی وبر درهم التی دانق وبر دانق سکز حبه وبر حبه نك بش بخشندن ایکی
بخشیدر پس بر رطل طقسان مثقال اولور که دراهم حسابیله یوز یکرمی سکز درهم وبر درهمك یدی بخشندن
دورت بخشی مقداری اولور یعنی ابو هریره دیدیکه ناسك عادتلری بو ایدی که هر میوه نك طرفنده سینه
کوردکده رسول اکرمك جناب عالیلرینه تبرکا واول ذات خجسته صفاتك برکتنه حضرت الله احسان ایتدیکی
نعمت جدیده یه زیاده لك طلبی ایچون حضرت رسول اکرم دکتوره یعنی ادمی کندو نفسلرینه ترجیح ایدوب حضورینه جلب
ایتدرلردی اول ثمره باکوره کتوردیلر رسول اکرم دخی اول میوه یی نو رسیده دولت کرم میوه سنی ...

فی بعض ... الصاع والمد

نفذ اولکوه نعمت مجوده یه تضرع وابتهال ودعاء اجابت مآل ایله استقبال ایدوب کلمات جواهر سمات
مذکوره ایله کوهر پاش پیشگاه قبول حضرت معطی المسؤال ومنح المأمول اولورلر ایدی یعنی یا رب بزم میوه
لریمزده برکت ویمرمزده برکت وصاعلریمزده ومدلریمزده برکت احسان ایله وهر فرده لایق اولان
بودرکه هر طرفنده میوه یه الینه آلدقده دعاء مذکوری بو مقامه کلنجه قرائت ایلکدر والله الموفق
اللهم ان ابراهیم عبدک وخلیلک ونبیک وانی عبدک ونبیک وانه دعاک لمکة وانی
ادعوک للمدینة بمثل ما دعاک به لمکة ومثله معه ایکی ضمیر مجرور مثل ما دعاک یه راجع در رسول
اکرم دعاء مذکوری بو دعا ایله تذییل ایدر ایدی یعنی یا رب تحقیق ابراهیم سنک قولوک ودوستک
وپیغمبرکدر وتحقیق بن دخی سنک قولوک وپیغمبریکم وابراهیم سکا مکه ایچون دعا اتدی وبن
سکا مدینه ایچون دعا ایدرم سکا ابراهیمک مکه ایچون اتدیکی دعا مثللو واول دعا اتدیکی مثللونک
مثللو ایله بیله که ابراهیم مکه ایچون فاجعل افئدة من الناس تهوی الیهم وارزقهم من الثمرات لعلهم
یشکرون دیو اتدیکی دعا کبی وبو دعا مثللو بر مثلی دخی اول دعایه مقارن دعا ایدرم
رسول اکرمک دعاسی قرین اجابت اولوب ابراهیم علیه السلامک مسئولی دخی زیاده کندو زمان
سعادت عنوانلرنده وخلفاء راشدین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین ایامنده مشارق ومغارب
دن مدینه یه جلب اولنان ذخایر واموال کسری وقیصر وخاقانک کنوزی مانندی هزاران هزار خزاین
حد وحصردن خارجدر معلوم اوله که لفظ خلیل خله دن مأخوذ خانک ضمیله فعیل بمعنی فاعلدر
محب معناسنه محبت ربانیه وصداقت صمدانیه خلال قلب ابراهیمه تخلل اتدیکی ایچون خلیل تسمیه اولندر
یاخود خله دن مأخوذ در خانک فتحیله حاجت معناسنه حضرت ابراهیم علیه السلام حاجتنی اظهار
ده حضرت قاضی الحاجاتک سده عنایتنه التجا وفقط وفور رحمت حق ذی الجلاله اتکا اتدیکی ایچون
بو اسم ایله تسمیه اولندی بو فقیر پر تقصیر وحدت نامه نام منظومه مده قصه مجنونده بو معنایی
شو وجهله نظم اتمش ایدم که شعر اتدیلر منجنیقه چون تحمیل • رو بینی آسمانه طوتدی خلیل •
حضرت حقه ایلیوب رازینی • کریه خیز اتدی چشم خونبازینی • دیدی ای چاره ساز
دل ریشان • دل نواز غریب بی خویشان • کام بخشنده وکریم ورحیم • بو بینی باغلو قولوکدر
ابراهیم • دامن لطفکه دوتر دستینی • غیره بو قدر اهمیته بابستی • سنده ز استر رضا ورحمت
وداد • سنده ز ایلر رجا واستمداد • رحمتک کافی ذات اکرم سیلی • بشنکه لایقی سن اعلم سین •
وجبرائیل علیه السلام امداد ایچون کلدوکنی بیانی محلنده شو وجهله واقع اولدیکه
برعونی

برعونی کلدی دیدی جبرائیل • بیزه خدمت نه ایسه سویله خلیل • اتدی اول جواب اوروشن دل •
حاجتم وار ویلی غیره دکل • بیزه سن بیزه ایلین القا • کندو علمدر ایله ربا • تحقیق اولدیکه
رسول اکرم قد اتخذ الله صاحبکم خلیلا حدیث صحیحی ناطق اولدیغی اوزره خلیل بلکه درجه خلتدن
ارفع واعلی اولان مقام محبوبیته نائل اولدیغی محل کلام دکل ایکن کندولرینی عبودیة ونبوة
ایله توصیف ایدوب خلت ایله توصیف اتمدکلری مقام دعا مقام عجز وافتقار ومحل تواضع
وانکسار اولوب عرض حاجت وخودفروشلق متمانع وتضرع وخودنمالق متدافع
اولدیغندن ماعدا اول ثمره نخل بوستان اصطفا شجره دوحه عز واجتبا اولان
جد ماجدلرینی صفة خلت ایله توصیف خلالنده کندولرن دخی زیور خلت ایله متجلی قلمغی وضع
کستاخانه نادر برابر در وشیوه جی ادبانه ملامت اثر اولمقدن خالی اولمدیغی ایچون نزر
لهذا کندونک عارج معارج خلت ودارج مدارج قرب ومحبت اولدیغنی اداء ادیبانه وتعبیر
نازکانه ایله افاده بیوروب ومثله معه کلامیله جواهر پاش طبقچه بلاغت اولدیلر قال ابو هریره
ثم یدعو علیه السلام اصغر ولید واوک فتحیله در بعض نسخه ده ضمیله ضبط اولنمشدر تصغیر
صیغه سی اولمق اوزره یراه جمله سی لصغرک یا ولیدک صفتیدر فیعطیه ذلک الثمر مراد
باغک کندو دیکی طرفنده میوه در یعنی ابو هریره دیدیکه رسول اکرم دعادن فارغ اولدقده
صغره اول جوالیده بولنوب رسول اکرمک کوردیکی جوجقلرن انک کوچکنی چاغروب اول
طرفنده میوه یی اکا ویرور ایدی کیف ما اتفق اول جوجق اهل بیت اولسون یا سائردن اولسون
ومسلم فیعطیه اصغر من یحضر من الولدان لفظیله اتدیکی روایت روایت بابی وتعمیم خبور
مؤیددر لکن مسلم روایت اخری ده یدعو اصغر ولید له فیعطیه لفظیله تخریج ایتمکله روایتین
مذکورتینه مخالف واهل بیته تخصیص اولمسون ایچون له ضمیرینی رسول اکرمه ارجاع ایتموب
ای للمؤمنین دیو تفسیر اتدیلر خاطر فاتره خطور ایدرکه جار ومجرور یدعو یه متعلق وضمیر مجرور ثمره
ارجاع اولنه رسول اکرم اصغر ولیدی میوه ویرمک ایچون چاغوروب ویرور ایدی معناسنه یاخود
اول حدیثده واقع اولان ناسه لفظی اعتباریله ضمیر ارجاع اولنوب جار ومجرور کالاول ولیدک
صفتی اوله روایات متوافق وولیده ولید اهل بیت وغیره عام اولور یعنی اول وقتده
هر قنغی ولید رسول اکرمه کورنسه آنی چاغوروب میوه یی اعطا ایدر ایدی اتفاقی اهل بیتدن بولنورسه
آنلره وغیرلردن بولنورسه بونلره واکرا اهل بیت وغیرلر معا بولنورلر ایسه مقتضای طبع کریم برور

وحسن آداب مکارم اشتردی غیرک ولیده فی اهل بیتک ولیدی اوزرینه ایثار و ترجیح در تحقیق اولنمیه که
باکورهٔ مذکوره یی کندولری تناول ایمیوب دقلری عدم حرص و شره ال قطع • و نفسنی نیل اشتهاسندن
منع ایچون اولدیغندن غیری اصحاب نفوس زکیه نعمت مجدده نک وجودی شایع • و هر کس تحصیل
و اکله قادر اولمدیجی مرتبه واقع اولمدقچه اکا تنزل • و غیریلر محروم ایکن کندو آنی تناول ایلمک
دایرهٔ مروتدن بیرون اولدیغنی اشعار ایچوندر • و اصغر ولیده تخصیصی بیوردقلری حداثت
و نو رسیده لک جهتندن مناسبت ظاهره ایرار اولوب • و صغیر و کبیر ایله اولان حسن معاشره و آیین
ملاطفتلری اشعار ایچوندر • خصوص نعمت صغیره ولید صغیره نسبت نواله معتدبهادر
صغیرک اکا رغبت و اقبالی غیریلردن زیاده در • بلکه بو فضل ستوده و عمل پسندیده نیجه مزایای
وجدانیه یی متضمن در والله اعلم الحدیث الرابع حدثنا محمد بن حمید الرازی حدثنا ابراهیم بن
المختار عن محمد بن اسحق عن ابی عبیدة بن محمد بن عمار بن یاسر عن الربیع رانک ضمی و بای
موحده نک فتحی و یاء مثناهٔ تحتیه نک کسری و تشدیدی ایله تصغیر صیغه سیله ابن عبد الربیعه
شجرهٔ مبایعاتندر دیو نقل ایتدی بنت معوذ واو مشدده نک فتحیله مشهوردر لکن
میرک عسقلانی ذکر ایله اولمه سین نقل ایتدی بن عفراء معوذک والده سیدر و پدری
حارث یا حوثدر قالت ربیع بعثنی معاذ بن عفراء که معوذک برادریدر معوذ و
معاذ بر برینه معاونت ایدوب ابوجهل بن هشامی یوم بدرده ضرب و شدید ایله ضرب
ایدوب جیفه غوغه ده ایکن ابن مسعود سر نا مبارکنی تن ناپاکندن جدا ایتدی و معوذ
یوم مزبورده مقاتله ایدوب آخرنده مسافه یدنده شهید اولدی بقناع قافک کسریله طبق
معناسنه در و با تعدیه ایچوندر من رطب من تبعیضیه در بقناع فیه بعض رطب تقدیرنده و علیه
ضمیر مجرور قناعه و یا رطبه راجع در اجر همزه نک فتحی و جیمک سکونی و راء منونه ایله جروک
جمعی در جیمک کسری و رانک سکونی و آخرنده واو ایله که هر شینک کوچکنه دیرلر لهذا
تقیید ایچون من بیانیه ایله بیان ایدوب دیدی که من قثاء زغب زانک ضمی و غین
معجمه نک سکونی ایله ازغب لفظنک جمعیدر که زغب دن مأخوذ در زانک فتحیله که قوش
یاوروسی توکلنمکه باشلادقده اولا ظهور ایدن اوفاق توکلر دیمکدر • اکثریا اوفاق خیارک
اوزرنده مزبور توکلر کبی شیلر اولمغله قثاءیه صفت واقع اولور • و زغب افعله روایت
اولندیغی اجرک صفتی اولمق اوزره و جر ایله روایت اولندی قثانک صفتی اولمق اوزره
لکن

لکن روایت اولی زغب معناسنه مناسبدر بعض نسخه ده اجر موضعنه آخر واقع اولمیش و علیه قناع
آخر من قثاء زغب تقدیرنده لکن آخر لفظی اجر لفظندن تصحیف ملاحظه اولنور • زیرا
قاضی عیاض شفاسنده بو حدیثی روایت ایتدکده اجر لفظیله روایت ایدوب عندمزده اولان
شروح معتمده ده اصلا آخر لفظنه متعلق کلام کورلمدی • والله اعلم یعنی ربیع دیدی
که عمم معاذ اوزرینه بعض رطب وضع اولنمش طبق ایله اوزرنده بر قاچ اوستی توکلوجه
اوفاق خیار وضع اولندیغی حالده بنی حضرت رسول اکرمه کوندردی و عمم رطبه و قثایی
اهدایه تخصیص و ایکیسنی جمع ایتدکلک وجهی بو ایدی که وکان رسول الله صلی الله علیه
وسلم یحب القثاء رسول اکرم قثاء فقط یاخود قثاء و رطب مجموعنک تناولینی سور ایدی
فاتیت به بن دخی قناع مزبوری رسول اکرمک حضور مکارم موفورلرینه کتوردم پس
با تعدیه ایچون اولور و ملابسه یاخود مصاحبت ایچون اولوب جار مجرور حال اولمق دخی محتمل
یعنی حضور عالیلرینه قناعه ملابس یا مصاحب اولدیغم حالده کلدیم بعض نسخه ده بها
واقع اولدیکه مؤنث ضمیری اشیاء مذکوره یه راجع در وعنده علیه السلام حلیة واو
حالیه و حلیة حانک ضمی و لامک کسری و یانک تشدیدیله حلی نک جمعیدر حانک ضمی یا
خود کسریله بعض نسخه ده حلیة معناسنه لحیة وزننده اولمق اوزره ضبط اولندیغی مطرزی
دیدیکه حلی فعول وزننده حلی جمعیدر ثدی و ثدی کبی که خاتونلرک کومش و آلتوندن زیور
ایتدکلری نسنه در بعضیلر جواهردن دخی دیدیلر و حلیة ذهب و فضه دن اولان زینتدر
حنفی دیدیکه بو کلامدن حلی و حلیة و حلی لفظلرینک وجهلری مستفاد اولور لکن بو
بو مقامده روایت اولنان حلیه لفظنک وجهی مستفاد اولمز مگر جمعه تاء تانیث الحاق اولنمه
تجویز ایده لر دیدی قد تحقیق ایچوندر قدمت دالک کسریله قدومدن مأخوذ در
و جمله حلیه دن حال و آنک صفتی اولمق جایزدر و قدوم سفردن عودت ایدوب کلمک
معناسنه اولمغله حلیه یه اسنادنده مجاز اعتبار اولنمق لازمدر علیه علیه السلام من البحرین
بر مشهور بلده نک اسمیدر فملاء علیه السلام یده منها ضمیر حلیه یه راجعدر فاعطانیه
ضمیر منصوب ملاء یده دن مستفاد اولان مصدره یعنی ملاء یده یه راجعدر یعنی قناع مزبوری
رسول اکرمک حضورلرینه کتوردم بایلنده نیجه حلی وار ایدی که تحقیق اول حلیلر رسول اکرمه
بحریندن دیدکلری شهردن کلمش ایدی پس رسول اکرم مبارک الینی اول حلیه دن طولدروب بکا

ویردی و بو حدیثده رسول اکرمک جود و کرم و حسن معاشرتنه و هر کس ایله معامله اتدکلرینه
اشارت واردر والله اعلم الحديث الخامس حدثنا علي بن حجر حانک ضمی و جیمک سکونیله انبانا
شريك عن عبد الله بن محمد بن عقيل عینک فتحی و قافک کسریله عن الربيع بنت معوذ بن عفراء
قالت اتيت النبي صلى الله عليه وسلم بقناع من رطب واجر زغب فاعطاني ملء كفه حليا
قافک ضمی و لامک کسری و یانک تشدیدیله در او قالت ذهبا راوینک شکیدر یعنی ربیع دیدیکه
رسول اکرمک حضور عالیلرینه بر طبق رطب و بر قاج اوفاق خیار کتوردم بکا اووچی طولوسی حلی
یاخود التون اعطا بیوردیلر صلى الله عليه وآله وصحبه وسلم باب ما جاء في صفة شراب رسول الله صلى الله
عليه وسلم یعنی بو باب رسول اکرمک ایچدکلری شربتک وصفی حقنده وارد اولان حدیثلر بیانندهدر
مصنف بو بابده ایکی حدیث ذکر ایلدی الحديث الاول حدثنا ابن ابي عمر حدثنا سفيان بن عيينة
عن معمر عن الزهري عن عروة بن الزبير عن عائشة قالت كان احب فعلدر کان نک اسمی الشراب
الى رسول الله صلى الله عليه وسلم جار و مجرور احب لفظنه متعلقدر الحلو البارد نصب ایله کان
نک خبریدر و عکسی ایله روایت اولندی حلو بارددن داتلو صووق صو مراددر یعنی عائشه دیدیکه
رسول اکرمه مشروبات مابیننده زیاده مرغوب و محبوب اولان صووق داتلو صو ایدی قسطلانی
مواهب لدنیهده دیدیکه ابو داود عائشهدن روایت اتدی که كان صلى الله عليه وسلم يستعذب
له الماء من بيوت السقيا سینک ضمی و قافک سکونیله مدینهیه ایکی قوناق بعید بر صویک اسمیدر
یعنی رسول اکرم ایچون بیوت سقیادن ماء حلو طلب اولنور ایدی ابن بطال دیدیکه داتلو صو ایچمک
زهده مانع و ترفه مذمومده داخل دکلدر لکن صویه مسک قاتمق اسرافدن خالی اولمغله امام مالک
مکروهدر دیدی و داتلو طلب ایلمک و ایچمک مباحدر اکثر صلحا دخی ایتمشلردر و رسول اکرم صووق
صو ایله بال شربتی ایچر ایدی ابن القیم دیدیکه بال اکل ایلمک و على الريق ایچمک حفظ
صحتده بی نظیردر بلغمی و معدهده اولان شیلری کیدرر و باهه قوت ویرور و بدنی اعتداله وارده
قیزدیرر و مسدهلرینی تفتیح ایدر و صووق صو رطب اولمغله حرارتی قطع ایدوب بدنی حفظ
ایدر و عائشهنک الحلو البارد قولندن مراد عسل ایله ممزوج یاخود خرما ایله اوزوم قوری نقیع
اولنان صودر دیدی والله اعلم الحديث الثاني حدثنا احمد بن منيع اخبرنا اسمعيل بن
ابراهيم انبانا علي بن زيد بن جدعان عن عمر هو یعنی عمردن مراد ابن ابي حرملهدر عن ابن
عباس قال دخلت انا وخالد مع رسول الله صلى الله عليه وسلم دخلتده اولان ضمیر متکلمی انا
لفظیله

لفظیله توکید و خالد بن ولید ده اولان عطف تصحیح ایچوندر على ام المؤمنين ميمونة بنت الحرث
الهلالية فجاءتنا باناء من لبن فشرب رسول الله صلى الله عليه وسلم الکریستین قبیلندن
لفظ منه محذوفدر شرب علیه السلام بعض ما في الاناء تقدیرنده وانا على يمينه علیه السلام
وخالد عن شماله جملهلری شربک فاعلندن حالدر یعنی ابن عباس دیدی که بن و
خالد رسول اکرم ایله بیله میمونهنک خانهسنه واردق میمونه بعض لبن وضع ایتمش بر چناغی
بیزه کتوردی رسول اکرم اول سودک برازینی ایچدی بن رسول اکرمک صاغ جانبنده و
خالد صول جانبنده اولدیغمز حالده تخفی اولمیه که صاغ جانبنده اولان متحقق متاخر صورتنده
اولمغله ابن عباس کندونک مقامینی بیانده على وخالدک مقامینی بیانده عن لفظنی اختیار
اتدی و محتملدر که مقصود عبارتده تفنن اولوب الکیسی بر معنایه اوله ابن حجر على لفظنده
کندونک رسول اکرمه قرینه و عن لفظنده خالدک بعد و تجاوزینه اشارت واردر دیدی فقال
عليه السلام لي الشربة لك رسول اکرم بکا دیدیکه بقیه شربه سنک ایچوندر سن صاغ طرفده
اولمغله سنک استحقاقک خالددن زیادهدر مالک و احمد و اصحاب سته انسدن روایت
اتدیلر که الايمن فالايمن یعنی صاغ جانبه رعایت مندوب اولور لهذا ابن عباس خالددن
سنا کوچک ایکن رسول اکرم آنی تقدیم ایدوب شربه سنکدر و فان شئت اثرت بها
خالدا اکر حسن رضا ایله مراد ایدرسک بو شربته خالدی اختیار ایدرسین دیو بیوردیلر
یعنی کوکلک اولورسه شربتی سن ایچمیوب خالده ویرورسن فقلت ما كنت لاوثر على سورك
احدا بن دیدم که بکا لایق دکلدر که سنک سورک اوزرینه غیری کمسنهیی اختیار و جناب شریف
لرینک تناول بیوردیغی سودک بقیهسینی ایچمکه غیری بر فردی بن کندو اوزریمه ترجیح ایلیم پس
ما نافیه و لام مکسوره نفیی توکید و اوثر ان تقدیریله منصوبدر ماکان لي ان اوثر تقدیرنده
اولور صاحب نهایه فضل بن عباسدن مراد عبد الله بن عباس اولمغله بو واقعه متعدد اولمق ملاحظه
اولنور زیرا سابقا بیان اولندیکه محدثینک قاعدهسی اوزره ابن عباس اطلاق اولنسه اندن مراد عبد الله
بن عباسدر بعض شراح دیدیلر که ~~على سورك~~ على سورك احدا على سور احد تقدیرنده که مضاف
حذف و مضاف الیه مقامنه اقامت اولنوب منصوب اعرابی الکندی یعنی بن سنک سودک اوزرینه
غیرک سودینی ترجیح اتمم زیرا ابن عباس بقیه لبنی خالده ویروب خالد ایچدکدن صکره ایچسه خالدک
سورینی ایچمش اولوردی و رسول اکرمک سورندن محروم اولور والله اعلم مطرزی دیدیکه سؤر سین مهملهنک

خنجر وهاره نك اسكوني بعده رائحه برشخص صويه ايچدكدن صكره اناده يا حوضده باقي قلان صويه اطلاق
اولنور ايدي صكره طعامدن وغيريدن بقيه ايچون استعاده اولنور ثم قال رسول الله صلى الله عليه
وسلم من اطعمه الله طعاما فليقل اللهم بارك لنا فيه واطعمنا خيرا منه يعني بوكلامدن صكره
رسول اكرم ديدي كه حضرت الله تعالى بركمسنه يه برطعام اطعام واكل ايلمك ميسر ايلسه اول طعامك شكرانه
سي ايچون اكلدن فارغ اولدقده بو دعاء اوقوسون يعني يارب سن بو طعامده بزم ايچون بركه احسان
ايله وبره بو ايچدكمز سوددن نوعندن زياده ايله مخفي اولميه كه طعام خصوصنده حضور طعامدن خيرا ولانى
وسود خصوصنده حاضر اولان سوددن نوعندن زياده يكي طلب ايدوب سوددن خيرلوسنه طلب بيورمديلر
مشروبات مابيننده سوددن خيرلوسنه اولمديغى ايچون در فلهذا مصنف بو مدعانك دليلنه اشارت
قصد ايدوب ديدي كه قال ابن عباس قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ليس شيء تنوين تنكير و
تعميم ايچون در يجزي يانك ضمى وآخرنده همزه ايله اجزاءدن مأخوذ در كفايه معناسنه صاحب
موهب اجزاء من الشيء دير لوكفاني معناسنه مكان الطعام والشراب غير اللبن غير لفظي
استثناء اولمق اوزره منصوب در لا يكفي شيء مكانهما ولا يقوم شيء مقامهما الا اللبن
تقديرنده يا خود شيء لفظندن بدل اولمق اوزره مرفوع در ولا يجزي غير اللبن مكانهما
معناسنه حاصلي سائر طعام وشرابك مقامنه سوددن غيري برشيء قائم اولمز واندك
يريني سوددن غيري شيء طوتمز پس معلوم اولدي كه سوددن خيرلو برشيء يوق ايمش كه حتى
طلب اولنمغه لايق اوله قسطلاني مواهبده ديديكه رسول اكرم سودي گاه خالص وگاه
صووق صوايله قريشدروب ايچرلر ايدي زيرا سود تازه صاغلدقده حار اولور وبلاد عربده
نك غالبا حرارتي زياده اولمغله سودك حرارتني صووق صوايله كسر ايدرلر ايدي جابر ديديكه
رسول اكرم انصاردن بركمسنه نك خانه سنه واردي كه حوليسنده صو آقار ايدي سلام ورد
سلامدن صكره ديديكه اگر قربه ده گيجه قلمش صويك وار ايسه كتور ايچه ليم يوق ايسه شو آقان
صودن ايچه لوز رجل خبر ويرديكه گيجه قلمش صويم واردر پس جابر طاقچه گيدي وبر كاسه يه
صوقويوب خانه سنده اولان شاه دن خبر صويه براز سود صاغوب رسول اكرم ايچيرو
ترمذي ابن عمردن مرفوعا روايت ايتديكه اوچ نسنه رد اولنمز سود و [illegible] ويصدق
بعضيلر انشاد ايتديلركه قد كان من سيرة خير الورى صلى عليه الله طول الزمن ان لا يرد
الطيب والمتكا واللحم ايضا يا اخي واللبن مصنف ابن عباسدن روايت ايتديكي ايكي
حديثه

حديثه متعلق بعض كلام ايراد ايدوب اولا حديث اوله نظرا ايله ديديكه قال ابو عيسى هكذا اسناد
سابعده اولان نظامه اشاره در روى سفيان بن عيينة كه مصنفك شيخلرندن شيخي در هذا
الحديث الاول عن معمر عن الزهري عن عروة عن عائشة يعني سفيان حديث اولي مذكور اولان نظام
ايله روايت ايتدي پس عائشه ذكر اولنمغله حديث مذكور متصل اولور ومصنف سند آخر
بيان ايدوب ديديكه ورواه عبد الله بن المبارك وعبد الرزاق وغير واحد كثرتدن كنايه در عن معمر
عن الزهري عن النبي صلى الله عليه وسلم مرسلا يعني رواة مزبوره صحابيه يعني عائشه يي حذف
ايتدكلري ايچون حديث اولي مرسل ايتديلر ونيجه مرسل اولماز كه ولم يذكروا مزبوردن مرسلا روايت
ايتدكلرندن ذكر ايتمديلر فيه حديث اولك اسنادنده عن عروة عن عائشة لفظني وهكذا روى مزبوردن
مرسلا روايت ايتدكلري كبي يونس وغير واحد عن الزهري عن النبي صلى الله عليه وسلم
مرسلا بو رواة دخي مرسلا روايت ايتديلر پس معلوم اولدي كه سفيان بن عيينة موصلا
حديث اولي روايتده تفرد ايلدي بو معنايه تنبيه ايدوب مصنف ديديكه وانما اسنده
سفيان بن عيينة من بين الناس يعني ابن عيينه ناس ميانندن بو حديثي متصلا
روايتده تفرد ايتدي زيرا سائر رواة مرسلا روايت ايتديلر پس ابن عيينه نك حديثي
اسناد جهتندن غريب اولور لكن غريب اولمق صحيح وحسن اولمغه منافي دكلدر حاصلي بودر كه اتصال
سندي ارسال سنديدن اصح در ومصنف جامعنده ديديكه والصحيح ما روى عن الزهري عن النبي
صلى الله عليه وسلم مرسلا ديديكي كلام جمهور مذهبنده مرسل حجة در اگر متصل ايله متقوي اولورسه
ديدكلرينه بناء در وارسالك روايتي چوق اولمه دخي حكم اتصالك اولديغي خود مشهور در احدي
مصنف بو حديث مرسلا ومسندا يعني متصلا روايت اولنديغني بيان ايدوب حكمني بيان ايتمديكي
شهرتنه بناء در ودخي مصنف حديث ثانيه نظرا ديديكه وميمونة بنت الحارث رفعله مبتدا در زوج
النبي صلى الله عليه وسلم عطف بياني در وخالة خالد ابن الوليد وخالة عبد الله بن عباس وخالة
يزيد بن الاصم جمله سي مبتدانك خبريدر يعني رسول اكرمك زوجه سي اولان ميمونه رجال مذكورونك
تيزه لريدر پس ابن عباس وابن الوليد رسول اكرمه مقارن اولدقلري حالده ميمونه نك
خانه سنه داخل اولدقلري مابينلرنده محرميت اولديغي ايچون در ويزيدك لا صمعي ذكر استطرادا
واقع اولمشدر وميمونه نك اسمي بره ايدي رسول اكرم ميمونه تسميه ايلدي جاهليتده مسعود بن
عمرو الثقفي نك تحت نكاحنده ايكن مابينلرنده مفارقت واقع اولمغله ابو رهم تزوج ايتدكدن صكره

قال ابو عيسى هكذا

ابو درده وفات ایووب رسول اکرم الهجرتک یدنجی سنه سی عمرة القضاده سرف نام موضعده تزوج
بیوردیلر والتمش سنه سنده بعینه موضع مذکورده وفات وصلوة جنازه سنی ابن عباس ادا
ایووب اول موضعه دفن واوزرینه مسجد بناء اولندی حالا زیارت وتبرک اولنور ومیمونه رسول
اکرمک آخر ازواجیدر واختلف الناس في رواية هذا الحديث الثاني عن علي بن زيد بن
جدعان جیمک ضمی ودال مهملهنک سکونیله در یعنی محدثین حدیث ثانینک علي مذکوردن
روایت اولندیغنده اختلاف ایتدیلر فروى بعضهم پس بعض محدثین عن علي بن زيد عن عمر
ابن ابي حرملة شو وجهله روایت ایتدیلر نته کیم اسنادده سبقت ایتدی وروى شعبة ومحدثیندن
شعبه عن علي بن زيد علیدن روایت ایلدی لکن فقال عن علي بن زيد لفظندن صکره
دیدی که عن عمرو بن حرملة یعنی عمر موضعنده عمرو ابن ابي حرمله موضعنده ابن حرمله ذکر
ایتدی مصنف دیدیکه والصحيح عمر صحیح اولان واوسز عمر بن ابي حرملة وابن ابي حرمله مابیننده
لفظ ابن ذکر اولنمق لازمدر وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه اجمعين

باب ما جاء في صفة شرب رسول الله صلى الله عليه وسلم

شرب بیهقی تاجده دیدیکه
شینک حرکاتیله شرب کبی فارسیده آشامیدن ترکیده ایچمک معناسنه در بو مقامده
مراد بو معنادر ابو علي دیدیکه شرب فتحله شاربک جمعیدر صاحب وصحب کبی وکسر ایله
مشروب معناسنه در طحن ومطحون کبی وضم ایله مصدردر بعضیلر کسر ایله نصیب معناسنه استعمالی
شایعدر دیدیلر قال الله تعالى لها شرب ولكم شرب يوم معلوم یعنی بو باب رسول اکرمک
مشروباتی شرب بیوردقلرینک وصف وکیفیتی بیاننده در مصنف بو بابده اون حدیث
ذکر ایتدی الحديث الاول حدثنا احمد بن منيع حدثنا هشيم هانک ضمی وشینک فتحیله
هشامک تصغیریدر انبانا عاصم الاحول ومغيرة میمک ضمی وغینک کسریله ابن مقسم
الضبي در عن الشعبي شینک فتحه وعینک سکونیله مشهور تابعیدر عن ابن عباس
ان النبي صلى الله عليه وسلم شرب من زمزم صاحب نهایه دیدی که مکهده معروف قیونک
صوی چوق اولمغله بو اسم تسمیه اولندی ماء زمزم وزمزام دیرلر صو چوق اوله وهو قائم
جملهسی شربنک فاعلندن حالدر یعنی ابن عباس دیدی که رسول اکرم ماء زمزمدن
آیاق اوزرنده طوروقلری حالده ایچدیلر شیخین روایتنده شو وجهله واقع اولدی که
ابن عباس دیدی که ماء زمزمدن رسول اکرمه بر قوغه صو کتوردم قائم اولدقلری حالده ایچدیلر

بخاري علي

بخاري علي حدیثنده وارد اولدی که علي رضي الله عنه قائم اولدیغی حالده صو ایچدی ودیدی که چوق کمسنه
آیاق اوزرنده ایکن صو ایچمکی مکروه عد ایدرلر مو هذا رسول اکرم بنم ایچدیکم کبی ایچدیلر مسلم روایت ایتدی که
رسول اکرم صوفی اوقور ایکن ایچمک عادتلری ایدی دیو وینه روایت ایتدی که رسول اکرم آیاق اوزرنده صو
ایچمکدن نهی ایتدیلر دیو وینه ابو هریرهدن روایت ایتدی که بر کمسنه ناسیا آیاق اوزرنده صو ایچسه اول
قوصسون دیو قسطلانی دیدیکه احادیث مذکورهنک جملهسی صحیحدر اصلا مابینلرنده تعارض وقطعا
اشکال یوقدر وبو خصوصده نسخ واردر دیو ظن ایدن کمسنه غلط ایتدی واحادیث مابیننی جمع
ممکن اولان موضعده نسخه مراجعت نجه صحیح اولور صواب اولان بودر که رسول اکرمک آیاق اوزرنده ایکن
صو ایچمهکی نهی بیوردقلری کراهت تنزیهیه محمولدر وکندولری قائم ایکن ایچدکلری جوازینی بیان
ایچوندر وناسیا ایچرسه قوصسون دیدکلری استحبابه وندبه محمولدر نووی دیدیکه بر کمسنه
قائم ایکن صو ایچسه خواه عمدا وخواه ناسیا حدیث صحیح مذکوره امتثالا اول صویی قوصمق مستحبدر
مالکیه قائما شرب ایلمک لا بأسدر دیو جبیر بن مطعم حدیثیله استدلال ایتدیلر جبیر دیدی که ابو بکر
صدیقی قائما صو ایچر ایکن کوردم ومالک دیرایدی که عمر بن الخطاب وعثمان وعلي رضي الله عنهم
آیاق اوزرنده ایکن صو ایچدکلری خبری بالغ اولدی وابو هریرهنک لا يشربن احدكم قائما
فمن نسي فليستقئ حدیثندن شو وجهله جواب ویردیلر که عبد الحق دیدی که حدیث مذکورک اسنادنده
عمرو بن حمزة العمري واردر که ضعیفدر بعض شیوخ دیدیلر که اظهر اولان بودر که رسول اکرمک
قائما شرب ایتدکلرینه دلالت ایدن احادیث جوازینی بیانه ونهیه دلالت ایدن احادیث استحبابه واولی
واکمل اولان عمله ترغیبه محمولدر زیرا آیاق اوزره طورر ایکن ایچمک ضرردن خالی دکلدر کندولری
اول ضرردن امین اولدقلری ایچون قائما ایچدیلر وغیریلره ضرر ترتب ایتمک خوفندن ایچمکدن نهی
ایتدیلر نخعینک انما نهي عن ذلك لداء البطن دیدیکی بو معنایی مؤیددر ابن القيم دیدی که
قائما صو ایچمهنک نیجه آفاتی واردر آیاق اوزرنده ایچمکله کرکی کبی قاندرماز ومعدهده
استقرار بولمغله ... اول صویی اعضایه وجه لایق اوزره توزیع وتقسیم ایدهمز ... معده
... اسافل بدنه تدریج ایله نزول ایتمز ... ضرر قائما ایچمکله معتاد
اولان کمسنهیه مترتبدر لکن احیانا ایچن کمسنهیه مترتب اولمز والله اعلم بتفصیل دیدیلر که حکمی
دراکه قائما شرب ماء زمزم وفضل ماء وضوءه مخصوص اوله وماء زمزمه تخصیصک نکتهسی ماء زمزمدن
تضلع مستحب اولدیغنه اشارة وفضل وضوءه تخصیصک نکتهسی ماء وضوءنک برکتی جمیع اعضایه

امتلاء شدن
...
...

واصل اولدیغنه اشارت اولنمشدر* بعضیلر دیدیلر که ماء زمزمی قایما ایچمک سنتدر تا که رسول اکرمه متابعت
فضیلتنی احراز ایده لر* نته کیم بخاری عندنده علی رضی الله عنه دن روایت اولنان حدیثده علی
رضی الله عنه فضیلت متابعتی احراز ایچون قایما شرب ایتدی* و قایما شربه تمامیک عمومنه نظر
ایتمدی* والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا محمد بن جعفر عن حسین المعلم
میمک ضمی و عینک فتحی و لام مکسوره نک تشدیدیله در عن عمرو بن شعیب بن محمد بن عبد الله
بن عمرو بن العاص عن ابیه ضمیر مجرور عمروه عن جده ضمیر مجرور اب لفظنه راجعدر یعنی عمرو بابانون
که شعیبدر و شعیبک دخی جدینون که عبد الله بن عمرو بن العاصدر که صحابه مشهوره دندر روایت
ایتدی واکر جده ضمیری ابیه ضمیری کبی عمروه ارجاع اولنسه عمرو شعیبدن و شعیب محمددن روایت
ایدر دیمک اولور حال بو که محمد صحابی دکلدر حدیث مرسل اولمق لازم کلور مع هذا بو حدیث متصل
اولدیغی عند النقاد اتفاقیدر و سنن ابی داود و نسائیده عن عمرو بن شعیب عن ابیه
عن جده عبد الله لفظیله واقع اولدیغی معنای اولی مؤیددر قال قایل عبد الله بن عمرودر رأیت
رسول الله صلی الله علیه وسلم یشرب قایما و قاعدا حال مترادفه قبیلندندر یعنی عبد الله دیدی کم
بن رسول اکرمی آیاغ اوزرنده اولدیغی حالده و اوتورر اولدیغی حالده ایچر ایکن کوردم مخفی ولمیه که
حدیث اولده بیان اولندیکه رسول اکرم قایما شرب بیوردقلری جوازنی بیان و قایما شربدن
نهی بیوردقلری کراهت تنزیهیه محمول اولدیغی ایچوندر پس بناء علی هذا بو حدیثک حاصلی بودر که
رسول اکرم جوازنی بیان ایچون نادرا قایما شرب و اکمل و افضلی بیان ایچون کثیرا قاعدا شرب
ایدرلر ایدی قسطلانی مواهبده دیدیکه اکر سؤال اولنورسه که قایما شرب مکروه اولسه رسول
اکرم قایما شرب اتمزلر ایدی* شو وجهله جواب ویریلور که قایما شرب اتدکلری جوازنی بیان ایچون اولمغله
رسول اکرم آنی ایشلمک واجب اولور نیجه مکروه اولور* بلکه آنک کراهت تنزیهیه ایله مکروه اولدیغی
سایرلره نظر ایله در والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا علی بن حجر حدثنا ابن المبارک
عن عاصم الاحول عن الشعبی عن ابن عباس قال سقیت النبی صلی الله علیه وسلم من
زمزم فشرب وهو قایم یعنی ابن عباس دیدیکه رسول اکرمه زمزمدن صو ویردیم قایم اولدقلری
حالده ایچدیلر* مخفی اولمیه که ابن عباسک سقاء ذکر اولنان حدیثی مطلق و بو حدیثی مقیددر
جائزدر که مطلق مقیده حمل اولنوب واقعه بر اوله* و محتملدر که متعدد اوله نته کیم سیاق حدیثدن
منفهم اولور والله اعلم الحدیث الرابع حدثنا ابو کریب بتصغیر صیغه سیله در محمد بن العلاء عینک

فتحیله در

فتحیله در و محمد بن طریف شریف وزننده در طاء مهمله ایله الکوفی قالا قایللر ایکی محمددر انبأنا ابن
الفضیل بتصغیر صیغه سیله در عن الاعمش عن عبد الملک بن میسرة میمک فتحی و یانک سکونی و سینک
و رانک فتحه لریله در عن النزال نونک فتحی و زانک تشدیدیله در بن سبرة سینک مهمله نک فتحی و باء
موحده نک سکونی بعده راء مهمله بعده تاء تأنیث ایله در قال نزال اتی جیء معناسنه علی بکوز باء
مقدمه ایچوندر من ماء وهو علی فی الرحبة راء مهمله نک فتحی و حاء مهمله نک فتحی یا سکونی ایله مکان
متسع و صحرای فراخ معناسنه در و مسجدک میداننه رحبة المسجد دیرلر* حنفی دیدیکه کاهی قری و رستاقده
مسجد قپوسنده نماز قیلمق ایچون یاپدقلری حظیره و دکانه رحبة اطلاق ایدرلر و بو مقامده
رحبه دن مراد کوفه مسجدینک وسطنده بنا اولنان دکاندر که علی رضی الله عنه آنده اوتوروب ناسه
وعظ ایدرلر ایدی* صاحب مثوب دخی مراد بودر دیدی فاخذ علی منه ضمیر مایه یا کوزه راجعدر کفا فغسل
یدیه و مضمض حنفی دیدیکه اخذ اوزرینه معطوفدر لکن کذلک و استنشق اخذ اوزرینه معطوف
در* عصام دیدیکه کبی غسل اوزرینه معطوف اولسه [illegible] ایله اعضاء مذکوره ده غسل
لازم کلور که شرعا و عقلا مستبعددر و مسح وجهه و ذراعیه و رأسه یعنی نزال دیدیکه علی رضی
الله عنه کوفه مسجدینک رحبه سنده ایکن حضورینه بر بارداق صو کتوردیلر اول صودن براوج
آلوب ذراعلرینه دکین الرین غسل ایتدی* و دخی مضمضه و استنشاق ایدوب و قوللرینه مسح
و باشنه مسح ایلدی* کلا یا خود بعضا مخفی اولمیه که وجه و ذراع آبدست خصوصنده ممسوحاتدن
اولمیوب مغسولاتدن اولمغله مسح مذکوری غسل خفیف ایله تفسیر ایدوب وضوء مذکوردن وضوء عرفی
مراددر دیدیلر و بعض روایات صحیحه ده واقع اولان انه غسلهما بو وجهی تأیید ایدر بعضیلر مسح وجه
و ذراعدن مراد باشی الی وجه و ذراع اوزرینه امراردر دیوب وضوء مذکوردن معنای لغوی مراددر
دیدیلر که تنظیفدر و اصلده رجلینک مذکور اولمدیغی بو معنایی تأیید ایدر و اختلاف روایتلر
اختلاف واقعه یه و تعدد قصهء رحبه یه مبنیدر و بعض روایاتده رأسه لفظندن صکره و رجلیه لفظی
دخی مذکور اولدی و مسح رجلیه تقدیرنده وجوه روایتده غسل رجلیه واقع اولدیکه اختلافات تعدد واقعیه
مبنی اولمق کرکدر والله اعلم ثم شرب منه مراد ماء مذکور یا فضل وضوءدر وهو قایم جمله سی شربده
مستکن علی یه راجع ضمیردن حالدر ثم قال هذا شربدن غیری ذکر اولنان فعله اشارتدر وضوء من لم
یحدث یعنی علی رضی الله عنه اعمال مذکوره یی اتمامدن صکره ماء مزبوردن ایچدی آیاغ اوزرنده
اولدیغی حالده صکره دیدی که بتم غسل و مسحدن اندکیم عملی تجدید وضوء یا خود مجرد تنظیف مراد ایدن

کمسنه نك وضوئك صورتیه در حدثدن طهارت قرادیر کمسنه نك دکل زیرا محدثك وضوئك
نیجه شرط زائدی وخی واردر هكذا رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلم فعل یعنی کوردمکه بنم
غسل ومسح وشربمی اتدیکم عمل کبی رسول اکرم دخی ایشله دی وحدیث مذکوری بوبابده ذکر
رسول اکرم قائماً شرب ایتدکلرینی متضمن اولدیغی ایچون در والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا
قتیبة بن سعید ویوسف بن حماد قالا حدثنا عبد الوارث بن سعید عن ابی عصام
عینك کسریله بصریدر اسمی ثمامه در بابا خالد در بعض نسخه ده واقع اولان ابی عاصم وهم در عن انس
بن مالك ان النبی صلی الله علیه وسلم کان یتنفس فی الاناء ثلاثا اذا شرب یعنی
انس دیدیکه رسول اکرم شرب ایتدکلری وقتده انایه اوچ کره تنفس ایدرلرایدی ویقول هو
امرأ واروی دخی بیورورلرایدی که انایه اوچ کره تنفس ایده رك ایچمك زیاده خوشکوار
وهضمه معین وصوسزلغی زیاده قطع ایدر ومعده واعضایی تبریدده ازتأثیر ایدر مسلم
روایتنده امرأ واروی وابرأ لفظیله واقع اولدی صحیحین ده قتاده دن روایت اولندیکه
رسول اکرم انایه تنفس دن نهی ایتدی اذی حدیث بابك معناسی بودرکه رسول اکرم انایی
اغزینه الوب ایچدکده برایکی جرعه ایچوب انایی اغزلرندن ایروب تنفس ایتدکدن صکره
انایی ینه اغزینه الوب کذلك برایکی جرعه ایچوب ینه اغزلرندن ایروب تنفس ایدرلر
ایدی یعنی اوچ کره بو وجه اوزره ایدرلرایدی دیمکدر وقتاده حدیثنك معناسی بودرکه
رسول اکرم شرب ایدن کمسنه انایی اغزندن ایرمه دن انایه تنفس ایتمکدن نهی بیوردیلر
وانایه تنفس دن نهینك حکمتی بودرکه جائزدرکه برشیئی الکل ایتمکله یاخود زمان مدید مسواکی
ومضمضه یی ترك ایتمکله یاخود تنفس ایتدکده نفس ایله معده دن بخار صعود ایتمکله صوئك
تغیرینه باعث اولوب صو طبیعتندن چیقه قسطلانی دیدیکه طبرانی اوسطده سند صحیح ایله
ابو هریره دن تخریج ایتدی که رسول اکرم اوچ نفس ایله شرب ایدرلرایدی وانایی اغزینه
قریب ایتدکده بسم الله دیو اغزلرندن ایردقده الحمد لله دیوب بوعملی اوچ کره ایدرلرایدی
دبو وجه اوزره شربده نیجه حکمت جمه وفوائد مهمه واردرکه رسول اکرم انلری انه اروی
وامرأ وابرأ قوللریله بیان ایلدی اروی ریدن مأخوذدر رانك کسری ایله
یعنی قانمق جهتندن ابلغ وانفع در ابرأ بریدن مأخوذ در همزه ایله شفا معناسنه یعنی
شدت عطش مرضندن شفا ویرور زیرا زیاده حرارتی اولان معده یه صو دفعات ایله وارد اولمغله
دفعه اولیده

دفعه اولیده مندفع اولمیان حرارتی دفعه ثانیه ده مندفع اولمین حرارتی دفعه ثالثه ده قطع ایدر ودخی
معده یه تأنی ایله واصل اولان ماء باردك عاقبتندن خوف اولنماز اما دفعه واحده ده ایصال
اولنسه قوه حرارة غریزیه یی اطفاء یا تضعیف ایلمکدن خوف اولنور بلکه معده وجگرك فسادینه مؤدی
اولوب نیجه امراض ردیه یه باعث اولور خصوصا بلاد حاره وازمنه حاره ده زیاده تخوف در واهنأ
همزه ایله هنی الطعام والشراب دن مأخوذ در اکل طعام وشراب بدنه سهولت ایله داخل ولذت ونفع ایله
واصل اولسه یعنی بدنه زیاده سهولت ولذت ونفع ایله واصل اولور ودخی ابو نعیم وابن سنی وبیهقی
مرسلاً روایت ایتدیلر که رسول اکرم بیوردیکه اذا شرب احدکم فلیمص مصاً ولا یعب عباً یعنی سزلرك
بریکوز شرب ایتدیکی وقتده آهسته آهسته صوره صوره ایچسون بردن کوکرجین ایچر کبی
ایچمه سون فان الکباد من العب زیرا کباد که جگر مرضی در بو اسلوب اوزره ایچمکدن حاصل اولور
ومسند فردوس ده علی دن رضی الله عنه مرفوعا معناسی مذکور روایت اولندیکه فان العب
یورث الکباد لفظیله واقع اولدی ودخی دفعه ایچمکده مجاری نفس منسد اولوب صو بوغازه
طورمق خوفی واردر اما آهسته آهسته ایچمکده بو خوفدن امین اولور ودخی صویی دفعه
ایچمکده عجله مذمومه واردر بیهقی انس دن مرفوعا روایت ایتدیکه التأنی من الله والعجلة
من الشیطان ابو داود وبیهقی سعددن مرفوعا روایت ایتدیلرکه التؤدة فی کل شیء خیر الا
فی عمل الآخرة یعنی هرشیده تأنی وسکون خیر در الا امور آخرت ده که عجله خیر در الحدیث السادس
حدثنا علی بن خشرم خاء معجمه نك فتحی وشین معجمه نك سکونیله صرفی وعدم صرفی جائزدر
جعفر کبی انبأنا عیسی بن یونس عن رشدین تقریب ده دیدیکه رانك کسری وشین معجمه نك
سکونی ودالك کسری ویانك سکونی بعده نون ایله در بن کریب تصغیر صیغه سیله در عن ابیه
کریب در میرك ثقه در دیدی عن ابن عباس ان النبی صلی الله علیه وسلم کان اذا شرب
تنفس مرتین یعنی ابن عباس دیدیکه رسول اکرم شرب ایتدکلری وقتده اثنای شربده ایکی کره تنفس
ایدرلرایدی وشربدن فارغ اولدقده بالضروره واقع اولان تنفسك انضمامیله تنفس اوچ اولور
سائر روایاته مخالف اولمز یاخود احیانا ایکی کره تنفس ایدرلرایدی یعنی ازدیاد حرارت عطش
وقتنده شرب چوق اولمغله اوچ وقلت حرارت عطش وقتنده شرب از اولمغله ایکی کره تنفس ایدرلر ایدی
میرك دیدیکه بخاری روایتنده مرتین او ثلاثا واقع اولدیکه لفظ او تنویع ایچون در زیرا اکثر رسول
اکرم ایکی تنفس ایله سیراب اولورلر ایسه انلر ایله اکتفا ایدرلر والا ایکی تنفس ایله سیراب اولمز ایدی

وبو حديث ايكي كره تنفس اوزرينه اقتصاده نفي دكلدر بلكه مجملدر كه مراد اثناده تنفس اوله وتنفس
اخيري ذكر اتمديكي شربك تمامنده تنفس ضرورتدن اولديغي ايچون در والله اعلم الحديث السابع
حدثنا ابن ابي عمر حدثنا سفين عن يزيد بن يزيد بودر وليسر اسميدي بر در محمد بن محمد التوالي
كبي بن جابر عن عبد الرحمن بن ابي عمرة اسمي اسيد يا اسامه در عن جدته كبشة كافك فتحي
وباء موحدهنك سكوني وشين معجمه ايله در بنت ثابت بن المنذر الانصاريه كه حسانك همشيرهسيدر
وتصغير ايله كبيشه دخي ديرلر بر صحابيه در مشهور در قالت دخل علي رسول الله صلى الله عليه وسلم
فشرب من في قربة معلقة قائما يعني كبشه ديديكه رسول اكرم بنم خانهمه تشريف ايدوب آصلي قربه
نك آغزندن ايچديلر قائم اولدقلري حالده شرب مزبور قاعدا ايچمك ممكن اولمديغي يا جوازني
بيان ايچون در معلوم اوله كه بخاري وابو داود وترمذي وابن ماجه انس دن رسول اكرم قربه
نك آغزندن ايچمكدن نهي اتدي ديو كذلك بخاري ومسلم وابو داود وترمذي وابن ماجه ابي
سعيد خدريدن رسول اكرم قربهنك باشيني چويروب ايچمكدن نهي اتدي ديو اتدكلري
روايت افضل واكمل بياني ايچون نهي تنزيهي يه محمولدر ورسول اكرمك شرب اتدكلري جوازي
بيان وياخود ضرورة اولديغي ايچون در فقمت الى فيها فقطعته يعني قربهنك آغزيني قصد
اتدكم حالده قالقديم وتبرك ايچون ياخود رسول اكرمك مبارك اغزلري مماس اولان
موضعه هركس آغزيني وضع ايدوب مبتذل اولمسون ديو قربهنك آغزيني كسدم نته كيم نووي
مسلم شرحنده ترمذي دن بو وجه ~~ذكر~~ ايله روايت ايلدي والله اعلم الحديث الثامن
حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن بن مهدي مرحي ورننده حدثنا عزرة عين مهملهنك
فتحي وزاء معجمهنك سكوني بعده راء مهمله ايله وتا ايله در بن ثابت الانصاري عن ثمامة ثاء
مثلثهنك ضميله در بن عبد الله قال كان انس بن مالك يتنفس في الاناء ثلاثا وزعم
انس ان النبي صلى الله عليه وسلم كان يتنفس في الاناء ثلاثا لفظ زعم بو مقامده
اكرچه قال معناسنه در لكن لفظنه بنا ان همزهنك فتحيله روايت اولنور يعني ثمامه ديدي كه
انس اناده اوچ كره تنفس ايدوب دير ايدي كه رسول اكرم شرب اتدكده اناده اوچ كره تنفس
ايدر ايدي مخفي اولميه كه تنفسدن مراد سابقا بيان اولنديغي اوزره دفعات ايله
شرب ديمكدر منهي اولان تنفس دكلدر واوچه تخصيص اولكه فائدهسي يا ايكي كره تنفسلري اثناء شربده
اولديغنه مبني در نته كيم سابقا تفصيل اولنور والله اعلم الحديث التاسع حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن
انبانا

انبانا ابو عاصم عن ابن جريج جيمك ضمي وراءنك فتحي وياءنك سكوني بعده جيم ايله تصغير صيغهسيدر
عن عبد الكريم بن مالك عن البراء بن زيد تنوين ايله در ابن الف ايله رسم اولنوب جر ايله ابن زيددن
بدلدر وما بعدنه مضافدر ابنة انس بن مالك عن انس بن مالك ان النبي صلى الله عليه
وسلم دخل بعض نسخهده دخل على ام سليم واقع اولدي وقربة معلقة جملهسي دخلده مستكن
ضميردن حالدر فشرب من فم القربة وهو قائم جملهسي شربده مستكن ضميردن حالدر يعني انسك
قريبي اولغله اولان براء جدي انس دن روايت اتدي كه انس ديديكه رسول اكرم بزم خانهمزه تشريف اتدي كه
خانهده بر آصلي قربه اولديغي حالده پس رسول اكرم معهود قربهنك آغزندن ايچدي قائم اولديغي
حالده فقامت ام سليم والدهم ام سليم آياغ اوزرينه قالقدي ومشي ايدوب كتدي الى رأس
القربة يا قربهنك باشنه منتهي اولدي فقطعتها پس قربهنك آغزيني كسدي ياخود راس قربهيه
دك واروب راس قربهيي كسدي وضميرك تأنيثي مضاف اليهده اولان تأنيثه نظر ايله در وبعض
نسخهده واقع اولان فقطعته قياسه موافقدر والله اعلم الحديث العاشر حدثنا احمد بن نصر
النيسابوري نونك فتحي وياءنك سكوني وسين مهمله ايله در انبانا اسحق بن محمد بن اسماعيل
بن عبد الله بن ابي فروه الفروي فانك فتحي وراءنك سكونيله ابي فروهيه منسوبدر كه جديدر حدثتنا
تأنيث صيغهسيله در عبيدة تصغير ايله در بنت نائل همزه ايله در عن عائشة بنت سعد بن ابي
وقاص عن ابيها كه سعد در ان النبي صلى الله عليه وسلم كان يشرب قائما يعني سعد بن
ابي وقاص ديدي كه رسول اكرم قائم اولديغي حالده شرب ايدر ايدي كه مراد احيانا ياخود فضل
وضوئي ياخود ماء زمزمي شرب ايدر ايدي ديمكدر قال ابو عيسى كه مراد مصنفدر قال بعضهم
ضمير محدثين ياخود اصحاب اسماء رجاله راجعدر عبيدة بنت نائل يعني بعضيلر همزه ايله نائل
موضعنده باء موحده ايله نابل ذكر اتديلر ميرك ديديكه عبيدة تصغير صيغهسيله در نابل نونك
فتحي والفدن صكره باء موحده ايله در وامير ابو نصر بن ماكولا دخي بو وجهله تصحيح ايلدي وصلى
الله على محمد وآله وصحبه اجمعين باب ما جاء في تعطر رسول الله صلى الله عليه وسلم
عطر طيب وتعطر استعمال طيب كه تركيده كوزل قوقولي نسنه سورونمك ديمكدر يعني
بو باب رسول اكرمك عطر استعمال اتدكلري حقندهده وارد اولان احاديث بيانندهدر
شيخ احمد بن الخطيب القسطلاني مواهب لدنيهده ديديكه رائحه طيبه رسول اكرمك صفتي
ايدي طيبه مس اتمسه دخي امام احمد انسدن روايت اتدي كه بن هركز ريح مسك وعنبر شم اتمدم رسول

حدثتنا ابيه

اکرمک قوقوسندن کوزل بر قوقو یوقدر روایتده بن هر کز مسک وعطر قوقلادم رسول اکرمک دیوب
طبرانی معجم اوسطنده روایت ایتدی که عتبة بن فرقد السلمینک زوجه سی ام عاصم دیدیکه بز عتبه نک
تحت نکاحنده دورت خاتون ایدک که هر بریمز جهد ایدر ایدک که طیب استعمالی ایله اول بریمزدن
اطیب اوله یوز عتبه اصلا طیب استعمال اتمز ایکن قوقوسی بزم هر بریمزک قوقوسندن کوزل ایدی وخلق
مابیننه چیقدقده هر کس عتبه نک قوقوسی کبی کوزل قوقو کورمدک دیرلر ایدی بر کون عتبه دن سؤال
ایتدم که بونک سری نه در که بز طیب استعمالنده صرف مقدور ایدرز و سنک قوقوک بزم قوقومزدن
کوزلدر عتبه جوابنده دیدیکه رسول اکرمک زمان سعادت اقترانلرنده بر مرضه مبتلا اولمش ایدم رسول
اکرمک حضور عالیلرینه کلوب مرضمدن شکوی ایتدم بکا صویوب دیو امر ایتدی بن دخی صویوندم
دائوابی فرجم اوزرینه وضع ایدوب صارشدیرینه اوتوردم مبارک الکرینه توکوروب بنم صیرتمی وقارنمی صیغه
دیلر اول وقتدن بروبو بنده بو رایحه ظهور ایتدی ابو یعلی وطبرانی روایت ایتدیلر که بر کمسنه رسول اکرم
حضورینه کلوب دیدیکه یارسول الله قزیمی تجهیز ایتدم اکا سزدن دخی معاونت طلب ایدرم رسول اکرمک
عندلرنده حاضر نسنه بولنمغله بر کوچک شیشه استدی کتوردیلر مبارک عرقلرندن ایچنه بر ایکی قطره
عرق وضع ایدوب بیوردیکه وار قزیکه سویله شیشه نک ایچنده اولان نسنه ایله تعطر ایلسون هر وقتده
که قیز اول عرقدن استعمال ایلیه اهل مدینه رایحه سنی شم ایدرلر ایدی حتی خانه سنه بیت
المطیبین تسمیه ایتدیلر دارمی وبیهقی وابو نعیم جابر بن عبدالله دن روایت ایتدیلر که رسول
اکرم بر طریقده کتسه لر هر کیم اندن صکره اول طریقدن کتسه رسول اکرمک ریح طیبین استشمام
ایدوب اول یولدن رسول اکرم روان اولدیغنه استدلال ایدر ایدی ولله در القایل

فلو ان رکبا یمموک لقادهم ❊ نسیمک حتی یستدل به الرکب

مسلم انس دن روایت
ایتدی که انس دیدیکه رسول اکرم خانه مزی تشریف ایدوب اننده خواب راحته وارمشلر ایدی که
اندام سروخراملری عرق ریز اولدی والدهم ام سلیم بر شیشه کتوروب عرق مذکوری اکا
وضع ایدر ایکن رسول اکرم بیدار اولوب یا ام سلیم نه ایشلرسین دیدی والدهم دیدیکه
یارسول الله سنک عرقکدر که بز انی طیبمزه ادخال ایدرز که اندن اعلی طیب اولمز والله اعلم
مصنف بو بابده التی حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا محمد بن رافع القشیری النیسابوری
که اعلام محدثیندن چوق کمسنه لردن حدیث اخذ ایتدی ثقه در وغیر واحد محمددن غیری قالوا
ضمیر جمع محمد وغیریه راجعدر انبانا ابو احمد الزبیری زانک ضمیله زبیره منسوبدر حدثنا شیبان
عن عبدالله

عن عبدالله بن المختار عن موسى بن انس بن مالك عن ابيه که انس در قال کان لرسول الله
صلی الله علیه وسلم سکة بعض نسخه ده کانت واقع اولور سکه سینک ضمی وکافک تشدیدیله
طیب انواعندن بر نوع مخصوص در که مسک وراملک دیدکلری شیدن یاپارلر یتطیب منها جمله سی
حال یا استیناف در یعنی انس دیر که رسول اکرمک سکه سی وار ایدی که اندن تطیب ایدرلر ایدی
معلوم اوله که بو مقامده واقع اولان سکه دن مراد سکه وضع اتدکلری ظرف اولوب ذکر حال اراده
محل قبیلندن اولدیغنه منها لفظی قرینه در اکر مراد نفس سکه اولسه بها دیرلر ایدی جزری تصحیح مصابیح
ده نفس سکه و وعاء سکه مراد اولمق محتملدر دیدی میرک دیدیکه مراد نفس طیب اولورسه کلمه من
تبعیضیه اولمق ظاهر در تا که رسول اکرم اول طیبی دفعات ایله استعمال بیوردقلرینی اشعار ایچون
بها لفظی اوله دفعه واحده ده استعمال بیوردقلرینی ایهام ایدر واکر مراد سکه نک ظرفی اولورسه من ابتدائیه
اولور نسائی وبخاری تاریخنده محمد بن علیدن روایت ایتدیلر که عایشه رضی الله عنهادن رسول اکرم طیب
استعمال ایدرلرمی ایدی دیو سؤال ایتدم دیدی که نعم بذکارة الطیب صاحب نهایه دیدیکه ذکارة الطیب
مذکوره اول طیبه اطلاق اولنور که رجال استعمالنه صالح اوله و بوینی اولمیه مسک وعنبر وعود کبی
مسلم ابن عمردن روایت ایتدیکه انه صلی الله علیه وسلم کان یستجمر بالالوة غیر مطراة وبکافور
یطرحه مع الالوة یعنی رسول اکرم کاهی عودی انواع طیب ایله وکاهی عودی کافور ایله قریشدروب
مجمره وضع وتبخیر ایدر ایدی الوه همزه نک ضمی وفتحی و واوک تشدیدیله مطلقا عوده یاخود عودک
خالصنه دیرلر الوه مطراة انواع طیب ایله مخلوط عود در والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا
محمد بن بشار حدثنا عبدالرحمن بن مهدی حدثنا عزرة عین مهمله نک فتحی وزاء معجمه نک
سکونی وراء مهمله نک فتحیله در بنت ثابت عن ثمامة بن عبدالله قال کان انس بن مالك
لا یرد الطیب وقال انس ان النبی صلی الله علیه وسلم کان لا یرد الطیب یعنی ثمامه دیدیکه
انس طیبی رد اتمز بلکه قلیل وکثیر قبول ایدر ایدی و دیدیکه طیبی رد اتمک رسول اکرمک عادتی
ایدی ابو داود ونسائی وابو عوانه ابی هریره دن تخریج ایتدیلر که من عرض علیه طیب فلا یرده فانه
خفیف المحمل طیب الرایحه محمل میم اولینک فتحی وحانک سکونی ومیم ثانیه نک کسریله حمل یعنی
کتورمک معناسنه در یعنی رسول اکرم بیوردیلر که بر کمسنه یه طیب عرض اولنسه انی رد اتمسون
بلکه قبول ایلسون زیرا طیب اغر یوک دکلدر رایحه سی کوزلدر وجهدیه که اغر اوله ومنفعتدن
خالی اولمیه هدیه ایدن کمسنه دیرکه هدیه ضمننده کلی طمع اوله مسلم من عرض علیه ریحان لفظیله

روات ایلدي والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا ابن ابي فدیك تصغیر صیغه سیله
درکه اسمي محمد بن اسمعیل بن مسلم بن ابي فدیك در عن عبد الله بن مسلم بن جندب جیمك و دالك ضمه
سیله در عن ابیه که مسلم در عن ابن عمر قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ثلاث مبتدا اولدیغي
صورتده تنوین تعظیم وتشریف ایچون وقلة مؤنة وخفة حمل ایله مقید دیمکه محتاج درکه نکره مخصصه اولوب
لا ترد جمله سیه خبري اوله واکر ثلاث مبتدا ولا ترد صفة اولور ایسه الوسائد وسائدلري خبر اولور وسائد
وساده نك جمعیدر که ترکیده یاصدیق وفارسیده بالین دیرلر وعربیده مخده دخي دیرلر تحت الخد وضع اولنمق
ایچون والدهن بعض نسخهده دهن موضعنده الطیب واقع اولدي جایزدرکه دهن دن مراد طیبي اولان دهن
اولمقله کاهي الدهن لفظیله وکاهي الطیب لفظیله روایت اولنه واللبن اصول معتمده ونسخ مصححهده بو لفظیله
واقع اولدي یعني ابن عمر دیدیکه رسول اکرم بیوردیلر که اوچ دورلو هدیه واردرکه اولنمازه ونهي خسیس
اولمقله اولنیه سي لایق دکلدر یاصدیق و یاغ که ایچنده طیب اوله وسود ابن حجر دیدي که بوحدیث
دن اخذ اولنور که وساده دن مراد اول وساده درکه خفیف المؤنة ویه تکلف اولوب ذي قیمت
اولمیه پس بو اوج شیئه ملحق در هر نسنه که عرفا قبولنده باکي اولمیه ودخي لا ترد و دالك رفعیله
تصحیح اولندیغي اوزره نهي معناسنه خبردر وبعضیلر دالك نصبیله در نهي صریح اولمق اوزره دیدیلر والله
اعلم الحدیث الرابع حدثنا محمود بن غیلان حدثنا ابو داود که اسمي عمرو بن سعددر الحفري
حاء مهمله نك فتحي بعده فا ایله در حفره نسبتدر که کوفهده بر محله نك اسمیدر عن سفیان عن الجریري
جیمك ضمیو تصغیر صیغه سیدر اسمي سعید بن ایاس در عن ابي نضرة فتح نون وسکون ضاد معجمه ایله
منذر بن مالکك کنیه سیدر عن رجل بعض نسخهده عن الطفاوي واقع اولدي که طاء مهمله نك
ضمي وفا ایله ابن حجر طفاویه نسبتدر که قیس غیلاندن بر قبیله در دیدي وعلی کلا النسختین
حدیثك سندنده مجهول واردر میرك دیدیکه مؤلف جامعنده بو حدیث حسن در دیدي اکرچه
آنده مجهول واردر زیرا اول رجل مجهول تابعي در واندن روایت ایدن ثقه در پس بو جهتدن زجاجه
جهالتي ضرر ویرمز عن ابي هریرة قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم طیب الرجال میرك
وحنفي دیدیلر که لفظ طیب مصدر واسم استعمال اولنور وبو مقامده اسم مراددر ما یتطیب
به معناسنه ما ظهر ریحه وخفي لونه یعني ابو هریرة دیدیکه رسول اکرم بیوردیلرکه رجالك تطیب
ایدجکي طیب اول طیب درکه رنکي ظاهر اولمیه و رایحه سي ظاهر اوله نتهي زعفران وخلوقي عیبي کبي
ابو عوبه دیدیکه نساده طیب بو جهتله اولدیغي خانه لرندن طشره چیقدقلري وقتده اولمق اوزره
محمول در

محمول در والا شوهرلري یانلرنده ایکي هرنه کونه طیب ایله تطیب ایتسه لر جایزدر زیرا طیبك رایحه سي
ظاهر اولدیغي حالده نساءنك رجال اوزرینه اغوالري منهي در احمد ومسلم وابو داود ونسائي
ابو هریره دن ایما امرأة اصابت بخورا فلا تشهد معنا العشاء الاخیرة یعني هر خاتون که کندوسنه
بخورلیه بزم ایله یاتسو نمازنه حاضر اولمسون دیو روایت اتدکلري حدیث بو معناني مؤید در
احمد وترمذي ابو موسی اشعري دن کل عین زانیة والمراة اذا استعطرت فمرت بالمجلس فهي
کذا وکذا یعني زانیة دیو روایت اتدکلري حدیث دخي مؤید در معلوم اوله که تطیب رجال ایچون
جمعه وعید وحین احرام وحضور مجالس قرائت قرآن ووقت علم وذکرده سنتدر ایچون
دخي حین مباشرتده متوکد اولنور والله اعلم حدثنا علي بن حجر حاء مهمله نك ضمي وجیمك
سکونیله در انبانا اسمعیل بن ابراهیم عن الجریري جیمك ضمي وتصغیر صیغه سیله در عن ابي نضرة
عن الطفاوي اسمي معلوم اولمیوب رجل مجهول اولدیغنك احکامي حدیث سابقده بیان اولندي
عن ابي هریرة عن النبي صلی الله علیه وسلم مثله نصب ایله حدثنانك مفعول ثانیسي و
ضمیر مجرور حدیث متقدمه راجع در بمعناه توکید در یعني ابو هریرة دن سند مذکور ایله دخي رسول
اکرمدن حدیث سابق کبي لفظا ومعنی حدیثي تحدیث اتدیلر والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا
محمد بن خلیفة وعمرو بن علي قالا حدثنا یزید بن زریع زانك ضمي وتصغیر صیغه سیله در حدثنا
حجاج بن عثمان الصواف واوك تشدیدیله در عن حنان حاء مهمله نك فتحي ونون اولي
نك تخفیفیله در عن قریب مصنف کلامنده ترجمه سي ذکر اولنور عن ابي عثمان النهدي نونك
فتحي وهانك سکونیله بني نهده نسبتدر که یمن ده بر قبیله در اسمي عبد الرحمن بن مل در میمك
حرکات ثلاثه سي ولامك تشدیدیله کنیه سیله مشهور در ثقه وثبت وعابد در یوز اوتوز
یاشنه بالغ اولدقده طقسن اوچ هجریه سنده وفات ایتدي صاحب مشکوة اسامي رجالنده
دیدیکه زمان جاهلیة لاحق اولوب رسول اکرمك زمان حیاتنده اسلامي قبول ایتدي لکن
ملاقات میسر اولمدي پس سیوطي جامع صغیرده تصحیح ایتدیکي اوزره حدیث مرسل اولور قال
ابو عثمان قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اذا اعطي مجهول صیغه سیله در احدکم رفعیله قائم
مقام فاعلي در که اصلنده مفعول اولي ایدي الریحان نصب ایله مفعول ثانیسي در ریحان رایحه سي
کوزل اولان هر اوته اطلاق اولنور میرك اهل مغرب آسي ترکیده مرسین وفارسیده مورد ده
دیدکلري نه تخصیص ایدردیدي وبو معنیه مثل المنافق الذي یقرا القرآن کمثل الریحانة ریحها طیب وطعمها مر

يعني قرآن اوقويان منافق ريحانه كبي دركه قوقوسي كوزل ودادي آجي در ديو روايت اولنان حديث
صحيحه مناسب در واهل عراق وشام حبق ديدكلري او نه تخصيص ايدرلركه تركيده يارپوز ديرلر وبعضا
مرزنجوش دخي ديرلر لكن اكا اطلاق ايدركه حبق الماء ديرلر وبعضيلر تركيده پسلكان وفارسيده
سپرغم ديدكلري اوت در ديديلر لكن بو مقامده مناسب اولان مطلقا طيب مراد اولنمقدر
تاكه ابو داود ومسلم وابو هريره دن من عرض عليه ريحان فلا يرده ديو روايت وابو داود من
عرض عليه طيبة ديو روايت وبخاري كان صلى الله عليه وسلم لا يرد الطيب ديو روايت وحديث
بابه متوافق اوله لر **فلا يرده** نسخ مصححه ده دالك فتحيله ضبط اولندي نهي صريح اولمق اوزره ونووي
صحيح مسلم شرحنده قاضي عياض در فتح داله محدثينك اتفاقيدر ديو كلام نقل ايتدي دالك ضميله اولديغي
صورتده نهي صريح ونهي معناسنه نفي اولمق محتملدر مخفي اولميه كه مضاعفك امر ونهينك آخرنه
ضمير مذكر الحاق اولنسه آخرني مضموم ايلمك واجب در كذلك ضمير مؤنث الحاق اولنسه آخرني مفتوح
ايلمك واجب در رده ورده كبي وابن حاجب شافيه ده على الافصح ديدكلرندن استفاده اولنور
كه مذكر ضميري الحاق اولندقده آخرني مفتوح ايلمك فصيح اوله پس محدثينك حديث مذكورده فتح
اوزره روايتلرنده رواتي تخطئه ايتدي ومحدثينك فتح روايتنده اتفاقلري فتحك فصيح
اولدوغنه دليل قوي در والله اعلم **فانه خرج من الجنة** زيرا ريحان جنتدن چيقدي يعني
اصل طيب جنتده در ودنياده اولان طيب جنتده اولان طيبك نمونه سيدر كه حضرت الله
آني دنياده عبادي ايچون انموذج خلق ايتدي تا دنياده بو طيبك رايحه سني استشمام
ايدوب جنتده اولان طيبي تذكر واعمال صالحه يه اشتغال ايله جنت وجنتده اولان طيبه
نايل اولمغه سعي ايده لر ديو ومحتملدركه طيب مزبورك تخمي جنتدن چيقدي ديمك اوله **وقال
ابو عيسى** مراد مصنف در **ولا نعرف** مضارع غائب مجهول در بعض نسخه ده لا نعرف
متكلم مع الغير صيغه سيله واقع اولدي **لحنان غير هذا الحديث** غير رفعيله لا يعرف نك قائم
مقام فاعلي يا نصب ايله لا نعرف نك مفعوليدر يعني مصنف ديديكه سند مزبورده مذكور
اولان حنان نام راوينك بو حديثدن غيري حديثي معروف دكلدر **وقال** لا يعرف اوزرينه معطوف
وقال ابو عيسى نك مقولنده داخل در **عبد الرحمن بن ابي حاتم** تانك كسريله در **في كتاب الجرح
والتعديل حنان الاسدي** همزه وسينك فتحه لري يا سينك سكونيله در **من بني اسد بن
شريك** شينك معجمه نك ضمي وراء نك فتحيله در **وهو صاحب الرقيق** واء نك فتحي وقافك اولنك

كسريله در **عم والد مسدد** ميمك ضمي وسين مهمله نك فتحي ودال مفتوحه نك تشديديله در **وروي
حنان عن ابي عثمان النهدي وروي عنه** ضمير حنانه راجع در **الحجاج بن ابي عثمان الصواف**
بو مقامده عبد الرحمن حنانك ترجمه سين تمام ايدوب ديديكه **سمعت ابي** كه ابي حاتم در **يقول
ذلك** يعني حنانك بو وجه اوزره ترجمه سين پدرمدن استماع ايتدم ديمكدر ديديكه اسد بن شريك
ازددن بر قبيله در نسبتده سينك سكونيله الاسدي وسيني زاء يه تبديل ايدوب ازدي دخي
ديرلر زيرا بني اسد بن شريك ازد بن يغوث اولادندندر واسده ازد دخي ديرلر صاحب
الانساب ديديكه ازد بر بطندر كه آنلره بنو اسد بن شريك ديرلر شين معجمه نك ضميله ابن مالك
بن عمرو بن مالك بن فهم در بصره ده بر مكانلري واردر كه انكا خطة بني اسد ديرلر وبصره محدثي مسدد
بن مسرهد الاسدي تنكر ونبور شيخ ابن حجر حنان الاسدي مسددك بدرنك عمي در وكوفي ومقبول
در ديدي وغيريلر اهل بصره دن عد ايتديلر اگرچه اصلنده كوفي ايدي بو حديث مرسل در غيري حديثي
يوقدر زيرا ابو عثمان تابعي كبير مخضرمدر وكندو ايله رسول اكرم ما بيننده واسطه يي ذكر ايتدي والله
اعلم وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه اجمعين والحمد لله رب العالمين **حديث الثاني
حدثنا عمر بن اسمعيل بن مجالد** ميمك ضمي بعده جيم بعده الف بعده لام مفتوحه بعده دال ايله در
بن سعيد الهمداني ميمك سكونيله در **حدثنا ابي** كه اسمعيل در **عن بيان** باء موحده نك فتحي بعده
ياء مثناة تحتيه ايله در **عن قيس بن ابي حازم عن جرير بن عبد الله** بن جابر ابو عمرو ديديكه جرير
ديديكه بن رسول اكرمك وفاتندن قرق كون مقدم شرف اسلام ايله مشرف اولدم واسلامدن
صكره رسول اكرم بني كوردكجه تبسم ايدرلر ايدي وايلچلك طريقيله رسول اكرم جانبنه توجه ايتدكده
رسول اكرم صحابه يه ديديكه **يطلع عليكم خير ذي يمن كان على وجهه مسحة ملك** بو اثناده جرير مجلس عاليلرينه
واصل وداروا مسجده داخل اولدي جرير كوفه يه نزول ايدوب صكره قرقيسيا نام موضعه نقل ايدوب
اللي برسنه هجريه سنده انده وفات ايتدي روايت اولنديكه رسول اكرم حضورلرينه شكايت اوزرنده
اوتورامم ديو شكايت ايتدي رسول اكرم مبارك اليله جريرك سينه سنه دوروب اللهم ثبته واجعله
هاديا مهديا ديو دعا ايتدي رسول اكرمك دعاسي بركاتيله متجعان اولوب فارسلرندن اولدي **قال جرير
عرضت** مجهول صيغه سيله جميع الاصولده ضبط اولندي **بين يدي عمر بن الخطاب** اكثر نادر في نسخه
الكاديرلر كه سپاه الا عسكرينك بجمع ونجر تجمع دخي صاحب جلادتدر اولانيني اولميني بلمك ايچون
خردا بعد خر دويش كاهنده محجوب پسند ايتديكيني قبول ويا رد ايتديكيني رد ايليه كه يا جرير ديديكه

حضرت عمر بنم آت اوزرنده اولان دوشیت وجلادتم بیلور لکن ماشیاً وپیاده اولدوغم وقتده اولان شجاعة وجلادتمه مطلع اولمغه پیاده لکم وقتنده اولان جلادتم مطلع وجست وچابوك اولدوغمه واقف اولمغیچون بنی بیچاهنه وصف ایتدیلر فالقی جریر رداءه جریر دخی عمره جلادتینی کوسترمك ایچون رداسینی اوزرنده براقدی ومشی فی ازار عمرك حضورنده سبکبار آزاده اولدیغی حالده یورودی وچرداده ودلیرانه جنبش ایدی مخفی اولمیه که مثبت والقیت معنا منده التفات طریقیله القی ومشی دیدیکی جریر اظهار ایتدیکی جلادته اعتناسی وبو معنایه حی یك دی پرواجراءت ومبادرتینی اشعار ایچوندر فاء تعقیبیه دخی بو دقیقه یی مؤیددر وعارض اولان کمسنه یی بیانه متوض واهتمام ایموب مجهول صیغه سیله ضمنت قولی بو نکته یی مؤکددر حذهذا فقال عمر جریرك دلاورانه حرکتینی کوروب احواله مطلع اولدقده بلا تراخ له جریره دیدیکه یا جریر فذر دائك اداکی ال ومشی م خراغت ایده زیرا کیفیتك ظاهر وجلادتك باهر اولدی لمی معامنده له دیدیکی دخی ظاهر التفات قبیلندندر لکن فعلین مذکورینده غیبت صیغه لری اختیار اولنمغله مقتضای ظاهر له لفظیده لی لفظی دکلدر پس التفات دن معدود اولمق مناسب ملاحظه اولنور فقال عمر للقوم پس عمر رضی الله عنه حاضر بالمجلس اولان قومه خطاب ایدوب دیدیکه ما رأیت رجلاً احسن من صورة جریر ابن جریرك صورتندن احسن بر رجلك صورتنه عالم اولمدم بعض نسخه ده احسن صورة من جریر واقع اولدی مخفی اولمیه که رسول اکرمك صورتی استثناء عقلی طریقیله مستثنی در الا بلغنا من صورة یوسف علیه السلام الا بزه سماع طریقیله بالغ اولان که یوسفك صورتیدر که آنك صورتی جریرك صورتندن کوزل اولدوغنه عالم اولدم پس مفضل علیه ده مذکور اولان لفظ صورة قرینه سیله مفضا اولان رجلاً صورة رجل تقدیرنده یاخود تمییز طریقیله رجلاً صورة تقدیرنده وواوینه توثیت علمیه اولوب مستثنی متصل وما موصول ومن بیانیه اولمق اوفق ملاحظه اولنور مخفی اولمیه که بو حدیثك عنوان بابه مناسبتی ظاهر دکلدر میرك دیدی که ظن اولنور که بعض ناسخلر سهواً ملحق ایتمشلردر والله اعلم وصلی الله علی محمد وآله وصحبه اجمعین باب ما جاء کیف کان کلام رسول الله صلی الله علیه وسلم لفظ باب بو مقامده منوناً وغیر منون ضبط اولندی منون اولدیغی صورتده مبتداء محذوفك خبری اولور هذا باب تقدیرنده وکان تامه وکیف حالیه اوزره منصوب یاخود ناقصه وخبریه اوزره منصوب اولوب بو بابده معقود بیان ایچون جمله جمله مستانفه اولور وغیر منون اولدیغی صورتده کذلك مبتداء محذوفك خبری وما بعدنه مضاف

یاخود رجلاً صورة رجلاً من الامة تقدیرنده ویرجح ... رضی الله عنه دن ... که الله جریر یوسف هذه الامة ... بو معنایه مناسب در ... ویو میرك نقل ایتدیکی کلام ...

مضاف اولور هذا باب کیف کان تقدیرنده زیرا لفظ باب جمله یه مضاف اولمز ولفظ باب تعداد طریقیله تسکین اولنمق دخی محتملدر حاصل بو باب رسول اکرمك کلام جواهر انتظاملرینك کیفیتینی بیانی حقنده وارد اولان احادیثی متضمندر معلوم اوله که رسول اکرم وکزیده بنی آدم حضرتلرینك فصاحت لسان وبلاغت زبانلری کنجایش پذیر حوصله تحریر وتقریر دکلدر نظم در القفونتر معقوله فیا جنه فی نثره ونظامه ینابیع فتجی من ینابیع من الجوی فکل کلیم بروه فی کلامه حاکم اولوب وتصحیح ایتدیکه رسول اکرم بیورردی که انا افصح العرب وان اهل الجنة یتکلمون بلغة محمد طبرانی وحاکم وبیهقی ابن عباسدن روایت ایتدیلر که رسول اکرم دیدیکه سز عربه محبت ایلیك اوچ شیئی ایچون زیرا بن عربی یم وقرآن عربیدر واهل جنتك کلامی عربیدر عسکری امثالده علی رضی الله عنه حدیثندن سند ضعیف ایله روایت ایتدیکه بنو نهد رسول اکرمك حضور جالب السرورلرینه کلدکلری وقتده رسول اکرمك کلمات جواهر سمات وخطب عالی رتبلرینی استماع ایدوب تعجب کونه دیدیلر که یا رسول الله بز جمله مز بر بابانك اولادلریوز وجمله مز بر بلده ده نشو ونما بولدق جناب بلاغت انتسابکوز بعض عربه بعض لغت تکلم ایدرسز که بز آنی فهم ایده مز بو معنانك حکمتی نه در جوابنده دیدیلر که حضرت الله سبحانه بنی بغایة کوزل ادب ایله تادیب ایلدی وبن بنی سعد بن بکرده نشو ونما بولدم قسطلانی دلائلده سند ضعیف ایله روایت ایتدیکه بر کمسنه رسول اکرم حضورلرینه کلوب دیدیکه ایدالك اترجل امرأته رسول اکرم دیدیکه نعم اذا کان ملقفا ابو بکر رضی الله عنه حاضر ایدی دیدیکه یا رسول الله بن عربی کزدیم وفصحاسینی کوردم هرکز جنابکادم ما بکوز کبی افصح کمسنه استماع اتمدم رسول اکرم دیدیکه ادبنی ربی ونشأت فی بنی سعد ومیانه ناسده مشهور اولان انا افصح من نطق بالضاد کلامی ابن کثیر اصلی یوقدر من حیث اللفظ دیدی والله اعلم مصنف بو بابده اوچ حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا حمید بن مسعدة البصری حدثنا حمید بن الاسود عن اسامة بن زید اللیثی عن الزهری عن عروة بن الزبیر عن عائشة رضی الله عنها قالت ما کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یسرد رانك تفعیله سردودن مأخوذدر سردت الحدیث سرداً دیرلر قتل بابندن سوزی بربرینه اولاشدرسه یسرد کم نزع خافضیله اوزره منصوب در کسردکم تقدیرنده شته کیم بعض نسخه ده واقع اولدیکه هذا مخاطبینك عادتلری اولان سردکلامه اشارتدر ولکنه کان یتکلم بکلام بینه یائك تشدیدیله قیتم وزننده ظاهر معناسنده در فصل جرایله کلامك صفتی بعد صفتیدر یحفظه من جلس متوجهاً الیه

یعنی عایشه دیدیکه رسول اکرم کلامی سزک شو سویلشکوز کبی سویلمز ایدی که حتی هر حرفی عجله ایله بری برینه آردنجه متتابعا اداایدوب استماع ایدنلر کمسنه کرکی کبی فهم ایده میه بلکه هر ایکی کلامنک مابیننی فصل ایدوب کلام واضح ایله تکلم ایدر ایدی غایه وضوح ایله بر مرتبه ده که رسول اکرم جانبنه اقبال و توجه ایدن هر کس اول کلام جواهر نظامی غایة ظهور و وضوحندن ناشی حفظ و ازبر ایدر ایدی بعض نسخه ده بکلام بیّنه و بعضنده بکلام بیّن فصل و بعضنده بیّنه و بعضنده بین فصل واقع اولدی صحیحینده عایشه رضی الله عنها روایت اتدی که کان یحدث حدیثا لو عدّه العادّ لاحصاه یعنی رسول اکرم کلامی شو وجهله سویلر ایدی که بر کمسنه حرف حرف صایمق و ادایته صایمغه قادر اولور ایدی والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا محمد بن یحیی حدثنا ابو قتیبه که تصغیر ایله کنیه سی در سلم سیننک فتحی و لامک سکونیله اسمی در بن قتیبه عن عبدالله بن المثنی نون مفتوحه نک تشدیدیله در عن ثمامه عن انس بن مالک قال کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یعید الکلمه مراد اول کلمه در که لفظ و معناسی متبیّن اولمیوب تکراره محتاج اوله ثلاثاً مقدر بتکلم نک مفعولی وجمله سی استیناف طریقیله اعاده کلمه دن مراده ولدیغی بیاندر یعنی انس دیدیکه رسول اکرم اعاده یه محتاج اولان کلمه یی اعاده ایدر ایدی یعنی کلمه زبوره یی اوچ کره سویلر ایدی یعید الکلمة ثلاث مرات تقدیرنده اوله بر کره ابتدا تکلم بعده اوچ کره اعاده ایدوب بر کلمه یی درت کره تکلم اتمک لازم کلور بو ایسه خلاف ظاهردر لتعقل الکلمة عنه تا کلمه مزبوره رسول اکرمدن اخذ و وجه لایق اوزره تعقل اولنه و رسول اکرمک بو فعلی کرایم اخلاق و خلقه اولان مراحم و اشفاقلرندن ناشی در و اوچه تخصیص مراتب فهم اوچ اولدیغنه اشاره در و اوچ کره تکراردن صکره فهمه قادر اولمیان عقلادن مردود بلکه بهایم عدادندن معدود اولدیغی اشعار در والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا سفیان بن وکیع حدثنا جمیع تصغیر صیغه سیله در بن عمر بعض نسخه ده عمرو و بعضنده عمیر واقع اولدی بن عبد الرحمن العجلی عینک کسری و جیمک سکونیله در قال جمیع حدثنی رجل من بنی تمیم من ولد ابی هاله زوج خدیجه ایله ابی هاله دن بدل در خدیجه رضی الله عنها یکنی ضمیر مستکن رجل مذکوره راجع در ابا عبدالله عن ابن جار و مجرور حدثنی یه متعلق در لابی هاله عن الحسن بن علی بن ابی طالب رضی الله عنه قال الحسن سألت خالی یعنی والده سی فاطمه نک لام برادری هند بن ابی هاله خالک عطف بیانی در و کان وصافا جمله سی معترضه در قلت سألت نک بیانی اولمغله عاطف ترک اولندی

ترک اولندی صف لی منطق رسول الله صلی الله علیه وسلم یعنی حسن رضی الله عنه دیدیکه خالم هند بن ابی هاله دن سؤال اتدم زیرا رسول اکرمی بغایه وصفده ماهر ایدی دیدمکه یا خال رسول اکرم نطق بیورر ایدی نه کیفیتده نطق و سکوت بیوررلر ایدی و نه هیئتده سکوت بیوررلر ایدی بکا وصف ایله که بن دخی اطوار شیوه حسنه یه اقتدا و سنت مستحسنه یه اقتفا ایدم تخیر اولنمیه که هر نطق البته سکوت و عدم نطق ایله مسبوق و سکوت لاحقی مستتبع اولوب نطق واحد سکوتین مابیننده متوسط اولمغله ابن ابی هاله رسول اکرمک کیفیت سکوتینی بیانی ایله سر آغاز ایدوب قال دیدیکه کان رسول الله صلی الله علیه وسلم متواصل الاحزان دائم الفکر رسول اکرم همیشه متفکر و دریای شهود جلال و جبروت ده مستغرق اولمغله احزانی متواصل و غمومی متتابع اولوب غالب احوالده صامت و اکثر اوقاته ساکت اولورلر ایدی لهذا لیست له راحة انلر ایچون راحة و غلبه غموم و هجوم هموم سببیله آسایش و استراحتلری یوق ایدی و بو معنا لوازم تواصل احزاندن اولمغله ما قبلندن فصل اولندی یا خود دائما تحصیل خیراته اشتغال باعث تشتت بال اولمغله قطعا آسوده و کل ایدی طبرانی و حاکم ابو الدرداء دن روایت ایدیلر که ان الله یحب کل قلب حزین و بعض اخبارده تفکر ساعة خیر من عبادة سنة و بر روایتده من عبادة ستین سنة وارد اولدی طویل السکت سکوتی زمانی نطقی زمانندن طویل ایدی سکت سیننک فتحی و کافک سکونیله سکوت معناسنه در و بو کلام تصریح بما علم ضمنا و کان تک خبر بعد خبریدر احمد و ترمذی ابن عمردن تخریج ایتدیلرکه من صمت نجا احمد و شیخین و ترمذی و ابن ماجه ابی شریحدن روایت ایتدیلرکه من کان یؤمن بالله والیوم الآخر فلیقل خیرا او لیسکت و ابو بکر الصدیق رضی الله عنه دیدی که لیتنی کنت اخرس الا عن ذکر الله لا یتکلم فی غیر حاجة دنیوی یا اخروی مقتضی اولمدیغه تکلم اتمز ایدی یعنی ظاهری و یا باطنی فایده یی متضمن اولمیان کلام مالا یعنی یی لسانه کتورمز ایدی محدثیندن جم غفیر روایت اتدیلرکه ان من حسن اسلام المرء ترکه ما لا یعنیه یعنی کشی نک اسلامنک متانت و کوزللکندندر ما لا یعنینی ترک ایله دیکی پس بر کمسنه ما لا یعنی کلامی ترک اتدیکی اسلامی قوی اولمغه غضندن ناشی در یفتتح افتتاحدن مأخوذ در ابتدا معناسنه الکلام و یختمه تانک کسریله ختمدن مأخوذ در اتمام معناسنه بعض نسخه ده یختتمه اختتامدن ختم معناسنه باسم الله جار و مجرور علی سبیل التنازع فعلین مذکورینه متعلق در مخفی اولمیه که بو کلامک منطوقی دلالت ایدر که رسول اکرم ابتداء کلام و ختم کلام ده بسم الله لفظینی ذکر ایدرلر مع هذا رسول اکرم

خصوصیله بسم الله دن و او لفظ اللهی متضمن بکلام و بلکه اوده ... لفظ اسم الله دن و انبیاء لفظ احمد دن ... زیرا بو ایکی لفظده اسماء الحسنی موجوددر ... منه

کلامی بسمله ایله ختم ایدکلری موروث دکلدر لهذا ابن حجر دیدی که ابتداء کلامده بسمله دن مراد لفظ بسم الله
تکلم وختم کلامده الحمد لله یا استغفار وتحمید مثللو الفاظیله تکلمدر لکن مناسب اولان بودرکه کلامک
طرفینی ذکر مجرد استیعاب اوقات معناسنی افاده ایچون اوله نته کیم نظم کریمده وسبح بحمد ربک بالعشی
والابکار تسبیح علی الاستمرار معناسنه اولدیغی کبی پس حاصل معنی بودرکه رسول اکرم کلام تکلم وقصدلر
مقدم اولان عامهٔ اوقات ومؤخر اولان کافهٔ ساعاتنده حضرت اللهک اسم شریفنی ذکره مشغول
ایدی بعض ارباب حدیث لیس یتحسر اهل الجنة الا علی ساعة مرت بهم ولم یذکروا الله فیها حدیث شریفنده
واقع اولان ذکردن مراد فقط تسبیح وتهلیل مثللو اذکار دکلدر بلکه فعلاً وقولاً حضرت الله تعالیه
مطیع اولانلر کمسنه بهمیشه حضرت اللهی ذکر دردیدیلر بعض نسخه ده بالسم الله موضعنده باشداقه واقع
اولدی که شدقک جمعیدر وشدق آغزک جانبی دیمکدر وجمع دن ما فوق الواحد مراد در یاخود
آغزک ایکی جانبنک اجزاسی اعتباریله در یعنی رسول اکرم تکلم اتدکده حدیثنی بلمین فضول متصلف
کبی بوتون آغزینی اچماز وارباب رعونت واصحاب کبر کبی شفه لرینی تحریک ایله اکتفا اتمز ایدی
بلکه یادبه مقصود در کفایت ایده جک مقداری آغزینی فتح ایدوب بو خصوصده دخی سمت عدالته
سالک اولور ایدی **ویتکلم بجوامع الکلم** جوامع جامعه نک جمعیدر وکلم کافک فتحی ولامک
کسریله بعضیلر اسم جنس بعضیلر کلمه نک جمعیدر دیدیلر واضافه صفتک موصوفنه اضافتی قبیلندندر
جرد قطیفه کبی کلم جوامع تقدیرنده یعنی رسول اکرم معانی کثیره یی متضمن الفاظ قلیله یه تکلم ایدر
ایدی لمترجمه ⁕ درج لعلینی ایتسه گوهربار ⁕ درج ایدر هر سخن ده بیک اسرار ⁕ اکثر شراح جوامع
کلمدن اوتیت لجوامع الکلم حدیثنه قیاساً قرآن مراد ایدر دیدیلر لکن مقام مدحه مناسب اولان
تعمیمدر وقرآنه تخصیص چندان مستحسن دکلدر بلکه شان شریفلرینی توصیف صددنده مطلقا
کلمات جامعه یی تکلم ایدر ایدی خواه قرآن وخواه غیر قرآن دیمک اوفق والیق ملاحظه اولنور مکر
عایشه رضی الله عنهادن کان خلقه القرآن دیو روایت اولنان حدیثده فقط قرآنی تکلمدن مراد هر
گفت وگوینده وامر ونهینده وهر حال وشاننده قرآن عظیمک مضمون شریفیله عامل اولور ایدی
دیمک اوله **کلامه فصل** رجل عدل قبیلندن اولورسه رسول اکرمک کلامی حق وباطل ما بیننی مبالغه
ایله فاصل اولمغله گویا نفس فصل اولدی دیمک اولور مصدر اسم فاعل معناسنه اولورسه مبالغه دن
قطع نظر فصل ایدیجی وذو فصل تقدیرنده اولورسه فصل صاحبی دیمک اولور واسم مفعول معناسنه
اولورسه باطلدن آیرلمش دیمک اولورکه اصلا کلام فرخنده پیاملری حق وصواب دن غیری شی

یوق ایدی

یوق ایدی یاخود کلامی حروف حروف بری برندن منفکوک ولفظ لفظ بری برندن بر درجه ده مفصول وممتاز
ایدی که مستمع فهم معتاده بر وجهله عسرت چکمز ایدی یاخود کلام فصل دن مراد ایجاز مخل واطناب مملدن
خالی اولوب افراط وتفریط ما بیننده متوسط دیمکدر پس بو وجه اوزره **لا فضول ولا تقصیر** قولی
ما قبلنی تفسیر اولور یعنی رسول اکرمک کلامنده اداء مرامده زیاده ونقصان یوق ایدی بعض
نسخه ده اسمین مذکورین فتح ایله ضبط اولندی حرف لا نفی جنس ایچون اولمق اوزره بر
خبری محذوف ولا فضول فی کلامه ولا تقصیر فیه تقدیرنده اولور وبعضنده رفع ایله ضبط اولندیکه
لا عاطفه اولمق اوزره پس لا ثانیه توکید ایچون وکلامه فصل لیس بفضول ولا تقصیر تقدیرنده اولور
مخفی اولمیه که بو مقامه کلنجه رسول اکرمک کیفیت گفتار جواهر نثارلری اداء شیرین وتعبیر بهترین
ایله حبیب دامان گوش مستمعینی بالآمال اتمکله سائر اوصاف حمیده وشیم ستوده لرینی
دخی استماع اتمکه شوق تام واقبال ما لا کلام حاصل اولوب استطراداً بقیهٔ حدیث هند بن
ابی هاله یی ذکر مناسب اولدی لهذا دیدی که **لیس بالجافی** ضمیر مستکن رسول اکرمه راجعدر
وجافی جفون دن مأخوذ اسم فاعلدر وغلظة طبع معناسنه وحدیث نبویده وقوع اولان من
بدا جفا لغتنک تفسیرنده صاحب نهایه دیدی که هر کمسنه بادیه نشین اولسه خلوق ایله مخالطه
اتمکله طبیعی غلیظ وبدخوی اولور یعنی رسول اکرم بغایة خوش خوی ونیک خصلت
اولمغله صحابهٔ کرامه غلظت ودرشتلک اتمیوب هر کسه لایقی ومناسبی اوزره ملاطفت
وملنواز لوح ایدرلر ایدی قال عز من قائل فبما رحمة من الله لنت لهم ولو کنت فظاً
غلیظ القلب لانفضوا من حولک وصاحب نهایه جفا بعد وترک صله واحدی معنالرنده
دخی استعمال اولنور دیدیکی اوزره رسول اکرم قلوبک قبولندن تبعید ومیلوب هر فردک درونندن
وقوع ناجی وار ایدی وفقرا وضعفا ومستحقین وارباب حاجات دن بر واحدینی دریغ اتمز ایدی
دیمک اولور **ولا بالمهین** نهایه ده دیدی که میمک فتحیله وضمیله روایت اولندیکه ضم ایله اهانه دن مأخوذ
اسم فاعل اولور که میم زائددر یعنی رسول اکرم هرگز بر فردی تحقیر وچشم حقارت ایله نظر اتمز ایدی
وفتح ایله مهانه دن مأخوذ صفت مشبهه اولور که میم اصلیدر یعنی رسول اکرم حقیر وذمیم دکل بلکه کبیر و
عظیم ایدی که مهابت وصلابتی احبا واعدانک نظرلرنده ظاهر خصوصا الکابره وقیاصره پیشکاهلرنده
باهر ایدی اگرچه تواضع عادت کریمه لری ایدی لکن تواضعلری تذلل وعجزلرندن دکل ایدی ⁕
تواضع ز گردن فرازان نکوست ⁕ گدا گر تواضع کند خوی اوست ⁕ بلکه تواضعلری موضعنده

ونكه لري موقعنده ايدي كه نظم كريم اذلة على المؤمنين اعزة على الكافرين كلاميله بومعنايه افصاح
وخرقان قوم اشداء على الكفار رحماء بينهم قوليله بوسري ايضاح ايلدي يعظم ظانك تشديديله
تعظيمدن مأخوذدر النعمة الف لام جنس ايچون قليل وكثير وجليل وحقيره شامل دربس وان دقت
لفظي عموم بيانی ايچوندر دقت دقةدن مأخوذ فعل ماضيدر كه تركيده اينجه وفارسيده باريك ديرلر
كه قلت وحقارتدن كنايه در يعني رسول اكرم مطلقا نعمته تعظيم وهر نه قدر آز وحقير دخي اولورسه
قولا وفعلا شكرينه قيام ومرضات الهيه يه صرف ايدر ايدي خواه نعمت ظاهريه خواه نعمت
باطنيه وخواه دنيويه وخواه اخرويه وخواه جليل وخواه قليل زيرا من لم يشكر القليل
لم يشكر الكثير ونعمته تعظيم ايتدكلرينك بعض اثاريني بيان ايدوب استيناف طريقيله ديديكه
لا يذم عليه السلام منها شيئا يعني جميع افراد نعمته تعظيم ايتدكلري ايچون اصلا بر نعمتي مذمت ايتمز
لر ايدي بلكه هر نعمته حمد ومدح وشكر ايله مقابله ايدرلر ايدي لفظ من شيئا نك بيانيه درکه
مبيني اوزرينه اهتماما تقديم اولنمشدر مخفي اولمیه كه رسول اكرم نعمته تعظيم بيورمه لرندن لسانا انك
مدحنده اطرا ومبالغه بيورمه لري لازم گلمز بلكه ماكولات ومشروباتدن غيري اولان نعمتي كاهي
قلبا تعظيم وكاهي لسانا مدح وتكريم ايدرلر ايدي لكن ماكولات ومشروباتدن اولان نعمتي
قلبا تعظيم ايدوب لسانا مدح ايتمزلر ايدي زيرا مذوقاتي مدح اكثريا حرص وشره وميل نفس
واشتهادن وامتلاء معده دن ناشي اولور ومذمت بيوردقلري مذوقات وغير مذوقاتده
شامل اولديغي بونده معلوم اولمش ايكن غير انه لم يكن يذم ذواقا ديو صراحة ذكر اولنديغي
ولا يمدحه لفظنده فهم اولنان نفي مدح اثبات ذم مستلزم اولمق واهمه سي وهله اولي دن
دفع ايچوندر ميدر كه ديديكه ذواق ما يذاق نك اسميدر يعني رسول اكرم طعام وشرابي طيبي ايچون
مدح وبشاعتي ايچون ذم ايتمزلر ايدي زيرا نعمت هر نه قدر حقير ومذوق هر نه دكلو بشيع
ودني مزه اولورسه منعمه تعظيم ايچون انكا تعظيم واجب وتحقير نعمته نمونه كفراندر ونشانه
نكبتدر ومنبر حرمه شكر ايله اول همیشه شكرخا بر بيوب بيك شكر ايدر داناه ولا تغضبه
تانك ضمه سيله اغضابدن مأخوذدر الدنيا يعني رسول اكرمي دنيانك جاه ومالي غضبه كتورمزلر ايدي كه
دنياي دون خسيسه وجاه ومالي حقيره اولمغله ساير ناسك خصوصا اركبي فواتندن مكدر و
ضياعندن متغير وعدم حصولندن دريای طبيعتلري متغير اولمزلر ايدي ولا ما كان لها دخي دنيايه
متعلق اولان امور رسول اكرمي اغضاب ايتمزلر ايدي زيرا دنيا سريع الفنا وكثير العنا اولوب
مانند

مانند لاشه مردار غوغاي مردان سگ طبيعت وحرص طينت وكشمكش اصحاب رعونت و
ارباب آز ونخوتدر آنك ايچون اولديغي معلوم دربس صاحب همت واستغنا ومالك طبع باغنا
آنك اقبالندن ممنون واعراضندن محزون اولمز فاذا تعدي الحق تانك ضميله تعديدن مأخوذ ماضي
مجهولدر يعني حقدن تجاوز اولنسه وبر كمسنه حقدن عدول وباطله اجرا اتسه بر رتبه ده غضبناك اولورلر
ايدي لم يقم لغضبه شيء اصلا بر شيء غضبلرينه مقاومت وعاده تا باعث سكون غضب اولان نسنه
خشملرينه ممانعت ايدهمز حتى ينتصر له تجاوز اولنان حق ايچون انتقام المدقچه لا يغضب لنفسه واكر رسول
اكرمك كندو نفس شريفه لري خصوصنده بر كمسنه حقي تجاوز ايدوب قولا وفعلا اول كلبرگ تردن
نازك طبع لطيفلرين آزرده وتكدير ايتسه غضب ايتميوب ولا ينتصر لها آنك ايچون انتقام صددينه
اولمز بلكه حلم وكرم ايله مقابله وموضع سيئه ده حسنه ايله مجامله ايدرلر ايدي بديع ابدي سوال
باعث جزا اكرمودي احسن الي من اساء اذا اشار رسول اكرم بر شيئه اشارت مراد ايتدكلري وقتده
اشار بكفه كلها بو توتون اليله اشارت ايدرلر ايدي زيرا بعض بد ايله وبارماق ايله اشارت متكبرلر
عادتيدر وخود بيني وخود نمالق شيوه سيدر واذا تعجب واكر بر شيدن تعجب ايتسه لر قلبها اليني بولنديغي
موضعدن چوررلر ايدي مثلا تعجب وقتنده كف دستي آسمان سمتنه كشاده بولنسه جانب زمينه
تقليب ايدرلر ايدي كه اول تعجب اولنان نسنه نك حالت موجوده حالت اخريه به متحول واول كيفيته
تبدلات روزگار ايله متبدل اولديغنه اشارت ايچون ياخود فعل مزبوري تعجب ايتدكلرينه علامت
وذهنلرنده حاصل اولان معناي تعجبه دلالت ايچون عادت ايتمشلر ايدي لكن خاطره فطره خطور ايدركه
تعجب ادراك امر غريبدن نشات ايدوب اكثريا تعجبدن حاصل اولان انفعال نفساني بي اختيار
ضحكه مؤدي اولمغله رسول اكرم فعل مزبوره اشتغال ايله ذهني ادراك مذكورك مقتضاسي
اولان تعجبدن وتعجبك مقتضاسي اولان ضحكدن نفسيني دفع وبي محل خنده دن منع ايچون عادت
ايتمشلر ايدي والله اعلم واذا تحدث تكلم ايتدكلري وقتده اتصل بها سويلدكلري كلام كفلرينه
متصل اولور ايدي يعني تكلملري يدلريني تحريكه مقارن ايدي وكيفيت مقارنه تكلم وكف
معلوم اولمغله استيناف طريقيله بيان ايدوب ديديكه وضرب براحته اليمنى بطن ابهامه اليسرى
يعني حين تكلمده صاغ اليله صول الينك باش پارمغنك باطننه ضرب ايلمك عادتلري ايدي و
بعضيلرها ده اولان با تعديه ايچون اولوب واتصلده اولان ضمير مستكن رسول اكرمه راجع اولوب
اتصل وضرب بطن لفظنده تنازع ايتمكله ثاني اعمال واول ايچون مفعول تقدير ايدوب اوصل كفه

الى بطن ابهامه اليسرى قوه سنده دربيلر **واذا غضب** ضادك كسريله در بعض نسخه ده افعال بابندن ماضى مجهول اولمق اوزره اغضب واقع اولوى **اعرض** وبر كمسنه يه غضب وخشم ايتدكلرى وقتده مقتضاى غضب اولان آزار وانتقامدن اعراض وحلم وكرم ايله مقابله بلكه **واشاح** اعراضنده كمال مبالغه ايدرايدى ياخود واعف عنهم واصفح مضمونى اوزره مبارك يوزلرن چويرورلرايدى وبعض نسخه ده شو لفظ زياده قيلندى كه **واذا فرح غض طرفه** غض غين وضاد معجمتين ايله كوزنى نظردن منع وطرف طاء مهمله نك فتحى وراء مهمله نك سكونيله بو مقامده كوز معناسنه در يعنى رسول اكرم فرح شديد ايله شاد اولسه لر مبارك ديده لرين يوموردر ايدى تواضع ايدوب واظهار فرح وبشاشت ايتممك ايچون ابو الشيخ اخلاق نبى ده زهرى طريقندن ابن عمردن تخريج ايتدى كه رسول اكرمك رضا وغضبلرى مبارك چهره لرندن محسوس ايدى راضى اولدقلرى وقتده خانه نك ديوارلرى آيينه ده منعكس اولديغى كبى چهره ميمونلرنده نمايان اولورايدى وغضبناك اولدقلرى وقتده رنك رويلرى متغير اولورايدى **جل ضحكه التبسم** جل جيمك ضميله بيوك وچوق معناسنه در وجيمك كسريله كبير معناسنه در دعاده واقع اولديكه اللهم اغفرلى ذنبى كله دقه وجله اى صغيره وكبيره يعنى رسول اكرمك معظم خنده لرى تبسم ايدى **يفتر** فانك سكونى وتانك فتحى وراءك تشديديله افترارون مأخوذدر فرت الدابة افترها فرادن دابه نك طوطا قلرينى دلشنى كوروب ياشنى بلمك ايچون اچسه لر وانكشف دندان تبسمه لازم اولمغله بو مقامده تبسم مراددر **عن مثل حب الغمام** غمام سحاب وحب الغمام برادكه تركيده طولو وفارسيده تكرك ديدكلريدر يعنى رسول اكرم صفا وبريقده طولو كبى اولان دندانلرندن تبسم ايدرلر وحين تبسمده بو صفت ايله موصوف اولان اسنانى اظهار ايدرلرايدى بعضيلر حب الغمامدن لؤلؤ مراددر ديديلر زيرا لؤلؤ ابر نيساندن تقاطر ايدن قطره لردر درون صدفه واقع اولوب تكون ايدر مخفى دكلدركه بو معنا مقام مدحه اوفق ورسول اكرمك تبسملرينى توصيفده ابلغدر زيرا دهان پاكلرين درجه ودندان كوهر انتظاملرين لؤلؤيه تشبيهى متضمندر والله اعلم وصلى الله على محمد وآله وصحبه اجمعين **باب ماجاء فى ضحك رسول الله صلى الله عليه وسلم** بعض نسخه ده باب ضحك وبعضنده باب فى ضحك واقع اولدى ضحك اصول معتمده ده ضادك كسرى وحانك سكونيله ضبط اولنمشدر لكن صاحب قاموس ضحك ضحكا بالفتح وبالكسر وبكسرتين وككتف ديدى مصنف بو بابده

طقوز

طقوز حديث ذكر ايلدى **الحديث الاول حدثنا احمد بن منيع حدثنا عباد بن العوام** بانك وواوك تشديديله در **اخبرنا الحجاج** حانك فتحى وجيمك اولكينك تشديديله در **وهو ابن ارطاة** غير منصرفدر تأنيث وعلميه جمع اولديغيچون صاحب قاموس ديديكه ارطى بر آغاجدركه ميوه سى جيجه كى كبى چيچه وعنابه ميوه سى كبى ميوه سى اولور لكن اجى در دوه يه يمك معتادى ارطاة كلور والفى الحاق ايچوندر نكره اولديغى حالده منون وموصوف اولديغى حالده غير منون در الفى اصليه اولورسه دايما منون دروزنى افعل اولور دانكله تسميه وتكنيه اولور **عن سماك** سينك كسريله در **بن حرب عن جابر بن سمرة قال كان فى ساق** مفرد صيغه سيله ومعناسنده عموم معتبر اولديغى اضافتدن ناشيدر زيرا رسول اكرمك ساقى متعدددر وبعض نسخه ده تثنيه صيغه سيله ساقى واقع اولوى فى دخى اكا شاهددر **رسول الله صلى الله عليه وسلم حموشة** حاء مهمله وميمك ضمه سيله دقت وانجه لك معناسنه در دقت ساق بغايه ممدوح در بعض شراح خاء معجمه نك ضميله در ديديلر لكن بو تصحيح اصول معتمده يه مخالف ولدوغندن جاعر اخر حيث اللغة مقام موجه معتبر دكلدر مصباح منيرده ديديكه خمشت المرأة وجهها بظفرها خمشا جرحت ظاهر البشرة ثم اطلق على الاثر وتنكير تقليل ايچوندر يعنى جابر ديديكه رسول اكرمك ساقلرنده نوع ما انجه لك وار ايدى **وكان لا يضحك الا تبسما** مخفى اولميه كه ضحكى عموم مجاز طريقى ايله ضحك وتبسم وقهقهه يه تعميم ايدوب تبسم لدن اخراج ايتدى زيرا استثناده اصل اتصالدر يعنى رسول اكرم انواع ضحكدن بر نوع ايله كولمز الا تبسم نوعيله كولرلر ايدى وحصر مذكور غالب احواللرينه نظر ايله در زيرا معظم ضحكلرى تبسم ولديغى ونواجذ كورونه جك قدر ضحك ايتدكلرى ثابت اولمشدر وبعضلر ديديلر كه ضحكلر امور آخرة ايچون مخصوص اولوب امور دنيا ايچون تبسم اوزره زياده ايتمزلر ايدى **فكنت** افعال ثلاثه متكلم صيغه سيله ضبط اولندى ومحتملدركه خطاب عام طريقيله مخاطب صيغه سى اولهلر بو مشكوه ده ترجمه يدن وكنت لفظيله واقع اولدى **واذا نظرت اليه** عليه السلام **قلت** هو عليه السلام **اكحل العينين وليس باكحل** مطرزى ديديكه رجل اكحل وعين كحلا سوداء خلقة كأنها كحلت كه لسان تركيده اكا قدرتدن سورمه لو ديرلر صاحب نهايه ديديكه الكحل بفتحتين سواد فى اجفان العين خلقة والرجل اكحل وكحيل صاحب قاموس ديديكه الكحل محركة ان يعلو منابت الاشفار سواد خلقة والرجل اكحل وكحيل او ان يسود مواضع الكحل كحل كفرح فهو كحيل وبو مقامده صاحب قاموس قولى اختيار اولنمق اولى ملاحظه اولنور يعنى جابر ديديكه رسول اكرمك چهره خجسته فالكرينه نظر ايتدكجه وهله اولى ده مبارك كوزلرينه سرمه

چكلمش دريرايدم حال بوكه مبارك ديده لري قرارتوب سرمه لو اولوب كوزلرينك سياهي فيه سرمه در
دكل ايدي ولفظ ليس مطلق نفي ايچون اولمق انسب در واكر نفي حال ايچون اولورسه حكايه
حال ماضيه قيلنمش اولور والله اعلم الحديث الثاني حدثنا قتيبة بن سعيد حدثنا ابن لهيعة
لامك فتحي وهانك كسريله در عن عبيد الله بن المغيرة ميمك ضمي وغينك كسريله در عن عبد الله بن
الحارث بن جزء جيمك فتحي وزانك سكوني بعده همزه ايله در قال ما رأيت احدا اكثر تبسما من
رسول الله صلى الله عليه وسلم يعني عبد الله بن الحارث ديديكه رسول اكرم دن تبسمي چوق بر كمسنه
كورمدم زيرا تبسمي ضحكلرينه قياس ايله چوق ايدي اما سائر ناسك ضحكلري تبسملرينه
قياس ايله چوقدر پس رسول اكرمك متواصل الاحزان اولدقلرينه منافي اولمز وبعضيلر
وجه توفيقده ديديلركه رسول اكرم باطنا هميشه متواصل الاحزان ~~...~~ وظاهرا ناس
ايله الفت ايچون تبسملري چوق ايدي وتواصل احزان كيفيت نفسانيه دن اولمغله كثرة
تبسملرينه منافي دكلدر والله اعلم الحديث الثالث حدثنا احمد بن خالد الخلال لامك
تشديديله بيوغ ضل يا صفة خله نسبتدر حدثنا يحيى بن اسحق السيلحاني سينك فتحي ويانك
سكوني ولامك فتحيله وحاء مهمله ايله در بر قريه يه نسبتدر كه سيلحون ديرلر پس نسبتي
على غير القياس اولور وبعض نسخه ده سيلحاني وبعضنده سيلحيني واقع اولور حدثنا ليث
بن سعد عن يزيد بن ابي حبيب عن عبد الله بن الحارث بن جزء قال ما كان ضحك رسول
الله صلى الله عليه وسلم الا تبسما يعني عبد الله بن الحارث ديديكه رسول اكرمك غالب
اوقاتنده ضحكي دكل ايدي الا تبسم ايدي قال ابو عيسى كه مراد مصنف در هذا حديث غريب
من حديث ليث بن سعد يعني مصنف ديديكه حديث مذكور غريبدر اكر غرابتي ليث بن سعد كرا
تنوه الله كندن ناشي در پس بو غرابت سنده غرابت اولوب صحتنه مانع اولمز والله اعلم الحديث الرابع
حدثنا ابو عمار عينك فتحي وميمك تشديديله در الحسين بن حريث تصغير صيغه سيله در حدثنا وكيع حدثنا
الاعمش عن المعرور ميمك فتحي وعينك سكونيله مقبول وزننده در بن سويد تصغير صيغه سيله در عن ابي ذر
قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اني لاعلم اول رجل يدخل الجنة بعض نسخه صحيحه ده اخر رجل
واقع اولور واخر رجل يخرج من النار يعني ابو ذر ديديكه رسول اكرم بيورديلركه بن تحقيق وحي يا الهام
يا طريق آخر ايله تفاصيل اهل موقفه واقف ومطلع چونكه جنته اول داخل وجهنمدن اك صكره
خارج اولەجق كمسنه لرك دخي حاللرينه عالم اولدم يؤتى بالرجل يوم القيمة الرجلده الف لام عهد

مابينلرن توفيقده عبيد الغفور دن منقول اولان وجه بودر منه

سيلحيني وسيلحينه نسبتدركه بغداد سوادنده بر قريه در ديديلر منه

لا اعرف معناسنه اولمغله منقول اولدي منه مفعول واحده

بو معنايه اولان تخصيص ولام موطاه وموقفده اولان علم ايله تقييد مؤيددر اقوال شراحده اضطراب كلي واردر منه

دخي ايچون ورجلا من الرجال تقديرنده در وجمله استيناف طريقيله رجل مذكورك احوالني بيلمك ايچون مذكور
اولمشدر فيقال اعرضوا همزه وصل ورانك كسريله عرضدن مأخوذ امردر عليه ضمير مجرور رجل مزبوره
راجعدر صغار صادك كسريله صغيرك جمعيدر ذنوبه ويخبا مجهول صيغه سيله خبادن مأخوذدر
اخفا معناسنه عنه كبارها تخبانك قائم مقام فاعلي وجمله يؤتى نك قائم مقام فاعلندن جمله حاليه
اولمق ظاهردر ويقال اوزرينه عطف اولنمق دخي محتملدر يعني مطلع اولدغم احوالدن بري دخي
بودركه قيامت كوننده بر كمسنه دخي موقف حسابه كتوريلوب وملائكه يه شو كمسنه نك صغير اولان
كناهلرين كندويه بر بر عرض ايدك ديو امر اولنور كبير اولان كناهلري اول كمسنه دن اخفا اولنور
حالده مخفي اولميه كه العلم عند الله رسول اكرمك بو كلمات دن مرادي شريفلري احوال قيامته
سرايا كندولرينك اطلاع تامي واهل جنت واهل نار واهل حسابك احواللرينه وقوفي اولدغني
اشعار وحضرت اكرم الاكرمين تقدست اسمائه نك كنهكار بنده لرينه اولان لطف واحساننه
اخبار در جمله دن اول كندولري جنته داخل اوله جقلري اخبار صحيحه ايله ثابتدر وجهنمدن جمله دن
صكره خارج اوله جق كمسنه نك كيفيت خروجي وحالي شانندن عن قريب ابن مسعود حديثنده مبين
اولور پس زمان اول دخول وزمان آخر خروج مابيننده واقع اولان رجل مذكورك احوالي دخي
بيان اولنمغله دخي رسول اكرم اوقات روز جزاده جاري اولان احواله اطلاعلري معلوم اولور
فيقال له عملت يوم كذا كذا وكذا وهو مقر لا ينكر وهو مشفق اشفاقدن مأخوذدر خوف معناسنه
وجمله رجلدن حالدر من كبارها يعني رجل مزبوره كناه صغيرلريني عرض صددنده ملائكه ديديلركه
يا رجل سن فلان سنه نك فلان آيينك فلان هفته سنك فلان كوننك فلان ساعتنده شويله
بر كناه ايشلدك رجل مزبور دخي خاطرينه كلوب تصديق ايدر حال بوكه كبيره اولان كناهلرندن
خوف ايدر صغيره دن سؤال اولندقده كبيره دن سؤال اولنمق بالطريق الاولى ديو فيقال اعطوه افعل
بابندن امردر مكان كل سيئة عملها ميمك كسريله فعل ماضي وجمله سيئه نك صفتيدر حسنة
نصب ايله اعطوانك مفعول ثانيسيدر يعني رجل مزبورك صغيره لري تعداد اولنوب كبيره لرينه شروع
اولنمق صددنده هر برينك جزاسي ترتيب اولنمق خوفنده ايكن اول حضرت غفار الذنوب وغفار
وند كشاف الكروب نسيم عاطفتلري موج خيز درياي رحمت ورشحه انكيز قلزم مكرمت ملائكه يه
توجيه خطاب ايدوب بيوررلركه شو ذره مقدار اثر ايشلديكي سيئه مقابله سنده حسنه ويرورك ديو
رجل مزبور مأمولينك خلافي ظهور ايدوب غرق بحر كرم الهي اولمغله زياده طمعنه دوشوب

فيقول دير كه ان لي ذنوباً ما اراها هنهنا تحقيق بنم دخي كنا هلرم وار دركه بن آنلري موضع عرضده
يا دفتر اعماله كورمم كا شكي آنلر دخي ميدانه چيقوب مقابله سنده برر حسنه دخي احراز ايده ايدم
ديو يا خود صغيره لري عرض اولندقده كبيره لري اخفا اولنمغله كبيره لريمه نوبت كلدكده احواليم نيجه
اولور ديو خوف ايدر ايكن لطف الهي يه مشاهده ايدوب كبيره لرينك دخي عرض اولنمه سيني
آرزو ايدر تا آنلرك مقابله سنده دخي نايل حسنات اوله يبغعل الله ما يشاء ويحكم ما يريد
حقيقه سنه بنا ظهور ايدن احسان الهي يه علت وسبب بيانه صدد نده اولمق مناسب دكلدر
قال ابو ذر ابو ذر ديديكه رجل مزبورك حسنه طمعي ايله سويلديكي كلامي رسول اكرم نقل ايتدكده
رايت رسول الله صلى الله عليه وسلم ضحك تحقيق رسول اكرمي كوردم كولدي بر مرتبه ده كه
حتى بدت نواجذه حتى نواجد ديدكلري ديشلري ظاهر اولدي صاحب نهايه نواجد ضواحك در
ديدي يعني عادتا ضحك وقتنده ظاهر اولان ديشلر لكن مصباح منيرده ديديكه ناجد آزو
ديشي ايله ناب ما بيننده اولان ديش در كه آكا ضرس الحلم ديرلر زيرا بلوغ دن وكمال عقلدن صكره
ظاهر اولور ديديلر بارع ده ديديكه نواجد طرناق صاحبي اولان حيوانده انيابكبي وانياب
ذوات الخف ده اسنه كبي استعمال اولنور وبو مقامده ضواحك مراد اولنمق مناسب در
زيرا رسول اكرمك ضحكي تبسم اولديغي ثابت اولمش ايكن آزو ديشلري كورونه جك مرتبه
ضحك ايتديلر ديمك بغايه مستبعد در مكر مقصود ضحكده مبالغه اوله ان شاء الله عن قريب
ابن مسعود حديثي ترجمه سنده تحقيق اولنور والله اعلم الحديث الخامس حدثنا احمد بن منيع
حدثنا معاوية بن عمرو حدثنا زائدة عن بيان عن قيس بن ابي حازم عن جرير بن عبد الله
البجلي قال ما حجبني رسول الله صلى الله عليه وسلم منذ اسلمت حجب منع معناسنه در يعني
جرير ديديكه رسول اكرم بني مجلس خاصندن منع ايتمدي اسلامي قبول ايتديكم كوندن برو باخود
بي تكلف حضور عاليلرينه دخولدن منع ايتمدي كه كاه وبيكاه استيذانه محتاج اولمديم يا
خود هر ايستديكم رجايه مساعده ايدرلر ايدي مسلم اولدغم وقتدن برو ولا رآني الا ضحك ورسول
اكرم مسلم اولدغم وقتدن برو بني كورمز ايدي الا كولر ايدي يعني اول وقتدن برو بني
كوردكجه تبسم ايدرلر ايدي وبعض نسخه ده الا تبسم واقع اولدي كه حديث سادسه موافق
در جريرك بعض احوالي باب طبده واقع حديث سادس ترجمه سنده بيان اولنديغي اول
مقامه مراجعت اولنه والله الموفق الحديث السادس حدثنا احمد بن منيع حدثنا معاوية

يكيم بعض شرح علت بيانده تعقيف ايتديلر [illegible]

بن عمرو حدثنا زائدة عن اسمعيل بن ابي خالد بن ابي حازم عن جرير بن عبد الله قال ما حجبني رسول الله
صلى الله عليه وسلم ولا رآني منذ اسلمت حجبني ولا رآني يه معطوف در على التنازع الا تبسم لا رآني يه
مرتبط در يعني جرير ديديكه رسول اكرم بني مسلم اولدغم وقتدن برو منع ايتمدي واول كوندن برو هر كوردكجه
تبسم ايدر ايدي بو حديث جريرك بغايت كوزل اولديغي وارت ده اولدقده جز ايكن رسول اكرمك حسن
توجهيله خارس خيل اولديغي بيان اولنمش ايدي جايزدركه رسول اكرم جريره زياده ملتفت اولوب هر
كوردكجه تبسم ايده لر وجرير بغايت مضمون شمائل ولطيفه كو ايدي روايت اولنديكه عمر بن الخطاب رضي الله
عنه مجلسنده جماعت كثيره اولدقده جرير دخي ما بينلرنده ايدي حضرت عمر مجلسده بري رايحه حس ايدوب
ديديكه شو رايحه نك صاحبي قالقوب ابدست آلسون جرير ديديكه يا امير المؤمنين صو جوق صاحبنه لازم
امر ايله كه جمله مز ابدست آله ليم حضرت عمر بو سوزدن غايت محظوظ اولوب يا جرير ما زلت سيداً في الجاهلية
والاسلام ديدي والله اعلم الحديث السابع حدثنا هناد بن السري حدثنا ابو معاوية عن الاعمش
عن ابراهيم عن عبيدة عبيده نك فتحي وبانك كسري ايله ابن عمرو السلماني سينك فتحي ولامك سكوني ايله قبيله
بني سلماندن منسوبدر عن عبد الله بن مسعود قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اني لاعرف
آخر اهل النار خروجاً تميز اوزره منصوب در وبعض نسخه ده خروجاً من النار واقع اولمشدر يعني
ابن مسعود ديديكه رسول اكرم بيورديلر كه تحقيق بن عصاة مؤمنيندن جهنمدن جمله دن صكره
چيقان كمسنه يي بيلورم واول كمسنه نك اسمنده اختلاف ايتديلر بعضيلر جهينه وبعضيلر هناد
الجهني در ديدي والعلم عند الله رجل يخرج منها زحفاً هو رجل تقديرنده كه ضمير مرفوع آخره يه راجع
در زحفاً زاحفاً معناسنه حال يا خود خروجاً زحفاً تقديرنده يخرج نك مفعول مطلقي در زحف
تركيده اوتوراجق اوزرنه سورونه رك چيقار بعض روايات ده زحفاً موضعنده حبواً
واقع اولديكه تركيده ايمكلمك معناسنه در جايزدركه كاه معقدي اوزره سورونه رك وكاهجي
ايمكلمه يه رك خروج ايده فيقال له رجل معهوده ديرلركه انطلق كيت ومتوجه اول فادخل الجنة
وجنته كير قال رسول اكرم ديديكه بو كلامي رجل معهود ملائكه دن استماع ايتدكدن صكره فيذهب
جنت جانبنه متوجه اولور ليدخل تا كه جنته داخل اوله پس جنت قپوسنه كيروب اهل جنته
نظر ايدر فيجد الناس اهل جنته يي شو وجهله بولور وشويله فهم ايدركه قد اخذوا المنازل هر بري
جنتك منزللرني بولوب هر كس مرتبه لرنده مقيم اولمغله كندويه دوره جق منزل قالمامش
اعتقاد ايله فيرجع ايلرو وارميوب جنت قپوسندن يوق يره نه سمته كيده يم بكا طور اجق ده

اوتوره جق قالمش دیه رك رجوع ایدر و كندودن كمسنه نیچون رجوع ایدرسین دیمه مش ایكن فیقول دیر كه
یا رب قد اخذ الناس المنازل یا رب بكا جنته دخوله اذن ویردیلر بن دخی كیرمك نیتی ایله قاپودن
باقیورم هر كس منازل حقیقی المش و بكا منزل قالمامش فیقال له اتذكر الزمان الذی كنت فیه پس رجل معهوده
دیرلر كه دنیاده ایكن بولندیغك زمان می خاطریكه كلدی یعنی بو زمانی دنیا زمانینه می قیاس ایدرسین
كه دنیاده هر كس منزلنده اوتوروب غیری اوتوره جق منزل قالمدیغی وقتده اولان كیفیت كبی می ظن
ایدرسین فیقول نعم رجل معهود جوابنده نعم دنیا زمانی خاطریمه خطور ایدوب بكا منزل قالمدی دیو رجوع
ایتدم دیر فیقال له تمن پس رجل معهوده دیرلر كه دنیاده اولان احواله قیاس ایتمیوب هر نجه واسع منزل
و باغ و بوستانه و انهار و اشجار و حدودن درونكه خطور ایده آنی ایسته كه دریغ اولنماز قال
رسول اكرم دیدیكه فیتمنی رجل معهود حصوله قریب اولوب اولمیه جغندن قطع نظر خاطرنه اشیاء
مذكوره دن خطور ایدنی استر فیقال له پس اكا دیرلر كه فان لك الذی تمنیت وعشرة اضعاف
الدنیا تحقیق سنك ایچون در آرزو ایتدیكك مقداری و دخی طولا و عرضا دنیانك اون مثلی
قال رسول اكرم دیدیكه رجل معهوده كندو حقنده ظهور ایدن كرم الهی و احسان نامتناهی یی
مشاهده ایدوب بغایه مسرور اولدن لسان جرئتی كشاده و وضع گستاخانه یی اجرایه جرأت
ایدوب فیقول دیر كه اتسخر بی وانت الملك یا رب كلام مذكور ایله سن بنی استهزا می ایدرسن
حال بو كه سن بر پادشاه عظیم الشان و حاكم باهر البرهان و مالك ملك جهان و خالق كون و مكان
سین و بن بر عبد حقیر و ضعیف بر تقصیرم كه ستره كرمكدن غیری مستندم و عتبه كرمكدن
ماعدا مستلزم یوق در لایقمیدر كه بنی استهزا و میان ملائكه ده رسوا ایده سین مخفی اولمیه كه
یا رب قد اخذ الناس قولی كذلك وانت الملك كلامی قرینه سیله خطاب جناب حضرت ذی الجلال اوله
لكن بو كلام گستاخانه رجل معهوددن صدور ایتدیكی حقه لسباد و زمان بی شمار سوخته شعله
لهیب نار اولوب جمله دن صكره دریای آتش دوزخدن ساحل نجاته چقمش ایكن مأمول و غیر
مأمول و مسئول و غیر مسئول نعم فراوان و احسان بی پایانه نائل اولمغله هجوم جیش دهشت
و غلبه عساكر حیرت مزبوری بیهوش و بغایه مدهوش ایتدیكی ایچون در و الا كرمی طبع ملك
اولوب شنیده كیم تعالی آنی تأدیب ایدرادی [illegible] كستاخانه [illegible] والله اعلم معلوم اوله كه
اتسخر بی لفظی اصول معتمده ده [illegible] باء موحده ایله و بعض نسخه ده نون ایله واقع
اولدی كه ایكیسی دخی روایت در صاحب قاموس سخر منه و به كفرح دیدی پس نون روایتنده
التسخر

التسخر مبنی مقدر بونه نزع خافض اوزره منصوب اولور قال ابن مسعود دیدیكه رجل معهودك كلمات
غریبه و الفاظ عجیبه سببیله بعده بیوردقده فلقد رایت رسول الله صلی الله علیه وسلم ضحك حتی بدت
نواجذه رسول اكرمی تحقیق كوردم كه خنده ایتدیلر بر رتبه ده كه حتی نواجذی ظاهر اولدی نواجذ ناجذك
جمعیدر كه مشهورده آزو دیشلره اطلاق اولنور كه جمله دیشلرك نهایتی در و بعضیلر مطلقا آزو دیش
و بعضیلر انیابه قریب اولان دیشلردر دیدیلر و معنای مشهور مراد اولدقده جل ضحكه التبسم حدیثنه
منافی اولماز ایچون مقصود ضحكده مبالغه اولوب معنای حقیقی مراد اولنمیه بغایت تأویل لطیف
و وجه وجیه در والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا ابو الاحوص عن ابی اسحق
عن علی بن ربیعة قال شهدت علیا رضی الله عنه اتی بدابة باء تعدیه ایچون و جمله فاعل یا مفعولدن
حالدر لیركبها یعنی علی بن ربیعه دیدیكه حضرت علینك حضورلرنده بولندم بنمك ایچون اكا بر دابه
كتوردیلر ... حالده فلما وضع رجله فی الركاب قال بسم الله چونكه علی رضی الله عنه دابه مزبوره یه
ركوب قصد ایدوب آیاغنی اوزنكی یه وضع ایلدیلر بسم الله دیدی مخفی اولمیه كه علی بو عملی رسول
اكرمه اقتدا ایتدی و جائزدر كه رسول اكرم دخی بو عملی نوح علیه السلامك سفینه یه ركوب
ایتدیكی وقتده ایتدیكی عملدن اخذ ایدوب نوحه اقتدا ایچون ایتمش اوله كه نوح قومنه اركبوا فیها بسم الله
دیو امر ایلدی نوح مراكب بحریه یه ركوب وقتنده ایتدیكی عملی رسول اكرم مراكب بریه یه ركوب وقتنده
اجرا ایلدی قال الله تعالی [illegible] فلما استوی علی ظهرها قال الحمد لله چونكه علی رضی الله
عنه دابه مزبوره نك صیرتی اوزرینه قرار ایده دلای الحمد لله دیدی بو عملی دخی رسول اكرمك
عملنه اتباعا در رسول اكرم وجعل لكم من الفلك والانعام ما تركبون لتستووا علی ظهوره ثم
تذكروا نعمة ربكم اذا استویتم علیه نظم كریمنك موجبیله عمل ادر ثم قال علی رضی الله عنه دابه
اوزرینه مستوی اولدقدن صكره دابه قویه نك انسان ضعیفه انقیاد و تذللندن تعجب ایدوب
دیدیكه سبحان الذی سخر لنا هذا وما كنا له مقرنین وانا الی ربنا لمنقلبون یعنی بن
او ذات واجب الوجودی نقایصدن تنزیه ایدرم بزم ایچون مسخر ایتدیكم دابه نوعینی تسخیر و تذلیل و منقاد
ایلدی اكر لطفا و كرما تسخیر ایتمش اولمیه ایدی بز آنك تسخیرینه قادر اولمز ایدك و تحقیق بز بزم
[illegible] وجوده [illegible] اوزره [illegible] حضرت اللهك حكم و امرینه و قضا و قدرینه
رجوع ایدیجییز ثم قال بو تسبیحی سویلدكدن صكره [illegible] ایچون الحمد لله دیدی ثلاثا اوچ كره
و دخی الله اكبر دیدی ثلاثا اوچ كره حمد اول نعمة حاصله نك حصولی و حمد ثانی نعمة اخرینك وصولنه

تفاؤل وجه ثالث تعنتك حصولي سببيله تحنتك زوالي ایچون در وتکبیر اول حضرت ذی الجلالك کبریاء
عظمتنه وتکبیر ثانی اول ذات کریمك تکریمه وتکبیر ثالث حضرت بی کم وکیف استواء مکانی دن منزه
اولوغنه اشارة در سبحانك یا رب بن سنی تنزیه کلی ایله تنزیه ایدرم اول نقایصدن که سنك
ذات وصفاتکه شین اورث ایدر انی ظلمت نفسی تحقیق بن نفسمه ظلم ایتدم سنك احسانك
اندکلك نعم متواترەنك شکرینی کرکی کبی ادا ایتمدکمدن ناشی فاغفرلی پس بندن صدور ایدن خطایامی
دامن لطف وکرمك ایله ستر ایله وبو بابده سنك استانهٔ مرحمتکه دن غیری ملجأ بناهم وسنك عتبهٔ
مغفرتکدن ماعدا امیدکاهم یوقدر فانه لا یغفر الذنوب الا انت زیرا شان ذنوبی کمه مغفرت ایتمز
الا سن ایدرسین ثم ضحك کلمات مزبوره ایله بیشکاه قبول حضرت واهب المسئوله نیازدن صکره
علی رضی الله عنه کولدی ابن ربیعه دیدی که فقلت له علینك کولدیکنی کوروب آکا دیدم که من ای
شیء ضحکت قنغی شیدن کولدیك وکولمکه سبب نه در یا امیر المؤمنین بو کلام دلالت ایدر که
بو واقعه علینك ایام خلافتنده اوله وبعض نسخه ده فقال له واقع اولدیکه تکلم دن غیبته انتقال ایله
التفات قبیلندندر لکن ظاهر اولان بو در که راوی معنا روایت اتدیکی ایچون نقلنده قصدی ایله قال
دیدی وبعض نسخه ده من ای شیء تضحك واقع اولدی قال علی رضی الله عنه جوابنده دیدیکه رأیت
رسول الله صلی الله علیه وسلم صنع کما صنعت ثم ضحك بن رسول اکرمی بعینه قولاً وفعلاً بنم اتدیکم
کبی ایدر کوردم وصکره کولدی آنی دخی کوروب بو وقتده کولدکلرینك سرینه مطلع اولمق ایچون فقلت
من ای شیء ضحکت قنغی شیدن ضحك اتدیکوز وکولدیککزه سبب نه در یا رسول الله دیدم قال
رسول اکرم جوابنده دیدیکه ان ربك یعجب من عبده تحقیق سنك ربك بنده سندن عجب ایدر یعنی
راضی اولوب حظ ایدر اذا قال رب اغفرلی ذنوبی اول وقتده که بنده حذنب یا رب بنم کناهلریمی مغفرة
ایله دیو تضرع ونیاز ایده یعلم انه لا یغفر الذنوب احد غیری اول حالده نیاز ایده که بیلور که شان
بندن غیری برکمسنه کناه مغفرة ایتمز حاصلی بنده کنهکار اظهار عجز وافتقار ایله بندن مغفرة رجا ایدر
بندن غیری بر فرد کناه مغفرة ایتمه جکنی بیلدیکی حالده عبدك بو وجهله نیاز واعتقادندن حضرت
الله خوشنود اولور حدیث قدسیده وارد اولدیکه یا ملائکتی قد استحییت من عبدی هذا ولیس له
رب غیری فقد عفوت عنه وغفرت له معلوم اوله که یعلم جمله سی قال نك فاعلندن حالدر اذ قال
العبد حال کونه عالماً یاخود غیر غافل انه تقدیرنده وبعض نسخه ده غیری موضعنده غیره واقع اولور
حتی ظاهر اولان بودر زیرا بو کلام رسول اکرم کلامیدر حضرت الله کلامی دکلدر دیدیلر پس بو وجه اوزره

یعلم یعجب دن بدل یاخود یعجب ده ربه راجع ضمیر مستکن دن حال لازمه در ودخی معلوم اوله که تعجب
انفعال نفسانی قبیلندن اولمغله حقیقة آنی حق جل وعلا یه اسناد جائز دکلدر لهذا بعضیلر
بو مقامده تعجب دن مراد استعظام امردر زیرا برکمسنه ضحك ایتمه تعجب اتدیکی شیء استعظام
اتدیکی ایچون ضحك ایدر دیدی وبعضیلر دیدیلر که عبدك علم مذکوری جهتدن استعظامه لائق دکلدر
پس اولی اولان تعجب دن مراد غایتی درکه رضادر ورضانك ثمره سی بنده مذنبه جزیل ثواب احسان
اتمکدر حتی رسول اکرم ضحك اتدیکی بو معنادن فرحنانك اولدیغی ایچون وعلی رضی الله عنه
ضحك اتدیکی رسول اکرمك بو کیفیتینی تذکر ایدوب زیاده مسرور اولدیغی ایچوندر مجرد رسول اکرمه
تقلیداً دکلدر زیرا ضحك اختیاری اولمز لکن تحقیقی دکلدر که سابقا ذکر اولنان حدیث قدسی
مقتضاسی اوزره عبدك علم مزبوری عند الله مستعظم اولدیغی محل ریب دکلدر خصوصا
عبدك فاعل حقیقی ومؤثر تحقیقی حضرت الله در واعتقاده لره دست کیر وکنهکارلره ملجأ
ومصیر فقط اول ذات جهت صفاتدر دیو اعتقاد وکناه وجرمنه اعتراف ایدوب وفور کمالندن
استمداد ونهایت تذلل وانکسار ونیاز افتقار ایله روی تضرع وابتهالی سوده درکاه واهب
الآمال اتدیکی هر وجهله استعظام الیق وبهر خصوصله دریای بی کران رحمت الهیه یه انسب
واوفق درمع هذا رسول اکرم سبب ضحکینی بیاندن صددنده معنای استعظام دن لفظ تعجب
ایله تعبیر بیوردقلری دقیقهٔ انیقه دن خالی دکلدر ملاحظه اولنور والله اعلم
الحدیث الثامن حدثنا محمد بن بشار حدثنا محمد بن عبد الله الانصاری حدثنا ابن
عون عن محمد بن محمد بن الاسود عن عامر بن سعد بن ابی وقاص الزهری القرشی قال عامر
قال سعد ترجمه سی عن قریبده ذکر اولنور لقد رأیت النبی صلی الله علیه وسلم ضحك یوم
الخندق حتی بدت نواجذه یعنی سعد دیدیکه تحقیق بن رسول اکرمی کوردمکه یوم خندقده
خنده اتدی بر رتبه ده که نواجذی ظاهر اولدی قال عامر دیدیکه سعددن بو کلامی استماع
اتدکده بو رتبه ده رسول اکرمك ضحکنك کیفیتنه وسببنه مطلع اولمق ایچون قلت سعده دیدم که
کیف کان رسول اکرمك یوم خندقده خنده سی نه کیفیتده ونه سببدن اولمش ایدی قال سعد
جوابنده دیدیکه کان رجل معه ترس بر رجل وار ایدی یانینده قالقانی وار وکان سعد رامیا
سعد بن ابی وقاص دخی بغایة تیرانداز واتیقنی اوق آتوب خطا ایدر ایدی وکان یقول کذا وکذا
بالترس ورجل معهود شویله وبویله ایدر ایدی قالقانی ایله یعنی قالقانی کاهی صاغنه وکاهی

صولینه چویرور ایدی که یغطی جبهته جبهه سنی اورتدیکی حالده یعنی قالقانی چویرمکدن قصدی
جبهه سنی پرده ایدوب اوق طوقنمسون دیو ایدی مخفی اولمیه که بو مقامده واقع اولان یقول
یفعل معناسنه در وصاحب نهایه دیدیکه عرب قول لفظیله جمیع افعالدن تعبیر ایدرلر کلامک وسائرک
غیریه اطلاق ایدوب قال بیده دیرلر اخذه وقال برجله دیرلر مشی وقال بثوبه دیرلر رفعه
وقال بالترس اشار وقلب معناسنه پس بو وجه اوزره بالترس لفظی یقول یه متعلق ولو
کذا وکذا ترسینی چویردیکنک کیفیتی بیان اولور حنفی دیدیکه بالترس لفظی یغطی یه متعلق
ویقول یتکلم معناسنه وکذا وکذا رجل معهودک رسول اکرمه واصحابنه دشنام ایدوب ناسزا
کلامندن کنایه اولور یعنی رجل مزبور رسول اکرم وصحابه کرامه ناسزا سویلر ایدی قالقانی
ایله جبهه سنی ستر اتدیکی حالده اوق اصابت ایتمسون ایچون ودخی معلوم اوله که قال قلت کیف
کلامنده اولان قالده ضمیر مستکنک مرجعنده اختلاف اتدیلر بعضیلر عامره راجع در دیدیلر
پس بو وجه اوزره قال کان ده اولان قالده ضمیر مستکن سعده راجع اولوب تکلمدن غیبته
التفات یاخود نقل بالمعنی قبیلندن اولور وبعضیلر ضمیر اول محمد بن محمد الاسوده وضمیر ثانی
عامره راجع در دیدیکی اوزره اشکال یوقدر فنزع له سعد بسهم پس رجل مزبوره رمی و
ضرب ایچون سعد تیرکشندن براوق چیقاردی وفرصتینی کوزتدی فلما رفع رأسه چونکه
رجل معهود باشینی قالقانک آلتندن قالدروب جبهه سنی کوردی رماه سعد اوقی مزبوره
اتدی فلم تخطئ هذه مزبورک جبهه سی خطا اتمدی منه سهم مذکوردن بلکه اوق جبهه سنه
اصابت اتدی وعامر سعد کلامنده واقع اولان هذه لفظنک مشار الیه فی بیانده ایدوب دیدیکه
یعنی سعد هذه قولیله مراد ایدر جبهته رجل معهودک جبهه سینی وتخطئ تانک ضمی وخانک سکونی
وطانک کسری وآخرنده همزه ساکنه ایله در وبعض نسخه ده تانک فتحی وطانک ضمی ایله بلا همز
واقع اولدی مخفی اولمیه که کلام مذکور قلبدن در عرضت الناقة علی الحوض کبی زیرا اوق
جبهه سنی خطا اتدی موضعنده جبهه سی اوقدن خطا اتمدی دیو تعبیر اولنور وانقلب رجل
معهود اودی سمتنه دوشدی وشال برجله واضطراب ایدن آیاغنی قالدردی [struck: قال الناقة]
شالت الناقة بذنبها واشالته دیرلر رفعه معناسنه وباقوتیه عمل الحوض مزبوره در وبعض نسخه ده
اشالت واقع اولدیکه با تاکید تقدیه ایچون مزبوره در فضحک النبی صلی الله علیه وسلم حتی
بدت نواجذه پس رسول اکرم سعدک رجل معهودی قتلندن دشمنه سهمک کیفیت ضربه اوزره

اصابتندن

اصابتندن واضطرابندن ناشی آیاغنی قالدردوغندن تعجب ایدوب ضحک ایتدی بر رتبه ده که نواجذی
ظاهر اولدی عامر سعددن رسول اکرمک سبب ضحکنی استماع اتدکده خاطرینه خطور ایتدیکه رجل
مزبور آیاغنی [struck] قالدردقده کشف عورت بو ننمغله رسول اکرمک ضحکنده آنک دخی مدخلی وار می
اوله دیو پس بو خاطره یی دفع ایچون سعددن سؤال اتدیکنی وآنک دخی جوابنی بیان ایدوب دیدیکه
قلت سعده دیدمکه من ای شیء ضحک رسول اکرم اول وقتده نه شیدن کولدی وسببی نه
اولدی قال سعد جوابنده دیدی که من فعله بالرجل سعدک رجل معهوده اتدیکی ایشدن کولدی
حاشا مزبورک آنک فی عورتندن کولمدی بلکه عدو اللهک مقتول اولدوغندن شاد وخرم خصوصا
کیفیت غریبه وحالت عجیبه وطبطاب فی اضطراب ایله جان چیقمشی واصل قعر جحیمه اولدوغنه متعجب اولدیغی
ایچون کولدیلر والا آنک فی عورتی ایچون ضحک مکارم اخلاقلرندن بعید اولدوغندن حاشا عجبا
نک حصه عورتنه نظر حرامدر والله اعلم وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه وسلم
باب ما جاء فی صفة مزاح رسول الله صلی الله علیه وسلم مزاح صاحب نهایه دیدیکه دعابه یعنی
لانغ ولطیفه معناسنه در مزاح ضم ایله اسم وکسر ایله مازحک مصدریدر وصاحب قاموس مزح کمنع
مزحا ومزاحا بالضم دیدی ومعناسی غیر ایله انبساط دوکلدر وجوری متضمن والمبتنی طیله
مشروط اولمغله هزؤ وسخریه دن ممتاز اولدی وبو مقامده ضم ایله اولان مزاح مراددر
کسر ایله اولان دکلدر زیرا کسر ایله مزاح مفاعله بابندن مصدردر ومفاعله صیغه سی مبالغه یاخود
مبالغه ایچون اولمغله رسول اکرم حقنده اطلاقی صحیح دکلدر معلوم اوله که مصنف جامعنده ابن
عباسدن تخریج اتدیکه رسول اکرم بیوردیلرکه لا تمار اخاک ولا تمازحه یعنی دینی قرنداشکه
معارضه وآنکله مجادله ولانغ لطیفه ایلمه نووی دیدیکه منهی اولان مزاح افراط ومداومت ایله
اولان مزاحدر زیرا بو مزاح ضحک وقسوت قلب ایراث ایدر وذکر اللهدن ومهمات دینیه تفکردن اشغال
ایدر واکثریا ایذا وجوره مؤدی وحقد وحسده مفضی اولوب مهابت ووقاری اسقاط ایدر فاما
امور مذکوره دن سالم اولان مزاح مباحدر که رسول اکرمک احیانا مخاطبی تطیب وانکله انسیت
تحصیلی ایچون اتدیکی بو نوعدندر پس بو وجه اوزره اولان مزاح سنت حسنه در وشیوه مستحسنه در والله
اعلم یعنی بو بابده رسول اکرمک لانغ ولطیفه لرینک کیفیتی حقنده وارد اولان احادیث شریفه بیاننده در
مصنف بو بابده التی حدیث ذکر اتدی حدیث الاول حدثنا محمود بن غیلان حدثنا ابو اسامة عن
شریک عن عاصم الاحول عن انس بن مالک قال ان النبی صلی الله علیه وسلم قال له یا ذا الاذنین

یعنی انس دیدیکه رسول اکرم بکا ایکی قولاقلی دیو سویلدی صاحب نهایه بو کلامدن مقصود منادی
اولان کمسنه یه سویلنیلن کلامی کرکی کبی استماع ایتمکه ترغیب وتنبیه در زیرا سمعه حاسه اذن ایله
اولور حق سبحانه وتعالی بر کمسنه یه ایکی قولاق احسان ایلیه واول کمسنه القا اولنان کلامدن غافل
اولوب حسن اصغا ایله اهتمام ایتمیه عندالله معذور اولمز وبعضیلر کلام مذکور رسول اکرمک لطایفندن
دردیوب دیدیلر دیدی محشی دیکلر که وجه اخر مصنفک سوقنه مناسب در لهذا شیخندن روایت ایدوب
دیدیکه **قال محمود بن غیلان قال ابو اسامة** یعنی بنم شیخم اولان محمود شیخی اولان ابو اسامه دن
رسول اکرمک یا ذا الاذنین قولندن مرادینی تعیین صددنده شویله روایت ایتدی که **یعنی**
رسول اکرم قول مذکور ایله مراد ایدر **یمازحه** انس بن مالکه لطیفه یی زیرا جایزدر که انسی اون
یاشنده ایکن رسول اکرمک خدمت شریفه ایله سرافراز اولوب صغیر اولدیغی اجلدن انکا بو کلام ایله لطیفه
قصد ایتمش اوله لر وایکی ایله ندا المتبوب بو لفظ ایله ندا ایتدکلری شو معنایی ایهام ایدر که انک حواس
مابیننده ایکی قولاقدن غیری حسی یوقدر وحقیقتده انسک قولاقلری غیری کمسنه لرک
قولاقلری کبی اولمغله لطیفه یه اذنلرینه متعلق کلامه تخصیص ایتمش اوله لر والله اعلم وبعض
نسخه ده محمود موضعنده ابو عیسی واقع اولدیکه مراد مصنف یمازحه اگرچه فعل مضارع در
لکن بو مقامده مصدری اولان مزاح مراددر تسمع بالمعیدی ده ذکر کل واراده جزء طریقیله
سماع مراد اولدیغی کبی خاطر فاتره خطور ایدرکه یعنیده ضمیر مستتر انسه راجع اولوب یمازحه
قولی قال له یا ذا الاذنین جمله سینک تفسیری اوله یعنی انسک رسول اکرم بکا یا ذا الاذنین دیو
ندا ایتدی دیمکدن مرادی رسول اکرم بکا لطیفه ایدر ایدی بو کلام ایله دیمکدر ومضارع لفظیله
تعبیر اولندیغی استمرار معناسنی افاده ایچوندر یعنی بکا همیشه بو لفظ ایله لطیفه ایدر ایدی وارباب
اذهان مستقیمه یه ظاهر درکه قول مزبوری بر کره تکلم ایله مراد لطیفه اولدیغی متعین اولمز
والله الموفق وکلام مذکور تجریددن خالی دکلدر زیرا مقتضای ظاهر قال لی دیمک ایدی یاخود
نقل بالمعنی قبیلندندر والله اعلم **الحدیث الثانی حدثنا هناد بن السری** سینک فتحی وراءک
کسری ویانک تشدیدیله در **حدثنا وکیع عن شعبة عن ابی التیاح** یانک تشدیدیله اسمی زید
بن حمید در **عن انس بن مالک قال ان** مخففه در انه **کان النبی صلی الله علیه وسلم**
تقدیرنده در و**لیخالطنا** ده اولان لام لام فارقه در وبعض نسخه ده لیخالطنا واقع اولدی یعنی
انس دیدیکه تحقیق شان رسول اکرم بزمله خلط وملاطفه ایدر ایدی بر رتبه ده که بنم ابو عمیر کنیه سیله
مشهور

مشهور بر لالام برادرم وار ایدی که نغیر دیدکلری بر قوش ایله صغر سن جهتیله علاقه سی اولوب او قوش
ایله اوینار ایدی ناکاه نغیر طعمه شاهین اجل اولمغله برادرم متکدر اولمش ایدی **حتی یقول لاخ لی صغیر**
حتی بنم صغیر کوچک برادریمی تطییب ایچون لطیفه طریقیله دیر ایدی که **یا ابا عمیر ما فعل النغیر** یا ابا عمیر
نغیر نه ایشلدی عمیر تصغیر صیغه سیله در که اسمی کبشة بن طلحة بن زید بن سهل الانصاری در فعل
معلوم ومجهول صیغه سیله اولمق محتملدر نغیر نونک ضمی وغین معجمه نک فتحیله نغیر لفظنک تصغیری در که
مفردی نغرة در بهمزة وزننده که سرچه کبی بر قوش در قرمزی بورونلو بعضیلر سرچه در وبعضیلر بورنی
کوچک وباشی قرمزی بر قوش در دیدیلر اهل مدینه نک بلبل دیدکلری قوش در رسول اکرمک بو کلامنده
فانی اولان شیئه تعلق ایتمک لایق اولمدیغنه ایما وار در نته کیم حکایت اولنور که بر شخصک جاننده
یوسف بر معشوق دلداده سی وار ایدی ناکاه آنی کرک شیر اجل ربوده دندان وفات ایتمکله
بیت بلبل خون خورد وکلی حاصل کرد باد حسرت بصد شور خار بر ریشه دل کرد نغمه سبی
هم آهنگ کریه سوز کذار ایدر ایدی بر عارف او عاشق دلفکارک داد زکریه خوننین ایله آه و
انینین کوروب دیدیکه لم لم تحبب الحی الذی لا یموت ولطف لا یفوت راغب دیدیکه فعل موثر ده
جهتندن حاصل اولان تاثیر در مطلقا وعمل اول فعل درکه حیواندن قصد واختیار ایله صدور ایتمش
اوله وعمل فعلدن خاص در زیرا فعل اول حیوانه دخی نسبت اولنور که اندن فعل بلا قصد صدور
ایتمش اوله وکاهی جماداته دخی نسبت اولنور دیدی امدی ما فعل معلوم صیغه سیله اولور ایسه نغیره
فعلی نسبت لازم کلمسون دیو ما حال النغیر وشانه تأویلنده اولمق لازم در ومجهول صیغه سیله اولور
ایسه فاعل حضرت الله اولمغله فعل حقیقتی اوزره جاری در **قال ابو عیسی وفقه هذا الحدیث ان**
النبی صلی الله علیه وسلم کان یمازح یعنی مصنف دیدیکه حدیث مذکوردن استنباط اولنان مسائل
فقهیه بودرکه رسول اکرم احیانا مزاح ولطیفه ایدر ایدی پس اتباعا بیع اولندیغی وجه اوزره مزاح و
لاغ ولطیفه مستحب اولور **وفیه انه کنی** نونک تشدیدیله تفعیل بابندن در پس مفعول ثانیسی محذوف
اولوب حرف یا ایله وبلا یاء تقدیر اولنمق جایزدر وبعض نسخه ده نونک تخفیفیله ثلاثیدن اولمق
اوزره واقع اولدیکه با ایله تقدیر اولنمق لازم در پس **غلاما صغیرا** یقول له یا ابا عمیر **فقال له یا ابا**
عمیر تقدیرنده اولور یعنی ودخی حدیث مذکوردن وار درکه رسول اکرم غلام صغیره کنیه سیله ندا ایدوب
یا ابا عمیر دیدی معلوم اوله که محتملدرکه صغیر خبر اوره ابو عمیر ایله تکنیه ایتمش اوله وقت رسول اکرمک
نفرندن صدور ایتمش اوله یاخود اول وقتدن مقدم بو کنیه ایله تکنیه اولنمش ایدی که رسول اکرم شبیه

اسمندن ابو عمير كنيه سنه عدول بيورد قلري سجعه رعايت ايچون اوله ومنهى اولان سجع تكلف طبع ايله
اولان سجعه محمول در حتى بغوي ديديكه بو حديثده كلام عربده سجعك جوازنه دليل وار در ورسول
اكرمدن صدور ايدن كلمات مسجعه جواهر نظام مخاط دائره تعداد دكلدر مثلا اللهم انى اعوذبك
من علم لا ينفع وقلب لا يخشع ونفس لا تشبع ومن دعوة لا تسمع ومن هؤلاء الاربع خلاصه
كلام بودر كه بو مقوله تكنيه كذب عدادندن معدود دكلدر زيرا تكنيه دن مقصود مجرد توقير وتفاول در
ولفظ كنيه دن استفاده اولنان اب وابن وام دكلدر ودخي معلوم اوله كه ابن حجر عسقلاني ديديكه
لفظ عمير عمرك تصغيري اولمغله رسول اكرمك صغير مزبوره ابو عمير اطلاق ايتدكلري آنك قصر مدة حياتنه
ايما در كه نفس الامرده صغير مزبور رسول اكرمك احيا بيوردقلري اوزره حال صغرنده وفات ايتدي لكن
مخفي دكلدر بو مقوله كلام ايله تشائم رسول اكرمك اخلاق حميده واقوال پسنديده لرندن بغايت مستبعد
اولدغندن غيري قول مذكور اقتضا ايدر كه صغير مزبوره كنيه معهوده ايله تكنيه اول امرده رسول اكرمدن
صدور ايتمش اوله واول وقتده اول صغير مزبوره بو كنيه يه هيچ فرد اطلاق ايتميه مع هذا بخاري ومسلم
الشيخانده شو وجهله تخريج ايتديلر كه قال كان رسول الله صلى الله عليه وسلم احسن الناس خلقا
وكان لي اخ يقال له ابو عمير وكان له نغير يلعب به فمات فدخل النبي صلى الله عليه وسلم فرآه حزينا
فقال ما شأنه قالوا مات نغيره فقال يا ابا عمير ما فعل النغير ودخي لفظ عمير عمرك مصغري ولفظه
مذكوري اول امردن رسول اكرم تكلم بيوردقلري تسليم ولنديغي صورتده نغيرك قصر عمرنه ايما اولمق
بغايت انسب ومقام تعزيه به اوفق در كويا رسول اكرم صغير مزبوره ديديكه يا صاحب نغيره سن صانع
اول زيرا نغيره نك عمري قصير اولمغله تيغ سر تيز اجل رشته پاي حياتني بريده ايدوب صحن اعدمه
پرواز ايتدي وتنكنار فنادن فسحت سراي بقايه كتدي كل من عليها فان موجبنجه آنك وفاتندن
محزون ومتأسف اولمق لايق دكلدر والله اعلم وفيه لا بأس ان يعطى الصغير بعض
نسخه ده ان يعطي الصبي واقع اولدي الطير بعض نسخه ده الطائر واقع اولدي ليلعب به يعني ودخي
حديث مذكوره صبي صغيره اويناملق ايچون قوش ويرلكده باس اولمديغنه اشاره وار در لكن صغير مزبور
قوشه جور ايتمديكي معلوم اولديغي صورتده ودخي حديث مذكورده صغيره استمالت وخاطريني تطييب
وقلبنه انفاعوره كه جوازنه اشارت اولور وصغيره .... املا اصلي كه قوشي ايله
اويناملقدن منع اولنه وانما قال له النبي صلى الله عليه وسلم ورسول اكرم صغير مزبوره يا ابا عمير ما فعل
النغير لفظيله سويلديكه لانه كان له نغير فيلعب به فمات فحزن الغلام عليه فمازحه النبي
صلى الله

صلى الله عليه وسلم زيرا شمائلده غلام مزبورك بر نغيري وار ايدي كه آنكله اويناريدي ناكاه نغير وفات
ايتمكله غلام محزون اولدي پس رسول اكرم غلامي تطييب ايچون لطيفه ايدوب فقال رسول اكرم
غلام مزبوره يا ابا عمير ما فعل النغير ديدي مخفي اولميه كه بعض شيخين انسدن روايت ايتدكلري
حديثدن معلوم اولديكه رسول اكرم غلامك حزنيني كوروب سببندن سؤال ايتدكده نغيرك فوتيندن
خبر ويرلشلر ايدي پس نغيرك موتي معلوم شريفلري ايكن ما فعل النغير ديو سؤال بيوردقلر
لهذا علما ديديلر كه انسان بيلديكي شيئدن سؤال ايتمكده باس يوقدر ميرك ديديكه حديث مذكور
امراة اجنبيه بولنان خانه يه داخل اولمق تفسيدن امين اولان كمسنه يه جايز اولديغنه دليل وار در
بعض شراح ميركك بو قولنه اعتراض ايدوب وهذا استدلال غريب واستنباط عجيب اذ ليس في
الحديث ذكر المراة مطلقا ديدي خاطر فاتره خطور ايدر كه ميرك بو استدلالي اولي حديثده كان
كان رسول الله صلى الله عليه وسلم ليخالطنا لفظندن اخذ ايتدي خصوصا معترض مزبور نووي دن
وضمير مجمع لانثى واهل بيته اي انتهى مخالطته باهلنا كلهم ديو نقل ايتمش ايكن فاضل مرقومك بو رتبه
تشنيع دائره انصافدن خارج بلكه مدارج غفلته دارج ومعارج تعصبه عارج در والله اعلم
الموفق الى طريق السداد الحديث الثالث حدثنا عباس بن محمد الدوري ذالك ضبطله انبانا
علي بن حسن بن شقيق بعض نسخه ده بحسين واقع اولديكه ميرك غلط در ديدي انبانا عبد الله
بن المبارك عن اسامة بن زيد عن سعيد المقبري ميمك فتحي قافك سكوني وباء موحده نك
ضمي وفتحيله در عن ابي هريرة قال قالوا يا رسول الله انك تداعبنا تانك ضمي ودال مهمله وعينك
كسري وباء موحده نك ضميله مداعبه دن مأخوذ در تمازحنا معناسنه يعني ابو هريره ديديكه اصحاب
الكرام ديديلر كه يا رسول الله سن بزي مزاحدن منع ايدرسين وسنك هر وجهله امر ونهيك
مطاع وقول وفعلك واجب الاتباع در مع هذا بزكنده وكز بزم ايله مزاح ايدرسز بونك
حكمتي نه در قال رسول الله جوابنده ديديكه بنم سيزي منع ايتمش ايكن مزاح ايتدكيمك سري
اني لا اقول الا حقا ابن تحقيق حق دن غيري تكلم ايتمم حتى مزاحده دخي حق تكلم ايدرم
ادرم امدي ..... دخي مزاح وقتنده باطل سويليوب اذي وكذب وقسوة قلبه مؤدي اوله جق
مرتبه ضحكه سبب ..... استثنا ..... مغني اولمايجغندن امين اولورسه كه ز سنه دخي
مزاح مباح اولور وبعض نسخه ده تداعبنا يعني تمازحنا واقع اولديكه تغيير مذكور مصنف
يا خود بعض مشايخ كلامندن اولور وبعض نسخه ده تداعبنا موضعنده تلاعبنا واقع اولور

والله اعلم **حديث الرابع حدثنا قتيبة بن سعيد حدثنا خالد بن عبد الله عن حميد** تصغير صيغه سيله در
عن انس بن مالك ان رجلا استحمل رسول الله صلى الله عليه وسلم يعني انس ديديكه بر آدم كمسنه
رسول اكرم حضورلرينه كلوب بنه جك بر دابه استدي وديديكه بكا بر حموله وير كه اكا ركوب ايده يم **فقال**
رسول اكرم رجل معهودك اوغوز لغين كوروب لطيفه ايله ديديكه **اني حاملك على ولد ناقة** يا فلان
بن كيمسني تحقيق ناقه ولدنه يعني ديشي دوه دن طوغمش دابه يه بندرمك مراد ايدرم پس رجل معهود
رسول اكرمك ولد ناقه قولندن متبادر اولديغي اوزره اشتر بچه يعني دوه ياوريسي معناسنه انتقال
ايدوب كوچك ديمك اولمق اوزره فهم ايمكله **فقال** ديدي كه **يا رسول الله** بن جناب كرم انتمابكزدن
بنه جك كتوررمكه صالح دابه نياز اتدم **ما اصنع بولد الناقة** بن دوه ياوريسي ايله نه ايشله يه يم واشتر
بچه بني نجه كتوررر **فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم** رسول اكرم رجل معهوده حقيقت حالي تفهيم ايچون
ديديكه يا رجل **هل تلد الابل الا النوق** مطلقا اشتري دوه نك صغير وكبيري ناقه دن يعني ديشي دوه
دن غيري حيوان طوغورمي آمدي بنم ولد ناقه دن مرادم ركوبه صالح دوه دن طوغمش بويوك دوه در
زيرا اول دخي ناقه ولدي در پس رسول اكرمك بو كلامي كوهر انتظامندن رجل معهوده خاصه و
سائرينه عامه نشو معنايه ارشاد وار دركه بر شخص بر كلامي استماع ايتدكده حاله اول كلامك
غورينه واصل ومعناي مقصوده وجه لايق اوزره نايل اولمينه آنى رد ايتمكه مبادرت واني تزييفه
مسارعت ايتمه والله اعلم **حديث الخامس حدثنا اسحق بن منصور حدثنا عبد الرزاق بلا حدثنا**
معمر عن ثابت عن انس بن مالك ان رجلا من اهل البادية كان اسمه زاهرا كه ابن حرام الاشجعي در
كه بادية نشين اولوب باديه دن كاهي رسول اكرمك زيارتنه كلدكجه باديه ده حاصل اولان بعض هديه
اوت وميوه وچچك كتوررر ايدي ورسول اكرم آنك حقنده لكل حضر بادية وبادية آل محمد زاهر
بن حرام يعني هر شهرلونك بر باديه نشين دوستي اولور وآل محمدك باديه نشين دوستي زاهر
بن حرام در ديو بيورديلر ايدي **وكان يهدي** باكه ضميمه ايله دن ماخوذ فعل مضارع در وضمير مستكن
زاهره راجع در **الى النبي صلى الله عليه وسلم هدية من البادية** يعني زاهر فخر رسول اكرمك
زيارتنه كلدكجه چولده حاصل اولان شيلردن هديه كتوررر ايدي **فيجهزه** تجهيزدن ماخوذ دركه لوازم
سفرينه حاضرلمق ديرلر وبعض نسخه ده ثانك تخفيفيله تصحيح اولنمشدر **رسول الله صلى الله عليه وسلم**
اذا اراد زاهر **ان يخرج** يعني زاهر چادرلرينه كلوب بنه چوله كتمك مراد اتديكي وقتده رسول اكرم شهر متاعندن
چولده لازم اولان برازشيي اكا ويرور ايدي چولدن كتورديكي هديه مقابله سنده **فقال النبي صلى الله**
عليه

عليه وسلم ان زاهرا باديتنا پس رسول اكرم زاهره بو كراجي ايتدكده بيورديلركه زاهر بزم باديه مزدر
يعني باديه مز كبي در كه غيرينك چولدن استفاده اتدكلري بيز زاهردن استفاده ايدرز زيرا
هر كلدكجه بزه چول متاعي كتورور پس بو وجه اوزره تشبيه بليغ قبيلندندر ولور بعضيلر ذكر محل واراده
حال يا خود حذف مضاف قبيلندندر **واسأل القرية** ده اعتبار اولنديغي كبي ان زاهرا ساكن
باديتنا تقديرنده ديديلر وبعضيلر تا مبالغه ايچوندر ديديلر وبعض نسخه ده واقع اولان باديينا
لفظي بو وجهي مؤيددر باديه باديه نشين اولان كمسنه يه اطلاق اولنور **قال الله تعالى سواء العاكف**
فيه والباد **ونحن حاضروه** وبزلركه اهل خانه دن بز تيز زاهر ايچون مدينه نشينز زاهر بزه باديه
متاعني كتورور وبيز شهرده بولنوب باديه ده لازم اولان متاعي اكا ويرورز **وكان رسول الله صلى**
الله عليه وسلم يحبه ورسول اكرم زاهر مزبوري بغايت سور ايدي **وكان رجلا دميما** جمله سي قد تقديريله
يحبك مفعولندن حال در يعني رسول اكرم زاهري سور ايدي حال بوكه زاهر بر زشت روي و
كريه المنظر كمسنه ايدي لكن اعتبار حسن سيرتده در حسن صورتده كلدر فرضا خضراء الدمن كبي آرايش
ظاهره عاقل دل داده اولمز وما رمنقش خبث باطني ايله موصوف اولمغله هيچ خردمند اكا ميل ايتمز
وحديث شريفده وارد اولديكه ان الله لا ينظر الى صوركم واموالكم ولكن ينظر الى قلوبكم واعمالكم
دميم دال مهمله ايله قبيح الصوره معناسنه **فاتاه النبي صلى الله عليه وسلم يوما وهو** زاهر
يبيع متاعه جمله سي اتانك فاعلندن يا مفعولندن حال در يعني زاهر كونلردن بر كون باديه دن
كلوب چارسوده متاعني فروخت ايتمك ايچون اوتورمش ايدي رسول اكرم اردندن آهسته
آهسته كلدي حال بوكه زاهر متاعني بيعه مشغول اولمغله رسول اكرمك آردندن كلديكندن خبردار
دكل ايدي **واحتضنه من خلفه** وزاهري آردندن قوجاقلادي **ولا يبصره** زاهر رسول اكرمي كورمز اوليغ
حالده احتضان بر شيئي حضنته آلمغه ديرلركه حضن قولتوقلرك آلتندن بوكور ديدكلري
موضعدن قابورغه كموكلرينه وارنجه اولان موضعه ديرلر وظاهر اولان بودركه لا يبصره جمله سي
احتضنده رسول اكرمه راجع ضميردن حال اوله حاصل معني بودركه رسول اكرم زاهري آردندن
قوجاقلادي زاهري كوستر مز اولديغي حالده يعني مبارك اللري ايله زاهرك كوزلريني قابادوغي
حالده **فقال من هذا** پس زاهر ديديكه كيمدر بني آردندن قوجاقلايان **ارسلني** بني صالي وير
بعض نسخه ده ارسلني من هذا يعني بني قوجاقلايان هر كيم ايسك بني قوي وير ومشكوة ده
دخي بو لفظ ايله واقع اولدي **فالتفت** پس كوز كوزه ويروب زاهر آرديته باقدي **فعرف النبي**

دميمًا جمله سي مفعولدن حالدر ... ناظردر قرينه اولدوغي اكوب سيله

صلى الله عليه وسلم ورسول اكرمي بيلدي وكندويي قوجاقلدي اول ذات مرضية الاخلاق اولوقتده فهم ايلدكه
بويله فرصت هر زمان دوشمز وبو دولت هر وقتده اله كيرمز ديو فجعل لا يألو ما الصق ظهره بصدر النبي صلى الله
عليه وسلم زاهر صيرتيني رسول اكرمك كوكسنه صيقمقده وياپشدرمقده تقصير ايتمكه شروع ايتدي جعل شروع معناسنه
يألو بابنك فتحي وهمزه نك سكونيله وكلامي الفه دخي قلب اولنور الولا مك ضميه الو دن مأخوذدر تقصير معناسنه
ما مصدريه در حاصلي تبركاً وتلذذاً رسول اكرمك قوجاغنده ايكن كندو ظهريني رسول اكرمك سينه سنه كيكنه
ياپشدرمقده صرف مقدور ايلدي وسوق كلامدن منفهم اولوركه بو كيفيت اختفا وقتنده ايدي حين
عرفه قولي دخي بو معنايي تأييد ايدر يعني الصاق مذكور زاهر رسول اكرمي بيلديكي وقتده ايدي فجعل النبي
صلى الله عليه وسلم يقول من يشتري هذا العبد پس رسول اكرم مزاح ولطيفه قصديله ديديكه كيم در
عبد اشترى ايدر مخفي اوليه كه لفظ مذكور انشا اولندوغنده ما معه مزاح وقتنده واقع اولمغله حقيقة
معنوي بيع مرادي دكلدر وبعض نسخه ده هذا العبد واقع اولدي فقال زاهر ديديكه يا رسول الله اذاً تجدني
كاسداً يا رسول الله بني بيعه عرض ايتدكك تقديرجه والله بني كاسد وغير مرغوب بولورسين كه بنم
كبي غلام كمسنه راغب صاتين آلمز بعض نسخه ده اذاً تجدني والله كاسداً وبعضنده جمع صيغه سيله تجدوني
واقع اولدي كه ضمير جمع رسول اكرمي تعظيم ايچوندر ياخود بايع اولمه جهتي رسول اكرم ومشتري اولمه جهتي اهل
سوق اعتباريله در وكلمه اذاً جواب وجزا ايچون وشرط محذوفدر اذا عرضتني على البيع تقديرنده
تجدني نصب ورفعله اولمق محتملدر فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم پس رسول اكرم زاهرك بو
كلامين استماع ايتدكده ديديكه يا زاهر اگرچه سن ظاهر پرست اولان اهل سوق عندنده كاسدسين
لكن عند الله لست بكاسد لكن الله تعالى عندنده كاسد وذليل سين بلكه رايج ومرغوب سين او راوي
دن شك بيع ايچوندر قال عليه السلام لكن عند الله غال ياخود رسول اكرم ديديكه يا زاهر سن
عند الله قيمتلو واغر بهالو سين مخفي دكلدركه بو روايه روايه اولي دن ابلغ در معلوم اولاكه بعض
اصحابك دخي رسول اكرمه مزاح ايتدكلري ثابت اولور ابو يعلى روايت ايتديكه صحابه كرامدن بر كمسنه
باغ ايله يا بال ايله طولو عكه يي پيدا ايدوب هديه نامنه رسول اكرمك حضور عاليلرينه كتورور ايدي
وعكه صاحبي عكه نك قيمتني رجل مزبوردن طلب ايتدكده عكه صاحبين يانينه آلوب رسول اكرمك حضورنه
كتورور ودر ايدي كه يا رسول الله عكه صاحبي اقچه سيني استر قيمتني ويرك رسول اكرم تبسم ايدوب
عكه صاحبنه قيمتني ادا ايدر ايدي ودر روايتده برشخص وار ايدي كه مدينه يه هر نه كونه ظرفنده ميوه
كلور ايسه البته آني اشترا ايدوب رسول اكرمك حضورينه كتورور ودر ايدي كه بو ميوه جنابكزه تحفه
بويوره.

بو بنده كزك هديه سي در ميوه صاحبي اقچه سين استدكده يانينه دوشوب رسول اكرمه كتورور ودر ايدي كه الميوه كمز
ميوه نك اقچه سين صاحبنه ويرك ورسول اكرم ور ايدي كه يا فلان سن اول ميوه يي بزه هديه ديو كتوردك
دكمي شخص مزبور دير ايدي كه نعم هديه ديو كتوردم لكن صاحبي چيقدي واقچه سين استر بنم ويره جك اقچم
يوق رسول اكرم تبسم ايدوب اقچه يي ميوه صاحبنه ويرور ايدي والله اعلم بحديث ذات دس حدثنا
عبد بن حميد مصغر صيغه سيله در حدثنا مصعب اصعابدن مأخوذ اسم مفعول صيغه سيدر بعض نسخه ده
مصعب موضعنده منصور واقع اولان مبرك خطادر ديدي بن المقدام ميم اولينك كسريله در حدثنا
المبارك بن فضالة فانك ضمه سيله عن الحسن البصري پس حديث مذكور مرسل اولور زيرا حسن بصري صحابي
دكلدر قال الحسن اتت عجوز النبي صلى الله عليه وسلم عجوز امراة مسنة يعني ياشلو خاتون معناسنه
عجوزة يا ايله لغة رديه در يعني حسن بصري ديديكه رسول اكرمك حضورلرينه بر عجوز كلدي كه مراد صفية بنت
عبد المطلب بن هاشم در كه رسول اكرمك عمه سيدر وحمزه نك امي هشيره سيدر وزبير بن العوامك والده سيدر
اسلامي قبول ومدينه يه هجرت وعمر بن الخطاب رضي الله عنه ايامنده وفات ايتدي فقالت يا رسول الله
ادع الله لي ان يدخلني الجنة ديديكه يا رسول الله بنم ايچون دعا ايله كه بني جنته ادخال ايليه فقال رسول
اكرم ديديكه يا ام فلان ان الجنة لا تدخلها عجوز تحقيق جنته عجوز كيرمز بن سنك ايچون نجه دعا ايدهيم
كه حضرت اللهك عادة كريمه سيدر عجوزي جنته ادخال ايتمك دوره جاري اولمادي مخفي اوليه كه گويا راوي
رسول اكرمك لسان نبوتده جاري اولان كنيه يي فراموش ايدوب لفظ امك مضاف اليهنك مقامنه لفظ
فلاني اقامه ايدن محتملدركه رسول اكرم يا ام الزبير ديمش اوله قال الحسن فولت لامك تشديديله تولت
دن مأخوذدر ادبار كه تركيدوب كيرويه چكلمك معناسنه تبكي وكنك فاعلندن حالدر ادبرت باكية تقديرنده
يعني حسن بصري كمسنه دن نقل طريقيله ديديكه عجوز مزبوره رسول اكرمك بو كلامي ايله جنته كيرمكدن
مأيوس ومحزون اولوب كيرو كتدي اغلاديغي حالده پس رسول اكرم مزبوره نك حزن وبكاسنه مطلع
اولوب فقال حضار مجلسه ديدي كه اخبروها مزبوره يه اخبار واعلام ايدك كه بنم بو كلامدن مرادم
اصلا نوع عجوز جنته كيرمز ديمك دكلدر بلكه انها نوع عجوز لا تدخلها جنته كيرمزلر وهي عجوز
عجوزلق صفتيه متصف موصوف اولدقلري حالده ديمكدر زيرا عجوز ايكن وفات ايدوب جنته
داخل اولمغه مستحق اولان خاتونلردن عجوزلق صفتي سلب اولنوب اوتوز اوچ ياشنده صورتنده
اولدقلري حالده داخل اولورلر نته كيم ان الله تعالى تحقيق حق سبحانه وتعالى نظم كريم وفرقان حكيم
ده بو ميوه بو معنادن خبر ويروب يقول بيورر كه انا انشأناهن تحقيق بز عظمت وقدرتمز ايله

جمع عجوز وعجائز

ن جنتیه انث دعاده اتدك انث انث اخص ایله كه دنیاده اولان خلقتلرینه مغایر خلقت ایله اعاده
اتدك شو وجهله كه فجعلناهن بز اولنلری قیلدق ابكارا باكره لر كه ازواجی هر وقتده كه آنلره تقرب ایدر
انلری باكره اولدقلری حالده بولور عربا زوجلرینه دوست اولان تحببلو و شوهرلرینه هزار صداقت ایله عاشقلر
اترابا سن و سالده برابر كه اوتوز اوچ یاشنده اولمق ده زوجلرینه متساویه و بعضیلر جمع مؤنث
ضمیرلرینی نسیاقرینه تهم اولندیغی اوزره حور عینه ارجاع اتدیلر و بو وجه اوزره آیتك حدیثه مناسبتی ظاهر
دكلدر لعدم اولی اولان سیاق ترجیح اولندیغی اوزره ن جنته ارجاع اولنمقدر ابن الجوزی كتاب
الوفاده انسدن تخریج اتدی كه بر عجوز رسول اكرم دن بهشتی سؤال اتمك ایچون حضورلرینه واردیلر رسول
اكرم لطیفه قصدیله اكا دیدیكه لا تدخل الجنة عجوز بعده نمازه چیقدیلر و بو كلامدن حزن شدید ایله بر
مرتبه ده اغلادیكه حتی رسول اكرم كیرو دوندیلر عائشه رضی الله عنها دیدیكه یا رسول الله بو عجوز سزك سوكله
دیكلر كلامدن ناشی اغلایور رسول اكرم كولدی و دیدیكه اجل لا تدخل الجنة عجوز ولكن قال الله تعالى انا
انشأناهن انشاء فجعلناهن ابكارا عربا اترابا وهی العجائز الرمص یعنی بو حدیث ده مختار اولان
تأیید ایدر رمص رمصانك جمعیدر كه تركیده كوزی چاپاقلو خاتونلر دیمكدر رمص كوز چاپاغنه دیرلر
مخفی اولمیه كه ن جنتك عجوزلرینك حال و شأنی بویله اولنجه رجال جنتك پیرلرینك حال و شأنی
الكافیس ایله بالطریق الاولی معلوم اولور مصنف جامعنده معاذ بن جبل دن تخریج اتدی كه رسول
اكرم بیوردیلركه یدخل اهل الجنة الجنة جردا مردا مكحلین ابناء ثلاثین او ثلاث و ثلاثین یعنی
اهل جنت رجالا و نساء جنته داخل اولورلر اندامرنده موی اولمیوب و صقال بیز و كوزلری سرملو
اولدقلری حالده اوتوز یا اوتوز اوچ یاشنده لكن بو مقام ده بجایز احوالنه بیانه اقتصار اولندیغی
اقتضای مقامه بنا یا مقایسه یه حواله در والله اعلم وصلی الله علی محمد وآله وصحبه وسلم

باب ما جاء فی صفة كلام رسول الله صلی الله علیه وسلم فی الشعر

تاج بیهقی ده شعر و شعوری
دانستن اظریو حسن دیو تفسیر اتدی و سبویه شعر صلنده شعرة كیبی فطنت و درایت كیبی لكن آخرنده
تا حذف اولندی دیدی شعره بكذا دیرلر علمت علما دقیقا معناسنه و شاعره شاعر دیدكلری فطانت
و دقت موفق اولدیغی ایچوندر حاصلی شعر اصلنده علم دقیقك اسمیدر و اصطلاحده كلام موزون
و مقفی یه شعر بو صناعته قادر اولان كمسنه یه شاعر دیرلر تهذیب الاسماده ابن القطاع دن نقل اتدی كه
شاعره شاعر تسمیه اولندیغی بر وجه دندر كه قوتلی ادراك و تخیل قصد ایدوب قانون عرب اوزره كلام
موزون و مقفی سویلدوكی ایچوندر پس بر كمسنه مذكور اولان اوصافه رعایت اتمسه كندویه شاعر و كلامنه
شعر دیرلر

شعر دیمزلر لهذا الكلام مقفی شعر اولمق قصدی ایله شعر ایسه لكن موزون اولمزسه شاعر و شعر اطلاق اولنماز
كذلك موزون و مقفی سویلسه لكن شعر قصد اتمسه شاعر و شعر تسمیه اطلاقی صحیح اولمز حاصلی موزون
و مقفی اولوب شعر قصدینه مقارن اولمدقجه شاعر و شعر تسمیه اولنمز و رسول اكرم دن صدور ایدن بعض
موزون و مقفی كلمانه شعر اطلاق اولنمدیغی شعر قصدیله اولمدیغی ایچوندر راغب مفرداتنده دیدیكه بعض
كفار رسول اكرم حقنده شاعردر دیدیلر بعضیلری اتفاقی قرآن عظیم ده موزون و مقفی كلمات واقع
اولدیغی ایچون شاعر دیدیلر ثم اقررتم وانتم تشهدون لن تنالوا البر حتی تنفقوا نصر من الله وفتح قریب
كبی و بعضیلری شاعرك اكثر قولی كذب اولوب اعذب الشعر اكذبه قضیه سنه بناً شاعر اطلاق اتدكلری
كاذب معناسنه ایدی اكثر محققین تقریر اتدكلری اوزره شعر البته قصده مقارن اولمق لازمدر پس
اتفاقی موزون و مقفی اولان كلامه شعر تسمیه اولنمز مخفی اولمیه كه قید مذكور ایله رسول اكرم دن صدور
ایدن موزون و مقفی كلمات شعر تعریفندن خارج اولور زیرا قصده مقارن دكلدر لكن نظم
كریم ده واقع اولان موزون و مقفی كلمات خارج اولمز زیرا عالم كون ده موجود اولان اشیا
مشیئت الهیه یه موقوف اولدیغی محل ریب دكلدر غایة ما فی الباب حكم مقصود بالتبع اوله نته كیم اهل
تفسیر بعدك الخبر قول شعر یغنده بیان اتدیلر والله اعلم یعنی بو بابده رسول اكرمك شعر صورتنده
واقع اولان كلاملرینك وصفی حقنده وارد اولان احادیث بیاننده در مصنف بو بابده طقوز
حدیث ذكر اتدی الحدیث الاول حدثنا علی بن حجر حدثنا شریك عن المقدام بن شریح عن ابیه كه شریح
بن هانی بن یزید الحارثی در و هانی مذكور جاهلیتده حاكم و لقبی ابو الحكم دیرلر ایدی ایلچیلك طریقیله
رسول اكرمه كلدكده رسول اكرم اكا ابو شریح دیو كنیه اتدی و شریح مزبور رسول اكرم زماننه لاحق اولوب
اسلامی قبول اتدكدن صكره عیالنی كتورمك ایچون یمنه توجه اتدی كه عودت اتدكده رسول اكرمی
وفات اتمش بولدی نهایة علم فقاهتده ماهر و كوسیج و شاعر ایدی شعبی دیدیكه ورع و فقه و عقلده
شریح كبی كمسنه كورمدم قرق یاشنه بالغ اولدقده عمر رضی الله عنه آنی عراقه قاضی نصب ایلدی و
علی رضی الله عنه اصحابندن معدود در یتمش ایكی سنة هجریه سنده یوز یكرمی یاشنه بالغ اولدقده
وفات اتدی عن عائشة قالت قائل شریحدر بعض نسخه ده قالت واقع اولدی قیل لها هل كان
النبی صلی الله علیه وسلم یتمثل تمثل دن مأخوذدر انشاد و استشهاد معناسنه قاموسده تمثل
انشد بیتا و تمثل بشیء ضربه مثلا دیدی بشیء من الشعر یعنی شریح دیدیكه عائشه دن سؤال
اولندیكه رسول اكرم شعردن برشیء ایله استشهاد ایدرلرمی ایدی قالت عائشه جوابنده دیدیلر

کان یتمثّل بشعر عبدالله بن رواحه احیاناً ابن رواحه نك شعری ایله استشهاد وکلامی آنك شعرینه
اشاره ایدرلر ایدی عبدالله بن رواحه بن ثعلبه بن امرء القیس الانصاری الخزرجی احد
النقبا فتح وفتحدن صکره اولان مشاهدك غیرنده بدر واحد وخندق وحدیبیه وعمرة القضا
مثللو مشهدلرده حاضر ایدی زیرا سکز سنه سننك جمادی الاولی سنده ارض شامده واقع
موته غزوه سنده شهیداً فوت اولمش ایدی وشعراء محسنیندن ایدیکه اذای مشرکینی
تیغ جگر شکاف زبانی ایله رسول اکرمدن دفع ایدر ایدی حتی ابن رواحه وحسان وکعب
حقنده الا الذین آمنوا وعملوا الصالحات وذکروا الله کثیراً الآیه آیه کریمه سی نازل اولدی
لطیفه ابن رواحه برکیجه خاتوننده مستور اولمق اوزره کندو جاریه سینك فراشنه کیردی خاتونی
بو کیفیتدن آگاه اولوب جاریه نك فراشنده اخذ ایدوب مترجم بویله در تاقدیمی رشکك
نِ خار درکوزلرنده خیل اما خانه ده کشمکش اولوب اکثر هر طرفدن ستم جگر شوهره مقوله منجیه
توبیخ وتشنیع ولوم ایتدکده ابن رواحه انکار ایتدی قضایا بو کیفیته خاتون طرفندن برقاچ کمسنه لر
دخی واقف اولمشلر ایدی خاتون لوم ایتدکجه ابن رواحه انکار ایتمکده زیاده ایدر ایدی آخر الامر
خاتون دیدیکه بو خصوصك اصلی اولمدیغنه اول زمان تصدیق ایدوب مطمئن اولورم که قرآن
عظیمدن برایکی آیه قرائت ایده سن زیرا جنب اولان مسلم تلاوه قرآنه جرأت ایتمز ابن
رواحه دیدیکه اوقوسون قرائت ایده یم پس بو ابیاتی اوقودی • شهدت بانّ وعد الله حق •
وانّ النار مثوی الکافرینا • وانّ العرش فوق الماء طاف • وفوق العرش ربّ العالمینا •
خاتون غربوره قرآن اوقیمق بیلمز ایدی • ابیات مذکوره یی قرآن اولمق اوزره اعتقاد ایدوب
ابن رواحه دن اعتذار ایتدی • وتصدیق وبنم چشمم غلط ایمش دیدی • ویتمثّل ودخی رسول اکرم
غیر کمسنه نك شعریله استشهاد ایدوب ویقول در ایدی که ویأتیك بالاخبار من لم تزوّد تانك
ضمی وواوك کسری وتشدیدی ودالك کسری واشباعیله درکه تزویددن مأخوذدرکه آزوق
ویرمك معناسنه وحرف باء تعدیه ایچون در وتصدیق ستبدی لك الایام ما کنت جاهلاً
ابداً دن مأخوذدر اظهار معناسنه شیخ نعمة الله قنوی بستاننده عایشه دن روایت
ایتدیکه عایشه دن سؤال اولندیکه رسول اکرم نه ایله تمثّل ایدر ایدی دیو عایشه جوابنده دیدیکه
اگرچه رسول اکرمه نسبت ابغض الحدیث ایدی لکن برکره اخی قیس طرفه نك بیتیله تمثّل ایدوب
اجزاء کلامی تقدیم وتأخیر ایتمکله ابوبکر رضی الله عنه دیدیکه یا رسول الله بیتك سبکی بویله دکلدر
بیز تقدیم

بیز تقدیم وتأخیر ایتدیکوز ویأتیك من لم تزوّد بالاخبار دیو بیورددیکوز رسول اکرم دیدیکه ما انا
بشاعر یعنی بن حقیقتده شاعر دکلم شعر وزننی قصد ایتمدم بلکه بنم مرادم انده استفاده اولان معنادر
غالباً زبانده اولیدیغی اولمدیغی بنم اهتمامم دکلدر فی الحقیقه وزندن قطع نظر حق لفظ رسول اکرمك تکلم بیوردقلری
ترتیب اوزره دور زیرا عمده حفظ اوزرینه مقدم در مخفی اولمیه که مصنفك روایتی سمرقندی روایتنه مخالف
در زیرا مصنف مصراعك ایکنجی طرفه دن صدور ایتدیکی وجه اوزره روایت ایدوب رسول اکرمدن صدور
ایتدیکی وجه اوزره روایت ایتمدی مگر مقصود حصول حروف وجواهر کلمات ایله تمثّل بیوردقلرین بیان اوله ترتیب
دن قطع نظر یاخود وقعه نك تعددینه حمل اولنه ودخی بعض نسخه ده یتمثّل بقوله واقع اولوب ظاهر عبارت
اقتضا ایدرکه ضمیر مجرور ابن رواحه یه راجع اولمغله بیت مذکور ابن رواحه نك اوله مع هذا بیت مذکور طرفه نك
قصیده معلقه سندن اولدیغی غایه مشهور در لکن خاطر فاتره خطور ایدرکه لفظ یتمثّل مکرر ذکر اولنمق قرینه سیله
ضمیر مجرور طرفه یه راجع اوله لکن اگرچه ذکری سبقت ایتمدی اما بینلرنده طرفه مشهور وبیت مذکور آنك کلامی
اولدیغی معروف اولمغله مذکور حکمنده اولوب جمله ثانیه جمله اولی دن منقطعه جمله مستقله اولور ودخی مصنف
روایتندن مستفاد اولان بودرکه رسول اکرم فقط مصراع اخیری تکلم بیورمش اوله لر زیرا مصراع اخیر ما اشکلکم
علیه من اجر ان اجری الا علی الله کلام شریفنه تلمیح در رسول اکرمك من لم تزوّد کلامندن اولان کلمه من دن
مراد کیفیت وتفتیش ونفتیشی اولمق ظاهر در زیرا اصحاب بودرکه عن قریب زمانه سکا سنك بلمدیکك
اشیایی اظهار ایدر وسکا خبر دکیتورور اول کمسنه که سن آنکا زاد ویرمیوب وسنك تحت تربیتکده اولمیوب
سنکا اجرا سنه میه والله اعلم حنفی دیدیکه احادیث صحیحه ایله ثابت اولدیکه رسول اکرم شعر استماع و
تکلم وحسانه کفارك هجوینی امر ایلدی ودخی ثابت اولدیکه رسول اکرم بیوردیلرکه لان یمتلئ جوف
احدکم قیحاً خیر له من ان یمتلئ شعراً یعنی سیزدن برکیمسه نك درونی ایرین ایله طولمق خیر در شعر ایله
طولو اولمقدن واسناد حسن ایله عایشه دن روایت اولندیکه رسول اکرمدن شعردن سؤال ایتدیلر
جوابنده دیدیکه هو کلام حسنه حسن وقبیحه قبیح یعنی شعر برکلامدرکه نفس الامرده کوزل اولانی
مقبول وقبیح اولانی مردود در علما شعر جهتنه تحقیق ایتدیلرکه شعر نثر کبیدر لکن جمیع امورك دعامه
اوقاتنی اکا صرف ایدوب سائر معارفدن محروم اولمق مذموم در مخفی اولمیه که شعرك مدح وذمنده
اولان کلمات اقوال ایله صحایف روزکار مالامال اولمغله بو مقامده بو مقدار ایله اکتفا
اولی واحری ملاحظه اولندی والله الموفق الحدیث الثانی حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن
بن مهدی حدثنا سفیان الثوری عن عبد الملك بن عمیر حدثنا ابوسلمه عن ابی هریره قال قال

رسول الله صلى الله عليه وسلم ان اصدق كلمة مراد كلمهٔ نحويه دكلدر بلكه كلامدر بر قطعه ديمكدر قالها الشاعر
جمله يه كلمه نك صفتيدر كلمة لبيد بن ربيعة العامري كه كنيه سي ابو عقيلدر كندو قومي اولان بنو جعفر
طرفندن ايلچيلك طريقيله رسول اكرمك حضور عاليلرينه كلدكده اسلامي قبول ايتدي اكثر علماء اخبار
ديديلركه شرف اسلام ايله مشرف اولدقدنصكره قطعا شعر سويلمدي بعضيلر ديديلركه اسلامده فقط
بر بيت سويلدي كه اول بيت واحده اختلاف اولنديغي بعضيلر الحمد لله اذ لم يأتني اجلي حتى
اكتسيت من الاسلام سربالا وبعضيلر ما عاتب المرء الكريم كنفسه والمرء يصلحه القرين الصالح در ديديلر
والله اعلم معتبر حكايه در كه لبيد جاهليتده واسلامده شريف ايدي ونذر ايتمش ايدي كه هر صبا چيقوب
اسدكجه نيجه قربان وخلقي اطعام ايليه چونكه لبيد كوفه يه نزول ايتدي بغايت فقير ايدي ووليد بن عقبه
عثمان رضي الله عنه طرفندن كوفه ده امير اولوب وليدك نذريني وحالا اولان فقر وفاقه سني استماع
ايتمش ايدي بر كون نه خطبه سي اثناسنده ديديكه ايها الناس سزه ابو عقيلك نذريني بلورسز دين
قرنداشكزه معاونت ايدك ديوب منبردن نزول ايتدي ووليد يوز ناقه كوندردي و هر كس دخي معاونت
ايتديلر وحدودن بيرون راحله جمع اولوب كالاول نذرينه وفا ايتدي روايت اولنديكه عمر بن الخطاب
(وليده صح)
بر كون خطاب ايدوب ديديكه يا ابا عقيل استرم كه بكا كندو شعرلرندن برقاچ بيت انشاد ايده سن لبيد ديديكه يا
امير المؤمنين حضرت الله بكا سورهٔ بقره وسورهٔ آل عمراني تعليم ايدلودن برو اصلا شعر سويلمدم پس حضرت
عمر عطيه سي اولان ايكي بيك درهمك اوزرينه زياده ايدوب علوفه سني ايكي بيك بشيوز درهم ايتدي چون
معاويه زماني كلدي معاويه ديديكه قديمي اولان علوفه سنه سوزوم يوق لكن بو علاوه اولان بشيوزه
بورج نه در لبيد ديديكه بن اولورسم جمله سي سكا قالور معاويه مرحمت ايدوب قطع ايتمدي وعطاسني
ذاتي اوزره ابقا ايتدي وبو وقعه دن از مدت مرور ايتدي كه وفات ايتدي الهجرتك قرق برنجي سنه سنده
كه معاويه كوفه يه نزول ناز ل اولدقده سني يوز قرق يا يوز يكرمي الته يه بالغ اولمش ايدي والله اعلم
يعني ابو هريره ديديكه رسول اكرم بيوردي كه شعرا تكلم ايتديكي كلمه نك زياده صادقي لبيدك كلمه
سيدر و اول كلمه الا كل شيء ما خلا الله باطل وكل نعيم لا محالة زائل الا حرف تنبيه وما خلا
جمله سي حالدر حال كونه خاليا من الله تقديرنده وظرفيه اوزره منصوب اولمق دخي جايزدر
وقت خلوه عن الله تقديرنده باطل فاني ومضمحل معناسنه ونعيم دن نعيم دنيا مراددر كه بعده
نعيمك في الدنيا غرور وحسرة ديو واقع اولان مصراع آني افصاح ايدر حاصل معني آكاه اولكه حضرت
قديم لا يزال وجناب خداي متعالدن غيري هر موجود فانيدر وكل شيء هالك الا وجهه مضموني

اوزره

اوزره مضمحلدر وايي نعيم لا يكدر الدهر تحويلسنجه دنيادن اولان نعيم زائله در وبعضيلر بوبيت ان اصدق
بيت قاله الشاعر وبعضنده ان اصدق بيت قالته الشعراء واقع اولدي پس جايزدر كه رسول
اكرمك لسانندن بتمامه بيت صدور ايدوب ابو هريره مصراع ثانينك استشهادينه بناءً بتمامه روايت
ايتميه نته كيم حديث اولده دخي بو وجه ايله روايت اولندي ابن عبد البر استيعابده ديديكه لبيد شعر سويلدي
حال اسلامده نظم ايتديكيه وكل امرئ يوما سيعلم سعيه اذا كشفت عند الاله المحاصل قولي دلالت
ايدر و دخي رسول اكرم بيورديلر كه كاد امية بن ابي الصلت ان يسلم امية بن ابي الصلت اسلامي
قبول ايتمكه قريب اولدي ابي الصلت صادك فتحي ولامك سكوني ايله ابن ربيعة الثقفي دركه اسمي عبد الله
در وامية جاهليتده متعبد وبعثه ايمان كتورمش ايدي تهذيب الاسما صاحبي ديديكه امية
بعثي اثبات حقنده نيجه شعر مليح سويلر ايدي اسلامه يتشدي لكن شرف اسلام ايله مستسعد اولمدي
صحيح مسلمده شريد بن سويددن روايت ايتديكه بر كون رسول اكرم بني آردينه بيندروب بر سمته
متوجه اولدوق رسول اكرم بكا ديديكه امية بن ابي الصلت اشعارندن خاطركده وارميدر
بن ديدم نعم واردر بيورديلر كه قرائت ايله بن دخي بر بيت قرائت ايتدم بيورديلر كه دخي قرائت
ايله بن دخي قرائت ايتدم حتى يوز بيت مقداري قرائت ايتدم بيورديلر كه ان كاد ليسلم دير
روايتده فلقد كاد ليسلم في شعره بيورديلر الحديث الثالث حدثنا محمد بن المثنى حدثنا
محمد بن جعفر حدثنا شعبة عن الاسود بن قيس عن جندب جيمك ضمي ونونك سكوني ودالك
فتحيله عبد الله بن سفيان البجلي تعديل وتخريج صاحبي ديديكه ابن سفيان العلقي البجلي كه علق
بجيله دن بر قبيله در كوفه ده ساكن اولوب بعده بصره يه نزول ايتدي قال اصاب حجر اصبع
رسول الله صلى الله عليه وسلم اصبع همزه نك كسري وصادك سكوني وبانك فتحيله مشهوردر
لكن قاموسده همزه وبانك تثليثي جايزدر ديدي صنعاني اصبع لفظنك تذكير وتانيثي
جايز لكن تانيثي غالبدر ديدي فدميت دالك فتحي ميمك كسري ايله علم بابندن دمي دن
مأخوذدر قان ايله آلوده اولمش اولمق معناسنه مطرزي ديديكه دامية اول عضودر كه قاني ظهور
ايده لكن آقه جق مرتبه اولميه يعني جندب ديديكه رسول اكرمك بارمغنه طاش طوقنوب قاناديلر
ميرك ديديكه بخاري ابو عوانه طريقندن اسوددن تخريج ايتديكي ان رسول الله صلى الله عليه
وسلم كان في بعض المشاهد فدميت اصبعه كما في احد نسخ اسنده ايدوم ديديلر ديدي وصحيح
مسلمده كان رسول الله صلى الله عليه وسلم في غار فدميت اصبعه واقع اولدي قاضي عياض

ابو الوليد باجي دخي نقل ايدر كه غار لفظي غاز الفظنده مصحف ظن اولنور زيرا بعضي روايتده في بعض المشاهد وبعضنده بينما النبي صلى الله عليه وسلم يمشي اذ اصابه حجر فدميت اصبعه واقع اولدي
و قاضي عياض مسلم حديثي بخاري حديثنه مخالف اولمسون ايچون ديديكه غاردن مراد كهف ومغاره دكلدر بلكه عسكر وجميع معناسنه در وعلي رضي الله عنه غاردن عسكر مراد ايدوب ديديكه حافظلك
باجراء جمع بين هذين الغار بن اي العسكرين ابن حجر طيالسي تخريج ايتديكي اوزره شعبه نك اسوددن
روايتنده خرج الى الصلوة لفظيله واقع اولدي ديدي تحقيق اولميه كه رسول اكرم جبل احدده اعدادن تحفظ ايچون كيرديكي مغاره دن چيقوب صلوة ايچون مشي ايدر ايكن پارمغنه طاش طوقونور
ديمكله روايات جابجانده اولان تدافع مندفع اولور يا خود واقعه نك تعددنه محمولدر واكثر نسخ
بخاريده اذ اصابه حجر فدميت اصبعه واقع اولدي رسول اكرمك پارمغي فانه دينمكي عفو يعني
آياق سورچمكدن انقضا ايدر احدي بخارينك بو حديثي پارمغي قانه مق واقعه سي مكرراً واقع اولديغني
ايهام ايدر والله اعلم فقال عليه السلام هل انت الا اصبع دميت وفي سبيل الله ما لقيت
هل استفهاميه نفي معناسيني متضمندر ما انت تقديرنده الا استثنائيه ومستثنى منه اعم عام
اخوالدر ما انت يا اصبع اصبعاً موصوفة بصفة من الصفات الا اصبع موصوفة بانها دامية
تقديرنده ودميت دالك فتحي وميمك كسري وتانك كسري واشباعيله ماضي مخاطب مؤنث
وجملة سي اصبعك صفتيدر كذلك لقيت مخاطب مؤنث صيغه سيله اولمق روايه مشهوره در
وما موصوله ومبتدا وجار مجرور مقدم خبر وجمله جمله حاليه الذي لقيته حاصل في سبيل الله تقديرنده در
وواو عطفه اولمق محتملدر محصولي بودر كه مبارك پارمغنه حجر اصابت ايدوكندن ناشي وجمع
جعل اولمغله استعاره وتشبيه طريقيله المزده اولان پارمغه تسليت ايچون توجيه خطاب
ايدوب ديديلر كه اي اصبع نه الم چكرسين سكا الم چكمك نه عارض اولدي فقط پارمقدن
ايله آلوده اولدك الحمد لله دوشمدك ومجروح ومعيوب اولمدك خصوصا سنك بو كيفيتك
عبث دكلدر زيرا سنك ملاقي ومبتلا اولدوغك حالت سبيل الله ده اولديغي حالده در پس
سكا بو خصوصده ممنون اولوب مترقب اجر ومكافات اولمق انسب والیقدر احدي بو وجه اوزره
بيت اولديغي متفق اولور وبعضيلر دميت ولقيت مؤنث غائبه در ديو كلام اوزره اصلا
شعر قبيلندن اولمز ورسول اكرم شعر تكلم ايتدي ديو اشكال كلمز خطابيه ديديكه رسول اكرمك
بعض اسفار واوقاتنده لساننده جاري اولان كلام مذكور مثللو رجزده در وهو سبحانه وتعالى

رسول اكرم

رسول اكرمه شعر تعليم اولنمدي ديو شهادت ايتمش ايكن بو معنانك تأويلنده ناس اختلاف ايتديلر بعضيلر
رجز شعر دكلدر ديديلر وبعضيلر بو مثللو كلام اگرچه وزن شعر اوزره جاري اولمشدر لكن موزون
اولديغي قصده مقرون اولمغله شعر عدادندن معدود اولمز بلكه بو مقوله كلام موزون امور
اتفاقيه قبيلندندر ديديلر وبعضيلر وما علمناه الشعر وما ينبغي له قول شريفنك معناسي منفي اولان
مشركينك بل افتراه بل هو شاعر قوللريني رددر رسول اكرمك لسانندن فرضا قصده مقارن
بر بيت موزون صادر اولمغله اكا شاعر وبيته شعر اطلاق اولنمق لازم كلمز كه حتى آيه كريمه نك
معناسنه مخالف اوله زيرا شاعر اولدركه قصد وزن وغرضي شعر وتشبيب ووصف ومدح ايله
تصرفاته مداوم اوله پس رسول اكرم كلام موزوندن بر قدر يسيري لساننه اجرا ايتمكده باس يوقدر
ديديلر والله اعلم حدثنا ابن ابي عمر حدثنا سفيان بن عيينة عن الاسود بن قيس عن جندب
بن عبد الله بن سفيان البجلي نحوه يعني اسود جندبدن من حيث المعنى حديث سابق كبي تحديث
ايلدي اگرچه من حيث اللفظ مغايردر والله اعلم الحديث الرابع حدثنا محمد بن بشار حدثنا
يحيى بن سعيد حدثنا سفيان الثوري حدثنا ابو اسحق عن البراء بن عازب قال قال له
رجل كه قيس دن بر كمسنه در لكن اسمي معلوم اولمدي افررتم عن رسول الله صلى الله عليه وسلم
يا ابا عمارة عينك ضمه سيله براءنك كنيه سيدر واستفهام انكار يا خود استعلام ايچوندر يعني
براء بن عازبه بر كمسنه سؤال ايتديكه يا ابا عمارة يوم حنينده رسول اكرمي ترك وانلردن
اعراض كفاردن فرار ايتديكز مي فقال براء جوابنده ديديكه لا جميعاً فاجاءدق والله ما ولى
رسول الله صلى الله عليه وسلم ولكن ولى سرعان الناس ولى النبي وتولى ديرلر فاجوبه
آردينه دوشمه تولى عنه ديرلر اعراض ايلمه سرعان سينك وراءنك فتحيله وراءنك سكوني
دخي جائزدر اوائل معناسنه ترکیده چرخه چي ديرلر صاحب نهايه ديديكه سرعان سين وراءنك
فتحي يا خود سكوني اول اوائل ناسدركه بر شيئه سكرده كرماني سرعان سيننك فتح وكسريله
سريعك جمعي وسين وراءنك فتحه ريله اوائل ناس معناسنه دردیدي يعني والله رسول اكرم ثابت
قدم اولدي لكن ناسك اوائلي تولي واعراض ويردلر نهي صورتي كوستروب وسببي اولديغي
غير قريب ذكر اولنور تحقيق اولميه كه براءنك جوابي سائلك سؤاله مطابق دكلدر زيرا مصنفك روايتي
اوزره سائل سيز رسول اكرمدن قاچدكوز مي ديو سؤاليله مقابله سنده رسول اكرم فرار ايتمدي لكن
اوائل ناس فرار ايتديلر ديو جواب ويردي ميركه ديديكه براءنك جوابي سؤال افررتم من الكفار تقديرنده

وافررتم كلكم يوم حنين روايتنه نظر ايله مستقيم اولور اما مصنفك افررتم عن رسول الله صلى الله عليه وسلم
روايتنه نظر ايله تحقيقده خللى دكلدر وتوجيه ممكندر كه برا بو كلام ايله اكا اشارة ايدر كه رسول اكرم فرار ايتميوب
اظهار شجاعت ايتديلر خصوصا حضرت الله انى حفظ ايتدى والله يعصمك من الناس بيوردى بس صحابه كرام مونله
واقف ورسول اكرمه شدته موافقتلرى اولمغله رسول اكرمچى ترك وفرار ايتمه لرى متصور دكلدر غرض صحابه فرار
ايتسه لر رسول اكرم فرار وتولى ايتدكى صورتده فرار ايدرلر ورسول اكرمك فرارى محالدر بس صحابه نك دخى
فرارى محال اولور ديدى حنفى ديديكه براءنك لا قوى سائلك توهم ايتديكى ايجاب كلينك رفعى ايچوندر وما
ولى رسول الله صلى الله عليه وسلم قوليه رفع مذكورك تعليلى در خواه قسم نفى وخواه رفع مذكور تأكيد اولور
يعنى چونكه رسول اكرم فرار ايتدى جميع اصحاب نيجه فرار ايدرلر نعم سرعان ناسك ايچون شويله شويله كيفيت واقع
اولدى وشيخ ابن حجر دخى بو توجيهه اعتماد وزياده توضيح ايدوب ديديكه براءنك لا قوليله مرادى جمله سى فرار
ايتمديلر بلكه بعضى فرار ايتدى وبعضى ثابت قدم اولدى ديمكدر وبعضى مذبورك ثابت قدم اولدقلرينه ماوجهى
رسول الله صلى الله عليه وسلم قوليله تعليل ايتدى زيرا رسول اكرمك ثابت قدم اولدقلرنه براز كمسنه نك دخى
معا ثابت قدم اولملرى لازم كلور زيرا اصحابه كرام كندو نفسلرينى رسول اكرمك نفس شريفنه ييجون فدا
ايتمك اوزره مجبوللردر وبو معنا براءنك بغايت ادب وبلاغتنده ناشى در زيرا استفهام دن رسول اكرمك
صحابه ايله معا فرار ايتملرى توهم اولنور اگرچه سائل بو توهمى عن رسول الله قوليله دفع ايتدى وبراء دخى
زياده ايدوب سائل فراردن سؤال ايتمش ايكن توليه نك نفيني ايله جواب ويروب رسول اكرمك حكم وفعلنى
ومقام منزلتنى لفظ فرار استعمالندن تنزيه ايچون اگرچه مقام مقام نفى در لكن رسول اكرمك ذكرى
واقع اولان معاده لفظ فرارى نفيا واثباتا لسانه اجرا دائره ادبدن خارج در زيرا فرار تولى دن
اشنع در وتولى كاهى تحيز وكاهى كر وتحرف ايچون اولور اما فرار اكثريا خوف وجبن دن نشئت
ايدر وصحابه نك فرارى مجرد خوف وجبندن دكل ايدى لهذا طبرانى ديديكه انهزام منهى عدم عود
نيتيله اولان فراردر اما كر وحمله يه استعداد ايچون اولان فرار تحيز الى فئة قبيلندندر معلوم اوله كه
مسلمين اجماع ايتديلر كه رسول اكرم حقنده انهزام جائز دكلدر وحاشا بر كمسنه رسول اكرم فلان حربده
منهزم اولدى ديسه اكا تأديب عظيم اولنمق لازم در واگر معاذ الله تحقير وتنقيص جهتندن سويليه
قتل اولنور زيرا كافر اولور مادامكه تأديب اولنمه بزم عندمزده صحيح اولان بودر وامام مالك ويرندن بعض
جماعت مطلقا قتل اولنور ديديلر وبعضلر مبالغه ايدوب قتل اولنمق بابنده اجماع وار در ديديلر ودخى
جواب مذكورك سؤاله مطابقت وجه تطبيقنده ديديلر كه سؤال مزبور افررتم كلكم عن رسول الله صلى الله عليه
وسلم

وسلم تقديرنده اولمغله براء جوابنده جمله نك فرارينى نفى ايچون لا ديدى ورسول اكرمك تولى سى على
الاستطراد عسكرك فرارندن سر عسكرك فرارى متعارف اولمغله حاصل اولان وهمى دفع ايچون نفى ايلدى
وبعضلر دخى تطبيق مزبورده ديديلر كه تقدير كلام بودر كه لا والله رسول اكرم تولى ايتمدى كذلك رسول
اكرمك ورآسنده وآردنده اولان جماعت دخى فرار بلكه عسكرك مقدم واوكنده اولانى فرار ايتديلر
والله اعلم خاطر فاتره خطور ايدركه جواب مذكور اسلوب حكيم قبيلندندر اوله يعنى اى سائل سكا
لايق اولان بو كونه اداء بارد ايله فراردن سؤال ايتميوب بلكه يوم حنينده واقع اولان كيفيتدن
سؤال ايتمك ايدى واول كونده واقع اولان كيفيت بودر كه رسول اكرم جبل راسخ كبى لطف
الهى يه اعتماد ايدوب ثابت قدم اولديلر وايروده اولان براز كمسنه لر تولى ايتديلر وانلرك تولى
ايتدكلرى دخى بى وجه دكل ايدى بلكه تولى ايتمه لرينك سببى بو ايدى كه ديو سبب بيانه شروع
ايدوب ديديكه **تلقتهم** تفعل بابندن تلقى دن مأخوذ در قارشيلدى معناسنه **هوازن**
هانك فتحى وزانك كسريله تير انداز لوح ايله موصوف بر مشهور قبيله در **بالنبل** اسم جنس دركه مراد
سهام عربيه در وكندو لفظندن مفردى يوقدر بلكه مفردى سهام در وبعضلر نبله نك جمعيدر ديديلر
ورسول الله صلى الله عليه وسلم على بغلته اضافه عهد خارجى ايچوندر كه مراد بغله بيضادر كه
دلدل ديمكله موصوفدر نته كيم بخارى لفظ البيضاء زياده ايتدى وسلم عندنده رسول اكرمك
يوم حنينده بنديكى بغله فروه نك اهدا ايتديكى بغله ايدى ودلدل ديمكله موصوف اولان بغله لر
مقوقس اهدا ايتمشدر وجمله حاليه در **وابو سفيان بن الحارث بن عبد المطلب آخذ بلجامها**
وابو سفيان بن الحارث رسول اكرمك عم زاده سى وحليمه سعديه جهتندن رسول اكرمك رضاعا
برادرى ايدى عام فتحده وعلى جعفر ايله رسول اكرم مكه يه داخل اولمزدن مقدم ابوا نام موضعده
ملاقى اولوب اسلامى قبول ايتديلر رسول اكرم ابو سفيانى بغايت سور ايدى حتى عروه دن رواية
اولنديكه رسول اكرم آنك حقنده ابو سفيان بن الحارث من شبان اهل الجنة ديو بيورديلر وهجرتك
يكرمنجى سنه سنده حج شريفه توجه ايتمش ايدى احرامدن ايكن حلاق قره باشنى تراش ايتدردكده بر آستره
ايله باشنده اولان سكلى خطاء قطع ايدوب اخر الامر سبب موتى اولدى بالآخره وفات ايتدى
وعمر رضى الله عنه صلوة جنازه سنى ادا وعقيل بن ابى الحارثك خانه سنه دفن اولندى رضى الله عنه
يعنى وائل ناسك تولى ايتدكلرينك سببى هوازن آتلرى اوقلر ايله قارشولايوب انلرك يوزلرينه
دونورديلر اول حالده كه رسول اكرم قطوريك اوزرنده بنمش وابو سفيان دخى قطورك لجامنى طوتوب

یانلرنده دقیقه منفك اولمش ایدی رسول اکرمك بو حال اوزره اولدیغی کمال شجاعت وعدم توقیسنه
دلیلدر علما دیدیلر که رسول اکرمك متعدد آتلری وار ایکن محل حربده قاطره بندکلری بغایت شجاعت
واعدایی عدم مبالاتلرندن اولدوغندن ماعدا مسلمینك قلبی مطمئن و وقت حاجتده یانه جمیع
اولسونلر ایچون کندولری بغله یه رکوب ایله غیرلردن ممتاز و متعین قیلمشلر ایدی معلوم اوله که
روایت صحیحه ایله ثابت اولدیکه مسلمین وکفار ملاقی اولدقلری وقتده مسلمین فراره یوز طوتدیلر
حضرت عباس بر بلند آوازلو کمسنه ایدی یا اصحاب الشجرة دیو نعره‌لر اورور ایدی و حضرت عباسك
دیدیکه بو اثناده رسول اکرم کفار جانبنه بغله‌سنی زیاده سورر ایدی که بن ایلرو کفار ایچنه کیرمسون
دیو لجامینی و ابو سفیان رکابینی طوتمش ایدك مصنف مرحوم بو روایت مابینینی شو وجهله توفیق
ممکندرکه عباس و ابو سفیان لجام و رکابی مقتضای وقت اوزره علی طریق المناوبه اخذ ایتمش اوله‌لر
و دخی عباس و ابو سفیان یوم حنینده رسول اکرمك خدمتندن قطعا منفك اولمدیلر دیو وارد
اولان احادیث خبر صحیح ایله قرینه‌سیله رسول اکرم کفار مابیننده منفردا قالدی دیو وارد اولان روایت
رسول اکرمك یانلرنده اولان کمسنه‌لر بغایت آز اولمقدن کنایه اولوب ترافع مندفع اولور زیرا
نووی مسلم شرحنده اون ایکی کمسنه قالمش ایدی دیدی و عباس بن عبد المطلب شونلردن ثابت
قدم اولان اون اولمق فهم اولنور نصرنا رسول الله فی الحرب تسعة فقد فر من قد فر عنه فاقشعوا
وعاشرنا لاقی الحمام بنفسه لما مسه فی الله لا یتوجع ورسول الله صلی الله علیه وسلم یقول انا
النبی لا کذب انا ابن عبد المطلب روایه صحیحه ایکی مصراعده واقع اولان با الوساکن اولمق
اوزره در قاضی عیاض دیدیکه بعض ناس غفلت ایدوب کذبك باسنی فتح ایله و مطلبك
باسنی کسر ایله قراءت ایتدیلر یعنی بو اثناده رسول اکرم حسب و نسبه اعتمادا و حضرت اللهك
ناسدن حفظ ایدرم دیدیکی وعد کریمه اعتمادا کفاره حمله و مشرکینه صوله ایدوب دیر ایدی که
بن اول نبی‌یم که آنده کذب یوقدر بلکه حق و صدقدر پس بن فرار ایتمم و طوردوغم مقام
دن کیتمم زیرا صفت نبوت ایله کذب جمع اولمز و نبی اولانلردن یالان کلمز و حضرت اللهك
بکا نصرت ایله وعدی حق و اعدانك منهزم اوله‌سی محققدر و بن عبد المطلبك اوغلیم و بو
کلامده رسول اکرمك شجاعت و صلابتنه دلیل ظاهر واردر زیرا یوم معهودده اصحابی یانینده
پریشان اولوب اعدا مابیننده بر ایکی کمسنه ایله قالمش ایکن جهری آواز ایله بو کلام جواهر انتظام
ایله اسماع اعدایی بالاعلام ایلدی معلوم اوله که رسول اکرم جدی عبد المطلبه نسبت ادعا ایدوب

پدری

پدری عبد الله انتساب ایتمدیکی وزن قافیه یه رعایت ایچوندر یاخود پدرلری عبد المطلب حیاتنده شابا وفات
ایتمکله عرب عقدنده عبد المطلبك اشتهاری کبی مشهور دکل ایدی و عبد المطلب قریشك سیدی و اهل
مکه‌نك رئیسی ایدی و خلق رسول اکرمه ابن عبد المطلب دیرلر ایدی و دخی حضرت رسول اکرمك حقنده
عن قریب محمد ظهور ایدوب آنك ایچون شان عظیم و دبدبه کلیه اوله جغنی سیف بن ذی یزن عبد
المطلبه خبر ویرمکله عبد المطلبك بو معنایی ناسه تبشیر ایتدیکی عرب مابیننده مشهور اولمغله گویا
رسول اکرم کلام مذکور ایله بو معنایی خلقه تذکیر ایتدی که فرار ایدنلرك نفسی قوی و کفارك درونه
رعب القا ایلیه بو خصوصه مجرد تفاخر و آیین جاهلیه اوزره تنجز قصد ایله دکلدر معلوم اوله که حنین لفظی
تصغیر ایله ذی المجاز نام موضعه قریب بر وادینك اسمیدر و غزوه حنین غزوه هوازن دیمکله مشهوردر
اجمالا بیان اولنمق بو مقامه مناسب ملاحظه اولنمغله کتب معتبره‌ده بیان اولندیغی اوزره بو محله ثبت
اولندی بیانی بودر که رسول اکرم مکه فتحندن فارغ اولوب عامه اهل اسلامی قبول ایتدکدن صکره
اشراف هوازن و ثقیف رسول اکرم و مسلمینه حسدلرندن ناشی مجتمع اولوب محاربه مسلمینه عزم
ایتدیلر و رئیسلری مالك بن عوف ایدی پس رسول اکرم هجرتك سکزنجی سنه‌سی شوالنك التنجی
سبت کونی اون ایکی بیك مسلمین ایله که اون بیکی اهل مدینه و ایکی بیکی مکه فتح اولندقده اسلامی
قبول ایدن کمسنه‌لردن که آنلره طلقا دیرلر مکه‌دن چیقوب حنینك سمتنه متوجه اولدی و
مکه‌یه عتاب بن اسیدی عامل نصب ایلدی و رسول اکرم ایله مشرکیندن سکسان عدد کمسنه چیقدیلر که
صفوان بن امیه ایچلرنده ایدی و رسول اکرم اندن مهمات و لوازمیله یوز عدد زره استعاره
ایتدی پس شوالك اوننجی سه شنبه کیجه‌سی حنینه واصل اولدیلر رئیسلری اولان مالك معهود اوردوی
همایونه اوچ کمسنه‌یی جاسوسلق ایچون کوندرمش ایدی عسکر اسلامك کثرت سواد و وفرتن
مهیا اولدقلرن کوروب عسکر کفاره خبر ویرمکله درونلرینه رعب کلی طاری اولدی رسول اکرم
دخی عبد الله بن حدرد الاسلمی یی جاسوسلق ایچون کفار اوردوسنه کوندروب اول دخی اوردولرن
کزوب هوازنك مال و منال و نسوانینی رسول اکرمه خبر ویردکده رسول اکرم تبسم ایدوب تلك غنیمة
للمسلمین غدا ان شاء الله تعالی دیو بیورر دیلر پس رسول اکرم بغله بیضایه بینوب ایکی درع و مغفر
و بیضه تیمن کیدی کفار جانبنه توجه ایتدکده هوازن دخی جم غفیر و سواد کثیر صباحك ظلمتی وقتنده
عسکر اسلامه قارشو طوردیلر و وادینك اطرافنده ظهور ایتدکده بنی سلیم توقف و ادبار ایدوب و اهل
مکه دخی آنلره تابع اولدیلر و سائرلری دخی پریشان اولمغله رسول اکرمك یانینده آز کمسنه قالدی عباس

دیدیکه رسول اکرم بغله سنی کفار طرفنه سوررلردی اعدا ایچینه کیرمیه دیو بن بغله نک لجامندن و ابوسفیان
رکابندن اخذ اتمشدی ایدی عباس بغایة جهیری آوازلو کمسنه اولمغله رسول اکرم دیدیکه یا عباس انصاره
چاغر دونسونلر عباس دخی کاهی یا اصحاب السمره و کاهی یا اصحاب سورة البقره دیو ندا ایدرلردی چونکه
مسلمین عباسک صداسنی اشتدیلر لبیک لبیک دیه رك رسول اکرم جانبنه مسارعت و خاکپایلرینه
مراجعته مبادرت اتدیلر بر مرتبه ده که دابه سنی دوندرمکه قادر اولمین کمسنه لر دابه لرندن نزول ایدوب
یوزیی اوزرینه رسول اکرم حضورلرینه کلدیلر چون جمله سی رسول اکرم عندنده جمع اولدیلر رسول اکرم
امر اتدیکه صدق درون و کمال بر یکی ایله کفار خاکساره حمله صحیحه ایله حمله ایده لر پس هر بری شیر نره
کبی اعدا دینه هجوم و مقاتله یه شروع اتدیلر و رسول اکرم مبارزلرک دشمنان بو آیینه ضرب شمشیر
اتدکلرین مشاهده اتدیلر الآن حمی الوطیس دیو بیوردیلر و رسول اکرم زمین دن بر آوج تراب اخذ اتدی
و شاهت الوجوه دیوب مشرکینک یوزلرینه سپدی اصلا مشرکیندن بر کمسنه قالمدیکه آنک کوزلری
و آغزی تراب ایله طولمیه پس رسول اکرم امر اتدی که هر کس قادر اولدیغنی قتل ایلیه مهاجرین و انصار
قتله بر مرتبه ده آغاز اتدیلر که اطفال و نسانک قتلنه مباشرت اتدکده رسول اکرم منع اتدی و دیدیکه
من قتل قتیلا له علیه بینة فله سلبه و اول کونده ابو طلحه کندو باشنه یکرمی قدر سلبه مستحق اولدی
اجمال غزوة حنین بودر که ذکر اولندی والله اعلم حدیث مخمس حدثنا اسحق بن منصور حدثنا
عبد الرزاق انبانا جعفر بن سلیمان حدثنا ثابت عن انس ان النبی صلی الله علیه وسلم دخل
مکة فی عمرة القضا معلوم اوله که رسول اکرم عمره نیتی ایله هجرتک التنجی سنه سنک ذی القعده سی
غره سنده بیک دورت یوز مقداری کمسنه لر ایله مدینه دن چیقوب مکه دن طقوز میل مقداری بعید
اولان حدیبیه نام قریه یه کلدکده مشرکین آنلرک مکه یه داخل اولوب عمره ایتمه لرینه مانع اولدقلرندن
ناشی حاکم الحلیل ده بیعت اتدیکی اوزره رسول اکرم هجرتک یدنجی سنه سنک ذی القعده سی غره سنده
مشرکینک حدیبیه ده مانع اولدقلری عمره نک قضاسی ایچون صحابه کرامه امر اتدیکه حدیبیه ده هر کیم
حاضر و حین صلحده آنده بولنمش ایسه بو سنه مبارکه ده عمره یه نیت ایلیه دیو پس اول حینده حاضر
اولانلر ایکی بیک مقداری صحابه رسول اکرم ایله معا چیقوب رسول اکرم ابو رهم غفاری یی مدینه ده
استخلاف ایدوب مکه جانبنه متوجه اولمشلردی و رسول اکرم التمش عدد بدنه قربانلر ایچون سوق
ایدوب بر از سلاح و درع و مغفر و بیضه و نیزه و یوز عدد فرس کتوردی ذوالحلیفه یه وارد قده آتلر
قدامنه تقدیم ایدوب محمد بن مسلمه یی اوزرلرینه ناظر نصب ایلدی و سایر سلاح دخی تقدیم ایدوب

اوزرینه

اوزرینه بشر بن سعدی تعیین ایلیوب کندولر احرام کیروب تلبیه یه شروع و مسلمین دخی تلبیه یه آغاز اتدیلر
محمد بن مسلمه آتلر ایله ایلرو کیدوب مر الظهران نام موضعه واصل اولوقده قریشدن بر جماعته مصادف اولدی
جماعت مزبوره آندن سؤال اتدیلر که بو آتلر نه در و کیمکدر محمد بن مسلمه جواب ویردیکه رسول اکرمکدر کندولری
دخی یارین علی التحراز انشاء الله تعالی بو منزله نزول ایدرلر جماعت مزبوره بو خبری قریشه ایصال اتدکده ما
بینلرینه عظیم دغدغه و اضطراب و تشویش پس رسول اکرم سعادت ایله مر الظهرانه نزول ایدوب سلاح
مذکوری بطن یاجج دیدکلری موضعه اوس بن خولی نک یاننه ایکیوز قدر آدم قوشوب بیه کوندردیلر
و قریش مکه دن چیقوب طاغلر باشنه صعود اتدیلر و رسول اکرم دخی هدیلرینی قدامنه تقدیم ایدوب
ذی طوی یه کوندردی و رسول اکرم راحله سنه سوار اولوب مسلمین قلیچلرین قوشانوب رسول اکرمی مردم
دیده کبی محافظه ایده رك مکه یه داخل اولدیلر وابن رواحه که رسول اکرمک شتر سندن در یمشی بین یدیه
رسول اکرمک اوکنجه یورر اولدیغی حالده وهو ابن رواحه یقول بو شعری سویلر اولدیغی حالده که خلوا
بنی الکفار عن سبیله الیوم نضربکم علی تنزیله ضربا یزیل الهام عن مقیله ویذهل الخلیل عن خلیله
خلوا تخلیه دن مأخوذ امر حاضر جمع در که تخلیه دست باز داشتن معناسنه ال قالدرمق معناسنه استعمال اولندقده
عن ایله متعدی اولنور و کاهی راه وادن معناسنه یعنی یول ویرمك و اکثندن صاوولمق معناسنه
کلور بنی الکفار ده حرف ندا محذوف در تنزیل مفعولنه مضاف و فاعلی محذوفدر اولمق تنزیل الله علیه
تقدیرنده ظاهر در و علی مقدره متعلق بناء علی تقدیرنده در نضربکم ضروره شعر ایچون باءنک
سکونیله قرائت اولنور و ایکی مصراع اولده ضمیر مجرور رسول اکرمه راجع در ضربا نضربك مفعول
مطلقی در هام هامه نک میمك تخفیفیله جمعی در لکن بو مقامده جنس مراد در مبالغه ایچون که راس
یاخود وسط راس معناسنه مقیل قیلوله دن مأخوذ اسم مکاندر مکان قیلوله و موضع استراحة
معناسنه لکن بو مقامده تجرید طریقیله مکان یاخود باشه بدنه اتصالی حالنده بر استراحت کمسنه یه
تشبیه اراده قیلندی یذهل اذهالدن مأخوذدر اشغال و اغفال معناسنه یزیل و یذهل جمله لری ضربا
نک صفتیدر حاصل معنی ای اولاد کفار رسول اکرمک حرم محترمه دخولی خصوصنده یولندن صاوولک
بو کون که غلبه و نصرت بزم طرفمزده در نقض عهد ایدوب انکار قصد ایدرسه اولور سکوز سزی ضرب ایده روز
حضرت الله طرفندن رسول اکرمه بی بیغمبر اولدیغنه دخی نزول ایتدیکنه بناء یاخود کچن سنه حدیبیه ده رسول
اکرمک حرمه داخل اولدیغنه عهد ایدوب حرمه تنزیل اتدکلکوزده بناء بزکوبه ضرب ایله ضرب ایدرز که اول
ضرب باشلری بدنلرندن کیده رور و دوستی دوستندن اشغال ایدوب آییرور و حبیبی محبه اونودر

مخفی اولمیه که رسول اکرم مکه یه داخل اولدقجی کون اهل مکه دن جیقوب طاغلره کتمشلر ایکن ابن رواحه نک
تخلیه ایله امری چندان ملایم اولمدیغنه بعض شراح خلوا لفظی درمواعل التخلیه ایله تفسیر اتدیلر فقال له عمر
یا ابن رواحة بین یدی رسول الله صلی الله علیه وسلم استفهام تقدیریله در وفی حرم الله تقول شعرا
اتقول تقدیرنده یا خود ابین یدی تقدیرنده یعنی عمر رضی الله عنه ابن رواحه نک شعر قراءت اتدیکنی
استماع اتدکده دیدیکه یا ابن رواحه سن شعرک مذموم اولدیغنی بیلور ایکن رسول اکرمک اوکنده وحرم
وحرم واجب الاحترام ده شعرمی سویلرسین پس رسول اکرم عمرک ابن رواحه یی شعردن منع وتوبیخ اتدیکنی
استماع اتدکده فقال النبی صلی الله علیه وسلم رسول اکرم دیدیکه خل عنه ابن رواحه یی کندو حالنه ترک
ایله وشعردن منع اتمه یا عمر زیرا شعرک مذموم اولدیغی اطلاقی اوزره دکلدر وشعر سایر کلام کبی حسنی
مستحسن وقبیحی مستقبح در وشعر فصیحانه وکلام بلیغانه ده باشقه حالت واردر فلهی فاء تعلیلیه
ولام ابتدائیه توکید ایچون مزیده در وضمیر ثابت ابن رواحه دن صدور ایدن کلماته یا قصیده اعتباریله
شعره راجع در اسرع فیهم ضمیر مجرور کفاره راجع در من نضح النبل مفتح اصلنده صوتک صیغه سی
واقوب جقمه سی معناسنه در لکن بو مقامده رمی معناسنه استعاره قیلندی ونبل سهام عربیه معناسنه
در یعنی تحقیق ابن رواحه نک انشاد اتدیکی اشعار کفار خاکساره اتیلن اوقک تاثیرندن
زیاده سرعت ایله تاثیر ایدر وانلری یوزلرینه قارشو هجو وذم درون عداوت مشحونلرینه تیر جکر دوز کبی
تاثیرندن زیاده اثر وتیغ زبان شمشیر وسناندن اتوق مجروح ایدر والله اعلم الحدیث الرابع
حدثنا علی بن حجر حدثنا شریک عن سماک سینک کسری ومیمک تخفیفیله در بن حرب عن جابر
بن سمرة سینک فتحی ومیمک ضمیله در قال جابر جالست النبی صلی الله علیه وسلم اکثر من
مائة مرة یعنی جابر دیدیکه بن رسول اکرمک شرف صحبتیله یوزکره دن زیاده مشرف اولدم
وکان اصحابه یتناشدون الشعر حال بوکه رسول اکرمک اصحابی اکثریا مجالسه وقتنده شعر
اوقورلر ایدی یعنی بعض اصحاب بعض اصحابدن ممدوح شعر قراءتنی طلب ایدرلر ایدی وانشاد
اصلنده غیرک شعرینی قراءت دیرلر پس کلامده تجرید واردر ویتذاکرون اشیاء من امر الجاهلیة
وجاهلیت زماننده کچن شیلردن بعض شیلر سویلرلر ایدی بعض نسخه ده یتناشدون
وبعضنده امور وبعضنده جاهلیتهم واقع اولدی وهو ساکت حال بوکه رسول اکرم سکوت
ایدوب منع بیورمازلر ایدی ونذاکردن منع اتمز ایدی وربما تبسم معهم واحیانا رسول اکرم انلرله
ایله انلرک اتدیکی حکایه لردن محظوظ اولوب تبسم ایدر ایدی جمله اصحابدن بری دیدیکه کا

بنم

بنم صنمدن اتدیکم انتفاع کبی کمسنه لر انتفاع اتمیوب زیرا بن صنمی حلوایه دروب ایام قحطده بکا اهل بیتمه
ذخیره اولور ویری دخی دیدیکه بن صنمی بر موضعه قومش ایدم بر تیلکو کلوب اوزرینه تبول اتدیکنی کوردم
ودیدیم که باشنه تیلکو تبول ایدن معبود نجه معبود اولمغه صالح اولور پس اتیب جاهلیتی ترک اتدم
والحمد لله شرف اسلام ایله مستسعد اولدم رسول اکرم تبسم اتدی والله اعلم الحدیث السابع حدثنا
علی بن حجر اخبرنا شریک عن عبد الله بن عمیر تصغیر صیغه سیله در عن ابی سلمة عن ابی هریرة عن النبی
صلی الله علیه وسلم قال اشعر کلمة تکلمت بها العرب اشعر شعرا ولمقدر افضل واحسن معناسنه در
کلمه دن کلام موزون یا قصیده مراد در تکلمت جمله سی کلمه نک صفتی در یعنی عرب تکلم اتدیکی کلام
موزون جانبنده بغایه افضل اولان کلام موزون کلمة لبید لبیدک تکلم اتدیکی کلام موزون در که
الا کل شیء ما خلا الله باطل کلامیدر ترجمه سی بو بابده واقع حدیث ثانی شرحنده بیان اولنور اول
مقامه مراجعت اولنه والله اعلم الحدیث الثامن حدثنا احمد بن منیع حدثنا مروان بن معاویة
عن عبد الله بن عبد الرحمن الطائفی عن عمرو بن الشرید عن ابیه که شرید دیرشینک فتحی ورانک کسریله
ابو عمرو بن سوید الثقفی در قال شرید کنت ردف رانک کسری ودالک سکوننیله در ردیف
معناسنه که ترکیده دابه نک ارد ینه بنن کمسنه یه دیرلر رسول الله صلی الله علیه وسلم
یعنی شرید دیدیکه کونلرده برکون رسول اکرم بنی اردینه الوب برسمته کیدر ایدک فانشدته
مائة قافیة من قول امیة بن ابی الصلت بن رسول اکرمه قراءت اتدم امیة بن ابی الصلتک
شعرلرندن یوز بیت قافیه دن مراد ذکر جزء واراده کل طریقیله بیت اولدیغنه صحیح مسلم ده
حتی انشدته مائة بیت لفظی دلالت ایدر کذلک شرید یوز بیت قراءت اتدیکی رسول اکرمک
طلبندن صکره اولدیغی مسلم حدیثندن اخذ اولنور نته کیم بو بابده واقع حدیث ثانی ترجمه سنده
بیان اولنمش ایدی میرک دیدیکه امیة بن ابی الصلت شعراء جاهلیتک سرامدلرندن
غواص بحار معانی ایدی اوائل اسلامده یتشوب رسول اکرمک مبعثی خبرین استماع اتمش
ایدی لکن شرف اسلام ایله مشرف اولمغه موفق اولمدی رسول اکرم انک حقنده امن لسانه
وکفر قلبه دیو بیورر دیدر کلما انشدته انشدت له تقدیرنده حذف وایصال قیلنمشدر فروزابادی
دیدیکه انشد الشعر قراءه بیتا قال لی النبی صلی الله علیه وسلم هیه هاءک اولی وثانیه نک
کسره لریله وحا بینلرنده یاء تحتیه نک سکوننیله ها اولی همزه دن مبدل در اصلنده ایه ایدی
کلامک بقیه سنی سویله دیه جک مقامده استعمال اولنور میرک دیدیکه کلمه ایه اسم فعل در

زيرا نحو معناسنه در بر كمسنه دن بر سوزك ياخود بر ايشك زياده لكن مراد اولدركه تنوين ايله ايه ديرلر واكر
مابعدنه ايصال ايتسه لر تنوين ايله ايهٍ حدثنا ديرلر بعضيلر ديديلركه ايه يا رجل ديرلر مقصود مابيننده معهود
اولان سوزدن زياده طلب ايدوب بو سوزدن دخى سويله ديمكدر. هات الحديث قوه سنده واكر تنوين ايله
ايهٍ ديرسه مقصود مطلقا سوزدن زياده طلب ايدوب سوز سويله ديمكدر. مابينلرنده معهود كلام اولسون
اولمسون. هات حديثا ما قوه سنده والله اعلم يعنى رسول اكرم اميه نك شعرلرندن انشاد ايتدكجه شعر مزبور
حضرت الله نك وحدانيتين وبعث وحشرى متضمن اولدوغندن ناشى رسول اكرم استحسان ايدوب بكا دخى
سويله ديو بيورورلر ايدى حتى انشدته مائة بيت يعنى بيت نصب ايله يعنى نك مفعوليدر بعض نسخه ده جر ايله
مائه نك تمييزى وحكايه اولمق اوزره واقع اولدى ياخود يعنى مائة بيتٍ ايكى لفظ مائه حذف اولنوب
مضاف اليه حالى اوزره ابقا اولنوب بعض نسخه ده انشدته مائة بيتٍ واقع اولدى. ويعنى نسخه لرنده
راوى يا مصنف كلامندن اولور يعنى رسول اكرم زياده طلب بيوردقلرندن ناشى اميه شعرلرندن
يوز عدد بيت انشاد ايلدم ديدى فقال النبى صلى الله عليه وسلم ان كاد ليسلم ان مثقله دن مخففه
ولام فارقه وكاد قرب معناسنه در. يعنى رسول اكرم اميه نك ابياتن استماع بيوردقده ديديلركه اميه بن
ابى الصلت مسلم اولمغه قريب اولدى والله اعلم الحديث التاسع حدثنا اسمعيل بن موسى الفزارى فا نك
ذا نك فتحيله در وعلى بن حجر والمعنى واحد يعنى ايكى سينك روايت ايتدكلرى لفظلرك معناسى واحد بردر
قالا اسمعيل وعلى ديديلركه حدثنا عبد الرحمن بن ابى الزناد زا نك كسريله دركه اسمى عبد الله بن ذكوان در
عن هشام بن عروة عن ابيه كه عروه در عن عائشة رضى الله عنها قالت كان رسول الله صلى الله عليه
وسلم يضع لحسان بن ثابت لفظ حسان منصرف وغير منصرف ضبط اولنمشدر فعال وفعلان
وزننده اولمق ملاحظه سيله حسان ابن ثابت بن منذر ابن عمرو بن حرام الانصارى يوز يكرمى ياشنه
كيروب اللى درت سنه هجريه سنده وفات ايتدى كنيه سى ابو الوليد الانصارى الخزرجى در ابو عبيده
ديديكه عرب اتفاق ايتديلركه اهل مدرده حسان افصح شاعر ايدى منبرا نبردن مأخوذ اسم آله در
نبر رفع معناسنه فى المسجد مراد مدينه ده اولان مسجددر يقوم عليه قائما قياما معناسنه مفعول
مطلق در ميركى نقل ايتدى كه كاهى مصدر اسم فاعل وزننده كلور بعض نسخه ده يقول عليه
قائما وبعضنده يقف عليه قائما واقع اولدى يفاخر عن رسول الله صلى الله عليه وسلم او راوى
شكى ايچون در قال عروه ينافح عن رسول الله صلى الله عليه وسلم بعض نسخه ده او قالت واقع
اولدى كه ضمير عائشه يه راجع در يفاخر مفاخره دن مأخوذ در وفخر ادعاء شرف وعظمتدر

عبارتدر

عبارتدر وعن رسول الله عن جهة رسول الله تقديرنده در ياخود عن لام اجليه معناسنه ينافح حاء مهمله ايله
منافحه دن مأخوذ در مدافعه ومضاربه ومجادله معناسنه يعنى عائشه ديدى كه رسول اكرم مدينه مسجدنده
حسان بن ثابت ايچون بر يوكسك منبر وضع ايتدردى كه حسان آنك اوزرنده قائم اوله شعر وجهله كه
رسول اكرم ايچون وانلرك جهتندن تفاخر وشرفلرينى اعلام ايله الطب الثانى اوله ياخود عروه يا عائشه
ديديكه شعر وجهله قائم اوله كه مشركينك مسلمينى هجو ومذمتينى تيغ زبان ايله دفع ايليه ويقول
رسول الله صلى الله عليه وسلم ان الله يؤيد حسان بعض نسخه ده حسانا واقع اولدى بروح القدس
دالك ضمى يا سكونيله در مراد جبرئيل عليه السلام در وقدس طهارت معناسنه در روحك قدسه اضافتى جبرئيل
طاهردن مخلوق اولدوغى ايچون در وروح تسميه اولنديغى انبياء اعطاء حيوة ابديه وموقف سرمديه
كلتوردكلرى ايچوندر مدت ايچوندر ينافح او راوى دن شك ياخود تنويع ايچون در يفاخر عن رسول الله
صلى الله عليه وسلم بعض روايات ده ما نافح واقع اولدى يعنى رسول اكرم همیشه دعا ايدركه تحقيق
حضرت الله حسانى تأييد ايليسون حضرت جبرئيل ايله مادامكه رسول اكرم جهتندن مفاخره يا رسول
اكرم عدولرى اذاى مشركينى دفع ايلدكجه وان الله جمله سى ظاهرا خبريه در لكن انشا معناسنه اولمق مقابلدر
واكر خبريتى اوزره اولورسه حاصل معنى بودركه مشركينك معاذ الله حضرت الله ورسولى حقنده
تكلم ايتدكلرى كلمات فاسده واشعار كاسده نك دفعى ايچون حسانك نظم ايتديكى جواهر كرانبها
مدايح سائر شعرانك نظم ايتدكلرى حروف پاره جى اعتبار قبيلندن دكلدر زيرا بونلرك تفوه ايتدكلرى
وساوس شيطانيه دن مأخوذ وحسانك تكلم ايتديكى الهامات ملكدن مستنبطدر وانشائيه
دعائيه اولديغى صورتده حق مشركينك ذوات وانسابنى هجو وذم صددنده منظنه مخدش
كلام اولمق احتمالندن ناشى رسول اكرم حسانى تحشى مذكوردن تنزيه ايچون جبرئيل ايله مؤيد اولمه سى
استدعا ايتدى روايت اولنديكه رسول اكرم حسان دعاء مذكور ايله دعا ايتدكده جبرئيل حسانه
يتمش قدر بيت ايله امداد ايلدى ودخى روايت اولنديكه بنو تميم شاعرلرى اولان اقرع بن الحابس
رسول اكرمه كلوب ديديلركه يا محمد جيئ بزم ايله مفاخره ومشاعره ايله زيرا بزم مدحمز زين وذممز شين در
رسول اكرم بيورديلركه انا اذا مدح زان واذا ذم شان انى لم ابعث بالشعر ولا بالفخر لكن كلوب
متاعكز عرض ايلك پس خطيبلرى بر از تفاخر ايدوب شعر سويلدى رسول اكرم ثابت بن قيسه امر
ايتدى كه آنلرك خطبه لرينه جواب ويره ثابت دخى كركى كبى جواب ويروب آنلره غلبه ايلدى پس
اقرع بن الحابس اتباعى اوزرينه قالقوب ديديكه اتيناك كيما يعرف الناس فضلنا اذا خالفونا

عند ذكر المكارم • وانا رؤس الناس من كل معشر • وان لبس في ارض الحجاز كدارم • يعني رسول اكرم
حسانه امر ایتدیکه اکا جواب ویره حسان دخی ایاغ اوزرینه قالقوب دیدیکه • بني دارم لا تفخروا ان
فخركم • يعود وبالا عند ذكر المكارم • هبلتم علينا تفخرون وانتم • لنا خول بين قين وخادم
والله اعلم حدثنا اسمعيل بن موسى الفزاري وعلي بن حجر قالا حدثنا ابن ابي الزناد که اسمی عبد الرحمن در
بعض نسخه ده عبد الرحمن ابن ابي الزناد واقع اولمش عن ابيه که ابي الزناد در عن عروة عن عائشة عن النبي
صلى الله عليه وسلم مثله يعني عائشه رسول اکرم دن لفظا ومعنا حدیث سابق کبی روایت ایتدی اکرچه
اسنادلر مغایردر زیرا بو حدیثده عبد الرحمن پدرندن روایت ایتدی وحدیث سابقده هشامدن روایت
ایلدی • وصلی الله علی سیدنا وسندنا وشفیعنا واله وصحبه اجمعین الی یوم الدین باب ما جاء
في كلام رسول الله صلى الله عليه وسلم في السمر سمر سین مهمله ومیمک فتحه سیله مسامره دن اخذ اولنمشدر که
کیجه وقتی سوز سویلشمک دیمکدر صاحب نهایه دیدیکه روایت میمک فتحیله در وبعضیلر میمک سکونیله در
دیدیلر وسمر اصلنده آی آیدینی معناسنه ایدی لکن آی آیدیننده سویلشدکلری افسانه یه نقل اولندی
یعنی بو باب رسول اکرمک افسانه صورتنده واقع اولان کلامی حقنده وارد اولان حدیثلر بیاننده در
مصنف بو بابده ایکی حدیث ذکر ایلدی الحديث الاول حدثنا الحسن بن صباح باء موحده نک
تشدیدیله در البزاز زانک تشدیدیله نسبت صیغه سیدر حدثنا ابو النضر ضاد معجمه نک سکونیله در
حدثنا ابو عقيل عینک فتحی وقافک کسریله در الثقفي ثاء مثلثه وقافک فتحه سیله ثقیف قبیله سنه
نسبتدر عبد الله بن عقيل عن مجالد عن الشعبي شینک فتحی وعینک سکونیله در عن مسروق
عن عائشة رضي الله عنها قالت حدث رسول الله صلى الله عليه وسلم ذات ليلة لفظ ذات مجرد
تأکید ایچون مقحم در بعضیلر موصوف محذوفک صفتیدر ساعات ذات ليلة تقدیرنده دیدیلر نساءه
مراد کلی ازواج در ومحتملدرکه نسادن رسول اکرمه انتساب واختصاصی اولانلر اوله پس بنات
واقاربه دخی شامل اولور حدیثا تنوین تعظیم ایچوندر یعنی عائشه دیدیکه رسول اکرم بر کیجه ازواج
مطهره یه بر حدیث غریب وافسانه عجیب سویلدی • ورسول اکرمک عادت کریمه سی اکثریا شویله
جاری اولمش ایدی که ازواج طاهره نک قلوبنی تفریح وانلر ایله حسن معاشره ایچون بعض لطیفه آمیز
حکایات عجیبه سویلر ایدی بخاری روایت ایتدیکه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم خيركم خيركم لاهله
وانا خيركم لاهلي يعني سیزک خیرلیکوز اهلینه خیرلو اولاندر • وبن سیزک اهلیمه خیرلو کوزم
ودخی بیوردیلرکه ان من اكمل المؤمنين ايمانا احسنهم خلقا والطفهم باهله يعني مؤمنینک

ایمان

ایمانجه تمامتری زیاده کاملی خویی زیاده کوزل اولوب دخی اهلینه زیاده لطف ایله معامله ایدنیدر • چون رسول
اکرمدن صدور ایدن حکایه عجیبه یی نساء خبوره دن استماع ایتدیلر فقالت امرأة منهن ایچلرندن بر خاتون
دیدیکه كان الحديث حديث خرافة ظن اولنور که رسول اکرمک نقل بیوردقلری حکایه حدیث خرافه یعنی
افسانه عجیبه وحکایه ملیحه اوله • لفظ کان همزه نک ونون مشدده نک فتحه سیله تشبیه آلتیدر خرافه
خانک فتحیله غایه ظرافه • ونهایه لطافتده اولان کلام ملیح دلنشیندن عبارتدر • مطرزی دیدیکه
خرافات احادیث ملیحه معناسنه در • وزمان جاهلیتده بر کمسنه یی عرب دخی اوزره جن قاپوب کتورمش
ایدی • مدت کثیره دن صکره انسان جانبینه رجوع ایدوب اجنه میاننده کوردیکی شیلری ناسه خبر
ویردکده اول کمسنه یی تکذیب ایدوب خرافه اسمی ایله تسمیه ایتدیلر فیروزآبادی دیدیکه خرافه تمامه
کبی بر رجلدر که آنی جن قاپوب کوتورمش ایدی • انسلر میاننه کلدکده کوردیکی شیلری حکایت
ایتدکده آنی تکذیب ایتدیلر • وحدیث خرافه دیدیلر حدیث مستملح کذب معناسنه • وبو کلامدن فهم
اولنور که لفظ خرافه معنای ملاحت وکذبی متضمن اوله • لهذا ابن حجر دیدیکه امرأه خبوره رسول
اکرمک حدیثنی خرافه حدیثنه تشبیه ایتدیکی فقط ملاحت جهتندندر • زیرا حدیث خرافه وصف
ملاحت ووصف کذبی مشتمل اولمغله فقط بر وصف اعتباریله تشبیه صحیح اولور • ورسول اکرم
حدیثنی ملاحت وکذب اعتباریله حدیث خرافه یه تشبیه صحیح اولمدیغی ظاهردر • لکن بو مقامده
صاحب نهایه قولی اخذ اولنمق اوفقدر • وتکلف مذکور اعتبارندن ابعددرکه حدیث خرافه
کاهی تکذیب اولنان حدیثه وکاهی استملاح وتعجب اولنان حدیثه اطلاق اولنور دیدی • پس
امرأه خبوره نک رسول اکرم حدیثنی حدیث خرافه یه تشبیه ایتدیکی اطلاق ثانی اعتباریله اولور
وابن حجر دیدیکی کبی تجریده محتاج اولمز • وبعضیلر تشبیه مذکورده مبالغه واردر دیدیلر یعنی
رسول اکرمک حدیثی بر کلام ملیح صادقدرکه کذبه بکزر لکن کذب دکل • نته کیم غرائبک الموت
یعنی تشبیه النطق عند عموم الخلق قولنده واقع اولدی • وچون رسول اکرم امرأه خبوره دن
خرافه لفظنی استماع ایدوب بو لفظک معناسنی نساء حضراته تفهیم قصدیله سؤال ایدوب
فقال رسول اکرم دیدیکه اتدرون ما خرافة سز خرافه نه ایدیکنی وماهیتنی بلورمیسز
خطاب مؤنثده مذکر صیغه سیله تعبیر اولندیغی ازواج مطهره نک کمال عقل وادعالری ومتانت رایی
وایقانلرنده رجاله تشبیه ایله تعظیم ایچوندر • نته کیم وكانت من القانتين قولی کریمنده واقع
اولدی • ونسخه ده خطاب مؤنث صیغه سیله اتدرين واقع اولدیغی رسول اکرم خلاصته نسایه

مجمجه

خطاب اتدکلرینه شاهددر. بعضیلر دیدیلرکه محتملدرکه مابینلرنده رجال محارم یاخود وراء حجابده
یاخود قبل نزول الحجاب اجانب بولنمغله تغلیباً مذکر صیغه‌سیله تعبیر اولنمشدر. اوله رسول اکرم نساء
مزبوره‌نک حقیقة خرافه‌یی عالم اولمدقلرینه مطلع اولمغله سز خرافه‌نک کیمی بیلورمیسز دیو سؤال
دن صکره جوابلرینه منتظر اولمیوب لطفاً وکرماً خرافه‌نک شرح وبیاننه شروع ایتدی و دیدیکه
ان خرافة کان رجلا من عذرة عین مهمله‌نک ضمی و ذال معجمه‌نک سکونی ایله یمنده بر مشهور قبیله‌نک
اسمیدر اسرته الجن فی الجاهلیة فی ایام الجاهلیة تقدیرنده درکه رسول اکرمک بعثتلرندن اول
اولان زماندن عبارتدر. عائشه رضی الله عنهادن روایت اولندیکه رسول اکرم بیوردیلرکه رحم الله
خرافة انه کان رجلا صالحاً فمکثت کافک ضمی یاخود فتحیله مکثت دن ماخوذدرکه فارسیده
درنکیدن و ترکیده اکلنمک معناسنه فیهم دهرا مراد مدت مدیده‌در ثم ردوه الی الانس وکانت
یحدث الناس بما رأی فیهم من الاعاجیب یعنی تحقیق خرافه عذره قبیله‌سندن بر رجل ایدیکه جن آنی
زمان جاهلیتده اسیر ایدوب چوق زمان جنیلر مابیننده طوردقدنصکره ینه انسانلر مابیننه
کتوردیلر پس رجل مزبور اجنه میاننده کوردیکی عجایب وغرایبی ناسه خبر ویرور ایدی فقال
الناس حدیث خرافة پس ناس دیدیلرکه خرافه حدیثیدر یعنی خرافه‌نک خبر ویردیکی بغایة اخبار
عجیبه اولمغله صکره هر قچن ناس بر حدیث عجیب وافسانه غریب استماع ایده‌لر تشبیه
بلیغ طریقیله هذا حدیث خرافة دیدیلر. وبو مثل زمان جاهلیت امثالندندرکه موردی خرافه
نک خبر ویردیکی احادیث عجیبه‌در. والله اعلم الحدیث الثانی حدیث ام زرع زاء معجمه‌نک فتحی وراء
مهمله‌نک سکونی بعده عین مهمله ایله‌در. وام زرع ذکر اولنه‌جق اون بر عدد خاتونک بریلک
اسمیدر. وبو حدیث حدیث ام زرع دیمکله مشهور اولمغله عنواننده آنک اسمی تصریح اولندیکه معظم
کلام وغایة مرام آنک تقریرات دل آویز وتعبیرات وجد انکیزنده مندرجدر حدثنا علی بن حجر
اخبرنا عیسی بن یونس عن هشام بن عروة عن اخیه عبدالله بن عروة عن عروة عن عائشة
رضی الله عنها قالت جلست احدی عشرة امراة بعض نسخه‌ده جلس واقع اولدی قال فلانة قبیلندن
نته کیم سیبویه بعض عربدن روایت ایدیکه تأنیثی ظاهر اولمغله علامة تأنیثی ذکر ایتمزلر و جلست
نسخه‌سی ظاهردر زیرا فعل مؤنث حقیقی‌یه اسناد اولندی خصوصاکه مابینلرنده فاصل یوقدر
اما فاصل اولسه تذکیر وتأنیث جایز اولدیغی محلنده بیان اولنمشدر یعنی عائشه رضی الله عنها دیدیکه
اون بر عدد خاتون مکه قریه‌لرندن بر قریه‌ده یاخود عدن‌ده بر یره جمع اولوب اوتوردیلر و نساء
مزبوره‌نک

مزبوره‌نک اسملری چندان درجه ثبوته بالغ اولمدی. ولهذا آنک ذکرینه مشغول اولمدیلر. لکن ابن درید
دیدیکه ام زرعک اسمی عاتکه ایدی والله اعلم فتعاهدن جلست اوزرینه معطوفدر وتعاقدن دخی
روایت اولندی عطف سرکه تقاود طریقی اوزره یاخود قد تقدیریله حال یاخود استیناف بیانی اولمق
اوزره که بر یره جمع اولوب اوتوردقدن مرادلری بیانی مذکور اوله وتعاقدن حنفی دیدیکه تعاهد وتعاقد
من حیث اللغة متحدلردر لکن تأسیس تأکیددن اولی اولمغله مناسب اولان اولدن مراد عهدی
التزام وثانیدن درونلرنده طوغرو سویلمکه عقد وجزم مراددر. والمعتقدر ان لا یکتمن علی ان لا یکتمن
تقدیرنده علی طریق التنازع فعلین مذکورینه متعلقدر من اخبار لا یکتمن یه متعلقدر ازواجهن
شیئا یعنی نساء مزبوره بری بریله عهد وعقد ایتدیلرکه شوهرلرینک خبرلرندن برشئی مدح اولسون ذم اولسون
کتم ایتمیوب واقع حالی برر بر سویلیه‌لر فقالت الاولی بعض نسخه‌ده قالت واقع اولدی استیناف
طریقیله زوجی لحم جمل غث غین معجمه‌نک فتحی وثاء مثلثه‌نک تشدیدیله فارسیده لاغر ترکیده آروق
دیرلر جر ایله جملک ورفعیله لحمک صفتی اولمق محتملدر. وبعضیلر خبر بعد خبر یاخود مبتدای محذوفک
خبریدر هو غث تقدیرنده دیدیلرکه ضمیر مرفوع زوجه ولحم وجمله‌یه راجع اولمق محتملدر. لکن روایت
مشهوره جر ایله‌در علی رأس جبل لحمک یاجملک صفتیدر وعر واوک فتحی وعین مهمله
نک سکونی بعده راء مهمله ایله فارسیده سخت ودشوار وترکیده قتی وچتین اوزرینه اولنور مع
کوچ دیو تعبیر اولنور لا سهل فارسیده آسان وترکیده قولای دیمکدر. میرک اوچ وجه جایزدر
دیدی لا نفی جنس ایچون اولورسه لامک فتحیله اسمی اولور وجر ایله جبلک صفتی اولور غیر سهل
قوه‌سنده ولا لیس معناسنه اولورسه علی ضعف رفعیله اسمی اولور لیس سهل قوه‌سنده حنفی
روایت جر ایله‌در دیدی فیرتقی طبرانی روایتنده فیرتقی ایله واقع اولدیکه مجهول صیغه‌سیله‌در
ولا سمین لا سهل‌ده ذکر اولنان حرکات ثلاثه ایله فینتقل مجهول صیغه‌سیله‌در. وبعض
نسخه‌ده فینتقی واقع اولدی انتقا یوکسک یره چیقمقدر وانتقال برشئی کوتورمک
وانتقی برنسنه‌یی اختیار ایتمک دیمکدر. یعنی اولکی خاتون دیدیکه بنم شوهرم دوه اتی کبیدرکه
حیوانی اولمیه خصوصاکه آروق‌در وبر وجهله انتفاعه صالح دکلدر. خصوصا بر جبل ایله که
چیقمق ممکن دکل طاغ باشنده‌در. حاصلی بنم شوهرمک خیری یوقدر. زیرا کندو خیر بعید
اولدی وغندن ماعدا اقله جبل‌ده اولان نسنه کبی دسترس محالدر. آن دکلدرکه حتی
صعود اولنه. فرضا صعود ممکن اولسه سمیز دکلدرکه برازخیرندن اخذ اولنه. یاخود استر لاغر

ما نوبي انتفاعه صالح اولمدغندن غيري بغايه سيئ الخلق اولمغله باينه تقرب حيز امكان ده
دكل بازي دولت ورفاهيتي اوليدي دوليتي ده يوق كه اكا دلبسته اولنه والله اعلم
قالت الثانية زوجي لا ابث خبره باء موحده نك ضمي وثاء مثلثه نك تشديديله بث دن مأخوذ در
كه سري آشكاره ايتمكه ديرلر وخير وشرده استعمال اولنور وقاضي عياض باء موحده موضعنده
نون ايله لا انث ديو روايت ايتديكه نثك اكثر استعمالي شرده در طبراني روايتنده لا انم
واقع اولدي كه نميمه دن مأخوذدر اني اخاف ان لا اذره وزردن مأخوذدر ترك معناسنه
وماضيسنك استعمالي مهجوردر ضمير منصوب زوجه يا خود بث دن مستفاد اولان خبره راجعدر
يعني خاتون ثانيه ديديكه بن تحقيق شوهرمك سرني خيرا وشرا اظهار ايتمم زيرا بن انك خبرني
افشا ايتسم بلكه استماع ايدوب بكا ازاده دل اولمغله ميانمزه افتراق دوشه وبن انك فراقنه
قادر اولمه ميم ديو قورقرم كه انون بر ايكي صاجي بتمه مش اولادم وار ومعيشتم اكا مربوطدر
يا خود بن شوهرمك وصفنه وخبرني ترك ايتمكدن وغايت خبري طويل اولدغندن ناشي قطع
ايتمكدن خوف ايدرم زيرا انك خبري حددن بيرون وتعبير مرتبه سندن افزوندر اكر تعداده
شروع ايدرسم متلبس اولوب منقطع كلام بولنمق ايله فراغت ايتمكه مجالم اولمز والاطناب بمقصد تعداد
اولور ديو قورقرم بلكه ان اذكره شوهرمك خبرني ذكره شروع ايده جك اولورسم اذكر عجره
وبجره كندوجي اوله كه قادر اولميوب ظاهر وخفي هر نه عيبي وار ايسه ذكر ايدرم كه جميع احوالني
خصوصا قبايحني سويلمك لازم كلور عجر عين مهمله نك ضمي وجيمك فتحي بجر باء موحده نك ضمي و
جيمك فتحيله عجرة بجرة جمعيدر احوالدن كنايه معناسنده استعمال اولنور كه عجر ظاهر وبجر مخفي اولان
احوالدن عبارتدر وبعضيلر عجر بجر غموم وهموم دن عبارتدر ديديلر يعني بن شوهرمي يا خود
خبرني ذكر ايده جك اولورسم انون جكديكم جور واذيتي وانذن كورديكم سوء معاشرتي ذكر ايده رم
حضرت علي كرم الله وجهه ديدي كه اشكو عجري وبجري الى ربي يعني بن غموم واحزانمي ربمه
شكوا ايدرم وغيري كمسنه يه كشف راز ايتمم وبعضيلر دخي ديديلر كه عجر عجره نك جمعيدر كه بوغاز
طمرلرنده ظاهر اولوب برشيش در وخارج بدن ده نمايان اولور وبجر بجره نك جمعيدر كه كوبك
يرنده طشره چيقمغه در اصلكه عيوب ظاهره وباطنه ده استعمالي شايع اولدي حنفي ديديكه
لا اذره ده لو لا كلمه لا زايده در ما منعك ان لا تسجد قولنده واقع اولان كلمه لا كبي
وضمير منصوب زوجه راجعدر يعني بن زوجمي ترك ايتمكدن خوف ايدرم بلكه بني تطليق ايده والله اعلم

قالت الثالثة

قالت الثالثة زوجي العشنق عين مهمله نك وشين معجمه نك فتحه لري ونون مفتوحه نك
تشديدي بعده قاف ايله فائقده ديديكه عشنق وعشنط طويل معناسنه در بعضيلر بدخوي
معناسنه ديديلر پس اكر مراد سيئ الخلق اولورسه ما بعدي بدخوي اولدغنك ثمره سيني بيان
اولور واكر طويل اولور ايسه ما بعدي سفاهتيني بيان اولور زيرا طول مفرط ايله طويل اولان
كمسنه اكثريا سفيه اولور وخبرك تنويني حصري افاده ايچوندر يعني اوچنجي خاتون ديدي كه
بنم شوهرم مده اوزونلقدن يا بدخويلقدن غيري هنري يوقدر ان انطق اطلق اكر عيوبيني بو مجلسده
يا خود اكا تملق وعبوديت جهتندن يانينده بعض كلمات سويلرايسم بن بوشانمش اولورم
معنيسي بني تطليق ايدر وان اسكت اعلق واكر سكوت ايدرسم معلق قالورم ايم وذات بعل ما بيننده
نه زوجي وار خاتونلر كبي اولورم زيرا سائر ازواج كبي بنم ايله مخالطت وحسن معاشرت ايتمز
ونه زوجي يوق خاتونلر كبي اولورم زيرا زوجي اولمين خاتونلر زوج اخره تزوج ايدوب شوهرلرينك
تحت حمايه سنده خوشحال يا خود بالكليه شوهرندن منقطعه اولوب كندو قيدين كورمكله فارغة
البال اولور پس بنم نه نطقمده سرور ونه سكوتمده حضورم واردر ويعقوب بن السكيت وابو
علي حد السنان المذلق لفظني زياده ايتدي كه مذلق ميمك ضمي وذال معجمه نك ولام مشدده نك
فتحه لري ايله محدد وتيز وكسكين معناسنه در يعني بنم زوجم كسكين نيزه كبيدر كه بن انذن
هميشه حذر اوزره يم وهر حال ايله امنيتم يوقدر اطلق واعلق تفعيل بابندن مضارع نفس
المتكلم مجهول صيغه لريدر والله اعلم قالت الرابعة زوجي كليل تهامة تاء مثناة فوقيه نك
كسري وهانك تخفيفي بعده الف بعده ميم مخففه وبعده ها ايله مكه واطرافنه ديرلر وبعضيلر ديديلر كه
نجددن اشاغي بلاد حجازك اسميدر ومدينه منوره نجد وتهامه دن معدود اولمز زيرا غوردن هم
يوقارو ونجددن اشاغي واقع اولمشدر بلاد حجازه تهامه تسميه اولنديغي هواسي متغير اولديغي
ايچوندر تهم الدهن ديرلر ياغك رايحه سي متغير اولسه وتهامه نك كيجه سينك هواسي معتدل اولمغله
زوجني اكا تشبيه ايدوب وجه شبهي لا حر ولا قر لفظيله بيان ايلدي قر قافك فتحيله برد معناسنه در
وبعضيلر روايت قافك ضمه سيله در ديدي حنفي ديديكه حرف لا عطف ايچون بالبيس يا غير معناسنه در
وعلى جميع التقادير ما بعدي مرفوع منون اولور ونفي جنسي ايچون اولوب ما بعدي مفتوح وخبري
محذوف اولمق دخي جايزدر لا حر فيه تقديرنده واصول معتمده ونسخ مصححه يه مطابق اولان وجه اخيردر
بعضيلر لا ذو حر ولا ذو قر ايكي تخفيف ايچون مضاف حذف اولندي ديديلر وبو مقامده حر وقر

اذانك كثيره وقليلندن كنايه در زيرا حرّك تأثيري بردك تأثيرندن اكثر وحرّ زياده مضعف در لهذا
حرّي تقديم اتدي خصوصا مكه ده حرارت برودتدن زياده در ورسول اكرم بيورديلر كه من صبر على حرّ مكة
ساعة تباعد عن نار جهنم سبعين سنة يعني دوردنجي خاتون شوهرينك حسن خلق وكمال اعتدالني
بيان ايدوب ديديكه بنم شوهرم حجاز كيجه سي كبي معتدلدر كه آنده نه حرّ ونه برد واردر بلكه حالي بوكيجي
كيفيت بابينده در حاصلي حرّ مفرط كبي بني متأذي وسرماء سخت كبي متألم اتمز ولا مخافة ولا سآمة
شوهرمك عندنده خوف اولنه جق شر يوقدر وبهرحالده امن ورضام واردر ومصاحبت ومكالمه سي
بر مرتبه دلفريبدركه استماعندن طبعه كلال وذهنه ملال طاري اولمز قالت الخامسة زوجي ان دخل
فهد هانك كسريله فهد الرجل ديرلر بركمسنه چوق اويقويه مبتلا اوله زيرا فهد كه پارس ديمكله مشهور
جانوردر اسمي ربغايه كثرة نوم ايله موصوفدر لهذا چوق اويويجي كمسنه حقنده انوم من الفهد ديو ضرب
مثل ايدرلر وبو مقامده معناي مذكور مراد اولمق محتملدر يعني بشنجي خاتون ديديكه بنم شوهرم
كوندوزلرده كثرة شكار ومبارزه وكارزار وساير اعمال شاقه يه اشتغال سببي ايله وجودنه
تعب واندامنه نصب طاري اولدقده اخشام اولوب خانه يه داخل اولدقده غايةٔ بي تابلقدن
فهد كبي چوق خواب ايدر ومحتملدر خانه امورينې عدم تفحص وخانه ده نه اولدي ونه اولدي ديو
تفتيش اتممكدن كنايه اولور زيرا اكثر اوقاتده خواب آلوده اولان شخص هر شيدن اغماض عين
ايدر مقصود زوجنې حسن معاشرت ايله توصيف در زيرا وقايع خانه دن خرده خرده تفتيشي
صاحبة الداري تضييق واضراره مؤدي اولور وخاتون مزبوره كندوني كمال استقامت وعفت
وهميشه رضاء زوج ده اولمغله توصيف در زيرا شوهر زوجه سندن هر وجهله امين وهر خصوصده
مطمئن اولدقده امور بيتدن سؤاله محل قالمز بلكه خواب راحتدن غيري مصلحت بولمز وان خرج
اسد سينك كسريله اسد الرجل ديرلر بركمسنه اسد كبي شجاعت اظهار ايليه يعني اكر شوهرم خانه
دن طشره چيقوب امر قتاله قايم اولسه مانند شير اظهار شجاعت واعلان جلادت ايدر پس اخشام
اولوب خانه يه داخل اولدقده طشره ده اتديكي جرأتدن حاصل اولان تعبي دفع ايچون چوق خواب
ايتمه سي مستبعد دكلدر بو وجه اوزره جملهٔ ثانيه جملهٔ اولينك تعليلي حكمنده اولور ومحتملدر كه
جملهٔ اولينك ظاهرندن مستفاد اولان كسل وعدم جرأت وهميني دفع ايچون اوله ولا يسأل
عما عهد تاج بنهايقيده عهد كورمك معناسنه دخي كلور ديديكي اوزره بنم زوجم سابقده كورديكي
شيئي سؤال اتمز ديمك اولور يعني زمان ماضيده واقع اولان اموري فراموش ايدوب بابنده
فرض

فرضا مشاجره وآزرده لك اولمش اولسه اينه بر وجهله انكتوده مز بعضيلر عهده سنده اولان شيدن
سؤال اتمز يعني سخاوت وكرم لطف بر رتبه يه بالغ اولمشدر كه اموال وارزاق وذخايريني تفقد ايدوب
فلان شيئي نيجه اولدي ديمكه تنزل اتمز مخفي اولميه كه فقرات ثلاثه ذم ايچون اولمق دخي محتملدر يعني بنم زوجم
خانه يه كلدكده غيري ازواج كبي مباسطت ومصاحبت ايتميوب اهل بيتي ايله حسن معاشرت اتمز بلكه بر بوجاقده
ميت كبي صباحه دك ياتور اويور بنت شفه تكلم ايتميوب معاشره يه چيقار وخارج دارده اولان كنو
كبي اوغور سوزلو ايله كولر واوينار حاصلي عهده سنده لازم اولان حوايج اهل عيالدن سؤال اتمز بر دخي حميت
وغيرتسز حريفدر مكو آن بي حميت راكه هركز نخواهد ديد روي نيك بختي روداز خانه
چون بيكانه بيرون زن وفرزند بكذارد ببدبختي والله اعلم قالت السادسة زوجي ان اكل لف
لف وضم وجمع معناسنه دركه تركيده دورمك وفا رسيده نوردين ديرلر وان شرب اشتف
شين معجمه ايله شفافه دن مأخوذدركه صحاح نهايه ديديكي اوزره كاسه نك ديبنده باقي قلان
برايكي قطره يه شفافه ديرلر اشتف الرجل ديرلر بقيهٔ مذكوره يي ايچوب كاسه ده بر قطره ابقا ايتمسه
بعض روايتده سين مهمله ايله واقع اولدي ابو زيد ديديكه سففت الماء ديرلر صويي چوق
ايچوب بينه سيراب اولمسه مقصود زوجنې كثرة اكل وشرب ايله مذمتدر يعني التنجي خاتون ديديكه
بنم شوهرم بغايه اكل وشربه حريصدر بهانه كندو فارنينك طوبطوغين بيور اكل طعامه شروع ايتدكده
برقاج لقمه يي بر لقمه ايدوب كاسه دفعهٔ واحده ده سيلر سوپورر وشرب ايتدكده چناقده بر قطره
قالمينجه يه دك ايچر سايرلردن حجاب ايتمدكندن ما عدا اعيال واطفاله دخي قالسون ديمز اكل وشربه
بو منوال اوزره اولان حريفك اهل بيتنه مرحمتي ورونهيبي ده جرأت وشجاعتي وبو وجه اوزره
عبد البطن اولان بي حميتنك نه خيري اولور ونه نفعي كوريلور وان اضطجع التف اضطجاع ياني
اوزرينه ياتمق والتفاف بر شيئه صارنمق وبورنمك معناسنه در يعني صغيرلر كبي اكل وشرب
ايتدكدنصكره اويقويه كلوب اويومق مراد ايتدكده خانه نك بر بوجاغنده كندو باشقه آرتقه قاله جق
كبه سنه صارينوب صباحه دك تك وتنها طورطوب اولور وطومورلر كبي خورلدايا تور ولا يولج
الكف ليعلم البث ولوج دخول وايلاج ادخال وبث غم وحزن معناسنه در علما بو فقره
دن مراد ذم ومدح اولدقده اختلاف ايتديلر فقرات سابقه سياقنده ذم مراد اولورسه حاصل
معني بودركه بنم شوهرم اوقربله جوق الينې بنم يورغانم ايچنه صوقوب بدنمه طوقوندرمزكه بدنمده
اولان حرارت يا برودت سببي ايله بنم حزنمه واقف اوله يا خود بن شوهريمه هر وجهله حزنمي سويلمكه

مجال یوق زیرا زوج و زوجه بیننده نوع ما ملاطفه و انبساط اولمدقجه زوجه شوهرینه درد و درونینی که
سویلیه مز بنم شوهرم اوله جق اوغورسز کندو باشنه قیوریلور یاتور بنم یورغانمه گیرمز باری آندن اچدم
قوروه جق الینی یورغانه صوقسه شوقدر ایله بن دخی منبسط اولوب درونمده اولان حزنی سویلیه یم
یاخود بنم وجودیمه طاری اولان جیبان یاغیر علتی شوهریمك گرچه کبی خدمتنده قایم اولمغه مانع
اولمغله یورغانه قوشیلوب بسط اتمکه قادر اولمدغمدن ناشی بکا قهرلنوب کوسر و خانه نك بر سمتنده
وجه شروح اوزره یاتور والینی بدنمه ادخال اتمز که بنم خدمتده تقصیریمك عذرینه مطلع اوله واگر
مدح مراد اولنور ایسه **ابو عبیده** دیدیکی اوزره خاتون مزبوره نك بدننده بر علت وار ایدیکه اول
مقوله عیبی خواتین شوهرلرندن صاقلایوب و شوهرلرك مطلع اولمسندن عظیم مکدر اولورلر
پس حاصل معنی بو درکه بنم شوهرم بنم خاطریمه رعایت ایدر و درونم مکدر اوله جق ایش ایشلمز
و بنم عیب معهوده مبتلا ایدیکمی بلور و بیلوزیمه دورمز حتی بنم ایله بر یرده یاتمز والینی بنم بدنمه طوقندرمز
که ایله بنم عیبمه واقف اوله زیرا بلور که بن آنك عیبمه اطلاعندن مکدر اولورم و بندن تنفر
ایدر دیو خوف ایدر و شرم مجد و کرم و مروتندن تنها یاتماغ ارتکاب ایدوب بنی مکدر اولمسون
ملاحظه سیله ال جکرین بنم قوینومه صوقمز لکن **ابن قتیبه** بو فقره نك ماقبلی ذم ایجون که
مسوق اولوب شوهرینك مثالب و معایبنی تعداد صددنده بو فقره دخی مدح مراد اولمه
سین چندان استحسان اتمدی **ابن الانباری** شو وجهله جواب ویردیکه چونکه خواتین مزبوره
شوهرلرینك نیك و بد احوالنی کتم اتمکه تعهد و معاهده اتدیلر بعضی مدح صرف و بعضی
ذم محض و بعضی ذم و مدحی مشتمل کلمات ایله هر بری شوهرینك واقع حالنی اعلان و کیفیته که
نفس الامرده سنی اعلام اتدیلر پس جایزدرکه التنجی خاتونك زوجی صفت حمیده و ذمیمه یی جامع
اولمش اوله **وابن الاعرابی** و **خطابی** و **قاضی عیاض** جمیع فقرات ذم ایجون مسوق اولمه سین
اختیار اتدیلر و خاطر فاتره جمله فقرات مدح ایجون اولمق احتمالی خطور ایدر ابو عبیده دیدیکی
کبی خاتون مزبوره عیوب شدیده دن نفرة طبعی مقتضی بر عیب ایله معیوبه اولدیغی صورتده امراة
سادسه دیدیکه بن ستمدیده دن ایراق اولسون شویله منفر الطباع بر درده مبتلا اولمش ایکن بنم
زوجم بنی ترك اتمدی و جمیع وفا طریقه کتمدی بنی تطلیق ایله باجینمه مفارقت و بر غیر خاتون ایله
تزوج ایله مباینه و منافره واقع اولمدی لکن معاذ الله بنم مبتلا اولدیغم مرض و امراض ساریه عادیه
جبلتلرنه اولمغله بنم ایله مواکله اولمقدن احتراز اوزره اولمغین بن طعام و شرابه کندو طعام
و شرابلرن

و شرابمدن تمییز ایدوب آکا وفا ایده جك مقداری شکاهنه احضار ایدرم اول دخی کندویه مخصوص اولان
طعامی مردانه مردانه ییر و شرابنی دخی دلیرانه دلیرانه ایچر کسل آمیز کمسنه لر کبی یاب یاب تناول اتمز و
طعام و شرابی حفظ کندویه وفا ایده جك مقداری اولمغله کاسه ده غیریه بر بقیه قالمز دیمز زیرا سایر
اهل بیتك دخی طعاملری مستوفی و شرابلری مهیا اولدیغنی بیلور و دخی سرایت دن خوفا و بنم مکدر اولمغمی
استه مکندن بنم ایله تخویب اولمز و الجکرن بدنمه طوقندرمز والله اعلم **قالت السابعة زوجی عیایاء**
عین مهمله نك فتحی و ایکی یاء مثناة تحتیه و مد ایله فعالاء وزننده عی دن مأخوذدرکه ترکیده یورغونلق و
فارسیده ماندکی کبی دیرلر جمل عیایاء دیرلر اول ارکك دوه که دیشی دوه یه جماعه قادر اولمیه و قادر
اولدیغی تقدیرده دیشی دوه اندن حامل اولمیه رجل عیایاء دیرلر بر کمسنه یه که امرده یاخود سویلمکه قادر اولمیه
بعضیلر عیایاء عنتین معناسنه در دیدیلر **او غیایاء** غین معجمه ایله عیایاء وزننده در بعضیلر
اکثر روایات غین معجمه ایله در دیدیلر لکن ابو عبیده و غیریلر صواب اولان مهمله ایله اولمقدر دیدیلر
حتی عنفی مادری مالغیایاء بالمعجمه دیدی و قاضی عیاض معجمه ایله اولمه سین استصواب اتدی و کلمه
او بعضیلر اویدن شکدر و بعضیلر تنویع یا تخییر ایچوندر و بعضیلر بل معناسنه در دیدیلر غیایاء
غین معجمه ایله غی دن مأخوذدر ضلالة یا خیبت معناسنه اصلنده غوایا ایدی واو یایه قلب اولنوب
یا مثلها ... در یاخود غیایه دن مأخوذدرکه ظلمت معناسنه و هر نسنه که انسانك اوستنه کلوب حایل
اوله ظل متکاثف یا ظلمه شدیده کبی الکا غیایه دیرلر **طباقاء** طاء مهمله نك فتحی و باء موحده و مد ایله
اول کمسنه درکه بغایه حمقندن ایشلری بری برینه منطبق اولوب امورینه پیچاپیچ اولمش و فیصل
ویرمکه قادر دکل بعضیلر جماعدن عاجز معناسنه در دیدیلر حین جماعده کندو سینه سنی زوجه سنك سینه
منطبق ایدوب یا پیشدر مغله اسفلی یوقارو قالقوب کرکی کبی ایلاج بولنمیه و جماعه قادر اولمین دوه یه
جمل طباق دیرلر و بعضیلر تکلم وقتنده طوطاقلری بری برینه یاپیشوب سویلمکه قادر اولمین کمسنه در
دیدیلر یعنی بدبخت خاتون دیدیکه بنم زوجم هر ایشنده کسل اوزره در یاخود عنتین در یاخود بنم
زوجم ضلالة یا خیبته مبتلا در یاخود ظلمته دوشمش کمسنه لر کبی حیران و سرکردان کوزی مقصودی
جانبنه هدایت بولمز بر شقی حریف در یاخود انفع استیعاب ایدن سحاب متکاثف کبی جلدی
ثقیل و ظلی مستثقل بر نابکار در و دخی زیاده حماقتندن امورینه فیصل ویرمه نك طریقنی بیلمدوکندن
ایشلری بهم اوب هر ایشی مهمل و هر مصلحتی معطل قالمشدر یاخود صدری ثقیل اولمغله جندان حظ و التذاذی جوق
در جماعه قادر دکلدر یاخود اصلا تکلمندن بر معنا فهم اولنمز بر باده کار در **کل داء له داء** داء مد ایله

مرضی معناسنه جمعی ادواء کلور لفظ کلّ مبتدا اوله و داء جمله سیه خبر اولورسه معنا بودرکه هرنه کونه مرض که
میان خلقده معروفدر بنم شوهرم ایچون اول داء واردر وبنم زوجم اول مرض ایله موصوفدر واکر له داءنك
صفتی اولوب فقط لفظ داء خبر اولورسه معنا بودرکه بنم زوجم ایچون اولان هر مرض مرض کاملدرکه داء
دیمکه مناسبدر زیرا سایر ناسده اولان امراض متنوعه علاج پذیر وممکن الازاله‌در بنم زوجمده اولان
امراض متفرقه بر وجهله قابل معالجه وممکن الازاله دکلدر پس الکافیة سایرلرك مرضی مرض صایلمز
بنم زوجمك مرضنه داروی مرکدن غیری یعنی مفید اولمز وبو توجیه اوزره فقرهٔ مذکوره هذا الفرس
فرس قبیلندن اولور شجّك جیمك تشدیدیله شجّدن مأخوذ فعل ماضی وکاف مکسوره مجلس معقور
معهوده حضره اولان سایر خواتینه خطاب عام طریقیله خطابدر شجّ باش یارمق معناسنه‌در
او فلّك لامك تشدیدیله فلّدن مأخوذدرکه ترکیده کدیمك وفارسیده رخنه دار کردن معناسنه‌در
وبو مقامده اعضادن بر عضوی قیرمق معناسنه‌در وحنفی فانوسدن فلّ طرد وابعاد معناسنه
کلور دیو نقل ایتدی او جمع کلاّلك وبنم زوجم اول مرتبه سیئ الخلق ومتهوردر وبدأوضاعدرکه قارینسنه
وارنسك یا باشکی یارار یا اعضادن بر عضوکی ویروب قرار یاخود اوزکه قودار یاهم
باشکی یارار وهم بر یرکی قرار یعنی شجّ وفلّی سنك ایچون جمع ایدر بر رحمتسز دلو دلو بدخوی
قاینی التنه آقجه جو حریفدر والله اعلم قالت الثامنة زوجی المسّ الف لام مضاف الیه دن
عوضدر تقدیرنده در مسّ ارنب ترکیده طوشان وفارسیده خرکوش دیرلر زوج مبتدا
اول المسّ مبتدا ثانی مسّ خبری ومبتداء ثانی وخبری جمله سیه مبتداء اولك خبریدرکه
رابطه خصوصنده الف لام ایله اکتفا اولنمشدر وکلام مذکور تشبیه بلیغ قبیلندندر زید اسد
کبی یعنی سکزنجی خاتون دیدیکه بنم شوهریمك مسّی ارنبك مسّی کبیدرکه الیله بکا
یاپشدقده لین ویومشاقلق ایله یاپیشور وشدّة وبطش وخشونت ایله یاپیشمز حسن
خلق ولین جانب صاحبی بر وجود محترمدر والریح ریح زرنب تصحیح واعراب جهتندن
سابق کبیدر زرنب زاء معجمه نك فتحی وراء مهمله نك سکونیله نباتات نوعندن
خوش بوی بر اوتدرکه ترنج رایحه سی وبیلغون ورقی کبی ورقی واردر وبعضیلر زعفران
وبعضیلر انواع طیبدن بر نوعدر دیدیلر صاحب قاموس دیدیکه زرنب وذرنب زاء وذال
ایله بر معنایه‌در یعنی بنم زوجمك بونك یا عودینك یا اتونك رایحه سی زرنب معروف کبی
خوشدر یاخود میان ناسده مشتهردر ریح زرنب ناس مابیننده منتشر اولدیغی کبی حسنی دیدیکه

کلام

کلام مذکورك ظاهری مدحدر لکن محتملدرکه ذم ایچون مسوق اولمش اوله وجهینی تأمله حواله ایتدی خاطر
فاتره خطور ایدرکه خاتون مزبوره المسّ والریح لفظلرنده مضاف الیه دن بدل الف لام ذکر ایتدیکه
مضاف الیه ضمیر غایب تقدیر اولنه قرّه مدح ایچون اولور نته کیم بیانی اولندی فاما اولده ضمیر غایب
وثانیده یاء متکلم تقدیر اولنوب مسّه مسّ ارنب وریحی ریح زرنب قوه سنده اولورسه دخی حمل
ممکندر یعنی بنم زوجم بکا مسّ ایترکه ارنب کبی یاپ یاپ وبیلانه یاپیشور کبی مسّ ایدر هزار
شوق محبت وحرص وولع ایله یاپیشمق کرك ایدی حال بوکه بنم ریحم زرنب ریحی کبیدر واهمیشه
زوجم بکا میل کلی ایله میل ایلسون دیو زرنب ایله تطیّب ایدرم مع هذا بکا مسّ ایترکه شولکه
مشهور اولان ارنب کبی مسّ ایدر رغبت کامله وخواهش درون ایله مسّ ایلمز والله اعلم
قالت التاسعة زوجی رفیع العماد عینك کسریله اول آغج درکه بیت آنك اوزرنده طورور ترکیده
دیرك وفارسیده ستون دیرلر مراد عماد بیت شرفدر وعرب حسب ونسب جهتندن اولان شرف موضعنده
بیت استعمال ایدرلر یعنی طقوزنجی خاتون دیدیکه بنم شوهریمك نسبی رفیع وحسبی منیع رتبه سی
بلند ومنزله سی ارجمنددر ومعنای اصلی یه دخی حمل اولنمق ممکندر زیرا سادات بیوتی رفیعه
وخانه لرنك رفعتنه عمادلرنك طول ورفعتی لازم کلور یاخود عمادن بیوت مراددر ذکر جزؤ و
اراده کل طریقیله وارتفاع بیوت دخی ایکی وجه اوزره متصوردر بیوت کندو مرتفعه یا بنا
اولندیغی اماکن مرتفعه اولمغله تاکه ارباب حاجات واضیاف خصوصا ابناء سبیل اول بیوتك
اصحابنه مراجعتده دلیله محتاج اولمیه لر یاخود بیوت مزبوره مبانی ناسده مشتهر اولوب
مرجع خاص وعام اولمغله خواه نفس بیوت مرتفعه یا غیر مرتفعه خواه اماکنی عالیه یا غیر عالیه
اولسون عظیم الرماد کثیر الرماد معناسنه رماد راء مهمله نك فتحی ومیمك تخفیفی ایله ترکیده کول
وفارسیده خاکستر دیرلر وکثرة رماد زیاده کرم وسخا وکثرة ضیافتدن کنایه‌در زیرا زیاده جود
صاحبی چوق ضیافت ایدر وچوق ضیافت کثرة طبخی وکثرة طبخ کثرة رمادی مستلزمدر حاصل
معنی بنم زوجم زیاده کرم وسخا صاحبیدر دیمك اولور وکلام مذکورده معنای حقیقی مراد اولنمق
دخی محتملدر زیرا کرامك عادتلری کیجه وقتنده طاغلر باشنده بیوك آتشلر یاقارلر آینده
ورونده ظلمت لیلده اول آتش سمتنه توجه ایدوب کرام ذوی الاخلاقك ضیافتخانه سنه نزول ایدرلر
دیو وقلت نار خستت وبخلدن کنایه اولنغنه بو بیت مشهور ناطقدر قوم اذا استنبح
الاضیاف کلابهم یقولون لامهم بولی علی النار طویل النجاد نونك کسریله حمایل السیف که

ترکیده قیلیچ بایغی معناسنه و قیلجنک بایغی اوزون اولان کمسنه نک قامتی اوزون اولمق متلازم اولمغله طویل النجاد
لفظیله طویل القامة دن کنایه ایدرلر حتی بر کمسنه نک قیلیجنک بایغی طویل اولمسه دخی اکا طویل النجاد اطلاق
ایدوب طول قامتنی مراد ایدرلر حاصل معنی بنم زوجم سرو خرامان کبی بلند قامت در دیمکدر و محتملدر که توابع خدامنه
حکمی جاری دیمکدن کنایه اوله سیف السلطان طویل دیرلر حکمی اقصای ملکنه واصل در معناسنه قریب البیت
من الناد اصلنده نادی ایدی تخفیف اولنوب اخری حذف واو زیله وقف اولندی سجعه رعایة و نادی
ناسک جمعیتگاهنه و اهل مجلسه دخی اطلاق اولنور یعنی بنم زوجمک خانه سی محله نک وسطنده در که جوانب
اربعه دن خلق اکا فوج فوج مراجعت ایدرلر و اهل سخا و کرملک عادتی اودر که ارباب مجلس اکا تردد ده زحمت
چکمیه دیو منازلک میانه سنده واقع اولمشدر ارباب خست و دنائت کبی خانه سی تنها دکلدر والله اعلم
قالت العاشرة زوجی مالک اونجی خاتون دیدیکه بنم شوهرمک اسمی مالکدر یعنی میانه قلعه ده مالک
نامی ایله موصوف اولان وجود محترم بنم زوجمدر لکن خلق مالک نامنی ایشدرلر و آنک کنه ذات و حقیقت
صفاتنی بلمزلر وما مالک اما مالک کیم در و آنک ماهیتی نه در آیا هو حقیقة کنهنه اطلاع و حال شاننه
وقوف مشکلدر پس استفهام تعظیم و تعجب و تفهیم ایچون در مخفی اولمیه که ایکی موضعده سجعه رعایت
ایچون لفظ مالکک کافی اوزرینه وقف مناسبدر مسلم روایتنده خما مالک واقع اولدی مالک
خیر من ذلک ما استفهام انکاری یاخود لیس معناسنه نفی ایچوندر و کاف خطاب کسریله مجلس معقود
معهوده حاضره اولنوب عائشه دن مقدم زوجنی مدح و تعریف وجود سخا ایله توصیف ایدن خاتونه
مخصوص خطابدر یا خواتین سابقه تسعه یه یا خواتین حاضراتک جمله سنه خطاب عام طریقیله خطابدر
و لفظ ذلک زوج مذکوره اشارتدر بعیده اشاره ایچون وضع اولنان اسم اشارتی اختیار اتمک
تعظیمی اشعاردن خالی دکلدر بعضیلر ذلک ما بعدینه ذکر اولنه جق وصفه اشارتدر اولمق ممکندر
لکن توجیه اول اظهر در که مالک زوج خیر من زوجی قوه سنده یعنی سنک ایچون بنم زوجمدن خیر
زوج یوقدر حاصلی بنم زوجم سزک جمله کزک زوجلرندن خیردر و زوجنک خیر اولدیغنک وجهی استیناف
طریقیله بیان ایدوب دیدی که له ابل کثیرات المبارک قلیلات المسارح مبارک میمک ضمی و رانک
کسریله مبرک لفظنک جمعیدر که بروک دن مأخوذ اسم مکان یا اسم زمان یا مصدر میمی در
و بروک دوه چوکمکدن عبارتدر کذلک مسارح مسرح لفظنک جمعیدر که سرح دن مأخوذ اسم
مکان یا اسم زمان یا مصدر میمی در و سرح دخی یعنی کودمک معناسنه در سرحت الماشیة
دیرلر رعیتها معناسنه یعنی بنم زوجم سیزک ازواجکزدن بجه خیرلی اولمسون زیرا آنک دوه لری
چوق

چوق اتدکلرنده چوق و اوتلاغه کتدکلرنده آز اولور شو سببدن که اخشام اولوب خانه نک اطرافنده
یاخود صو ویردکلری قویونک حوالیسنده چوکوب اوتورورلر که خانه یه نزول ایدن اضیاف ایچون
قنبور دوه لردن چوق دوه ذبح اولنمغله مکان معهوددن اوتلاغه توجه اتدکلرنده آز قالورلر
بعضیلر دیدیلر که قلیلات المسارح کلامی ماقبلنی مؤکددر یعنی زوجمک دوه لری حددن بیرون
و تعداددن افزون ایکن اوتلاغه کیدوب قبیله دن اوزاق اولمزلر همان ینه قبیله یه قریب مواضع
قلیله ده اوتلارلر که خانه یه اضیاف نزول اتدکده حاضر بولونه لر دیو خانه اطرافنده چوق چوکوب
اوتورورلر کثیرات و قلیلات لفظلرینک اضافتلری صفتک فاعلنه اضافتی قبیلندن یاخود
فی معناسنه در اذا سمعن ضمیر مستکنی ابل بارکانه راجعدر صوت المزهر میمک کسریله عود دیدکلری
سازک اسمیدر ایقن ایقاندن مأخوذ ماضی جمع مؤنثدر که برشیئی یقینا و کماله ایله بلمک
معناسنه انهن هوالک هالکه لفظنک جمع مکسریدر منحورات معناسنه یعنی بنم شوهرمک
عادتی بودر که اضیاف آنک خانه سنه نزول اتدکده شراب و کباب و چنک عود و رباب ایله
مجلسی آراسته و اسباب سرور و آلات عشرت ایله پیراسته ایدر پس اول دوه لر که حوالی خانه ده
چوکمش ایدی درون خانه ده ضرب و نوازش اولنان عودک صداسینی استماع اتدکلری
ساعتده یقینا بیلورلر که خانه یه مسافرلر نزول اتمشدر و بزم برپا قلمشدر اول مسافرلره ضیافت
ایچون بوغازلنه جق دردیدیلر و دخی معلوم اوله که صاحب فائق دیدیکه مزهر مسافرلر ایچون آتش
یقان کمسنه یه دخی اطلاق اولنور زهر النار و ازهرها دیرلر اوقدها معناسنه پس بو وجه اوزره
حاصل معنی بودر که فنای دارده بروک ایدن ابل کثیرات کیجه وقتی نزول ایدن اضیاف ظلمت شبده
زحمت چکمیه لر دیو آتش یاقوب و آتش ایله مسافرلری استقبال ایدن کمسنه نک صداسینی
استماع اتدکده علی وجه الیقین بیلورلر که ینه خانه یه مسافرلر کلدی بزم چوقیمز بو کیجه اول مسافر
لره اکرام ایچون ذبح اولنه جقدر دیدیلر مخفی اولمیه که خواتین معهوده اهل بادیه دن اولوب
عود دیدکلری ساز اهل بادیه مابیننده موجود دکلدر ملاحظه سیله ابو سعید نیسابوری
لفظ مزهری میمک ضمیله تصحیح ایدوب موقد النار معناسنی اختیار اتدی لکن قاضی عیاض تخطئه
ایدوب ضم میم ایله روایت اولنمدی عندنا حالا کسر میم ایله مزهر عود معناسنه ایسه اعرابده مشهور
مع هذا خواتین معهوده نک اهل بادیه دن اولدقلری مسلم دکلدر زیرا یمن قریه لرندن بر قریه
دن اولدقلری روایت اولنمشدر دیدی پوشیده اولمیه که فائق و قاموس ده مزهر میمک کسری ایله

مواخت اتدکلری عوده و ایقاده بار ایدن کمسنه یه اطلاق اولنور دیو واقع اولوب و اهل بادیه دن اولانلر
مسلّم اولدیغی صورتده اهل بادیه میاننده عود معروف اولدیغی مسلّم دکلدر زیرا انیس العوام فی شرح
الانعام نام کتابده بو فقیر مطالعه ایتمش ایدم که عود دیدکلری ساز سایر سازلردن قدیم در دیو تحقیق
ایتمشدر مع هذا لفظ مزهر مطلقا سازه اطلاق اولنور اگرچه بعضا خاصة عوده استعمالی شایع
ایدر والله اعلم قالت الحادیة عشر نسخ مصححه و اصول معتمده ده بو وجه اوزره واقع اولدیکه قاعدهٔ
عربیه یه موافقدر که مذکرده الحادی عشر و مؤنثده و عشرة ~~شینک سکونیله~~ الحادیة عشرة دیرلر
حاصل مرکبک ایکی جزوی تأنیث اولنور مؤنثده و تذکیر اولنور مذکرده و عشرة شینک سکونی
و تانک فتحیله در و بنو تمیم شینی مکسور ایدرلر زوجی ابو ذرع زرعی یا خود اولادی چوق اولمغله بو لفظ ایله ملقب
قیلندی طرافی صاحب ذرع دیو زیاده ایتدیکی لفظک ظاهری وجه اولی مؤیددر وما ابو ذرع کلمه ما تعظیم
و تعجب ایچوندر یعنی اون برنجی خاتون دیدیکه بنم شوهرم ابو ذرع در و ابو ذرع نه در و آنک حقیقتنی
فهم ایلمک مشکلدر اناس نوس دن مأخوذ افعال بابندن فعل ماضیدر که نوس بر شیئ اشاغی یه
صارقوب متحرک اولمق دیمکدر اناسه حرکه ویره معناسنه در و بو مقامده انتقال ایتدیکه فارسیده کران
کرد لفظیله تعبیر اولنور من حلی حانک ضمیله یا خود فتحیله و یانک تشدیدیله حلیک جمعیدر حانک
فتحی ولامک سکونی و یانک تخفیفیله که زیب و زیور معناسنه اذنی همزه نک فتحی و ذالک ضم و سکونی
جایزدر روایت تثنیه صیغه سیله در وملاء میمک ولامک و همزه نک فتحه لریله ملاء دن میمک فتحی و
لامک سکونیله مأخوذدر طولدرمق معناسنه من شحم شین معجمه نک فتحیله ترکیده یاغ و فارسیده پیه
دیرلر عضدی بازو معناسنه در و تثنیه صیغه سیله روایت اولنمش یعنی ابو ذرع بنم قولاقلریمی در و جواهر
و زر و زیوردن آغر ایلدی و بازولریمی یاغدن طولدردی که سمور ایتمکدن کنایه در زیرا بازولری سمور
اولمقدن سایر اعضانک دخی سمور اولمه سی لازم کلور و بازولری تخصیص بالذکر ایتدیکی قولاقلره
قریب اولدیغی ایچوندر خصوصا بازولر اکثریا مکشوف اولمغله آنک سمورلکی سایر اجزایه نسبة ظاهردر
حاصلی ابو ذرع بکا همیشه لطف ایله معامله و هر خصوصده حسن معاشرت و مجامله ایدوب بنی زر و
زیوره مستغرق ایتدیکندن ماعدا مأکولات و مشروباتک کثرتی و حضور قلب ایله بی غم و الم زندگانی
سببیله وجودم بر اپ فربه اولدی و محتملدرکه حسن حال و طیب معاشدن کنایه اوله وبجّحنی
باء موحده نک فتحی و جیم مفتوحه نک تشدیدی و حاء مهمله نک فتحی بجح دن مأخوذدر تفعیل بابندن فعل
ماضیدر بجح فرح و تبجیح تفریح معناسنه در فبجحت باء موحده نک فتحی و جیم مفتوحه نک یا مکسوره نک
تخفیفی

تخفیفی و حاء مهمله نک فتحی و آخرنده تاء تأنیثک سکونیله بجح دن مأخوذ ثلاثی ماضی مؤنث غائب در
حنفی جیمک کسری افصح در دیدی جوهری فتح لغه ضعیفه در دیدی الی نفسی بجحت الی نفسک
فاعلی در یعنی ابو ذرع بنی شاد و فرحناک ایلدی و بو سببدن نفسم بکا شادلک و فرحلک
اظهار ایلدی حاصلی بنی مسرور ایتدی و بنم دخی نفسم مسرور اولدی بعضیلر ابو ذرع بکا تعظیم
ایتمکله بنم نفسم دخی عندمده عظیم و مفتخر اولدی معناسنه در دیدیلر وجدنی فی اهل غنیمة تصغیر صیغه سیله در
مقصود غنمک قلتنی بیان در بشق شینک فتح و کسریله روایت اولندی و اهل لغت مابیننده
فتح و ارباب حدیث میاننده کسر ایله معروفدر فتح ایله اولدیغی صورتده بعضیلر بر موضعک اسمیدر
دیدیلر و صاحب مجمل طاغک بر طرفی معناسنه که مغاره و دره گبی بر محل در دیدی یعنی ابو ذرع
تزوج مراد ایتدکده بنی فقیر الحال بر قاچ قیونلو بر جماعت ایچنده بر مغاره ده یا خود طاغده بر دره
ده بولدیکه جماعت مزبوره نک کندولری و قیونلری بغایت قلیل اولمغله مغاره یه یا خود دره یه
ساکن اولوب الکا صغنورلر ایدی و کسر ایله اولدیغی صورتده شق مشقت معناسنه در یعنی
بنی فقیر الحال بر جماعت میاننده زحمت و مشقته ملابس اولدیغم حالده یا خود بنی فقیر الحال و همیشه
محنت و مشقته مبتلا بر جماعت میاننده بولدی حنفی دیدیکه صواب اولان فتحیله اولمقدر و
بعضیلر فتح و کسر ایله اسم موضع اولمق ده لغتدر دیدیلر لکن صحیح و اولی بو مقامده شق
مشقت و ضیق معیشت و فقر معناسنه اولمقدرکه مقصود ابو ذرع خاتونی معهودی
تزوج ایتمزدن مقدم کندونک فقیر الحال و مشوش البال و ابو ذرعک علو همت و مال منال
صاحبی اولدیغنی بیاندر فجعلنی فی اهل صهیل و اطیط و دایس و منق صهیل
اصلنده آت و اطیط دوه صوتنه دیرلر لکن بو مقامده اسب و اشترک کندولری
مراددر دایس دوس دن مأخوذ اسم فاعلدرکه دوس سنبله دن آغاج یا ایاق ایله دانه یی
چقارمغه دیرلر و اکثر دانه یی سنبله دن صغر و سایر حیوانات ایله چیقارمق معتاد اولمغله
بو مقامده دایس دن بقر و حمار و فرس و بغل مراد اولنمق مناسبدر و محتملدرکه بو عمله مباشر
اولان خدام مراد اوله بالفعل آغاج ایله سنبله یی دوکوب دانه سینی اخراج ایتدکلری یا خود دانه یی
اخراج ایتمک ایچون حیوانات مزبوره یی سنبله اوزرینه سوق ایتدکلری ایچون منق لفظنه مناسب
اولان بو وجه در زیرا منق میمک ضمی و نونک فتحی و قافک مکسوره نک تشدیدی ایله تنقیه دن
مأخوذ تفعیل بابندن اسم فاعلدرکه دانه سنبله دن چیقوب صامان ایله مخلوط ایکن دانه یی

غربال ایله یا اوزگارده صاورمق ایله صاماندن تمییز ایدوب پاک ایدرم فاما مراد در حاصل معنی
ابو ذرع بنی بر قاچ قوینه فقیر الحال و پریشان احوال جماعت ایچنده بولوب ارباب دولت و اصحاب ثروه
میاننه گتوردی که آنلری دوه لر و ارقه لی جماعتم گبی مواشیسی بر ایکی قویونه منحصر دگل و عرب بادیه سنده
اصحاب خیل و ابلک شان و شوکتی اصحاب اغنامک علی الخصوص ارباب غنیمه نک شان و شهرتندن زیاده در
و اول اصحاب ثروتک زراعتلری و انواع حبوباتدن خرمنلری اولمغله سنبله لردن دانه لر اخراجی ایچون
انواع حیواناتی و بو عمله مباشر و اخراج اولنان دانه لری صامانندن تمییز و تنقیه امرینه مشغول نیجه خدامی
واردر و صاحب ضرع بسیار و زرع بیشمار اولدقلرندن عملا امور حبوباته اصلاح ایچون خرمن دوگوجی
خدمتکارلر باشقه و صاورمق و الهمک ایچون نوکارلر باشقه بعضیلر دیدی که منوّق میمک ضمی و نونک
کسری و قافک تشدیدیله انفاقدن مأخوذ اسم فاعلدر نفنق دیو تاووق و قوزغون صوتنه دیرلر
و بو وجه اوزره دخی کثرة زرعدن کنایه اولور زیرا منوّق بو صورتده مصوّت یعنی صوت ایدیجی
دیمک اولور و باغ و بوستانه و زرعی طیوردن محافظه ایچون نصب اولنان بکجی و قوریجی اشیاء
مزبوره یه گلن طیوری سنک دکلوخ و فلاخن و دور انداز و سائر آلات ایله قووب طرد ایلدکده البته
طیور مطروده چاغرشورلر و تصوّت ایدرلر پس اول کمسنه یه منوّق و مصوّت اطلاقی فی الجمله صحیح اولور
مخفی اولمیه که اصحاب ثروة مذکوره صاحب زرع اولدقلری دالیس لفظندن مستفاد اولوب وجه مذکور
اوزره منوّق بو معنایه مؤکد اولور و تأسیس تأکیددن اولی اولدیغندن ثانیا منوّق ذابح الطیور یعنی
تاووق و قاضی و اوردک بوغازلیجی معناسنه اولمق انسب ملاحظه اولنور که مقصود ابو ذرعک
مضیاف اولوب اضیاف ایچون سائر حیواناتدن ذبح ایتمکله قناعت ایتمز و خانه کی طیور دخی ذبح ایدر
و طیور مزبوره یی ذبح ایچون مخصوص بر کمسنه تخصیص ایتمشدر دیمکله ذبح اوقاتنده طیورک کثرتنه دخی [?]
اشارت اولور و منوّق لفظندن ذابح الطیور مراد اولنمغنک وجهی بودر که طیور مزبوره حین
ذبحده البته چاغروب تصوّت ایدر پس ذابح مذکور منوّق و مصوّت اولور والله اعلم فعنده ضمیر
مجرور ابو ذرعه راجعدر اقول فلا اقبّح همزه نک ضمی و قافک و باء موحده نک فتحی و تشدیدی ایله
تقبیحدن مأخوذ مضارع متکلم مجهولدر که تقبیح برشیء قبیح عد ایتمکه دیرلر یعنی ابو ذرع بنی
اصحاب ثروة مذکوره میاننه گتوردکدن صکره هر نه سوز که ابو ذرع عندنده سویلیه یم اصلا اول
سوز قبیح عد اولنوب اوزریمه رد اولنماز حبذا الشیء یعجی و یصم مخوائیه اوزره هر نه کلام که بنک
و بو آنک عندنده رد نه جاری اوله البته اول کلامده تقبیح اولنوب شو کلامک قبیحدر دینمز بلکه
هر کلامم

هر کلامم یاننده مقبول و رایجدر بعضیلر ابو ذرعک بکا قبحک الله دیمز معناسنه در دیدیلر قبحت فلانا دیرلر
بر کمسنه یه بو یک تحقیق ایله قبحک الله دیه که قبحدن مأخوذدر خیردن ابعاد و اوزاق ایتمک معناسنه
یعنی هر نه سویلر ایسم ابو ذرع بکا بو کلامی سویلمز وارقد فاتصبّح ارقد رقوددن مأخوذ مضارع متکلم
معلومدر اویقو معناسنه اتصبّح تصبّحدن مأخوذدر جوهری دیدیکه فلان ینام الصبحة و الصبحة ای ینام
وقت الصبح یقول منه تصبّح الرجل یعنی بنم ابو ذرع عندنده اول مرتبه ده حسن قبولم واردر که اخشامدن
اویورم و صبحه دیو گلدیکی اویقویه دخی اویورم و وقتی کمالده اولمغله الکافی خدمت ایدر جواریلک کثرتندن
بنم خدمته محتاج دکلدر و بکا وظیفه محبتندن بنی خواب راحتدن بیدار ایتمز لهذا ابن علی السحر خوابگاهمدن
بیدار اولوب خدمتنه شتاب ایتمم بلکه صباح اویقوسینی دخی اویویوب صکره بیدار اولورم و بکا اولان محبت
مفرطاسنه ربط قلب و سکون درونم اولمغله خدمتنده اولان جواری ایله مخالطه و معامله ایدرایکو خاطرده
اولمم و وجهه اتوزر امنیتم و محبتنک بکا منحصر اولدیغنه طمأنینتم درجه کماله بالغ اولدیغندن ناشی
سایه دولتنده شب و روز خواب و راحتده خوشحال و همیشه تحت حمایتنده مترفه البال و بالغدو
و الآصال حضور درون ایله کندو آسوده لیکله اشتغال ایدرم وأشرب فاتقمّح اتقمّح قمحدن مأخوذدر قمح
البعیر و تقمّح دیرلر دوه صویی ایچوب سیراب اولدقدن صکره باشینی یوقارو قالدرسه یعنی بن ابو
ذرعدن خواب و شراب خصوصلرنده امنیتم واردر که خواب حالی معلوم اولدی و شراب خصوصی بو وجهله
درکه آب ماینده مانند آب حیات کمیاب ایکن کثرة اکل نفایس اطعمه دن حاصل اولان حرارتی دفع
ایچون صویی دلخواهم اوزره ایچوب مرادم اوزره سیراب اولورم و ترک ایدوب باشمی صودن قالدررم
هر گز کمسنه نک ابو ذرع دولتنده زبان تعرضی دراز ایتمکه زهره سی و هیچ بر فردک آب باینده بکا
طعن ایتمکه چاره سی یوقدر بعض روایتده میم موضعنده نون وضع اولنوب اتقنّح لفظیله وارد
اولدی صاحب نهایه دیدیکه تقنّح صویی کمال مهلت ایله ایچمکه و سیراب اولدقدن صکره دخی ایچمکه
دیرلر لکن خطابی نون ایله روایتی انکار ایتدی معلوم اوله که خاتون معهوده بو مقامه گلنجه زوجی
ابو ذرعی تعریف و اوصاف حمیده ایله توصیف ایدوب ابو ذرعک مادرینک دخی احوال پسندیده
سینی بیان ایتمکه شروع ایلدی و ابو ذرعک خانه داننده اولان ذکور و اناثدن خوشنود و راضی
اولدیغنی و کندونک انصاف ایله اتصافلرینی و هر کس ایله حسن زندگانی ایتدیکنی اشعار ایچون و بو
معنایی زیاده توکید ایچون ام ابی ذرعک احوالینی سائرلرک احوالی اوزرینه تقدیم ایلدی خصوصا
عادت نسوان ام ازوجی سومزلر لهذا دیدیکه ام ابی ذرع مبتدادر که خبری جمله آتیه در

فمالم ابي ذرع كلامي مجرد تعظيم وتعجب ایچون معترضه در بو مقامده و مابعدنده روایت فایله
و ماقبلنده فابینه واقع اولدیغی ام ابی ذرع ایچون اولان تعجب اوغلی ابی ذرع ایچون اولان تعجبدن
نشئات ایدوب اکا متفرع اولدیغنی اشعار ایچون در عكومها رداح عكوم عينك ضمي یاخود فتحیله
عکمك جمعیدر عینك کسریله عدل معناسنه که ایچنده متاع اوله و ترکیده یوك دنکی دیرلر رداح راء
مهمله نك فتحیله و کسریله دخی روایت اولنوی و دال مهمله و آخرنده حاء مهمله ایله عظیم و ثقیل معناسنه
عكومك صفتی درکل عكم منها رداح تقدیرنده یاخود جماعة لا يعقل مؤنث حکمنده اولمغله صفتی
و قوعی صحیح اولور لقد رای من آيات ربه الكبرى قول شریفنده واقع اولدیغی کبی حنفی دیدیکه
اکر عكوم عينك فتحیله روایت اولنسه تأویله حاجت قالمز زیرا بو یوك جناق معناسنه درکه
آغز اولمغله مکانندر قالدرمق ممکن اولمیه یعنی ام ذرع زیاده سخا و تنذر نایتی طعامنك ظرفی
بویوك و سفره سی واسع در وبيتها فساح فانك فتحیله در ضمیله دخی روایت اولنور واسع معناسنه
بیت فسیح و فساح دیرلر طویل و طوال کبی محیی الدين نووی دیدیکه فساح فانك فتحی و سین
مهمله نك تخفیفیله واسع معناسنه در فسیح و بيتها فتاح تاء مثناة فوقیه ایله دخی روایت اولندیکه
صاحب فایق واسع معناسنه در دیدی یعنی ام ابی ذرعك خانه سنك میدانی واسع در زیاده
ثروتی و نعمتنك بغایة کثرتی و توابع خدامك و فرجی اولادعندن کنایه اوله خاتون معهوده ابی
ذرعك اوغلنك وصفنه عدول ایدوب دیدی کیم ابن ابي ذرع فما ابن ابي ذرع مضجعه كمسل
شطبة مضجع میمك فتحی و ضادك سکونی و جیمك فتحی بعده عین مهمله ایله محل ضجوع که ترکیده
یاتاجق یر و فارسیده خوابگاه دیرلر ضجع یانینی زمینه اوزرینه وضعدن عبارتدر ضجع الرجل
يضجع ضجعا و ضجوعا دیرلر یانینی زمینه اوزرینه وضع ایدوب یاتسه مسل میمك و سینك فتحه
لریله و لامك تشدیدیله مصدر میمی در اسم مفعول یعنی مسلول معناسنه بعضیلر سلولدن
مأخوذ اسم مکان در دیدی شطبة شین معجمه نك فتحی و طاء مهمله نك سکونی بعده باء موحده
بعده تا ایله سعفه خضرا معناسنه که ترکیده یشیل خرما دالی و فارسیده نهال سبز خرما ایله تعبیر
اولنور بعضیلر سیف معناسنه در دیدیلر مقصود خوابگاهنك لطافت و نظافتینی بیاندر
یعنی ابن ابي ذرع و نه ابن ابي ذرع که آنك یاتاجغی موضع قابوغی صویولمش نهال خرما یاخود
غلافندن اخراج اولنمش شمشیر مصیقل کبی نظیف و پاك و لطیف در پس کلام مذکور مضجعه کشطبة
مسلولة تقدیرنده جرد لطیفه قبیلندن اولور تخیئی اولمیه که اکرچه خوابگاهك نظافتندن ابن
مزبورکا

مزبورك ظرافتی منفهم اولور لکن لفظا و معنا تأویل و تکلفدن خالی دکلدر اولی بلکه صواب
اولان بودرکه لفظ مسل اسم مکان اولوب مقصود مکان اضطجاعی مکان شطبه یه تشبیه اولمغله
ابن مزبوری نظافت تن و نحافت بدن ایله توصیف اوله که بو وجه اوزره مسل قشر یا غلاف
حاصل معنی بودرکه ابن ابي ذرعك خوابگاهی نهال نورسیده نك قشری یاخود شمشیر براقك غلافی
کبیدر نهال قشرندن و سیف غلافندن عریان اولدقده نه کیفیتده ایسه ابن مزبور دخی خوابگاهندن
چیقدقده اول کیفیتده اولور و ما دامکه مضجعنده قرار داده اوله قشرندن چیقمش نهال و غلافنده
اولان شمشیر کبی اولور محصل مضجعك ابن مزبوره اشتمالی قشرك نهاله و غلافك شمشیره اشتمالی
کبی در وتشبعه ذراع الجفرة تشبع اشباع دن مأخوذ مضارع مؤنث غایب معلوم درکه
ترکیده طویورمق و فارسیده سیر کردن دیمکله تعبیر اولنور جفره جیمك فتحی و فانك سکونیله دیشی
اوغلاق که فارسیده بزغاله ماده دیرلر و بعضیلر دیدیلر که دورت آیلق قوزیدرکه ممه دن کسلمش
اوله مذکری جفردر مقصود ابن مزبوری قلة اكل و کثرة حمیه ایله توصیف یاخود لحم قلیل و ملایمنی
یارك اولمغله تعریف در یعنی ابن ابي ذرع بر مرتبه ده کم خوار و شرعا و عرفا ممدوح اولدیغی اوزره
قليل الاكل ایدی که آنی بر اوغلاقك یاخود دورت آیلق قوزینك ذراعی آنی اشباع ایدوب
طویورر بعض روایاتده وترویه فیقة البقرة لفظی زیاده قیلندی تروی ارواء دن مأخوذ
افعال بابندن مضارع مؤنث معلوم درکه ترکیده قاندرمق و فارسیده سیراب کردن دیرلر فیقه
فانك کسری و یاء مثناة تحتیه نك سکونی بعده قاف ایله ایکی ساغم مابیننده اولان مدتده مجتمع
اولان سود در اصلی فوقه ایدی واوك ماقبلی مکسور اولمغله یایه قلب اولندی جمعی فيق
صکره افواق کلور صکره ینه جمعلیوب افاویق کلور اقامت الناقة تفيق افاقه دیرلر
اگر ممه سنده فیقه مجتمع اولسه یعنی ابن مزبور بر مرتبه ده قلیل الشرب درکه بر صغرك ایکی ساغمی
مابیننده مجتمع اولان سود آنی سیراب ایدرکه صغرك ممه سینی صعقوب سودینی چیقارد قدن
صکره بر دخی صعقوب چیقار جق قدر مدتده حاصل اولان سود آنك عطشینی ازاله ایدر دیمکدر
بنت ابي ذرع فما بنت
خاتون معهوده ابی ذرعك دخترینك وصفنه شروع ایدوب دیدیکه
ابي ذرع طوع ابيها وطوع امها طوع الطاعة معناسنه رجل عدل قبیلندن مبالغه ایچون
مذکوردر یعنی ابی ذرعك قزی و نه قزی که پدر و مادرینه بغایة مطیعه در و هرگز آنلرك
رضاسنه مخالف حرکت اتمز و لفظ طوع مکرر ذکر اولندیغی والد و والده دن هر برینك

امر و نهیسنه مطیع و کمال مرتبه منقاد اولدیغین اشعار ایچون در وملاء کسائها ملاء طولوکه
خانسیده پرزدیرلر لکن بو مقامده مملی یعنی طولدیریجی معناسنه مبالغه ده خالی دکلدر کساء
ثوب معناسنه در مقصود بنت مزبوره یی فربه لک ونازده ممدوح اولدیغی وجهله اوزره ضخامت
جسم وکثرت لحم وشحم ایله توصیف در یعنی بنت ابی ذرع بغایه سمین اولمغله ثوبینی مالامال
طولدرشدر وثوبنده لحم وشحمدن خالی موضع یوقدر بعضیلر خانه سنده کیه جک اثوابک
کثرتندن کنایه در دیرلر یعنی خانه سی ثوبی ایله طولودر وثوبندن غیری نسنه صغار
محققی اولمیه که ملاء کسائها اضافه ایله اولمسی ما قبلنه وما بعدنه مناسبدر لکن محتملدر که ملاء
کسائها تنوین ایله ایدی مملوة کسائها قوه سنده اوله یعنی جسمی ایله ثوبی طولمشدر وبو وجهی
بعض روایاتده زیاده اولنان وصفر رداؤها لفظی مؤیددر که صفر صادک کسری وفانک سکونیله
خالی معناسنه در هروی دیدیکه یعنی ضامرة البطن در قارنی بویوک دکلدر معناسنه زیرا رداء
بطنه وارنجه اوزون اولور قارنی کوچک اولدقده ردایی بوش اولور وغیریلر دیدیلر که بدننک
یوقاروسی اینجه وخفیف معناسنه در زیرا محل رداء اعلای بدندر واسفل بدن محل کن اولمغله
اسفلی ملو ممتلی ولحم دیمکدر اولور وبو معنایی وملاء ازارها روایتی تایید ایدر زیرا ازارک
محلی اسفل بدندر قاضی عیاض دیدیکه اولی اولان بودر که مراد منکبلری ممتلی ولحم وممه لری مرتفع
اولمغله ردایی اعلای بدندن قالدیروب جسمنک یوقاروسنه طوقنمز ورداخالی اولور لکن
اسفل بدن بو منوال اوزره اولمز واکر صفر ردائها اضافت ایله روایت اولندی ایسه سایر فقره لر
کبی لفظ صفر متعدی معناسنه تأویل اولنوب ردا سنی خالی ایدیجی دیمک اقتضا ایدر والله اعلم
وغیظ جارتها غیظ غضب وخشم معناسنه در جاره ضره دیمکدرکه بر کمسنه نک ایکی منکوحه سی
اولسه مثلا اول خاتونلر بری برینه نسبته ضره دیرلر همرک دیدیکه قومشی واهمایه معناسنه
اولان جار لفظنک مؤنثی دکلدر زیرا اسم جامد اولمغله مؤنث کلمه نک جمعی یوقدر مقصود
بنت مزبوره نک رشک زنان ومحسوده همشوهر اولدیغین بیاندر یعنی بنت ابی ذرع
جمال صورت وکمال سیرت صاحبه سی اولوب زوجنک اکا میل ورغبت وتعلق ومحبتنی ضره سی
مشاهده ایتمکله همیشه افتاده آتش حسد اولور بعض روایاتده عقر جارتها واقع اولدیکه عقر
عینک فتحی وقافک سکونی ایله هلاک معناسنه در یعنی ضره سی غیظ وحسده القا ایتمکله هلاک
ایدیجی در وبر روایتده عبر جارتها واقع اولدیکه عبر عینک مهمله نک ضمی وبای موحده نک سکونیله

کسریله

کسریله عبرت دن مأخوذدر یعنی ضره سی آنک حسن وعفت وعقلنی کوروب آندن عبرت آلور یاخود
فتح ایله عبره دن مأخوذدر کوز یاشی معناسنه یعنی ضره سی آنک جمال زایدو وکمال مفرطنی و
زوجی عندنده حسن وقبولی اولدیغین کوروب غایت رشک وحسدندن اشک حسرتی دیده لرندن
ریزان ایدر خاتون معهوده ابی ذرعک مملوکه سنک وصفنه شروع ایدوب دیدیکه جاریة ابی
ذرع فما جاریة ابی ذرع لا تبث حدیثنا تبثیثا لا تبث تانک فتحی وبای موحده نک ضمی
وثای مثلثه نک ضمی وتشدیدیله بث دن مأخوذدر اظهار معناسنه حدیث کلام وخبر معناسنه تبثیثا
تبث لفظنک مفعول مطلقی در من غیر بابه وتبتل الیه تبتیلا قول شریفنده واقع اولدیغی کبی
یعنی ابو ذرعک جاریه سی ونه عجب جاریه در ما بینمزده واقع اولان نیک وبد کلماتی کتم ایدوب
اغیاره فاش ایتمز بعض روایاتده لا تنث واقع اولدی بای موحده موضعنده نون ایله که ایکیسی
بر معنایه در وبعض روایاتده ولا تغث طعامنا تغثیثا دخی زیاده قیلندی تغثیث غین
معجمه وثای مثلثه ایله افساد معناسنه در غث فلان فی کلامه واغثه دیرلر فاسد کلام سویلسه
یعنی جاریه معهوده بزم طعاممزی افساد ایتمز ولا تنقث قافک ضمیله تطلب وزننده نقث دن
مأخوذدر نونک فتحی وقافک سکونی وثای مثلثه ایله نقل واخراج وتفریق وپریشان ایتمک معناسنه
در فائقده ولا تنقل دخی روایت اولنور دیدی ولا تنقث قافک کسری وثانک تشدیدیله تفعل
بابندن اولمق اوزره دخی روایت اولندی میرتنا میمک کسری ویای مثناة تحتیه نک سکونی
بعده رای مهمله نک فتحی بعده ها ایله ذخیره خانه وطعام معناسنه تنقیثا تنقث لفظنک
من غیر بابه مفعول مطلقیدر تحقیق اولمیه که فعل تحتنده اولان اجناسه ایهام اوزره متناول اولمغله تکثیر
وتکثیره دلالت ایدن تفعیل صیغه سنی فعل مذکوره مفعول مطلق ایتمک صحیح اولور مقصود جاریه
معهوده یی امانت ودیانت وصیانت وذخایر بیت ایله توصیف در یعنی جاریه مزبوره خانه ده
اولان ذخایرمزی محافظه ایدوب پریشان ایتمز ولا تملاء بیتنا تغشیشا غین معجمه ایله غش دن
مأخوذدر خالص مقابلی لکن لا تملاء لفظی لا تغش معناسنی متضمن اولمغله اوفق ملاحظه اولنور
یعنی جاریه معهوده بزم خانه مزی طولدرمز خیانت ونمیمه ایله ملوث ایتدیکی حالده یاخود فرجینی
محافظه ایتمکله خانه مزی فحش ایله تلویث ایتمز وبعض نسخه ده تعشیشا عین مهمله ایله واقع اولور
که عش دن مأخوذدر آشیانه مرغ معناسنه یعنی جاریه معهوده خانه مزی خس وخاشاک وکناسه
ایله طولدرمز وسیلر سوپورور قوش یواسی کبی ایدر بعض نسخه ده بیتنا موقعنده بینا واقع

اولدي تا موضعنده نون ايله خاتون معهوده كندو سركذشتيني بيانه شروع ايدوب قالت ديدي كه خرج
ابو ذرع والاوطاب وطب لفظنك جمعيدر واوك فتحي وطاء مهمله نك سكونيله سقاية اللبن معناسنه
كه ياغ چيقارمق ايچون سود وضع ايتدكلري ظرفك اسميدركه آنگا تركيده يايق وفارسيده نوه ديرلر
ابن السكيت ديديكه وطب جذع معنيه طغوز آيلق قوزي جلدندن ياخود ايكي ياشنده قويون دري
سندن ياپدقلري سود قابي دركه وطبك جمعي اوطابدر كلمك بغايه قليل در بلكه اوطب ووطوب
كلور وابو عبيده وطبه نك جمعيدر ديدي بعض روايتده وطاب واوك كسريله رجال وزننده
واقع اولدي تمخض تمخض دن مأخوذ مضارع مؤنث مجهول دركه تمخض ميمك فتحي وخاء معجمه نك سكوني
بعده ضاد معجمه ايله قايمغني آلمق ايچون سودي ظرف موقوفده چالقايوب تحريك ايتمكه ديرلر ومبتدا وخبردن
منعقده اولان جمله خرج نك فاعلندن حال در يعني ام ذرع ديديكه ابو ذرع كونلرده بر كون خانه دن طشره
چيقدي سود قابلري قايمغني آلمق ايچون چالقانور اوليدي حالده كه مقصود ايام بهار كلوب اوقات
خصب ورخا اولديغني اشعاردر زيرا عرب بويله وقتلرده تجارت قصديله خانه دن چيقوب بلادده
تردد ايدرلر فلقي ابو ذرع امراة معها ولدان لها يمشيء ولدان مقرونان بها قوه سنده امراة
نك صفتيدر لفظ لها ايله تقييد ولدان مزبوره نك كندو ولدي اولوب غيرك نسنه نك اولمديغني
اشعار ايچوندر كالفهدين ولدان لفظنه صفتدر تشبيهان بالفهد تقديرنده وظاهر
اولان مابعدنده يلعبان لفظنه متعلق اولمقدر ويلعبان جمله سي دخي ولدان لفظنك
صفتيدر فهد پارس ديدكلري جانوردر كه چست وچابك اولمغله آنكله ضرب مثل اولنور واكرام
ايدن كمسنه يه مانوس اولور وبويوك كوچكنه نسبت زياده تعليمه قابل در من تحت خصرها خاء
معجمه نك فتحيله اف بلي واورطه سي معناسنه در برمانتين رمانه نك تثنيه سيدركه انار
ديدكلري ميوه در يعني ابو ذرع خانه دن طشره چيقدقده بر خاتونه ملاقي اولديكه اول خاتونك
يانجه يورور ايكي كندو چوجقلري واركه ايكي پارس كبي اويناشورلر خاتونك بلي آلتندن
ايكي انار ايله مراد خاتونك ايكي ممه لريدر حاصلي ولدلر كوچك اولمغله والده لرينك بلي آلتنه كروب
والده لرينك ممه لريله ملاعبه ايدرلر من تحت صدرها ومن تحت ذراعيها روايتلري بو معنايي تأييد
ايدر وخاتونك بو كلام ايله ابو ذرعك امراه مذكوره يه ميل ورغبت ايتدككي سببنه اشاره ايدركه
امراه مذكوره اگرچه ثيبه وايكي ولد صاحبه سيدر لكن ولدلر صغير اولوب امراه نك ممه لري انار كبي
اولدغندن سنه اولمدغنه استدلال اولنور ابو عبيده ديديكه خاتونك اصل غرسي بويوكت
اولمغله

اولمغله بوزني يوخار وياتوقره آلتنده بلي زمينه طوقونوب انار واروب همكه حكك قدر فرجه حاصل اولوركه
چوجقلر اول فرجه دن الكرنده اولان انارلري آتوب كچيروب وبو وجهله اويناشورلر قاضي عياض مسلم شرحنده
بو معنايي تزييف ايدوب ديديكه صبيان والده لرينك آلتنده انار آتوب كچورمك متعارف اولمدغندن
ماعدا انسوانك وجه مذكور اوزره ياتوب رجال آنلري بو اسلوب اوزره مشاهده ايتمك بغايت مستبعددر
فطلقني ابو ذرع امراة مذكوره يي بو وجهله شروع اوزره كوردكده بني تطليق ايدوب ونكحها امراة
مذكوره يي نكاح ايدوب آلدي وبني ترك ايلدي فنكحت بعده رجلا سريا سين مهمله ايله شريف
وبعضيلر سخي معناسنه در ديديلر ركب شريا شين معجمه وراء مهمله ويا مشدده ايله سريع الجري
فرسدن عبارتدركه آنكا فتور وانكسار طاري اولميه واخذ خطيا خاء معجمه نك فتحيله ياخود
كسريله لكن فتحيله اشهردركه خط عمان وبحرين جانبنده لب درياده واقع بر قريه نك اسميدر وساحله
خط ديرلر ماء وتراب مابيني فاصل اولديغي ايچون قريه مذكوره ده ياپدقلري نيزه يه رمح خطي
ديرلر قاضي عياض ديديكه خط خشبه رمحدر ديدكلري قول مردوددر واراح راء مهمله ايله
اراحه دن مأخوذ افعال بابندن فعل ماضيدركه اخشام وقتنده ماشيه يي مرعيدن مراحه
كتورمكه ديرلر كه مراح ميمك ضميله ياتاجق يير معناسنه در علي نعما نونك وعين مهمله نك
فتحه لريله ابل وبقر وغنم مجموعي ياخود بعضي كه ابل ديمكدر قاضي ديديكه اكثر اهل لغت لفظ نعمي
فقط ابله اطلاق ايدرلر ثريا ثروه دن مأخوذ صفت مشبهه دركه اصلنده ثريو ايدي كثير معناسنه
نعم لفظنه صفت واقع اولديغي لفظنه حملا ياخود لفظ نعم كاهي مذكر استعمال اولندغنه بنادر
واعطاني من كل رائحة رائحه رواح يعني اخشام وقتي ياتاغنه كلن ابل وبقر وغنم وعبيد
معناسنه اسم فاعل دركه اصلنده راوحه ايدي زوجا جفت جفت ياخود صنف صنف معناسنه
بعض روايتده من كل ذابحة واقع اولدي ذال معجمه وباء موحده مكسوره ايله فاعل بمعني مفعولدر
من كل شيء يجوز ذبحه معناسنه وظن اولنوركه رائحه لفظندن متغير اوله وقال قايل زوج ثاني در
كلي كافك ضمي ولامك كسري ايله اكلدن مأخوذ امر حاضر مؤنث در ام ذرع حرف ندا محذوفدر
وميري ميره دن مأخوذدر ميمك كسريله كالاول امر حاضر مؤنث در وميره اول طعام دركه انسان
آني اهلي ايچون ديار غيردن جلب ايليه وبو مقامده اعطي اهلك معناسنه در حاصل معني بودركه
ابو ذرع بني تطليق ايتدكدن صكره بن دخي رجوليتده كامل بر شريف كمسنه يه نكاح ايله واردم
كه هر كجه ايلور ردباد پا فرسنه بنديكي ورمح خطي يدنه الدي ونعم ايچون اشتر وكاو وكوسفنددن

چوق حیوانی مرعالرندن یاتاقلرینه کتوردی و بکا حیوانات مذکوره دن جفت جفت اعطا ایدوب دیدی که
یا ام ذرع دخی ایمک اوزره اکل ایله و خصم و قومکدن دخی دریغ ایتمیوب انلره دخی مرادک قدر اعطا
و احسان ایله بعده ام ذرع و ما الجیب الا نجیب الاول ابو ذرعک وسعه دولت و وفره رفاهیتیلن
زوج ثانینک دولت و رفاهیتنه ترجیح ایدوب دیدیکه **فلو جمعت کل شیء اعطانیه** ضمیر مستکن زوج
ثانی یه راجعدر **ما بلغ اصغر آنیة ابی ذرع** یعنی اکر زوج ثانینک بکا اعطا و احسان ایتدیکی هر شیئی
بر یره جمع ایتسم ابو ذرعک زیاده کوچک چناغنک قیمتنه یاخود بغایه کوچک حلقا چناغنک
طولوسنه بالغ اولمز بعض کتبده واقع اولدیکه عروه دیدیکه **قالت عائشة رضی الله عنها** عائشه
دیدیکه مزبوره خاتونلرک کلماتینی بن سویلیوب تمام ایتدکده **فقال لی رسول الله صلی الله علیه
وسلم** رسول اکرم بکا دیدیکه یا عایشه **کنت لک کابی ذرع لام ذرع** بن سکا ام ذرعه نسبت
ابی ذرع کبی اولدم الفت و وفاده سنی بکر ایکن تزوج و سکا اشیاء کثیره اعطا ایلمک
جهتلرنده طلاق و افتراق جهتندن دکل زیرا تشبیه جمیع وجوه دن اولمق لازم دکلدر حنفی دیدیکه
کنت لک و لام ذرع قولنده بر معنای لطیفه اشارت واردر که لام منفعت ایله ذکر اولندی و
مضرت معناسینی مفید اولان علی لفظیله ذکر اولنمدی طلاق و امراه اخری یه تزوج احتمالنی
دفع ایچون و دخی لفظ کان دوام ایچوندر یا خود انا لک قوه سنده زایددر تحقیق اولنمیه که
لفظ کان زاید اولدقده عامل اولمز و بو مقامده تاء متکلم متصل و آنده عامل اولمشدر و دوام
اعتبارینه دخی حاجت یوقدر زیرا رسول اکرم وقت تکلمه کلنجه واقع اولان کیفیتدن اخبار ایدوب
مستقبلی علم اللهه حواله ایتدی و دخی حنفی دیدیکه ام ذرع حدیثنده فواید کثیره واردر مثلا
اهلی ایله حسن معاشره و عائشه نک فضیلتی و سمرک جوازی کذلک امم سالفه نک خبرلرین سویلمک
جایز اولدیغی و بر شیئی بر شیئه تشبیه اولندقده مشبه مشبه به ایله جمیع وجوهده متحد اولمق لازم
اولمدیغی کبی و دخی کنایات طلاق لر نیته مقارن اولمدقجه طلاق واقع اولمدیغی زیرا رسول اکرم
عائشه یه کنت لک کابی ذرع دیدی و ابو ذرعک افعالندن بری ام ذرعی تطلیقدر و رسول اکرم
کلام مذکور ایله طلاق نیت ایتمکله مجرد تشبیه ایدوب طلاق واقع اولمدی والله سبحانه اعلم وصلی الله علی
سیدنا و سندنا و شفیعنا محمد و آله و صحبه اجمعین الی یوم الدین **باب ما جاء فی صفة نوم رسول الله
صلی الله علیه وسلم** یعنی بو باب رسول اکرمک اویقولرینک وصفی حقنده وارد اولان احادیث
شریفه بیانندهدر مصنف بو بابده التی حدیث ذکر ایلدی **الحدیث الاول حدثنا محمد بن المثنی
حدثنا**

**حدثنا عبد الرحمن بن مهدی حدثنا اسرائیل عن ابی اسحق عن عبد الله بن یزید عن البراء بن عازب
ان رسول الله صلی الله علیه وسلم کان اذا اخذ مضجعه** میمک ضمی و ضاد معجمه نک سکونی و جیمک
فتحی یا خود کسریله محل مضجع که یاتاجق یردر و اخذ مضجعدن مراد خوابکاهده اویومق دربس
اذا اراد النوم فی مضجعه تقدیرنده اولور **وضع کفه الیمنی تحت خده الایمن** بعض روایاتده تحت
رأسه و سلم روایتنده یضطجع علی شقه الایمن لفظی واقع اولدی یعنی براء بن عازب دیدیکه رسول
اکرم خوابکاهلرنده خواب مراد ایتدکلرنده صاغ الینک آیاسینی صاغ یوزینک آلتنه وضع ایدر
ایدی صاغ ال قوی و تیامن اولی اولدیغی ایچون و امتک کیفیت نوم و اضطجاعی تعلیم ایچون
قسطلانی مواهب لدنیه ده دیدیکه صاغ جانبنک اوزرینه یاتوب اویومقده بر سر عظیم وار
در که قلب صول جانبه معلق اولمغله صول جانبنک اوزرینه یاتوب اویوین کمسنه نک اویقوسی
آغر اولوب کیج اویانور صاغ جانبنه یاتدوغی وقتده قلب مضطرب اولوب راحت ایله اویویه مز
و تیز اویانور و صول جانبی اوزرینه اویومق اگرچه راحتلودر لکن قلبه مضردر زیرا اعضا قلب
جانبنه میل ایتمکله قلبه مواد منصب اولور و یوزی یوقاری یاتمق استراحت ایچون ضرر ایتمز لکن
اویومق ایچون مضردر و یوزی آشاغی یاتمق جمله دن بتردر سنن ابن ماجه ده واقع اولدیکه
رسول اکرم بر شخصی مسجدده یوزی آشاغی یاتور کوروب آیاغیله دورتدی و دیدیکه قم واقعد
فانها نومة جهنمیة یعنی قالق یاخود اوتور زیرا بو اویقو جهنمه منسوب اویقودر و رسول اکرم
کیفیت مشروحه اوزره اویودقلری تجرد اته مرحومی ارث دکلدر خصوصده تیامنه معتاد اولدقلری
ایچوندر والا رسول اکرم صاغ و صول جانبنه یاتدقلری مساویدر زیرا تنام عینه ولا ینام قلبه
نحوایسی اوزره آنک قلبی اویوماز و بر وقتده غافل اولمز و قلبک نه قدر که حیوقی قوی اولسه
بدن اویودقده قلب اویومز چونکه بو حالت رسول اکرم ایچون حاصلدر بدن تنظیفلری خواب ایله
اولدقجه انیشه قلب کیمی نمالری کرد غفلت ایله مکدر اولماز **وقال رب قنی** و قنی دیقی در امر حاضردر
احفظنی معناسنه **عذابک یوم تبعث عبادک** دخی رسول اکرم اول وقتده بو دعایی اوقور ایدی
یعنی یارب سن بنی عذابکدن حفظ ایله قیامت کوننده که سن قوللرکی بعث و احیا ایدرسین
و بو کلامده النوم اخ الموت مضمونندن خوابدن بیدار اولمق بعث منزله سنده اولدیغنه اشارت
واردر مهذا خوابدن بیدار اولدقده الحمد لله الذی احیانا بعد ما اماتنا والیه النشور دیو بیوررلر
ایدی مخفی اولمیه که رسول اکرم کمال عصمت و علو منزلتلری ایله بو دعایی تواضعا لله و تعلیما

للاّئقه ذکر اتدیلر پس بو دعایی رسول اکرمه اقتداءً حال اضطجاعده ذکر ایلمک مندوبدر و بو دعایی حال نومه
تخصیصی اول وقت آخر اوقات عمر اولمق احتمالی ایچوندر بلکه عاقل عاقبت بین اولان همیشه بو عبارة موتی
مترصد و شکار مرغ حیات بلوب وقتاً بعد وقت سکرات حمامی تذکر و انجام حیات پنج روزه حرکت
اولندیغین تفکر ایلمک خلالنده یوم موعود ایچون متهیئ اولمق گرک اللهم یسر لنا حسن الخاتمة و سهل
لنا العبور من قنطرة الفنا الی منازل البقا بحرمة خاتم النبیین حدثنا محمد بن المثنی حدثنا عبد
الرحمن بن مهدی حدثنا اسرائیل عن ابی اسحق عن ابی عبیدة که اسمی عامر بن عبد الله بن مسعوددر
عن عبد الله بن مسعود مثله یعنی ابن مسعود حدیث سابق کبی روایت ایتدی وقال یوم تجمع عبادك
لکن یوم تبعث عبادك موضعنده یوم تجمع عبادك لفظی ذکر ایلدی که مآل بردر و بعث و جمع یوم
قیامتده محقق اولمغله ایکی حدیثک برنده برینی و برنده برینی ذکر بیوردیلر زیرا اولاً بعث و ثانیاً
جمع و ثالثاً نشر واقع اولور والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا محمود بن غیلان حدثنا عبد الرزاق
اخبرنا سفیان عن عبد الملك بن عمیر تصغیر صیغه‌سیله‌در عن ربعی بن حراش ربعی راء مهمله‌نک کسری
و باء موحده‌نک سکونیله تابعیدر و حراش حاء مهمله‌نک کسریله‌در عن حذیفة قال کان رسول الله صلی
الله علیه وسلم اذا اوی صاحب نهایه دیدیکه اوی و آوی قصر و مد ایله بر معنایه‌در و مراد دخول
و میلدر الی فراشه فانک کسریله هر بسط اولنان شیئک اسمیدر و جمعی فرش کلور بو مقامده مراد
مضجعدر قال اللهم باسمك اموت واحیی یعنی حذیفه دیدی که رسول اکرم نوم ایچون خوابگاهنه
میل و دخول اتدکده بو دعایی اوقور ایدی یعنی یا رب بن سنک اسم شریفک ایله خواب ایدوب
و خوابدن بیدار اولورم یاخود یا رب سنک اسم پاکک ایله اولورم و دیریلورم مدة حیواتده
اولدقجه سنک نام شریفکی ذکر ایدرم و وفات اتدیکم وقتده حاصلی نعم حیواة
مماتم سنک اسمکی ذکردن منفک اولمزلر و محتملدرکه لفظ اسم زائد اوله الی الحول
ثم اسم السلام علیکما قولنده واقع اولدیغی کبی بك اموت و احیی قوه‌سنده یعنی بن سنک
اراده علیه‌نک سببی ایله میت و حی اولورم اراءتک مماته و نومه متعلق اولدقده
میت و نائم و حیواة بیدارلغه تعلق اتدکده [illegible] و بو مقامده مناسب
اولان یا رب سنک بن خواب و بیدارلغم حالنده و ممات و حیواتم وقتنده سنک نام نامی
و اسم گرامیکی لسانمه اجرا ایله متلذذ اولورم و اول اسم ایله تیمّناً توسل و اول نام
ایله سنک ذات شریفکه توصل امید ایدرم حالتین مزبورتینده سنک نعمتک ایله تبرک

دوقتین

دوقتین هر قوتمندن ده تیمن ایدرم دیمکدر واذا استیقظ رسول اکرم خوابدن بیدار اولدقده
قال الحمد لله الذی احیانا بعد ما اماتنا والیه النشور بو کلامی سویلر ایدی احیادن مراد یقودن
اویاندرمق و اماته‌دن اویوتمقدر و نشور نشر معناسنه امور معاش ایچون متفرق اولوب
هر کس بر طریق ایله اسباب معاشه تشبث دیمکدر یعنی حمد بی حد و ثنای بی عدد اول قادر لایزال
جل ذاته حضرتلرینه مخصوصدر که بزی ویقودن اویوتدقدن صکره اویاندردی و امور معاش تحصیلی ایچون
وقت نهارده متفرق اولمق فقط آنک فعلیدر و اصلا غیرک انده مدخلی یوقدر و محتملدر که نشوردن
مراد موت حقیقیدن صکره اولان حیواة اوله معلوم اوله که نومه موت اطلاق اولندیغی تشبیه و تمثیل
طریقیله‌درکه وجه شبه حس و حرکتک زوالیدر و بعضیلر دیدیلرکه کلام عربده موت سکون معناسنه
استعمال اولنور ماتت الریح دیرلر سکنت معناسنه پس نائم اولان کمسنه‌یه میت اطلاق اولندیغی
حرکتنک سکونی اعتباریله اولور و گاهی موتدن احوال شاقه مراد ایدرلر فقر و ذل و سؤال
و پیرلک و خسته‌لک کبی و حیوادن اشیاء مذکوره‌نک نقیضلری مراد اولور طیبی دیدیکه انسانک
حیاتندن انتفاعی حضرت اللّهک رضالرینه موافق عمل و غضبنه مظهر اولمقدن اجتناب
اتمکله‌در نائم اولان کمسنه انتفاع مذکوردن محروم اولمغله حیاتندن حصه‌مند اولمیوب میت حکمنده اولور
خوابدن بیدار اولدقده فوت اتدیکی نعمته نائل و فترهٔ مذکوره زائل اولوب آنک مقابله‌سنده حضرت الله تعالی
یه حمد و شکر واجب اولور پس والیه النشور لفظنک معناسی بو اولورکه مرجع حضرت الله در قیامت کوننده
کسب اتدیکمز عملک حضرتلرینک استانهٔ کرم و عتبهٔ انعمیدر پس اولا حالهٔ یقظه ثانیاً کیفیت خواب
بعده یقظه حیات و ممات و بعثک نمونه‌سیدر والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا قتیبة بن سعید
حدثنا المفضل میمک ضمی و فانک فتحی و ضاد معجمه‌نک فتح و تشدیدیله ابو معاویة المصریدر بن فضالة
فانک فتحیله ابن عبید بن ثمامة المصریدر عن عقیل تصغیر صیغه‌سیله‌در اُراه همزه‌نک ضمیله اظن
معناسنه‌در عن الزهری یعنی ظنم بودرکه عقیل زهریدن روایت ایتدی عن عروة عن عائشة
قالت کان رسول الله صلی الله علیه وسلم اذا اوی الی فراشه کل لیلة جمع کفیه فنفث فیهما
نفث دن مأخوذدر [illegible] اوقورمکدر معناسنه بعضیلر نفث نفخ کبیدر تفلدن
ادنادر زیرا تفلده آغزدن صو چیقار نفثده چیقمز یعنی توکرک ایله نفخدن عبارتدر دیدیلر بعضیلر نفث
آغزدن توکرک ایله ریح چیقارمقدر دیدیلر [illegible] انکار ایدوب دیدیکه نفث اهل لغت عندنده توکرکسز
[illegible] آهسته‌جه اوقورمکدر وقرأ فیهما قل هو الله احد و قل اعوذ برب الفلق و قل اعوذ برب الناس

يعني عائشه ديديكه رسول اكرم خوابكاهنه ميل ودخول ايتدكده هر كيجه ايكي اللرينك آيه لريني بريره جمع
ايدوب بو اوج سوره يي اوقودقجه ايكي آيه لرينه اوفوردكدن صكره ثم مسح بهما ما استطاع
من جسده ايكي آيه لريله اعضاء شريفه سندن قادر اولديغي عضوه مسح ايدوب صفار ايدي
وكيفيت مسح شو وجهله ايدي كه يبدأ بهما رأسه ووجهه وما اقبل من جسده اولا ايكي آيه سيله
باشيني صفار ايدي صكره يوزيني صكره اعضاسندن اوك طرفنده اولان عضولريني صفار
وارد طرفنده اولان عضولرينه مسح ايتمكه قدرت اولمديغندن آردينى صيفامز ايدي يفعل
ذلك ثلاث مرات وعمل مذكوري اوج كره ايدر ايدي يعني اوج دفعه جمع ونفث وقراءت
ومسح ايدر ايدي ميرك ديديكه حديث مذكورك اكثر طرقنده جمع كفيه ثم نفث فقرأ لفظيله
واقع اولدي كه ظاهري دلالت ايدر كه نفث قراءت دن اول اوله بعض علما استبعاد ايدوب
قراءة دن اول نفثك فائده سي يوقدر ديو بو لفظي راوينك وهمنه حمل ايتديلر وبعضيلر جواب
ويرديلر كه بو ترتيبك حكمتي سحره وبطله يه مخالفتدر وبعضيلر ديديلر كه ثم اراد النفث فقرأ
ونفث يعني ايكي كفني جمع ايدوب آنده نفث مراد ايتدي وقراءت ايدوب نفث ايدر ايدي
معناسنه در وبعضيلر كلامده تقديم وتأخير وار در ديديلر اصلنده جمع كفيه فقرأ بهما ثم نفث
ايدي وبعضيلر نفث قراءة دن اول وقراءة دن صكره دخي واقع اولدي ديديلر لكن بو كتابك
واوبله روايتي اوزره اشكال خفيف در زيرا كلمه واو جمع افاده ايدر وترتيب اقتضا ايتمز بلكه
نفث قراءتدن صكره واقع اولدي معناسنه حمل اولنسه بأس يوقدر بو شبهه اولميه كه بعض علما
فقرأ لفظي فا ايله كاتب دن يا راويدن سهودر ديديلر لكن فا حرفي فا ترتيب افاده ايتمز ديوب
اهلكناهم فجاءهم بأسنا بياتا قول شريفيله احتجاج ايتديلر اوزره اشكال خفيف اولور خصوصا
فيروزابادي حرف فا حرف واو معناسنه كلور ديدي لهذا ابن حجر مشكوة ده فنفث فقرأ
فيهما لفظيله واقع اولان روايتده فاء ثانيه واو معناسنه اولمغله ترتيب افاده ايتمز ديدي
والله اعلم الحديث الرابع حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن بن مهدي حدثنا سفيان
عن سلمة بن كهيل تصغير صيغه سيله در عن كريب مصغردر عن ابن عباس ان رسول الله
صلى الله عليه وسلم نام حتى نفخ نفخ اصلنده ترکیده اوفورمك وفارسيده دميدن ديمكدر
لكن بو مقامده خورلمق مراددر كه فارسيده خفتن ديو تعبير اولنور وكان عليه السلام اذا نام
نفخ فأتاه بلال فآذنه مد ايله اذان دن مأخوذدر اعلام معناسنه بالصلوة مراد صلوة صبح يا صلوة

ظهردر

ظهردر ديديلر فقام عليه السلام فصلى ولم يتوضأ يعني ابن عباس ديديكه رسول اكرم قيلولهدن بر وقتده
اويودي حتى خورلدي وعادت كريمه لري بو ايدي كه خواب راحته وارد قده خورلر ايدي بو اثناده
بلال كلوب رسول اكرمه وقت نماز داخل اولديغني اعلام ايتدي پس رسول اكرم خوابدن قالقوب
نمازي ادا ايتديلر وآبدست آلمديلر وبو خصوص رسول اكرمك خصايصندندر زيرا آنلرك قلب شريفلري
هميشه بيدار اولمغله نايم اولسه لر دخي حدث وقوعنه مانع در وفي الحديث قصة وبو حديث شريفده
بر حكايه وار در انشاء الله تعالى باب عبادت رسول اكرمده وارد اولان احاديث دن دوردنجي
حديث ده ذكر اولنور ومشكوة المصابيح ده صلوة ليل بحثنده مفصلا ذكر اولنمشدر اول مقامه
مراجعت اولنه والله اعلم الحديث الخامس حدثنا اسحق بن منصور حدثنا عفان بن مسلم بن عبد الله
الباهلي صرف وعدم صرفي جائزدر حدثنا حماد بن سلمة عن ثابت عن انس بن مالك ان النبي
صلى الله عليه وسلم كان اذا اوى الى فراشه قال الحمد لله الذي اطعمنا وسقانا الطعام طعام
اكل ايتدرمك وطويورمق وسقي ترکیده صووارمق وفارسيده سيراب كردن ايله تعبير اولنور وكفانا
تكفيه دن مأخوذدر كه هر مايحتاجي حصوله كتورمك وفارسيده حاجت روا كردن ديمكدر وآوانا مد
وقصر ايله جائزدر لكن بو مقامده ولا مؤدي قرينه سيله ممدود اولمق مناسبدر كه افعال بابندن
ايواء دن مأخوذدر مسكن ومأوى يه رد ايتمك معناسنه بعضيلر ديديلر كه بو مقوله الفاظده
ضابطه بودر كه لازم اولورسه افصح اولان قصر ومتعدي اولورسه مد ايله اولمقدر اگرچه اولده
مد وثانيده قصر دخي جائزدر يعني انس ديديكه رسول اكرمك عادتي فراشنه ميل ودخول
ايتديكي وقتده بو كلماتي لسانه اجرا ايلمك ايدي يعني حمد بي شمار وثناي بسيار اول حضرت
پروردگاره مخصوصدر كه بزه مطعوماتي اطعام ومشروباتي اشراب ايلدي وبزم مهماتمزي كوروب
بيزه كدورت ويرن عوارضي دفع واختتام اولدقده بزي مسكنلرمزه رد ايدوب سائر حيوانات
كبي صحرالرده منتشر وپراكنده ايتمديكي مخفي اولميه كه قوام بدن وراحت تن اكل وشرب خصوصنده
فراغ بال بولنميه اعضا وجوارح نوم سببيله مستريح اولمز لهذا رسول اكرم اكل وشرب نعمتلريني
مقابله سنده اولان حمد وشكري هنگام خوابده تقديم ايدوب بعده تعميم بعد التخصيص طريقيله
جميع حاجات وجمله مهماتي روا ايلمك نعمتي مقابله سنده حمدي ذكر بعده بهايم كبي صحرالرده
مهمل ترك ايتميوب خواب وقتنده فراش معروف ومسكن مألوفه رد ايلمك نعمتي مقابله سنده حمد
شكر ايلدي بعده هر حاجتي روا ومسكن وخوابگاهه ايوا ايلمك نعمت عظيمه ومنحه جسيمه اولوب

موجب حمد ومستوجب شکر اولدیغین افادهٔ مرحومه یه اعلام ایچون بیوردیکه فکم ممن لا کافی له ولا مؤوی
منعم مذکوره یه حمد نیجه مهم ومقابله‌لرنده اداء شکر نه وجهله لازم اولمزکه مخلوقاتدن نیجه نیجه مخلوق
واردرکه حضرت الله آنلرک حاجتلرین روا وشر اعدایی انلردن دفع واخشام اولدقده آنلر ایچون یاته‌جق
طوره‌جق مکان وبرباشینی صوقوب راحت اوله‌جق منزل احسان ایتمشدر هزار هزار حمد وسپاس
اول خالق جن وناسه که بزلر مزبور ذکر اولنان مهمات وخانه بردوش ایلمدی مظاهرده دیدیکه کافی ومؤوی
حضرت الله تعالیدرکه بعض خلقک شرینی بعضندن منع وانلر ایچون مسکن ومأوی تهیئه ایدر پس حمد اول
اللهدرکه بزی بو زمره‌دن قیلدی ونیجه مخلوق واردرکه حضرت الله اشرارین شرینی آنلردن دفع ایتمیوب
آنلری شرلریله ترک ایتمکله دشمنلری آنلره غالب اولدی ونیجه مخلوق دخی واردرکه حضرت الله
آنلر ایچون مأوی ومسکن خلق ایتمیوب حالهٔ معهوده‌لری اوزره ترک ایتمکله صحرالرک صووقی ایله متأذی
اولورلر پوشیده اولمیه که حضرت خلاق بی فتور ورزاق عام الموفور عامهٔ حیوانات وکافهٔ
دوابک رزقنه متکفل اولدیغی وما من دابة فی الارض الا علی الله رزقها فحوای شریفی اوزره
متقرر ومحقق اولوب مرزوق اولمق خصوصنده هیچ بر فردک بر فرددن فرقی اولممغله بعض
افرادی بعض افرادی اوزرینه تفضیل وکافی ومؤوی خصوصلرنده اتدیکی تفضیل کبی تفضیل
ایتمیوب عموم اوزره ابقا ایلدی فاما کفایه وایواده وجه مشروح اوزره بعض افرادی بعض
افراد اوزرینه ترجیح ایدوب بو ایکی نعمت مستوجب شکر اولدیغین تعلیل طریقیله بیان ایلدی
وکلمهٔ کم اقتضا اتدیکی اوزره مقتضی المرام اولمینه ومأوی ومسکن بولمیان افراد کامروا
وصاحب مأوی اولان افراددن چوق اولدیغی محل شبهه دکلدر ومقتضی الحاجات اولمین
نائل مرام اولانلردن چوق اولدیغی محتاج بیان دکلدر زیرا هر خصوصده مقتضی الآمال اولمق دارج
مدارج محال واکثر مأموله نائل اولان افراد اقل من القلیل در ومرادات قلیله‌یه نائل اولمق
خصوصنده افراد مخلوقات متساویة الاقدام در پس معلوم اولدیکه بو مقامده مقصود
مرادات کثیره‌یه نائل اولدیغی ایچون حمد ایدوب ونیجه کمسنه‌لر اکثر مراداتنه نائل اولممشدر دیمکدر
ومسکن مأوی‌یه ردّ اولنمق خصوص دخی افراد حیواناتک تفصیلی بو وجهله درکه حیوانات
عجمک بعض افرادی کندو ایچون مأوی اتخاذ اتدیکی موضعه اخشام اولدقده کلوب وبعض
افرادی جبال وصحارایده بولندیغی موضعده قالور زیرا مخصوص مأوی اتخاذ اتممشدر وانسانک
دخی بعض افرادی مأوی ومنزل اتخاذ اتمکه فقرلرندن یاخود بعض عوارض سببیله قادر اولمیوب

خانه بردوش اخشام نره‌ده اولورسه آنده یاتور وبعض افرادی ممکن مرتبه منزل پیدا ایدوب لکن منزل مزبور
بغایه تنک اولمغله کندویه وفا ایتمز وبعض افرادی اکرچه منازل وسیعه وبیوت فسیحه پیدا اتمشدر
لکن منزل معهوده اخشام وقتی کلدکده بدخوی زن یاغیری عارضه سببیله خواب راحته وارمجق مرتبه
مستریح اوله‌مز وبعض افرادی مأواسنده هر وجهله خوشحال وهر خصوصده مترفه البال اولوب حضور
دروندن ایله نائم اولورکه علی وجه الکمال مستوجب حمد اولان بو قسمدر پس مقصود نیجه کمسنه‌لر واردرکه
بو وجه اوزره مأوی سنه ردّ اولنمزلر دیمکدر ولور واقسام باقیه قسم مزبوره نسبتله چوق اولدیغی
منبئ حاصلی کثرة معناسنی مفید اولان کلمهٔ کم کفایه وایوادن هر برینه نسبت موقعنده واقع
وطبیعتک کم یقتضی الکثرة ولا نری من حاله هذا الا قلیلا نادرا علی انه افتتح بقوله اطعمنا
وسقانا دیو اتدیکی استشکال مندفع اولور ودخی کلمهٔ من دن فقط ذوی العقول مراد
اولمق بو مقامه انسب وقوعه ملاحظه اولنور والله الموفق حدیث انس حدثنا محمد بن الحسین
بن محمد الجریری اصول معتمده‌ده حاء مهمله‌نک فتحی وراء مهمله‌نک کسریله واقع اولدی وبعض
نسخه‌ده جیمک ضمی وتصغیر صیغه‌سیله ضبط اولنور حدثنا سلیمان بن حرب حدثنا حماد
بن سلمة عن حمید عن بکر بن عبد الله المزنی تصغیر ایله مزینه قبیله‌سنه نسبتدر عن عبد الله بن
رباح رانک فتحیله‌در عن ابی قتادة ان النبی صلی الله علیه وسلم کان اذا عرّس
عین مهمله‌نک فتحی وراء مهمله‌نک تشدیدی بعده سین مهمله ایله تعریس دن مأخوذدرکه مسافر کیجه
اخرلرنده براز اویوب مستریح اولمق ایچون نزول ایتمکه دیرلر که مدت یسیره توقف ایدوب بعده اردن
اوله بلیل تعریس لفظنده واقع اولان معناسنی تأکید یا تصریح بما علم ضمنا قیلنمشدر یا تجریده
مبنیدر یا لیلک ذکری محل اراده‌ده حال طریقیله‌در نوم مراد در اضطجع اضطجاعدن مأخوذدرکه بو مقامده
نوم یاخود مجرد یاتمق معناسنه‌در علی شقه شینک وقاف مشدده‌نک کسره‌سیله طرف وترکیبده یانی
معناسنه‌در الایمن معنی ابو قتاده دیدیکه رسول اکرم سفرلرده یول اوزرنده براز راحت اولوب
اویومق ایچون کیجه اخرلرنده نزول اتدکده صاغ جانبنک اوزرینه یاتور ایدی وبعض روایتده مبارک
باشینک التنه کوچک قورایدی دیو واقع اولدی [illegible] بعض عمرانه وقرینه قریب
مواضعده اولمق کرک زیرا بوادی وصحارایده کوچک بولنمز واذا عرّس قبیل قبیل لفظنک تصغیریدر
الصبح نصب ذراعه ووضع رأسه علی کفه واکر رسول اکرم صباحه دک اوکجه نزول اتسه قولینی دیکوب مبارک باشنی
الینک آیاسی اوزرینه وضع ایدوب یاتور ایدی مراد شریفی امته تعلیم درکه بعد اولمغه مناسبدر

تا اول كون خوابه مستغرق اولوب صلوة صبحى فوت ايتميه لر ديو والله اعلم وصلى الله على محمد وآله
وصحبه وسلم **باب ما جاء في عبادة رسول الله صلى الله عليه وسلم** يعنى بو باب رسول اكرمك عبادتى و طاعتى
حقنده وارد اولان احاديث شريفه بيانندەدر مصنف بو بابده يكرمى اوچ حديث ذكر ايدى
الحديث الاول حدثنا قتيبة بن سعيد وبشر بن معاذ قالا حدثنا بعض نسخه ده اخبرنا واقع اولدى
ابو عوانة عن زياد بن علاقة عينك كسريله در **عن المغيرة بن شعبة قال صلى الله عليه وسلم**
حتى انتفخت انتفاخ دن مأخوذدر كه تركيده شيشمك وفارسيده آماس كردن ديرلر **قدماه**
يعنى مغيره ديديكه رسول اكرم نماز قيلمقده بر مرتبه جهد وسعى ايتديكه حتى ايكى مبارك اياقلرى شيشدى
فقيل له اتتكلف هذا صاحب نهايه ديدى كه تكلف الشيء ديرلر برشيئى مشقت ايله وعادتك
خلافنه اوزره كسب ايلمه **وقد غفر الله لك** جمله سى تتكلف نك فاعلندن حالدر وبعض نسخه ده وقد
غفر لك مجهول صيغه سيله واقع اولدى **لك ما تقدم من ذنبك وما تأخر** پس رسول اكرمه ديديلر كه سيز
نفسكوزه طاقت كتورمديكى شيئى زحمت ايله التزام و پاى آسمان پيمانكوزه بو مشقتى روا كورورسز
حال بوكه سيزك ساحه عملكز كرد مؤاخذه دن برى وميدان حالكز غبار مضايقه دن عريدر زيرا
حق جل وعلا سيزك اول وآخر جريمه كوزى عفو وجريده اعمالكزدن نقوش سيئاتى آب
مغفرت ايله محو ايتمشدر **قال** عليه السلام **افلا اكون عبدا شكورا** همزه استفهام وفا مقدره
عطف ايچوندر اأترك الصلوة اعتمادا على الغفران فلا اكون تقديرنده يعنى بنم ذنوبم مغفور
اولدوغنه اعتمادا نمازى ترك ايدوب عبد شكور اولميه يممى بعض فضلا فاء مزبوره مقدره دن
سببيه معناسنه مفيددر اأترك صلوتى بما غفرلى فلا اكون تقديرنده يعنى الله سبحانه بنم
ذنوبمى مغفرت ايتمه سى بنم نماز قيلوب اول نعمته شكر ايتمه سببيدر پس اول مغفرت نعمتنك
شكرى بنم اوزريمه واجب ايكن اكا شكر ايچون قيلديغم نمازى نيجه ترك ايده يم حاصلى بن حضرت
الله نه شكر ايتميه يم حال بوكه بنى مستغرق درياى نعم ايدوب دنيوى واخروى خيراته بنى
موفق ايلدى مخفى اولميه كه بو مقامده نعمتك كثرت وعظمتنه اقتضا ايدر وعبد لفظنى ذكر
ايتمك غايه خشوعه ونهايه تذللنه وكندونك مقيم مقام قرب اولدوغنه اشعار ايچوندر پس
حاصل معنا بودر كه بنم بو مرتبه ده عبادته ملازمتم بو وجه اوزره در كه عبوديته مداوم
عبد شكور اولمق ايچوندر كويا سائل ظن ايتدى كه مشقت عبادته تحملك سببى ذنب وجرمى
مقابله سنده مؤاخذه دن خوف يا رجاء مغفرت ذنب اوله پس رسول اكرم جواب ويرديكه بنم ارتكاب

مشقت عبادات ايتديكم سيزك ملاحظه كوزه مغاير سبب آخر وار در كه سائر اسباب دن اتم
واكمل در واول سبب عبد شكور اولمغه تحصيل استعداد وافعل قليل اولان عباد شكوردن اولوب
معدود اولمغه استحقاق اعداد در ربيع الابرارده على كرم الله وجهه دن روايت اولندى كه برقوم
الله نه خوف ايتديكى ايچون عبادت ايدر بو مقوله عبادت عبيدلر فعليدر وبر قوم دخى حضرت الله
ميل ورغبت ايتديكى ايچون عبادت ايدر بو وجهله عبادت تجار فعليدر وبر قوم دخى حضرت اللهك
ويرديكى نعمت مقابله سنده شكر ايچون عبادت ايدر بو منوال اوزره عبادت احرار فعليدر والله
اعلم **الحديث الثاني حدثنا ابو عمار الحسين بن حريث** حاء مهمله نك ضمى وتصغير صيغه سيله در
اخبرنا الفضل بن موسى عن محمد بن عمرو عن ابى سلمة عن ابى هريرة قال كان رسول الله
صلى الله عليه وسلم يصلى حتى ترم قدماه ترم تاء مثناة فوقيه نك فتحى وراء مهمله نك كسرى
وميمك تخفيفى ايله ورم دن مأخوذ مضارع مؤنثدر كه حتى دن صكره ان تقديريله منصوبدر
وبعض نسخ مصححه ده تورم واقع اولدى تورم دن مأخوذ ماضى ياخود تانك برى حذف اولنوب اصلنده
تتورم اولمق اوزره مضارع صيغه سيله لكن ماضى اولديغى صورتده مؤنث غير حقيقى اولان
قدم لفظنه اسنادى ظاهرى ايله مسند اولمغله مذكر صيغه سيله مذكور اولمقده باك يوقدر **قال** قائل
ابو هريره دركه **فقيل له** عليه السلام **تفعل هذا** بعض نسخه ده اتفعل هذا واقع اولمغله لفظ
كتابده دخى حرف استفهام تعجبى مقدر اولمق مناسب ملاحظه اولنور **وقد جاءك** جمله سى تفعل ده
اولان ضمير مستكن دن حالدر والحال انه جاءك من عند الله في كتابه قوله سنده **ان الله تعالى قد غفر لك**
ما تقدم من ذنبك وما تأخر قال عليه السلام **افلا اكون عبدا شكورا** يعنى ابو هريره ديديكه
رسول اكرم نماز خصوصنده بر مرتبه مجاهده ايدرلر ايدى كه حتى مبارك قدملرى شيشمش ايدى
ابو هريره ديديكه رسول اكرمه ديديلر كه نه عجب كه سيز بو مرتبه ده نماز خصوصنده مجاهده ايدرسيز و
كندو كوزه بو قدر زحمتى روا كورورسز حال بوكه حضرت الله طرفندن سيزه كلدى وجبرئيل
واسطه سيله بالغ اولديكه حق سبحانه وتعالى سيزك ذنب متقدم و ذنب متأخركزى مغفرت ايتدى
رسول اكرم جوابنده ديديكه بنم ذنوبم مغفور اولدوغنه اعتمادا نمازى ترك ايدوب عبد شكور اولميه يممى
وظاهر اولان بودر كه ذنب متقدمدن مراد وقوعى نوعا تقصيردن خالى اولميان عمل و ذنب متأخردن
سهوا يا نسيانا وقصددن تأخر اولنان عمللردر والله اعلم **حدثنا عيسى بن عثمان بن عيسى**
بن عبد الرحمن الرملى مصرده شام ميانده رمله نام بلده مشهوره بلده يه نسبتدر **حدثنا عمى يحيى بن**

عيسى الرملي عن الاعمش عن ابي صالح عن ابي هريرة قال كان رسول الله صلى الله عليه وسلم
يقوم يصلي حتى تنتفخ قدماه انتفاخدن مأخوذدر شيشمك معناسنه تنتفخ تا ايله مذكر صيغه سيله دخي
روايت اولندي كه وجهي حديث سابقده ذكر اولندي فيقال له يا رسول الله تفعل هذا وقد غفر الله لك ما تقدم
من ذنبك وما تأخر قال افلا اكون عبدا شكورا يعني ابو هريره ديديكه رسول اكرم كيجه وقتي قالقوب نمازه
قيلمغه شروع ايدوب نمازده بو مرتبه مجاهده ايدرلر ايديكه حتى طول قيامدن مبارك اياقلري شيشر ايدي
والكا ديرلر ايدي كه يا رسول الله سيز نماز خصوصنده بو مرتبه نه مجاهده ايدرسيز حال بوكه حضرت الله سيزك
متقدم ومتأخر اولان ذنبكوزي مغفرت ايلدي رسول اكرم جوابنده بيوردي كه بنم ذنوبم مغفور اولمشدر
ديو نمازي ترك ايدوب عبد شكور اولميه يم مي وبو وجهله مطلب اولديغم نعمت غفران مقابلسنده وجه مشروح
اوزره اولان صلوة ايله شكر اوزريمه واجب ايكن نيجه ترك ايدرم وترك ايتمك مناسب ميدر حديث مذكور الفاظ
مختلفه ايله روايت تقويه وتوكيد ايچوندر والله اعلم * الحديث الثالث حدثنا محمد بن بشار حدثنا محمد بن جعفر
حدثنا شعبة عن ابي اسحق عن الاسود بن يزيد قال سألت عائشة رضي الله عنها عن صلوة رسول الله
صلى الله عليه وسلم بالليل يعني اسود بن يزيد ديديكه عائشه دن رسول اكرمك كيجه وقتي قيلديغي وتر وتهجد
نمازلرينك كيفيتندن سؤال ايتدم فقالت كان ينام اول الليل جوابنده ديديكه رسول اكرمك اكثريا
عادت كريمه لري بو ايدي كه صلوة عشايي كيجه نك نصف اولنده ادا ايدوب صكره اويويوب ثم يقوم
صكره سدس رابع وسدس خامسده اويقودن قالقارلر ايدي فاذا كان من السحر يعني سحر وقتنده
يعني سدس اخرده جزء اولي اولدقده اوتر صلوة وتري ادا ايدرلر ايدي ابن عباسدن روايت اولنديكه
رسول اكرم صلوة وتري اوچ ركعت قيلار ايدي * ركعه اوليده سبح اسم ربك وركعه ثانيه ده قل
يا ايها الكافرون وركعه ثالثه ده قل هو الله احد سوره لرن قرائت ايدر ايدي حنفي ديديكه ظن اولنوركه
بو حديثده اختصار اوله * زيرا وتردن اول قيلديغي نماز ذكر اولنمدي * وبعيد دكلدركه ثم يقوم
قولي الكا اشارت اوله * ومسلم عندنده عائشه دن ثابت اولديكه * رسول اكرم كيجه وقتي اون اوچ
ركعت نماز قيلار ايدي كه وتر وفجرك ايكي ركعتي انلردن بعضيدر * وبخاري عندنده مسروقدن
ثابت اولديكه عائشه دن رسول اكرمك كيجه وقتي قيلديغي نمازدن سؤال ايتدم ديديكه يدي وطقوز
واون بر ركعت ايدي فجرك ايكي ركعتندن ماعدا ثم اتى فراشه صكره نوم واستراحت ايچون
خوابكاهنه كلوب داخل اولور ايدي * وهذا صلوة صبحه تقويت ويني خوابدن حاصل اولان ضعف
وكسلي دفع ايچون سدس اخرده براز اويومق مستحبدر فاذا بعض نسخه ده فان كان بعض
نسخه ده

كانت واقع اولدي له حاجة الم همزه دلا وميم مشدده نك فتحه ايله المامدن مأخوذ فعل ماضيدر
قرب معناسنه كه كنايات جماعدندر باهله يعني اكرچه صحبت ومباشرته احتياجي واقع اولور ايسه اهلنه تقرب
ومباشرت ايدر ايدي * ميرك ديديكه اكثر روايتده ثم ان كانت له حاجة فا موضعنده ثم ايله واقع
اولدي * بعض شراح حديث ديديلركه كلمه ثم بر فايده عظيمه يه مشعردركه تراخي خارجي ايچون
اولمغله رسول اكرم نساسنه قضاء وطري احياء ليل وتهجددن صكره ايتدكلرين افاده ايدر
زيرا رسول اكرمك شان بلند شيشلرينه لايق اولان قضاء شهوتدن مقدم اداء عبادت ايتمكدر
طيبي ديديكه ممكندركه كلمه ثم اخبارده تراخي ايچون اوله يعني عائشه اولا خبر ويرديكه رسول اكرمك
عادت كريمه سي كيجه نك اولنده نائم واخرنده قائم اولمق اوزره مستمره اولمش ايدي ديو واكر اهلنه
نسنده قضاء حاجت اقتضا اتسه اولا قضاء حاجت ايدوب ايكي حالده دخي صكره نائم اولور
ايدي فاذا سمع الاذان وثب وثوبدن مأخوذ فعل ماضيدركه تركيده يرندن صچرايوب قالقمق و
فارسيده زدد برخاستن ازجاي ديرلر * وحمير لغتنده قعود واوتورمق معناسنه در يعني اذاني …
اشتديكي وقتده خوابدن بيدار اولوب سرعت ايله يرندن قالقار ايدي فان كان جنبا افاض
عليه من الماء وخوابكاهنده قالقدقده اكر جنابت واقع اولمش ايسه اوزرينه براز صو توكوب
غسل ايدر ايدي والا توضأ واكر غسل اقتضا ايتمامش ايسه حدث وقوعي ياخود تجديد وضوء
ايچون ابدست الوب سنت فجري سعادتخانه ده ادا ايدوب وخرج الى الصلوة وفرض فجري ادا
ايچون مسجده چيقار ايدي * مخفي اولميه كه عائشه رضي الله عنها بيان ايتديكي وجه اوزره رسول اكرمك
بو فعلي اكثر اوقاته نظر ايله در والا روايات صحيحه ايله ثابت اولديكه رسول اكرم كاهي اول ليلده
وكاهي اخر ليلده غسل ايدر ايدي كذلك وتري كاهي اول ليلده وكاهي اخر ليلده ادا ايدوب
كاهي جهر ايله وكاهي اخفا ايله قرائت ايدر ايدي * ابو داود وترمذي ونسائي ام سلمه دن روايت
ايتديلركه رسول اكرم بزم ايله نماز قيلوب نماز قيلديغي مدت قدر اويور بعده اويوديغي مدت قدر
نماز قيلار بعده نماز قيلديغي مدت قدر اويور تا صباح اولنجه بو وجهله ايدر ايدي ديدي والله اعلم
الحديث الرابع حدثنا قتيبة بن سعيد عن مالك بن انس ح تحويل سنده اشارتدر وحدثنا اسحق
بن موسى الانصاري حدثنا معن عن مالك عن مخرمة بن سليمان عن كريب عن ابن عباس
انه ضمير منصوب ابن عباسه در اخبره ده اولان ضمير منصوب كريبه راجعدر انه ده اولان ضمير ابن عباسه
عائددر بات بيتوتتدن مأخوذدركه كيجه وقتي اويومق معناسنه عند ميمونة امهات مؤمنيندن

بریدر وهی خالته ترکیده تیکزه دیدکلری یدر یعنی ابن عباس کریبه شو وجهله خبر ویردیکه برکیجه میمونه نک عندنده
یاتمش ایدم ومیمونه ابن عباسک تیکزه سی اولمغله محرمی ایدی زیرا میمونه حارث الهلالیه نک قزیدر
وهمشیره سی اولان ام الفضل عباسک تحت نکاحنده وابن عباسک والده سی ایدی وسابقا میمونه
نک ترجمه سی ذکر اولنمشدی قال ابن عباس فاضطجعت فی عرض الوسادة عرض اصح واشهر عینک فتحیله در
وضمیله دخی روایت اولندیکه ایکیسی بر معنایه در که ترکیده اینی دیرلر اوزون مقابلی وسادة واوک
کسریله یاصدق وفارسیده بالین دیرلر قاضی عیاض بو مقامده دوشک مراد در دیدی زیرا مسلم
واضطجع رسول الله صلی الله علیه وسلم لفظندن صکره واهله کلفظنی زیاده اتدی فی طولها پس بو وجه
اوزره معنی بودر که ابن عباس دیدیکه بن دوشکک عرضنه یاتدیم ورسول اکرم اهلی ایله دوشکک
طولنه یاتدی کویا ابن عباس تبرکا وتیمنا رسول اکرمک مبارک قدملرینک آلتنه یاتدی وبو کلامده
خاتونک محرمی یاننده زوج خاتونیله من غیر مباشرة یاتمق جایز اولدیغنه دلیل واردر وکیفیت مذکوره ده
مباشرة احتمالی اولمدیغنه قال ابن عباس بت عند خالتی فی لیلة کانت فیها حایضا لفظیله واقع اولان
روایت دلالت ایدر ورسول اکرمک عادة کریمه لری بو وجه اوزره مستمره ایدی که اهلی ایله فراش واحده
ده اضجاع ایلرلر ایدی بعض اعاجم ومتکبرین زوجه سنک فراشندن باشقه فراشده یاتدقلری
شرعا وعادة مذموم در مگر زوجه رضا ویره یاخود تادیبا زوجه نک فراشنه کرمیه قال الله تعالی
واللاتی تخافون نشوزهن فعظوهن واهجروهن فی المضاجع واضربوهن فنام رسول الله صلی الله
علیه وسلم صحیحین روایتنده فتحدث مع اهله ساعة ثم رقد لفظیله واقع اولدی یعنی رسول اکرم فراشده
اهلی ایله بر ساعت مقداری سویلشدکدن صکره اویودی حتی اذا انتصف اللیل او قبله بقلیل او بعده
بقلیل تاکه تخمینا کیجه نک نصفی یا نصفندن اوکجه یا نصفندن صکره جه اولنجه اویودی پس ظاهر بودر که
کلمه او ابن عباسدن شکی مفید اوله فاستیقظ رسول الله صلی الله علیه وسلم فجعل یمسح النوم
مضاف محذوف واثر النوم تقدیرنده در یعنی رسول اکرم مدة معهوده دن بری مرتبه اتدکده خواب
نازدن بیدار اولوب چشم دریندن آثار خوابی سیلدی وازاله اتدی شیخین روایتنده ثلث
اخیر لیل مرور اتدکده رسول اکرم اوتوردی وآسمانه نظر اتدی ثم قرأ العشر الایات الخواتیم خاتمه نک
جمعیدر من سورة آل عمران پس سورة آل عمراندن اولان اخرده واقع اون آیتلری اوقودی که ان فی خلق
السموات آیة کریمه سندن سوره نک اخرینه وارنجه دک در وآیات مذکوره یی خوابدن بیدار اولدیغی
وقتده قرائت ایلمک مندوب در مخفی اولمیه که سوره آل عمران وسوره البقره لفظلرنده اولان اضافه

ظاهرا

ظاهرا ابهام قبیحی مشعر اولمغله سلف بو لفظلری تکلم مکروه بلکه السورة التی یذکر فیها آل عمران والبقرة دیمک لازمدر
دیدیلر لکن حدیث مذکوردن جوازی فهم اولنور ثم قال علیه السلام الی شن شینِ معجمه نک فتحی ونونک
تشدیدیله کهنه قربه معناسنه در معلق فتوضأ منها اکثر نسخه ده مؤنث ضمیر ایله واقع اولدیکه شن قربه
تأویلنده اولدیغنه بناءً در فاحسن الوضوء الف لام مضاف الیه دن عوض در وضوءه تقدیرنده در نته کیم بعض
نسخه ده واقع اولدی ثم قام علیه السلام یصلی جمله سی قام نک فاعلندن حالدر یعنی صکره رسول اکرم
قالقوب آصلمش کهنه قربه یه دک واردی واول قربه دن ابدست الوب اسباغ وضو ایلدی صکره
نماز قیلمغه شروع بیوروب قیامده قایم اولدی قال عبد الله بن عباس فقمت الی جنبه ابن عباس
دیدیکه بن دخی فراش معهوده دن قالقدم وابدست آلدیم ورسول اکرمک صول جانبنه طوردم نته کیم
شیخین روایتنده واقع اولدی فوضع رسول الله صلی الله علیه وسلم یده الیمنی علی رأسی
ثم اخذ باذنی الیمنی ففتلها فتل دن ماخوذ فعل ماضی در بعض نسخه ده یفتلها مضارع صیغه سیله
واقع اولدی که جمله سی اخذ نک فاعلندن حال وماضی صیغه سیله اولدقده فاء عاطفه ایله اخذ اوزرینه
معطوف اولور فتل ترکیده بورمک وبورموج وفارسیده تافتن معناسنه در یعنی پس رسول اکرم
صاغ الینی باشم اوزرینه قودی که قولاغمدن یاپشمق آسان اولسون دیو صکره بنم صاغ قولاغمی
طوتوب بوردی شیخین روایتنده قولاغمدن یاپشوب بنی کندو صاغ جانبنه دوندردی
دیو واقع اولدی ابن عباس رسول اکرمک صول طرفنده طورمغله سنته مخالفت اتدیکنه تنبیه
یاخود رسول اکرمدن صدور ایدن افعالی بصیرت ایله حفظ اتسون یاخود آثار نومی اندن بالکلیه
ازاله ایچون قولاغمی بوردی فصلی رکعتین ثم رکعتین ثم رکعتین ثم رکعتین
ثم رکعتین قال معن ست مرات پس رسول اکرم ایکی رکعت نماز قیلدی بعده ایکی رکعت
دخی بعده ایکی رکعت دخی بعده ایکی رکعت دخی بعده ایکی رکعت دخی قیلدی مصنفک
شیخنک شیخی اولان معن رکعتین لفظینی التی کره تکرار اتدی که جمعا اون ایکی رکعت
نماز اولور ثم اوتر صکره صلوة وتری دخی ادا اتدی شیخین روایتنده فتتامت صلوته
ثلاث عشرة رکعة یعنی رسول اکرمک نمازی اون اوچ رکعت ایله تمام اولدی دیو واقع اولمغله
بعض شافعیه صلوة وترک بر رکعت اولمسنه بو روایت ایله استدلال اتدیلر حنفیه دیدیلر که شفع
اخیره بر رکعت دخی ضم ایدوب صلوة وتری اوچ رکعت وجمله صلوات اون اوچ اولور معناسنه در
زیرا رسول اکرم صلوة وتری اوچ رکعت قیلدیغی روایات صحیحه ایله ثابت اولدی ثم اضطجع

رسول اکرم صلوة مذکوره یی قیلدقدن صکره استراحت وقیام ییلن دن حاصل اولان تعبی ازاله صلوة صبحی
نشاط وقوة ایله قلمق ملاحظه سیله یته یاتدی ثم جاء المؤذن براز یاتدقدن صکره صلوة صبحک وقتنه
داخل اولدیغنی اعلام ایچون مؤذن رسول اکرمه کلدی جایزدر که مؤذن بلال یاغیری اوله فقام فصلی رکعتین
خفیفتین مؤذنک اعلامی عقبنده رسول اکرم قالقوب ایکی رکعت سنة فجری خفت اوزره قیلدی
ثم خرج فصلی الصبح بعده مسجده چیقوب فرض صلوة صبحی قیلدی شیخین روایتنده صلوات
مذکوره دن صکره یاتدی واویودی وخورلدی رسول اکرمک خورلدمق عادتی ایدی پس بلال الصلوة دیو
ندا ایتدکده قالقوب صلوة صبحی قیلدی وآبدست المادی دیو واقع اولدی والله اعلم الحدیث الخامس
حدثنا ابو کریب محمد بن العلاء حدثنا وکیع عن شعبة عن ابی جمرة جیم وراء ایله اسمی نصر بن عمران الضبعیدر
عن ابن عباس قال کان النبی صلی الله علیه وسلم یصلی من اللیل کلمه من بو مثللو مقامده فی معناسنه
در اذا نودی للصلوة من یوم الجمعة قول کریمنده واقع اولدیغی کبی حنفی ابتدائیه در صمت من یوم
الجمعة قولنده واقع اولدیغی کبی ویدی اعوذ بالله من الشیطان الرجیم دخی بو قبیلدندر ثلث عشرة
رکعة شینک سکونی وکسری جایزدر یعنی ابن عباس دیدیکه رسول اکرمک عادة کریمه سی بو ایدی که
کیجه وقتی اون اوج رکعت نماز قیلار ایدی حدیث سابقده بیان اولندیغی وشیخین روایت ایتدکلری اوزره
شفعدن اقره بر رکعت دخی ضم ایدوب صلوة وتر اوج رکعت وجمله صلوات اون اوج اولور والله اعلم
الحدیث السادس حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا ابو عوانة عن قتادة عن زرارة زاء معجمه نک ضمیله در
ابن ابی اوفی عن سعد بن هشام عن عائشة ان النبی صلی الله علیه وسلم کان اذا لم یصل باللیل
منعه جمله سی استیناف تعلیلیدر من ذلک صلوة مذکوره یه اشارتدر فعل عبارتیله زمان کیجه وقتینده
نماز قیلمقدن برفعل در النوم رفعیله منعه نک فاعلیدر او غلبته علیه السلام عیناه علیه السلام
غلبه عینینی اتدن عبارتدر که ایقو بر مرتبه هجوم ایدر که اگرچه بالفعل حواسی مسدود اولماز لکن
آنجق ایقو بدنی استیعاب ایتمکله کندو یی جمع ایدمز وکلمه او تنویع ایچون اولمق ظاهردر بعضیلر
راویدن شکدر دیدیلر میرک دیدیکه غلبه عینین دن مراد بودر که نوم بر مرتبه ده غالب
اولور که او یوممغه قادر اولماز بونک منعیدن مراد نوم زیاده رغبت ایتمکدر لکن نوم غالب
اولمغه چوق مرتبه اولمیه بعضیلر دیدیلر که منع نوم اوندن عبارتدر که هرگز بیدار اولمیه ومنع غلبه عینین
اوندن عبارتدر که خواب دن بیدار اوله لکن اویقوسی بالکلیه منع ایدوب کندو یی کرکی کبی
جمع ایدمیه صلی من النهار ثنتی عشرة رکعة یعنی عائشه دیدیکه رسول اکرمک عادتی بو ایدی که
کیجه

کیجه وقتی نماز قیلمسندن اویقو مانع اولدیغی یا خود اویقونک غلبه سندن کندو یی جمع ایده مدیکی ایچون نهار
اولدقده کیجه وقتنده فوت ایتدیکی تهجد رکعتلرینی تلافیسی ایچون اون ایکی رکعت نماز قیلار ایدی وبو
حدیث دن استفاده اولنور که بر کیمسه کیجه وقتی معتاد اولدیغی اوراد واذکارینی بر مانع سببیله
ترک ایلسه نهار وقتی آنی قضا ایتمک لایقدر صحیح مسلم ده عمر رضی الله عنه دن روایت اولندیکه
رسول اکرم بیوردیکه من نام عن حزبه من اللیل او عن شیء منه فقرأه ما بین صلوة الفجر وصلوة
الظهر کتب له کانما قرأه من اللیل وبو حدیث ده نافله یی قضا مستحب اولدیغنه دلیل واردر
تا که نفس ترکنه معتاد اولمیه والله اعلم الحدیث السابع حدثنا محمد بن العلاء انبأنا ابو اسامة
عن هشام یعنی ابن حسان سین مهمله نک تشدیدیله صرف وعدم صرف جایزدر عن محمد بن سیرین
عن ابی هریرة عن النبی صلی الله علیه وسلم قال اذا قام احدکم من اللیل فی اللیل تقدیرنده یا خود
من اجل صلوة اللیل تقدیرنده در فلیفتتح صلوته برکعتین خفیفتین یعنی ابو هریره دیدیکه
رسول اکرم بیوردیکه سیزدن هر بیکوز کیجه نمازینی قلمق ایچون قالقسه قیلمق مراد
ایتدیکی نمازی ایکی رکعت خفیفه ایله ابتدا ایلسون تا که اول امردن نفسینی اتعاب ایدوب بقیه صلوتی
کسل اوزره ادا ایتمیه وتدریج ایله طبعی عبادته معتاد ایلیه وصلوة تهجدی ایکی رکعت خفیفه
ایله افتتاح ایتسون دیو تعبیرده صلوة مزبوره یی ایکی رکعت قصر ایتمک لایق اولدیغنه اشارة
واردر والله اعلم الحدیث الثامن حدثنا قتیبة بن سعید عن مالک بن انس ح تحویل اسناده
اشارتدر وحدثنا اسحق بن موسی حدثنا معن حدثنا مالک عن عبد الله بن ابی بکر بن
محمد بن عمرو بن حزم عن ابیه که مراد ابی بکردر ان عبد الله بن قیس بن مخرمة اخبره ضم منصوب
ابو بکره راجعدر عن زید بن خالد الجهنی جیمک ضمی وهانک فتحیله جهینه یه نسبتدر که بر قبیله نک
اسمیدر انه قال قایل زیددر لارمقن همزه نک فتحی وراء مهمله نک سکونی ومیمک ضمی وقافک
فتحی واخرنده نون مؤکده مشدده ایله رموق دن ماخوذ مضارع متکلمدر که رموق بر شیئه
تقیید واهتمام ایله باقمق معناسنه در صلوة رسول الله صلی الله علیه وسلم یعنی عبد الله بن قیس
ابو بکره زید بن خالد دن شویله خبر ویردیکه زید دیدیکه سفرده بر کیجه رسول اکرم صلوة تهجدینی
نیجه قیلار دیو عظیم اهتمام ایله باقار ایدم ماضی یرینده مضارع صیغه سی استحضار صورة ماضیه ایچوندر
فتوسدت عتبته علیه قوبا وجانک فتحیله اسکفه الباب که ایکیده اشک وقارشیده
اجشقدن دیرلر او فسطاطه خانک ضمی وکسری دخی جایزدر که قیلدن یاپدقلری چادردیمکدر

وكلمه أو زيدون روايت ايدن راوي دن شك ايچون در كه ابو عتبه مي ديدي فسطاط مي ديدي اكرچه
ايكي لفظدن هر بري مقصود بردر زيرا عتبه فسطاط تقديرنده در يعني رسول اكرمك كيفيت صلوتنه كركي
كبي مطلع اولمق ايچون چادرينك آستانه سنه طايانوب معاينه نظر ايتدم فصلى رسول الله صلى الله عليه
وسلم ركعتين خفيفتين كوردم كه رسول اكرم اولا ايكي ركعت خفيف قيلدي نته كيم ذكري سبقت
ايتدي ثم صلى ركعتين طويلتين طويلتين طويلتين صكره ايكي ركعت طويله قيلدي كه بغايه بو ايكي
ركعت طويله اولديغني افاده ايچون لفظني ايكي كره توكيد ايتدي وبو كلامده ركعتين مزبورتين رسول
اكرمك عادتا قيلدقلري ايكي ركعت نمازك اوچ مثلي مقداري اولديغنه اشعار واردر ثم صلى ركعتين
وهما دون اللتين قبلهما ثم صلى ركعتين وهما دون اللتين قبلهما ثم صلى ركعتين وهما
دون اللتين قبلهما ثم صلى ركعتين وهما دون اللتين قبلهما ثم صلى ركعتين وهما دون اللتين
قبلهما عباره سي دورت كره واقع اولوب حاصل معنى بودر كه بغايه طويل اولان ايكي ركعتدن صكره
ايكي ركعت دخي قيلدي ما قبلنه نسبت ايله قصر وبو وجه نسبت ايله ايكي ركعت دخي بعده ايكي ركعت دخي
بعده ايكي ركعت دخي قيلدي ثم اوتر ركعات مذكوره دن صكره اوچ ركعت صلوة وتري دخي قيلدي پس
ركعتين خفيفتين محسوب اولمغله قوله رسول اكرمدن صدور ايدن فعل صلوات مذكوره ثلاث عشرة ركعة
اون اوچ ركعت نماز در صلوة وتر بر ركعه اولمه سنه ذاهب اولان ركعتين خفيفتين في حساب ادخال
ايلدي والله اعلم الحديث الثاني حدثنا اسحق بن موسى حدثنا معن حدثنا مالك عن سعيد
بن ابي سعيد المقبري ميمك فتحي وقافك سكوني وبانك موحده نك ضميله مقبره يه نسبت در عن ابي سلمة
بن عبد الرحمن انه ضمير منصوب ابي سلمه يه اخبره ضمير منصوب سعيده انه ضميري سلمه يه راجع در سأل عائشة
كيف كانت صلوة رسول الله صلى الله عليه وسلم في رمضان يعني سعيد بن ابي سعيد ابي سلمه دن
شو وجهله تخريج ايدوب ديديكه ابي سلمه بكا خبر ويردي كه بن عائشه دن سؤال ايتدم كه رسول اكرم
رمضان شريف كيجه لري نوله صلوة تهجدي نه كيفيتده قيلار ايدي ديو فقالت عائشة ما نافيه در
كان رسول الله صلى الله عليه وسلم ليزيد لام جحودك كسري بعده ان تقديريله آخرنده دالك
فتحيله در كه لام مذكوره نفي توكيد ايچون ذكر اولنور پس لم يكن صلى الله عليه وسلم يزيد في رمضان
ولا في غيره تقديرنده اولور على احدى عشرة ركعة يعني عائشه ديدي كه بنم خانه مده قيلوب بنم كوزديكم
شو وجهله در كه رمضان كيجه سنده وسائر ليالي مباركه ده نمازي اون بر ركعه اوزرينه زياده ايتمز ايدي
پس محتملدر كه عائشه نك خانه سنده غيري موضعده اون بر ركعه دن زياده قيلار ايدي اوله نته كيم اون اوچ
ركعة

ركعت قيلدقلري سابقا حديث صحيح ايله ثابت اولدي لكن تاويل مزبور سابقا عائشه دن رسول اكرم صلوة ليلي بر ملوغ
سببيله فوت اولنسه نهار اولدقده اون ايكي ركعة نماز قيلوب فوت اولان صلوة ليله تلافي ايدر ايدي
ديو وارد اولان روايته ملايم دكلدر ومسلم عندنده عائشه ديديكه رسول اكرم تهجد ايچون قالقدقده صلوة
تهجدي ايكي ركعة خفيفه ايله ابتدا ايدر ايدي پس محتملدر كه بو مقامده عائشه حديثي قصر ايدوب ركعتين
خفيفتيني معلوم اولدغنه بناء ذكر ايتمدي ياخود ركعتين مزبورتيني شكر وضو اولمق اوزره عد
ايلدي ابن عباس وزيد بن خالد حديثلرينه مخالف اولمز وعائشه رسول اكرمك صلوتنك كميتني
بيان ايتدكدن صكره كيفيتني بيانه شروع ايدوب ديديكه يصلي اربعا لا تسئل سائله خطاب يا خطاب
عامدر عن حسنهن وطولهن يعني رسول اكرم اولا دورت ركعة نماز قيلار ايدي كه اول نمازلرك
كيفيتني حسنندن كوزلكندن وكميتني جهتندن اوزون اولديغندن سؤال ايلمه وبو كلام غايه حسن
ونهايه طولدن كنايه در يعني ركعات مزبوره نك حسن وطولي بر رتبه يه بالغ اولمشدر كه آنك كنهني بيان
حد وصفدن خارجدر ومجيب آكا كركي كبي جواب ويرمكدن عاجز اولديغي متعين اولمغله سائله بو بابده
سكوت دن افضل نسنه اولمز پس ابي مخاطب سن دخي سؤال صددنده اولمه وبو حديث تطويل
قيام تكثير ركوع وسجوددن افضل اولديغنه دليلدر بعضيلر اقرب ما يكون العبد من ربه وهو ساجد
حديثي مضمونجه تكثير ركوع وسجود افضلدر ديديلر وبعضيلر كيجه وقتي تطويل قيام ونهارده تكثير
ركوع وسجود افضلدر ديديلر ثم يصلي اربعا فلا تسئل عن حسنهن وطولهن صكره دورت
ركعة نماز قيلار ايدي كه حسنده عديل وطولده بي نظير ظاهر حديث دلالت ايدر كه رسول اكرم
صلوة تهجدده دورت ركعتده بر سلام ويره وليل ونهارده صلوات نافله ده امام ابو حنيفه عندنده
افضل اولان بودر امام محمد وابو يوسف عندنده صلوة ليلده افضل اولان ايكي ركعتده بر سلام ويرمكدر
اولي بودر كه مذهبنه رعايه دورت ركعتي بر سلام ايله بعده ايكي ركعتي بر سلام ايله ادا ايلمكدر ثم يصلي
ثلاثا صكره سلام واحد ايله اوچ ركعة صلوة وتري قيلار ايدي مسلم صلوة ليلي ايراد ايتدكدن صكره
ثم اوتر بثلاث ديو ايراد ايتديكي معنايه مذكوري تاييد ايدر قالت عائشة قلت يا رسول الله اتنام قبل
ان توتر يعني عائشه ديديكه رسول اكرمه ديو بيلديكه يا رسول الله سيز صلوة وتري ادا ايتمزدن اول اويور سيز
بلكه خوابدن بيدار اولمه ميوب صلوة وتر فوت اولور قال عليه السلام يا عائشة ان عيني تنامان
تشنيه ايله وتثنيه صيغه سيله تنامان ولا ينام قلبي رسول اكرم جوابنده ديديكه يا عائشه بن خوابدن
بيدار اولميوب وترك فوت اولمه سندن خوف ايتمم زيرا بنم اكرچه ظاهرا كوزلرم اويور لكن قلبم اويوماز

ویدی خصوص انبیاء عظامک خصایصندندر والله اعلم الحدیث العاشر حدثنا اسحق بن موسی حدثنا معن
حدثنا مالک عن ابن هشام عن عروة عن عائشة ان رسول الله صلی الله علیه وسلم کان یصلی من
اللیل احدی عشرة رکعة یوتر منها بواحدة یعنی عائشه دیدیکه رسول اکرم اکثریا یاخود بنم یانمده اولدیغی
وقتده کیجه وقتی اون بر رکعت نماز قیلارلردی صلوة مذکوره دن بر رکعت ایله وتر ایدرلردی حاصلی یعنی
شفعک یاننه بر رکعت دخی ضم ایدوب تک ایدرلردی بعضیلر دیدیلر که صلوة وترک بر رکعت اولماسی
منسوخ اولدی فلما فرغ منها پس رسول اکرم صلوة لیلدن یاخود صلوة وتردن فارغ اولدقده
اضطجع علی شقه الایمن اکر صبح قریب ایسه استراحت ایچون قریب دکل ایسه نوم ایچون صاغ یانینک
اوزرینه یاتورلردی حدثنا ابن ابی عمر حدثنا معن عن مالک عن ابن شهاب بعض نسخه‌ده لفظ
نحوه ذکر اولندی یعنی ابن ابی عمر بو حدیث سابق مثللو حدیثی تحدیث ایلدی ح تحویل اسناده اشارتدر
و بعض نسخه‌ده نحوه لفظیله تحویل وبعضنده نحو فقط وبعضنده تحویل فقط واقع اولدی
لکن مناسب اولان تحویل حدثنا معن لفظندن صکره ذکر اولنمقدر وحدثنا قتیبة لفظی واو عاطفه
ایله ذکر اولندیغی تحویل مذکور اولماسینه مؤیددر عن مالک عن ابن شهاب پس لفظ نحوه تأکید ایچون
اولور الحدیث الحادی عشر حدثنا هناد حدثنا ابو الاحوص عن الاعمش عن ابرهیم عن الاسود عن
عائشة قالت کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یصلی من اللیل تسع رکعات یعنی عائشه
دیدیکه احیانا رسول اکرم کیجه وقتنده طقوز رکعت نماز قیلارلردی که التی رکعتی ایکی یاخود اوچ سلام
ایله تهجد واوچی بر سلام ایله وتر اولوردی معلوم اوله که رسول اکرمک کیجه وقتی قیلدیغی نمازک
عددی حقنده عائشه دن احادیث مختلفه روایت اولندی لکن بو اختلاف اختلاف اوقاته
مبنیدر مثلا کوایل اوقاتنده ومزاج شریفلری مستقیم اولدیغی ازمنه‌ده چوق وسن سالکلری
چوق اولوب یاخود تخیری مانع بولندیغی زمانده آز قیلارلردی یاخود کاهی چوق وکاهی
آز قیلدقلری امته تعلیم وهر برینک جوازینی بیان ایچوندر احمد وابو داود عبد الله بن قیس دن
عائشه دن روایت ایتدیلر که رسول اکرم دورت واوچ رکعت ایله والتی واوچ رکعت ایله وسکز
واوچ رکعت ایله واون اوچ رکعت ایله وتر ایدوب یدی رکعتدن نقصان واون اوچ رکعتدن
زیاده ایله وتر ایتمزلردی وطیبی دیدیکه اهل علمه عائشه دن روایت اولنان احادیث مختلفه بغایة مشکل
اولمشدر حتی بعضیلر اضطرابه حمل ایتدیلر لکن بو اشکال اول زمان متحقق اولوردی که راوی بر وقتده بر اولسه
پس صواب اولان بودر که عائشه دن روایت ایتدکلری اعداد مختلفه اوقات متعدده‌یه محمولدر واحوال مختلفه‌یه
مبنیدر

مبنیدر نشاط وبیان جواز حسبیله ودخی امام ابو حنیفه دیدیکه وتر اوچ رکعت موصوله‌در زیرا اصحابه عن
وجاوزه استحسنه واتفاق ایتدیلر وزیاده ونقصاندن جانبلرنده اختلاف اولمغله مجمع علیه اولانی اخذ وافضلیه
اولانی ترک ایلدی حدثنا محمود بن غیلان حدثنا یحیی بن آدم حدثنا سفیان الثوری عن الاعمش نحوه یعنی
محمود دخی بقیه اسناد ولفظده حدیث سابق کبی تحدیث ایتدی والله اعلم الحدیث الثانی عشر حدثنا
محمد بن المثنی حدثنا محمد بن جعفر انبانا شعبة عن عمرو بن مرة میمک ضمی وراءنک تشدیدیله‌در عن ابی
حمزة رجل جر ایله ابی حمزه‌دن بدل یا عطف بیاندر مصنف جامعنده ابو حمزه بزم عندمزده طلحة من
زید در دیدی من الانصار عن رجل من بنی عبس عین مهمله‌نک فتحی وباء موحده‌نک سکونیله‌در و
رجل نابینک اسمی صلة بن زفر العبسی الکوفی در عن حذیفة الیمان انه صلی مع رسول الله صلی الله
علیه وسلم من اللیل واحمددن فی انه صلی معه فی لیلة من رمضان لفظیله روایت ایتدیلر قال حذیفه
فلما دخل علیه السلام فاء تفصیلیه‌در فی الصلوة قال الله اکبر یعنی رجل معهود حذیفه‌دن روایت
ایتدیکه حذیفه رسول اکرم ایله کیجه وقتی نماز قیلوب ورسول اکرمک صلوتنک کیفیتنی شو وجهله تفصیل ایتدیکه
چون رسول اکرم افتتاح تکبیرین ایدوب نمازه داخل اولدی الله اکبر ذو الملکوت والجبروت والکبریاء والعظمة
دیدی الله اکبر لفظنک معناسنده علما اختلاف ایتدیلر بعضیلر اکبر کبیر معناسنه‌در دعای ماثوره اعز واجل کبی
دیدیلر وبعضیلر اکبر من کل شیء معناسنه‌در صله سی واضح اولمغله حذف اولندی دیدیلر صاحب نهایه
اکبر من ان یعرف کنه کبریائه معناسنه‌در وبو تقدیرک وجهی بودر که زیرا افعل فعلی الف لام واضافتدن غیر
استعمال اولنمز الاکبر واکبر القوم کبی دیدی مطرزی اکبر من کل شیء ای اعظم معناسنه‌در
وبعضیلر کبیر معناسنه دیدکلری ضعیفدر دیدی وبعضیلر لفظ اکبر صیغه‌دن تجرید اولندیغنک
حکمتی بودر که حضرت الله موجودات حادث ومخلوقات ظاهر اولمزدن مقدم اکبر صفتیله موصوف
ایدی یاخود استعمالات مذکوره ایله تعبیر اولنمق جایز اولدیغی اشعار ایچوندر دیدیلر ملکوت اصلنده
ملک ایدی مبالغه وکثرة ایچون آخرینه تا الحاق اولندی رحموت ورهبوت کبی ذو الملک والملکوت
قولنده ملکدن ظاهر ملک وملکوتدن باطن ملک مراددر دیو فرق ایتدیلر که آنلردن عالم شهادة
وعالم غیب ایله تعبیر اولنور والجبروت دخی قهار معناسنه جبردن ماخوذ مبالغه ایچوندر که کمال ذات
عظمه کمال صفتدن عبارتدر یاخود کبریا نقایصدن تنزه وعظمه کنهنی ادراک اولنمقدن تنزه
دن عبارتدر حاصل معنی یعنی حضرت الله ارشیده عظیم وملک عظیم وقهار کامل وترفع تنزه وجلال
اولمغله صاحبیدر قال حذیفه فقرأ البقرة حذیفه دیدیکه رسول اکرم کلمات مذکوره‌یی قرائت ایتدکدن صکره

سورهٔ فاتحه و سورهٔ بقره یی قرائت ایلدی ابو داود روایتنده ثم استفتح فقرأ البقرة لفظیله واقع
اولدی • صاحب ازهار دیدی که فاتحه دن صکره سورهٔ بقره قرائت اتدی دیمکدر • بعض ناسک فاتحه
قرائت اتمزدن اول بقره ایله ابتدا اتدی معناسنه در دیو توهم اتدکلری کبی دکلدر • زیرا رسول اکرم
هر صلوتنده فاتحه قرائت ایتمک عادهٔ مستمرهسی ایدی • خصوصا لا صلوة لمن لم یقرأ الفاتحة
دیو بیوردقلری درجهٔ صحته بالغ اولمشدر • اگرچه ائمه بو حدیث ایله واقع اولان نفی دن نفی صحت صلوة
اولمسنده اختلاف اتدیلر • میرک دیدیکه راوی قراءهٔ فاتحه یی ذکر اتمدیکی سامع رسول اکرمک
عادهٔ کریمهسنه واقف اولدیغنه اعتمادا در • ثم رکع فکان رکوعه نحوا قریبا معناسنه اولمغله
من قیامه لفظی الحاق اولندی یعنی صکره رسول اکرم رکوع اتدی • بو رکوعی بر مرتبه قدر
معهوددن زیاده اتدی که قیامی مدتنه قریب اولدی • وکان یقول مخفی اولمیه که لفظ کان
یقول لفظنی مستقبلدن ماضی یه تحویل ایتمکله کلام مذکور • وقال صلی الله علیه وسلم قوه سنده
اولور لکن ماضیه دن عدول اولندیغی کثرة معناسنی مشعر اولان استمراری افاده ایچوندر •
یعنی رسول اکرم رکوعنده سبحان ربی العظیم سبحان ربی العظیم لفظنی چوق چوق سویلر ایدی •
پس بو کلمه مکررا ذکر اتدیکی کثرة معناسنی افاده ایچوندر عددی بیانه دکلدر • ثم رفع رأسه وکان قیامه نحوا
من رکوعه وکان یقول لربی الحمد جار مجروری تقدیم حصر و اختصاص ایچوندر • لربی الحمد تکرار افاده ایتمکه
ایچوندر • یعنی رسول اکرم باشنی رکوعدن قالدردی • رکوعدن صکره اولان قیامنک مدتی رکوعنک
مدتنه قریب ایدی • وحال قیامده لربی الحمد کلامنی چوق چوق سویلر ایدی • ثم سجد فکان سجوده نحوا
من قیامه وکان یقول سبحان ربی الاعلی سبحان ربی الاعلی قیام معهوددن صکره سجده ایلدی •
و سجودینک مدتی رکوعدن صکره اولان قیام معهودک مدتنه قریب ایدی • وحال سجودنده سبحان
ربی الاعلی کلامنی چوق چوق سویلر ایدی • ثم رفع رأسه فکان ما بین السجدتین نحوا من السجود
وکان یقول رب اغفرلی رب اغفرلی صکره باشنی سجدهدن قالدردی ایکی سجدهنک میاننده
جلوسنک مدتی سجودینک مدتنه قریب ایدی • وحال جلوسنده رب اغفرلی کلامنی چوق چوق
سویلر ایدی • حتی محذوفک غایتیدر • یعنی رسول اکرم لیلهٔ معهودده صلوتی بر مرتبهده تطویل
اتدی که حتی قرأ فیهن البقرة وآل عمران والنساء والمائدة او راوی بونده شک ایچوندر • الانعام
حتی صلوة قرنوره دن درت سورهٔ مذکوره یی قرائت ایلدی • لکن روایت دن بری مائده
و انعامده شک ایلدی • و مصنف رواة ما بیننده شک کیمدن واقع اولدیغنی افاده ایچون
استیناف

استیناف بیانی طریقیله شعبة الذی شک فی المائدة والانعام دیدی شعبه مبتدا و موصول
مع صلهٔ خبریدر • یعنی شعبه مائده و انعامده شک ایدن راویدر • میرک دیدیکه بو حدیثک ظاهری
اقتضا ایدر که رسول اکرم بر رکعتده سورهٔ بقره یی قرائت ایلدی • لکن آل عمران و نساء و مائده
یی رکعت ثانیه ده می قرائت اتدی • یاخود باقی اوچ رکعتده می قرائت اتدی مبین اولمدی •
بعض شراح دیدیکه ظاهر وجه ثانیدر • حتی رکعت ثانیه نک تطویلی لازم کلمیه • و بو مقامده واقع
اولان اقوال شراح تحقیقنده چندان افاده اولنمغله ذکرندن عدول اولندی • لکن شیخ ابن حجر
بخاری شرحنده مسلم دن حذیفه حدیثنی روایت اتدیکی وجه اوزره نقل اولنمغه مکتب ملاحظه اولنمشدر
که انه صلی مع النبی صلی الله علیه وسلم لیلة فقرأ البقرة وآل عمران والنساء فی رکعة
وکان اذا مر بآیة فیها تسبیح سبح او سؤال سأل او تعوذ تعوذ ثم رکع نحوا مما قام ثم
نحوا مما رکع ثم سجد نحوا مما قام • پس بو حدیث صریحه دلالت ایدر که رسول اکرم سورهٔ ثلاثه
مذکوره یی بر رکعتده قرائت اتدی • و محتملدر که مائده یاخود انعامی رکعت ثانیه ده یا رکعت ثلاثه
باقیه ده قرائت ایتمش اوله • والله اعلم الحدیث الثالث عشر حدثنا ابو بکر محمد بن نافع البصری
بعضیلر بو اسمی اسامی رجال ده بو نسخهده محمد بن واسع البصری دن محرف اولمق کرک دیدیلر حدثنا عبد
الصمد بن عبد الوارث عن اسمعیل بن مسلم العبدی عن ابی المتوکل عن عائشة قالت
قام رسول الله صلی الله علیه وسلم بآیة من القرآن لیلة نصب ایله قامک ظرفیدر •
قام فی لیلة واحدة بقراءة آیة واحدة تقدیرنده یعنی عائشه دیدی که رسول اکرم بر بوتون
کیجه قرآن دن بر آیت ایله قائم اولدی • و اول کیجه یی آیهٔ مزبوره یی قراءة ایله احیا اتدی که
مراد کیجه نمازنده اول آیتی قراءة اتدی دیمکدر • ابو عبیده فضائل القرآن نام کتابنده ابو
ذردن تخریج اتدیکه رسول اکرم کیجه لردن بر کیجه نماز قیلدی • و اول کیجهده سرا با بر آیه قراءة
ایلدی • تا صباح اولنجه که اول آیه ایله قائم • و اول آیه ایله راکع • و اول آیه ایله ساجد اولور
ایدی • پس قوم ابو ذردن سؤال اتدیلر که اول آیت نیجه آیه ایدی • دیو جوابه ویردیکی
ان تعذبهم فانهم عبادک وان تغفر لهم فانک انت العزیز الحکیم آیتی ایدی دیو • میرک دیدیکه
صحیح مسلم ده علی رضی الله عنه دن روایت اولنان نهانی رسول الله صلی الله علیه وسلم ان اقرأ القرآن
راکعا و ساجدا یعنی آگاه اولوک که بن راکع و ساجد اولدیغم حالده قرآن اوقومقدن منع ایلدی •
کذلک صحیح مسلم ده ابن عباس دن روایت اولنان الا انی نهیت ان اقرأ القرآن راکعا او ساجدا

یعنی اکثر اولوك که بن راکع وساجد اولدیغم حالده قرآن اوقومقدن منع اولندم حدیثلر حدیث مذکوره
معارض در اگرچه شو وجهله مابینلرن جمع ممکندرکه نهی مذکور لیله معهوده دن صکره صدور اتوتجی
یاخود نهی خبر بونیزیهی در ورسول اکرمك فعلی جوازینی بیان ایچون در یاخود فعلی خبر بو نهیی ناسخ در
لکن صحیح ده واقع اولان حدیث سایر احادیث اوزرینه راجح اولدوغی محل شبهه دکلدر والله اعلم
الحدیث الرابع عشر حدثنا محمود بن غیلان حدثنا سلیمان بن حرب حدثنا شعبة عن الاعمش عن
ابی وائل عن عبد الله بن مسعود قال صلیت لیلة مع رسول الله صلی الله علیه وسلم فلم یزل قائما
حتی هممت هم دن مأخوذ در تشدید ایله قصد معناسنه ویا ایله متعدی اولور بامر سوء امرك سوءه
اضافتی ایله وسوء صفه اولمق اوزره اضافتدن قطعیله سوء سینك فتحی وضمی ایله روایت اولینوی
گرچه که ضعف ضعیف کیبی لکن فتحه ایله اولان سوء لفظنه دخی مراد اولان شیء مضاف اولور اکثریا و
ضم ایله اولان سوء خیر مقابلی اولان شر معناسنه استعمال اولنور یعنی ابن مسعود دیدیکه برکیجه رسول اکرم
ایله نماز قیلدم برمرتبه ده قیامی تطویل اتدیکه حتی بر ایشه قصد ایلدم قیل وما هممت به قال هممت
ان اقعد وادع النبی صلی الله علیه وسلم یصلی قائما ابن مسعوده دیدیلر که قصد اتدیککز نه ایدی جوابنده دیدی که
طول قیامی برمرتبه ده بی تاب اتدی که درونمه کلدیکه اوتورم ونمازی اوتوردیغم یردن قیلوب رسول اکرمی
قائم اولدیغی حالده ترك ایلیم یاخود اوتورم ونمازی ترك ایلیم شفعی اداتدکدن صکره مراد کلیت ایله
نمازی ترك دکلدر زیرا صلوة نافله شروع ایله لازم اولمغله صحابی جلیل القدره بوکونه شیء نسبت سوء
ادب دن خالی دکلدر کما انه دیدیکه صلوة نافله ده قیامه قدرت وار ایکن قاعدا ادا جایزدر لکن خصوص
مزبورده ترك ادب ورسول اکرمه مخالفت اولمغله امر سوء اطلاق اولنوی میرك دیدی که وادع النبی
صلی الله علیه وسلم قولندن مستفاد اولان رسول اکرمه اقتدادن فارغ اولوب نمازی ترك ایلمکدر
قاعدا قیلمق دیمك دکلدر وبو محل امر سوء اولدیغی ظاهردر والله اعلم حدثنا سفیان بن وکیع حدثنا
جریر عن الاعمش نحوه یعنی سفیان بزه اسناد وحدیث جهتندن حدیث سابق کبی تحدیث ایلدی
والله اعلم الحدیث الخامس عشر حدثنا اسحق بن موسی الانصاری حدثنا معن حدثنا مالك عن ابی
النضر عن ابی سلمة عن عائشة ان النبی صلی الله علیه وسلم کان یصلی جالسا فیقرأ وهو
جالس فاذا بقی من قراءته مقدار مامعناسنه قدر ما یکون ثلاثین او اربعین آیة قام فقرأ وهو
قائم یعنی عائشه دیدی که رسول اکرم اوتوردیغی یردن نماز قیلوب اوتوردیغی حالده قرآن اوقور
ایدی واوقودیغی سوره دن تخمینا اوتوز یاخود قرق آیة مقداری قالسه قدره ایاغ اوزرینه قالقوب
اول آیتلری

دیمك

اول آیتلری قائم اولدیغی حالده اوقور ایدی فاذا بقی لفظنده قیامدن اول قراءت اتدیکی آیات
قیام حالنده قراءت اتدیکی آیاتدن چوق اولدیغنه اشاره وار در زیرا بقیه اکثریا آز اولان نده
استعمال اولنور بخاری بحث تمام طریقنده فاذا بقی علیه من السورة ثلاثون او اربعون آیة
قام فقرأهن لفظیله تخریج ایلدی وکلمه او راویدن شك ایچون اولمق دخی محتمل در وجایزدرکه
تنویع ایچون اوله یعنی کاهی اوتوز آیة وکاهی قرق آیة مقداری قالسه قدره قائم اولور ایدی
وهو قائم وهو جالس جمله لری قرأ او یقرأ نك فاعللرندن حاللردر ثم رکع وسجد ثم صنع
فی الرکعة الثانیة مثل ذلك قائم اولدیغی حالده بقیه آیاتی قراءت اتدکدن صکره رکوع وسجود ایدوب
رکعت ثانیه ده دخی رکعت اولیده تفصیل اولندیغی وجه اوزره ایدر ایدی والله اعلم
الحدیث السادس عشر حدثنا احمد بن منیع حدثنا هشیم تصغیر صیغه سیله در انبأنا خالد الحذاء
ذال معجمه نك تشدیدیله در عن عبد الله بن شقیق قال سألت عائشة عن صلوة رسول الله صلی الله
علیه وسلم عن تطوعه عن صلوة رسول الله دن بدل در تطوع طاعتدن مأخوذ در که حضرت الله
تعالی یه باعث تقرب اولان عباداتدن عبارتدر که متطوع اولان کمسنه آنی نفسندن تبرع ایلیه
وبا ایله متعدی اولور یعنی عبد الله دیدی که عائشه دن رسول اکرمك تطوعنك کیفیتندن
سؤال اتدم فقالت کان یصلی لیلا طویلا صلوة طویلا تقدیرنده ایدی لکن موصوف حذف
اولنمغله طویلا ده تاء تأنیث حذف اولنوب ظاهرا لیلا لفظنه صفة ایقاع اولندی قائما
یصلی نك فاعلندن حال در ولیلا طویلا قاعدا من حیث الاعراب سابقی کبی در یعنی
عائشه جوابنده دیدیکه رسول اکرمك عادتی بو ایدی که برکیجه صلوة طویله یه قائم اولدیغی
حالده وبرکیجه صلوة طویله یی قاعد اولدیغی حالده قیلار ایدی فاذا قرأ فاء تفصیلیه در
وهو قائم رکع وسجد وهو قائم اولا وهو قائم قرأ نك فاعلندن حال در والحال انه یصلی
قائما تقدیرنده در وهو قائم ثانیا رکع وسجد نك فاعلندن حالدرکه قائم لفظی منتقل من القیام
الی الرکوع والسجود معناسنه در ومحتملدرکه انتقال رکع وسجد لفظلرنده معتبر اولوب ینتقل
الیهما حال کونهما قائما معناسنه اوله واذا قرأ وهو جالس رکع وسجد وهو جالس لفظی دخی تأویل مذکور
مثللو تأویل ایله مأول اولمق لازمدر والا حال قیامده رکوع وسجود وحال جلوسده کذلك و
سجود لازم کلور پس حاصل معنی بودرکه اولا قائما قیلدیغی نمازك کیفیتی بو ایدیکه قائم اولدیغی
حالده نماز قیلوب قراءت اتدیکی وقتده رکوع وسجودده قیامدن انتقال ایدر ایدی وثانیا

جالساً قیلدیغی نمازك کیفیتی بو ایدی که جالس اولدیغی حالده نماز قیلوب قراءة ایتدیکی وقتده رکوع
وسجوده جلوسدن انتقال ایدر ایدی وعلما اجماع ایتدیلر که قیامه قادر اولان کمسنه قاعداً نافله قیلمق
جایزدر لکن ثواب جهتندن قائمك نصف ثوابنه مستحق اولور دیدیلر اما رسول اکرم بو حکمدن مستثنی در
والله اعلم الحدیث السابع عشر حدثنا اسحق بن موسی الانصاری حدثنا معن حدثنا مالك
عن ابن شهاب الزهری عن السائب بن یزید عن المطلب بن ابی وداعة واوك فتحیله در السهمی
عن حفصة بنت عمر زوج النبی صلی الله علیه وسلم تهذیب الاسماء صاحبی ابن سعددن نقل
ایدر که رسول اکرم حفصه یی هجرتدن اوتوز آیی باشنده شعبانده تزوج ایلدی وحفصه مهاجراتدن
ایدی رسول اکرمدن مقدم خنیس بن حذافه نك تحت نکاحنده ایدی خنیس مدینه ده وفات
ایتدکدن صکره رسول اکرم تزوج ایتدی ورسول اکرم آنی بر طلاق ایله تطلیق ایلمش ایدی جبرائیلك امری
ایله ینه مراجعت ایلدی واقدی دیدی که حفصه التمش یاشنه بالغه اولدقده هجرتك قرق بشنجی سنه سی شعبانده
وفات ایتدی وحفصه رسول اکرمدن التمش حدیث روایت ایلدی قالت کان رسول الله صلی الله
علیه وسلم یصلی فی سبحته قاعداً میرك دیدی که سبحه سین مهمله نك ضمی وباء موحده نك
سکونیله نافله معناسنه در واصلنده تسبیحدن مأخوذدر نافله یه تسبیح دیدکلری شونك علتی بودر که
زیرا فرضده اولان تسبیح نافله در وصلوة نافله یه سبحه دیدکلری فرضده تسبیح منزله سنه
اولدیغی ایچوندر بعضیلر نافله تسبیحی مشتمل اولدیغی ایچون سبحه تسمیه اولندی دیدیلر
ویقرأ بالسورة الف لام عهد ذهنی ایچون ومراد سوره قصیره در مثلا سوره انفال کبی
ویرتلها ترتیلدن مأخوذدر که قرآنك حروف وحرکات وسکناتنی تبیین ومخارجینی کرکی
کبی تمییز ایدوب تأنی طریقیله معناسینی ملاحظه ایده رك قراءتندن عبارتدر حتی تکون اطول
من اطول منها اعراف کبی مثلا یعنی حفصه دیدیکه رسول اکرم نافله نمازنده قعود ایتدیکی حالده
شول وجهله قیلار ایدی که بر سوره قصیره یی انفال کبی مثلا قراءت ایدوب اول سوره قصیره یی
بر طرزده ترتیل ایدر ایدی که حتی ترتیل سببیله سوره مزبوره کندودن آیه عددیله چوق واوزون
اولان سوره دن که آنده ترتیل رعایت اولنمیه مثلا اعراف کبی اوزون اولور ایدی والله اعلم
الحدیث الثامن عشر حدثنا الحسن بن محمد الزعفرانی حدثنا الحجاج بن محمد عن ابن جریج جیم
اولینك ضمیله در قال اخبرنی عثمان بن ابی سلیمان ان اباسلمة بن عبد الرحمن اخبره ضمیر منصوب
عثمانه راجعدر ان عائشة اخبرته ضمیر منصوب اباسلمه یه عائددر ان النبی صلی الله علیه وسلم
لم یمت

لم یمت حتی کان تامه در وجد معناسنه در اکثر رفعیله فاعلیدر صلوته وهو جالس جمله حالدر ومحال انه جالس
قوه سنده میرك دیدی که ظاهر اولان بودر که کان تامه وهو جالس حال اوله ومحتملدر که کان ناقصه اولوب خبری محذوف
اوله خبری زائداً قائماً کبی وجایزدر که وهو جالس خبری اولوب واو زائده ورابطه محذوف اوله یعنی عائشه ابو سلمه یه
خبر ویروب دیدیکه رسول اکرم اکثر صلوة نافله سی جالس اولدیغی حالده قیلمدقجه وفات ایتمدی والله اعلم الحدیث التاسع
عشر حدثنا احمد بن منیع حدثنا اسمعیل بن ابراهیم عن ایوب عن نافع عن ابن عمر قال صلیت مع النبی صلی
الله علیه وسلم رکعتین قبل الظهر ورکعتین بعدها ورکعتین بعد المغرب فی بیته محتملدر که ضمیر مجرور ثلاثه مذکوره یه
ومحتملدر که فقط سنت مغربه راجع اوله لکن ورکعتین بعد العشاء فی بیته قولنده فی بیته لفظی ذکر اولنوب ماقبلنده
ذکر اولنمدیغندن استفاده اولنور که فقط سنت مغربه ناظر اوله یعنی ابن عمر دیدی که رسول اکرم ایله معاً
ظهردن اول ایکی رکعت وآندن صکره ایکی رکعت دخی مسجدده واخشامدن صکره ایکی رکعت خانه سنده عشادن
صکره ایکی رکعت دخی خانه سنده نماز قیلدیم وبو حدیث دلالت ایدر که صلوة تطوعی مسجدده وخانه ده قیلمق
جایز اوله اکرچه افضل صلوة المرء فی بیته الا المکتوبة حدیث صحیحی موجبنجه خانه ده قیلمق افضلدر میرك دیدیکه
معیتدن مراد تبعیتدر یعنی ابن عمر رسول اکرمه صلوات مذکوره قیلمقده مشارکت ایتدی جمعیت مراد
دکلدر که حتی زوائد فرائضده جماعت جایز اوله والله اعلم الحدیث العشرون حدثنا احمد بن منیع حدثنا
اسمعیل بن ابراهیم حدثنا ایوب عن نافع عن ابن عمر قال ابن عمر وحدثتنی حفصة بعضیلر واو حرف
اوزرینه عطف ایچوندر حدثتنی غیر حفصة وحدثتنی حفصة تقدیرنده وبعضیلر زائده در دیدیلر ان رسول الله
صلی الله علیه وسلم کان یصلی رکعتین حین یطلع الفجر وینادی المنادی یعنی ابن عمر دیدیکه کا حفصه
خبر ویردیکه رسول اکرم صباح یری آغاروب مؤذن اذان اوقویه جق وقتنده ایکی رکعت نماز قیلار ایدی که
مراد صباح نمازینك سنتیدر قال ایوب اراه همزه نك ضمیله اظنه معناسنه در وضمیر منصوب ایوبك شیخی
اولان نافعه راجعدر قال ضمیر مستکن نافعه مزبوره راجعدر خفیفتین یعنی ایوب دیدیکه ظنم بودر که نافع بکا
بو حدیثی تحدیث ایتدکده رکعتین لفظنی تکلم ایتدکدن صکره خفیفتین لفظنی دخی تکلم ایتدی خصوصا
صحیحین وغیریده طرق متعدده دن بو لفظین واقع اولدی اعنی صباح نمازینك ایکی رکعت سنتنده
تخفیف مسنون اولور والله اعلم الحدیث الحادی والعشرون حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا مروان
بن معاویة الفزاری فانك فتحیله فزاره یه نسبتدر که قیس غیلاندن بر قبیله در عن جعفر بن برقان
باء موحده نك ضمیله در عن میمون بن مهران میمك کسر وضمی جایزدر عن ابن عمر قال حفظت من رسول
الله صلی الله علیه وسلم ثمانی رکعات یعنی ابن عمر دیدیکه بن رسول اکرمدن سکز رکعت نماز ازبرلدم

واول رکعتلر سنن مؤکده دن اولدیغی استیناف طریقیله بیان ایدوب دیدی که ورکعتین ثمانی رکعات دن
بدل اولمق ظاهردر قبل الظهر ورکعتین بعدها ورکعتین بعد المغرب ایکی رکعت صلوة ظهردن اول
وایکی رکعت صلوة ظهردن صکره وایکی رکعت صلوة مغربدن صکره لکن صلوة مغربدن صکره اولان ایکی
رکعت سنتی فرض مغربه متصل قلمق مندوبدر زیرا خبر صحیح ایله ثابت اولدیکه من صلی بعد المغرب رکعتین
قبل ان یتکلم رفعت صلوته فی علیین یعنی رسول اکرم بیوردیکه برکمسنه فرض مغربدن صکره تکلم
اتمدن ایکی رکعت نماز قیلسه اول کمسنه نک صلوتی اعلای علیینه رفع اولنور که زیاده قبولندن
کنایه در ورکعتین بعد العشاء وایکی رکعت دخی یاتسو نمازندن صکره که جمله سی سکز رکعت اولور قال
ابن عمر وحدثتنی حفصة برکعتی الغدوة ابن عمر دیدی که حفصه دخی بکا رسول اکرمک ایکی رکعت
صباح نمازی قیلدیغین خبر ویردی ولم اکن اراهما من النبی صلی الله علیه وسلم لکن بن اول
ایکی رکعتی کندم کورمدم زیرا آنلری رسول اکرم همیشه سعادتخانه سنده قیلار ایدی وسایر صلوات
مذکوره یی کاهی سعادتخانه ده وکاهی مسجدده قیلدیغی ایچون آنلری کندم کوروب حفظ ایتدم
وایکی سنت فجری کورمدم وحفصه دن استماع ایتدم والله تعالی اعلم واحکم الحدیث الثانی والعشرون
حدثنا ابو سلمة یحیی بن خلف حدثنا بشر بن المفضل عن خالد الحذاء عن عبد الله بن شقیق
قال سألت عائشة عن صلوة رسول الله صلی الله علیه وسلم قالت کان یصلی قبل الظهر
رکعتین وبعدها رکعتین وبعد المغرب ثنتین بعض نسخه ده رکعتین واقع اولدی وبعد العشاء
رکعتین وقبل الفجر ثنتین بعض نسخه ده رکعتین واقع اولدی یعنی عبد الله بن شقیق
دیدی که عائشه دن رسول اکرمک قیلدیغی سنن مؤکده نک عددندن سؤال ایتدم دیدی که
صلوة ظهردن اول ایکی رکعت وصکره دخی ایکی رکعت واخشام نمازندن صکره ایکی رکعت ویاتسو
نمازندن صکره ایکی رکعت وصباح نمازندن اول ایکی رکعت نماز قیلمق عادت مستمره سی ایدی والله اعلم
الحدیث الثالث والعشرون حدثنا محمد بن المثنی حدثنا محمد بن جعفر حدثنا شعبة عن ابی اسحق قال
سمعت عاصم بن ضمرة ضادک فتحی ومیمک سکونیله در یقول سألنا علیا رضی الله عنه عن صلوة
رسول الله صلی الله علیه وسلم من النهار ابو اسحق دیدی که عاصم دن ایشتدم که علی رضی الله عنه دن رسول
اکرمک نهار وقتنده قیلدیغی نافله نک کیفیتندن سؤال ایتدک قال عاصم دیدی که حضرت علی بزم سؤالمز
مجرد اول کیفیته عالم اولمق ایچون دکل بلکه رسول اکرمه بو بابده دخی اقتدا ایتمک ایچون اولدیغنی فهم
ایدوب فقال علی دیدیکه انکم لا تطیقون ذلک سیز بو بابده رسول اکرمه نجه اقتدا ایدرسیز سیز آنک
صلوتنک

صلوتنک کیفیتنده نماز قیلمغه وآنک مداومتی کبی مداومت ایتمکه تحمل ایده مزسیز قال عاصم دیدیکه فقلنا
من اطاق منا ذلک صلی بز دیدک که بیز تعلیم بیورک طاقت کتوره نیمز قیلسون طاقت کتوره مینمز
بلمش اولسون فقال علی رضی الله عنه کان علیه السلام اذا کانت الشمس من ههنا مشرق جانبنه
اشارت ایتدی کهیئتها من ههنا عند العصر مغرب جانبنه اشارت ایتدی صلی رکعتین یعنی پس علی دیدی که
شمسک هیئتی مشرق طرفنده عصر وقتنده مغرب طرفنده اولدیغی وقتده رسول اکرمک عادتی
ایکی رکعت نماز قیلمق ایدی مراد وقت مختارده صلوة ضحی در واذا کانت الشمس من ههنا کهیئتها
من ههنا عند الظهر صلی اربعا وشمسک هیئتی شو جانبنده ظهر وقتنده شو سمتنده هیئتی
کبی اولدیغی وقتده ~~مغرب طرفنده اولدیغی~~ وقتده دورت رکعت قیلار ایدی مراد زوالدن مقدم زواله
قریب قیلدیغی صلوة اوابین ویصلی قبل الظهر اربعا وبعدها رکعتین ودخی صلوة ظهردن اول دورت
رکعت وصلوة ظهردن صکره ایکی رکعت قیلار ایدی مخفی اولمیه که رسول اکرم ظهردن اول دورت رکعت
قیلار ایدی دیو علی دن روایت اولنان حدیث مسلمک عائشه دن کان یصلی فی بیته اربعا دیو تخریج
ایتدیکی حدیثه کذلک شیخینک کان لا یدع اربعا قبل الظهر دیو روایت ایتدکلری حدیثه موافق در و
ظاهرا ابن عمر وعائشه دن کان یصلی قبل الظهر رکعتین دیو روایت اولنان حدیثه مغایر اولمغله بینلرن
شو وجهله توفیق ایتدیلر که دورت قیلدیغی خانه ده قیلدیغی وقتده وایکی قیلدیغی مسجدده قیلدیغی
وقتده ایدی خصوصا که ثقه دن روایت اولنان زیاده مقبوله اولمغله قبل الظهر دورت رکعت سنت
ظاهر اولمق اوزره قیلدی دیو وارد اولان روایت راجحه در حاصلی اختلاف مزبور اختلاف اوقات
واحواله مبنی در فهذا ابو جعفر طبری دیدیکه الاربع کانت فی کثیر من احواله والرکعتان فی قلیلها
بعضیلر دیدیلر که محتملدر که رسول اکرم سعادتخانه سنده ایکی یا دورت رکعت قیلوب مسجده
چیقدقده ایکی رکعت قیلار ایدی ابن عمر مسجده قیلدیغنی کوروب روایت ایلدی وعائشه ایکی صورتنه
مطلع اولمغله کاهی برینی وکاهی برینی روایت ایلدی ودخی معلوم اوله که کان لفظنی امام فخر رازی
تصحیح ایتدیکی اوزره تکرار اقتضا ایدر نووی دیدیکه مختار اولان قول بودر که اصولیین واکثر محققین
عندنده لغة وعرفا تکرار اقتضا ایتمز لکن ابن دقیق العید عرفا تکرار اقتضا ایدر دیدی وقبل العصر
اربعا وصلوة عصردن اول دورت رکعت دخی قیلار ایدی علی طریق الاستحباب وبو کلامده نوافل
نهاری دورت رکعت قیلمق افضل اولدیغنه اشارت واردر حدیث صحیحده وارد اولدیکه رحم الله امرأ
صلی قبل العصر اربعا یفصل بین کل رکعتین بالتسلیم علی الملائکة المقربین والنبیین ومن تبعهم

من المؤمنين والمسلمين يعني اول دورت ركعة نمازك هر ايكي ركعتيني ملائكهٔ مقربين وانبيا، وآنلره تابع
اولان مؤمنين ومسلمينه تسليم ايله فصل ايدوب آيرر ايدي مراد تشهد ايدر ايدي ديمكدر زيرا تشهدده
السلام علينا وعلى عباد الله الصالحين قولنده اولان عباد صالحين مذكورينه شامل در ورسول اكرم
اصحابنه تشهد تعليم اتديكي حقنده وارد اولان حديث صحيح ده واقع اولديكه فانكم اذا قلتم ذلك اصاب
كل عبد صالح في السماء والارض والله اعلم وصلى الله على سيدنا وسندنا ونبينا محمد وآله وصحبه اجمعين

باب صلوة الضحى

ضحى تركيده قوشلق وفارسيده چاشتگاه ديدكلري وقتدر صاحب نهايه
ديديكه ضحوه صادك فتحي وحانك سكونيله اول نهارك ارتفاعيدر وضحى صادك ضمي وقصر ايله وقت
مذكورك فوقيدر وضحاء صادك فتحي ومد ايله شمس عالي اولديغي وقتدر وبو مقامده صلوة ضحىده
اولان اضافه في معناسنه در صلوة الليل صلوة النهار كبي پس مضاف تقدير ايدوب صلوة وقت
الضحى قوه سنده در ديمكه حاجت يوقدر بعضيلر سببك سببيه اضافه سي قيلمشلر ديو بلر صلوة
الظهر كبي معلوم اوله كه وقت ضحى نك اوّلي طلوع شمس وقتنده اولان كراهة مرور اتدكدن صكره
وآخري زوال وقتنده اولان كراهة دن اوّلجه اولان وقتدر واوائلده واقع اولان نمازه صلوة اشراق وآخرنده واقع
اولان نمازه صلوة زوال واوّل وآخر مابيننده واقع اولان نمازه صلوة ضحى تسميه اولنور يعني بو باب رسول اكرمك
صلوة ضحى قيلمسي حقنده وارد اولان احاديث شريفه بياننده در مصنف بو بابده سكز حديث نقل ايلدي

الحديث الاول حدثنا محمود بن غيلان حدثنا ابو داود الطيالسي انبانا شعبة عن يزيد الرشك را، مهمله
نك كسري وشيني معجمه نك سكونيله در ابن الجوزي ديديكه رشك فارسيده قبا صقاللي معناسنه در يزيد الضبعي
لقب اتدكلري صقالي بغايت قبا اولديغي ايچوندر حتى بركون صقالنك ايچنه بر عقرب كيردي اوچ كون
مقداري عقرب صقالنده قالدي كورمدي ومصنف ديدي كه رشك اهل بصره اصطلاحنده قسام
ديمكدر ويزيد فرونك عادتي بو ايدي كه موسم دن اول مكه يه واروب هر كسي موسمده كندو ملكنه متصرف
اولسون ايچون خانه لري مساحه ايدوب تقسيم وتعيين ايدر ايدي لهذا بو اسم ايله تلقيب اولندي يزيد الرشك
ثقه ومتعبد ايدي يوز اوتوز تاريخنده وفات اتدي قال يزيد سمعت معاذة بنت عبد الله العدوية
البصرية قالت قلت لعائشة اكان رسول الله صلى الله عليه وسلم يصلي الضحى قالت نعم اربع
نصب ايله يصلي اربع ركعات تقديرنده در ويزيد مقدر يصلي اوزرينه معطوفدر ما شاء الله يعني
يزيد الرشك ديدي كه معاذه دن اشتدم ديدي كه عائشه يه بركون سؤال ايدوب ديدم كه يا ام المؤمنين
رسول اكرم صلوة ضحى قيلار مي ايدي جوابنده ديديكه نعم صلوة ضحى يي احيانا دورت ركعة قيلار ايدي
واحيانا

ولكن احيانا حضرت الله مراد اتديكي مقداري دورت ركعة اوزرينه زياده ايدر ايدي كه مرادي دورت اوزرينه زياده
اتديككك عددى معيني يوق ايدي ديمكدر لكن رسول اكرم صلوة ضحى يي اون ايكي ركعتدن زياده قيلديغي
روايت اولنمدي فيروزابادي صراط مستقيم نام كتابنده عائشه وام سلمه دن انه صلى الله عليه وسلم
كان يصلي صلوة الضحى ثنتي عشرة ركعة ديو روايت ايدي لكن ام دردا دن قالت رأيت عائشة تصلي صلوة
الضحى وتقول ما رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم يصلي الا اربع ركعات ديو روايت اولنان حديث اكثر اوقاته
محمول در پس بو حديث ده صلوة ضحى يي دورت ركعة قيلمق افضل اولدوغنه اشاره وار در وصلوة ضحى نك
اقلي ايكي ركعت در احمد مسندنده معاذ بن انس دن تخريج اتديكه من قعد في مصلاه حين ينصرف من صلوة
الصبح حتى يسبح ركعتي الضحى لا يقول الا خيرا غفر له خطاياه وان كانت مثل زبد البحر وترمذي ابي هريره دن
مرفوعا تخريج اتدي كه من حافظ على شفعتي الضحى غفر له ذنوبه وان كانت مثل زبد البحر والله اعلم

الحديث الثاني حدثنا محمد بن المثنى حدثني حكيم بن معاوية الزيادي زانك كسريله بعده يا، مثناه تحتيه ايله در
حدثنا زياد بن عبيد الله بعض نسخه ده عبد الله واقع اولدي بن الربيع الزيادي عن حميد الطويل عن
انس بن مالك ان النبي صلى الله عليه وسلم كان يصلي الضحى ست ركعات يعني انس بن مالك
ديديكه رسول اكرم صلوة ضحى يي آلتي ركعت قيلار ايدي بعض اوقاتده والله اعلم

الحديث الثالث
حدثنا محمد بن المثنى حدثنا محمد بن جعفر انبانا شعبة عن عمرو بن مرة عن عبد الرحمن بن ابي
ليلى اسمي يسار يا بلال يا داود بن بلال در قال عبد الرحمن ما اخبرني احد انه رأى النبي صلى
الله عليه وسلم يصلي الضحى الا ام هاني ام رفعيله احد دن بدلدر يعني عبد الرحمن بن ابي ليلى
ديديكه بكا هيچ كمسه صحابه دن بر فرد رسول اكرمك صلوة ضحى قيلديغني خبر ويرمدي الا ام هاني
خبر ويردي ابن ماجه عبد الله بن الحارث الهاشمي دن تخريج اتدي كه حضرت عثمان زماننده صحابه
كرامدن جم غفير حضورنده رسول اكرم صلاة ضحى قيلديغندن سؤال اتدم ام هاني دن غيري كمسنه
خبر ويرمدي الا ام هاني خبر ويردي ديدي فانها حدثت زيرا التحقيق ام هاني خبر ويردي كه ان
رسول الله صلى الله عليه وسلم دخل بيتها يوم فتح مكة فاغتسل رسول اكرم مكه نك فتحي كوني بنم خانه مه
كيروب غسل اتدي ميرك ديديكه بو كلام دلالت ايدر كه رسول اكرمك غسلي ام هاني خانه سنده واقع اوله
لكن موطاده وصحيح مسلم ده ابي مره طريقندن ام هاني دن نه شو وجهله روايت اولنديكه رسول اكرم
مكه دن يوقارو برخانه ده ايدي بن حضورلرينه واردم ورسول اكرمي غسل ايدر بولدم وجابيندن
واقعهٔ مزبوره متعدد ومكرر واقع اولمش ايدي ديمكله جمع ممكن اولور وابن خزيمه روايتنده

رسول اکرم منزل مزبورده غسل ایتدکده ابوذر ستر ایلدی وابو حمزه روایتنده فاطمه زهرا ستر ایلدی دیو
واقع اولمغله اول اغتسالده بری واخر اغتسالده بری ستر ایلمک محتملدر دیو ابن حجر توفیق ایتدی فصلی
معناسنده در شیخین صحیحین ده فصلی واقع اولدی نسائی ام هانی دن شو وجهله روایت ایتدی که انها
ذهبت الیه صلی الله علیه وسلم عام الفتح فوجدته یغتسل وفاطمة تستره بثوب فسلمت فقال علیه السلام
من هذا قالت ام هانی فلما فرغ من غسله قام فصلی ثمانی رکعات کرمانی دیدیکه ثمانی ثمنه نسبت ایچون
ثمنی ایدی زیرا بو جزو بیری یی سکز ایدیجی و سکزک ثمنی در پس اولنی مفتوح ایتدیلر تغییرات نسبت
عادتلری اولمغله و یا نسبتک برینی حذف ایدوب انون الفی عوض ویردیلر کاهی نونک کسریله
اکتفا و کاهی تخفیف ایچون مفتوح ایدرلر ابو داود روایتنده انه صلی الله علیه وسلم صلی یوم الفتح
سبحة الضحی ثمان رکعات یسلم فی کل رکعتین لفظیله واقع اولدی ما رأیته علیه السلام صلی صلوة
قط اخف منها غیر استثنائیه اوزره منصوبدر انه کان یتم الرکوع والسجود یعنی رسول اکرم غسلدن
خارج اولدقدن صکره سکز رکعت نماز قیلدی که بن هرگز رسول اکرمک فرض ونفل نمازلرنده بو
قیلدیغی سکز رکعت نماز کبی خفیف نماز قیلدیغنی کورمدم بو نمازلری بغایت خفت اوزره قیلدی
چون مستمع بو کلامدن توهم ایتدی که رکوع و سجود و قیام و قراءة و تشهده نسبت خفیف اولوب
اکثر تمامیتدن خالی اولمغله رسول اکرم رکوع و سجودی دخی تخفیف ایتمشدر دیو ام هانی
مستمعک بو وهمی دفع ایچون لکن رسول اکرم رکوع و سجودده طمانینتی ترک و بونلری تخفیف
ایتمدی دیدی مخفی اولمیه که بو حدیثدن صلوة ضحی یی تخفیف ایلمک مندوب اولمق لازم کلمز
زیرا رسول اکرمک صلوة ضحایی همیشه تخفیف ایتدیکی ثابت دکلدر فاما سنة فجری تخفیفه
مداومت ایتدیکی ثابت اولمغله انلری تخفیف مندوبدر خصوصا محتملدر که رسول اکرم یوم فتحده
تخفیف ایتدیکی اشغال فتحدن کندویه یورغونلق طاری اولوب و بقیه مهماتنی دخی اتمامه مسارعت
وعجله ایتدیکی ایچون اوله مبرک دیدیکه ام هانی حدیثی ایله صلوة ضحانک سنتی اولدیغنه استدلال
ایتدیلر قاضی عیاض بعض کمسنه لردن ام هانی حدیثنده رسول اکرمک قیلدیغی سکز رکعت نماز
ضحی نمازی اولدیغنه دلالت یوقدر دیدیلر دیو نقل ایتدی زیرا محتملدر که رسول اکرم انی صلوة
فتح اولمق اوزره قیلمش اوله وخالد بن ولید بعض فتحلرده صلوة فتح اولمق اوزره قیلار ایدی
بعضیلر دیدیلر که محتملدر که رسول اکرمک یوم فتحده قیلدیغی نماز لیله فتحده بعض اشغال سببیله فوت
ایتدیکی نمازلرک قضاسی اوله پس صلوة ضحی اولدیغی ثابت اولمز غایة ما فی الباب صلوة مزبوره
وقت ضحایه

وقت ضحایه مصادف اولمش اوله معلوم اوله که صلوة ضحی حقنده علمانک بیننده اختلافات کثیره واقع اولوب
قیل وقالدن خالی اولمغله بو فقیر مترجم بعض کتب معتبره دن اخذ ایتدیکی اوزره بو مقامده بیان وتفصیلنی انسب
ملاحظه ایتدی ومن الله التوفیق الی سواء السبیل معلوم اوله که اوائل حدیث شکر الله سعیهم رسول اکرم
حضرتلرینک صلوة ضحی قیلدیغنده اختلاف و بعضی اثبات و بعضی نفی ایدوب بعض علما مثبتک حجتنی نافینک
حجتی اوزرینه ترجیح ایتدیلر زیرا اثبات زیاده علم وتتبعدن ناشی اولمغله جایزدر که بو مقوله زیاده و اثبات
بعض نافیه مخفی اولمش اوله و بعض علما دخی نافینک حجتنی ترجیح ایتدیلر و هر فرقه نک قرائن و دلائلی
تفصیل احادیث ضمننده معلوم اولور ان شاء الله تعالی حاکم بیان ایتدیکی اوزره صلوة ضحی یی مثبت اولان
صحابه نک اسامیسی بونلردر ابو سعید ابو ذر غفاری زید بن ارقم ابو هریره بریدة الاسلمی
ابو الدرداء عبد الله بن ابی اوفی عتبان بن مالک عتبة بن عبد السلمی نعیم بن همام ابو امامه الباهلی
عائشه بنت ابی بکر ام هانی ام سلمه ابو سعید دیدیکه کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یصلی الضحی حتی
نقول لا یدعها ویدعها حتی نقول لا یصلیها یعنی رسول اکرم صلوة ضحایه کاهی شویله مداومت ایدر ایدیکه
حتی بز ترک ایلمز دیر ایدک و کاهی شویله ترک ایدر ایدی که بز بر دخی قیلمز دیر ایدک ابو هریره دن بزار روایت
ایتدی که ان رسول الله صلی الله علیه وسلم کان لا یترک صلوة الضحی فی سفر ولا غیره اگرچه اسنادی
ضعفدن خالی دکلدر ابن ابی اوفی دیدی که رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلم صلی الضحی رکعتین
یوم بشر برأس ابی جهل یعنی رسول اکرمی کوردم ایکی رکعت صلوة ضحی قیلدی ابو جهلک کله سی
دولتی قطع اولندی دیو مژده ایتدکلری کونده مخفی دکلدر که بو حدیثه نفی ایدن جماعت طرفندن
رکعتین مزکورتین صلوة شکر ایدی یوم فتحده قیلدیغی سکز رکعت شکر فتح اولدیغی کبی اتفاقا
وقت ضحایه مصادف اولدی دیو اعتراضه مجال واردر و عتبان حدیثی احمد شو لفظیله روایت
ایتدیکه ان النبی صلی الله علیه وسلم سبحة الضحی فقاموا وراءه فصلوا یعنی رسول اکرم
صلوة ضحایی قیلدی و اصحاب دخی آردنده طوروب قیلدیلر عائشه حدیثی امام مسلم و احمد
و ابن ماجه شو لفظیله روایت ایتدیلر که کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یصلی الضحی اربعا و
یزید ما شاء الله ام هانی حدیثی کتابده کرکی کبی ترجمه اولندی اگرچه بو حدیثده صلوة ضحی
اولدیغنه تصریح یوقدر لکن روایت اخری ده و ذلک ضحی لفظی زیاده قلندی ام سلمه حدیثنی
حاکم شو لفظیله روایت ایتدی که کان صلی الله علیه وسلم یصلی الضحی ثنتی عشرة رکعة نعیم
رضی الله عنه دیدیکه رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلم صلی فی السفر سبحة الضحی ثمانی رکعات

ابن خزیمه و حاکم بو حدیث صحیح در دیدیلر علی رضی الله عنه دن امام احمد ان النبی رسول الله صلی الله علیه وسلم
کان یصلی من الضحی لفظیله و ابو یعلی روایتنده کان یصلی الضحی لفظیله واقع اولدی عتبان حدیثنی حاکم
شو لفظیله روایت ایتدیکه ان النبی صلی الله علیه وسلم صلی الضحی ست رکعات و انس دن مرفوعا روایت
اولندیکه من صلی الضحی رکعتین لم یکتب من الغافلین ومن صلی ثمانیا کتب من العابدین ومن صلی
ثنتی عشرة رکعة بنی الله له بیتا فی الجنة اگرچه بو حدیثک اسنادی ضعیف دن خالی دکلدر لکن ابو الدرداء
و ابو ذر حدیثلریله متقوی اولور عایشه دن بخاری و مسلم شو لفظیله روایت ایتدیلر که کان رسول الله صلی
الله علیه وسلم لیدع العمل وهو یحب ان یعمل به خشیة ان یعمل به الناس فیفرض علیهم وما سبح رسول الله صلی
الله علیه وسلم سبحة الضحی قط وانی لاسبحها یعنی رسول اکرم بر عملی ایشلمه دیکه سور ایکن خلق ایشلیوب
اوزرلرینه فرض اولمق خوفندن ترک ایدر ایدی و هرگز ضحی نمازنی قیلمامشدر تحقیق اول نمازنی بن قیلارم
مورق عجلی دیدی که بن ابن عمر حضرتلرینه دیدیم که اتصلی الضحی یعنی جناب شریفکز صلاة ضحی قیلارمیسز
جوابنده لا دیدی عمر قیلارمی ایدی دیدم ینه لا دیدی ابو بکر قیلارمی ایدی دیدم ینه لا دیدی رسول
اکرم قیلارمی ایدی دیدم لا اخاله دیدی بخاری بو جمله روایت ایتدی لفظ لا اخاله توقف علامتیدر
یعنی نه قیلدی یعنی یقینا بیلورم نه قیلمدی یعنی بیلورم دیمک اولور شعبی دیدیکه اشتدیم که ابن عمر حضرتلری
دیدی که مسلمانلره صلوة ضحی دن افضل بدعة احداث ایتدیلر مجاهد دن منقولدر که بن و عروة بن
الزبیر مسجده کیردک که ابن عمر حضرتلری عایشه نک حجره سنه قریب اوتورمشلر ایدی و جم غفیر مسجدده
صلوة ضحی قیلارلر ایدی قیلدقلری نمازدن ابن عمره سؤال ایتدیک بزه بدعت در دیو جواب ویردیلر
ابن ابی شیبه ابن عمر دن صلوة ضحی حقنده بدعة و نعمت البدعة دیو نقل ایتدی و علما احادیث مذکوره
مابیننی شو وجهله توفیق ایتدیلر که رسول اکرم صلوة ضحی یه مداومت ایتمز ایدی تا که امته فرض اولوب
علاوه سنده تکلیف اولمیه دیو خوف ایتدکلرندن ناشی لکن احیانا صلوة ضحی یی قیلار ایدی و عایشه نک
ما رأیته صلاها قولی کان یصلیها دیدیکی قوله مخالف دکلدر زیرا رسول اکرم اکثر زمانده وقت ضحی ده کاهی
مسجدده و کاهی غیر موضعده بولنمغله عایشه آنک صلوة ضحی قیلدیغنی کورمدکندن ما رأیته صلی
دیدی بو صلوة ضحی قیلدیغنی رسول اکرمک کندودن یا غیریدن اشتمکله کان یصلیها دیدی و ابن
عمرک لا اخاله دیدیکی رسول اکرم صلوة ضحی قیلدیغنی خبر ویرن کمسنه یه چندان اعتماد ایتمدکندن
جزم ایتمدیکی ایچوندر و بعضیلر دیدیکی احادیث مذکوره کندویه واصل اولمدیغندن ناشیدر یاخود
رسول اکرم صلوة ضحی یه مداومت ایتممش ایکن ناسک آکا مداومتی یاخود مسجدده قیلدقلری بدعتدر
دیگر

ومن صلی اربع رکعات کتب من القانتین ومن صلی ست رکعات کفی ذلک الیوم صح

دیگر ~~ابن مسعوددن روایت~~ زیرا خانه ده قیلمق مستحبدر و حکی ابن عمر کلامنده صلوة ضحی نک عدم ثبوتی
مشعر اولسنه یوقدر ابن مسعوددن روایت اولندیکه بر قومی مسجدده صلوة ضحی قیلارلر ایکن کوروب انکار
ایتدیلر ان کان ولابد ففی بیوتکم دیدی یعنی صلوة ضحی یی قیلامدقچه اولمز ایسه باری هر کس خانه کوزده
قیلسون و بعض علما دیدیلر که مستحب اولان بودرکه صلوة ضحی یی گاه قیلوب گاه ترک ایدهلر ابن عباسک
عادتی بو ایدیکه بر کون قیلوب و یکرمی کون ترک ایدر ایدی و بعضیلر اسبابدن بر سبب ایله قیلمق مناسبدر
صلوة شکر کبی دیدیلر امام نووی دیدیکه صواب بودر که صلوة ضحی نک ثبوتنده ام هانی حدیثی ایله استدلال
اولنه زیرا ابو داود کریب طریقندن ام هانیدن روایت ایتدیکه انه صلی الله علیه وسلم صلی سبحة الضحی
امام مسلم کتاب الطهارهده ابو مره طریقندن ام هانیدن رسول اکرمک یوم فتحده غسلی قصه سین روایت
ایتدکده ثم صلی ثمانی رکعات سبحة الضحی لفظیله نقل ایتدی ابن عبد البر عکرمة بن خالد طریقندن
ام هانیدن روایت ایتدی که قدم رسول الله صلی الله علیه وسلم مکة فصلی ثمانی رکعات فقلت
ما هذه الصلوة قال هذه صلوة الضحی بعضیلر بو روایت ایله صلوة ضحانک اکثری سکز رکعة اولدیغنه
استدلال ایتدیلر لکن اون ایکی رکعت قیلدیغی دخی ثابت اولدی ترمذی انس دن اون ایکی رکعت
قیلدیغنی کذلک طبرانی ابو الدرداء دن مرفوعا و کذلک بزار ابو ذر دن اون ایکی رکعت
صلوة ضحی قیلدیغنی روایت ایتدیلر حلبی روایات مذکوره بربرینه منضم اولمغله متقوی و
متوکد اولمغله احتجاجه صالح اولور ترمذی امام احمددن نقل ایتدی که بو بابده وارد اولان احادیثک
اصحی ام هانی حدیثیدر امام نووی روضه سنده افضلها ثمان واکثرها ثنتی عشرة یعنی صلوة
ضحانک افضلی سکز رکعت و اکثری اون ایکی رکعتدر دیوب افضل و اکثر مابیننی فرق ایتدی
طبری و حلبی و رویانی اکثرینه حد یوقدر دیدیلر ابراهیم نخعی طریقندن روایت اولندیکه اسود بن
یزیددن بر کمسنه سؤال ایتدی که صلوة ضحی یی قاچ رکعة قیلایم دیو جواب ویردیکه ما شئت
والله اعلم **الحدیث الرابع حدثنا ابن ابی عمر حدثنا وکیع حدثنا کهمس بن الحسن عن**
عبد الله بن شقیق قال قلت لعایشة اکان النبی صلی الله علیه وسلم یصلی الضحی قالت
لا الا ان یجیء من مغیبه میمک فتحی و غینک سکونی و بعده یاء و بعده بای موحده مکسوره بعده ها ضمیر ایله درکه
مب فراولان کمسنه اهل و وطنندن غایب اولمغله سفره مغیب یعنی زمان غیبت اطلاق اولندی
بعض نسخه ده عن مغیبه و بعضنده من سفره واقع اولدی یعنی عبد الله بن شقیق دیدی که عایشه دن
سؤال ایتدیم که رسول اکرم صلوة ضحی قیلارمی ایدی دیو جواب ویردیکه قیلمز ایدی مکر که سفردن

كلمش اوله كعب بن مالكدن روايت اولنديكه رسول اكرم سفردن كلدكده البته وقت نهارده ضحى وقتنده
كلوب اولا مسجده كلور ايدي وانده ايكي ركعت نماز قيلوب مسجدده اوتورور ايدي والله اعلم
الحديث الخامس حدثنا زياد بن ايوب البغدادي حدثنا محمد بن ربيعة عن فضيل بن مرزوق
عن عطية عن ابي سعيد الخدري قال كان النبي صلى الله عليه وسلم يصلي الضحى حتى نقول
لا يدعها ويدعها حتى نقول لا يصليها يعني ابو سعيد الخدري ديدي كه رسول اكرم كاهي
برقاج كون صلوة ضحى يه بر مرتبه مداومت ايدر ايدي كه حتى بز كندو بايمزده يا بري برمز ايله
سويلشر ايدك كه شو مرتبه مداومتدن صكره ابدا فراغت اتمز وكاهي برقاج كون شو وجهله
ترك ايدر ايدي كه بز دير ايدك كه بر دخي قيلمز يا حاله اولي نسخ اولنديغي ايچون يا خود اجتهادي
اولديغي ايچون مخفي اولميه كه حديث مذكورك ظاهري اكرچه حالة سفره مخصوص دكلدر لكن جمعي
دركه حالة مغيب ايله مقيد اوله زيرا رسول اكرم حضرده ضحايي سعادتخانه لرنده قيلمغله ابو سعيد
الخدري اكا مطلع اولمق مشكلدر مسلم تخريج ايتديكه صلوة ضحانك فوائدندن بري بودركه
انسانده اولان اوچيوز التمش مفصله لازم كلان صدقه يه صلوة ضحى كفايت ايدر حاكم روايت
ايتدي كه رسول اكرم بزه صلوة ضحى يي برقاج سوره ايله قيلمغي امر ايتدي كه والشمس وضحيها
والضحى سوره لري كبي لكن دورت ركعه قيلدقده مناسب اولان والشمس والليل
والضحى والم نشرح لك سوره لريله قيلمقدر قسطلاني حافظ زين العراقيدن حكايت
ايتدي كه عوام ميانده مشهور اولديكه بر كمسنه صلوة ضحايي بر از زمان قيلوب صكره فراغت
ايله اول كمسنه اعمى اولور ديو بهذا عن اصل صلوة ضحى يي ترك ايدرلر اصلا بو كلامه
درست دكلدر بلكه ثواب عظيمدن محروم اولسونلر ايچون شيطان لسانلرينه بو وهمي فاسدي
القا ايتمشدر لعنة الله عليه ودخي نساء ناقصات العقول حيض ونفاس حاللرنده صلوة
ضحى يي ترك ايلمك قطع مذكور قبيلندندر ديو قطع سببيله عمادن خوف ايدوب عن اصل
صلوة ضحايي قيلميوب صلوة ضحى حيض ونفاسدن كسلمش عجوزه لر كار ايدر ديرلر والله
اعلم الحديث السادس حدثنا احمد بن منيع عن هشيم تصغير صيغه سيله در انبانا عبيدة بن معتب
الضبي عن ابراهيم النخعي عن سهم بن منجاب ميمك كسري ونونك سكوني بعده جيم بعده الف
بعده باء موحده ايله در عن قرثع قافك فتحي وراءنك سكوني وثاء مثلثه نك فتحي بعده عين مهمله ايله در
الضبي ضاد معجمه نك فتحي وباء موحده نك تشديديله در او عن قزعة قافك فتحي وزاء معجمه بعده

عين مهمله

عين مهمله ايله در عن ابراهيم عن قرثع ميرك ديديكه بو روايتده شك ايله واقع وعن قريب ابي معاويه
طريقيندن عن قزعة عن قرثع بلا شك واقع اولدي عن ابي ايوب الانصاري ان النبي صلى الله
عليه وسلم كان يدمن ادماندن ماخوذ افعال بابندن فعل مضارعدر ملازمت معناسنه زمخشري
مقدمه ده ادمن پيوسته كردكار را ديدي اربع ركعات عند زوال الشمس يعني ايوب انصاري
ديدي كه رسول اكرم شمسك زوالي محقق اولوب زوالنك عقبنده دورت ركعه نماز قيلمق
معتادي ايدي پس عند الزوال قولنك ظاهري مراد دكلدر زيرا وقت زوالده نماز قيلمق منهيدر
بعد الزوال ديمك مناسب ايكن عند الزوال لفظني اختيار بيوردقلرندن مقصود معان زوالك عقبنده
اولوب بلا تراخي اولديغني اشعاردر يعني بر مرتبه زواله قريب كه كويا زوال وقتنده واقعدر فلهذا
بو نمازه صلوة الزوال تسميه اولنور وبو كلامده اول قيلنان سنتلري اول وقتده استعجال
ايدوب قيلمق مستحب اولديغنه اشارت واردر فقلت يا رسول الله انك تدمن هذه الاربع الركعات
عند زوال الشمس ابو ايوب انصاري ديديكه رسول اكرمك صلوة معهوده يه مداومتني كوروب ديديم كه
يا رسول الله عقيب زوالده شو دورت ركعه نمازه تحقيق مداومت ايدرسز البته بو مرتبه مواظبته
بر سببدن خالي دكلدر وبر حكمتدن تهي دكلدر فقال عليه السلام ان ابواب السماء تفتح مجهول
صيغه سيله در عند زوال الشمس فلا بعض نسخه ده ولا واقع اولدي ترتج تاء اولينك ضمي وراء
مهمله نك سكوني وتاء ثانيه نك فتحي وجيمك تخفيفيله ارتاجدن ماخوذ مضارع مجهولدر افعال
بابندن اغلاق وتركيده قاپامق معناسنه در زمخشري مقدمه ده ارتج الباب بكبست در را ديدي
حتى يصلى الظهر يصلى مجهول صيغه سيله الظهر قائم مقام فاعلي صلوة الظهر تقديرنده در فاحب
فاء سببيه داخل دركه محبة مذكوره نك سببي فتح ابواب سمادر ان يصعد يانك فتحيله معلوم صيغه سي
اولوب لي فيها تلك الساعة خير قولنده واقع خير لفظي فاعل يا خود يانك ضميله مجهول صيغه سي
اولوب خير لفظي قائم مقام فاعل اولمق محتملدر يعني رسول اكرم ديديكه يا ابا ايوب بنم صلوة
معهوده يه مداومتمك حكمتي بودركه اسمانك قپولري زوال وقتنده اچيلور تا صلوة ظهر ادا
اولنونجه قاپانمز پس بن دخي محبت ورجا ايدرزم واميدوار اولورم كه بنم ساعة معهوده ده
سماواته برخير عمليم صعود ايليه قلت افي كلهن قراءة بن ديديكه اول دورت ركعتك هر برنده قراءة
وارميدر يعني فاتحه دن صكره سوره ياخود سوره مقداري ضم ايلمك لازم ميدر قال رسول اكرم ديديكه
نعم ضم ايلمك كرك قلت هل فيهن تسليم فاصل بن ديدم كه اول دورت ركعتك شفعلري ما بيننده

نمازدن خروج ایچون سلام فاصل وارمیدر یعنی ایکی رکعتدن قیلوب سلام ویرمک اولورمی قال رسول اکرم دیدی که لا اول دورت رکعتک شفعلری میاننده سلام ویرمک اولماز و بو کلامده وقت نهارده سنتی دورت قیلمق افضل اولدیغنه دلیل واردر کذلک سنة زوال وسنة ظهر وسنة عصری وصل فصل دن اولی اولدیغنه حجت واردر والله اعلم حدثنا احمد بن منیع حدثنا ابو معاویة انبأنا ابو عبیدة تصغیر صیغه سیله ابو عبیدة آخر عمرنده مخلوط اولمغله ضعیفدر دیدیلر عن ابراهیم النخعی عن سهم بن منجاب عن قزعة عن القرثع عن ابی ایوب الانصاری عن النبی صلی الله علیه وسلم نحوه یعنی ابو ایوب الانصاری رسول اکرمدن من حیث المعنی حدیث سابق کبی تحدیث ایلدی اگرچه متنی جهتندن مغایردر والله اعلم الحدیث السابع حدثنا محمد بن المثنی حدثنا ابو داود حدثنا محمد بن مسلم بن ابی الوضاح ضاد معجمه نک تشدیدیله در عن عبد الکریم الجزری عن مجاهد عن عبد الله بن السائب ان رسول الله صلی الله علیه وسلم کان یصلی اربعا بعد ان تزول الشمس قبل الظهر وقال علیه السلام انها ضمیر منصوب بعد ان تزول لفظندن مستفاد اولان بعد زوال الشمس لفظنه راجع ایکن مؤنث ضمیری ذکر اولنیغ خبری اولان ساعة لفظنک تأنیثی ایچوندر تفتح مجهول مضارع مؤنثدر فیها ضمیر مجرور ساعة لفظنه راجعدر ابواب رفعیله تفتح نک قائم مقام فاعلیدر السماء فاحب بعض نسخه ده واحب واقع اولدی ان یصعد یانک فتحی وضمیله محتملدر لی فیها عمل صالح یعنی عبد الله بن السائب دیدیکه رسول اکرم شمس دائره نصف النهاردن زائل اولدقدن صکره فرض ظهردن اول دورت رکعة نماز قیلار ایدی رسول اکرم دیدیکه بعد الزوال برساعة درکه اول ساعتده آسمانک قپولری آچیلور اهل زمینه رحمت نازل اولمق ایچون اهل طاعتک طاعتی صاعد اولمق ایچون پس بن استرم که بنم بر عمل صالحم اول ساعتده آسمانه صعود ایدوب حسن قبوله واقع اوله بیضاوی دیدیکه صلوة وعمل معهوددن مراد فرض ظهردن اول قیلدقلری سنة ظهردر والله اعلم الحدیث الثامن حدثنا ابو سلمة یحیی بن خلف خاء معجمه نک ولامک فتحه لریله در حدثنا عمر بن علی المقدمی میمک ضمی وقافک فتحی ودال مفتوحه نک تشدیدیله مقدمه نسبتدر سیوطی مقدم جدیدر دیدی عن مسعر میمک کسری وسینک سکونی وعینک فتحیله در بن کدام کافک کسری ودال مهمله ایله در عن ابی اسحق عن عاصم بن ضمرة ضاد معجمه نک ضمی ومیمک سکونیله در عن علی کرم الله وجهه انه علی کان یصلی قبل الظهر اربعا وذکر علی ان النبی صلی الله علیه وسلم کان یصلی عند الزوال ویمد مددن مأخوذدر چکمک واوزاتمق معناسنه فیها یعنی عاصم علی رضی الله عنه دن روایت ایلدی که

ایلدی که علی صلوة ظهردن اول دورت رکعة نماز قیلار ایدی ودیر ایدی که رسول اکرم صلوة مذکوره یی عقیب زوالده قیلار و آنده تطویل ایدر ایدی ومحتملدرکه عند الزوال کلامندن مراد زوالدن مقدم جهة دیمک اوله که صلوة ضحانک آخر وقتی درکه رمض فصال اول وقتده درکه وافضل وقت صلوة ضحادر زیرا اول وقتده عالم اغیاردن خالی و خلق قیلوله ایله مستریح اولورلر والله اعلم میرک دیدی که احادیث ثلاثه اخیره نک عنوان بابه مناسبتی ظاهر دکلدر وحکایت اولنیدکه احادیث مزبوره بعض نسخه ده باب عباداتده حدیث حذیفه دن صکره ذکر اولنیدر صواب شبه اولان بودر و بنم ظنم بودرکه احادیث مزبوره نک بو بابده ایرادی ایمک نساخدن واقع اولدی بعضیلر دیدیلر که مصنفدن قرائت اولنان بعض نسخه ده باب صلوة الضحی وباب صلوة التطوع وباب الصوم بولنمادی بلکه جمیع احادیثی باب عباداتک ذیلنده واقع اولدی پس اشکال اولماز وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه اجمعین باب صلوة التطوع فی البیت بو مقامده تطوعدن مراد فرضک غیری اولان نماز در سنن مؤکده ومستحبه کبی یعنی بو باب خانه ده صلوة تطوع قیلمه نک بیاننده در مصنف بو بابده بر حدیث ذکر ایلدی حدثنا عباس العنبری حدثنا عبد الرحمن بن مهدی عن معاویة بن صالح عن العلاء بن الحارث عن حرام حاء مهمله وراء مهمله نک فتحه لریله بن معاویة بن حکیم بن خالد بن سعد الانصاری وکاهی عنسی ودمشقی دیو نسبت ایدرلر عن عمه عبد الله بن سعد الانصاری الحرامی قال سألت رسول الله صلی الله علیه وسلم عن الصلوة فی بیتی والصلوة فی المسجد یعنی عبد الله بن سعد دیدی که رسول اکرمدن صلوة نافله یی بیتمده قیلمامی افضلدر مسجدده قیلمامی افضلدر دیو سؤال ایتدم فقال علیه السلام قد تحقیقیه در تری خطاب اگرچه سائله در لکن مقصود خطاب عامدر وروئیه بصریه در ما اقرب بیتی من المسجد فعل تعجب صیغه سیدر فلأن اصلی فاء فصیحه وان مصدریه در فی بیتی احب الی من ان اصلی فی المسجد الا ان تکون صلوة مکتوبة یعنی رسول اکرم تحقیق سن بنم بیتم مسجده نه مرتبه قریبدر کورورسین پس مع هذا بکا نافله یی بیتمده قیلمق مسجدده قیلمقدن محبوبدر زیرا نافله یی خانه ده قیلمق ریا وعجبدن بعیددر وبرکتی منزل واهل منزله واصل اولدیغندن ماعدا شیطانی خانه دن طرد وسببدر لکن اگر صلوة صلاة مفروضه ایسه مسجدده قیلمق محبوب وشعائر اسلامدندر شیخین زید بن ثابتدن مرفوعا تخریج ایلدیلر که افضل صلوة المرء فی بیته الا المکتوبة ائمه سته ابن عمردن روایت ایتدیلر که اجعلوا فی بیوتکم من صلوتکم ولا تجعلوها قبورا مخفی اولمیه که تحیة المسجد بو حکمدن مستثنی در زیرا ابو قتاده

دیدی که الله صلی الله علیه وسلم قال اذا دخل احدکم فی المسجد فلیرکع رکعتین قبل ان یجلس وسنة تراویح
دخی مستثنی در که بونلری مسجده قیلمق افضلدر • والله اعلم وصلی الله علی محمد وآله وصحبه وسلم
باب ما جاء فی صوم رسول الله صلی الله علیه وسلم بعض نسخه ده صیام واقع اولدی لکن صوم فتح ایله
وصیام کسر ایله بر معنایه در که صیام اصلنده صوام ایدی اعلال اولندی • قیام کبی • یعنی بو باب رسول
اکرمک صومی بیاننده در • مصنف بو بابده اون التی حدیث ذکر اتدی که اکثری صوم تطوعه متعلق
اولمغله بو مقامده صوم دن صوم تطوع مراددر • لکن ابن حجر بالتبع فرض اولان صوم دخی مذکور اولدیغنه
نظرا ایدوب فرض ونفله تعمیم ایلدی الحدیث الاول حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا حماد بن زید عن ایوب
عن عبدالله بن شقیق قال سألت عائشة عن صیام رسول الله صلی الله علیه وسلم قالت کان
یصوم حتی نقول میرک دیدیکه روایت نون ایلهدر • وتاء مثناة فوقیه ایله مخاطب صیغه سی اولمق جایزدر
تقول ایها السامع لو ابصرته معناسنه وتحتانیه ایله غایب صیغه سی اولمق دخی جایزدر • یقول القایل تقدیرنده
بخاری عندنده ابن عباس حدیثنده ویصوم حتی یقول القایل لا والله لا یفطر ویفطر حتی یقول القایل
لا والله لا یصوم لفظیله واقع اولدیغی وجه اخیری تأیید ایدر • ورواية صحیحه حفصه یقول نک نصبیله ایلدر
دیدی قد صام ویفطر حتی نقول قد افطر یعنی عبدالله بن شقیق دیدی که عایشه دن رسول اکرمک
صیام تطوعندن سؤال اتدم • عایشه دیدیکه رسول اکرم احیانا متوالیا شو وجهله صایم اولور
ایدی که حتی بز کندو بالمرده دیر ایدک • یاخود ظن ایدر ایدک که ایام شهری بوتون صایم اولدی
یاخود صومه مداومت ایلدی • واحیانا متوالیا شو وجهله افطار ایدر ایدی که حتی بز دیر ایدک که
ایام شهری بوتون افطار ایلدی قالت وما صام رسول الله صلی الله علیه وسلم شهرا کاملا
منذ قدم المدینة الا رمضان عایشه دیدی که رسول اکرم مدینه منوره یه کلدکدن برو بوتون
بر آیی صایم اولمدی الا ماه رمضانی بوتون صایم اولدی • زیرا رمضانی بوتون صایم اولمق
فرض لازم ایدی • وبو کلامده رسول اکرم متوالیا صایم اولدقده بر آیی دن ناقص صایم
اولدیغنه ایما واردر • ودخی هر آیی صوم دن خالی اولمق مستحب اولدیغنه اشعار واردر مخفی
اولمیه که صوم ماه رمضان هجرتک ایکنجی سنه سنده فرض اولدی رسول اکرم وفات ایتدیکی وقته
کلنجه طقوز کره رمضانی صایم اولمشدر • پس مدینه یه ابتداء قدومی ایله قیدلک(?) وجهی احکام
شرعیه مدینه یه قدومدن صکره چوق ومتتابع اولدیغیدر • والا ظاهر حدیث اقتضا ایدر که صوم
رمضان ابتداء هجرتده فرض اولمش اوله • والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا علی بن حجر حاء مهمله نک(?)

صحی

صحی وجیمک سکونی ایله در حدثنا اسمعیل بن جعفر عن حمید الطویل عن انس بن مالک انه سئل
عن صوم النبی صلی الله علیه وسلم فقال کان یصوم من الشهر من شعبنده(?) در حتی نری
نون جمع ویاء مثناة تحتیه ایله دخی غایب مجهول وتاء مثناة فوقیه ایله مخاطب معلوم صیغه سی
اولمق جایزدر نَظُنُّ یُظَنُّ تَظُنُّ معنالرینه ان لا یرید ان مخففه ولا یرید رفعیله انه
لا یرید تقدیرنده وان ناصبه ولا یرید نصبله اولمق محتملدر ان یفطر منه نصب ایله در ویفطر
منه حتی نری انه لا یرید واکثر نسخه ده ان لا یرید واقع اولدی ان یصوم منه ضمیر مجرور شهره
راجعدر شیئا یعنی حمید دیدیکه انس رضی رسول اکرمک صوم تطوعندن سؤال اولندی
جوابنده دیدیکه عادت کریمه لری بو وجهله ایدی که احیانا بر آیی دن شویله صایم اولوب مداومت
ایدر ایدی که بز ظن ایدر ایدک که اول آیک هیچ بر کوننده افطار اتمک مراد اتمز • واحیانا بر آیی
دن شویله افطار ایدر ایدی که بز ظن ایدر ایدک که اول آیک هیچ بر کوننده صایم اولمز
حاصلی کاهی بر آیی ده صومه وکاهی افطاره مداومت ایدر ایدی وکنت خطاب عامدر لا تشاء
ان تراه من اللیل مصلیا الا رأیته مصلیا ولا نائما الا رأیته نائما وسن رسول اکرمی کیجه
وقتی نماز قیلار ایکن کورمیه ایدک زیرا انام اوله جق وقتدر دیو بکدنک زماننده نایم کورور ایدک
ونایم ایکن کورمیه ایدیم • زیرا نماز قیلاجق وقتدر دیدیکک وقتده زماننده نایم کورور ایدک
حاصلی کیجه وقتی رسول اکرمک صلوة ونومی سنک ملاحظه اتدوککه اویمز • ونسق واحد
اوزره دکل ایدی • بلکه هر کیجه میسر اولور ایسه اول وجهله ایدر ایدی • شیخ ابن حجر شرح بخاریده
کتاب التهجدده دیدیکه رسول اکرمک صلوة ونومی کیجه وقتی مختلف ایدی • ووقت معینی ترتیب
ایتمش ایدی • بلکه هر نه کونه میسر اولور ایسه اول وجهله حرکت ایدر ایدی • وکتاب الطهاره ده دیدیکه
رسول اکرمک کیجه وقتی صلوة تطوعی مختلف ایدی • کاهی اول لیلده وکاهی وسط لیلده وکاهی
اخر لیلده قیلار ایدی • پس بر کمسنه اوقات لیل دن بر وقتده رسول اکرمی قایم کورمک مراد ایدوب
مراقبه ایتسه البته مراد اولدیغی وقتده قایم کورور ایدی • مخفی اولمیه که حدیث مذکور ظاهرا عایشه دن
رسول اکرم صارخ یعنی خروس صداسینی استماع اتدکده کیجه وقتی قالقار ایدی دیو روایت اولنان
حدیثه مخالف اولمغله عایشه نک خبر ویردیکی رسول اکرم صلوة لیله عایشه نک خانه سنده
قیلوب عایشه مطلع اولدیغی صورتده • وانسک خبر ویردیکی صورت مذکوره نک ورانسنه(?) محمولدر
دیو توفیق اتدیلر • کذلک عایشه دن رسول اکرم بر نمازینی قیلدقده اکا مداومت ایدر ایدی دیو

داود اولان روایتده صلوة مذکوره دن مطلقا نافله مراد دکل بلکه اوابین و واجب اولان صلوة در دیمکله حدیث
مذکور ایله اولان تعارض مندفع اولور دیدیلر بعضیلر وجه دفعده دیدیلر که مثلا تهجدی کاهیجه اول لیلده وکاهی
اوسط لیلده وکاهی آخر لیلده قیلمق مداومته مانع دکلدر بو وجهله قیلمغه مداومت اطلاق اولنور اول
امردن تعارض یوقدر والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا محمود بن غیلان حدثنا ابو داود حدثنا شعبة
عن ابی بشر بانک موحده نک کسری وشین معجمه نک سکونی ایله اسمی جعفر بن ابی وحشیدر که اسمی ایاس در قال سمعت
سعید بن جبیر عن ابن عباس قال کان النبی صلی الله علیه وسلم یصوم حتی نقول مسلم عندنده شعبه طریقندن
حتی یقولوا واقع اولدی ما یرید ان یفطر منه ویفطر منه حتی ما یرید ان یصوم یعنی ابو بشر دیدیکه سعید بن
جبیردن اشتدم که ابن عباسدن روایت ایدیکه رسول اکرم کاهیجه شو مرتبه صایم اولور ایدی که حتی بز
دیر ایدک که شو صومدن افطار ایتمک استمز وکاهی شو مرتبه افطار ایدر ایدیکه حتی بز دیر ایدک که
بردخی صایم اولمق استمز وما صام شهرا کاملا منذ قدم المدینة الا رمضان ورسول اکرم بو توتون برای
صایم اولمدی مدینه یه کلدلدن برو لکن صوم رمضان فرض لازم اولمغله آنی بو توتون صایم اولدی والله
اعلم الحدیث الرابع حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن بن مهدی عن سفیان عن منصور عن سالم
ابن ابی الجعد عن ابی سلمة عن ام سلمة قالت ما رأیت النبی صلی الله علیه وسلم یصوم
شهرین متتابعین الا شعبان ورمضان شهر شعبانه شعبان تسمیه اولندیغی شهر رجب
الحرام تمام اولدقده عرب اکثر یا غارات وشبیخونلر ایچون متشعب ومتفرق اولدقلری ایچوندر
وشهر رمضانه رمضان تسمیه اولندیغی ابن حجر دیدیکی اوزره عرب اسامی شهوری نقلیله
ایتدکلری وقتده شهر مزبور ایام حاره ده مصادف اولدیغی ایچوندر زیرا رمضان رمض دن مأخوذ در
شدت حرارت معناسنه یعنی ام سلمه دیدیکه بن رسول اکرمی بری برینه آرداجه متوالیا ایکی آی
صایم اولدیغنی کورمدم الا شعبان ورمضان که بو ایکی آیی متوالیا صایم اولور ایدی معلوم
اوله که حدیث مذکور رسول اکرمک ماه شعبانی بو توتون صایم اولدیغنه دلالت ایتمکله عایشه
وابن عباسدن رسول اکرم ماه رمضاندن غیری بو توتون برآی صایم اولمدی دیو روایت
اولنان حدیثلره مخالف اولور میرک دیدیکه ام سلمه حدیثندن مراد رسول اکرم ماه رمضانی
بو توتون وماه شعبانک اکثرینی صایم اولور ایدی دیمکدر زیرا مسلم روایتنده کان یصوم شعبان
کله کان یصومه الا قلیلا منه لفظیله واقع اولوب نووی دیدیکه قول ثانی قول اولدن مراددر اکثرینی
صایم اولور ایدی دیمکدر دیو تفسیردر پس بو معنا ام سلمه نک شهرین متتابعین دیدیکی افطار

قلیلی

قلیلی اعتبار ایتمامکدن ناشیدر یعنی رسول اکرمک ماه شعبانده افطاری بغایه آز اولمغله اعتبار ایتمیوب
بو توتون صایم اولدی دیدی وترمذی ابن مبارکدن نقل ایتدیکه کلام عربده بر کمسنه آیک اکثرینی صایم
اولسه صام الشهر کله دیمک شایعدر وابن مبارکک تخالف مذکوری بو وجهله دفع ایدوب کلدن
مراد اکثر در دیر ایدی لکن طیبی دیدیکه کان یصوم شعبان کله لفظنده واقع اولان کلمه کل شمول
ومجاز احتمالینی دفع ایچون مذکور اولمش ایکن آنی بعض ایله تفسیر ایدوب مجاز اعتبار ایتمک بغایه
مستبعددر بلکه مقصود بو در که ماه شعبانی بر وقتده بو توتون وبر وقتده بعضینی صایم اولور ایدی که
ماه شعبانی ماه رمضان کبی صایم اولمق واجبدر دیو توهم اولنمیه دیو پس عایشه وابن عباسک
ما صام شهرا دیدکلری علی الدوام صایم اولمدی دیمکدر والله اعلم قال ابو عیسی مراد مصنف در
هذا اسناد سابقه اشارة در اسناد صحیح وهکذا قال ابن ابی الجعد عن ابی سلمة عن ام سلمة
ترمذی دیدیکه اسناد مذکور اسناد صحیحدر ابن ابی الجعد ابی سلمه دن ام سلمه دن بو اسناد ایله روایت
ایلدی وروی هذا الحدیث غیر واحد عن ابی سلمة عن عایشة عن النبی صلی الله علیه وسلم وحدیث
مذکوری چوق کمسنه ابی سلمه دن عایشه دن رسول اکرمدن روایت ایتدیلر حاصلی ابی سلمه ام سلمه دن
دیو روایت اولندیغی کبی ابی سلمه دن عایشه دن دخی جم غفیر روایت ایتدیلر ویحتمل ان یکون
ابو سلمة بن عبد الرحمن قد روی هذا الحدیث عن عایشة وام سلمة جمیعا عن النبی صلی الله
علیه وسلم محتملدر که ابو سلمه بو حدیثی عایشه وام سلمه مجموعندن رسول اکرمدن روایت ایتمش اوله
میرک دیدیکه نسائی تخریج ایتدیکی اوزره محمد بن ابراهیم التیمی حدیث مذکوری کاهیجه ابی سلمه دن
عایشه دن وکاهی ابی سلمه دن ام سلمه دن روایت ایتدیکی احتمال مزبوری تأیید ایدر والله اعلم
الحدیث الخامس حدثنا هناد حدثنا عبدة عن محمد بن عمرو حدثنا ابو سلمة عن عایشة قالت
لم ار رسول الله صلی الله علیه وسلم یصوم من الشهر اکثر نصب ایله یصومک محذوف مفعول مطلقنک
صفتیدر صوما اکثر تقدیرنده من صیامه ضمیر مجرور رسول اکرمه راجعدر فی شعبان صیامه متعلقدر
ورؤیت رؤیت بصریه اولورسه یصوم جمله سی لم ار ادک مفعولندن حال وبصریه اولمیوب علمیه اولورسه
مفعول ثانیسی اولور یعنی عایشه دیدیکه بن رسول اکرمی هیچ آیلردن برآیده شعبانده
صایم اولدیغندن چوق صایم اولور کورمدم بلکه شعبانده صوم تطوعی سایر آیلره نسبتله چوق ایدر
کان یصوم شعبان الا قلیلا رسول اکرم ماه شعبانک کونلرینی صایم اولور ایدی الا بغایه
آز کونلرده افطار ایدر وافطار ایتدیکی کونلر برمتعین آز ایدی کیم بل کان یصوم کله ظن اولنور ایدیکه

بل

جمله شعبانك كونلريني صايم اولوردي . پس كلمه بل ترقي ايچون اولوب . حديث اول بابده ما صام
صلى الله عليه وسلم شهرا كاملا منذ قدم المدينة الا رمضان حديثنه بو حديثي منافي اولمز . ابن
المنير ديديكه كلمه كل بو مقامده مبالغه يه محمول در . ومراد اكثر ديمكدر . يا خود عايشه نك بو قولي قول
اولنان متأخردر كه عايشه رسول اكرمك اوايل حالنده ماه شعبانك اكثرينده صايم اولدغندن اولا
خبر ويروب . واواخر حالنده بوتون صايم اولدغندن ثانيا خبر ويردي . معلوم اوله كه صحيح مسلمده ابي
هريره دن حديثدن مرفوعا ثابت اولديكه افضل الصيام بعد رمضان صوم شهر الله المحرم يعني رمضاندن
صكره صوملرك افضلي ماه محرمك صوميدر ديو بيورمش ايكن ماه شعبانك ايامنك چوغنى صايم اولوب
حكمه دن خالي دكلدر . مبارك ديديكه جايزدر كه شعبانده بر حالت اوله كه ماه محرمده اول حالت بولنميه .
نسائي وابو داود اسامه بن زيددن تخريج ايتديلركه اسامه ديديكه بر كون رسول اكرمه ديديم كه يا رسول
الله سزي شعبانده صايم اولدغكز قدر سائر آيلرده صايم اولمز سز . بونك حكمتي ندر ديو ديدمكه
يا اسامه بو شعبان بر آيدر كه رجب ورمضان مابيننده خلق آنك فضيلتندن غافل در . شهر
شعبان بر آيدر كه آنده اعمال عباد حضرت رب العالمين حضورينه رفع اولنور . بن دخي استرم كه
بنم عملم دخي صايم اولدغم حالده رفع اولنه . بعضيلر ديديلر كه رسول اكرم هر آيدن برقاچ كون
صايم اولمغي معتاد ايتمشلر ايدي . ورمضانه بوتون فرض اولمغله آني صايم اولمق [illegible] ايامنده
معتاد اولديغي صومي آنده اجرا ايتمك اولمدقلرندن شعبانده رمضانده فوت اوله جق صوم تطوع
ايله صايم اولوب صوم شعبان سائر آيلره نسبت چوق اولوردي . ودخي رسول اكرم رمضاني
شعباندن بر كون يا ايكي كون صايم اولمغله قارشولمقدن . ودخي شعبانك نصف آخرني
صايم اولمقدن نهي ايتدكلري ثابت اولمشدر . لكن علما ديديلر كه نهي مزبور اول كونلرده صوم معتادي
اولمين . يا خود شعبانك اوللرنده صايم اولميوب نصف آخرنده صومه ابتدا ايدن كمسنه يه مخصوص در
ديو توفيق ايتديلر . والله اعلم . الحديث السادس حدثنا القاسم بن دينار الكوفي حدثنا
عبيد الله بن موسى وطلق بن غنام نونك تشديديله در عن شيبان عن عاصم عن زر
زاء معجمه نك كسري وراء مهمله نك تشديديله در عن عبد الله بن مسعود قال كان النبي صلى الله
عليه وسلم يصوم من غرة كل شهر غره غين معجمه نك ضمي وراء مهمله نك تشديدي ايله آيك
اول كوننك اسميدر لكن بو مقامده ثلاثة ايام قرينه سيله اوايل شهر مراددر . يعني ابن مسعود
ديدي كه رسول اكرمك عادتي بو ايدي كه هر آيك اوايلنده اوچ كون صايم اولور ايدي . وقلما

بعضيلر ما كافه ، وبعضيلر قلت معناسني توكيد ايچون مزيده بعضيلر قل كونه معناسنه مصدريه در ديو
كان يفطر يوم الجمعة يعني رسول اكرم جمعه كون بغايت آز افطار ايدر ايدي يعني اول كونده چوقلق فوت
ايتميوب صايم اولور ايدي . بعض علما ديديلر كه بو حديث امام ابو حنيفه وامام مالكك فقط جمعه كونده صايم
اولمق امر حسندر ديدكلرينه دليل در . وجمهور شافعيه جمعه كونني صومه تخصيص مكروه در . مگر عادتنه
موافق واقع اوله ديديلر . وطرفينك دليل وجوابلري محلنده ذكر اولنمغله بو مقامده اكا تعرض وتحرير
تفصيلني مراد ايدن علي قاري ومبرك شاهك بو محلده اولان شرحلرينه مراجعت ايتسون . والله الموفق
الحديث السابع حدثنا ابو حفص عمرو بن علي حدثنا عبد الله بن داود عن ثور بن يزيد عن خالد
بن معدان عن ربيعة الجرشي جرش جيمك ضمي وراء مهمله نك فتحي بعده شين معجمه ايله يمنده بر موضع در
عن عائشة قالت كان النبي صلى الله عليه وسلم يتحرى تحري دن مأخوذدر طلب الحري معناسنه
كه ظن غالبده لايق اولاني قصد ايتمك ديمكدر صوم الاثنين والخميس بعض روايتده يوم الاثنين
والخميس واقع اولديكه عامك خاصه اضافتي قبيلندن در . يعني عائشه ديديكه رسول اكرم دوشنبه وپنجشنبه
كونلرنده صايم اولمغي لايق ملاحظه ايتدكندن ناشي اول كونلرده صايم اولمق عادتي ايدي .
ابو قتاده دن روايت اولنديكه رسول اكرم اكثريا دوشنبه كونني صايم اولدغنك سببندن سؤال
اولندي . جوابنده ديديكه فيه ولدت وفيه انزل علي مخفي اولميه كه اتفاقات غريبه دندر كه رسول
اكرم دار فنادن منزلگاه بقايه يوم اثنينده انتقال ايتدي . والله اعلم . الحديث الثامن حدثنا
محمد بن يحيى حدثنا ابو عاصم عن محمد بن رفاعة راء مهمله نك كسريله در عن سهيل بن ابي صالح
عن ابيه عن ابي هريرة ان النبي صلى الله عليه وسلم قال تعرض الاعمال نسائي روايتنده علي
رب العالمين لفظي زياده قيلندي يوم الاثنين والخميس فاحب فاما قبلنك ما بعدنه سببيتني
افاده ايدر ان يعرض عملي وانا صائم جمله سي احبده ضمير مستكندن حال در . يعني ابو هريره
ديديكه رسول اكرم بيورديلر كه عبادك اعمالي دوشنبه وپنجشنبه كون حضور رب العالمينه عرض
اولنور . پس بن دخي استرم كه بنم عملم صايم اولدغم حالده عرض اولنه . ابن طلحه ابن عباسدن
ما يلفظ من قول الا لديه رقيب عتيد قولي كريمنك تفسيرنده روايت ايتديكه هر كسك خير وشر عملي
يازيلديكي حتى اكلت وشربت وابصرت وسمعت ديدكي دخي يازيلور . پنجشنبه كون اول
دفترده عبادك قولي وفعلي جمله عرض اولنور . خير وشر قبيلندن اولان اثبات ومقرر قيلنوب
سائرلري ترك اولنور . ودخي ديديكه عرض ايكي نوعدر . بري عرض عامدر كه هر صباح واخشام

واقع اولور • وبری دخی عرض خاصدر که دوشنبه وپنجشنبه کونلرنده واقع اولور صحیح مسلمده ابو موسی
دن روایت اولندیکه قام فینا رسول الله صلی الله علیه وسلم بخمس کلمات فقال ان الله تعالی
لا ینام ولا ینبغی له ان ینام یخفض ویرفع یرفع الیه عمل اللیل قبل النهار وعمل النهار قبل اللیل •
وبو حدیثدن مفهوم اولور که کیجه وقتی اولان عمل همان اول کیجه • ونهار وقتی اولان عمل همان
اول کون عرض اولنه که • بو عرض عرض تفصیلیدر • ودخی لیلهٔ نصف شعبانده ولیلهٔ قدرده عرض
اولنه اعمال سنه در • ومذکور اولان عرض عرض اعمال اسبوع در • حلیمی دیدیکه ملائکه اعمال عباده
طریقله برفرقه سی اثنینده خمیسه دک طوروب اول کونده عروج ایدرلر • وبرفرقه سی دخی خمیسده اثنینه دک
طوروب اول کونده عروج ایدرلر • وهر فرقه سموانده کندو مقاملرنده طوروب یازدقلری اعمالی قرائت
ایدرلر که صورتا عرض در • والا حضرت علام الغیوب اعمال عبادی کرکی کبی عالم اولوب ملائکه نك
عرض واعلاملرندن مستغنی در • قال الله تعالی وهو الذی یتوفیکم باللیل ویعلم ما جرحتم بالنهار •
والله اعلم الحدیث التاسع حدثنا محمود بن غیلان حدثنا ابو احمد ومعاویة بن هشام قالا
حدثنا سفیان عن منصور عن خیثمة خاء معجمه نك فتحی بعده یاء تحتیه نك سکونی بعده ثاء مثلثه نك
فتحیله در عن عائشة قالت کان النبی صلی الله علیه وسلم یصوم من الشهر بعض نسخه ده
فی الشهر واقع اولدی السبت والاحد والاثنین سبت لغتده قطع معناسنه در حضرت
خلاق عالم جلت عظمته سموات وارضك خلقنه یکشنبه کونی ابتدا ایدوب آلتی کون تمامنده
جمعه کون حضرت آدمی خلق ایلدی • لهذا یوم اوله احد • ویوم سبت بعده خلق تمام ومنقطع اولمغله
اول کونه سبت تسمیه اولندی • ویوم جمعه یه جمعه تسمیه اولندیغی عالمك خلقی وآدمك خلقی
جمع اولوب اول کونده عالم صغری وعالم کبری مجتمع اولدیغی ایچوندر • ومن الشهر الآخر الثلثاء
ثاء اولینك فتحیله در • بعض نسخه ده ضمیله علما وزننده ضبط اولندی والاربعاء بانك کسریله در
والخمیس یعنی عائشه دیدی که رسول اکرمك عادتی بو ایدی که برآیك کونلرندن شنبه ویکشنبه
ودوشنبه کونلرینی وصکره کلن آیده سه شنبه وچهارشنبه • وپنجشنبه کونلرینی صائم
اولور ایدی • طیبی دیدیکه رسول اکرم ایام اسبوعده سنت اوزره صومك بیانینی امر ایدوب
وجه مشروح اوزره صائم اولمغله امته تعلیم اتدی • ایام اسبوعی آلتی کون متوالیا صائم
اولمدیغی امته بو بابده اکا اقتدا زحمت اولمسون دیو مرحمت در • میرك دیدیکه حدیث
مذکورده لفظ اثنین نونك کسریله اعراب بالحروف اولمق اوزره قیاس عربیه یه مطابقدر

قرائت

قرائت اولنمق جائزدر که روایه معتبره بودر • وجائزدر که نونك فتحیله قرائت اولنه لفظ اثنین نك
دوشنبه کوننه علم اولمغله اعراب بالحرکه اولوغنه بناء • اشرف قفاجی ام سلمه حدیثنده کان رسول
الله صلی الله علیه وسلم یأمرنی ان اصوم ثلاثة ایام من کل شهر اولها الاثنین والخمیس قولنده
دیدیکه عربیه جهتندن قیاس الاثنان کرك ایدی رفعیله مبتدا انك خبری اولدیغی ایچون • لکن لفظ
اثنین یوم مزبوره علم اولمغله حرکه ایله معرب قیلندی • محقق رضی دیدیکه ایام اسبوعك علملری
احد واثنین وغیری کبی غالب دنور • پس الف لام لازم اولور • ولفظ اثنینی کاهی الف لام دن
تجرید جائزدر • واخواتنده جائز دکلدر • وفعلاء یا مصدر در براکاء کبی جنکده ثبات معناسنه
یا اسم در • ثلاثاء کبی • یا صفه در • طباقاء کبی • وافعلاء یا مفرد در • اربعاء کبی • یا جمع در انبیاء
کبی که بو چوقدر • وافعلاء عینك ضمیله اربعاء کبی • وکاهی باء مفتوح قلنور • پس آنده اوچ لغت
وارد • زمخشری مفصلده دیدیکه کاهی همزه وباقی مضموم ایدرلر که لغت عربیه در • والله اعلم واحکم
الحدیث العاشر حدثنا ابو مصعب اسم مفعول وزننده در المدینی عن مالك بن انس عن ابی
النضر عن ابی سلمة بن عبد الرحمن عن عائشة قالت ما کان رسول الله صلی الله علیه وسلم
یصوم فی شهر اکثر من صیامه فی شعبان یعنی عائشه دیدیکه رسول اکرم هیچ برآیده شعبان
ده صائم اولدیغی قدر صائم اولمز ایدی • بلکه شعبانك کونلرنده چوق صائم اولور ایدی • والله اعلم
الحدیث الحادی عشر حدثنا محمد بن غیلان حدثنا ابو داود حدثنا شعبة عن یزید الرشك
ترجمه سی جرور ادتی قال سمعت معاذة میمك ضمیله در قالت قلت لعائشة کان النبی صلی
الله علیه وسلم یصوم ثلاثة ایام من کل شهر قالت نعم قالت من ایه ضمیر مجرور شهره راجعدر
کان یصوم قالت کان لا یبالی مبالاتدن مأخوذدر ترکیده قایرمق دیرلر من ایه
یصوم یعنی یزید الرشك دیدیکه معاذه دن اشتدم دیدیکه عائشه دن سؤال اتدم رسول
اکرم هر آیدن اوچ کون صائم اولمق معتادی ایدی • دیو جوابنده نعم معتادی ایدی • دیدی • بنه
سؤال اتدم هر آینك دن صائم اولدیغی اوچ کون آیك اولندنمی اوسطندنمی آخرندنمی ایدی دیو
جوابده دیدیکه بابنده برابر ایدی • اولندن اوسطندن آخرندن هرنه مراد ایدی اولوب آنی صائم
اولور ایدی • علما دیدیلر که رسول اکرم هرآیدن اوچ کونی صوم ایچون تعیین اتمدکلری معین اوچ
کونك صومی واجب ظن اولنمسون ایچوندر • وسنتی اجرا هرآیده اوچ کونی من غیر تعیین صائم
اولمغله حاصل اولور • لکن بو بابده افضل اولان ایام بیض یعنی اون اوچنجی واون دوردنجی واون بشنجی

کوننی صایم اولمقدر • واول شهرده اوج کون صایم اولمق مستحبدر • زیرا سابقا رسول اکرم هر آیک غره سندن اوج
کون صایم اولورلردی بیله اولندی • کذلک اخرنده یکرمی بری ویکرمی سکز ویکرمی طقوزنجی کونلر صایم اولمق
مستحبدر • وصحابه وتابعین دن چوق کمسنه لر ایام بیض ده صومی اختیار اتدیلر • نسائی ابن عباس دن
روایت اتدی که رسول اکرم سفرده وحضرده ایام بیضک صومنی ترک اتمزایدی • وقاضی عیاض دیدیکه
هر آیده صومی مستحب اولان اوچ کونک تعیننده اختلاف اتدیلر • صحابه وتابعینک اکثری ایام بیض ایله
تفسیر اتدیلر • حتی حضرت عمر رضی الله عنه وابن مسعود وابو ذر بونی اختیار اتدیلر • وبعضیلر حسن بصری
کبی هر آیک اولندن اولمق اوزره اختیار اتدیلر • وبعضیلر حضرت عائشه کبی بر آیدن شنبه ویکشنبه
ودوشنبه کونلرن وبر غیری آیدن سه شنبه وچهارشنبه وپنجشنبه کونلرن صایم اولمغی اختیار اتدیلر •
والله اعلم قال ابو عیسی که مراد مصنفدر یزید الرشک هو یزید الضبعی ضاد معجمه نک ضمی وباء موحده
نک فتحیله بعده عین مهمله ایله ضبیعه بن قیسه نسبتدرکه بکر بن وائلدن بر بطندر البصری وهو
ثقة یعنی مصنف یزید الرشکک ترجمه سنده دیدیکه ضبعی وبصری وثقه در • وابن حجر دیدیکه
ائمه سته صحیحلرنده انوندن روایت اتدیلر وروی عنه شعبة وشعبه که جلیل القدر بر راویدر اندن
روایت اتدی وعبد الوارث بن سعید وحماد بن زید واسمعیل بن ابراهیم وغیر واحد من
الائمه ویزید الرشکک بغایه ثقه اولمغله ائمه حدیثدن مذکورلر ودخی چوق کمسنه لر اندن روایت
اتدیلر • مقصود یزید الرشکک لین الحدیث دردیو زعم ایدنلری رددر وهو یزید القاسم ویقال القسام
زیرا والکاهی یزید القاسم ویزید القسام دخی دیرلر • ومصنف یزید القسام اطلاقنک علتنه
اشارت ایدوب دیدیکه والرشک بلغة اهل البصرة هو القسام زیرا لفظ رشکک اهل بصره لغتنده قسام
دیمکدر • ویزید بو حرفیله تقسیم اراضی ده ماهر اولمغله بو اسم ایله تلقیب اتدیلر • مخفی اولمیه که وجه لقب
وبورده اقوال کثیره ذکر اولندیکه بعضی بقا ترجمه سنده ذکر اولندی • لکن اقرب اقوال ابو حاتم
رازی قولیدر اولمق ملاحظه اولنورکه • یزید بو حرفیله بغایه مرد غیور اولمغله رشکک لفظیله تلقیب
اولندی • زیرا رشکک فارسیده غیرت معناسنه در • پس مبالغه ایچون رجل عدل کبی اطلاق اولندیکه
کویا عین غیرتدر • وپوشیده اولمیه که فارسیده غیرت معناسنه اولان رشکک رانک فتحیله در •
اعدی محتمل درکه تعریب اولندقده اکثر قیلنوب الف لام ادخال اولنمش اوله • والله اعلم
الحدیث الثانی عشر حدثنا هرون بن اسحق الهمدانی میمک سکونیله درکه همدان قحطاندن
بر شعب عظیمدر حدثنا عبدة بن سلیمان عن هشام بن عروة عن ابیه که عروه در عن عائشة
قالت

قالت کان عاشوراء صاحب نهایه دیدی که عاشورا محرمک اوننجی کوننک اسمیدر • وبو اسم اسم اسلامیدر
وعرب کلامنده فاعولاء وزننده مد ایله عاشورادن غیری یوق ایدی • صکره تاسوعاء لفظنی اکا الحاق
ایدوب محرمک طقوزنجی کوننه تاسوعاء دیدیلر • وبعضیلر عاشورا محرمک طقوزنجی کونیدر دیدیلرکه
اعشار اورادیلدن ماخوذدر وعشر عینک کسریله عرب اصطلاحنده اوراد بلدن یوم تاسع در
ابن حجر دیدیکه عاشوراء مد ایله مشهوردر • وقصر ایله دخی روایت اولندی • قرطبی دیدیکه عاشوراء
عاشره لفظندن معدولدر مبالغه تعظیم ایچوندر • وعاشره اصلنده لیله لفظنک صفتیدرکه عشر
ترکیبه اون وفارسیده ده دیدکلری عقددن عبارتدر • ولفظ یوم اکا مضاف اولوب یوم عاشوراء
دینلدی یوم اللیلة العاشرة قوه سنده اولور • لکن وصفیتدن عدول اولنوب اسمیه غالب اولمغله
موصوفدن مستغنی اولوب لیله لفظنی حذف اتدیلر • ومحرمک اوننجی کوننه یوم العاشوراء لفظنی
اطلاق اتدیلر • ابو منصور جوالیقی دیدی که لیس عربده فاعولاء الا سماع ولمدی الا عاشوراء لفظی
وضاروراء وساروراء ودالولا لفظلری که ضار وسار ودال لفظلرندن ماخوذدر • ابن المنیر
دیدی که عاشوراء ماه محرمک اوننجی کونیدرکه مقتضای اشتقاق وتسمیه بودر • بعضیلر طقوزنجی
کونیدر دیدیلر • پس مذهب اوله نظر ایله یوم عاشوراء ده لفظ یوم لیلهٔ ماضیه یه وعذهب ثانیه یه
نظر ایله لیلهٔ آتیه یه مضاف اولور • وطقوزنجی کوننه عاشوراء اطلاق اولندیغی اصطلاح عربه
مبنیدر • زیرا عرب دوه لرینی سکز کون قدر رعی ایدوب کوکدن صکره طقوزنجی کون صویه
کتورسه لر • ورد ناعشرا دیرلر عینک کسریله • مسلم حکم بن الاعرج حدیثندن روایت اتدی که ابن
عباس حضورلرینه واردم زمزم یاننده رداسنی وساده اتمش اولورردی • دیدم که بکا یوم عاشوراء
دن خبر ویر دیدی که اذا رأیت هلال المحرم فاعدد واصبح یوم التاسع صائما یعنی هلال محرمی کوردکک
کوندن کونلری تعداد ایله وطقوزنجی کون صایم اولدغک حالده صباحه داخل اول • بن دیدمکه رسول
اکرم دخی بویله می ایدر ایدی • ابن عباس جوابنده نعم دیدی • وبو حدیثک ظاهری دلالت ایدرکه
عاشوراء محرمک طقوزنجی کونی اوله • لکن ابن المنیر دیدی که اذا اصبحت من تاسعة فاصبح قولی
اشعار ایدرکه ابن عباس اوننجی کوننی مراد ایلدی • زیرا طقوزنجی کونی صباحه داخل اولدقدن صکره
صایم اولدیغی حالده صباحه داخل اولمق ممکن دکلدر • مکر کلاجک کیجه دن صومه نیت اولنه که او کیجه
اوننجی کیجه اولور • مبارک دیدیکه بو احتمالی مسلم وجه آخردن ابن عباس دن روایت ایتدیکی حدیث
ترجیح ایدرکه رسول اکرم محرمک اوننجی کوننده صایم اولدی • دیدیلرکه یا رسول الله بو کونه یهود ونصاری

تعظیم ایدرلر • رسول اکرم دیدیکه صاغ اولورسه کلهجك سنهیه یتشور ایسهك طقوزنجی کوننده صایم اولورم و
رسول اکرم کلهجك سنهیه دکین وفات ایدوب اول کونده صایم اولمق میسر اولمدی • و بو روایتده طقوزنجی
کونده صایم اولدیغنه تصریح واردر • ابن القیم دیدی که ابن عباسدن روایت اولنن جمیع احادیثی تأمل ایدن
کمسنهنك عندنده شبهه بالکلیه زائل اولوب • ابن عباسك وسعت علمنه مطلع اولور زیرا ابن عباس یوم
تاسع یوم عاشورادر دیمدی • بلکه سائله یوم تاسعی صایم اول دیدی • و سائل یوم عاشورا یوم عاشر اولدیغنه
مطلع اولمغله بیله اکتفا ایدوب تاسعی دخی صایم اولمغله امر ایتدی که اول کونك صومنی عاشرك صومنه ضم ایلیه
والله اعلم **یوما یصومه قریش فی الجاهلیة وکان رسول الله صلی الله علیه وسلم یصومه** یعنی عائشه دیدیکه
زمان جاهلیتده رسول اکرمك بعثتندن مقدم قریش یوم عاشورایی صایم اولورلر ایدی • رسول اکرم دخی
اول کونی صایم اولورلر ایدی • قرطبی دیدیکه قریش یوم مزبوری صایم اولمقده کچمش پیغمبرلرك شرعندن استفاده
ایدرلر ایدی • نوح و ابراهیم علیهما السلام کبی • اخبارده وارد اولدیکه سفینهٔ نوح یوم عاشوراده جبل جودیده
مستوی و مستقر اولوب • نوح علیه السلام اول کونده نعمت استوایه شکر ایچون صایم اولدی • و دخی
قریش یوم معهودده تعظیم ایچون کعبهنك کسوتنی اول کونده اورترلر ایدی • فتح الباریده عکرمهدن روایت
اندی که قریش زمان جاهلیتده بر ذنب عظیم ایدوب بو ذنبك مکافاتندن خوف کلی ایله خوف ایدوب
مضطرب اولدیلر • آنلره دیدیلر که یوم عاشوراده صایم اولورسکز ذنب مزبورك شآمتندن خلاص
اولورسز • لهذا اول کونده صایم اولمغی عادت ایتمشلر ایدی • و رسول اکرم یوم مزبوری صایم اولدیغی
محتملدر که آنلره موافقت ایله مأمور اولدیغی ایچون اوله • نته کیم حج خصوصنده اولدی • یا خود جبر دار
کونده صایم اولمق عمل خیر اولمغله صومی ایله مأمور اولمش اوله **فلما قدم** علیه السلام **المدینة صامه**
وامر بصومه • و چونکه رسول اکرم مدینهیه کلدی یوم عاشورایی کندو صایم اولوب و غیریلره دخی
صایم اولمق ایله امر ایلدی • یعنی مکهده ایکن صایم اولدیغی فرضیت ایله دکل و غیریلره امر ایتمش
ایدی • لکن هجرتدن صکره صوم یوم عاشورا فرض اولدی • نته کیم امام ابو حنیفه و اتباعنك
قولی بودر • زیرا آنلر عندنده امر وجوب ایچوندر • و دخی واجب اولدیغنه مسلمك سلمة بن الاکوعدن
تخریج ایتدیکی حدیث تأیید ایدرکه رسول اکرم یوم عاشوراده اسلم قبیلهسندن بر کمسنهیی کوندردیکه خلق میاننده
من کان لم یصم فلیصم ومن اکل فلیتم صیامه الی اللیل دیو ندا ایلیه • یعنی بو کونده صباحدن صایم اولمین
صایم اولسون و طعام اکل ایتمش اولانلر اخشامه دك امساك ایلسونلر • شیخین ابن عباسدن تخریج ایتدیلر که
رسول اکرم مدینهیه کلدکده کوردیکه یهود یوم عاشورایی صایم اولورلر • آنلردن سؤال ایتدی که بو صوم
نه صوم

نه صومدر دیو جواب ویردیلر که بو کون بر کوندرکه حضرت الله اول کونده موسی یه فرعوندن تخلیص ایتدی •
و فرعون و قومنی غرق ایتدی • و موسی اول کونده شکرا صایم اولدی • و بز دخی صایم اولورز • رسول
اکرم دیدیکه بن سزه موسی یه اولی و احقم • پس کندو صایم اولدی • و غیریلره دخی صومی ایله امر ایلدی •
و ظاهر اولنیه که رسول اکرم بو بابده یهوده متابعت ایتمش اوله • بلکه مکهده ایکن دخی یوم معهودده صایم
اولور ایدی • و مدینهیه کلدکده عادهٔ قدیمهسی اوزره مستمر اولوب بنه صایم اولدی • حتی اکر کلهجك
سنهیه صاغ چیقارسم تحرّیمك طقوزنجی کونی صایم اولهیم دیو بیوردیلر • تا که یهوده مخالفت ایتمك ایچون
ایدی • لکن میسر اولمدی • بعض علما دیدیلرکه بو کلامدن رسول اکرمك مقصودی اونجی کونی طقوزنجی
کونه نقل ایدوب طقوزنجی کونی فقط صایم اولمقدر • یا خود اونجی کونه طقوزنجی کونی دخی ضم ایدوب
ایکی کون صایم اولمقدر • مسلم و احمد ابن عباسدن مرفوعا صوموا عاشوراء وخالفوا الیهود و
صوموا یوما بعده دیو تخریج ایتدکلری حدیث احتمال اخیری مؤیددر • لهذا بعض محققین دیدیلرکه یوم
عاشورانك صومی اوچ مرتبه اوزرهدر • ادناسی فقط یوم عاشرده • و اعلاسی یوم تاسع و عاشرده
معا • و زیاده اعلاسی طقوزنجی و اونجی و اون برنجی کونلرده جملهٔ صایم اولمقدر • **فلما افترض رمضان**
مجهول صیغهسیلهدر **کان رمضان هو الفریضة وترک** مجهول صیغهسیلهدر **عاشوراء** یعنی چونکه صوم
رمضان فرض اولدی فرضیت صوم رمضانه منحصر اولدی • و فرضیت صوم عاشورا منسوخ اولمغله
ترك اولندی **فمن شاء صامه ومن شاء ترکه** پس مراد ایدن مندوب اولمق اوزره صایم اولدی
مراد ایتمین ترك ایلدی • مخفی اولمیه که یوم عاشورا و ماه رمضانك فرضیتی هجرتك ایکنجی سنهسنك
اولنده فرض اولوب • و صوم رمضان ایکنجی سنهنك شعباننده فرض اولمغله ایکیسی دخی بر سنهده فرض
اولمش اولور • و دخی بو ائمه رمضاندن اول صوم فرض اولدیمی اولمدیمی دیو اختلاف اولندی •
شافعیه عندنده مشهور اولان بودرکه رمضاندن اول هیچ بر صوم بو ائمه فرض اولمدی • و حنفیه
عندنده اولا صوم عاشورا فرض اولوب صوم رمضان فرض اولدقده صوم عاشورا منسوخ اولدی •
و حدیث سابق بو قولی مؤیددر • صحیح مسلمده وارد اولدیکه عاشورایی صایم اولمق بر سنهیه مکفردر
و یوم عرفهده صایم اولمق ایکی سنهیه مکفردر • علما دیدیلرکه زیرا یوم عاشورا حضرت موسی یه
منسوب • و یوم عرفه رسول اکرمه و نبی محترم حضرتلرینه منسوبدر • و دخی وارد اولدیکه بر کمسنه عاشورا
کونی عیالینك رزقنی توسیع ایلسه حضرت الله بوتون سنه اول کمسنهنك رزقنی توسیع ایدر •
بعض ائمه حدیث یوم عاشوراده سرور ایچکنمك بدعتدر حضرت حسینی قتل ایدنلر اختراع ایتدیلر دیدیلر

وامام سیوطی جامع صغیرنده دیدی که بر کمسنه عاشورا کونی اثمد ایله اکتحال اتسه ابدا کوزی آغریمیه کورمز
دیبهاقی سند ضعیف ایله ابن عباس دن بو وجهله روایت ایلدی • فیروز آبادی صراط مستقیم نام قلریسه
تالیفنده دیدی که • درباب فضایل عاشوراء استحباب صیام آن ثابت شده وسایر احادیث
در فضل آن وفضل صلوة وانفاق وخضاب وادهان واکتحال وطبخ حبوب وغیر ذلک مجموع
موضوعست • والله اعلم الحدیث الثالث عشر حدثنا محمود بن غیلان حدثنا عبد الرحمن بن مهدی
حدثنا سفیان عن منصور عن ابراهیم عن علقمة قال سالت عائشة اکان رسول الله
صلی الله علیه وسلم یخص من الایام شیئا قالت کان عمله دیمة دال مهمله نک کسری
ویاء مثناة تحتیه نک سکونی ومیمک فتحیله دوام معناسنه در اصلنده دِوْمة ایدی • واوک ماقبلی
مکسور اولمغله یایه قلب اولندی • بناء نوع صیغه سنی اختیار اولندیغی دوام مخصوص ایله دایم اولدیغنی
اشعار ایچون در • میرک دیدیکه اهل لغة دیدیلر که دیمة اصلنده اول مطردر که رعد وبرقدن خالی
اولوب آهسته آهسته یاغه • واقلی کیجه نک یا نهارک ثلثی مقداری یاغار • واکثرنه حد یوقدر •
پس کره هر دایم اولوب اعتدال اوزره منقطع اولمیان شیئه اطلاق اولندی • یعنی علقمه دیدیکه
عایشه دن سؤال ایتدم که رسول اکرم بعض نافله صلوة وصومی بعض ایامه تخصیص ایدرمی ایدی
دیو عایشه جوابنده دیدیکه رسول اکرمک عملی دایم ومختلفده وقوعی لازم ایدی • معلوم اوله که
حدیث مذکور ایله بعض احادیث مابیننده اولان تدافع ودفعی شروح مفصله ده تفصیل
اولنمغله بو مقامده تکثیر سواد سطوردن اجتناب اولنوب مجرد بیان معنا اوزرینه قصر اولندی •
وایکم خطابی خطاب صالح اولان کمسنه لره در خواه صحابی خواه تابعی خواه امة اجابت •
یطیق ماکان رسول الله صلی الله علیه وسلم یطیق موصوله عاید ضمیر محذوف یطیقه تقدیرنده در
یعنی سیزک قنغیکوز رسول اکرمک تحمل ایتدیکی عمله تحمل ایده بیلور • وآنک مداومتی کبی حد
مداومته سیزک طاقت کتوره مزسز • یا خود رسول اکرمک کم وکیف وخضوع وخشوع واخلاصنه
سیزک قنغیکوز قادر اوله بیلور • مداومت ومواظبتدن قطع نظر • والله اعلم
الحدیث الرابع عشر حدثنا هارون بن اسحق حدثنا عبدة عن هشام بن عروة عن ابیه عن عائشة
قالت دخل علی رسول الله صلی الله علیه وسلم وعندی امرأة عبد الرزاق روایتنده
حسنة الهیئة لفظی زیاده قیلندی مالک روایتنده انها من بنی اسد لفظی واقع اولدی • تنبیه کیم
بخاری تخریج ایتدی • مسلم عندنده زهری روایتنده بو حدیثده انها الحولاء زیاده ایتدی که

حولاء حاء مهمله وهمزه ایله امرأة مزبوره نک اسمی در • بنت تویت ابن حبیب بن اسد بن عبد العزی
که ام المؤمنین خدیجه نک عمی عمه زادسی ایدی فقال علیه السلام من هذه قلت فلانة هذه فلانة
تقدیرنده در کرمانی دیدی که فلانة لفظی هر علم مؤنث دن کنایه در وغیر منصرف در تانیث وعلمیة
ایچون • شیخ رضی دیدیکه لفظ فلان وفلانة اعلام اناس دن کنایه در خاصة ومکنی عنهک
مجراسنه اجرا اولنوب علم حکمنده اولمغله انکره الف لام داخل اولمز لا تنام اللیل جمله سی مبتداء
محذوفک خبر دکل خبر بعد خبر در یعنی عایشه رضی الله عنها دیدی که رسول اکرم بر کون بنم خانه مه
کلدی بنم عندمده بر خاتون اولدیغی حالده رسول اکرم سؤال ایتدی که بو خاتون کیمدر بن دخی
حولاء جاریه کوزدر که بغایه متعبده وریاضت کش اولمغله کیجه وقتی صلوة وذکر وتلاوته
مشغول اولوب صباحه دک اویومز میرک دیدیکه بو حدیثک ظاهری دلالت ایدر که رسول اکرم
عایشه نک خانه سنه وارد قده حولاء عایشه عندنده اوله • لکن مسلم زهری دن روایت ایتدیکی
اوزره حولاء رسول اکرمه مرور ایدوب اوغرادی دیو واقع اولدی • روایتین مابینلرینده شو
وجهله جمع ممکندر که رسول اکرم وارد قده حولاء اولا عایشه نک یاننده ایدی • رسول اکرم داخل
اولدقده حولاء قالقدی طشره یه چیقار ایکن رسول اکرمه مرور ایتدی • وحسن بن سفیانک
مسندنده هشام طریقندن کانت عندی امرأة فلما قامت قال رسول الله صلی الله علیه
وسلم من هذه یا عائشة فقلت هذه فلانة وهی اعبد اهل المدینة الحدیث لفظیله تخریج اولنان
حدیث بو معنایی تأیید ایدر • خصوصا حدیث بابک ظاهری دلالت ایدر که عایشه حولاینی
یوزینه قارشو مدح ایتمش اوله • وحسن حدیثنده غایبانه مدح ایتدیکی ظاهردر • پس مناسب
اولان حدیث کتابی حدیث حسن معناسنه حمل ایتمکدر فقال رسول الله صلی الله علیه وسلم علیکم
من الاعمال ما تطیقون مقتضای مقام مؤنثه خطاب صیغه سی ایکن عموم حکم قصد اولنوب
مذکر مؤنثه تغلیب • وخطاب جمع مذکر لفظی ذکر اولندی • یعنی پس رسول اکرم دیدی که صلوة
وصوم مثللو عمله من غیر ضرر قادر اولدیغیکوز مرتبه مداومته مشغول اولوک • قدرتیکوز مرتبه
سندن خارج مداومت ایله کندوکزی اتعاب ایلمک • میرک دیدیکه بو حدیثک منطوقی اعتدال
وعبادته قادر اولدیغی مرتبه مداومت ایله امردر • ومفهومی تکلیف ما لا یطاق دن نهی در • مهذا
بعض علما یوقون کیجه یی احیا ایتمک مکروه در دیدیلر • قاضی عیاض دیدیکه محتملدر که بو خصوص
صلوة لیله مخصوص اوله • ومحتملدر که جمله اعمال شرعیه یه عام اوله • شیخ ابن حجر دیدیکه حدیث

مذكورك وروودي صلوته مخصوص در • لكن اعتبار لفظنك عمومنه در • ميرك ديديكه بو كلامونز بو
حديثنك وما قبلنده وما بعدنده اولان حديثلرك عنوان بابه مناسبتي اخذ اولنور فوالله لا يمل
الله حتى تملوا ميمك فتحي و لامك تشديديله در • ملال دن مأخوذ در كه برشيئي استثقال ومحبت
اتمامش ايكن طبيعتك اندن نفرت اتمسندن عبارتدر • بعض نسخه ده حتى تسأموا واقع اولمشدر كه
ايكيسي بر معنايه در • علماء ديديلر كه ملال معناي متعارف ايله عباد حقنده جايزدر • و حضرت الله
حقنده محال در • لهذا تأويل حديث مذكورده ديديلر كه يعني تحقيق حضرت الله ملول اولان
كمسنه معامله سني ايدوب سزدن فضل و ثوابني كسمز • تا سز عملكوزي كسوب رجادن ملول اولديغكز
حالده سز عملده اولديغجه حضرت الله ثواب ويرمكدن فارغ اولور پس ملالي حضرت الله تعالى يه
اسنادي مشاكله قبيلندندر اولور • حتى توربشتي ديديكه بو تعبير مقابلة لفظيه قبيلندندر • و جزاء
سيئة سيئة قول شريفي كبي • بعضيلر ديديلر كه چونكه چوق سعي و تتبع عملدن ملول اولوب
فارغ اولان كمسنه دن ثوابني قطع ايدر • قطع ثوابه ملال عبد سبب و ملغله قطع ثوابه ملال اطلاق
اولنوري سيئة سببنك اسميله تسميه قبيلندندر • و بو قول اشبه اقوالدر • بعضيلر ديديكه ملال بر فتور
و تسستلكدر كه بر عمله چوق سعي اتمكدن حاصل اولوب اول عملدن اوصانوب اندن اعراض
ايجاب ايدر • و بو طرزده فتور متغير اولان حوادث حاليدر • قديم اولان حضرت حق يه زوال آنكله صفتلنمق
محالدر • پس مقامده ملالدن مراد مايؤل اليه ملالدر • يعني حضرت الله سزدن ملول اولان كمسنه
اعراض ايتديكي كبي اعراض اتمز وما دامكه سزده نشاط و انبساط بولنه عملكوزك ثوابني سزدن
نقص اتمز • پس چون سز عملدن يوروليسز عملدن فارغ اولوب اوتوركز • زيرا سز اگر عبادتده
فتور و ملال ايله ايدرسز • حضرت الله كه سزكله معاملة سي ملول اولان كمسنه نك معامله سي كبي
اولور • بعضيلر ديديلر كه بو مقامده اولان كلمه حتى واو معناسنه در • يعني حضرت الله بر وجهله
ملول اولمز • و آكا هرگز فتور گلمز • بلكه ملال و فتور سزكشيلرينكزدر عبد عاجز حاليدر • و بعضيلر
حتى حين معناسنه در ديديلر • يعني حضرت الله ملول اولمز • و آكا ابدا فتور گلمز • سز ملول اولوب
يوروليو عملكوز دقتده • زيرا حضرت الله ملالدن منزه در • و بعض طرقده كلفوا من العمل ما
تطيقون فان الله لا يمل من الثواب حتى تملوا من العمل لفظيله • طبري سورة المزمل تفسيرنده
ايراد ايلدي • و سيوطي جامع صغيرنده عليكم من الاعمال بما تطيقون فان الله لا يمل حتى تملوا
لفظيله طبراني دن عمران بن حصين دن روايت ايلدي • و كان احب ذلك الى رسول الله

صلى الله

صلى الله عليه وسلم لفظ احب كرفع و نصب ايله روايت اولندي • لكن اصل نسخه ده نصب ايله ضبط و نمق
اولنمشدر نقل اولندي الذي يدوم عليه صاحبه موصول مع صلته رفع و نصب ايله اولمق محتملدر • يعني
رسول اكرمك زياده سوديكي عمل اول عمل ايدي كه صاحبي اول عمله مداومت ايليه • مخفي اولميه كه بو
مقامده مداومتدن مراد مداومت عرفيه در كه اكثر اوقاتده مواظبت معناسنه • زيرا مداومت حقيقة
كه جميع ازمنه يه شامله در عبدك مقدوري دكلدر • والله اعلم الحديث الخامس عشر حدثنا ابو هشام
محمد بن يزيد الرفاعي راننك كسريله در حدثنا ابن فضيل تصغير صيغه سيله و منكرا در عن الاعمش
عن ابي صالح قال سألت عائشة و ام سلمة سألت متكلم وحده صيغه سيله عائشة نصب ايله
مفعول اولي و مجهول مؤنث صيغه سيله اولورسه نته كيم بعض نسخه ده بو وجهله ضبط اولنمشدر
عائشة رفعله قائم مقام فاعلي اولور اي العمل كان احب الى رسول الله صلى الله عليه وسلم فالتا
مادام دالك كسري و ميمك فتحي ايله ماضي مجهول در عليه وان قل يعني ابو صالح ديدي كه عائشة و ام
سلمه دن سؤال ايتدم كه رسول اكرمه قنغي عمل محبوب و نه گونه عملي سور ايدي ديو جواب ويرديلر كه
اول عملي سور ايدي كه صاحبي آكا مداومت ايليه • اگرچه اول عمل آز ايسه دخي زيرا مداومت اولنان
عمل قليل منقطع اولان عمل كثيردن خير در • و قليله مداومت ايله ذكر و اخلاص دائم و نيجه ثمرات مواظبة
منفرع اولنور • والله اعلم الحديث الثاني عشر حدثنا محمد بن اسمعيل البخاري حدثنا عبد الله
بن صالح حدثني معاوية بن صالح عن عمرو بن قيس انه سمع عاصم بن حميد تصغير صيغه سيله در
قال سمعت عوف بن مالك الاشجعي كه اول شاهدي خيبر ايدي و معمرلردندر كه يتمش اوچ
تاريخنده عبد الملك بن مروان خلافتنده شامده وفات ايتدي يقول كنت مع رسول الله صلى
الله عليه وسلم ليلة تنوين تعظيم ايچوندر گويا كه مراد ليلة قدردر فاستاك ثم توضأ ثم قام
يصلي مريدا للصلوة معناسنه در فقمت معه يعني عاصم عوف بن مالكدن شو وجهله استماع ايتدي كه
عوف ديديكه ليالي مباركه دن بر گيجه رسول اكرم ايله برابر بولوندم كه رسول اكرم اولا مسواكي
استعمال ايدوب صكره آبدست آلدي • يا خود حين مضمضه ده مسواك استعمال ايدوب صكره
بقية وضوءني تكميل ايتدي • صكره نماز مراد ايتديكي حالده نمازه قالقدي • پس بن دخي آنك ايله
نمازه قالقديم • و معه لفظندن نوافلده اقتدا جائز اولدوغنه دليل وار در فبدأ پس رسول
اكرم نيت ايله • يا افتتاح تكبيري ايله نمازه شروع ايتدي فاستفتح البقرة و سورة فاتحه يي قرائه
ايتدكدن صكره سورة بقره يي قرائته باشلدي فلا يمر باية رحمة الا وقف فسأل و سورة فاتحه ده

برآیة رحمة كلمز ایدی الا كلدكده طوروب اشاغی كچمز و حضرت اللهدن رحمت رجا ایدر ایدی ولا بآیة عذاب
الا وقف فتعوذ و برآیة عذابه كلمز ایدی الا كلدكده طوروب عذابدن حضرت اللهه صیغنور ایدی مخفی اولمیه كه
بو كیفیت رسول اكرمدن صلوة نافلهده روایت اولنمغله نافله قیلانلر كمسنه یه بو كیفیته رعایت اتمك مندوب
اولور و صلوة فرضده مندوب اولمز و شیخ ابن حجر دیدیكه قرآن تلاوت ایدن كمسنه یه كیفیت مزبوره و انك كبی
شیلره رعایت اتمك مندوبدر مثلا فسبح باسم ربك العظیم كبی آیة تنزیهه كلدكده تسبیح ایلیه و دخی الیس
الله باحكم الحاكمین دیو كلدكده بلی و انا علی ذلك من الشاهدین كلامینی اوقیه و دخی و اسئلوا الله من فضله
دیو كلدكده اللهم انی اسئلك من فضلك دیو دعا ایلیه ثم ركع استفتح اوزرینه معطوفدر سورۀ بقره سورۀ
طویله اولمغله زمان قیام و قراءتدن زمان ركوع متراخی اولدیغی ایچون ثم ایله عطف ایلدی فمكث اصل نسخه ده
فتح كاف ایله ضبط اولنمشدی دیو نقل اولنمشدر لكن اكثر قراءة ضم كاف ایله در راكعا بقدر قیامه یعنی
رسول اكرم حال قیامنده بقره یی قراءة اتدكدن صكره ركوع ایلدی و حال ركوعنده قیامنده طوردیغی مدة
قدر طوردی و یقول فی ركوعه سبحان ذی الجبروت والملكوت والكبریاء والعظمة و حال ركوعنده
بو كلماتی اوقور ایدی یعنی بن نقایصدن تنزیه ایدرم قهره مقرون اولان ملك صاحبینی و لطفه مقرون ده
اولان ملك صاحبینی یاخود ظاهر و باطنه تصرف صاحبینی و ذات جهتندن و صفت جهتندن بیوكلك
صاحبینی ثم سجد بقدر ركوعه و یقول فی سجوده سبحان ذی الجبروت والملكوت والكبریاء والعظمة
ركوعدن صكره سجده ایدوب حال سجودنده حال ركوعنده طوردیغی قدر طوردی و بو كلماتی كالاول
اوقور ایدی ثم قرأ آل عمران ركعۀ اولی تمام اولوب ركعۀ ثانیه یه قالقدقده سورۀ آل عمرانی
اوقودی ثم قرأ سورة سورة ركعۀ ثانیه دن صكره ركعۀ ثالثه ده بر سوره و ركعۀ رابعه ده بر سوره
اوقودی مخفی اولمیه كه صكره ذكر اولنان لفظ سورۀ اول ذكر اولنان سورۀ لفظنك تاكیدی
دكلدر بلكه سابقا مرور ایدن حذیفه حدیثی قرینه سیله سورة و سورة تقدیرنده در یفعل مثل
ذلك رسول اكرم ركعۀ ثانیه و ثالثه و رابعه ده ركعۀ اولیده اتدیكی كبی ایدر ایدی كه قیام و قراءة
و ركوع و سجود و تسبیحه كالاول رعایت ایدر ایدی و بو حدیثدن رسول اكرمك دورت ركعتده
بر صلوة نافله ده سلام ویردكلری فهم اولنور امام ابو حنیفه قولنی تایید ایدر میرك دیدیكه بو حدیث
ذكری عنوان بابه مناسبتی ظاهر دكلدر شویله ظن اولنور كه بو مقامده تحریر اولندقلری نسخه
سهوندن نشأت اتمش اوله حكایت اولندیكه بو حدیث بعض نسخه ده باب عبادتده ذكر اولنان حذیفه
حدیثندن صكره واقع اولدی صوابه اشبه اولان بودر والله اعلم و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه اجمعین

باب ما جاء فی قراءة رسول الله صلی الله علیه و سلم بعض نسخه ده باب صفة قراءة و بعضنده باب
ما جاء فی صفة قراءة واقع اولدی یعنی بو باب رسول اكرمك قرآن عظیم قراءة اتمه سنك كیفیتی
بیاننده در مصنف بو بابده اوچ حدیث ذكر ایلدی الحدیث الاول حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا
اللیث عن ابن ابی ملیكة تصغیر صیغه سیله در عن یعلی بن مملك میم اولینك فتحی و میم ثانیه نك سكونی
بعده لامك فتحی بعده كاف ایله در انه یعلی سأل ام سلمة عن قراءة رسول الله صلی الله علیه و سلم
فاذا حرف عطف و اذا مفاجاة ایچون در كه سؤالك عقبنده جوابه تصدی و مبادرت اتدیكنی افاده
ایدر هی ام سلمه یه راجعدر تنعت عینك فتحیله نعتدن مأخوذدر وصف معناسنه قراءة مفسرة بمیم
مفتوحه نك تشدیدیله فسردن مأخوذدر بیان و ایضاح معناسنه میرك دیدیكه تفسیر دخی بو معنایه در
حرفا حرفا كلمة كلمة معناسنه مفسره نك مفعول مطلقیدر مبنیة بهذا التبیین قوه سنده یاخود
حالدر مفصلة تاویلنده یعنی یعلی ام سلمه دن رسول اكرمك قرآن عظیم قراءة اتدوكنك كیفیتندن سؤال
اتدكده ام سلمه علی الفور كلمه كلمه مرتل و مبین قراءتنی وصف اتدی یعنی رسول اكرمك قراءتی كبی
ترتیل و تبیین ایده رك قرآن اوقومغه باشلدی پس قراءة قولی وجهها نصف الجمال قبیلندن
اولور والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا محمد بن بشار حدثنا وهب بن جریر بن حازم حدثنا
ابی عن قتادة قال قلت لانس بن مالك كیف كان قراءة رسول الله صلی الله علیه
و سلم قال مدا مصدر صیغه سیدر كه ذات مد تقدیرنده یاخود فعل محذوفك مفعول مطلقیدر
یمد مدا تقدیرنده نتكیم بخاری یمد مدا لفظیله روایت اتدی و جزری تصحیح مصابیح ده وجه
اولی اختیار اتدی یعنی قتاده دیدی كه حضرت انسدن رسول اكرمك قرآن عظیم قراءة اتمه سنك
كیفیتندن سؤال اتدم جوابنده دیدیكه رسول اكرمك قراءتی مد صاحبی ایدی یعنی نفسنی
حروف مد و لیننده و فصول و غایاتده تطویل ایدر ایدی و هر حرفه كركی كبی حقنی ویرر خصوصا
كه ایكی ساكن جمع اولان وقفده اشباع ایدر ایدی و حرا من غیر موجب مدده مبالغه ایدر ایدی
دیمك دكلدر جمع الوسائل صاحبی بعض مشایخدن نقل اتدی كه مددن مراد مد زماندر یعنی
رسول اكرم بر مرتبه تجوید و ترتیل و حروفی تمكین و حركاتی تتمیم ایدر ایدی كه زمان قراءة اوزانور
ایدی بخاری مدا لفظندن صكره ثم قرأ بسم الله الرحمن الرحیم یمد ببسم الله و یمد بالرحمن
و یمد بالرحیم لفظنی دخی ذكر اتدی شیخ ابن حجر دیدیكه یعنی لفظۀ جلاله ده اولان لامدن اول
الفی و الرحمن ده اولان نوندن اول میمی و رحیم ده اولان حایی مد ایدر ایدی و كتب قراءات

بو خصوصه متكفل اولمغله بو مقامده اطناب اولنمدی • والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا علی بن حجر انبانا
یحیى بن سعید الاموی همزه نك ضمی و میمك فتحیله بنی امیه یه نسبتدر عن ابن جریج ایكی جیم و تصغیر صیغه
سیله در عن ابن ابی ملیكة عن ام سلمة قالت كان النبی صلى الله علیه وسلم یقطع قراءته
تقطیعدن ماخوذدر كه برشیئی قطعه قطعه اتمكه دیرلر • یعنی ام سلمه دیدیكه رسول اكرم قرآن عظیم
قراءت اتدكده قراءتینی قطعه قطعه ایدر ایدی • و تقطیعك كیفیتنی بیان ایدوب دیدیكه یقول الحمد لله
رب العالمین ثم یقف مثلا الحمد لله رب العالمین دیوب طورور ثم یقول الرحمن الرحیم ثم یقف
صكره الرحمن الرحیم دیوب ینه طورور ایدی • و سائر سوره لرده دخی هر آیه باشنده طوراق قراءت
ایدر ایدی • امته تعلیم ایچون • اگرچه بعض مواضعده توقف اتمكله صفت موصوفدن منقطع اولور
ایدی • لكن اكا نظر اتمیوب رؤس آیاتده توقف ایدرك قراءت ایدر ایدی • فلهذا حلیمی و بیهقی دیدی
لركه آیه تمام اولدقده توقف اتمك سنتدر • ما بعدینه تعلقی دخی وار ایسه رسول اكرمه اتباع شرفنی احراز
ایچون • فیروزآبادی دیدیكه رسول اكرم هر آیه تمامنده ما بعدینه تعلقی دخی اولور ایسه توقف اتدكلری
ثابت اولمشدر • و بعض قراءنك اولی اولان كلام بری برندن منفصل اولان محلده توقف اتمكدر ه
دیدكلری سنتدن غفلتدن ناشی در • بلكه اولی اولان رسول اكرمه اتباعدر • و بو حدیثده بسمله
فاتحه دن اولمغله اشعار وار در • زیرا اگر فاتحه دن اولمیدی ام سلمه الحمد لله ایله ابتدا اتمز ایدی
نته كیم امام ابو حنیفه و امام مالك عندنده بسمله فاتحه دن دكلدر • وكان یقرأ مالك یوم الدین
و دخی بو آیتی ابتدا ایدوب قراءت ایدر ایدی • معلوم اوله كه جمهور ملك قراءت اتدیلر الفك
حذفیله • واكثر نسخ شمائلده مالك الف ایله واقع اولمغله بعض شراح دیدیلر كه مقصود
رسول اكرم احیانا مالك الف ایله قراءت ایدر ایدی دیمكدر • سید جمال الدین دن نقل اولندیكه
صواب اولان ملك در الفك حذفیله • نته كیم مصنفك جامعنده اولان كلامندن و اصفهانی
نك شاطبیه شرحنده دیدیكی كلامدن فهم اولنور • پس بو كتابده مالك الف ایله كتابك سهوندن
ناشیدر • والله اعلم بالصواب الحدیث الرابع حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا اللیث عن معاویة
بن صالح عن عبد الله بن ابی قیس قال سالت عائشة عن قراءة النبی صلى الله علیه وسلم اكان
یسر بالقراءة ام یجهر یعنی عبد الله بن ابی قیس دیدی كه حضرت عائشه دن رسول اكرمك قرآن
عظیم قراءتنك كیفیتندن سؤال اتدم كه رسول اكرم قرآن عظیمی اخفا ایله می قراءت ایدر ایدی جهر ایله
می قراءت ایدر ایدی دیو • مبارك دیدیكه مصنف بو كتابده قراءتی مطلق ذكر ایدوب بر زمان ایله

تقیید

تقیید اتمدی • لكن جامعنده باب القراءة فی اللیل دیدیكی محلده بعینه اسناد مذكور ایله سالت عائشة
رضی الله عنها كیف كانت قراءة النبی صلى الله علیه وسلم باللیل لفظیله ایراد ایلدی • و دخی دیدیكه
لفظ اسر نك با ایله استعمالی فصیح دكلدر • مطرزی دیدی كه اسر الحدیث اخفاه و اما اسر بالحدیث
بزیاده الباء فهو سهو • و ظن اولنور كه بو مقامده با زیاده سی نساخدن سهو اوله یاخود سائل
مذكور اهل بلاغتدن اولمیه • عصام با فی معناسنه در بسر الصوت فی وقت القراءة تقدیرنده دیدی •
والله اعلم • مخفی اولمیه كه بو مقامده كیفیتندن سؤال اولنان قراءتدن مراد تعوذ و بسمله دن
غیریدر • والا ما بعدنده واقع اولان جواب ملایم اولمز قالت كل ذلك قد كان یفعل لفظ كل رفعیله
روایت و اصول معتبره ده دخی رفعیله ضبط اولندی • پس یفعله تقدیرنده اولور و نصب ایله اولور ایسه
نماند تقدیره حاجت قالمز ربما اسر و ربما جهر یعنی عائشه جوابنده دیدیكه رسول قرآن عظیمی اخفا
ایله و جهر ایله قراءت اتمكدن هر برینی ایدر ایدی كه كاهی اخفا ایله • و كاهی جهر ایله قراءت ایدر ایدی •
و محتملدر كه بر كیجه ده كاهی اخفا و كاهی جهر • یا خود بر كیجه اخفا و بر كیجه جهر ایله قراءت اتمش اوله •
پس ربما اسر قولی ما قبلنده اولان اجمالك تفصیلی • و اخفا و جهر مساوی اولدیغنی تصریحدر •
حاصلی كیجه نمازنده اخفا و جهر قراءت مساویدر • لكن افضل اولان جهر ایله قراءتدر دیدیلر • وفاج
صلوتنده افضل اولان اخفامیدر جهر میدر دیو اختلاف اولندی • لكن خشوعه اوفق و ریادن
ابعد اولان افضل اولدیغی ظاهردر فقلت الحمد لله الذی جعل الامر سعة سینك و عینك
فتحه ریله اتساع معناسنه در ضیق مقابلی یعنی عبد الله بن ابی قیس دیدیكه عائشه دن بو جوابی
استماع اتدكده عظیم ممنون اولوب حمد اتدم • یعنی حمد اول الله عظیم الشانه در كه هر شیده وسعت خلق
ایدوب بنده لرینی تضییق اتمدی • مثلا قراءت قرآن خصوصنده همیشه اخفا و همیشه جهر ایله
امر اتمدی • اگر ایكی حالدن بری تعیین اولنسه مشكل اولور ایدی • زیرا طبیعت هر وقتده اخفایه و هر
زمانده جهره میل اتمز • روایت اولندیكه حضرت ابو بكر رضی الله عنه همیشه اخفا ایله قراءت ایدوب
اناجی ربی و هو قد علم حاجتی دیر ایدی • یعنی ربمه مناجات ایدرم ربم بنم حاجتمی بیلور • و حضرت
عمر رضی الله عنه همیشه جهر ایله قراءت ایدوب اطرد الشیطان و اوقظ الوسنان دیر ایدی •
یعنی شیطانی سورر و نائم اولانلری ایقاظ ایدرم چونكه • ولا تجهر بصلاتك ولا تخافت بها
وابتغ بین ذلك سبیلا آیه كریمه سی نازل اولوب رسول اكرم جهر و اخفا ما بیننده سبیل وسط
رعایه اتمكله مامور اولدیلر • حضرت ابو بكره براز جهر و حضرت عمره براز اخفا ایله امر اتدیلر ه

زیرا هر خصوصده اعتدال اولی و هر بابده اقتصاد احریدر • بعضیلر آیهٔ مذکورهنک معناسنده دیدیلر
که جمله نمازکده مخافته و جمله سنده جهر اتمه • بلکه بو ایکیسنک مابیننده سبیل وسط اتخاذ ایله
یعنی کاهی اخفا و کاهی جهر ایله دیمک اولور • والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا محمود بن
غیلان حدثنا وکیع حدثنا مسعر میمک کسری و سینک سکونی و عینک فتحیله در عن ابی
العلاء العبدی عین مهملهنک فتحی و باء موحدهنک سکونی ایله در • بعض نسخهده
العنوی واقع اولدی عن یحیی بن جعدة عن ام هانی که آخرنده همزه ایله حضرت علینک همشیره
سیدر قالت کنت اسمع قراءة النبی صلی الله علیه وسلم باللیل وانا علی عریشی
صاحب نهایه دیدیکه عریش سایه باندرکه آلتنده اولتوروب کولکه لنورلر • و صاحب مغرب اوزرلنه
اصمه قومق ایچون بایدقلری شنیه دخی دیرلر دیدی که ترکیده کیره وت • و فارسیده کت
دیرلر • جمعی عرش و عرایش کلور • و اوزرنده یاتدقلری سریره عریش و عرش دیرلر ه
نسائی روایتنده وانا علی عرشی واقع اولدیکه مراد سریر معهوددر • و ابن ماجه دن بر روایتده
ده قالت کنا نسمع قراءة النبی صلی الله علیه وسلم فی جوف اللیل عند الکعبة وانا علی
عریشی • یعنی ام هانی دیدیکه بن رسول اکرمک قرآن اوقودیغنی کیجه • و قتی ایشیدر ایدم سریرم
اوزرنده اولدیغم حالده • مقصود رسول اکرمک جهر ایله قرآن اوقودیغنی بیاندر • والله اعلم
الحدیث السادس حدثنا محمود بن غیلان حدثنا ابو داود اخبرنا شعبة عن معاویة بن
قرة قافک ضمی و راء مهملهنک تشدیدیله در قال سمعت عبد الله بن مغفل فاء مفتوحهنک
تشدیدیله در یقول رأیت النبی صلی الله علیه وسلم علی ناقته یوم الفتح وهو یقرأ انا
فتحنا لک فتحا مبینا لیغفر لک الله ما تقدم من ذنبک وما تأخر قال فقرأ ورجّع جیمک
تشدیدیله ترجیعدن مأخوذدر تحسین و موضعنده حدتی اشباع معناسنه • یعنی معاویه دیدیکه
عبد الله بن مغفلدن اشتدم دیدیکه رسول اکرمی فتح مکه کونی کوردم ناقه سنه سوار اولدیغی
حالده سورهٔ فتحدن مقدار مذکوری قراءة ایدر ایدی • و قراءة اتدی • و بغایه نظم کریمی
کوزل ایدوب کلمه بعد کلمه تزیین اتدی • و محتملدرکه مقصود سورهٔ فتحی آخرنه دک قراءة
اتدی دیمک اوله • نته کیم بر روایتده واقع اولدی • و زینوا القرآن باصواتکم حدیث صحیحی ترجیع
دن تحسین مراد اولدوغنه موافقدر • یعنی قرآن عظیمک زینت و حسنینی کوزل صدا ایله
اظهار ایدک • و لکل شیء حلیة وحلیة القرآن حسن الصوت حدیثی معنای مذکوری مؤیددر

شیخین

شیخین و احمد روایت اتدیلرکه • ما اذن الله لشیء کاذنه لنبی حسن الصوت یتغنی بالقرآن
یجهر به اَذِنَ استمع واذن ذالک فتحیله استماع معناسنهدر • یعنی حضرت الله سؤول جهر
ایله قرآن قراءت ایدن خوش آواز پیغمبری استماع اتدیکی کبی بر نسنهیی استماع اتمدی •
روایت اولندیکی برکیجه ابو موسی الاشعری قرآن تلاوة ایدرکن • رسول اکرم کلوب و آرده دن
استماع ایدوب صکره دیدیکه یا ابا موسی سنی قرآن اوقورایکن استماع اتدم ابو موسی دیدیکه
یا رسول الله اکر سزک استماع اتدیککزی بلسهم حسن صوت ایله قرآنی تزیین ایدر ایدم • و رسول
اکرم ابو موسی حقنده لقد اوتی هذا مزمارا من مزامیر آل داود دیو بیوردیلر • یعنی ابو موسی یه
حضرت داود آوازندن بر آواز احسان ولندی • پس لفظ آل مقحم اولور • و حضرت داودک
خوش آواز و خوب نفس اولدیغی بغایه مشهوردر • صاحب مواهب روایت اتدیکه حضرت داود علیه
السلام بنی اسرائیله بعض نسخه قراءت اتمک مراد اتدکده یدی کون متوالیا اکل و شرب و جماعدن
پرهیز ایدوب حضرت سلیمانه شو وجهله امر ایدر ایدی که اطراف و اکناف و جبال و آجام و بیابانه
منادیلر کوندروب داود علیه السلام فلان کون مجلس وعظ عقد ایده جکدر • اول کونده جمله
حاضر اولهلر دیو • پس یوم موعود معهود اولدقده صحرایه بر منبر وضع ایدوب حضرت داود اول
منبره صعود ایدوب و حضرت سلیمان یاننده طورور • و اطرافنه انس و جن و وحوش و طیور و
مخلوقاتدن نیچه خواتیم جمع اولوب حضرت داودی نقطهٔ پرکار کبی دایره احاطه ایدرلر
ایدی • اولا حضرت الله تعالی یه حمد و ثنا ایتمکه شروع اتدکده نیچه کمسنهلر غلبهٔ وجد و حال
دن کریبان حیواتلرک چاک و جانلرین حضرت جان بخشه تسلیم ایدرلر ایدی • بعده ذنوب
احوالنه و آنک مقابلهسنده اولهجق مکافات و جزاسی ذکر ایدوب دیدهلرندن اشک خون
آلود ایزان اتدکده بعض کمسنهلر دخی جان شیرینه وداع ایدرلر ایدی • حاصلی هنکامه
کثیر و دار اجل هر مرتبه کرم اولور ایدی که حضرت داود کندو دخی بیهوش اولوب سریر ایله
سعادتخانه سنه نقل ایدرلر ایدی • و دخی حدیث شریفده لیس منا من لم یتغن بالقرآن
دیو وارد اولدی • یعنی بر کمسنه قرآن عظیم تلاوة اتدکده تحسین صوت و تحزین قلب و
تنشیط روح وجهیله تلاوة ایتمیه بزم اهل ملتمزدن • یا خود بزم اهل سنه و طریقتمزدن دکلدر
بعضیلر معنای حدیثی شو وجهله بیان اتدیلرکه هر کمسنه قرآن عظیم ایله سائر اشیادن مستغنی
اولمیه • و آنکله کندویه غنا کلمیه اول کمسنه بزدن دکلدر • مبرکشاه دیدیکه ترجیع قراءتده ضرور

حركاتك تقاربيدر • واصلنده ترديد دیمکدر • وترجیع صوت بغازده صوتی ترديد ایدوب كو دیرمكه
دیرلر • وعبد الله بن مغفل بو معنایه تفسیر ایدوب « آ آ آ » دیدی که اولا همزهٔ مفتوحه بعده الف
ساكنه بعده همزهٔ مفتوحه ایله در • ودخی حدیث بابده واقع اولان رسول اکرمك ترجیعنده ایکی
احتمال واردر • بری بودر که رسول اکرم اول وقتده ناقه یه سوار اولمغله ناقه انلری تحریك اتدیکی
ایچون آوازلرنده ترجیع حاصل اولمش اوله • وبری دخی بودر که صوتی موضعنده اشباع ایدوب ترجیع
اتمش اوله • لکن سیاق حدیثه مناسب اولان احتمال ثانیدر قال شعبة وقال معاوية بن قرة لو
لا ان یجتمع الناس علی لاخذت لشرعت معناسنه در لکم فی ذلك الصوت اوقال او كلمه سی شعبه دن
شك ایچوندر وقال ده ضمیر مستکن معاویه یه راجعدر کویا شعبه دیدیکه معاویه فی ذلك الصوت
میدی دی یاخود فی ذلك اللحن میدی دیدی انده شکم واردر اگرچه لحن دخی صوت معناسنه در
بعضیلر نغمه معناسنه در دیدیلر لحن فی قراءته دیرلر • تطریب وتطویب ایتسه یعنی خوب آواز ایله
قراءة ونغمهٔ عربیهٔ فصیحه یه رعایت ایلسه • وبعضیلر لحنوز والحان لحنك جمعیدر دیدیلر
که تطریب وترجیع صوت ایدوب قراءة وشعری تحسین دیمکدر • یعنی شعبه دیدیکه معاویه
رسول اکرمك سورهٔ فتحی قراءة وترجیع اتدیکنی سویلدکدن صکره دیدی که اگر خلق باشمه جمع
اولوب • وبعض جهله انکار ایدرلر دیو خوف اتمسم سزه رسول اکرمك صوتنی یالحنی کبی صوت
ولحن ایله قراءة ایدر ایدم • لکن قورقارم که بعض جهال انکار ایدوب معصیة واقع اوله تحریر
معلوم اوله که ترجیع ولحن ونغمه ایله قراءة خصوصنده علمای عظیم اختلاف اتدیلر • لکن تغنی
ایکی قسم اوزره اولدیغی معلوم اوله اختلاف مرتفع ونزاع مندفع اولور • قسم اول طبیعت
مقتضاسیدرکه برکمسنه تکلف ونغمات اتمکه مشق وادمان اتمیوب وغیریدن اصول وشعبات
موسیقی یی تعلیم اتمه دن • اذا خلی وطبعه الحان ایلمکدرکه سلفك اتدکلری • وجایزدر دیدکلری
بو معنایه اولان لحندرکه قاری ومستمع بو وجه اوزره اولان قراءتدن متأثر • وروح اندن بغایة
متلذذ اولور • قسم ثانی لحن تکلفی ونغمه تصنیعیدرکه ادوار وموسیقی تعلیم ایدوب گاه حسینی
وگاه رهاوی دیو لحن ونغمه ایدن خواننده لرك اتدیکی زیر وبم قبیلندندر • سلفك
تجویز اتمیوب کریه عد اتدکلری بو قسمدر • والا یعنی تکلف الحان ممدوحه • ونغمات مرغوبه وآواز
دل آویز • وصدای وجد انگیز ایله قراءة قرآن امر ممدوح اولدیغی محل شبهه دکلدر • والله اعلم
الحدیث التاسع حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا نوح بن قیس الحدانی سیوطی دیدیکه حدانی فتح وتشدید
ایله

ایله حدانه نسبتدرکه تمیم دن بر بطن در وضم ایله حدانه نسبتدرکه ازددن بر بطن وبصره ده انلره منسوب
بر محله در وبو مقامده اکثر نسخه ده خانك ضمیله ضبط اولندی عن حسام بن مصك میمك کسری
وصاد مهمله نك فتحی ایله وکافك تشدیدیله وحدیث مذکور مقطوع وحسام معهود ضعیف در ذهبی
میزاننده دیدیکه احمد مطروح در دیدی • وابو معین حدیثه لیس بشیء دیدی ابو زرعه واهی الحدیث
دیدی • دارقطنی متروك ومن مناکیره حدیث ما بعث الله نبیا الخ دیدی عن قتادة قال ما بعث
الله نبیا الا حسن الوجه حسن الصوت وکان نبیکم حسن الوجه حسن الصوت یعنی قتاده دیدیکه
حضرت الله تعالی هر پیغمبر بعث اتمدی الا خوب روی وخوش آواز بعث ایلدی وسزك پیغمبریکز خوب
روی وملیح وخوش آواز وفصیح اولدی ومصنف بر روایتده وکان نبیکم احسنهم وجها
واحسنهم صوتا لفظیله واقع اولدی دیدی یعنی سزك پیغمبریکز مبعوث اولان پیغمبرلردن
خوب روی وخوش آوازدر • لکن بیهقی معراج حدیثنده روایت اتدیکه رسول اکرم دیدیکه لیلهٔ
معراجده یوسفه اوغرادم گوردم که جمیع مخلوقاتدن گوزل وحضرت الله آنی سایر ناس اوزرینه
تفضیل ایلمش قمرك ملیله بدرده سایر کواکب اوزرینه اولان فضیلتی کبی حدیث مذکور ظاهرا مصنف
روایت اتدیکی وکان نبیکم احسنهم حدیثنه منافی اولمغله ما بینلرنده شو وجه ایله توفیق اتدیلرکه
بیهقی حدیثنده واقع اولان مخلوقات وناس لفظلرندن مراد رسول اکرم ونبی محترم حضرت
محمد علیه السلامدن صکره اولان مخلوق وناس در مطلق دکلدر علی الخصوص بعض اصولیین عندنده
قاعدهٔ مقرره درکه متکلم اولان کمسنه کندو تکلم اتدیکی کلام عامك تحتنده داخل اولمز وکان علیه
السلام لا یرجع یعنی رسول اکرم اگرچه بغایة حسن الصوت ایدی لکن تغنی طریقیله یاخود قصده
مقارن ترجیع اتمز ایدی • والله اعلم الحدیث الثامن حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن انبانا
یحیی بن حسان حدثنا عبد الرحمن بن ابی الزناد زای معجمه نك کسری بعده نون ایله در عن عمرو
بن ابی عمرو عن عکرمة عن ابن عباس قال کان قراءة النبی صلی الله علیه وسلم ربما
یسمعها من کان فی الحجرة وهو واو حالیه وضمیر رسول اکرمه راجعدر فی البیت صاحب
ازهار دیدیکه حجره دن مراد صحن البیت در • وابن حجر حجره بیت درونی خالص در دیدی میرك
دیدیکه حجره دن مراد بیهان بیت در حاصل معنی ابن عباس دیدیکه رسول اکرم قراءة اتدکده
جهر واخفا ما بیننده بر وجه ایله قراءة ایدر ایدی که کندو اوی درون خانه ده اولدقلری حالده قراءة
ایدرلر وکلامی صحن خانه ده یاخود درون خانه ده اولان کمسنه استماع ایدر ایدی زیاده جهر ایله

قراءة ایتمزلر ایدی که حتی خارج بیلمز استماع اولنه وزیاده اخفا ایله قراءة ایتمز ایدیکه حتی صحیح
دارده اولانلر کمسنه استماع ایتمیه والله اعلم وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه اجمعین

باب ما جاء فی بکاء رسول الله صلی الله علیه وسلم شیخ ابن حجر دیدیکه بکا بانک
ضمیله مقصوراً حزن ایله کوزدن یاش چیقمق معناسنه ومممدوداً کوزدن یاش چیقمق حزن
ایله ورفع صوت ایله دیو مابینلرن فرق ایتدی یعنی بو باب رسول اکرمک بکاسی حقنده وارد
اولان احادیث شریفه بیاننده در مصنف بو بابده التی حدیث روایت ایلدی الحدیث
الاول حدثنا سوید بن النضر اخبرنا عبد الله بن المبارک عن حماد بن سلمة عن ثابت عن مطرف
راء مکسوره نک تشدیدیله در وهو ابن عبد الله بن الشخیر شین معجمه نک کسری وخاء معجمه نک
کسر وتشدیدیله در عن ابیه که عبد الله در وصحابیه در قال عبد الله اتیت رسول الله صلی الله علیه وسلم
وهو یصلی ولجوفه ازیز همزه نک فتحی وزاء معجمه نک کسری بعده یاء مثناة تحتیه نک سکونی بعده
زاء معجمه ایله غلیان معناسنه ترکیده قاینامق وفارسیده جوشیدن دیرلر بعضیلر غلیان
وقتنده اولان صوت در دیدیلر کازیز المرجل میمک کسری وراءنک سکونی وجیمک فتحیله قزان معناسنه
یعنی اول چوملک که باقردن یا دموردن یا طاشدن اوله لکن ابن حجر مطلقا چوملکدر دیمز دیدی
اولورسه اولسون دیدی من البکاء من اجلیه وسببیه در یعنی عبد الله بن الشخیر دیدی که
رسول اکرمک حضورلرینه کلدیم نماز قیلار اولدیغی حالده وداروننده اغلامقدن ناشی بر جوش
وخروش وارکه آتش اوزرینه وضع اولنوب غلیان ایدن چوملک جوش وغلیانی کبی وبو
حدیثده رسول اکرمک مقام عبودیتده خشیة وخضوعی درجه کماله بالغ اولدیغنه دلیل وار در
وبخاری روایت ایدیکه رسول اکرم بیوردیلر که لو تعلمون ما اعلم لضحکتم قلیلا ولبکیتم کثیرا
یعنی اکر بنم بیلدیکیمی سز بیله کور ایدیکز کوله ز ایدیکز وهمیشه اغلار ایدیکز قال الله تعالی انما یخشی الله
من عباده العلماء علماء خوف وخشیة مابینینی شو وجهله فرق ایتدیلر که خشیة خوفدن خاصدر که
خشیة اول خوفدن عبارتدر که معرفة کامله دن ناشی تعظیمه مقارن اوله والله اعلم
الحدیث الثانی حدثنا محمود بن غیلان حدثنا معاویة بن هشام حدثنا سفیان عن الاعمش عن
ابراهیم عن عبیدة عینک فتحی وباء موحده نک کسری ایله در عن عبد الله بن مسعود قال قال لی
رسول الله صلی الله علیه وسلم اقرأ علی یعنی عبد الله دیدی که برکون رسول اکرم بکا توجیه
خطاب ایدوب دیدی که یا عبد الله بنم یانمده قرآن تلاوة ایله دیو فقلت یا رسول الله اقرأ وعلیک

بن دیوم

بن دیدیم که یا رسول الله بن حضورکزده قرآنی اوقورمی یم وحیا ایتمزمی یم وعلیک انزل حال بوکه قرآن
سزه نازل اولدی بویله ایکن بنم سزک عندکزده تلاوة قرآن ایتمم کستاخلق در قال علیه السلام
انی احب ان اسمعه من غیری رسول اکرم دیدیکه تحقیق بن قرآنی غیری کمسنه اوقویوب استماع
ایتمه کی سورم ابن بطال دیدیکه رسول اکرمک بو قولی عرض قرآن سنة اولدیغنی اشعار ایچون در
وتحتملدرکه مستمع اولان کمسنه قراءة ایدن کمسنه دن زیاده معنالرینه تدبر ونشاط وانبساط ایله تفکر ایتمکه
قادر اولمغله رسول اکرم دخی استماع قراءته رغبت بیورمش اوله لر فقرأت سورة النساء یعنی بن دخی
امر لرینه امتثالا سورة نسایی تلاوة ایتمکه شروع ایتدم حتی بلغت وجئنا بک علی هؤلاء شهیدا
حتی سوره مزبوره ده اولان شو آیتکه کلوب آنی دخی اوقودم قال فرأیت عینی النبی صلی الله علیه وسلم
تهملان کوردمکه رسول اکرمک مبارک کوزلرندن یاش آقری تهملان هملدن ماخوذدرکه سکون ایله
سیلان دمع معناسنه ضرب بابندندر مظهرده دیدیکه فکیف اذا جئنا من کل امة بشهید
وجئنا بک علی هؤلاء شهیدا آیه کریمه سنک معناسی اول کونده که هر نبینک امتی احضار
اولنوب ونبیلری امتلرینک بیللرینی قبول یا رد ایتدکلرینه شهادت ایدرلر یا محمد سکا وسنک
امتنک دخی بو معامله اولنه جقدر بویله بر یوم عظیم الباسده خلقک حالی نیجه اوله کر کوررابن
بطال دیدیکه رسول اکرم بو آیتی استماع ایتدکده بکا ایتدکلری فردای قیامتنک اهوال وشدایدنی
وامتنک کندولری تصدیق ایتدکلرینه شهادتنی واهل موقف ایچون شفاعة رجا ایدوب حکمنی تصور
ایتدکلرندن ناشیدر وبو احوالک هر بری باعث طول بکاء اولدیغی ظاهردر دیدی شیخ ابن حجر
دیدیکه سبب بکاده ظاهر اولان بودر که رسول اکرم روز قیامتده امتنک عملرینه شهادت ایده جکینی
تفکر ایدوب وامتنک عملری جمله صالح دکل بلکه بعضی صالح اولمیوب عذابه مفضی اوله جغنی
ملاحظه بیوردقلرندن امتنه مرحمة بکا ایتدیلر حنفی دیدیکه حق سبحانه وتعالی طرفندن رسول اکرم
سن آنلره شاهدسین دیو لطف خطابه مظهر اولمغله حاصل اولان سروردن ناشی بکا ایتمش لری
محتملدر والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا قتیبة حدثنا جریر عن عطاء بن السائب عن ابیه
که سائب در عن عبد الله بن عمرو بن العاص قال انکسفت الشمس کسفت وانکسفت بر معنایه
در لکن فرا وجوهری انکسفت لفظنی انکار ایدوب عامه یه نسبت ایتدیلر وحدیث شریفک لفظی آنک
خلافینی مؤیددر کرمانی دیدیکه کسفت الشمس والقمر دیرلر معلوم ومجهول صیغه لریله وانکسفا وخسفا
دیرلر خانک فتحی وضمیله وانخسفا دیرلر که جمله سی بر معنایه در وبو وجهی کسفت الشمس دیرلر کاف ایله

وخسف القمر دیرلر خایله جمهور دیدیلر که کسوف وخسوف شمس وقمرک ضوئلرینک کلاً یاخود بعضاً
ذاهب اولمه سیدر • بعضیلر خسوف کونک ذهابی وکسوف کونک تغیریدر دیدیلر • شیخ ابن حجر
دیدیکه اصطلاح فقهاده مشهور اولان کسوف شمس ایچون وخسوف قمر ایچون اولمقدر •
وجوهری افصح اولان بودر دیدی یوماً علی عهد رسول الله صلی الله علیه وسلم یعنی عبدالله عمرو
دیدی که رسول اکرمک سعادتله اقرانلرنده برکون کون طوتلدی بخاری عندنده مغیرة بن شعبه
حدیثنده شو لفظیله واقع اولدیکه کسفت الشمس علی عهد النبی صلی الله علیه وسلم یوم مات
ابراهیم فقال الناس کسفت الشمس لموت ابراهیم فقام رسول الله صلی الله علیه وسلم یصلی
حتی لم یکد کاد یکاددن مأخوذ مضارع منفی در لم یقرب معناسنه یرکع یعنی رسول اکرم صلوة
کسوف قلمق ایچون قایم اولدی • وقیامی برمرتبه تطویل ایتدیکه حتی رکوع ایتمکه قریب اولمدی • وبو سوزک
ترکیده بو معنادن حتی رکوع ایتمیه یازدی دیو تعبیر اولنور که طول قیامدن کنایه در • وروایتده
اولندیکه رکعهٔ اولیده سورهٔ بقره مقداری قرائت ایتدی دیو • ومابعدی دخی اکا مقایسه اولنه
ثم رکع فلم یکد یرفع رأسه قیام مزبوردن صکره رکوع ایتدی • ورکوعنی دخی برمرتبه تطویل
ایتدی که رکوعدن باشنی قالدرمغه قریب اولمدی ثم رفع رأسه فلم یکد ان یسجد صکره
رکوعدن باشین قالدیروب • برمرتبه قومه یی تطویل ایتدی که قومه دن سجده ایتمکه قریب اولمدیلر
ثم سجد فلم یکد ان یرفع رأسه قومه دن صکره سجده ایدوب سجده یی دخی برمرتبه تطویل
ایتدی که باشنی سجده دن قالدرمغه قریب اولمدی • ثم رفع رأسه فلم یکد ان یسجد سجدهٔ اولیدن
صکره باشنی قالدیروب برمرتبه جلسه ده تطویل ایتدی که • سجدهٔ ثانیه یی ایتمکه قریب اولمدی • شیخ
ابن حجر دیدیکه نسائی وابن خزیمه دخی ثوری طریقندن عطا بن السائبدن بو وجه اوزره
تخریج ایتدیلر • وابن خزیمه ثم رفع فجلس فاطال الجلوس حتی قیل لا یسجد لفظیله تخریج ایتدی
ثوری اگرچه آخر عمرنده قریب مختلط اولدی • لکن بو حدیثی عطا بن السائبدن قبل الاختلاط
استماع ایتدی • پس حدیث مذکورک صحیح اولدیغی محل کلام دکلدر • وطرقندن بر طریقده صلوة
کسوفده سجدتین مابینده تطویل جلوسه متعلق بر شیئه واقف اولمدم • الا بو طریقده لکن
امام غزالی جلوس مزبوری تطویلک ترکنه اتفاق اولندی دیو نقل ایتدی • پس اکر اتفاقدن
مرادی اتفاق اهل مذاهب دیمک ایسه مسلمدر • واتفاق طرق احادیث ایسه روایت مزبوره
ایله اکا استدلال اولنور ثم سجد فلم یکد ان یرفع رأسه تطویل جلسه دن صکره سجدهٔ ثانیه یی دخی
ایتدی

ایتدی وسجده یی برمرتبه تطویل ایتدی که باشنی قالدرمغه قریب اولمدی فجعل ینفخ ویبکی وسجدهٔ
ثانیه ده دهانندن بر حرف اظهار ایتمه دن نفخ ایدوب بکا ایتمکه شروع ایتدی بعض روایتده
وجعل ینفخ فی الارض وهو ساجد لفظیله واقع اولدی یعنی سجده ده اولدیغی حالده زمینه اوفورمکه
شروع ایتدی میرک دیدی که بوکیفیت رکعهٔ ثانیه ده ایدی ویقول رب الم تعدنی ان لا تعذبهم
وانا فیهم و دخی دیر ایدی که یارب سن بکا وعد ایتمدکمی که بن قومم میاننده اولدقچه سن آنلری
تعذیب ایتمیه سن دیو و بو کلام وماکان الله لیعذبهم وانت فیهم قول کریمنه تلمیح در رب الم تعدنی
وهم یستغفرون ونحن نستغفرک یارب سن بکا وعد ایتمدکمی که بنم قوممی تعذیب ایتمیه سین قوم
استغفار ایتدکجه حال بو که زنسلرنه مغفرت طلب ایدرز حاصلی وعد ایتدک که بن قوممک ایچنده
اولدقچه و دخی مادام که قومم استغفار ایده لر بن آنلری تعذیب ایتم دیو حال بو که بن حالا ایچلرنده یم
و دخی سکا استغفار ایدرز و سنک خلف وعد خلاف عادتکدر پس نیازمندرز که انجاز وعد
ایدوب تعذیب ایتمیه سین مخفی اولمیه که حق سبحانه وتعالینک وعدنده خلف اولمیه جغی معلوم ایکن
رسول اکرم بو مقام نیازده اولدقلری امته تعلیم درکه هرچند حضرت الله طرفندن برشیئه وعد کرم
لری صادر اوله عبده لایق اولان اودر تضرع وزاریدن ابتهاله سوروب و نیازده فارغ اولمقدر خصوصا
وعد مزبور بر شرط ایله مشروط یا بر قید ایله مقید اولمق محتملدر وجایزدر که شرط وقید خلل پذیر
اولمش اوله • بخاری عندنده فقام فزعاً یخشی ان تکون الساعة لفظی زیاده قیلندی یعنی
حین کسوفده رسول اکرم فزع وفریاد ایدرک قایم اولدی حتی قیامت قوپر دیو خوف اولنور ایدی
زیرا کسوف وقوع عذابه دلالت ایتمکله رسول اکرم عذابک وقوعندن خوف ایتدی فلما صلی
رکعتین انجلت الشمس پس چون رسول اکرم ایکی رکعت نماز قیلدی شمس اچیلوب کسوف
دفع اولدی فقام فحمد الله واثنی علیه پس رسول اکرم نماز قیلدیغی موضعده یاخود منبرده
قایم اولوب • حضرت الله تعالینک انعامنه شکر وذات وصفاتنه ثنا ایتدی نسائی سمره حدیثندن
وشهد انه عبده ورسوله لفظنی زیاده ایلدی ثم قال ان الشمس والقمر آیتان من آیات الله
دیدی که شمس وقمر حضرت الله تعالینک وحدانیتنه وکمال قدرتنه دلالت ایدن علامتلردندر •
قال الله تعالی وجعلنا الشمس والقمر آیتین یعنی بز عظمتمزک نمونه سی ایله آفتاب ومهتابی قادر حکیم
اولدیغمزه دلالت ایدر • علامت قیلدق دور ایام وکرور اعوام ایله نسق واحد اوزره سیر وحرکت ایتمکلریله
صحیحینده لا ینخسفان لموت احد ولا لحیاته لفظی زیاده قیلندی یعنی شمس وقمر برکمسنه نک موتیچون

یاحیوة سببیله منخسف اولمزلر• ابن حبان تخریج ایتدیکه رسول اکرمک ابراهیم نام فرزند دلبندلری
وفات ایتدیکی کون شمس منکسف اولمغله بعض ناس زعم ایتدیلر که ابراهیمک وفاتی ایچون منکسف
اولمشدر• رسول اکرم زعم مزبورک دفعی ایچون کلام مذکوری تکلم بیوردیلر فان انکسفا ضمیر فاعل
شمس وقمره راجع اولوب شمسه نظر ایله لفظ کسوف وقمره نظر ایله مذکر صیغه سی تغلیباً اختیار
اولندی فافزعوا ایتدیکی فزع دن مأخوذ در تضرع وخوف معناسنه مبرک مراد التجا ومبادرت
وتوجه در دیمکدر الی ذکر الله ذکردن مراد صلوة در اشتمال علاقه سی ایله بخاری روایتنده فاذا
رأیتموها فصلوا وادعوا واقع اولمشدر یعنی ودخی بیوردیلرکه اکر شمس وقمر منکسف اولورسه اول
وقتده اللهک ذکرینه یعنی صلوته مبادرت ایدک• ورسول اکرم فقط امر استحباب ایله صلوة ایله
امر ایدوب خطبه ایله امر ایتمدیکی خطبه نک اول وقتده مشروع اولمدیغنه دلیلدر• علما دیدیلرکه بو حدیث ده
اهل جاهلیتک کواکبک وجه ارضده تأثیری واردر دیو ایتدکلری اعتقادی رد وارد رکه حتی آسمان
دن باران نازل اولدقده اهل جاهلیت• مطرنا بنوء کذا دیوب مطری نوءه نسبت ایدرلر ایدی
خطابی دیدیکه اهل جاهلیت اعتقاد باطللرنجه دیرلر ایدی که کسوف شمس یر یوزنده موت وضرر
مثللو تغیراتک حدوثنه سبب در• پس رسول اکرم بو اعتقادک باطل اولدیغنه تنبیه ایدوب شمس وقمر
سائر مخلوقات کبی حضرت اللهک امرینه مسخر• وحکمنه منقاد اولوب عبرت ایچون الله قادر
اولمدقلرندن ماعدا کندولره عارض اولان ضررک دفعنه قدرتلری یوقدر دیدی• ودخی اهل
هیئتدن بعضیلری زعم ایتدیلرکه کسوف وخسوف بر امر عادی• وحسابی در که مقتضای حساب نجومی
اوزره وقتلرندن مقدم ومؤخر اولمازلر• وزعم مزبور شو جهتله رد اولندیکه اکر امر حسابی
اولسه ایدی قورقمق وقتنده فزع وتضرع اولنموب• صلوة واعتاق مثللو قربات ایله مأمور اولمز
ایدک صحیح بخاریده واقع اولدیکه فاذا رأیتم ذلک فافزعوا وکبروا وصلوا وتصدقوا بو حدیثک
مقتضاسی بودر که تأثیر کسوفدن خوف اولنان احوال شدیده امور مذکوره یه مباشرت ایله مندفع
اولور• ابن الدقیق العید دیدیکه اهل هیئتک دیدکلری کلام ایله حدیث مذکور مابیننده تدافع
یوقدر• غایة ما فی الباب کسوف بر امردر بیلورکه احیانا واقع اولدقده حضرت الله عبادینی تخویف
مراد ایتدیکی وقتده واقع اولور• لهذا رسول اکرم فزع وسائر وجوه بر ایله امر ایلدی• والله اعلم
علماء حنفیه عندنده صلوة کسوفک طریقی بودر که امام جمعه یاخود صلوة کسوف قیلمق ایچون
جانب سلطاندن مأمور اولان کمسنه کون طوتولدیغی وقتده بلا اقامت ایدوب نافله صورتنده ایکی
رکعة

رکعة نماز قیله یعنی اذان واقامت وجهر ایله قیلمیه وخطبه قومیه وهر رکعتده بر کره رکوع ایلیه وهر رکعتده
دخی قراءتی تطویل ایلیه ونمازی تمام ایتدکدنصکره آفتاب منجلی اولنجه نیاز وتضرع ودعایه مشغول
اوله واکر امام جمعه یاخود شخص مأمور بولنمز ایسه هرکس فرادا فرادا ایکیشر رکعت نمازی صفت
مذکوره اوزره قیلهلر کذلک آی طوتولدقده وریح شدید اسلدکده وظلمت شدید واقع اولدقده
ودشمندن خوف عظیم اولدقده دخی وجه مشروح اوزره نماز قیلهلر• والله اعلم الحدیث الرابع
حدثنا محمود بن غیلان حدثنا ابو احمد حدثنا سفیان الثوری عن عطاء بن السائب عن عکرمة
عن ابن عباس قال اخذ رسول الله صلی الله علیه وسلم ابنة له تقضی قضادن مأخوذدر
موت معناسنه قضی نحبه دیرلر برکمسنه وفات ایتسه پس بو مقامده تقضی تموت معناسنه درلکن
مشرف موت اولمغله تریدان تموت ایله تفسیر اولنور ازهری دیدیکه قضانک حالی برشینک منقطع
اولوب وتمام اولمه سیدر فاحتضنها احتضاندن مأخوذ در حضنه ادخال معناسنه که حضن
حانک مهمله نک کسری وضاد معجمه نک سکونیله ترکیده قوجاق وفارسیده آغوش دیرلر پس احتضان
قوجاقلمق ودر آغوش کردن ایله تعبیر اولنور فوضعها بین یدیه فماتت وهی بین یدیه وصاحت
بعض نسخه ده فصاحت واقع اولمشدر صیحه دن مأخوذ در فریاد معناسنه ام ایمن که رسول
اکرمک حاضنه سی وپدرلرندن میراث ایله انتقال ایتمش جاریه سی ایدی خدیجه یی تزوج بیوردقلرنده
آزاد ایدوب کندو غلاملری زیده تزویج ایتمشلر ایدی یعنی ابن عباس دیدیکه رسول اکرم
محتضره وموته مشرفه بر قزینی آلنه الوب قوجاقلدیلر وبرساعت مقداری بوحال اوزره
طوتوب قارشوسنه قودی وقارشوسنده ایکن قز بوره قزجانینی جان تسلیم ایدوب قزک
قبوکرک وفاتندن نشئت ام ایمن صیحه وفریاد ورفع صوت ایله بکایه باشلادی فقال ضمیر مستکنک
مرجعی بعض اجزاء تابعی یعنی عطا دیدیکه یعنی ده ضمیر مستکن ابن عباسه راجعدر یعنی
ابن عباس قائلیله مراد ایدر النبی صلی الله علیه وسلم رسول اکرم اتبکین همزه استفهام
انکاری وخطاب مؤنث ام ایمنه در عند رسول الله مقتضای ظاهر عندی ایدی لکن بو لفظ
زجرده ابلغ اولمغله اکا عدول اولندی زیرا بو تعبیرده بوکادن منعک علتنی اشعار واردر
یعنی رسول اکرم ام ایمنک رفع صوتیله فریاده بکاسینی کوروب انکار طریقیله دیدیکه یا ام ایمن سن
حضور رسول الله ده اغلارمیسن فقالت الست اراك همزه نک فتحیله ابصرک معناسنه در تبکی
جمله سی اراکک مفعولندن حالدر یعنی ام ایمن مطلقا بکا جائز در جزع وفریاد ایله اولسون

یا ام ایمن ملاحظه سنده اولمیه دیدیکه یا رسول الله سن بنی بکادن منع ایدرسین مع هذا ابن سنی
اغلادیغک حالده کورمیورمیم بلکه کوردم **قال علیه السلام انی لست ابکی** رسول اکرم دیدیکه
یا ام ایمن بن جزع وعدم صبر طریقیله اغلامام دیبی حضرت الله تعالی ویل وثبور وصیاح مثللو شیئی
لردن منع ونهی ایتمشدر **انما هی** ضمیر مؤنث بکایه راجع اولدیغی نفی دمعه یاخود خبر اعتباریله در
رحمة یعنی بنم کوزلرمدن زیراث اولان قطرات اشک حزن قلبدن ناشی درکه آنده قصد یوقدر
وصاحبی آنک ایچون مؤاخذه اولنمز زیرا اختیاری دکلدر بلکه منهی اولان جزع وعدم صبر در
صحیحنده رحمة لفظندن صکره جعلها الله فی قلوب عباده فانما یرحم الله من عباده الرحماء لفظی
زیاده قیلمشدر یعنی حضرت الله رحمتی خاص بنده لرینک قلبلرینه وضع ایلدی وحضرت الله قوللرندن
مرحمت صاحبی اولانلره رحمت ایدر وحدیث مذکور عایشه دن مابکی رسول الله صلی الله علیه
وسلم علی میت قط وانما غایة حزنه ان یمسک لحیته یعنی رسول اکرم بر کز بر میته اوزرینه
اغلامادی ورسول اکرمک زیاده محزون اولدقلرینک علامتی بو ایدی که مبارک صقاللرینه
یاپیشورلر ایدی دیو وارد اولان روایته منافی دکلدر زیرا عایشه نک مرادی رسول اکرم
میته تأسف جهتندن اغلمز ایدی بلکه مرحمت جهتندن اغلار ایدی دیمکدر وابراهیم وفات
ایتدکده ان العین تدمع والقلب یحزن ولا نقول الا ما یرضی وانا علی فراقک یا ابراهیم لمحزونون
دیو بیوردقلری بو معنایی تأیید ایدر **ان المؤمن بکل خیر** با ملابسه ایچون در وجار ومجرور
محلا رفعده ان نک خبریدر **علی کل حال** یعنی مؤمن کامل هر خیره ملابس در هر حال اوزره
زیرا آنک نظرنده نقمت ونعمت ومحنت ومنحت کورینور هر حالده الله حمد ایدر **ان**
نفسه تنزع مجهول صیغه سیله نزع دن مأخوذ در قبض معناسنه **من بین جنبیه وهو**
واو حالیه در **یحمد الله تعالی** تحقیق مؤمنک روحی ایکی یانلرینک میانندن قبض
اولنوب وبو تندن جان شیرینی اخراج اولنور حال بوکه بو وقتده الله حمد ایدر وبو
حالته اللهدن وکندویه خیر لو بیلور لان الموت تحفة المؤمن وهدیة المؤمن میرک شاه
دیدیکه نسائی حدیث مذکوری شو وجهله روایت ایتدیکه فلما حضرت بنت رسول الله صلی
الله علیه وسلم صغیرة اخذها رسول الله صلی الله علیه وسلم وضمها الی صدره ثم وضع
یده علیها فقبضت وهی بین یدیه رسول الله صلی الله علیه وسلم فبکت ام ایمن بحدیث
وبو حدیث اشکالدن خالی دکلدر زیرا بنت صغیره دن مراد حقیقة کندو بنت صغیره سی اولورسه

نته کیم

نته کیم ظاهر اولان بودرکه ارباب سیر وحدیث وتواریخ دیدکلری کلامه مخالف اولور زیرا انلر اتفاق ایتدیلرکه رسول
اکرمک قیزلری دورت ایدی وهر بری رتبه تزوجه بالغ اولدیلر واوچی اکرچه رسول اکرمک حیاتنده وفات ایتدیلر لکن
هیچ بر صغیره دکل ایدی حاصلی رسول اکرمک قیزلری جمله سی بیوک ایکن وفات ایتدیلر دیو والمجاز طریقیله مراد
قیزلرینک بریسینک بنت صغیره سی اولورسه بو احتمال بعید دکلدر لکن بو هر کیمسنه دن نقل ولمخلوق الا احمد مسندنده
اسامة بن زید دن روایت ایتدیکه اتی النبی صلی الله علیه وسلم بامامة بنت زینب بنت رسول الله صلی الله
علیه وسلم وهی فی النزع فدمعت عینا رسول الله علیه السلام واحمدک بو روایتی اهل علم وارباب اخبارک
خبرلرینه مخالف در زیرا انلر اتفاق ایتدیلرکه امامه قزبوره ابی العاصک زینبدن توللتمش قیزیدرکه
رسول اکرمدن صکره براز زمان حیاتده اولوب حتی فاطمه زهرا وفات ایتدکدن صکره حضرت علی رضی الله
عنه انی تزوج ایتدی وحضرت علی قتل اولندقده حیاتده ایدی فهذا احمدک بو روایتی شو وجهله توجیه
ایتدیلرکه امامه قزبوره نهایته خسته اولوب موت مرتبه سنه کلوب رسول اکرم اول وقتده امامه نک یانینه
کلمش ایدی صکره حضرت الله تعالی رسول اکرمک شرف قدومی برکاتیله افاقه وعافیه احسن القصه
حدیث کتاب وحدیث نسائیده وهم واقع اولمشدر صواب اولان ابنه موضعنده ابن اولمق لازم ایدی که
مراد رسول اکرمک حقیقة ابن صغیری در قاسم وعبد الله وابراهیم کبی زیرا بونلر رسول اکرمک حیاتنده
صغیر ایکن وفات ایتدیلر یاخود رسول اکرمک قیزی اوغلی مراد در مجازا وظاهر اولان بو در بلاذری
انساب بغنده دیدیکه رسول اکرمک رقیه نام دختری حضرت عثمان رضی الله عنه دن عبد الله نام بر فرزند
کتوردی ایدی وبو عبد الله رسول اکرمک قوجاغنده وفات ایتدی ورسول اکرم انما یرحم الله من عباده
الرحماء دیو بیوردیلر وبزار مسندنده ابی هریره دن روایت ایتدیکه فاطمه زهرانک حضرت علیدن
محسن نام بر اوغلی صغیر ایکن رسول اکرمک حیاتنده وفات ایتدی والله اعلم بحقیقة الحال
الحدیث الخامس حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن بن مهدی حدثنا سفیان الثوری عن عاصم
بن عبید الله عن القاسم بن محمد عن عایشه ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قبل تقبیل دن مأخوذ در
اوپمک معناسنه وفات سنده بو سیاقده زیاده تعبیر اولنور **عثمان بن مظعون** ظاء معجمه ایله در که عثمان وبو
رسول اکرمک رضاعا برادری در مکه ده اون اوچ کیمسنه اسلامی قبول ایتدکدن صکره اسلامی قبول ایدوب
بدرده حاضر اولمش ایدی وهجرتدن اوتوز ایکی قرونده ماه شعبانده مدینه ده وفات ایدوب ومهاجرین
دن اول مدینه ده وفات ایدن عثمان بن مظعون در وبقیعده دفن اولندقده رسول اکرم آنک حقنده
نعم السلف هو لنا دیو بیوردیلر فضلاء صحابه دن عابد ومجتهد ایدی **وهو میت وهو علیه السلام یبکی**

یعنی عایشه دیدی که رسول اکرم عثمان بن مظعونی میت اولدیغی حالده کوزندن یا ایکی کوزینک یا بیننده
اوپدی رسول اکرم اغلار اولدیغی حالده صاحب مشکوة دیدیکه رسول اکرمک مبارک کوزلرندن جویان
ایدن قطرات اشک عثمان بن مظعونک یوزینه دوکلدی ابن الجوزی کتاب الوفاده دیدیکه عایشه دن
روایت اولنور که عثمان بن مظعون وفات اتدکده رسول اکرم کلوب آنک یوزندن ثوبینی قالدردی ایکی
کوزلرینک اوزرینه اکلوب بکاء طویل ایله اغلادی • وسریردن رفع اولندقده طوبی لک یا عثمان لم تلبسک
الدنیا ولم تلبسها دیو بیوردی • یعنی یا عثمان سن دنیایه لباس اولمدک ودنیا سکا لباس اولمدی مرکز
دیدیکه هن لباس لکم وانتم لباس لهن قول کریمی قبیلندندر او قال کاشانی دیدیکه ضمیر مستکن
راوی یه راجع دربس کلمه او احد روات دن شک ایچون اولور وعیناه تهرقان تانک ضمی وهانک
سکونی یا فتحیله در • هانک فتحیله اولدقده ها همزه یه بدل اولوب ماضیسی هراق اولور وهانک سکونیله
اولدقده مزیده اولوب ماضیسی اهراق اولور که اصلنده اراق ایدی • بیهقی تاج ده الاراقة ریختن
مایع دیدی جوهری حکایت اتدی که اهرق الماء یهرق اهراقا افعال بابندن لغتدر کذلک
اهراق یهریق اهراقة فهو مهریق ومهراق دخی لغتدر • لکن بو لغت اوزره ها علی الفعل ده
اولان حرکتک کلمه سندن عوضدر • زیرا اراق اصلنده اروق یاخود اریق ایدی واوک
یاخود یانک حرکتی ماقبلنه نقل اولنوب واو ویا الفه قلب اولندی • پس کلمه یه اوچ کونه
تغییر طاری اولمغله ضعف عارض اولوب آنی جبر ایچون ها بی زیاده اتدیلر • لکن صاحب نهایه دیدیکه
هراق ده اولان ها اراق ده اولان همزه دن بدلدر • اهراقه اهراقا دیو کلدی بدل ومبدل منه
مابیننی جمع اتدکلرندن ناشیدر • یعنی یاخود عایشه رسول اکرمک کوزلری یاشنی دوکر ایدی دیو
تحقیق اولمیه که تهراقان مجهول صیغه سیله اولمغله جری النهر قبیلندن مجاز اعتبار اولنمق لازم در •
والله اعلم الحدیث الرابع حدثنا اسحق بن منصور انبانا ابو عامر حدثنا فلیح فانک
ضمی ولامک فتحی ویا مثناة تحتیه نک سکونیله در وهو ابن سلیمان عن هلال بن علی عن انس
بن مالک قال شهدنا ابنة رسول الله صلی الله علیه وسلم ورسول الله صلی الله علیه وسلم
جالس علی القبر فرایت عینیه تدمعان یعنی انس دیدیکه رسول اکرمک بر قزینک جنازه سنه حاضر
اولدق حالبوکه رسول اکرم قبرک اطرافنده اوتورمش ایدی کوردم که مبارک کوزلری یاش سیلان
ایدی • بنت مذکوره دن مراد ام کلثوم درکه والده سی خدیجه بنت خویلددر • یعنی اول عتبه بن ابی لهبه
نامزد اولمش ایدی • رسول اکرم مبعوث اولدقده صکره ابو لهبک امری ورسول اکرمه عداوتی جهتیله

سببیله

سببیله عتبه مفارقت اتدی • وهجرتک اوچنجی سنه سنده رقیه بنت رسول الله وفات اتدکده حضرت
عثمان ام کلثومی تزوج اتدی • وهجرتک طقوزنجی سنه سنده ام کلثوم وفات اتدی • بعضیلر مراد رقیه در
دیدیلر لکن بو کلام وهمدر • زیرا رقیه وفات اتدکده رسول اکرم بدرده بولنمدی فقال علیه السلام
افیکم رجل لم یقارف اللیلة قاف وراء وفا ایله مقارفه دن مأخوذ مضارع معلوم در صاحب نهایه
دیدیکه قرف الذنب واقترفه دیرلر برکمسنه کناه ایشلسه وقارف الذنب دیرلر کناهه قریب وملاصق
اولسه وقرفه بکذا دیرلر • اکر کناهی برکمسنه یه نسبت وکناهیله تهمت ایلسه وقارف امرأته دیرلر اکر
خاتونیله مجامعت ایلسه پس بو کلام اوزره بو مقام ده مفعول محذوف اولور • لم یقارف الذنب
یاخود لم یقارف امرأته تقدیرنده جامع الاصول ده لم یقارف لم یذنب معناسنه در دیدی ابن
حزم لم یجامع معناسنه اولمق اوزره جزم ایدوب ابو طلحه رسول اکرم حضورلرنده بن دون کیجه کناه
ایشلمدم دیو تفاخر اتمک مستبعددر دیدی میرک دیدیکه بو وجهی تأیید ایدر بخارینک
تاریخ اوسطنده وحاکمک مستدرکنده حماد بن سلمه نک انس دن روایت اتدیکی حدیث که لفظی
بودر لا یدخل القبر احد قارف اهله البارحة طحاوینک حکایت اولندیکه لم یقارف لفظی تصحیف در
صواب اولان لم یتقاول دردیدی • یعنی غیریلر ایله کلامده منازعه اتمدی • زیرا صحابه عشادن صکره
کلامی کریه عد ایدرلر • والله اعلم • یعنی رسول اکرم جنازه ده حاضر اولان صحابه یه خطاب ایدوب دیدیکه جانبکزده
دون کیجه اهلیله مجامعت اتممش یاخود کناه ایشلممش کمسنه واری در قال ابو طلحة انا ابو طلحه دیدیکه
بن یعنی دون کیجه بن مجامعت اتمدم وذنب اتمدم معناسی مستبعددر قال علیه السلام انزل رسول اکرم
ابو طلحه یه دیدی قبره سن نزول ایله فنزل فی قبرها پس ابو طلحه ام کلثومک قبرینه نزول اتدی ابو طلحه نک
اسمی زید بن سهل الانصاری در که کنیه سی اسمنه غالبدر • ورسول اکرم آنک حقنده لصوت ابی طلحة
فی الجیش خیر من مائة رجل دیو بیوردیلر • ویوم حنین ده یکرمی مقداری کافری قتل ایدوب سلبلرین
اخذ ایلدی • ومناقبی رتبه تواتردن بیروندر • وبو حدیث ده وفات ایدن امرأه نک ونسبی اجنبی
کمسنه یی مذکوره نک قبرینه ایندرمکده باس اولمدیغنه دلیل واردر • کذلک امرأه یی قبرینه رجالک وضعی
اتمه سی دخی جائزدر • زیرا بو مقوله شیلره رجال نسوان دن زیاده قادرلردر • مخفی اولمیه که مقارفه
دن مجامعت مراد اولدیغی صورتده رسول اکرم دون کیجه مجامعت اتممش کیمدر دیوب ام کلثومک قبرینه
آنی ایندرمک حکمتی بودر که برقاچ کون مجامعت اتمیه ن کمسنه شهوتی فراموش ایدوب نفسندن
مطمئن اولور • وقریب العهد مجامعت ایدن کمسنه مخالطه نسوان ذکری خطرنده بجمعیوب چندان

مطمئن اولدی • خصوصا حضرت عثمان ام کلثومک زوجی ایکن قبرینه عثمانی ایندرمدیکی عثمانه نوع تاثر
رسول اکرمک خاطرنده قالدیغی اولوب آکا عتاب ایچون ایدی • زیرا روایت اولندیکه ام کلثوم وفات
ایتدیکی کیجه عثمان بر جاریه ایله مجامعت ایدوب رسول اکرم بو خصوصه مطلع اولمغله برک کل تردن نازک
قلب شریفلرینه غبار عارض اولمش ایدی • پس رسول اکرم کلام مذکور ایله عثمانه تعریض ایدوب
قبره اندرمکلکه کوشمال ایتدی • والله اعلم • وصلی الله علی سیدنا محمد واله وصحبه وسلم

باب ما جاء فی فراش رسول الله صلی الله علیه وسلم فراش فانک کسریله بر کمسنه نک
التنه دوشندیکی نسنه در جمعی فرش کلور فانک ورانک ضمه لریله فعال بمعنی مفعول در لباس کبی
ملبوس معناسنه • مصنف بو بابده ایکی حدیث ذکر ایتدی الحدیث الاول حدثنا علی بن حجر حدثنا
علی بن مسهر میمک ضمی وسینک سکونی وهانک کسریله در عن هشام بن عروة که عروه در عن
عائشة قالت انما کان فراش رسول الله صلی الله علیه وسلم لفظ فراش بسط اولنان اشیایه عام در
وجلوس ونوم ایچون اولان اشیایه شامل اولمغله الذی ینام علیه لفظیله تقیید ایتدی من ادم همزه
نک ودالک فتحه لریله ادیمک جمعی درکه دباغت اولنمش قرمزی دری • یاخود مطلقا دری
معناسنه وجار ومجرور کان نک خبریدر • بعض نسخه ده ادما واقع اولدی نصبله کان نک خبری
اولمق اوزره • وبعض نسخه ده ادم واقع اولدی رفعله که مبتدای محذوفک خبریدر هو ادم
تقدیرنده که جمله اسمیه فراش دن حالدر وکان تامه در حشوه حشو قفتان ودوشک ویاصدق
مثللو نسنه لرک ایچنه پنبه وپشم کبی شی طولدرمق معناسنه شایع اولمغله بو مقامده
حشو محشو معناسنه در دیدیلر لکن دوشک ویاصدق ایچنه وضع اولنان نسنه دخی حشو معناسنه
دخی کلور پس تاویله محتاج اولمز من لیف که ترکیده دخی خرما لیفی دیرلر • وحشوه لفظنده
ضمیر مجرور فراشه راجع اولمق ظاهر در • ابن حجر ادم لفظنه نظر ایله مفرد اولمغله اکا راجع در
دیدی • یعنی عائشه دیدی که رسول اکرمک سعادتخانه لرنده اوزرنده یاتوب اویودقلری دوشک
دباغت اولنمش دریدن ایدی که اول دوشکک ایچنه خرما لیفی وضع اولنمش ایدی • عصام الدین
دیدیکه عائشه نک کلام مذکوردن مرادی رسول اکرمک فراشینک خشونتی وخوابگاهلرینک سخت
اولدیغنی بیاندر • وبو مقامده بر دقیقه وار درکه رسول اکرم فراش معهودی کندو نفسی ایچون اتخاذ
ایتمیوب بلکه ازواجلرینک رعایت خاطری ایچون اختیار ایتمشلر ایدی • والا اکثریا کندولری خاک
رختشک اوزرنده یاتمق عادتلری ایدی • وحضرت علی برکون خاک اوزرینه یاتوب اویور ایکن که

رسول اکرم

رسول اکرم آنی بو حال اوزره کوروب مدح وستایش یوزندن آنکا ابو تراب دیو کنیه بیوردقلری بو معنایه
شاهددر • وحضرت علی بو کنیه دن ابو الحسن کنیه سندن زیاده ممنون اولور ایدی • وظاهر درکه
رسول اکرم علی یه ابو تراب دیو کنیه ایتدیکی مجرد بدنینی ترابه الصاق ایتدیکی ایچون دکلدر بلکه علی
خاک اوزرینه یاتمغله نفسنی اذلال وبدن حیاتنده ایکن اصلنه رد وتواضع ایتدیکی
ایچون در • لهذا من تواضع رفعه الله مفهومنجه سید الاولین والاخرین حضرتلری مبارک اللریله
علینک خاکدن رفع ایدوب اوزرنده اولان غباری ازاله وکنیه مزبوره ایله تکنیه ایلدی • ابن
ماجه ابن نمیر طریقندن هشام دن شو لفظله روایت ایتدیکه کان ضجاع رسول الله صلی الله علیه
وسلم ادما حشوه لیف • ضجاع ضاد معجمه نک کسری بعده جیم ایله اوزرنده یاتوب اویودقلری
دوشک دیمکدر • بخاری ابن عمر حدیثندن تخریج ایتدی که رسول اکرم بر حصیر اوزرنده یاتوب مبارک
بونلرینه حصیر تاثیر ایتمش ایدی • ومبارک باشینک التنده بر مرفقه یعنی یوز یاصدیغی وار ایدی
ادیم دن که ایچی خرما لیفی ایله طولمش ایدی • بیهقی عائشه حدیثندن تخریج ایتدیکه عائشه
دیدیکه برکون بر خاتون بنم خانمه کلوب رسول اکرمک فراشنی کوردیکه بغایت خشین واوزرنده
راحت ممکن دکل • پس خاتون مزبوره خانه سنه واروب بکا ایچی یوک ایله طولمش بر دوشک
کوندردی • بن دخی دوشکی الدیم ناکاه رسول اکرم خانه مه کلوب بو دوشکی کوردی ودیدیکه
یا عائشه بو دوشکی صاحبنه رد ایله والله اگر بن مراد ایلسم حضرت الله بنم ایله التوندن و
کوموشدن طاغلر کبی اجرا ایدر • واحمد وابو داود الطیالسی ابن مسعود حدیثندن تخریج
ایتدیلر که رسول اکرم بر حصیر اوزرینه یاتوب حصیر بونی نازکلرینه تاثیر ایتمش ایدی • بعض صحابه
دیدیلر که یا رسول الله بر ثوب دخی التیکوزه حصیرک زحمتینی دفع ایچون دوشیه لم بیور
دیلر که • مالی وللدنیا انما انا والدنیا کراکب استظل تحت شجرة ثم راح وترکها یعنی
بنم دنیا ایله نه ایشم وار در • وبنم ایله دنیانک مثالی اول آتلو یولجی کمسنه کبی درکه بر
آغاجک سایه سنه واروب بر لحظه طورور صکره یولینه کیدوب اول آغاجی ترک ایدر •
والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا ابو الخطاب زیاد بن یحیی البصری حدثنا عبد الله بن میمون
قال انبانا جعفر بن محمد الباقر عن ابیه که محمد الباقر در قال محمد الباقر سئلت عائشة
مجهول صیغه سیله در • میرک دیدی که بو حدیثک اسنادنده انقطاع وار در • زیرا محمد باقر عائشه
وحفصه یه ملاقی اولمدی • زیرا محمد باقر هجرتک اللی یدنجی سنه سنده تولد ایتدیکه اول سنه ده

عايشه وفات ايتدی ابن همام ديدی كه طريق ثقاتده انقطاع حديثك حجة اولمسنه مانع دكلدر **ماكان فراش رسول الله صلى الله عليه وسلم في بيتك** يعنی عايشه دن سؤال اولندی يعنی بر كمسنه سؤال ايتدی كه سنك خانه كده رسول اكرمك فراشی نه ايدی و نه كيفيتده ايتدی ديو عايشه نك خانه سنی تخصيص ايتديكی رسول اكرمه نسبتله عايشه نك بيتی اعز بيوت ايدی اندن صكره حفصه نك بيتی كلدوكندن وبور درنده اولان تحالات دن ناشيدر **قالت من ادم حشوه ليف** عايشه جوابنده ديديكه رسول اكرمك بنم بيتمده فراشی دباغت اولنمش دريدن ايدی كه ايچنه خرما ليفی وضع اولنمش مخفی اولميه كه عايشه نك كلامی كان فراشه من ادم تقديرنده اولمغله حشوه ليف جمله سی مقدر كان نك خبر بعد خبريدر وضمير مجرور فراشه راجعدر زيرا ادم لفظی جمعدر وابن حجرك لفظی اعتبار يله ادم راجعدر ديديكی جنفدن مستحسن دكلدر زيرا بو كلام ادم اسم جمع ولسه صحيح اولور ايدی وادم اديمك جمعی اولديغی محل كلام دكلدر **وسئلت حفصة ماكان فراش رسول الله صلى الله عليه وسلم في بيتك قالت مسحا** ميمك كسری وسين مهملهنك سكونی بعده حاء مهمله ايله بوكون طوقنمش خشين فراشك اسميدر كه انوك پلاس لفظيله تعبير اولنور قالت كان فراشه مسحا تقديرنده در بعض نسخه ده ادم ومسح لفظلريله رفعله واقع اولديكه مبتداء محذوفك خبريدر هو ادم هو مسح تقديرنده **نثنيه** ثنی دن مأخوذ در ضرب بابندن عطف معناسنه كه تركيده بوكمك دفارسيده تافتن ديرلر **ثنيتين** تاء مثلثه نك كسريله ثنيه نك تثنيه سيدر فات وظاق معناسنه وتاء وحدت ايچون در تأنيث ايچون دكلدر بعض نسخه ده ثنيين واقع اولدی تاسيز وثنيتين لفظی نثنی نك مجازا مفعول مطلقيدر زيرا انعطفه عطف ثنيتين قوه سنده در **فينام عليه** يعنی عايشه دن سؤال اولنديغی كبی حفصه دن دخی سؤال ايتديلر كه سنك خانه كده رسول اكرمك فراشی نه ايدی حفصه جواب ويرديكه بنم بيتمده فراشی بر پلاس ايدی كه آنی ايكی قات بوكوب رسول اكرمك التنه دوشر ايدك كه آنك اوزرنده اولور ايدی **فلما كان ذات ليلة** ذات رفعيله اولورسه كان نك فاعلی وكان تامه اولور تحقق ليله قوه سنده نصبله اولورسه ظرفيت اوزره منصوب وكان نك خبری وكان ناقصه اولوب اسمی تحتنده وقت وزمانه راجعدر وذات لفظی مقحم در ايكی صورتده دخی **قلت لو ثنيته** ثنی دن مأخوذ در متكلم وحده صيغه سيله در ضرب بابندن **اربع ثنيات** تاء مثلثه نك كسريله در **كان** ضمير مستكن فراش مذكوره راجعدر **اوطاله** وطاء بطأدن مأخوذ افعل تفضيل در الين معناسنه كه زياده يومشاق ديمكدر يعنی حفصه ديديكه چونكه بر كيجه اولدی بن كندو عندمده

باخود حضر تمكارليمه ديديم كه اكر پلاس قربوری دورت قات بوكوب رسول اكرمك التنه دوشه يم رسول اكرم آنده ياتمق ايچون زياده يومشاق اولور ايدی ديو **فثنيناه له** عليه السلام تخفيف ايله ثنی دن ولشديد ايله تثنيه دن اولمق اوزره روايت اولندی **باربع ثنيات** پس بو ملاحظه ايله پلاس معهودی دورت قات بوكدوك ورسول اكرمك التنه دوشه ديك **فلما اصبح قال ما فرشتموني الليلة** چون رسول اكرم دورت قات پلاسك اوستنده او كيجه ياتدی وصباحه داخل اولدقده ديدی كه سيز بو كيجه بنيم التيمه نه دوشه ديكوز پس ما استفهاميه در اى فرش فرشتم لی قوه سنده مذكر صيغه سی تعظيم باخود تغليب ايچوندر ورسول اكرم ليله معهوده ده ياتديغی دوشكی ليالی سابقه ده ياتديغی دوشكه نسبت ايله يومشاق بولمغله ظن ايتدی كه اول كيجه برغيری دوشك دوشه ديلر فهذا وجهه شروح اوزره سؤال ايتدی **قالت** حفصه **قلنا هو فراشك** اضافه عهد ايچوندر **الا انا ثنيناه باربع ثنيات** حفصه ديديكه رسول اكرمك جوابنده ديدك كه يا رسول الله بو كيجه دوشه ديكمز دوشك بعينه سيزك معهود دوشكيكز در لكن بو كيجه دورت قات بوكوب دوشه مش ايدك كويا رسول اكرم طرفندن سؤال توجه ايتدی كه خلاف معتادنه ايچون دورت قات ايتديكوز **قلنا هو اوطا لك** سؤال مقدرك جوابنده سببنی بيان ايدوب ديدك كه فراش معهودی دورت قات ايدوب دوشه مكمز سيزك ايچون ادوقوغی وبدن شريفكزه زياده يومشاق اولور **قال** عليه السلام **ردوه** رد ايتمكدن امر حاضر جمعيدر وضمير منصوب فراش معهوده راجعدر **لحالة الاولى فانه منعتني وطاته صلاتي الليلة** وطاءة واوك فتحی وطانك سكونی بعده همزه ايله درلين ويومشاقلق معناسنه كويا وطی واطب باصلمق ايله لين حاصل اولدی وصلوة ليل دن تهجد مراددر يعنی رسول اكرم ديديكه فراشی معهودی اولكی حالنه رد ايدوب كالاول ايكی قات ايدك زيرا آنك يومشاقلغی صلوة تهجده قالقمغه بكا مانع اولدی حديث شريفده وارد اولديكه ايچی طولمش دوشكده اويومق زياده مانع دكلدر لكن كسل وغفلتی غالب اولان كمسنه يه دوشكنی زياده قابه ايتمك لايق دكلدر زيرا اكثره نوم وغفلته سبب وترك عباده وطاعته باعث اولور صحيح مسلم ده وارد اولديكه فراش للرجل وفراش للمراة وفراش للضيف وفراش للشيطان يعنی اوچ دوشكدن زياده سی اسباب كبر وخيلادن اولمغله مذموم وعادت ناهرغل مذموم شيطانه منسوبدر بلكه قدر حاجتدن زياده اولان دوشك شيطانك بيتی در وزوجه ايچون باشقه دوشك احتياطا درجايزكه حيض ويا غيری شيئی سببيله زوجندن باشقه ياتمق اقتضا ايده ديو پس زوج وزوجه معا ياتمق سنت اولدوغنه منافی اولماز والله اعلم

وصلّى الله على محمد وآله وصحبه وسلّم **باب ما جاء في تواضع رسول الله صلّى الله عليه وسلّم**
جوهري ديديكه وضع الاجل يوضع ديرلر عيننك ضميله اچق اولدي معناسنه و وضع منه فلان ديرلر درجه سنى
حط ايتدي معناسنه پس تواضع تذلل معناسنه در شيخ ابن حجر ديديكه تواضع ضاد معجمه نك ضميله ضعه
دن مشتق در ضادك كسريله هوان و ذل معناسنه و تواضعدن مراد مرتبه سنندن نازل اظهار ايدوب جبّار
كنددوقوقنده اولان كمسنه يه فضيلى اچون تعظيم در ديرلر بيهقي تاج ده تواضع فروتني وضيع شدن ديدي
حاصلى تواضع ترفعك خلافيدر مصنف بو بابده اون ادي حديث ذكر ايلدي **الحديث الاوّل حدثنا**
احمد بن منيع وسعيد بن عبد الرحمن المخزومي وغير واحد من ثلث يحيى **قالوا انبأنا سفيان بن عيينة عن**
الزهري عن عبيد الله عن عبد الله بن عباس عن عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال قال رسول الله صلّى الله
عليه وسلّم بخاري روايتنده عن ابن عباس انه سمع عمر يقول على المنبر سمعت النبي صلّى الله عليه وسلّم
يقول لفظيله واقع اولدي **لا تطروني** تانك ضميله اطرادن مأخوذ در مبالغه وبر كمسنه نى مدح اتمك
خصوصنده كذب ايله حدّي تجاوز معناسنه اطرأت فلانا ديرلر مدحته فافرطت في مدحه معناسنه
كما اطرات النصارى عيسى بن مريم يعني حضرت عمر ديديكه رسول اكرم ديديكه سز بنى مدح
خصوصنده مبالغه وحدي تجاوز ايلمك نصارى عيسى بن مريم مدحنده مبالغه وحدي تجاوز
اتدكلري كبي كه حتى عيسى اچون الوهيته ادعا اتديلر جزري ديدي كه نصارى عيسى نك
وصفنده افراط و آننك حقنده اطرا ايتديلر پس رسول اكرم صحابه يه كندو حقنده اطراد
واقع اولمين وصف ايله توصيف اتمكدن نهي ابن الجزري ديديكه بر شيئك نهيندن
اول شيئك وقوعي لازم كلمز زيرا ابتدا استماع اتمكزكه بر كمسنه رسول اكرم حقنده نصارى
نك عيسى حقنده ادعا اتديكي شيئى ادعا اتمش اوله بلكه سبب نهي بوده ظاهر اولان معاذ
بن جبل حديثنده واقع اولان وقعه در كه معاذ بركون تعظيم طريقيله رسول اكرمه سجده اتمك
اچون كندودن استيذان ايتدي رسول اكرم امتناع ايدوب رضا ويرمدي ونهي ايتدي كويا
رسول اكرم بو وقعه دن ناشي خوف اتدي كه بلكه غيريلر بكا معاذك سجده مراد اتدكندن اشنع
بر شيئه جرأت ايده لر پس رسول اكرم نهي مذكوره مبادرت ايلدي يعني سز بنم مدحمده
واقع اولمين نسنه ايله حدي تجاوز اتمك كه سزي كفره ايصال ايدر نته كيم نصارى عيسى نك
مدحنده واقع اولمين نسنه ايله حدي تجاوز ايتمكله كفره واصل اولديلر وبعضيلري الله مع الله
ديدي ميرك ديدي كه مسيح لفظنده ابن مريم لفظنه عدول دوعيسى يي مقام الوهيتدن
زياده

وبعضيلري انك اچون الوهيته ادعا اتدي
وبعضيلري ابن الله ديدي

زياده تبعيد ونصارى يه بغايه حماقت وضلالت ايله توصيف مراددر يعني نصارى مدح واطرا
وكذبده مبالغه ايتديلر حتى نساء طوامث جنسندن حاصل اولان بشري اله قيلديلر **انما انا عبد الله**
بعض نسخه ده عبد لله وبعضنده عبد واقع اولدي يعني بن الحق اللهك بنده سييم و بنده عبوديت
ورسالتدن غيري صنعت يوقدر پس سز بو ايكي صنعته منافي شيئي بنم حقمده سويلمك
و بو ايكي صنعتدن غيري صنعتي بنم شأنمده اعتقاد ايلمك **فقولوا عبد الله ورسوله** پس
سز بنم اچون همان اللهك بنده سيدر و رسوليدر ديوك مخفي اولميه كه انما انا عبد الله
لفظنده اولان قصر قصر قلبدر يعني نصارى نك ادعا اتدكلري شيلردن بر شيئي دكلم بلكه بن
اللهك بنده سييم وقصر اضافيدر ملوح دخي محتملدر پس رسول اكرمده عبوديت ورسالتدن غيري
كمالات بولنديغنه منافي اولمز والله اعلم **الحديث الثاني حدثنا علي بن حجر انبأنا سويد بن**
عبد العزيز عن حميد تصغير صيغه سيله در **عن انس بن مالك ان امرأة** مسلم روايتنده كه
كان في عقلها شيء لفظي زياده قيلندي بخاري عندنده عند طريقندن امرأة من
الانصار وبر روايتده ومعها صبي لها واقع اولدي **جاءت الى النبي صلّى الله عليه**
وسلّم فقالت ان لي اليك حاجة يعني انس ديديكه بر خاتون رسول اكرم حضورينه كلوب
ديديكه يا رسول الله بنم سكا عرض اولنه جق حاجتم وشكايتم وار در كه آني غيريلره
عرض اتمم **فقال عليه السلام اجلسي في اي طريق المدينة شئت اجلس** جواب امر اولمغله
مجزوم در **اليك** يعني رسول اكرم خاتونه خبر بورده ديديكه اي خاتون سن واروب مدينه زقاق
لرندن قنغي زقاقده استر ايسك اوتور بن واروب سكا متوجه اولوبغم حالده يا خود سنك
ايله معًا اوتوروم وحاجتكي قضا ايدرم مسلم روايتنده فخلا معها في بعض الطرق
حتى فرغت من حاجتها لفظيله واقع اولدي ابن حجر ديديكه مهلب الى سك فخلا معها قولنى
شو وجهله توجيه اتديكه تا سنك كوزلرندن غائب اوله جق مرتبه كتمدي بلكه خاتونك شكواسنى
غيريلر اشتمه جك مقداري تنهايه كتدي ديكلدر ودخي ديديكه امرأة مذكوره نك اسمينه
واقف اولمدم لكن بعض شراح شفا قاضي عياض ديديكه خديجه نك ماشطه سي و اسمي ام زفر
ايدي ميرك ديديكه بو كلام سهودر زيرا بخاري امرأة مذكوره انصاريه در ديو روايت
اتدي وام زفر انصاريه دكلدر شرح السنه ده ديديكه خاتون معهوده رسول اكرمك
اجرى ازواجه طرق مدينه دن بر طريقده اولوردي ورسول اكرم دخي واروب حاجتنى قضا ايتدي

وبو حديثده رسول اكرمك سعة حلم و تواضعنه و حوايج ناسي قضايه صبر و تحملنه دليل واردر
نافع روايتنده رسول اكرم ارامل و مساكين ايله بيله كيدوب حاجتلرين قضا ايتمكدن قاچماز ايدي
ديو واقع اولدي. بخاري هشيم طريقندن انسدن تخريج ايتدي كه اهل مدينه جاريه لرندن بر جاريه
وار ايدي كه ايچي كلوب رسول اكرمك الندن طوتوب استدوكي يره كوتورور ايدي والله اعلم
الحديث الثالث حدثنا علي بن حجر انبأنا علي بن مسهر افعال بابندن اسم فاعل صيغه سيدر
عن مسلم الاعور كه شهرتي اعور ايله در عن انس بن مالك قال كان رسول الله صلى الله عليه
وسلم يعود المريض يعود عوددن مأخوذدر خسته نك خاطريني صورمغه وارمق معناسنه عيادة
كبي يعني انس ديديكه رسول اكرمك عادتلري كمال تواضعلرندن مريضلرك خاطريني تطييب ايچون
وارورلر ايدي. و هر مريضه وارورلر ايدي حر و عبد و وضيع و شريف حتى رسول اكرمه خدمت
ايدر بر يهودي مريض اولدي آنك عيادتنه كتدكلري عمي مشرك ايكن عيادتنه واروب هر برينه
اسلام عرض ايلدي. و يهودي دخي بو رجا قبول ايتدي. و عادت كريمه لري بو ايدي كه خسته نك
باشنه اوجنه اوتوروب حالندن سؤال و كيف تجدك يا خود كيف اصبحت يا خود كيف
امسيت يا خود كيف هو ديوب لا بأس عليك طهور ان شاء الله تعالى يا خود كفارة و طهور
دير ايدي. و كاهيجه وجع اولان موضعه مبارك الني وضع ايدوب بسم الله ارقيك من كل داء
يؤذيك الله يشفيك ديو دعا ايدر ايدي. علما عيادة مريض فرض كفايه در ديديلر و
بعضيلر سنت مؤكده در ديديلر. و حديث صحيحده واقع اولدي كه اطعموا الجائع و عودوا
المريض. و زيد بن ارقم ديدي كه كوز آغريسنه مبتلا اولمش ايدم رسول اكرم بني كورمكه
كلدي. و اوچ نسنه ده عيادة يوقدر كوز آغريسي و چيبان و ديش آغريسي ديو وارد
اولان احاديث حقنده بيهقي موقوفدر ديدي. و ابن ماجه رسول اكرم خسته يه اوچ
كوندن صكره عيادة ايدر ايدي ديو تخريج ايتدوكي حديث ضعيف بلكه ابو حاتم باطلدر
ديدي. و يوم سبتده عيادتي ترك ايلمك بدعتدر كه بر پادشاه مريض اولوب يهودي
طبيبه امر ايتديكه قطعا يانندن مفارقت ايتميوب علاج ايله تعهد ايليه جمعه كوني يهودي
جمعه ارتسي قوجه يانته كيدوب آيينی باطلنه اجرا ايتمكيچون پادشاهدن استيذان
ايتدكده پادشاه اذن ويرمدي. يهودي آيين يهوديده خلل پذير اولور ديو خوف
ايدوب جمعه ارتسي خسته يانينه وارمق ايو معنيده كلدر ديوب اذن آلدي. بو خصوص

عوام مياننده شهرت بولدي والا اصلا اصلي يوقدر يهودي افترا ايتديدر. ابن صلاح نقل
ايتدي كه مندوب اولان بودر كه خسته يي ايام شتاده كيجه ايله و ايام صيفده كوندز عيادة
ايده لر. زيرا شتاده كيجه اوزون و صيفده كوندز اوزون اولمغله شتاده كيجه
وقتي و صيفده كوندز خسته اولان كمسنه زياده مضطرب اولوب عيادة سببيله بر استراحت
و اضطرابي زايل اولور. و بهذا لقاء الخليل شفاء العليل كلامي شهرت بولمشدر و يشهد
الجنائز و رسول اكرم جنازه نك نمازينه و دفننه حاضر اولور ايدي و جنازه يه حاضر اولمق
دخي فرض كفايه در و يركب الحمار و رسول اكرم ناقه و فرس و جمله يه بنمكه قادر ايكن حماره
بنر ايدي. و كاهيجه حماره بندكدن صكره آرديته بر آدم بندرور ايدي. محب طبري روايت
ايتدي كه رسول اكرم ديديكه يا ابا هريره كل سن دخي شو حماره رديف اول. ابو هريره
ديديكه يا رسول الله سزه ثقلت ويررم. رسول اكرم ابرام ايدوب البته بين ديمكله ابو هريره
حمارك آرديته بنمك ايچون برتاب ايتدي لكن قادر اولميوب رسول اكرمه ياپشدي و ابو هريره
زمينه دوشوب رسول اكرمي دخي بيله دوشوردي. رسول اكرم ينه بندي ابو هريره يه
بين ديو امر ايتدي. ابو هريره كالاول قادر اولميوب حالا ايكي كره رسول اكرم ايله زمينه
دوشديلر. اوچنجي دفعه ده ابو هريره ديدي كه لا والذي بعثك بالحق حماريتك ثالث
و يجيب دعوة العبد ابن سعد روايتنده دعوة المملوك واقع اولدي. يعني بر عبد غير معتق
بر مصلحتي ايچون رسول اكرمي چاغرسه رسول اكرم اجابت ايدوب آنك مصلحتنك تمامنه سعي
ايدر ايدي. يا خود معنا بودركه عبد سيدي طرفندن كلوب رسول اكرمي دعوة ايتسه مجرد
عبدك سوزيله اجابت ايدوب بنفسه سيدي كلوب دعوة ايتدي ديو ابا ايتمز ايدي. نته كيم
اكابر زمانك شيوه غير مرضيه سي بودر وكان يوم بني قريظة تصغير ايله يهوددن جماعت
عظيمه در على حمار مخطوم خطامدن مأخوذدر خانك كسري ايله زمام معناسنه كه تركيده
يولار و فارسيده افسار ديرلر بحبل من ليف عليه ضمير مجرور حماره راجعدر الاكاف همزه
نك كسريله تركيده سمر ديرلر خره نسبت ايله سرج و بعيره نسبت ايله رحل منزله سنده در من
ليف بعض نسخه ده الاكاف ليف واقع اولدي اضافه ايله يعني رسول اكرم بني قريظه
اوزرينه سفر ايدوب قلعه لريني محاصره ايچون كيتدكلري كونده خرما ليفندن ياپلمش ايپدن
يولار ايله يولارلنمش و اوزرينه خرما ليفندن ياپلمش پالان ايله پالانلنمش بر حماره

بیلمش ایدی ابو الشیخ اخلاق نبی ده جریر طریقندن شو لفظیله تخریج ایتدیکه وکان یوم خیبر ویوم
قریظة والنضیر علی حمار مخطوم بحبل من لیف تحته اکاف من لیف قریظه ونضیر خیبر یهودیلرندن
ایکی قبیله درکه نسبلری حضرت هارونه منتهی اولمق مناسبتیله عربه داخل اولدیلر والله اعلم
الحدیث الرابع حدثنا واصل بن عبد الاعلی الکوفی حدثنا محمد بن فضیل عن الاعمش عن انس
بن مالک قال کان النبی صلی الله علیه وسلم یدعی الی خبز الشعیر والاهالة همزه نک کسری وهانک
تخفیفیله ایچ یاغندن وقویروق یاغندن اریدوب یاخود مطلقا یاغدن یا یوقلوی اتمک قاتیغی در
السنخة سین مهمله نک فتحی ونونک کسری بعده خاء معجمه نک فتحیله طول مکث دن ناشی رایحه سی
متغیر اولمش نسنه در سنخ الطعام وزنخ دیرلر متغیر اولسه فیجیبه یعنی رسول اکرم اول مکنه
ورایحه سی متغیر اولمش اهاله یه دعوة اولنور ایدی وکمال تواضعندن اجابت ایدرلر ایدی ولقد
کانت له درع دال مهمله نک کسریله زره دیمکدر تذکیری وتأنیثی جائزدر لهذا بعض نسخه ده
کان واقع اولدی حنفی جوهری نقل ایتدیکه درع الحدید مؤنث ودرع المرأة مذکردر ودیو جوهری نفنده
دیدیلرکه درع الحدید لامه معناسنه در همزه ایله ودرع المرأة قمیص معناسنه در عند یهودی که
اسمی وکنیه سی ابی الشحم در شین معجمه نک فتحی وحاء مهمله نک سکونیله بنی ظفردن که ظاء معجمه و
فانک فتحیله اوس دن بر بطن در یعنی رسول اکرمک بر درعی وار ایدی که بر یهودی یانده رهن
وضع ایتمش ایدی بخاری واحمد وابن ماجه وطبرانی روایتلرنده اوتوز صاع شعیر مقابله سنده
رهن وضع ایتمش ایدی دیو واقع اولدی مصنف جامعنده وکن فی سننده یکرمی صاع طعام
مقابله سنده اولمق اوزره روایت ایتدیلر وروایتین ما بیننی شو وجهله توفیق اولنورکه جائزدرکه
اولا یکرمی صاع اخذ ایدوب بعده اون صاع دخی آلمش اوله لر میرک دیدیکه شعیر اوتوز
صاعدن ناقص اولمغله کاهی کسری جبر ایدوب اوتوز وکاهی اسقاط ایدوب یکرمی دیدیلر
ابن حبان شیبان طریقندن انسدن طعام مزبورک قیمتی بر دینار ایدی دیو تخریج ایتدی
بخاری عندنده عایشه حدیثندن رسول اکرم بر یهودیدن وعده ایله طعام اشتری ایتدی دیو
واقع اولدی ابن حبان صحیحنده عبد الواحد طریقندن عایشه دن وعده لری رسنه ایدی دیو
تخریج فما یافیه در وجد علیه السلام ما یفکها فانک ضمی وکافک تشدیدیله فکدن مأخوذ مضارع
معلوم در حتی مات یعنی رسول اکرم فک رهن ایده جک شیئی بولمدی حتی بو حال اوزرینه وفات
ایدوب درع یهودی یانده قالدی میرک دیدیکه ابن الطلاع اقضیة نبویه ده دیدی که رسول اکرمک

وفاتندن

وفاتندن صکره حضرت ابوبکر درع مزبوری یهودیدن فک ایلدی واسحق بن راهویه مسندنده
شعبی طریقندن روایت ایتدیکه ابوبکر رضی الله عنه فک ایدوب حضرت علی یه تسلیم ایتدی والله اعلم
علماء دیدیلرکه رسول اکرم صحابه نک دولتمند اولانلرینه معامله دن یهودینک معامله سنه عدول
بیوردقلرینک حکمتی بودرکه اهل ذمت ایله معامله جائز اولدیغنی بیان یاخود اول وقتده صحابه نک
کندو حاجتلرندن زیاده طعام بولنمدیغی ایچون ایدی یاخود خوف ایتدیکه اگر انلردن طلب ایتسه
ثمن یا عوض المغه حیا ایده لر لهذا انلری تضییق ایتدی تحقیق اولیه که رسول اکرمک یهودی ایله
معامله سی تواضعنه دلیل قویدر زیرا صحابه نک ذی قدرت اولانلرندن طلب ایتسه هزار جان
ودل ایله ممنون اولورلر دریغ ایتمیه جکلرین بیلور ایکن انلردن طلب ایتمیوب وکندوده اولان
علو شان ورفعت منزلتدن تنزل ایدوب یهودی یه مراجعت بیوردقلری زیاده تواضعلرندن
ناشی در خصوصا امور دنیویه خسیسات قبیلندن اولمغله بو بابده خسیسه عرض حاجت اولنمق
بر دقیقه یی متضمن اولدیغی ظاهر در والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا محمود بن غیلان حدثنا
ابو داود الحفری حاء مهمله نک وفانک فتحه لریله کوفه ده بر محله یه نسبتدر عن سفیان عن
الربیع بن صبیح عن یزید بن ابان عن انس بن مالک قال حج رسول الله صلی الله علیه
وسلم علی رحل راء مهمله نک فتحی وحاء مهمله نک سکونیله ترکیده دوه سمری وفارسیده شتر درکه
دوه نک سناجی مقدارنجه اوله رث راء مهمله نک فتحی وثاء مثلثه نک تشدیدیله اسکی وکهنه
معناسنه جمعی رثاث گلور وعلیه ضمیر مجرور رحله راجعدر بعضیلر رسول اکرمه دخی رجوعنی تجویز
ایتدیلر قطیفة یعنی دیبا کبی اوزرنده اتبرده سی دیمکله مشهور صاچاقلی بر کسادر لا تساوی اربعة
دراهم یعنی انس دیدیکه رسول اکرم بر کره حج ایلدی که راکب اولدقلری دوه نک سمری کهنه
واول سمرک اوزرینه وضع اولنان قطیفه خصوصا بیعه عرض اولنسه درت درهمه معادل اولمز ایدی
فقال علیه السلام اللهم اجعله ضمیر منصوب حجدن مستفاد اولان حجه راجعدر حجا لا ریاء فیه
راء مکسوره دن صکره همزه ایله در واکثر نسخه ده واسخه ناسخ دیا ایله واقع ومشهور اولمشدرکه
ایکی همزه نک اجتماعی ثقیل عد اولنوب خصوصا ما قبلی مکسور اولمغله یایه قلب ایدرلر
ولا سمعة سینک ضمی ومیمک سکونیله در ریاء اول عملدن عبارتدرکه صاحبی آنی گوروب
پسند ایتسونلر دیو ایشلر سمعه اول عملدرکه صاحبی آنی خلق ایشیدوب تحسین ایتسونلر
دیو ایشلر اگرچه اصل لغت واشتقاق جهتندن مغایرلردر لکن خالصا لوجه الله اولمین عمله

اطلاق اولندقدہ ایکوز اصلها اوکون موضعنده استعمال اولنور یعنی رسول اکرم دیدی کہ یارب بنم حجمی بر حج
ایلہ کہ انده ریا و سمعه اولمیوب واللہ اعلم شیخ ابن حجر دیدیکه بو حدیثک اسنادی ضعیف در ابن ماجه
دخی بو سندیلہ تخریج ایتدی میرک دیدیکہ وجه ضعف ربیع بن الصبیح درکہ ضعیف در و منکر الحدیث دادر
و یزید بن ابان دخی متروک و منکر الحدیث در و بو حدیثک شاهد ضعیفی واردر محمد بن عبد اللہ بن عبد الحکم
طریقندن سعید بن بشیر القرشی المصری دن عبد اللہ بن الحکم الکنانی که اهل یمن دن بر کمسنه در بشر بن قدامة
الصبابی دن که دیدی که بن کندو کوزم ایلہ کوردم کہ رسول اکرم بر قوجہ نی و قوجہنک نصفی مقطوع بردوه یه
بینوب والتمده قطیفه بولانیه اولوب حالاه و فاته واقف اولمش ایدی و دیر ایدی کہ اللهم
اجعلها حجة غیر ریاء ولا هیاء ولا سمعة و ناکسی دیر ایدیکه بو رسول اللہ در ذهبی میزانده دیدیکه
بو حدیثہ ابن عبد الحکم تفرد ایتدی و سعید بن بشیر مجهول در و میرک دیدیکه بو سیاقدن مفهوم
اولورکہ علیه قطیفة ده اولان علیه ضمیری رحله راجع اوله رسول اکرمه راجع اولمیه نته کیم بو علمادن
حصه مند اولمینلر ظن ایتدیلر و بو معنایه بو بابده عن قریب بش حدیثدن صکره کله جک حدیثده
حج علی رحل رث و قطیفة لفظنده واقع اولان قطیفه لفظی جر ایلہ رحل اوزرینه معطوف اولنوب
تأیید ایدر بخاری اسامه بن زیددن تخریج ایتدی که ان النبی صلی اللہ علیه وسلم عاد سعد بن
عبادة علی حمار علیه اکاف علیه قطیفة ابن حجر دیدی که اوچنجی علی ایکنجی علی دن و ایکنجی علی
اوکی علی دن بدل در حاصلی سمر حمار اوزرنده و قطیفه سمر اوزرنده راکب قطیفه اوزرنده
اولور پس بو معنا دخی علیه ضمیرینک حدیث بابده رحله رجوعینی تأیید ایدر واللہ اعلم
الحدیث الثالث حدثنا عبد اللہ بن عبد الرحمن اخبرنا عفان اخبرنا حماد بن سلمة عن حمید عن
انس بن مالک قال لم یکن شخص احب الیهم ضمیر جمیع صحابه یه راجع در من رسول اللہ صلی اللہ
علیه وسلم انس رضی اللہ عنه دیدی کہ صحابۂ کرامه رسول اکرمدن زیاده محبوب بر شخص یوغیدی
بلکہ رسول اکرمی جمله ناس میاننده سورلر ایدی قال انس رضی اللہ عنه کانوا اذا راوه لم یقوموا
لما یعلمون ما موصوله یا موصوفه در من کراهیته مابیه بیان در بعض نسخه ده من کراهته
واقع اولدی که کره دن مأخوذ در علم بابندن لذلک لم یقوموا دن مستفاد اولان قیام
مثبته اشارت در یعنی انس دیدیکه صحابه رسول اکرمی بو مرتبه ده سورلر ایکن عادتلری
بو ایدی که رسول اکرمی کندولره اقبال ایدوب کلور کورسه قیام اتمزلر ایدی زیرا بیلورلر ایدی که
رسول اکرم غایت تواضعندن کندویه قیام ایتدکلرینی سومزر ایدی محیی الدین نووی دیدیکه

بو حدیث بعض مسلمینک بعض مسلمینه قیام اتمه سی مکروه اولدوغنه احتجاجه صالح در لکن اکثر علماء قیام
مذکورک جوازنه ذاهب اولوب حدیث مذکوری ایکی وجه ایلہ توجیه ایتدیلر اولا دیدیلرکه رسول اکرم
صحابه نک کندویه قیاملرینی سودیکی تعظیمنده افراط ایده لر دیو خوفندن ایدی نته کیم
لا تطرونی دیو زیاده تعظیمدن نهی ایتدیکی حروایتدی و بعض صحابه نک بعضنه ایتدکلری
قیامی کربه عد ایتمدی بلکہ رسول اکرم کندو بعض صحابه یه قیام ایتدیکی ثابت اولمشدر عکرمه
و عدی بن حاتم و زید بن ثابت و جعفر بن ابی طالبه قیامی کبی و مغیره رسول اکرم حضورنده
قائم اولمش ایدی رسول اکرم مغیره یی نهی اتمدی و ثانیا دیدیلرکه رسول اکرم و صحابه بینلرنده
انسیت و کمال محبت و صفا بر رتبه یه بالغ اولمش ایدی که قیام ایلہ اکرام سبیلی زائد
اولمغه احتمالی مجال قالمامش ایدی و تکلف قیام ارتکابنه حاجت یوغ ایدی حرضا بر کمسنه
نک بو منوال اوزره دوستی اولسه قیامه احتیاج قالمز میرک دیدیکه بعض مسلمینک بعضنه
قیامنک جواز و عدم جوازینک تفصیلی بو مقام ده تطویله مؤدی اولمغله بسط اولنمدی بو فقیر
دخی اکا اقتداء الخطاب ایتمدی واللہ اعلم الحدیث الرابع حدثنا ابن وکیع حدثنا جمیع
مصغر صیغه سیله در بن عمر صواب اولان عمیر در مصغر ایلہ بن عبد الرحمن العجلی عینک کسری
و جیمک کسر و سکونیله عجل بن بکر بن وائله منسوب در حدثنی رجل من بنی تمیم من ولد ابی
هالة واوک و لامک فتحه سیله و واوک ضم و لامک سکونیله محتملدر حاصلی بعضی اولاد
ابی هاله قوه سنده زوج خدیجة یکنی ابا عبد اللہ عن ابن لابی هالة عن الحسن بن علی
رضی اللہ عنه یعنی جمیع دیدی که خدیجه نک زوجی اولان ابی هاله نک اولادندن بنی تمیم دن
بر رجل بکا خبر ویردیکی اول رجله ابو عبد اللہ دیو کنیه ایتمشلر ایدی رجل مذکور دخی ابی هاله
نک بر اوغلندن اول دخی حسن بن علی دن تحدیث ایتدی بعضیلر دیدی که بو اسنادده
انقطاع واردر زیرا ابن هاله قدماء صحابه دن و ابو عبد اللہ طبقه سادسه دن در و بو طبقه
نک اهلی صحابه دن بر فرده ملاقی اولمدیلر حسن بن علی رضی اللہ عنه جدی رسول اکرم دن اول
اوج حدیث روایت و برادری حسین سکز حدیث روایت ایتدی قال الحسن سألت خالی که والده
سنک لاامّ برادری در هند بن ابی هالة خالک عطف بیانی در و کان هند وصافا وصف دن
مأخوذ مبالغه صیغه سیدر صاحب قاموس الوصاف العارف بالوصف دیدی عن حلیة رسول اللہ
صلی اللہ علیه وسلم جار و مجرور سألت ه متعلق و کان جمله سی سؤال و جواب بیننده معترضه یا فاعل

یا مفعولدر یا حالدر کذلک وانا اشتهی ان یصف لی منها شیئا دخی یا معترضه یا حال مترادفه یا
حال متداخله قبیلندندر یعنی حسن دیدیکه خالم هنددن رسول اکرمک حلیه سندن سؤال ایتدم و
هند خبر ویرر زیاده کثیر الوصف ایدی و بن استر ایدم که بکا حلیهٔ رسول اکرمدن برازشیئی وصف
ایلیه فقال هند کان رسول الله صلی الله علیه وسلم فخما فخامتدن فتح و خاء معجمه نک سکونی یا کسری ایله
کندو ذاتنده عظیم معناسنه مفخما معظما فی صفاته معناسنه صاحب نهایه عظیما معظما فی الصدور و
العیون دیو تفسیر ایتدی یعنی هند دیدیکه رسول اکرم کندو ذاتنده عظیم الشأن و خلقک صدورده و عیونده
یاخود صفاتنده عظیم ایدی یتلألؤ وجهه تلألؤ القمر نصب ایله مفعول مطلق یا کتلألؤ تقدیرنده در
لیلة البدر یعنی مبارک یوزلرینک نوری لمعان ایدر ایدی لیلهٔ بدرده قمرک نورینک لمعانی یاخود
لمعانی کبی فذکر الحدیث بطوله اول کتابده ذکر اولندیغی اوزره حدیثی بتمامه ذکر ایلدی قال الحسن
فکتمتها الحسین نصب ایله حذف ایصال قبیلندندر من الحسین تقدیرنده یعنی حسن دیدیکه حلیهٔ
مذکوره یی یاخود روایت مزبوره یی برادرم حسیندن کتم ایتدم چوق زمان یاخود سهل مده
ثم حدثته فوجدته قد سبقنی الیه صکره حسینه بو معنادن خبر ویردم و آنی شویله بولدم که
هنددن رسول اکرمک حلیه سنی سؤال ایله بکا سبقت ایدوب بندن اول سؤال ایتمش
فسأله عما سألته عنه و حسین هنددن بنم سؤال ایتدیکم شیئی سؤال ایتمش ووجدته قد سأل
اباه عن مدخله وعن مخرجه وشکله بعض نسخه ده اباه موضعنده ابیه واقع اولدی مدخلدن مراد
داخل بیتده ایکن طریق سلوکی مخرجدن مراد خارج بیتده اولان اطواری شکلدن اکثر نسخ
مصححه ده شینک فتحیله مراد مجلس شریفنده اولان اصحاب ایله اولان سلوکیدر ابن حجر دیدیکه شکل
شینک کسریله حسن طریقت و هیئت معناسنه در و فتحی دخی جایزدر که معناسی مثل و مذهبدر
مخفی اولمیه که مثل و مذهب معنالری محلنه مناسب دکلدر یعنی دخی حسن دیدیکه حسینی شویله بولدم
که بنم سؤال ایتدکمدن زیاده بوری علیدن رسول اکرمک داخل بیتنده اولان سلوکندن و خارج
بیتنده اولان اطوارندن و صحابهٔ کرام ایله اولان معامله سندن سؤال ایتمش حنفی دیدیکه روایهٔ
مزبوره اکابرک اصاغردن روایتی قبیلندندر زیرا حسن حسیندن روایت ایتدی بعضیلر
روایت اقران قبیلندندر زیرا ایکیسی بس بتمندن سنه کامله مقداری بیوکدر دیدی فلم
یدع علی رضی الله عنه منه شیئا ضمیر مجرور حسینک سؤال ایتدیکی شیئه راجعدر یعنی حسین علیدن
هرنه که سؤال ایتمش ایدی جمله سینی علی بیان ایدوب برشیئی اهمال ایتمدی و محتملدر که ضمیر مستکن حسینه

وضمیر مجرور

وضمیر مجرور حسینک سؤال ایتدکنه راجع اوله یعنی حسین رسول اکرمک احوالنه متعلق اموردن سؤال ایتدن
دقیقه فوت ایتمدی قال الحسین فسألت ابی عن دخول رسول الله صلی الله علیه وسلم حسین رضی
الله عنه دیدیکه پدریمدن رسول اکرمک دخولینک کیفیتندن سؤال ایتدم فقال علی کان اذا اوی همزه
نک فتحیله مد و قصری جایزدر رجع معناسنه الی منزله جزأ زائک تشدیدیله و آخرنده همزه نک فتحیله تجزوه
دن مأخوذدر تقسیم ایتمک معناسنه دخوله زمان دخوله تقدیرنده در ثلاثة اجزاء یعنی علی رضی الله
عنه جوابنده دیدی که رسول اکرم طشره دن منزللرینه کلوب داخل اولدقده منزللرنده مقیم اولدقجه وقتی
اوچ قسمه تقسیم ایتمشدی که هر حصه یی برشیئه صرف ایدر ایدی جزءا نصبله اشیاء ثلاثة معا ملاحظه
اولنوب معطوف و معطوف علیه مجموعندن بدل قبیلندن اولیه بدل کل من الکل و اگر فردا فردا ملاحظه اولنور ایسه
بدل البعض من الکل اولور لله یعنی زمان دخولندن بر جزوینی الله ایچون یعنی طهارة و صلاة و تلاوه مثللو
عباداته تخصیص ایدوب بو حصه ده برغیری عمل ایتمز ایدی وجزءا لاهله و زمان مزبورک بر جزونی دخی اهل و عیالینک
امورینه تخصیص ایدوب آنلرک احوالنه التفات و کلاملرینی استماع و هر بری ایله حسن معاشرت و ملاطفه و مطایبه
و ملاعبت و مصاحبه مثللو عمله مشغول اولور ایدی روایت صحیحه ایله ثابت اولدی که رسول اکرم انصارک
قیزلریله برقاچ قزی ملاعبه و مضاحکه ایتمک ایچون عایشه نک یانینه کوندرر ایدی و عایشه ایله رسول اکرم
زیاده ملاطفه ایدر ایدی حتی عایشه برکاسه دن صو ایچسه رسول اکرم اول کاسه یی آلوب عایشه
آغزینی وضع ایتدیکی موضعه مبارک آغزینی وضع ایدوب صو ایچردی عایشه دیدیکه صفیه بغایت
طعام اصلاحنده مهارت صاحبه سی ایدی برکون برکاسه طعام اصلاح ایدوب رسول اکرم حضور
شریفنه ایلدی ایدوب بکا بر رتبه رشک و غبطه غالب اولدیکه عنان اختیارم الدن کیتدی دیدیم که
یارسول الله بن بو کاسه یی قرسم کفارتی نه در ونه لازم کلور بیوردیلرکه اناء کاناء و طعام
کطعام یعنی کاسه کبی برکاسه و بو طعام کبی برطعام ایله تضمین ایدرسین و بر روایتده
رسول اکرمک پیشکاهندن کاسه یی الدیم و قیردیم رسول اکرم قالقوب دوکیلن لحم و طعامی
جمع ایدوب غارت ایتکم دیر ایدی یعنی آنه کوز غیرته دوشدی و رسول اکرم بیوررلر ایدی که ان
الغیراء لا تأخذ الجیب عقلها بما یثور عن الغیرة و روایت اخری ده ان الغیری لا تبصر اسفل
الوادی من اعلاه وجزءا لنفسه و بر جزوینی دخی کندونی نفسی مصالحی ایچون تخصیص ایدوب
کندونک کمالات دنیویه و اخرویه سنه صرف ایدر ایدی ثم جزأ جزأه بینه و بین الناس و دخی
کندویه مخصوص اولان جزوینی کندی ایله ناس ما بیننده تقسیم ایتمش ایدی که جزو مزبورده ناسک مصالحنی

گورر ایدی فرد نسخه‌ده فرد واقع اولمشدر ذلك جزء معهوده اشارتدر بالخاصة باسببیه‌در علی العامة
جار ومجرور ردیه متعلقدر یعنی رسول اکرم جزء معهودی خاصه سببیله عامه اوزرینه صرف ایدر ابن الانباری
دیدیکه بو کلامده اوچ قول واردر • قول اول بودرکه وقت معهودده رسول اکرمك یانینه خواص گیروب
عوامه خبر ویررلر ایدی • وخواص رسول اکرمك مجلسنده بهره استفاده ایدرلر ایسه چیقوب طشره‌ده عوامه تعلیم
ایدرلر ایدی پس رسول اکرم خاصه واسطه‌سیله فوائد علمیه‌یی عامه‌یه ایصال اتمش اولور • قول ثانی بودرکه
بالخاصة لفظنده اولان حرف با من معناسنه‌در یعنی رسول اکرم خاصه ایچون اولان جزءدن عامه اوزرینه
رد ایدوب عامه دخی جزء معهوددن حصه‌مند اولورلر • قول ثالث بودرکه خاصه ایچون تعیین اولنان
زمانده عامه مجلسه داخل اولوب خلوته نك زمانی یوق ایدی زمانی عامه‌یه صرف اولنور خاصه بوکی قول
اخیر اوزره خاصه رسولك اکرمك مجلسنده زمان معهودده داخل اولمیوب آنلردن بدل عامه داخل اولور
دیمك اولور بو معنا مستبعد اولدیغندن مائلدر ومن سیرته فی جزء الامة ایثار اهل الفضل کلامنه منافیدر
شرح السنه‌ده قول ثانی اختیار اولنمشدر ولا یدخر اصول معتمده‌ده دال مهمله‌نك تشدیدیله واقع اولمشدر
اگرچه من حیث اللغة ذال معجمه ایله دخی جائزدر زیرا اصلنده لا یذتخر ایدی ذخیره‌دن مأخوذدر علم صرفده
مقرر اولدیغی وجه اوزره تاء افتعال دال مهمله‌یه قلب اولنور آنکره ذال معجمه دخی دال مهمله‌یه قلب
ومهمله مهمله‌ده ادغام اولنور وتادن منقلبه اولان مهمله‌یی معجمه‌یه قلب ومعجمه معجمه‌ده ادغام دخی
جائزدر عنهم ضمیر جمیع علمه‌یه ویا خاصه‌یه ویا عامه وخاصه‌یه یا ناسه راجع اولمق محتملدر شیئا یعنی
رسول اکرم ناسه متعلق وانلرك معاش ومعادینه نافع اولان اشیادن برشیئی آنلردن کتم واخفا اتمز
ایدی وکان من سیرته علیه السلام فی جزء الامة ایثار اهل الفضل باذنه علیه السلام یعنی رسول
اکرمك امته ایچون تعیین ایلدکلری وقتده عادتلری بو ایدی که کندو حضورلرینه دخوله اذن
ویرمك خصوصنده فضیلت صاحبی اولانی اختیار ایدوب مثلا حسب ونسب وصلاح وعلم وتقوی صاحبی
اولان کمسنه‌لره جمله‌دن اول دخوله اذن ویرور ایدی وداخل اولوب رسول اکرمك شرف صحبتیله مشرف
اولدقلرنده آنلره توجه واقبال ایدر ایدی وقسمه قافك فتحیله ورفعیله مبتدا وضمیر مجرور رسول
اکرمه راجع ومفعولی محذوفدر وتقسیم النبی علیه السلام ما عنده من الخیر علی قدر فضلهم فی
الدین تقدیرنده بعض نسخه‌ده وقسمه فیهم واقع اولمشدر وضمیر جمع اهل فضله یاخود ناسه راجعدر
یعنی رسول اکرم کندو عندنده اولان دنیا وآخرته متعلق امور خیریه‌یی هرکسك دیننده فضلی وخیریتنه
گوره تقسیم ایدر ایدی حسب ونسبنه گوره اتمز ایدی قال الله تعالی ان اکرمکم عند الله اتقیکم فمنهم

فاء

فاء تفصیلیه‌در ذو الحاجة ومنهم ذو الحاجتین ومنهم ذو الحوائج یعنی اهل فضلك یا
ناسك بعضی بر حاجت وبعضی ایکی حاجت وبعضی زیاده حاجتلر صاحبی ایدی حاصلی
دنیایه یا آخرته متعلق بعضنك بر ایشی وبعضنك ایکی ایشی وبعضنك متعدد نیجه ایشلری وار
ایدی که زمان معهودده رسول اکرمه عرض ایدرلر ایدی فیتشاغل بهم پس رسول اکرم کندویی
ارباب حاجاته مشغول ایدوب آنلرك ایشلرینه اهتمام ایدر ایدی یاخود رسول اکرم آنلره وآنلر
رسول اکرمه مشغول اولورلر ایدی ویشغلهم فیما یصلحهم میرك دیدی که نسخ مصححه‌ده
یانك ضمیله ضبط اولنمش اشغالدن اولمق اوزره جوهری دیدی که قد شغلت فلانا فانا
شاغل ولا تقل اشغلت فانه لغة ردیة • وبیهقی تاج‌ده الاشغال لغة ردیة دیدی پس
بو مقامده یانك فتحیله ثلاثیدن اولمق لازم اولور • لکن ضمیله روایت اولندیغی ثابت اولورسه
لغت ردیه دیمکه جسارت لایق دکلدر • بعض شراح لو صحت الروایة لکفر من قال بانه ردیة دیدی
بعض نسخه‌ده فیما اصلحهم وبعضنده بما اصلحهم واقع اولمشدر که ما مصدریه یا موصوله‌در حاصلی
رسول اکرم آنلری دین ودنیالرینه صالح اولان ایش ایله مشغول ایدر ایدی والامة نصب
ایله یصلحهم ده اولان هم ضمیر منصوبی اوزرینه معطوفدر ویصلح الامة تقدیرنده وعامك خاص
اوزرینه عطفی قبیلندندر من مسئلتهم عنه کلمه ما یصلحهم ده اولان مانك بیانیدر و
اخبارهم همزه‌نك کسری وجر ایله مسئلتهم اوزرینه معطوفدر وظاهر اولان مفعولنه مضاف
اولوب اخبار النبی علیه السلام ایاهم تقدیرنده اولمقدر بالذی ینبغی لهم با اخباره‌یه
متعلقدر حاصل معنا رسول اکرم آنلره کندولرینه صالح اولان شیئه آنلری مشغول ایدر
ایدی که شیء صالحدن مراد آنلرك رسول اکرمدن سؤاللری ورسول اکرمك آنلره لایق اولان
نسنه‌یی خبر ویرمه‌سیدر ویقول لیبلغ لام اولی لام امر ولام ثانیه مکسوره ومشدده‌درکه تبلیغ
دن مأخوذدر الشاهد منکم الغائب الشاهد رفعیله فاعلی والغائب نصب ایله مفعولیدر یعنی
رسول اکرمك مجلس عالیلرنده بولنان کمسنه‌لر رسول اکرمدن مسائل دینیه‌لرین سؤال ایدوب
رسول اکرم هرکسه لایق اولانی اخبار وتعلیم اتدکدنصکره حاضر مجلس اولانلره امر ایدرکه هرنه که
بو مجلسده استفاده ایتدیکوز دریغ اتمیوب بو مجلسده غائب اولانلره تعلیم وتبلیغ ایده‌سز •
بعض نسخه‌ده من مسئلتهم عنهم واقع اولمشدر که مسئلة مفعولنه مضاف اولوب من
مسئلته علیه السلام ایاهم عنهم تقدیرنده‌در یعنی مجلسده حاضر اولان قوم صالح اولان ایکی نسنه‌درکه

نهرهري رسول اكرمه مربوط دركه رسول اكرم انلرك كندولرندن احواللريني استفسار ايدوب بعده بهر برينه
لايق اولاني خبر ويرور ومزبورلري بو ايكي معنايه مشغول ايدر ايدي بو نسخه يه كوره مزبورلر حاجتلرن
عرض اتمزدن اول رسول اكرم هر كسك حاجتني كندولري عرض ايدر ايدي ديمك اولور ونسخه ثانيه يه
يعني عنه نسخه سنه كوره مزبورلر حاجتلرن كندولري عرض ايدرلر ايدي ديمك اولور تحقيق اولميه كه
بو مقامده شراحك اقوالي متخالف بلكه بهر بري تكلف ودهندن مستبعددر بعيد اولمغله بو فقير
سياق وسباق حديثه بعنايه الله تعالى وجه مشروح اوزره ملاحظه اتدي والله الموفق **وابلغوني**
حاجة من لايستطيع ابلاغها ودخي مزبورلره امر ايدي كه بيزلره مشافهة حاجتلريكوزي عرضه
قادر اولميز كمسنه دركه نسا وعبيد واما ودخي بزلر كبي ضعفا كه حاجتلرن كندولري تكلوب عرضه قادر
دكلردر بيزلره انلرك حاجتلرن بكا عرض واعلام خصوصنده تكاسل اتميه سيز **فانه** ضمير شان در
من ابلغ سلطانا مراد صاحب قدرت وتمكنت در **حاجة من لايستطيع ابلاغها ثبت الله قدميه**
يوم القيمة زيرا بر كمسنه سلطانه عرض حاجت اتمكه قادر اولميان كمسنه نك حاجتني سلطانه عرض
وابلاغ ايله حق سبحانه وتعالى اول كمسنه نك قدملريني قيامت كونتده صراط اوزرنده ثابت ايدوب
طرفة اقدام اولان موضعدن سلامت ايله عبور اتدرر زيرا اول قدم كه مصالح غربا ايچون دنياده
زحمت چكه آخرتده اول قدمك جزاسي وفائح صراط كبي موضعنده ثابت اولمقدر ياخود مقام
محاسبه وزمان عرض اعمالده مظهر الطاف الهيه اولوب انكا بر وجهله تلاش وتزلزل كلمز **ولا يذكر**
مجهول صيغه سيله در **عنده** عليه السلام **الا ذلك** سابقا رسول اكرمك مجلسنده واقع اولان معامله يه
اشارتدر يعني رسول اكرمك حضور عاليلرنده عرض حاجات دينيه ودنيويه ورسول اكرمك لايقيني اخبار
وافاده دن غيري كلام سويلنمز ايدي تحقيق اولميه كه حصر مذكور غالبه مبنيدر زيرا جائزدركه احوال
مزبوره دن غيري بعض امور مباحه دخي احيانا سويلنه ياخود احوال مزبوره دن غيري بعض امور
احوال مزبوره يه نسبة عدم حكمنده اولمغله حصر حقيقي اولور **ولا يقبل من احد غيره** ورسول اكرم
هر كز بر فرددن احوال مزبوره دن غيري كلامي قبول اتمز حرضا مزبورلردن بري منافع دينيه ودنيويه يه
متعلق اولميان بي فائده كلام سويليه انكا اصغا اولنمز ايدي **يدخلون عليه روادا** رائد جمع اولان
نحر واوك تشديديله رائدك جمعيدر زائر وزوار كبي روددن مأخوذدر طلب معناسنه در رائد
اصلنده تركيده قوناقجي ديدكلري بر كمسنه دن اول ماء وكلاء تدارك ايچون ايلرو كيدر وافاضل
اصحاب رسول اكرمك مجلسنده كندولري مستفيد وسائرلره افاده اتمك ايچون جمله دن مقدم داخل
اولمغله

اولمغله لفظ رائد انلره ايچون استعاره اولندي يعني مزبورلر رسول اكرمك مجلسنده منافع وحكم طالبي اولدقلري
حالده داخل اولورلر ايدي **ولا يفترقون الا عن ذواق** ذالك فتحيله اصلنده طعم وذوق معناسنه دركه تركيده
داد وطادسيده چاشني ديرلر وبو مقامده مذوق وطعام معناسنه در يعني متفرق اولمزلر ايدي الا ذواق حسي
ياخود ذواق معنوي ايله متلذذ اولوب بعده متفرق اولورلر ايدي ذواق حسيدن مراد اولورسه اكل طعام دنصكره
متفرق اولورلر ايدي ديمك اولور ذواق معنويدن مراد اولورسه علم وحكمتدن حصه مند اولدقدنصكره متفرق
اولورلر ايدي ديمك اولور ~~ذواق معنوي~~ ابن الانباري ديديكه علم وادبي تعلمدنصكره متفرق اولورلر ايدي
وطعام وشراب بدني مقوي اولديغي كبي علم وادب روحي مقوي وحافظدر وكلمه عن بعد معناسنه در
لتركبن طبقا عن طبق قول كريمنده واقع اولديغي كبي **ويخرجون ادلة** دال مهمله ايله دليلك جمعيدر
نخيح واشحه كبي يعني رسول اكرمك حضورلرندن طشره چيقدقلرنده رسول اكرمدن تعلم اتدكلري علومي
ناسه دليل ومرشد اولوب تعليم وافاده ايدجي اولدقلري حالده چيقارلر ايدي سعد الدين كازروني
منتقي ده ديدي كه ذال معجمه ايله دخي محتمل در يعني رسول اكرمك عندندن چيقارلر وعظيمه متعظ و
متواضع اولدقلري حالده تحقيق اولميه كه بو وجه اوزره **يعني على الخير** كانه علي الخير تقديرنده اولور ياخود
على مع معناسنه در واتي المال على حبه قول شريفنده اولديغي كبي دال مهمله ايله اولديغي صورتده جار و
مجرور ادلة لفظنه متعلق اولوب يعني لفظي راوي كلامندندر وضمير مستكن على يه راجع اولور يعني
على ادلة لفظيله ادلة على الخير لفظي مراد اتديكه مراد خير اوزرينه دليل اولدقلري حالده طشره چيقارلر
ديمكدر **قال الحسين فسألته** ضمير منصوب پدري علي يه راجع در **عن مخرجه** عليه السلام **كيف كان**
يصنع فيه حسين ديديكه پدرمدن رسول اكرمك زمان خروجنده اولان اوضاع واطوارندن سؤال
ايتدم كه اول وقتده نه ايشلر ايدي ديو **قال علي كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يخزن** خاء
معجمه وزا ~~ايله~~ معجمه نك ضم وكسريله يحفظ معناسنه در خزنت المال ديرلر خزانه يه مالي وضع ايله
وخزنت السر ديرلر سرتي كتم ايله **لسانه الا فيما يعنيه** يانك فتحيله در **ويؤلفهم** يانك ضم و
لامك تشديديله تاليفدن مأخوذدر ويعنيه اوزرينه معطوفدر يعني رسول اكرم سعادتخانه دن
طشره چيقدقده لسانني هر نوع كلامدن حفظ ايدرلر وسويلمزلر ايدي الا مهم وضروري ونافع اولان
كلامي وصحابه يي كندويه مانوس ايده جك وقلبلرين جذب والفته باعث اوله جق كلامي سويلرلر ايدي
وتحملدركه يخزن اوزرينه معطوف اوله يعني رسول اكرم طيب كلام وحسن ادا ووضع وپند واحسان
وانعام ايله مزبورلرايله نفس واحده كبي جمع وما بينلرينه الفت ومحبت القا ايدر ايدي **ولا ينفرهم**

فاء مكسوره نك تشديديله تنفيردن مأخوذدركه توركيده اوركوتمك وفارسيده رمانيدن وبيگانه كردن
لفظلريله تعبير اولنور يعني رسول اكرم انلري كندودن نفرت ايتدرمز وهميشه باعث محبت اولهجق معامله
ايله مجامله ايدرايدي قال الله سبحانه ولو كنت فظا غليظ القلب لانفضوا من حولك وحديث
آخرده وارد اولديكه بشروا ولا تنفروا ويسروا ولا تعسروا يعني خلقه طلاقت وجه اظهار ايدوب
تعبيس ايله كندودن تنفير ايلمك ونارسا وجمله معامله ايدوب كوچ ايلمك ويكرم كل كريم قوم
هر قومك كريمنه وجه مناسب اوزره توقير وتعظيم ايدرايدي حديث آخرده وارد اولديكه اذا اتاكم
كريم قوم فاكرموه وهو افضلهم دينا وحسبا ونسبا يعني سيزه بر قومك كريمي ورئيسي كلوركه
انكا اكرام ايديك زيرا اول كمسنه قومي بياننده دين حسب ونسب جهتندن افضللردر ويوليه
لام مكسوره نك تشديديله در عليهم ضمير مجرور قوم مذكوره راجعدر يعني هر قومك كريمي قومي اوزرينه
والي ورئيس نصب ايدرايدي زيرا في الحقيقه كريم اولان كمسنه تقديم واكرامه لايق اولور وعنوان حاكمه
هر قوم كريملرينه زياده اطاعت ايدوب نظام احواللري وجه حسن اوزره منتظم اولمغه باعث اولور
وفرومايه والي اولمق باعث اختلال امور دين ودنيا اولديغي ظاهردر ويحذر الناس ميرك
ديديكه يحذر اكثر روايتده يانك فتحي وذالك تخفيفيله واقع اولديكه حذردن مأخوذدر
احتراس وحفظ معناسنه در پس ويحترس منهم معناسنه اولور يعني نفسيني ناسك اذاسندن
ياخود كندودن نفرتلرندن حفظ ايدرايدي واكر يانك ضمي وذالك كسر وتشديديله اولورسه
ايكي مفعوله متعدي اولور اميد دركه بونده باس اولميه زيرا ماداميكه بر لفظي مستقل معنايه حمل ايتمك
ممكن اوله اوني اولان علي حده معنايه حمل اولنمقدر يعني رسول اكرم ناسك بعضيني بعضندن
تحذير ايدوب بر برينه حزم واحتياط ايله امر ايدوب وكندو دخي ناسدن احتراز ايدرايدي
ياخود ناسي الله تعالىنك عذاب وعقابندن تحذير ايدرايدي ياخود ناسي فتنه دن تخويف ايدر
ايدي وبعض روايتده ويحذر الناس الفتن واقع اولدي پس تحذير انذار معناسنه
اولور ويحترس احتراسدن مأخوذدر جوهري ديديكه تحرست من فلان واحترست منه
بمعنى اي تحفظت من غير ان يطوي واوك كسريله طيدن مأخوذدر بوكمك معناسنه
علي احد منهم بشره بانك كسري وشينك سكونيله طلاقت وجه وبشاشته فارسيده كشاده روئي
ايله تعبير اولنور ولا خلقه خانك ضمي ولامك ضم وسكونيله خويي معناسنه كه ولا حسن خلقه تقديرنده در
يعني رسول اكرم اكرامه همیشه ناسدن حذر اوزره ايدي لكن هيچ بريندن كوله يوزيني وحسن خلقني

منع

منع ودريغ ايتمز ايدي ويتفقد تفقددن مأخوذدر طلب وسؤال معناسنه تفقدك ديرلر طلبيني
عند غيبته معناسنه اصحابه يعني رسول اكرم اصحابنك حال غيبتلرنده سؤال ايدوب مريض اولور
ايسه عيادة ومسافر اولانلر ايچون دعا ووفات ايدنلري ايچون استغفار ايدرايدي ويسأل
الناس عما في الناس وناسك مابيننده واقع اولان شيئي نه دار ونه يوق ديو ناسدن سؤال ايدر ايدي
ظالمدن ظلم وتعدي واقع اولمش ايسه دفع ايتمك ايچون ويحسن سينك تشديديله تحسيندن مأخوذدر
حسنه نسبت ياحسنه حكم معناسنه الحسن ويقويه رسول اكرم حد ذاتنده حسن اولان شيئك حسنه
حكم ايدوب مستحسن اولانلري نسبه ايه استحسان ايدوب انك حسنيني دليل عقلي يا نقلي ايله تأييد ايدر ايدي
ويقبح بانك تشديديله تقبيحدن مأخوذ تحسين مقابلي القبيح ويوهيه هانك تشديديله توهيه دن
يا تخفيفي ايله ايهادن مأخوذدر تضعيف ايتمك معناسنه يعني حد ذاتنده قبيح اولان شيئك قبحي
ايله حكم ايدوب انك قبحيني بيان وضعفني عيان ايدرايدي حاصلي حسنك حسنني وقبيحك
قبحيني كتم واخفا ايتمز بلكه بريني بر وجهله تأييد ايدرايدي بعض نسخه ده يوهنه ياخود يوهنه
واقع اولديكه توهيه ويوهيه معنالري كبي معتدل الامر رفعيله روايت اولنديكه مبتدا محذوفك
خبريدر هو معتدل تقديرنده غير مختلف رفعيله ماقبلنك توكيدي حكمنده در يعني رسول اكرم
حوائجنده اعتدال اوزره اولوب امور مختلفه دكل ايدي حاصلي رسول اكرمك جميع افعالي واقوالي
بغايت اعتدال اوزره اولوب امور متخالفه واقوال متعارضه وافعال متناقضه اندن صدور
ايتمز ايدي زيرا اختلاف احوال اختلال عقلدن وخفتدن ناشيدر مخفي اولميه كه ظاهر سياق
معتدل حرف عطف ونصب ايله ماقبله معطوف اولمق اقتضا ايدر ايدي لكن اعتدال امر رسول
اكرمدن بر وجهله منفك اولميوب ماقبلنده مذكور اولان صفات كاهي متحقق وكاهي غير متحقق
اولمغله ماقبلندن قطع اولنديكه بو معنايه اشارت ايچون لا يغفل اكثر نسخ مصححه ده حرف عطف سز
واقع اولدي غين معجمه نك سكوني وفانك ضميله در مخافة ان يغفلوا يعني رسول اكرم صحابه نك
مصالحلرندن غافل اولميوب تذكير وارشاد ووعظدن غافل اولمز ايدي انلر كندو مصلحتلرندن
غافل اولورلر ديو خوفدن ناشي ويميلوا ميمك فتحي ولامك تشديديله ملالتدن مأخوذدر سآمت
ديو رغونلق معناسنه يعني دخي صيقلورلر ديو حاصلي رسول اكرم همیشه اصحابني امور
دينيه ودنيويه لري خصوصنده ارشاد وتذكير ايله تحريك وتنشيط ايدرايديكه تا امورلرنده
مجد وساعي اوله لر وتغافل ومسامحه ايتميه لر ديو لكل حال عنده عتاد عينك فتحيله عده وتهيئه

معناسنه در یعنی هر حال ایچون رسول اکرم هر شیئه حاضر و هر مراد ایچون بر حکم وادلۀ اسلام دن بر دلیل
مهیا ایتمش ایدی یاخود جمیع عبادات ایچون جهاد و غیری کبی رسول اکرم حاضره استعداد تام وار ایدی
لایقصر تقصیردن مأخوذ در بعض نسخه ده صادک ضمیله ضبط اولندی قصوردن مأخوذ اولمق
اوزره عجز معناسنه ومآل بردر وبعض نسخه ده واو عاطفه ایله واقع اولدی عن الحق ولایجاوزه
ورسول اکرم حقی اجراده تقصیر وحقی تجاوز ایتمز ایدی الذین یلونه ولی دن مأخوذ در قرب معناسنه
من الناس موصولک بیانی در خیارهم رفعیله مبتدانک خبریدر یعنی رسول اکرم ناسدن مقرب اولانلر
خیار ناس یعنی ناسک ایولری وخیره سی ایدنلری ایدی افضلهم رفعیله مبتدا عنده اعمهم رفعیله خبردر
نصیحة نصب ایله تمییزدر یعنی رسول اکرم عندنده ناسک افضلی غیرلره زیاده خیر مراد ایدن ایدی
واعظمهم عنده منزلة احسنهم مواساة معاش ورزق مثللو شیلرده مساوات معناسنه در
آسیته بمال مواساة دیرلر اگر مال ده کندویه ساوی ایله اصلنده همزه ایله ایدی تخفیف ایچون واوه
قلب اولندی وموازرة وزیردن مأخوذ در سلطانک معینی یاخود وزر وثقلنه تحمل ایدر
معناسنه بو مقامده مطلقا معاون مراددر یعنی رسول اکرم عندنده ناسک رتبه جهتندن اک
اعلیسی لطف ومدارا ونعمتده مشارکه جهتندن وضعفایه معاونه جهتندن احسن اولانی ایدی
قال قایل حسین در فسألته ضمیر منصوب علی یه راجع در عن مجلسه علیه السلام یعنی حسین دیدی که
پدرم علی دن رسول اکرمک جلوس وقیامده اولان کیفیتندن سؤال ایتدم فقال علی کان
رسول الله صلی الله علیه وسلم لایقوم ولایجلس الا علی ذکر یعنی علی جوابنده دیدی که
رسول اکرمک عادۀ کریمه سی بو ایدی که بر مجلسدن قالقمز وبر موضعه اوتورمز ایدی الا هر قالقوب
اوتوردقجه حضرت اللهی ذکر ایدر ایدی علی ذکر علی ذکر الله تقدیرنده در مضاف الیه ذکره
اولنمدیغی زیاده شهرتنه اعتماداً در واذا انتهی الی قوم جلس حیث ینتهی به علیه السلام
المجلس ولامک کسریله موضع جلوس وفتحیله جلوس معناسنه مصدر در وبو مقامده روایت
کسریله در یعنی رسول اکرم جلوس ایتمش بر قومه واصل اولدقده بر موضعه جلوس ایدر ایدی که مجلس
قرنبور رسول اکرم سببی ایله نهایه بولور وجمله دن اشاغی اوتورور ایدی ویأمر بذلک
وغیرلره دخی مجلسک نهایتنده جلوس ایله امر ایدر ایدی طبرانی وبیهقی شیبة بن عثمان دن
مرفوعاً روایت ایتدیلر که رسول اکرم بیوردیلر که سیزدن بریکوز بر مجلسه وارد اولسه اگر مجلسی توسیع
ایدوب بر موضع کوسترلر ایسه اول موضعه اوتورسون والا هر قنغی موضع خالی ایسه اول موضعه

اوتورسون یعطی کل جلسائه بنصیبه حرف باءنک مفعول ثانی یه دخولی توکید ایچون در بعضیلر اعطیته بابنک
مفعول ثانیسنه باءنک دخولی لغة قلیله در دیدیلر لهذا بعضیلر مفعول ثانی مقدر اولوب جار مجرور مقدرک صفتیدر
اولمسنه ذاهب اولدیلر که شیئا بنصیبه تقدیرنده در وجلسائه ده ضمیر مجرور رسول اکرمه وبنصیبه ده اولان
ضمیر مجرور مفرد جلسائه راجع اولدیغی لفظ کل جمعه مضاف اولدقده مراد جمعک هر فردی در دیدکلری قاعده یه
مبنیدر یعنی رسول اکرم جلسانه هر برینک نصیبینی ویروب هر کسک استعداد ورتبه سنه کوره معامله
ودلنوازلق ایدر ایدی لایحسب سیننک فتح وکسری جایزدر جلیسه علیه السلام ان احدا اکرم علیه علیه السلام
منه من نفسیه قوه سنده در یعنی رسول اکرم همنشیننه بر کونه لطف ایله معامله ایدر ایدی که هر همنشین
ظن ایتمز ایدی که بر فرد رسول اکرم عندنده کندودن اکرم اوله حاصلی هر جلیس دیر ایدی که رسول اکرم عندنده
بندن مکرم کمسنه یوقدر من جالسه علیه السلام او فاوضه مفاوضه دن مأخوذ در صاحب نهایه دیدیکه
مفاوضه مساواة ومشارکه معناسنه در وتفویض دن مفاعله در کویا هر کس کندو عندنده اولان شیئی
آخره تفویض ایتدی مبارک مفاوضه کاری رانون باکیسی دیدی بعضیلر راجعه فی حاجة دیو تفسیر ایتدیلر
وکلمه او تنویع ایچون در فی حاجة صابره ضمیر مستتر رسول اکرمه وضمیر منصوب موصوله راجع در حتی یکون
هو ضمیر مرفوع موصوله راجع در المنصرف نصب ایله یکونک خبریدر وضمیر فصل وخبرک تعریفی حصر
افاده ایدر یعنی رسول اکرم ایله بر کمسنه اوتورسه یاخود حضورلرینه کلوب حاجت عرض ایلسه رسول اکرم
زیاده صبر وتحمل ایدر ایدی واول کمسنه یه استثقال ایتمز ایدی حتی اول کمسنه کندو دونوب
کندنجه حاصلی اول کمسنه رسول اکرمک حضورلرندن عونه قدر چوق مکث ایتسه رسول اکرم آنی
استثقال ایتمز واخر الامر اول کمسنه قالقوب کیدر ورسول اکرم اول موضعده قالور ایدی
وعرض حاجت ایدن کمسنه ایله دخی بو منوال اوزره معامله ایدر ایدی ومن سأله حاجة لم یرده
دال مشدده نک فتح وضمی جایزدر الا بها او بمیسور من القول ورسول اکرمدن بر کمسنه
بر حاجت استه سه آنی ممکن ایسه ضو البدر آدا ایتمیوب مقتضی المرام عودت ایتدررلر ممکن اولمدیغی صورتده
قول لین ایله یا وعد ایله یا بر غیری طریق ایله تسلی ایدر ایدی قد وسع سین مخففه نک کسریله در
الناس الف لام استغراق ایچون ومنافقینه دخی شاملدر بسطه جود وکرمدن کنایه
یاخود مراد رسول اکرمک منبسط وکشاده روی اولمسیدر وخلقه ورسول اکرمک جودی یاخود
شفقت ودلنوازلغی وحسن خلقی عامه ناسه واصل اولمش ایدی زیرا عالمینه رحمت در فصار لهم
ابا پس رسول اکرم ناسک اب مشفقی منزله سنده اولدی وصاروا ضمیر جمیع اصحابه یا امته راجع در که

ناس آنلر دن عبارتدر عنده في الحق سواء وجميع ناس رسول اكرمك ابنا يه منزله سنده ولمغايه حق خصوصنده
هر بري رسول اكرم عندنده برابر ايدي ومقتضاي شرعده هيچ بر فردي بر فرده ترجيح اتمز ايدي
مجلسه مجلس علم وحياء وصبر وامانة ورسول اكرمك مجلسي عاليلري مجلس علم يعني قوة نظريه وقوة
عمليه نك تكميلنه متعلق علوم ومعارف مذاكره اولنور ومجلسلرنده اولان صحابه جمله ادب و
حيا ايله جلوس ايدر وصبر وتحمل اربابي ايديلر وهر نه كه اول مجلسده واقع اوله طاشره ده آني كمسنه
اشاعت ايتميوب امانه يكبي محافظه ايدرلر ايدي بعض نسخه ده علم موضعنده حلم واقع اولدي
ولا ترفع فيه الاصوات ورسول اكرم مجلسنده رفع صوت اولنميوب آهسته سويلشورلر ايدي قال
الله تعالى ولا ترفعوا اصواتكم فوق النبي ولا تؤبن تانك ضمي وهمزه نك سكوني وباء موحده نك
فتحيله ابن دن مأخوذدر عيب وتهمة معناسنه ميرك ديدي كه ابن باء موحده نك سكونيله تهمت
معناسنه در ابنت الرجل ديرلر بر وصف ايله توصيف ايتسه رجل مأبون بو صفت ايله حرف ولنه
جوهري ديديكه ابن دن مأخوذدر كه قوسك وترنده اولان عقده يه ودوكومه ديرلر كه قوس انكله معيوب
اولوب فاسد اولور فيه الحرم حانك ضمي وراء مهمله نك فتحيله حرمة لفظنك جمعيدر كه هتكي واشاعتي
حلال اولميان شيئه حرمة ديرلر يعني رسول اكرمك مجلسنده هيچ بر فردك عيبي سويلشلمز وهر كز
بر كمسنه يه تهمت اولنماز ايدي وحرم حانك وراء نك ضمه ايله دخي روايت اولنديكه حرادنسادر
حاصلي رسول اكرمك مجلسي بغايت پاك ايدي كه انده فحش كلام ومجلسي كراه لايوح ولمغالي كلمات
نامناسب واقوال نامعقول ذكر اولنماز ايدي ولا تنثى تانك ضمي ونونك سكوني وثاء مثلثه نك
فتحيله مضارع مجهولدر كه نثو دن مأخوذدر فاش وشايع معناسنه فلتاته فلتة نك جمعيدر
قاموسده ديدي كه الفلتة الهفوة يعني من غير روية ولا فكر ظهور ايدن كلام كه قصده مقارن
اولميه وضمير مجرور مجلس مزبوره راجعدر يعني غرض رسول اكرمك مجلسنده بر كمسنه دن خطا
بر سقط كلام صدور ايتسه اول كلامي اشاعت ايتميوب ستر ايدرلر وطاشره ده هيچ بر فرده حكايت
ايتمزلر ايدي نهايه ده ديديكه فلتات زلات معناسنه فلتة نك جمعيدر وديدي كه معناي
حديث بودر كه رسول اكرمك مجلسنده حكايه اولنه جق زله صدور ايتمز ايدي يعني هركز بر فردن
زله صدور ايتمز ايدي كه حتى حكايه اولنه ليس نفي قيد ومقيد مجموعنه متوجه اولور متعادلين
اهل مجلس بو بابده بري برنه موافق اولدقلري حالده يعني زله في كتم وستر خصوصنده جمله سي
يكدل ويكجهت ايديلر وتحملدر كه مقدر كانوا نك خبري اوله يعني اهل مجلس متساوي ايديلر

حسب

حسب ونسب جهتندن لكن يتفاضلون فيه بالتقوى مجلس مزبورده بعض صحابه نك بعض صحابه
اوزره فضيلتي واعتباري تقوي وتقوي يه متعلق اولان علم وعمل سببيله ايدي متواضعين
تواضع ايدجي اولدقلري حالده يعني رسول اكرمك مجلسنده خفض وخوشنودلري كبره مؤدي اولمميش ايدي
ومحتملدر كه مقدر كانوا نك خبري اوله يوقرون فيه الكبير ويرحمون فيه الصغير ومجلس مزبورده سن
جهتندن كبير اولانلره توقير وصغيرلره رحمت ايدرلر ايدي مصنف جامعنده انس دن تخريج ايتدي كه
من لم يرحم صغيرنا ولم يوقر كبيرنا فليس منا ويؤثرون ايثاردن مأخوذدر اختيار معناسنه
ذا الحاجة يعني حاجة صاحبي اولاني حاجت صاحبي اولميان اوزرينه ترجيح ايدوب انك حاجتنه
قضايه مبادرت ايدرلر ايدي ويحفظون الغريب وغريب الديار اولانلره اكرام ومراعات
ايدوب دلنوازلق ايدرلر ايدي يا خود مجلس مزبورده رسول اكرمدن استماع ايتدكلري فوائد غريبه و
علوم عجيبه نك حفظنده اهتمام ايدرلر ايدي والله اعلم الحديث الثامن حدثنا محمد بن عبد الله بن
بزيع باء موحده نك فتحي وزاء معجمه نك كسري بعده ياء مثناة تحتيه بعده عين مهمله ايله در
حدثنا بشر بن المفضل ضاد معجمه مفتوحه نك تشديديله در حدثنا سعيد عن قتادة عن
انس بن مالك قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لو اهدي مجهول صيغه سيله در
الي كراع كافك ضميله نهايه ده ما دون الركبة من الساق يعني صافدن زانودن اشاغي
اولان عضودر ديدي مغربده ديديكه كراع دوابده طوبوقدن اشاغي وانسانده زانودن
اشاغي اولان عضودر لقبلت يعني انس ديديكه رسول اكرم بيوردي كه اگر بكا كراع نامنده
اولان عضو حقير اهدا اولنسه حقارتنه نظر ايتميوب اللهه والله كك نعمتنه تعظيم ايچون آني قبول
ايدرايدم ديو بو خصوصده رسول اكرمك زياده تواضعنه واخلاق الهيه ايله متخلق اولدقلرينه
دليل ظاهر واردر زيرا حق سبحانه وتعالى حضرتلري حسنه قليله يه قبول وجزاء جزيل ايله مجازات
ايتمك عادة كريمه سي وشيوه كريمانه لري اولديغي وان تك حسنة يضاعفها ويؤت من
لدنه اجرا عظيما قول كريمي ايله بيان ايلدي ولو دعيت دعوة دن مأخوذ ماضي مجهولدر عليه
بعض نسخه ده اليه واقع اولدي لاجبت واگر بر كراعه دعوة اولنسم اجابت ايدرايدم
دعوة ايدن كمسنه حقير ودعوة ايتديكي نسنه صغير دخي اولورسه شرح السنه ده انس دن روايت
اولنديكه رسول اكرم گوك دكه عيادنه حماره سوار اولور ومملوكك دعوتنه اجابت ايدر وقوري
ارپه اوزرينه اوتورور وقوري ارپه اوزرنده اكل ايدر ايدي وبيوردي كه بر كراعه دعوت اولنسم

اجابت ایدرم وبر دواع ایدلنه قبول ایدرم • والله اعلم الحدیث التاسع حدثنا محمد بن بشار حدثنا
عبد الرحمن حدثنا سفیان عن محمد بن المنکدر علم وعلمده تابعی جلیل القدر ومستجاب الدعوة ادکنیه سی
ابو عبد الله المدنی در یوز اوتوز سکز سنه سنده وفات ایتدی عن جابر قال جاءنی رسول الله صلی الله
علیه وسلم یعودنی لیس براکب بغل ولا برذون بای موحده نک کسری و رای مهمله نک سکونی و ذال معجمه نک
فتحی بعده واو ونون ایله صاحب صحاح دیدیکه برذون دابه معناسنه در مؤنثی برذونه در معرب در
ترکی آت دیمکدر که مقابلی عربی در • وانثی سنه برذونه دیرلر • یعنی جابر دیدیکه رسول اکرم بنم عیادتمه کلدیلر
حضور وآته بنمیوب بلکه مزید ثواب ورب الارباب تواضع واصحابه زیاده اظهار محبت ایچون ماشی والمرفوع
حالده کلدیلر • بخاری اسناد مذکور ایله عبد الله بن محمد طریقندن سفیاندن تخریج ایتدی که مرضت مرضا
فاتانی النبی صلی الله علیه وسلم یعودنی وابو بکر رضی الله عنه وهما ماشیان فوجدانی اغمی علی فتوضأ
النبی صلی الله علیه وسلم ثم صب وضوءه علی فافقت مبرک دیدیکه بخاری روایتی رسول اکرم جابرک
عیادتنه ماشیا وارد قلرنده صریح در • بعض محدثینک صاحب مغرب قولنده بنا بغل وبرذونه راکب
اولمیوب بلکه غیر دابه یه راکب اولدیغی حالده کلدی دیدکلری معنایی بخاری حدیثی ابطال ایدر زیرا
حدیث کتابده بغل وبرذوندن خصوصیته بغل وبرذون مقصود دکلدر • والله اعلم
الحدیث العاشر حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن اخبرنا ابو نعیم مصغر صیغه سیله در حدثنا یحیی بن
ابی الهیثم العطار قال سمعت یوسف بن عبد الله بن سلام سیننک فتحی ولامک تخفیفیله
در • ابن حجر تقریبده صحابی صغیر در دیدی عجلی ثقات تابعین ده ذکر ایتدی بخاری صحبتینی اثبات
ابو حاتم نفی ایتدی لکن حدیث مذکور صحابی اولمه سنه دلالت ایدر • والعلم عند الله صاحب تهذیب
یوسف بن عبد الله بن سلام الصحابی ابن الصحابی وذکره البخاری والجمهور فی الصحابة
وصرحوا بانه صحابی وقال ابن ابی حاتم لیست له صحبة ولیس کما قال دیدی قال یوسف
سمانی رسول الله صلی الله علیه وسلم یوسف واقعدنی فی حجره حای مهمله نک کسر وفتحی لغه
در ترکیده قوجاق وفارسیده آغوش دیرلر ومسح علی راسی یعنی یحیی بن ابی الهیثم
دیدی که یوسف بن عبد الله بن سلامی اشتدم دیدیکه رسول اکرم بکا یوسف اسمیله تسمیه
ایتدی • وبنی قوجاغنه اوتورتدی • ومبارک الیله باشمی صفادی • طبرانیده دعا لی بالبرکة
لفظی زیاده ایتدی بو حدیث ده رسول اکرمک تواضعنه وصغار ایله اولان معامله وحسن خلقنه
بیان واردر • والله اعلم الحدیث الحادی عشر حدثنا اسحق بن منصور حدثنا ابو داود انبانا
الربیع

الربیع بن صبیح حدثنا یزید الرقاشی رای مهمله نک فتحی وقافک تخفیفیله در عن انس بن مالک ان رسول
الله صلی الله علیه وسلم حج علی رحل رانک فتحی وحای مهمله نک سکونیله قتب که ترکیده دوه سمری دیرلر
رث رانک فتحی وثای مثلثه نک تشدیدیله ترکیده اسکی وفارسیده کهنه ایله تعبیر اولنور وقطیفة جر ایله
رحل اوزرینه معطوف در کتاف تری نونک ضمی ورانک فتحیله ظن معناسنه در تمنها اربعة دراهم
یعنی انس دیدیکه رسول اکرم براسکی سمر اوزرنده حج ایتدی که سمرک اوزرینه بر کهنه قطیفه وضع اولنمش
دوه نک اوزرینه قونلمش ایدی بزم ظن وتخمینمزده سمر اوستنه وضع اولنان قطیفه نک بهاسی دورت
درهم ایتدی مخفی اولمیه که بو حدیث دلالت ایدر که قطیفه مزبوره نک قیمتی دورت درهم اوله واوایکی
انس دن روایت اولنان لا تساوی اربعة دراهم لفظی دلالت ایدر که قطیفه مزبوره نک قیمتی دورت
درهمه بالغ اولمیه لکن حدیث اولده اولان حدیث ثانیده اولان ظن وتخمینه منافی دکلدر • وبعض محدثین
دیدیلر که وهم ایتدکلری کبی واقعه متعدده دکلدر • زیرا علما رسول اکرم برکره حج ایتدی دیو اتفاق ایتدیلر حنفی دیدیکه
لفظ تری مجهولا نظن معناسنه ومعلوما نعلم ونعتقد معناسنه روایت اولندی • زیرا رؤیه رؤیة
بصریه اولسه ایکی مفعوله متعدی اولمز فلما استوت به علیه السلام راحلته قال علیه السلام لبیک
بحجة ولا سمعة فیها ولا ریاء فای تفصیلیه استواء ترکیده دوزلمک وطوغرلمق دیمکدر وجار ومجرور
راحله دن حال در یا خود با تعدیه ایچوندر لکن طیبی دیدیکه استواء لفظی با ایله متعدی اولمز بلکه الی ایله
متعدی اولور • راحله اول دوه در که سفره وتحمل اثقاله جادر اوله • مذکر ومؤنثی مساوی در وتا
مبالغه ایچون مزیده در • لبیک لفظی الب بالمکان دن مأخوذ در که مکاننده قایم اولدی معناسنه واصلنده
البیت علی خدمتک البابا بعد الباب ایدی که معناسی یارب سنک اجابتکده ومقام عبودیتکده
اقامت ایتدم اقامتدن صکره دیمکدر • سمعه وریانک معنالری اول بابده ذکر اولندی • حاصل معنی چونکه
رسول اکرم راحله سنه سوار اولوب راحله رسول اکرمه ملتبس اولدیغی حالده مستوی اولدی لبیک بحجة لا سمعة
فیها ولا ریاء لفظی تکلم ایتدی • یعنی کره بعد اخری یارب بن سکا اجابت ایدرم سمعه دن وریادن
عاری اولان حج ایله • والله اعلم الحدیث الثانی عشر حدثنا اسحق بن منصور حدثنا عبد الرزاق انبانا
معمر عن ثابت البنانی بای موحده نک ضمیله در وعاصم الاحول عن انس بن مالک ان رجلا خیاطا
دعا رسول الله صلی الله علیه وسلم فقرب له تقریب دن مأخوذ در • بعض نسخه ده فقرب الیه واقع اولدی
ثریدا علیه دباء قال فکان صلی الله علیه وسلم یاخذ الدباء وکان یحب الدباء یعنی انس
دیدی که بر درزی کمسنه رسول اکرمی دعوت ایدوب آنلر ایچون بر ثریدی حضورلرینه یقین کتوردی یعنی

لحم ایله یاخود شوروا ایله طبخ اولنمش اتمك كتوردیركه تریك اوزرنده قباغ واردی رسول اكرم قباقدن
اخذ واكل ایتمكه شروع ایتدی ورسول اكرم قباغی بغایة سور ایدی قال ثابت فسمعت انسا یقول
فما صنع لی طعام اقدر داللك كسریله در وقدرتدن مأخوذ جمله سی
طعامك وصفیدر علی ان یصنع مجهول صیغه سیله در فیه دباء الا صنع مجهول صیغه سیله یعنی
ثابت دیدی كه انسی اشتدم دیر ایدیكه رسول اكرم قباغی زیاده سودیكی ایچون بن دخی آنلره
متابعة التزام ایتدم كه بنم ایچون هر طعام طبخ اولنمز ایدیكه بن اول طعامه قباق وضع ایتمكه قادر اولمام
الا اول طعامه قباق وضع اولنور ایدی حاصلی بنم طعاملردن هر طعام كه اكا قباق ادخال ایتمك
ممكن اوله البتة اول طعامه قباق ادخال ایدرلر ایدی والله اعلم الحدیث الثالث عشر حدثنا
محمد بن اسمعیل البخاری كه صحیح صاحبی در حدثنا عبد الله بن صالح حدثنی معاویة بن صالح
عن یحیی بن سعید عن عمرة عینك فتحی ومیمك سكونیله در كتاب تعدیل وتخریجده دیدیكه عمرة
بنت عبد الرحمن عمر بن عبد العزیز دیدی كه حالا عایشه حدیثنی عمرة دن غیری بلور كمسنه قالمدی قالت
قیل لعایشة ماذا كان یعمل رسول الله صلی الله علیه وسلم فی بیته قالت كان بشرا من البشر
یعنی عمرة دیدیكه عایشه دن سؤال ایتدیلر كه رسول اكرم سعادتخانه سنده نه ایشلر ایدی دیو عایشه
جواب نده دیدیكه رسول اكرم بشر افرادندن بر بشر وسائر انلردن كبی بر انسان ایدی بو كلام
مابعدینه توطئه در یفلی ثلاثیدن اولورسه یضرب بابندن یانك فتحی وفانك سكونی ولامك كسریله فلی
دن مأخوذ اولور تفعیلدن اولورسه تفلیه دن مأخوذ اولور كه ایكیسی دخی ثوبنده حتی تفتیشندن
عبارتدر كه بیتلمك وقاسیده سیكشی حبتی لفظیله تعبیر اولنور من ثوبه یعنی سایر ناس كبی ثوابی
اكرمك ~~اوزرنده قطعا سیلك قونماز كندو مبارك الیله~~ جامه سندن بیت آرار ایدی تحقیق اولمیه كه اذیت
اولنه یكه رسول اكرمك اوزرینه قطعا سیلك قونماز دو اصلا بیت اذیت ایتمز لكن محتملدر كه رسول
اكرمك اثوابنده بیت بولنور لكن اذیت ایتمسون پس بو روایت حدیث مذكوره منافی دكلدر ویحلب
لامك كسر وضمی جایزدر حلبدن مأخوذدر كه تركیده صاغمق وقاسیده دوشیدندن دیرلر شاته
ورسول اكرم قیونینی كندو الیله صاغار ایدی ویخدم دالك ضمی وكسری جایزدر نفسه ورسول اكرم
كندو كندویه خدمت ایدوب مثلا ابدست وغسل اتدكده اعضاسینه كندو صو قوكر ایدی عایشه دن
بر روایتده كان یخیط ثوبه ویخصف نعله لفظی زیاده قیلندی یعنی رسول اكرم ثوبینی كندو الیله
تیكر ونعلینی كندو یاماز ایدی احمد روایتنده ویرقع دلوه یعنی دلوینی كندو الیله یامار ایدی

لفظی زیاده قیلندی والله اعلم وصلی الله علی محمد وآله وصحبه وسلم باب ما جاء فی خلق رسول الله
صلی الله علیه وسلم صاحب نهایه دیدیكه خلق خانك ضمی ولامك سكونی یاخود ضمیله سجیه وطبیعه
ومروة ودین در وحقیقتی بودر كه خلق انسانك صورة باطنه سی ایچون صورة ظاهره ایچون
خلق منزله سنده در وصورتین مذكورتین ایچون اوصاف حسنه واوصاف قبیحه واردر وصورة
باطنه یه متعلق اولان ثواب وعقاب صورة ظاهره یه متعلق اولان ثواب وعقابدن چوق قدر دیدی
وخلق مطلقا غریزیه وطبیعیه اولوب یاخود مكتسبه اولدیغی خصوصنده واقع اولان اختلافك
تفصیلی كتب اخلاقده بیان اولنمغله بو مقامده آنك بیاننه تصدی اولنمدی یعنی بو باب
رسول اكرمك خلقی حقنده وارد اولان احادیث شریفه بیاننده در مصنف بو بابده اون بش
حدیث ذكر ایلدی الحدیث الاول حدثنا عباس بن محمد الدوری حدثنا عبد الله بن یزید المقری
معلم القرآن معناسنه در حدثنا لیث بن سعد حدثنی ابو عثمان الولید عن سلیمان بن خارجة
بن زید بن ثابت قال دخل نفر جوهری دیدیكه لفظ نفر اوچدن اونه وارنجه اطلاق اولنور
كندی لفظندن مفردی یوقدر علی زید بن ثابت فقالوا له حدثنا احادیث رسول الله
صلی الله علیه وسلم یعنی خارجه دیدیكه بدرم زید بن ثابت حضورینه بر از كمسنه كلوب دیدیلر كه بزه
رسول اكرمك خبرلرندن اخبار وحكایت ایله قال ماذا احدثكم زید دیدیكه بن سیزه آنك خبرلرندن نه خبر
حكایت ایدهیم اگر رسول اكرمك جمیع افعال واقوال واحوالندن سؤال ایدرسكوز بو امر نه بحر لیست
كه پایانی وكناری واردر لكن بعض احوالندن سؤال ایدرسكوز قال كنت جاره زید دیدیكه بن رسول
اكرمك قومشوسی ایدم وآنك بعض احوالنه كركی كبی مطلع بو قولی زید ایله رسول اكرم میاننده اولان
اتصال صوری یه اشارتدر واتصال معنویه اشارت ایدوب دیدیكه فكان اذا نزل علیه الوحی بعث
الی فكتبته له پس همسایه سی اولمق تقریبی ایله عادة كریمه سی بو ایدی كه كندولرینه وحی نازل
اولدقده بكا آدم كوندروب چاغورلر ایدی بن دخی خاكپایلرینه واروب نازل اولان وحیی آنلر ایچون
یازار ایدم فكنا اذا ذكرنا الدنیا ذكرها معنا ومجلس شریفلرنده بز بری بریمز ایله امور دنیا
سویلشسك رسول اكرم بزم ایله امور دنیا سویلر ایدی دنیا ذكرندن مراد دنیانك
مدحیدر كه الدنیا مزرعة الآخرة مضمونی اوزره دنیا مدح اولنمغه لایقدر یاخود دنیاده
یاخود امور دنیایه متعلق مشاوره در كه جهاد وآلات جنك واسباب غزا كبی واذا ذكرنا
الآخرة ذكرها معنا وامور آخرة سویلشسك بزلر ایله سویلشوب آخرت احوالنه متعلق اموری

ترغیب و ترهیب کبی بره تفصیل ایدر ایدی واذا ذکرنا الطعام ذکره معنا و طعامه متعلق سوز فداکره
ایتسک مثلا طعامک نافعی ومضرتی و آداب اکل کبی بزم ایله بله سویلشوب نیجه حکم و فوائد بیان
ایدر ایدی فکل هذا کل رفعه روایت اولنوردی پس احدثکم جمله‌سی خبر و عائدی محذوف اولور اعلانه تکم
تقدیرنده عن النبی صلی الله علیه وسلم یعنی مذکور اولان امورک هر برینی بن سیزه رسول اکرمدن
روایت ایدرم و هر برینک صحتی عندمده و بو حدیثده رسول اکرمک حسن خلقنه و اصحابیله اولان
حسن معاشرتنه و خاطرلرینی تألیف و قلبلرینی جلب ایتمکه اهتمامنه و الحاصل آنلره کثرت مرحمت و وفرة
رأفتنه دلیل ظاهر واردر والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا اسحق بن موسی حدثنا یونس بن
بکیر تصغیر صیغه‌سیله‌در عن محمد بن اسحق عن زیاد ابی زیاد عن محمد بن کعب القرظی قریظه یه
نسبتدر که یهود مدینه دن قبیلهٔ معروفه‌در عن عمرو بن العاص اصول معتمده‌ده یانک حذفیله واقع اولمش
شیخ ابن حجر دیدیکه جمهور یا ایله کتابت ایدرلر و یانک حذفیله دخی لغتدر و لفظ عاص معتل اللام
دکلدر غازی و رامی کبی بلکه قاموسده مهموز اولندیغی اوزره اجوفدر زیرا دیدیکه والاعیاص
من قریش اولاد امیة بن عبد شمس الکبیر و هم العاص و ابو العاص و عیص و ابو العیص قال کان
رسول الله صلی الله علیه وسلم یقبل بوجهه وحدیثه علی اشر القوم میرک دیدیکه لفظ اشر بو
مقامده اصل اوزره جاری اولدی خیرا و شرا دخی بونلردر خیر و اخیر شر و اشر دخی دیرلر
لکن الف ایله استعمالی بغایه نادردر جوهری لغة ردیه‌در دیدی یتألفهم بذلک یعنی عمرو بن
العاص دیدیکه رسول اکرم مبارک یوزیله و کلامیله قومک بغایه شریرلرینه توجه و اقبال یعنی
لطف و کرم ایله نظر و نوازش وجهیله مکالمه ایدر ایدی و بو فعلدن مرادی قوم معهودی تألیف
و مدارا ایله کندویه مانوس و بو سبب ایله اسلام اوزرینه ثابت ایلمک ایدی اگرچه رسول اکرم اخیار ایله
دخی حسن معامله ایتمک عادتی ایدی لکن اشراره زیاده اقبال اتدکلری آنلر زیاده مدارایه محتاج اولدقلری
ایچوندر زیرا اخیار قومدن مانوسدرلر پس بو وجه اوزره یتألفهم ده اولان ضمیر جمع اشر قومه راجع اولور
زیرا معنی جمعدر و مطلقا قومه راجع اولمق محتملدر فکان فا تعقیبیه یا تفریعیه‌در یقبل بوجهه وحدیثه علی
حتی ظننت انی خیر القوم عمرو بن العاص دیدیکه رسول اکرم بکا دخی یوزیله و کلامیله اقبال و لطف ایدر ایدی بو مرتبه بکا
اقباللری بو زیاده‌سی بن ظن اتدم که بن قومک خیری و رسول اکرم عندنده بغایه مقبول اولام در رسول اکرمک
عمروه زیاده توجه اتدکلرینک سببی آنی دخی تألیف و مانوس ایتمک ایدی زیرا عمرونک اسلامی قریبا واقع
اولمشدی و بو عند غیر قومنک رئیسی ایدی فقلت یا رسول الله انا خیر او ابو بکر پس ظن مذکوره بناءً دیدیم که

یا رسول الله

یا رسول الله بن می خیرم یوخسه ابو بکر می فقال علیه السلام ابو بکر رسول اکرم جوابنده دیدیکه ابو بکر خیردر
فقلت یا رسول الله انا خیر او عمر پس دیدیم که یا رسول الله بن می خیرم یوخسه عمر می فقال عمر جوابنده
دیدی که عمر خیردر فقلت یا رسول الله انا خیر ام عثمان پس دیدیم که یا رسول الله بن می خیرم یوخسه عثمان می
فقال علیه السلام جوابنده دیدیکه عثمان خیردر فلما سألت رسول الله صلی الله علیه وسلم فصدقنی
ذلک تحقیقیله یعنی چونکه رسول اکرمه اشیاء مذکوره دن سؤال اتدم بنم سؤالمه جواب صادق و کلام حق ایله
جواب ویردی یعنی نفس الامری سویلیوب اصلا کیمسه نک طرفینی طوتمدی بعض نسخه‌ده صدقنی
بلا فاء واقع اولدیکه ظاهر اولان بودر زیرا لمانک جوابنده فا مشهور دکلدر اگرچه نحویون تجویز اتدیلر
لهذا بعضیلر لمانک جوابی محذوف قدر که ندمت یاخود حزنت تقدیرنده‌در دیدیلر پس بو وجه اوزره
فلوددت جواب مقدر اوزرینه معطوف اولور وددت دالک کسریله اجبت معناسنه‌در انی لم اکن
سألته حاصل معنی بودر که رسول اکرمدن سؤال اتدکده بکا درست جوابه ویردیکده سؤال اتدیکمه
نادم اولدم کاشکی سؤال اتمش اولمیه ایدم زیرا ظن اتدیکم شیئک خلافی ظهور اتدی کندن حیا اتدم
والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا جعفر بن سلیمان الضبعی ضادک
ضمی و بای موحده نک فتحیله ضبیعة بن قیسه نسبتدر عن ثابت عن انس بن مالک قال خدمت رسول
الله صلی الله علیه وسلم عشر سنین فما قال لی اف همزه نک ضمی و فاء مشدده نک فتحی و کسری و تنوین ایله و
تنوین سز جائزدر قاضی اف ماده‌سنده اون لغة واردر دیدی فانک ضم و فتح و کسری هر برنده
تنوین ایله تنوین سز که آلتی لغة اولور و همزه نک ضمی و فانک سکونی و همزه نک کسری و فانک
فتحی و افی و افه همزه نک ضمیله که اتضجر معناسنه اسم فعلدر راغب دیدی که اف اصلنده
استقذار و استکراه اولنان نسنه‌در قلامه ظفر کبی دها تضجر و استثقال اولنان شیئه
دخی دیرلر لذلک برشیء اتضجر و استکراه وقتنده دخی اطلاق اولنوب اف له دیرلر مفرد و تثنیه و جمع
و مذکر و مونثی مساویدر ابو الحسن الرمانی دیدیکه اف ماده‌سنده او توز طقوز لغة واردر و ابن عطیه
بر لغة دخی زیاده ایدوب تکمیل اربعین اتدی و ابن حجر دیدیکه التمش بش لغة استخراجی ممکندر تفصیلی
شرح میرکده در بیان اتمشلردر قط قافک فتحی و طانک ضم و تشدیدیله ماضیده واقع اولان نفیی تاکید
ایچوندر یعنی انس دیدیکه رسول اکرمه اون سنه خدمت اتدم بو قدر مدتده هیچ بر کره بکا متضجر اولوب
اف دیمدی معلوم اوله که معظم روایاتده انسک رسول اکرمه خدمتی اون سنه اولمق اوزره واقع اولمش
مسلم روایتنده التی دن والله لقد خدمته تسع سنین لفظیله واردر اولور محیی الدین نووی دیدیکه

ظن اولنورکه انسك ابتداء خدمتی مدتی مزبوره حیات سنه‌ا اولوقع اولمغله کاهی سنهٔ مزبوره‌یی کامل عد ایدوب
عشره وکاهی عد ایتمیوب تسع دیمش اوله شیخ ابن حجر دیدیکه روایتلر مابیننده مغایرت یوقدر
زیرا انسك رسول اکرمه ابتداء خدمتی رسول اکرم مدینه‌یه کلوب وانسك والده‌سی ام سلیمی ابوطلحه‌یه
تزویج ایتدکدن صکره‌در صحیح بخاریده انس دن روایت اولنمشدرکه رسول اکرم مدینه‌یه ابتداء تشریفلرنده خدمتکار
اولمغه اوکی بابام ابوطلحه بنم الیمدن یاپشوب رسول اکرمه خدمت ایچون تسلیم ایتدی وبو حدیثده واقع
اولدیکه ابوطلحه دیدیکه انس بیوك کوزلی کیسه وزیرك قولوکوزدر وجناب شریفلرکه حضر وسفرده خدمت
ایتسون وابوطلحه‌نك سفر مذکوردن مرادی بخارینك مغازیده انس دن روایت ایتدیکی اوزره که انس
دیدیکه رسول اکرم خیبر غزاسنه توجه ایتدکلرنده ابوطلحه‌یه دیدیکه یا اباطلحه بکا شو سفرده خدمت ایتمکه صالح
بر خدمتکار بیدا ایله ابوطلحه دخی بنی کتوروب رسول اکرمك خدمتنه تعیین ایتدی پس حدیث ثانی
اقتضا ایدرکه انسك رسول اکرمه خدمتکار اولدیغی رسول اکرمك مدینه‌یه تشریفلرندن التی
ییل ویدی آی مرور ایتدکدن صکره غزوهٔ خیبر سنه‌سی اولمش اوله وحدیث اول اقتضا ایدرکه
رسول اکرمك مدینه‌یه ابتداء تشریفلری وقتنده اولمش اوله وشو وجهله جواب ویردیلرکه
رسول اکرم غزوهٔ خیبره توجه ایتدکلرنده ابوطلحه‌دن خدمتکار طلب ایتدیکی انس دن مستغنی وانس دن
سفرده خدمته زیاده قادر خدمتکار ایدی پس ابوطلحه انسك سفرده خدمته اقتدارینی
حس ایتمکله انسی کتوروب سفر مزبورده رسول اکرمك خدمتنه تعیین ایتدی لهذا انس
مغازی حدیثنده خدمته فی الحضر والسفر دیدی ودخی رسول اکرم مدینه‌یه کلوب برایکی آی
صکره ام سلیمی ابوطلحه‌یه تزویج ایتدکلرینك سببی بو ایدیکه انسك باباسی حیاتده ایکن والده‌سی
ام سلیم مزبوره اسلامی قبوله مبادرت ایدوب باباسی اسلامدن ابا ایتمش ایدی قضایا بر حاجت
ایچون مدینه‌دن طشره چیقدقده بر عدوسی منترصد کمین فرصت اولمغله بلا امان آنی قتل ایدوب
ام سلیم محلوله اولدقلرندن ناشی ابوطلحه ام سلیمه طالب اولدی لکن ابوطلحه دخی اسلامی
قبول ایتمامش ایدی ام سلیم دیدی که اکر بنی تزوج غایه مطلوبك ایسه اسلامی قبول ایتسون
والا بو سوددن فارغ اولسون دیو شرط ایتمکله ابوطلحه دخی اسلامی قبول ایدوب مابینلرنده
عقد ازدواج منعقد اولدی پس بو تقدیر اوزره انسك رسول اکرمه خدمتی طقوز سنه کامله و
بر قاچ آی مقداری مدت اولمغله کاهی کسر مذکوری جبر ایدوب اون ییل وکاهی اسقاط ایدوب
طقوز ییل خدمت ایتدم دیدی والله اعلم وماقال لی لشیء صنعته لم صنعته ولا لشیء ترکته لم ترکته

ومدة

ومدة خدمتمده بعضی لایق اولمین ایش ایشلدکمده رسول اکرم بکا بو ایشی نیچون ایشلدك ولایق اولان
ایشی ترك ایلدکمده بکا بو ایشی نیچون ایشلمدك دیو عتاب ایتمدی مخفی اولمیه که لایقی ترك وغیر لایقی فعل
خصوصنده عتاب ایتمدکلری امور دنیایه متعلق اولان خصوصلرده مخصوصدر والا شرعا فعلی لازم اولان شیء ترکی
وترکی مهم اولان شیء فعلی خصوصنده مسامحه بیورمزلردی ودخی لایق اوزره عتاب وتنبیه بیورریلردی زیرا
امر بالمعروف ونهی عن المنکر بابنده رسول اکرمك اهتمام کلیلری اولدیغی محتاج بیان دکلدر وابن الجوزی
کتاب الوفاده علی بن زید طریقندن سعید بن المسیب دن انس دن روایت ایتدیکه بن رسول اکرمه بونجه ییللر
خدمت ایتدم بنی بر کره اورمدی وهرکز بنی دوکمدی وبکا قطعا تعبیس ایتمدی وبکا بر نسنه امر ایدوب اول
امرده تکاسل ایتدکمده بکا عتاب ایتمدی واکر اهلی عتاب ایتمك مراد ایتسه‌لر الحتمك الفدن کلسه تکاسل
ایتمز ایدی دیو منع بیورر ایدی وبو حدیث دن استفاده اولنورکه فوت اولان خصوصی ایچون عتاب لایق دکلدر
زیرا بر دفعه ترك اولنه دفعهٔ اخری ده احتیاج اولورسه تدارکی ممکندر وفائتهٔ سببی لسانی زجر ودمدن حفظ
وخدمتکارك خاطرینه رعایت ایله ایلاف اینارسه سبب اولور وکان رسول الله صلی الله علیه وسلم من
احسن الناس خلقا میرك دیدی که خلقا بزم ضبطمزده خانك ضمیله‌در زیرا مقصود رسول اکرمك حسن
معاشرتندن اخباردر یعنی رسول اکرم بهجت خلق وخوی جهتندن ناسك احسنی جمله‌سندن ایدی
مخفی اولمیه که من تبعیضیه اقتضا ایدرکه رسول اکرم حسن خلقده بعضی ناسه مشارك اوله لهذا التفضیل
کلمهٔ من زائده وارد دیدیلر لکن زید من افضل علماء البلد کلامنده زید علماء بلد ایله افضلیتده مشارك
اولمق لازم دکلدر زیرا مراتب افضلیت متعدده ومتفاوته اولمغله زید افضلیت مراتبندن رتبهٔ عالیه‌یه
بالغ اولوب نفس افضلیتده مشارك ومرتبهٔ مزبوره‌ده احدی ایتمکله مفارق اولمق ممکندر مثلا زید
من اغنیاء مصر دینه‌جك مراتب غنا متفاوته اولمغله زید اغنیاء مصرك جمله‌سندن زیاده غنی اولمق جایزدر
معهذا ابو معاودن لفظ کان دوام واستمرار معناسینی مفید اولوب رسول اکرم بهیمت اقسینه مذکوره ایله
موصوف اولمه‌سینی افاده ایدر وسائر احسن اولانلر بر وقتده صفت معهوده ایله موصوف اولورسه وقت
اخرده موصوف اولمازلر پس رسول اکرم مراتب افضلیتده رتبهٔ علیایه بالغ اولمش اولور فاحفظ هذا و
دخی لفظ خلقا خانك ضمیله اولمق ماقبلنه انسب لکن فتحیله مابعدنه اوفق در لکن فی التحقیق فتح خا ایله
حسن خلق ضم خا ایله حسن خلقی مستلزمدر زیرا قاعده مقرره‌در که اعتدال مزاج صفاء النفس وجوده
فی جی مستتبع در حسن بصری دیدیکه حسن خلقك حقیقتی بذل احسان وایذاء منع وطلاقت وجه‌در ولا
مسست بینك کسری دخی جایزدر خزا خاء معجمه نك فتحی وزاء معجمه نك تشدیدیله منهاج اللغه‌ده

فنك اصلنده بر دابه نك اسمی ایدی صکره انك جلدندن یاپیلان قلوی کورکه دخی اتدیلر • صاحب نهایه خز دوکی
ایله ایپکدن طوقنمش ثوب در دیدی ولا حریرا حواد خالص ایپکدر قط ولا شیئا تعمیم بعد التخصیص در •
کان ده ضمیر مسکه مذکوره کلّ واحد اعتباریله راجع در الین من کف رسول الله صلی الله علیه وسلم و دخی
انس دیدیکه هرکز بن خز و حریر بلکه هیچ بر شیئه یاپشمدم که رسول اکرمك مبارك الندن یومشاق اوله •
بلکه رسول اکرمك مبارك کفی مذکوره لردن یومشاق و لطیف ایدی ولا شممت میم اولانك کسریله و فتحیله
شمّ دن مأخوذ در میم مشدّدیله قوقمق و فارسیده بوییدن ایله تعبیر اولنور مسکا قط ولا عطرا اطیب
خوشبوی دیمکدر • بس تعمیم بعد التخصیص قبیلندن اولور کان اطیب من عرق رسول الله صلی الله علیه وسلم عرق
عینك و رانك فتحیله در و فارسیده خوی معناسنه در • یعنی هرکز بن مسك و عطر قوقمدم که رسول اکرمك
دن تنندن کلن اولهٔ • بلکه رسول اکرمك دری مذکورلردن کوزل قوقولی ایدی • بخاری انس دن تخریج ایتدیکه
رسول اکرم خلقا و خلقا ناسك احسنی و ناسك زیاده کرم و جود صاحبی و ناسك زیاده
اشجع و دلاوری ایدی • علماء کرام دیدیکه انس اوصاف ثلاثهٔ مذکوره اوزرینه قصر ایتدیکی اوصاف
ثلاثهٔ مزبوره امهات اخلاق اولدیغی ایچون در • زیرا انسانده اوچ قوه وار در • اولا قوهٔ غضبیه
که کمالی شجاعت در • ثانیا قوهٔ شهویه که کمالی جود و سخاوت در • ثالثا قوهٔ عقلیه که کمالی حکمت ایله
ناطق اولمق در • و بو معنایه انس احسن الناس قولی ایله اشارت ایتدی • زیرا احسن خلقت
اعتدال مزاجدن ناشی در • و اعتدال مزاج صفای نفسه باعث در که جوده قریحه دن عبارتدر که اندن
حکمت نشأت ایدر • بعض نسخه ده عرق موضعنده عرف واقع اولدی عینك فتحی و رانك
سکونی بعده فا ایله ریح طیب معناسنه • والله اعلم الحدیث الرابع حدثنا قتیبة بن سعید و
احمد بن عبدة الضبی المعنی واحد یعنی تحدیثلرینك جانبی بردر قالا حدثنا حماد بن زید عن سلم
سینك فتحی و لامك سکونیله در العلوی عینك و لامك فتحیله در عن انس بن مالك انه
رسول الله صلی الله علیه وسلم [illegible] کان عنده علیه السلام رجل به اثر صفرة قال انس وکان
رسول الله صلی الله علیه وسلم لا یکاد یواجه احدا بشیء ای الرجل قال علیه السلام للقوم لو قلتم
له یدع هذه الصفرة بولجه مواجهه دن مأخوذ در • یوزه قارشو سویلمك معناسنه در و کلمهٔ لو تمنی ایچون در
شرطیه اولمق دخی محتملدر که جوابی محذوف در • لکان حسنا تقدیرنده • یدع براق معناسنه در • یعنی
انس دیدیکه بر کون رسول اکرمك یاننده بر کمسنه کلوب اوتوردی که اوزرنده طیب خلوق زعفراندن سوزمك
دن ناشی صارولق علامتی وار که سودیلی یشلك ایزی اولمشدی • انس دیدیکه رسول اکرمك

(margin:) الله بیدی • یکرهه فلما قام

اکثریا

اکثریا عادتی بو ایدی که هیچ بر خود دن مکروه اوله جق نسنه یی یوز یوزه قارشو سویلمزدی • یعنی یوز یوزه دوه دیمزدی
پس هذا اثر بو کمسنه یه دخی سویلمدی • و بو مجلسدن قالقوب کیتدکدن صکره حاضر اولان اصحابه دیدیکه کاشکی
شو کمسنه یه سویلیه ایدیکز که صاری نسنه سوردیکی ترك ایده ایدی • عبد الله بن عمرو بن العاص دن روایت
اولندیکه بر کون رسول اکرم بنم اوزریمده ایکی ثوب کوردیکه عصفر بویاسیله بویانمش ایدی • بیوردیلرکه بو ثوبلری
ترك ایله زیرا کفار ثوبی در • بر روایتده وارد اولدی که عبد الله دیدیکه یا رسول الله بو ثوبلری غسل ایدوب
بو یاسنی ازاله ایده یم • رسول اکرم بیوردیلرکه یوق یوق یا عبد الله آتشه یاق • و بو حدیث لبس معصفر حرام در
دیو بعض علمانك مذهب اولدقلری قولنه دلیل در • ابو داود عمار حدیثندن تخریج ایتدیکه بر کیجه خانه مه کلدیم
و الارم صوقوتدن چتلامش ایدی • اهلیم الیمه زعفراندن ایله بلمچ یاغ سوردی • صباح اولوب قوم رسول اکرمك
حضورینه واروب سلام ویردیم سلامی رد ایتمدی • و غیری زماننده ایتدیکی کبی مرحبا دیمدی • و دیدیکه
شو شیئی الکدن غسل ایله • ابو داود دخی نقل ماکان یواجه احدا بشیء یکرهه لفظیله روایت ایتدیکه
عبد الله بن عمرو بن العاص حدیثی بو روایتی مؤید در • و رسول اکرم عبد الله بن عمروده تنبیه ایتدیکی مواجهه
ایتدکلری امر حرام اولدیغنده و حدیث بابده واقع اولانلر معامله لری امر مکروه اولدیغنه محمولدر • اکر حرام اولسه
ایدی و بو شخص مجلسدن قالقوب کیتدکجه صبر ایتمیوب مواجههٔ منع و نهی ایدرلر ایدی • والله اعلم
الحدیث الخامس حدثنا محمد بن بشار حدثنا محمد بن جعفر حدثنا شعبة عن ابی اسحق عن ابی عبد الله الجدلی
جیمك و دالك فتحیله جدیله قبیله سنه نسبت در • و اسمه عبد بن عبد عن عائشة انها قالت لم یکن
رسول الله صلی الله علیه وسلم فاحشا قول و فعلده اولانلر بالطبع فحشه شامل در اکرچه قولده استعمالی شایع در
ولا متفحشا خلقی و کسبی اولان فحشده تکلفدن عبارتدر که فحشده قصد و تعمد ایله تکلف معناسنه
در • یعنی عائشه دیدیکه رسول اکرم طبعا و تکلفا قول و فعلنده فحش و قبیح ایتمز ایدی • داود دخی
دیدیکه قبیح سوز سویلمز • و خلقی کولدرمك ایچون فحش استعمال ایتمز ایدی دیمکدر • بعض اهل لغت
دیدیلر که فاحش حدینی تجاوز ایدن شیئی در • و فواحش مقابح دیمکدر • نهایه فاحشه اطلاق
اولنور • میرك دیدیکه حدیث مذکورده فاحشدن مراد قول و فعلنده فحش صاحبی دیمکدر •
ولا صخابا صاد مهمله نك فتحی و خاء معجمه نك تشدیدیله صخب دن مأخوذ در • صیغه مبالغه در • آواز ایله چاغرمق
معناسنه • صخب دخی سین ایله بو معنایه در • حنفی بعض نسخه ده ولا سخابا واقع اولدی دیدی •
صاحب نهایه دیدیکه صخب صاد ایله و سخب سین ایله صیحه و فتنه ده اصواتك اضطرابندن عبارتدر •
فی الاسواق سوقك جمعی در که بیع و شرا اولنان موضعدرکه چارشو لفظیله تعبیر اولنور • یعنی

رسول اکرم چارسو و بازارده زید وعمرو ایله خصمه ایدوب رفع صوت ایتمز ایدی و لفظ صخاب اگرچه
مبالغه صیغه سیدر لکن بو مقامده مقصود نفیده مبالغه در مبالغه فی نفی و اصل صخبی اثبات
دکلدر حاصلی هرگز صخب ایتمز ایدی دیمکدر نته کیم وما انا بظلام للعبید قول کریمنده ارباب تفاسیر
مقصود اصلی ظلمی نفی و نفی ظلمده مبالغه در دیدیلر تحقیق اولمیه که فی الاسواق قیدی احترازی اولمیوب
ظاهردر زیرا رسول اکرم قرآن عظیم قراءة ایتدکده و حال خطبه ده مجلسنده بعیده اولانلره اسماع ایچون
رفع صوت ایدر ایدی لکن طیبی کلامندن فهم اولنور که مقصود صخابیه و سوقده اولمق مجموعینی
نفیدر حاصلی رسول اکرم نه چارسو و بازارده چیغارر ایدی و نه خلق ایله خصومت ایدوب رفع صوت
ایدر ایدی لا اری شفا شرحنده دیدی که مقصود رسول اکرمدن اصل صخبی نفیدر زیرا اسواق
خلقنک رفع صوت ایده جکی محللردر رسول اکرم بویله موضعده رفع صوت ایتمدکده سایر مواضعده رفع
صوت ایتمدیکی بالطریق الاولی در **ولا یجزی** یانک فتحی و جیمک سکونی و زانک کسری بعده یا ایله جزادن
مأخوذدر مکافات معناسنه **بالسیئة السیئة** یا مبادله و مقابله ایچوندر و سیئه اصلنده سیوئه
ایدی اساءتدن مأخوذدرکه کیمسه نک ایلکنی دیو تعبیر اولنور یعنی رسول اکرم سیئه نی سیئه ایله مقابله
ایتمز ایدی بدی را بدی سهل باشد جزا اگر مردی احسن الی من اسا **ولکن یعفو ویصفح**
یعفو عفودن مأخوذدر درونده جرمدن تجاوز معناسنه و صفح اصلنده صفحه وجهدن چویرمک
و جرمک مثلا یوزینه باقمق معناسنه در لکن بو مقامده سیئه جی سیئه ایله مقابله دن و انتقامدن اعراضدن مراددر
یعنی رسول اکرم سیئه جی سیئه ایله مقابله ایتمدیکی حالت عجزدن دکل ایدی بلکه قادر ایکن درونده جرمی
عفو و ظاهرا انتقامدن اعراض ایدر ایدی والله اعلم **الحدیث الثامن حدثنا هرون بن اسحق الهمدانی**
میمک سکونی ایله در **حدثنا عبدة عن هشام بن عروة عن ابیه** که عروة بن الزبیردر **عن عائشة**
قالت ما ضرب رسول الله صلی الله علیه وسلم بیده شیئا قط الا ان یجاهد بعض روایتده
الا ان یضرب واقع اولدی **فی سبیل الله** یعنی عائشه دیدی که رسول اکرم هرگز قتلدن بر وقتده
مبارک الیله بر انسانه ضرب ایتمدی مگر فی سبیل الله جهاد وقتنده اوله زیرا رسول اکرمک شجاعتی
درجه کماله بالغ اولمش ایدی غزواتده الیله انسانه ضرب ایتدی حتی یوم احدده ابی بن خلفی
قتل ایتدی مخفی اولمیه که جهاد فی سبیل الله دن مراد فقط کفار ایله مجاهده دکلدر بلکه بو معنا
اجراء حدود و تعزیرده داخلدر زیرا رسول اکرم کاهی حد و تعزیر وقتنده کندو الیله ضرب ایدر ایدی
ولا ضرب خادما ولا امرأة و رسول اکرم بر خدمتکاری و بر زوجه سینی ضرب ایتمک واقع اولمدی بو کلام

تخصیص

تخصیص بعد التعمیم قبیلندندر شانلرنه اهتمام و ترحم ایچون زیرا خادم و زوجه عادتا ضرب اولنه کلمشدر پس
خادم و زوجه نی اقتضا ایتدکده اگرچه ضربی جایزدر لکن اولی و اولا عدم ضربیدر لکن ولوک تأدیب
ایچوندر زیرا ولدی ضربک نفعی بنه ولده راجعدر پس عفوی مندوب اولمز و خادم و زوجه نک
ضربنک نفعی ضاربه راجع اولمغله آنده حظ نفس واردر پس ترکی مندوب اولور هوای نفسه مخالفت ایچون
والله اعلم **الحدیث السابع حدثنا احمد بن عبدة الضبی حدثنا فضیل بن عیاض عن منصور**
عن الزهری عن عروة عن عائشة قالت ما رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلم منتصرا
انتصاردن مأخوذ اسم فاعلدر انتقام معناسنه **من مظلمة** لامک کسریله ظالمدن طلب اولنان
شیئک اسمیدر مثلا ظالم بر کیمسه نک بر شیئنی اخذ ایدوب اول کیمسه شیئی ظالمدن طلب ایتسه
اول شیئه مظلمه دیرلر و لامک فتحیله ظلم یظلم نک مصدریدر ظلم معناسنه که شیئک محلنک غیریه
وضعیدر عبارتدر بعضیلر کسر و فتحیله ظلم معناسنه در دیدی و کلمه من اجلیه در **ظلمها** لفظ مجهول صیغه سیله
قایم مقام فاعلی رسول اکرمه و ضمیر مؤنث مظلمه یه راجعدر ظلمها تقدیرنده زیرا ظلم مفعول واحده متعدی
اولور بعضیلر ضمیر مؤنث مظلمه یه راجع اولمغله ظلم مظلمة قوه سنده ضمیر مذکور مفعول مطلق منزله سنده
اولور دیدیلر **ما لم ینتهک** مجهول صیغه سیله انتهاکدن مأخوذدر و نهک محارمی ترکک و عقوبتده
مبالغه معناسنه در **من محارم الله شیء** محارم محرمک جمعیدر حرام و حرمت معناسنه و حقیقتی موضع
الحرکه دیمکدر پس بو وجه اوزره محارم اسم مکان اولور بعضیلر اسم مفعول معناسنه مصدر میمی در
دیدیلر صاحب مظهر دیدیکه انتهاک محارم الله دیرلر بر کیمسه الله تعالینک حرام ایتدیکی فعلی ایشلسه و قاضی
عیاض دیدیکه نهک محارم الله الله تعالینک حرام ایتدیکی شیئی ارتکاب ایتمکدن عبارتدر حاصل معنی
بودرکه عائشه دیدیکه بن رسول اکرمی کورمدم که کندویه ظلم اولنان مظلمه سببیله ظالمدن انتقام
قصد ایتمش اوله مادام محارم اللهدن بر شیئه هتک واقع اولمدقجه مثلا بر کیمسه رسول اکرمه جور
ایتسه اول جورک ضمننده الله تعالینک حرام ایتدیکی شیئی ارتکاب بولنمز ایسه رسول اکرم جور ایدن کیمسه دن
عفو ایدر ایدی بخاری روایت ایتدی که بر اعرابی رسول اکرم حضورینه ایکی دوه ایله کلدی رسول اکرمک
رداسنی یاپشوب بر مرتبه چکدی که ردانک یاقه سی مبارک بوینلرنده اثر ایتدی و کستاخانه
دیدیکه بنم شو دوه لریمک برینه خرما و برینه شعیر یوکلت کندو مالکدن و پدرکدن و باباک مالندن
ویرمزسین دیو خشونت ایتدکده رسول اکرم کولدی و لعرابی نک دوه لرینه خرما و شعیر
تحمیل ایتدی کونک لبید بن الاعصم رسول اکرمه سحر ایدوب رسول اکرم مطلع اولمش ایکن انتقام

صدونده اولمدي زيرا بو مقوله لرده حق آدمي در عفو ايدرسه فقط اولور لكن جور جر بو رحقوق اللّه
متعلق اولورايسه عظيم غضب ايدرايدي نته كيم عايشه ديديكه **فاذا انتهك من محارم اللّه جلّ شيء كان**
من اشدهم في ذلك غضبًا يعني ظلم مذكور ضمننده محارم اللهي هتك بولونورايسه رسول اكرم اول
خصوصده غضب جهتندن ناسك اشدندن اولورايدي يعني بو خصوصده زياده غضب ايدرايدي
ومن اشد لفظنده اولان كلمهٔ من سابقا من افضل الناس خلقا لفظنده اولان من قبيلندن
در اول مقامه مراجعت اولنه مخفي اولميه كه رسول اكرم ابن خطل مقتلونك قتلنه فرمان ايتديكي مجرد
رسول اكرمه اذيت ايتدكلري ايچون دكل ايدي بلكه اذيت ضمننده هتك محارم اللّه بولنديغي ايچون ايدي
لهذا الفضيل ديديلركه ظالمدن انتقام ايتدكلري ظالمك ظلمي كعزه مؤدي اولمديغي صورتده محمول در
اكر سؤال اولنور ايسه كه رسول اكرمه اذيت محارم اللهي هتكي مستلزمدر ورسول اكرمه ظلم ايتمك
انكا ايذادر ورسول اكرمه ايذا اللّهه ايذادر • شو وجهله جواب ويريلوركه رسول اكرمه ايذا مطلقا
كفر دكلدر زيرا كاهي خشونت طبع صاحبي مسلمدن رسول اكرمه ايذا واقع اولدقده رسول اكرم اول
كمسنه يي تكفير ايتميوب بلكه عفو ايدرايدي ومنافقلرك اذيتني عفو ايتديكي خلقي كندوددن تنفير
ايتميوب رسول اصحابني قتل ايدر ديو كفت وكويه باعث اولمسون ايچون ديدي وكافر
معاهددن مسامحه ايتديكي قلبلرينه تاليف وانباسي مصلحتي ايچون ايدي وكافر حربي دن مسامحه
ايتديكي حربي احكام شرعيه يي التزام ايتديكي ايچون ايدي • **وماخير** عليه السلام مجهول صيغه سيله در
بين امرين الا اختار ايسرهما مالم يكن اثما فاثما اثم معناسنه در نته كيم صحيحين ده مالم يكن
اثما لفظيله واقع اولدي كه اثم معصيت معناسنه در يعني ودخي رسول اكرم ايكي امر مابيننده تخيير
قيلنمدي الا اول ايكي امرك آساننى اولانني اختيار ايدرايدي • مادام كه اول آسان اولان امر معصيت
اولمديجه پس اكر معصيته مؤدي اوله جق ايسه آساني دخي اختيار ايتمز ايدي نووي قاضي دن
نقل ايتديكه محتملدر كه تخيير حضرت اللّه طرفندن اولوب ايكي عقوبته مؤدي اولان شيده ياخود
كفار ايله مقاتله واخذ جزيه مابيننده ياخود امتي حقنده عبادتده مجاهده واقتصاد مابيننده
تخيير ايتسه رسول اكرم امور مذكوره نك آساني اولانى طرفي اختيار ايدرايدي • وعايشه نك مالم يكن
اثما قولي منافقين وكفار تخيير ايتديكي صورتده متصوردر • اما تخيير اللّه طرفندن يا مسلمين طرفندن
اولورسه استثناء مذكور منقطع اولور • ابن بطال ديديكه تخيير مذكور اللّه طرفندن دكلدر زيرا حضرت
اللّه رسولني بر طرفي معصيت اولان خصوصده تخيير ايتمز • مكر بر امر دنيويده تخيير ايدوب كه بر طرفي معصيته
مؤدي

مؤدي اوله مضطرب اولمق كبي مثلا بر كمسنه كندو نفسنه عبادتدن بر شيئي ايجاب ايدوب اول عبادتي اشلمكه
ميثاق ايتدي لكن طاقت كتوره ميوب عاجز اولدي قهذا رسول اكرم رهبانيتدن نهي ايتدي
ابن التين ديدي كه مراد دنيا امورنده تخييردر زيرا آخرة اموري نه قدر صعب اولورسه ثوابي عظيم اولور
ابن حجر ديدي كه امر مذكوردن مراد امور دنيادر مالم يكن اثما قولي بو معنايه دلالت ايدر زيرا امور دينده
اثم اولماز • وخير لفظي مجهول صيغه سيله ذكر اولنوب فاعلي ابهام اولنديغي تخيير اللّه طرفندن ومخلوق
طرفندن اولديغنه تعميم ايچوندر والبته استسهال معناسنه در واثمه مؤدي اولوب واثمه مؤدي اولميان
امر مابيننده تخيير مخلوق طرفندن ظاهردر لكن اللّه طرفندن مشكلدر زيرا اللّه طرفندن تخيير
البته ايكي جايز مابيننده اولوب هيچ بر طرفنده اثم متصور دكلدر مكر اثمه مفضي اوله جق امر مابيننده
تخيير ديمك اوله مثلا حضرت اللّه رسول اكرمي تخيير ايتدي كه آنك ايچون كنوز الارضي شو وجهله فتح ايده
كنوز مزبوره يه اشتغال ايله محتملدركه فراغ بال ايله عبادته مداومت ايده ميه ياخود فقط دنيادن
كفاف مقداري اخذ ايده پس بو ايكي امردن رسول اكرم كفاف مقدارينى اختيار ايتدي
والله اعلم **الحديث الثاني حدثنا ابن ابي عمر حدثنا سفيان عن محمد بن المنكدر عن عروة عن**
عايشة قالت استأذن رجل على رسول الله صلى الله عليه وسلم وانا عنده ابن بطال ديديكه
رجلدن مراد عيينة بن حصن بن حذيفة بن بدر الفزاري دركه اكا احمق مطاع ديرلر ايدي عبد الغني
ابو عامر الجزار طريقندن عايشه دن شو وجهله تخريج ايتديكه قالت جاء مخرمة بن نوفل يستأذن
فلما سمع النبي صلى الله عليه وسلم صوته قال بئس اخو العشيرة الحديث ابن الملقن مخرمه اولمق
اوزره جزم ايتدي غايه مافي الباب محتملدركه واقعه متعدد اولمش اوله **فقال** عليه السلام
بئس ابن العشيرة او اخ العشيرة عشيره قبيله معناسنه در قاضي عياض عشيره جماعت يا قبيله در مذكور
ديدي • وكلمه او راويدن شكدر ياخود تخيير ايچوندر • ياخود واو معناسنه دركه بخاري عندنده
روح بن القاسم طريقندن بئس اخو القوم وبئس ابن القوم لفظيله واو ايله كذلك مسلم عندنده
معمر طريقندن بئس اخو القوم وبئس ابن القوم لفظيله واو ايله واقع اولديغي آني مؤيددر • ولفظ
ابن واخك عشيرت لفظنه اضافتلري اخ العرب لفظنده واقع اولان اضافه كبيدر يعني
عايشه ديدي كه بر كمسنه رسول اكرم يانينه داخل اولمق ايچون اذن طلب ايتدي كه بن رسول اكرمك
يانينده اولديغم حالده رسول اكرم چون مزبورك صداسيني اشتدي ديديكه شو كمسنه قبيله سي
مابيننده يارامازادمدر چون رجل مذكور تخلص ايتدي كمسنه ايدي • رسول اكرم حاضر اولان جماعتنه

آنك سوء فعلني اعلام ايتديكه تا حقيقت حاله مطلع اولوب ما منقش كبي آنك ظاهرنه مغرور اولميه لر ديو بعضيلر
رجل مذكور فاسق مجاهر اولمغله رسول اكرم بو كلامي سويلدي • پس غيبت قبيلندن اولماز ثم اذن له فلان
الانه دن مأخوذ در ملايم سوز سويلمك معناسنه له القول يعني رسول اكرم رجل مزبوره اذن ويروب
رسول اكرمك حضورلرينه داخل اولدقده رسول اكرم انكله لطف ايله معامله وكلام لين ايله مجامله ايتدي •
فلما خرج قلت يا رسول الله قلت ما قلت ثم النت له القول عائشه ديديكه رجل معهود قالقوب
كتدكدنصكره تعجب جهتندن ديدم كه يا رسول الله بو رجل ايچرو كيرمزدن اول سوء حالنه متعلق سوز
سويلديكوز وحضوركزه كيردكده قول لين ايله مجامله بيوردكز بونك حكمتي نه در فقال يا عائشه
ان من شر الناس من تركه الناس او ودعه الناس كلمه او سفيانك شكي ايچون در
ودع دالك تخفيفيله يدع لفظنك ماضيسي در ترك معناسنه مازني ديدي كه بعض نحاة ديديلركه
ان العرب اماتوا مصدر يدع وماضيه مع هذا رسول اكرم افصح عرب ايكن حديث آخرده يدع نك
مصدريني وحديث بابده ماضيسني ذكر ايتدي • فتحني عياض ديديكه بعض نحاتك اماتوا
لفظندن مرادلري تركوا استعماله الا نادرا ديمكدر • بالكليه استعمالني ترك ايتديلر ديمك دكلدر •
واماتوا لفظني اختيار ايدوب تركوا ديمدكلري بو معنايه دليلدر ديدي لهذا شواذده ما ودعك
ربك قول شريفنده دالك تخفيفيله قراءة اولندي اتقاء فحشه نصب ايله تركنك مفعول
لاجلهسيدر ابن حجر ديديكه بو مقامده فحش دن مراد كلام قبيحدر ورجل مزبور جفاء عبوس وبغايه
دل آزار و بد زبان كمسنه ايدي يعني رسول اكرم جوابنده ديديكه تحقيق بعض شر ناس واردركه
ناس آنى كندو حالنه ترك ايدوب مدارا ايدرلر كلام قبيحني استماعدن احترازا ايچون بن دخي رجل
مزبور اشر ناس اولمغله قاعده مذكوره يه رعايت ايدوب لين كلام ايله مجامله ومدارا ايله معامله ايتدم
نه كيم ديمشلردر • داراهم ما دمت في دارهم وارضهم ما دمت في ارضهم • كوه درد وصد اجي
اختيار افتاده است • با كران جانان مكو حرف كران تا نشنوي • وحديث مذكورده حسن
معاشرة • ولطف كلام ممدوح وبر كمسنه نك عيبني يوزينه ووره مق اكر مستحسن اولديغنه
دليل ظاهر واردر • والله اعلم الحديث التاسع حدثنا سفيان بن وكيع حدثنا جميع بن عمر جمع ب
اولانا عمير در تصغير صيغه سيله جميع كبي بن عبد الرحمن العجلي عينك كسري وجيمك سكونيله عجل بني
بكر بن وائله نسبتدر حدثني رجل من بني تميم من ولد ابي هالة زوج خديجة يكنى ابا عبد الله قايل ابن ابي
هاله در قال الحسن بن علي سألت ابي كه علي رضي الله عنه در عن سيرة رسول الله صلى الله

عليه

عليه السلام

عليه وسلم سيره طريقت ومذهب معناسنه در جمعي سير كلور سينك كسري ويانك فتحيله في جلسائه جليسك
جمعيدر مجالس وهمنشين معناسنه يعني حسين ديديكه بابام علي دن رسول اكرمك اصحاب واحبابنه همنشين
اولانلر حقنده طريقت وعادتلرندن سؤال ايتدم فقال علي كان رسول الله صلى الله عليه وسلم دائم البشر باء
موحده نك كسري وشين معجمه نك سكوني بعده راء مهمله ايله بشاشه وطلاقة وجه معناسنه در يعني علي جوابنده
ديديكه رسول اكرم هميشه هر كس ايله كولر يوزلو ايدي ولفظ كان ذكر اولندقدنصكره لفظ دوام ذكر اولنديغي
دائما كشاده رو اولمق عادة كريمه لري اولديغني اشعار ايچوندر مخفي اولميه كه رسول اكرمك كيفيت كلامي بابنده
سبقت ايدن انه كان متواصل الاحزان لفظندن مراد رسول اكرمك حزني امور آخرة واهوال
قيمت وكيفيت نجات امت سببيله اولديغني بياندر وبو مقامده واقع اولان دائم البشر لفظندن مراد كندو
احوالنه وامور دنيويه يه نسبت مغموم ومهموم [?] خندان وكشاده دندان اولديغني بياندر پس
ما بينلرنده تنافي يوقدر سهل الخلق خاء معجمه نك فتحيله در وسهل خشونته مقابلدر يعني رسول اكرم
بر مرتبه خوش خوي ونيك خصلت ايدي آنك خويندن بغير حق بر فرد متأذي اولوب هيچ برشي صدور ايتمز
ايتمز ايدي يا خود صعوبته مقابلدر يعني رسول اكرم خوينه غالب وخوي كندويه منقاد ايدي كه مراد ايتديكي
شيئه خويني استعماله ومقتضاي طبيعي اولان سيره حسنه جميعه وقتنده اجرايه قادر ايدي لين الجانب
لامك فتحي ويانك كسري وتشديديله تركيده يومشق وفارسيده نرم ايله تعبير اولنور كه مراد جميع سريع
وعفوي جميل ايدي ديمكدر بعضيلر قليل الخلاف معناسنه در ديديلر ميرك سكوني وخضوع ووقار وخشوعدن
كنايه در ديدي ليس بفظ فانك فتحي وظاء معجمه نك تشديديله جوهري ديديكه رجال دن سيئ الخلق معناسنه
در وجوهري غليظ معناسنه در ديديكي اوزره ولا غليظ قولي ولا فظ قولنك توكيدي يا خود
فظ دن مغالظه لساندر وغليظ دن غلظة قلب صاحبي دكل ايدي ديمك مراد اولنور بيضاوي ديديكه
بو مقامده ولا غليظ دن مراد ضخامة وكراهة منظر • وسوء خلق صاحبي دكل ايدي ديمكدر شيخ
ابن حجر ديديكه بو كلام ولو كنت فظا غليظ القلب لانفضوا من حولك قول كريمنه موافقدر
واغلظ عليهم قول شريفنه منافي دكلدر • زيرا نفي مؤمنينه وامر كفار ومنافقينه نظر ايله در
يا خود نفي طبع شريفنه وامر معالجه يه محمولدر • يعني عدم غلظة اوزره بر مرتبه مجبول ايدي كه حضرت
الله طرفندن مامور اولمدقجه تغيير خلقت ايدوب جبلي غلظت ايتمز ايدي ولا صخاب ولا فحاش
ترجمه لري سبقت ايتدي ولا عياب حنفي ديديكه روايت مهمله ايله هيچ بر فرده غيبت ايتمز ايدي معناسنه
حاصلي مقصود مبالغه نفي در نفي مبالغه دكلدر ولا مشاح ميمك ضم وحاء مهمله نك تشديديله مفاعله

بابندن اسم فاعلدرکه شح دن مأخوذدر بخل معناسنه و بعضیلر حرص مقارن اولان بخل
معناسنه در دیدیلر بعضیلر بخل جزئیاتده استعمال اولنور و شح عامدر و بعضیلر بخل مال ایله و شح مال
و جاه ایله در دیو فرق اتدیلر یعنی رسول اکرم انواع بخلدن منزه ایدی مبارک دیدیکه تتشاح علی فلان دیرلر
برکمسنه برکمسنه یه حرص ابراجون تضییق ایته یعنی رسول اکرم هرگز بر خودیه مجادله ده مناقشه
اتمز ایدی بعض نسخه ده ولا شاح موضعنده ولا مداح و بعضنده ولا مزاح واقع اولمش یعنی
رسول اکرم مبالغه ایله برشیئی مدح اتمز یاخود مبالغه ایله مزاح اتمز ایدی لکن بو ماده کرده نفی مبالغه یه
راجعدر زیرا رسول اکرمده اصل مدح و مزاح ثابت اولدی **یتغافل عما لا یشتهی** تغافل برشیدن
آگاه ایکن تکلف ایله غفلت اظهار ایتمکدن عبارتدر یعنی قول و فعلدن مشرب عالیلرینه موافق اولمیوب
استحسان ایتمدیکی نسنه دن تغافل ایدر ایدی و استحسان ایتمدیکنی اظهار اتمز ایدی **ولا یؤیس منه**
یانک ضم و همزه نک سکونی بعده یانک کسریله ماضیسی ایس در افعال بابندن بعض نسخه ده یانک
ضمی بعده واوک سکونی بعده همزه نک کسریله واقع اولدیکه ماضیسی آیاس درکه اصلنده ائیس ایدی
اوله کوره مهموز الفاء و معتل العین و ثانیه کوره معتل الفاء و مهموز العین اولور مطرزی دیدیکه
یأس انقطاع رجادن عبارتدر یئس منه فهو یائس وذاک میئوس منه و یایسته اناجعلته
یائس دیرلر و انده بر لغت واردر ائیس و آیس دیرلر و معنالری بردر و ضمیر مجرور دخی رسول
اکرمه راجعدر یعنی رسول اکرم کندودن رجا ایدن کمسنه یی مأیوس اتمز و کندودن ناامید اتمز
ایدی بعضیلر ما لا یشتهی ده اولان ما موصوله راجعدر دیدیلر یعنی رسول اکرم استحسان ایتمدیکی
شیئی خصوصنده استحسان ایتمدیکنی اظهار ایتمکله اول شیئدن غیری کمسنه یی مأیوس اتمز ایدی
بعض نسخه ده **ولا یجیب فیه** جیم ایله واقع اولدیکه اجابتدن مأخوذ و ضمیر مجرور موصوله راجع اولمق
ظاهردر یعنی رسول اکرم استحسان ایتمدیکی شیئی خصوصنده بر فرده جواب ویرمیوب عفو اوکرما
سکوت ایدر ایدی و بعض نسخه ده لا یخیب خاء معجمه و یانک تشدیدیله واقع اولدیغی بو وجهی
تأیید ایدر تاج دیدیکه التخییب نومید کردن یعنی رسول اکرم شیئی معهود حقنده بر فردی بالکلیه
محروم اتمز ایدی و فیه ضمیری نسخه ثانیه یه کوره رسول اکرمه راجع اولور یعنی رسول اکرم کندو حقنده رجا
ایدن کمسنه یی محروم اتمز ایدی دیمک اولور مبارک دیدیکه منه و فیه ده اولان ضمیر مجرورلرک ما لا
یشتهی یه راجع اولمه سی ظاهردر بعض نسخه ده یخیب یانک فتحی و جیمدن اولمق اوزره ضبط
اولندی مبارک دیدیکه بو سهودر زیرا خاب لازمدر خاب الرجل خیبة دیرلر برکمسنه مرادینه نائل اولمه

دلبو مقاعده

دلبو مقاعده بروجهله مناسب دکلدر و بعضیلر افعال بابندن اولمق اوزره یانک ضمیله ضبط اتدیلر مبارک دیدیکه
اخاب لفظنک متعدی استعمال اولندیغین کورمدم **قد ترک نفسه من ثلاث** لفظ ترک منع معناسنه متضمن
اولمغله من ایله متعدی اولدی یعنی رسول اکرم خصال ذمیمه مابیننده علی الخصوص اوچ نسنه دن نفسنی منع
اتمشیدی **المراء** مطلقا جدال معناسنه درکه خصومتده مبالغه دن عبارتدر حدیث شریفده ثابت اولدیکه
من ترک المراء وهو محق بنی الله له بیتا فی الجنة و جادلهم بالتی هی احسن کلام شریفنده واقع اولان
جدالدن مراد اول جدالدرکه رفق و لین و وجه ایسر و مقدمات مشهوره ایله معاونت ایله واقع اولور بس
جائزدرکه بو قاعده منفی اولان جدال تسلیمی اولان جدال اوله **الاکبار** همزه نک کسری و کافک سکونی
بعده بای موحده ایله اکبره دن مأخوذدر استعظام معناسنه که برشیئی بیوک عد اتمک دیمکدر مبارک
دیدیکه بعض نسخه ده الاکبار موضعنده الاکثار واقع اولدی ثاء مثلثه ایله چوق سویلمک معناسنه
وما لا یعنیه که دینده مهم و دنیاسنده ضروری اولمیان شیئدن عبارتدر یعنی رسول اکرمک ترک ایتدیکی
اشیاء ثلاثه نک بری جدال و بری کندی نفسنی بیوک عد ایلمک و بری دخی امور دین و دنیاده
قولا و فعلا اقتضا ایتمیان اولمیان نسنه **و ترک الناس من ثلاث** و رسول اکرم ناسی اوچ نسنه دن ترک
ایتدی یعنی ناسک خاطرلرینه رعایة اوچ شیئدن لسانه کتورمزدی **کان لا یذم احدا ولا یعیبه**
اولا ابدا هرگز برکمسنه یی مواجهه ذم و غیبتنده تعییب اتمز ایدی یاخود امور اختیاریه سنده ذم و امور
خلقیه سنده اودون ایدی قبیح ایدی دیمک کبی تعییب اتمز ایدی بعض نسخه ده لا یعیبه موضعنده
لا یعیره واقع اولدیکه تعییردن مأخوذدر توبیخ معناسنه که ترکیده باشه قاقمق و فارسیده سرزنش
کردن ایله تعبیر اولنور **ولا یطلب عورته** عورت اول امر مخفیدرکه صاحبی آنک ظاهر اولمه سندن
حیا ایدر یعنی اکلیجی بوده کم هرگز برخودک ستر مرادی اولدیکی نسنه یی اظهار ایتمک ایچون تجسس اتمز
ایدی **ولا یتکلم الا فیما رجا ثوابه من الناس** رجا فعل ماضیدر
توقع معناسنه مصدری رجا کلور مد ایله واوی در زیرا رجوته دیرلر توقعته معناسنه و ثوابه ده
ضمیر مجرور مقام قرینه سیله احده راجع اولوب من الناس احدک بیانی حکمنده در یعنی رسول اکرم تکلم
اتمز ایدی الا برکمسنه نک ثوابنی امید ایتدیکی نسنه ده تکلم ایدر ایدی حاصل تکلم توکده برکمسنه یی ثواب
حاصل اوله جق شیئی تکلم ایدر ایدی **واذا تکلم اطرق جلساؤه کانما علی رؤسهم الطیر** اطرق اطراق
دن مأخوذدر سکون و سکوت ایله باشینی سینه جانبنه میل ایتدرمک معناسنه کانما ده ما
کافه اولمغله جار و مجرور مقدم خبر والطیر رفعله مؤخر مبتدادر مقصود رسول اکرمک کیفیت تکلمنی

بیان صکره مستمعینک کیفیت استماعلرینی بیان در یعنی رسول اکرم تکلمه شروع اتدکده مجلسده اولان
مستمعینی صامت و ساکت اولدقلری حالده کلام جواهر نظامینی حفظ و تلقف ایچون نشو وجهله طورر
ایدی که کویا باشلرینک اوزرینه قوش قونمشدر، زیرا متحرک اولان نشنه قوش قونمز دیر کمسنه نک باشنه
قوش قونوب اول کمسنه آنی صید مراد اتسه حرکت اتدیکی صورتده قوش اوچوب کیدر دیو خوف
اتدوکندن ناشی اصلا حرکت اتمز جوهری دیدیکه کان علی رؤسهم الطیر دیرلر • اگر هیبتدن ناشی
سکوت اتسه لر واصح بودر که بر دوه نک باشنه غراب قونوب دوه نک باشنده اولان کنه و بیتی
التقاط و اکل اتمکه شروع اتدکده اول دوه کندوده حاصل اولان راحت ملاحظه سیله اصلا باشنی تحریک اتمز که
غراب اوچوب کندو بو حالدن راحتدن محروم اولمغه خوف قیلدی امدی رسول اکرم تکلم و تبلیغ احکام
شرعیه اتدکده حاضر اولان جلسانک حالی تعبیر قیلنور که حالنه تشبیه اولنور رسول اکرمک کلامنی استماع
ایله متلذذ اولدقلری ایچون حتی رسول اکرمک کلام جواهر سماتنک انقطاعینی و سکوتینی استمزلر ایدی
بعضیلر دیدیلر که کلام معهودک اصلی بودر که سلیمان علیه السلام طیوره قومی اوزره سایبان اولهلر
دیو امر اتدکده قوم قرنبور رعایه کوزلرین یوموب اصلا حرکت اتمزلر و سلیمان آنلردن برشیئی سؤال
اتمدکجه سویلمزلر ایدی پس قوم وجه مشروح اوزره ساکت اولسه لر کان علی رؤسهم الطیر دیرلر
حاصلی صحابه کرام رسول اکرم تکلم ایدرلکن قطعا تکلم اتمزلر ایدی **فاذا سکت تکلموا** و رسول
اکرم تکلمدن فارغ اولوب سکوت اتدیکی وقتده جلسا تکلمه شروع ایدرلر ایدی و مقتضای
ادب اوزره جلسا مجلسده تکلمه ابتدا ایتمزلر و رسول اکرمک سوزینی آرسنه سوز قاتمزلر ایدیلر
رضی الله عنهم **لا یتنازعون عنده الحدیث** جمله سی حالیه و استینافیه اولمق محتملدر تنازع
تخاصم معناسنه در یعنی رسول اکرم سکوت اتدکده تکلمه شروع ایدرلر ایدی و رسول اکرم عندنده حدیثی
تنازع اتمدکلری حالده مثلا جلسادن بری برکلامه شروع اتدکده بر غیریسی اول کلامی آنک
اغزندن آلوب سویلمز ایدی یاخود رسول اکرم عندنده برکلام ایچون نزاع و مخاصمه اتمزلر ایدی
بلکه **ومن تکلم عنده انصتوا له حتی یفرغ** رسول اکرم عندنده جلسادن بری برسوزه باشلسه
سائرلری اول کمسنه کلامندن فارغ اولنجه سکوت ایدوب آنک کلامنی استماع ایدرلر ایدی **حدیثهم**
عنده حدیث اولهم حدیث ثانی رفعله تشبیه بلیغ و حدیث اولهم قوه سنده اولمق محتملدر یعنی
جلسانک رسول اکرم عندنده سوزلری اولکلرینک سوزی کبی ایدی زیرا عادتا ابتداء کلامه
شروع ایدن کمسنه نک کلامی اصغا اولنوب استماعندن ملالت حاصل اولمز و اندن صکره تکلمه

شروع ایدن کمسنه نک کلامی کرکی کبی استماع اولنماز • بلکه مستمعینه اندن کلال کلور لکن جلسای معهوده نک
جمله سنک کلامی ابتداء شروع ایدن کمسنه نک کلامی کبی حسن اصغا ایله اصغا اولنوب ملالت و کلال ایراث
اتمز • و محتملدر که ظاهری مرادی اولوب اداة تشبیه مقدر اولمیه بو وجه اوزره • بعضیلر دیدیلر اول دن
مراد دین ده افضل اولان صحابی در • زیرا رسول اکرمک حضورلرینه اول اکابر صحابه داخل اولورلر ایدی
پس حاصل معنی بودر که رسول اکرم حضورنده اکابر تکلم و اصاغر استماع ایدرلر ایدی • و بعضیلر اولدن
مراد سلف در دیدیلر یعنی رسول اکرم عندنده جلسا سلف سوزلرین سویلیشورلر ایدی و بعض
نسخه ده واقع اولان اولیهم لفظی بو معنایی تأیید ایدر • و خاطر فاتره خطور ایدر که جلسانک کلماتی
امور دین یاخود آخرته معین اولمق جهتندن امور دنیا اولوب مجلسی خبر دوده تشتت کلمات
واقع اولمز • بلکه صدور ایدن کلمات و تیره واحده و نسق واحد اوزره اولمغله حدیثلری اول کلامه
شروع ایدن کمسنه نک کلامی اولور • حاصل معنا بودر که رسول اکرم عندنده تفرق کلمات یوق ایدی
دیمک اولور • و ممکندر که مقصود جلسانک صدق اوزره اتفاق ایله توصیف اوله مثلا اول باول
رسول اکرم حضورینه برکمسنه داخل اولوب برشیدن خبر ویرسه صکره داخل اولان دخی اهمان اول
وجه اوزره خبر ویرور • و لاحق سابقنه سوز سویلمز ایدی والله الموفق **یضحک** علیه السلام
مما یضحکون منه و دخی رسول اکرم استحسان احوالدن ناشی صحابه نک کولدکلری نسنه دن
کولر و جلسا یه ضحکده مشارکه ایدر ایدی **و یتعجب مما یتعجبون منه** سببک مسبب
اوزرینه عطفی قبیلندن اولمق ملاحظه اولنور • پس اولی اولان واوک حالیه اولمسیدر
یعنی رسول اکرم جلسایه ضحکده مشارکه ایدر ایدی جلسانک تعجب اتدکلری نسنه دن
تعجب اتدیکی حالده **و یصبر للغریب علی الجفوة** جیمک فتحیله و کسریله جفا و غلظه معناسنه در
فی منطقه و مسألته ضمیر مجرورلر غریبه راجع درلر **حتی ان** مثقله دن مخففه در **کان اصحابه**
لیستجلبونهم لام مفتوحه لام فارقه در و ضمیر جمع منصوب غربایه راجع در یعنی رسول اکرم
غریبک رعایه خاطرنده زیاده اهتمام ایدوب غریبک نطقنده و سؤالنده اتدیکی جوره صبر
و تحمل ایدر ایدی • و مسألته محتملدر که سؤال امر معاش یا امور شرعیه و مسائل دینیه دن اوله
نتکیم ساخه ادیبه ن هر مرحله دور اولان جفاة اعراب اتدکلری کبی • حدیث صحیحده ثابت
اولدیکه من بدا جفا یعنی اهل بادیه صاحب غلظة اولور • حتی صبر و تحمله بر رتبه یه بالغ اولمش ایدی که
صحابه کرام غربایی استجلاب ایدرلر ایدی • یعنی آرزو ایدرلر ایدی که بر غریب کلوب و باننه

قوشوب رسول اکرم حضورینه معاً داخل اولدی و غریب رسول اکرمدن سؤال ایدوب آنک نهایتده یه خوانلو
و حکمندن استفاده ایدرلر زیرا اصحاب کرام کندولری سؤال و ابرامدن منع اولنمشلر ایدی و صحابه بیلورلر
ایدی که غریب حرمده گلوب سؤال ایدرسه رسول اکرم اکا تحمل ایدر و ظاهر بودر که صحابه مطلقا سؤالدن
منع اولنمیوب بلکه کثرت سؤالدن ممنوعلر ایدی نته کیم ابو هریره دن مرفوعاً روایت اولندیکه رسول
اکرم بیوردیلر که ما نهیتکم عنه فاجتنبوه و ما امرتکم به فافعلوا منه ما استطعتم فانما اهلک الذین
من قبلکم کثرة مسائلهم واختلافهم علی انبیائهم استجلاب غربادن مراد غربایه دلنوازلق و خاطر
لرینه مراعات و جفالرینه تحملدر دیدیلر یعنی صحابه کرام رسول اکرمک غربا ایله اولان معامله سنی گوروب
انلر دخی غربا ایله اول معامله یی ایدرلر ایدی و بعضیلر غربایی رسول اکرمک مجلسندن ضرب و اخراجدن مراددر
دیدیلر یعنی صحابه غربانک رسول اکرمه اتدکلری تصدیع و گستاخانه وضعلرین گوروب حلیلرک تردن
نازک طبع عالیلری خار ازار ایله رنجیده اولمسون دیو غربایی مجلسدن طرد و جذب و ثقللرین دفع
ایدرلر ایدی بو معنی چندان مقام مدحه مناسب دکل ملاحظه اولنور ٭ درشتی کند با غریبان کسی
که نابوده باشد بغربت بسی ٭ نیاید غریبان سبب ذکر جمیلست ٭ جانا مکن این قاعده در شهر شما نیست
و یقول علیه السلام اذا رأیتم طالب حاجة تنوینی تعمیم ایچوندر یطلبها جمله سی حالیه در فارفدوها
ارفاددن مأخوذ امر حاضردر معاونت معناسنه یعنی رسول اکرم دیرلر ایدی که بر حاجت طلب ایدن
کمسنه یی طلب اتدیکی حالده گوردیکگز وقتده اول کمسنه نک حاجتی حاصل اولمق بابنده اکا
معاونت ایدک ولا یقبل علیه السلام الثناء الا من مکافی همزه ایله در مهموز دیدیکه مکافی
مماثل معناسنه گلور یعنی رسول اکرم اصلا بر کمسنه دن مدحی قبول و استحسان اتمز ایدی مگر
اول کمسنه مؤمن و اصل ایمانده رسول اکرمه مماثل و منافقین زمره سندن خارج اولمش اوله بو
صفت ایله موصوف اولان کمسنه رسول اکرمی مدح ایتسه رسول اکرم آنک مدحینی قبول ایدرلر ایدی
یاخود مدحی واقعه مطابق و نفس الامره موافق اولوب حدی تجاوز ایله اطرا و وجه لایقده
تقصیر اتمین کمسنه نک مدحینی قبول ایدرلر ایدی و دخی مکافی مجازی معناسنه استعمال اولنور
یعنی رسول اکرم بر کمسنه یه انعام و احسان ایدوب اول کمسنه نایل اولدیغی نعمت مقابله سنده
اظهار شکر و ممنونیت ایچون رسول اکرمه مدح و ثنا ایتسه رسول اکرم آنک مدحینی قبول ایدرلر ایدی
ولا یقطع علی احد حدیثه ضمیر مجرور احده راجعدر رسول اکرمه راجعدر دیین وهم اتدی حتی یجوز
جیم زا معجمه ایله یتجاوز معناسنه در فیقطعه ضمیر مستکن رسول اکرمه و ضمیر مفعول حدیثه راجعدر

بنهی

بنهی او قیام یعنی بر کمسنه رسول اکرم عندنده بر سوزه باشلسه رسول اکرم آنی استماع ایدر و کسمز ایدی
مگر حدیثی یا حقی تجاوز ایده بو صورتده کلامی خبر ویری نهی ایله یا قیام ایله قطع ایدرلر ایدی بعضی
بو سوزدن فارغ اول دیر یا مجلسدن قالقوب گیدرلر ایدی بعض نسخده وفاده بجور جیم و را ایله
ایله تصحیح اولندیکه جوردن مأخوذدر طریق مستقیمدن میل و انحراف معناسنه یعنی مگر حد اعتدالدن
متکلم میل ایده اول وقتده نهی و یا قیام ایله کلامینی قطع ایدرلر ایدی والله اعلم
الحدیث العاشر حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن بن مهدی حدثنا سفیان عن محمد بن
المنکدر قال سمعت جابر بن عبد الله یقول ما سئل مجهول صیغه سیله طلب معناسنه در رسول الله
صلی الله علیه وسلم شیئاً قط فقال لا یعنی محمد بن المنکدر دیدیکه جابر بن عبد الله دن اشتدم
دیر ایدیکه رسول اکرمدن امور دنیایه متعلق بر شی طلب اولنمدی اصلا که رسول اکرم آنک مقابله سنده
لا دیه بلکه مسؤل اولان شی وار ایسه البته ویرر یوق ایسه یا وعده ایدر یا قول لین ایله رد ایدرلر ایدی
ابن سعد عندنده ابن الحنفیه دن مرسلاً شو لفظیله روایت اولندیکه اذا سئل فاراد ان یفعل
قال نعم و اذا لم یرد ان یفعل سکت یعنی رسول اکرمدن بر عملک فعلی طلب اولنسه اگر مرادی اول عملی
ایشلمک ایسه نعم دیرلر ایدی و اگر مرادی اتمز ایسه سکوت ایدرلر ایدی لکن ظاهر اولان بودر که ابن الحنفیه
حدیثی مطلوب اولان فعل و جابر حدیثی مطلوب اولان عطیه اولوغنه مخصوصدر و رسول اکرم رد
لین و قول میسور ایله رد اتدکده اغنانا الله و ایاکم دیرلر ایدی نته کیم بزم دیار
مزده الله ویره دیرلر شیخ عز الدین بن عبد السلام دن نقل اولندیکه رسول اکرم لا لفظنی
عطایی منع ایچون یعنی ویرمم معناسنه سویلمز ایدی لکن اعتذار ایچون یعنی یوقدر بوجهه ویره ایدم
معناسنه لا لفظنی سویلمک محتملدر نته کیم قل لا اجد ما احملکم علیه قول کریمنده واقع اولدی زیرا لا
اجد ما احملکم ایله لا احملکم ما بیننده فرق بین وار در قال الفرزدق ٭ ما قال لا قط الا فی تشهده
لولا التشهد کانت لاؤه نعم ٭ والله اعلم الحدیث الحادی عشر حدثنا عبد الله بن عمران ابو القاسم
القرشی المکی حدثنا ابراهیم بن سعد عن ابن شهاب الزهری عن عبید الله بن عبد الله بن عتبة
بن مسعود عن ابن عباس قال کان رسول الله صلی الله علیه وسلم اجود الناس بالخیر اجود
جوددن مأخوذ افعل تفضیلدر که اعطاء ما ینبغی لمن ینبغی علی ما ینبغی یعنی جود آندن عبارتدر که
وجه لایق اوزره لایق اولان شیئی لایق اولان کمسنه یه اعطا ایده گرک خیر حالاً و مآلاً خیره شاملدر یعنی
ابن عباس دیدیکه رسول اکرم حضرتلری سخاوتده ایو ناسک زیاده سخیسی و کریمی ایدی کرمانی دیدیکه

رسول اكرمك نفسنه اشرف نفوس ومزاجي اعدل امزجه اولديغي متحقق در پس فعلي احسن افعال وخلقي احسن اخلاق
اولوب اجود ناس اولديغي متعين اولور **وكان اجود ما يكون في شهر رمضان** ابن حجر ديديكه اجود اكثر
روايتده رفعله واقع اولديكه كان نك اسمي در وخبري حذف وجوبيله محذوف در نته كيم اخطب ما يكون
الامير يوم الجمعة ده واقع اولدي وما مصدريه در وفي رمضان حال لحلقه محذوف ولان خبر موقعنه واقع در
تقدير كلام اجود اكوانه عليه السلام حاصلا في رمضان يعني رسول اكرمك اكوانتك اجودي رمضانده
حاصل ايدي ولفظ ما يكون مصدر تأويلنده اولوب جمع صيغه سيله ذكر اولنديغي افعل تفضيل مفرده
اولديغنه بناء در بعضيلر ديديلر كه كان نك اسمي تحتنده ضمير شان واجود ابتدا ايله مرفوع وما بعدنده
ما يكون لفظنه تأويل مصدر ايله اولدقده حكمه مضاف وفي رمضان مبتدانك خبري وجمله ضمير شاني
مفسره در كان الشأن اجود اكوانه حاصل في رمضان تقديرنده . بعضيلر ديديلر كه وقت مقدر در
كان اجود اوقاته وقت كونه في رمضان تقديرنده لكن بو صورتده جودي وقته اسناد مبالغة تجوز در
نته كيم نهاره صائم ده واقع اولدي . اصيلي روايتنده اجود نصب ايله واقع اولدي كه كان نك خبري در
واسمي رسول اكرمه راجع ضمير مستكن در كان عليه السلام مدة كونه في رمضان اجود من نفسه في غيره تقديرنده
نووي رفع اشهر ونصب جائز در ديدي ابن حجر ديديكه بخاري عندنده كتاب الصوم ده وفضائل القرآن ده
كان لفظي مذكور اولمديغي اجودك رفعنه تأييد ايدر **حتى ينسلخ** انسلاخدن مأخوذ در كه سلخ
آخر كوننه ديرلر . پس بتمامه معناسني مستلزم اولور حاصل معنا يعني رسول اكرم عامه اوقاتده ناسك
اجودي ورمضان شريفده من اوله الى آخره ساير اوقاتده اولان جودندن زياده جود ايدر ايدي
زيرا رمضان خيرات موسمي اولوب حضرت الله رمضانده بنده لرينه ساير اوقاتده اولان تفضلدن زياده
تفضل ايتمكله رسول اكرم دخي اخلاق الهيه ايله تخلق ايتدي **فيأتيه جبريل** حرف فا رسول اكرمك
رمضانده زياده اجود اولديغنه تعليل ايچون در تفصيليه اولمق دخي محتملدر بخاري عندنده
بر روايتده حين يلقاه جبرائيل ورواية اخرى ده لان جبريل يلقاه لفظيله واقع اولديغي
تعليليه اولمغي مؤيد در **فيعرض عليه القرآن** مبرك ديديكه محتملدر كه يعرض ده اولان ضمير مستكن
جبرائيله وعليه ده اولان ضمير مجرور رسول اكرمه راجع اوله نته كيم سياقدن ظاهر اولان بو در
يعني رسول اكرمه جبرائيل قرآني رسول اكرمه عرض ايدر ايدي بخاري كتاب فضائل القرآن ده
يعرض عليه النبي صلى الله عليه وسلم القرآن لفظيله روايت ايتمش ايكي ترجمه سنده كان
جبرائيل يعرض القرآن على النبي صلى الله عليه وسلم ديدي ابن حجر ديديكه بخارينك ترجمه سي حديثك

مضموننه

مضموننه مخالف در ظن [illegible] كه بخاري ترجمه ده بعض طرق حديثده واقع اولديغي وجه اوزره ايتدي زيرا
اسمعيل عندنده كان جبرائيل يعرض على النبي صلى الله عليه وسلم القرآن في كل رمضان لفظيله
واقع اولدي پس بخاري بر بريني آخره قراءتي عرض ايتدكلرينه ترجمه قراوروده اشارة ايتدي بخاري
عندنده فيدارسه القرآن ودخي فاطمه حديثنده قالت اسر الي النبي صلى الله عليه وسلم ان جبرائيل
كان يعارضني بالقرآن لفظيله واقع اولان حديث بو معنايي تأييد ايدر زيرا لفظ مدارسه
ومعارضه مفاعله صيغه لري اولمغله درس وعرضك طرفيندن وقوعني اقتضا ايدر پس معلوم
اولديكه كاهي جبرائيل عرض ايدوب رسول اكرم استماع وكاهي رسول اكرم عرض ايدوب جبرائيل استماع
ايدر ايمش . والله اعلم مخفي اولميه كه يعرض عليه لفظي جوامع كلم قبيلندن معنيين مذكورينه محتملدر كه
ارباب بديع الكلام المحتمل للضدين ديرلر حكايت اولنور كه علمادن برينه سؤال ايتديلر كه رسول
اكرمدن صكره افضل اولان كيم در جوابنده ديديكه من بنته في بيته كه بنته ضميري رسول اكرمه بيته
ضميري من كلمه سنه راجع اولورسه حضرت علي واگر بنته ضميري من كلمه سنه وبيته ضميري رسول
اكرمه راجع اولورسه حضرت ابو بكر افضلدر ديمك اولور مبرك ديديكه حديث بابده بعض قرآنه ومعظم
قرآنه قرآن اطلاق اولنديغنه دليل وار در زيرا هجرتك اولكي سنه سندن صكره واقع اولان اولكي رمضاندن
دكن بعض قرآن نازل اولوب تا رمضان اخيره دك بو وجهله نازل اولديكه رمضان اخيرده هجرتك
اونجي سنه سنده نزولي تمام اولدي اگرچه بعض آيات رمضان اخيرده صكره نزول ايتدي مثلا
اليوم اكملت لكم دينكم واتممت آيتي رسول اكرمك وفاتندن تقريبا اوچ آي مقدم عرفه كونده نازل اولوب
رسول اكرم اول سنه نك يعني هجرتك اون برنجي سنه سنك ربيع الاولنده وفات ايتدي پس معلوم اولديكه
بعض قرآنه دخي مجازا قرآن اطلاق اولنور **فاذا لقيه جبرائيل كان رسول الله صلى الله عليه وسلم
اجود بالخير من الريح المرسلة** سينك فتحيله در مطلقه معناسنه وجار ومجرور اجود ده متعلق اولديغي
اسرع معناسني متضمن اولمغله در وريح مرسله دن مراد محتملدر كه مطلقا ارسال اولنوب هبوب ايدن
ريح اوله كه اصلا انكا بر نسنه حائل وهبوبنه مانع اوله در پس الف لام جنس ايچون اولور ومحتملدر كه انزال
رحمت ايچون ارسال اولنان ريح اوله قال الله تعالى الله الذي ارسل الرياح الاية پس الف لام عهد
ايچون اولور . وجه اول اوزره حاصل معنا بودر كه رسول اكرمه جبرائيل ملاقي اولديغي وقتده رسول اكرم
بذل خيرده بلا مانع هبوب ايدن ريحدن اسرع اولوب نته كيم بو اسلوب اوزره هبوب ايدن ريحك جمالنه
صغير وكبير وقليل وكثير مرور ايدر رسول اكرم دخي جميع وجوه خيري بذل ايدوب انواع احسانده بر چوق

وجه ثانیه اوزره حاصل معنی بودرکه رسول اکرم وقت معهودده ریح رحمت قطرات مطری بلاده نشر ایدوب
نفعی اعم وفیضی اتم اولور ایدی زیرا ریح معهوده بعد موتها ارضی و رسول اکرم موتی قلوبی
احیا ایدر فشتان ما بین الاحیائین معلوم اولدی که کلام مذکورده ترجیح طریقیله تخصیص جاریدر زیرا اولا
رسول اکرمک جودینه جمیع افرادانک جودی اوزرینه تفضیل وثانیا رمضانده اولان جودینی
سایر اوقاتده اولان جودی اوزرینه تفضیل وثالثا جبرائیل ایله ملاقات وقتنده اولان جودینی مطلقا
رمضانده اولان جودی اوزرینه تفضیل اتدی که زیرا وقت مزبورده اولان جودی جملکی اولان افراد
جودک جمله سندن زیاده وافضل ایدی زیرا وقت معهودده افضل ملائکه نک افضل رسل اوزرینه
افضل کلام ایله افضل متکلمدن نزولی واقع اولمشدر والله اعلم الحدیث الثانی عشر حدثنا
قتیبة بن سعید اخبرنا جعفر بن سلیمان عن ثابت عن انس بن مالک قال کان النبی صلی الله علیه
وسلم لا یدخر شیئا لغد لا یدخر ادخاردن مأخوذدرکه اصلنده اذتخار ایدی ذخیره حاضر اتمک
معناسنه یعنی انس دیدیکه رسول اکرم کمال توکلندن کندو نفسی ایچون یارین ایچون ذخیره حاضر
اتمز ایدی بلکه عیال ضعفا اولمغله انلر ایچون برسنه لک ذخیره احضار ایدر ایدی صحیحین ده
کان النبی صلی الله علیه وسلم یدخر لاهله قوت سنتهم ومسند اسحق بن راهویه ده کان ینفق
نفقة سنتهم من مال بنی النضیر وبخاریده کان یبیع نخل بنی النضیر ویحبس لاهله قوت سنتهم
دیو واقع اولدی لهذا رسول اکرمک عیالی ایچون ذخیره ادخار اتدیکی فتح خیبردن صکره ایدی دیدیلر
ابن دقیق العید دیدی که بخاری حدیثنده عیال ایچون برسنه لک ذخیره ادخار اتمک جائزه
اولدیغنه دلیل واردر وحدیث باب ایله ما بینلری شو وجهله جمع اولنور که حدیث باب کندو ایچون
ادخار اتمز بلکه ادخار ایدرسه غیرلر ایچون ادخار ایدر دیمک اولور اگرچه غیرلر ایچون ادخار
اتدیکی ذخیره ده کندو دخی مشارکدر لکن ادخاردن مقصود بالذات عیالدر کندو دکلدر
فرضا عیالی اولمسه ادخار اتمز ایدی ودخی شو وجهله جمع ممکندرکه ادخار وعدم ادخار اختلاف
احواله مبتنیدر مثلا ناسک ذخیره یه احتیاجی اولدیغی وقتده ادخار اتمز وناس ذخیره یه محتاج
اولمیوب وقت خصب ورخاده ادخار ایدر ایدی والله اعلم الحدیث الثالث عشر حدثنا هرون
بن موسی بن ابی علقمة الفروی المدینی میمک فتحی ودالک کسریله در حدثنی ابی که اسلم در عن عمر بن
الخطاب رضی الله عنه ان رجلا جاء الی رسول الله صلی الله علیه وسلم فسأله ان یعطیه فقال
صلی الله علیه وسلم ما عندی شیء ولکن ابتع ابتیاعدن مأخوذ امر حاضردر اشترا معناسنه
علی

علی فاذا جاءنی شیء قضیته یعنی حضرت عمر دیدیکه برکمسنه رسول اکرم حضورینه کلوب اشیادن
برشی اعطاسنی نیاز اتدی رسول اکرم بیوردیلرکه حالا حاضر یانمده سکا ویره جک برشی یوقدر لکن
وارک اولان شیئی قیمتیله اشترا ایله بهاسینی بن ویریرم اوزره ان شاء الله تعالی باب اللهدن برشی فتح
اولوب کلدکده بن اول شیئک قیمتنی ویره یم فقال عمر مقتضای ظاهر قلت ایدی لکن بعضی
اهل بلاغت مذهبی اوزره التفاتا قال ذکر اولندی یاخود عمرک اسمی تصریح اولندیغی کلام اسلم
کلامندن اولمق واهمی دفع ایچوندر ومحتملدرکه اسلم عمرک کلامینی نقل بالمعنی طریقیله نقل اتمش اوله
یا رسول الله قد اعطیته فما کلفک الله بما لا تقدر علیه یعنی عمر دیدیکه رسول اکرمک بو کلامنی استماع
اتدکده دیدم که یا رسول الله رجل معهوده تحقیق اعطا اتدیکز وردلین وقول میسور ایله جواب
ویردیکز ابتیاع خبر بورمغه تکلفنه حاجت قالمدی زیرا حضرت الله سیزه مقدوریکز اولمیان شیئی
تکلیف اتمز لا محاله بوده تحت قدرتکزده اولان قول میسوری ورفع اتدیکز رجل معهوده بلوریه بیوردیکز
اعلی عطیه اولمز بعضیلر دیدیلرکه یا رسول الله رجل معهوده بوندن اقدم نیچه کره عطیه ویردیکز شمدی
بو تکلفه حاجت نه در دیدیلر فکره النبی صلی الله علیه وسلم قول عمر رسول اکرم عمرک کلام مذکورندن
منقبض اولوب استحسان اتمدی زیرا قول مذکور رسول اکرمک جود طبیعی وکرم فطریلری مقتضاسنجه
مخالف ایدی فقال رجل من الانصار انفق ولا تخف من ذی العرش اقلالا میرک دیدیکه اقلال
انوک کردن و درویش شدن یعنی کرمای انصاردن برکمسنه مجلسده حاضر ایدی دیدی که یا رسول الله
انفاق ایله وارزاق امور ومهام اولان ذی العرشدن یعنی فقیر ایدر دیو خوف ایلمه طیبی دیدیکه لفظ
ذی العرش بغایت موقعنده واقع اولمشدر یعنی اول حضرت یه جونکه سمادن امور بسط فلکه انزال جمیع
عالمک رزق ونظامینی تدبیر ایدر سنک کبی بر ذات مجسته صفاتی فقیر وضایع اتمک نه احتمالدر هرکز بو احتمالی
درون مکارم مشحونکه اخطار ایدوب انفاقدن فارغ اولمه بلکه قدیمی معتقدک اولان نفسنه اوزرینه ثابت
اول فتبسم رسول الله صلی الله علیه وسلم وعرف من وجهه البشر لقول الانصاری بشر باتک کسریله
در یعنی انصارینک بو کلامی مشرب عالیلرینه موافق اولمغله رسول اکرم تبسم بیوردیلر وچهره لرندن
عمر کلامندن حاصل اولان انقباض زائل اولوب مبارک یوزلرنده بشاشت موفوره ظاهر اولدی
ثم قال علیه السلام بهذا امرت صکره رسول اکرم دیدی که بن انفاق وعدم خوف فقر ایله مأمور
اولدم والله اعلم الحدیث الرابع عشر حدثنا علی بن حجر اخبرنا شریک عن عبد الله بن محمد بن عقیل
عن الربیع رانک ضمی وبای موحده نک فتحی ویاء مثناة تحتیه نک کسر وتشدیدیله معوذ

ثبت معوذ واوشدده نك كسريله در بن عفراء عينك فتحيله ومد ايله در قالت اتيت النبي صلى الله
عليه وسلم بقناع قافك كسريله طبق معناسنه در من رطب واجر همزه نك فتحى وجيمك سكوني
بعده راء ايله اوفاق خيار ديمكدر زغب زانك ضمى وغين معجمه نك سكوني ايله ازغب لفظنك جمعيدر
كه زغبدن مأخوذدر زانك فتحيله اصلنده قوش ياوروسنك اوزرنده اول ظهور ايدن توي
فاعطاني عليه السلام ملاء كفه حليا حاء مهمله نك ضمى ولامك كسري وياءنك تشديديله التوندر و
كوموشدن زينت ايچون ياپوقلمش نسنه در او ذهبا بو حديث باب صفة رسول الله ده مرور ايتدي يعني
ربيع ديديكه رسول اكرمه هديه ناميله بر طبق رطب واوستى توييلو بر قاچ اوفاق خيار كوتوردم
قسمة عطايا وقتنه مصادف اولمغله يا خود كوتوردكم هديه مقابلنده بكا آوچ طولوسى
حلى وحليه زينت التون احسان ايلدي والله اعلم الحديث الحادي عشر حدثنا علي بن حجر
حانك فتحى وشينك سكونيله در وغير واحد قالوا حدثنا عيسى بن يونس عن هشام بن عروة
عن ابيه كه عروه بن الزبير در عن عائشة ان النبي صلى الله عليه وسلم كان يقبل الهدية ويثيب
عليها يثيب اثابه دن مأخوذدر صاحب نهايه ديديكه اثابه مجازاة معناسنه ايسه ده ثواب در خير
وشرده استعمال اولنور لكن خيرده استعمالي كثير وشايع در يعني عائشه ديديكه رسول اكرم
هديه يي قبول وهديه صاحبنه هديه سنك قيمتندن زياده يا الكا مساوى شيئله مجازاة ايدر
ايدي وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه اجمعين الى يوم الدين باب ما جاء في
حياء رسول الله صلى الله عليه وسلم حياء لغتده حد ايله بر تغير وانكسار در كه تعييب
اولنمق قورقوسندن ناشي انسانه عارض اولور وشرعده بر خلقدن عبارتدر كه قبيحدن اجتنابه باعث
وصاحب حقك حقنى وير مكده تقصيردن منع ايدر ابن دقيق العيد عمده شرحنده ديديكه حياء
اصلنده امتناع يعني بر نسنه دن قاچمق معناسنه ايدي صكره انقباضده استعمال اولندي
ميرك ديديكه حق اولان بودركه امتناع مذكور حيانك لوازمندندر لهذا حيايه ترغيب اتمك
تعييب اولنه جق شيئك فعلندن امتناعه ترغيبي مستلزم اولور مثلا بر كمسنه يه حيا ايله امر تعييب
اولنه جق شيدن اجتناب ايله مستلزم اولور وقصر ايله حيا مطر معناسنه در بعضيلر ديديلركه
ممدود ومقصور حيادن مأخوذدر زيرا ممدود باعث حيات قلب ومقصور سبب حيات ارض در
يعني بو باب رسول اكرمك حياسنه متعلق اولان حديثلر بياننده در مصنف بو بابده ايكي حديث
ذكر ايلدي الحديث الاول حدثنا محمود بن غيلان حدثنا ابو داود حدثنا شعبة عن قتادة
قال

قال سمعت عبد الله بن عتبة يحدث عن ابي سعيد الخدري قال كان رسول الله صلى الله عليه وسلم
اشد حياء من العذراء عين مهمله نك ضمى وذال معجمه نك سكوني بعده راء وبعده مد ايله بكر معناسنه
در وعذره عينك ضميله بكارت كه تركيده قيزلق ديمكدر نووي ديدي كه عذره بكارتك جلاتى و
صلابتى في خدرها خاء معجمه نك كسرى ودال مهمله نك سكونيله خانه نك بر سمتنده بكر ايچون قورلمش
پرده در وجاد وجود رجال ياصفه دريعني قتاده ديديكه عبد الله بن عتبه دخي اشتدم كه ابو سعيد
خدريدن روايت ايدر ايدي كه رسول اكرم خدر وپرده ايچنده اولان قيزدن زياده حيا صاحبي ايدي
مخفي اولميه كه في خدرها قيدي تتميم فائده ايچوندر مذكور در زيرا مطلق ابكار اگرچه حيا غالبدر لكن
وراء پرده ده پرورش بولوب ارباب خانه ايله اختلاط ايتمين بكرك حياسى متصوردن زياده اولديغى
محل شبهه دكلدر ميرك وابن حجر كلامندن فهم اولنان بودركه عذراء خلوتده زياده حيا صاحبى
اولوب خارج خلوتده اولان عذراء كبي دكلدر زيرا خلوت مظنه مباشرتدر وقوله في خدرها
ايله تقييدن مراد بودركه عذراء خدرنده تنها اولورلر لكن اوزرينه بر رجل كيرسه حياسى ساير اوقاتده
اولان حياسندن زياده اولور مثلا خدرده تنها يا خود كندو كبي عذراء ايله معا اولوردقده
وقعدن وقت مذكورده حياسي زياده اولور والله اعلم وكان عليه السلام اذا كره شيئا
عرفناه من وجهه ودخي ابو سعيد خدري ديديكه رسول اكرم بر شيئي استكراه ايتمسه استحيا
ايتديكني مبارك يوزندن فهم ايدر ايدك زيرا بغايه حياسندن استحسان ايتمديكي شيئي استحسان
ايتمديكني لسانا ومواجهة اظهار ايتمز لكن چهره لري متغير اولور ايدي نته كيم بكر مخدره غالبا
ميلك ياسره حياسندن تكلم ايتميوب اكثريا بر شيئه رضا وعدم رضاسى انكك رنگندن مفهوم اولور
والله اعلم الحديث الثاني حدثنا محمود بن غيلان حدثنا وكيع حدثنا سفيان عن منصور عن
موسى بن عبد الله بن يزيد الخطمي خاء معجمه نك فتحى وطاء مهمله نك سكونيله خطم قبيله سنه نسبت در عن مولى
قال
لعائشة قالت ما نظرت الى فرج رسول الله صلى الله عليه وسلم او راويدن شك ايچوندر ما ابصرت
فرج رسول الله صلى الله عليه وسلم قط ظاهر بودر كه لفظ قط روايتينك هر برينه ناظر اوله بس راوينك
شكي ما نظرت الى فرج لفظيله ما ابصرت فرج لفظي ما بيننده واقع اولمشدر لفظ اوله نظراً معنا بودركه
عائشه ديديكه بن هركز رسول اكرمك فرجنه نظر ايتمدم زيرا رسول اكرم كمال وقار حياسندن فرجه نظر اولنمغه
راضي اولمديغين يقيناً بلديكمدن ناشي بكا دخي نظر ايتمكه حيا كلور ايدي وعادتا حياسي اولديغي لغه
حيا اولنور خصوصا خلاف مرضيسي اولديغي عندمده متعين ايدي ولفظ ثانيه نظراً محمود سير چوق

رسول اکرمك حیاتنده همیشه فرجنی کورمکدن احتراز و احتیاط اوزره اولمغله بن هرکز رسول اکرمك
فرجنی کورمدم • وعائشه دن مرویدر روایتنده ما رأيت منه وما رأى مني لفظیله واقع اولدی یعنی بن رسول
اکرمك فرجنی کورمدم ورسول اکرم بنم فرجمی کورمدی • مخفی اولمیه که عائشه رسول اکرمك نساسی ما
بیننده رسول اکرمه بغایه محبوبه و آنکله اولان انبساطی سائر ازواج مطهره ایله اولان انبساطندن زیاده
ایدی • پس عائشه رسول اکرمك فرجنی کورمکدن سائرلرینك کورمه‌سی بالطریق الاولی لازم کلور •
وعائشه نك بو کلامی ما رأى احد من النبي فرج رسول الله قوه سنده اولور ابو صالح ابن عباسدن
روایت ایتدیکه عائشه دیدی که ما اتى رسول الله صلى الله عليه وسلم احدا من نسائه الا مقنعا يرخي الثوب
على رأسه وما رأيته من رسول الله صلى الله عليه وسلم ولا رآه مني نته کیم ابن الجوزی کتاب الوفاده
خطیبدن نقل ایتدی • ودخی مسروق طریقندن ام سلمه دن روایت ایتدی که كان رسول الله صلى الله
عليه وسلم اذا اتى امرأة من نسائه اغمض عينيه وقنع رأسه وقال للتي تحته عليك بالسكينة والوقار
وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه اجمعين الى يوم البعث والدين باب ما جاء في حجامة رسول الله
صلى الله عليه وسلم حجم حجامتك فعلندن عبارتدر وحجامه کسر ایله اسمیدر صاحب قاموس حجم مص
معناسنه در دیدی • یعنی بو باب رسول اکرمك حجامتی حقنده وارد اولان احادیث بیاننده در • مصنف
بو بابده التی حدیث نقل ایلدی الحديث الاول حدثنا علي بن حجر حدثنا اسمعيل بن جعفر عن حميد
تصغیر صیغه سیله در قال سئل انس بن مالك عن كسب الحجام فقال انس احتجم رسول الله
صلى الله عليه وسلم حجمه ابو طيبة فامر عليه السلام له بصاعين من طعام ابو طیبه طاء مهمله
نك فتحی و یاء مثناة تحتیه نك سکونی و باء موحده نك فتحیله صحیح اولان بودر که اسمی نافع در • احمد وابن
السکن والطبرانی روایتلرنده منفهم اولور که حجام مزبور محیصة بن مسعود بن کعبك غلامی اوله ابن
عبد البر ابو طیبه نك اسمی دینار در دیدی • لکن میرك دیدی که بو وهمدر زیرا دینار حجام تابع
حجامدن حدیث روایت ایدر و تابعیدر • عسکری صحیح بودر که ابو طیبه نك اسمی معلوم دکلدر دیلر
وابن الحذاء رجال موطاده دیدیکه ابو طیبه یوز قرق اوج یاشنده وفات ایدی • یعنی حمید دیدی که
انس بن مالکدن سؤال ایتدیلر که حجامك کسبی طیب میدر دکل میدر دیو انس دیدی که رسول اکرم
بر کره یا خود کرات ایله حجامت ایتدردی که حجامت ایدن کمسنه ابو طیبه ایدی حجامت ایتدکدن صکره
اجرت علی الحجونه رسول اکرم حجام مزبوره ایکی صاع طعام ویره لر دیو امر ایلدی • بخاری روایتنده
فاعطاه لفظیله واقع اولدی • لکن اعطا ایله امر ایدن کمسنه یه معطی اطلاقی صحیح اولمغله حدیث بابه

منافی

منافی اولمز • یا خود فاعطاه لفظی فامر باعطائه معناسنه در • وطعام مزبوردن تمر مراد اولمق ممکندر
زیرا بخاری مالك طریقندن فامر له بصاع من تمر لفظیله تخریج ایتدی • حلبی اکر حجامك کسبی حرام اولسه
رسول اکرم حجام مزبوره اجرت ویرمز ایدی دیدی • وكلم عليه السلام اهله مراد موالیسیدر نته کیم بخاری روایتنده
واقع اولدی وضمیر مجرور ابو طیبه یه راجعدر فوضعوا عنه من خراجه خاء معجمه نك فتحیله کل یوم تعیین
اولنان وظیفه در • یعنی رسول اکرم ابو طیبه نك مالکلرینه ابو طیبه نك هر کون ویره کلدیکی وظیفه دن
تنقیص ایدك دیو امر ایدی • آنلردخی وظیفه معهوده نك بعضنی حط و تنقیص ایتدیلر • تفصیلی
عن قریب ذکر اولنور • مخفی اولمیه که سابقا بیان اولندی که ابو طیبه نك موالیسی محیصة بن مسعوددر
که بنو حارثه دندر • پس بو مقامده موالی جمع صیغه سیله ذکر اولندیغی قتل بنو فلان قبیلندندر
ومحتملدر که بنو حارثه دن بر قاچ کمسنه ما بیننده مشترك اوله • یا خود مراد موالیسی و موالیسنك
اتباعیدر • وقال عليه السلام بو کلام دخی اسناد سابقه متصلدر ان افضل ما تداويتم به الحجامة
او راویدن شك ایچوندر ان من امثل دوائكم الحجامة یعنی رسول اکرم دیدیکه تحقیق سیزك ایله تداوی
ایتدوکلریکز شیلرك افضلی حجامه در و یا خود تحقیق حجامه سیزك تداوی ایتدوکلریکز شیلرك افضلندن
بعضیدر • لفظ اولده مبالغه واردر • اهل معرفه دیدیلر که خطاب مذکور اهل حجازه و حجازه مماثل بلاد
حاره اهلنه متوجهدر • زیرا بلاد مذکوره سکاننك دملری بغایه رقیق اولوب خارجده اولان حرارت
اندرك دملرینی سطح بدنه جذب ایتمکله دملری ظاهر بدنه میل ایدر • بعض فضلا بو مقامده شو وجه اوزره
تفصیل ایتدیلر که رسول اکرم کندولری احتجامه مداومت و غیریلره احتجام ایله امر و احتجامك حفظنی بیان
ایتدی • و فصد ایتمیوب و غیریلره فصد ایله امر ایتدیلر • خصوصا لفظ صحت موجوده ورد صحة مفقوده
خصوصنده فصد رکن عظیمدر • زیرا رسول اکرمك ساکن اولدیغی بلده نك مقتضاسی بودر زیرا بلاد حاره
امزجه یی تغییر عجیب ایله تغییر ایدر بلاد زنج و حبشه کبی • بلاد حاره فرط حرارتدن ناشی مزاجی قریدیرر
وقوردر • وظاهر بدنی یاقار • لهذا اندرلرنك رنکی سیاه و قیللری قیور جیوق و بدنلرینك اشاغی
طرفی اینجه و یوزلری اوزون و بورنلری بیوك • و کوزلری کنارلرینده طشره چقمش و بیوك اولور
ودخی دماغلرینك مزاجی اعتدالدن خارج اولمغله نفوس ناطقه لری افعال عجیبه اظهار ایدر فرح وطرب
و صفا و صوت کبی • و دماغلری فاسد اولمغله بلادلری غالب اولور • و بلاد مذکوره نك مقابلی بلاد
ترکدر • زیرا بلاد ترك بارد و رطب اولمغله مزاجلرینی تبرید و ترطیب ایدر • وظاهر بدنلری حرارت مبالغه
ایله حار اولور • لکن هوانك برودتی سببیله ظاهر بدنلرندن حرارت باطن بدنه میل ایتمکله جوده سیر چوق

اولیوبغی ایچوندر • نته کیم ایام شتاده هوانک برودتی سببیله حرارت غریزیه باطن بدنه میل ایتمکله هضم قوی و امراض
آز واقع اولور • لهذا بقراط دیدیکه ایام شتاده اجواف متسخن اولور • و نوم طویل اولور • و ایام صیف حاله
شتانک عکسی اوزره در • زیرا غذایی اصلاح حرارت غریزیه الجنس الی الجنس تمیل مضمونی اوزره هواده
اولان حرارته منجذب اولوب ظاهر بدنه میل ایدر و باطن بدنده حرارت آز اولمغله هضم ضعیف و امراض چوق
واقع اولور • امدی بلاد حجاز حار و یابس اولمغله حرارت غریزیه ابوابی محیط اولان هوای حاره مجانسه
سببیله بالضروره ظاهر بدنه میل ایدوب باطن بدن بارد اولور • لهذا عسل و تمر و غلیظ لحم اکل ایدرلر چونکه
بارد و تحلل چوق اولمغله ضرر ایتمز • و چون حرارت باطندن ظاهره میل ایده بدن فصده تحمل ایده مز • زیرا
فصد دمی عروق باطن اعضادن جذب ایدوب باطن بدنده حرارت آز اولمغله بدن الکا طاقت
کتوره مز • پس البته حجامت اقتضا ایدر زیرا حجامت دمی ضغط ظاهر بدندن جذب ایتمکله الکا طاقت
کتورور • ای سالک طریقه محمدیه رسول اکرمک نور نبوت ایله اقتباس ایتدیکی دقیقه لطیفه مذکوره یی
فهم ایله • موفق بغدادی دیدی که حجامت سطح بدنی فصددن زیاده تنقیه ایدر • و فصد اعماق بدنی تنقیه
ایدر • و بلاد حاره ده صبیانه ایچون حجامت فصددن اولی و قاموس الفائده در • صاحب الهدی دیدیکه
تحقیق بودر که ازمان حاره و اماکن حاره و ابدان حاره که اصحابنک دمی غایه نضیج ده اوله حجامت
زیاده نافعدر و فصد مذکورک عکسی اوزره در • لهذا صبیانه ایچون حجامت نافعدر فنلک فصده
تحمل ایتمین کمسنه لره دخی نافعدر • و نقرس اوضاع معتاده افزا ولنور که خطاب شیوخ دن غیریه اوله زیرا
آنلرک بدنلرینک حرارتی آزدر • طبرانی ابن سیرینه سند صحیح ایله تخریج ایتدی که ابن سیرین دیدی که
اذا بلغ الرجل اربعین سنة لم یحتجم یعنی بر کمسنه قرق یاشنه بالغ اولدقدن صکره حجامت ایتدرمسین طبرانی
سننده دیدیکه زیرا قوای جسدینه سنک انحلالی و عمرینک انتقاصی زمانیدر اولمغله اخراج دم
ایله آنی ارتدرمق لایق دکلدر • میرک دیدیکه بو کلام حجامته احتیاج واقع اولمدیغی وقته و حجامته
معتاد اولمیان کمسنه لره محمولدر • ابن سینا ارجوزه سنده دیدی که ومن یکن تعود الفصاده
فلا یمکن ترکه للعائدة صکره شو معنایه اشارت ایتدی که فصده معتاد اولان کمسنه تدریج ایله
عادتنی ترک ایتمکه سعی ایتمک مناسبدر • والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا عمرو بن علی حدثنا
ابو داود حدثنا ورقاء بن عمر عن عبد الاعلی عن ابی جمیلة حدیثک فنجله اسمی میسرة بن یعقوب
الطهوی در و عثمان و علی دن روایت ایدر اتفاقا صحبتی یوقدر عن علی رضی الله عنه ان النبی
صلی الله علیه وسلم احتجم وامرنی فاعطیت الحجام اجره یعنی حضرت علی دیدیکه رسول اکرم حجامت

ایتدردی

ایتدردی و بکا حجامک اجرتنی ویر دیو امر ایلدی بن دخی اجرتنی حجامه ویردم که اجرتنک مقداری حدیث اولده
ذکر اولنان ایکی صاعدر • ابن الجوزی رسول اکرمک حجامه اجرت ویرمه سیله کسب الحجام خبیث قولنک بایننده
شو وجه ایله جمع ایتدی که محل جواز اجرت عمل معلوم اوزرینه اولدیغی و محل زجر عمل مجهول اوزرینه اولدیغی در
احمد حرّ و عبد مابیننی فرقه ذاهب اولوب دیدی که حرّه صنعت حجامت مکروه در و اجرة حجامتدن
کندو نفسنه انفاق حرام در دیوب غلمانی و دوابنه انفاقی تجویز ایتدی و عبد ایچون صنعت حجامت
مباحدر دیدی • و سندی حمیتصه حدیثیدر که حمیتصه رسول اکرمدن کسب حجامتدن سؤال ایتدکده رسول
اکرم نهی ایتدی حمیتصه احتیاجنی بیان ایتدکده رسول اکرم دیدی که اعلف نواضحک یعنی کسب حجامتی
صو کتورن دوه لر ایله علف ایله انته ابن الجوزی دیدی که اجرت حجام حرام اولدیغنک وجهی بودر که
زیرا حجامت بر شیدر که وقت حاجتده مسلم آنکله مسلمه معاونت ایتمه سی واجبدر • پس بو مقوله
شیدن اجرت آلمق بر وجه ایله لایق دکلدر • والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا هرون بن اسحق الهمدانی
میمک سکونیله در حدثنا عبدة عن سفیان الثوری عن جابر عن الشعبی شینک ضمی و عینک سکونیله
عامر بن شراحیل در که اکابر تابعین دندر • و شعبه نسبتدر که همداندن بر بطندر عن ابن عباس
رضی الله عنهما قال ان النبی صلی الله علیه وسلم احتجم فی الاخدعین اظنه بو بوینک ایکی جانبنده
ایکی [illegible] دیدکلری طمردن تشعب ایتمشدر وبین الکتفین انس حدیثنده فی الاخدعین
والکاهل لفظیله وارد اولدیکه کاهل هانک کسری ایله مابین الکتفین معناسنه در که ترکیده ایکی کورک
اورتاسی و فارسیده میان بهر دوش نه ایله تعبیر اولنور میرک بو بونه قریب ظهرک مقدمیدر دیدی
که انکا کنده ویرکی یعنی ابن عباس دیدیکه رسول اکرم اخدعین دن و مابین الکتفین دن حجامت ایتدررلر
[illegible] عبد الرزاق روایت ایتدی که رسول اکرم خیبرده اوج کره مابین الکتفین دن حجامت
ایتدردی • ظاهر بودر که خیبرده ویردکلری سمک ضررینی دفع ایچون ایدی • اطبا دیدیلر که استفراغ
مطلقا سمک ضررین دفع ایدر • و حجامت بغایه نافعدر • خصوصا بلاد حاره ده و ازمنه حاره ده
زیاده نافعدر زیرا سمک مهلک اولدیغنه سبب بودر که سمیتی دمه سرایت ایتمکله دم منکیف عروق
و مجاری بدن کیفیته سمی قلبه ایصال ایدر • فاما حجامت سببیله چیقان دم ایله کیفیت سم دخی آنکله چیقار
پس استفراغ کلی بولونوز ایسه بالکلیه بدنده کیفیت سم قالمز • و الا ابراز سمک سورتنه نقصان کلوب
طبیعته الکا غالب اولور • و ضررین دفع ایدر رسول اکرم مابین الکتفین دن حجامت ایتدیکی ایراد مبالغه
قلبه قریب اولمغله اخراج دم سریعا سمک ضررینی دفع ایدر • لکن رسول اکرم دن ضرر سم بالکلیه محو اوله میوب چوق

حضرت الله رسولنه رتبهٔ شهادتی احراز ایلدرمک ایچون اثر سمی براز ابقا ایتدیکی سابقا تفصیل اولندی
ابن ماجه علی رضی الله عنهدن روایت ایتدی که جبرائیل علیه السلام رسول اکرمه اخدعین و کاهلده حجامت
ایتمکی تعلیم ایتدی ودخی روایت اولندیکه برآدم صیرتی اوستنه یاتوقده باشندن زمینه اصابت ایدن موضع
دن حجامت حقنده رسول اکرم بیوردیلر که انها شفا من اثنین وسبعین داء یعنی موضع معهوده
حجامت یتمش ایکی دردلره شفادر لکن ابن سینا دیدیکه موضع مزبوردن حجامت ایتمک نسیانه اثر
ایدر ولغظی بودرکه مؤخر الدماغ موضع الحفظ وتضعفه الحجامة بعضیلر دیدیلر که ابن سینانک کلامی موضع
معهوددن حجامت اقتضا ایتدیکی وقتده در والاغلبه دم واقتضا ایتدیکی وقتده شرعا وطبا
نافع اولور ودخی محل کلام دکلدر احمد جریر بن حازم طریقندن تخریج ایتدی که قتاده دخی استماع انس دن
تحدیث ایدرایدی که رسول اکرم اوچ کره حجامت ایلدرایدی محجمه یی برکره کاهلنه وایکی کره اخدعین اوزرینه
وضع ایلدررایدی ابن سعد عبد العزیز طریقندن تخریج ایتدی رسول اکرم ایکی کره اخدعین دن وبرکره
کاهلندن حجامت ایلدروب محجمه دخی وتر یعنی تک ایله امر ایدرایدی اهل طب دیدیلر که باسلیق
دن فصد ایتمک حرارت کبد وطحال وریه یه وشوصیه یعنی جگر حرارتنه وطلاقه واویکنه وقابورغه
لرده اولان امراضه کذلک ذات الجنبه وسائر دیزدن اویلوغه وارنجه عارض اولان امراض دمویه یه
نافعدر اکحل که قولده جمیع اولان اوج طمرک میاننده اولان طمر که کوده طمری دیرلر اندن فصد
ایتمک جمیع بدنه عارض اولان امتلایه نافعدر دموی اولورسه خصوصا که فاسد اولمش اوله قیفال
دن که باش طمریدر فصد ایتمک باش وبوینون مرضلرینه نافعدر ودجین دن که شاه طمر دیرلر
فصد ایتمک طحال وریه یه نافعدر کاهلدن حجامت ایتمک منکبلر وبوغاز مرضلرینه نافعدر
وباسلیقدن فصد ایتمکه بدل اولور تحت الذقن که زنکیده چکنه آلتیدر اندن حجامت ایتمک دیشلره
دیوزه وبوغازه نافعدر وباشی تنقیه ایدر آیاق اوستندن حجامت ایتمک فخذده وساقده اولان
یاره لره ودم حیضک انقطاعنه وخایه لرده اولان حکه یه نافعدر وصافن دن فصده بدل اولور که
صافن طوپوغه قریب برطمردر اسفل صدردن حجامت ایتمک فخذده اولان چیبانلره وسیویلجه لره
ونقرسه وبواسیره وداء الفیل وحکهٔ ظهره نافعدر وبو مذکور اولان افعال احتیاج واقع اولوب
هیجان دم زماننده اولمق مشروطدر وعلی الحجام اجره ولو کان حراما لم یعطه یعنی رسول اکرم
حجام معهوده عملنک اجرتنی ویردی اگر اجر حجام حرام اولسه رسول اکرم حجامه اجر ویرمزایدی علماء
بو مسئله ده اختلاف ایتدیلر جمهور حجامتک کسبی حلال اولدیغنه ذاهب اولوب بو حدیث ایله استدلال
ایتدیلر

[illegible]

ایتدیلر لکن دنائتی متضمن کسبدر وحرام دکلدر دیوب زجری تنزیهه حمل ایتدیلر بعضیلر بو بابده منسوخ
ادعا ایدوب اول حرام ایدی صکره مباح اولدی دیدیلر طحاوی دخی بو قوله میل ایتدی والله اعلم
الحدیث الرابع حدثنا هرون بن اسحق حدثنا عبدة عن ابن ابی لیلی عن نافع عن ابن عمر ان النبی
صلی الله علیه وسلم دعا حجاما فحجمه وسأله کم خراجک فقال ثلاثة آصع همزهٔ ممدوده وصاد مضمومه
ایله صاعک جمعیدر لکن قاموس وصحاحده صاعک جمعی اصوع واوایله واصوع همزه ایله واقع اولمغله
بعضیلر دیدیلر که لفظ آصع اصوع لفظنک مقلوبیدرکه اأصع ایکن همزهٔ ثانیه الفه قلب اولندی و
بنیزک جمیع آثار حکمدیکی بو قبیلدندر فوضع عنه صاعا واعطاه اجره یعنی ابن عمر دیدیکه رسول اکرم
بر حجام چاغروب حجامت ایتدی که مراد ابو طیبه در واندن سؤال ایتدیکه افندیلریکه کل یوم نه ویررسین
ابو طیبه دیدیکه اوچ صاع ویرورم ورسول اکرم سیدلرینه بیان اولندیغی اوزره خراج مزبوردن خط وتنقیص
ایتدی واجرته علیحده اعطا ایتدی والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا عبد القدوس بن محمد العطار البصری
حدثنا عمرو بن عاصم حدثنا همام هانک فتحی ومیمک تشدیدیله در وجریر بن حازم قالا حدثنا قتادة عن
انس بن مالک قال کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یحتجم فی الاخدعین والکاهل وکان یحتجم سبع عشرة
وتسع عشرة واحدی وعشرین یعنی انس دیدیکه رسول اکرم اخدعین وکاهلده احتجام ایدردی وکاهی
آیک اون یدنجی کونی وکاهی اون طقوزنجی کونی وکاهی یکرمی برنجی کونی احتجام ایدرایدی ابو داود
ابو هریره حدیثندن تخریج ورفع ایتدیکه من احتجم سبع عشرة وتسع عشرة واحدی وعشرین کان
شفاء من کل داء ابن ماجه عندنده ابن عمر حدیثنده تعیین ایام احتجامده واقع اولدی که
الحجامة تزید الحافظة حفظا والعاقل عقلا فاحتجموا علی برکة الله یوم الخمیس واحتجموا یوم الثلثاء والاثنین
واجتنبوا الحجامة یوم الاربعاء والجمعة والسبت والاحد خلال احمددن نقل ایتدیکه ایام مذکورهده
حجامه مکروه در اگرچه حدیث ضعیفدر حکایت اولندیکه برکمسنه اربعا کونی احتجام ایدوب برمرض
اصابت حدیثنه تهاون ایتدیکی ایچون ابو داود وابو بکره دن اخراج ایتدی که ابو بکره ثلثا کونی حجامتی
استحسان ایتمز ایدی ودیدیکه رسول اکرم دیدی که یوم ثلثا یوم دمدر واول کونده برساعت
واردرکه انده دم رقوء اولمز خلال دیدی که احادیث مزبوره دن هیچ بری درجهٔ صحته وارمدی ولکن
احمد هرنه زمان دم هیجان ایدرسه وهرنه نجه ساعت اولورسه احتجام ایدر ولندی انا محمد ابو
ایتدی که آیک نصف اخیرنده وربع ثالثنده حجامت اول وآخرندن ماخوذ اسم مفعولدر مبالغه
بغدادی دیدی که زیرا اخلاط اول شهرده هیجانده محمد تسمیه اولندیغی خصال محموده سی چوق

اواسط شهر اوفقدر• ودخي اطبا عندنده حجامت نهارك ايكنجي يا اوچنجي ساعتنده اولمق نافعدر• ولايق
اولان بودر كه استفراغدن وحمامدن وجماعدن حجامت ايتميه لر• وكذلك فرط شبع وجوع وقتنده مناسب دكلدر
والله اعلم • الحديث الرابع حدثنا اسحق بن منصور انبأنا عبد الرزاق عن معمر عن قتادة عن انس بن
مالك ان رسول الله صلى الله عليه وسلم احتجم وهو محرم بملل على ظهر القدم بملل احتجم يه متعلق وهو محرم
جمله سي حاليه در• وملل ميمك ولامك اولينك فتحيله مكه ومدينه مابيننده بر موضعك اسميدر ومدينه دن اون
يدي ميل بعيدي واردر• على ظهر دخي احتجم يه متعلقدر يعني انس ديديكه رسول اكرم محرم اولديغي حالده
ملل ديدكلري موضعده اياغنك اوزرندن احتجام ايتدي• علما محرم اولان كمسنه نك حجامت ايتمه سي
مسئله سنده اختلاف ايتديلر• نووي ديدي كه محرم اولان كمسنه من غير حاجة حجامت مراد ايدرسه اگر قيل
قطع اولنه جق موضعدن حجامت ايدرسه حرامدر• واگر قيل اولميان موضعدن ياخود قيل اولوب
لكن قطع اولنمز ايسه جمهور تجويز ايتديلر• وفديه لازم كلمز مالك مكروهدر ديدي وحسن فديه لازمدر قيل
قطع اولنمز ايسه دخي ديدي• واگر حجامت ضروري اولورسه قيلي قطع جائز وفديه لازم اولور•
بخاري ابن عباس وعبد الله بن بحينه حديثلرندن تخريج ايتدي كه ابن عباس احتجم رسول الله صلى الله
عليه وسلم في رأسه وهو محرم من وجع كان به بماء يقال له لحي جمل ودي ديديكه ابن عباسدن
بر روايتده ان النبي صلى الله عليه وسلم احتجم وهو محرم في وسط رأسه من شقيقة كان به لفظيله
واقع اولدي• وابن بحينه ان النبي صلى الله عليه وسلم احتجم بلحي جمل من طريق مكة وهو محرم من
وسط رأسه ديدي• پس بو حديثلر مكان احتجام وموضع احتجام جهتندن حديث بابه معارض
اولملغله واقعه نك تعددنه حمل اولنوب تعارض مندفع اولدي• حازمي وغيريلر وسط رأسدن
حجامت ايتدكلري حجة الوداعده ايدي ديو جزم ايتديلر• پس ممكندر كه ظهر قدمدن حجامت ايتدكلري
دخي حجة الوداعده واقع اولمش اوله• ميرك ديديكه لحي جمل بعض روايتده تثنيه وبعضنده افراد
ايله واقع اولدي• ولامك فتح وكسري جائزدر وحاء مهمله نك سكونيله در• وجمل جيمك وميمك
فتحه سيله طريق مكه ده بر موضعك اسميدر• وابن وضاح بقعة موقوفه در ديدي• ووسط واوك
وسينك فتحه سيله وسينك تسكيني دخي جائزدر• وشقيقه شين معجمه نك فتحي وقافلر اولينك
كسريله عظيمه وزننده در• معلوم اوله كه صداع بر وجعدر كه باشك اجزاسنك كلنده يا بعضنده اولور
واگر فقط بر جانبنده اولورسه اكا شقيقه ديرلر• سببي بخارك صعودي يا اخلاط حاره نك
يا بارده نك دماغه ارتفاعيدر كه منفذ بولمدقلرندن باشده وجع احداث ايدر بر طرفه ميل ايدرايسه
شقيقه

شقيقه• واگر جميع باشك اجزاسيني احاطه ايدرسه اكا بر بيضه ديرلر بيضه دن مأخوذدر• وكاهجه
صداع معده دن يا ظهرلرنده ورم• وكاهجه معده ده غليظ ريح• وكاهجه امتلادن حاصل اولور• وكاهجه حركه عنيفه
دن اولور مثلا جماع وقتي آتمك كبي• وكاهجه معنادن زياده اويومقدن وچوق سويلمكدن• وكاهجه بعض
نفسانيه دن اولور زياده غم كبي• وچوق آج اولمقدن وهوانك حرارتي وبرودتي مثللو شيلردن
اولور• لكن شقيقه باشده اولان شراينده وباشك ضعيف اولان مواضعنده حادث اولور
امام احمد بريده دن روايت ايتدي كه رسول اكرم شقيقه عارض اولوب بر ايكي كون حمد اولورايدي• والله
اعلم وصلى الله عليه وسلم • باب ما جاء في اسماء رسول الله صلى الله عليه وسلم • اسماء مذكوره دن
مراد رسول اكرمه اطلاق اولنان الفاظدر خواه علم وخواه وصف اسماء اصطلاحيه دكلدر• ابن
دحيه ديدي كه رسول اكرمك طقسان طقوز اسمي واردر• اسماء حسناء الهيه عددنه موافق• ابن
العربي جامع ترمذي شرحنده بعض صوفيه دن نقل ايتديكه رسول اكرمك بيك اسمي واردر• تاريخ خميس
صاحبي اختيار ايتديكي اوزره رسول اكرمك قرآن عظيمده اسماسيني بو فقير وحدة نامه ده نظم ايتمشم
ايدرم • نام پر احترامنه قرآن ايلدي• يك بيك شور سمه بيان• احمد وهم محمد وداعي• شاهد ويس
مصدق وهادي• خاتم الانبياء رسول ونذير• رحمت ونعمت ونبي وبشير• هم سراج منير وحق
مبين• منذر ودخي طه ويس• ديدي مزمل ورؤف ورحيم• پس مذكر مبشر ايله كريم• كاه
مدثر ايله قبلدي اذا• كاه عبد الله ايله لطف ادا• يعني بو باب رسول اكرمك اسامي
شريفلري حقنده وارد اولان حديثلر بياننده در• مصنف بو بابده ايكي حديث ذكر ايلدي• الحديث
الاول حدثنا سعيد بن عبد الرحمن المخزومي وغير واحد قالوا حدثنا سفيان عن الزهري عن
محمد بن جبير بن مطعم اسم فاعل صيغه سيله در عن ابيه كه جبيردر قال قال رسول الله صلى الله
عليه وسلم ان لي اسماء يعني جبير ديديكه رسول اكرم ديديكه بنم نيچه اسملرم واردر• بخاري
معن بن عيسى طريقندن زهريدن ان لي خمسة اسماء لفظيله تخريج ايدوب حديث بابك كبي ذكر
ايتدي• يعني بنم ايچون بش اسم واردر كه بندن اول كمسنه يه بو اسملر اطلاق اولنمدي ياخود امم
سالفه ميانلرنده مشهور اولان بو بش اسملردر• پس جار ومجرورك تقديمندن استفاده اولنان
حصر اضافي اولور حقيقي اولمز• زيرا بشدن زياده اسملري دخي روايت اولنديكه• انا محمد اسم
مذكوره نك بيانينه استيناف طريقيله شروعدر• محمد تحميددن مأخوذ اسم مفعولدر مبالغه
ايچوندر استعمندن وصفيته نقل اولندي• رسول اكرمه محمد تسميه اولنديغي خصال محموده سي چوق

اولدیغی یاخود مرة بعد اخری حمد اولندیغی یاخود حضرت الله تعالینک آنی غایة کماله بالغ دردیو چوق حمد اتدیکی
یاخود ملائکه وانبیا واولیا آنی مدح اتدیکی یاخود تفاؤل قصدی ایچوندر صاحب مواهب دیدیکه رسول
اکرمه محمد اسمنی عبد المطلب اطلاق اتدی روایت اولندیکه عبد المطلبدن سؤال اتدیلرکه اوغلنک اسمنی
نه وضع اتدک عبد المطلب دیدیکه محمد تسمیه اتدم پس سؤال اتدیلرکه آبا واجدادکده اولمین اسم ایله نیچون
تسمیه اتدک دیدیکه امیدم بودرکه اهل ارض آکا حمد ایدرلر عبد المطلب بو کلامی سویلدیکی کوردیکی واقعه یه
مبنیدر علی قیروانی بستان نام کتابنده دیدی که عبد المطلب رؤیاسنده کوردیکه کومشدن بر زنجیر کوزو
ظهرندن چیقوب بر طرفی آسمانه و بر طرفی مشرقه و بر طرفی مغربه واصل اولدی بعده زنجیر مذکور بر آغاج صورتنه
کیردی که جمله اوراقی نوردن کویا اهل مشرق و مغرب اول آغاجه یاپشمشلر بو رؤیایی معبرلره عرض اتدکده شویله
وجهله تعبیر اتدیلرکه یا عبد المطلب سنک ظهرندن بر ولد ظهور ایدرکه آکا مشرق و مغرب تابع اولوب اهل سما
وارض آکا حمد ایدرلر پس بو محمد اسمیله تسمیه اتدی خصوصا رسول اکرمک والده سی عبد المطلبه خبر ویرمش ایدی که
بن حامل اولدقده هاتفدن بر ندا اشتدم واصل اولدیکه یا آمنه سن بو امتک سیدینه حامل اولدک وضع اتدکده
آکا محمد اسمیله تسمیه ایله دیو وانا احمد افعل بمعنی فاعل اولورسه بن حامدینک زیاده حمد ایدیجیسی یم
بمعنی مفعول اولورسه بن محمودینک زیاده حمد اولنمشیسی یم دیمک اولور واسم تفضیلک اسم فاعل معناسنده
استعمالی کثیردر قاضی عیاض دیدیکه لفظ احمدک معناسی احمد الحامدین لربه دیمکدر زیرا صحیحده
وارد اولدیکه یوم قیامتده رسول اکرمه اول مرتبه محامد فتح اولنورکه هیچ کیمسنه یه اندن اول برفرده اول محامد فتح
اولنمشدر ومحامد مذکوره ایله حضرت اللهه حمد ایدر بناء رسول اکرم ایچون لواء حمد عقد اولنوب مقام محموده
مخصوص قیلنور امتکیم سوره الحمد مخصوص قیلندی واکل وشرب وعودده سفردن صکره انک امتی حمد مشروع
اولدی وامتنه حمادون تسمیه قیلنور ودخی اسمین مذکورینک سایر اسمالری اوزرینه مزیتی محققدر
واحمدیتی محمدیتی اوزرینه مقدمدر زیرا رسول اکرم نشأه اولیده حضرت اللهه حامدیتندن صکره
نبوة ایله تشریف اولنوب مبعوث اولدی ومیان ناسده محمدیه ومحمودیه ایله موصوف اولدی کذلک نشأه
اخرویده کندودن فتح اولنان محامد مذکوره ایله حضرت اللهه حمد ایدوب شفیع ومشفع اولدقدن صکره عموم قبول شفاعتی
ایچون میان اهل محشرده محمدیه ومحمودیه ایله موصوف وموقوف اولور لکن حدیث بابده لفظ محمد تقدیم اولندیغی
اسم محمد مشهور ومعنی جهتندن اسماء الهیه دن محموده موافق اولدیغنه مبنی اولمق محتملدر حسان دیدیکه
وشق له من اسمه لیجله فذو العرش محمود وهذا محمد ابو نعیم خبرنده واقع اولدیکه حضرت حق جل
وعلا دیدیکه عزم جلالم حقیچون یا محمد سنک اسمکله تسمیه اولنن کمسنه یی بن جهنمده تعذیب ایتمم

دیلمی

دیلمی علی رضی الله عنه دن روایت اتدیکه بر خانده اوزرنده احمد یاخود محمد اسمیله تسمیه اولنمش کمسنه بولنه
حضرت الله تعالی اول منزلی کونده ایکی کره تقدیس ایدر ابن قتیبه دیدی رسول اکرمک اعلام نبوتندن
بری بودرکه رسول اکرمدن اول محمد اسمیله هیچ بر فرد تسمیه اولنمدی اسم مذکوری صیانت ایچون
لکن رسول اکرمک دنیایی تشریف بیورمه لری قریب اولوب اهل کتاب قوملرینی تبشیر اتدکده بعض کمسنه لر
فرزندلرینک اسمنی محمد وضع اتدیلر نبی موعود فرزندلری اولمق امیدی ایله الله اعلم حیث یجعل رسالته
واول وقتده محمد اسمیله تسمیه اولنان فرزندلرک عددنده اختلاف اولندی مشهور اولان اون بشدر والله
اعلم وانا الماحی محودن مأخوذ اسم فاعلدر الذی یمحو الله بی الکفر کرمانی دیدیکه لفظ ماحی اکرچه صفتدر
اسم دکلدر لکن اسم صفتده اکثریا اطلاق اولنور یعنی ودخی بن ماحی یم ومحو ایدیجی یم که حضرت الله بنم
سببیمله کفری دیار عربدن وسایر بلاددن محو ایدر یاخود حضرت الله بنی حجت ایله غالب ودینم سایر
ادیان اوزرینه ظاهر ایدر ابن حجر دیدیکه محو کفری دیار عربه تخصیص مناسب دکلدر زیرا مسلم عندنده عقیل
ومعمر روایتلرنده یمحو الله بی الکفرة لفظی واقع اولدی میرک دیدیکه شو وجهله جواب ممکندرکه حدیث
بابده محو کفردن مراد اهل کفری محو ایله کفری ازاله دیمکدر وجزیرة عرب ایله تقیید اتدکلری کفر جمیع ارض
وبلاددن بالکلیه محو اولدیغنه بناءدر وانا الحاشر الذی یحشر الناس علی قدمی دالک فتحی ومیمک
کسری ویانک سکونی وتخفیفیله مفرد ومیمک فتحی ویانک فتح وتشدیدیله جمع اولمق اوزره ضبط اولنور
ویحشر مجهول صیغه سیله در یعنی ودخی بن حاشر وحشر ایدیجی یم که ناس بنم قدمم اوزره حشر اولنورکه
جمله ناسدن اول بن حشر اولنورم وناس بندن صکره بنم حشر اولندیغم وجه اوزره محشور اولورلر یاخود
بکا تابع اولورلر حدیث آخرده انا اول من تنشق الارض عنه لفظی بو معنایی تأیید ایدر کذلک یحشر الناس
علی عقبی حدیثنه دخی موافقدر شیخ جزری دیدی که یعنی ناس بنم زمان نبوتمک عقبنده حشر
اولنورلر پس قدم وقت معناسنه اولوب کلام مذکور لانبی بعدی معناسنه تلمیح اولور ورسول اکرمک
ظهوری علامات حشردن قیامتدر اولمغله حاصل معنی علامات حشرک ظهوریله قیامم وقتنده ناس حشر
اولنور دیمک اولور ونافع روایتنده انا حاشر بعثت مع الساعة حدیثی بو معنایی تأیید ایدر مخفی اولمیه که
فی الحقیقه ماحی کفر وحاشر ناس حضرت الله در رسول اکرم سبب اولمغله رسول اکرمه حاشر وماحی تسمیه اولنمقده
سببیت مذکوره کافیه در وانا العاقب ومن جمله انبیانک عقبنده کلیجی یم صاحب نهایه دیدیکه
عاقب اول کمسنه درکه کندودن اول کچن کمسنه لرک موضعنه خیر ایله قائم اولور والعاقب الذی لیس بعده
نبی شیخ جزری دیدیکه ظاهر اولان بودرکه لفظ مذکور مدرج اولوب یعنی حدیثدن اولمیوب محتملدرکه راوی

محتملدر كه مصنف كلامي اوله ولكن ترمذي سفيان بن عيينه دن جامعنده ليس بعدي نبي لفظيله روايت
ايتدي معلوم اوله كه بو مقوله لفظلرده كاهي موصول جانبنه دكلا رعايه ايدوب ضمير غائب ايله ذكر ايدرلر وكاهي
معنا جانبنه رعايت ايدوب ياء متكلم ذكر ايدرلر نته كيم كلام عليده انا الذي سمتني امي حيدره واقع اولدي
پس بو مقامده لفظ حديث بابده بعده لفظي كلام مذكورك مدرج اولديغنه قرينه اولمز حالبوكه سفياندن حديثنده
معنايه وانا لفظنه رعايه ياء متكلم ذكر اولندي نته كيم نحوا الله بي وعلي قرني لفظلرنده ولفظ حديث بابده ضمير
غائب ايله ذكر اولندي لفظه وموصوله رعايه بلكه لفظ مزبورك حديثده اولمسي بر نكته جزئيه يي متضمن ملاحظه اولنور
كه رسول اكرم فصاحتده وبلاغتده مسلم در استعمالين معهودينه ارشاد بيوردقلرنده حاصل اولاجق وحاشر
لفظ ايله تسميه نك علتي سباق واحده ده ذكر ايدوب عاقب اسميله مسمى اولدقلرينك وجهي ترك ايتمه دي حيوانات
طبيعي قبض مأثره منكشف دكلدر وعاقب اسمي سائر اساميدن تأخير وضع كلامده ذكر بيوردقلري دخي عاقب
اسميله تسميه نك علتنه مناسب لطيفه دن خالي دكلدر پس محتملدر كه وجه تسميه في اسلوب آخر ايله ذكر بيوردقلري
مستمعينك ذهنني تنشيط وذكر اولنان نكته يي تفحص ايتمكه بعث اولمق ملاحظه اولنور والله اعلم
الحديث الثاني حدثنا محمد بن طريف طاء مهمله نك فتحيله در الكوفي حدثنا ابو بكر بن عياش المقري كه عاصمك
تلميذيدر عن عاصم عن ابي وائل كه اسمي شقيق بن ابي سلمه در عن حذيفة قال لقيت النبي صلى الله عليه وسلم
في بعض طرق المدينة بعض نسخ مصححه ده طريق لفظيله واقع اولديكه مراد جنس در فقال انا محمد وانا احمد
وانا نبي الرحمة يعني حذيفه ديديكه مدينه نك بعض زوقاقنده رسول اكرمه ملاقي اولدم بيورديلركه بن
محمدم وبن احمدم وبن رحمت نبيسي يم قال الله تعالى وما ارسلناك الا رحمة للعالمين ورسول اكرم مؤمن
وكافر ايچون رحمت در زيرا بعثتي انلرك سعادتنه باعث وصلاح معاش ومعادلرينه سبب در وبعضيلر
ديديلركه كفار ايچون رحمت اولديغي انك دنياده تشريفي سببيله كفار خسف ومسخ وعذاب استيصالدن خلاص
بولدقلري ايچوندر ونبي التوبة دخي بن توبه نبيسي يم مبارك ديديكه زيرا رسول اكرم توبه وتراحم ايله كلوب
وبونلره ترغيب وبونلر ايله امر ايلدي زيرا امتي توابون ورحما در نته كيم حضرت الله حقلرنده التائبون العابدون
ورحماء بينهم ديو مدح ايلدي حاصلي توبه ورحمت صفتلري رسول اكرمك امتنده وسائر امم دن زياده اولمغله
لفظ نبي نك الرحمة وتوبه يه اضافتي صحيح اولور وانا المقفي ميمك ضمي وقافك فتحي وفاء مكسوره نك تشديديله
تقفيه دن مأخوذ اسم فاعل در اتباع معناسنه يعني دخي بن انبياء سابقه نك آثارينه تابع واصفياء
سالفه نك اطوارينه متبعم قال الله تعالى سبحانه اولئك الذين هدى الله فبهداهم اقتده ورسول اكرم انبيانك
اصل توحيد ومكارم اخلاقده تابع در اگرچه بعض فروعده بعضنه مخالف ايتدي صاحب نهايه ديديكه المقفي
الذاهب

الذاهب المولي يعني رسول اكرم اتباع اولنوب انقياد اولنان انبيانك آخريدر كه يانسي كتمز وبر اتباع ايتورن
انبيانك آخري اولوب لا نبي بعدي مضموننه موافق اولور ومقفي لفظي اسم مفعول صيغه سيله دخي روايت
اولندي يعني بن آثار انبيايه تابع قيلنوب تا انلردن صكره مبعوث قيلندم وبنم ايله رسالت ختم
اولندي كه بو افعالك فاعلي حضرت الله در وانا الحاشر معناسي مرور ايتدي ونبي الملاحم ميمك فتحي وحاء
مهمله نك كسريله ملحمه نك جمعيدر ميمك فتحي ولامك سكوني وحانك فتحيله كه قتال شديد واقع اولان حرب معناسنه
زيرا ناس بو مقوله قتالده بري برينه مشتبك اولورلر نته كيم ثوبك تار وپودي بري برينه مشتبك اولور
ياخود حرب ضبورده مقتوللرك لحمي چوق اولديغي ايچون ملحمه تسميه اولندي يعني بن حرب عظيم نبيسي يم
كه بنم زمانمده وبندن صكره امتم زمانلرنده كفار ايله جهادلر واقع اولور فيروز آبادي ديديكه نبي الملاحم
تسميه اولنديغي رسول اكرم خلقك اجتماع والتجامنه سبب اولديغي ايچون در علماء ديديلر كه اسماء مذكوره
اوزرينه اقتصار اولنديغي اسماء مذكوره نك كتب سابقه ده موجود اولديغي ايچون در والله اعلم
حدثنا اسحق منصور حدثنا النضر بن شميل انبانا حماد بن سلمة عن عاصم عن زر عن حذيفة
عن النبي صلى الله عليه وسلم نحوه بمعناه هكذا قال حماد بن سلمة عن عاصم عن زر عن حذيفة
يعني سند مذكور ايله دخي حديث سابق كبي بر حديثي بزه اسحق دخي تحديث ايتدي كه معنا جهتندن
بردر حماد بن سلمه عاصمدن عاصم زردن زر حذيفه دن بو وجه اوزره تحديث ايتدي والله
اعلم وصلى الله على محمد واله وصحبه وسلم باب ما جاء في عيش رسول الله صلى الله عليه وسلم
صاحب تاج ديدي كه عيش حيواة وما به الحيواة معناسنه ولفظ عيشك معناسي كتابك اولنده
مصنف عيش رسول الله حقنده عقد ايتديكي بابده ذكر وبسط اولندي اوني والا مصنف
ايكي بابده ذكر ايتديكي حديثلري جمع وباب واحدده ذكر ايتمك ايدي الله اعلم بو تفريق روايتك يا كتابك
تصرفيدر حتى بعض نسخ متعدده مصححه ده بر موضعده جمع اولندي يعني بو باب رسول اكرمك
حال حيواتنده معيشتنك كيفيتي حقنده وارد اولان احاديث بياننده در مصنف
بو بابده طقوز حديث ذكر ايتدي الحديث الاول حدثنا قتيبة بن سعيد حدثنا ابو الاحوص حاء مهمله
وصاد مهمله ايله در عن سماك بن حرب قال سمعت النعمان بن بشير يقول الستم في طعام
وشراب ما شئتم ما موصوله وموصول صله سيله مصدر محذوفك صفتي در الستم متنعمين في طعام
وشراب مقدار ما شئتم تقديرنده ومصدريه اولمق دخي محتملدر يعني سماك بن حرب ديديكه نعمان بن بشيري
اشتدم ديديكه سيز مراد ايتدككز قدر طعام وشرابده متنعم ومترفه دكلميسيز مقصود تعيير وتوبيخ در

لقد رأيت نبيكم صلى الله عليه وسلم وما يجد من الدقل ما يملأ بطنه رؤیه اگر رؤیه بصریه اولور ایسه وما یجد
جمله‌سی حالیه اولور و علمیه اولور ایسه جمله مذکوره مفعول ثانیسی اولور لکن واو ادخال اولنمغه اخفش
و کوفیین مذهبلرینجه کان و اخواتنك خبرلرینه تشبیها اولنمغدندر نانیتی در بعضیلر واو زائده در
دیدیلر دقل دالك وقافك فتحه‌لریله خرمانك لذتی اولمیوب کهنه اولانیدر یعنی بن سزك پیغمبریکزی
کوردم که اسکی خرمادن قارنینی طویوره جق مقداری شی بوله مزدی و سیزلر دخی قلیل ایله قناعت خصوصنده
دخی مقتدا اکوز اولان پیغمبریکزه اقتدا ایدك تحقیق اولمیه که رسول اکرمك فقری اختیاری ایدی اضطراری
دکل ایدی و تا وقت وفاتنه دك بو حال اوزرینه مستمر اولدی حتی وفات ایتدکده درعی بر یهودی یه
رهن ایدی والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا هرون بن اسحق حدثنا عبدة عن هشام بن عروة عن
ابیه که عروه‌در عن عائشة قالت کنا بعض نسخه‌ده ان کنا ان مخففه ایله واقع اولان آل محمد نصب ایله
مقدر اعنی نك مفعولی اولمق ظاهردر نمکث شهرا جمله‌سی کنا نك خبریدر وان مخففه واقع اولان
نسخه‌لرده لنمکث واقع اولدی لام فارقه ایله میرك دیدیکه آل رفعیله کنا نك کلاده اولان فاعل ضمیرندن
بدل اولمق جائزدر کذلك نصبله امدح آل تقدیرنده مدح اوزره منصوب اولمق محتملدر دیدی ه
ما نستوقد بنار جمله‌سی حالیه یاخود خبر بعد خبر یاخود شهرا نك صفتیدر یاخود خبر اولك بیانیدر که
عائد حذف اولنمشدر یعنی عائشه دیدیکه بزلر که آل محمدز بر آیی مکث ایدر ایدك که برنسنه طبخ
اتمك ایچون آتش یاقمز ایدك طبخ ایده جك شی بولمزدق ناشیدر ان هو سیاق کلامدن
مستفاد اولان مطعومه عائددر که مأکول و مشروبه شاملدر الا التمر والماء یعنی سد رمق اوله جق
قدر مأکول و مشروبمز دکل ایدی الا خرما و صو ایدی و جمله‌سی استثنادر کویا سائل سؤال
ایتدیکه چون مطبوخ اولان طعامه مالك دکل ایدیکوز پس غذاکوز نه ایدی دیو بعض نسخه‌ده
الا الماء والتمر واقع اولدی که صونك خرمایه نسبت کثیر اولدیغنه اشارة الماء لفظی تقدیم اولنمشدر
وبعض نسخه‌ده الا الاسودان واقع اولدی که مراد تغلیبا خرما و مادر زیرا صونك کندو رنکی
یوقدر بلکه ظرفینك رنکنه تابعدر تحقیق اولمیه که آل محمد بر آیی مقداری منوال مشروح اوزره صبر ایتدکلری
متقرر اولدقده رسول اکرمك دخی صبر و تحمل ایتدیکی بالطریق الاولی متحقق اولور والله اعلم
الحدیث الثالث حدثنا عبد الله بن ابی زیاد حدثنا سیار سینك مهمله‌نك فتحی و یاء مثناة تحتیه‌نك
تشدیدیله‌در حدثنا سهل بن اسلم عن یزید بن ابی منصور عن انس عن ابی طلحة قال شکونا الی
رسول الله صلی الله علیه وسلم الجوع ورفعنا عن بطوننا عن حجر حجر رفع وضع مقابلی در ترکیبده

قالدرمق

قالدرمق معناسنه لکن بو مقامده کشف معناسنی متضمندر اولمغله عن بطوننا رفعنا یه متعلق اولمق صحیح
اولور وعن حجر مصدر محذوفك صفتیدر کشفنا ثیابنا عن بطوننا کشفنا ناشئا عن حجر حجر تقدیرنده
یعنی ابو طلحه دیدی که رسول اکرمه هر کون آجلقدن شکایت ایدوب قارنلرمزدن اثوابمزی آچوق قارنلرمزه
آجلقدن باغلادیغمز طاشلری کوسترمك ایچون که هر برمزك قارننده بر طاش وار ایدی پس لفظ حجر
مکرر ذکر اولندیغی رفع ایدن کمسنه‌لر متعدد اولدیغی ایچوندر و زیاده قارنی آچ اولان کمسنه‌لرك قارنلرینه
طاش باغلمق عادتلری ایدی تا که آنك سببیله بیللرینه قوت حاصل اوله بعضیلر قارنلری شیشمسون ایچون
دیدیلر زین العرب عن حجر عن بطوننادن بدل اشتمال در دیدی زیرا کشف عن وجهه عن حسن فارغ
ده اعاده جار ایله اولدیغی کبی فرفع رسول الله صلی الله علیه وسلم عن بطنه عن حجرین یعنی رسول
اکرم مبارك قارنندن ثوبنی آچدی آجلقدن باغلادیغی ایکی طاشی کوسترمك ایچون صاحب مظهر دیدیکه
اصحابه ریاضتنك کثرتندن عادتلری بودرکه زیاده آجلقلری شدید اولوب قارنلری خالی اولسه
قارنلرینه بر طاش باغلارلرکه تا بطنی مسترخی اولمیه و باغرسقلری آشاغی نازل اولمیوب حرکته قادر
اولمق ایچون پس قارنلرینه طاش باغلادقلرنده قارنلری محکم اولوب حرکت ایتمکه قدرة حاصل اولور و
قارنی بغایة آچ اولان کمسنه قارننه ایکی طاش باغلر و رسول اکرمك آجلغی سائرلرك آجلغندن زیاده‌در
و ریاضتی غیرلرك ریاضتندن اشد اولمغله مبارك قارننه ایکی طاش باغلامش ایدی بعضیلر دیدیلرکه
قارننه طاش ربط اتمه‌نك حکمتی بودرکه ربط حجر بر نوع ما آجلق المنی تسکین ایدر زیرا معده‌ده اولان
حرارة غریزیه مادام که طعامه مشغول اوله حرارتنه نقصان طاری اولور و معده‌ده طعام اولمدقده
جسمده اولان رطوباته و جواهر جسمه مشغول اولمغله الم حاصل اولور و مادامکه معده‌نك اوزرینه باغارسق
و جلد بدن ضم اولنمیه اول الم زیاده اولور پس قارننه طاش باغلادقده معده‌یه باغارسق و جلد بدن
ضم اولمغله حرارة غریزیه بر نوع ما ضعیف اولوب رطوبات و جواهر جسمه چوق مشغول اولمیوب الم فرو
نقصان بولور والله اعلم قال ابو عیسی که مراد مصنفدر هذا حدیث غریب من حدیث ابی طلحة لا نعرفه
الا من هذا الوجه یعنی مصنف دیدیکه حدیث مذکور حدیث غریبدر و غرابتی ابو طلحه طریقندن ناشیدر
و بو حدیثی بز فقط بو وجهدن بیلورز میرك دیدیکه حدیث مذکورك راویلری ثقه اولمغله غریب اولمه‌سنده
ضرر یوقدر پس حسن و صحیح اولمه‌سنه منافی اولمز زیرا غریب اولدرکه رجال نقله‌دن بر عدل و ضابط آنك ه
روایتنده تفرد اتمش اوله بو دخی ایکی قسمدر متنا غریب و اسنادا غریب متنا غریب اولدرکه
متن حدیثنك روایتنده تفرد اتمش اوله اسنادا غریب اولدرکه حدیث اصحابیدن روایت اولنمغی

موقوف ایکن بر عدل کمسنه اول حدیثی بر آخر صحابیدن روایه ایتمش اوله و ترمذینک غریب من هذا الوجه
قولندن قسم ثانی در ومعنی قوله ورفعنا عن بطوننا عن حجر حجر كان احدهم يشد في بطنه الحجر
من الجهد والضعف الذي به من الجوع جهد جیمک ضمیله در بعض نسخه ده فتحیله ضبط اولندی
نهایه ده دیدیکه ضم ایله وسع وطاقه و فتحیله مشقه معناسنه در بعضیلر مبالغه و غایه معناسنه در
دیدیلر وبعضیلر ضم و فتحیله وسع وطاقه ده لغتدر لکن مشقه و غایه معناسنه اولان فقط فتحیله در
دیدیلر وضعف ضادک فتحیله در وضمی دخی جایزدر وماقبلنک تفسیری حکمنده در من اولی تعلیلیه
ومن ثانیه بیانیه یا ابتدائیه در یعنی دخی مصنف دیدیکه ابو طلحه نک ورفعنا عن بطوننا عن حجر حجر
قولنک حاصل معناسی بودر که هر بری قارننه شقتدن و مبتلا اولدیغی آجلقدن ناشی حاصل اولان
ضعفدن طاش باغلادی ایدی صحیحین ده وارد اولدیکه رسول اکرم صحابه کرامی صوم وصالدن منع
ایتدکده صحابه دیدیلر که یا رسول الله سن بزی صوم وصال ایله صایم اولورکوروروز لهذا سیزه اقتدا ایدرز
رسول اکرم دیدی که سیز کندوکزی بکا قیاس ایتمک زیرا بنی ربم اطعام واسقا ایدر ابن حبان بو
حدیثه تمسک ایدوب رسول اکرمک آجلقدن قارننه طاش باغلادیغنی انکار ایتدی ودیدیکه بو سیاقده
مذکور اولان حدیثلرده واقع اولان لفظ حجر رای مهمله ایله دکلدر بلکه زای معجمه ایله حجزدر که طرف ازار معناسنه
در زیرا ربط حجر آجلغه مفید اولمز لکن ربط حجر خصوصنده احادیث صحیحه وارد اولوب ولفظ حجر رای مهمله
ایله ضبط وتصحیح اولنمغله حدیث ربط حجر وصحیحین ده واقع اولان حدیث مذکور ما بینینی شویله توفیق
ایتدیلر که رسول اکرمک ربم بنی اطعام واسقا ایدر دیدیکی صوم وصال وقتنه مخصوصدر وتحملدر صوم وصال
وقتندن غیری آجلق وقتنده آجلق المنی دفع ایچون ربط حجر ایدردی اطعام واسقا مذکور اولمدیغی ایچون حاصلی
حضرت الله کاهی آجلق وقتنده اطعام واسقا ایدوب ربط حجره احتیاج اولمزدی وکاهی آجلق وقتنده
اطعام واسقا اولنمغله ربط حجره محتاج اولوردی والله سبحانه اعلم الحديث الرابع حدثنا محمد بن اسمعيل
که جامع صحیح بخاری در حدثنا آدم بن ابي اياس همزه نک کسریله در حدثنا شيبان ابو معاويه حدثنا
عبد الملك بن عمير تصغیر صیغه سیله در عن ابي سلمة بن عبد الرحمن عن ابي هريرة قال خرج النبي صلى
الله عليه وسلم في ساعة لا يخرج فيها جمله سی ساعه نک صفتیدر ولا يلقاه فيها احد یعنی ابو هریره دیدیکه
برکون رسول اکرم سعادتخانه سندن طشره چیقدی بر ساعتده که اول ساعتده طشره چیقمق معتادی
دکل ایدی واول ساعتده هیچ کمسنه رسول اکرمه ملاقی اولمق دخی معتاد دکل ایدی فاتاه ابو بكر فقال عليه السلام
ما جاء بك يا ابا بكر استفهامیه در باء تعدیه ایچوندر فقال ابو بكر خرجت القى لقی القی قوله سنده در

رسول الله

رسول الله صلى الله عليه وسلم والنظر في وجهه والتسليم عليه مبارک دیدیکه التسليم نصبیله فعل مقدرک
مفعولیدرکه ماقبلنه معطوفدر واریر التسليم تقدیرنده وجر ایله اولورسه واتشرف بالتسليم عليه تقدیرنده اولور
وتحملدرکه من حيث المعنى ماقبلنه معطوف اوله للقاء رسول الله والتسليم عليه قوه سنده دیدی یعنی رسول
خلاف معتاد چیقدقده ابو بکر دخی خلاف معتاد رسول اکرمک حضورینه کلدی مهذا رسول اکرم سؤال ایتدیکه
یا ابا بکر سنی بو مقامه نه کتوردی ومعتادک خلافی کلمکه سبب نه اولدی ابو بکر جوابنده دیدیکه یا رسول الله
جناب شریفکزه ملاقی اولوب وجمال پرکمالکزه باقمق وجنابکزه سلام ویرمک امیدیله چیقمش ایدم فلم يلبث
باء موحده نک فتحیله علم یابنددر ان جاء عمر ان مصدریه یلبثده اولان ضمیر مستکن رسول اکرمه
یا ابو بکره راجعدر وتحملدرکه ان جاء جمله سی تأویل مصدرده یلبث نک فاعلی اوله لم يلبث مجيء عمر
تقدیرنده فقال عليه السلام ما جاء بك يا عمر قال عمر الجوع يا رسول الله یعنی رسول اکرم ابو بکر ایله ملاقی
وقتندن آز زمان کچدی که عمر کلدی یا خود عمرک کلمه سی اکلنمدی پس رسول اکرم عمره دیدیکه یا عمر سنی
بو مقامه نه کتوردی وکلمکه سبب نه اولدی عمر جوابنده آجلق سبب اولدی یا رسول الله دیدی حاصلی ابو بکر
وعمرک خلاف معتاد کلدکلرینه سبب آجلق ایدی لکن ابو بکر تأدب ایدوب آجلغی ذکر ایتمدی فاما عمر خلاف
عاده ابو بکری رسول اکرم عندنده کوردکده ابو بکر دخی آجلق سببیله کلدیکینی فهم ایدوب وظن ایتدیکه
ابو بکر آجلق خصوصنی رسول اکرمه ذکر ایتمشدر لهذا عمر آجلق سبب اولدیغنی سویلمکه مبادرت ایتدی
فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم وانا قد وجدت بعض ذلك پس رسول اکرم دیدیکه بن دخی سیزک
مبتلا اولدیغکز آجلغک بعضنی بولدم یعنی هر از بن دخی مبتلا اولدم بنم دخی بو وقت بو مقامه
چیقمغمک سببی آجلقدر معلوم اوله که رسول اکرم وابو بکر وعمر حقنده مرور ایدن آجلق خصوصی بعض
اوقاتده کمال ایثارلرندن ناشی واقع اولوردی پس فقرلری اختیاری ایدی اضطراری دکلدر مصنف
روایت ایتدیکه رسول اکرم بیوردیلر که ربم بکا بطحای مکه یی سنک ایچون آلتون ایدیویرهیم دیو عرض ایلدی بن
دیدمکه یا رب استمم برکون طوق وبرکون آج اولورم آج اولدیغم وقتده سکا تضرع وسنی ذکر وطوق
اولدیغم وقتده سکا حمد وشکر ایدرم طبرانی اسناد حسن ایله روایت ایتدیکه برکون رسول اکرم جبرائیل ایله
صفاده ایدیلر رسول اکرم دیدیکه یا جبرائیل سنی حق ایله ارسال ایدن الله حقیچون بو اخشام آل محمدک
اونی وبر آوج سویقی یوقدر بو کلام اثناسنده آسمان جانبندن بر هیبتلی حالت ظهور ایتدیکه رسول
اکرم دیدی که حضرت الله قیامه قایم اولمغه امر ایتدی جبرائیل دیدیکه یوق یوق بلکه اسرافیل سنک کلامکی
تکلم ایتدیککی ایشیدوب نازل اولدی پس اسرافیل رسول اکرم حضورینه نازل اولوب دیدیکه یا محمد حضرت الله

سنڭ كلام مذكوري تكلم ايتديكي السماع ايدوب بنى قرائن ارضك مفتاحلريله سكا كوندردي وبكا امر ايتدي
كه تهامه طاغلريني زمرد وياقوت والتون ايدوب سنڭ ايله كزديرم مراد ايدرايسڭ نبي ملك
مراد ايدرايسڭ نبي عبد اوله سين ديو سني مخير ايتدي پس جبرائيل رسول اكرمه تواضع ايله ديو اشاره
ايتدي رسول اكرم دخي نبي عبد اولمغي اختيار ايدرم ديدي اوچ كره وبو حديث فقير صابر غني شاكردن
افضل اولديغنه نص در حلبي ديدي كه رسول اكرمي بين الناس ممدوح اولميان صفت ايله توصيف جايز
دكلدر مثلا رسول اكرم فقير ايدي ديمك جايز دكلدر سبكي شفاده نقل ايتدي كه فقهاء اندلس رسول
اكرمك حقني استخفاف ايدن كمسنه نڭ قتلنه فتوى ويرديلر مثلا بر كمسنه اثناء محاوره ده رسول اكرم يتيم
ايدي دينه ياخود شويله زعم ايته كه حاشا رسول اكرمك زهد ورياضت ايتديكي طيبات اولمدغندندر اكر
طيباته قادر اولسه اكل ايدر ايدي دينه ول نه خلقده مشهور اولان الفقر فخري كلامي باطلدر واصلي يوقدر
نته كيم حفاظ احاديث تصريح ايتديلر **فانطلقوا الى منزل ابي الهيثم** كه اسمي مالكدر **بن التيهان** تانڭ جيم ويا
مثناة تحتيه نڭ كسر وتشديديله لقبدر واسمي عمرودر ديديلر بعضيلر عتيك عمرودر ديديلر **الانصاري** بعضيلر
اصلي قضاعي در لكن انصارك حليفي اولمغله انصاره نسبت اولندي ديديلر **وكان ابو الهيثم رجلا كثير
النخل** مفردي نخله در خرما اغاجي معناسنه پس بعض نسخه ده واقع اولان والشجر لفظي عامك خاصه اوزرينه
عطفي قبيلندندر **والشاء** همزه ايله شاتڭ جمعيدر تا ايله صاحب نهايه ديديكه شاة لفظي اصلنده
شاهة ايدي لام الفعلي حذف اولنديكه جمعي شياه وشاء كلور وتصغيري شويهه در **ولم تكن له
خدم** خا ودالك فتحه لريله ومذكر ومؤنثه اطلاق اولنور مقصود افراد خادمي نفي در ومابعدنه توطئه در
فلم يجدوه يعني رسول اكرم وابوبكر وعمر رضي الله اوچي معا ابو الهيثم الانصارينڭ خانه سنه كتديلر
وابو الهيثم خرما وقويونلري چوق بر آدم ايدي لكن خدمتكاري اولمغله مصالح دايني كندو كورمك ايله
بر خدمته كيدوب خانه سنده بولمديلر **فقالوا لامرأته اين صاحبك** پس خاتوننه زوجڭ
نه يره وارد ديو سؤال ايتديلر **فقالت انطلق يستعذب لنا الماء** يستعذب استعذابدن مأخوذدر
طلب ماء عذب يعني دادلو صو ارامق معناسنه وعذب شول ماء طيبدر كه آنده ملوحت اولميه پس
الماء لفظي ذكر تأكيد ايچون ياخود تجريده بناءدر وجمله سي فاعلدن حالدر يعني خاتوني جواب ويرديكه
بزم ايچون دادلو صو آرامغه كتدي **فلم يلبثوا ان جاء ابو الهيثم بقربة** با تعديه ايچوندر **يزعبها** عين
مهمله نڭ فتحيله زعبدن مأخوذدر قربه يي طولدرمق معناسنه بعضيلر طولو قربه يي يوكلنمك معناسنه در
ديديلر وبعض نسخه ده يانڭ ضم وعينڭ كسريله افعال بابندن اولمق اوزره ضبط اولنديكه ازعاب
اولنوركه

اولنوركه قربه يه آنجق اولمغله تدافع ايده رك كتوررك ديمكدر **فوضعها** يعني ابو الهيثم خانه سنده آز مقدار
توقف ايتديلر كه ابو الهيثم بر قربه يي صو ايله طولدروب كتوردي وقربه يي يره وضع ايلدي **ثم جاء يلتزم
النبي صلى الله عليه وسلم ويفديه بابيه وامه** يفديه دالڭ كسر وتشديديله تفديه دن مأخوذدر كه فداك
ابي وامي ديمكدن عبارتدر يعني ابو الهيثم قربه يي زمينه وضع ايتدكدن صكره كلوب رسول اكرم ايله معانقه
ايتدي وپدرم مادرم سكا فدا اولسون ديدي **فانطلق بهم** با مصاحبه ايچون اولمق ظاهردر **الى حديقة**
حديقه اول باغچه در كه اشجاري مشتمل اوله بعضيلر ديوار چكلمش بستاندر ديديلر **فبسط لهم بساطا** بانڭ
كسريله فرش اولنه جق شيدر يعني پس ابو الهيثم آنلري باغنه آلوب باغه كتدي وانلر ايچون بر اوتوره جق شي
دوشه دي **ثم انطلق الى نخلة فجاء بقنو** با تعديه ايچوندر قنو قافڭ كسري ونونڭ سكونيله عذق
دركه تركيده خرما صالقمي وفارسيده خوشه خرما ايله تعبير اولنور مسلم روايتنده بعذق واقع اولوب
خرما بوداغي ايله تفسير ايتديلر كه آنده بسر وتمر ورطب بولنه يعني ابو الهيثم آنلري اجلاس ايتدكدن صكره
بر خرما اغاجنه كتدي وبر صالقم قوپاردي كتوردي **فوضعه** اول صالقمي آنلرك ايلركارينه وضع ايتدي
فقال النبي صلى الله عليه وسلم افلا تنقيت تانڭ ونونڭ وقاف مشدده نڭ فتحه لريله تنقيدن
مأخوذدركه ايوكي ودوني بري برندن تمييز ايدوب ايوسني آيرماق وسچمك معناسنه وحرف فا مقدره
عطف ايچوندر اي سرعت فلا تنقيت تقديرنده **لنا من رطبه** رانڭ ضم وطانڭ فتحي ايله باشنش خرما
ديمكدركه مفردي رطبه وجمعي رطاب كلور يعني پس رسول اكرم ديديكه يا ابا الهيثم بو قنوي كتورمكده
عجله مي ايتدڭ كه بزم ايچون رطبني كندو اليڭ ايله سچه ديڭ **فقال ابو الهيثم اني اردت ان تختاروا
او تخيروا** الكلمه او راويدندر شكي ايچوندر تخيروا اصلنده تتخيروا ايدي تا ايله تخفيف كبي واختيار وتخير
تنقيه وسچمك معناسنه در **من رطبه وبسره** كلمه من ابتدائيه وتبعيضيه اولمق محتملدر يعني ابو الهيثم
ديديكه يا رسول الله رطبني كندو اليڭ ايله سچه دم ومرادم بو ايدي كه سز كندو اليڭز ايله قنوڭ رطب وبسرندن
سچه سز وهر نه كه خوش ايسه تناول ايده سز ديو بعض علما ديديلر كه بو حديثدن مسافر ايچون
ماحضر احضار ايتمك وفاكهه يي ساير طعام اوزرينه تقديم ايلمك مستحب اولديغي استفاده اولنور
زيرا ميوه ساير طعامه نسبت سريع الهضم در قال الله تعالى وفاكهة مما يتخيرون ولحم طير مما يشتهون
فاكلوا احضار اولنان خرمادن اكل ايتديلر **وشربوا من ذلك الماء** وقربه ده اولان صودن ايچديلر **فقال
النبي صلى الله عليه وسلم هذا** مأكول ومشروب مذكوره وتظلل ايتدكلري سايه يه اشارتدر ومبتدادر
والذي نفسي بيده جمله سي تأكيد ايچون مبتدا وخبر ما بيننده توسط اولنمش قسمدر **من النعيم الذي تسألون**

عنه یوم القیمة ثم لتسئلن یومئذ عن النعیم قوله کریمه تلمیحدر یعنی پس رسول اکرم دیدیکه بزم تناول
ایتدوکمز نعمت وتظلل ایتدوکمز سایه اول الله جچون که بنم نعیم اندن قیامتده صوریلنه در اول نعمتلردن
بعضیدر که بیز تحقیق آنلرک شکرینه کما هو حقه قائم اولمدق دیدی سؤال اولنورسیز بیوردی دیدیکه بو مقام
سؤالدن مراد اوزر جزاده تعداد نعم واظهار کرم ایچون منت طریقیله سؤالدر توبیخ طریقیله سؤال دکلدر
ظل بارد مبتدانک خبر بعد خبریدر یاخود مقدر مبتدانک خبریدر که جمله مستقله جمله بقانک تعلیلی حکمنده
در ورطب اسم جنس ولمعنه طیب لفظی مذکور دکل اولندی ورسول اکرم ابوالهیثمه رطبی تمییز ایتمک دیو بیوردقلری
فهم اولنور که رسول اکرم فقط رطب اکل ایتمش اوله لر لهذا بو مقامده رطبی تخصیص بالذکر ایتدی وبسری ذکر
ایتمدی بعضیلر اکتفا وبعضیلر تغلیب قبیلندندر بسردن مأکول اولان آز اولدیغی ایچون دیدیلر وماء بارد
که مراد عذب مذکوردر یعنی اول نعمتدن سؤال اولنه جقلرینک سببی نعمت جلیله اولدیغی ایچوندر
زیرا صووق کولکه در وکوزل رطبدر وداد لو صووق صودر فانطلق ابوالهیثم لیصنع لهم طعاما
مراد مطبوخدر نته کیم لفظ صنع اکا دلالت ایدر ومقامدن دخی استفاده اولنور وعرف عامده طعام
اوجاقده آتش طبخ اولنان مأکوله اطلاق اولنور اگرچه من حیث اللغة فاکهه یه دخی طعام دیرلر یعنی ابوالهیثم
آنلره فاکهه دن ماحضر ویردکدن صکره آنلر ایچون پشمش طعام پیدا ایتمک ایچون بر قوچ ذبح ایتمک مراد
ایدر لهذا فقال النبی صلی الله علیه وسلم لا تذبحن لنا ذات در رسول اکرم دیدیکه یا ابا الهیثم
البته بزم ایچون سود صاحبی ذبح ایلمه یعنی حالا سودی اولان وبعد الیوم سود ویره جک حیوان
ذبح ایلمه مخفی اولمیه که رسول اکرم بو کلامی مابینلرنده تکلف مطروح اولوب ابوالهیثمه اولان
محبتنی اشعار ایچون سویلدی وذات لبن ابوالهیثمک عیالنه نافع شفقة آنی ذبحدن نهی اکید ایله
نهی ایلدی خصوصا ذات لبن اولانک غیرینی ذبح ایله دخی مقصود حاصل اولور در ذالک فتحی
ورانک تشدیدیله لبن معناسنه در مسلم روایتنده ایاک والحلوب لفظیله واقع اولدی فذبح لهم عناقا
عین مهمله نک فتحیله دورت آیلق دیشی اوغلاق دیمکدر او جدیا جیمک فتحی ودالک سکونی بعده یا ایله
یاشنه کیرمامش ارکک اوغلاق که فارسیده بزغاله مزد دیرلر وکلمه او راوینک شکی ایچوندر فاتاهم
بها فاکلوا پس ابوالهیثم آنلر ایچون عناق یا جدی ذبح ایدوب طبخ اولندقدن صکره پیشکاهلرینه کتوردی واکل
ایتدیلر چون ابوالهیثمک کندو خدمت ایتدیکنی رسول اکرم کوروب حاضر خدمتکاری اولمدیغینی بیلدی
لکن غائبده خدمتکاری اولوب واولمدیغنه واقف اولمق ایچون فقال النبی صلی الله علیه وسلم هل
لک خادم رسول اکرم سؤال ایدوب دیدیکه یا ابا الهیثم سنک خدمتکارک وارمیدر قال لا ابوالهیثم

دیدیکه

دیدیکه یوقدر یا رسول الله قال علیه السلام فاذا اتانا سبی سینک فتحی وبانک سکونیله سبیتی معناسنه در
که مراد عبد وجاریه دن کتوردکلری اسیردر فأتنا یعنی رسول اکرم دیدیکه چونکه خدمتکارک یوق ایمش
بزه برطرفدن اسیر کلدیکی وقتده سن بزه کل واول وقتده حاضر اول مراد خیر تفکری ابوالهیثمه اکرام
وایتدیکی اکرام وضیافته مکافاتدر فأتی مجهول صیغه سیله در النبی صلی الله علیه وسلم منصب ایله بالنبی
تقدیرنده در برأسین لیس معهما ثالث پس رسول اکرمه ایکی باش اسیر کتوردیلر که آنلر ایله ثالث یوق یعنی
فقط ایکی باش اسیر کتوردیلر فأتاه ابوالهیثم پس اول وقتده مقتضای وعد اوزره یا اتفاقی ابوالهیثم
رسول اکرم حضورینه کلدی واول ایکی اسیری کوردی فقال النبی صلی الله علیه وسلم اختر منهما فقال
ابوالهیثم یا نبی الله اختر لی رسول اکرم دیدیکه یا ابا الهیثم شو ایکی اسیردن برینی اختیار ایدوب
هر قنغیسی سکا خوش کلور ایسه کوتور کیت ابوالهیثم ادبه رعایة دیدیکه یا نبی الله بنم ایچون سیز
اختیار ایدک زیرا سیزک اختیار ایتدیککز بنم ایچون خیردر فقال النبی صلی الله علیه وسلم
ان المستشار مؤتمن مستشار استشاره دن مأخوذ اسم مفعولدر استخراج رأی معناسنه
اسمی مشوره ومشوره کلور واوک فتحی وضمیله شرت العسل دیرلر عسلی شمعندن چیقاردم دیمکدر
ومؤتمن ایتماندن مأخوذدر امین اتخاذ ایدوب رأیندن استفتا ایتمک معناسنه ان المستشار
مؤتمن بر حدیث صحیحدر که متواتر مرتبه سنه قریب در معناسی بودر که برکمسنه بر رأی صاحبی کمسنه ایله
بر امرده مشاوره ایتسه یعنی کندوبه اول امرده وجه اصلح نه ایدوکی معلوم اولمدیغندن ناشی اول کمسنه
نک رأیندن استمداد ایلسه مستشیر اولان کمسنه مستشار اولان کمسنه یی امین اتخاذ ایتمش
اولور پس مستشاره لازم اولان اول امرده بیلدیکی مرتبه اصلح اولانی سویلمکدر اصلح اولانک خلافینی
سویلیوب القا ایدرسه خیانت ایتمش اولور لکن کذلک اصلح اولانی مستشیردن کتم ایلسه ینه خاین
اولمش اولور یعنی ابوالهیثم رسول اکرمه سیز اختیار ایدک دیو مشاوره صورتنده سویلدکده
کلام مزبوری سویلدی یعنی یا ابا الهیثم چونکه سن بنم ایله مشوره ایتدک بن دخی سکا اصلح اولانی
سویلرم پس اول ایکی اسیرک برینه اشارت ایدوب دیدیکه خذ هذا فانی رأیته یصلی واستوص
به معروفا میرک دیدیکه استوص استیصادن مأخوذدر وصیت معناسنه امر حاضر وخذ اوزرینه معطوفدر
وبا ایله متعدی اولور یعنی رسول اکرم دیدیکه یا ابا الهیثم شو اسیری آل ایله وسکا اصلح اولان بودر
المقصود زیرا بن آنی نماز قیلارکن کوردم پس آنده نمونه صلاح واردر والکوق صکره سن اکا معروف
ایله امر ایله وبیلدیککی تعلیم ایله بعضیلر دیدیلرکه استوص قبول وصیته امردر مقامنده استعمال اولنور

یعنی سؤال اسیر حقنده سکا بوده حکیم خیر ایله وصیتی قبول ایله وبعضیلر دیدیلر که مقصود مبالغه طریقیله خیر ایله
وصیت ایله دیمکدر زیرا اسین طلب ایچوندر او ملغله گویا موصی کندو نفسندن وصیت طلب ایلر پس مراد
وصیتده مبالغه در بعض نسخه ده واستوصی ماضی صیغه سیله واقع اولدی یعنی رسول اکرم ابو
الهیثمه اسیر معهود ایچون خیر ایله وصیت ایتدی مثلا بو اسیره اکرام ایت تعلیم ایدوب تربیه سنده اهتمام ایله
دیمک کبی فانطلق ابو الهیثم الی امرأته فاخبرها بقول رسول الله صلی الله علیه وسلم پس ابو
الهیثم خاتونی جانبنه گیتدی و رسول اکرمک اسیر مزبور حقنده معروف ایله امر ایتدیکنی خبر ویردی
فقالت امرأته ما انت ببالغ ما قال فیه النبی صلی الله علیه وسلم الا ان تعتقه خاتونی
ابو الهیثمه دیدی که سن اسیر مزبور حقنده بهر نه معروف ایشلسک رسول اکرمک انک حقنده سویلدیکی
معروفه واصل اوله مزسین مگر آنی آزاد ایده سین قال فهو عتیق ابو الهیثم دیدی که یا صاحبه چونکه
احوال سنک تقریر ایتدیکک اوزره در اسیر مزبور معتوق و آزاددر اولسون فقال رسول الله صلی الله
علیه وسلم ان الله تعالی لم یبعث نبیا ولا خلیفة الا وله بطانتان بطانه بانک کسریله قوتک
ایچ یوزینه اولان استار معناسنه ایدی که خلافی ظهاره در صکره اول محبت صادق ایچون استعاره
اولندیکه صاحب سر اولوب آنکله مشاوره اولنه آنک حفظ سرینه و امانتنه و استقامه رأیینه اعتماد اوله
صاحب صحاح دیدیکه یقال بطنت الرجل اذا جعلته من خواصک حاصلی بطانه همسر دیمکدر بطانة
تامره بالمعروف وتنهاه عن المنکر وبطانة لا تالوه الا بالا تالو الودن در زمخشری دیدیکه الا فی الامر اذا
قصر فیه وایکی مفعوله متعدی استعمال اولنور لا الوک نصحا ولا الوک جهدا کبی منع و نقص معناسنی متضمن
اولدیغی ایچون لا امنعک نصحا ولا انقصک جهدا تقدیرنده خبالا فساد معناسنه مفعول ثانیدر یاخود
لا تمنعه من فساد تقدیرنده نزع خافضیله اوزره منصوبدر وجایزدر که لا یقصر فی حقه من
اوفال الخبال معناسنه اوله محصل معنا بودر که رسول اکرم ابو الهیثم ایله خاتونی مابیننده جاری اولان
احوالی ابو الهیثمدن یاخود برغیری کمسنه دن استماع ایتدکده دیدیکه حق سبحانه و تعالی انبیادن بر نبی
و خلفادن بر خلیفه یی گوندرمدی الا انلر ایکیشر همسری وار در همسرک بری انگا معروف ایله امر
و منکردن نهی ایدر و بری دخی آنی البته دیکی فساددن منع اتمز یاخود فساد و خبال اتمکده انک
حقنده تقصیر اتمز ومن یوق مجهول صیغه سیله اصلنده یوقی ایدی وقایه دن ماخوذدر حفظ معناسنه
بطانة السوء سینک فتح وضمیله لغتدر کره وضعف کبی لکن فتحیله اولان سوء لفظنه دخی مصدر
اولان شیئی مضاف اولور اگر یا وضم ایله اولان سوء لفظی خیرک نقیضی اولان شر مقابلنده جاریدر

حفظ

فقد وقی ماضی مجهولدر یعنی اول کمسنه که انک اولان همسرین محفوظ اوله جمیع مکاره دن و مبداء و معاد بونده
شرورندن محفوظ اولور پس وقی نک صله سی حذف اولنوب تعمیم قصد ایلهدر والله اعلم وحدیث آخرده
وارد اولدیکه رسول اکرم بیوردیلر که سیزک هر بریکوزک یاننده بر جنی و بر ملک موکل قرین وضع اولنمشدر
سؤال ایتدیلر که سیزک دخی جنی موکلکز وارمیدر بیوردیلر که بنم دخی واردر لکن بکا حضرت الله معاون
اولمغله بکا ظفر ویردی غیری برنسنه ایله امر ایتمز والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا عمرو بن اسمعیل بن مجالد
میمک ضمی وجیم بعده لامک کسریلهدر بن سعید حدثنی ابی حدثنا سعیددر عن بیان بانک موحده نک
فتحی بعده یاء مثناة تحتیه ایلهدر بعض نسخه ده ابن بشر لفظی زیاده قیلندی که بانک کسری و شینک
سکونیلهدر حدثنی قیس بن ابی حازم قال سمعت سعد بن ابی وقاص اسمی مالک بن اهیب یاخود
وهیبدر یقول انی لاول رجل اهراق هانک فتحی یا سکونیله بعض نسخه ده هراق بلا همزه واقع
اولدی سابقا باب بیلجادبی بکاء رسول الله ده تفصیل اولندی اول مقامه مراجعت اولنه وما فی سبیل الله
یعنی قیس بن ابی حازم دیدیکه بن سعد بن ابی وقاصدن استماع ایتدم دیر ایدی که تحقیق بن سبیل الله
ده قان توکن کمسنه لرک اولیم یعنی بن جمله دن اول اسلامده قان توکوم ابن اسحق روایت
ایتدیکه صحابه کرام ابتداء اسلامده احتیاط تام ایله مشرکیندن احتراز اوزره اولوب نماز ایچون
طاغلره و مغاره لره قیلارلر ایدی برکون سعد بن ابی وقاص مکه طاغلرندن بر طاغده بر قاج
صحابه یله نماز قیلارلر ایکن مشرکیندن بر طائفه اوزرلرینه اوغرایوب انلری نماز قیلارلر ایکن گوروب
تشنیع و اطاله ایتدیلر و مابینلرنده شقاق مشتد اولوب سعد مشرکلرک برینک باشنه بر دوه چکموکیله
اوروب یاردی اسلامده اول توکیلن قان مشرکک معهود باشندن آقان قاندر وانی لاول رجل
رمی بسهم فی سبیل الله و دخی تحقیق بن سبیل الله ده بو ابتداده اوق آتان کمسنه لرک اولیم صحیحینده
ثابت اولدیکه سعد دیدیکه انی لاول العرب رمی بسهم فی سبیل الله میرک دیدیکه اکثر اهل سیر و مغازی
دیدیلر که رسول اکرمک اول ایتدیکی غزا ابوا غزاسیدر که مدینه یه گلدکلرندن اون ایکی ای مرور ایتدکدن
صکره قریشدن بر کاروانی قصد ایله اول جانبه توجه ایتمشلر ایدی ابن عائذ مغازی سعدده ابن عباسدن
روایت ایتدیکه چونکه سفر مزبورده رسول اکرم ابوایه وارد ایدی عبیدة بن الحارثی انصاردن التمش مقداری
رجال ایله رئیس ایدوب بر لوا عقد ایلدیکه اسلامده اول عقد اولنان لوا بودر و قریشدن جمع کثیره ملاقی
اولدیلر که ابو سفیان رئیسلری ایدی ایکی طرفدن تیر بارانه شروع اولندقده جمله دن اول مسلمین طرفندن
مشرکینه سعد بن ابی وقاص اوق آتدی و اسلامده فی سبیل الله اول آتیلان اوق بو اولدی ابوا همزه نک

منتحی وبای موحده نك سكونی ومد ایله صاحب قاموس بر موضعدر دیدی لكن نهایه ده مكه ومدینه ما بیننده
بر جبل دركه الكاوقیب بر بلده واقع اولمشدر كه جبل مذكور آكا نسبت اولنوب جبل ابوانی دیرلر رأیتنی اغز
وفی العصابة عینك كسریله اون دن قرقه وارنجه اولان جماعته اطلاق اولنور عصبه دخی بو معنایه در
ولكن ولفظندن مفردی یوقدر من اصحاب محمد صلی الله علیه وسلم ما ناكل الا ورق الشجر والحبلة
حاء مهمله نك ضمی وبای موحده نك سكونی ایله سمره كه تركیده ساقز اغاجی دیرلر آنك میوه سیدر كه لوبیایه
یعنی بوكرجه یه بكزر بعضیلر ثمر العضاه در دیدیلر كه عضاه تیكنلو بیوك اغاجك اسمیدر كه
سمره آندن بر نوعدر والحبلة نصبله ورق اوزرینه معطوفدر حتی ان احدنا لیضع كما یضع الشاة
والبعیر یعنی سعد دیدیكه بن تحقیق كندو نفسمی اصحاب محمددن بر جماعتك ایچنده غزا ایدر كوردم كه
اكل ایده جك طعام بولمادیغمزدن ناشی آغاج یپراغنی وساقز آغاجنك میوه سنی اكل ایدر ایدك
حتی بزم بریمز قضاء حاجت ایچون خلایه وارسه فضلاتنی قویون فضلاتی كبی وضع ایدر ایدی
یا خود قیون فضلات وضع ایدر كبی وضع ایدر ایدی یعنی مألوف اولدوغمز غدا اومود اولان
طعام اولمدوغندن فضلات شاة فضلاتی كبی یابس ومنجمد خروج ایدر ایدی وبو قضیه هجرتك
سكزنجی سنه سنده وقوع اولان غزوة الخبط ده واقع اولدیكه رسول اكرم اوچ یوز مقداری كمسنه ایله
ابو عبیده یی ارسال نصب ایدوب بر طغارجق خرمایی انلره زاد سفر اولمق اوزره ویردی ابو عبیده
اول خرمادن هر كونه بر اوچ هر كسه سد رمق ویرور ایدی صكره خرما آز قالمغله هر كونه آدم باشنه
بر خرما ویرمكه باشلادی وانكله سد رمق ممكن اولمیوب خبط اكل اتمكه یعنی آغاجك یپراغنی سلكوب
ییره دوشن یپراقلری یمكه باشلادیلر حتی آغزلری دوه آغزی كبی اولدی بعنایة الله تعالی دریا طشره یه
بغایة بیوك بالق القا اتدی برای مقداری اول بالقدن یدیلر واول بالغك نوعنه عنبر دیرلر
بو بیوكلكی بر رتبه ده ایدی كه بر ضلعنی صحرایه وضع اتدیلر ودوه یه بنن آدم اول ضلعك آلتندن
دوه اوزرنده ایكن كچر وباشنه طوقنمز ایدی مخفی اولمیه كه رسول اكرم ایثار اوزره مجبول اولدیغی محتاج
بیاندن كلدر وصحابه كرامك ضیق عیشی متحقق اولمغله رسول اكرمك دخی بالطریق الاولی ضیق
عیشی اولمق لازم كلور پس بو جهتدن حدیث مذكور عنوان بابه مناسب اولور زیرا معلوم در كه
رسول اكرمك وسعت عیشی اولسه بو مرتبه بر طغارجق خرما ایله اكتفا اتمز ایدی واصبحت
ماضی مؤنثدر بصلات جمعنه بنو اسد كه سعدك كندو قبیله سیدر تعزرنی تعزیردن مأخوذدر
تأدیب وتوبیخ معناسنه فی الدین حرا ونمازده در بخاری روایتنده تعزرنی علی الاسلام واقع اولدی

طیبی

طیبی دیدیكه صلوة دن اسلام ایله تعبیر اتدیكی صلوة عماد دین ورأس اسلام اولدوغنی اشعار ایچوندر لقد خبت
خانك كسری وبای موحده نك سكونیله خیبتدن مأخوذ ماضی متكلمدر حرمان وخسران معناسنه اذا اذ كنت محتاجا
الی تعلیمهم وتأدیبهم وضل بطل معناسنه در عملی یعنی سعد دیدیكه بنم اسلامده سبقتم ودین مبینه حملدن
اوراجنمز باش ایله خدمتم واركن بنو اسد بنی نمازی وجه لایق اوزره قیلماز دیو توبیخ ایدر اولدیلر ایش
بو موددن اونجه طپراق بنم باشمه بنم تحقیق اتدیكم سعیلر ودین ایچون چكدیكم زحمتلر ضایع اولدی وفائده یه
یاره مدی وخائب وخاسر اولدم وبو كلام سبب او ایدیكم بنو اسد سعد نمازی كركی كبی قیلماز دیو امیر
بصره یه شكایت اتمشلر ایدی نته كیم بخاری روایتنده تصریح اولنوب والله اعلم حدثنا حدثنا
محمد بن بشار حدثنا صفوان بن عیسی حدثنا عمرو بن عیسی ابو نعامة صواب اولان نونك فتحیله در المقدر كه
اسمی عیسی بن سواده در العدوی عینك ودالك فتحیله نسبه در قال سمعت خالد بن عمیر وشویسا
مصغر صیغه سیله در ابا الرقاد رانك ضمی وقافك تخفیفیله شویسك كنیه سیدر قال بعث عمر بن
الخطاب عتبة بن غزوان غینك معجمه نك فتحی وزای معجمه نك سكونیله در وقال عمر انطلق انت ومن
معك حتی اذا كنتم فی اقصی ارض العرب وادنی بلاد ارض العجم یعنی ابو نعامه دیدیكه خالد وشویسی
استماع ایتدم دیدیلر كه حضرت عمر اواخر خلافتنده عتبة بن غزوانی سر عسكر ایدوب كوندردی وشو وجهله
توصیه اتدی كه سن ویانكده اولان عسكر ایله ارض عربك نهایتنه وبلاد عجمك ارض عربه قریب اولان
موضعنه دك روان اول فاقبلوا اقبال دن مأخوذ در كه فعل ماضی در توجه اتمك معناسنه حتی اذا كانوا
بالمربد میمك كسری ورانك سكونی وبای موحده نك فتحیله قویون ودوه آغیلی وقورو میوه ایچون رطب
سردكلری مكاندر مربد بصره دخی بونلردر ربو بالمكان دیرلر آنده اقامت ایلسه وربده دیرلر حبس
ایلسه وجدوا هذا الكذان كافك فتحی وذال معجمه نك تشدیدیله بر بیاض یومشق طاشك اسمیدر كه كیوه
كوفكه دیرلر وفعال وزننده نون اصلیه در بعضیلر فعلان وزننده زائده در دیدیلر لفظ بصره
دخی كوفكه طاشی معناسنه در واكثر بناسی كوفكه اولمغله مدینه مشهوره یه بصره تسمیه اولندی فقالوا
ما هذه هذه البصرة بعض نسخه ده قالوا ما هذه البصرة واقع اولدی بزم نسخه مزه كوره قالوا مقدر
اولیوب محتملدر كه همزه استفهام مقدر اولوب اهذه البصرة تقدیرنده اوله یعنی پس عتبة بن غزوان
وعسكر مأمور اولدقلری جانبه توجه اتدیلر حتی مربد نام موضعه واصل اولدقده شو طاشی كه كذان دیمكله
معروفدر بولدیلر وبو قرینه ایله بری بریله دیدیلر كه بو زمینك اسمی نه اولمق كركدر دیو دیدیلر كه بو بصره در
فسیروا حتی اذا بلغوا حیال حاء مهمله نك كسری ویاء مثناة تحتیه ایله مقابله معناسنه در كه

ترکیبده قاشنو لفظیله تعبیر اولنور **الحجر الصغیر** چیمک کبری وسینک سکوننیله صو اوزرینه تخته وآغاجدن یاپیلن قیلی کوپریدر
فقالوا لها شأنکم فتفرقوا یعنی هر بودنه تجاوز ایدوب یورودیلر حتی حجر صغیر قاشنوسنه وارد قلدی وقنده
بری برینه دیدیلر که سیزه د متعارف نزول ایله مأمور اولدیکوز تاکه صو طرفنده دشمن کلوب جسری ضبط ایتمیه
پس اول مقامه نزول ایتدیلر **فذکر الحدیث بطوله** وخالد وشویس بو حدیثک تمامنی مع طوله ذکر ایتدیلر لکن بقیه
حدیث مانحن فیه ده لازم اولمغله بو مقامه ثبت اولنمدی که عتبة بن غزوان بصره جی بنا ایدوب اولا انده
بر مسجد بنا ایتدی حضرت عمر خلافتنده هجرتک اون یدنجی سنه سنده خلق ساکن اولدیلر بعض دیدیلر که
ارض بصره ده اصلا صنمه پرستش اولنمدی **وبصره یه قبة الاسلام** **وخزانة العرب** دخی دیرلر **فخطبنا** کلمه سی
فذکر اکثر نسخه جمع صیغه سیله واقع اولمغله جمع دن ما فوق الواحد مراد در زیرا ذکر ایدن ایکی کمسنه در
وبعض نسخه ده فذکرا تثنیه صیغه سیله واقع اولدیکه ظاهر اولان بودر **وبعضنده** مفرد صیغه سیله واقع اولدی
پس مفرد ضمیری محمد بن مثنی یه راجع در یاخود ابو نعامه یه یاخود کل واحد اعتباریله خالد وشویسه راجع اولور **وقال**
لفظی نسخه اخیره یه ترجیح ایدر وبعض نسخه ده **قالا** واقع اولدی **فقال عتبة بن غزوان لقد رأیتنی**
وانی همزه نک کسریله واو حالیه در **سابع سبعة مع رسول الله صلی الله علیه وسلم ما لنا طعام الا**
ورق الشجر ورق ایله طعام دن بدل در **حتی تقرحت** تانک وقافک وراء مشدده نک فتحه لریله
تقرح دن مأخوذ در که ترکیده یاره اولمق ایله تعبیر اولنور **اشداقنا** شدقک جمعیدر آغزک کناری معناسنه
یعنی عتبة بن تحقیق کندومی کوردم حال بو که بن رسول اکرم ایله بیله اسلام ده یدی کمسنه نک
یدنجیسی یم سفر معهوده آغاج یاپراغندن غیری طعامیز یوق و آغاج یاپراغنک خشونت و حرارتندن
ناشی آغزلریمزک کناری یاره اولمشدی عتبه کندوسنی سابع اعتبار ایتدیکی آلتی رجاله کندوسنی
ضم ایتمکله یدی حاصل اولدوغیچوندر زیرا عتبه آلتی کمسنه نک اسلامندن صکره اسلامی قبول ایتمشدر
فالتقطت صاحب صحاح التقاط برشی زمیندن اخذ ایتمکدر دیدی مبرک دیدیکه قصد وطلب
ایتمکدن اول برشیئه مطلع اولمقدر **بردة** بانک وموحده نک ضمی و رانک سکونیله الاجه شمله دیمکدر بعضیلر
چار کوشه سیاه کسا در که صاری وخطلری وار در اکثریا اعراب کیرلر دیدی **فشققتها** سینک
تخفیفی وتشدیدیله جائزدر **بینی وبین سعد** بن مالک اصول مصححه معتمده ده بو لفظ واقع
اولدی مبرک ایدیکه بعض نسخه ده سعد موضعنده سبعة واقع که سهو در زیرا مسلم روایتنده
فشققتها بینی وبین سعد بن مالک فاتزرت بنصفها واتزر سعد بنصفها لفظیله واقع اولدی
یعنی پس بریرده التقاط ایدوب کتیردم ایله سعد مابیننده اول بردهی ایکی پاره ایتدیم که هر پاره سنی
کیندم

کیندم بوروندم وبر پاره سنی سعد بورونوردی **فما منا من اولئك السبعة احد الا وهو امیر مصر**
من الامصار یعنی بزدن اول یدی کمسنه دن برکمسنه دکلدرالا شهرلردن برشهرک امیری در حاصلی
هر بری برشهره بیک اولدی **وستجربون الامراء بعدنا** عن قریب بزدن صکره اولان بکلری کوروب
احوال لرینی تجربه ایدرسیز که صحابه کرام رسول اکرمدن کوردکلری ریاضت وباعث تخالفت واخلاق
حسنه ایله اتصاف وعدالت ودیانت ایله اتصاف ایله موصوف اولدقلری حالده حکومت ایدرلر وانلردن
صکره کلن امرا صفات مذکوره نک خلافیله موصوف اولدقلری حالده امارت ایتسه لرکرک در والله اعلم
الحدیث السابع حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن حدثنا روح رانک وحانک فتحی و واوک سکونیله در **بن اسلم**
ابو حاتم تانک کسریله در **البصری حدثنا حماد بن سلمة حدثنا ثابت عن انس قال قال رسول الله صلی**
الله علیه وسلم لقد اخفت اخافه دن مأخوذ ماضی مجهول متکلم در خوفت معناسنه **فی الله وما یخاف**
واو حالیه وما نافیه ویخاف مجهول صیغه سیله در **احد** غیری **ولقد اوذیت** ایذادن مأخوذ ماضی مجهولدر
انجتمک معناسنه که فارسیده رنجانیدن دیرلر **فی الله وما یؤذی** مجهول صیغه سیله در **احد** یعنی انس
دیدیکه رسول اکرم کندو سرکذشتن بیان صددنده بیوردیلر که تحقیق بن دین اللهی ابتداء اظهارم
وقتنده بر مرتبه اخافه اولندم وبر درجه ده قورقودلدم حال بو که بندن غیری کمسنه اول خوف ایله
اخافه اولنمز زیرا اول وقتده یاردیم وباورم یوق ایدی ودین الله خصوصنده بر حدده اذیت اولندم
که حال بو که بندن غیری کمسنه اول اذیت ایله اذیت اولنمز حاصلی کفاردن بنم چکدیکم خوفی کمسنه
چکممش وبنم کوردیکم اذیتی کمسنه لر کورممش در **ولقد اتت علی ثلثون من بین لیلة ویوم** طیبی
شمول ایچون توکید در ثلاثون یوما ولیلة متواترات لا ینقص منها شیء قوه سنده در دیدی
ومالی ولبلال طعام یأکله ذو کبد بانک کسریله جکر دیمکدر جکر صاحبی اولان غیریده اولمغله ذوکبد
دن مراد حیواندر **الا شیء یواریه** مواراتدن مأخوذ در ستر معناسنه **ابط بلال** وتحقیق بنم
او زرمه کاملا اوتوز کیجه وکونلر مرور ایدردی حال بو که بنم وبلالک طعامی یوغیدی که آنی حیواندن
برحیوان اکل ایدوب شبع حاصل اوله الا اول طعام قلیل بولونوردی که غایت قلتندن بلالک
قولتوغی آنی ستر وآلغندن بلالک قولتوغنه صغار وبر ظرفه وضع ایتمکه تحملی یوغیدی
صاحب مظهر دیدی که یعنی بعض اوقاته اوتوز کون کیجه ایدی که بنم طعام وکسوه یه متعلق برشیئم یوغیدی
ایدی واول کونلرده بلال بنم رفیقم ایدی که بولدوغمز طعام بغایت قلیل اولمغله بلال قولتوغی آلتنه الور
ایدی وطعام خورده جی ظرفمز دخی یوغیدی مصنف جامعنده بو حدیثی روایت ایتدکره دیدیکه

بو حالة اول وقتده ایدی که رسول اکرم مکه‌دن فرار اتدکده بلال بلال رفیقی و قولتوغنده بلال براز طعام المش ایدی
والله اعلم الحديث الثامن حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن انبأنا عفان بن مسلم حدثنا ابان بن يزيد العطار
حدثنا قتادة عن انس بن مالك ان النبي صلى الله عليه وسلم لم يجتمع عنده غداء غینک معجمه‌نک فتحی و دال
مهمله ایله اول نهارده اکل اولنان طعامدن عبارتدر ولا عشاء عینک مهمله‌نک فتحیله آخر نهارده اکل اولنان
طعامدن عبارتدر صاحب نهایه عشادن صلوة مغرب مراددر دیدی لکن عربک عادتی اول لیلده اکل اتمکلر
لهذا آخر نهارده عشا اطلاق اولنوری من خبز ولحم الا على ضفف ضاد معجمه‌نک و فانک فتحه‌لریله قلت و شدت
معناسنه‌در بعضیلر دیدیلر که ضفف اول طعامدرکه اکل ایدن کمسنه‌لر طعامک تحملندن چوق اولور و تجمع
اولندقده اول طعامه خفف دیرلر یعنی انس دیدیکه رسول اکرمک عندنده خبز ولحم مجموعندن غدا و عشا
جمع اولمدی الا جمعیت اولدقده اکل ایدن کمسنه‌لر طعامک مقدارندن چوق اولورلر ایدی بلکه اتمک بولنسه
ات بولنمازدی ات بولنسه اتمک بولنمازدی اگر ایکیسی جمع اولسه خورنده چوق اولورلر ایدی قال عبد الله
بن عبد الرحمن که ترمذینک شیخیدر قال بعضهم مراد بعض محدثین یا لغویلردر هو ضفف لفظنه
راجعدر كثرة الايدي یعنی عبد الله دیدیکه بعضیلر دیدیلر ضفف کثرة ایدی در یعنی طعام اوزرنده اولان
کمسنه‌لرک کثرتیدر ابو زید ضفف ضیق و شدت در ابن السکیت کثرة عیال معناسنه‌در دیدی
ابن الاعرابی دیدیکه ضفف و خفف و شظف قلت و ضیق عیش معناسنه‌در فرا دیدیکه جاءنا علی
ضفف و خفف ای علی حاجة والله اعلم الحديث التاسع حدثنا عبد بن حميد تصغير صیغه‌سیله‌در حدثنا
محمد بن اسمعيل بن ابي فديك حدثنا ابن ابي ذئب عن مسلم بن جندب جیمک ضمی و نونک سکونی
و دالک فتحیله‌در عن نوفل بن اياس همزه‌نک کسریله‌در الهذلي هانک ضمی و ذالک فتحیله هذیل بن مدرکه
یه نسبتدر قال كان عبد الرحمن بن عوف عشره مبشره‌دندر لنا جليسا وكان نعم الجليس وانه
انقلب بنا یا مع معناسنه یا مصاحبه ایچوندر انقلب معنا او مصاحبا لنا من السوق تقدیرنده
و تعدیه ایچون اولمق محتملدر یعنی ردنا من الطريق معناسنه ذات يوم حتى اذا دخلنا بيته ودخل فاغتسل
ثم خرج واتينا مجهول صیغه‌سیله ایتاندن مأخوذدر بصحفة فيها خبز ولحم صاحب نهایه دیدیکه صحفه
اول اناءدرکه منبسط چاناق گبی اولور جمعی صحاف گلور فلما وضعت بكى عبد الرحمن فقلت له يا ابا محمد ما
استفهامیه‌در يبكيك ابکادن مأخوذدر اغلاتمق معناسنه قال هلك رسول الله صلى الله عليه وسلم
هلاک مات معناسنه‌در ابن حجر دیدیکه بو حدیثده لفظ هلاکی انبیایه نسبتک جوازی اخذ اولنور و قرآن عظیمده
یوسف علیه السلام حقنده حتى اذا هلك قلتم الآیه واقع اولدی ولم يشبع هو عليه السلام واهل بيته
من خبز

من خبز الشعير فلا اراه مجهول صیغه‌سیله لا اظن ایتانا فوقیه‌سنده‌در اخرنا مجهول صیغه‌سیله تأخیردن مأخوذ
در لما هو خير لنا حاصل معنا بودرکه نوفل دیدیکه عبد الرحمن بن عوف بزم همنشینمز ایدی و نهایت
گوزل همنشین ایدی و هیچ تکلف اتمزدی اوقاتده گوریشور ایدک گونلرده برگون بزم ایله معا گلکه
چارسودن دونوب و بزی خانه‌سنه گوتوردی تا اوروب عبد الرحمنک خانه‌سنه داخل اولوق
عبد الرحمن غسلگاهنه گیروب غسل اتدی صکره بزم یانمزه چیقدی و پیشگاهمزه الجفنه اتدی
واتمک وضع اولنمش بر چاناق گتوردیلر چونکه قربور چاناغی قودیلر عبد الرحمن اغلامغه باشلادی
نوفل دیدیکه اکا دیدم که سنی اغلادن یعنی اغلامغه سبب نه‌در جوابنده دیدیکه یا نوفل نجه اغلامیم
فخر عالم رسول اکرم دنیادن آخرته انتقال اتدی کندو و اهل بیتی اربه اتمکندن طویونجه یمه‌دیلر چونکه
رسول اکرم و اهل بیتی دنیاده ضیق عیش ایله وقت گچوردیلر و بزلر انلردن صکره بویله متنعم و مترفه
اولدق بن ظن اتمم که بزلره خیر اولا زیرا ایچون صانع قالمش اولورز بلکه حالنه مملوده
رسول اکرمک ضیق معیشت ایله وقت گذار اولدیغیدر و بزم نایل اولدیغمز سعة عیش مملوده
دکلدر زیرا سوء عاقبتندن خوف اولنور واکثر صحابه مترفه کمسنه‌یی گوروب دیرلر ایدیکه
ربما عجلت طيباته في الحيوة الدنيا یعنی محتملدرکه بو کمسنه‌نک طیباتی دنیاده ویریلوب آخرتده
طیباتندن محروم اوله عصمنا الله من سوء العاقبة والله اعلم وصلى الله على محمد وآله وصحبه وسلم
باب ما جاء في سن رسول الله صلى الله عليه وسلم یعنی بو باب رسول اکرمک مدت عمری
و فاتی باشنده و وفات اتدیکی حقنده وارد اولان احادیث بیاننده‌در مصنف بو بابده درت
حدیث ذکر ایلدی الحديث الاول حدثنا احمد بن منيع حدثنا روح رانک فتحیله‌در بن عبادة عینک
ضمیله‌در حدثنا زكريا مد و قصری جایزدر بن اسحق حدثنا عمرو بن دينار عن ابن عباس قال
مكث رسول الله صلى الله عليه وسلم بمكة ثلث عشرة يوحى اليه یعنی ابن عباس دیدیکه رسول
اکرم مکه‌ده اون اوچ سنه مکث اتدی کندویه وحی نازل اولدیغی حالده معلوم اوله که صدر کتابده
انس حدیثنده سبقت اتدیکه رسول اکرم مکه‌ده اون سنه مکث اتدی و ابن عباسدن روایت
اولندیکه رسول اکرم مکه‌ده اون بش سنه مکث اتدیکه یدی سنه مقداری نور گورور و صوت اشیدر
لکن ملکی گورمز ایدی و سکز سنه مقداری وحی نازل اولور ایدی و روایات ثلاثه مذکوره
صحیحینده مذکوردر لکن ابن عباسدن روایت اولنان حدیثلر بابنده ایکی حدیث متوافق واردر
زیرا بر روایتده مکه‌ده مکثی اون اوچ در روایه اخری اون بش سنه واقع اولدی [illegible]

زمان وحی اون اوچ وروایت اخرییه کوره سکز سنه واقع اولدی حنفی نزاع مذکوری بشو وجهله دفع
ایتدی که اون سنه مقداری وحی دن مطلقا وحی مراد یعنی خواه ملک امری اولسون خواه اولمسون
وسکز سنه مقداری وحی دن مراد ملک اوییچی ایله اولان وحیدر بعض نسخه ده بو مقامده
بالمدینة عشرا لفظی زیاده قیلندی یعنی رسول اکرم مدینه ده اون سنه مکث ایتدی وتوفی مجهول
صیغه سیله توفی دن مأخوذدر موت معناسنه وهو ابن ثلاث وستین ورسول اکرم دنیادن
آخرته انتقال ایتدی التمش اوچ یاشنه بالغ اولدیغی حالده میرک دیدیکه رسول اکرمک مدة
عمرنده اوچ روایت واردر روایت اولی التمشدر وروایت ثانیه التمش بشدر وروایت ثالثه
التمش اوچ سنه در اصح واشهر اولان روایت ثالثه در که بخاری ابن عباس ومعاویه حدیثنده
وسلم عایشه وابن عباس ومعاویه حدیثندن التمش اوچ اولمق اوزره تخریج ایتدیلر وعلما
دخی التمش اوچ اولمق اوزره اتفاق ایدوب باقی روایتلری تأویل ایتدیلر که التمش روایتنه
ایدن عقودی اعتبار ایدوب اوچ یاخود بشی کسری اسقاط ایتدی والتمش بش دیو روایت
ایدن ولادت ووفات سنه لرینی دخی ضم ایتدی ودعوه ابن عباسک التمش دیدیکی غلط در
خصوصا ابن عباس اول نبوته یتشمدی ورسول اکرم ایله صحبتی آزدر دیدی ودیدیکه علما
اتفاق ایتدیلر که رسول اکرم مدینه ده هجرتدن صکره اون سنه ومکه ده بعثتدن اول قرق سنه
مکث ایتدی وبعثتدن صکره هجرتدن اول مکه ده مدة مکثنده اختلاف ایتدیلر صحیح اولان
اون اوچ سنه در پس مدة عمری التمش اوچ سنه اولور ورسول اکرم سنین عمرندن قرق سنه یه
بالغ اولدقده مبعوث اولدیغی اصح واشهر وجمهور علما محققلری آنی اخذ ایتمشلردر میرک
دیدیکه ابن عباس وسعید بن المسیب دن قرق اوچ یاشنه بالغ اولدقده مبعوث اولدی دیو
وارد اولان روایت مجاهره دعوتی قرق اوچنجی سنه ده فاصدع بما تؤمر آیه کریمه سی نازل اولدقدن
صکره واقع اولدوغنه محمولدر والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا محمد بن بشار حدثنا محمد بن
جعفر عن شعبة عن ابی اسحق عن عامر بن سعد عن جریر عن معاویة بن ابی سفیان انه ضمیر
جریره راجعدر سمعه ضمیر مرفوع جریره وضمیر منصوب معاویه یه راجعدر یخطب جمله سی مفعول
ضمیرندن حالدر قال معاویة مات رسول الله صلی الله علیه وسلم وهو ابن ثلاث وستین
وابوبکر وعمر رسول الله اوزرینه معطوفلردر یعنی جریر معاویه یی خطبه اوقودیغی حالده اشتدی
که معاویه اثنای خطبه سنده دیدی که رسول اکرم کونلک ابوبکر وعمر دخی التمش اوچ یاشنده
وفات

وفات ایتدیلر وانا ابن ثلاث وستین وبن دخی التمش اوچ یاشنه بالغ اولدم امیدوارم که التمش اوچ یاشنده
آنلر کبی وفات ایدم میرک دیدی که معاویه بو آرزوسنه نائل اولمدی زیرا مدة عمری سکسانه قریب اولدقده
وفات ایتدی جامع الاصولده دیدیکه معاویه بو حدیثی نقل ایتدکده التمش اوچ یاشنده ایدی وفات ایتدکده
التمش سکز یاشنده وفات ایتدی ومعاویه عثمانی ذکر ایتمدی زیرا عثمان قتل اولندقده سکسان ایکی یاشنده
ایدی وحضرت علی کرچه اصح روایتده التمش اوچ یاشنده وفات ایتدی لکن بو حدیثی معاویه سویلدکده
علی حیاتده ایدی یاخود مابینلرنده خصومت اولمغله یاخود علینک مدة عمری معاویه عندنده معلوم اولمغله
آنی ذکر ایتمدی والله اعلم بحقیقة الحال حدثنا حسین بن مهدی البصری حدثنا عبد الرزاق عن ابن جریج
ایکی جیم وتصغیر صیغه سیله در عن الزهری عن عروة عن عائشة ان النبی صلی الله علیه وسلم مات وهو
ابن ثلاث وستین سنة یعنی عائشه دیدیکه رسول اکرم وفات ایتدی مدة عمری التمش اوچ سنه یه بالغ اولدیغی
حالده بعض عارفین مدة عمرک احسنی التمش اوچ سنه در ودنیادن صکره حیاتک لذتی یوقدر دیو التمش اوچ
یاشنه بالغ اولدقده موتی اچون تهیئه ایدوب مهمات میتی تدارک ایدرلر ایدی والله اعلم الحدیث الثالث
حدثنا احمد بن منیع ویعقوب بن ابراهیم الدورقی سیوطی دیدیکه دالک فتحیله دورقه نسبتدر که قوز ستانده
بر شهردر یا دورقه یه نسبتدر که اندلسده بر شهردر قالا حدثنا اسمعیل بن علیة عین مهمله نک
ضمی ولامک فتحی ویاء مثناة تحتیه نک تشدیدیله والده سنک اسمیدر عن خالد الحذاء حاء مهمله نک
فتحی وذال معجمه نک تشدیدی ومد ایله در حدثنی عمار عین مهمله نک فتحی ومیمک تشدیدیله در بعض نسخه ده
عماره در تشدیدیله وتا ایله واقع اولدی لکن میرک قلم ناسخدن سهودر دیدی صحیح اولان عمار در
بلا تاء مولی بنی هاشم قال عمار سمعت ابن عباس یقول توفی رسول الله صلی الله علیه وسلم
وهو ابن خمس وستین یعنی عمار دیدیکه ابن عباسدن اشتدم دیدی که رسول اکرم وفات ایتدی
التمش بش یاشنه بالغ اولدیغی حالده ابن عباسک بو قولنک تحقیقی وقول اخری ایله توفیقی
مرور ایتدی والله اعلم حدثنا محمد بن بشار ومحمد بن ابان قالا حدثنا معاذ بن هشام حدثنی
ابی که هشامدر عن قتادة عن الحسن البصری عن دغفل بن حنظلة ان النبی صلی الله علیه
وسلم قبض وهو ابن خمس وستین سنة یعنی دغفل دیدیکه رسول اکرم وفات ایتدی التمش بش
یاشنه بالغ اولدیغی حالده قال ابو عیسی ودغفل که مراد مصنفدر لا نعرف له سماعا من النبی
صلی الله علیه وسلم وکان فی زمن النبی صلی الله علیه وسلم رجلا ترمذی دیدیکه بز دغفلک رسول
اکرم زماننده رجولیت مرتبه سنه بالغ اولمش ایدی یعنی صبی دکل ایدی ومصنفک بو قولی

بلمزز اکرچه دغفلک رسول اکرم ایله صحبت ایدوب حدیث استماع ایتدیکنی

بخاری عندنده مختار اولان قوله موافقدر که رسول اکرم ایله ملاقی اولمدیقجه صحابیلگی ثابت اولمز و مجرد معاصر
اولمق کفایه ایتمز لکن مسلم و توابعی خلافنه ایتدیلر صاحب تقریب دیدیکه دغفل بن حنظلة بن زید السدوسی
النسابه مخضرمدر بعضیلر صحبتی واردر دیدیلر لکن ثابت اولمدی دیدی و جمهورک کلامندن فهم
اولنور که دغفلک صحبتی اولیوب فقط بر حدیث نقل اتمش اوله والله اعلم الحدیث الرابع حدثنا
اسحق بن موسی الانصاری حدثنا معن حدثنا مالك بن انس عن ربیعة بن ابی عبد الرحمن عن
انس بن مالك انه سمعه یقول كان رسول الله صلی الله علیه وسلم لیس بالطویل البائن ولا بالقصیر
المتردد ولا بالابیض الامهق ولا بالآدم ولا بالجعد القطط ولا بالسبط بعثه الله تعالی علی
رأس اربعین سنة فاقام بمكة عشر سنین وبالمدینة عشر سنین وتوفاه الله تعالی بو روایتده واو
ایله وصور کتابده فاء ایله واقع اولدی علی رأس ستین سنة ولیس فی رأسه ولحیته عشرون شعرة بیضاء
جمله‌سی حالیه‌در والله اعلم حدثنا قتیبة بن سعید عن مالك بن انس عن ربیعة بن ابی عبد الرحمن عن انس
بن مالك نحوه مراد اول کتابده باب اوله واقع اولان حدیث اولدر که مصنف بو اسناد ایله ذکر اتمشدی
چونکه حدیث مذکور صدر کتابده استیفا اولنمش ایدی بو مقامده اعاده ایله تطویل اولنمدی معلوم اوله که
رسول اکرمدن روایت اولنور که هر پیغمبرک عمری کندودن اول گلن پیغمبرک عمرینک نصفی مقداری اولور دیو بیوردیلر
پس بو قاعده یه قیاس ایله چونکه حضرت عیسی نک عمری بعضیلر ذکر ایتدکلری اوزره یوز یگرمی بش سنه‌در
رسول اکرمک عمری التمش ایکی یا التمش اوچ سنه اولور اکثری امام ایله قول مشهوره موافق اولور والله اعلم
وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه اجمعین باب ما جاء فی وفاة رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات
واوک فتحیله وفی دن مأخوذدر تخفیف ایله تم معناسنه یعنی بو باب رسول اکرمک وفاتی حقنده وارد
اولان احادیث بیانندهدر معلوم اوله که مفارقه روح و بدن و مهاجره جان و تن یعنی حیات و ممات
وفات امر صعب اولمغین ملاحظه سیله هر فرده بالطبع موت منفوردر لهذا عادة الهیه بو وجهله جاری اولدی
که هر پیغمبر و اقرب هنگام موتی اعلام ایدوب حیات و موت مابیننده تخییر ایدر حتی رسول اکرم حیاتی اختیار
ابته الی یوم القیام الحاصل موت طاری اولمز ایدی و رسول اکرمک انقضاء مدت حیاتی و اقتراب اجلی سوره
اذا جاء نزولیله اعلام اولنمشدر زیرا ابن عباس الله تعالی معناسی بودر که یا محمد حضرت الله سکا فتح بلاد
میسر ایدوب ناس فوج فوج سنک دینکی قبول ایتدکلری وقتده سنک اجلک قریب اولمشدر پس
حمد و استغفار ایله بزم ملاقاته متهیئ اول زیرا سنی ارسالدن مقصود اولان تبلیغ رسالت و ثمره سی
اولان قبول دعوت حصول بولنجه انجام بولدی زیرا المغلوب بعد الیوم بزم عندمزده نعم باقیه دنیاده اولان نعم فانیه دن

سکا

سکا خیردر بعضیلر دیدیلر که سوره مذکوره آخر نازل اولاندر که یوم نحرده حجة الوداعده رسول اکرم منیده
ایکن نازل اولدی و اندن صکره سکسان برگون حیاتده اولدیلر ابو حاتم ابن عباسدن طفوز گیجه
حیاتده اولدیلر دیو روایت ایتدی مقاتل یدی گیجه و بعضیلر اوچ گیجه دیدیلر ابو یعلی ابن عمردن
روایت ایتدی که سوره مذکوره حجة الوداعده اواسط ایام تشریقده نازل اولمغله رسول اکرم
وداع ایتدیکلرین فهم بیوردیلر دارمی ابن عباسدن روایت ایتدی که سوره مذکوره نازل اولدقده
رسول اکرم فاطمه‌یه دیدیکه لا تبکی فانك اول اهلی لحوقا بی پس فاطمه گولدی طبرانی ابن عباسدن
روایت ایتدی که سوره مذکوره نازل اولدقدن صکره امور آخرته زیاده سعی و کوشش ایتمکه باشلادیلر
و جابردن روایت ایتدیکه سوره مذکوره نازل اولدقده رسول اکرم جبرائیله نعیت الی نفسی دیدی
و جبرائیل وللآخرة خیر لك من الاولی دیدی و رسول اکرم قرآنی جبرائیله سنه ده بر کره عرض ایلمك
عادتی ایدی وفات ایتدیکی سنه ده ایکی کره عرض ایلدی و سایر سنه لرده رمضانک عشر اخیرنده
اعتکاف ایتمک عادتی ایکن سنه معهوده‌ده یگرمی گون اعتکاف و ذکر و استغفاری عادتندن
زیاده ایتدی ام المؤمنین ام سلمه دیدیکه رسول اکرم آخر عمرنده لا ینقطع سبحان الله وبحمده
استغفر الله واتوب الیه دیمکه باشلادی بن دیدمکه یا رسول الله سیز بو دعایی اول مرتبه
چوق سویلمز ایدیکز جوابنده ان ربی اخبرنی انی سأری علما فی امتی وامرنی اذا رأیته
ان اسبح بحمده واستغفره دیوب سوره مذکوره‌یی اوقودی بخاری و مسلم عقبة بن
عامردن حدیثندن روایت ایتدیلر که رسول اکرم سنه دن صکره احد شهداسنک اوزرینه واروب
نماز قیلدقدن صکره احیا و امواته وداع ایدر گیبی وداع ایتدی صکره منبره چیقوب دیدیکه انی بین
ایدیکم فرط وانا علیکم شهید وان موعدکم الحوض وانی لانظر الیه وانا فی مقامی هذا وانی
اعطیت مفاتیح خزائن الارض وانی لست اخشی علیکم ان تشرکوا بعدی ولکنی اخشی
علیکم الدنیا ان تنافسوا فیها بعضکم فتقتتلوا فتهلکوا کما هلك من کان قبلکم لفظینه زیاده
ایتدیلر و دخی رسول اکرم اواخر عمری قریب اولدقده دائما اقتراب اجلنی تعریض ایدر ایدی حتی
حجة الوداعده ناسه خطاب ایدوب دیدیکه خذوا عنی مناسککم فلعلی لا القاکم بعد عامی هذا
و خلقه وداع ایتمکه باشلادی لهذا ناس اول حجه حجة الوداع دیدیلر و مدینه‌یه رجعت بیوردقلرنده
خم نام محله موصوف صوینک یاننده خلقی جمع ایدوب خطبه اوقودی که ایها الناس انما انا بشر مثلکم
یوشك ان یأتینی رسول ربی فاجیب بعده خلقی کتاب الله تمسکه ترغیب و اهل بیتی وصیت ایتدی

فاطمه‌یه نعیت الی نفسی یعنی بکا کندو وفاتم
خبری ویردی دیدی ابو یعلی دیدیکه فاطمه آغلادی
رسول اکرم دیدیکه

حافظ ابن رجب دیدیکه رسول اکرمك ابتداء مرضی ماه صفرك اواخرنده ایدی ومدت مرضی اون اوچ کون اولدیغی
قول اشهردر • دارمی روایت ایتدیکی اوزره رسول اکرم مبارك باشلارینی بر بز ایله باغلیوب منبره چیقدی وخطبه
خطبه اثناسنده کندونك وفاتی قریب اولدیغنی تعریض طریقیله سویلدکده مراد شریفنی ابوبکر رضی الله عنه فهم
ایدوب جزع وفزع ایتدی • ودخی اول آنده اضطرابنی تسکین ایچون اکا مدح وثنا ایتمکه شروع ایتدیلر تاکه
خلق ابوبکرك افضل امت اولدیغنی فهم ایدوب خلافت خصوصنده اختلاف ایتمیه لر • وابوبکرك قاپوسندن
غیری مسجده آچیلور قاپولری قاپامسون دیو بیوردقلری ابوبکرك خلافت وامامتی حق صریحی اولدیغنه
اشارت ایدی • زیرا اول زمان سعادت اقترانده امام وقت مسجده ساکن اولمق معتاد ایدی • ومصالح
عباد الله مسجده کوریلور ایدی • واطرافدن کلن ایلچیلر مسجده کلورلردی • ورأی تدبیر آنده اولور ایدی • ورسول
اکرمك ابتداء مرضی میمونه نك خانه سنده واقع اولدیغنی معمر زهریدن روایت ایتدی • اکرچه بعضیلر
زینب وبعضیلر ریحانه خانه سنده واقع اولدی دیدیلر • قول اول معتمددر • خطابی ابتداء مرضی دوشنبه
کونی واقع اولدی دیدی • وبعضیلر شنبه وبعضیلر چهارشنبه کونی ایدی دیدیلر • ومدت مرضنده اختلاف
اولندی • بعضیلر اون اوچ وبعضیلر اون درت وبعضیلر اون ایکی کون ایدی دیدیلر • سلیمان تیمی
مغازی سنده اون کون اولدیغنه جزم • وبیهقی دخی اسناد صحیح ایله بووجه اوزره روایت ایتدی • صحیح
بخاریده عائشه دن روایت ایتدی که چونکه رسول اکرمك وجعی مشتد اولدی • خاتونلرندن استیذان
ایتدی که بنم خانه مه نقل ایدوب آنده تیمار اولنه • آنلر دخی راضی اولدیلر • پس قولتوقلرینه حضرت عباس وحضرت
علی بن ابی طالب کیروب رسول اکرم یورویرك بنم خانه مه کلدی • ابن ابی ملیکه عائشه دن روایت ایتدیکی
اوزره عائشه نك خانه سنی دوشنبه کونی تشریف وایکنجی کونی دوشنبه کونی دار بقایه انتقال ایتدی •
احمد ونسائی عائشه دن روایت ایتدیلر که رسول اکرم هر کون بر جنازه ایله مدینه نك مزارستاننه چیقمش
ایدی • عودت ایتدیکی وقتده بکا صداع عارض اولمش ایدی • وا راساه دیدم • رسول اکرم بل انا
وا راساه دیدی • وبکا خطاب ایدوب دیدیکه یا عائشه بندن اول سن وفات ایدرسك نه الم چکرسین
سنی کفنو الیم ایله غسل وتکفین ایدوب نمازیکی قیلام ودفن ایدرم دیدی • عائشه دیدیکه
بنی دفن ایدوب دوندوکده کلوب بکا نکیجه بنم خانه مده بر غیری خاتون ایله جمع اولورسن • رسول اکرم بو سوزدن
بی اختیار تبسم ایتدی • ووجعی زیاده اولمغه باشلادی • لطایفده بیان اولندیغی اوزره رسول اکرمك
اول مرضی صداع ایدی • لکن ظاهر اولان بودرکه صداعی حما ایله ایدی • دهانك حرارتی برویه مشتد
اولور ایدی که بر لکن ایچنه اوتوروب اوزرینه یدی قربه صو توکدیلر • ارا برودت حاصل اولور ایدی
بخاری

بخاری روایتنده اهریقوا علی من سبع قرب لفظیله واقع اولمغله بعض علما دیدیلر که یدی قربه نك تخصیصك
حکمتی بودرکه زیرا عدد مذکورك سم وسحرك ضررلرین دفعده خاصه عظیمه سی واردر • ورسول اکرمه یهودیه
نك خیبرده ویردیکی سمك اثری حین وفاتنه دك زائل اولمدیغنه بناء اوان انقطاع ابهری حدیثیله استدلال
اولنمشدر • ابن ماجه وابن ابی الدنیا وحاکم روایت ایتدیلر که رسول اکرمك مبارك ظهرنده بر قطیفه وار ایدی
آنك اوزرینه بر کمسنه الینی وضع ایله بدن نظیفنده اولان حمی حرارتنی حس ایدر ایدی • ویا رسول الله عجب
حرارتیکوز وار دیدکلرنده انا کذلك یشدد علینا البلاء ویضاعف لنا الاجر دیو بیوردیلر ایدی • بخاری حضرت
عائشه دن روایت ایتدیکه رسول اکرمك پیشکاهنده بر کاسه ایله صو وضع اولنمش ایدی که حمینك حرارتی مشتد
اولدقچه مبارك الینی صو قویوب یوزینه دکوزینه سوروب لا اله الا الله ان للموت سکرات دیو بیورورلر
ایدی • روایت اولندی که رسول اکرمك مرض موتنده یدی عدد التون وار ایدی صدقه ایدك دیو امر ایدی
بو اثناده کندوده بیهوشلق طاری اولوب افاقت بولدقدنصکره اول التونلری طلب ایتدی • واوچنه قویوب
ما ظن محمد بربه لو لقی الله وعنده هذه دیو بیوردی • وجمله سنی تصدق ایتدی • بخاری روایت ایتدیکه رسول
اکرم حال مرضنده اکثریا بیهوش اولور ایدی • بر کره دخی بیهوش اولدقده مرضینی ذات الجنب ملاحظه سیله
لدود ایتمك مراد ایتدیلر • اکرچه رسول اکرم ایتمه یك دیو اشارت ایتدی • لکن خسته دوایی استه مدیکنه حمل
ایدوب اجرا الامر لدود ایتدیلر • رسول اکرم بیهوشلقدن افاقت بولدقده بکا نیچون لدود ایتدیکوز منع ایتمیشدم
بن سیزه ایتمه یك دیو اشارت ایتدم • امدی کشو خانه ده عباسدن غیری هر کیم وار ایسه اکا لدود ایتسونلر بن
کورایم دیدی • اما عباس اول وقتده حاضر دکل ایدی • اکا لدود ایتمسونلر لدود اولدرکه دوایی خسته
نك آغزینك بر جانبنه وضع ایده لر • طبرانی عباسدن نقل ایتدیکی اوزره وضع ایتدکلری لدود قسط هندی وزیت
دن یاپلمش بر دارو ایدی • صاحب مواهب دیدیکه اهل بیتك آغزینه لدود وضع اولنمغه امر بیوردقلری
بردخی ایتمیه لر دیو آنلری تأدیب وکوشمال ایتدی • حاشا اقتصاص وانتقام دکل ایدی • ودخی اکرچه
رسول اکرم مرض مزبوردن اول کاهی لدود استعمال ایدرلر ایدی • لکن مرض مزبوردن خلاص بولمیوب
سبب موت اوله جغی عند الله متعین اولمغله لدوددن استکراه بیوردیلر • لکن حافظ ابن حجر دیدیکه
ظاهر بودرکه خصوص مزبور رسول اکرم کندوبه موت وحیات مابیننده مخیر قیلندقدنصکره وموتی محقق
اولدقدن مقدم ایدی • بلکه لدودی استکراه ایتدیکی مرضنده لدود مناسب اولمدیغی ایچون ایدی • زیرا
اهل بیت ذات الجنب اولمق ملاحظه سیله لدود اجرا ایتمشلر ایدی • مع هذا مرضی ذات الجنب دکل
ایدی • ابن سعد روایت ایتدیکه رسول اکرمك خاصره سنه یعنی بو کوزینه احیانا وجع عارض اولور ایدی

برکون مشتد اولوب بیهوش اولدی لدود ایتدیلر حظ اتمدی بیهوشلقدن افاقت بولدقده نیچون لدود ایتدیکز
دیو کنتم تزعمون ان الله تعالی سلطها علی ذات الجنب ما کان الله لیجعل لها علی سلطانا پس امر ایتدیکه
اهل بیتدن هر کیم وار ایسه انلره دخی لدود ایدهلر الا میمونه که اول کون صایمه ایدی ابو یعلی سند ضعیف ایله
عایشهدن روایت ایتدی که رسول اکرمک سبب موتی ذات الجنب ایدی دیدی علما روایتین مابیننی
شو وجهله توفیق ایتدیلر که ذات الجنب ایکی معنایه اطلاق اولنور بری اول ورم حاردر که غشاء مستبطنده
یعنی قبورغهلرک التنده اولان پردهده حاصل اولور دیکری دخی قبورغهلر میاننده محتبس اولان ریحدن
حاصل اولان وجعدر پس رسول اکرمک بکا ذات الجنب مسلط اولمز دیدیکی معنای اول ایله اولان
ذات الجنبدر بخاری ابن عباسدن نقل ایتدی که رسول اکرمک وفاتی قریب اولدقده یانلرنده
وافر کمسنهلر وار ایدی بیوردیلر که هلموا اکتب لکم کتابا لا تضلوا بعدی یعنی بکا کلیک
سزه بر نامه یازهیم که بندن صکره ضلالته دوشمیهسز بعض صحابه دیدیلر که نامهیه نه حاجت
حسبنا کتاب الله لکن اهل بیت اختلاف و خصومته دوشوب بعض نامه یی یازمق مناسبدر
بعض مناسب دکلدر دیو حضور شریفلرنده کفت وکوی چوغالدی رسول اکرم متضجر اولوب قوموا
عنی دیوب حضورلرندن قودی عبیدالله دیدیکه ابن عباس اول مجلسده نامه یازلمدیغنه تأسف
و مانع اولنلره غضب ایدر ایدی نووی دیدی که حضرت عمرک حسبنا کتاب الله دیدیکی قوة فقها
فقاهتندن و دقت فطنتندن ناشی ایدی زیرا خوف ایتدی که بلکه نامهده بعض عهدهسنه کلمک
ممکن اولمیان امور تحریر اولنوب ترکی کبی حقنه رعایت اولنمغله عقوبته مستحق اولهلر دخی
حضرت عمرک مرادی باب اجتهاده علمایه سد اولمسون و رسول اکرم عمرک بو کلامنی استماعندن
صکره عمره انکار ایتموب البته نامه یی یازهیم دیو مصر اولمدیغی عمرک کلامنی استصواب ایتدیکنه قرینه
واضحهدر وحضرت عمر کلام فرموده ایله ما فرطنا فی الکتاب من شیء قول کریمنه تلمیح ایتدی و ابن عباسک
کلامی انکا معارض اولمز زیرا حضرت عمر ابن عباسدن افقه اولدیغی ظاهردر و وهم اولنمیه که ابن
عباس تفسیر قرآنه عالم و کما هو حقه تأویلنه سایر ناسدن اعلم ایکن قرآن ایله قناعت و اکتفا ایتمش
اوله بلکه تصریح و بیان اولنهجق معنا وار ایسه انک فوت اولمهسنه تأسف ایدوب رسول اکرمک
بیانی غیریلرک استنباطندن اولی اولدیغندن ناشی مانع اولانلره غضب ایتمشدر والله اعلم
معلوم اوله که رسول اکرمک وفاتنه متعلق اولان احوالک بعضیسی اگرچه ان شاء الله آخرده احادیث
ده ذکر اولنور لکن کتب معتبرهده بیان اولندیغی اوزره ارتحاللری وقت دفننه وارنجه واقع اولان

احوال اجمالا بو مقامده ثبت و تحریر اولنمق مناسب ملاحظه اولندی والله المستعان بخاری و مسلم و ابو حاتم
روایت ایتدیلر که رسول اکرمک مرضی مشتد اولدقده مروا ابابکر فلیصل بالناس یعنی ابوبکره سویلیک
ناسه امامت ایدوب نماز قیلسونلر دیو کره عایشه رضی الله عنها دیدیکه یا رسول الله ابوبکر رقیق القلب
صاحبی بر کمسنهدر سزک یریکزده محرابه کچدیکی وقتده اغلامقدن اوقومغه یعنی خلقه اشتدرامیه
کرک رسول اکرم بکا جواب ویرنده انکن صواحب یوسف مروا ابابکر فلیصل بالناس دیدی صواحب
صاحبهنک جمعیدر که مراد زلیخادر انکن اگرچه جمع صیغهسیله لکن مراد عایشهدر که مراد شریف
لری عایشهیی زلیخایه تشبیهدر یعنی یا عایشه تحقیق سن دخی زلیخا کبی معنانکده خلافنی اظهار ایتمکده
زلیخایه مثل برسین زیرا زلیخا ضیافت بهانهسیله خواتین مصری جمع ایتدی که ظاهری خاتونلری اکرام
ایدی لکن حقیقتده انلره یوسفی کوسترمک ایدی حتی کوروب یوسفک محبتنده کندوینی معذور طوتهلر
و عایشهنک ظاهر قولی دلالت ایدرکه اغلامقدن قرائتی خلقه اشتدرهمز دیو اما مقصدی ابوبکری منع ایده
اما حقیقتده مرادی بو ایدی که ناس ابوبکری رسول اکرمک مقامنده کوروب خاطرلرینه خوش کلمکله انکا حقارت ایله
نظر ایدهلر بخاری انس بن مالکدن روایت ایتدی که دوشنبه کونی مسلمین صلوة فجرده و ابوبکر انلره
امامت ایدر ایکن رسول اکرم عایشهنک حجرهسنده اولان قاپونک پردهسنی قالدروب اصحابه نظر ایدوب
تبسم ایتدی ابوبکر ظن ایتدی که رسول اکرم نمازه کلیور چیقمق استر محرابدن چکلدی و مسلمین دخی
زیاده سرورلرندن نمازلرینی قطع ایتمک استدیلر رسول اکرم مبارک الیله یریکزده طورک و نمازی
نمازیکزی قطع ایلمک دیو اشارت ایتدی و حجرهیه چکلوب پردهیی ینه القا ایتدی بخاری روایتنده
رسول اکرم همان اول کونده وفات ایتدی موسی بن عقبه و ابو الاسود رسول اکرمک وفاتی وقت
زوال شمس ایدی دیو جزم ایتدیلر سهیلی دیدیکه ابن واقدینک بعض تألیفاتنده کوردم که حلیمه
سعدیهدن نقل ایدر ایکن اول تکلم ایتدیکی کلام الله اکبر لفظی ایدی و آخر تکلم ایتدیکی کلام
الرفیق الاعلی لفظی ایدی صاحب نهایه رفیقدن مراد اعلای علیینده ساکن اولان انبیا
جماعتیدر و بعضیلر رفیقدن ماخوذدر مراد حضرت الله در و بعضیلر حظیره قدسدر دیدیلر
والله اعلم طبری ریاضده دیدیکه رسول اکرم وفات ایتدکده حضرت ابوبکر رسول اکرمک
اذنی ایله زوجهسی بنت خارجهنک خانهسنه کیتمکله انده بولنمادی و حضرت عمر شمشیرن علاقهدن
چیقاروب دیدیکه هر کیم رسول اکرم وفات ایتدی دیو سویلر ایسه انی قتل ایدرم زیرا پیغمبر وفات
ایتمدی بلکه انک حال و شانی موسی علیه السلامک حال و شانی کبیدر که موسی غرق کونی قومندن

غالب اولدی • بنه قومنه کلدی • امیدم بودر که رسول اکرم دخی کلوب نیجه کمسنه لرك الینی و آیاغنی قطع ایلیه •
ابوبکره دخی خبر کیدوب عایشه نك حجره سنه کیردی • و رسول اکرمك مبارك یوزندن حجابی رفع ایدوب
روی منیرندن اوپدی • واغلیوب دیدی که توفی والذی نفسی بیده صلوة الله علیك یا رسول الله
ما اطیبك حیا ومیتا • بخاری روایتنده ابوبکر رضی الله عنه زوجه سی خانه سندن کلدکده آتندن نزول
ایدوب مسجده کیردی • و هر کز برفرده سوز سویلمدی • عایشه نك حجره سنه کلوب کوردیکه رسول اکرم
اورتلمش مبارك یوزلرین برده یی قالدیروب اوپدی • واغلدی • و دیدی که بابی وامی لا یجمع الله
علیك موتتین اما الموتة التی کتبت علیك فقد متها • و بو کلامدن مقصودی حضرت عمره تعریض ایدر
زیرا بخاری عایشه دن نقل ایتدی که حضرت ابوبکر بنم حجرمدن چیقوب قوندقده حضرت عمره ایها الحالف
علی رسلك یعنی رسول اکرم وفات ایتمدی دیو یمین ایدن دیو وافر نصیحت ایلدی • حضرت عمر
ساکت اولدی • و ابوبکر حضرت الله حمد و ثنادن صکره ناسه خطاب ایدوب دیدیکه الا من کان
یعبد محمدا فان محمدا قد مات ومن کان یعبد الله فان الله حی لا یموت بعده انك میت وانهم
میتون • ودخی وما محمد الا رسول قد خلت من قبله الرسل ایتلرین اوقودی • و خلق خیلی زیاده
آغلاشدی • طبری دیدی که حضرت عمر بو آیتلری حضرت ابوبکردن استماع ایتدکده فوالله لکانی لم اتل
هذه الآیات قط دیدی • پس قولندن رجوع ایدوب حضرت ابوبکره تابع اولدی • قرطبی دیدیکه بو باده
حضرت ابوبکرك شجاعتنه دلیل قوی وار در که شجاعت ظهوری شدتده و مصیبت وقتنده ثبات
قلبی مستلزم در • رسول اکرمك وفاتندن بیوك مصیبت اولمدی • ناسی رسول اکرم وفات ایتمز
دیدیلر ایکن ابوبکر آیات مذکوره ایله وفاتنی کشف ایتدی • و حضرت عمر سویلدیکی سوزدن رجوع ایتدی •
ابو نصر الوائلی دیدی که حضرت عمر اول کلامی ظهور سویلدیکی رسول اکرمك وفاتی سببیله فتنه ظهورندن
و منافقینك هجومندن خوف ایتدکندن ناشی ایدی • چون حضرت ابوبکرك قوة قلبین و جلادت
و جراتین کوردی خوفی مرتفع و اضطرابی مندفع اولدی • ابن المنیر دیدیکه رسول اکرم وفات
ایتدکده ناسه بر مرتبه اضطراب طاری • و بر درجه اضطراب عارض اولدیکه نیجه سی دائره عقلدن
چیقدی • حضرت عمر کبی • و نیجه سنك حرکت و تکلمه مجالی قالمدی • حضرت علی کبی • و نیجه سی متحیر
و سرکردان اولدی عثمان کبی • و نیجه سی انمدن خسته اولدی • عبد الله بن انیس کبی • حتی عبد الله بن
انیس بو خسته لکدن وفات ایتدی • و جمله دن ثابت و صاحب جلادت حضرت ابوبکر ایدی • اکرچه رسول
اکرمك فراقنه دیده لرندن جویبار سرشك آقدی و ناله و زاری قبه آسمانه پیوسته قیلور ایدی •

لکن

لکن صحابه نك هر برینه بر کونه تسلیت ویروب حرارتلرین آب ملاطفت ایله تسکین ایدر ایدی • بیهقی و ابو نعیم
واقدی طریقندن تخریج ایتدیلر که رسول اکرمك وفاتی و عدم وفاتنده شك ایتدیلر • اسما بنت عمیس
الینی رسول اکرمك کتفلری میاننه ادخال ایدوب قد توفی قد رفع الخاتم من بین کتفیه یعنی رسول
اکرمك وفاتنده شبهه قالمدی • زیرا کتفلری میانندن مهر نبوت قالقمش ایدی • روایت اولنور که
رسول اکرم وفات ایدوب دفن اولنمزدن اول حضرت بلال اذان اوقیوب اشهد ان محمدا رسول الله
دیدکده صحابه کرام فریاد و ناله ایدوب مسجد رسول الله حرکته کلدی • رسول اکرم دفن اولندقدن
صکره حضرت بلال بر دخی اذان اوقومدی • بعض روایتده حضرت ابوبکر ایام خلافتنده التماسی
ایله بر کره اذان اوقودی • و بعض روایتده شام فتح اولندقده کوزندن اذان اوقودی • و بر دخی اوقومیه
دیو واقع اولدی • و دخی رسول اکرم اثنین کونی وفات ایتدی که مکه دن مدینه یه هجرت ایتدکده مدینه یه
داخل اولدیغی وقتده که ضحوه کبری ایدی • و دفن اولندیغی وقتده اختلاف اولندی • ابن سعد
طبقاتنده علیدن روایت ایتدی که رسول اکرم اثنین کونی وفات ایدوب ثلثا کونی دفن اولندی •
و عکرمه دن نقل ایتدی که اثنین کونی وفات ایدوب اربعا کیجه سی دفن اولندی • و جمله اتفاقات
عربیه دندر که رسول اکرمك جنازه سنی غسل خصوصنده صحابه کرام اختلافات ایتدیلر که کندولری
کبی صویوب غسل می ایده لم ثوبی ایله می غسل ایده لم • بو اثناده جمله سنه بر مرتبه نوم غلبه ایتدیکه
کندولرینی امساکه قادر اولمدیلر خانه نك بر طرفندن اغسلوا النبی صلی الله علیه وسلم و علیه ثیابه
دیو صدا استماع ایتدیلر که قائلی معلوم اولمدی • لهذا قمیص مبارك ظهرنده ایکن غسل ایدوب صویی
بر ایچیندن اورتلر • صب ایدر ایدی • ابن ماجه سند جید ایله علیدن مرفوعا نقل ایتدی که رسول
اکرم بیوردیلر که اذا انا مت فاغسلونی بسبع قرب من بئری بئر غرس • صاحب نهایه دیدیکه
غرس غین معجمه نك فتحی و را مهمله نك سکونی و سین مهمله ایله مدینه منوره ده بر قیونك اسمیدر
یعنی رسول اکرم بن وفات ایتدیکم وقتده بنی بنم بئر غرسدن یدی قربه صو ایله
غسل ایدك دیو وصیت ایلدی • بزار و بیهقی روایت ایتدیلر که رسول اکرم اوچ کره غسل اولندی •
بر کره صاف صو ایله • و بر کره صو ایله سدر ایله • و بر کره صو ایله کافور ایله • و حضرت علی غسل ایدوب
عباس و اوغلی فضل معاونت • و اسامه و قثم و شقران صو دوکرلر ایدی • و کوزلرینی بر ایله
باغلامشلر ایدی • زیرا رسول اکرم علی یه بیورمشلر ایدی که لا یغسلنی الا انت فانه لا یری احد
عورتی الا طمست عیناه • بو حدیثدن فهم اولنور که کویا یا علی سکا بنم هر بر جهتله اعتمادم وار در غیریه

تورلرین باغلادیلر وحضرت رسولک جسم لطیف وبدن نظیفنی غسل ایدر ایکن بابی انت وامی طبت حیا
ومیتا دیرلر ایدی روایت اولنورکه حضرت علی غسل ایدر ایکن الینه بز باغلایوب قمیصک التنه ادخال
ایدوب غسل ایتدکدن صکره قمیصی صقدی وسجده موضعلرینه ومفصللرینه خوش بوی کسنه لر وضع
ایدوب ایکی قوللرینی ومبارک یوزینی وکف وقدملرینی غسل وعود ایله تبخیر ایتدی ثانیا عبد الرزاق
روایتنده عایشه دن نقل ایتدیکه کفن رسول الله صلی الله علیه وسلم فی ثلاثة اثواب سحولیة بیض برنوع
ثوبک اسمیدر ائمهٔ ستّه عایشه حدیثنده من کرسف لیس فیها قمیص ولا عمامة لفظنی زیاده ایتدیلر
یعنی اول ثوبلرده ایدی وکفننده قمیص وعمامه یوق ایدی ابن ماجه ابن عباسدن نقل ایتدی که
رسول اکرمک تجهیزندن فارغ اولدقدن صکره ثلثا کونی خانهٔ شریفه لرنده سریری اوزرینه وضع
ایتدیلر وناس فوج فوج کلوب نمازینی قیلدیلر رجال فارغ اولدقدن صکره نسا طائفه سی قیلدیلر
صکره صبیان قیلدیلر وصلوة جنازه سنده جماعتک امامی یوق ایدی همان صف صف
طوروب هرکس کندو باشنه قیلار ایدی بعده دفن اولنه جق موضعده اختلاف ایتدیلر حضرت ابوبکر
دیدیکه سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم یقول ما هلک نبی قط الا یدفن حیث یقبض روحه
وحضرت علی دیدیکه وانا ایضا سمعته پس ابوطلحه رسول اکرمک روحی قبض اولندیغی دوشکک
موضعنده قبر شریفنی قازدی اصح روایات بودرکه قبر شریفنه عباس وعلی وقثم بن العباس
نزول ایتدیلر وقبر شریفنه طقوز عدد کرپیج وضع ایتدیلر وحال حیوتنده اوزرینه اورتندیکی قطیفهٔ
نجرانیه یی شقران آلوب والله لا یلبسها احد بعدک دیه رک قبر شریفنه دوشه دی ابن عساکر
دیدیکه حضرت بلال قبر شریفک باشی اوجندن ابتدا ایدوب بر قربه صو دوکدی وقبرک طپراغینی بر قارش
مقداری زمیندن یوقاری قالدیروب اوزرینه سفید وسیاه خورده طاش دوزدیلر علما کبارک
اختیار ایتدکلری اقوال بو مقامه کلنجه اجمالا بیان وبو محلده ثبت اولندی ان شاء الله تعالی
ترجمهٔ احادیث باب خلالنده دخی بعض فوائد ذکر اولنور مصنف بو بابده اون دورت
حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا ابو عمار الحسین بن حریث مصغر صیغه سیله در وقتیبة
بن سعید وغیر واحد من مشایخی قالوا حدثنا سفیان بن عیینة عن الزهری عن انس بن مالک
قال آخر نظرة نظرتها الی رسول الله صلی الله علیه وسلم کشف الستارة سینک
کسریله پرده معناسنه در یوم الاثنین حنفی نقط آخر رفعیله مبتدا وکشف جمله سی خبری سنده
سه اولوب یوم ظرفیه اوزرینه منصوب آخر نظرة نظرتها الی وجهه یعنی کشف الستارة یوم
الاثنین

الاثنین تقدیرنده در ویوم بعضیلر یوم رفعیله مبتدا انک خبری وزمان آخر نظرة تقدیرنده در دیدیلر نظرتها
ده ضمیر مؤنث نظرة لفظنه راجع اولوب نظرت نظرة قوه سنده در اولمغله ضمیر مذکور معنای مطلق اولور
مفعول به اولمز دیو وجه اوزره کشف جمله سی قد تقدیریله ماضی وحال اولور فنظرت الی وجهه کأنه
ورقة مصحف قاموسده مثلثة المیم دیدی نوری دیدیکه مصحفده اوچ لغت وار میمک ضم
وکسری وفتحی ایله لکن مشهور اولان ضم وکسریدر والناس خلف ابی بکر جمله سی حالیه در یعنی انس
دیدیکه بنم رسول اکرمی آخر کوردیکوم اول وقت ایدی که رسول اکرم اثنین کونی عایشه نک قپوسنک
پرده سینی آچوب صحابه صباح نمازینی قیلارلر ایکن انلره باقدی وبن رسول اکرمک مبارک
یوزینه باقدم کویا چهرهٔ میمونلری مصحف ورقی ایدی ناس ابوبکرک خلفنده اولدقلری حالده
فاشار علیه السلام ان اتموا ان لفظنده ما بعدنه وصل اولندیغی ایچون نونینی مکسور
ومضموم ایتمک جائزدر ان اتموا اتمامدن مأخوذدر وابوبکر یؤمهم یعنی رسول اکرم پرده یی
آچدقده ناس اثناء صلوة ده اکاه اولوب زیاده سرورلرندن نمازلرینی قطع ایتمک مراد ایتدیلر
رسول اکرم هرکس مقامنده اولوب نمازینی قطع ایلمک دیو اشارت ایتدی ابوبکر ناسه امامت
ایتدیکی حالده که ابوبکر محرابده ناسدن ایلرو اولمغله رسول اکرمک پرده یی آچدیغندن اکاه اولمدی
یا خود اولدخی اکاه اولدی لکن امور دینده بغایت صاحب تمکین اولمغله مقامنده ثابت اولدی
مخفی اولمیه که سابقا بیان اولندیکه بخارینک انسدن روایتنده ابوبکر دخی رسول اکرم مسجده چقار
ملاحظه سیله محرابدن چکلدی پس بو مقامده اشارتک صله سی مذکور اولمغله ثبات ایله
اشارت ابوبکره دخی شامل اولمق اولی ملاحظه اولنور ودخی والناس خلف ابی بکر لفظی ابوبکرک
امامت ایتدیکنده صریح اولمغله وابوبکر یؤمهم لفظی بو معنانک تصریحی ایچون ذکر اولندی پس
قطع صلوة مراد ایتمک خصوصنده ابوبکر سائر ناسه مشارک وثبات ایله امر اتحادی دخی شامل
اولمق انسب کورینور ولوالقی علیه السلام السجف سینک کسری وفتحیله پرده معناسنه در
وبعضیلر قاپونک مشقوق الوسط اولان پرده در دیدیلر وتوفی من آخر ذلک الیوم بعض نسخه ده
فی آخر واقع اولدی یعنی صحابه یه ثبات ایله امر ایتدکدن صکره پرده یی القا ایتدی وهمان اول
کونک یعنی یوم اثنین مذکورک آخرنده وفات ایتدی مخفی اولمیه که بو مقال بیان اولندیغی اوزره
ارباب سیر رسول اکرم ضحوهٔ کبری وقتنده وفات ایتدی دیو جزم ایتدکلرینه حدیث مذکور ظاهرا
منافی اولمغله عسقلانی جابیلرن شو وجهله توفیق ایتدی که آخردن مراد نهارک نصف ثانیسنه

وضحالك ابتداسی درکه زوال وقتیه در • وقت ضحی نك اشتدادی زوالدن مقدم واقع اولوب زوال شمس
حوشی ولنجه مستمر اولور • مبرکه دیمکه محتملدرکه رسول اکرمك وفاتی ضحوه کبری ده واقع اولوب لکن
عند الناس وفات اتدیکی آخر یومده محقق اوله • پس تنافی مندفع اولور • ووجه انس رسول اکرمك
مبارك یوزینی ورقه مصحفه تشبیه اتدیکی حسنی دیمکدر اوزره هدایه واهتدا جهتندندر لکن ورق
مصحفده بیاض ورتیق ولطافت رسول اکرمك بنوره صنعتی سیمای یوزینی اکلامش بو ایله دیمك •
مناسبه ملاحظه اولنور • ومطلق کاغذه تشبیه ایمیوب مصحف کاغدینه تشبیه اتدیکی رسول اکرمك
تعظیمنی اشعار ایچوندر • والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا حمید بن مسعده میمك فتحی وسینك سکونی
وعینك فتحیله در البصری حدثنا سلیم تصغیر صیغه سیله در بن اخضر عن ابن عون عن ابراهیم عن
الاسود عن عایشه قالت کنت مسندة النبی صلی الله علیه وسلم اسناددن مأخوذ اسم فاعل
مؤنثدر الی صدری او راویدن شکدر ایچوندر قالت الی حجری حانك فتحی وکسریله قوجاق معناسنه در
فدعا علیه السلام بطست لکن معناسنه در اصلنده طس ایدی سینك تشدیدیله سین ثانیه یی
تایه تبدیل اتدیلر • لهذا جمعی طساس وطسوس وتصغیری طسیس کلور • مطرزی طست مؤنثدر وعجمیه
درمکه تعریب ایدوب طشت ویدیلر دیدی پس لیبول فیه ده اولان ضمیر مجرور مذکر معنا اعتباریله
طسته راجع اولور • لیبول فی الذی دعا به تقدیرنده ثم بال فمات یعنی عایشه دیدیکه بن
رسول اکرمی صدریمه یاخود آغوشمه طایانورمش ایدم تبول اتمك ایچون بر لکن طلب ایتدی احضار
اتدکده لکنه تبول وبقایای دنیادن تخلی ایدوب دار فنایه وداع اتدی • ومحتملدرکه لکنی طلب
ایدوب لکن کلنجه تبول اتمزدن اول حضرت علی نك قوجاغنه واروب تبول اتدکدنصکره
علی نك زانوسنه مبارك باشینی وضع ایدوب وفات ایتمش اوله • تنکیم کلمه ثم وحرف فاء
بو احتمالی مؤید ملاحظه اولنور پس حاکم وابن سعد عندنده ان راسه المکرم کان فی حجر علی رضی الله
عنه لفظیله وارد اولان حدیثه منافی اولمز • والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا قتیبه حدثنا اللیث
عن ابن الهاد که اسمی یزید بن عبدالله بن اسامه بن الهاددر عن موسی بن سرجس
سینك اولینك فتحی ورانك سکونی وجیمك فتحیله غیر منصرفدر • بعض نسخه ده جیمك کسریله
ضبط اولنمشدرکه منصرفدر عن القاسم بن محمد عن عایشه انها قالت رأیت رسول الله صلی الله
علیه وسلم وهو بالموت ملتبسا بالموت تقدیرنده جمله حالیه در وعنده قدح حال مبتدا خبردر
فیه ماء قدحك صفتیدر وهو یدخل ادخالدن مأخوذ وجمله دخی حال مبتدا خبردر یده فی القدح

ثم یمسح

ثم یمسح وجهه بالماء یعنی عایشه دیدیکه رسول اکرمی موته مشغول اولدیغی حالده کوردم که بارنقنی صو ایله
مملو برکاسه یه مبارك الینی ادخال ایدر ایدی وحالده صکره مبارك یوزینی یاش الیله مسح
ایدر ایدی ثم اغمی علیه صلی الله علیه وسلم مرة فظننا ان به ذات الجنب فلدوه لفظی بزم عندمزده
بولنان نسخه ده بو قدر لدوه دالك تشدیدیله لدودن مأخوذدر • آغزك بر جانبنه وضع اولنان دوایه
لدود دیرلر • وبو غازه دوکولن دوایه وجور دیرلر • یعنی رسول اکرم برکره بیهوش اولدی مرض
ذات الجنبه اولمق ملاحظه سیله [illegible] • سؤال بو خصوصه متعلق اولان احوال کرکی کبی تفصیل
اولنمشدر ثم یقول اللهم اعنی علی منکرات الموت او قال علی سکرات الموت کلمه او راویدن شك
ایچوندر • اعنی اعانتدن مأخوذ امر حاضردر • منکرات شدائددن کنایه در • وسکرات سکره نك جمعیدرکه
لغتده سرخوشلق دیمکدرکه عقلك مغلوب تغیرینه عبارتدر • یعنی صکره رسول اکرم دعا ایدوب دیر ایدیکه
یارب بکا شدائد موته معاونت ایدوب تسهیل ایله • یاخود حین موتده اولان اضطرابات
وبیهوشلقده معاونت ایله • والله اعلم الحدیث الرابع حدثنا حسن بن صباح باء موحده نك تشدیدیله
البزار رفعیله حسنك صفتیدر حدثنا مبشر بن اسمعیل عن عبدالرحمن بن العلاء عن ابیه که علادر
عن ابن عمر عن عایشه قالت لا اغبط باء موحده نك کسریله غبطه دن مأخوذدرکه بغیر اسرشك
معناسنه احدا بهون موت هون خفیف واسان معناسنه در • بالموت الهین معناسنه
بعد الذی رأیت من شدة موت رسول الله صلی الله علیه وسلم یعنی عایشه
دیدیکه بن قدیم ده سهوله وآسانلقله موتی سببیله حسد اتمز اولدم • رسول اکرمك شدّه ایله موتنی کوردکدن
صکره زیرا سهوله موت امر ممدوح اوله ایدی • رسول اکرم سهوله موت ایله اولنوردی • پس رسول اکرمك
شدّه موتنی کوردکده بیلدیم که سهوله موت غبطه ونعمه لایق دکلدر • بلکه شدّه موت سبب رفع درجات
ومکفر سیئاتدر خصوصا رسول اکرم بیورردیلرکه ان اشد الناس بلاء الانبیاء ثم الامثل فالامثل قال
ابو عیسی که مراد مصنفدر سألت ابا زرعه که مصنفك مشایخندن کباردندن وبغایه رجال اهل حدیثی
عالمدر من میمك فتحیله در هذا عبدالرحمن بن العلاء هذا یعنی مصنف دیدیکه شیخم ابو زرعه دن سؤال
ایدوب دیدمکه مذکور اولان عبدالرحمن بن العلاء کیمدر دیو سؤال اتدم • زیرا رواة بیننده عبدالرحمن بن
العلاء برقاچ واردر قال هو عبدالرحمن بن العلاء بن اللجلاج ابو زرعه جوابنده دیدیکه عبدالرحمن
مذکوردن مراد شو عبدالرحمن در • والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا ابو کریب تصغیر صیغه سیله در
محمد بن العلاء حدثنا ابو معاویه محمد بن خازم خا وزاء معجمه ایله عن عبدالرحمن بن ابی بکر هو ابن

المليكي تصغير صيغه سيله در عن ابن ابي مليكة تصغير صيغه سيله در عن عايشة قالت لما قبض رسول الله
صلى الله عليه وسلم اختلفوا في دفنه يعني عايشه ديدي كه رسول اكرمك روح پرفتوحي قبض اولنديغي
وقتده دفني خصوصنده صحابهٔ كرام اختلاف ايتديلر بعض مسجدده وبعض بقيعده وبعضي جدي
ابراهيم عليه السلام عندنده وبعض مكه‌ده دفن اولنسون ديديلر فقال ابو بكر رضي الله عنه سمعت
من رسول الله صلى الله عليه وسلم شيئا ما نسيته ابو بكر ديدي كه بن رسول اكرمدن
بر كلام اشتدم كه حفظنده اهتمام ايتمكله خاطرمدن چيقمادي پس اشتياق طريقيله اول كلامك
بيانينه شروع ايدوب ديديكه قال عليه السلام ما قبض الله نبيا الا في الموضع الذي يحب ضمير مستكن
لفظ جلاله ونبي يه راجع اولمق محتملدر ان يدفن فيه مجهول صيغه سيله در ادفنوه همزهٔ وصلك
وفانك كسره سيله در في موضع فراشه يعني رسول اكرم ديديكه حضرت الله تعالى پيغمبرلردن بر پيغمبرك
روحني قبض ايتدي الا اول موضعده قبض ايدي كه حضرت الله ياخود اول پيغمبر اول موضعده دفن
اولنمغي سور حاصلي حضرت الله ياخود اول پيغمبر روحي قبض اولنديغي اولنان موضعده دفن
اولنمغي سور پس سزدخي رسول اكرمك روحي قبض اولنديغي فراشك موضعنده دفن ايدك
حضرت الله يوسف عليه السلام مصرده وفات ايتديكي موضعده دفن اولندي لكن بعد زمان فلسطين
باباري جوارينه نقل اولندي ابن الجوزي منتظم نام تأليفنده ابن عمردن نقل ايتدي كه رسول اكرم
بيوردیلر كه عيسى بن مريم روي زمينه نازل اولوب تزوج ايدر واولادي وجوده كلور وقرق بش
سنه مكث ايتدكدنصكره وفات ايدوب بنم قبريمه دفن اولنور ابو بكر وعمرك قبرلري مابيننده بن
وعيسى قبر واحددن قايم اولسق كركدر پس حديث باب مقتضاسي اوزره عيسى عليه السلام
اول موضعده وفات ايدر والله اعلم الحديث السادس حدثنا محمد بن بشار وعباس العنبري
وسوار واوك تشديديله در بن عبد الله وغير واحد قالوا اخبرنا يحيى بن سعيد عن سفيان الثوري
عن موسى بن ابي عايشة عن عبيد الله عن ابن عباس وعايشة ان ابا بكر قبل بانك تشديديله
تقبيلدن مأخوذدر كه تركجه اوپمك ديرلر النبي صلى الله عليه وسلم بعد ما مات يعني ابن عباس
وعايشه ديديلر كه ابو بكر رسول اكرمي ايكي كوزلرينك مابيننده ياخود جبهه سندن اوپدي
رسول اكرم وفات ايتدكدنصكره بخاري روايت ايتدي كه رسول اكرم عثمان بن مظعونه وفات
ايتدكده اغلايه‌رق يوزندن اوپوب چشم مبارك كوزلريندن ياشي عثمانك يوزينه اقدي
پس حضرت ابو بكر بو خصوصده دخي رسول اكرمه اقتدا ايتدي والله اعلم الحديث السابع
حدثنا

حدثنا نصر بن علي الجهضمي جهضم اوزدن برنطن در حدثنا مرحوم بن عبد العزيز العطار رفعه صيغه بعد صيغه
در عن ابي عمران الجوني جيمك ضمه سيله جون اوزدن برنطن در عن يزيد بن بابنوس بابعده الف بعده
باء ساكنه بعده نون مضمومه بعده واو ساكنه بعده سين مهمله ايله در عن عايشة ان ابا بكر دخل على النبي
صلى الله عليه وسلم بعد وفاته فوضع فمه بعض نسخه‌ده فاه واقع اولدي بين عينيه ووضع يديه على
ساعديه وقال وانبياه واصفياه واخليلاه اخرلرنده الف ها سكت حال وقفده الفلر ظاهر
اولسون ايچون زياده در وحال وصلده حذف اولنور والفلر مقصوره معني اولوب منادي در
تمييز ايچون زياده در يعني عايشه ديديكه تحقيق ابو بكر رسول اكرم وفات ايتدكدنصكره ايچرو كيروب اغزيني
رسول اكرمك ايكي كوزلرينك ميانينه والثريني ايكي ساعدلري ميانينه وضع ايدوب صوت حزين ايله
مذكور اولان اوچ لفظي سويلدي واي ونبياه ديدي وپاشين قالدروب بردخي اوپدي وواصفياه
ديدي وپاشين ينه قالدروب بردخي اوپدي وواخليلاه ديدي ديو واقع اولدي ابن ابي شيبه
روايتنده جبهه سندن اوپوب اغلايه‌رق بابي انت وامي طبت حيا وميتا ديدي ديو واقع اولدي
مخفي اولمیه كه ابو بكر رضي الله عنه اضطراب وجزع وفزع ايتميوب صوت حزين ايله بكا ايتمسي وبو الفاظله
ندبه ايتمسي ثبات وتمكيننه مانع دكلدر نته كيم ابو بكرك ثبات وتمكيني عن قريب بيان
اولنور وبقا بيله اوتمشيدي والله اعلم الحديث الثامن حدثنا بشر بن هلال الصواف
البصري حدثنا جعفر بن سليمان عن ثابت عن انس بن مالك قال لما كان اليوم الذي
دخل فيه رسول الله صلى الله عليه وسلم المدينة اضاء منها ضمير مجرور مدينه يه راجع وكلمه
من ما بعدينه در كل شيء كلامنك بيانيدركه تقديم اولندي يعني انس ديديكه اول كونده كه
رسول اكرم شرف قدومیله مدينه يي تشريف ايدوب اول بقعهٔ منيفه يه داخل اولدي مدينه
نك هر جزؤي ياخود نور حسي ايله ياخود نور معنوي ايله منور اولدي زيرا شرف قدومي انواع
هدايتي متضمن واصناف ظلم وعدوانك رفعيني حاوي در ياخود اضاءت سكان مدينه نك
خرج تام وسرور درونلرندن كنايه در يعني شرف قدومي سببيله اهالي مدينه خرم وشاد
اولديلر لكن اگرچه اعدا ودينك محزون اولمه لري محقق در فاما انلر درجهٔ اعتباردن ساقط
در ودر بر دوست مهار كشت وبر دشمن شوم طيبي ديدي كه ضمير مجرور مدينه يه راجع در
للتقابل منه الاشد توبيخي كلامده تجريد واردر پس بو وجه ده اضاءات حسيه اولور
وخاطره كليه خطور ايده كه كلام مذكورده مبالغه عظيمه واردر كه كلمهٔ من سببيه وكل شيء دن مراد

اجزا بعد بنده در خارج اشيادر يعنى رسول اكرم مدينه يه داخل اولدقده مدينه سببيله هر موجود مستنير اولدي
دنفيض … مدينه نك مستنير اولمه سى بالطريق الاولى لازم كلور زيرا هر شي كنفده منور اولمدقجه غيري تنوير ايدمز
بس في المثل رسول اكرمك جمال باكمالى سببيله مدينه نك و مدينه سببيله ساير اشيانك مستنير
اولمه سى شمس در قمرك و قمردن … اشيانك مستنير اولمه سى كبيدر هذا فلما كان اليوم
الذي مات فيه اظلم منها كل شي چونكه رسول اكرمك وفات ايتديكى كون اولدي مدينه نك هر شيئى مظلم
اولدي تحقق اولميه كه بو … وقع اولان اضاءت و ظلام مدلول معنوي اولان اضاءه و ظلم اراده
قلنمق خصوصا بز ملاحظه ايتديكمز وجه اوزره بغايه مناسبدر والله الموفق جمل متقدمه اوزرينه عطف
ايچون يا استينافيه در ما نافيه در نفضنا نفضدن مأخوذدر تحريك معناسنه كه تركيده سيلكمك
و فارسيده افشاندن ايله تعبير اولنور ايدينا عن التراب كه مراد خاك قبر شريفدر و انا همزه نك
كسريله و جمله سى حاليه در لفي دفنه عليه السلام حتى انكرنا قلوبنا منصوب ايله در يعنى بز اللريمزدن رسول
اكرمك دفنى قيد … اولدوغمز حالده قبر شريفنك خاكندن سيلكمامش ايكن و اللريمز قبرك خاكى ايله
آلوده ايكن قلوبمزده حاصل اولان حالاتي بسند ايتمز اولدق زيرا رسول اكرم وفات ايدوب و رسول
اكرمك صحبتنده اولان حالت و حلاوه فوت اولمغله قلبلريمزده اول بولنان صفا و ذوقي بولمز اولدق
درونلريمزه كدورت مستولى و سينه لريمزده غم و حزن سارى اولمش ايدي و بزم بو حالتمز رسول
اكرمك وفاتندن حاصل اولان ظلامك ثمره سى در و بعضيلر ديديلر كه رسول اكرمي دفن ايدوب و
جسد پاككك اوزرينه خاك القا اتمك خصوصنده قلوبمز بو امره نچون رضا ويردي و بو قلوبمزك
ضعيفلغى انكار ايدوب انى تكلفى استحسان اتمز ايدوك والله اعلم الحديث التاسع حدثنا محمد بن
حاتم حدثنا عامر بن صالح عن هشام بن عروة عن ابيه كه عروه در عن عايشة قالت توفي
رسول الله صلى الله عليه وسلم يوم الاثنين يعنى عايشه ديديكه رسول اكرم دوشنبه كونى وفات
ايتدي اصحاب نقل ايتديلر بو معنا متفق عليه در نته كيم سابقا بيان اولندي والله اعلم
الحديث العاشر حدثنا محمد بن عمر حدثنا سفين بن عيينة عن جعفر بن محمد كه مراد جعفر صادق و محمد
باقردر عن ابيه كه باقردر قال قايلى باقردر كه تابعيدر بس حديث مرسل اولور قبض رسول الله صلى الله
عليه وسلم يوم الاثنين فمكث ذلك اليوم و ليلة الثلثاء و دفن من الليل يعنى محمد باقر ديديكه رسول
اكرم دوشنبه كونى وفات ايدوب اول كونى سه شنبه كيجه سى مكث ايتدي و چهارشنبه كيجه سى نصف
الليل ده دفن اولندي جامع الاصول ده دفن ليلة الاربعاء وسط الليل و قيل ليلة الثلثاء

والاول

والاول اكثر ديدي قال سفين و قال غيره ضمير مجرور محمد باقره راجعدر وجه ثانيه على طريق الحكاية قول اولنان
مقوليدر يسمع مجهول صيغه سيله در و جمله سى قول ثانينك مقولى ايدر صوت المساحي مينك فتحى
و حاء مهمله نك كسريله مسحاه نك جمعيدر كه تركيده كورك و فارسيده بيل … در مصباح … ميم زايده
در زيرا سحودن مأخوذدر كه كشف و ازاله معناسنه در ديدي من آخر الليل يعنى سفيان ديديكه محمد باقر
دن غيريسى ديديكه رسول اكرم دفن اولنديغى … وقتده اوزرينه تراب توكمك ايچون استعمال
اولنان كورك كلرك صداسي كيچه آخرنده استماع اولنور ايدي تحقق اولمسه كه كورك صداسي حال دفن
ده طراح … ليكن ظاهر اولور آخر ليلده استماع اولنمه سى اقتضا ايدر كه دفن دخي آخر ليل ده
واقع اولمش اوله بس ظاهر القول جامع الاصول روايتنه مخالف اولمغله بو وجه ايله توفيق ممكن
اولوركه وسط ليل دن جوف ليل مراد اولوب ليلك هر جزونه وسط اطلاق اولنوري بو تقديرجه مراد نصف
الليل دكلدر بس بو توجيه اوزره آخر ليله وسط ليل اطلاقي صحيح اولور ياخود كورك ايله نصف
الليلده تراب توكمكه شروع اولنوب آخر ليله دك ممتد اولمغله كورك كلرك صداسي استماع اولنمق
آخر ليل ده واقع اولدي زيرا آخر ليل ده هوا متموج صفوتي زياده اولمغله استماع صدايه
آخر ليل مناسب ملاحظه اولنور معلوم اوله كه ميتك تجهيز و تكفين و دفنى عجله اوزره مستحبدر
مگر جنازه وفات ايليه زيرا بو صورتده موتي متيقن اولنجه تأخير اولنمق لازمدر و رسول اكرم اهل
بيتنه ديديكه اخروا دفن ميتهم عجلوا دفن ميتكم ولا تؤخروه ديو بيورمشلر ايكن رسول اكرمك
دفنى تأخير اولنديغنك حكمتنده علما ديديلر كه رسول اكرمك وفاتي وقتنده موجود اولان خلق
اچى و رسول اكرمدن غيري پيغمبر كورمشلر ايدي بو مصيبت عظمى و بو نايبه كبرى واقع اولدقده
هر بريته بر كونه تلاش و اضطراب دوشدي خصوصا وفاتنده اختلاف ايتديلر مع هذا كفارك هجومي
احتمال غالب و امر خلافتده اختلاف ايدر اولمغله اهم مهمات اولان بيعت خصوصنه مشغول اولديلر
زيرا بو باب ده مسامحه فتنه يه باعث اوله جغي متيقن و واقع اولان امرلرده مراجعت اولنه جق بر
كمسنه اتخاذي واجب اولديغي متبين در فهذا اول كون حضرت ابو بكره بيعت و ايرته سى كون
ينه بيعت ايتديلر و صكره بو امر مهمي اتمامدن فارغ اولوب رسول اكرمك تجهيز و تكفين و دفننه
شروع ايتديلر و بو خصوصده دخي حضرت صديقك رأيي اوزره حركت ايتديلر والله اعلم
الحديث الحادي عشر حدثنا قتيبة بن سعيد حدثنا عبد العزيز بن … عن شريك بن عبد الله بن ابي نمر
نونك فتحى و ميمك كسريله در عن ابي سلمة بن عبد الرحمن بن عوف قال توفي رسول الله صلى الله

عليه وسلم يوم الاثنين ودفن يوم الثلثا يعني ابو سلمه ديديكه رسول اكرم دوشنبه كونی وفات ايدوب
ثلثا كونی دفن اولندی قال ابو عيسى هذا حديث غريب مصنف بو حديث غريبدر ديدی مشهور
اولان سابقاً بيان اولندغی اوزره حتی بعضيلر شريك بن عبد الله سهو ايتدی ديديلر وبعضيلر اسباب دفنه
شروع سه شنبه كونی ودفنی ده چهارشنبه كيجه سی واقع اولدی ديو توفيق ايتديلر والله اعلم
الحديث الثاني عشر حدثنا نصر بن علي الجهضمي حدثنا عبد الله بن داود قال حدثنا سلمة بن نبيط
تصغير صيغه سيله در اخبرنا مجهول صيغه سيله در عن نعيم بن ابي هند عن نبيط بن شريط شين معجمه نك
فتحه سيله [illegible] وكوفی وصحابی صغيردر وابو سلمه كنيه سيدر جزری ديديكه شريط شينك فتحه سيله در وضمی
غلطدر عن سالم بن عبيد وكانت له صحبة كه ابن حجر ديديكی اوزره اهل صفه دندر قال سالم
اغمي مجهول صيغه سيله در اغمي علي المريض ديرلر عقلی مغلوب اولسه كويا مرض عقلنی ستر ايتدی
علي رسول الله صلى الله عليه وسلم في مرضه فافاق يعني سالم ديديكه رسول اكرم مرض موتنده بيهوش
اولمش ايدی افاقت بولوب اولكی حالنه عودت ايلدی معلوم اوله كه حديث مذكوردن انبيايه
اغماطاری اولمق جائز ايدوكی استنباط اولنور زيرا اغما امراضدن بر مرضدر وانواع ابتلادن بر
نوعدر لكن جنون نقيصه عظيمه اولمغله انبيايه عارض اولمز وجنون انبيانك مراتبنه لايق
دكلدر سبكی ديديكه رسول اكرمك اغماسی غيريلرك اغماسی كبی دكلدر زيرا انلرك اغماسی فقط
حواس ظاهره سنی ستر ايدر قلبنی وحواس باطنه سنی ستر اتمز لكن جنونك قليل وكثيری نقيصه اولمغله
انبيا حقنده ممتنعدر وقرآن عظيمده مواضع متعدده ده انبيادن جنون نفی اولندی وسبكی
اغمايی دخی جنونه الحاق ايدوب هرگز انبيادن بريسی اعمی اولمدی ديدی وحضرت شعيب ضرير
ايدی ديدكلری ثابت دكلدر وحضرت يعقوبك اگرچه كوزلرنده بر [illegible] حاصل اولمش ايدی لكن
زائل اولدی ديدی فقال عليه السلام حضرت الصلوة استفهام مقدردر ومراد صلوة عشاء
اخيردر نته كيم ميرك بخاريدن نقل ايتدی يعنی رسول اكرم اغمادن افاقت بولدقده نماز وقتی كلدی می ديدی
فقالوا نعم جوابنده كلدی يا رسول الله ديديلر فقال عليه السلام مروا امينك واوك فتحه سی وراء حقيقه نك ضمه سيله
امردن مأخوذ امر حاضر جمعدر بلالا فليؤذن ذالك تشديديله تأذيندن مأخوذ امر غائبدر وبو مقامده
اذاندن [illegible] معهود واقامه مراد اولمق محتملدر ومروا ابابكر فليصل للناس او راويدن شك ايچوندر قال
بالناس پس رسول اكرم ديدی كه بلاله سويلك اذان اوقوسون وابوبكره سويلك ناسه ايچون نماز قيلوب
امامت ايتسون يا خود ناسه ايو جماعت اولسون اصول مصححه ده فليؤذن لفظی ذالك تشديديله ضبط اولنور

وبعض

وبعض نسخه ده همزه نك سكونی وذالك تخفيفيله ضبط اولنوب كمستهدا فليدع وتحققا فليعلم معناسنه در
ثم اغمي عليه فافاق فقال مروا بلالا فليؤذن ومروا ابابكر فليصل بالناس يعنی رسول اكرم كلام مذكوری
تكلم ايتدكدنصكره ينه بيهوش اولوب درعقب افاقت بولوب كلام مذكوری ينه تكلم ايتدی فقالت عائشة
ان ابي رجل اسيف اسيف [illegible] مأخوذ فعيل بمعنی فاعل در جوهری ديديكه الاسف اشد الحزن والاسيف
والاسوف السريع الحزن الرقيق القلب اذا قام ذلك المقام بكى بعض نسخه ده يبكی واقع اولدی فلا يستطيع
فلو امرت غيره كلمه لو تمنی ايچوندر اولورسه جواب اقتضا اتمز واكر شرطيه ايسه [illegible] اولورسه جوابی محذوفدر لكان
احسن تقديرنده يعنی عائشه رسول اكرمك بو كلامنی استماع ايتدكده ديديكه يا رسول الله بنم بدرم رقت
قلب صاحبی بر كمسنه در اول مقامه طوردقده سيزك فراقكزك احراقنی ملاحظه ايدوب اغلار وحالت
بكادن قرائت قرآنه قادر اولمز كاشكی بو خصوصی بر غيری كمسنه يه سپارش بيوره ايديكز يا خود بر غيری
كمسنه يه سپارش بيورسه كز مناسب اولور ايدی قال سالم ثم اغمي عليه فافاق فقال مروا بلالا فليؤذن
ومروا ابابكر فليصل بالناس فانكن صواحب صاحبه نك جمعيدر او راويدن شك ايچوندر
صواحب يوسف صواحبك جمعيدر پس جمع الجمع قبيلندن اولور اصول معتمده ده عليه السلام
لفظی مذكور اولمدی پس كلمات مدرجه قبيلندن اولور حاصل معنی بو دركه سالم بن عبيد ديديكه
رسول اكرم كلام عائشه يی استماعدنصكره ينه بيهوش اولوب درعقب افاقت بولدی وديديكه
بلاله سويلك اذان اوقوسون وابوبكره سويلك ناسه ايو جماعت اولسون يا عائشه بو خصوصده سزك
كلامنی قبول اتمم زيرا سز زليخا كبی درونكزده اولان معنانك خلافنی اظهار ايدرسز نته كيم سبقه بيان
اولنديكه زليخا خواتين مصريی دعوت ايتدكده اظهار ايتديكی معنا خواتينه اكرام ودرونده اضمار
ايتديكی معنا يوسفی خواتين مصره ضيافت بهانه سيله كوستروب زليخانك محبت يوسف ايله طعن ايدن
خواتينی الزام ايدوب بو بابده عذرينی قبول ايده لر ملاحظه سی ايدی عائشه نك دخی اظهار ايتديكی
معنا ابوبكرك رقت قلبی اولمغله محرابه كيدكده كثرت بكادن امامته قادر اولمز وقرآنی خلقه اشتدوره
مز ديوب آنی امامتدن صرف ودرونده اضمار ايتديكی معنا بو ايديكه ناس ابوبكری اول مقامده
كوروب تشأم ايتمسونلر يعنی مرادی ابوبكری اول مقامده قائم ومقلددن صرف اتمك ايدی نته كيم
بخاری عائشه دن نقل ايتديكه رسول اكرمه بو بابده چوق مراجعت اتمه مه سبب بو ايديكه بنم خاطرمه
بو يله خطور ايدر ايدی كه رسول اكرمدن صكره مقامنه هر كيم قائم اولورسه آنی خلق سومزلر وآنكله تشأم
ايدرلر ومرادم بو ايديكه اول مقامده ناسك زياده سوكديكی قائم اوله ودستورك [illegible] ايله

تشنام اولنمیه مخفی اولمیه که ان کن خطابی اگرچه جمع صیغه سیله مذکوردر لکن بو توجیه اوزره مخاطبت
فقط عائشه یه اولور که انک تبعه سی دخی اگرچه جمعدر لکن مقصود فقط زلیخادر لکن اوپی اولورکه
و ایلیک یوسفی دن مراد خواتین مصردر که زلیخایه ظاهرا عشق یوسف ایله طعن و تشنیع ایدوب
درونلرنده اضمار ایتدکلری شیئی بو بابده یوسفک جمالینی مشاهده کورمک ایدی فهذا نظم کریمده خواتین
معهوده نک طعن و تشنیعلرینه مکر اطلاق اولندی فلما سمعت بمکرهن دیو بیوردی و انلکی خطابی
فقط عائشه یه توجه ایلمکدر بکذا ... و عائشه مثللو نسوان در یعنی ای گروه زنان سزلر ناقصات
العقول سیز و درونکزده مضمر اولان معنانک خلافینی اظهار ایدرسز نته کیم خواتین مصر دخی بو یله ایتدیلر
ایدی خطاب مزبور نظم کریمده عزیز مصردن حکایت اولنان انه من کیدکن ان کیدکن عظیم قولنده واقع
اولان خطاب قبیلندن اولور زیرا بو کلام اگرچه زلیخا موجهسنده واقع اولدی لکن مراد عامه نسادر
فهذا قال سالم فامر بلالا فاذن وامر ابو بکر فصلی بالناس موضعین ده امر مجهولا صیغه سیله در
یعنی پس رسول اکرمک امری اوزره بلاله ... دیلونی اذان اوقیدی و ابو بکره سویلدیلر ناس ایله
نماز قیلدی دمیاطی دیدیکه ابو بکرک ناسه قیلدیغی اون یدی صلوة کامله ایدی ثم افاق رسول الله
صلی الله علیه وسلم وبعض نسخه ده لفظه زیاده قیلنمشدر فقال انظروا لی من اتکی
علیه فجاءت بریره ورجل آخر فاتکاء علیهما یعنی صکره تحقیق رسول اکرم مرضدن براز
خفت بولوب نمازه چیقماق مراد ایتدی و دیدی که باقنک بنم ایچون طایانه جق کمسنه
بولونک حتی طایانوب نمازه چیقه یم بریره و بر کمسنه دخی کلدیلر فاتکاء علیهما پس رسول
اکرم بو ایکی کمسنه نک اوزرینه طایانوب حجره دن طشره چیقمغه توجه ایتدی معلوم اوله که بریره
عائشه نک آزادلو جاریه سیدر ... دیدیلر که بریره حجره نک قپوسنه دک کوتوروب قپودن صحابه
محرابه ایصال ایتدیلر ورجل آخردن مراد ... نوبه در دیدی نوبه نک ضمی ... ایله مراد
... وهم ایتدی دیدی زیرا ورجل آخر قولنه مخالف در ابن حجر ابن حبانک بریره
و نوبه قولنده واقع اولان نوبه لفظنی بضم وسکون دیو تصحیح ایتدکن صکره انه امة دیدی
وبعض روایتده رسول اکرمک اتکاء ایتدیکی کمسنه مذکورلردن غیری کمسنه لر ایدی دیو واقع
اولدی امدی جایزدر که بعضی مبارک الندن طوتوب وبعضی نوبت ایله اتکاء اولنه لر مثلا عباس بر
اولمغله اتکایه صالح اولمیوب ... پس اولا ایات
مابینده اولان تخالف مندفع اولور فلما رآه ابو بکر ذهب شرع یا خود قصد معناسنه در لیتکص

کافک

کافک فتح وکسری جایزدر ونظم کریمده علی اعقابهم تنکصون قول شریفنده قراء سبعه کافک کسریله قراءت
ایتمشلر نکصدن ماخوذدر اشارهٔ تأخر یعنی آردینه چکلمک معناسنه فاوماء یعنی ایمادن ماخوذدر اشاره معناسنه
الیه ان یثبت مکانه حتی قضی ابو بکر صلاته ثباتک غایتیدر ضمیر موقعنده ظاهر ذکر اولندی مرجع حجره ده
النبی دفع وابو بکرک اول وقتده صلوة ده ناسه امام اولدیغی اشعار ایچوندر یعنی چون ابو بکر رسول
اکرمک حجره دن چیقوب کندو طرفنه متوجه اولدیغنی کوردی ... مقامدن آردینه چکلمک استدیلر
پس رسول اکرم مکانکده ثابت اول حرکت ایتمه دیو اشارت ایتدی ابو بکر دخی ثابت اولوب نمازینی
اتمام ایلدی سابقا بیان اولندیغی وجه اوزره رسول اکرم بو واقعه حجره دن چیقدقده ابو بکره اقتدا
ایتمیوب حجره یه رجوع ایتدی وابو بکره اقتدا ایتدی دیو وارد اولان روایت دفعه اولی ده دیلر
ثم ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قبض فقال عمر والله لا اسمع احدا یذکر ان رسول الله
صلی الله علیه وسلم قبض الا ضربته بسیفی هذا والله انی لا رجو ان یقطع ایدی رجال وارجلهم
سابقا تفصیل اولندیغی که رسول اکرم وفات ایتدیکی وقتده حضرت ابو بکر ... زوجه سی خانه سنه
کتمکله حاضر بولنمدی وحضرت عمر شمشیرینی غلافندن چیقاروب دیدیکه والله رسول اکرم وفات ایتدی
کلامنی بر فرددن اشتمیه یم هر کیم بو سوزی سویلرایسه انی ... شمشیر ایله ضرب ایدرم
زیرا حالا وفات ایتمدی امیدم بودرکه رسول اکرم منافقینک ومرتدینک نیچه کمسنه لرک الینی
وایاغنی قطع ایدر قال سالم وکان الناس امیین مراد عرب در امیی نک جمعیدر منسوب
الی الام معناسنه کتابت وقراءت و دراسته تعلیم ایتمامش کمسنه دن کنایه در اول طفله تشبیه اولندیکه
والده سی بطنندن چیقوب اصلا برنسنه ادراک ایتمیه بعضیلر منسوب الی ام القری معناسنه درکه
مراد مکه در زیرا اهل مکه اشیاء مذکوره یی عالم اولمغله مشهور اولدقلری ایچون مکه یه نسبت اولندیلر
دیدیلر خطابی منسوب الی ام العرب معناسنه در دیدی زیرا اکثر عرب اشیاء معهوده یه عالم دکلدر
لم یکن فیهم نبی قبله علیه السلام فامسک الناس حاصلی یعنی عالم رسول اکرمک وفات وعدم
وفاتی حقنده ناسک اختلافی سببی بیان قصدینده دیدیکه میان ناسده قراءت وکتابت
صاحبی کمسنه لر بغایت نادر اولمغله انبیا وفات ایدرلرمی ایتمزلرمی و دار بقایه نه کیفیت ایله
انتقال ایدرلر ایدیکنی کتابلردن اخذ واستنباط ایتمشلر ایدی ورسول اکرمدن اول مابینلرنده
پیغمبر یوق ایدی که انک وفاتنی مشاهده ایتمکله رسول اکرمک دخی انکا قیاس ایده لر
فهذا اکثر ناس رسول اکرم وفات ایتدی دیمکه جرأت ایده میوب بو سوزی سویلمکدن تقلید ...

امساك ومنع ایتدیلر وصرانه قالدیلر وقالوا او ناسه دیدیلرکه یا سالم انطلق الی صاحب رسول الله صلی
الله علیه وسلم فادعه یا سالم رسول اکرمك مصاحبی و یار غاری یعنی حضرت ابو بکره واروب آنی دعوت
ایله دیو فاتیت ابا بکر وهو فی المسجد فاتیته باکیا دهشا دالك و باکیا کریه و دهشت دن ماخوذ
صفت مشبهه در [illegible] یعنی بن [illegible] امتثالا عوالی دیدکلری محله ابو بکره
کلدیم ابو بکر عوالی مسجده خود صلوة ظهر قیلار اولدیغی حالده پس کریان و حیران اولدیغم حالده یانینه
واردم فلما رآنی فقال اقبض رسول الله صلی الله علیه وسلم بعض نسخه ده وقال واو ایله واقع اولور
جمله سی حالیه یا اعتراضیه اولور جواب لما قلت جمله سی اولور و بعض نسخه ده واو ایله اولمیوب قال
جمله سی لمانك جوابی اولور ان عمر یقول لا اسمع احدا یذکر ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قبض الا
ضربته بسیفی هذا چون ابو بکر بنم حیرت و دهشتم کوردی و دیدی که یا سالم رسول اکرم وفات ایتدیمی بن
دیدم که یا صاحب رسول الله عمر سل سیف ایدوب دیدیکه هر کز بر فرددن رسول اکرم وفات ایتدی سوزینی
ایشیتدیکیم ایشیتدیرسم شو سیف ایله آنی ضرب ایدرم فقال لی انطلق فانطلقت معه پس ابو بکر
بکا کیت دیو امر ایتدی بن دخی انکله بیله کیتدم روایة اخری دخی واقع اولدیکه سالم بو خبری
موحشی ابو بکره تبلیغ ایتدکده بو خبری تحقیق ایچون غلامنی کوندردی غلام کلوب خلقدن
رسول اکرمك وفاتی خبرینی ایشیدوب ابو بکر حضورینه واردی و ایشیتدیکی خبری سویلدی
ابو بکر دخی علی الفور سوار اولوب و انحداه و انقطاع ظهراه دیه رك واغلایه رق مسجد
رسول اللهه کلدی فجاء هو والناس قد دخلوا علی رسول الله صلی الله علیه وسلم فقال ایها
الناس افرجوا لی افراج دن ماخوذ در که ترکیده یول اچمق و فارسیده راه دادن ایله تعبیر اولنور
فافرجوا له فجاء حتی اکب اکباب دن ماخوذ در سقوط معناسنه علیه و بعض نسخه ده وخر
علی ساعدیه لفظی زیاده قیلندی ومسه مس دن ماخوذ در ترکیده یاپشمق معناسنه
لکن بو مقامده اویمك معناسنه اولدیغنی سائر روایات تایید ایدر حاصل معنی ابو بکر سنح نام
مسکننده که عوالی مدینه دن بر موضعك اسمیدر کلدیکی ناس رسول اکرمك یانینه جمع اولدقلری
حالده ایها الناس بکا یول ویرك دیدی ناس دخی ابو بکره یول ویردیلر رسول اکرمك یانینه واروب
اوزرینه دوشدی و ساعدلرینه دولندی اوزره رسول اکرمی اوپدی فقال قرأ معناسنه در
انك میت وانهم میتون یعنی ابو بکر بو کلامی قرائت ایتدی یعنی خبر صادق یا محمد نظم کریم ده
فرقان قریمده سنك و سنکك دشمنلرینك دخی وفات ایدوب دار قیامتده حضور رب العالمین

ده مخاصمه ایده جککزدن خبر ویرمش ایدی لقد صدق من نطق ثم قالوا یا صاحب رسول الله اقبض رسول الله
صلی الله علیه وسلم قال نعم فعلموا ان مثقله دن مخففه در انه تقدیرنده قد صدق یعنی صکره ناس ابو بکره
دیدیلرکه یا صاحب رسول الله رسول اکرم وفات ایتدیمی ابو بکر جواب ایلوب دیدیکه نعم وفات ایتدی پس
ناسك رسول اکرمك وفات وعدم وفاتی حقنده [illegible] اولدی زیرا ابو بکرك
مدة العمر بالان ... بیلورلر ایدی قالوا یا صاحب رسول الله ایصلی غائب مجهول صیغه سیله در و بعض
نسخه ده انصلی متکلم مع الغیر صیغه سیله واقع اولان علی رسول الله صلی الله علیه وسلم قال نعم و دخی ناس
دیدیلرکه یا صاحب رسول الله رسول اکرم اوزرینه نماز قیلنورمی ابو بکر دیدیکه نعم قیلنور قالوا وکیف
ناس دیدیلرکه رسول اکرم اوزرینه نماز نه کیفیت ایله قیلنور قال یدخل قوم فیکبرون ویدعون ویصلون
ثم یخرجون ثم یدخل قوم فیکبرون ویصلون ویدعون ثم یخرجون حتی یدخل الناس ابو بکر دیدیکه شویله
کیفیت ایله قیلنور که اول بر جماعت کیروب تکبیر ایدرلر دعا ایدوب رسول اکرمه صلوات کتورورلر
صکره جماعه اولی چیقوب بر جماعه دخی کیرر انلر دخی کالاول تکبیر و صلوات و دعا ایدرلر صکره
جماعت ثانیه چیقوب بو اسلوب اوزره جمیع ناس نمازینی کیفیت مذکوره ایله قیلالر تحقیق و کلمه
کلمه واو مطلقا جمع ایچون در زیرا صلوات دعادن مقدم در و تکبیر اولدن صکره تسبیح واقع
اولمقله آنی ذکر ایتمدی قالوا یا صاحب رسول الله ایدفن رسول الله صلی الله علیه وسلم قال نعم
و ناس دیدیلرکه رسول اکرم دفن اولنورمی یوخسه انبیا احیا اولدقلرینه بنا تعفن و تغیر احتمالی
اولمقله وجه ارضده اوزره طوررمی ابو بکر جواب ویردیکه نعم دفن اولنور زیرا سائر انبیا دخی
دفن اولنمق عادة در قال الله سبحانه منها خلقناکم وفیها نعیدکم ومنها نخرجکم تارة اخری
قالوا این ناس دیدیلرکه قنقی مکانده دفن اولنور قال فی المکان الذی قبض الله فیه روحه فان الله
لم یقبض روحه الا فی مکان طیب ابو بکر جواب ویرمنده دیدی رسول اکرم اول مکانده دفن
اولنور که حضرت الله انده آنك روحینی قبض ایتدی زیرا حضرت الله رسول اکرمك روح
پرفتوحینی قبض ایتمدی الا امکان طیبده یعنی رسول اکرم انده دفن اولنمقی سودیکی مکانده
قبض ایلدی و سابقا حضرت ابو بکردن روایت اولندیکه رسول اکرم دیدیکه ما هلك نبی
قط الا یدفن حیث یقبض روحه فعلموا ان قد صدق پس ناس بیلدیلرکه ابو بکر تحقیق راست
و درست سویلدی ثم امرهم ان یغسله بنو ابیه صکره ابو بکر امر ایتدی که رسول اکرمی باباسی طرفنده
اولان اقرباسی غسل ایلسونلر دیو بزار و دیلمی روایت ایتدیلرکه رسول اکرم حضرت علی یه خطاب ایدوب

دیرکه یا علی لا یغسلنی الا انت فانه لا یری احد عورتی الا طمست عیناه • لهذا حضرت علی غسل ایدوب
عباس و اوغللری فضل و قثم و اسامه بن عوف و صالح حبشی که شقران دیمکله مشهور رسول اکرمک غلامیدر
دیرکه عبد الرحمن بن عوف بیله اتمس ایدی • بونلر حضرت علی یه معاونت ایتدیلر • امدی لوازم مذکوره‌دن کندولری
غسله مباشرت ایتمکله امر ... سایرلرک معاونتدن منع ایتمه‌یی لازم کلمز • زیرا اسامه و شقران اقربادن
مذکور دکلدر • ابن الجوزی جعفر بن محمددن روایت ایتدیکه علی رسول اکرمی غسل ایدرکن مبارک کوزلرنده
چوقورده مجتمع اولان صویی ایچدی • مخفی اولمیه که بعض شیعه مابیننده مشهوردر که حضرت علی
ماء جرفوری ایچدیکدن صکره آخر عمرنده دک بیغلرین قرقمدی • پس بیق قرقمق علیکم بسنتی وسنة الخلفاء الراشدین
بعدی حدیث شریفی منطوقی اوزره سنة دردیرلر • حضرت علی یه بو کلام افترادر • زیرا حضرت علی شاربلرینی
قص اتمدیکی ثابت اولمشدر • ما عدا امر عارض سببیله سنت منصوصه‌یه مخالفت ائمه حکمی بو ایدی دردکه
جرفوری ایچدکدن صکره شاربلری قص اولنه جق ... ایتمش اولدیغی صورتده غیرلری اکا حامل
بر وجهله ممکن دکلدر • و سنته اتباع ایتدکلری تعبیرجه رسول اکرمک و سائر خلفا و صحابه‌نک سنتلرینه
اتباع ایدوب شاربلرین قص ایلمک صواب ایدی • نووی دیدیکه حضرت علی رسول اکرمی غسل ایدرکن
کوزلرینک چوقورنده مجتمع اولان صویی ایچدی • و آنکله هر کیمه علوم اولین و آخرینه وارث
اولدیلر • واقع اولان روایت صحیح دکلدر • والله اعلم • واجتمع المهاجرون کلمه‌سی واو مطلق جمع
ایچوندر • زیرا بو اجتماع رسول اکرمک دفنندن اول اولدیغی طبری تحقیق ایتدی • یتشاورون
جمله‌سی حالیه‌در • فقالوا انطلق خطاب ابوبکره‌در • بنا باء تعدیه یا مصاحبه ایچوندر • الی اخواننا
من الانصار ندخلهم جزم ایله امرک جوابیدر • معنا فی هذا الامر که مراد خلافتدر • فقالت
الانصار منا امیر و منکم امیر • حاصل معنی زمان نبوتک انقضاسندن صکره صحابه کرام
اتفاق ایتدیلر که نصب امام واجبات احکامدندر • بلکه اهم مهماتدندر • دیو رسول اکرمک
دفنندن اول بو خصوصه مشغول اولدیلر • چونکه رسول اکرم وفات ایتدی حضرت ابوبکر ناسه
خطبه اوقویوب دیدیکه ایها الناس من کان یعبد محمدا فان محمدا قد مات ومن کان یعبد الله
فان الله حی لا یموت ولا بد لهذا الامر ممن یقوم به فانظروا وهاتوا رایکم • پس ناس صدقت
یا صاحب رسول الله دیدیلر • و مهاجرین مشاوره ایتدکلری حالده جمیع اولدیلر • و ابوبکره دیدیلرکه یا ابابکر
بزی اخوانمز اولان انصاره کوتور • واروب آنلری دخی بزم ایله بیله نصب خلیفه خصوصنده
ادخال ایده‌لم که آنلر دخی بو بابده بزم ایله بوله‌لر • خصوصا حضرت دیدیکه بو امرده انصار

بزم ایله

بزم ایله بیله بولنمق مناسبدر • زیرا آنلر بزم ایله بولنمزلر ایسه جائزدر که کندو مابینلرنده غیریره
بیعت ایدوب فساده مودی اوله • پس اکثر مهاجرین انصار جانبنه توجه ایتدیلر • انصار دخی
سقیفه بنی ساعده‌ده جمع اولوب بو خصوصی سویلشورلر ایدی • چون مهاجرین انصارک یاننه
واردیلر امر خلافته متعلق کلام سویلدیلر • انصار دیدیلرکه ای مهاجرین سزک مابینکزدن سزدن
و بزم مابینمزدن بزدن بر امیر نصب ایده‌لم • فقال عمر بن الخطاب من له مثل هذه الثلاث • پس حضرت
عمر انصارک بو کلامنی استماع ایتدکده دیدیکه ای حضار مجلس انصاف ایله سویلشه‌لم ایچکزده کیم
واردر که فضیلت واحده‌ده آنک حقنده بو اوچ فضیلت وارد اولمش اوله • سائر فضائل و غیری
شمائلندن قطع نظر • پس حضرت عمر استیناف بیانی طریقیله فضائل ثلاثه‌نک بیاننه شروع
ایدوب دیدیکه اولا حضرت الله نظم کریمنده ثانی اثنین اذ هما فی الغار • ثانیا اذ یقول لصاحبه
وثالثا لا تحزن ان الله معنا دیو بیوردی • من هما • آیت مذکوره‌ده بیان اولنان ایکی کمسنه کیملردر
بیلور میسز • وانلرک علو شانی و رفعت منزلتلرینی فهم ایدر میسز • پس کلمه استفهام تعظیم ایچوندر
حاصلی ابوبکردن غیری خلافته مستحق کیم واردر • قال سالم ثم بسط عمر یده فبایعه • یعنی سالم
دیدیکه حضرت عمر الینی اوزاتدی و حضرت ابوبکردن بیعت ایتدی • وبایعه الناس بیعة حسنة
جمیلة • وسائر ناس دخی طیب خاطر و رغبت تامه ایله لایق اوزره حضرت ابوبکردن بیعت ایتدیلر
روایت اولندیکه حضرت ابوبکر تواضع و هضم نفس ایتمکله حضرت عمره دیدیکه یا عمر الیکی
کتور سندن بیعت ایده‌یم • حضرت عمر دیدیکه یوق یوق سن بندن افضل سین • حضرت
ابوبکر دیدیکه یوق یوق سن بندن اقوی سین • بو کلام مابینلرنده بر ایکی دفعه تکرار اولندقده
حضرت عمر دیدیکه قوتی لک مع فضلک • یعنی بنم قوتم سنک قوتکه تابعدر • یا خصوصا سنک
فضلک بندن زیاده‌در • و حضرت عمر بو کلام ایله حضرت ابوبکرک امیر و کندونک وزیر و مشیر
اولمسنه اشارت ایتدی • ابن اسحق زهری‌دن انس‌دن روایت ایتدی که چون حضرت
ابوبکر سقیفه مزبوره‌ده بیعت اولندی • ایرته‌سی کون منبره چیقوب اوتوردی • و حضرت
عمر آیاغ اوزرینه قالقوب حضرت الله‌یه حمد و ثنا ایتدکدن صکره دیدیکه ایها الناس بیلمش اولک
که حضرت مالک الملک جل شانه سزک اموریکزی سزک خیرکوز و رسول اکرمک مصاحبی
و یار غاری اولان کمسنه‌یه تفویض ایتدی • جمله‌کوز قالقوب آندن بیعت ایدک • پس ناس دخی
فوج فوج و چوق چوق قالقوب بیعت تامه ایله بیعت ایتدیلر • و حضرت ابوبکر دخی آیاغ اوزرینه

فالقول حضرت الله حمد و ثنا ايتدكدنصكره ديديكه اما بعد ايها الناس معلومكز اولسون كه بن سيزلره
اذن ويركوزه موالي نصب اولنورم اكرچه بن سيزدن خير دكلم اكر بندن عمل حسن صدور ايدرسه
بكا معين اولوك واكر عمل شي ظهور ايدرسه بني اكاه ايدك زيرا صدق امانت و كذب
خيانتدر وسيزك ضعيفكز بنم عندمده قوي در ان شاء الله تعالى آنك حقني احقاق حقوقنه
مباحه ايتم وسيزك قويكز بنم عندمده ضعيفدر ان شاء الله تعالى مظلومك حقني آندن
الموق باينزه بكا كسل ايتم في سبيل الله ورسوله ايه كلدكده جهادي كيمسنه ترك ايتمسون واكر بن
معاذ الله حضرت الله ورسوله عاصي اولورسم سيز بكا اطاعه ايلمك قوموا الى صلوتكم
رحمكم الله ديوب كلامنه حسن ختام ويردي والله اعلم الحديث الثالث عشر حدثنا نصر بن
علي حدثنا عبد الله بن الزبير الشيخ باهلي هانك كسريله و قبيله يه نسبت در قديم بصري حدثنا
ثابت البناني بانك ضميله در عن انس بن مالك قال لما وجد رسول الله صلى الله عليه وسلم
من كرب الموت ما وجد من تبعيضيه يا خود ما بعدنده ماي موصوله يي بيانيه در قالت
فاطمه واكرباه كافك فتحي و رانك سكونيله عوض شدتدن ناشي غم وحزن معناسنه فقال النبي
صلى الله عليه وسلم لا كرب على ابيك بعد اليوم شان قرحه قرب معناسنه در من ابيك
الى ابيك قوه سنده در ما امر عظيم دن كنايه در ليس ضمير مستكني حضرت اللهه راجع در كه زياده
شهرتندن سبق ذكره حاجت يوق تبارك منه ضمير مجرور ماي موصوفه يه راجع در من يدا
الاحر قوه سنده احدا تاركك نك مفعوليدر الوفاة ذوق فتحيله حيات مقابلي ممات معناسنه
در وجر فوعدر كه ما ليس كه اولان مانك بياني در المراد من ذلك الامر هو الوفاة منزلة سنده
يوم القيمة نزع خافض ايله منصوب در الى يوم القيمة تقديرنده ومراد يوم جزادر حنفي مغفور له
اولمق محتملدر ديدي لكن بو وجه اوزره مراد من مات فقد قامت قيامته منطوقنجه يوم
وفات اولور وابن حجر شو وجه اوزره تصوير ايتدي كه من ابيك من جسمه ما شيء عظيم ليس
الله تبارك منه احدا وذلك الامر العظيم هو الموافاة يوم القيمة اي الحضور ذلك اليوم
المستلزم للموت ميرك ديديكه ماي موصوله حضرتك فاعلي وليس ده ضمير مستكني موصوله
راجع كذلك منه ده ضمير مجرور موصوله عائد والوفاة حضرتك فاعلندن بدل يا اخي بياني
ويوم القيمة نزع خافضيه اوزره منصوب در الى يوم القيمة تقديرنده حاصل معني بودركه
الشي ديديكه چون رسول اكرم حزن موتدن وشدت وفاتدن امر عظيمه نائل اولدي حضرت
فاطمه

فاطمه زهرا بو حالي كوروب واكرباه ديو تفجع ايتدي رسول اكرم اشيدوب ديديكه يا فاطمه بعد اليوم
سنك بابك ايچون غم وحزن يوقدر زيرا باعث غم صعوبت وجع والمدركه آنك منشاي علائق
جسمانيه وعوائق جسدانيه ايدي كه بعد اليوم اول علائق وعوائق حضرات قدسيه روان
وباغ رضوانه خرامان اولمغله منقطع اولور تحقق بولمليه كه حضرت فاطمه نك واكرباه ديديكي
رسول اكرمه اولان كرب وشدتي كوروب كندو نفسنه نسبت ايتدكندن ناشي ايدي يعني
رسول اكرمه اولان كربك آثاري كندويه سرايت ايتدكندن ايدي لهذا رسول اكرم انكا تسليت
ويروب بو كلامي سويلدي يعني يا فاطمه بن ده مشاهده ايتدكك كربي سني دخي مكروب ايتمكه
صالح دكلدر زيرا سريع الزوال وعن قريب حسن حاله مؤدي اولور آنك ايچون سن وجودكه
زحمت ويرمه ومحمود العاقبه اولان تشنكك اوتلي سني تكدير ايتمسون بعده كرب ممات
عامه ناسه شامل وانما تكونوا يدرككم الموت منطوقي اوزره شدايد وفات كافه خلقه
متناول اولور يعني ورسول اكرم كندودن عن قريب كربك زوالني بيان وفاطمه يه تسليتي
توكيد ايچون ديديكه زيرا سنك باباكه اول امر عظيم قريب اولديكه آندن مراد وفاتدر يعني
اول وفات قريب اولديكه روز قيامته وارنجه حضرت الله هر فرددن اول وفاتي ترك ايدجي
دكلدر بلكه كل نفس ذائقة الموت فحواسي اوزره زهراب مرك ايله هر صاحب حياة تلخكام
ايتمك مقرر در البليه اذا عمت طابت مضموني سياقنده عاجل بو مقوله تسليه ايچون
مغموم اولمق لايق دكل بو معنظره دن آخر الامر هر كس عبور ايده جكنه واقف اولان خردمند
اظهار غم ايتمك قانون عقله موافق دكلدر بعض نسخه ده الوفاة موضعنده الموافاة
واقع اولدي كلمك وملاقي اولمق معناسنه بعضيده موافاة وفاتدن مأخوذ مفاعله اولمغله
وفات معناسنه در ديديلر وبعض نسخه ده لموافاة واقع اولدي كه لام مكسوره اولورسه جار
ومجرور مبتدا محذوفك خبري اولور ذلك لموافاة يوم القيمة تقديرنده واكر لام مفتوحه اولورسه
ابتدائيه اولوب خبري محذوف اولور لموافاة يوم القيمة امر محقق تقديرنده والله اعلم
الحديث الرابع عشر حدثنا ابو خطاب طاء مهمله نك تشديديله در زياد بن يحيى البصري ونصر
بن علي قالا حدثنا عبد ربه بن بارق الحنفي قال سمعت جدي ابا امي سماك سينك
كسريله در بن الوليد يحدث انه سمع ابن عباس يحدث انه سمع رسول الله يقول من
كان له فرطان من امتي موصولك بياني در ادخله الله بهما الجنة فرطان فانك ور انك

فتح ايله فرط لفظنك تثنيه سيدر و فعل بمعنى فاعلدر تبع و تابع كبي و فارط اول كمسنه دركه
اول كمسنه قافله دن اقدم ماء و كلاء طلبي ايچون ايلرو كيدر و نه كه تركيده آكا قوناقچي ديرلر و بو مقام
ده فرطدن مراد بويورنون يا مادبرتون اول وفات ايلدن ولددر و صبياننه اوزرينه اولان
صلوة جنازه ده اللهم اجعله لنا فرطا ديو اتمكري دعا انون مأخوذدر كويا ولد فرط بو
بدر جماعدن مقدم جنته اثرايچون جنتده نزل و منزل احضار ايدر ايدي كه بنم للتقدم
بر كمسنه نك ايكي فرطي يعني [illegible]
[illegible] حضرت الله تعالى
اول ولدلر سببيله آنى جنته ادخال ايدر فقالت له عليه السلام عايشه فمن كان له فرطان من
امتك قال عليه السلام ومن كان له فرط يا موفقة توفيقه دن مأخوذ اسم مفعول مؤنث
دركه عايشه يه خطابدر و آكا نداء ادر موفقه اطلاق بيوردغي حضرت عايشه شرايع دينيه يي
تعلمده يا جمع و كلامي موقعنده و سؤالي مقامنده مناسبنده ايتمكه حضرت الله آكا توفيق احسان
ايتديكي ايچوندر و فمن كان جمله سنك كذلك و من كان جمله سنك خبري محذوفدر و اوككك
خبري فحاكمه تانيناه خبري فهو كذلكدر يعني عايشه ديديكه سنك امتكدن اول كمسنه كه
آنك فرطي بر اولمش اوله يا رسول الله آنك حكمي نه در و حضرت الله آني بر فرط سببيله
جنته ادخال ايدرمي رسول اكرم ديديكه يا موفقه بر فرطي اولانه دخي ايكي فرطي اولان كبي در
قالت فمن لم يكن له فرط من امتك فما حكمه قال عليه السلام فانا فرط لامتي عايشه
ديديكه يا رسول الله سنك امتكدن اصلا فرطي اولمين كمسنه نك حكمي نه در رسول اكرم ديديكه
بنم امتم ايچون فرط يعني امت اجابتم ايچون مقام شفاعتده قايم اولورم و بو معنانك
علتيني استيناف بياني طريقيله بيان ايدوب ديديكه لن يصابوا بمثلي يعني بنم امتم هرگز
بنم مفارقتم ايله كوردكلري مصيبت كبي مصيبته مبتلا اولمشلردر زيرا بن آنلره ولد و والدلرندن
محبوبم بلكه جميع اشيادن و غيرم پس بنم مصيبتم آنلره نسبت اشد مصايب و متاعبدر
و بو حكم رسول اكرمك زمان سعادتلريله مشرف اولانلره دخي حصر اولنمز بلكه كلي امته شاملدر
بلكه رسول اكرمك جمال بركمالني مشاهده ايتميان امتك مصيبتي مشاهده ايدنلرك مصيبتنه
قياس ايله زياده در و صلى الله على سيدنا و سندنا محمد و آله و صحبه و سلم الى يوم البعث و الدين

باب ما جاء في ميراث رسول الله صلى الله عليه و سلم ميراث اصلنده موراث ايدي
بو مقاعده [illegible] مخففاتدر يعني بو باب رسول اكرمك مخلفاتي حقنده وارد اولان احاديث
بياننده در

بياننده در مصنف بو بابده ايكي حديث ذكر ايتدي الحديث الاول حدثنا احمد بن منيع حدثنا
حسين بن محمد حدثنا اسرائيل عن اسحق عن عمرو بن الحارث اخي جويرية تصغير صيغه سيله
امهات مؤمنيندن برينك اسميدر و له صحبة [illegible] قال ما ترك رسول الله
صلى الله عليه و سلم الا سلاحه سينك [illegible] آلات حربدن شمشير و نيزه و زره و مغفر
و حربه كبي و بغلته [illegible] و ارضا جعلها صدقة يعني عمرو بن الحارث ديديكه
رسول اكرم وفات ايتدكده [illegible] التحري الاحوال حياتنده كندو استعمال ايتديكي سلاحني و كندو
ركوب ايتديكي بياض قاطري و بر قطعه ارضي كه آني حال حياتنده صدقه ايتمش ايدي ترك ايتدي سلاح
و بغله رسول اكرمه راجع ضمير مضاف اولدقلري بوندن رسول اكرمه لغت [illegible] اشعار ايدر لكن
ارضنك [illegible] كندو [illegible] تمام اولمغه مضاف قيلندي تحقق اولميه [illegible]
اولان ضمير منصوب ارضه راجعدر و بو جهته فقط ارضه صفت اولمق ظاهردر زيرا مقصود رسول اكرمك
حال حياتنده صدقه ايتديكي ارضي بياندر يعني اشيا ثلاثه يه راجعدر ديديلر زيرا رسول اكرم
نحن معاشر الانبياء لا نورث ما تركناه صدقة ديو بيوردي و وجه اولكه ضمير جمعه راجع اوله فقط ارضه راجع اوله
سلاح و بغله نك صدقه اولديغي بعد الموت حديث بابدن مفهوم اولور لكن حديث آخر خصوصده
صريحدر كه رسول اكرم هر نه ترك ايتدي ايسه صدقه اولور غايت ما في الباب سلاح و بغله رسول اكرمك
موتي سببيله صدقه اولور و ارض معهوده صدقه اولديغي اوزره باقي قالور حنفي ديديكه ارض
مذكوره دن مراد ارض فدكدر كه رسول اكرم آني حال حياتنده اغنيا و مسلمينه وقف ايتمش
ايدي والله اعلم الحديث الثاني حدثنا محمد بن المثنى حدثنا ابو الوليد حدثنا حماد بن سلمة
عن محمد بن عمرو عن ابي سلمة عن ابي هريرة قال جاءت فاطمة الى ابي بكر رضي الله عنهما فقالت
من يرثك فقال اهلي و ولدي فقالت ما لي لا ارث ابي فقال ابو بكر سمعت رسول
الله صلى الله عليه و سلم يقول لا نورث نونك ضمي و واوك سكوني و رانك فتحيله مضارع
متكلم مع الغير مجهولدر و بعض نسخه ده رانك كسريله و معلوم صيغه سيله ضبط اولنديغي مطرزي
روايه رانك كسري خطادر ديدي اگرچه درايه صحيحدر زيرا معناسي بر كمسنه ايچون ميراث
ترك ايتمز ديمك اولور جوهري اورثه مالا كه ميراثا ديدي [illegible] ميرث ديديكه لا نورث مجهول
صيغه سي اصلنده لا يورث منا ايدي كلمه من حذف اولنوب ضمير متكلم فعلده مستتر قلنوب
فعل غائبدن متكلمه قلب اولندي نته كيم نرتع و نلعب قول كريمنده واقع اولديغي اصلنده يرتع

ابلن ایدی بعضیلر دیدیلرکه کلامنده نورث ایکی مفعوله بنفسه متعدی اولمز دیدکلری قول ابهمیدر
لکن [illegible] مفعولین متعدی اولور دیدکلری اوزره بو تکلفه حاجت قالمز بونهجی باب حمد اولدر
نخیلده بنفسه متعدی اولور دیو تصریح ایتدی وورثه اباه مالا کبی که ابو مال موروثدر یعنی ابوهریره دیدیکه
فاطمه رضی عایشه وغیریدن رسول اکرمک لا نورث ما ترکنا فهو صدقه بیوردقلرینی استماع
ایتدکده حضرت ابوبکره کلوب دیدیکه یا صاحب رسول الله سن وفات ایتدیکک وقتده کتاب وسنته حکمی اوزره
سکا کیم وارث اولور ابوبکر دیدیکه [illegible] اولادم وارثدر فاطمه دیدیکه چونکه کتاب وسنتک
حکمی بودر بکا نه مانع ظهور ایتدیکه [illegible] ابنده دیدیکه بن سننک باباک رسول
اکرمدن اشتدم دیدیکه بزه هرکز برفرد وارث اولمز زیرا بزم مخلفاتمز صدقه عامه در ورثه یه
تخصیص دکلدر ولکن اعول علی من کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یعوله عول ماخوذ
در انفاق معناسنه عال الرجل عیاله یعولهم دیرلر عیاللرک قوتنی ویروب انلره نفقه ویرسه فهذا
حنفی وانفق علی من کان رسول الله صلی الله علیه وسلم ینفق علیه لفظی ما قبلنک عطف
تفسیری در دیدی بعضیلر عول وانفاق ما بیننده شو وجهله فرق ایتدیلرکه عول اهل بیته وانفاق
اهل بیتک غیری کمسنه لره نظر ایله در زیره رسول اکرم انلر ایچون نفقه معینه تقدیر ایتمش ایدی
حاصل معنا حضرت ابوبکر دیدیکه رسول اکرمک مخلفاتنده وارثلره برشی ارث اولمق اوزره
ویرمم لکن کمسنه نک نفقه مقدره سی ویرمکده تکاسل ایتمم زیرا بن رسول اکرم حال حیاتنده اهل
بیتنه وسایرلرینه نه وجه اوزره نفقه ویره کلمش ایسه اول وجه اوزره انفاق ایدرم بعضیلر
معاشر انبیا موروث اولمدقلرینک حکمتنده دیدیلرکه مثلا برنبی وفات ایتدکده مخلفاتی میراث
اوله جغینی وارثلری فهم ایتدکده جائزکه میراثنه نائل اولمق ایچون نبی عزیزک وفاتنی تمنی ایدوب اثم اوله
ودخی انبیا دنیا ده رغبت ایدوب وارثلری ایچون مال جمع ایدر دیو ظن اولنمیه وخلق انبیانک
مال جمع ایلدیکنی کوروب انلر دخی انبیایه تبعیت جائزکه مال جمعنه رغبت ایده لر ودخی انبیانک
فقری اختیاری اولدیغنی فهم ایده لر والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا محمد بن المثنی حدثنا
یحیی بن کثیر العنبری ابو غسان غین معجمه نک فتحی وسین مهمله نک تشدیدیله غیر منصرفدر حدثنا
شعبة عن عمرو بن مرة میمک ضمی ورانک تشدیدیله در عن ابی البختری با موحده نک وخاء
معجمه نک سکونی وتاء مثناه فوقیه نک فتحیله در که اسمی سعید بن فیروزدر ان العباس
وعلیا جاءا الی عمر یختصمان یقول کل واحد منهما لصاحبه انت کذا انت کذا فقال عمر لطلحة والزبیر

وعبد الرحمن

وعبد الرحمن بن عوف وسعد انشدکم بالله صحابه یه دیدیکه [illegible] الله [illegible] سؤالیکز وقسمت
علیک واکی مفعوله متعدی اولدیغی وعهده منزلتنده اولدیغی ایچون [illegible]
خود ذکرت معناسنی متضمن اولدیغی ایچوندر بعضیلر سالتکم بالله [illegible] معناسنه در [illegible]
صوت معناسنه در دیدیلر اسمعتم رسول الله صلی الله علیه وسلم یقول کل مال نبی صدقة
الا ما اطعمه ضمیر منصوب حضرت الهیه [illegible] منصوب [illegible] راجعدر نته کیم بعض نسخه ده اطعمه الله
واقع اولدی [illegible] وبعض نسخه ده اطعم مضارع صیغه سیله ضبط اولنمشدر وجه
مؤیددر اطعمه [illegible] تقدیرنده انا لا نورث [illegible] وجمله ماقبلنه تعلیل
ایچون مستانفه در [illegible] ابی البختری دیدیکه حضرت عمرک خلافتنده صدقه یه استحقاق
خصوصنده عباس وعلی مخاصمه ایدوب هر بری بن مستحقم دیو کلدیلر بن مستحقم دیرلر
حضرت عمرک حضورینه کلدیلر مجلسده کبار صحابه دن طلحه وزبیر وعبد الرحمن بن عوف
وسعد بولندی حضرت عمر بونلره خطاب ایدوب دیدیکه سیزدن استخبار ایدرم الله ایچون سویلک
اکه سیز رسول اکرمدن شو کلامی استماع ایتدیکز که [illegible] هر نبی نک جمیع مالی صدقه در و
عامه سبیل الله در وقفدر الا اول مال که اهلنه اطعام ایتمش اوله زیرا که معاشر
انبیا موروث اولمزلر ابو داود روایتنده اسناد حدیث اویله کل مال نبی صدقة الا ما اطعمه
اهله وکساهم لفظیله واقع اولدی وبو حدیثک ظاهرندن استفاده اولنورکه هر نبی نک اهلنه اطعام
واکساء ایتدوکندن غیری مالنک جمله سی حال حیاتنده ایکن صدقه اوله ودخی بو حکم جمیع انبیایه شامل
اوله نته کیم نبی لفظنک تنکیری بو معنایه اشعار ایدر وفی الحدیث قصة طویلة وحدیث مذکورده
قصه طویله وارد رکه مقام تفصیلنه مساعده ایتمز ابو داود مالک بن اوسدن تخریج رسول اکرمک
اوچ صفیه سی وار ایدی که بنو النضیر وخیبر وفدک بنو النضیری بعض نوائب وعوارض ایچون وفدکی
ابناء سبیل ایچون تعیین ایدوب وخیبری اوچ قسم ایدوب ایکی قسمین مسلمینه وبر قسمینی اهلنک
نفقه سنه صرف ایدر ایدی اکر بو قسمدن برشی ارتار ایسه فقرا مهاجرینه صدقه ایدر ایدی والله اعلم
الحدیث الرابع حدثنا محمد بن مثنی حدثنا صفوان بن عیسی عن اسامة بن زید عن الزهری
عن عروة عن عایشة ان رسول الله قال نحن معاشر الانبیا لا نورث ما ترکنا ما موصوله یه عائد
محذوف مقدر کل ما ترکناه تقدیرنده فهو صدقة جمله سی ما موصوله نک خبریدر وحرف فا مبتدا شرط
معناسنی متضمن اولدیغی ایچوندر ومبتدا وخبر جمله سی مستانفه در حتی عایشه دیدیکه رسول اکرم

... دیرلرکه بز موروث اولمازز [illegible] رسول الله چونکه بز موروث اولمزز
[illegible] اولور [illegible] آنی ترکه ایلدوکمز صدقه در • مخفی اولمیه که لفظ صدقه
جمیع [illegible] اولیه [illegible] معنی در دیو بو معنایه بعض اقاویل واباطیل بنا
اتدکلری کذب و بهتان عظیم در [illegible] الحدیث الخامس حدثنا محمد بن بشار حدثنا
عبد الرحمن بن مهدی حدثنا سفیان عن ابی الزناد عن الاعرج عن ابی هریرة عن النبی
صلی الله علیه وسلم قال لا یقتسم یا مثناة تحتیه نک فتحیله قسمتدن مأخوذ در ولا نافیه اولوب
نفی صورتنده نهی مراد اولمغله ایلغ در • بعض [illegible] رلمق اوزره
وبعضنده لا یقتسم واقع اولدی که حال واحد در ورثتی دینارا ولا درهما ورثه دن مراد بالقوه
وارثلردر که آنلری حکمیله [illegible] انلره منع تمسیه ایوب وارث اولور [illegible] • وانبیادن غیری ده
منع شرعی لاحق اولمغله میراثه [illegible] رسول اکرم بیوردیلرکه
بنم وفاتمدن صکره وارثلرم درهم ودینار تقسیم ایتمزلر یا خود تعیم [illegible] • درهم ودیناری تخصیص اغلبه
مبنی در یا خود تخلفات [illegible] اولنور دیو درهم ودینار ایله تقویم اتمک عادة اولمغله جمله سنک
مرجعی درهم ودینار اولدیغنه بنا در ما ترکت بعد نفقة نسائی ومؤنة عاملی فهو صدقة هـ
مؤنه فعوله وزننده ثقل معنا سنه در ما نت القوم دیرلر قومک ثقلتنه تحمل ایتسه بو مقامده
مراد عاملک ایچون تقدیر اولنان لوازم ومهماتدر • عامل دن مراد رسول اکرمدن صکره والی خلفادر طبری
وابن بطال تخل اوزرینه تعیین اولنان خادم وارضی اوزرینه نصب اولنان قیم در دیدیلر • ابن دحیه
دیدیکه مراد صدقه جمعنه تعیین اولنان خادم در • وبعضیلر دیدیلرکه صدقه اوزرینه تعیین اولنان
عامل اجیر حکمنده در • واجره قسامک جوازنه بو خصوص ایله استدلال اتدیلر یعنی رسول اکرم دیدیکه
بنم ترک اتدیکم مخلفات ازواجمک نفقه لرندن وعاملک لوازمندن صکره جمله سی صدقه در پس
وارثلرم درهم ودینار قالمزکه حتی تقسیم ایده لر • کرمانی دیدیکه بو لفظدن مراد نهی دکلدر بلکه
نفی در • زیرا نهی وقوعی ممکن اولان مقامده مستعمل در • رسول اکرمک ارثی ممکن قبیلندن دکلدر
پس مقصود اخبار در یعنی بنم وارثلرم بر شیئی تقسیم ایتمزلر • زیرا بنم وارثم یوقدر • ونفقه فادن
ارث طریقیله دیمک دکلدر • بلکه نسا حضراتی بوره رسول اکرمک وفاتندن صکره ازواجه دن اولمقدن
منع اولنمقلرینه نا شی معتده حکمنده اولدقلری ایچون هر برینه تقدیر اولنان نفقه در • یا خود نسا
معهوده نک قدرلری عظیم وهجرتلری قدیم وامهات مؤمنین اولدقلری ایچون تقدیر اولنمشدر •

لهذا اهل بیتی سکنی لرنده ثابت اولوب حیاتلرنده وتصرفاتلرنده [illegible] اولنمقلری [illegible]
مزبوره یه وارث اولمدیلر • بعضیلر دیدیلرکه [illegible]
احیا در • والله اعلم الحدیث السادس حدثنا الحسن [illegible]
تشدیدیله در حدثنا بشر بن عمر قال سمعت [illegible] عن مالک بن اوس بن
الحدثان خانک ودالک فتحه لریله در قال مالک بن اوس دخلت علی عمر فدخل علیه عبد الرحمن
بن عوف وطلحة وسعد وجاء علی والعباس یختصمان فقال لهم انشدکم همزه نک فتحی
ونونک [illegible] یا خود [illegible] معناسنه بالذی باذنه
تقوم السماء والارض تعلمون ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قال لا نورث ما
ترکنا صدقة رفعیله مبتدا [illegible] فقالوا اللهم نعم [illegible]
جواب صدد [illegible] اتدکلری [illegible] صادق
اولدقلرینی اشعار در للهم کلمه سی اللهم [illegible] • وغلط [illegible] واقع اولمق خوفندن تأکید
احتیاطا ذکر ایتدیلر • یعنی مالک بن اوس [illegible] طرفنده یاننده وارمش
ایدم عبد الرحمن بن عوف وطلحه وسعد دخی کلدیلر • وعلی وعباس مخاصمه ایدرک حضرت عمر
حضورینه کلدیلر • مزبورلرک مخاصمه سنی کوردکده صحابه کرام قومه یه توجیه خطاب ایدوب
دیدیکه سیزه اول اللهه یمین ویرورم که آنک امری وقضا وقدری ایله آسمان وزمین ثابت
وبرقرار اولور سیز رسول اکرمک بیز موروث اولمزز بزم مخلفاتمز صدقه در دیدیکنی بیلورمیسز
آنلر دخی جواب ویردیلرکه حاشا بیز پیغمبرمزه افترا ایدوب سویلمدیکی سوزنی سویلدی دیمزز
نعم بو کلامی رسول اکرم سویلدی وفی الحدیث قصة طویلة وحدیث مذکورده قصه طویله وار
در • واول قصه صحیح مسلم ده بسط اولنمشدر فلیراجع الیه الموفق الحدیث السابع حدثنا محمد بن
بشار حدثنا عبد الرحمن بن مهدی حدثنا سفیان عن عاصم فعلله وزننده در عن زر هـ
زانک کسری وراناک تشدیدیله در بن حبیش حبش لفظنک تصغیریدر عن عائشة قالت ما ترک
رسول الله صلی الله علیه وسلم دینارا ولا درهما ولا شاة ولا بعیرا قال الراوی واشک
فی العبد والامة یعنی عایشه دیدیکه رسول اکرم وفات ایتدی وهرکز درهم ودینار وشاة وبعیر
ترک ایتمدی • راوی دیدیکه عائشه عبد وامه دخی دیدی عبدا ولا امة دیدی دیو شک ایتدی انتهی ایمدی اوزن شکم
واردر • بخاری [illegible] ولا عبدا ولا امة لفظی روایت ایدی [illegible] بعض ارباب سیر

دیدیکه رسول اکرم اجل کبیره قریب اولدقده راکب اولدیغی ناقه سی وار ایدی که مدینه اطرافنده رعی اولنوردی هر
اخشام صودنی ایچرلردی ... کوره ایل صدقه وبعیر ومو منایح ایدی یعنی اقرانه ملکی
ویسوردیلر انتفاع ایچون رسول اکرمه ... ایدی دیونا وجل ایدیلر • وبو مقامده واقع اولان شاة
وبعیردن مملوک اولان شاة وبعیر مراد در • وعتیقه وانعه دن دخی مملوک مراد در • والله اعلم
وصلی الله علی سیدنا محمد واله وصحبه وسلم • باب ما جاء فی رؤیة رسول الله صلی الله
علیه وسلم فی المنام باب منام ... بو مقامده منامدن مراد مصدر یعنی نوم در بعضیلر
اسم زمان اولمق اغلب در • زمان النوم معناسنه دیدی • الظهر اولان رؤیه رؤیادن عام در مقدر
فی المنام لفظیله تقییدی بو معنایه تأیید ایدر • زمخشری دیدیکه الرؤیا بمعنی الرؤیة الا انها مختصة
بما کان منها فی المنام دون الیقظة • تاء تأنیث مقامنده الف تأنیث وضع اولندقلری مابینلرین
فرق ایچون در • واحدی دیدیکه لفظ رؤیا اصلنده مصدر ایدی • بشری بشری سقیا کبی
لکن منامده متخیل اولانه تشبیه ایتدی فلما اسمیا مجرا اسمه اجرا اولندی • میرک دیدیکه رسول
اکرمک صفات ظاهریه واخلاق ... بیانندن فارغ اولدقدن صکره آخر کتابده
باب رؤیتی ذکرک سری بودر که عاقله لایق اولان اولا رسول اکرمک کندویه مخصوص اولان
اوصاف مذکوره یه شریعه سنی کرکی کبی ملاحظه واتقان ایتمکدر تا که رؤیاده
مشاهده ایتدکده اوصاف مذکوره یه تطبیق ایلمک آسان اوله • ودخی رسول اکرمی صفات
صوریه ومعنویه ایله ملاحظه ایتمک عینی ایله حال یقظهده کورمک وجمال پرکمالنی مطالعه ایتمک
منزله سنده اولدیغی اشعار در • یعنی بو باب رسول اکرمی دوشنده کورمک حقنده وارد اولان
احادیث شریفه بیاننده در • مصنف بو بابده یدی حدیث ذکر ایلدی • الحدیث الاول حدثنا
محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن بن مهدی حدثنا سفیان عن ابی اسحق عن ابی
الاحوص عن عبد الله بن مسعود عن النبی صلی الله علیه وسلم من رانی فی المنام فقد رانی
فان الشیطان لا یتمثل بی • لفظ یتمثل تشکل معناسنه بنفسه وبا ولام ایله متعدی اولنور •
وظاهر اشرط وجزا متحد اولملغله جزا طرفنده مضاف تقدیر ایدوب فقد رانی حقیقة صورتی
الظاهرة وسیرتی الباطنة تأویلنده در دیدیلر • پس فان الشیطان قولی ماقبلنک تعلیلی
وحکم مذکورک تتمیمی اولنور • وبعض روایتده فقد رانی موضعنده فقد رای الحق واقع اولدی
فقد رانی رؤیة الحق قوتنده • یعنی عبد الله بن مسعود دیدیکه رسول اکرم بیوردیلر کم برکمسنه

بنی

بنی دوشنده کورسه درست بنم صورت ظاهره وسیرت باطنه می کورمش اولور که کوردیکی البته بنم
شکلمدر • زیرا شیطان بنم شکلم ایله متشکل اولمز • وبنم حیاتمده کیره مز • معلوم اوله که حق سبحانه
وتعالی رسول اکرمی حال حیاتنده شیطاندن هر وجهله مصون ومحفوظ ایتدی • ایدی برکمسنه
رسول اکرمی رؤیاده مشاهده ایتمک حال یقظهده مشاهده ایتمک کبیدر • صاحب الازهار دیدیکه
اگر سؤال اولنورسه جماعه کثیره رسول اکرمی حالة واحده ده وجوه مختلفه اوزره رؤیاده مشاهده
ایدرلر بونک حکمتی نه در • بشری جهاله جواب ویررلر که اختلاف عند کورن کمسنه لرک احوالنک
اختلافندن ناشی در • مرئینک اختلافندن دکلدر • نته کیم آیینه یه نظر ایدن کمسنه لرده واقع در
مثلا برکمسنه رسول اکرمی رؤیاده تبسم ایدر مشاهده ایتسه آنک سنتی ایله عامل اولدیغنه دلالت
ایدر • واگر غضوب کورسه سنتی ایله عامل اولمدیغنه دلالت ایدر • واگر ناقص کورسه سنتی نقصان
اوزره رعایت ایتدوکنه دلالت ایدر • زیرا آیینه رنکلو شیشه نک آردنده بولنسه قوشنک
رنکی شیشه کورینور • وحکایت اولنور که برکمسنه رؤیاسنده رسول اکرمی مسجدک کوشه سنده نجده شو
وجهله کوردیکه کویا میت در • بعض عارفلر تعبیر ایتدیلر که اول کوشه نک مسجده الحاقی بولنمه سی سنته
طریقی ایله دکلدر • حدذاتنده تفتیش ایتدیلر که اول کوشه نک زمینی ارض مغصوبه ایمش
الحدیث الثانی حدثنا محمد بن بشار ومحمد بن المثنی قالا حدثنا محمد بن جعفر حدثنا شعبة عن
ابی حصین حاء مهمله نک فتحیله در • عن ابی صالح عن ابی هریرة قال قال رسول الله صلی الله
علیه وسلم من رانی فی المنام فقد رانی فان الشیطان لا یتصور او راوینک شکی ایچون در
قال لا یتشبه بی • واو راوینک شکی لفظنک تغییره در که لا یتصور بی می دیدی لا یتشبه بی می
دیدی دیو • وتمثل وتصور وتشبه اگرچه مبانی جهتندن متخالفدر • لکن معانی جهتندن متقاربدر
یعنی ابو هریره دیدیکه رسول اکرم بیوردیلرکه برکمسنه بنی منامنده کورسه مشاهده ایله تحقیق بنی مشاهده
ایدوب کورمش اولور • وکوردیکی بنم صورتمدر • زیرا شیطان بنم صورتمه کیره مز • یاخود بکا بکزه یه مز والله
اعلم • حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا خلف خانک ولامک فتحه ایله در بن خلیفة عن ابی مالک الاشجعی
عن ابیه که طارق بن اشیم در قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من رانی فی المنام فقد رانی
ترجمه سی سبقت ایتدی • قال ابو عیسی که مراد مصنف در • وابو مالک هذا هو سعد بن طارق بن اشیم
همزه نک فتحی وشین معجمه نک سکونی ویاء مثناة تحتیه نک فتحیله در • وطارق بن اشیم هو من اصحاب
رسول الله صلی الله علیه وسلم وقد روی عن النبی صلی الله علیه وسلم احادیث • یعنی ابو عیسی ترمذی

دیدیکه سنه مذکوره ده فوت اولدی ابو مالکک اسمی سعد بن طارق بن اشیم و طارق بن اشیم رسول اکرمک اصحابندن
دنه حتی بو حدیث مذکوری غیری بچه حدیث روایت ایدب پس صحبتی اوزره در تحقیق دره و ابو مالک تابعی در
قال وسمعت علي بن حجر يقول قال خلف بن خليفة رايت عمرو بن حريث صاحب النبي صلى الله
عليه وسلم وانا غلام صغير دخی اخبار [illegible] علي بن حجر [illegible] دیدیکه خلف بن خلیفه دیدی که بن
[illegible] اولدیغم [illegible] عمرو بن حریثی [illegible] اولدی [illegible] پس حدیث مذکورک اسنادنده
حدیثی بله رسول اکرم مابیننده [illegible] اولدیکه علو اسنادک نتیجه سیدر والله اعلم
الحديث الثالث حدثنا قتيبة بن سعيد حدثنا عبد الواحد بن زياد عن عاصم بن كليب تصغیر صیغه سیله در
حدثني ابي که کلیب در انه سمع ابا هريرة يقول قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من رأني في المنام
فقد رأني فان الشيطان لا يتخيلني بعض نسخه ده لا یتمثل بی واقع اولمشدر ترجمه سی مرور ایتدی قال
ابي که کلیب در فحدثت به ابن عباس رضي الله عنه ضمیر مجرور حدیث مذکوره راجع در فقلت
قد رأيته عليه السلام في المنام فذكرت الحسن بن علي فقلت شبهته به ضمیر منصوب رأیته دن
مستفاد اولان نبی یه و ضمیر مجرور حسنه راجع در فقال ابن عباس انه كان يشبهه
عليه السلام حاصل معنی بودرکه عاصم بن کلیب دیدیکه حدیث مذکوری ابن عباسه تحدیث
ایتدم و دیدم که بن تحقیق رسول اکرمی مناماده کوردم و حضرت حسنی ذکر ایتدم زیرا بن آنی
کورمش ایدم و دیدم که مناماده کوردیکم شخصی حضرت حسنه بکزتدم ابن عباس دیدیکه حضرت
حسن رسول اکرمه مشابه ایدی حضرت حسنک رسول اکرمه مشابهتی خصوصنده بچه احادیث
صحیحه وارد اولمشدر پس کلیبک کوردیکی واقعه واقعه مطابق اولور علی کرم الله وجهه دن
روایت اولندیکه حسن [illegible] الی [illegible] ایدی و حسین صدرندن قدمنه وارنجه رسول اکرمه
بغایة مشابه ایدی دیدی والله اعلم الحديث الرابع حدثنا محمد بن بشار حدثنا ابن ابي عدي
ومحمد بن جعفر قالا حدثنا عوف بن ابي جميلة عن يزيد الفارسي وكان يكتب المصاحف
قال رايت النبي صلى الله عليه وسلم زمن ابن عباس رضي الله عنهما فقلت لابن عباس
اني رايت رسول الله صلى الله عليه وسلم في النوم فقال ابن عباس ان رسول الله صلى
الله عليه وسلم كان يقول ان الشيطان لا يستطيع ان يتشبه بي فمن رآني
في النوم فقد رآني یعنی یزید الفارسی که عادتی مصحف شریف کتابت ایتمک ایدی کویا بو دولت عظیمه یه
نائل اولدیغی آنک برکتی در دیدیکه ابن عباسک زماننده رسول اکرمی مناماده کوردم و ابن عباسه

دیدم که

دیدم که تحقیق بن رسول اکرمی حال نومده کوردم پس ابن عباس دیدیکه تحقیق رسول اکرم بیورر ایدیکه
تحقیق شیطان بکا تشبه ایتمکه قادر اولمز پس بنی نومده کوره حقیقة بنی کورمش اولور
هل تستطيع ان تنعت هذا الرجل الذي رايته في النوم نعت اوصاف حسنه ایله توصیف عبارت
در وکاهی [illegible] وصف [illegible] صفات حسنه ده و قبیحه ده استعمال اولنور
یعنی ابن عباس زیده [illegible] ایتمکه [illegible]
قال زيد نعم انعت لك [illegible] بعلا نضيف
ایله مقدر کان نک خبریدر کان ما رأيته في النوم رجلا بين الرجلين تقدیر بوده جسمه ولحمه رجلا
ظرفک فاعلی در متوسطا جسمه ولحمه بين الرجلين قوه سنده که جمله سی رجلانک صفتی در
یعنی حال بوده [illegible] ایدیکه شخص بر رجل ایدی که آنک جسمی طویل و قصیر و لحمی فربه و لاغر اولان
ایکی رجل مابیننده [illegible] ایدی اسمر نصب ایله [illegible] آنک صفت ثانیه سیدر و [illegible] الى البياض
تقدیر بوده در یعنی رجل مذکور بیاضه مائل اسمر ایدی پس آنک رویی [illegible] میاننده
اولور اكحل العينين حسن الضحك جميل دوائر الوجه [illegible] صفه دیرر یعنی
ایکی کوزلری سورمه لو و متبسم و چهره سنک اطرافی جمیل ایدی [illegible] مذکورک لحیه شنک
یعنی وصف ایدوب قد ملأت لحيته بين هذه [illegible] اشاره
ایتدی ولحیه سنک طولنی بیان ایدوب قد ملأت نحره [illegible] رجل مذکورک صقالی
شونده ن شوکه یعنی شو قولاغی بو قولاغنک مابیننی و بو غازینی طولدرمش ایدی حاصلی
خفیف اللحیه دکل ایدی قال عوف بن ابی جمیله که یزید الفارسی دن راویدر ولا ادري ما
موصوله در النعت الذي كان مع هذا النعت [illegible] دیدیکه اسنتهایه اولمق
محتملدر که انه لا مزید على هذا النعت دیمک اولور [illegible] عوف [illegible] دیدیکه ذکر اولنان
نعت ایله غیری نعت دخی بلمم جایز که یزید الفارسی مذکور لردن غیری دخی نعت سویلمش
اوله لکن بنم خاطرمده قالمامش یاخود ذکر اولنان نعتدن زیاده نعت اولمامق بلکه
اول نعتلر تام در فقال ابن عباس يا زيد لو رأيته في اليقظة ما استطعت ان تنعته فوق
هذا پس ابن عباس زیده دیدیکه سن رسول اکرمی حال یقظه ده کورمش اولسک ذکر ایتدیکک نعتدن
زیاده نعته قادر اولمز ایدک رسول اکرمک حال حیاتنده نعتی بو ایدیکه سن ذکر ایتدیک
قال ابو عيسى ويزيد الفارسي هو يزيد بن هرمز یانک ضمی و میمک دخی ضمیله غیر منصرف در

وهو اقدم من يزيد الرقاشي راانك فتحي وقافك تخفيفيله رقاش بنت قيس بن ثعلبه يه نسبتدر وروي
يزيد الفارسي عن ابن عباس احاديث ويزيد الرقاشي لم يدرك ابن عباس وهو يزيد بن
ابان الرقاشي وهو رقاشي يروي عن انس بن مالك ويزيد الفارسي ويزيد الرقاشي كلاهما
من اهل البصرة وعوف بن ابي جميلة هو عوف الاعرابي يزيد فارسي ويزيد رقاشي اسم
دبهده متحد اولمغله ايكيسي بر ذاتدن مراد شخص واحد اولمق وهمي دفع ايچون مصنف ديدي كه
يزيد فارسي دن مراد يزيد بن هرمزدر كه يزيد رقاشي دن اقدمدر زيرا يزيد فارسي صغار تابعين
دندر ويزيد رقاشي طبقه خامسه دندر ويزيد فارسي ابن عباس دن نيجه حديثلر روايت
ايتدي ويزيد رقاشي ابن عباسه يتشمدي كه يزيد رقاشي يزيد بن ابان در واباننك
كنيه سي ابو يزيد العطاردر ويزيد رقاشي انس بن مالكدن روايت ايتدي وفارسي و
رقاشي ايكيسي دخي اهل بصره دندر وعوف بن جميله فرزندر عوف الاعرابي ديمكله معروفدر
صاحب تقريب ديدي نقل اولندي كه يزيد بن هرمز مدينه در طبقه ثالثه دن ثقه در ويزيد فارسي
بصريدر طبقه رابعه دن مقبولدر والله اعلم مصنف عوف بن جميله دن مراد عوف
الاعرابي اولديغني نضر بن شميل كلامي ايله بيان ايچون ديديكه قال حدثنا ابو داود كه اسمي
سليمان در بن سلم سينك فتحي ولامك سكونيله در البلخي حدثنا النضر بن شميل
تصغير صيغه سيله در قال نضر قال عوف الاعرابي انا اكبر من قتادة يعني نضر بن شميل
ديديكه عوف الاعرابي ديديكه بن سن جهتندن قتاده دن بيوكم ونضرك عوف الاعرابي
ديو تعبير ايتديكي بو نام ايله معروف اولديغني تأييد ايدر والله اعلم الحديث الخامس حدثنا
عبد الله بن ابي زياد حدثنا يعقوب بن ابراهيم بن سعد حدثنا ابن اخي مابعدنه مضاف
وياسي اضافه دره ياء متكلم دكلدر ابن شهاب الزهري كه زهري در كه ابن شهابك اسمي
محمد بن مسلم وبرادر زاده سنك اسمي محمد بن عبد الله بن مسلم در كه زهري در عن عمه قال
عم قال ابو سلمة قال ابو قتادة قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من رآني مقول
قول دررو يعني في النوم لفظي رواتدن برينك محل رؤيتي تفسيريدر فقد رأى الحق كرماني
ديدي كه يعني ابو قتاده ديديكه رسول اكرم بيوردیلر كه بر كمسنه بني حال نومده كوررسه رؤيت
متحققه صحيحه ثابته ايله كورمش اولور كه اضغاث احلام قبيلندن اولمز طيبي ديدي كه
لفظ الحق بو مقامده مصدر مؤكددر من رآني فقد رآني في رؤيته الحق تقديرنده زين العرب
ديدي كه

ديدي كه غنوح بالحق تقديريدر پس مفعول مطلق اولور غندرنچه الرؤيه الحق تقديرنده بعضيلر حق
دن بو مقامده حضرت الله مراد در ديديلر يعني بني بر كمسنه حال نومده كوررسه حضرت اللهي غريب
حال نومده كورور زيرا بني كورمك آنی كورمكك مقدمه سيدر كشفي ديديكه صحيحين ده ابو
هريره دن روايت اولنديكه رسول اكرم بيورديلر كه من رآني في المنام فسيراني في اليقظة
ولا يتمثل الشيطان بي بعضيلر مراد رسول اكرمك زماني عصريده بولنانلر در ديديلر
يعني بني حال نومده مشاهده ايدن يقظه ده بني كورمكله موفق اولور يا خود آخرتده بني كورور
والله اعلم الحديث السادس حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن انبأنا المعلى ميمك ضمي وعينك
فتحي ولام مفتوحه نك تشديديله در بن اسد حدثنا عبد العزيز بن المختار حدثنا ثابت
عن انس ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال من رآني في المنام فقد رآني فان الشيطان
لا يتخيل بي تخيل معناسي تمثله قريب در عصام ديديكه قاموس ده ديديكه تخيل الشيء له
اليه التهمه يعني بنم تشبيهمه شيطان جرئت ايتمز تشبيه ظاهر بنم صورتمده
ظاهر اولوب بر فرده كورينوب بو صورت بنم ولمه الغيب وفرح قال ظاهر ولام ضمير متكلم
النسه راجع اولمقدر لهذا حرف عطفله تصديرده كبي نجس حديث ايفي مرفوع حكمنده موقوف
قبيلندن اولور ورسول اكرمه راجع اولمق محتملدر رؤيا المؤمن مراد مؤمن كاملدر زيرا الرؤيا
الحسنة من الرجل الصالح لفظيله دخي روايت اولندي جزء من ستة واربعين جزءا من النبوة
يعني مؤمن كاملك اكثر رؤياسي رؤياي حسنه اولديغندن ناشي نبوتك قرق آلتي جزءندن بر جزء
در اگرچه مؤمن مزبور كاهيجه اضغاث احلام كورور ابن ماجه ابو سعيد دن شو لفظيله روايت
ايتديكه رؤيا المسلم الصالح جزء من سبعين جزءا من النبوة حكيم وطبراني عباس دن
شو لفظيله روايت ايتديلر كه رؤيا المؤمن الصالح بشرى من الله وهي جزء من خمسين جزءا من
النبوة ترمذي جامعنده رؤيا المؤمن جزء من اربعين جزءا من النبوة لفظيله ابي رزين
دن روايت ايتدي روايات مذكوره ده ذكر اولنان عددلر متغاير اولمغله بعض علما ديديلر كه
اعداددن مراد مجرد كثرتدر اجزاء مزبوره ايله تحديد دكلدر وحتملدر كه اعدادك اختلافي
رائي نك احوالنك يا ازمنه نك يا امكنه نك اختلافنه مبني اوله خفي حديث منك
بياننده بعضيلر دن نقل اولندي كه رسول اكرمه وحينك نزولنك مدتي يكرمي اوچ سنه ايدي
كه التي آيي مقداري رؤيا ايله ايدي پس رؤياي صالحه مدت نبوتك قرق آلتي جزءندن بر جزء اولور

لكن مدته زوجي بكري اوج كلمه اولديغي روايات صحيحه ايله ثابت اولدي • اكرچه بو دخي اختلافي در
وزن الرؤيا الحسنة اني اولديغي ثابت اولمدي • اعلامي اولي اولوب • ديني صالحه علم نبوت اجزاسندن
بر جزؤ در ديمكدر • زيرا اكرچه نفس نبوة باقي دكلدر لكن علم نبوة باقيدر • ورسول اكرم بيوردي كه ذهبت
النبوة ولم يبق الا المبشرات الرؤيا الصالحة يعني نبوة كيتدي باقي قالمدي الا مبشرات قالدي كه انلر
مراد رؤياي صالحه • [illegible] بعني
رسول اكرمك [illegible] حصال حميده [illegible] رؤياي صالحه اولور جسيمه [illegible]
تخريج ايتديكي رسول اكرم [illegible] لم يبق من النبوة الا المبشرات قالوا وما المبشرات قال
الرؤيا الصالحة يراها الرجل المسلم • صورتنده حديث مذكوره دخي تاويل قيدينه اولانلر
رؤيا نبوتدن جزؤ در ديمكه جرات ايتمكدن اصلا مانعي در خصوصا رسول اكرم ذهبت النبوة ديو بيوردي
لكن بو حديثك ظاهري اقتضا اتمكده اصلا حرج يوقدر • زيرا جزء النبوة نبوة اولمز • نته كيم
نمازك بر جزؤي نماز و تمام الحمد بر عمل جملتي اولمز • و دخي اجزاء كوره بي فرق الي عدد ايله تحديدك
سببي و وجهي بيان صددنه اولمق معقول دكلدر • اولي اولان بو خصوصده سكوت و تسليمدر
زيرا بو مقوله علم علوم نبوتدندر كه استنباط ايله بيلنمز • و قياس ايله معلوم اولمز • مالكدن سؤال
اتديلر كه هر كس رؤيا تعبيرينه قادرمي در جواب • وير ديكه اقلعب بالنبوة • ومالكك بو كلامندن مرادي
رؤيا نبوة باقيه در ديمك دكلدر • بلكه مرادي رؤيا بعض مغيباته اطلاع جهتندن نبوته مشابه
اولمغله بغير علم ايله تعبيرندن ديمكدر • و بو مشابهت سببيله نبوتدن جزؤ در ديو اطلاق
اولندي • و جزؤك نبوتدن كلك نبوتي لازم كلمديكي ظاهردر • والله اعلم حنفي ديديكه
صحيح اولان بو مقوله احاديثده سلف طريقيه كيتمك • و حقايقنه اطلاعي علم رسوله حواله
اتمك • و علي وجه الاجمال قبولنه مبادرت ايدوب كنهنه اطلاعدن عجزه اعتراف خلافنده
حكمته مسارعت و اقدام صدددنه اولمق در خصوصا عقوبته وصول ايله مامور دكلز •
والله اعلم وصلي الله علي محمد و آله وصحبه وسلم • معلوم اوله كه مصنف رحمه الله
عليه رسول اكرمك شمايلي حقنده وارد اولان احاديثك بياننده فارغ اولدقدن صكره
كتابي تصحيحي حاوي و وصيتي متضمن سلف صالح كلماتندن بعض كلام ايله تذييل ايتدي
علم حديثك شانته اهتمام اتم در روايات ايله ثقات دن اخذ اولنمق اوجب والزم اولديغي
اشعار ايچون پس ديديكه حدثنا محمد بن علي قال لي يعقول قال عبد الله بن المبارك

اذا ابتليت ماضي مجهول صيغه سيله خطاب عامدر صاحب نهايه ديديكه ابتلا اصلنده اختبار و امتحان
معناسنه در بلوته و ابليته و ابتليته ديرلر بر كمسنه بي امتحان ايتسه بالقضاء بر حد و حكومته
فعليك بالاثر عليك الزم معناسنه اسماء افعالدندر بعضيلر عليك لفظه اكثريا معموله حرف با
ادخال اولنور • و اثردن مراد فتح ابي حيدي كه بر شيئك رسمي و علامتي در و رسول
اكرمك سنتلرينه آثار اطلاق اولنور • يعني عبد الله بن المبارك ديدي كه قضا و حكومته
مبتلا اولوب آنك ايچون متعين اولورسك و قتده رسول اكرمك آثارينه اقتفا و افعالنه
اقتدا به ملازمت و اصحابه كرامك اثرلرينه اتباعه مبادرت ايله نته كيم رسول اكرم
عليكم بسنتي وسنة الخلفاء الراشدين ديو بيوردي • و قضا حقيقتده نيابت
نبوة و قاضي خليفه نبي اولمغله رسول اكرم و صحابه كرامك آثارينه اتباع ايتمكله وصيت
اولنمق مناسب در • و بو كلامده وقضا و حكومتك انواع بلايادن بر بلا اولديغنه و اهمون
بر داهيه اولديغنه اشارت ظاهره واردر • لهذا اكثر سلف صالحه اندن اجتناب ايتديلر
و حتي امام ابو حنيفه بو بابده كافي در • والله اعلم حدثنا محمد بن علي حدثنا النضر اخبرنا
ابن عون عن ابن سيرين غير منصرف در قال ان هذا الحديث الف لام عهد ايچون در
و جنس اولمق و حديث تحديث معناسنه اولمق دخي جايز در دين فانظروا عمن جار مجرور
ما بعدينه ناخذون لفظنه متعلق اولديغي تروين معناسني تضمين لاخطه سيله در دينكم
وانظروا اعلموا معناسني متضمن اولديغي ايچون جمله استفهاميه مفعولي منزله سنده واقع
اولان هذا العلم دين دنلعه اولان بودر كه حديثدن علم حديث مراددر • مسلم ابتداده ان هذا العلم دين
لفظيله واقع اولديغي بو معنايي تاييد ايدر • بعضيلر ديديكه الحديث لفظنده الف لام عهد
ايچون در كه مرادي رسول اكرمك خلقه تعليم ايچون كتاب و سنتدركه اصول ديني
ديرلر • ماخوذ منه اولان كمسنه لردن مراد عدول و ثقات و متقنون در حاصل معنا
ابن سيرين ديديكه علم حديث يعني كتاب و سنة دين و تدين و اعتقاد و مقتضاسيله
عمل اولنمق لازم در كركي كبي ملاحظه ايدوب دينكزي كيمدن اخذ ايده جككزي انديشه ايلك
و عدل و ثقه و متقن كمسنه لردن اخذ اتمكه سعي ايدك • والله الموفق • بعض علماء
ديديلر كه كلام ثانينك عنوان بابه بو وجه مناسبتي واردر زيرا ابن سيرين دن روايت
اولنديكه اتي اعتبه الحديث ديردي • صاحب نهايه ديديكه يعني ابن سيرين رؤياي حديث اوزره

ده تعبیر اولنور ایدی • نته کیم قرآن اوزرینه دخی تعبیر اولنور • مثلا غراب رجل فاسق و ضلع مراد ایله تعبیر اولنور • زیرا رسول اکرم غرابه فاسق اطلاق ۶ و مراده بی ضلعه تشبیه بیوردیلر • والله اعلم • وصلی الله علی سیدنا محمد واله وصحبه اجمعین

والحمد لله حمداً یوافی نعمه ویکافی مزیده کلما حمده الحامدون وذکره الذاکرون

بك البلاء وطولوا اقبلن بدن اسحق اولق
ايكون تكونوا ... عن ... وقتسعه اوفيه ابلا
شرفيصر ... بسم الله الرحمن الرحيم
من
ويسبح الرعد بحمده والملائكة
ولا قدرة
خيفته لا حول ولا قوة بالله
ولا عزة الا بالله العلي العظيم
يا عظيم